

Hefte 1 - Inkomne forslag innen fristen

Innstilling fra sentralstyret til landsstyret

Innhold

01 – Utdanning	3
02 – Barn og familie	90
03 – Kultur	140
04 – Utenriks og forsvar	165
05 – Sosiale saker	224
06 – Arbeid	275
07 – Helse	348
08 – Innvandring og inkludering.....	418
09 – Kriminalitet og justis	480
10 – By og land	502
11 – Ideologi	531
12 – Skatt og avgift	539
13 – Næring	572
14 – Samferdsel	627
15 – Energi og miljø	674
16 – Organisasjon	730
Vedtekter.....	738

Innhold

01	Innkomne forslag - Utdanning	10
3	Lærlingeplasser til alle	10
	<i>Tønsberg Arbeiderparti</i>	<i>10</i>
4	Skolefrukt	10
	<i>Tønsberg Arbeiderparti</i>	<i>10</i>
6	Bemanningsnorm i barnehage og skole	11
	<i>Tønsberg Arbeiderparti</i>	<i>11</i>
9	Laget rundt eleven	11
	<i>Tønsberg Arbeiderparti</i>	<i>11</i>
42	Kollektiv søksmålsrett ved sosial dumping og brudd på AMU	12
	<i>Sandefjord Arbeiderparti</i>	<i>12</i>
47	Arbeidsmarkedspolitik med økt vekt på kompetanse	13
	<i>Sandefjord Arbeiderparti</i>	<i>13</i>
57	Makskostnad på SFO	13
	<i>Sandefjord Arbeiderparti</i>	<i>13</i>
83	Leveringsplikt på bredbånd	14
	<i>Lillesand Arbeiderparti</i>	<i>14</i>
112	Styrke forskningsinfrastrukturen ved Nord Universitet	14
	<i>Bodø Arbeiderparti</i>	<i>14</i>
116	Finansiering av de nye universitetene, herunder Nord Universitet	15
	<i>Bodø Arbeiderparti</i>	<i>15</i>
121	Tallfeste lærertetthet i klasser	16
	<i>Sortland Arbeiderparti</i>	<i>16</i>
124	Tidlig innsats - egen tiltakspakke i Nord-Norge	17
	<i>Bodø Arbeiderparti</i>	<i>17</i>
134	Flerfaglig utdanningsforløp	17
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	<i>17</i>
137	Styrke lærlingeplasser	18
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	<i>18</i>
141	Sikre samhandling	18
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	<i>18</i>
150	Skole	19
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	<i>19</i>
151	Skole	19
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	<i>19</i>
152	Skole	20
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	<i>20</i>
153	Skole	20
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	<i>20</i>

154	Skole	21
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	21
155	Skole	21
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	21
156	Skole	22
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	22
157	Skole	22
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	22
158	Skole	23
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	23
159	Skole videregående	23
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	23
160	Skole, videregående	24
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	24
161	Skole, videregående	24
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	24
162	Skole, høyere utdanning	25
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	25
163	Skole, høyere utdanning	25
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	25
164	Skole, høyere utdanning	26
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	26
165	Skole, høyere utdanning	26
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	26
166	Skole, videregående	27
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	27
169	Skole	27
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	27
170	Skole	28
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	28
171	Skole	28
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	28
176	Økt satsing og evaluering av yrkesfagopplæringen	29
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	29
178	Nei til målehysteriet	30
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	30
181	Tiltak i forbindelse med nullvisjon om frafall i den videregående skolen	31
	<i>Hjelmeland Arbeiderparti</i>	31
185	Fornyelse av ungdomsskolen	31
	<i>Askøy Arbeiderparti</i>	31
187	Lovendring rundt hjemmeundervisning	32
	<i>Nedre Eiker Arbeiderparti</i>	32

194	Friskoleloven må endres, enten til at det ikke er friskolelov, eller så må de driftes uten offentlig støtte som næringsvirksomhet.....	33
	<i>Ringerike Arbeiderparti</i>	33
198	Endringer i Lov om frittstående skoler (friskoleloven)	33
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	33
252	Lage skille mellom Private Ideelle Aktører og Private Kommersielle Aktører i Friskoleloven.....	34
	<i>Stjørdal Arbeiderparti</i>	34
276	Nei til avvikling av fagbrevet i reiseliv	35
	<i>Åmot Arbeiderparti</i>	35
288	Sosiallærere i utdanningen	36
	<i>Vardal Arbeiderlag</i>	36
292	Helhetlig skoledag.....	37
	<i>Jevnaker Arbeiderparti</i>	37
295	Yrkesfagsatsing.....	37
	<i>Jevnaker Arbeiderparti</i>	37
306	Fri rett til å være folkevalgt!	38
	<i>AUF i Hordaland</i>	38
310	Tidlig fremmedspråkundervisning i barneskolen.....	39
	<i>Gran Arbeiderparti</i>	39
320	Studentboliger	39
	<i>Sunndal Arbeiderparti</i>	39
328	Voksenrett til videregående opplæring	40
	<i>Sunndal Arbeiderparti</i>	40
330	Pedagogtettethet i barnehagen	41
	<i>Sunndal Arbeiderparti</i>	41
342	Nasjonal, helhetlig plan for karriereveiledning.....	41
	<i>Rælingen Arbeiderparti</i>	41
343	Øremerkede midler til tidlig innsats i skolen	42
	<i>Rælingen Arbeiderparti</i>	42
356	Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT eller PP-tjenesten) for kommuner og fylkeskommune bør slås sammen til en felles tjeneste	42
	<i>Haugesund Arbeiderparti</i>	42
385	Forskning på dagsordenen	43
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	43
410	Ansette flere lærere i skolen	44
	<i>Frogn Arbeiderparti</i>	44
411	kvalifiserte lærere i skolen	45
	<i>Frogn Arbeiderparti</i>	45
413	Nei kommersielle til private skoler.....	45
	<i>Frogn Arbeiderparti</i>	45
414	Satse på praktisk-estetiske fag i grupnnskolen	46
	<i>Frogn Arbeiderparti</i>	46

418	Livslang læring må ikke lenger bare være et slagord, men en viktig praktisk realitet.....	46
	<i>Asker Arbeiderparti</i>	46
425	Heldagsskole	47
	<i>Ski Arbeiderparti</i>	47
468	Programmering som et eget fag i grunnskolen	47
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	47
492	En skole som gir ungene lærelyst og får fram barnas talenter	48
	<i>Korsvoll Arbeiderpartilag</i>	48
499	Den norske modellen og skolen	49
	<i>Oslo Arbeidersamfunn</i>	49
510	Trafikksikkerhetsarbeid	50
	<i>Hedmark Arbeiderparti</i>	50
511	Lærlingegaranti	51
	<i>Hedmark Arbeiderparti</i>	51
513	Økt fokus på evnerike barn i skolen	51
	<i>Hedmark Arbeiderparti</i>	51
538	Nye opptaksordninger til høyere utdanning	52
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	52
545	Fagbrev på jobb – veiledet opplæringsmodell på arbeidsplassen	52
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	52
549	Statens lånekasse må evalueres.....	53
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	53
551	Tiltak for økt gjennomføring i videregående skole.....	54
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	54
553	Studiespesialiserende og yrkesfag må sidestilles	54
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	54
559	Ja til fellesskolen.....	55
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	55
571	Fraværsgrensa	56
	<i>AUF i Vest-Agder</i>	56
574	Innføre skulemåltid.....	56
	<i>Årdal Arbeiderparti</i>	56
582	Auka kvalitet i barnehagen	57
	<i>Førde Arbeidarparti</i>	57
594	Informatikk og programmering inn i grunnskolen.....	58
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	58
596	Gjeninnføring av RLE.....	58
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	58
602	Private skoler.....	59
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	59

613	Norm for lærertetthet	60
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	<i>60</i>
614	Karrieresentrene.....	60
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	<i>60</i>
615	Læringsmiljølov.....	61
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	<i>61</i>
637	Studentboliger	61
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	<i>61</i>
659	Skole- og utdanningspolitikk	62
	<i>Hamar Arbeiderparti</i>	<i>62</i>
664	Kommunal vetorett mot etablering av privatskoler.....	63
	<i>AUF i Hedmark</i>	<i>63</i>
665	Helseteam inn i skolen.....	64
	<i>AUF i Hedmark</i>	<i>64</i>
666	Fraværsordning i videregående skole.....	64
	<i>AUF i Hedmark</i>	<i>64</i>
677	Sunn mat i skolen for alle elever.....	65
	<i>Levanger Arbeiderparti</i>	<i>65</i>
697	Innfør tilleggspoeng for frivillig arbeid ved opptak til høyere utdanning.....	66
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	<i>66</i>
710	Studiestøtte i 11 måneder.....	66
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	<i>66</i>
715	Skolehager som del av opplæringen.....	67
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	<i>67</i>
724	Styrking av tidlig innsats	67
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	<i>67</i>
726	Digitale hjelpemidler i skolen	68
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	<i>68</i>
727	Styrke voksenopplæringsloven	68
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	<i>68</i>
729	Økt status til yrkesfagene.....	69
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	<i>69</i>
769	Privat økonomi inn i matematikk undervisningen.....	69
	<i>Østfold Arbeiderparti</i>	<i>69</i>
775	Skolemat og skolefruktordning.....	70
	<i>Bamble Arbeiderparti</i>	<i>70</i>
777	Ungdom og utdanning	70
	<i>Telemark Arbeiderparti</i>	<i>70</i>
797	Bedring av studiestøtten	71
	<i>Vestfold Arbeiderparti</i>	<i>71</i>
800	Kommunal styring av privatskoler.....	72
	<i>Vestfold Arbeiderparti</i>	<i>72</i>

803	Programmering inn i skolen!	72
	<i>Vestfold Arbeiderparti</i>	72
807	Gjennomføre et kompetanseløft for ufaglærte i undervisningsstillinger	73
	<i>Frogn Arbeiderparti</i>	73
822	Rammefinansiering i skolen	74
	<i>Frogn Arbeiderparti</i>	74
838	Samisk tolkeutdanning	74
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	74
839	Fraværsgrense	75
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	75
848	Elevhybler må ha samme finansiering som studentboliger	75
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	75
853	Vurdering for læring	76
	<i>AUF i Akershus</i>	76
858	Studieplasser til jernbanefag	77
	<i>Ski Arbeiderparti</i>	77
860	Handlingsplan mot mobbing	78
	<i>Sogn og Fjordane Ap</i>	78
866	Studentbustadar	78
	<i>Sogn og Fjordane Ap</i>	78
874	Økt fokus på sosialkompetanse i lærerutdanningen	79
	<i>Buskerud Arbeiderparti</i>	79
886	Kompetansekrav for lærere	80
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	80
899	Utdanningsstøtte	81
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	81
900	Stabilitet for utenlandsstudenter	81
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	81
903	Gyldig dokumentert fravær	82
	<i>Sogn og Fjordane Ap</i>	82
905	Fraværsgrense	83
	<i>Sogn og Fjordane Ap</i>	83
907	Fjern K-en i KRLE	83
	<i>Sogn og Fjordane Ap</i>	83
914	Endringer i Lov om frittstående skoler (friskoleloven)	84
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	84
919	Kunnskapsløft for næringslivet	85
	<i>Harstad Arbeiderparti</i>	85
973	KJØNNSPØENG PÅ HØYERE UTDANNING	86
	<i>AUF i Sør-Trøndelag</i>	86
976	Likestilling og familiepolitikk	86
	<i>Hedmark Arbeiderparti</i>	86

1014 «Kjønnsidentitet, respekt og likeverd» skal inn som eget tema i skolen» 88
Nordstrand Arbeiderpartilag 88

01 Innkomne forslag - Utdanning

3 Lærlingeplasser til alle Tønsberg Arbeiderparti

Forslag:

Hver kommune må oppnå målet om to lærlingeplasser per tusen innbyggere. Det må lovfestes krav til antall lærlingeplasser i offentlige virksomheter. Det offentlige skal kreve at tilbydere i anbudsrunder er lærlingebedrifter. Offentlige virksomheter må føre en personalpolitikk som gjør at ufaglærte som ønsker det, får mulighet til å ta fagbrev. Lærlingtilskuddet må økes. Fylkeskommunens utdanningstilbud dimensjoneres i større grad mot arbeidslivets behov.

Begrunnelse:

Det er for mange søkere som ikke får lærlingeplass. Vi har bruk for hver enkelt ungdoms kompetanse og arbeidskraft. Det trengs derfor en større, koordinert innsats for at færre ungdommer skal oppleve å bli stående utenfor arbeidslivet fra et tidlig stadium. Det offentlige må gå foran med et godt eksempel.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslagene er til en viss grad ivaretatt av programforslaget, og bør sees i sammenheng med hele yrkesfagkapittelet. Det kan presiseres at vi skal sikre at kommunene oppnår målet om to lærlingeplasser per tusen innbyggere. Vi er i utgangspunktet skeptiske til å lovfeste retten til antall lærlingeplasser i offentlige virksomheter, bla. pga. store lokale forskjeller og at det er viktig med relevante læreplasser, og viser også til Stoltenberg 2-regjeringens avlysning av en lovfesting i 2011. Punktet om at det offentlige skal kreve at tilbydere i anbudsrunder er lærlingebedrifter er også foreslått fra dagens regjering - men i en svak utgave. Vi er for at lærlingetilskuddet økes, og har foreslått dette i våre alternative budsjetter. Redaksjonskomiteen kan avgjøre om vi bør ta inn en linje om et bedre dimensjonert utdanningstilbud blant yrkesfagene som helhet.

4 Skolefrukt Tønsberg Arbeiderparti

Forslag:

Alle elever gis frukt på skolen

Begrunnelse:

Skolefrukt er et rimelig og godt tiltak for den enkelte elevs læring og for folkehelsen. Det er dokumentert at elever som har skolefrukt i mindre grad spiser andre usunne matvarer og at skolefrukt kan bidra til å redusere sosiale helseforskjeller. Skolefrukt må innføres på både barne- ungdoms- og videregående trinn.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt i programforslaget.

6 Bemanningsnorm i barnehage og skole Tønsberg Arbeiderparti

Forslag:

Det må innføres minimumsnormer for pedagog- og personaltetthet i barnehage og skole, inkludert klare retningslinjer for hvordan normene skal opprettholdes ved det faste personalets fravær.

Begrunnelse:

Mange ansatte i pedagogiske institusjoner opplever at bemanningen ikke er tilstrekkelig for å gi barna og elevene et godt pedagogisk tilbud. Når det ikke er nok pedagoger og annet personell tilstede kan det gå utover kvaliteten i tilbudet. Det kan også gå utover det mer langsiktige, men svært avgjørende arbeidet knyttet til tidlig innsats.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretas i programforslaget

9 Laget rundt eleven Tønsberg Arbeiderparti

Forslag:

Støttefunksjoner som bidrar til elevenes læring må styrkes

Begrunnelse:

Skolen må i enda større grad innrettes slik at den støtter opp om elevenes læring. Til det trengs det gode

støttefunksjoner. Lærerens hovedoppgave er å undervise og skape en trygg arena for læring. I tillegg er det behov for en styrket helsesøstertjeneste, miljøarbeidere og sosiallærer. Vi må også vurdere om vaktmesteren i større grad skal tilbake i skolehverdagen med de fordelene det bringer med seg. Både lærere og ulike støttefunksjoner må styrkes til det beste for elevene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretas i programforslaget

42 Kollektiv søksmålsrett ved sosial dumping og brudd på AMU Sandefjord Arbeiderparti

Forslag:

Som et ledd i kampen mot arbeidsmiljøkriminalitet skal Arbeiderpartiet arbeide for at fagforeninger med innstillingsrett etter arbeidstvistloven eller tjenestetvistloven får kollektiv søksmålsrett ved sosial dumping og brudd på arbeidsmiljøloven.

Begrunnelse:

Arbeidsmiljøkriminalitet kan ikke bekjempes gjennom tilsynene alene. Det må være et samspill mellom det organiserte arbeidslivet og tilsynene. Skal et slikt samarbeid bli effektivt må også fagforeninger ha virkemidler utover rapporter til tilsyn.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Kampen mot sosial dumping og arbeidslivskvalitet er viktig for å bevare og utvikle den norske arbeidslivsmodellen. At fagforeninger skal kunne gå til rettsak på arbeidstakernes vegne er et viktig verktøy i denne kampen. I forslag til nytt partiprogram foreslås det å innføre kollektiv søksmålsrett i saker der det er spørsmål om ulovlig innleie av arbeidskraft.

**47 Arbeidsmarkedspolitik med økt vekt på kompetanse
Sandefjord Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet skal jobbe for en mer aktiv og målrettet arbeidsmarkedspolitik med økt vekt på kompetanse. Flere må få styrket grunnleggende ferdigheter og anledning til å fullføre videregående opplæring og det må gjøres mer for å forebygge at personer faller ut av utdanning eller arbeid. Det må gis tett og tidlig oppfølging, og de sosial-faglige ressursene i skolen må styrkes.

Begrunnelse:

De nordiske landene har lyktes bedre enn de fleste andre med å forvalte den menneskelige kapitalen. Inkluderingsutfordringen er imidlertid økende. Særlig utsatte grupper som ungdom, personer med lav kompetanse og tidligankomne innvandrere har fått det mer krevende på arbeidsmarkedet. Med økt flyt av arbeidskraft over landegrensene får ikke utsatte grupper samme drahjelp inn i arbeidslivet under høykonjunkturer.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretas i programforslaget

**57 Makskostnad på SFO
Sandefjord Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil arbeide for at det settes makspris på SFO tilsvarende 50% av kostnad for barnehageplass.

Begrunnelse:

I og med at det nå er en makspris for barnehageplass, men ikke tilsvarende for SFO, har foreldrebetalingene for disse to ordningene utviklet deg svært skjevt. Foreldre som har barn som begynner i SFO, opplever at de må betale mer for en SFO-plass enn for en barnehageplass som i tid kunne være dobbelt så stor som SFO plassen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen om makspris anses som ivaretatt i forslag til nytt partiprogram. Det er helt sentralt å sikre kvalitet og innhold i AKS-tiden, og at Ap vil sette en makspris for dette.

**83 Leveringsplikt på bredbånd
Lillesand Arbeiderparti****Forslag:**

Sikre at alle innbyggerne har tilgang til Internett og nødvendig elektronisk kommunikasjon, gjennom leveringsplikt på bredbånd. Dette er et velegnet instrument som Arbeiderpartiet kan lansere ifm valget. Økende ulikhet i tilgang til Internett øker forskjellene mellom barna, som i utgangspunktet skal ha like utgangspunkt, uavhengig av hvor de bor.

Begrunnelse:

Den viktigste veksten er oppveksten. Trond Giskes vurdering er at Arbeiderpartiet er de som virkelig kan skolepolitikk, men at Høyre likevel oppfattes som bedre, og derfor vinner velgere på det. Dette må vi gjøre noe med. Kunnskapsløftet presenterer fem grunnleggende ferdigheter, og en av dem er digitale ferdigheter. Dette er ikke innfridd. Digital kompetanse er mangelvare i skolen, både blant lærere og elever. Kunnskapsnivået og ikke minst tilgjengelighet på elektronisk infrastruktur, altså raskt Internett, varierer voldsomt i landet. Både EU og Norge har utarbeidet egne digitale agendaer for fremtiden, og det spås at IKT næringene vil stå for nesten all vekst fremover. Vi vil jo at barna skal bli aktive deltakere i samfunnet og vi vil jo at de skal utvikle et demokratisk sinnelag. De må ha god forståelse for det stadig mer digitaliserte samfunnet, og må kunne utvikle sunn kildekritikk. Men de må altså først og fremst ha tilgang på Internett. AP trenger å komme på banen med sin egen politikk om digitalisering. Den kan supplere både skole- oppvekst- og næringslivspolitikken. Eller den kan stå på egne bein.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ansies ivaretatt i forslag til nytt partiprogram.

**112 Styrke forskningsinfrastrukturen ved Nord Universitet
Bodø Arbeiderparti****Forslag:**

Nord universitet, med sine fagmiljøer innenfor marin økologi, akvakultur, økonomi, og samfunnsvitenskaplige fag, har et potensial for å ta et betydelig nasjonalt ansvar for nødvendig kunnskapsutvikling og kunnskapsformidling innenfor "blå vekst". Nord universitet, med sine campuser fra Vesterålen i nord til Stjørdal i sør, dekker omlag 40% av landets kystlinje hvor det potensielt er bærekraft for en økning av kommersiell bioproduksjon. Samtidig er disse kyst- og havområdene for lite kartlagt.

Skal en kunne utnytte disse områdene på en bærekraftig måte, må også den marinøkologiske forskningen styrkes. For å lykkes i den "blå veksten" er det viktig at Nord universitet styrkes gjennom videre oppbygging av fagmiljø. Bodø Arbeiderparti mener derfor at universitetet må gis muligheter til å investere i bygningsmessig og forskningsmessig infrastruktur. Det betyr et nytt bygg for å huse utdannings- og forskningsaktiviteten til Fakultetet for biovitenskap og akvakultur og et hurtiggående forskningsfartøy.

Begrunnelse:

Sjømatproduksjon har vært, er og vil være en av Norges aller viktigste bidrag til den globale økonomien for å sikre god helse og nok mat til den voksende befolkningen. Kompetanse og rekruttering er nøkkelfaktorer for framtidig vekst innen sjømatproduksjonen. Det krever økt satsning på forskning og innovasjon innenfor marin sektor slik at mulighetene i havrommet utnyttes og forvaltes på best mulig måte. Nord Universitet har tre strategiske pilarer, en av dem omhandler det EU kaller "Blå vekst". Det handler om å legge til rette for en bærekraftig verdiskapning i våre kyst- og havområder. Den blå bioøkonomien, der en søker å finne fram til bærekraftige og økonomisk lønnsomme måter å utnytte kystens og havets ressurser på, må utvikles gjennom systematisk forskning og utdanning i de kommende årene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Bør oversendes, men vurderes under kapitlet om nordområdene samt havstrategien. For konkret for kunnskapkap. Punktene om bygg og infrastruktur kan også vurderes i en uttalelse om høyere utdanning og forskning, men på et litt mer generelt nivå.

116 Finansiering av de nye universitetene, herunder Nord Universitet Bodø Arbeiderparti

Forslag:

Finansieringen av de nye universitetene skal samsvarer med det universitetsoppdraget vi har gjennom loven, og som avspeiler den finansieringen som de mer etablerte universitetene har. Finansieringen av universitetene må sees i sammenheng med tiltakene for kompetanseløft i arbeidslivet. I den finansieringsmodellen som foreslås fra 2017, teller kandidatproduksjonen mer enn tidligere (hvor det bare var studiepoeng som inngikk i produksjonsmålet for institusjonene.) Det vil derfor i utgangspunktet være svakere incentiver for universiteter og høyskoler for å utvikle og tilby emner og kurs på etter- og videreutdanningsmarkedet enn det har vært fram til nå.

Begrunnelse:

En god høyere utdanning ruster oss til å møte samfunnsutfordringer og styrker vår konkurransevne, både nasjonalt og internasjonalt. I denne sammenhengen må Nord-Norgeperspektivet styrkes og det forutsettes en mer jevnbyrdig finansiering mellom universitetene slik at også nye universitet kan ta en rolle som samfunnsutvikler.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Hensikten er dekket opp av innstillingen fra Utvalget for høyere utdanning og forskning, levert høsten 2016, og i foreslått programformulering. Mer detaljerte punkter på finansiering av universiteter og høyskoler kan inngå i en uttalelse om høyere utdanning og forskning, på et mer generelt nivå.

121 Tallfeste lærertetthet i klasser Sortland Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet bør fremme et forslag der en tallfester hvor mange elever som maksimalt kan være i en klasse eller undervisningsgruppe, i forhold til antall lærere.

Begrunnelse:

Det trengs et tall, en maksimumsgrense, som sier hvor mange elever det kan være i en lærers undervisningsgruppe. I dag er det en rund tekst om at antallet skal være «slik at det er pedagogisk og trygghetsmessig forsvarlig». Det er selvsagt økonomisk billigere med store grupper, men er det pedagogisk og trygghetsmessig forsvarlig? Eller får en utgifter som blir mangedoblet når støttetiltak må settes inn senere. Læreren skal ha tid til å snakke med elevene og se hver enkelt hver dag i hver eneste time. All forskning viser at læreren er skolens viktigste ressurs, og tett oppfølging av elevene er avgjørende for å skape en god skole. Blir elevgruppene for store går det ut over hvor mye tid en har til hver enkelt elev, både sterke og svake elever. Det er vanskelig å forholde seg til en forskrift som ikke har klare kriterier for hva som er pedagogisk og trygghetsmessig forsvarlig. Både lærere (Utdanningsforbundet), elever (Elevorganisasjonene) og foreldre (Foreldrenes Arbeidsutvalg) ønsker dette. Det vil være et av de viktigste grepene Arbeiderpartiet kan gjøre for å sikre god kvalitet i skolen for alle. Forskning viser at dette tiltaket har positiv effekt, særlig på ressursvake grupper som lett faller utenfor i dagens skole, men også for andre elever.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Intensjonen i forslaget støttes. Nordland Arbeiderparti viser til at det er etablert gode løsninger med økt lærertetthet også i store klasser.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Anses som ivaretatt i forslag til nytt partiprogram i formuleringene om en norm på kommunenivå.

**124 Tidlig innsats - egen tiltakspakke i Nord-Norge
Bodø Arbeiderparti**

Forslag:

Det skal utvikles en egen tiltakspakke for å redusere frafall i Nord-Norge gjennom tidlig innsats.

Begrunnelse:

Nord-Norges tre fylker mister alt for mange ungdommer i utdanningsløpet. Satsingen på tidlig innsats krever særlige tiltak for Nord-Norge slik at denne utviklingen reverseres og flere gjennomfører skolegangen og kvalifiseres seg for arbeidslivet og videre utdanning.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Støtter intensjonen om en satning på tidlig innsats. I forslag til nytt partiprogram er det en rekke tiltak for å bygge sterkere lag rundt alle elever.

**134 Flerfaglig utdanningsforløp
Sandnes Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet må sikre flerfaglig utdanningsløp

Begrunnelse:

Slik at elever ikke faller ut av skole skoleforløpet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

I varetatt i dagens politikk

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Anses ivaretatt i forslag til nytt partiprogram.

**137 Styrke lærlingeplasser
Sandnes Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet må sikre økt styrking av lærlingsplasser

Begrunnelse:

Dette for å sikre at alle får mulighet til utdanning og god opplæring i det yrkets valget man velger samt at det ikke skal være noen som ikke får lærlingeplass faller utenfor arbeidslivet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt i programforslaget

**141 Sikre samhandling
Sandnes Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet må sikre bedre samhandling mellom utdanning og jobb, vurdere mulighet for å få fagutdanning etter 10årig skole. Sikre "drop out" elever en utdanning gjennom en løsning innen arbeidsretta tiltak. Arbeiderpartiet vil vurdere om vi yrkesfagene trenger alle dagens fag.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Ivaretatt i aktuell politikk

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget anses ivaretatt i programforslaget om utdanning og kompetansereform for arbeidslivet. Programforslaget presiserer også at vi vil ha større vekt på praktiske ferdigheter og praksisnær opplæring fra de første skoleårene på yrkesfag.

**150 Skole
Sandnes Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet må jobbe for leksefri heldagsskole

Begrunnelse:

I stede for SFO så må vi lage heldagsskole slik at alle barn får samme tilbud med lekser osv. Det er ikke alle foreldre som har råd til å ha barna på SFO.

Kommentar fra Fylkespartiet:

støtter intensjonen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Heldagsskole ivaretas av programformuleringene om AKS. Ap støtter i dag ikke en leksefri skole, men er opptatt av at disse må brukes på en måte som fremmer læring, og det må være lekser som eleven er i stand til å løse på egenhånd etter skoletid. Det er også foreslått i programmet at leksehjelp skal gjelde i hele grunnopplæringen, bla. for å hjelpe foreldre som ikke har samme mulighet til å bistå barna med dette på hjemmebane.

**151 Skole
Sandnes Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet må arbeide for at det blir en balanse mellom teori og praksis i skolen

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Ivaretatt i aktuell politikk

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt i dagens politikk og blir forsterket i programforslaget der en av de klare intensjonene er mer

praktisk læring og forståelse i hele opplæringsløpet.

**152 Skole
Sandnes Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet må arbeide for å stimulere til nye måter å tenke på innenfor de ulike fagene, for eksempel russisk matematikk

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt i programforslaget om å utvikle et godt nasjonalt system for deling av kvalitetssikrede og forskningsbaserte undervisnings- og læringsopplegg, samt styrke undervisningen og læremidlene i realfag ved å legge mer vekt på forståelse og problemløsning.

**153 Skole
Sandnes Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet må arbeide for å kurse alle ansatte og foreldre om mobbing.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt i programforslaget: Gjennomføre et stort kompetanseutviklingsprogram i antimobbearbeid for rektorer, lærere og andre ansatte i skolen. Er også foreslått i Stortinget i dok8-forslag mot mobbing.

**154 Skole
Sandnes Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet må fortsette å styrke enhetsskolen

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:**

Intensjonen støttes - forutsatt at det menes fellesskolen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt i programforslaget. Oppdatert begrep er "styrke fellesskolen".

**155 Skole
Sandnes Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet må få til mat i skolen

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:**

Intensjonen støttes

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt i programforslaget, under "Folkehelse for barn og unge"

**156 Skole
Sandnes Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet må få bort mobilbruk blant elevene på skolen

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Pga man glende begrunnelse

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Hensikten skal være ivaretatt av punktet om å styrke skoleledelse og skolefaglig kompetanse på alle nivåer i skolen. Er også undervisningssituasjoner læreren kan legge opp til at elevene skal brukes mobilen i timene, under organiserte forhold, så et forbud oppleves ikke som nødvendig.

**157 Skole
Sandnes Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet må arbeide for IKT til læring i alle skoler

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Ivaretatt i aktuell politikk

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt i programforslaget.

**158 Skole
Sandnes Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet må arbeide for at det blir bedre rådgivingstjenesten i skolen

Begrunnelse:

Dette for tidlig å kartlegge de som ikke har en bra hverdag skole/ fritid.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen om bedre rådgivningstjeneste

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivarettatt i programforslaget.

**159 Skole videregående
Sandnes Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet må fjerne dagens fraværsregel

Begrunnelse:

Det er mange som vil falle utenfor skole og arbeidsliv når de av ulike årsaker ikke kan følge med på skolen hver dag.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har på stortinget støttet en fraværsgrense i videregående skole, men vært tydelig på at den må være ubyråkratisk og fungere i tråd med intensjonene om at tiltak raskt skal settes inn for elever som av ulike grunner ligger an til å få høyt fravær i opplæringen. Arbeiderpartiet gikk i Stortingets behandling inn for en fraværsgrense med mulighet for skjønnsvurdering fra rektor i spesielle tilfeller. Vi la vekt på at grensen ikke må støte ut ungdom som er sårbare for å falle ut av skolen, og ga rektor

mulighet for å utvide grensen til 15% i slike tilfeller.

**160 Skole, videregående
Sandnes Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet må arbeide for at det blir mindre teori på fagutdannelsene, mer praksis

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Programforslaget legger opp til mer praksisnær undervisning både i VGO og tidligere i skoleløpet. Vi er derimot skeptiske til å si det bør bli mindre teori generelt, men teorien kan læres på en mer praktisk og anvendelig måte. Det er f.eks. mye teori i yrkesfagene, det må det være, men det er en annen og mer praksisnær teori enn på studiespesialiserende retning. Dette må utvikles på fagenes premisser, i tett dialog med arbeidslivet som skal overta kandidatene etter fullført utdanning. Vi har også tatt til orde for større bruk av vekslingsmodeller på flere studieretninger.

**161 Skole, videregående
Sandnes Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet må bedre stipendordning for elevene som går ut i lære, fremfor de som fullfører på normert tid

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

VI har prioritert andre tiltak, som for eks lærlingetilskudd, flere og bedre yrkesfaglærere og oppdatert utstyr på yrkesfagene. Ap er heller ikke for å knytte ulik studiefinansiering til de som fullfører på normert tid, men er for universelle, gode finanseringsordninger for alle elever og studenter.

**162 Skole, høyere utdanning
Sandnes Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet må ha større fokus på fagarbeidere. Ikke alle kan bli akademikere

Begrunnelse:

Fagarbeidergruppen må få større fokus og status innen for alle yrkets grupper.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Ivaretatt i aktuell politikk

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt i programforslaget.

**163 Skole, høyere utdanning
Sandnes Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet må arbeide for mer praksis innenfor høyere utdanning. Knytte praksis og teori sammen.

Begrunnelse:

Dette kan stimulere fler til å gjøre ferdig utdannelsen .

Kommentar fra Fylkespartiet:

Intensjonen i forslaget søttes

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt i programforslaget, og utdypet i innstillingen fra Utvalget for høyere utdanning og forskning.

**164 Skole, høyere utdanning
Sandnes Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet må arbeide for flere studentboliger

Begrunnelse:

Det er for kostbart å leie bolig privat.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt i programforslaget. Ap var første parti i Norge til å programfeste 3000 studentboliger.

**165 Skole, høyere utdanning
Sandnes Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet må fortsette satsingen på lånekassen, slik at alle har mulighet til å ta høyere utdanning

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:****Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt i programforslaget om å bedre studiefinansieringen.

**166 Skole, videregående
Sandnes Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet må vurdere om yrkesfagene trenger alle dagens fag.

Begrunnelse:

Spisse utdanningen innen det forløpet som man søker utdanning i.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Ivaretatt i dagens politikk

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Støtter intensjonen om mermer praksis i yrkesfagene og for å gjøre teorien mer yrkesretta. Det blir også gjort en evaluering av de yrkesfaglige programmene, som stortingsgruppa vil ta stilling til når dette kommer til utdanningskomiteen på stortinget.

**169 Skole
Sandnes Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet må styrke spesialundervisning

Begrunnelse:

Gjerne lovfestet rett. Jeg ser i dag med forundring på at det kommer fram som argument for å benytte private skoler at «vanskelige» elever blir gitt tilbud om spesialundervisning, som de angivelig ikke fikk i offentlig skole, slik kan det ikke være. Det ble på møtet løftet fram psykisk helse, de «vanskelige» elevene kan utmerket godt ha en diagnose eller en psykisk lidelse. Det er viktig å få disse elevene fram til arbeidslivet, i stedet for at de blir en belastning for sosialbudsjettene, blir de en bidragsyter til velferdsstaten.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt i programforslaget.

**170 Skole
Sandnes Arbeiderparti****Forslag:**

Styrking av assistentstillinger i skolen.

Begrunnelse:

Klasserommet er sammensatt av elever med ulike læringsnivå, for at en lærer skal kunne gi alle, både sterke og svake elever mulighet for utvikling, mener jeg at disse assistentene er viktige. Dette gjelder også elever med ulike diagnoser, for disse elevene kan en assistent skape trygghet i læringsmiljøet.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Anses som ivaretatt i forslag til nytt partiprogram.

**171 Skole
Sandnes Arbeiderparti****Forslag:**

Lovfestet rett til leirskole.

Begrunnelse:

Kommuner som har dårlig råd velger bort dette tilbudet for elever.

Kommentar fra Fylkespartiet:

5 for 3 i mot

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap har jobbet med saken denne perioden, og i behandlingen av leirskole i budsjettet, ba en emstemmig KUF-komite regjeringen om en gjennomgang på hvordan læreplanene bedre kan sikre at alle elever får et leirskoleopphold i løpet av grunnskolen. Det vurderes imidlertid som for tidlig å lovfeste en rett til leirskole, og det kan også innebære en fullfinansiering av leirskole for alle. Da er det andre tiltak som bør prioriteres først.

176 Økt satsing og evaluering av yrkesfagopplæringen Arbeiderpartiet i Bergen

Forslag:

Arbeiderpartiet mener at: • Fylket sammen med nasjonale myndigheter bør legge til rette for at elevene på yrkesfagene kan få en mer praksisnær opplæring, bl.a. gjennom vekslingsmodeller og fleksibilitet i studieoppbygningen • Lærlingstilskuddet må økes • Kommune, fylke og stat skal innføre klausuler i offentlige anbud om at bedrifter må være aktive lærebedrifter • Samarbeidet mellom partene i arbeidslivet og skolene må styrkes • Fylket må sørge for at skoletilbudet står i samsvar med det reelle behovet i arbeidslivet

Begrunnelse:

En bedre yrkesfagopplæring Gode fagarbeidere bygger Norge. Det er en viktig nasjonal oppgave å heve statusen og stillingen til fagutdanningene. En solid yrkesfagutdanning gir gode muligheter til den enkelte og legger grunnlaget for framtidens velferd gjennom å bidra til høy kvalitet i både offentlig og privat sektor. Gode yrkesfaglige utdanninger med økt gjennomføring gir arbeidslivet nok og riktig kompetanse. Det har avgjørende betydning for at vi lykkes med å utvikle både dagens og fremtidens næringer og bedrifter. Arbeiderpartiet i Bergen vil at elevene på yrkesfag skal kunne få prøve seg i arbeidslivet allerede fra første år på fagutdanningen. Ved å legge til rette for at yrkesfagene kan ha flere vekslingsmodeller og mer fleksibilitet i hvordan fag og timer fordeles mellom ulike klassesertrinn, vil en ikke bare bidra til økt motivasjon, men også til god læring. Undervisningen i fellesfag og programfag må knyttes til lærefaget. Bedriftene og foretakene bør ha innflytelse på hva elevene lærer. Gjennom tett samarbeid med og mellom de faglige rådene som partene i arbeidslivet er en del av, vil en kunne få til en bedre samhandling mellom hva elevene lærer og hva bedriftene og foretakene har behov for. Vi må også sikre at alle får lære plass. Dimensjoneringen av skoletilbudet må baseres på arbeidslivets reelle behov. Yrkesopplæringsnemdene i fylket må spille en sentral rolle i å få samarbeid mellom arbeidsliv og fylke til å fungere best mulig. I tillegg bør en øke lærlingstilskuddet slik at det blir mer attraktivt å være lærebedrift. Dette er særlig viktig i den nåværende økonomiske situasjonen, da flere private aktører ser seg nødt til å slutte å ta inn lærlinger.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det meste her er ivare tatt av programforslaget, og bør vurderes av redaksjonskomite for utdanningsprogrammet og en eventuell skoleuttalelse. Kulepunkt tre er også foreslått av regjeringa, men vi kan også godt presisere det i programmet. Kulepunkt fem kan også tas inn, men må vurderes opp i mot plasshensyn/gi plass til ny politikk om yrkesfag.

178 Nei til målehysteriet Arbeiderpartiet i Bergen

Forslag:

Arbeiderpartiet mener: • At dagens ordning med nasjonale prøver i grunnskolen avskaffes, og at man finner andre og mer formålstjenlige måter å kvalitetssikre skolen på – eksempelvis ved at nasjonale prøver erstattes med utvalgsprøver. • At bystyregruppen må se nærmere på nasjonale prøver i arbeidet med jakten på tidstyver i bergensskolen og i forbindelse med forenklingsutvalgets rapport.

Begrunnelse:

Som en del av arbeidet med kvalitetsutviklingen i grunnskolen i Norge, har nasjonale prøver med vekt på grunnleggende ferdigheter i lesing, matematikk og engelsk vært gjennomført i vel ti år. Arbeiderpartiet har hele tiden uttrykt skepsis til offentliggjøring av prøveresultater, noe som som gjøres i dag. Resultater fra nasjonale prøver brukes til å rangere skoler i kommunene og brukes også, i flere kommuner, som del av resultatmål for rektor. En uønsket effekt er at enkelte skoler legger opp undervisningen til prøveinnholdet på bekostning av andre mål og retningslinjer skolen skal drive etter. Når man legger så stor vekt på testing av et grunnleggende, men nokså snevert utvalg av ferdigheter, medfører dette en skjevfordeling av faglig fokus og oppmerksomhet. Gjennom dette representerer nasjonale prøver en «tidstyv» og en faktor for økt byråkratisering av skolehverdagen. Finland er et godt eksempel på et land, som internasjonalt gjennom PISA- testen blir trukket frem for sin kvalitet på utdanningen, som ikke har nasjonale prøver. Dette mener vi viser at det ikke er en direkte sammenheng mellom gjennomføring av nasjonale prøver og kvalitet på og i skolen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Hordaland Arbeiderparti mener nasjonale prøver kan være et nyttig verktøy for å kartlegge den enkelte elevs utviklingsmuligheter og danne grunnlag for et bedre samarbeid med hjemmet. Hordaland Arbeiderparti mener imidlertid at denne ordningen har betydelige utfordringer knyttet til blant annet rangeringer av skoler. Vi er bekymret for at strategiske tilpasninger hos den enkelte skole for å oppnå høyere prøveresultat kan gå på akkord med kvaliteten på undervisningen til elevene.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Undersøkelser som PISA, TIMSS og nasjonale prøver kan gi oss verdifull informasjon om norsk skole. Arbeiderpartiet mener det derfor er viktig med norsk deltakelse også i fremtiden. Det sentrale er at slike undersøkelser brukes for å si noe utviklingen i norsk skole over tid.

**181 Tiltak i forbindelse med nullvisjon om frafall i den videregående skolen
Hjelmeland Arbeiderparti**

Forslag:

Det blir satt inn informasjonstiltak med sikte på å øke kunnskapen om D-vitamin mangel og psykiske lidelser som følge av dette, blant elever og lærlinger i den videregående skolen.

Begrunnelse:

Psykiske lidelser som angst og depresjon er en stor årsak til fravær og frafall i den videregående skolen. Det er også kjent at D-vitamin mangel blant ungdom og unge voksne er årsaken til angst og depresjon for mange av disse. Rogaland fylkeskommune har en nullvisjon for frafall i den videregående skolen i Rogaland. I tredje kulepunkt i nullvisjonen sies det at det skal settes inn tiltak for å styrke elevers og lærlingens psykiske helse og heve kompetanse i sektoren.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen om å øke kunnskapen om psykisk helse og kosthold

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslag til nytt programmet omtaler behovet for styrket skolehelsetjeneste og psykisk helse.

**185 Fornyelse av ungdomsskolen
Askøy Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet mener det er nødvendig med radikale reformer i grunnskolens ungdomstrinn. Dagens organisering, fagfordeling og vurderingssystem er til hinder for en skole der alle elever, uansett evner og interesser, kan få opplevelsen av å lykkes og få realisert sitt potensiale. Arbeiderpartiet vil gi færre sentrale pålegg, færre felles fag, større frihet for elever til å velge mellom reelle alternativer og et mer variert system for vurderingen av elevenes innsats og arbeid.

Begrunnelse:

Frafallet i norsk skole er omkring 30 prosent. Mye penger er brukt på å få bukt med det. Suksessen er uteblitt. Frafallet blir synlig i videregående skole, men elevene som dropper vg. skole, har mistet interessen for skolegang før de kommer på vg. skole. Noe må gjøres før den tid, ikke minst på ungdomstrinnet. Skolen har ikke formell, tallfestet evaluering før i 8. klasse. Da slår den imidlertid inn med full tyngde, i alle fag. Samtidig kommer elevene inn i en alder som er svært krevende og der de er sårbare. Usikkerhet om egen verdi, egne evner preger de fleste. Det er også store forskjeller mellom dem på mange områder: Evner og interesser spriker, sosial kompetanse, forutsetninger for å finne seg til rette i et system som skolen osv. Dette må skolen ta mye mer hensyn til enn den som system har gjort hittil.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Kampen mot frafall er en viktig del i forslaget til nytt partiprogram. Det krever tidlig innsats, og det er foreslått en rekke tiltak for ungdomstrinnet.

187 Lovendring rundt hjemmeundervisning. Nedre Eiker Arbeiderparti

Forslag:

Nedre Eiker Arbeiderparti ønsker en lovendring hvor det må foreligge en søknad og godkjenning av planene for hjemmeundervisning før de kan starte opp med hjemmeundervisningen. Søknaden behandles etter forvaltningsloven, og skolen eller eventuelt tilsynsfører fatter et enkeltvedtak med klagerett til fylkesmann. Samtidig må det være tydelig i lovverket hvor tidlig tilsynet skal skje og hvor hyppig. På den måten sikrer man barnet en god grunnskoleopplæring og at det foreligger andre bakenforliggende grunner til at opplæringen skal skje i hjemmet.

Begrunnelse:

I 1998 kom det en ny opplæringslov som blant annet styrket de juridiske rettighetene for hjemmeundervisning, og fikk et selvstendig juridisk begrep: «Privat opplæring i heimen». Av ulike og oftest svært nødvendige årsaker har foresatte behov for at undervisningen må foregå på andre arenaer enn i skolen, og skal derfor ha muligheten til å gjennomføre hjemmeundervisning. Utfordringen med loven, slik den foreligger i dag, er alt alle kan varsle skolen om at de ønsker å gjennomføre hjemmeundervisning uten noen form for godkjenning eller søknad på forhånd. I §14-2 Kommunalt tilsyn med heimeopplæring står det at kommunen fører tilsyn med den pliktige opplæringa for barn og unge som ikke går på skole, og kan og kalle de inn til særskilte prøver. Hvis de ser at opplæringen ikke oppfyller loven om opplæring skal de kreve at barnet går i skolen. Det uheldige med dette er at det da allerede har gått noe tid og barnet kan ha mistet mye undervisning. Dette er ekstremt uheldig for de barna der foreldrene gjør dette for å støtte skolen fra seg. I loven er det heller ikke satt noen tidsbegrensning på hvor tidlig dette tilsynet skal skje, eller hyppigheten av den.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Buskerud Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Støtter intensjonene i forslaget

**194 Friskoleloven må endres, enten til at det ikke er friskolelov, eller så må de driftes uten offentlig støtte som næringsvirksomhet.
Ringerike Arbeiderparti**

Forslag:

Friskoleloven må enten fjernes så tilbudet ikke eksisterer, eller så må friskole være friskole og driftes uten en krone fra det offentlige.

Begrunnelse:

I en tid hvor friskoleloven er liberalisert, og det statlige bidraget som ytes til friskoler er økende, utsettes de kommunale og de fylkeskommunale budsjettene for tap til en tjeneste som ikke er kontrollerbar. Dette gjør at den offentlige skolen som fellesskole står i fare for å vannes ut. Friskolene får tilskudd fra det offentlige, men styringen av innhold gjøres kun ved uttalelsesrett. Dette er skremmende, og når hver krone til friskoler er en krone mindre til den offentlige skolen, gjør dette at jeg mener vi som parti må gjøre noe med friskoleloven.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Buskerud Arbeiderpartis fylkespartistyre støtter ikke forslaget, men mener at friskoleloven må gjennomgås og endres.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret viser til at Arbeiderpartiet i behandlingen av ny privatskolelov gikk mot regjeringens utvidelse av muligheten til å åpne privatskoler og foreslo lokal vetorett ved opprettelse av nye privatskoler. Videre viser vi til privatskoleforliket fra 2007. De prinsipielle sidene om å styrke den offentlige fellesskolen er ivaretatt i programforslaget.

**198 Endringer i Lov om frittstående skoler (friskoleloven)
Arbeiderpartiet i Bergen**

Forslag:

Arbeiderpartiet mener at: • Det skal settes tak på hvor stor andel privatskolene kan utgjøre av det samlede tilbudet • Antallet elevplasser og tilbudets andel av den totale elevmassen skal inngå i • Søknadsprosessen for opprettelsen av en privatskole • Konesjoner for privatskoler ikke lenger skal være permanente, og at det ved • Overdraging av elevplasser fra én aktør til en annen skal stilles krav om ny søknad • Privatskolenes utbytteforbud må bli klarere og lovverket må håndheves strengere

Begrunnelse:

I hht Lov om frittstående skoler kan frittstående skoler (heretter kalt privatskoler) opprettes og driftes som et supplement til den offentlige skolen. På denne måten kan foreldre og elever velge andre skoler enn det offentlige. Det er Utdanningsdirektoratet som godkjenner søknader om oppstart av private skoler, mens Fylkeskommunen utelukkende er en høringsinstans. Dette på tross av at Fylkeskommunen har et

overordnet ansvar for den totale skolestrukturen i fylket. I Bergensområdet er mange elevplasser i den videregående skolen i privat regi, noe som innebærer at lokalpolitikere ikke har innvirkning på en stor del av skolestrukturen. For hver elev som går ut av den offentlige skolen mister fylkeskommunen midler til å drive sitt tilbud. Dette gjør det økonomisk uansvarlig å drive det offentlige tilbudet med stor overkapasitet. Ved stor overkapasitet av elevplasser i skolestrukturen, slik man har hatt innenfor studiespesialiserende i Bergen de siste årene, vil fylkespolitikere kompensere ved å trappe ned tilbudet i den offentlige skolen. Som ytterste konsekvens medfører dette at politikere ville måtte legge ned én offentlig skole for å sikre en økonomisk bærekraftig skolestruktur. I Norge har man rett på videregående opplæring. Det offentlige er pliktig til å ha et tilbud til alle. Derfor er det dypt problematisk at det offentlige kan risikere å stå uten et tilstrekkelig tilbud dersom en privat skole legges ned. I Sverige, hvor store deler av skoletilbudet er privatisert, har man sett eksempler på nettopp dette. Derfor bør det vurderes å innføre et tak på hvor stor andel av elevene som kan gå på tilbud utenfor den offentlige skolen. I dag har konsesjoner for oppstart av private elevplasser ingen tidsbegrensning. Det medfører at når en aktør først har fått godkjent sin søknad, er det tilnærmet umulig både for Utdanningsdirektoratet og Fylkeskommunen å trekke konsesjonen tilbake med mindre aktøren bryter norsk lov. Selv når loven brytes, f.eks. ved å ta ut utbytte, viser det seg at det er få som mister sin konsesjon. Private aktører ønsker stort sett å etablere seg i sentrumsnære områder, mens den offentlige skolen gjerne søker å opprettholde en desentralisert skolestruktur. Når en privatskole opprettes gis det godkjenning for et spesifikt antall elever. Dersom antallet ønskes økt, stilles det krav om ny søknadsprosess. Dersom årskullene synker og det samlede behovet for elevplasser i den videregående skolen går ned, får ikke dette konsekvenser for elevtallet til de private skolene. Verken Fylkeskommunen eller Utdanningsdirektoratet kan i dag pålegge de private skoler å dimensjonere sitt tilbud i tråd med et eventuelt nedadgående elevtall. Per nå er det bare den offentlige skolen som må redusere sitt tilbud. En slik situasjon svekker den offentlige skolen, øker den private andelen av skolestrukturen og kan ytterligere sentralisere skoletilbudet. Dette kan enkelt løses ved å angi både elevtall og andelen av den totale elevmassen som friskolen har. På denne måten må også friskolene nedjustere sitt tilbud når elevtallene går ned, samtidig som man unngår å øke antallet elever utenfor den offentlige skolen dersom årskullene øker. Her bør det selvsagt tas utgangspunkt i langsiktige trender, og ikke små variasjoner i elevtallet fra år til år.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Se merknad til forslag 194.

252 Lage skille mellom Private Ideelle Aktører og Private Kommersielle Aktører i Friskoleloven.

Stjørdal Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet bør se på Friskoleloven og skille mer mellom Private Ideelle og Private Kommersielle Aktører innen skoledrift. At disse to aktørene skal omfattes av samme lovverk er langt fra rettferdig. Etter lovendringer gjort i 2015 der voksne elever ikke lengre får ta opp fag de har bestått men for eksempel en karakter 2 senere i livet i de ideelle skolene, men i de kommersielle skolene kan de kjøpe

seg plass og ta opp hele studiet. De Ideelle skolene har ikke mulighet til å ta skolepenger, og det medfører at de voksne elevene som ønsker seg en ny start i yrkeskarriæren med å ta ny utdanning, får ikke gjort dette gjennom skolegang i de Ideelle Private Skolene, men de blir presset til å kontakte de Kommersielle Private Skolene, og betale skolepenger. Dagens lovverk favoriserer de Private Kommersielle Aktørene innen skole framfor de Ideelle Private skolene. Våre Private Ideelle skoler er en ressurs og ent godt supplement for den norske offentlige skolen og bør behandles mest mulig likeverdig med den offentlige skolen vår. De Ideelle aktørene betaler også lønn etter tariff og har gode pensjonsavtaler, likt med de offentlige. Kommersielle aktørene gjør i stor grad ikke dette, sparer inn for å få størst mulig utbytte til eierne, det samme skjer når det gjelder skolepenger. Arbeiderpartiet bør se på lovverket og få det mer likt for de offentlige skolene og de private ideelle skolene Dette gjelder også innen barnehagesektoren, der det er store skiller mellom de Ideelle aktørene og de Kommersielle Aktørene.

Begrunnelse:

Vi må jobbe for at kommersielle aktører ikke får rotfeste og kan drive i Norge på et vis der de kan tjene penger på skolegangen til våre barn. Ideelle aktører bruker alt av midler på sine elever, og har ingen eiere som tar ut overskudd, derfor bør vi kunne tørre å gi de litt mer like vilkår som den offentlige skolen, de er jo et godt supplement i tillegg til den offentlige skolen. På denne måten kan vi forbedre et godt norsk skoleverk som skal være tuftet på den Offentlige skolen med private ideelle aktører som et godt supplement.

Kommentar fra Fylkespartiet:

ingen kommentar

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretas av programforslaget, og punktene om å styrke den offentlige fellesskolen og jobbe mot økt privatisering og si nei til kommersielle privatskoler.

276 Nei til avvikling av fagbrevet i reiseliv Åmot Arbeiderparti

Forslag:

Fagbrevet i reiselivet tilpasses i større grad dagens behov. Utdanningen gjøres mer spenstig og framtidsrettet. Det integreres et utenlandsopphold i utdanningen. Fylkeskommunene, skolene og næringslivet oppfordres til å ta et større ansvar for etableringen av lærlingeplasser. Det etableres ikke et 3-årig løp innen reiseliv som fører til generell studiekompetanse.

Begrunnelse:

Utdanningsdirektoratet foreslår i sin gjennomgang av det yrkesfaglige utdanningstilbudet å legge ned reiselivsutdanningen og å etablere et 3-årig skoleløp som fører til generell studiekompetanse. Med dette vil en miste en praktisrettet utdanning og et viktig rekrutteringsgrunnlag til næringen. Begrunnelse for forslaget er at det etterspørres mer kompetanse særlig innen språk. Dette lar seg lett integrere i fagbrevutdanningen ved å integrere et utenlandsopphold og flere språk i VG1 og VG2. Faglig råd for service og samferdsel tegner heller ikke et entydig bilde. Mao. en er ikke enig i at fagbrevet legges ned. I distriktene ligger ansvaret for utdanningstilbudet ved skolene. I Nordland for å nevne et eksempel er det

foreslått at utdanningsavdelingen og de enkelte skolene skal ta ansvar for å justere dimensjoneringen etter næringslivets behov, uttrykt ved læreplasser, uten at verken Fylkestinget, bransjene selv eller arbeidsgiverorganisasjonene blir ansvarliggjort. Dette er en ansvarsfraskrivelse og altfor passiv holdning. Mindre skoler kommer til å legge ned tilbudet slik at praksis ved en senere anledning tas i sentrale strøk. Det vil føre til enda større fraflytting og manglende rekruttering i distriktene. Mao. en større ansvarliggjøring av fylkeskommunen, næringslivet og et tettere samarbeid mellom skoler og næringslivet er påkrevet. I tillegg en bedre tilrettelegging hos mindre bedrifter og en god oppfølging av opplæringskontorene. Det er for tiden en Høgskole som tar opp kandidater med fagbrev innen reiseliv via y-vei. Det ligger til rette for at flere Høgskoler engasjerer seg på det feltet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteén for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er detaljert på et konkret fagområdet. Sentralstyret ber redaksjonskomiteen vurdere om forslaget bør oversendes Arbeiderpartiets utdanningsfraksjon på Stortinget, som innspill i behandlingen av ny yrkesfagstruktur.

288 Sosiallærere i utdanningen Vardal Arbeiderlag

Forslag:

Lovfeste at det skal være sosiallærer i alle trinn i dagens utdanningssystem.

Begrunnelse:

Dette forslaget stilles fordi denne vil kunne ta tak i sosiale problemer på et mye tidligere stadiet og absolutt ligge inn under Tidlig Innsats som blir viktigere og viktigere i vårt samfunn. Disse stillingene vil være hjelpelige til å kunne sette inn adekvate tiltak på tidligst mulig tidspunkt og gjennom sine stillinger kunne være et mellomledd mellom familie, barn og skole, samt innkobling av aktuelle samarbeidspartnere innen det offentlige når nødvendig. Samt at man igjennom denne stilling kan være en pådriver for at barnas psykososiale forhold ved skoler er av best mulig kvalitet, i tillegg være sentral i arbeidet med enkelt barn for å øke forståelsen av hvilke faglige og sosiale sammenhenger som påvirker det enkelte barns handlingsmønstre i undervisningssammenheng. Kompetansekravene i en så dann stilling vil være treårig høyskoleutdanning innen barnevern da det er barnas utviklingslinjer og helhetlig forståelse av reaksjon/handlingsmønstre samt relasjonsarbeid som vil danne basisen i disse stillingene. I tillegg vil det være store samfunnsmessige besparelser på sikt og dekke inn et behov for kompetanse som kanskje er noe mangelfull i skolen pr i dag. Eksempel: Om man sparer samfunnet for 40 omsorgsovertakelser i året ved å komme tidlig nok inn så vil det være en kostnadsbesparelse i størrelsesorden ca 60-80 millioner. Denne stilling kan hjemles inn i opplæringslovens Kap 9 og videre arbeidsområde defineres etter Kap 9 a i samme lov med de tilpasninger i lovverk som vil være nødvendig. Utspringet for dette forslaget kommer fra Kvello modellen for tidlig innsats og må ses i sammenheng med pilotprosjektene som ble igangsatt der og de erfaringer som ble trukket ut i fra disse.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret oversender forslaget, men er skeptisk til å vedta en lovfesting av sosiallærere. Vi viser også til at vi omtaler viktige voksne i skolen utenom læreren, som en del av å bygge laget rundt eleven.

292 Helhetlig skoledag Jevnaker Arbeiderparti

Forslag:

Dagens skole må utvikles med sikte på en helhetlig skoledag med fokus på læring, fysisk aktivitet, kultur, skolemåltid, SFO og leksehjelp. Fremdriften skal legges opp med sikte på full gjennomføring innen 2020

Begrunnelse:

Vi lever i et kunnskapssamfunn med stadig raskere teknologisk utvikling, noe som krever livslang læring. Vi mener det beste grunnlaget for dette er en god offentlig fellesskole der alle barn trives, opplever fellesskap og mestring, og har mulighet for tilpasset opplæring. Vi vil fokusere på enda bedre kvalitet i undervisningen og læringsmiljøet helt fra barnehagestadiet, og enda bedre samarbeid mellom skolen og hjemmet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret mener hensikten med forslaget er ivaretatt i programforslagets omtale av AKS samt i delen om fremtidens skole.

295 Yrkesfagsatsing Jevnaker Arbeiderparti

Forslag:

Heve statusen til yrkesfagene, og sørge for flere læreplaner. De forskjellige utdanningsprogrammene

skal ha en blanding av skole og praksis som gir elevene best mulig utdanning. Det skal innføres en stipendordning for at flere fagarbeidere skal utdanne seg til lærere.

Begrunnelse:

Det må satses mer på rekruttering til yrkesfaglige skoleretninger fordi: • Vi allerede nå ser at vi om få år mangler en rekke yrkesgrupper som blant annet helsefagarbeidere, elektrikere, agronomer, snekkere, rørleggere og plate/industriarbeidere (den siste med referanse til vår hjørnestensbedrift Andritz Hydro) • Det må reklameres for yrkesfag på en god måte. Yrkesfag har i mange år blitt sett ned på, vi må få opp igjen statusen for at flere ungdommer velger nettopp yrkesfag

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Vi mener dette er ivaretatt i programforslaget gjennom formuleringer om flere lærlingeplasser og mer praktisk opplæring. Vi er for at fagarbeidere skal kunne ta lærerutdanning, men kostnadssidene ved å innføre et nytt stipend er ikke utredet. Forslaget bør videresendes redaksjonskomiteen, for å kunne vurderes i sammenheng med resten av yrkesfagforslagene. Også aktuelt for skoleuttalelse.

306 Fri rett til å være folkevalgt! AUF i Hordaland

Forslag:

AUF i Hordaland krever at studenter må få lovfestet rett til å kunne skjømme sin plikter som folkevalgt på lik linje som vanlige arbeidstakere.

Begrunnelse:

I dagens samfunn har man som borger plikt til å akseptere verv man har fått gjennom kommune-, fylkes- eller stortingsvalg. Dette er en samfunnsplikt som følger med privilegiet å bli folkevalgt. For å gjøre denne byrden mindre har arbeidstakere etter §12-13 i arbeidsmiljøloven rett til fri for å ta del i dette arbeidet. Formålet med denne loven er at arbeidstakere skal ha mulighet til å skjømme utføringen av offentlige verv, også når vervet medfører fravær fra arbeidet. Samtidig ser vi at studenter som har blitt folkevalgte ikke har de samme rettighetene til å ta fri fra studiene for å skjømme sine plikter som folkevalgt. Det er da prisgitt at studiestedet er forståelsesfulle nok for deres situasjon og hjelper dem med å legge opp studieløpet slik at det skal være mulig å gjennomføre begge. Kun 40% av studenter i dag fullfører bachelor innenfor normert tid. Det er et prinsipp i et moderne demokrati at alle grupper er representert, derfor må studenter ha samme muligheter som arbeidstakere til å gjennomføre privilegiet det er å være folkevalgt.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Støtter intensjonen i forslaget. Sentralstyret bemerker at utdanningsinstitusjonene selv velger hvilke grenser de skal ha for politisk fravær.

**310 Tidlig fremmedspråkundervisning i barneskolen
Gran Arbeiderparti****Forslag:**

Språk er en nøkkelkompetanse i det 21. århundre og flerspråklighet er en ressurs for den enkelte og for samfunnet. Gran Arbeiderparti ber Arbeiderpartiet arbeide for at fremmedspråk skal være blant fagene i barneskolen, jfr. forsøk med tidlig start fremmedspråk 2010 – 2012 (Stoltenberg II-regjeringen)

Begrunnelse:

Begrunnelse: På en av våre barneskoler i Gran (Moen skole) lærer elevene fransk, spansk og tysk i tillegg til engelsk og norsk fra starten av. Skolen har over år hatt svært gode resultatet på nasjonale prøver i grunnleggende ferdigheter både i lesing, regning og engelsk. Vi mener at skolens systematiske arbeid og positive holdning til språkopplæring og kulturforståelse er svært viktig for resultatene. I tillegg kommer god skoleledelse, høyt utdannede og kompetente lærere i et godt arbeids- og læringsmiljø

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret er positive til å ta inn en setning om forsøk med slike ordninger med tidlig fremmedspråk, og oversender forslaget til redaksjonskomiteen for programmet. Vi viser til tidligere evalueringer som har vist positive virkninger av å starte med fremmedspråk på barneskolen. Evaluering av prosjektet "Forsøk med tidlig start av 2. fremmedspråk" - Rapport 03/2007 Telemarksforskning - Notodden.

**320 Studentboliger
Sunnal Arbeiderparti****Forslag:**

Det er behov for en betydelig økning i bygging av studentboliger i Norge.

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:****Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretas i programforslaget om å bygge 3000 studentboliger årlig. I dag bygges det 2500 boliger i året, men Ap var første parti som programfestet 3000 studentboliger i 2013.

**328 Voksenrett til videregående opplæring
 Sunddal Arbeiderparti****Forslag:**

Voksenrett må sammen med ungdomsrett legges til grunn for dimensjoneringen og finansieringen av linjetilbudene ved de videregående skolene.

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:**

Ingen av forslagene til landsmøtet fra Sunddal Arbeiderparti har med begrunnelse. Flere av forslagene kan forstås i flere retninger. Styret velger å forstå at forslagsstiller ønsker en ny politikk til gunst for mindreårige asylsøkere enn det dagens regjering står for.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Utdanning og arbeid er nøkler for å sikre god integrering. I enkelte innvandrergupper er det en altfor høy andel som ikke er i jobb. Mange som kan og vil jobbe står utenfor arbeidslivet. Vi vil senke terskelen for å delta. Forslaget til partiprogram tar opp en rekke tiltak for å bidra til dette. Rett til utdanning er ett tiltak, men mange steder vil plasshensyn gjøre det vanskelig å likestille voksenrett og ungdomsrett.

**330 Pedagogtetthet i barnehagen
 Sunndal Arbeiderparti**

Forslag:

Pedagogtetthet på 50 % og bemanningsnorm i barnehagen er viktig. Dette for å sikre tidlig innsats.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt av programforslaget.

**342 Nasjonal, helhetlig plan for karriereveiledning
 Rælingen Arbeiderparti**

Forslag:

Det utarbeides en helhetlig plan med krav til karriereveiledning over hele landet. I tillegg til fylkeskommunen og Nav inviteres LO, NHO, Utdanningsforbundet og KS med i samarbeidet slik at koblingen mellom utdanning og arbeidsliv styrkes.

Begrunnelse:

Partnerskap for Karriereveiledning er opprettet i de fleste fylker for å styrke regional koordinering, sørge for samordning og støtte lokale behov i arbeidet med utdannings- og yrkesveiledning. Samarbeidet tar ulike former som fylkesvise eller regionale partnerskap, tradisjonelt tverretatlig/tverrsektorielt samarbeid og/eller prosjektbaserte partnerskap, for eksempel knyttet til karrieresentra. Det er likevel vanskelig å se at samarbeidet er støttet opp av en tydelig, enhetlig plan og det er heller ikke etablert samarbeid i alle fylker. Undersøkelser har vist at partnerskapene for karriereveiledning er relativt lite kjent i fylkene, spesielt blant enkelte av de potensielle partene i et slikt samarbeid, så som universitets- og høgskolesektoren samt kommuneadministrasjonen/skolefaglig stab. Det er ikke klarlagt hvilken rolle organisasjoner som LO, NHO, KS og Utdanningsforbundet spiller som aktuelle som partnere i partnerskap og når det gjelder NAV er det store variasjoner mellom fylkene i deres deltakelse.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Er ivaretatt i punktene under "Kompetanseform."

343 Øremerkede midler til tidlig innsats i skolen Rælingen Arbeiderparti

Forslag:

Det øremerkes midler til tidlig innsats i skolen i tråd med Aps valgkampløfter. Midlene bør gå til ekstra lærerressurser innen fagene norsk og matte.

Begrunnelse:

Forskning viser at barn som ikke har lært å regne og lese innen 3. klasse i stor grad faller ut av skolesystemet tidlig som dropouts før eller under videregående skole. Dagen regjering har ikke prioritert kommuneøkonomien slik at det for mange kommuner er vanskelig, for ikke å si umulig, å prioritere nok midler til tidlig innsats i skolen. I en oppbyggingsfase må det derfor øremerkes midler til denne viktige satsingen. I tillegg må kommuneøkonomien styrkes betydelig.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap er for å bruke langt større midler på tidlig innsats i skole og barnehage, bla. innen fagene matte og norsk, men ikke utelukkende innen disse fagene. Spørsmålet om øremerking må sees i sammenheng med punktene om kommuneopplegget vårt og en bedre kommuneøkonomi.

356 Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT eller PP-tjenesten) for kommuner og fylkeskommune bør slås sammen til en felles tjeneste Haugesund Arbeiderparti

Forslag:

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT eller PP-tjenesten) for kommuner og fylkeskommune bør slås sammen til en felles tjeneste med forankring i kommunen.

Begrunnelse:

PPT i kommunene har ansvar for pedagogiske tjenester i barnehage og skole til barnet har fullført ungdomsskolen. PPT samarbeider tett med det øvrige støtteapparatet i kommunen for å samordne tiltak rettet mot det enkelte barn for å gi mest mulig virkningsfulle tjenester. Når eleven når trinnet på

videregående nivå, overtas ansvaret for pedagogisk hjelp av fylkeskommunens PPT. Etter tre år på videregående er eleven igjen kommunens ansvar. Avbruddet kan i noen tilfeller være uheldig fordi kontinuiteten brytes og kan forsinke at nødvendige tiltak settes i verk - blant annet for å forhindre at elever dropper ut av videregående skole. En gjennomgående pedagogisk – psykologisk tjeneste vil lettere kunne identifisere elever som har behov for hjelp slik at den til rett tid kan treffe effektive hjelpe tiltak.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap vil i programforslaget ha en mer aktiv og tilstedeværende PP-tjeneste, bla for å sikre tidlig innsats og en tilrettelagt opplæring for alle elever. Den overordnede politikken handler om å øke den spesialpedagogiske kompetansen i skolen. Det er heller ikke sikkert at en sammenslåing mellom kommunalt- og fylkeskommunalt nivå vil fungere godt over hele landet. Anbefales at forslaget følges opp av redaksjonskomite for skoleprogrammet, som kan vurdere forslaget i en helhet med resten av programmet.

385 Forskning på dagsordenen Arbeiderpartiet i Bergen

Forslag:

- Arbeiderpartiet vil satse på Norge som kunnskaps- og forskningsnasjon ved å fremme internasjonalt ledende forskningsmiljø og samtidig videreutvikle breddesatsning. - Arbeiderpartiet vil gjennomføre 3 prosentmålet i forskningspolitikken i neste stortingsperiode.

Begrunnelse:

Med globale og komplekse samfunnsendringer trenges det spesialisert kunnskap innen felt som adresserer klimautfordringer og miljøspørsmål i hele sin bredde fra det fysiske til det sosiale. En hurtigvoksende befolkning skal brødføes på en bærekraftig måte. Bare tre prosent av ernæringen kommer i dag fra havet, som er framtidens viktigste spiskammer. Livet under havet og havmiljøet er alvorlig truet. Norge har verdensledende forskningsmiljø innen klima, miljø og hav. Arbeiderpartiet ønsker å videreutvikle viktige kunnskapsklynger innen hav og klima. Arbeiderpartiet ønsker å øke verdiskapingen i skjæringspunktet mellom forskning og næringsliv og legge til rette for at det grønne skiftet framskaffer framtidsrettede arbeidsplasser. Lønnsomhet skapes da av bærekraftige produkt. Viktige forskningsoppgaver finnes innen helse og tjenesteinnovasjon på alle samfunnsområder, med interaksjon basert på teknologi. Den digitale revolusjonen vil kunne skape samspill mellom kunnskapsklynger slik at ulike kunnskapsmiljø blir tatt i bruk. Dette gjelder også et nødvendig samspill mellom privat og offentlig sektor. En særlig utfordring som krever kunnskap og forskning er flyktningekrisene og folkevandringene. Mennesker utsettes for store påkjenninger som krever en tverrfaglig tilnærming for å lykkes med integrasjon i mottakerlandene. Bevissthet og kompetanse om ulike mentaliteter og kulturer er avgjørende for vellykket integrasjon. De store transformasjonene krever grunnleggende forståelse av verdier og etiske valg. Forskning og innovasjon skal være ansvarlig og bærekraftig i forhold til grunnleggende menneskerettigheter og samfunnets og klodens sunnhet. De humanistiske fagene og samfunnsvitenskapene har metoder og kunnskap som fremmer en helhetlig og langsiktig forståelse av

endringsprosesser. Humaniora og samfunnsfagene har sin selvsagte egenverdi, men har en avgjørende og nødvendig funksjon ved å fremme integrasjon og gi forståelsesnøkler for sammenhengen mellom fortid og framtid.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt av programforslaget under "Forskning". Kan også inngå i en ev. uttalelse om høyere utdanning og forskning.

410 Ansette flere lærere i skolen Frogn Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: - Øke lærertettheten i skolen, ved å innføre en norm for lærertetthet

Begrunnelse:

Dyktige lærere med tid til den enkelte elev, er avgjørende for en god skole. Arbeiderpartiet vil gi lærerne mer tid til elevene og en mindre byråkratisk arbeidshverdag. All forskning viser at læreren er skolens viktigste ressurs. Tett oppfølging av elevene er viktig for å lage en god skole, både for at elevene skal få en god faglig opplæring og et godt psykososialt miljø. For at lærerne skal ha mulighet til å tilpasse undervisningen hver enkelt elev, ha tett oppfølging faglig med målrettede tilbakemeldinger, avdekke mobbing og oppdage elever som er i faresonen for frafall vil antall elever være avgjørende. Stadig flere elever for undervisning i store grupper, noe som reduserer muligheten til personlig oppfølging

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt av programforslaget.

**411 kvalifiserte lærere i skolen
Frogn Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: - Sikre at elevene møter kvalifiserte lærere og begrense timer uten kvalifiserte arbeidskraft

Begrunnelse:

Dyktige lærere med tid til den enkelte elev, er avgjørende for en god skole. Arbeiderpartiet vil gi lærerne mer tid til elevene og en mindre byråkratisk arbeidshverdag. All forskning viser at læreren er skolens viktigste ressurs. Tett oppfølging av elevene er viktig for å lage en god skole, både for at elevene skal få en god faglig opplæring og et godt psykososialt miljø. For at lærerne skal ha mulighet til å tilpasse undervisningen hver enkelt elev, ha tett oppfølging faglig med målrettede tilbakemeldinger, avdekke mobbing og oppdage elever som er i faresonen for frafall vil antall elever være avgjørende. Stadig flere elever for undervisning i store grupper, noe som reduserer muligheten til personlig oppfølging.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt av programforslaget.

**413 Nei kommersielle til private skoler
Frogn Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil - Hindre økt privatisering av skolen - sikre en utbyttebegrensning på kommersielle privatskoler - Gi kommuner og fylkeskommuner mulighet til å si nei til opprettelse av private skoler av hensyn til det totale skoletilbudet

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget som langt på vei er i tråd med gjeldende politikk. Vi ønsker at private skoler som mottar penger fra det offentlig skal bruke fellesskapets midler på best mulig utdanningstilbud til elevene.

**414 Satse på praktisk-estetiske fag i grupnskolen
Frogn Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet vil: - Satse på praktisk- estetiske fag i grunnskolen

Begrunnelse:

De estetiske fagene i grunnskolen er selve grunnfjellet i kunst- og kulturopplæringen. Derfor er det viktig at flere lærere har fordypning i disse fagene. Ludvigsen-utvalget anbefalte spesielt å fokusere mer på dybdelæring og på kompetanse som er relevant i flere fag, og at skolen skal jobbe systematisk med å utvikle elevenes sosiale og emosjonelle kompetanse. Utvalget anbefalte også en styrking av de praktiske og estetiske fagene. De praktiske og estetiske fagene er spesielle i skolen, blant annet fordi de tar i bruk andre læringsmetoder enn de mer teoretiske fagene. Fagenes særegne verdi gir elevene mulighet til å eksperimentere med uttrykksformer og arbeidsmetoder. Opplæringen bidrar til at elevene tidlig får oppleve prosessen fra idé, til å skape et produkt.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt i programutkastet.

**418 Livslang læring må ikke lenger bare være et slagord, men en viktig praktisk
realitet
Asker Arbeiderparti****Forslag:**

Å få til en effektiv tidlig innsats i barnehage og grunnskole er viktig. Det samme gjelder også tiltak for å få ned frafallet i videregående skoler. Men Arbeiderpartiet erkjenner at mennesker utvikler seg på ulike måter i sitt livsløp, og at noen først mye senere enn andre skaffer seg den utdannelsen de ønsker. I tillegg kommer det stadig større behov for voksenopplæring for mennesker som må omstille seg i arbeidslivet av ulike grunner. Videre representerer innvandrere og flyktninger store utfordringer, men også nye muligheter når det gjelder voksenopplæring. Arbeiderpartiet vil gjennomføre en kompetansereform, med en egen stor satsning på de ulike former for livslang læring som både er godt kunnskapsbasert og som gir dem som skal ta del i opplæringen økonomiske betingelser som de kan

leve med.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Hensikten ivaretas i programutkastet, under "Kompetansereform".

**425 Heldagsskole
 Ski Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil innføre heldagsskole

Begrunnelse:

Vi bør sikre elevene en variert skoledag med mye læring, fysisk aktivitet og kunst og håndverk. Dette for å skape en skole for vare på alle, og som utjevner sosiale forskjeller.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt av forslaget om AKS.

**468 Programmering som et eget fag i grunnskolen
 Årvoll Arbeiderpartilag**

Forslag:

Arbeiderpartiet ønsker å etablere logikk og programmering som et eget fag i grunnskolen.

Begrunnelse:

I fremtiden vil det å besitte grunnleggende digitale ferdigheter være avgjørende for å få innpass i arbeidslivet. Skal vi i Norge sikre fremtidige arbeidsplasser, må mange flere av oss kunne forstå grunnleggende programmering.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til tiltaket "Lær kids koding" som er innført i Osloskolen. Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Hensikten ivaretatt i programutkastet. Ap vil ikke ha et nytt, eget fag, men gjøre programmering og digital forståelse til en del av innholdet i skolen.

**492 En skole som gir ungene lærelyst og får fram barnas talenter
Korsvoll Arbeiderpartilag****Forslag:**

Arbeiderpartiet ønsker på sikt å få på plass en fulldagsskole, med flere skoletimer, mer fysisk aktivitet, aktivitetsskole og leksehjelp. Derfor vil vi: 1. Legge vekt på undervisning og fornuftig evaluering Gjennom å øke tiden læreren har til undervisning og redusere testing og rapportering kan vi sikre bedre tilpasset undervisning. Evalueringen av elevenes ferdigheter skal også bygges på metoder som sørger for å fange opp evnene til elevene i stedet for dagens tester som i hovedsak sjekker om barnet tilpasser seg trange rammer. 2. Prioritere arbeidet med å etablere fulldagsskole En fulldagsskole med god blanding av læring og fysisk aktivitet vil være det riktige for å sikre en skole som bidrar til å utjevne forskjeller. Større deler av det som idag er lekser integreres i fulldagsskolen, slik at læring ikke er direkte avhengig av den oppfølging den enkelte elev har tilgang til hjemme. 3. Utrede kortere sommerferie Internasjonale studier viser at lange ferier øker skillet mellom dem som kommer fra såkalte privilegerte hjem og dem som kommer fra mindre privilegerte. Arbeiderpartiet vil derfor utrede hvordan en kan gi bra balanse mellom skole og ferie, for eksempel gjennom kortere ferie, mer organisert tilbud eller annen fordeling på ferien. 4. Stabil organisering og økt standardisering Oppløsningen av klassene og klasserommene har mange steder gitt store elevgrupper og gjør at mye tid går med til praktiske beskjeder og demping av uro. Det er behov for å lage stabile rammer rundt elevene som gjør at de har fast tilhørighet og trygghet rundt skoledagen og undervisningssituasjonen, og det trengs strukturer som gir arbeidsro for lærere og elever. Det må bli økt standardisering av undervisning og oppfølging av elevene, slik at elevene er sikret det samme tilbudet uavhengig av tildeling av lærer. Det er dessuten lite effektiv bruk av tid når den enkelte lærer i så stor grad som i dag må sette sammen sitt eget. 5. Bedre lærerrekuttering Lærerstudentene må få mer praktisk erfaring underveis i studiet. Praksis ute i skolen må iverksettes fra et tidlig stadium i utdanningsløpet. For å heve fagets prestisje er vi også positive til forslag om å øke utdannelsen med et år slik at lærerutdannelsen blir en mastergrad. 6. Få inn spesialistene Skolen sliter med blant annet med rekruttering av realfaglærere. For realfagstudenter er dagens krav om ettårig pedagogisk utdanning i tillegg til fullført fagutdanning et hinder for å gjøre en innsats i skolen. Vi ønsker derfor at det legges til rette for at folk med fagbakgrunn fra andre steder enn lærerskolen skal gis innpass i ungdomsskolen og den videregående skolen med en kortere og tilpasset pedagogisk opplæring, og med større mulighet for fleksible arbeidsavtaler slik at undervisningsinnsats kan kombineres med annen jobb.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet er opptatt av at vi har en sterk og god fellesskole som gir alle elever muligheter til å utvikle sine talenter og ferdigheter. Det er helt avgjørende at elever lykkes i grunnskolen for å forebygge de høye frafallstallene vi nå ser i videregående skole. Det trengs en innsats for å hindre at sosiale forskjeller får være styrende for om en elev lykkes i sin utdanning eller ikke. Vi må stanse ensidig fokus på tester i barneskolen og den feilaktige sorteringen de borgerlige har lagt opp til gjennom såkalte talentsatsinger hvor noen barn tas ut i egne grupper på bakgrunn av tester. Forskning i andre land viser gjentatte ganger hvordan såkalte talentsatsinger feilaktig plukker ut dem som er eldst (født tidlig på året) eller privilegert (øvre middelklasse med akademikerforeldre). Veldig ofte er det foreldre med sterk økonomi og privattimer som ligger bak når barn i ung alder løftes fram som talent. Vi skal ha en god tilpasset offentlig skole, og må ikke la elitesatsinger rettet mot privilegerte barn gå på bekostning av det å løfte fram alle med virkelig talent. Skolen har en oppgave i å få fram flere av dem som har både intelligens og evner, men som ikke tidligere har blitt forfordelt på grunn av fødselsdato eller familiebakgrunn. I Oslo så vi tidligere hvordan Høyrebyrådet iver etter å teste ungene i barneskolen gikk ut over lærerens tid til å følge opp elevene. Samtidig er resultatene av testene mer knyttet til evnen til å tilpasse seg testsituasjonen med knapp tid og svarvalgsoppgaver enn evnen til å resonere eller være kreativ. Det ble brukt feil test og en fikk feil svar, og samtidig skapte det negative følelser for skole hos mange kreative og smarte barn som ikke er så modne eller indoktrinerte i forhold til tester på knapp tid. Vi ønsker en skole som gir like muligheter, med tilpasset tilbud både for dem som er flinkest og dem som trenger mer støtte i undervisningen i de ulike fagene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til uttalelsen "Tidligere innsats i en fellesskole for alle" vedtatt på representantskapet i Oslo Ap 19. oktober 2016. Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Mange gode og grundige punkter, som til dels er ivaretatt i forslaget til partiprogram. Under er utfyllende merknad til noen av punktene. Punkt 1: Ivaretatt av forslaget om å gjennomgå grunnskolens kvalitetsvurderingssystem. Punkt 2: Ivaretas av punktet om AKS i forslaget til program. Vi er også skeptiske til å bruke ordet "heldagsskole". Punkt 4: Intensjonen dekket i sentralstyrets forslag i nytt partiprogram. "Utvikle et godt nasjonalt system for deling av kvalitetssikrede og forskningsbaserte undervisnings- og læringsopplegg". Punkt 5: Ivaretatt i forslaget til program om ny lærerutdanning med mer praksisk lærerarbeid. Støtter også masterutdanning, men Ap vil gjøre den bedre enn det regjeringen har foreslått. Punkt 6: Støtter intensjonen om rekruttering av realfagslærere til skolen. Det er viktig å understreke at dette ikke må gå på bekostning av den praktisk pedagogiske utdanningen. Ap står bak kravene til PPU for å bli fast ansatt som lærer, og krav til fagkompetanse for å undervise i basisfagene på ungdomstrinnet og over.

**499 Den norske modellen og skolen
Oslo Arbeidersamfunn****Forslag:**

Det må undervises i temaet "den norske modellen" i den norske skolen.

Begrunnelse:

Til tross for motsetningsforholdet mellom kapitalen og arbeidskraften, fikk vi i Norge etablert

samarbeidsarenaer for å utvikle et fredelig arbeidsliv og konkurransedyktige virksomheter, noe som er viktig for å forstå den norske modellen. Derfor er det urovekkende at ingen av de åtte mest brukte samfunnsfagbøkene for videregående skole, nevner den norske modellen og dens betydning for velferdsstaten. En viktig årsak til at vi har ro, orden og få streiker i arbeidslivet, er balansen som ble skapt ved de første Hovedavtalene i 30-åra. Arbeiderpartiet mener norske elever har bruk for kunnskapen om samarbeidsmodellen i Norge, og emnet Den norske modellen bør inn i pensum på videregående skole.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Kunnskap om arbeidslivets organisering og historie skal være en del av innholdet i samfunnsfaget, både på ungdomstrinnet og i videregående opplæring. Forslaget blir også vel detaljert til å være en del av programpunktene, siden vi ikke lister opp hvilke tema Ap mener det skal undervises om i skolen.

**510 Trafikksikkerhetsarbeid
Hedmark Arbeiderparti**

Forslag:

Hedmark Arbeiderparti vil arbeide for at trafikksikkerhetsarbeid blir en del av valgfagtilbudet som gis i ungdomsskolen.

Begrunnelse:

Trafikkopplæring bør foregå allerede fra 8.klasse på ungdomsskolen og være en naturlig del av pensum i hele skolegangen. Dette er en viktig faktor i holdningsskapende arbeid blant unge. Føreropplæring bør integreres som en naturlig del av trafikkopplæringen, fortrinnsvis i samarbeid med etablerte kjøreskoler.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget oppleves ivaretatt gjennom valgfaget "Trafikk", som allerede er en del av valgfagstilbudet på ungdomstrinnet.

**511 Lærlingegaranti
Hedmark Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet innfører lærlingegaranti.

Begrunnelse:

Alle elever som starter en yrkesfaglig utdanning, skal ha rett til lærlinge plass.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt i programutkastet.

**513 Økt fokus på evnerike barn i skolen
Hedmark Arbeiderparti**

Forslag:

Hedmark Arbeiderparti ønsker at det settes større fokus på tilrettelegging og eventuelt spesialundervisning for evnerike og faglig sterke elever.

Begrunnelse:

Spesialundervisning er en rettighet som gis til elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av undervisningen. Dette er en undervisning som stadig er i utvikling, og gis både med eleven i klasserommet, med resten av klassen, og alene eller i små grupper. Mange elever som er faglig svake, har spesielle utfordringer som ofte kommer i form av en diagnose, eller som trenger andre måter å lære på mottar spesialundervisning. Samtidig ser vi at faglig sterke og evnerike barn, som ligger langt foran de andre elevene i pensum og kompetansemål, mye sjeldnere får en god nok tilrettelegging av sin undervisning og opplæring. Ytterste konsekvens av mangelen på god opplæring for disse elevene er blant annet at de kan få dårlig selvtillit, negativt syn på skolen som igjen kan føre til at de begynner å lære mindre og saktere, de følger ikke med grunnet kjedsomhet, og konsekvensene for disse elevene kan bli like alvorlige som for andre barn med særskilte opplæringsbehov.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Støtter intensjonen i forslaget. Bør sees i lys av fellesskolen, og at denne skal legge til rette for alle typer elever - også de faglig sterke.

**538 Nye opptaksordninger til høyere utdanning
Aust-Agder Arbeiderparti****Forslag:**

Det bør vurderes på et bredere grunnlag hvordan opptak til høyskole/universitetsstudier kan skje for flere utdanninger, ikke bare ut fra karakterer, men intervju, opptaksprøver etc.

Begrunnelse:

Dagens ordninger med kun karakterbasert inntak for flere av høyskole/universitetsstudiene gir ikke nødvendigvis de dyktigste fagfolkene og er kostnadsdrivende i forhold til å kvalifisere seg til inntak.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Godt punkt, som bør vurderes av red.kom for kapittelet om høyere utdanning. I tråd med forslag fremmet av Utvalget for høyere utdanning og forskning. Kan også inngå i uttalelse om høyere utdanning og forskning.

**545 Fagbrev på jobb – veiledet opplæringsmodell på arbeidsplassen
Aust-Agder Arbeiderparti****Forslag:**

Det bør innføres en ny vei for voksne som ønsker fagbrev. Det bør skje gjennom en veiledet opplæringsmodell på arbeidsplassen. Modellen bør kunne brukes av voksne som er i et ansettelsesforhold der de mottar ordinær lønn, men også kunne brukes av voksne som har annen tilknytning til en arbeidsplass og dermed kan få veiledet praksis frem til fagprøven. Det bør foretas realkompetansevurdering og lages individuell opplæringsplan på basis av vurderingen.

Begrunnelse:

Både for samfunnet og den enkelte arbeidstaker er det en fordel at flere voksne tar fagbrev. Den modellen som i dag er mulig for de fleste voksne, praksiskandidatordningen, har vist seg å matche dårlig med de rammebetingelsene som finnes i det praktiske arbeidslivet, spesielt for helsefagene. For

helsefagarbeider har det vært vanskelig å samle seg opp de 5 årene med relevant praksis da mange har små deltidsstillinger, helt ned til 16.33% stilling. Veiledet opplæringsmodell på arbeidsplassen vil dermed være et fullgodt alternativ, og gi økte muligheter til fagbrev for mange av de (flest kvinner) som i dag arbeider innenfor helse og omsorgsyrkene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Hensikten ivaretas under "Kompetansereform". Bør vurderes i sammenheng med de andre tiltakene.

**549 Statens lånekasse må evalueres
Aust-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Siste års endringer i regelverket for Statens lånekasse må evalueres. Uheldige virkninger av nye regelendringer for sårbare grupper må det rettes opp i. Videre må det jobbes for at saksbehandlingen blir så rask som mulig og at klageadgangen for den enkelte blir bedre.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det fremkommer ikke hva som er bakgrunnen for forslaget, og hvilke regelendringer det her vises til som har slått negativt ut. Sentralstyret ber redaksjonskomiteen vurdere om forslaget kan sendes utdanningsfraksjonen på Stortinget for videre vurdering og ev. oppfølging.

**551 Tiltak for økt gjennomføring i videregående skole
Aust-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Det bør tilby et alternativt fireårig studieløp til studiespesialiserende linjer på videregående skole

Begrunnelse:

På studiespesialiserende linje i dag er det lagt opp til et treårig løp hvor man får studiekompetanse, og mulighet til å studere, om man består alle fag. Vi ønsker at alle som velger studiespesialiserende linjer skal ha mulighet til å fullføre. Derfor ønsker vi å tilby et alternativt løp med samme pensum fordelt over fire år; ikke tre år som er praksis i dag. Regjeringen har innført ny fraværsgrense fra høsten 2016, hvor man kun kan være borte 10% av faget. Det vil spesielt ramme de svakeste elevene, og de fagene som har få timer. Vi må se hvert enkelt menneske, og tilrettelegge så godt som mulig for at alle elevene skal kunne gjennomføre.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap mener at flere elever bør fullføre en videregående opplæring, men mener det er viktig at utdanningsløpene legger til rette for at elevene kan mestre de ila. den planlagte tiden. For de som ikke gjør dette, vil studieløpet som en konsekvens utvides med ett ekstra år. Den økonomiske og administrative kostbade ved å gjøre dette til en mulighet for alle, er imidlertid ikke avklart. Forslaget bør sendes red.kom. for skolekapittelet. Fraværsgrensen behandles i eget punkt.

**553 Studiespesialiserende og yrkesfag må sidestilles
Aust-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Studiespesialiserende og yrkesfag må sidestilles. Alle som begynner på yrkesfaglig utdanning på videregående skal sikres lærlingplass.

Begrunnelse:

Det er mange ungdom i Norge som ikke får fullført utdanninga si på grunn av mangel på lærlingplass. Det er sterkt demotiverende for den enkelte å ikke få fullført utdanninga si og kanskje særlig når den praktiske delen av fagopplæringa mistes. Først og fremst er det den enkelte som rammes, men det er også dyrt for samfunnet at yrkesfagelever ikke får fullført sin utdanning. De bruker da lenger tid på å komme seg ut i arbeidsmarkedet. Dette vil igjen ramme den delen av arbeidsmarkedet som har behov for fagarbeidere. Vi vil at studiespesialiserende og yrkesfag sidestilles. Vi må stille krav til kommunene og til bedriftene om at alle som vil skal få lærlingplass etter videregående slik at yrkesfagelever får fullført utdanninga si.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Vi tolker punktet om å "sidesettes" til å handle om finansiering. I så tilfelle er det ivaretatt av forslaget til program. Lærlingplass er også ivaretatt i andre punkter..

559 Ja til fellesskolen Aust-Agder Arbeiderparti

Forslag:

En ny Arbeiderpartiregjering må: - øke innsatsen for å hindre private skoleeiere fra å ta utbytte ved strengere kontroll og kraftigere reaksjoner, f.eks i form av bøter. - endre loven slik at det ikke kan gis statsstøtte til å starte opp religiøse og livssynsbaserte skoler. - kun gi skoler med klart pedagogisk alternativ til den offentlige skolen statsstøtte, men begrense omfanget ved at det er avhengig av enighet med skoleeier i kommunen/fylkeskommunen. - reversere endringene i privatskoleloven som Høyre og FrP-regjeringen har gjennomført.

Begrunnelse:

For Arbeiderpartiet er det viktig å sikre god velferd til alle. Vi mener det er et grunnleggende prinsipp at offentlige ressurser skal komme befolkningen til gode. Vi mener derfor at velferdstjenester i hovedsak skal drives av det offentlige, med kvalitet som hovedmål, ikke profitt. Fellesskolen er kjernen i sosialdemokratiet. Ved at alle barn går på samme skole blir de kjent med mennesker med ulik bakgrunn og får respekt for og tillit til hverandre. Fellesskolen er en mangfoldskole, der alle får tilpasset opplæring, men er en del av fellesskapet. For oss i Arbeiderpartiet er det viktig at elever, uansett hvor de bor i landet skal ha en god skolegang. Kommersielle privatskoler truer fellesskolen fordi ressurser fra skolesektoren flyttes fra de offentlige skolene til de private, som har som hovedmål å tjene penger. Vi mener at ressursene som brukes på skole i Norge skal gå til å gi elevene kunnskap, ikke til rike investorer.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget inneholder en rekke konkrete forslag på skolefeltet. En rekke er ivaretatt i forslag til nytt partiprogram. Sentralstyret bemerker at forslaget i strekpunkt 2 bryter med privatskoleforliket av 2007 og vil advare mot dette.

**571 Fraværsgrensa
AUF i Vest-Agder**

Forslag:

Landsmøte ber om at fraværsgrensa i VGS må justeres slik at det er rom for mer fleksibilitet i ordningen. Skoleeieres mulighet for skjønnsvurdering må komme tydelig frem i forskriften.

Begrunnelse:

Innføring av ny fraværsgrense for VGS, skoleåret 2016/2017 har skapt mye uro blant elevene og skoleledelsen. Hensikten med ordningen er å forhindre skulk og å få flere elever til å gjennomføre og bestå videregående skole. Vi har registrert at køene har vært urovekkende lange hos fastlegene, skoleledelsen har blitt fratatt muligheter for skjønnsutøvelse og papirarbeidet har økt betraktelig. Vi mener Ap i regjering må justere ordningen med 10 prosent fraværsgrense i alle fag, så raskt som mulig etter at partiet har kommet i regjeringsposisjon igjen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Er foreslått eget punkt om fraværsgrensa som handler om umiddelbar evaluering om Ap kommer i regjering. Bør ikke foreslå å fjerne grensa før vi både har kunnskap om hvordan den har slått ut og har dokumentert effektene. Ap har også fått positive tilbakemeldinger, som taler i mot en fjerning av grensa før den 3-årige prøveperioden er over. Det strider også med vedtatt politikk Ap har stemt for i Stortinget.

**574 Innføre skulemåltid
Årdal Arbeiderparti**

Forslag:

Årdal Arbeidarparti meiner at Arbeidarpartiet skal arbeide for å innføre ordning med skulemåltid.

Begrunnelse:

Arbeidarpartiet skal legge til rette for at både sunn mat og dagleg fysisk aktivitet skal bidra til å sikre godt læringsmiljø i skulen. Skulemåltidet har ein viktig sosial funksjon og er av betydning for både helse, trivsel og læring.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Er ivaretatt i programforslaget.

**582 Auka kvalitet i barnehagen
Førde Arbeidarparti****Forslag:**

Barnehagen er starten på utdanningsløpet for barna våre, og vi meiner difor kvaliteten i barnehagen må styrkast i høve dagens nivå. Tilsette med god barnehagefagleg kompetanse er ein føresetnad for å gje barna gode rammer for leik og læring. Førde Arbeidarparti ynskjer difor å lovfeste ei pedagognorm på minst 50 % barnehagelærarar i barnehagen.

Begrunnelse:

Oppgåvene til barnehagen er a° fremje barna si læring og utdanning samt ivareta deira behov for omsorg og leik, som grunnlag for allsidig utvikling. Målet er at barna skal utvikle grunnleggjande kunnskapar og ferdigheiter. For a° skape gode læringsmiljø tar barnehagelærarar utgangspunkt i barn sine interesser og kva barn skal lære, og dei brukar sin kunnskap og kompetanse om korleis barn utviklar seg og lærer. Med fleire barnehagelærarar vil barna få eit meir profesjonelt fagmiljø rundt seg. Slik blir deira behov for omsorg betre tatt i vare og deira arena for utvikling, leik og læring blir styrka. Fleire barnehagelærarar gjev og høve til meir rettleiing og opplæring, og bidreg dermed til auka kompetanse hos alle tilsette. Barnehagen er ein ung sektor i samfunnet som vi har brukt mykje tid og ressursar på å dimensjonere. I dag er den ein av dei viktigaste basistenestene til kommunane. Det er på tide at kvaliteten i barnehagane vert styrka.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen. Vi støtter synet på auka kvalitet i barnehagane, og fleire fagutdanna, men støttar ikkje krav til 50% barnehagelærarar.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Gode punkter som er ivaretatt i programforslaget.

**594 Informatikk og programmering inn i grunnskolen
Vest-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Innføre grunnleggende informatikk og programmering som en obligatorisk del av IKT-opplæringen i grunnskolen, for eksempel innenfor matematikkundervisningen.

Begrunnelse:

Et prinsipp som er helt essensielt for en god skole er at utdanningen vi tilbyr dagens elever skal gjøre dem i stand til å møte morgendagens arbeidsliv. I dag er digitale ferdigheter definert som en grunnleggende ferdighet, men det er likevel nødvendig å se bredere på hva utvikling av digitale ferdigheter bør innbefatte. Grunnlaget for mye av den nye teknologien vi omgir oss med, som datamaskiner og roboter, finner vi i faget informatikk. Likevel er dette faget nærmest fraværende i norsk skole. Med nedgang i oljeindustrien er det særlig viktig å tenke nytt. Ungdommen er fremtidens arbeidere og utviklere, og det er derfor helt avgjørende at vi velger å gi dem verktøy for å takle en tid hvor den teknologiske utviklingen skjer i et forrykende tempo. Ikke minst er det viktig å trigge elevenes teknologiske interesse, nysgjerrighet og kreativitet så tidlig som mulig. De bør ikke bare være interessert i å nyte godt av den allerede utviklede teknologien, men også se behovet for at de i fremtiden bidrar til å utvikle teknologien videre. Kompetanse innenfor informatikk og programmering vil høyst sannsynlig bli svært ettertraktet, og gjennom å gi en grunnleggende opplæring i grunnskolen, vil forhåpentligvis flere elever velge fag innenfor feltet i videre utdanning. Samtidig kan dette bidra til et viktig konkurransefortrinn innenfor teknologi, nye arbeidsplasser og økonomisk vekst i fremtiden.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt av programforslaget.

**596 Gjeninnføring av RLE
Vest-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil gjeninnføre RLE med undervisning i alle relevante religioner/livssyn.

Begrunnelse:

Barnehagen og skolen er våre første møter med samfunnet utenfor familien. Skolen skal være med å forme oss som mennesker – våre verdier, våre tanker, vår atferd og mye mer. Derfor er det viktig at det i den norske skolen i dag ikke er tillatt med forkynnelse. Vest-Agder Arbeiderparti vil ha en sterk fellesskole med plass til ulike religioner og livssyn. Skolen skal ikke påvirke hvilken religion vi velger.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Et prinsipielt spørsmål. Oversendes programkomite for utdanning, og vurderes opp mot helheten i programmet.

**602 Private skoler
Vest-Agder Arbeiderparti****Forslag:**

Det fremmes en lovendring om at det ikke gis statlig tilskudd til flere private skoler ut over de som har godkjenning og statsstøtte per 1.1.2018.

Begrunnelse:

Antallet private skoler har økt og øker merkbart etter at ny regjering overtok i 2013. Enkelte kommuner og fylkeskommuner nærmer seg 10 prosent av elevplassene i ulike private skoler. Vest-Agder Arbeiderparti ser på dette som en meget uheldig utvikling. Det svekker muligheten for god integrering for alle elever som kommer til Norge og starter på skole her. Videre betyr det en svekkelse av økonomien i den offentlige skolen. Tilskuddet til private grunnskoleklasser og videregående klasser er rundt 80 prosent av tilskuddet til offentlige klasser. Kostnaden blir trukket i ettertid fra rammebevilgningen til kommunene og fylkene det gjelder. Forutsigbarheten og muligheten til å planlegge opplæringstilbud og skolebygg blir svekket med mange private skoler. Disse søker ofte utvidelser etter at de har fått godkjenning og startet opp. Det er dyrere å drive mange enheter.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet ønsker en sterk offentlig fellesskole. Det private kan være et supplement til dette. Det kan finnes gode grunner for å tillate private initiativer, så lenge disse er i tråd med gjeldende lovverk, og f.eks. ikke tar utbytte og tilbyr supplerende undervisningstilbud. Intensjonen ivaretas av programforslaget om større mulighet til å si nei til kommersielle skoler, samt punktene om å styrke fellesskolen.

**613 Norm for lærertetthet
 Vest-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Det må innføres en norm for lærertetthet.

Begrunnelse:

Skolene blir ofte offer for kommunale sparekniver. Resultatet kan bli grupper på 25-30 elever og over. Dette medfører at lærere generelt får mindre tid til den enkelte elev og spesielt til elever som trenger tett oppfølging. Tidlig innsats betyr elevtilpasset opplæring og tett individuell oppfølging. Tidlig innsats skal iverksettes allerede i barnehage. Det vil være inkonsekvent og stikk i strid med intensjonene om tidlig innsats dersom elever i grunnskolen ikke får den hjelp de har rett til ifølge Opplæringsloven, fordi gruppene blir for store. En norm for lærertetthet vil bidra til å gi hver enkelt elev individuell og tilpasset opplæring. Noe som er helt avgjørende for å hindre frafall i grunnskolen og spesielt i videregående skole.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt i programutkastet.

**614 Karrieresentrene
 Vest-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Karrieresentrene må bli en lovpålagt oppgave for fylkeskommunen og sikres tilstrekkelig finansiering.

Begrunnelse:

Karrieresentrene gir gratis individuell veiledning og informasjonshjelp til voksne og ungdom som ikke er tilknyttet skole -og oppfølgingstjenesten. Med et arbeidsmarked i stadig endring er det mange som har behov for informasjon om egne muligheter i forhold til yrkes - og utdanningsvalg, jobbsøking, omstilling og omskolering. Det foregår i dag en svært oppstykket veiledning og det trengs en koordinerende innsats. Karrieresentrene er underfinansiert samtidig som organiseringen er ulik fra fylke til fylke. Det må derfor bli en lovpålagt oppgave og sikre et likeverdig tilbud i alle fylkene og i de ulike utdanningsregionene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt under "Kompetansereform". Kan ev. supplere foreslått punkt, men forslaget om å legge de under fylkeskommunen er ikke utredet i denne omgang.

**615 Læringsmiljølov
Vest-Agder Arbeiderparti****Forslag:**

Det må innføres en nasjonal læringsmiljølov som ivaretar læringsmiljøet for elever og studenter.

Begrunnelse:

Arbeidstakere i arbeidslivet har en egen arbeidsmiljølov som blant annet skal sikre et godt arbeidsmiljø. Elever og studenter har ingen tilsvarende lov som sikrer at de har et godt læringsmiljø. Dette vil være viktig for å sikre at omgivelsene er så gode som mulig for læring.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Et slikt forslag bør i så fall inngå som en del i Universitets- og høyskoleloven, som regulerer denne typen plikter som utdanningsinstitusjonene, staten og studentene selv har i dag.

**637 Studentboliger
Kjelsås Arbeiderpartilag****Forslag:**

Arbeiderpartiet skal arbeide for at det bygges flere studentboliger i pressområdene, minimum 2000 pr år. De offentlige tilskuddene til finansiering av studentboligene må økes slik at planlagte studentboliger ferdigstilles. Studentboligene skal eies, driftes og bygges av studentsamskipnadene.

Begrunnelse:

Dersom studenter gis nok studentboliger, vil presset på boligmarkedet lette

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oslo Ap mener 2000 er for lite. Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er ivaretatt i dag. Gjør oppmerksom på at det ikke er samskipnadene som bygger selve studentboligene, men de lyser ut oppdragene til private entreprenører og byggefirmaer, som så bygger det for samskipnadene bestilling. Samskipnadene eier og drifter boligene selv, det er et viktig prinsipp som Ap vil hegne om. Skal være ivaretatt av presiseringen om at studentboligene vi foreslår skal "bygges i regi av samskipnadene".

659 Skole- og utdanningspolitikk Hamar Arbeiderparti

Forslag:

Gjennom barnehage og skolegang legges fundamentet for menneskers utvikling og deltakelse i arbeidsliv og samfunn. Det gir hvert eneste barn den læring og sosialisering som kreves for å oppleve mestring og framgang i yrkes- og samfunnslivet. Velfungerende skoler og barnehager er viktige bidragsyttere til sosial og yrkesmessig framgang for den enkelte. For mange er skolen en viktig arena for å gjøre en klassereise.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiets skolepolitikk må utvikles og gjøres tydelig langs noen hovedspor: Lesing, skriving og regning sammen med digital kompetanse er grunnmuren i all kompetansebygging og læring. Tidlig innsats og tett oppfølging av hver elev gjennom barnehage, barne- og ungdomsskolen er avgjørende for at hvert barn skal lykkes. Sliter elever med å lese, skrive og regne i tidlig alder, får man heller ikke med seg de kunnskaper og ferdigheter som forutsettes lært i de ulike fag. God og tydelig ledelse av skolen er viktig. Det gir gode rammebetingelser og bidrar til effektiv læring og positiv samhandling mellom elever og lærere. Lærere bør ha tydelig lederskap i klassen - og gjennom det bidra til godt arbeid, konsentrasjon og læring. All god læring og pedagogisk utvikling bygger på at man har et godt miljø og en god kultur for læring. Trakassering, mobbing og dårlig miljø er en belastning for mange elever. En kraftig og konsekvent innsats mot mobbing på skolen, på skolevegen og på sosiale medier er en sentral oppgave for rektor og lærere. Alle barn har rett til å arbeide og vokse opp i et trygt miljø. Trygghet er en forutsetning for læring. Er det behov for ekstraordinære tiltak, er det mobber som må bytte skole. Alvorlige mobbesaker bør meldes til politiet. Helsesøstertjenesten er en viktig ressurs og et lavterskeltilbud for skolen. En utvidet tilstedeværelse av helsesøstre i skolene, vil kunne hjelpe mange barn og unge med psykososiale utfordringer. De kan arbeide forebyggende på alle helseområder. Lærere bør ha god fagkunnskap innen de fag de underviser i. Det tilrettelegges det for etter- og videreutdanning i de sentrale skolefagene. En skole som skal se den enkelte elev og trenger ansatte med nok tid. Redusert gruppestørrelser betyr mye for læringen hos de yngste elevene og de som trenger ekstra hjelp. Arbeiderpartiet bør sette klare grenser mht. klasse- og gruppestørrelser på de ulike nivåer: 18 ved skolestart og 22 ellers i barneskolen, 25 i ungdomsskolen og 30 i videregående. I den videregående skolen bør yrkesfagene får en sterkere satsing. Vi trenger dyktige fagfolk innen ulike fagområder og det må arbeides målrettet for å bygge yrkesstolthet og kunnskaper i god kombinasjon. Frafall mot slutten av utdanningen er et problem. Det må arbeides for en pedagogikk hvor teori støtter og knyttes til praksis. Lærlingeordningen må styrkes og forbedres. Lærlingene må få en finansiering på linje med studenter. Arbeiderpartiets yrkesløft fra 2015 må følges opp med bevilgninger og innsats i sektoren.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Hensikten i forslaget er ivaretatt i programforslaget.

664 Kommunal vetorett mot etablering av privatskoler AUF i Hedmark

Forslag:

Kommunene skal ha rett til å si nei til etablering av privatskoler i sin kommune.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet støtter ikke den privatiseringspolitikken dagens regjering fører. Erfaringer fra land med mange privatskoler viser at dette gir et skolesystem med store forskjeller mellom skolene, og ressurser som trekkes vekk fra fellesskapet. En fellesskole for alle som vokser opp i Norge har vært en viktig kampsak for arbeiderbevegelsen opp gjennom historien. En skole der alle møtes på tvers av bakgrunn og økonomi er en stor styrke for samfunnet. Tillit skapes gjennom at barn fra ulike deler av samfunnet møtes på like premisser. Selv om vi nå har en regjering som ønsker privatskoler er det mange kommunestyre som ønsker at ressursene heller skal gå til den offentlige fellesskolen i sin kommune. For hver nye privatskoleplass som opprettes, tappes kommunen for tilsvarende ressurser. Da er det viktig at disse har rett til selv å styre skolestrukturen i sin kommune.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt av programforslaget.

**665 Helseteam inn i skolen
AUF i Hedmark**

Forslag:

Det opprettes et tverrfaglig team bestående av både helsesøster, psykolog, rådgivere, lærere, barne- og ungdomsarbeidere og andre faggrupper som sammen kan være med å styrke skolehelsetjenesten og det psykososiale miljøet ved skolene.

Begrunnelse:

Frafallet i den norske skolen er i dag alt for høy, og det er viktig at vi tar tak i problemene. Vi ser også at stadig flere unge sliter med psykiske problemer, og det er vår oppgave at helsen til elevene settes i fokus. Skolehelsetjenesten i mange kommuner bør utvides og bedres. En del av de som dropper ut av skolen i dag, gjør det fordi de sliter med psykiske problemer. Mange vil nok si at dette blir for dyrt og at vi ikke kan ta oss råd til det. Arbeiderpartiet mener derimot at det er en god investering. Ikke bare er det bra for kommunen, men også for NAV. Og selvfølgelig, det viktigste av alt, ungdommenes egen psykiske helse.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget om tverrfaglig team bør vurderes sammen med punktene under "Trygge elever lærer best".

**666 Fraværsordning i videregående skole
AUF i Hedmark**

Forslag:

Den nye fraværsgrensa som ble innført som en prøveordning fra skoleåret 2016/2017 fjernes.

Begrunnelse:

Tvang er ikke veien å gå, spesielt ikke når dette særlig rammer de aller svakeste. Vi må heller fokusere på skolehelsetjenesten, høyere lærertetthet, bedre tilpasset undervisning, og andre tiltak som i praksis fører til at flere elever trives på skolen, og dermed får lavere fravær, bedre læringsutbytte, og at frafallet da går ned. Det at flere elever ikke vil motta sitt vitnemål på grunn av en slik grense er et stort tap for samfunnet, og det vil ta lengre tid før de får fullført sin utdanning og kommet seg ut i arbeid.

Fraværsgrensa kan også være med på å skape større forskjeller mellom elevene, siden de svakeste også er de som har høyest fravær.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Er foreslått eget punkt om fraværgrensa som handler om umiddelbar evaluering om Ap kommer i regjering. Bør ikke foreslå å fjerne grensa før vi både har kunnskap om hvordan den har slått ut og har dokumentert effektene. Ap har også fått positive tilbakemeldinger, som taler i mot en fjerning av grensa før den 3-årige prøveperioden er over. Det strider også med vedtatt politikk Ap har stemt for i Stortinget.

**677 Sunn mat i skolen for alle elever
Levanger Arbeiderparti****Forslag:**

- Innføre sunn mat i skolen for alle elever på barnetrinnet, ungdomsskolen og i videregående skole
- Gjeninnføre frukt og grønt i skolen

Begrunnelse:

Å sørge for at barn spiser sunn mat i løpet av skoledagen er noe av det mest effektive vi kan gjøre for norsk folkehelse. Gratis skolefrukt gir også varig økt inntak av frukt og grønt hos barn og unge. Elevene etablerer sunnere vaner som de tar med seg videre i livet. Arbeiderpartiet mener helsegevinstene er godt dokumentert, og vil gjeninnføre frukt og grønt i skolen og innføre en ordning med et enkelt skolemåltid for alle elever i grunnskolen. Mange kommuner er i gang med å tilby elever et godt, enkelt skolemåltid i skolen, f.eks. Frosta og Snåsa og erfaringene fra disse kommunene er veldig gode. Stort sett alle barn har med seg matpakke til skolen, det vet vi, men det er likevel stor forskjell i hvor mye og hva er med. Tradisjonen med matpakke er sterk og god, men det er likevel for mange elever som ikke spiser frokost eller lunsj. Internasjonal og nasjonal forskning viser at et enkelt skolemåltid vil være sosialt utjevne, og et effektivt tiltak mot overvekt og usunn mat.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretas delvis av programforslaget, men ikke i stå stor skala som her blir foreslått. Må kostnadsvurderes, og koordineres med politikken foreslått under folkehelse-kapittelet.

**697 Innfør tilleggspoeng for frivillig arbeid ved opptak til høyere utdanning
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Innfør tilleggspoeng for frivillig arbeid ved opptak til høyere utdanning.

Begrunnelse:

Frivillighet skal lønne seg for ungdom

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti støtter intensjonene i forslaget.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Er også foreslått av Frivillighetsutvalget tidligere, men er ikke innstilt siden det er uklart hva som skal til for å måle og godkjenne denne typen "frivillig" arbeid. I tillegg må slik erfaring dokumenteres på en måte som gjør det gjeldende ved alle utdanninger i Norge. I dag gjelder slike tilleggspoeng ved f.eks. militærtjeneste og folkehøgskole, og er nå foreslått for fagskole. Det innvilges ikke ved privat erfaring i ulike sammenhenger.

**710 Studiestøtte i 11 måneder
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet bidrar til å øke studiestøtten til 11 måneder.

Begrunnelse:

Studenter i Norge bruker gjennomsnittlig mer tid på jobb enn andre studenter i verden, og mange klarer ikke å gjennomføre studiet på nominert tid. Studentene får ikke sin viktigste inntektskilde når de trenger den mest. Arbeiderpartiet mener at alle skal ha like muligheter til å lykkes uansett sosioøkonomisk bakgrunn og vil derfor at studiestøtten også skal nå frem i 11 måned.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt av programforslaget.

**715 Skolehager som del av opplæringen
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil etablere skolehager som en del av opplæringen.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Opplæring i primærnæringene må være en viktig del av skolens innhold. Østfold Arbeiderparti ser noen utfordringer ved å etablere skolehager i forhold til helårlig drift.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Bør vurderes sammen med tiltakene under "fremtidens skole" og kan ev. gjennomføres som prøveprosjekt hos noen skoler i neste periode.

**724 Styrking av tidlig innsats
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Legge til rette for en betydelig styrking av tidlig innsats i barnehage og skole.

Begrunnelse:

Forebygging og tidlig innsats gir størst effekt og er avgjørende for den enkelte.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretas av programforslaget, og punktene om en tildig innsats-reform.

**726 Digitale hjelpemidler i skolen
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Optimalisere bruk av digitale hjelpemidler i skolene.

Begrunnelse:

Digital kompetanse er viktig - også for barn og unge.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti ser det som skoleeiers ansvar at læringssituasjonen er tilpasset framtidens opplæringsbehov.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretas av programforslaget og punktene om IKT og digitalisering.

**727 Styrke voksenopplæringsloven
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Styrke voksenopplæringsloven.

Begrunnelse:

Livslang læring er en realitet - ikke lenger bare en målsetning. Samfunnet må bidra.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti ser ikke umiddelbare behov for endringer, men lovens intensjoner må etterleves gjennom økte tilskudd til studieforbundene.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sendes red.kom for Kompetansereform, og vurdere om dette kan supplere punktene som allerede er foreslått.

**729 Økt status til yrkesfagene
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Yrkesfagene må få økt status.

Begrunnelse:

God yrkesfagutdanning er en viktig del av utdanningssystemet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Hensikten er ivaretatt av programforslaget.

**769 Privat økonomi inn i matematikk undervisningen
Østfold Arbeiderparti**

Forslag:

at et digitalt undervisningsprogram liknende "Lærepenger" innføres som en del av pensum i 5.-7.klasse. at privatøkonomi integreres som en del av matematikk-faget fra 8.-10. klasse. at privatøkonomi integreres som en viktig del av matematikk-faget i det videregående utdanningsløpet.

Begrunnelse:

Rekordmange ungdom og unge voksne blir gjeldslaver. Norges største bank, DNB, viste i 2015 til at unge voksne mellom 18 og 26 år hadde en inkassogjeld på over 1 milliard kroner. Flere og flere unge mister kontroll på egen privatøkonomi fordi de ikke har fått de riktige verktøyene til å håndtere det. Privatøkonomisk forståelse er også viktig i et samfunnsøkonomisk perspektiv. Jo flere som har kontroll på sin egen økonomi desto bedre er det. Det vil føre til at færre trenger hjelp av det offentlige, og de som virkelig trenger offentlige ytelser får det. Tidlig kunnskap og konsekvenstenkning er en forutsetning for at man skal lykkes med å ha kontroll på egen privatøkonomi.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslaget er vedtatt av Østfold Arbeiderpartis årsmøte.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Privatøkonomi kan inngå som en del av det å gjøre matematikkundervisningen mer relevant og praksisnær. Sentralstyret er skeptiske til å gjøre privatøkonomi til et eget fag i skolen, men det bør være ett av flere tema som elevene må gjennom og få erfaring med i opplæringen.

**775 Skolemat og skolefruktordning
Bamble Arbeiderparti****Forslag:**

Det innføres skolemat og skolefruktordning i grunnskolene i Norge.

Begrunnelse:

Forskning fra Universitetet i Agder viser at elever som får frukt og grønt på skolen, spiser mindre snop og søtsaker. Størst endring ser man hos de elevene som tidligere var storforbrukere av brus og snacks. Gratis skolefrukt gir også varig økt inntak av frukt og grønt hos barn og unge. Elevene etablerer sunnere vaner som de tar med seg videre i livet. Elever som har fått gratis skolefrukt rapporterer om mindre overvekt åtte år etter at de var med i ordningen, enn elever som ikke fikk det samme tilbudet. Flere forskningsrapporter fra blant annet Trøndelag Forskning og Utvikling, Nordisk Råd, SINTEF med flere, peker også på de ulike positive effektene av et organisert måltid i løpet av skoledagen. Mat i skolen har både ernæringsmessige og sosiale fordeler. I tillegg ser det ut til å ha positiv effekt for læring. Forskningsmiljøer innen sosial ulikhet peker også på at mat i skolen vil være et viktig bidrag mot sosiale forskjeller i helse. Bamble Arbeiderparti mener at en skolematordning som favner alle norske barn vil ha stor samfunnsmessig nytte. Mange skoler har innført dette allerede. Vi ser for oss et enkelt måltid – gjerne brødmatt – som tilbyr elevene i løpet av skoledagen, i skolens egen regi eller i samarbeid med andre.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt av programforslaget. Skolefrukt er så langt bare foreslått på ungdomsskole, pga. kostnad og praktiske gjennomføring. Forslag og argumentasjon bør sees i sammenheng med resten av folkehelsepolitikken.

**777 Ungdom og utdanning
Telemark Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet vil legge til rette for at miljøterapeuter blir tilgjengelig ved alle barne- og ungdomsskoler, samt videregående skoler. Kjøreopplæring skal gjelde som dokumentert fravær i videregående skole.

Det skal i Husbanken etableres en ordning som gir ungdom under 25 år muligheten til å skaffe seg bolig ved å kunne gi 5 års avdragsfrihet. Unge som skal inn i fremtidens arbeidsmarked må ha den nødvendige kompetansen som næringslivet etterspør for å skape fremtidens verdier. Ungdommer som velger en fagutdanning, må få muligheten til å fullføre sine utdanningsløp. Vi trenger derfor tiltak som skal sikre ungdommene lærlingplass. Derfor vil vi i Arbeiderpartiet komme med tiltak som kan hjelpe de som opplever at sine rettigheter ikke blir ivaretatt av den enkelte lærebedrift.

Begrunnelse:

Telemark Arbeiderparti vil: - Stille krav til kommunene om å årlig tilby minst en læreplass per 500 innbygger. - Finne en måte å kompensere bedriftene for å ta inn lærlinger som har særskilte utfordringer. - At det legges bedre til rette for ulike utdanningsløp i fagutdanningen. - At det ved offentlige anbud skal det etterstrebtes om at de som får anbudet er aktive lærebedrifter. - At deler av kostnadene til læreplasser skal finansieres gjennom et fond. - Øke lærlingtilskuddet tilsvarende det en skoleplass koster. - Arbeide for å heve den pedagogiske og faglige kompetansen i lærebedriften slik at lærlingens rettigheter i opplæringsloven blir ivaretatt, og kvaliteten i opplæringen styrkes. - Arbeide for å sikre erstatning ved yrkesskader/yrkessykdom for lærlinger under praksisperioden. - Arbeide for at alle lærlinger sikres rabattordninger i kollektivtrafikken.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget. Flere av de konkrete tiltakene anses som ivaretatt av programforslaget, og bør sees i sammenheng med hele yrkesfagkapittelet. Sentralstyret vil i forbindelse med generelle krav til antall læreplasser i kommunene påpeke at det kan være lokale forskjeller og at det er viktig med relevante læreplasser. Punktet om at det offentlige skal kreve at tilbydere i anbudsrunder er lærlingebedrifter er også foreslått fra dagens regjering - men i en svak utgave. Vi er for at lærlingtilskuddet økes, og har foreslått dette i våre alternative budsjetter.

797 Bedring av studiestøtten Vestfold Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil arbeide for at studiestøtten må økes til 1,5 ganger grunnbeløpet i folketrygden og utbetales over 11 måneder.

Begrunnelse:

Vi må sikre at flere kan bli heltidsstudenter og gjennomføre studier på normert tid.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap, og støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er til dels ivaretatt av punktet om "en styrket studiefinansiering".

**800 Kommunal styring av privatskoler
 Vestfold Arbeiderparti****Forslag:**

Privatskoleloven endres, slik at kommunen har mulighet til å trekke inn tilskudd til etablert privatskole

Begrunnelse:

Flere kommuner har fått en svært høy andel privatskoler, som gjør det vanskelig å styre skolesektoren og planlegge en hensiktsmessig drift. Hvor privatskoler godkjennes er det i dag irreversibelt, og det er selvforsterkende effekter ved at privatskoler fremmer aksept og etablering av ytterligere privatskoler, med resultat at det blir stigma knyttet til offentlig skole. Det bør ses på muligheter for å f.eks. kunne reversere tilskudd som trekkes av overføring til kommunen. En mulighet er at tilskudd til privatskoler som ikke er grunnlagt på alternativt livssyn eller pedagogisk plattform (disse vedtas fremdeles statlig) vedtas av kommunestyret.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap, og støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Er ivaretatt i programforslaget.

**803 Programmering inn i skolen!
 Vestfold Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet foreslår å innføre programmering som valgfag i skolen.

Begrunnelse:

Det pågår en pilotprosjekt om koding i ungdomsskolen. Dette har vist seg å være svært nyttig for elevene, og har vakt stor interesse for teknologifaget. Vi lever i et samfunn der teknologien er med oss, over alt. Derfor må vi styrke dette som en ferdighet allerede i skolen..

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap, og støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt i programforslaget.

**807 Gjennomføre et kompetanseløft for ufaglærte i undervisningsstillinger
Frogn Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet vil: - Gjennomføre et kompetanseløft for ufaglærte i undervisningsstillinger - Sikre at skoleeier rekrutterer/tilsetter kvalifiserte lærere og læreryrket. - endre regelverket, slik at det skal sikrer elevene rett til kvalifiserte lærere - stimuleres til at flere velger å ta denne utdanningen/kvalifisere seg.

Begrunnelse:

Lærerenes kompetanse er den viktigste enkeltfaktoren for å gi elevene en god læring i skolen. Alt for mange elever får ikke den opplæringen de har krav på da undervisningen utføres med en «lærer» uten godkjent utdanning. En ukvalifisert lærer kan ta over en klasse og følge en timeplan, mens en kvalifisert lærer vil legge opp et systematisk, langsiktig løp for utvikling av kompetanse basert på elevens forutsetninger. En ukvalifisert lærer kan drive noe leseopplæring, en kvalifisert lærer vil variere mellom ulike metoder og velge metoden som passer best for en elev som sliter med å knekke lesekode. Årsaken til at kommunene ikke tilsetter kvalifiserte lærere i stillingene kan være forskjellig, men det er ikke at det ikke finnes nok lærere. Arbeiderpartiet vil endre regelverket, slik at det skal sikrer elevene rett til kvalifiserte lærere. Flere tiltak må igangsettes.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Hensikten ivaretas i programforslaget, men detaljnået bør vurderes i sammenheng med resten av de foreslått programpunktene på utdanningsfeltet.

**822 Rammefinansiering i skolen
Frogn Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil reversere systemet med «penger følger eleven», og gjeninnføre rammefinansiering basert på reelle kostnader.

Begrunnelse:

Systemet med "pengene følger eleven" har fått en rekke uheldige konsekvenser. Systemet har ført til en utarming av skolen og økt bruk av ukvalifiserte lærere. Systemet undergraver sentrale og solidariske lønnsforhandlinger og er nevnt å åpne opp for privatisering, individuell lønn og fagforeningsknusing.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet ønsker en sterk offentlig fellesskole med forutsigbare rammer som er attraktive arbeidsplasser for kompetente lærer. Diskusjonen om rammefinansiering av videregående skole har vært løftet av utdanningsfraksjonen på stortinget i denne sesjonen.

**838 Samisk tolkeutdanning
Finnmark Arbeiderparti**

Forslag:

Samisk tolkeutdanning må komme i gang nå. Arbeiderpartiet vil arbeide for at det sikres finansiering for å i igangsette tolkeutdanning ved Sámi Allaskuvla/Samisk Høgskole snarest.

Begrunnelse:

Det er svært viktig med god kommunikasjon mellom brukere og ansatte innen helsesektoren. I den forbindelse er tolkene en viktig ressurs for å sikre at pasienter/brukere kan snakke samisk i sitt møte med leger, sykepleiere eller andre ansatte i helsesektoren. Det er generelt et stort behov for sertifiserte tolker, både innen helsevesenet og andre samfunnsområder, og dette behovet vil ventelig bare øke. Tolkebehovet er stort mellom språkene samisk og norsk, men også innen alle de språkkombinasjonene vi har på Nordkalotten (samisk, norsk, svensk, finsk og russisk). Samisk høgskole har ferdige planer og teknisk infrastruktur som gir muligheter for å tilby tolkeutdanning av høy kvalitet, både når det gjelder samisk-norsk-samisk og når det gjelder andre språkkombinasjoner.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er ikke utredet hva gjelder kostnad, omfang og kapasitet. Kan ev. vedtas med en presisering at forslaget utredes med sikte på å opprette tolkeutdanning ved Samisk høgskole.

839 Fraværsgrense Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

Reversere innføringen av nasjonal fraværsgrensen som ble iverksatt fra høsten 2016.

Begrunnelse:

Fraværsgrense på 10% ble innført fra høsten 2016. Dette er en svært rigid ordning som ikke ivaretar de svakeste elevene. Vi frykter disse vil rammes hardest og presses ut av skolen med dagens ordning. Fastleger har opplevd et rush av elever, som risikerer å stryke i et fag om de ikke får en legeattest. Dette virker mot sin hensikt. Arbeiderpartiet mener vi må ha tillit til at læreren kan finne hensiktsmessige løsninger selv. Vi mener regjeringas fraværsgrense starter i feil ende og vi vil heller sette i gang tidlige tiltak som forhindrer fravær. Arbeiderpartiet mener at det eksisterende lovverket for fravær må revideres og klargjøres, og at dagens fraværsgrense fjernes.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Er foreslått å umiddelbart evaluere de nye fraværsgrensa hvis Ap kommer i regjering. Støtter ikke forslaget om å reversere innføringen, men heller evaluerer den og sørge for at den ivaretar hensiktene og ikke fører til undøvendig byråkrati.

848 Elevhybler må ha samme finansiering som studentboliger Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

Finansieringsordning for bygging av elevhybler endres, og likestilles med ordningen som er for bygging av studentboliger, blant annet gjennom momsfristak.

Begrunnelse:

Det er behov for økt antall elevhybler. Mange elever i den videregående skolen møter utfordringer med å få egnet bosted når de flytter fra hjemkommunen og til studiested. Det lave antallet elevhybler fører

også til høye leiepriser i det private leiemarkedet på studiestedene. Det er behov for å stimulere til økt bygging av elevhybler. Ved bygging av studentboliger gis det fritak for moms. Dagens forskjellsbehandling mellom bygging av elevhybler og studentboliger gjør det mindre attraktivt å bygge elevhybler for videregående elever da bygging av disse ihht dagens regelverk ikke gir mva fritak. Et målrettet virkemiddel for å stimulere til økt bygging av hybler til våre videregående elever er å endre regelverket for bygging av elevhybler slik at det oppnås momsfritak slik dagens praksis er for studentboliger.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Vi tolker forslaget til å gjelde bedre finansiering, for eksempel momsfritak, ved offentlig/fylkeskommunal utbygging av hybler for elever i videregående opplæring. KrF gikk gjennomslag i budsjettet for 2017 at regjeringen skal utrede en finansieringsløsning for elevboliger, hvor det enkelte fylket ikke må bære kostnaden selv. I våre kommentarer presiserte Ap også at dette ikke må gå på bekostning av tilskuddet til studentboliger. Vi er positive til intensjonen i forslaget, men mener man må avvete denne utredningen før man vedtar en eventuell endring av finansieringsordningen. Et mulig programpunkt kan være at Ap vil utrede en bedre finansieringsordning for elevhybler.

853 Vurdering for læring AUF i Akershus

Forslag:

• at det skal utvikles vurderingsveiledninger til fornyede læreplaner. Dette skal skje parallelt med fornyelsen av læreplanene. • at satsningen fra Utdanningsdirektoratet om god undervisvurdering og vurdering for læring må fortsette. • at sluttvurdering i form av standpunktarakter skal baseres på den kompetansen eleven viser ved avslutningen av opplæringen i faget • at det ikke skal gis tallkarakterer i åttende og niende klasse med unntak av avsluttende fag. • at antall vurderingssituasjoner med tallkarakter i tiende klasse bør begrenses.

Begrunnelse:

Det bør være et overordnet mål for skolen at vurdering og tilbakemelding som gis i skolen skal fremme læring og utvikling. Prinsippet om undervisvurdering har stått sentralt de siste årene. Dette handler blant annet om at vurdering som gis underveis i utdanningen skal være vurdering for læring og ikke vurdering av læring. Omfattende forskning dokumenterer at vurdering og tilbakemeldinger som blir gitt underveis i læringsprosessen har mye større effekt på læring og utvikling enn vurdering og tilbakemelding som gis når arbeidet er avsluttet. Likevel tyder flere undersøkelser på at vurderingspraksisen i skolen i dag bærer preg av at det er for mye vurdering av læring. Etablert praksis på mange skoler er at etter at elevene er ferdig med å jobbe med et tema kommer det en vurderingssituasjon der elevenes kompetanse vurderes før det skiftes til et nytt tema. Med en slik praksis er det vanskelig for elevene å forbedre sin prestasjon og lære av vurderingssituasjonen. Skolen må ha et vurderingssystem som legger til rette for at elevene har mulighet til å forbedre og vise forbedret kompetanse i løpet av et skoleår. Nyere forskning viser at vurdering med karakter i mange tilfeller reduserer effekten av den tilbakemeldingen som gis. 1/3 av tilbakemeldingene gitt i en læringsituasjon

er hemmede og/eller relativt verdiløse for mottakerne. Fokuset på karakterer tar over for fokuset på tilbakemeldingene som gis for læring og utvikling. Karakterer fører i tillegg til konkurranse blant elevene og skaper skolevinnere og skoletapere. For svake elever er i mange tilfeller karakterer hemmende for læring. Det er grunn til å tro at høyt prestasjonspress er en medvirkende årsak til mange unges psykiske problemer. Arbeiderpartiet er mot et kvantitativt syn på vurderingssituasjoner i skolen. Antall vurderingssituasjoner representerer ikke nødvendigvis kunnskapsnivået. Det er hvordan en vurderingssituasjon blir presentert, formidlet og prosessert av lærer og elev, som har avgjørende betydning for kunnskapsnivået.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteén for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Støtter begrunnelsen for forslaget. Sentralstyret ber redaksjonskomiteen vurdere om de konkrete tiltakene bør sendes utdanningsskolekomiteen på Stortinget for en nærmere vurdering.

858 Studieplasser til jernbanefag Ski Arbeiderparti

Forslag:

Det foreslås at vi oppretter studieplasser i jernbanefag ved universiteter og høyskoler i betydelig grad.

Begrunnelse:

Studier i jernbanefag er i dag et lukket studium med få studieplasser. Vi ser at store entrepriser går til utenlandske selskaper. Vi mangler teknologikunnskaper i betydelig grad i norske selskaper. Dette bør ikke fortsette slik. Jernbaneutbygging er et vekstområde i Norge og i Europa. Betydelig vekstpotensiale for flere norske arbeidsplasser.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteén for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Vi går ikke så spesifikt inn på de ulike studiene i programforslaget. Forslaget er ivaretatt av det foreslåtte flere studieplasser innen strategiske fagområder for norsk arbeids- og samfunnsliv. Siden det er usikkert hva som er kostnadskategori, nødvendig dimensjonering og utdanningsinstitusjonenes kapasitet til å tilpasse dette på kort sikt, må ev. et slikt forslag utredes før det kan vedtas mer spesifikt.

**860 Handlingsplan mot mobbing
 Sogn og Fjordane Ap**

Forslag:

Alle skular skal ha ein handlingplan mot mobbing som skal følgjast aktivt

Begrunnelse:

I Noreg i dag er det mange tusen barn og unge som føler seg mobba i og utanfor skulekvardagen. Mange gruar seg for å blitt slått, slått ned på og bli kalla stygge ord og uttrykk. Mobbing går ikkje berre fysisk på personen. Men også det psykiske. Ein som tidlegare var trygg på seg sjølv og hadde mange vener, kan brått endre seg og blitt usikker og få låg sjølvtilitt. Det kan tilslutt ende med at offeret sjølv vel å ende sitt liv. I dag har vi altfor få tilsette som fagpersonar på ungdom på skulane. For å fange opp og førebyggje mobbing på skulane, er vi nøtt til å tilsette fleire av miljøarbeidarar, helsesøstrer og barne- og ungdomsarbeidarar. At det skal tilsettast fleire miljøarbeidarar, helsesøstrer og barn- og ungdomsarbeidarar, som skal førebyggje og fange opp mobbing.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Godt forslag. Se likelydende kommentar om å se i sammenheng med kap. "Trygge elever lærer best".

**866 Studentbustadar
 Sogn og Fjordane Ap**

Forslag:

Arbeidarpartiet skal stå i bresjen for ein god bustadpolitikk når det gjeld studentar. Arbeidarpartiet skal tørre å tenke nytt, for å nå dagens behov, og minske gapet mellom summen av bygde bustader i året, og bustader som bør byggast i året.

Begrunnelse:

I dag er det mange studentar som bur hjå private, og kvaliteten på desse bustadene varierer. Enkelte studentar må betale over 5000,- for eit enkelt soverom, med svært dårleg kvalitet. Arbeidarpartiet skal jobbe for å gje alle studentar gode bustads vilkår, slik at studenttida vert betre, med naudsynt kvalitet på bustaden. Arbeidarpartiet skal og jobbe for å finne nye og kreative måtar å bygge studentbustader på, om dette er naudsynt for å nå behovet

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt av foreslått punkt om studentboliger. Kan utdypes i en uttalelse om høyere utdanning og forskning, som også bør inkludere studenter og studentøkonomi.

**874 Økt fokus på sosialkompetanse i lærerutdanningen
Buskerud Arbeiderparti****Forslag:**

Buskerud Arbeiderparti mener at om fremtidens læremål skal nås må man i tillegg til økt realfagkompetanse øke fokuset på sosialkompetanse i lærerutdanningen.

Begrunnelse:

Skoleverket skal danne kompetansegrunnlaget for morgendagens arbeidsmarked og det stilles stadig større krav i et kunnskapsintensivt samfunn. Det vil stilles en rekke nye krav til deltagelse i arbeidsliv, organisasjonsarbeid og i hjem og fritid. Skolen som en fellesarena vil mest sannsynligvis få en større betydning enn i dagens samfunn og skolens bidrag til å utvikle elevene både faglig og sosialt danner grunnlaget for videre læring i et yrkesaktivt liv. Norges offentlige utredninger (NOU) 2015:8 Fremtidens skole- sier blant annet at 3 flerfaglige temaer er særlig viktige i tiden som kommer og må ha økt fokus i læreplanverket på tvers av fagene: Bærekraftig utvikling, det flerkulturelle samfunn og folkehelse og livsmestring . Elevens sosiale og emosjonelle utvikling er viktig for deres egen læring i fag, men også sett i lys av alles ansvar for et godt skole, klasse og læringsmiljø. At eleven lærer verdien av å bety noe for andre, stå opp for hverandre og ta ansvar for hverandre er av stor betydning for elevens utvikling og mestring i både skole og senere arbeidsliv.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sosial kompetanse blir i dag tilegnet både gjennom arbeidet med de ulike fagene, i pedagogikkfaget og ikke minst i praksis. Forslagets intensjon er ivaretatt av andre punkter om en mer praksisnær lærerutdanning med større vekt på pedagogikk.

Forslag:

-Nyutdannede lærere som skal undervise i skolen skal ha formell kompetanse i undervisningsfagene - Etter- og videreutdanningskapasiteten må styrkes for å fylle behovet -Det må stilles krav om at lærere må ha kompetanse i fagene de skal undervise i, men at loven ikke skal bli gitt tilbakevirkende kraft.

Begrunnelse:

Den 1. august 2015 trådte nye kompetansekrav for alle lærere i kraft. Dette innebærer et krav om at alle lærere som skal undervise i skolen skal ha formalisert kompetanse i undervisningsfagene, i form av formell utdanning, for etter loven å være kvalifisert for å undervise. Det fører til at en del lærere med godkjent lærerutdanning fra før 1. august 2015 ikke lenger vil være formelt kvalifisert til å undervise etter loven. Dette kan medføre uavklarte konsekvenser for den enkelte lærer, skolen og skoleeier. I 2012 innførte regjeringen Stoltenberg II krav om kompetanse i undervisningsfagene for nyutdannede lærere. Kravene trådte i kraft for lærere som ble uteksaminert fra og med 1. januar 2014. Disse kravene ble ikke gitt tilbakevirkende kraft. De spesifikke kravene i den nye loven for å være kvalifisert til å undervise på henholdsvis barnetrinnet, ungdomstrinnet og i videregående skole er fastsatt i forskrift til opplæringsloven. På barnetrinnet omfatter dette 30 studiepoeng relevant kompetanse for å undervise i fagene norsk, samisk, norsk tegnspråk eller matematikk. På ungdomstrinnet er kravet 60 studiepoeng relevant kompetanse for å undervise i fagene norsk, samisk, norsk tegnspråk, matematikk eller engelsk, og 30 studiepoeng relevant kompetanse for å undervise i de fleste andre fag. Kravet på videregående skole er 60 studiepoeng eller ett år relevant kompetanse for å undervise i alle fag, med unntak av faget prosjekt til fordypning. Lovendringen kan føre til en rekke uheldige situasjoner for den enkelte lærer, for skolen og for skoleeier. Det er i dag ikke er bygd opp tilstrekkelig kapasitet i universitets- og høyskolesektoren for at alle de berørte lærerne raskt skal gis mulighet til å ta den videreutdanningen som må til for å oppfylle kravene. I statsbudsjettet for 2016 er det heller ikke foreslått tilstrekkelig styrking av etter- og videreutdanningskapasiteten for å fylle behovet lovendringen skaper. Hordaland Arbeiderparti mener det må stilles krav om at lærere må ha kompetanse i fagene de skal undervise i, men at loven ikke må bli gitt tilbakevirkende kraft.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Punkt 1 gjelder i dag på ungdomstrinnet, men ikke i alle fag på barnetrinnet. Forslaget er med det en innstramming av kravene til å gjelde alle fag og alle trinn i grunnskolen. Dette vil ytterligere ta opp kapasitet innen etter- og videreutdanning, og kan gjøre det vanskeligere å sikre lærere med utdanning til alle elevene. Dette kan være et godt mål for norsk skole på sikt, så en eventuell formulering her bør ta høyde for at det vil ta tid. Punkt 2 er ivaretatt i programforslaget. Punkt 3 er en omkamp på vedtaket i Stortinget om kompetansekrav. Vi innstiller ikke på å vedta dette, siden man da sier at det er i orden at lærere som har jobbet som lærere over lengre tid, ikke trenger utdanning i fagene de skal undervise i. Det er i strid med gjeldende poliikk for Ap.

**899 Utdanningsstøtte
Hordaland Arbeiderparti**

Forslag:

-At utdanningsstøtten skal være fastsatt i et bestemt antall G -At utdanningsstøtten skal økes til 1,5 G -At utdanningsstøtten skal fordeles over elleve måneder

Begrunnelse:

Retten til utdanningsstøtte er for mange innbyggere en nødvendig forutsetning for å ta høyere utdanning. Studiestøtten forenkler hverdagen, og gjør det mulig å prioritere studiene slik at man kan fullføre studiene innen normert tid. For Hordaland Arbeiderparti er det viktig at utdanningsstøtten gir flest mulig anledning til å ta høyere utdanning. Den utviklingen som har vært de siste ti årene, der støtten har sunket fra 1,3 G til om lag 1,1 G, har vært uheldig. I fremtiden er det viktig at studentene skjermes for prisveksten i samfunnet ved at støttebeløpet er bundet til et fast antall G. Støtten for studieåret 2015/2016 er 100 920 kroner, hvilket utgjør 1,12 G. Fremtidens utdanningsstøtte bør etter Hordaland Arbeiderpartis syn ligge på nivå med 1,5 G. Hordaland Arbeiderparti ønsker en økning av støttebeløpet, da dette vil gjøre det mulig for flere studenter å bruke mer tid på studiene sine og derav også ha større sjanse for å kunne følge normert studieprogresjon. Det økte beløpet bør spres over elleve måneder, slik at studentene unngår uheldige situasjoner som oppstår ved manglende støtte i juni. Andelen av lånebeløpet som omgjøres til stipend etter fullførte studiepoeng, pr i dag 40 %, bør opprettholdes også når støtten økes til 1,5 G.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er til dels ivaretatt av punktet om "en styrket studiefinansiering", men uten å tallfeste det i programmet.

**900 Stabilitet for utenlandsstudenter
Hordaland Arbeiderparti**

Forslag:

Sikre at ingen studenter må avbryte sitt utenlandsopphold som følge av svingninger i kronekursen

Begrunnelse:

Stadig flere norske studenter fullfører graden sin i utlandet, men samtidig er det også færre som tar et semester eller et år i utlandet. Utenlandsstudier og utveksling er viktig for styrking av kvaliteten i norsk utdanning, og ikke minst er kunnskap i språk og andre kulturer, viktig for et konkurransedyktig norsk næringsliv. Når utvekslingstrenden peker nedover, er dette negativt for utviklingen av båndene mellom fagmiljøer i ulike land. For mange studenter kan finansieringen av utenlandsstudiene bli en økonomisk barriere, som hindrer dem i å kunne reise ut. Dersom verdien til kronen endrer seg midt i skoleåret og tilskuddet fra lånekassen ikke samtidig reflekterer de samme valutaendringene, kan dette medføre store utfordringer med å håndtere kostnader for både studier og opphold. Summen som blir utbetalt, bør derfor

reguleres etter hvor sterk kronen er.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap er opptatt av å gi gode studiefinansieringsordninger for studier i utlandet. Dette forslaget kan være vanskelig å følge opp, siden dette vil varierer mellom land og mellom lengde og tid på utveksling. Forslaget er heller ikke kostnadsvurdert. Bør sendes red.kom for vurdering sammen med resten av politikken for utenlandsstudier.

903 Gyldig dokumentert fråvær Sogn og Fjordane Ap

Forslag:

Ved obligatoriske køyretimar vil ein få eit gyldig dokument frå køyrelærar, som forplikta skulen til å føre fråvær frå køyretimar i ei eigen kolonne på vitnemålet.

Begrunnelse:

Det å ta førarkortet når ein går på vidaregåande skule er blitt veldig vanleg. Det er ikkje å sjå vekk i frå at dei obligatoriske køyretimane må takast i skuletida. Vi i AUF i Sogn og Fjordane vil ikkje at dei obligatoriske køyretimane skal vere gyldige, men vi vil at det skal vere presisert på vitnemålet kva det ugyldige fråværet skyldast. Dette vil sjå positivt ut for framtidige arbeidsgiverar som vektlegg fråværet i stor grad. Det er i tillegg knytt visse forventningar til det å ta førarkort når ein har fylt 18 år, grunna at det er mange deltidsjobbar ein kun er kvalifisert for om ein har førarkort klasse B.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Bør vurderes sammen med de andre forslagene om trafikkopplæring. Sentralstyret merker seg at forslagsstiller ikke ønsker at trafikkopplæring skal være "gyldig fravær", men bare føres på vitnemålet.

**905 Fráværsgrense
Sogn og Fjordane Ap**

Forslag:

Det må til fleire og betre tiltak for å redusere fráværet i den vidaregåande skulen før ein kan senke grensa til ti prosent i kvart fag. Sogn og Fjordane AP vil ha • Betra psykisk helsevern i skulen • Betre oppfølging av elevar frå lærerar, rådgjevar og helsesyster • Tett oppfølging og større fokus på auka gjennomføring

Begrunnelse:

Den nasjonale fráværsgrensa på ti prosent som no vert innført frå skuleåret 2016/2017, inneber at elevar som har meir enn ti prosent frávær i eit fag ikkje får halvårskarakter eller standpunktkarakter i faget. Dette betyr at dersom du har eit fag to timar i veka, og er borte tre dagar der ein har dette faget, så stryk ein. Det skal berre ein tannlegetime, ein køyretime og ei veke med influensa til, for å stryke.dag er det opp til om læraren har vurderingsgrunnlag om eleven skal få karakter eller ikkje. Karakteren må setjast på grunnlag av kompetansen til eleven, ikkje om han har vore sjuk 6 eller 13 prosent av semesteret. Regjeringa har sett eit likskapsteikn mellom frávær og skulk. Elevane vert allereie straffa for fráværet ved at det vert ført på vitnemålet, noko som igjen gjere det vanskeleg å få læreplass eller jobb. Det er ikkje riktig å innføre ei straff til. Fleire ungdommar slit med å kome seg på skulen, anten grunna psykiske eller fysiske plager.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Fraværsgrensen behandles i eget punkt. De andre kulepunktene er gode, og er ivaretatt av programforslaget.

**907 Fjern K-en i KRLE
Sogn og Fjordane Ap**

Forslag:

AUF i Sogn og Fjordane krev at innhaldet i dagens KRLE-fag endrast tilbake slik RLE-faget var før endringa, men inneheld meir om kulturforståing. Vi krev og at K-en fjernes fra navnet.

Begrunnelse:

Då dagens regjering kom til makta, fekk KrF gjennom sitt forslag om 50% kristendom i det gamle RLE-faget, samt en ekstra K i namnet. Dette meiner AUF i Sogn og Fjordane er uheldig i dagens fleirkulturelle samfunn.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Oversendes programkomite for utdanning, og vurderes opp mot helheten i programmet.

914 Endringer i Lov om frittstående skoler (friskoleloven) Hordaland Arbeiderparti

Forslag:

-Det skal settes tak på hvor stor andel privatskolene kan utgjøre av det samlede tilbudet -Antallet elevplasser og tilbudets andel av den totale elevmassen skal inngå i -Søknadsprosessen for opprettelsen av en privatskole -Konsesjoner for privatskoler ikke lenger skal være permanente, og at det ved -Overdragning av elevplasser fra én aktør til en annen skal stilles krav om ny søknad - Privatskolenes utbytteforbud må bli klarere og lovverket må håndheves strengere

Begrunnelse:

I hht Lov om frittstående skoler kan frittstående skoler (heretter kalt privatskoler) opprettes og driftes som et supplement til den offentlige skolen. På denne måten kan foreldre og elever velge andre skoler enn det offentlige. Det er Utdanningsdirektoratet som godkjenner søknader om oppstart av private skoler, mens Fylkeskommunen utelukkende er en høringsinstans. Dette på tross av at Fylkeskommunen har et overordnet ansvar for den totale skolestrukturen i fylket. I Bergensområdet er mange elevplasser i den videregående skolen i privat regi, noe som innebærer at lokalpolitikere ikke har innvirkning på en stor del av skolestrukturen. For hver elev som går ut av den offentlige skolen mister fylkeskommunen midler til å drive sitt tilbud. Dette gjør det økonomisk uansvarlig å drive det offentlige tilbudet med stor overkapasitet. Ved stor overkapasitet av elevplasser i skolestrukturen, slik man har hatt innenfor studiespesialiserende i Bergen de siste årene, vil fylkespolitikere kompensere ved å trappe ned tilbudet i den offentlige skolen. Som ytterste konsekvens medfører dette at politikere ville måtte legge ned én offentlig skole for å sikre en økonomisk bærekraftig skolestruktur. I Norge har man rett på videregående opplæring. Det offentlige er pliktig til å ha et tilbud til alle. Derfor er det dypt problematisk at det offentlige kan risikere å stå uten et tilstrekkelig tilbud dersom en privat skole legges ned. I Sverige, hvor store deler av skoletilbudet er privatisert, har man sett eksempler på nettopp dette. Derfor bør det vurderes å innføre et tak på hvor stor andel av elevene som kan gå på tilbud utenfor den offentlige skolen. I dag har konsesjoner for oppstart av private elevplasser ingen tidsbegrensning. Det medfører at når en aktør først har fått godkjent sin søknad, er det tilnærmet umulig både for Utdanningsdirektoratet og Fylkeskommunen å trekke konsesjonen tilbake med mindre aktøren bryter norsk lov. Selv når loven brytes, f.eks. ved å ta ut utbytte, viser det seg at det er få som mister sin konsesjon. Private aktører ønsker stort sett å etablere seg i sentrumsnære områder, mens den offentlige skolen gjerne søker å opprettholde en desentralisert skolestruktur. Når en privatskole opprettes gis det godkjenning for et spesifikt antall elever. Dersom antallet ønskes økt, stilles det krav om ny søknadsprosess. Dersom årskullene synker og det samlede behovet for elevplasser i den videregående skolen går ned, får ikke dette konsekvenser for elevtallet til de private skolene. Verken Fylkeskommunen eller Utdanningsdirektoratet kan i dag pålegge de private skoler å dimensjonere sitt tilbud i tråd med et eventuelt nedadgående elevtall. Per nå er det bare den offentlige skolen som må redusere sitt tilbud. En slik situasjon svekker den offentlige skolen, øker den private andelen av skolestrukturen og kan ytterligere sentralisere skoletilbudet. Dette kan enkelt løses ved å angi både elevtall og andelen av den totale elevmassen som friskolen har. På denne måten må også friskolene nedjustere sitt tilbud når elevtallene går ned, samtidig som man unngår å øke antallet elever utenfor den offentlige skolen dersom årskullene øker. Her bør det selvsagt tas utgangspunkt i langsiktige trender, og ikke små variasjoner i

elevtallet fra år til år.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret viser til at Arbeiderpartiet i behandlingen av ny privatskolelov gikk mot regjeringens utvidelse av muligheten til å åpne privatskoler og foreslo lokal vetorett ved opprettelse av nye privatskoler. Videre viser vi til privatskoleforliket fra 2007. De prinsipielle sidene om å styrke den offentlige fellesskolen er ivaretatt i programforslaget.

919 Kunnskapsløft for næringslivet Harstad Arbeiderparti

Forslag:

- Styrke og anerkjenne utdanning innen praksisnære utdanningsløp • Øke antall lærlingeplasser slik at alle som starter på ei utdanning får reell mulighet til å fullføre.
- Se til at utdanningsinstitusjoner har tidsriktig utstyr og kompetanse, slik at elever som skal ut i lærlingeløp er godt forberedt, samt at utdanningen er så praksisnær som mulig
- Stimulere til at eldre arbeidstakere kan stå lengre i arbeidslivet, og at deres kompetanse kan utnyttes på en positiv måte. Bedret motivasjon og tilrettelegging (eks. fysisk aktivitet).

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Gode forslag. Kulepunkt 1, 2 og 3 er ivaretatt i skoleprogrammet, men kan ev. supplere kapittelet om yrkesfag. Punkt nr. 4 bør vurderes sammen med det som er foreslått under "Kompetansereform".

**973 KJØNNSPØENG PÅ HØYERE UTDANNING
AUF i Sør-Trøndelag**

Forslag:

Innføre kjønnspoeng på alle studier som årlig over en periode på fem år har hatt under 40 % representasjon av begge kjønn. Avvikling av kjønnspoeng på et studie er ikke aktuelt før representasjonen i arbeidsmarkedet speiler representasjon på studiet

Begrunnelse:

Norge har et av Europas mest kjønnsdelte arbeidsmarked. 70% av arbeidstakerne i offentlig sektor er kvinner, mens privat sektor består av 65% menn. I tillegg jobber langt flere kvinner enn menn deltid, noe som gjør at kvinner jevnt over er taperne i både lønns- og pensjonsoppgjør. Den internasjonale arbeidsorganisasjonen ILO la i 2015 frem en rapport som blant annet viste at Norge har færre kvinnelige ledere enn Rwanda og Nicaragua, land vi ellers ikke liker å sammenligne oss med i likestillingsarbeid. Fra man innførte kjønnskvotering i ASA-styrer i Norge har andelen kvinnelige styrerepresentanter økt fra 9% til 41%. Andelen kvinnelige styrerepresentanter i AS-selskaper har økt fra 15% til 18% i tilsvarende periode. Dette viser at kvotering fungerer. Som et ledd i kampen for et likestilt arbeidsliv har flere universiteter og høyskoler innført kjønnspoeng på ulike linjer med svak kjønnsbalanse. Dette ble blant annet gjort på en rekke sivilingeniørlinjer på NTNU, med svært gode resultater. I forkant av studieåret 2016/2017 ble kjønnspoengene tatt vekk fra 6 av linjene, med den konsekvens at kvinneandelen ble redusert med 50 %. Det er fåfengt å håpe på et større antall mannlige sykepleiere og kvinnelige ledere dersom man ikke utdanner flere. Ap mener derfor at kjønnspoeng er et viktig virkemiddel for et likestilt arbeidsliv, og mener at bruken av kjønnspoeng bør trappes opp.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør - Trøndelag Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Vi støtter intensjonen, men 40 % er et ganske høyt tall i denne sammenhengen - det er tilnærmet kjønnsbalanse i alle studier, og vil ta lang tid å oppnå. Det tar også lang tid å utdanne nok personer til at representasjonen i arbeidslivet blir lik den i utdanningen, f.eks. blant mannlige barnehagelærere eller kvinnelige dataingeniører. Kjønnspoeng er imidlertid et av flere virkemidler Ap vil oppfordrer til å ta i bruk, og vi har foreslått dette både i behandlingen av Likestillingsmeldingen og i innstillingen fra Utvalget for høyere utdanning og forskning. Forslaget kan gjøres mer prinsipielt ved å si "Ap vil innføre kjønnspoeng på skole- og utdanningsløp der det er stor overvekt av ett kjønn", men uten å feste det til et tall eller en regel for hvor lenge det skal vare. Også viktig at slike forslag evalueres, og sees sammen med andre aktuelle tiltak. Forslaget sendes redaksjonskomiteen for videre vurdering.

**976 Likestilling og familiepolitikk
Hedmark Arbeiderparti**

Forslag:

edmark Arbeiderparti foreslår å styrke likestillingssentrene, øke pappakvoten til minst 14 uker, og ha en likere fordeling av foreldrepermisjonen, avvikle kontantstøtten, men ha ordninger for de som ikke får barnehageplass etter endt permisjon. Ha billigere og mer tilgjengelige barnehager, gjennom å senke

maksprisen og satse på kvalitet og mer fleksible åpningstider, gjennomføre Skjeieutvalgets forslag til ny likestillingspolitikk, ha et krafttak for heltid i arbeidslivet, og et eget trepartssamarbeid på likestilling, gå igjennom velferdsordningene for barnefamilie og sørge for at de treffer folks behov på best mulig måte, styrke yrkesfag gjennom mer praksisretting og mer helhetlig skoleløp med lærlingeplasser, samt gi lærlinger studentbevisrettigheter, gjennomgang av stipendordningen for yrkesfagelever, dvs se på muligheten for en økning av utstyrsstipendet i henhold til nødvendige innkjøp av utstyr.

Begrunnelse:

Hedmark Arbeiderparti mener familiepolitikken må ta innover seg at det ikke bare er i småbarnsfasen folk yter omsorg. Demografien gjør at vi lever lenger og med det kommer det økte omsorgsbehov. Mange opplever å ha pleietrengende foreldre i lang tid, som trenger bistand utover det offentlige i dag gir. Folks omsorgsarbeid overfor foreldre må også anerkjennes og støttes bedre enn i dag. Det offentlige må se på ordninger som gjør det enklere å ta seg av gamle foreldre uten at folk må slutte å jobbe. Barn med særlige behov må møte et bedre støtteapparat enn i dag. Det må gjeninnføres kraftfulle tiltak mot ufrivillig deltid, gjøres mer for å motarbeide det kjønnsdelte arbeidslivet og utdanningsvalgene, det må forskes mer på hvorfor så mange gutter faller fra i skolen, og det må rettes en kraftigere innsats for å motarbeide dette. Foreldrepermisjonen må deles likere, og kontantstøtten må avvikles, da den svekker arbeidslinja og hindrer integrering. Hedmark Arbeiderparti mener støtteordningene som retter seg inn mot barnefamilier må gjennomgås, da mange av dem er innført i en tid da familienes utfordringer var annerledes enn i dag. Det er avgjørende at velferdsordningene treffer folks hverdagsbehov, og er treffsikre. Vi må sikre velferdsordninger som sikrer alle familier trygge gode rammer, og at familier og folk med barn får økt fleksibilitet i hverdagen. Det bør innføres en ordning som sikrer barnefamilie som ikke har fått barnehageplass, men en slik ordning må understøtte arbeidslinja, integreringen og likestillingen.

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslagene som går på likestilling, ble foreslått av Arbeiderpartiet i forbindelse med behandlingen av likestillingsmeldingen våren 2016 (Innst. 228 S (2015–2016)). Forslagene som gjelder barnehage og barnefamilie, er dekket av Familieutvalgets innstilling. Forslagene som gjelder yrkesfag og mer praksisnære skoleløp er dekket av programforslaget og yrkesfagforslaget, fremmet i 2015.

1014 «Kjønnsidentitet, respekt og likeverd» skal inn som eget tema i skolen» Nordstrand Arbeiderpartilag

Forslag:

Det første identitetsmerket som så tydelig tildeles oss som individer, er kjønn. Foreldre framhever kjønnsforskjellene ved hjelp av klær og leker, og de fleste små barn er veldig bevisste på sin egen kjønnsidentitet. Men ikke alle.

Mens biologien deler kjønn i hankjønn og hunkjønn, avhenger sosialt kjønn av hva samfunnet definerer som feminine eller maskuline egenskaper. Sosialt kjønn blir definert innenfor de «regler» som gjelder i det samfunnet man lever i.

Vi mener at «Kjønnsidentitet, respekt og likeverd» bør inn i barne- og ungdomsskole som eget tema, utenom seksualundervisningen. Temaet skal gå som en «rød tråd» gjennom hele oppveksten, og målet skal være å gi barn og unge verktøy til å takle utfordringene det er å finne sin kjønnsidentitet og sosiale identitet. Svært mange unge sliter med å finne ut hvem, og stå frem som den de er – både med hensyn til legning og sitt sanne jeg.

Samfunnet er bygget på en to-kjønnsmodell. Den passer ikke alle. Å etablere en egen identitet er viktig. Kjønn, alder og kulturelle forhold spiller inn i vår identitetsforståelse. Faller man utenfor to-kjønnsmodellen, kan det føre til usikkerhet, ensomhet og angst. Jenter som er maskuline og gutter som er feminine opplever dessverre ofte at både voksne og barn diskriminerer dem og presser dem inn i en av to kjønnskategorier.

Barn og unge møter også ofte liten forståelse for annerledeshet hjemme. Dette er ofte kulturelt og/eller religiøst betinget; foreldre bringer videre til sine barn det de selv har lært er «normalt». Det er slett ikke sikkert at foreldre vil forandre sin oppfatning om to-kjønnsmodellen som det eneste riktige – men med riktige verktøy fra skolen kan barn og unge på sikt selv bringe videre nye og viktige verdier om aksept og forståelse til neste generasjon. Her snakker vi langsiktige tiltak som kan styrke mental helse hos unge og voksne.

Forslag:

Det er bare personen selv som har definisjonsrett til sitt kjønn og sin identitet - uansett hvordan andre tolker utseende og oppførsel. Skolen må formidle at du er din egen fasit, man skal ha respekt for den enkeltes fasit, og at likeverd for alle er verdier som kan forhindre mobbing og styrke forståelsen for hverandre.

«Kjønnsidentitet, respekt og likeverd» er tre ord som henger sammen. Et pedagogisk opplegg for temaet i barne- og ungdomsskolen, utenom seksualundervisningen, foreslås utarbeidet i samarbeid med relevante organisasjoner og utvalg.

Kommentar fra fylkespartiet:

Viser til vedtak fra årsmøtet i Oslo Ap 2014 «En tilfredsstillende seksualundervisning». intensjonen i forslaget støttes

Innstilling fra fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet.

Innstillingsbegrunnelse:

I utkast til nytt partiprogram går programkomiteen inn for å vurdere innføringen av en tredje kjønnskategori og i barnehagemeldingen i fjor vedtok Stortinget at barn skal få alderstilpasset opplæring om kropp, identitet og følelser, gjerne i samarbeid med helsestasjonen.

02	Innkomne forslag - Barn og familie	94
5	Barnehage	94
	<i>Tønsberg Arbeiderparti</i>	94
13	Indeksregulering av barnetrygden	94
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	94
46	Tilrettelegging for å kunne eie egen bolig	95
	<i>Sandefjord Arbeiderparti</i>	95
68	Barnevern	96
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	96
76	Fordobla, men skattepliktig barnetrygd	96
	<i>Bygland Arbeiderparti</i>	96
80	Bemanningsnorm i barnehage	97
	<i>Lillesand Arbeiderparti</i>	97
96	Privatisering av barnehager	98
	<i>AUF i Vestfold</i>	98
109	Forby omskjæring av guttebarn	98
	<i>Årstad Arbeidersamfunn</i>	98
147	Barnehager	99
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	99
148	Barnehage	100
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	100
149	Barnehager	100
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	100
186	Tak på utbytte for private barnehager	101
	<i>Askøy Arbeiderparti</i>	101
188	Ny Ekteskapslov og Arvelov	101
	<i>Krokstadelva Arbeiderlag</i>	101
190	Aupairer i Norge	102
	<i>Krokstadelva Arbeiderlag</i>	102
195	Vurdering av obligatorisk barnehage for 5-åringer	103
	<i>Ringerike Arbeiderparti</i>	103
210	Foreldrepermisjon	103
	<i>AUF i Buskerud</i>	103
219	Krav til ny barnehagelov	104
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	104
226	Barneverntjenesten	105
	<i>Stavanger Arbeiderparti</i>	105
228	Fosterhjem lønnes av staten	106
	<i>Stavanger Arbeiderparti</i>	106

250	Barnevernsinstitusjoner, familiesentre ol.....	107
	<i>Stjørdal Arbeiderparti</i>	107
287	Tilskuddsordning – bygging og rehabilitering av skole og barnehage.....	107
	<i>Sør-Fron Arbeiderparti</i>	107
378	Full barnehagedekning og heldagsskole	108
	<i>Nord-Aurdal Arbeiderparti</i>	108
395	Opptjeningsrett til Far	109
	<i>Ski Arbeiderparti</i>	109
445	14 ukers fedrekvote.....	109
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	109
467	Nasjonal kompetansegruppe med spisskompetanse på mobbesaker	110
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	110
479	Kontantstøtten fjernes	110
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	110
489	Bekjempelse av barnefattigdom	111
	<i>Grønland/Tøyen/Gamlebyen AP-lag</i>	111
515	Trygghetfor alle	113
	<i>Hedmark Arbeiderparti</i>	113
518	Likestilling og familiepolitikk	113
	<i>Hedmark Arbeiderparti</i>	113
532	Familievikarordning som en del av velferdstilbudet i kommunene	114
	<i>Oppsal Arbeiderpartilag</i>	114
546	Økt fedrepermisjon.....	115
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	115
557	Barnehager - et offentlig ansvar.....	115
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	115
558	Nei til privat utbytte på barnevernstjenester.....	116
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	116
570	Støttesentre, som krisentre, sentra mot vold, overgrep og incest, som fast post i statsbudsjettet	117
	<i>Mandal Arbeiderparti</i>	117
584	Fedrekvote	118
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	118
623	Barnevernet og innvandrer miljøene	118
	<i>Internasjonalt Forum</i>	118
624	Barnevennlig klageordning for barn og unge i Norge.....	119
	<i>Internasjonalt Forum</i>	119
632	Barnefattigdom.....	120
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	120
633	kontantstøtte.....	120
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	120

663	Kontantstøtte og barnehager	121
	<i>AUF i Hedmark</i>	121
674	Bemanningsnorm i barnehagen	122
	<i>Levanger Arbeiderparti</i>	122
682	Barn i mottak - rettigheter	122
	<i>AUF i Hedmark</i>	122
688	Todeling av foreldrepermisjon	123
	<i>AUF i Østfold</i>	123
693	Kontantstøtte og barnehager	124
	<i>AUF i Østfold</i>	124
706	Styrking av småbarnsforeldres rettigheter	125
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	125
725	Billigere barnehage	125
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	125
743	Barnefattigdom	126
	<i>Borgen Arbeiderlag</i>	126
748	Fosterforelde	126
	<i>Borgen Arbeiderlag</i>	126
767	Retten til foreldrepenger	127
	<i>Østfold Arbeiderparti</i>	127
773	Gi barnevernet større fokus	128
	<i>Østfold Arbeiderparti</i>	128
799	Beskyttelse av barns identitet i barnehage og skole	128
	<i>Vestfold Arbeiderparti</i>	128
810	Nei til svekket kjøpekraft for pensjonistene	129
	<i>Nord-Trøndelag Ap</i>	129
830	Barn og unge i tiltakssonen	130
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	130
832	Enslige mindreårige i barnevernet	131
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	131
836	Kontantstøtte og barnehager	131
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	131
855	Kontantstøtte	132
	<i>AUF i Akershus</i>	132
906	Dobbelt statsborgarskap	133
	<i>Sogn og Fjordane Ap</i>	133
910	Foreldrepermisjon til far (pappaperm) må igjen økes til 14 uker	133
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	133
911	Arbeiderpartiet må iverksette en langsiktig plan for kompetanseheving i barnehagene.	134
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	134

915	Krav til ny barnehagelov	135
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	<i>135</i>
935	Kontantstøtte	136
	<i>AUF i Troms</i>	<i>136</i>
968	EMA I BARNEVERNET	136
	<i>AUF i Sør-Trøndelag</i>	<i>136</i>
969	KONTANTSTØTTE OG BARNEHAGER	137
	<i>AUF i Sør-Trøndelag</i>	<i>137</i>
970	TODELING AV FORELDREPERMISJON	137
	<i>AUF i Sør-Trøndelag</i>	<i>137</i>
975	Likestilling og familiepolitikk	138
	<i>Hedmark Arbeiderparti</i>	<i>138</i>

02 Innkomne forslag - Barn og familie

5 Barnehage Tønsberg Arbeiderparti

Forslag:

Det innføres to barnehageopptak i året, maksprisen fryses på gjeldende nivå og kontantstøtte gis bare til foreldre inntil barnehageplass er tilbudt.

Begrunnelse:

I tillegg til å være en viktig pedagogisk institusjon, gir barnehagene småbarnsforeldre mulighet til å være i arbeid. Det var et stort skritt i riktig retning når barnehageplass ble lovfestet i 2009. Nå er det tid for å tilby to opptak i året, slik at foreldre ikke ufrivillig er hindret fra studier eller arbeid når foreldrepermisjonen er slutt. Barnehageprisene bør fryses på gjeldende nivå og kontantstøtte bare gis inntil barnehageplass er tilbudt.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støttes for uten delen om kontantstøtte som bør fjernes

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Retten til barnehageplass er gradvis utvidet, slik at barn født i august, september, oktober og november nå skal få plass når de fyller ett år. (Resten får plass i august etter at de har fylt ett år.) To barnehageopptak vil derfor ikke utgjøre den store forskjellen, da det bare er barna født mellom 1. desember og den eventuelle datoen for nytt opptak som får bedre rettigheter enn de har i dag. Fryst makspris er et mindre omfattende forslag enn Familieutvalgets forslag om å gjøre barnehagen billigere og på sikt gratis. Til nå har vi ikke prioritert dette i våre alternative budsjetter, der vi har gått med på regjeringens økning av maksprisen. Å gjøre kontantstøtte om til ventestøtte til familier som har søkt om, men ikke fått barnehageplass, er i tråd med gjeldende politikk.

13 Indeksregulering av barnetrygden Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

Svekkelsen av barnetrygden som en universell ordning må opphøre. Barnetrygden har stått uregulert med samme beløp siden 1996. Derved er barnetrygden svekket som tiltak mot barnefattigdom, samtidig som barnefattigdom er et økende problem. Beløpet må indeksreguleres fra den sist ble regulert i 1996, og siden indeksreguleres årlig.

Begrunnelse:

Det er et sosialdemokratisk hovedprinsipp og adelsmerke at grunnleggende velferd skal være universell og gjelde alle. Når universalitetsprinsippet svekkes rokkes modellen for vårt sosialdemokratiske velferdssamfunn. Trygdeordninger som ikke omfatter alle mister oppslutning fra dem de ikke omfatter. Behovsprøving truer valgfriheten, som bygger på at alle skal ha likeverdige muligheter, uavhengig av

bosted, sosialt lag og pårørendes inntekt. Barnetrygden har ikke fulgt prisstigningen siden 1996. Det grunnlegges med at andre ordninger treffer enkelte målgrupper bedre. Når barnetrygdens betydning slik bevisst reduseres, og behovsprøvede ordninger kommer inn i stedet, er dette en indirekte, men éntydig undergraving av overføringer til barnefamilier. Forslag om å behovsprøve barnetrygden, eller erstatte den med «mer treffsikre ordninger» innebærer å avvike universalitetsprinsippet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Styret mener det kan være aktuelt å indeksregulere barnetrygden framover, men dette må sees opp mot andre ønskede formål. En indeksregulering helt tilbake til 1996 vil være svært kostbart og gå på bekostning av mye annet som vi mener må ha høyere prioritert.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I 1996 var det frem graderte satser for de fem første barna. Dersom man tar utgangspunkt i den første (og laveste) satsen, vil det koste om lag 7 milliarder kroner å justere til 2016-verdi. Deretter er det anslått å koste om lag 400 millioner kroner med årlig indeksregulering (med utgangspunkt i nåværende prisvekst).

46 Tilrettelegging for å kunne eie egen bolig Sandefjord Arbeiderparti

Forslag:

Å kunne eie en bolig må være en anerkjent grunnleggende verdi hvis vi skal ha mindre forskjeller blant befolkningen. Arbeiderpartiet skal jobbe mer aktivt for at alle skal ha mulighet til å kunne etablere seg når det gjelder å eie en bolig, ved at:

- Det bygges 3000 nye studentboliger hvert år.
- Husbanken styrkes.
- Det ved hjelp av beskatning blir mindre attraktivt å eie flere boliger ut over primærbolig.
- Det offentlige må sørge for å sette i gang med å bygge flere boliger.

Begrunnelse:

De 3 siste års politikk har ført til at enda større andel av befolkningen har vært indirekte ekskludert fra boligmarkedet ved at det har blitt bygd for få boliger, leieprisene har vært økende samt at egenkapitalkravet har blitt skjerpet og det har blitt mer midlertidighet i jobbmarkedet. Allerede i dag sliter mange med å etablere seg og vil gå som uønskede leietagere i mange år.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap har i sitt alternative statsbudsjett for 2017 foreslått at det skal bygges 3000 nye studentboliger og

styrke Husbankens utlånsramme med 7 mrd. kroner. I skatteforliket er verdifastsettelsen av sekundærbolig økt til 90 prosent. Arbeiderpartiet mener boligbygging er et politisk ansvar og at det må settes inn langt sterkere innsats for å dempe prisveksten i boligmarkedet gjennom å bygge flere boliger. Stortinget behandlet høsten 2016 en rekke forslag fra Ap som ville styrket boligpolitikken.

**68 Barnevern.
Lillehammer Arbeiderparti**

Forslag:

Barneverns Norge og reformen er stadig gjenstand for politisk debatt og med medias søkelys på seg. Det som påpekes, er manglende ressurser og enkelt barns skjebner. Samtidig som denne debatten pågår, så nevnes ikke problemstillingen om en vekst i administrative kostnader på vel over 70 %. Denne må kritisk vurderes.

Begrunnelse:

I den senere tid har et rettet søkelys på økningen av den administrative bemanningen i etaten som i urovekkende grad går på bekostning av midler til tiltak rettet mot det enkelte barn. Det er pengene som skal gå til tiltak, som forsvinner. Skal vi forbedre barnevernet i Norge, så gjøres ikke dette gjennom å lage karriere muligheter for byråkrater, men å bruke midlene til barnas beste. Evalueringene av reformen må brukes til å vurdere en endret struktur for å gi de resultatene vi ønsker

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har gjennom barnevernsløftet vært med på å styrke førstelinja i barnevernet med øremerka midler. Det har fungert etter hensikten, og en videreføring av satsingen er ivaretatt i programforslaget. Det er i det aktuelle forslaget ingen kilde for opplysningen om at de administrative kostnadene har vokst med 70%, og det er derfor vanskelig å vurdere denne. Men det er ventet en stortingsmelding om barnevernet i innværende sesjon, der det er naturlig å vente at en slik gjennomgang er blitt gjort.

**76 Fordobla, men skattepliktig barnetrygd
Bygland Arbeiderparti**

Forslag:

Forskarar har peika på at det beste ein kan gjere mot den stigande barnefattigdommen i Noreg er å auke barnetrygda. Dette kan ein gjere på ein sosialt rettferdig måte ved å fordoble trygda og gjere ho skattepliktig. Forsørgarar som har den lågaste inntekta, får då ein reell auke og i tillegg pensjonspoeng,

medan dei med aller høgast inntekt får lite økonomisk gevinst i forhold til dagens barnetrygd.

Begrunnelse:

Det har med rette vore kritisert at barnetrygda ikkje virkar sosialt utjamnande – mangemillionærar får like mykje barnetrygd som minstepensjonistar! –Men dersom NAV skulle vurdere det økonomiske behovet til kvar enkelt, ville det bli ei ny form for sosialstøtte, noko som ville vere uheldig og bryte med den universelle målsettinga om at barnetrygda skal vere til alle barns beste. Dette ville og føre med seg eit kostbart byråkrati å vurdere kven som oppfylte krava til barnetrygd, og mange avgjerder ville uansett ikkje bli oppfatta som rettferdige. Ved i staden å auke den nominelle baretrygda monaleg, men gjere denne skattepliktig, kan samfunnet favorisere dei med låg inntekt og la dei høglønte betale ein langt større del av trygda tilbake til det offentlege, noko som vil virke inntektsutjamnande. I tillegg vil det vere svært positivt frå eit likestillingsperspektiv at kvinner med småbarn får fleire pengsjonspoeng enn no er tilfelle.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Usikker kostnad. En dobling av barnetrygden vil koste rundt 15 milliarder. Finansdepartementet har ikke regnet på hvor mye den eventuelt økte skatteinngangen vil redusere denne kostnaden.

**80 Bemanningsnorm i barnehage
Lillesand Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet går inn for bemanningsnorm i barnehage med en voksentegethet på 1:3 for små barn og 1:6 for store barn. Bemanningsnorm innføres innen 2020.

Begrunnelse:

Den rødgrønne regjeringen hadde en historisk og massiv satsning på barnehager. Betydningen av rett til barnehageplass, makspris og pedagognorm betyr mye for barns danning og forberedelse til et langt læringsliv, for likestilling og for arbeidsdeltakelse. Vi har mye og være stolt av. Samtidig må vi ikke bare tenke kvalitet men ha et videre fokus på kvalitet. Kvalitet i barnehagen er ikke gratis. Og vi vet at små barn, i motsetning til skolebarn, er avhengig av mange trygge voksne. Det er derfor viktig, når barnehager er utsatt for press i forhold til konkurranse og dårlig kommuneøkonomi, at der er faste rammer for hva vi regner som god voksentegethet. Derfor bør Arbeiderpartiet ha en Antall voksne per barn er avgjørende for kvalitet i barnehagen. Det regjeringsoppnevnte Øie-utvalget så på tiltak for å sikre barn likeverdig tilbud og kvalitet. De anbefalte en voksentegethet på 1:3 for små barn og 1:6 for store barn.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Dette gikk Stoltenberg-regjeringen inn for i Meld. St. 24 (2012–2013) Framtidens barnehage og er allerede vedtatt av Stortinget.

**96 Privatisering av barnehager
AUF i Vestfold****Forslag:**

Vestfold Arbeiderparti vil at kommunene skal si nei til ytterligere privatisering av offentlige barnehager, og jobbe aktivt for å ta tilbake de barnehagene som nå er i privat regi.

Begrunnelse:

I dag likebehandler staten private og offentlige barnehager økonomisk. Ved å likebehandle, overfinansierer man i realiteten de private barnehagene. Private barnehager velger oftere å ha en homogen gruppe barn i barnehagen, færre pedagoger per barn og tilsluttes ikke nasjonale tariffavtaler. Vi mener derfor at lovverket må strammes inn slik at man ikke overfinansieres. Det er lov å ta ut utbytte fra private barnehager i dag, og sjansen for dette øker når de private barnehagene sitter igjen med mer midler enn de offentlige.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap. Støttes enstemmig

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Andelen private barnehager varierer stort fra kommune til kommune, og spørsmålet om å kommunalisere de private barnehagene, må avgjøres i den enkelte kommune.

**109 Forby omskjæring av guttebarn
Årstad Arbeidersamfunn****Forslag:**

Forby omskjæring av guttebarn.

Begrunnelse:

Alle barn har samme rettigheter mot kjønnslemlestelse. Å operere på friske barn strider mot menneskerettighetene. Å bare fokusere på kjønnslemlestelse blant jenter er diskriminerende.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Hordaland Arbeiderparti mener omskjæring av guttebarn, som er et ikke-medisinske fysisk inngrep, må underlegges samme aldersgrense av hensyn til enkeltmenneskets kroppslige integritet. Dette vil forby foreldre og helsepersonell å utføre omskjæring av guttebarn under 15 år og uten samtykkekompetanse.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret viser til at spørsmålet om omskjæring av guttebarn ble nøye diskutert i 2014 i forbindelse med innføring av nytt lovverk som medførte at omskjæring av guttebarn skulle foregå i spesialisthelsetjenesten. Arbeiderpartiet støttet dette, men innså at det også var en aksept av irreversible inngrep uten medisinsk indikasjon på nyfødte guttebarn. Begrunnelsen var at hvis rituell omskjæring av gutter ikke ble regulert, kunne barn utsettes for enda større risiko for komplikasjoner hvis det gjøres av personer som ikke har nødvendig helsefaglig kompetanse. Arbeiderpartiet mente at en lovregulering ville bidra til å skape sikkerhet rundt inngrepet for å beskytte barna. Sentralstyret viser også til at Arbeiderpartiet i forbindelse med behandling av loven i Stortinget, foreslo en følgeevaluering av virksomheten med omskjæring av gutter.

**147 Barnehager
Sandnes Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet må sørge for at det er kvalifisert personell (pedagoger) som hovedregel blant de ansatte og pedagogene mer ute i selve barnehagen enn på kontorene

Begrunnelse:

For å fange opp barn med eks. språkvansker.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Ap har strengere krav til pedagogtetthet i dagens politikk

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med Familie- og fraksjonens innspill og langt på vei ivaretatt i programutkastet. Arbeiderpartiet har i tillegg i Stortinget vært med på vedtak om å fjerne barnehagenes mulighet til å få varig dispensasjon fra utdanningskravet til styrere og vedtak om at en barnehagelærertetthet på 50 prosent skal vurderes i forbindelse med innføringen av en bemanningsnorm.

148 **Barnehage**
Sandnes Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet må arbeide for at det gis spesialisthjelp eks PPT el. om noen svakheter ved barna blir avdekket (tidlig innsats)

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Ivaretatt i dagens politikk

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

«Tidlig innsats» er lansert som en av Arbeiderpartiets store satsinger, men innsatsen er ikke tidlig om ikke barn som trenger det, følges godt opp allerede i barnehagen. Derfor bør intensjonen i forslaget støttes.

149 **Barnehager**
Sandnes Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet må arbeide for at det blir gratis og obligatorisk barnehage for 5-åringer

Begrunnelse:

Viktig at alle blir forberett på skolehverdag og at de av våre nye landsmenn kan snakke og forstå norsk

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Å gi alle 5-åringer gratis barnehageplass er beregnet å koste i overkant av 2 milliarder kroner i året. Familieutvalget går inn for å på sikt gjøre barnehagen gratis, og dersom det får støtte, er det er naturlig å ta ett kull av gangen og starte med 5-åringene.

**186 Tak på utbytte for private barnehager
Askøy Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet mener eiere av private barnehager max kan ta 7% utbytte fra barnehagevirksomheten.

Begrunnelse:

Det er mulig vi trenger kommersielle aktører i barnehagesektoren for å dekke behovet for plasser. Det er imidlertid viktig å sikre at ressursene blir i barnehagen og kommer barn og ansatte til gode. Vi ønsker ikke at barnehageutbygging og -eierskap skal være lukrativ butikk for eiere som først og fremst er motivert av penger.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Hordaland Arbeiderparti støtter intensjonen om ressursene blir i barnehagene, og kommer barna til gode.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet ønsker å se på muligheter for å begrense utbytte fra de private barnehagene, men det må gjøres en utredningsjobb før vi kan si noe om hvordan.

**188 Ny Ekteskapslov og Arvelov
Krokstadelva Arbeiderlag**

Forslag:

Arbeiderpartiet må omgående sørge for å få ferdigstilt arbeidet med ny Ekteskapslov og Arvelov og sørge for at dette snarest blir behandlet og satt ut i livet. Landsmøtet anmodes om å påvirke, slik at det blir forgang i denne saken.

Begrunnelse:

Ny Ekteskapslov og Arvelov har vært under arbeid i lang tid, og det er på høy tid at dette arbeidet nå blir slutført. De gjeldende lovene er på mange områder ikke tilpasset dagens situasjon. Det som haster mest er å få inn en ny lovtekst som gir alle som gifter seg med ektefelle som har barn fra tidligere forhold mulighet til å sitte i uskiftet bo så lenge de lever – om de ønsker det. (I dag er det arvingene som bestemmer dette og ikke den gjenlevende ektefellen. Den gjenlevende risikerer i dag å sitte igjen nesten på bar bakke og i verste fall med en fullstendig rasert/ødelagt alderdom. En meget stor del av det som er bygd opp gjennom et helt liv blir overført til andre. Dette er helt hjerteskjærende og urimelig.)

Kommentar fra Fylkespartiet:

Buskerud Arbeiderpartis fylkespartistyre støtter anmodning om forgang i lovarbeidet.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Støtter intensjonen om fortgang i arbeidet med ferdigstillelsen av ny arvelov.

**190 Aupairer i Norge
 Krokstadelva Arbeiderlag****Forslag:**

Aupairer i Norge er en sårbar gruppe som må få sikret sine rettigheter på en bedre måte enn i dag. Mange av disse blir utnyttet og misbrukt på ulike måter. Også trakassert hos familiene de bor hos, og er en form for moderne slavedrift i Norge. Lovverket må gjennomgås slik at aupairenes rettigheter sikres på en bedre måte enn i dag. Informasjonen til vertsfamilier og aupairer må settes i system og gjennomføres systematisk. Kontrollen må styrkes ved at det etableres kontrollsystemer hvor vertsfamilien er pålagt dokumentasjonsplikt, samt at det etableres en ordning med jevnlig oppfølging og kontroll hjemme hos hver enkelt familie fra det offentlige. Kostnadene ved dette må dekkes i sin helhet av den enkelte vertsfamilie og ikke belastes det offentlige. Straffebestemmelser i denne sammenheng må utarbeides.

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:**

Buskerud Arbeiderpartis fylkespartistyre mener au- pairordningen må avvikles, og ønsker dermed å avvise forslaget.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Stoltenberg-regjeringen gjorde i 2011 en evaluering av ordningen som førte til flere endringer i regelverket med mål om å hindre at au pairer utnyttet som billig arbeidskraft. Det er naturlig at det etter hvert igjen gjøres en evaluering for å se om tiltakene har hatt ønsket virkning, og vurdere nye tiltak på grunnlag av dette. Ap har også i vårt alternative budsjett styrket Folkehjelpa/Fagforbundet sitt aupair-senter. Et styrket senter vil kunne informere om dagens regler og bidra til å avdekke utnyttelse.

195 **Vurdering av obligatorisk barnehage for 5-åringer** **Ringerike Arbeiderparti**

Forslag:

Vurdering av obligatorisk barnehage for 5-åringer

Begrunnelse:

. Nå når vi har en utfordring med språkopplæring, integrering og frafall i skolen er dette et tiltak som er bra på mange plan. Tidlig innsats er viktig for frafall i videregående opplæring. Derfor vil dette tiltaket være bra for tidlig innsats og for å kartlegge elevene før de kommer til 1. Klasse. Språkopplæring for alle barn med og uten norsk som morsmål vil tjene på dette. Det er en sosial arena der språkutviklingen er effektiv og gir alle en god start på skolehverdagen. Side 2 av 2 Integrering gjennom barnas språkutvikling og det å kunne bidra i samfunnet. Flere innvandrerforeldre sier at de lærte mye norsk av at barna gikk i barnehage og skole, som tok med språket hjem. Dette gir ringvirkninger til at foreldre ikke er bundet opp til å være hjemmeværende med sine barn.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Buskerud Arbeiderpartis fylkespartistyre støtter intensjonen i forslaget.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Å gi alle 5-åringer gratis barnehageplass (som vel er forutsetningen for at det skal være obligatorisk,) er beregnet å koste i overkant av 2 milliarder kroner i året. Familieutvalget går inn for å på sikt gjøre barnehagen gratis, og dersom det får støtte, er det er naturlig å ta ett kull av gangen og starte med 5-åringene.

210 **Foreldrepermisjon** **AUF i Buskerud**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: • At foreldrepermisjonen todeles med en del til hver av foreldrene • At ni uker forbeholdt mor i forbindelse med fødsel beholdes og ikke regnes med i den todelte foreldrepermisjonen • At staten skal finansiere store deler av foreldrepermisjonen • Innføre minsteytelse for foreldrepenger tilsvarende 2G i tråd med 576 Skjeieutvalgets anbefaling

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet mener at begge foreldre er like viktige omsorgspersoner i barnets liv. Gjennomgående tar mødre mer ansvar for omsorg av barn enn fedre, for eksempel ved at de er mer hjemme med sykt barn. Samtidig har innføringen av pappaperm på 90-tallet, ført til at flere fedre tar ut permisjon. Finansieringen av foreldrepermisjonen blir hovedsakelig gjennomført av bedriftene. AUF mener at staten skal ta en større del av regningen, for å sikre mer likestilling i arbeidslivet der kvinner allerede er utsatt til fordel for menn. For at begge foreldre skal ha lik rett til tid med barnet sitt, og at barnet skal ha foreldrene like mye til stede fra begynnelsen, ønsker vi å gå inn for en todeling av foreldrepermisjonen. Mor vil utenom den todelte permisjonen ha rett til tre ekstra uker permisjon før fødsel og seks uker etter fødsel.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Buskerud Arbeiderpartis fylkespartistyre mener at tredeling er det mest ønskelige og støtter dermed ikke forslaget.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen om å legge til rette for økt likestilling støttes. Men Familieutvalgets forslag om 14 ukers pappaperm og deretter opptrapping mot en tredeling ivaretar motstridende hensyn på bedre måte. Statlig finansiering av foreldrepermisjonen vil medføre enorme kostnader og er ikke mulig innenfor ansvarlige rammer. Det har til nå heller ikke vært aktuelt å heve engangstønaden.

**219 Krav til ny barnehagelov
Arbeiderpartiet i Bergen****Forslag:**

Arbeiderpartiet mener derfor at: - Regjeringen må legge opp til en felles arealnorm for offentlige og private barnehager - Private barnehager, i likhet med de offentlige, må forplikte seg til å prioritere barn med lovfestet rett til barnehageplass - Det må lovfestes felles krav til voksentetthet og pedagogtetthet i de offentlige og de private barnehagene - Rammeoverføringer fra staten til kommunene må ta høyde for variasjon i andel private barnehager

Begrunnelse:

I Bergen er 70% av alle barnehagene eid og drevet av forskjellige private aktører. Per dags dato har disse høyere pedagogtetthet enn de offentlige barnehagene, men voksentettheten er jevnt over lavere. For Arbeiderpartiet i Bergen er det et mål at alle barn skal få et trygt og godt, pedagogisk tilbud i barnehagen sin. Det sikrer vi blant annet gjennom gode og funksjonelle barnehagebygg, dyktige pedagoger og nok voksenpersoner. Fra 2016 skal offentlige og private barnehager likebehandles økonomisk. Det betyr at tilskuddet de offentlige barnehagene får per barn nå også vil tilfalle de private. Dette på tross av at de private barnehagene utbetaler lavere pensjon enn de offentlige barnehagene. Arbeiderpartiet i Bergen mener at økonomisk likebehandling må bety at man skal kunne stille samme objektive kvalitetskriterier til de private barnehagene og sikre at disse følges opp gjennom tilsyn. Utfordringen med dagens system er at Barnehagelovens bestemmelser om arealnorm kun er veiledende for både kommunale og private barnehager, mens bystyrets regler for areal per barn kun gjelder offentlige barnehager. Utover adgang til å godkjenne oppstart av nye barnehager har ikke det offentlige innflytelse over tilbudet i de private barnehagene. I Bergen er vi avhengige private aktører for å kunne tilby et tilfredsstillende barnehagetilbud til byens familier, likevel er det flere eksempler på at den manglende råderetten over 70% av barnehagene gjør det utfordrende for kommunen å planlegge, samt drive det offentlige barnehagetilbudet. Regjeringen arbeider nå med en ny barnehagelov, her bør det slås fast felles retningslinjer for arealkrav, inntaksregler, voksentetthet og pedagogtetthet i både offentlige og private barnehager.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med gjeldende politikk, der vi går inn for å gi kommunene mulighet til å stille like krav til de kommunale og de ikke-kommunale barnehagene. Dette vil (hvis gjennomslag) også gjelde bemannings- og barnehagelærer-/fagarbeidernorm, som er ivaretatt i programforslaget.

226 Barneverntjenesten Stavanger Arbeiderparti

Forslag:

Lovfeste "tak" på hvor mange barn saksbehandlerne i barneverntjenesten skal ha ansvar for til en hver tid.

Begrunnelse:

På et kommunalt barnevernkontor er det ikke "tak" på hvor mange barn hver ansatt har ansvar for. Dette medfører i seg selv svært belastende arbeidsforhold. Tidspresset i tillegg til belastningene med å stå i nøden, høre på fortvilelsene hos foreldre som ikke klarer å gi barna sine god nok omsorg på grunn av rus, alkoholisme, psykiske sykdommer, fattigdom, nød og sorg og egne dårlige oppvekstforhold (den sosiale arven). Redselen foreldre har for å miste omsorgsretten. Vite om at Per og Kari lever under helt-på-grensen gode nok omsorgsbetingelser over tid, der det ikke er en akuttsituasjon, kun magert, ofte svært magert. Store belastninger for de ansatte. De har ikke sjelden ansvar for opptil tretti barn. Mange ganger flere. Ansvar for femti barn har jeg hørt. Det er kun 20 arbeidsdager i en måned. Rører det ekstra på seg i fem saker, har en ikke tid i det hele tatt til de tjuefem, trettifem øvrige. I en evigvarende runddans til de slutter. Gjennomsnitts fartstid for saksbehandlere i kommunale barneverntjenester er 2,4 år! Dette betyr skifte av saksbehandlere, vakanser, vikarer, en runddans som ikke sikrer barnas rett til omsorg og beskyttelse. Det er uverdigg.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Styret støtter intensjonen i forslaget, og deler bekymringen for om barn blir tilstrekkelig ivaretatt i et system der de ansatte kan oppleve store, personlige belastninger. Å lovfeste en maksimalgrense på antall barn bør imidlertid utredes, da det kan medføre store ekstrautgifter og redusert handlingsrom for kommunesektoren. Statlige midler må følge en eventuell lovfesting.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

En barnevernssak er ikke lik en annen, og hver sak krever ulike ressurser. Et tak på antall saker vil derfor ikke nødvendigvis være en løsning, men derimot er det nødvendig med flere ansatte som øremerkes førstelinjetjenesten i barnevernet, og dette er ivaretatt i programforslaget.

**228 Fosterhjem lønnes av staten
Stavanger Arbeiderparti**

Forslag:

Alle fosterhjem lønnes av staten, med alle rettigheter (pensjon, feriepenger, annet)

Begrunnelse:

Noen barn er spesielt sårbare, de må flytte fra sine biologiske foreldre. Fosterhjemmene som skal ta imot dem, slekt/nettverkshjem eller fremmede hjem må tas spesielt godt vare på, fordi de sier ja til 24 timers arbeid i døgnet alle dager i året gjennom en barndom. Dette må vi forstå, og verdsette arbeidet med fast lønn fra staten. Selvfølgelig. I dag har kun beredskapshjem fast lønn, pensjonsrett og feriepenger fra staten, via Bufetat. Det klusses ikke med denne lønnen, den oppjusteres en gang i året. Betingelsene som stilles til beredskapshjem må selvsagt stilles til alle som vil bli fosterhjem. Sosial- og helseutredning av dem som tilbyr seg å være fosterhjem må gjennomføres. Sosial- og helse rapport utformes. Dersom godkjenning, skrives vedtak om dette. Deretter kommer opplæring, kurs og en skriftlig oppgave som må bestås. Slik tenker jeg det må være. Slegt/nettverks-fosterhjem som fremmede hjem behandles likt på alle måter. Det som er ulikt, er at slekt/nettverkshjem trenger ekstra tett oppfølging, fordi det er ekstra belastende å være i skiviset mellom å ha sympati med barnet i konkurranse med de biologiske foreldrene. Fosterhjemsarbeidet de sier ja til kan vare en hel barndom. Arbeidet kan også brått ta slutt. Ansvar for oppfølgingen av fosterhjemmene legges til kommunen der barnet bodde ved omsorgsovertakelsen. Fosterhjemsutgiftene i kommunene i dag, utgjør størstedelen av barnevernsbudsjettene. Presset på den kommunale barneverntjenesten om å spare penger er der kontinuerlig, fra kommuneledelse, fra lokale politikere, ofte også fra egne barnevernlederne. For den barnevernansatte fører det til en kontinuerlig pågang på fosterforeldrene om muligheten for å redusere størrelsen av lønnen, kalt godtgjørelsen. Dette skjer i hver enkelt sak, etter at barnet har bodd i fosterhjemmet en tid. Fosterforeldre snakker gjerne fosterbarnet "ned" i stedet for "opp", av redsel for å få godtgjørelsen redusert. Tøffe ledere i barneverntjenestene kan presse de ansatte ekstra. En vond sirkel, og den slutter aldri, fordi barnet bor i fosterhjemmet, og fosterhjemmet sitt arbeid varer 24 timer i døgnet alle dager i året. Skulle bare mangle at de ikke skal ha god lønn for denne samfunnsviktige oppgaven! Når staten overtar ansvaret for lønn til alle fosterhjem, slik jeg ønsker inn i ny barnevernlov, reduseres de statlige overføringene, for fosterhjemutgifter til kommunen, tilsvarende.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Intensjonen om lik avlønning støttes

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har fått stortingsflertallet med seg på forslag om en NOU om fosterhjemsomsorgen for å få en helhetlig gjennomgang. Det er naturlig å avvente denne. Fosterhjem er ikke ansatte, men selvstendige enheter som avtaler egen kontrakt. Ap har bedt at dette må gjennomgå med mål om lik praksis, også blant private tilbydere.

**250 Barnevernsinstitusjoner, familiesentre ol.
Stjørdal Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet må se på den urettferdigheten som er mellom Private Ideelle Institusjoner og Private Kommersielle Institusjoner inne feltet Barnevern og Familieplasser. De Ideelle aktørene konkurrerer på lik linje med de Kommersielle aktørene om anbud til BUP og andre statlige organ. Forskjellene på disse aktørene er at de Ideelle aktørene lønner sine ansatte etter tariff, og de fleste ansatte er organiserte, har pensjonsavtaler som det offentlige og arbeidstidsbestemmelser som er vedtatt ved lov. Dette omgår den største delen av Kommersielle aktører, betaler lønn som kan være opp imot tarifflønn, har ikke tariffavtaler, har ikke gode pensjonsavtaler, om de i det hele har noen og omgår arbeidstidsbestemmelsene når det gjelder turnus og lengde på skiftene. En leser jevnlig i media at de jobber ofte opptil 36 timer i strekk og noen ganger lengre, om de må jobbe overtid, blir de ikke godtgjort for det. Arbeiderpartiet må i sitt politiske virke kunne skille mer mellom de Private Ideelle aktørene og de Private Kommersielle aktørene, slik at disse ikke kan konkurrere på like vilkår. Det går ikke å konkurrere på like vilkår når den ene aktøren følger lov og avtaleverk, og den andre gjør det ikke. En Ideell aktør kan ikke gi like lave anbud som en Kommersiell aktør. Den Ideelle aktøren har også faste ansatte som må lønnes uansett, mens Kommersielle aktørene har ofte mange midlertidige ansatte som de kan kvitte seg med uten store protester. Få bort flest mulig av de kommersielle aktørene.

Begrunnelse:

Det er viktig at vi i hele den offentlige sektor jobber politisk for å kvitte oss med de kommersielle aktørene, og beholder de ideelle aktørene som er et godt supplement til våre virksomheter i den offentlige sektoren. I en anbudskonkurranse mellom kommersielle og ideelle private aktører vil den ideelle aktøren tape pga. at de kommersielle aktørene sjelden følger tariffavtalene, pensjonsavtalene og har dårligere lønnsforhold og ansettelsesvilkår enn de ideelle og offentlige aktørene. Derfor bør regelverket mellom private kommersielle aktører og private ideelle aktører skilles på, ved eventuelt lempe på regelverket for de ideelle aktørene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

ingen kommentar

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretas langt på vei av programutkastets punkt om at ideelle organisasjoner skal prioriteres framfor kommersielle ved offentlig kjøp av barnevernstjenester.

**287 Tilskuddsordning – bygging og rehabilitering av skole og barnehage
Sør-Fron Arbeiderparti**

Forslag:

Forslag: Arbeiderpartiet krever en tilskuddsordning for bygging og rehabilitering av skole- og barnehagebygg

Begrunnelse:

Begrunnelse: Mange kommuner sliter med små og eldre skole- og barnehagebygg, samtidig er

kommuneøkonomien dårlig. Mange kommuner går nå også sammen for å danne nye kommuner. Disse to argumentene hører sammen og gjør at flere kommuner må rehbilithere, bygge ut eller bygge nye skoler og barnehager. Dette er store løft i en allerede presset kommuneøkonomi. Gjennom tilskuddsordninger, husbankfinansiering og mva kompensasjon er det de siste 10 -15 årene gjort et løft innen omsorgs- og alders/sykehjems-bygg. Arbeiderpartiet krever at tilsvarende ordninger gjøres tilgjengelig for skole- og barnehagebygging.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det finnes en rentekompensasjonsordning for skolebygg, og programkomiteen har så langt sagt nei til å innføre tilsvarende ordning for barnehagebygg.

378 Full barnehagedekning og heldagsskole Nord-Aurdal Arbeiderparti

Forslag:

Ønsker full barnehagedekning og heldagsskole.

Begrunnelse:

Dette vil øke integreringen og en vil kunne fase ut SFO tilbudet

Kommentar fra Fylkespartiet:

Styret støtter opp om full barnehagedekning. Når det gjelder heldagsskole viser styret til forslaget fra partiets familieutvalg der det forslås å innføre begrepet aktivitetsskole som ivaretar i stor grad intensjonen i forslaget fra Nord-Aurdal Arbeiderparti.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er allerede full barnehagedekning i den forstand at barna som har rett til plass, får et tilbud. Men det er fortsatt mange familier som må vente lenge på en barnehageplass. Barn født mellom 1. desember og 1. august, må vente til august etter at de har fylt ett år, før de har krav på plass i barnehage. Dersom også denne gruppen skal ha rett til plass fra de fyller ett år – som er et tidligere uttalt mål for Arbeiderpartiet - mangler det anslagsvis 23.000 plasser. Det vil koste om lag 5,51 milliarder kroner årlig å opprette disse. En gradvis opptrapping, slik vi allerede er i gang med, er mer realistisk. Heldagsskole er tidligere anslått å koste over 10 milliarder i året. Denne delen av forslaget ivaretas langt på vei av Familieutvalgets forslag om innretning av aktivitetsskole, bortsett fra at dette forutsetter et spleiselag mellom det offentlige og foreldrene.

**395 Opptjeningsrett til Far
Ski Arbeiderparti**

Forslag:

Ski AP går inn for selvstendig opptjeningsrett for far.

Begrunnelse:

Siden mor ikke har opptjent rett til fødselspenger, har heller ikke barnets far rett på sine ti uker med pappaperm. Ski Arbeiderparti går inn for at det skal være like rettigheter for far selv om mor ikke har opptjent rett til fødselspenger.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ut fra et likestillingsperspektiv er det naturlig å støtte forslaget, men det medfører store kostnader, anslagsvis i overkant av 500 millioner i året.

**445 14 ukers fedrekvote
Årvoll Arbeiderpartilag**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil derfor gjeninnføre 14 ukers fedrekvote.

Begrunnelse:

I de 20 årene fra innføringen i 1993 ble fedrekvoten økt fra fire til fjorten uker. 1. juli 2014 ble kvoten redusert til ti uker. Familiene kan selv bestemme om det er far eller mor som tar de fire ukene som tidligere var forbeholdt far. Statistikk fra NAV viser at mor tar ut mer av den valgfrie perioden, samtidig som far tar kortere foreldrepermisjon enn tidligere. Flere fedre tar ut kun ti uker. Likestillingen har rykket tilbake og far og barn får mindre tid sammen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med gjeldende politikk, og senest foreslått av Arbeiderpartiet i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2017.

467 Nasjonal kompetansegruppe med spisskompetanse på mobbesaker Årvoll Arbeiderpartilag

Forslag:

Arbeiderpartiet mener at Barneombudet skal få midler til å opprette en nasjonal kompetansegruppe med spisskompetanse på mobbesaker.

Begrunnelse:

Kommuner kan i dag bøtelegges for ikke å gjøre nok for mobbing i skolen. Det viktig at kommunene også har et apparat for å møte kompliserte mobbesaker. Ikke alle skoler og kommuner har all nødvendig kompetanse som trengs for å takle kompliserte mobbesaker. Det kan også være lokale forhold som gjør slike saker svært vanskelige å ta tak i. Arbeiderpartiet mener at Barneombudet skal få midler til å opprette en nasjonal kompetansegruppe med spisskompetanse på mobbesaker. Den nasjonale kompetansegruppen skal kunne bistå kommuner og skoler over hele landet tidlig i kompliserte saker som angår mobbing, og bistå med veiledning for å iverksette riktige tiltak.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til Oslo som første kommune har opprettet et mobbeombud. Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget ivaretas i programutkastet gjennom forslaget om å etablere beredskapsteam mot mobbing i alle kommuner. Dette anbefales framfor å legge et team til Barneombudet.

479 Kontantstøtten fjernes Årvoll Arbeiderpartilag

Forslag:

Arbeiderpartiet ønsker at kontantstøtten fjernes.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med gjeldende politikk, dog har Arbeiderpartiet til nå gått inn for en ventestøtteordning for familiene som har søkt om, men ikke fått barnehageplass.

489 Bekjempelse av barnefattigdom Grønland/Tøyen/Gamlebyen AP-lag

Forslag:

- Styrke lønns- arbeidsbetingelsene for svake grupper på arbeidsmarkedet - Stramme inn reglene for midlertidig ansettelse - Målrette innsats for å stryke levekår og fremtidsutsikter for barn og ungdom som lever i fattigdom - Innføre gratis kjernetid i barnehage og AKS for alle og satse på tidlig innsats i skole og barnehage - Styrke nettverket til familier og barn som lever i fattigdom

Begrunnelse:

Det er et paradoks at det i Norge, som et av verdens rikeste land, er flere og flere barn som lever i fattigdom. Tallet øker gradvis med store geografiske forskjeller. Spesielt utsatt er Oslo der 1 av 5 barn bor i husholdninger med lav inntekt. Også fylker som Telemark og Østfold der henholdsvis 11% og 12% av barn bor i husholdninger med lav inntekt. Barnefattigdom en stor nasjonal utfordring. Det er i dag en av de største truslene mot velferdsstatens fremtid. Barnefattigdom fører nemlig med seg store problemer senere i livsløpet for de det gjelder. Dette igjen truer de fremtidige inntektene til velferdsstaten og påfører samfunnet store sosiale og økonomiske kostnader. Barnefattigdom fører til utenforskap. Barn og ungdom som bor i husholdninger med lav inntekt er spesielt utsatt for utenforskap. De har færre venner, opplever mer mobbing, har et dårligere forhold til foreldrene og deltar i mindre grad på fritidsaktiviteter, viser Ungdata-undersøkelsen. De blir oftere stående utenfor arbeidslivet og på siden av samfunnet. Barnefattigdom fører til dårlig helse. Dårlige oppvekstvilkår virker inn på helsen senere i livet. Jo flere negative livserfaringer et barn eller en ungdom opplever, desto større risiko for hjertesykdom, kreft, kronisk lungesykdom, depresjon og selvmord de har i voksen alder. Å vokse opp i en husholdning med lav inntekt er forbundet med økt risiko for problemer på de fleste områder av barns utvikling, som språk, kognisjon, atferd og somatisk helse. Barnefattigdom er en sentral årsak til frafall i skolen. Barnefattigdom øker risikoen for frafall i skolen. Mange økonomiske utsatte barn henger etter allerede fra barneskolen av, og mangler dermed grunnferdigheter til det videre løp. Senere i utdanningsløpet, uttrykker økonomisk utsatte ungdommer at de trives dårligere på skolen og er mer utsatt for mobbing. Disse ungdommene får ofte ikke sitt førstevalg når de begynner på videregående skole. Mange får lang reisevei til skolen, og har en trøblete hjemmesituasjon. Noen må flytte hjemmefra på grunn av vold og har ikke et trygt hjem. Arbeiderpartiet må gå foran med en sosialdemokratisk og inkluderende politikk. Barnefattigdom koster samfunnet og staten dyrt. Den økende trenden med barnefattigdom må stanses. Fattigdom går i arv. Vi må føre en fattigdomspolitik som bryter fattigdommens onde sirkel. Arbeiderpartiet må derfor gå foran i å sikre tiltak som utjevner de store forskjellene. Dette krever tiltak på mange områder som sammen bidrar til å redusere problemet. Styrket innsats mot barnefattigdom innebærer å bedre barnets levekår og fremtidsutsikter, styrke fattige husholdningers nettverk, og å styrke foreldrenes muligheter på arbeidsmarkedet og lønnsbetingelser. Vi skal jobbe for et samfunn med like muligheter for alle barn, uavhengig av husholdningens inntekt.

Arbeiderpartiet skal også drive en politikk som støtter husholdninger med lav inntekt. Alle skal med for et rettferdig og inkluderende samfunn. Styrke lønnsbetingelsene for de mest sårbare husholdningene med barn. Å leve i økonomisk usikkerhet skaper i seg selv problemer for de berørte familiene. Å trekke økonomiske støtte for å presse personer som er svake på arbeidsmarkedet, ut i arbeid, kan virke mot sin hensikt. Måten vi utformer offentlige ytelser må ikke bli en fattigdomsfelle. Parallelt må vi ha en politikk der inntekten til husholdninger med foreldre i arbeid, er tilstrekkelig for å holde familien over fattigdomsgrensa. Derfor er det viktig og avgjørende at vi styrker lønnsbetingelsene for at de mest sårbare gruppene i arbeidslivet. Stramme inn reglene for midlertidig ansettelser Den borgerlige regjeringen innførte i 2012 en liberalisering av arbeidsmiljøloven som åpner for muligheten for arbeidsgiver til å ansette flere på midlertidige kontrakter. Dette skulle blant annet gi flere muligheten til å prøve seg i arbeidslivet og gi arbeidsgiver mer fleksibilitet med tanke på lærlinger. Men økt grad av midlertidige ansatte skaper usikkerhet i husholdninger, spesielt for de med barn. Midlertidig ansettelser gjør det også vanskelig å ta opp lån og skyver mer ansvar over på den ansatte. For å bekjempe barnefattigdom, må vi derfor jobbe for skape sikre arbeidsplasser som gir stabil inntekt til husholdninger med barn. Arbeiderpartiet må jobbe for å redusere bruk av midlertidige stillinger, og at flere tilbys fulltidsstillinger. Målrettet innsats for å stryke levekår og fremtidsutsikter Gratis kjernetid i barnehage og AKS/SFO, og tidlig innsats i skolen, er effektive og målrettede tiltak som bedrer levekår og fremtidsutsiktene for barn med svak sosioøkonomisk bakgrunn. Dette bør være universelle velferdstjenester slik at alle barn omfattes på tvers av økonomiske, sosiale og etniske skillelinjer. Styrke nettverket til familier og barn som lever i fattigdom Fattigdom kan svekke både voksnes og barns nettverk. Gode nettverk og trygge lokalmiljøer skaper trygghet for store og små, som igjen kan legge grunnlag for god helse, vennskap og støtte i en vanskelig livssituasjon. Trygge lekeplasser og steder å være for barn og unge, og gode møteplasser og -arenaer er viktig for barn som vokser opp i fattigdom. Fra nyttår innføres aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottagere under 30 år. Formålet er å styrke den enkeltes mulighet til å komme i arbeid og å bli selvforsørget. Aktivitetsplikten må ikke innrettes slik at den stigmatiserer eller skaper utenforskap. Aktivitetsplikten må tvert imot forebygge dårlig helse og utenforskap. Aktivitetsplikten bør utvides til personer over 30 år, og formålet bør primært bidra til trivsel, selvtillit og skape gode nettverk. Aktivitetsplikten bør utløse egenaktivitet og være en mulighet for brukeren til å gi tilbake til samfunnet. Alle som mottar dagpenger, arbeidsavklaringspenger, og sosialhjelp bør pålegges aktivitetsplikt. Brukeren bør så langt det er mulig selv finne aktiviteter vedkommende kan delta på, og dette kan gjerne være i regi av frivillig sektor. Eksempel på aktiviteter kan være å delta på språkkafe for å lære norsk, trene et fotballag eller gå natteravn. Arbeiderpartiet vil:

- Styrke lønns- arbeidsbetingelsene for svake grupper på arbeidsmarkedet
- Stramme inn reglene for midlertidig ansettelser
- Målrette innsats for å stryke levekår og fremtidsutsikter for barn og ungdom som lever i fattigdom
- Styrke nettverket til familier og barn som lever i fattigdom

Kilder:

<https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/flere-okonomisk-utsatte-barn>
https://www.fhi.no/globalassets/dokumenterfiler/rapporter/sosial_ulikhet_i_helse_fhirapport2007_1.pdf
<http://www.arbeidslivet.no/Velferd/sosialpolitikk/Barnefattigdom/> <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjonar/Rapporter/2015/Ung-i-Oslo-2015>
http://www.psykologtidsskriftet.no/index.php?seks_id=150060&a=4 <https://www.nrk.no/ytring/gjor-oppror-mot-fattigdom-1.12504805>
<https://www.lo.no/Documents/Arbeidsmiljo/Midlertidige%20ansettelser%20og%20syssetting.pdf>

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap støtter intensjonen i forslaget. En rekke av de konkrete forslagene er omtalt i forslaget til nytt partiprogram. Problematikken bak barnefattigdom handler i stor grad om foreldres tilknytning til arbeidslivet. En politikk for å utjevne forskjeller og bekjempe fattigdom må alltid ha som hovedmål at flest

mulig skal være i arbeid. Utforming av virkemidler må bygge opp under dette.

**515 Trygghetfor alle
Hedmark Arbeiderparti**

Forslag:

Hedmark Arbeiderparti understreker at alle kommuner skal utarbeide handlingsplan mot vold og overgrep i nære relasjoner, sikre at krisesentrene og støttesentrene mot incest og overgrep får forutsigbare rammevilkår og sikre en økt bevisstgjøring og opplæring av yrkesgrupper som lærere, barnehagepersonell, leger og jurister.

Begrunnelse:

Vold og overgrep er et samfunnsproblem. Overgrep skal ikke ties, men tales i hjel. Vi kan aldri tillate at voldskultur blir oversett eller bagatellisert. Respekt for grenser og likestilling er nøkkelvordier som fortsatt må gjelde.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Grete Faremo kom med "Et liv uten vold Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2014–2017" Stortinget behandler i disse dager Prop. 12S (2016-2017) "Opptappingsplan mot vold og overgrep". Vi har også et økt fokus på politirådene i utkastet til årets partiprogram. Forslagsstiller kommer med et godt forslag som kan sees i sammenheng med det videre arbeidet med Prop. 12S. Vi tror for øvrig det er klokt om et slikt tiltak operasjonaliseres i politirådene, slik at de riktige aktørene får eierskap til strategi og oppfølging.

**518 Likestilling og familiepolitikk
Hedmark Arbeiderparti**

Forslag:

Hedmark Arbeiderparti foreslår å styrke likestillingsentrene, øke pappakvoten til minst 14 uker, og ha en likere fordeling av foreldrepermisjonen, avvikle kontantstøtten, men ha ordninger for de som ikke får barnehageplass etter endt permisjon. Ha billigere og mer tilgjengelige barnehager, gjennom å senke maksprisen og satse på kvalitet og mer fleksible åpningstider, gjennomføre Skjeieutvalgets forslag til ny likestillingspolitikk, ha et krafttak for heltid i arbeidslivet, og et eget trepartssamarbeid på likestilling, gå igjennom velferdsordningene for barnefamilie og sørg for at de treffer folks behov på best mulig måte, styrke yrkesfag gjennom mer praksisretting og mer helhetlig skoleløp med lærlingeplasser, samt gi lærlinger studentbevisrettigheter, gjennomgang av stipendordningen for yrkesfagelever, dvs se på

muligheten for en økning av utstyrsstipendet i henhold til nødvendige innkjøp av utstyr.

Begrunnelse:

Hedmark Arbeiderparti mener familiepolitikken må ta innover seg at det ikke bare er i småbarnsfasen folk yter omsorg. Demografien gjør at vi lever lenger og med det kommer det økte omsorgsbehov. Mange opplever å ha pleietrengende foreldre i lang tid, som trenger bistand utover det det offentlige i dag gir. Folks omsorgsarbeid overfor foreldre må også anerkjennes og støttes bedre enn i dag. Det offentlige må se på ordninger som gjør det enklere å ta seg av gamle foreldre uten at folk må slutte å jobbe. Barn med særlige behov må møte et bedre støtteapparat enn i dag. Det må gjeninnføres kraftfulle tiltak mot ufrivillig deltid, gjøres mer for å motarbeide det kjønnsdelte arbeidslivet og utdanningsvalgene, det må forskes mer på hvorfor så mange gutter faller fra i skolen, og det må rettes en kraftigere innsats for å motarbeide dette. Foreldrepermisjonen må deles likere, og kontantstøtten må utvikles, da den svekker arbeidslinja og hindrer integrering. Hedmark Arbeiderparti mener støtteordningene som retter seg inn mot barnefamilier må gjennomgås, da mange av dem er innført i en tid da familienes utfordringer var annerledes enn i dag. Det er avgjørende at velferdsordningene treffer folks hverdagsbehov, og er treffsikre. Vi må sikre velferdsordninger som sikrer alle familier trygge gode rammer, og at familier og folk med barn får økt fleksibilitet i hverdagen. Det bør innføres en ordning som sikrer barnefamilieene som ikke har fått barnehageplass, men en slik ordning må understøtte arbeidslinja, integreringen og likestillingen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Se merkannd til forslag 975 og 076

**532 Familievikarordning som en del av velferdstilbudet i kommunene
Oppsal Arbeiderpartilag**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil utrede innføring av en familievikarordning som en del av velferdstilbudet i kommunene

Begrunnelse:

Ordningen med familievikar skal være et hjelpetilbud for familier som havner i en akutt vanskelig situasjon, og hvor arbeidsgivers eventuelle velferdspolisjoner ikke strekker til. Det er ikke ment som en generell avlastningsordning for familier. En familie som opplever en krise i forbindelse med sykdom og dødsfall kan i dag få tilbud om samtale eller rådgiving på et familierådgivningskontor. Men en familie i krise kan ha ofte ha behov for mer praktisk hjelp og støtte. En familievikarordning vil koste. Men en familievikar i en kort periode vil være langt billigere enn utgiftene som kan følge av sykehusopphold, langvarig oppfølging fra barnevern, samlivsbrudd og sykemeldinger. Innsatsen fra en familievikar kan bidra til å avverge mulige langvarige psykiske traumer hos barn og voksne i en familie som ikke får hjelp i en krisesituasjon. Noen timers avlastning i uka, ved sykdom eller spesielt vanskelige situasjoner, kan bidra til at foreldre kan fortsette i jobb, eller komme raskere tilbake i arbeid. Det vil være en samfunnsmessig lønnsom bruk av kommunale midler. En familievikarordning kan hindre at mindre kriser utvikler seg til å bli en katastrofe for familien. En tidlig hjelp i kortere perioder, vil også kunne bidra til å motvirke at sykehusinnleggelse eller at barnevernstiltak blir nødvendig. Oppgaver for en familievikar

kan f eks være: o Sørge for at barna får hjelp til daglige rutiner o Leksehjelp - Barnepass o Matlaging ved behov o Aktiviteter med barna o Husstell

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til vedtak på årsmøtet i Oslo Ap 2016: "Oslo Arbeiderparti ber den nye Byregjeringen snarest mulig å starte med å utrede muligheten for en familievikarordning som en del av velferdstilbudet i kommunen."

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med Familieutvalgets forslag om å utvikle ordningen med familievikar.

**546 Økt fedrepermisjon
Aust-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

14 uker øremerket fedrepermisjon gjeninnføres

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med vedtatt politikk.

**557 Barnehager - et offentlig ansvar
Aust-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Barnehagepolitikken bør endres slik at: - lovverket sidestiller private barnehager med private skoler når det gjelder å hindre utbytte til eiere. - nasjonale tariffavtaler skal ligge til grunn for statlig/kommunal finansiering. - ytterligere privatisering av offentlige barnehager hindres og at det legges til rette for at barnehager i privat regi kan bli offentlige. - finansieringen av private barnehager endres. Kommuner må

gis anledning til å satse på gode tiltak i sine kommunale barnehager, uten at private barnehager i samme kommune og som ikke gjør den samme satsingen, automatisk får økt sine inntekter fordi det satses i de kommunale barnehagene.

Begrunnelse:

For Arbeiderpartiet er det viktig å sikre god velferd til alle. Vi mener det er et grunnleggende prinsipp at offentlige ressurser skal komme befolkningen til gode. Vi mener derfor at velferdstjenester i hovedsak skal drives av det offentlige, med kvalitet som hovedmål, ikke profitt. Stoltenberg-regjeringen lovet full barnehagedekning. Gode ordninger for bruk av private barnehager var avgjørende for at målet om full barnehagedekning ble nådd. Vi innser at det i noen tid fremover fortsatt vil finnes mange private barnehager og at mange av dem gjør en utmerket jobb. Vi ser likevel mange problemer med den private driften slik den fungerer i dag. For Arbeiderpartiet er det viktig at kommunale velferdstjenester er i offentlig regi også i barnehagesektoren. Derfor er det nødvendig å se på dagens lovverk og stramme inn slik at vi styres mot en større andel offentlige barnehager.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Arbeiderpartiet vil se på muligheter for å begrense utbytte fra private barnehager. Det må gjøres en utredningsjobb for å se på hvordan dette kan gjøres. Å gi kommunene mulighet til å likestille krav til kommunale og ikke-kommunale barnehager er vedtatt politikk. En nasjonal norm for bemanning og pedagogtetthet må gjelde for alle barnehager. Hvorvidt private barnehager skal kommunaliseres, må være opp til den enkelte kommune.

558 Nei til privat utbytte på barnevernstjenester Aust-Agder Arbeiderparti

Forslag:

Det innføres forbud på privat utbytte på barnevernstjenester

Begrunnelse:

For Arbeiderpartiet er det viktig å sikre god velferd til alle. Vi mener det er et grunnleggende prinsipp at offentlige ressurser skal komme befolkningen til gode. Vi mener derfor at velferdstjenester i hovedsak skal drives av det offentlige, med kvalitet som hovedmål, ikke profitt. Å ta vare på barn som utsettes for omsorgssvikt og overgrep er en av velferdsstatens viktigste oppgaver. Arbeiderpartiet mener det er et offentlig ansvar og ønsker et sterkt kommunalt barnevern med god kompetanse og kapasitet. Barnevernstjenester har i nyere tid vært gjenstand for sterk privatisering og det finnes ingen begrensninger på kommersielle aktører eller private profittuttak innen barnevernet, slik det er for grunnskolen og videregående utdanning. Det er Arbeiderpartiet imot.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes, Arbeiderpartiet må se på muligheter for å begrense utbytte fra velferdstilbud som barnevern og barnehage. Forslag om å som hovedregel velge ideelle framfor kommersielle aktører når barnevernstjenester settes ut, er tatt inn i programutkastet.

570 Støttesentre, som krisentre, sentra mot vold, overgrep og incest, som fast post i statsbudsjettet **Mandal Arbeiderparti**

Forslag:

For å sikre at det gis et helhetlig og likeverdig tilbud, tilbys støttesentrene en prosess med tanke på å få midler til sentrene inn som fast post i statsbudsjettet. Prosessen som lå til grunn for Lov om kommunale krisesentertilbud, kan danne grunnlag for arbeidet. Det bør vurderes om det er aktuelt å fremme et lovforslag om kommunale støttesentre som skal gi hjelp og støtte til barn og voksne som har vært utsatt for incest, seksuelle overgrep og voldtekt.

Begrunnelse:

Det er etablert en rekke støttesentre med ulike betegnelser, f.eks.: SMSO (senter mot seksuelle overgrep) i Agder og flere andre steder (også kalt SMISO, senter mot incest og seksuelle overgrep), Dixi-stiftelsen, Kirkelig ressurscenter, Krise- og incestsentre flere steder, organisert som stiftelser og med vedtekter om utpeking av styrerepresentanter (i utgangspunktet rekrutteres disse blant brukere og fagfolk). Det arbeidet stiftelsene legger ned overfor de som har vært utsatt for overgrep, er uvurderlig. De driver i tillegg utstrakt informasjonsvirksomhet. Dessverre ser det ut som at behovet for informasjon og støtte vil fortsette å øke. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets retningslinjer/formål er «...å gi utsatte for incest, seksuelle overgrep og voldtekt - og pårørende til utsatte barn og voksne - et tilbud om hjelp og støtte av god kvalitet og med god tilgjengelighet.....». Senteret skal være et supplement til det offentlige hjelpeapparatet og er et lavterskeltilbud uten krav til henvisning. Sentrene drives godt av stiftelsene. Det at de er organisert som private stiftelser gir imidlertid noen utfordringer, når det gjelder alminnelige demokratiske prinsipper. I og med at de finansieres av offentlige midler bør bl.a. oppnevning/valg av styrerepresentanter følge de demokratiske prinsippene som ellers praktiseres for oppnevning av styrer og utvalg. Inntektene til sentrene utgjøres av tilskudd fra kommuner/fylkeskommuner, evt. helseforetak og gaver/tilskudd fra private. Tilskudd fra kommunene skal dekke 20% av driften og dette utløser et statlig tilskudd på inntil 80% til driften fra Bufdir. (Ved SMSO-Agder er det brukere fra samtlige kommuner i Agder. Kristiansand kommune er vertskommune.) Ordningen innebærer altså at det offentlige sørger for inntektene uten at det stilles krav om at bevilgende myndighet skal ha mulighet til bl.a. å påvirke disponeringen av midlene i og med at det ikke er lagt inn noe krav om at styrerepresentanter skal velges/oppnevnes i h t vanlige, demokratiske prinsipper.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Et for så vidt fornuftig og godt begrunnet forslag. Før man evt. går videre med det og binder seg til en slik løsning bør det imidlertid kostnadsberegnes.

584 Fedrekvote Vest-Agder Arbeiderparti

Forslag:

Fedrekvoten er et viktig tiltak i arbeidet med likestilling, og det bør innføres en tredeling av foreldrekvoten. En del til mor, en del til far, og en del som er valgfri.

Begrunnelse:

Fedre kutter på pappapermisjonen etter at Høyre/Frp-regjeringen kuttet i fedrekvoten. Ved starten av 2016 var det bare 34% av fedrene som tar ut mer enn 10 uker, mot 44% året før. Dette svekker likestilling i hjemmet og i arbeidslivet. Nedgangen viser tydelig behovet for en stor fedrekvote, for å sikre at far har reelle muligheter til å ta ut en større andel av foreldrekvoten. At far tar en mindre del av permisjonen, øker også sannsynligheten for at mor er lengre borte fra arbeidslivet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med vedtatt politikk og innstillingen fra Familieutvalget.

623 Barnevernet og innvandremiljøene Internasjonalt Forum

Forslag:

Arbeiderpartiet vil sette inn ressurser med sikte på å skape økt tillit mellom Barnevernet og minoritetsgruppene. Økt kompetanse, bedret dialog og økt kulturkunnskap.

Begrunnelse:

Barnevernets arbeid tar utgangspunkt i plikten til å forsvare barnets interesser. Dette ligger fast. Det er likevel grunn til å ta på alvor den utbredte frykten for Barnevernet blant enkelte innvandrergrupper. Det er særlig en frykt for at barna kan bli overlatt til foster-foreldre ved tvang. Å bygge opp tillit til barnevernet hos nye innvandrere kan ta tid og stille store krav til både saksbehandlere og ledere i deres daglige arbeid. Et hovedfokus på kort sikt bør være å bestemme hva slags kompetanseheving som er

nødvendig. Tiltak som kan settes inn omfatter bl.a. økt rekruttering av personer med bakgrunn fra enkelte minoritetsgrupper og sterkere vekt på ulike kulturers barneoppdragelse i utdanningen av barneverns-personell. Bedre tolke-opplæring, styrket samarbeid med innvandrers-organisasjoner og religiøse menigheter i tillegg til samarbeid på tvers mellom relevante kommunale etater. Framfor alt er det behov for bedre kommunikasjon mellom barnevernet og foreldrene før en eventuell omsorgsovertagelse. Det er også viktig å finne andre løsninger enn omsorgsovertagelse. Arbeidet med å finne flere fosterforeldre med samme etniske opprinnelse som barnets, må intensiveres.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med intensjonen i forrige program og Familie- og kulturfraksjonens innspill til programprosessen.

**624 Barnevennlig klageordning for barn og unge i Norge
Internasjonalt Forum**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil at Barneombudet får mandat til å behandle individuelle klager fra barn og unge i saker som gjelder brudd på deres rettigheter

Begrunnelse:

Klageordningene som finnes i Norge i dag er ikke tilpasset barn og unge. Disse brukes derfor i svært liten grad. Dette er en rettssikkerhetsutfordring og vi må derfor sørge for å tilgjengeliggjøre klageordninger slik at barn i større grad får ivaretatt sine rettigheter. FNs barnekomité har anbefalt at en barnevennlig individklageordning legges til Barneombudet. Barneombudet har rett kompetanse, men mangler per i dag mandatet til å ivareta dette på en god måte.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til Oslo Aps årsmøtevedtak fra 2014: "Oslo Arbeiderparti vil at: Norge skal ratifisere Barnekonvensjonens tredje tilleggsprotokoll, en klagemekanisme til Barnekonvensjonen. Denne vil gi barn som ikke får ivaretatt sine rettigheter i Norge en mulighet til å klage på dette. "

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Anbefales ikke.

**632 Barnefattigdom
Kjelsås Arbeiderpartilag**

Forslag:

Det er uverdigg at barn i Norge lever under EUs fattigdomsgrense. Arbeiderpartiet skal arbeide for at forsørgingstillegg for barn i offentlige stønader/ytelser økes. Vi skal også arbeide for at stønader/ytelser knyttet til barnet ikke inngår i beregningen av sosialhjelp.

Begrunnelse:

Barnefattigdom oppstår oftest der en eller begge foreldre mottar offentlige stønader eller ytelser. En økning av forsørgingstilleggene for barn vil være et godt målrettet tiltak mot barnefattigdom. Sammen med arbeidsrettede tiltak, vil økt økonomisk støtte til foreldre være gode tiltak som sikrer mot fattigdom. Sekundært ønsker vi at et gis romslige barnetillegg, men at det settes tak på samlet utbetalt stønad basert på SIFOs takster eller gjennomsnittlig industriarbeiderlønn

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Ap støtter intensjonen i forslaget. Problematikken bak barnefattigdom handler i stor grad om foreldres tilknytning til arbeidslivet. En politikk for å utjevne forskjeller og bekjempe fattigdom må alltid ha som hovedmål at flest mulig skal være i arbeid. Utforming av virkemidler må bygge opp under dette. Kampen mot barnefattigdom ikke et bevilgningsspørsmål alene, og handler ikke utelukkende om størrelser på ulike stønader. Et godt og rimelig barnehagetilbud, rimelig SFO/AKS, leksehjelp, samt direkte støtteordninger for aktivitet, fritids- og sportsutstyr, medlemskontingent eller ferie er viktige virkemidler i kampen mot barnefattigdom.

**633 kontantstøtte
Kjelsås Arbeiderpartilag**

Forslag:

Kontantstøtten må fjernes og pengene brukes til å subsidiere SFO og/eller barnehager, sekundært at kontantstøtten fjernes og pengene brukes til å øke barnetrygden

Begrunnelse:

Kontantstøtte motvirker likestilling må fjernes

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Å fjerne kontantstøtten er vedtatt politikk. I våre alternative budsjetter har en del av pengene blitt brukt på barnehager. Vi har til nå ikke prioritert å øke barnetrygden i våre alternative budsjetter, og Familieutvalget tok heller ikke stilling til hva vi vil med barnetrygden.

663 Kontantstøtte og barnehager AUF i Hedmark

Forslag:

Fjerne kontantstøtteleven og innføre obligatorisk barnehage i det siste året før skolestart

Begrunnelse:

Kontantstøtte gis til foreldre som velger å ikke benytte seg av barnehagetilbudet. En rekke studier viser at kontantstøtte holder kvinner utenfor arbeidslivet og at innvandrerkvinner har langt vanskeligere for å bli integrert når slike ordninger oppmuntrer til å bli hjemmeværende, og at gruppen som mottar kontantstøtte er langt mer homogen nå enn den var tidligere. Kontantstøtten brukes i dag i stor grad av familier som venter i barnehagekø. Barnehage er en av de viktigste arenaene for å lære språk og sosialisering, det er et politisk mål å ha flest mulig barn i barnehage. Dette er viktig for barnets utvikling og i integreringshenseende. For at alle femåringene i landet skal delta i sosialiseringsarenaer før skolestart innføres obligatorisk barnehage for barn i det siste året før skolestart.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har flere ganger foreslått å fjerne kontantstøtten, så dette er i tråd med gjeldende politikk. Å fjerne kontantstøtten er beregnet å gi en innsparing på 790 millioner kroner i året. (Man går da ut fra at etterspørselen etter barnehageplasser vil øke, og at om lag halvparten av summen som i dag brukes på kontantstøtte, må brukes på nye barnehageplasser). Å gi alle 5-åringene gratis barnehageplass (som vel er forutsetningen for at det skal være obligatorisk,) er beregnet å koste i overkant av 2 milliarder kroner i året.

**674 Bemanningsnorm i barnehagen
Levanger Arbeiderparti**

Forslag:

Bemanningsnorm i barnehagen innføres senest 01.01.2017. Bemanningsnormen bør minimum være 3 voksne pr. 9 barn under 3 år og 3 voksne pr. 18 barn over 3 år.

Begrunnelse:

Bemanningen i barnehagene viser store forskjeller mellom kommunene. Mange kutt i barnehagebudsjettene har gjort situasjonen for mange barnehager vanskelig. Resultatet blir få voksne på mange barn, kutt i bruken av vikarer. Det er nødvendig å lovfeste en bemanningsnorm nå fordi vi ser at flere kommuner kutter i barnehagebudsjettene. Å lovfeste hvor mange voksne og hvor mange pedagoger det skal være i barnehagen, sikrer at barna får den omsorg og trygge tilknytning som bidrar til å utvikle trygge barn. I forskrift om pedagogisk bemanning skal det være minimum én pedagogisk leder per 14–18 barn når barna er over tre år og én pedagogisk leder per 7–9 barn når barna er under tre år og barnas daglige oppholdstid er over seks timer. Ellers skal det være tilstrekkelig bemanning. Dette blir som regel beregnet ut fra barnehagens økonomiske situasjon og vil variere fra barnehage til barnehage. Barn i barnehagen er framtidens arbeidere, framtidens politikere, framtidens ledere. Et godt grunnlag legges i tidlig alder, og da er det avgjørende at det er nok voksne som kan gi barna den tryggheten, utviklingen og de utfordringer som samfunnet trenger i fremtiden. En lovfestet bemanningsnorm i barnehagen vil sørge for at det er nok voksne som gir barna trygghet, omsorg, utvikling og læring. Vi trenger en lovfestet bemanningsnorm nå...ikke i 2020.

Kommentar fra Fylkespartiet:

ingen kommentar

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har senest i forbindelse med behandlingen av Meld. St. 19 (2015–2016) Tid for lek og læring — Bedre innhold i barnehagen etterspurt en plan for innføringen av bemanningsnorm i barnehagene. Regjeringen varslet i statsbudsjettet for 2017 at en plan vil bli sendt ut på høring våren 2017.

**682 Barn i mottak - rettigheter
AUF i Hedmark**

Forslag:

At alle barn i mottak skal ha rett på gratis barnehageplass

Begrunnelse:

Barn i mottak er særlig sårbare, og fortjener å ha like muligheter som barn som er bosatt i Norge. Alle barn bør få rett til barnehageplass ihht barnehageloven § 12 a. Barnehageplassene bør være gratis, og lovfestet uavhengig av foreldres status i søknadsprosessen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet ønsker at alle barn i asylmottak skal gå i barnehage. I alternativt budsjett for 2017 prioriterte Arbeiderpartiet å fase inn 3-åringene i første omgang.

688 Todeling av foreldrepermisjon AUF i Østfold

Forslag:

At foreldrepermisjonen todeles med en del til hver av foreldrene At ni uker forbeholdt mor i forbindelse med fødsel beholdes og ikke regnes med i den todelte foreldrepermisjonen

Begrunnelse:

For at begge foreldre skal ha lik rett til tid med barnet sitt, og at barnet skal ha foreldrene like mye til stede fra begynnelsen, ønsker vi å inn for en todeling av foreldrepermisjonen. Mor vil utenom den todelte permisjonen ha rett til tre ekstra uker permisjon før fødsel og seks uker etter fødsel. Likestilt foreldrepermisjon er et av de viktigste likestillingstiltakene for å øke både fedres deltakelse i omsorgen av barnet, og kvinners deltakelse i arbeidslivet etter fødsel. Jevnere fordeling av omsorgs- og arbeidsoppgaver i hjemmet og deltakelse i yrkeslivet vil være bra både for barn, mor og far. For at begge foreldre skal ha lik rett til tid med barnet sitt, og at barnet skal ha foreldrene like mye til stede fra begynnelsen, ønsker vi å inn for en todeling av foreldrepermisjonen. Mor vil utenom den todelte permisjonen ha rett til tre ekstra uker permisjon før fødsel og seks uker etter fødsel. Likestilt foreldrepermisjon er et av de viktigste likestillingstiltakene for å øke både fedres deltakelse i omsorgen av barnet, og kvinners deltakelse i arbeidslivet etter fødsel. Jevnere fordeling av omsorgs- og arbeidsoppgaver i hjemmet og deltakelse i yrkeslivet vil være bra både for barn, mor og far. For at begge foreldre skal ha lik rett til tid med barnet sitt, og at barnet skal ha foreldrene like mye til stede fra begynnelsen, ønsker vi å inn for en todeling av foreldrepermisjonen. Mor vil utenom den todelte permisjonen ha rett til tre ekstra uker permisjon før fødsel og seks uker etter fødsel. Likestilt foreldrepermisjon er et av de viktigste likestillingstiltakene for å øke både fedres deltakelse i omsorgen av barnet, og kvinners deltakelse i arbeidslivet etter fødsel. Jevnere fordeling av omsorgs- og arbeidsoppgaver i hjemmet og deltakelse i yrkeslivet vil være bra både for barn, mor og far.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Dagens regel er at 10 uker er forbeholdt mor. Østfold Arbeiderparti mener at den tidsrammen må opprettholdes og at en andel av permisjonen også må forbeholdes far som et minimum. Østfold Arbeiderparti mener fedrekvoten må økes til minimum 14 uker.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen om å legge til rette for økt likestilling støttes. Men Familieutvalgets forslag om 14 ukers pappaperm og deretter opptrapping mot en tredeling ivaretar motstridende hensyn på bedre måte.

**693 Kontantstøtte og barnehager
 AUF i Østfold****Forslag:**

Fjerne kontantstøtteleven og innføre obligatorisk barnehage i det siste året før skolestart

Begrunnelse:

Kontantstøtte gis til foreldre som velger å ikke benytte seg av barnehagetilbudet. En rekke studier viser at kontantstøtte holder kvinner utenfor arbeidslivet og at innvandrerkvinner har langt vanskeligere for å bli integrert når slike ordninger oppmuntrer til å bli hjemmeværende, og at gruppen som mottar kontantstøtte er langt mer homogen nå enn den var tidligere. Kontantstøtten brukes i dag i stor grad av familier som venter i barnehagekø. Barnehage er en av de viktigste arenaene for å lære språk og sosialisering, det er et politisk mål å ha flest mulig barn i barnehage. Dette er viktig for barnets utvikling og i integreringshenseende. For at alle femåringene i landet skal delta i sosialiseringsarenaer før skolestart innføres obligatorisk barnehage for barn i det siste året før skolestart.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti støtter en fjerning av kontantstøtten. Det bør motiveres for mer bruk av barnehage.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har flere ganger foreslått å fjerne kontantstøtten, så dette er i tråd med gjeldende politikk. Å fjerne kontantstøtten er beregnet å gi en innsparing på 790 millioner kroner i året. (Man går da ut fra at etterspørselen etter barnehageplasser vil øke, og at om lag halvparten av summen som i dag brukes på kontantstøtte, må brukes på nye barnehageplasser). Å gi alle 5-åringene gratis barnehageplass (som vel er forutsetningen for at det skal være obligatorisk,) er beregnet å koste i overkant av 2 milliarder kroner i året. Familieutvalget går inn for å på sikt gjøre barnehagen gratis, og dersom det får støtte, er det er naturlig å ta ett kull av gangen og starte med 5-åringene.

**706 Styrking av småbarnsforeldres rettigheter
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Styrke småbarnsforeldres rettigheter generelt, og spesielt rette fokus på retten til å komme tilbake til stilling etter endt permisjon.

Begrunnelse:

Småbarnsforeldrenes rettigheter har i den senere tiden blitt skjøvet til side. Fagforbund har i den siste blå regjeringstid fått flere henvendelser fra både kvinner og menn som har utfordringer med å komme tilbake til stillinger etter at de har vært i foreldrepermisjoner. Det har hardnet til på markedet, og småbarnsforeldre er de som ofte blir "skviset" ut ved en omorganisering med påskudd av at stillingen blir borte etc. Mange jenter har ikke lenger en jobb å komme tilbake til, etter endt permisjon. Fedrene tør ikke å ta ut sin tiltenkte permisjonstid.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti støtter at de som har vært i en foreldrepermisjon skal ha rett til å vende tilbake til tidligere eller tilsvarende stilling.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med vedtatt politikk i den forstand at Arbeiderpartiet vil styrke både fedrekvoten og arbeidsmiljøloven.

**725 Billigere barnehage
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Bidra til billigere - og på sikt - gratis barnehage.

Begrunnelse:

Barnehage er et viktig tilbud for alle barn.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti er enige i at barnehagetilbudet skal være tilgjengelig for alle.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med anbefalingene fra Familieutvalget. Til nå ikke prioritert i våre alternative budsjetter, der vi har gått med på regjeringens økning av maksprisen. Gratis barnehage for alle barn vil koste anslagsvis 11

milliarder kroner i året.

**743 Barnefattigdom
Borgen Arbeiderlag**

Forslag:

Borgen arbeiderlag foreslår at partiet utvikler en helhetlig overordnet plan for bekjempelse av barnefattigdom. Strukturelle omfordelingstiltak vurderes og også hvordan kommunene kan følge opp.

Begrunnelse:

Vi ser stadig flere eksempler på at barnefattigdom brer om seg,. Å leve med dårlig råd over tid har klare følger, der det å være sosialt ekskludert kjennes sterkest. Familiene som rammes er først og fremst enslige forsørgere, par med små barn, langtidsledige og langtidssyke, mottakere av sosialhjelp og innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap støtter intensjonen i forslaget. Problematikken bak barnefattigdom handler i stor grad om foreldres tilknytning til arbeidslivet. En politikk for å utjevne forskjeller og bekjempe fattigdom må alltid ha som hovedmål at flest mulig skal være i arbeid. Utforming av virkemidler må bygge opp under dette. Kampen mot barnefattigdom ikke et bevilgningsspørsmål alene, og handler ikke utelukkende om størrelser på ulike stønader. Et godt og rimelig barnehagetilbud, rimelig SFO/AKS, leksehjelp, samt direkte støtteordninger for aktivitet, fritids- og sportsutstyr, medlemskontingent eller ferie er viktige virkemidler i kampen mot barnefattigdom.

**748 Fosterforelde
Borgen Arbeiderlag**

Forslag:

Det bør settes inn tiltak for å øke rekrutteringen av fosterforeldre med minoritetsbakgrunn.

Begrunnelse:

Det er stadig flere barn også i blant de med minoritetsbakgrunn som trenger fosterforeldre.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Dette er uttalt som målsetting i Fosterhjemsmeldingen, som Stortinget behandlet – og Arbeiderpartiet sluttet seg til - i 2016, men uten at konkrete tiltak er utarbeidet.

767 Retten til foreldrepenger Østfold Arbeiderparti

Forslag:

Foreldrepenger og foreldrepermisjon innvilges dersom søker har hatt en inntekt tilsvarende 1G innen svangerskapets slutt. Engangsstønadens sats heves til et anstendig nivå. Rett til foreldrepenger kan og beregnes ut fra samboer/ektefolk sin samlede inntekt i svangerskapsperioden. Aleneforeldre skal og beregnes under samme ordning, hvor deres inntekt "dobles" i beregning av evt. rett til utbetaling.

Begrunnelse:

Dagens regler i forhold til foreldrepenger tilsier at du må ha vært yrkesaktiv, og ha hatt pensjonsgivende inntekt i minst 6 av de 10 siste månedene før stønadperioden begynner. Årsinntekten din må være minst halvparten av grunnbeløpet i folketrygden. Likestilt med arbeid er perioder en har mottatt sykepenger, foreldrepenger, svangerskapsenger, omsorgspenger v/sykdom hos barn eller den som passer barnet, pleie og opplæringspenger, dagpenger under arbeidsløshet eller motta arbeidsavklaringspenger. Ut fra reglene listet kan det se ut til at alle forhåndsregler skal være tatt. Det skal jo i alle tilfeller lønne seg å arbeide. Men det er dog noen som "ufrivillig" havner utenfor velferds Norges ivaretakelses-politikk. Da har du ikke rett til en lengere permisjon med ditt barn, og kvalifiserer kun til engangsstønad på 46 000 kr. Lovverket er slik det er i dag diskriminerende. De som faller utenfor er gravide studenter som er ved endt utdanning, gravide som blir sagt opp eller permittert fra sitt arbeidsforhold, gravide som ikke får forlenget sine midlertidige kontrakter/engasjement eller vikariat stillinger og arbeidssøkere som ikke mottar dagpenger. Det er og egne regler for selvstendig næringsdrivende. Det er vanskelig å forstå absurditeten uten å få oppleve det. Men for å sette det på spissen. Dersom én som kvinne i dagens arbeidsmarked brått står uten arbeid etter 5 måneders svangerskap kvalifiserer hun ikke til foreldrepenger. Dette er og uavhengig av hvor mye hun og har tjent i løpet av disse månedene. Hvis kvinnen derimot ikke hadde vært i arbeid, og mottatt en form for stønad eller sykepenger hadde hun hatt rett til å få foreldrepermisjon. Med dagens store svingninger i arbeidsmarkedet og stigende ledighet kan vi ikke ha et lovverk som har mulighet til å diskriminere.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslaget er vedtatt av Østfold Arbeiderpartis årsmøte.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget peker på eksempler ved dagens ordning som kan slå dårlig ut for enkelttilfeller. Et mer fragmentert arbeidsliv kan skape et usikkert inntektsgrunnlag. På bakgrunn av dette kan en

gjennomgang av kriterier for foreldrepenger være nyttig. Imidlertid må ordningene gi insentiver til at arbeid skal lønne seg. Forslagene må være arbeidsstimulerende og positive for likestillingen. Når det gjelder aleneforeldres beregningsgrunnlag vil vi påpeke at foreldrepenger beregnes ut i fra den enkelte forelders lønn.

773 Gi barnevernet større fokus Østfold Arbeiderparti

Forslag:

Østfold Arbeiderparti foreslår: • Barnevernet skal være en prioritert oppgave for kommunene • Fokuset på barnevern økes betraktelig de kommende årene • De kommunale/ fylkeskommunale egenandelene i barnevernet må reduseres og staten må gi barnevernarbeidet bedre rammevilkår • Tiltak for enslige mindreårige må fullfinansieres • Institusjoner for barn- og unge innen barnevern bør være drevet og eid av det offentlige eller ideelle organisasjoner • Det offentlige skal ha det fulle ansvaret for fosterhjemsordningen

Begrunnelse:

Kommunene har mange oppgaver og mange løser de aller fleste på en god og helhetlig måte. Dessverre ser det ut til at noen oppgaver blir for store for en del kommuner. Barnevernet er et ansvar som for de fleste kommuner blir en for stor utfordring. Det er store og krevende saker, og barnevernet kan fort havne på etterskudd med sakene, og undersøkelser blir liggende på vent. Utfordringen er at kommunene ikke har midler til å øke kapasiteten, og sørge for at alle får den hjelpen de trenger. Vi skal verne om våre barn, og vi skal alltid ha med oss de kloke ordene "det er enklere å bygge et barn, enn å reparere en voksen". Rent samfunnsøkonomisk er det langt billigere å forebygge enn å reparere. For å styrke barnevernet må det gjøres noen grep, og det økonomiske handlingsrommet må bli større.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslaget er vedtatt av Østfold Arbeiderpartis årsmøte.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslagene er langt på vei ivaretatt i programutkastet - og i alternativt budsjett. Når det gjelder fosterhjemsordningen, har Stortinget bestilt en NOU som når den kommer, vil være et godt utgangspunkt for diskusjon om eventuelle endringer.

799 Beskyttelse av barns identitet i barnehage og skole Vestfold Arbeiderparti

Forslag:

Personopplysninger om barn og unges tilhørighet til barnehager og skoler unntas offentlighet. Det er fremdeles anledning til å vurdere meroffentlighet etter en konkret vurdering av innsynskravet.

Begrunnelse:

Offentleglovas formål er bl.a. å fremme innsyn i og kontroll med forvaltningen, fremme demokrati, styrke rettssikkerheten og øke tilliten til det offentlige. Lovens system innebærer at enhver kan be om innsyn i opplysninger også om hvilke barn og unge som går i barnehager og skoler, deres personalia og kontaktopplysninger og hvilke avdelinger og klasser de hører til i. At enhver har tilgang til slike personopplysninger har liten relevans for lovens formål, gjør det vanskelig for skoleeier å forebygge at barn og unge utsettes for ulike former for forfølgelse og er et beredskapsmessig problem for å forebygge planlegging av hendelser mot skolens brukere. Innsynsretten i barnas personopplysninger skaper også forskjeller i offentlige og private skolers mulighet til å beskytte sine elever.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap, og støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Datatilsynet bekrefter at dette er en problemstilling de møter jevnlig, for eksempel ved at de har problemer med å beskytte dem som trenger anonymitet, og ved at klasselister leveres ut i markedsføringsøyemed (særlig foto). Det kan derfor være grunn til å gjennomgå regelverket og praksisen og vurdere endringer.

**810 Nei til svekket kjøpekraft for pensjonistene
 Nord-Trøndelag Ap****Forslag:**

Pensjonist-/trygdeoppgjøret i 2016 ble igjen et oppgjør med svekket kjøpekraft slik det gjorde i 2015. Ved pensjons-/trygdeoppgjøret for 2015 ble grunnbeløpet i Folketrygden økt fra 88 370 kroner til 90 068 kroner. Det tilsvarer en økning på 1,92 %. For løpende pensjoner fratrekkes 0,75 % i forhold til lønnsveksten, som gir en økning i alderspensjonen på 1,16 %. Lønnsoppgjøret for 2015 endte på 2,7 %, noe som gir en økning i kjøpekraften på 0,6 % da anslått prisstigning i 2015 var 2,1 %. Reguleringen av pensjonsytelsene betyr at 700 000 pensjonister tapte kjøpekraft. Ved oppjøret i 2016 ble lønnsveksten anslått til 2,78 %. Med reguleringen på 0,75 % blir den løpende alderspensjonen 2,01 %. Prisveksten er anslått til å ligge mellom 2,5 % og 2,7 %. Det er beregnet at realverdien av alderspensjonen går ned 1 % ut fra lønns- og prisveksten. Dette er det fjerde året med tapt kjøpekraft. Underreguleringen på 0,75% framkom i en tid da reallønnsveksten var betydelig høyere enn den har vært de 2 siste årene. En liknende vedvarende trend vil være tragisk for pensjonistene, og en politisk belastning som partiet må gjøre noe med. Nord-Trøndelag Arbeiderparti sier nei til svekket kjøpekraft for alderspensjonistene. Pensjonene må reguleres i tråd med lønnsveksten og ikke nedreguleres med 0,75 %. Pensjonistene må få igjen den forhandlingsretten de hadde tidligere.

Begrunnelse:

- nei til underregulering av pensjoner - ja til forhandlingsrett for Pensjonistforbundet

Kommentar fra Fylkespartiet:

Nord-Trøndelag Arbeiderparti har ingen kommentar til forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Pensjonssystemet skal sikre gode pensjonsnivåer. For Arbeiderpartiet er det avgjørende at pensjonsmodellen er økonomisk bærekraftig for fremtiden, slik det framforhandlede og vedtatte pensjonsforliket i Stortinget gjør. Det er også viktig at pensjons- og trygdeoppgjøret skal til åpen politisk behandling i Stortinget, slik praksisen var før regjeringen endret dette opplegget. Et viktig grunnlag for at et bredt flertall inngikk i forliket var at reformen skulle bygge på et spleiselag der alle bidrar. Dette er et av fundamentene i reformen som bør være svært høy terskel mye til å rukke ved. Sentralstyret viser også til at dersom forslaget skulle bli vedtatt ville pensjonister være den eneste gruppen i samfunnet som har en sikring mot kjøpekraftnedgang. Heller ikke arbeidstakere har en slik sikring.

830 Barn og unge i tiltakssonen Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

a) Målrettede tiltak i tiltakssonen for økt gjennomføring i skolen, som praksistilskudd til bedrifter som tar imot elever i vekslingsmodellen, rekruttering av lærere/ettergivelse av studielån og økt produksjon av samiske læremidler b) Sikre tilstrekkelig med elevhybler og øke borteboerstipendet, slik at retten til videregående opplæring skal være gratis og reell for alle

Begrunnelse:

Erstatte barnetrygdtillegget i tiltakssonen som ble fjernet av regjeringen. Pengene bør tilbakeføres til barn og unge i tiltakssonen gjennom en satsing på økt gjennomføring og reduserte forskjeller i skolen og skolerelaterte tiltak:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Støtter intensjonen i forslaget. En rekke av tiltakene er foreslått i Arbeiderpartiets alternative budsjett. Videregående opplæring skal være gratis og reelt for alle og vi vil finne gode og tilpassede tiltak for å bidra til dette.

**832 Enslige mindreårige i barnevernet
Finnmark Arbeiderparti**

Forslag:

Barnevernet, gjennom barnevernlovens kapittel 5A, skal få direkte omsorgsansvar for alle enslige asylsøkende barn som kommer til Norge, også de mellom 15 og 18 år.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet mener saksbehandlingen for enslige mindreårige asylsøkere må prioriteres, slik at minst mulig av barndommen tilbringes på mottak. God barnefaglig oppfølging er viktig på mottakene. Hver uke forsvinner det i gjennomsnitt ett barn fra norske asylmottak som ikke kommer til rette igjen. Dette er en uholdbar situasjon. Å gi barnevernet ansvar for alle enslige mindreårige asylsøkere er et tiltak mot forsvinninger. I tillegg må arbeidet for de barna som er forsvunnet intensiveres og forbedres.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Anslås å gi en nettoøkning i budsjettet på om lag 1 934 mill. kroner.

**836 Kontantstøtte og barnehager
Finnmark Arbeiderparti**

Forslag:

Fjerne kontantstøtteloven og innføre gratis barnehage i det siste året før skolestart.

Begrunnelse:

Kontantstøtte gis til foreldre som velger å ikke benytte seg av barnehagetilbudet. En rekke studier viser at kontantstøtte holder kvinner utenfor arbeidslivet og at innvandrerkvinner har langt vanskeligere for å bli integrert når slike ordninger oppmuntrer til å bli hjemmeværende, og at gruppen som mottar kontantstøtte er langt mer homogen nå enn den var tidligere. Kontantstøtten brukes i dag i stor grad av familier som venter i barnehagekø. Barnehage er en av de viktigste arenaene for å lære språk og sosialisering, det er et politisk mål å ha flest mulig barn i barnehage. Dette er viktig for barnets utvikling og i integreringshenseende. For at alle femåringene i landet skal delta i sosialiseringsarenaer før skolestart innføres obligatorisk barnehage for barn i det siste året før skolestart.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har flere ganger foreslått å fjerne kontantstøtten, så dette er i tråd med gjeldende politikk. Å fjerne kontantstøtten er beregnet å gi en innsparing på 790 millioner kroner i året. (Man går da ut fra at etterspørselen etter barnehageplasser vil øke, og at om lag halvparten av summen som i dag brukes på kontantstøtte, må brukes på nye barnehageplasser). Å gi alle 5-åringene gratis barnehageplass (som vel er forutsetningen for at det skal være obligatorisk,) er beregnet å koste i overkant av 2 milliarder kroner i året. Familieutvalget går inn for å på sikt gjøre barnehagen gratis, og dersom det får støtte, er det er naturlig å ta ett kull av gangen og starte med 5-åringene.

855 Kontantstøtte AUF i Akershus

Forslag:

Fjerne kontantstøtteleven og innføre gratis barnehage i det siste året før skolestart

Begrunnelse:

Kontantstøtte gis til foreldre som velger å ikke benytte seg av barnehagetilbudet. En rekke studier viser at kontantstøtte holder kvinner utenfor arbeidslivet og at innvandrerkvinner har langt vanskeligere for å bli integrert når slike ordninger oppmuntrer dem til å bli hjemmeværende. I tillegg er gruppen som mottar kontantstøtte langt mer homogen nå enn det den var tidligere. I dag brukes kontantstøtten i stor grad av familier som venter i barnehagekø. Barnehage er en av de viktigste arenaene for sosialisering og språklæring, og det er et politisk mål å ha flest mulig barn i barnehage. Dette er både viktig for barnets faglige og sosiale utvikling, men også i integreringshenseende. For at alle femåringene i landet skal få delta på den viktigste sosialiseringsarenaen før man begynner i første klasse, er det nødvendig at det innføres gratis barnehage for barn i det siste året før skolestart.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har flere ganger foreslått å fjerne kontantstøtten, så dette er i tråd med gjeldende politikk. Å fjerne kontantstøtten er beregnet å gi en innsparing på 790 millioner kroner i året. (Man går da ut fra at etterspørselen etter barnehageplasser vil øke, og at om lag halvparten av summen som i dag brukes på kontantstøtte, må brukes på nye barnehageplasser). Å gi alle 5-åringene gratis barnehageplass (som vel er forutsetningen for at det skal være obligatorisk,) er beregnet å koste i overkant av 2 milliarder kroner i året. Familieutvalget går inn for å på sikt gjøre barnehagen gratis, og dersom det får støtte, er det er naturlig å ta ett kull av gangen og starte med 5-åringene.

**906 Dobbelt statsborgarskap
Sogn og Fjordane Ap**

Forslag:

Sogn og Fjordane Arbeidarparti ønsker å greie ut korleis hovudregelen om eit statsborgarskap slår ut i praksis i ein meir globalisert kvardag, blant anna for arbeidsmoglegheiter og sikkerheits- og kriminalitetsbiletet. Framfor å endre statsborgarskapet, bør det vurderast om endringar i andre lover kan betre situasjonen for dei som i dag opplever ulemper ved prinsippet om eit statsborgarskap til dobbelt statsborgarskap

Begrunnelse:

Sidan førre utgreiing om dobbelt statsborgarskap, for 10 år sidan, er verda blitt meir globalisert, både med positivt og negativt forteikn. Dobbelt statsborgarskap kan gjere liva enklare for dei som er innvandrarar til Noreg og for nordmenn som utvandrar. Vi har fått eit anna sikkerheitsbilete enn for ti år sidan. Det blir stadig fleire barn av foreldre med ulikt statsborgarskap, dette kan svekke styresmaktene i Noreg si moglegheit til å beskytte borna.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er på tide å se på dette igjen. Dette reguleres i dag av statsborgerloven av 2005. Til grunn for den etter hvert litt særnorske uvlijen mot dobbelt statsborgerskap, ligger to hovedargumenter. 1. at borgere med kun Norsk statsborgerskap er mer lojale til den norske stat, og 2. at å frasi seg statsborgerskap fra opprinnelsesland til fordel for Norsk statsborgerskap gir bedre integrering. Siden vedtaket i 2005 har vi sett en sterkt økende globalisering, samtidig som flere forskere har gått langt i å tilbakevise begge disse hovedargumentene. Forslaget støttes.

**910 Foreldrepermisjon til far (pappaperm) må igjen økes til 14 uker
Hordaland Arbeiderparti**

Forslag:

Foreldrepermisjon til far (pappaperm) må igjen økes til 14 uker

Begrunnelse:

NAV har nylig publisert nye tall som viser at fedrene tar ut en mindre andel av den totale foreldrepengeperioden etter at fedrekvoten ble redusert fra 14 til 10 uker. Det er første gang norske fedre bruker mindre tid med barna siden fedrekvoten ble innført for 22 år siden. Dette er svært negativt for barna som får mindre tid sammen med far. Det er svært negativt for fedre som opplever at de ovenfor sin arbeidsgiver må forsvare sitt valg om å ta ut pappaperm. Det er negativt for kvinnene som risikerer at å tape konkurransen på arbeidsmarkedet fordi arbeidsgivere forventer at de kommer til å ta ut vesentlig

lengre permisjon enn sine mannlige jobbkonkurrenter.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med gjeldende politikk, og senest foreslått av Arbeiderpartiet i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2017.

911 Arbeiderpartiet må iverksette en langsiktig plan for kompetanseheving i barnehagene.

Hordaland Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet må iverksette en langsiktig plan for kompetanseheving i barnehagene.

Begrunnelse:

Da utbyggingen av barnehagene startet for noen tiår siden var hovedpoenget å tilby foreldre et sted å oppbevare barna da mor gikk fra kjøkkenbenken og ut i arbeidslivet. Det finnes etter hvert svært mye forskning som viser barnehagens viktighet som lærings- og utviklingsarena. Her legges grunnlaget for språkutvikling og språkforståelse, leselyst og lærelyst, tallforståelse og regneferdigheter. Her utvikler barna empati, evne til samarbeid, rettferdighetssans, kreativitet og problemløsning. Denne læringen og utviklingen skjer ikke i et vakuum. Best effekt oppnås ved tilstrekkelig grunnbemanning med fokus på fagarbeidere og høyskoleutdannede. Kompetanseheving og faglig påfyll for alle ansatte vil derfor kunne ha stor sosialt utjevneende virkning. Kompetanseheving i barnehagen vil derfor kunne ha en stor sosialt utjevneende virkning. I tillegg vil kompetanseheving i barnehagene etter all sannsynlighet være svært viktig for å motvirke fremtidig frafall fra videregående skole.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med tidligere målsettinger og forslag fra Familie- og kulturfraksjonen, som mener det må utarbeides en bemanningsnorm som inkluderer 50 % barnehagelærere og flere fagarbeidere. I forbindelse med dette arbeidet er det naturlig at det utarbeides en plan for hvordan målet skal nås.

**915 Krav til ny barnehagelov
Hordaland Arbeiderparti**

Forslag:

-Regjeringen må legge opp til en felles arealnorm for offentlige og private barnehager -Private barnehager, i likhet med de offentlige, må forplikte seg til å prioritere barn med lovfestet rett til barnehageplass -Det må lovfestes felles krav til voksenteitet og pedagogtetthet i de offentlige og de private barnehagene -Rammeoverføringer fra staten til kommunene må ta høyde for variasjon i andel private barnehager

Begrunnelse:

I Bergen er 70% av alle barnehagene eid og drevet av forskjellige private aktører. Per dags dato har disse høyere pedagogtetthet enn de offentlige barnehagene, men voksenteiteten er jevnt over lavere. For Arbeiderpartiet i Bergen er det et mål at alle barn skal få et trygt og godt, pedagogisk tilbud i barnehagen sin. Det sikrer vi blant annet gjennom gode og funksjonelle barnehagebygg, dyktige pedagoger og nok voksenpersoner. Fra 2016 skal offentlige og private barnehager likebehandles økonomisk. Det betyr at tilskuddet de offentlige barnehagene får per barn nå også vil tilfalle de private. Dette på tross av at de private barnehagene utbetaler lavere pensjon enn de offentlige barnehagene. Arbeiderpartiet i Bergen mener at økonomisk likebehandling må bety at man skal kunne stille samme objektive kvalitetskriterier til de private barnehagene og sikre at disse følges opp gjennom tilsyn. Utfordringen med dagens system er at Barnehagelovens bestemmelser om arealnorm kun er veiledende for både kommunale og private barnehager, mens bystyrets regler for areal per barn kun gjelder offentlige barnehager. Utover adgang til å godkjenne oppstart av nye barnehager har ikke det offentlige innflytelse over tilbudet i de private barnehagene. I Bergen er vi avhengige private aktører for å kunne tilby et tilfredsstillende barnehagetilbud til byens familier, likevel er det flere eksempler på at den manglende råderetten over 70% av barnehagene gjør det utfordrende for kommunen å planlegge, samt drive det offentlige barnehagetilbudet. Regjeringen arbeider nå med en ny barnehagelov, her bør det slås fast felles retningslinjer for arealkrav, inntaksregler, voksenteitet og pedagogtetthet i både offentlige og private barnehager.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med gjeldende politikk, der vi går inn for å gi kommunene mulighet til å stille like krav til de kommunale og de ikke-kommunale barnehagene. Dette vil (hvis gjennomslag) også gjelde bemannings- og barnehagelærer-/fagarbeidernorm, som er ivaretatt i programforslaget.

**935 Kontantstøtte
 AUF i Troms**

Forslag:

Fjerne kontantstøtteloven.

Begrunnelse:

Kontantstøtte gis til foreldre som velger å ikke benytte seg av barnehagetilbudet. En rekke studier viser at kontantstøtte holder kvinner utenfor arbeidslivet og at innvandrerkvinner har langt vanskeligere for å bli integrert når slike ordninger oppmuntrer til å bli hjemmeværende, og at gruppen som mottar kontantstøtte er langt mer homogen nå enn den var tidligere. Kontantstøtten brukes i dag i stor grad av familier som venter i barnehagekø.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med gjeldende politikk, dog har Arbeiderpartiet til nå gått inn for en ventestøtteordning for familiene som har søkt om, men ikke fått barnehageplass.

**968 EMA I BARNEVERNET
 AUF i Sør-Trøndelag**

Forslag:

At barnevernet, gjennom barnevernlovens kapittel 5A, skal få direkte omsorgsansvar for alle enslige asylsøkende barn som kommer til Norge, også de mellom 15 og 18 år

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet mener saksbehandlingen for enslige mindreårige asylsøkere må prioriteres, slik at minst mulig av barndommen tilbringes på mottak. God barnefaglig oppfølging er viktig på mottakene. Hver uke forsvinner det i gjennomsnitt ett barn fra norske asylmottak som ikke kommer til rette igjen. Dette er en uholdbar situasjon. Å gi barnevernet ansvar for alle enslige mindreårige asylsøkere er et tiltak mot forsvinninger. I tillegg må arbeidet for de barna som er forsvunnet intensiveres og forbedres.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør - Trøndelag Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Anslås å gi en nettoøkning i budsjettet på om lag 1 934 mill. kroner.

**969 KONTANTSTØTTE OG BARNEHAGER
AUF i Sør-Trøndelag****Forslag:**

Fjerne kontantstøtteloven og innføre obligatorisk barnehage i det siste året før skolestart

Begrunnelse:

Kontantstøtte gis til foreldre som velger å ikke benytte seg av barnehagetilbudet. En rekke studier viser at kontantstøtte holder kvinner utenfor arbeidslivet og at innvandrerkvinner har langt vanskeligere for å bli integrert når slike ordninger oppmuntrer til å bli hjemmeværende, og at gruppen som mottar kontantstøtte er langt mer homogen nå enn den var tidligere. Kontantstøtten brukes i dag i stor grad av familier som venter i barnehagekø. Barnehage er en av de viktigste arenaene for å lære språk og sosialisering, det er et politisk mål å ha flest mulig barn i barnehage. Dette er viktig for barnets utvikling og i integreringshenseende. For at alle femåringene i landet skal delta i sosialiseringsarenaer før skolestart innføres obligatorisk barnehage for barn i det siste året før skolestart.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør - Trøndelag Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har flere ganger foreslått å fjerne kontantstøtten, så dette er i tråd med gjeldende politikk. Å fjerne kontantstøtten er beregnet å gi en innsparing på 790 millioner kroner i året. (Man går da ut fra at etterspørselen etter barnehageplasser vil øke, og at om lag halvparten av summen som i dag brukes på kontantstøtte, må brukes på nye barnehageplasser). Å gi alle 5-åringene gratis barnehageplass (som vel er forutsetningen for at det skal være obligatorisk,) er beregnet å koste i overkant av 2 milliarder kroner i året. Familieutvalget går inn for å på sikt gjøre barnehagen gratis, og dersom det får støtte, er det er naturlig å ta ett kull av gangen og starte med 5-åringene.

**970 TODELING AV FORELDREPERMISJON
AUF i Sør-Trøndelag****Forslag:**

At foreldrepermisjonen todeles med en del til hver av foreldrene At ni uker forbeholdt mor i forbindelse med fødsel beholdes og ikke regnes med i den todelte foreldrepermisjonen

Begrunnelse:

For at begge foreldre skal ha lik rett til tid med barnet sitt, og at barnet skal ha foreldrene like mye til stede fra begynnelsen, ønsker vi å innføre en todeling av foreldrepermisjonen. Mor vil utenom den

todelte permisjonen ha rett til tre ekstra uker permisjon før fødsel og seks uker etter fødsel. Likestilt foreldrepermisjon er et av de viktigste likestillingstiltakene for å øke både fedres deltakelse i omsorgen av barnet, og kvinners deltakelse i arbeidslivet etter fødsel. Jevnere fordeling av omsorgs- og arbeidsoppgaver i hjemmet og deltakelse i yrkeslivet vil være bra både for barn, mor og far

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør - Trøndelag Arbeiderparti har ingen kommentar til forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen om å legge til rette for økt likestilling støttes. Men Familieutvalgets forslag om 14 ukers pappaperm og deretter opptrapping mot en tredeling ivaretar motstridende hensyn på bedre måte.

975 Likestilling og familiepolitikk Hedmark Arbeiderparti

Forslag:

Hedmark Arbeiderparti foreslår å styrke likestillingssettene, øke pappakvoten til minst 14 uker, og ha en likere fordeling av foreldrepermisjonen, avvikle kontantstøtten, men ha ordninger for de som ikke får barnehageplass etter endt permisjon. Ha billigere og mer tilgjengelige barnehager, gjennom å senke maksprisen og satse på kvalitet og mer fleksible åpningstider, gjennomføre Skjeieutvalgets forslag til ny likestillingspolitikk, ha et krafttak for heltid i arbeidslivet, og et eget trepartssamarbeid på likestilling, gå igjennom velferdsordningene for barnefamilie og sørg for at de treffer folks behov på best mulig måte, styrke yrkesfag gjennom mer praksisretting og mer helhetlig skoleløp med lærlingeplasser, samt gi lærlinger studentbevisrettigheter, gjennomgang av stipendordningen for yrkesfagelever, dvs se på muligheten for en økning av utstyrsstipendet i henhold til nødvendige innkjøp av utstyr.

Begrunnelse:

Hedmark Arbeiderparti mener familiepolitikken må ta innover seg at det ikke bare er i småbarnsfasen folk yter omsorg. Demografien gjør at vi lever lenger og med det kommer det økte omsorgsbehov. Mange opplever å ha pleietrengende foreldre i lang tid, som trenger bistand utover det offentlige i dag gir. Folks omsorgsarbeid overfor foreldre må også anerkjennes og støttes bedre enn i dag. Det offentlige må se på ordninger som gjør det enklere å ta seg av gamle foreldre uten at folk må slutte å jobbe. Barn med særlige behov må møte et bedre støtteapparat enn i dag. Det må gjeninnføres kraftfulle tiltak mot ufrivillig deltid, gjøres mer for å motarbeide det kjønnsdelte arbeidslivet og utdanningsvalgene, det må forskes mer på hvorfor så mange gutter faller fra i skolen, og det må rettes en kraftigere innsats for å motarbeide dette. Foreldrepermisjonen må deles likere, og kontantstøtten må avvikles, da den svekker arbeidslinja og hindrer integrering. Hedmark Arbeiderparti mener støtteordningene som retter seg inn mot barnefamilier må gjennomgås, da mange av dem er innført i en tid da familienes utfordringer var annerledes enn i dag. Det er avgjørende at velferdsordningene treffer folks hverdagsbehov, og er treffsikre. Vi må sikre velferdsordninger som sikrer alle familier trygge gode rammer, og at familier og folk med barn får økt fleksibilitet i hverdagen. Det bør innføres en ordning som sikrer barnefamilie som ikke har fått barnehageplass, men en slik ordning må understøtte arbeidslinja, integreringen og likestillingen.

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslagene som går på likestilling, ble foreslått av Arbeiderpartiet i forbindelse med behandlingen av likestillingsmeldingen våren 2016 (Innst. 228 S (2015–2016)). Forslagene som gjelder barnehage og barnefamiliene, er dekket av Familieutvalgets innstilling.

03	Innkomne forslag - Kultur	142
1	Medfinansering av arkeologiske utgravinger	142
	<i>Tønsberg Arbeiderparti</i>	142
7	Frivillighet i kommunene	142
	<i>Tønsberg Arbeiderparti</i>	142
10	Idrett og statlige pengeoverføring	143
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	143
36	Bevaring av kirkebygg	144
	<i>Re Arbeiderparti</i>	144
38	Støtte til bevaring den immaterielle kulturarven.	144
	<i>Re Arbeiderparti</i>	144
69	Internasjonale idrettsarrangement	145
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	145
70	Ungdomsmedvirkning	145
	<i>Holmestrand Arbeiderparti</i>	145
184	Behov for sterkt TV2	146
	<i>Askøy Arbeiderparti</i>	146
208	Domkirker - statsbudsjettet	147
	<i>Stavanger Arbeiderparti</i>	147
211	Medfinansering av arkeologiske utgravinger	148
	<i>Stavanger Arbeiderparti</i>	148
234	TV2 må forbli i Bergen	148
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	148
235	Kultur - Bygge opp velferdstjenesten for sjøfolk igjen.	149
	<i>Karmøy Arbeiderparti</i>	149
241	Vedlikehold av domkirker	150
	<i>Tønsberg Arbeiderparti</i>	150
247	Statlig medfinansering av arkeologiske utgravinger ved utbygging i offentlig regi	150
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	150
264	Med kultur for utvikling	151
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	151
289	Gratis bruk av alle idrettsanlegg for barn og unge	152
	<i>Nordbyen Arbeiderlag</i>	152
344	Gjeninnfør kulturskoletimen	152
	<i>Rælingen Arbeiderparti</i>	152
402	musikk og kulturskolen	153
	<i>Frogn Arbeiderparti</i>	153
403	Styrke tilskuddsordningen Instrumentfondet	153
	<i>Frogn Arbeiderparti</i>	153

404	Gode øvingslokaler for korps og amatør orkestre	154
	<i>Frogn Arbeiderparti</i>	154
405	Musikkutstysrordning	155
	<i>Frogn Arbeiderparti</i>	155
406	Dirigentutdanning.....	155
	<i>Frogn Arbeiderparti</i>	155
466	Helhetlig politikk for å styrke frivilligheten	156
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	156
480	Gaveforsterkingsordning for undersøkende journalistikk	156
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	156
500	Havabbor må bli anerkjent som sportsfiskeart i Norge	157
	<i>Oslo Arbeidersamfunn</i>	157
696	Frivilligheten må styrkes gjennom økte bevilgninger	158
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	158
698	Statlige overføringer til Frivilligsentralene må økes og øremerkes	158
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	158
699	Momsrefusjon.....	159
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	159
700	Full momskompensasjon for bygging av idrettsanlegg	159
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	159
701	Forenkling av søknader og rapporter	160
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	160
703	Øremerkede midler til fritak på kontingent	160
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	160
723	Frivillighetskoordinator	161
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	161
750	Statlig medfinansiering av arkeologiske utgravinger	162
	<i>Sarpsborg Arbeiderparti</i>	162
798	Korps i skolen.....	162
	<i>Vestfold Arbeiderparti</i>	162
843	Beaivvas Sami Nasunalateahter - en verdig nasjonsl teaterscene	163
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	163
939	OFFENTLIGE KULTURINSTITUSJONENES ASVAR FOR ET MER ÅPENT ARBEIDMARKED	164
	<i>Heimdal Arbeiderlag</i>	164
940	1% AV STATSBUDDSJETTET SKAL GÅ TIL KULTUR.....	164
	<i>Heimdal Arbeiderlag</i>	164

03 Innkomne forslag - Kultur

1 **Medfinansering av arkeologiske utgravinger** **Tønsberg Arbeiderparti**

Forslag:

Det innføres statlig medfinansering av arkeologiske utgravinger ved utbygging i offentlig regi.

Begrunnelse:

Norges middelalderbyer er underlagt krav til utgravinger før nybygging og utvikling av områder hvor det kan forekomme funn av arkeologisk interesse. Det er i hovedsak tiltakshaver som må dekke kostnadene ved utgravingen, noe som betyr at de økonomiske lønnsomhetskravene for prosjektet øker. Det gjør at kostnadene kan hindre prosjekter som skal oppfylle andre samfunnsmessige mål. For eksempel gjør de betydelige ekstrakostnadene det vanskeligere for en kommune å bygge rimelige boliger for ungdom i sentrum. En statlig medfinansering for utgravingene gjør det enklere for kommunene å utvikle et klimavennlig sentrum med en mangfoldig bosetning.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Noen kommuner har store belastninger når det gjelder funn i grunn, og må selv ta kostnaden for dette. Dette rammer tilfeldig, og det er naturlig å se på hvordan dette kan løses bedre i framtiden for å bedre kunne ivareta arkeologiske funn i Norge.

7 **Frivillighet i kommunene** **Tønsberg Arbeiderparti**

Forslag:

Kommunene bør utarbeide egen frivillighetsplan og ha frivillighetskoordinator

Begrunnelse:

Uten frivillig sektor stopper Norge. I følge folkehelseloven skal kommunene legge til rette for samarbeid med frivillig sektor. Især i større kommuner bør dette gjøres i form av en frivillighetsplan, som nedsetter kommunens prinsipper for samarbeid med frivilligheten. Større kommuner bør også ha en frivillighetskoordinator. Denne bør som et minimum ha ansvar for årlige frivillighetskonferanser og i samarbeid med de frivillige sørge for at denne viktige ressursen benyttes til det beste for samfunnet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med Frivillighetsutvalgets forslag om frivillighetskoordinator i hver kommune og en lovfesting av kommunenes ansvar for å styrke det frivillige arbeidet. I Stoltenberg-regjeringens Meld. St. 29 2012–2013 Morgendagens omsorg gikk vi inn for en satsing på opplæring av frivillighetskoordinatorer.

10 Idrett og statlige pengeoverføring Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

Det må innføres bedre kontroll og styring av idrettens bruk av økonomiske midler. Resultatkravene slik de framkommer i Idrettsmeldingen, må konkretiseres og forsterkes.

Begrunnelse:

Begrunnelse Idrettsorganisasjonene ønsker størst mulig frihet til selv å disponere midler som overføres fra stat, fylkeskommune og kommune. Det offentlige bevilger imidlertid midler til prioriterte formål. Det må derfor være godt samsvar mellom dagens pengebruk innen toppidretten og grunnlaget for tildeling av offentlige midler. Derfor må vi få bedre styring med, og kontroll av de statlige øremerkede midlene som overføres til idrettens organisasjoner. Resultatmålene som framgår av den siste Idrettsmeldingen, må konkretiseres og forsterkes

Kommentar fra Fylkespartiet:

Styret støtter i prinsippet forslaget. Styret vil understreke hensynet til at de frivillige organisasjonenes selvstendige rolle ivaretas. I mange tilfeller utgjør også den offentlige støtten en mindre del av organisasjonenes samlede økonomi.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Idretten er frivillige organisasjoner og må også behandles som det. De statlige midlene følges av et tildelingsbrev som setter opp føringer for bruken, og dette brukes aktivt.

**36 Bevaring av kirkebygg
Re Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet ønsker statlig overtakelse av vedlikeholdsansvaret for middelalderkirker.

Begrunnelse:

Norge har en stor andel av middelalderkirker som forfaller. Middelalderkirkene er blant de eldste bygningene vi har i Norge, og vedlikehold og restaurering medfører store kostnad. Dette blir nedprioritert i en stadig strammere kommuneøkonomi. Vi mener at disse kulturbyggene må bevares, og ønsker derfor at staten overtar vedlikeholdsansvaret, gjerne administrert via Riksantikvaren. Det bør ses på muligheten til finansiering via Opplysningsvesenets fond.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Noen kommuner har store utfordringer med vedlikehold av middelalderkirker. En anstrengt kommuneøkonomi bør ikke avgjøre om kirkene vedlikeholdes, og det er naturlig å se på ordninger som kan ivareta vedlikehold av middelalderkirker.

**38 Støtte til bevaring den immaterielle kulturarven.
Re Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil støtte frivillige immaterielle kulturvernorganisasjoner. Dette for å sikre at viktig lokalhistorie og kunnskap om mennesker som levde før oss ikke går tapt. Vi vil følge opp våre nasjonale forpliktelser i henhold til Unescokonvensjonen for vern av immateriell kulturarv og derfor ha en offensiv satsing på kulturvern, arkiver og museer.

Begrunnelse:

De frivillige kulturvernorganisasjonene som arbeider med innsamling, registrering, bevaring og formidling av lokal- og slektshistorie, må gis mulighet for å kunne samordne og arkivere vår nasjons felles hukommelse på lik linje med andre kulturvernorganisasjoner som tar vare på mangfoldet, utfordrer samtiden og sikrer viktige materielle og immaterielle kulturminner for fremtidige generasjoner. Slektsforskning er ikke lenger kun en privat hobby, det er en sentral og viktig del av vår immaterielle kulturarv og lokale historie. På grunn av sin egenart er immateriell kulturarv gjerne usynlig i forhold til den materielle. Men uten familie- og personhistoriene risikerer vi å gå glipp av halve historien. For hvilken verdi har gamle hus, hvis vi ikke vet hvem som bygde dem og levde der?

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Dette er et område som får lite offentlig støtte, og Ap varsla i Kulturløftet 3 at også disse skulle være med i fordelingen av midler. Disse organisasjonene gjør en oppgave på vegne av storsamfunnet ved å ta vare på og sørge for at framtiden husker fortiden.

69 Internasjonale idrettsarrangement Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

Norge må påta seg og arrangere internasjonale idrettsarrangement slik som OL og VM med jevne mellomrom. Gjennom sin arrangørrolle må Norge bidra til at arrangementene preges av nøkternhet, blant annet ved gjenbruk av anlegg der det er mulig

Begrunnelse:

Å arrangere store internasjonale idrettsarrangement er krevende. Norge som nasjon bør se seg tjent med å påta seg dette ansvaret med jevne mellomrom. For å få det til må det til et godt samarbeid mellom staten, idretten og berørte kommuner. Forutsetningene for slike arrangement må avklares tidlig mellom staten og idretten. Norge har særlige fortrinn innen vinteridrett som gjør at slike arrangement bør være av spesiell interesse

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

De store arrangementene innebærer store kostnader og må vurderes fra gang til gang.

70 Ungdomsmedvirkning Holmestrand Arbeiderparti

Forslag:

Holmestrand Arbeiderparti mener at en kommunal medvirkningsordning for ungdom bør lovfestes.

Begrunnelse:

Mer enn 80% av kommunene i Norge har en form for medvirkningsordning - som regel i form av

ungdomsråd eller kommunestyre for ungdom. Det har vært politisk enighet om at det skal være opp til kommunene hvilken type ordning man skal ha og om man skal ha det i det hele tatt. Dette fører til store forskjeller fra kommune til kommune. Vi mener at ungdommens stemme er for viktig til at dette skal overlates til hver enkelt kommune. En lovfesting vil heller ikke være en garanti for at ungdom blir hørt, da det er stor forskjell på hvordan disse medvirkningsordningene fungerer i praksis. Barn og unges rett til å bli hørt er nedfelt i barnekonvensjonen, og ungdommen er framtida vår. Vi mener det er mange argumenter for å sikre denne rettigheten og sikre lik praksis, og mener derfor det er nødvendig å lovfeste en kommunal medvirkningsordning for ungdom, på samme måte som det er gjort for eldreråd og mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med tidligere standpunkt. Arbeiderpartiet stemte i 2015 for forslag om lovfesting av ungdomsråd og utforming av nasjonale retningslinjer for disse.

184 Behov for sterkt TV2 Askøy Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet ser det som et samfunnsansvar å sikre en sterk, uavhengig presse. Pressen som institusjon kan bare fylle sin funksjon om den er til stede over hele landet og har styrke til å overvåke makthavere lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Pressen er i dag svekket. Nedbemanningen i TV2 betyr en ytterligere svekkelse av mediemangfoldet. Arbeiderpartiet forventer at regjeringen sikrer TV2 som allmennkringkaster og bidrar til at stasjonen fortsatt har sitt hovedkvarter i Bergen.

Begrunnelse:

Den alvorligste konsekvensen av nedbemanningen av store og små redaksjoner er at overvåkingen av makthavere i samfunnet er svekket. Det foregår en forskyvning av makt fra overvåkerne til makthaverne. Det utøves fortsatt god journalistikk, men langt færre journalister som skal fylle større flater, betyr mer overfladisk og kildestyrt journalistikk. Kildenettet blir langt mer ekspertdominert. Mulighetene for å oppsøke virkeligheten «der ute» blir mindre. Mediene snakker mer om virkeligheten enn å være i den. Vi støtter selvsagt et sterkt NRK, men vi må ikke havne i en situasjon der bare NRK har ressurser til å formidle TV-nyheter. NRK er Oslosentrert. Det har betydd svært mye for NRK og for norsk allmennhet at TV2 ble etablert og fikk sitt hovedkontor i Bergen. Det vil være et alvorlig tap for norsk mediemangfold om TV2 av kommersielle hensyn flytter til Oslo. Vi har gjentatte ganger sett at TV2, nettopp pga sin geografiske plassering, har dekket saker ulikt NRK og funnet saker som NRK ikke har interessert seg for eller visst om. Et sterkt TV2 gjør også NRK bedre. Norske riksmidier er konsentrert i Oslo. Politikeres fokus blir da lett Oslo. Selv i et lite land som Norge kan det bli et demokratisk problem om folk rundt i landet føler at de verken blir sett eller hørt. TV2 har bidratt til å nyansere det ensidige Oslofokus. Det er en viktig rolle som kanalen fortsatt må ha.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet inngikk i 2016 avtale om allmennkringkasting med alle partier unntatt Fremskrittspartiet. Her heter det at regjeringen må sikre videreføring av en avtale med en kommersiell allmennkringkaster med hovedkontor og nyhetsredaksjon i Bergen. Det er problemer knyttet til politisk å forbeholde TV2 denne posisjonen, men i realiteten ser det ikke ut til at andre aktører er interesserte i å søke på den varslede avtalen.

208 Domkirker - statsbudsjettet Stavanger Arbeiderparti

Forslag:

Ansvar for restaureringsarbeid og vedlikehold av Norske Domkirker må overtas av staten. Overføringer må inn i statsbudsjettet på like linje med Nidaros Domkirke.

Begrunnelse:

Domkirken rundt om i Norges land forfaller. Ønsker vi å ta vare på disse praktfulle byggene må det statlige overføringer til. Kommunene har ikke økonomi til å vare på disse uten hjelp fra staten.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er i dag et stort etterslep innen rehabilitering og vedlikehold av kirker og andre verneverdige, historiske bygg. Disse er av stor religiøs, kulturell og samfunnsmessig verdi, også for de som ikke er en del av et trossamfunn, og de er en del av vår felles kulturarv. Det er vanskelig å kun trekke ut domkirkene i spørsmålet om dette kunne være ordnet bedre gjennom statlig finansiering. Det bør av den grunn være en grundig diskusjon av både omfang og innretning av finansieringsordningene. Spørsmålet om kommunene ikke skal ha ansvaret for kirkebygg lenger kan også få konsekvenser for gravplassene, og bør drøftes i partiorganisasjonen. En annen mulig måte å gjøre det på er å legge en finansieringsplan for investeringer og vedlikeholdsoppdatering av kirkebygg i Norge. Aps stortingsgruppe har også foreslått å styrke rentekompensasjonsordningen for kirkebygg med 0,5 millioner i våre alternative budsjetter.

**211 Medfinansering av arkeologiske utgravinger
Stavanger Arbeiderparti**

Forslag:

Det innføres statlig medfinansering av arkeologiske utgravinger ved utbygging i offentlig regi

Begrunnelse:

Norges middelalderbyer er underlagt krav til utgravinger før nybygging og utvikling av områder hvor det kan forekomme funn av arkeologisk interesse. Det er i hovedsak tiltakshaver som må dekke kostnadene ved utgravingen, noe som betyr at de økonomiske lønnsomhetskravene for prosjektet øker. Det gjør at kostnadene kan hindre prosjekter som skal oppfylle andre samfunnsmessige mål. For eksempel gjør de betydelige ekstrakostnadene det vanskeligere for en kommune å bygge rimelige boliger for ungdom i sentrum. En statlig medfinansering for utgravingene gjør det enklere for kommunene å utvikle et klimavennlig sentrum med en mangfoldig bosetning.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Noen kommuner har store belastninger når det gjelder funn i grunn, og må selv ta kostnaden for dette. Dette rammer tilfeldig, og det er naturlig å se på hvordan dette kan løses bedre i framtiden for å bedre kunne ivareta arkeologiske funn i Norge.

**234 TV2 må forbli i Bergen
Arbeiderpartiet i Bergen**

Forslag:

Arbeiderpartiet oppfordrer storting og regjering til å sikre fortsatt kommersiell allmennkringkasting fra Bergen i god tid før TV 2s avtale utløper.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet i Bergen er bekymret for at TV 2s hovedkontor vil forsvinne fra Bergen og flyttes til Oslo. Siden oppstarten har TV 2 vært en suksess, en utfordrer til NRK, en viktig aktør i demokratiet, en nyhets- og aktualitetsleverandør plassert på Vestlandet, men med blikket vendt mot verden. Med sin tilstedeværelse i Bergen skiller TV 2 seg fra resten av Medie-Norge. Det er viktig for norsk mediemangfold. TV 2 er også viktig for Bergen. Et bredt utspring av nye virksomheter og tilhørende arbeidsplasser følger av TV 2s tilstedeværelse. StormGeo, Wolftech, Vizrt og Vimond er noen eksempler. I etableringen av Media City Bergen har TV 2 vært motoren i prosjektet, og helt avgjørende for at prosjektet blir en realitet. Riksdekkende aviser har lagt ned sine kontorer i Bergen og mediebedrifter med Vestlandet som kjerneområde sliter. Uten TV 2 i byen vil den vestlandske medieklyngen miste mye av sin slagkraft. TV 2s nåværende avtale med staten utløper 31. desember

2016.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet inngikk i 2016 avtale om allmennkringkasting med alle partier unntatt Fremskrittspartiet. Her heter det at regjeringen må sikre videreføring av en avtale med en kommersiell allmennkringkaster med hovedkontor og nyhetsredaksjon i Bergen. Det er problemer knyttet til politisk å forbeholde TV2 denne posisjonen, men i realiteten ser det ikke ut til at andre aktører er interesserte i å søke på den varslede avtalen.

**235 Kultur - Bygge opp velferdstjenesten for sjøfolk igjen.
Karmøy Arbeiderparti**

Forslag:

Forslag: Velferdstjenesten bygges opp igjen slik at norske sjøfolk har et godt tilbud av bøker, film og nyheter når de er på sjøen. Velferdstjenesten finansieres igjen over en egen post på statsbudsjettet. Dette for å sikre at dette ikke blir en salderingspost for andre oppgaver.

Begrunnelse:

Bakgrunn: Velferdsordningene for sjøfolk er gradvis bygget ned. Det sendes ikke lenger ut bøker, filmer og aviser til norske sjøfolk som jobber på flåten vår. Det er det norske samfunnets ansvar å sikre at sjøfolkene har et godt kulturtilbud, slik som de som jobber på land har. I dag abonnerer norske skip bl.a på filmtjeneste fra den danske sjøfartsadministrasjonen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Bør støttes. Anslått til å koste maksimalt fire millioner.

**241 Vedlikehold av domkirker
Tønsberg Arbeiderparti**

Forslag:

Ansvar for restaureringsarbeid og vedlikehold av norske domkirker må overtas av staten. Overføringer må inn inn i statsbudsjettet på lik linje med Nidaros Domkirke.

Begrunnelse:

Domkirken rundt om i Norges land forfaller, ønsker vi å ta vare på disse praktfulle byggene må det statlige overføringer til. Kommunene har ikke økonomi til å vare på disse uten hjelp fra staten.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslaget er forsøkt sendt inn etter fristen fra kommunepartiet og er ikke behandlet verken i fylkesstyret eller representantskap.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er i dag et stort etterslep innen rehabilitering og vedlikehold av kirker og andre verneverdige, historiske bygg. Disse er av stor religiøs, kulturell og samfunnsmessig verdi, også for de som ikke er en del av et trossamfunn, og de er en del av vår felles kulturarv. Det er vanskelig å kun trekke ut domkirkene i spørsmålet om dette kunne være ordnet bedre gjennom statlig finansiering. Det bør av den grunn være en grundig diskusjon av både omfang og innretning av finansieringsordningene. Spørsmålet om kommunene ikke skal ha ansvaret for kirkebygg lenger kan også få konsekvenser for gravplassene, og bør drøftes i partiorganisasjonen. En annen mulig måte å gjøre det på er å legge en finansieringsplan for investeringer og vedlikeholdsoppdatering av kirkebygg i Norge. Aps stortingsgruppe har også foreslått å styrke rentekompensasjonsordningen for kirkebygg med 0,5 millioner i våre alternative budsjetter.

**247 Statlig medfinansering av arkeologiske utgravinger ved utbygging i offentlig regi
Arbeiderpartiet i Bergen**

Forslag:

Arbeiderpartiet ønsker - En statlig medfinansering for utgravningene som kan gjøre det enklere for kommunene å utvikle et klimavennlig sentrum med en mangfoldig bosetning.

Begrunnelse:

Norges middelalderbyer er underlagt krav til utgravinger før nybygging og utvikling av områder hvor det kan forekomme funn av arkeologisk interesse. Det er i hovedsak tiltakshaver som må dekke kostnadene ved utgravingen, noe som betyr at de økonomiske lønnsomhetskravene for prosjektet øker. Det gjør at kostnadene kan hindre prosjekter som skal oppfylle andre samfunnsmessige mål. For eksempel gjør de betydelige ekstrakostnadene det vanskeligere for en kommune å bygge rimelige boliger for ungdom i sentrum.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Noen kommuner har store belastninger når det gjelder funn i grunn, og må selv ta kostnaden for dette. Dette rammer tilfeldig, og det er naturlig å se på hvordan dette kan løses bedre i framtiden for å bedre kunne ivareta arkeologiske funn i Norge.

264 Med kultur for utvikling Arbeiderpartiet i Bergen

Forslag:

Arbeiderpartiet vil at minst 1% av BNP skal gå til kultur.

Begrunnelse:

Gjennom to kulturløft nær doblet Arbeiderpartiet det statlige kulturbudsjettet. I perioden 2001-2013 ble statlige kulturbevilgninger øket fra 5 til 9.95 milliarder kroner, fra 0.8 til 0.96% av statsbudsjettet. Under Solbergregjeringen er kulturandelen på rask veg nedover. Arbeiderpartiet vil at minst 1% av BNP skal gå til kultur. Arbeiderpartiet bør ta gevinsten fra satsingen på kulturløftene og ta lederskapet i utviklingen av den nasjonale kulturpolitikken. En offensiv nasjonal kulturpolitikk må satse på flere nasjonale kraftsentra på kulturfeltet. Sterke kulturregioner er viktig for mangfold og kvalitet i profilering nasjonalt og internasjonalt. Kultur har sin klare egenverdi, samtidig som kultur er en grunnleggende utviklingskraft i samfunnet, i skjæringsfeltet mellom kultur og næring og kultur og stedsutvikling. Dette gjør urbanisering og stedsutvikling, arkitektur, design og infrastrukturutvikling til viktige områder for kulturpolitikken. Arbeiderpartiet vil satse både på det profesjonelle kunstfeltet og amatørkultur. Grunnleggende for kulturpolitikken er satsning på bibliotek og barn og unges opplæring og deltaking.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med tidligere politikk og med sektorens klare forventninger til Arbeiderpartiet. Legger da til grunn at det er 1% av statsbudsjettet som menes.

**289 Gratis bruk av alle idrettsanlegg for barn og unge
 Nordbyen Arbeiderlag**

Forslag:

Det skal være gratis for alle barn og ungdom å drive organisert idrett i alle idrettsanlegg i hele landet.

Begrunnelse:

Den som lar seg engasjere i frivillig virksomhet brenner for en sak, det være seg innenfor kultur- eller idrettsfeltet, eller innenfor en humanitær organisasjon. De gløder ikke nødvendigvis for å være frivillig, men for «sin» sak. Skal man lykkes i å hente ut samfunnsgevinsten i det organisasjonen driver med, må dette erkjennes og anerkjennes. Det er egenverdien i frivillig virksomhet som utløser nytteverdien. Dersom man evner å stimulere årsaken til at noen er blitt frivillig, kan man også høste nytteverdien av det samme engasjementet. Det betyr at selve idretten må stimuleres for å få ut gevinstene som idretten selv gir, men også samfunnsnyttene utover idrett – som folkehelse, integrering, demokratitrening og – erfaring. Idrettsbevegelsen i Norge kjennetegnes nettopp ved et enormt engasjement. Det er umulig å se for seg at frivilligheten kan erstattes som selve forutsetningen for idrett i Norge. Det er derfor helt nødvendig at samfunnet både nasjonalt og lokalt styrker frivilligheten, og styrker organisasjonen bak. Idrettsorganisasjonen har nettopp frivillighet som en av sine fire organisasjonsverdier. De andre er lojalitet, likeverd og demokrati. Med ståsted i disse verdiene – disse samfunnsverdiene – skal idrettslag, særforbund og idrettsforbund levere idrettsglede for alle. Aktivitetsverdiene er glede, fellesskap, helse og ærlighet – som forplikter.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Styret mener at en slik nasjonal målsetting forutsetter at dette blir hensyntatt i de økonomiske overføringene til kommunesektoren.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med Frivillighetsutvalgets innstilling, der det heter at kommunene har et ansvar for at det finnes utstysordninger slik at økonomi ikke hindrer deltakelse, og at Arbeiderpartiet vil at lokaler for aktivitet til barn og unge skal være gratis.

**344 Gjeninnfør kulturskoletimen
 Rælingen Arbeiderparti**

Forslag:

"Kulturskoletimen" gjeninnføres gjennom øremerkede midler til kommunene.

Begrunnelse:

Under regjeringen Stoltenberg ble det gitt øremerkede midler for "Kulturskoletimen". Dette ble et meget populært tiltak. Den blå-blå regjeringen til Solberg strøk dette i sitt første statsbudsjett. Flere kommuner har fortsatt dette tiltaket med egne kommunale midler. Vi anmoder at dette viktige og populære tiltaket gjeninnføres med øremerkede midler til kommunene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Bør støttes. Å gjeninnføre kulturskoletimen (med samme ordning som ble avviklet i 2013) er anslått å koste om lag 202 millioner kroner i året (barnetrinnet).

402 musikk og kulturskolen Frogn Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: - At alle barn skal få mulighet til å gå på kulturskole til en rimelig pris, i tilknytning til skolen/sitt nærmiljø - Sikre at elevene på kulturskolen får minst 30 min individuell undervisning og 1 times undervisning i grupper - Elever med særlige evner skal gis mulighet til å utvikle sitt talent

Begrunnelse:

Musikk- og kulturskolen skal være kommunens ressurscenter for musikk- og kulturoplæring rettet mot barn og unge. Kulturskolen skal, i samarbeid med skolen, andre profesjonelle aktører og det frivillige musikkliv, gi flest mulig barn og unge et godt undervisningstilbud innen ulike musikk- og kunsthøgskole.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med tidligere program. Merk at det er ambisiøst å love «alle barn» tilbud om kulturskole: I skoleåret 2015/2016 sto 24.931 på venteliste for å delta på kulturskole.

403 Styrke tilskuddsordningen Instrumentfondet Frogn Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: - styrke tilskuddsordningen Instrumentfondet, slik at frivillige lag/foreninger for barn og

unge (orkester, korps, etc) får gode instrumenter til sin musikkutøvelse

Begrunnelse:

Dette er en ordning som ble opprettet i 2006 og som i stor grad hjelper korps, som er i ulike posisjoner. Noen av korpsene har behov for å styrke grovmessing, andre har mange aspiranter, og trenger mange instrumenter. Norges musikkorps forbund fordeler midlene og dette er en ubyråkratisk ordning som går rett til det enkelte korps. I 2014 var det 419 skolekorps som fikk støtte fra ordningen, som er nesten halvparten av alle skolekorpsene i landet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med gjeldende politikk.

**404 Gode øvingslokaler for korps og amatør orkestre
Frogn Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: - arbeide for at «Norsk standard for akustikk i musikkrom» benyttes ved rehabilitering og bygging av musikk- og kulturbygg

Begrunnelse:

Et stort problem for mange av våre korps og orkestre er mangelen på gode øvingslokaler. Der fotballklubbene har fått fine kunstgressbaner, holder mange av korpsene – i en idrettsmetafor – fortsatt på å øve på grusbaner. Dvs nedslitte gymsaler med elendige akustiske forhold. I tillegg sliter mange skolekorps med at de ikke lenger oppfattes som skolens stolthet, noe som gjør at innarbeide vaner og tradisjoner blir utfordret. «Norsk standard for akustikk i musikkrom» må bli mer enn bare et verktøy for kommuner og fylkeskommuner, det må bli et krav at den blir fulgt opp.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Vi går per nå inn for norsk standard i nybygg.

**405 Musikkutstysordning
Frogn Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: - styrke Musikkutstysordningen til forbedring av akustiske tiltak i øvingslokaler.

Begrunnelse:

Musikkutstysordningen, som tidligere hadde intensjon om å skaffe «gode tekniske vilkår for øving og fremføring av rytmisk musikk over hele landet», kan være en naturlig ordning for musikkorpene til å søke støtte fra, for å forbedre akustiske tiltak i øvingslokalene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Bør støttes. Ivaretatt i vårt alternative budsjett for 2017.

**406 Dirigentutdanning
Frogn Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: - styrke utdanningsmidler til direksjonsstudier for korps.

Begrunnelse:

Det er viktig å få aksept for at å dirigere musikkorps er et fag, på linje med andre studier. Det er en god utvikling her, høyskolene har en større velvilje enn før, men ofte strander gode intensjoner og fagtilbud på høyskolenivå på manglende finansiering. Derfor er det viktig at estetiske fag blir prioritert høyere når utdanningsmidler skal fordeles.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen støttes.

**466 Helhetlig politikk for å styrke frivilligheten
Årvoll Arbeiderpartilag**

Forslag:

• Arbeiderpartiet vil arbeide for at alle på en enkel måte har tilgang til god informasjon om ulike former for frivillig virksomhet. Aktuelle områder vil være friluftaktiviteter, idrett, fysisk trening, ulike former for kulturell virksomhet, omsorg og pleie og aktiviteter som fremmer sosial tilhørighet, trivsel og positiv utvikling i nærmiljøene. • Arbeiderpartiet vil styrke støtten til organisasjoner som legger til rette for og organiserer frivillig arbeid. • Tilrettelegge for fysisk aktivitet for alle, ved f. eks å bygge flere flerbrukshaller der frivillige aktører også kan tilrettelegge for «ikke konkurranserettet trening» for unge og voksne ettermiddager og kvelder • Prioritere informasjon til grupper som ikke deltar aktivt i det ordinære arbeids- og næringslivet, herunder pensjonister.

Begrunnelse:

Aktivitet og tilhørighet til sosiale fellesskap er viktige forutsetninger for trivsel og helse. Et prosjekt i regi av Oslo kommune viser at «opplevelse av å gjøre noe nyttig» er den viktigste begrunnelsen for deltakelse i frivillig arbeid. Dersom partiets politikk skal bidra til «at alle skal kunne ha en god og aktiv alderdom» og å legge til rette for at eldre kan bli «en enorm ressurs for samfunnet», må både staten og kommunene legge til rette for og stimulere ulike former for frivillig aktivitet. I Norge hører frivillighet og idrett sammen i barne- og ungdomsårene gjennom Norges idrettsforbund. I ungdomsårene opplever konkurranseidretten et stort frafall. I dag er det private, ofte dyre treningssenteraktører som da er alternativet for mange. Det er viktig av unge og voksne får mulighet til å opprettholde fysisk aktivitet gjennom ulike typer rimelige aktivitetstilbud. Det vil til en hver tid være oppgaver i samfunnet som verken det offentlige eller det private arbeidslivet vil kunne ivareta. Det vil blant annet gjelde oppgaver innen omsorg og pleie av en stadig økende andel pleietrengende eldre. Det bør legges til rette for et bredt spekter av frivillig arbeid slik at den enkelte kan bidra med den kompetansen de har utviklet gjennom utdanning, og deltakelse i yrkes-, samfunns- og familieliv.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med gjeldende politikk og alternative budsjetter.

**480 Gaveforsterkingsordning for undersøkende journalistikk
Årvoll Arbeiderpartilag**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil opprette en gaveforsterkingsordning for gaver til undersøkende og kritisk journalistikk.

Begrunnelse:

Det har vært en sterk øking i aktivitet hos organisasjoner som jobber for ekstremt tankegods, konspirasjonsteorier, og splittelse mellom folk. Sterke krefter jobber imot demokrati, likhet og frihet for alle. Et viktig virkemiddel for disse kreftene er strategisk bruk av løgn og usannheter. Medisinen mot dette er mer åpenhet og mer demokrati. Derfor bør opprettes en gaveforsterkingsordning som styrker gaver til kritisk journalistikk, slik at staten matcher gavebeløpet fra private / ideelle aktører som gir uforpliktende midler til undersøkende journalistikk. Dette må skje ut forutsetninger fra statlig hold.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Målet med Arbeiderpartiets mediepolitikk må blant annet være å stimulere kvalitetsjournalistikken, og Medieutvalget lanserer noen mulige tiltak. Det er naturlig å avvente rapporten fra det regjeringsoppnevnte Mediemangfoldsutvalget før vi lander på hvilke tiltak vi mener er de beste for å nå målet.

**500 Havabbor må bli anerkjent som sportsfiskeart i Norge
Oslo Arbeidersamfunn****Forslag:**

Arbeiderpartiet vil: - at havabbor registreres som en sportsfisk hos Fiskeridirektoratet. Minstestørrelsen for opptak av havabbor bør være 52cm (de gyter når de er rundt denne størrelsen, og under denne størrelsen svømmer de på grunna, noe som gjør dem svært utsatte) -Stanse kommersielt salg av havabbor i Norge.

Begrunnelse:

I dag er ikke havabbor registrert som en norsk art, men den har kommet til norske farvann i over 40 år. Den gyter der den blir unnfaget, og det skjer flere steder i Oslofjorden. Mange havabbor har blitt tatt på kroken i det siste, til stor begeistring hos mange sportsfiskere. Sportsfiske og fritidsfiske gir store verdier til samfunnet, og er viktig for trivselen for mange. På grunn av våre store områder med vann, sjø og tilgang på fisk, kan denne sektoren vokse enda mer framover. Legger vi til rette for bedre sportsfiske, vil også turismen til Norge kunne øke, og det vil kunne gjøre Norge til et enda mer ettertraktet land for fisketurister. En bærekraftig forvaltning av vår fiskebestand er derfor viktig, og en bærekraftig forvaltning av havabboren kan gi bedre muligheter for turister til Norge og for sportsfiskere over hele landet. Kommersiell fangst bør forbys. -Minstestørrelsen for opptak av havabbor bør være 52cm (de gyter når de er rundt denne størrelsen, og under denne størrelsen svømmer de på grunna, noe som gjør dem svært utsatte) -Stanse kommersielt salg av havabbor i Norge. Dette vil hindre trålere i å målrette fangst mot havabbor og hindre trålere i å selge havabbor. Begrunnelse: Sportsfiske og fritidsfiske gir store verdier til samfunnet, og er viktig for trivselen for mange. På grunn av våre store områder med vann, sjø og tilgang på fisk, kan denne sektoren vokse enda mer framover. Legger vi til rette for bedre sportsfiske, vil også turismen til Norge kunne øke, og det vil kunne gjøre Norge til et enda mer ettertraktet land for fisketurister. En bærekraftig forvaltning av vår fiskebestand er derfor viktig, og en bærekraftig forvaltning av havabboren kan gi bedre muligheter for turister til Norge og for sportsfiskere over hele landet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I Norge er det havabboren langs kysten opp til Lofoten. Bestanden langs norskekysten økt betydelig på 2000-tallet. Det er en meget god matfisk som beskattes relativt hardt i mer sørlige områder. På tross av at den er ettertraktet ansees bestandene som sikre og godt forvaltet. Det foregår også et betydelig oppdrett av havabbor, spesielt i Middelhavet.

**696 Frivilligheten må styrkes gjennom økte bevilgninger
Fredrikstad Arbeiderparti****Forslag:**

Frivilligheten må styrkes gjennom økte bevilgninger.

Begrunnelse:

Frivilligheten er en viktig del av helse- og velferdsområdet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti støtter intensjonene i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med vedtatt politikk og våre alternative budsjetter.

**698 Statlige overføringer til Frivilligsentralene må økes og øremerkes
Fredrikstad Arbeiderparti****Forslag:**

Statlige overføringer til Frivilligsentralene må økes og øremerkes.

Begrunnelse:

Samfunnet er helt avhengige av at frivilligheten fungerer. Frivilligheten er en hjørnestein i norsk kultur og samfunnsliv. Frivilligheten er mangfoldig og det må gjøres grep for å sikre deres muligheter, ikke minst

økonomisk.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti mener det er behov for en generell styrking av kommuneøkonomien.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med vårt alternative budsjett for 2017, der vi øker bevilgningen med 20 millioner i forhold til regjeringens forslag og flytter sentralene tilbake til kulturbudsjettet.

**699 Momsrefusjon
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Refusjon av moms til frivilligheten og ideelle organisasjoner må økes.

Begrunnelse:

Sikre forutsigbarhet og større handlingsrom.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med prioriteringene i våre alternative budsjetter.

**700 Full momskompensasjon for bygging av idrettsanlegg
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Idrettslag må ha full kompensasjon av moms ved bygging av anlegg.

Begrunnelse:

Idrettslag og frivilligheten må ha en forutsigbarhet. Da øker muligheten for at planer blir gjennomført og at kommunene ikke må ta det økonomiske ansvaret.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med gjeldende politikk. Foreslått av Arbeiderpartiet senest i behandlingen av statsbudsjettet for 2017.

701 Forenkling av søknader og rapporter Fredrikstad Arbeiderparti

Forslag:

Søknadsprosedyrer og rapportering må forenkles for å frigjøre tid til aktiviteter.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med forslag som allerede ligger inne i programutkastet, og med målsetting i Kulturløftet 3. Forenkling for organisasjonene kan også skje ved at hovedvekten av økningen i bidrag til sektoren kommer gjennom frie midler (ikke prosjektmidler), slik Frivillighetsutvalget foreslår. På den måten vil tid som nå brukes på søknadsprosesser og rapportering, frigjøres. En viktig del av dette er å bevilge mer penger til momskompensasjon, slik vi allerede gjør i våre alternative budsjetter

703 Øremerkede midler til fritak på kontingent Fredrikstad Arbeiderparti

Forslag:

Øremerkede midler til barn og ungdomsaktiviteter som kan brukes på fritak på kontingent.

Begrunnelse:

Sikre at barn og ungdom med nedsatt økonomi får delta i ulike aktiviteter.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti mener denne vurderingen må gjøres i den enkelte kommune. Det vises for øvrig til tidligere merknad om behovet for en generell styrking av kommuneøkonomien.

Innstilling fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Sentralstyret:**

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

: Målet er i tråd med Frivillighetsutvalgets innstilling, der det heter at kommunene har et ansvar for at det finnes utstysrordninger slik at økonomi ikke hindrer deltakelse, og at Arbeiderpartiet vil at lokaler for aktivitet til barn og unge skal være gratis. Ap har i sine alternative budsjetter økt bevilgningen til «Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom», som skal brukes på tilbud til barn fra familier med dårlig betalingsevne. Utover dette bør arbeidet rettes mot å få på plass universelle ordninger.

**723 Frivillighetskoordinator
Fredrikstad Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet mener kommunene må ansette en frivillighetskoordinator.

Begrunnelse:

Frivilligheten er enorm og det er behov for at noen har oversikt og kunnskap om dette i alle kommuner.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti anser dette som en prioritering den enkelte kommune må gjøre.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med Frivillighetsutvalgets forslag om frivillighetskoordinator i hver kommune og en lovfesting av kommunenes ansvar for å styrke det frivillige arbeidet. I Stoltenberg-regjeringens Meld. St. 29 2012–2013 Morgendagens omsorg gikk vi inn for en satsing på opplæring av frivillighetskoordinatorer.

**750 Statlig medfinansiering av arkeologiske utgravinger
Sarpsborg Arbeiderparti**

Forslag:

Statlig medfinansiering av arkeologiske utgravinger ved utbygging i offentlig regi.

Begrunnelse:

Norges middelalderbyer er underlagt krav til utgravinger før nybygging og utvikling av områder hvor det kan forekomme funn av arkeologisk interesse. Det er i hovedsak tiltakshaver som må dekke kostnadene ved utgravingen, noe som betyr at de økonomiske lønnsomhetskravene for prosjektet øker. Det gjør at kostnadene kan hindre prosjekter som skal oppfylle andre samfunnsmessige mål. For eksempel gjør de betydelige ekstrakostnadene det vanskeligere for en kommune å bygge rimelige boliger for ungdom i sentrum. En statlig medfinansiering for utgravingene gjør det enklere for kommunene å utvikle et klimavennlig sentrum med en mangfoldig bosetning.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti støtter intensjonene i forslaget.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Noen kommuner har store belastninger når det gjelder funn i grunn, og må selv ta kostnaden for dette. Dette rammer tilfeldig, og det er naturlig å se på hvordan dette kan løses bedre i framtiden for å bedre kunne ivareta arkeologiske funn i Norge.

**798 Korps i skolen
Vestfold Arbeiderparti**

Forslag:

Kommunene samarbeider med frivillige musikkorganisasjoner i nærmiljøet om å gi alle barn instrumentopplæring i musikktime i skolen, fortrinnsvis ved klassekorps. Instrumentopplæring skal følge skolens gratisprinsipp.

Begrunnelse:

Den kulturelle skolesekken og "Broen og den blå hesten" hadde som mål at barn og unge ikke bare skulle forbruke, men også utøve musikk og kultur. Det ble i 1996 uttalt: "Med handlingsplan for dei estetiske faga og kulturdimensjonen i skolen vil Kulturdepartementet og Kyrkje-, utdannings- og forskingsdepartementet prøve å leggje tilhøva til rette for å styrkje samarbeidet mellom grunnskolen, nærmiljøet og kunst- og kulturinstitusjonane. Det ligg store utfordringar i kulturinstitusjonane såvel som i skolen til å utvikle eksisterande og nye samarbeidsformer. Vidare er det viktig å setje i verk fellestiltak og formidlingsformer som kan aktivisere og stimulere barn og unge til eigen aktivitet og oppleving." Utfordringene knyttet til barns egen utøvelse av musikk er et samfunnsproblem. Det er 10 000 færre korpsmusikanter nå enn for 10 år siden. Det er lagt ned 100 skolekorps de siste 5 årene. Dette vil få konsekvenser for rekruttering til nasjonale musikk institusjoner og får konsekvenser for å skape og utvikle norsk musikk og utvikle norske musikkutøvere og kulturarbeidere. Det har også store konsekvenser for å beholde lokale kulturbærere i korpsbevegelsen. Erfaring med klassekorps viser dessuten at elevene får

bedre resultater i alle fag i skolen og bedre læringsmiljø.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap, og støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I programutkastet legges det opp til at skolefritidsordningen gjøres om til en aktivitetsskole med klare krav til pris og innhold, blant annet mulighet for kulturskoletilbud. Det er naturlig at instrumentopplæring vurderes som en del av dette.

843 **Beaivvas Sami Nasunalateahter - en verdig nasjonalt teaterscene
Finnmark Arbeiderparti**

Forslag:

Norge har siden nasjonens begynnelse vært tuftet på territoriet til to folk, nordmenn og samer. Arbeiderparti viser til at Norge har to nasjonalteatere; Beaivváš Sámi Našunálateáhter lokalisert i Kautokeino og Nationaltheateret lokalisert i Oslo. Arbeiderpartiet mener at tiden nå er inne for å få realisert et nasjonalt teaterbygg for det samiske folk – et bygg som er et nasjonalteater verdig.

Begrunnelse:

Det Samiske Nasjonalteatret Beaivváš har en lang historie i Kautokeino med dype røtter inn i den fellesnordiske samiske kulturelle og politiske historien. I begynnelsen ble teateret først etablert som en frigruppe, bestående av unge, engasjerte kulturaktivister i Kautokeino-området. Den første forestillingen "Våre Vidder" så dagens lys i 1981, og i 1987 ble Beaivváš stiftet som aksjeselskap og kulturinstitusjon før teateret videre i 1991 ble lagt inn som fast post på det norske statsbudsjettet. Fra 1993 ble Beaivváš definert som en av Norges nasjonale teaterinstitusjoner sammen med Nationalteatret, Det Norske Teatret og Den Nationale Scene. Norge har siden nasjonens begynnelse vært tuftet på territoriet til to folk, nordmenn og samer. Kautokeino Arbeiderparti viser til at Norge har to nasjonalteatere; Beaivváš Sámi Našunálateáhter lokalisert i Kautokeino og Nationaltheateret lokalisert i Oslo. Nå er tiden inne for å få realisert et nasjonalt teaterbygg for det samiske folk – et bygg som er et nasjonalteater verdig! Det må arbeides for å sikre rammer slik at et nybygg kan realiseres. Vi kan da endelig kunne se lyst på realiseringen av et nytt praktbygg for det samiske nasjonalteateret Beaivváš.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med vårt alternative budsjett for 2017, der vi foreslår midler til ferdigprosjektering og oppstart av

nytt teaterbygg i Kautokeino.

939 OFFENTLIGE KULTURINSTITUSJONENES ASVAR FOR ET MER ÅPENT ARBEIDMARKED
Heimdal Arbeiderlag

Forslag:

- Offentlige kulturinstitusjoner må tilstrebe å lyse ut flere oppdrag og engasjement, slik at flere nyutdannede får muligheten til å komme inn på arbeidsmarkedet. - Lokale krefter skal vurderes og prioriteres i den grad det er mulig innenfor loven.

Begrunnelse:

I Norge blir offentlige kulturinstitusjoner som blir støttet av stat, fylkeskommune og kommune. De har i løpet av ett år flere store produksjoner hvor det leies inn arbeidskraft i form av blant annet skribenter, musikere, scenografer, designere, koreografer, skuespillere, regissører og dansere på engasjement. Det er mange nyutdannede innenfor feltet som sliter med å komme på arbeidsmarkedet og å konkurrere om jobbene, rett og slett pga at veldig få engasjement lyses ut. Trondheim Arbeiderparti vil at offentlige kulturinstitusjoner skal utnytte muligheten til effektive produksjoner ved, der det er mulig, å ansette lokale krefter ved store produksjoner. Offentlige kulturinstitusjoner skal føre en ansettelsespolitikk som sikrer gode muligheter for nyutdannede og sikrer god rekruttering i bransjen. Arbeiderpartiet mener at:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør-Trøndelag Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ytterligere retningslinjer kan fort komme i konflikt med institusjonenes kunstneriske frihet. Dette handler langt på vei om god nok finansiering over statsbudsjettet, og det er ivaretatt i Arbeiderpartiets alternative budsjetter.

940 1% AV STATSBUJSJETTET SKAL GÅ TIL KULTUR
Heimdal Arbeiderlag

Forslag:

Arbeiderpartiet ønsker å gjeninnføre kulturløftet, hvorav 1% av statsbudsjettet skal gå til kultur.

Begrunnelse:

Trondheim Arbeiderparti mener at kultur har en viktig verdi i seg selv og det er viktig at staten bidrar til at alle i Norge har et rikt og variert kulturliv og kulturtilbud. I 2017 må Arbeiderpartiet bidra til at kulturlivet blir tatt på alvor og derfor ønsker vi å gjeninnføre kulturløftet, hvorav 1% av statsbudsjettet skal gå til kultur.

04	Innkomne forslag - Utenriks og forsvar	170
18	Norsk deltakelse i TISA-forhandlingene stilles i bero!..... <i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	170 170
33	Nei til TTIP og TISA <i>Re Arbeiderparti</i>	171 171
40	Fredsnasjonen Norge..... <i>Re Arbeiderparti</i>	171 171
49	AP skal arbeide for at Norge forsterker sin innsats for saharawiene <i>Sandefjord Arbeiderparti</i>	172 172
58	Atomvåpen <i>Horten Arbeiderparti</i>	173 173
60	Styrk norsk basepolitikk <i>Horten Arbeiderparti</i>	174 174
61	Innfri NATO's mål om 2% av BNP til forsvaret innen 2024 <i>Horten Arbeiderparti</i>	174 174
62	Styrk et norsk førstelinjeforsvar og heimevernet <i>Horten Arbeiderparti</i>	175 175
122	Nordområdeminister fra 2017 <i>Bodø Arbeiderparti</i>	176 176
192	Beskyttelse av sykehus og hjelpearbeidere i krig <i>Hokksund Arbeiderforening</i>	176 176
218	TTIP/TISA <i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	177 177
229 <i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	178 178
243	Støtt et klart nei til lagring og bruk av atomvåpen <i>Gjerdrum Arbeiderparti</i>	179 179
262	Forsvarsbudsjettet <i>Fiskeri- og forskningsfaglig Partilag</i>	180 180
267	Arbeiderpartiet vil jobbe for at Heimevernet er tilstede og klare til å løse oppdrag i hele landet. <i>Sel Arbeiderparti</i>	181 181
271	Økt satsning på Forsvarets spesialstyrker <i>Åmot Arbeiderparti</i>	182 182
272	Hærens krigsskole fra Linderud til Rena..... <i>Åmot Arbeiderparti</i>	182 182
277	For en sosisaldemokratisk utentrikspolitikk (forslaget er fra Internasjonalt utvalg i Hedmark AP) <i>Åmot Arbeiderparti</i>	183 183

278	Nei til radikalisering (forslaget er fra Internasjonalt utvalg i Hedmark AP)...	184
	<i>Åmot Arbeiderparti</i>	184
305	Krisen i Sør-Sudan	185
	<i>AUF i Hordaland</i>	185
312	Forurensning av verdenshavene	186
	<i>Fiskeri- og forskningsfaglig Partilag</i>	186
313	Bistand til U- land på fiskeriforvaltning	187
	<i>Fiskeri- og forskningsfaglig Partilag</i>	187
314	Sterkere operativ overvåking og tilstedeværelse på verdenshavene	187
	<i>Fiskeri- og forskningsfaglig Partilag</i>	187
386	Vanunu til Norge.....	188
	<i>Ås Arbeiderparti</i>	188
448	Følge opp NATOs mål, men styrke kanaler reduserer spenning	189
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	189
456	Kutt i subsidier til forbruk av fossilt brennstoff og en global prising av CO²	190
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	190
478	Bidra til stabile forhold, demokrati og menneskerettigheter	191
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	191
498	Erkjenn folkemordet på armenerne!	191
	<i>Oslo Arbeidersamfunn</i>	191
504	Et internasjonalt forbud mot kjøp av sex	193
	<i>AUF i Oslo</i>	193
530	Styrke Hæren og Heimevernet	194
	<i>Oppsal Arbeiderpartilag</i>	194
541	Frigjør Vest-Sahara!	194
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	194
556	Klimaflyktninger trenger også internasjonal beskyttelse	195
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	195
561	Frihandelsavtale mellom EU og USA, TISA og TTIP.....	196
	<i>Mandal Arbeiderparti</i>	196
583	TISA (Trade in Service Agreement) /TTIP (transatlantic trade and investment partnership) -avtalene.	197
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	197
585	Forby atomvåpen.....	198
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	198
586	Økt bistand til entreprenører i utviklingsland	199
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	199
595	En offensiv handelspolitikk i Israel/Palestina-konflikten	199
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	199
617	Finans som strategisk satsingsområde i utenrikspolitikken.....	200
	<i>Internasjonalt Forum</i>	200

618	Internasjonal avtale mot hemmelighold, skatteunndragelse og ulovlig kapitalflyt.....	201
	<i>Internasjonalt Forum</i>	<i>201</i>
619	Global finansskatt som utløser finans til små og mellomstore selskaper	201
	<i>Internasjonalt Forum</i>	<i>201</i>
620	Fagligpolitisk engasjement og trepartssamarbeid sentralt i utenrikspolitikken.....	202
	<i>Internasjonalt Forum</i>	<i>202</i>
621	Oljefondet skal investere i nye markeder og i infrastruktur	203
	<i>Internasjonalt Forum</i>	<i>203</i>
622	Global maktomveltning.....	203
	<i>Internasjonalt Forum</i>	<i>203</i>
625	Økt norsk innsats på Afrikas Horn og Sahel.....	204
	<i>Internasjonalt Forum</i>	<i>204</i>
627	Økonomiske virkemidler mot den israelske okkupasjon av Palestina	205
	<i>Internasjonalt Forum</i>	<i>205</i>
661	Eksport av strategiske varer	206
	<i>AUF i Hedmark</i>	<i>206</i>
684	Eksport av strategiske varer	206
	<i>AUF i Østfold</i>	<i>206</i>
802	Brudd på menneskerettigheter i et NATO-land.....	207
	<i>Vestfold Arbeiderparti</i>	<i>207</i>
806	Finansiering av forsvarskorpene	208
	<i>Vestfold Arbeiderparti</i>	<i>208</i>
831	Eksport av våpen og militært utstyr	208
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>208</i>
847	Nordområdestategien.....	209
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>209</i>
868	En aktiv utenrikspolitikk	210
	<i>Buskerud Arbeiderparti</i>	<i>210</i>
892	TTIP/TISA	211
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	<i>211</i>
897	Okkupasjonen av Vest-Sahara må opphøre.....	212
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	<i>212</i>
898	Krisen i Sør-Sudan	213
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	<i>213</i>
904	Vest-Sahara må bli anerkjent som selvstendig stat.....	214
	<i>Sogn og Fjordane Ap</i>	<i>214</i>
909	Sikre Sjøforsvarets rolle i Hordaland.....	215
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	<i>215</i>
921	Trygghet, samfunnssikkerhet og forsvar	216
	<i>Tromsø Arbeiderparti</i>	<i>216</i>

924	Forsvar og trygghet.....	217
	<i>Troms Arbeiderparti</i>	<i>217</i>
929	Eksport av strategiske varer	218
	<i>AUF i Troms</i>	<i>218</i>
954	Nei til nedprioritering av det norske forsvaret.....	219
	<i>Ørland Arbeiderparti</i>	<i>219</i>
960	Trygge situasjonen til forsvarsansatte og andre berørt av etablering og utbygging av Ørland kampflybase	220
	<i>Ørland Arbeiderparti</i>	<i>220</i>
963	EKSPORT AV STRATEGISKE VARER	220
	<i>AUF i Sør-Trøndelag</i>	<i>220</i>
964	VÅR TIDS SLAVERI	221
	<i>AUF i Sør-Trøndelag</i>	<i>221</i>
965	NORSK BASEPOLITIKK.....	222
	<i>AUF i Sør-Trøndelag</i>	<i>222</i>
966	PALESTINA	223
	<i>AUF i Sør-Trøndelag</i>	<i>223</i>

04 Innkomne forslag - Utenriks og forsvar

18 Norsk deltakelse i TISA-forhandlingene stilles i bero! Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

Før Norge eventuelt signerer en TISA-avtale skal det vurderes gjennomført en rådgivende folkeavstemning om avtalen. Norsk deltakelse i TISA-forhandlingene stilles i bero i påvente av at en bred og grundig informasjonskampanje, og påfølgende politisk prosess er gjennomført.

Begrunnelse:

Femti av verdens mest velstående land, blant dem USA, EU-landene og Norge – forhandler om en avtale om handel med tjenester, Trade in Services Agreement (TISA). TISA omfatter også tjenester som vannforsyning, post, og tjenester vi er vant til å betrakte som offentlig velferd, bl.a. helsetjenester. Formålet er å fjerne konkurransehindringer og hindringer mot konkurranseutsetting og privatisering. Regler som hindrer kommersialisering av tjenester, men også f.eks. jernbanesubsidiering og geografisk prisutjevning vil innen rammene av TISA klassifiseres som unødvendige handelshindringer. Utenlandske leverandører skal likebehandles med nasjonale. Offentlig sektor kan komme til å bli tvunget til å konkurranseutsette og privatisere tjenester, også tjenester som er offentlige av velferds- og likeverdsmessige hensyn, og som er bærebjelker under velferdsstat og velferdskommuner. Demokratisk styring av tjenesteproduksjon vil innebære handelshindringer, og forbys. Reversering av privatisering vil bli forbudt. TISA-forhandlingene er hemmelige, og har ikke vært bredt politisk behandlet i Stortinget. Parter som vil bli berørt, bl.a. fagbevegelsen, nektes innsyn.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Når en avtale eventuelt er ferdig forhandlet, forutsetter vi at vårt parti vil se den opp mot de klare prinsipper siste landsmøte har lagt til grunn. Styret mener det ikke er aktuelt å gjennomføre en rådgivende folkeavstemning. Styret viser til at Arbeiderpartiets landsmøte har vedtatt at det ikke er aktuelt for Arbeiderpartiet å støtte en handelsavtale med tjenester som innskrenker det politiske handlingsrommet når det gjelder å organisere og drive offentlige tjenester, eller som innebærer privatisering og konkurranseutsetting. Dette er i tråd med forutsetninger også EU-parlamentet har lagt til grunn for å kunne godkjenne en TISA-avtale. Det er heller ikke noe som tyder på at en slik avtale vil gå lenger enn EØS-avtalen når det gjelder handel med tjenester. En TISA-avtale vil gjelde markedsadgang og likebehandling av utenlandske og innenlandske tjenesteytere på de områdene som åpnes, men vil ikke hindre nasjonale regler mht f.eks. helse- og miljøstandarder og annen forbrukerbeskyttelse.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

TISA-avtalens har stor betydning for norsk verdiskaping og sysselsetting. Som et lite land er det i vår interesse å sikre felles spilleregler og forutsigbarhet internasjonalt. Det internasjonale tjenestemarkedet er stort, og vi har offensive interesser knyttet til at norske tjenesteprodusenter får økt tilgang til det globale tjenestemarkedet. Samtidig er det en forutsetning for Arbeiderpartiet at en avtale ikke svekker det politiske handlingsrommet knyttet til kontroll og styring med offentlige tjenester og velferdstilbud. Avtalen må ikke legge hindringer for å regulere forhold som forbrukerbeskyttelse, helse, sikkerhet, miljø og arbeidstakerrettigheter. Sammen med fagbevegelsen må vi slå ring rundt etablerte arbeidstakerrettigheter og fullt ut benytte det handlingsrommet EØS-avtalen gir.

33 Nei til TTIP og TISA Re Arbeiderparti

Forslag:

Vi må si nei til avtalene om TTIP og TISA. Norge må inngå eventuelle samarbeidsavtaler med USA kun etter frie og åpne bilaterale forhandlinger, og norske statlige myndigheter må sikres full kontroll over den videre effektueringen av slikt samarbeid.

Begrunnelse:

Handelsavtalene TTIP (via EØS) og TISA vil åpne Norge for amerikanske bedrifters overtakelse av norske bedrifter og offentlige tjenester. Forhandlingene har i stor grad vært ført i hemmelighet og unndratt offentlig innsyn. I avtalene garanteres de amerikanske bedriftene fortjeneste ut fra vilkårene de gis når de kommer inn på det norske markedet, og hvis norske lovendringer for å bedre klima, arbeidsmiljø, ansettelsesforhold eller lønnsforhold senere reduserer inntjeningen for de amerikanske bedriftene, kan de saksøke Norge med store erstatningskrav. Dette virker sterkt negativt for ny norsk lovgivning om klima og arbeidsmiljø, og erstatningskrav som har vært framsatt i andre land ut fra lignende avtaler, framstår som brutalt urettferdige.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

TISA-avtalens har stor betydning for norsk verdiskaping og sysselsetting. Som et lite land er det i vår interesse å sikre felles spilleregler og forutsigbarhet internasjonalt. Det internasjonale tjenestemarkedet er stort, og vi har offensive interesser knyttet til at norske tjenesteprodusenter får økt tilgang til det globale tjenestemarkedet. Samtidig er det en forutsetning for Arbeiderpartiet at en avtale ikke svekker det politiske handlingsrommet knyttet til kontroll og styring med offentlige tjenester og velferdstilbud. Avtalen må ikke legge hindringer for å regulere forhold som forbrukerbeskyttelse, helse, sikkerhet, miljø og arbeidstakerrettigheter. Sammen med fagbevegelsen må vi slå ring rundt etablerte arbeidstakerrettigheter og fullt ut benytte det handlingsrommet EØS-avtalen gir. Vi må ta endelig stilling til de handlingsalternativ Norge står overfor, når en TTIP-avtale eventuelt foreligger. Betingelsene for norsk eksportnæring vil være et viktig hensyn i Arbeiderpartiets vurdering av TTIP, men vi vil ikke støtte en handelsavtale som undergraver hardt tilkjempede rettigheter og standarder. Det er en forutsetning at TISA ikke pålegger privatisering, deregulering eller konkurranseutsetting av noen offentlig tjeneste på nasjonalt eller lokalt nivå. Dette gjelder også muligheten for – gjennom politiske vedtak – å gjeninnføre offentlig eierskap og styring i sektorer som tidligere har vært privatisert.

40 Fredsnasjonen Norge Re Arbeiderparti

Forslag:

Norge bør satse enda sterkere på fredsmegling og mye mindre på krigføring. Norge må arbeide for at

Russland skal få bedre internasjonale forhold.

Begrunnelse:

Vi må ikke la oss lure av USAs og NATOs fryktpropaganda, som i stor grad motiveres av de økonomiske insentivene det enorme våpensalg medfører. Norges rolle som fredsmegler i verden uthules av norsk deltakelse i pågående kriger og norsk våpensalg. Det er viktig at Norges innsats i utlandet ikke forverrer forholdene for den sivile befolkningen, slik vi ser eksempel på i for eksempel Afghanistan (jf. Godal-utvalget), og internasjonale rapporter om Irak og Libya. Ødeleggelsene har ført til at IS har fått større fotfeste i de krigsherjete områdene. Vi må motsette oss å videreføre en slik hensynsløs og brutal politikk.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Freds- og forsoningsinnsatsen bør styrkes i norsk utenrikspolitikk og norsk våpeneksport bør fortsatt være omfattet av et strengt regelverk. For øvrig framstår ikke forslaget i tråd med Arbeiderpartiets utenrikspolitiske verdigrunnlag. Nøkkelen til at Russland skal få bedret sine internasjonale forhold ligger hos Russland selv bl.a. gjennom å overholde det inngåtte Minsk-avtaleverket om Øst-Ukraina.

49 AP skal arbeide for at Norge forsterker sin innsats for saharawiene Sandefjord Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet skal arbeide for at Norge forsterker sin innsats for saharawienes legitime og folkerettslige rett til selvbestemmelse og uavhengighet gjennom en folkeavstemning, i tråd med folkeretten og FNs vedtak. Norge anerkjenner ikke Marokkos annektering av Vest-Sahara og må enda tydeligere og enda mer aktivt fraråde norske selskaper i å delta i plyndringen av Vest-Sahara. Norge må ta initiativ ovenfor FNs sikkerhetsråd for å gi MINURSO mandat til å overvåke menneskerettighetsbrudd i de okkuperte områdene. Det må legges press på okkupasjonsmakten Marokko for at alle former for overgrep mot saharawier stanses og at menneskerettighetene respekteres. Marokko må umiddelbart løslate alle politiske fanger. Arbeiderpartiet skal søke å samarbeide med søsterpartier i andre europeiske land for at EUs tilnærming til konflikten blir mer i tråd med norsk tolkning av folkeretten i Vest-Sahara.

Begrunnelse:

Vest-Sahara har levd med Marokkos okkupasjon siden 1975. Landets endelige status er ennå ikke avgjort - mye på grunn av at Marokko ikke ønsker å samarbeide med FN om en folkeavstemning. Det er folkerettslig enighet om at Vest-Sahara i dag både er ulovlig okkupert og et såkalt ikke-selvstyrt område. Vest-Sahara behandles i FN som et uløst kolonispørsmål. Flere FN-resolusjoner henviser til at Vest-Sahara er okkupert. At landet er okkupert, har også vært understreket av norske myndigheter før. Arbeiderpartiet har vært klar i sitt syn på den marokkanske okkupasjonen og at en er nødt til å finne en snarlig løsning for Vest-Sahara og dens befolkning. Det er nå på tide at Norge øver et sterkt påtrykk overfor Marokko og spesielt FN. Etter 35 års ørkenvandring er det på tide med en løsning, i første omgang en folkeavstemning - slik at Vest-Saharas befolkning kan se fremover og begynne å leve et menneskeverdig liv.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Den marokkanske okkupasjonen er i strid med folkeretten. Norge må engasjere seg for at partene skal enes om en politisk løsning på konflikten som bidrar til saharawienes legitime rett til selvbestemmelse og organisasjonsfrihet. Arbeiderpartiet vil arbeide for at Norge, etter etableringen av et folkerettslig grunnlag, skal anerkjenne et selvstyrt Vest-Sahara som uavhengig stat. Sentralstyret anbefaler at forlagene 49, 541 og 904 samordnes.

58 Atomvåpen Horten Arbeiderparti

Forslag:

Norge skal arbeide aktivt for å nå og opprettholde en verden fri for atomvåpen. Som et viktig skritt i dette arbeidet skal Norge støtte opp om og slutte seg til FNs forhandlinger om en internasjonal avtale som forbyr atomvåpen, som Arbeiderpartiet i liket med Den internasjonale Røde Kors-komiteen anser som en uunnværlig byggestein i det rettslig bindende rammeverket for å sikre en verden fri for atomvåpen. Norge vil arbeide for en FN-avtale som nedsetter en sterk norm mot atomvåpen, understøtter og bidrar til gjennomføring av Ikkespredningsavtalen og gir ny kontekst og retning til det videre arbeidet med å oppnå balansert og gjensidig nedrustning, samtidig som den sikrer interoperabilitet for NATO-land som velger å undertegne avtalen. Norge skal også bidra aktivt til at atomvåpenstater kan oppnå enighet om balansert og gjensidig nedrustning og på dette grunnlag kan slutte seg til forbudsavtalen..

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. For å oppnå faktiske resultater i nedrustningsarbeidet er det imidlertid også nødvendig å engasjere og få trukket med atomvåpenstatene i dette arbeidet.

**60 Styrk norsk basepolitikk
 Horten Arbeiderparti**

Forslag:

Norge fortsetter sin selvpålagte basepolitikk og arbeid med å skape lavspenning, og dermed tjenlig handlingsrom, i nordområdene.

Begrunnelse:

Norsk sikkerhetspolitikk har til nå vært basert på en finstemt balanse mellom avskrekking og beroligelse. Avskrekking for at Russland ikke skulle være i tvil om at et angrep på Norge ville være ensbetydende med krig med USA. Beroligelse for at Russland ikke skal få grunn til å mistenke eller frykte at det pågår forberedelser for et angrep på landet fra norsk territorium og for å unngå at Russland i en opphetet krisesituasjon ikke skal bli fristet til, eller føle behov for et forkjøpsangrep på Norge. Denne balansen bør ikke forrykkes i retning av mer vekt på avskrekking på bekostning av beroligelse, ettersom det vil være i strid med tradisjonell norsk lavspenningspolitikk i nord. Norsk lavspenningspolitikk har vært vellykket fordi våre naboer har delt vår interesse av at nordområdene ikke måtte bli et konfrontasjonsområde hvor styrker sto oppmarsjert mot hverandre. Lavspenning tjener Norge og har tjent norske interesser godt gjennom mange tiår. Vår nordpolitikk har til nå vært en viktig forutsetning for et fornuftig handlingsrom i vårt nærområde. Norge er ikke tjent med en endret basepolitikk, som øker spenningen

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Samtidig er økt trening og øving sammen med våre allierte på norsk jord og under norske forhold i Norges interesse.

**61 Innfri NATO's mål om 2% av BNP til forsvaret innen 2024
 Horten Arbeiderparti**

Forslag:

Norge gjennomfører en opptrapping av de årlige forsvarsbudsjetter til 2% av bruttonasjonalprodukt fram mot 2024, i tråd med hva Regjeringen forpliktet seg til under NATOs toppmøte i Cardiff i september 2014

Begrunnelse:

Et bakketungt nasjonalt territorialforsvar, støttet av kampfly, maritime patruljefly, undervannsbåter og fregatter, lar seg ikke finansiere med mindre forsvarsrammen økes til et nivå tilsvarende 2 prosent av BNP.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forsvarsbudsjettet for 2017 på 51 mrd. kroner tilsvarer 1,56 prosent av BNP (etter at Arbeiderpartiet i forhandlingene om langtidsplanen fikk gjennomslag for en styrking av 2017-budsjettet med 390 mill. kroner). 2 prosent av BNP i 2017 ville bety en økning på ca. 14,3 mrd. kroner. I tråd med den vedtatte langtidsplanen vil rammen for forsvarsbudsjettet øke med ca. 8 mrd. kroner fram mot 2020. Samtidig innebærer NATOs mål også en målsetning om at investeringer skal utgjøre minst 20 prosent av forsvarsutgiftene; dette målet vil Norge ventelig nå med god margin. I 2015 lå for øvrig Norges forsvarsbudsjett på en klar 2. plass (kun bak USA) blant alle NATO-landene målt etter utgifter per innbygger.

62 Styrk et norsk førstelinjeforsvar og heimevernet Horten Arbeiderparti

Forslag:

Norge må fastholde et nasjonalt førstelinjeforsvar og heimevernet styrkes.

Begrunnelse:

Et bakketungt nasjonalt førstelinjeforsvar utgjør en tydelig og troverdig manifestasjon av forsvarsvilje og har derfor betydelig avskrekkende effekt. Et bakkebasert territorialforsvar utgjør ingen trussel mot andre enn den som måtte ha angrepet Norge og befinner seg inne på norsk territorium med styrker, og har slik sett også en beroligende virkning. I sum bidrar derfor et bakkebasert territorialforsvar til stabilitet og lavspenning.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Forsvaret skal utgjøre en krigsforebyggende terskel og sikre troverdig avskrekking med basis i NATOs kollektive forsvar. H-/Frp-regjeringen satte hæren og heimevernet på vent gjennom den såkalte landmaktutredningen. Det er derfor nå nødvendig å vie særlig oppmerksomhet til den vider utviklingen av hæren og heimevernet med mål om en moderne, slagkraftig og mobil landmakt.

**122 Nordområdeminister fra 2017
Bodø Arbeiderparti**

Forslag:

Nordområdene skal være et synlig satsingsområde i neste Arbeiderpartiregjering. Derfor foreslås det at det utnevnes en nordområdeminister som får i ansvar å gjennomføre en nordområdepolitikk som ivaretar helheten.

Begrunnelse:

Nordområdene krever en helhetlig tilnærming, det handler om både næringspolitikk, klimapolitikk, utenrikspolitikk og forsvarspolitikk. Dermed vil en fragmentering av ansvar kunne redusere kraften i nordområdepolitikken.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Intensjonen om å etablere en helhetlig og tydeligere satsing på nordområdene støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret viser til at Nordområdene er vårt viktigste strategiske satsingsområde i utenrikspolitikken. I disse områdene møtes grunnleggende nasjonale interesser og sikkerhetspolitiske utfordringer. Arbeiderpartiet er opptatt av å styrke nordområdesatsingen som en nasjonal satsing som skal komme hele landet til gode. Hvorledes dette skal organiseres må være opp til den til en hver tid sittende regjering å bestemme.

**192 Beskyttelse av sykehus og hjelpearbeidere i krig
Hokksund Arbeiderforening**

Forslag:

NORGE MÅ TA INITIATIV I OVERNASJONALE ORGANER for å gjenreise en internasjonal opinion for at stater og grupper involvert i krig skal respektere og etterleve Genevekonvensjonene og internasjonal folkerett

Begrunnelse:

I 1846 vedtok noen stater som den første Genevekonvensjonen, etter initiativ av Henri Dunant, Røde Kors' grunnlegger. Han arbeidet for at syke og sårede soldater hadde lik rett til medisinsk hjelp, uansett hvilken side de sto på i konflikten. De fleste land har underskrevet på konvensjoner om regler i krig, som skal beskytte sårede, syke, sivile og hjelpearbeidere. I dag brytes krigens folkerett stadig oftere. Antallet bombing, bekymringer og kidnappinger av nødhjelpsarbeidere er mer enn doblet på ti år. Sykehus og ambulanser tydelig merket med internasjonalt kjente symboler som Røde Kors og Røde Halvmåne samt fler blir beskyttet og bombet. FN vedtar protester og resolusjoner, som ikke synes å ha noen virkning.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Her kan Norge ta internasjonale initiativ for å reise internasjonal opinion, særlig for at ikke-statlige aktører skal respektere og etterleve Genève-konvensjonene og krigens folkerett.

218 TTIP/TISA Arbeiderpartiet i Bergen

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: - arbeide for å sikre demokratisk behandling i WTO og åpenhet rundt forhandlingene si nei til TTIP og TISA - bruke EFTA-sekretariatet aktivt for påvirkning og åpenhet rundt TTIP og TISA

Begrunnelse:

EU og USA forhandler for tiden om Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP). Dette vil bli verdens største frihandels- og investeringsavtale. Norge er ikke med i TTIP-forhandlingene, men er en aktiv pådriver i prosessen. Norge deltar derimot i forhandlingene om Trade in Services Agreement (TISA), der 50 av verdens rikeste land fremforhandler en internasjonal frihandelsavtale for tjenesteyting. Felles for TTIP og TISA er at innholdet i forhandlingene i stor grad hemmeligholdes. Dette er et stort demokratisk problem, da deltakerne representerer velstående land og store internasjonale konserner med klare egeninteresser. Informasjon lekket fra forhandlingene tyder på at begge avtalene vil føre til økt og irreversibel privatisering av offentlige tjenester, i tillegg til svekkelse av arbeidstakerrettigheter og -vilkår, samt forbrukerrettigheter og miljø. Det er en trussel mot fagbevegelsen, miljøet og ikke minst fellesskapets velferdsrettigheter. TTIP-avtalen mellom USA og EU blir i liten grad fremforhandlet av folkevalgte, men derimot av internasjonale konserner. Avtalen legger opp til at multinasjonale selskaper kan saksøke stater som prøver å innføre lover og regelverk som regulerer industri og kapital. Det aktuelle punktet i avtalen heter «investor/stat-tvisteløsningen», og gir store multinasjonale selskaper retten til å saksøke stater som innfører politikk og regelverk som «skader selskapets fremtidige profitt». En slik ordning vil kunne gå på bekostning av arbeidstakerrettigheter, miljøhensyn og forbrukerbeskyttelse. EU og USA har mer enn antydning at TTIP-avtalen skal omfatte markedsadgang for varer, tjenester og offentlige anskaffelser, og markedsadgang og beskyttelse for investeringer. Europakommisjonens egen rapport om avtalen konkluderte med at avtalen bare vil øke den årlige vekstraten i EU med 0,01 %. TISA-forhandlingene tar sikte på å presse frem handel med tjenester gjennom konkurranseutsetting og privatisering av offentlige tjenester. Det er en avtale som vil deregulere og liberalisere regelverk rundt konkurranseutsetting, privatisering og personvern. Gjennom World Trade Organization (WTO) er Norge allerede med i General Agreement on Trade in Services (GATS) – en eksisterende frihandelsavtale for tjenesteyting. Forskjellen er at TISA-avtalen vil åpne opp for enda større privatisering av offentlige tjenester som attpåtil er irriterende. Dette vil blant annet være til hinder dersom det offentlige skulle ønske å ta tilbake tjenester som allerede er privatisert. Arbeiderpartiet krever mer åpenhet om forhandlingene. Det må stilles strengere krav til WTO om at alle medlemsland skal ha innsikt i forhandlingene. EFTA-sekretariatet må aktivt arbeide inn mot EU-kommisjonen og EU-parlamentet for å offentliggjøre TTIP-avtalen og for mer åpenhet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til forslag i fra Hordaland Arbeiderparti

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

TISA-avtalens har stor betydning for norsk verdiskaping og sysselsetting. Som et lite land er det i vår interesse å sikre felles spilleregler og forutsigbarhet internasjonalt. Det internasjonale tjenestemarkedet er stort, og vi har offensive interesser knyttet til at norske tjenesteprodusenter får økt tilgang til det globale tjenestemarkedet. Samtidig er det en forutsetning for Arbeiderpartiet at en avtale ikke svekker det politiske handlingsrommet knyttet til kontroll og styring med offentlige tjenester og velferdstilbud. Avtalen må ikke legge hindringer for å regulere forhold som forbrukerbeskyttelse, helse, sikkerhet, miljø og arbeidstakerrettigheter. Sammen med fagbevegelsen må vi slå ring rundt etablerte arbeidstakerrettigheter og fullt ut benytte det handlingsrommet EØS-avtalen gir. Vi må ta endelig stilling til de handlingsalternativ Norge står overfor, når en TTIP-avtale eventuelt foreligger. Betingelsene for norsk eksportnæring vil være et viktig hensyn i Arbeiderpartiets vurdering av TTIP, men vi vil ikke støtte en handelsavtale som undergraver hardt tilkjempede rettigheter og standarder. Det er en forutsetning at TISA ikke pålegger privatisering, deregulering eller konkurranseutsetting av noen offentlig tjeneste på nasjonalt eller lokalt nivå. Dette gjelder også muligheten for – gjennom politiske vedtak – å gjeninnføre offentlig eierskap og styring i sektorer som tidligere har vært privatisert.

229

Arbeiderpartiet i Bergen

Forslag:

Arbeiderpartiet i Bergen vil: - At norske myndighetene tar initiativ til en nasjonal fosforplattform som forener offentlige etater, privat næringsliv og forskningsmiljøer, med hensikt å samkjøre forskningen og tiltakene knyttet til forvaltningen av fosforressursene i Norge. - ha en økning i støtte til forskningsmiljøene i Norge som forsker på resirkulering av fosfor. - At norske myndigheter setter et mål for hvor mye av fosforet i organisk avfall som skal føres tilbake til landbruket, slik man har gjort i Sverige. - At Utenriksdepartementet tar initiativ til internasjonal kartlegging og overvåkning av gjenværende reserver av fosfatstein.

Begrunnelse:

Store deler av den industrielle matproduksjonen internasjonalt er i dag basert på bruk av mineralgjødning. Denne gjødselen er laget fra fosforholdig fosfatstein. Sakte, men sikkert, går verdens tilgjengelige reserver av fosfatstein tomme. Konsekvensene er at de globale prisene på mineralgjødning vil skyte i været, fulgt av en sannsynlig vekst i matvareprisene. Noen forskere anslår at etterspørselen av fosfor vil overgå produksjonen allerede innen utgangen av dette århundret, kanskje så tidlig som rundt 2070. De første som vil merke dette er verdens fattigste: Småbønder i utviklingsland som i dag er avhengig av å gjødsle åkrene med mineralgjødning vil ikke få råd til gjødselen om den er mange ganger dyrere enn i dag. 75 prosent av reservene av fosfatstein befinner seg i Marokko og i territoriet Vest-Sahara, som Marokko ulovlig okkuperer. Det er dermed ytterligere etiske og folkerettslige problemstillinger knyttet til det internasjonale samfunnets bruk av ressursen. Verdens matproduksjon slik den fungerer i dag lever derfor på lånt tid. Det er ikke et alternativ i framtiden å være avhengig av mineralgjødning. Derimot må fosforet som allerede er i omløp forvaltes bedre. Men det er svært begrenset hva som gjøres i Norge og internasjonalt. Det er store tap av fosfor i dag – et tap som internasjonale og norske myndigheter ikke gjør nok for å stoppe. En fersk rapport utgitt av Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Støttekomiteen for

Vest-Sahara trekker fram forskningen som fastslår at 80 % av alt fosforet som tas ut av fosfatsteinreservene forsvinner på veien mellom gruva og gaffelen. Det meste renner ut i elver og hav fra åkrene. Rapporten fastslår også at det ikke finnes en helhetlig strategi på fosforspørsmålet i Norge, og at flere sentrale etater ikke ser ut til å gjøre særlig mye på temaet. Å resirkulere fosforet som allerede er i omløp er den beste strategien for at reservene som allerede finnes skal vare lengst mulig. Forskning viser at det også vil være den beste støtten til verdens fattige bønder. Det er tvingende nødvendig at en satsning på resirkulering av denne livsviktige naturressursen må finne sted – før eller senere. Å være tidlig ute i forskningen på temaet vil kunne åpne betydelige muligheter for norsk næringsliv.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. En slik bred satsing på fosfat vil være et nyskapende politisk initiativ og omfatte en rekke politikkområder/departementer.

243 Støtt et klart nei til lagring og bruk av atomvåpen Gjerdrum Arbeiderparti

Forslag:

Flertallet på Stortinget har allerede gitt utenriksminister Børge Brende marsjordre om å arbeide langsiktig for et forbud mot atomvåpen. I stedet har han valgt aktivt å motarbeide det ved at Norge var en del av en gruppe av land som forsøkte å hindre at flertallets syn ble inkludert som en anbefaling i rapporten utarbeidet under forhandlinger i Genève høsten 2016, og senere stemte NEI under avstemmingen i FN. Til tross for at stortingsflertallet klart ønsker et forbud mot atomvåpen, og til tross for at et enstemmig Storting i april 2016 ba regjeringen om å jobbe for et juridisk bindende rammeverk for å sikre målet om en atomvåpenfri verden, har den blå-blå regjeringen så langt valgt å ikke støtte opp om noen av forslagene om oppstart av forhandlinger om et forbud. Med sin rolle i FN-forumet som jobbet med forberedende rapportforslag og i den senere avstemmingen har regjeringen derimot utvist mangel på respekt for stortingsflertallets vilje, samt for atomforliket, som et samlet Storting vedtok.

Hovedargumentet til nei-landene er at det ikke vil gi resultater inntil de ni atommaktene har gitt sin tilslutning til et forbud. Dette er en meget passiv linje, og vitner om at atommaktene i forsvarsalliansen står sterkere enn folkets vilje i denne saken. USA sendte alle NATO-medlemmer brev med klare forventninger til landenes stemmegivning i forkant av avstemmingen i FN i oktober 2016. Førstebruk av atomvåpen er fortsatt gjeldende NATO-strategi, selv om det sies at bruk av atomvåpen nå bare skal være siste utvei. Likevel understrekes det at atomvåpnene fortsatt spiller en viktig rolle og er nødvendige for å trygge vår sikkerhet. De skal ikke bare avskrekke et kjernefysisk angrep, men skal også kunne brukes i krig mot en fiende som ikke bruker slike våpen mot oss. USA og Russland må i tillegg presses til å følge Storbritannia sitt eksempel ved å ta atomvåpnene sine ut av høy beredskap, og det må arbeides med å etablere et forbud mot lagring av taktiske atomvåpen i Europa. Gjerdrum Arbeiderparti støtter AUF sin linje og vil:

- at Norge støtter opp om arbeidet med en internasjonal avtale som forbyr atomvåpen
- at førstebrukdoktrinen i NATO avvikles
- at lagring av atomvåpen forbyr i Europa
- at alle land tar sine atomvåpen ut av høy beredskap

Begrunnelse:

Viser til forslagsteksten. Dette er et viktig forsvarspolitisk tema som bør få oppmerksomhet og føre til reell handling.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Siden Einar Gerhardsen på NATO-toppmøtet i Paris i 1957 proklamerte «ingen atomvåpen på norsk jord i fredstid» har denne politikken ikke bare hatt tverrpolitisk støtte i Norge, men også tydelig aksept blant våre allierte. Internasjonalt trenger arbeidet for atomnedrustning nå ny kraft. Norge kan og bør spille en mer aktiv rolle. For å oppnå faktiske resultater i nedrustningsarbeidet er det samtidig også nødvendig å engasjere og få trukket med atomvåpenstatene i dette arbeidet.

**262 Forsvarsbudsjettet
 Fiskeri- og forskningsfaglig Partilag****Forslag:**

Ap i regjering skal sikre at forsvarsbudsjettet når en nivå på minst 2 % av BNP fra budsjettåret 2020.

Begrunnelse:

Sikkerhetssituasjonen er endret. Dagens norske forsvar baserer seg for mye på innsats fra andre land i alliansen. Norges handlefrihet kan derfor under gitte forutsetninger bli begrenset. Norge som det rikeste NATO land må levere på den forpliktelse en har til et forsvarsbudsjett på 2 % av BNP. Norge brukte tidligere 3 % av BNP til forsvar av landet i en helt annen og betydelig verre budsjett situasjon. I den betydelig endrede sikkerhetsmessige situasjon i Europa har Norge råd til å benytte minst 2 % av BNP. En slik investering vil gi betydelig bedre avskrekking, politisk handlefrihet og gjøre det norske forsvar betydelig bedre utholdenhet ved krig!

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forsvarsbudsjettet for 2017 på 51 mrd. kroner tilsvarer 1,56 prosent av BNP (etter at Arbeiderpartiet i forhandlingene om langtidsplanen fikk gjennomslag for en styrking av 2017-budsjettet med 390 mill. kroner). 2 prosent av BNP i 2017 ville bety en økning på ca. 14,3 mrd. kroner. I tråd med den vedtatte langtidsplanen vil rammen for forsvarsbudsjettet øke med ca. 8 mrd. kroner fram mot 2020. Samtidig innebærer NATOs mål også en målsetning om at investeringer skal utgjøre minst 20 prosent av

forsvarsutgiftene; dette målet vil Norge ventelig nå med god margin. I 2015 lå for øvrig Norges forsvarsbudsjett på en klar 2. plass (kun bak USA) blant alle NATO-landene målt etter utgifter per innbygger.

**267 Arbeiderpartiet vil jobbe for at Heimevernet er tilstede og klare til å løse oppdrag i hele landet.
Sel Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil jobbe for at Heimevernet fortsatt har en organisering som sikrer lokal tilknytning i hele landet med relevante kapasiteter for å kunne beskytte mennesker og samfunnskritiske funksjoner.

Begrunnelse:

Riksrevisjonen gav i sin rapport høsten 2016, en knusende dom over sikkerheten rundt mange vitale objekt med samfunnskritiske funksjoner rundt om i hele landet. I media, fra ulike deler av landet og forvaltningen blir det meldt om kritiske sårbarheter eller mulige trusler mot objekter og funksjoner vi er kritisk avhengige av for å kunne opprettholde og utvikle samfunnet slik vi ønsker. Politiets ressurser er sterkt begrenset både i volum og utholdenhet. Heimevernet med sine kapasiteter og lokalkunnskap er det beste verktøyet for å ivareta både de utfordringene vi vet om og de som kan dukke opp i eventuelle kriser eller katastrofer. Arbeiderpartiet var sentrale i gjenoppbyggingen av landet etter siste krig og etableringen av Heimevernet var en del av dette. Heimevernet er bygd på sosialdemokratiske ideal. HV er lokalt forankret i hele landet. Alle er like i Heimevernet: Direktøren, den arbeidsledige, bonden, sjukepleieren og butikkmedarbeideren møtes som likemenn i det lokale HV-området. Og til slutt vil ikke styrking av Heimevernet bidra til å øke spenningen siden HV utelukkende er en kapasitet som kan brukes innen landets grenser.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. H-/Frp-regjeringen satte hæren og heimevernet på vent gjennom den såkalte landmaktutredningen. Det er derfor nå nødvendig å vie særlig oppmerksomhet til den videre utviklingen av hæren og heimevernet med mål om en moderne, slagkraftig og mobil landmakt. Heimevernet vil kunne spille en sentral rolle også i framtidens forsvar. Samtidig tilsier dagens trusselbilde at vi også har behov for mer spesialiserte og bedre trent forsvarskapasiteter.

**271 Økt satsning på Forsvarets spesialstyrker
 Åmot Arbeiderparti**

Forslag:

Det skal etableres et fremskutt helikopterledd permanent på Rena for å oppnå denne kapasitetsøkningen og reduksjon i spesialkommandoens beredskapstid. Flystripen i Rena leir bør forlenges slik at den kan ta imot fly av typen C-17.

Begrunnelse:

Forsvarets Spesialkommando sin evne til å støtte det sivile samfunn og politiet ved behov er en viktig forutsetning for god beredskap og bør derfor styrkes. Det er fornuftig at det satses på spesialstyrker og etterretningstjeneste. Forsvarssjefens Fagmilitære råd legger opp til anskaffelse av egne helikoptre til spesialstyrkene, noe som utvilsomt vil være med på å fremme spesialstyrkenes kapasitet og evne til rask forflytning og innsats i kriser. Forsvarets spesialkommando (FSK) sin evne til å støtte det sivile samfunn og politiet ved behov vil økes kraftig. Vi mener det vil være naturlig å ha et fremskutt helikopterledd permanent på Rena for å oppnå denne kapasitetsøkningen. Derfor mener vi det er viktig å etablere helikopterberedskap der styrkene bor, har base, trener og øver - altså i Rena leir. Å ha nærværende transportstøtte for FSK er viktig for å sikre rask responstid og god beredskap, hvor transporttid kan kuttes vesentlig. Flystripen i Rena leir bør forlenges slik at den kan ta imot fly av typen C-17. Dette vil gi FSK og Hærstyrkene vesentlig bedre mobilitet i forhold til raske innsettinger i både inn- og utland. Samtidig kan fasilitetene tilknyttet Rena leir brukes i større grad for samtrening med mellom FSK og Politiets beredskapstropp.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen om å øke spesialstyrkenes mobilitet støttes. Forslaget om økt helikopterkapasitet for spesialstyrkene ble behandlet gjennom langtidsplanen for forsvarssektoren 2017–20. En egen helikopterbase på Rena vil koste flere milliarder kroner; innkjøp av egne helikoptre til spesialstyrkene vil også ventelig være en investering i milliardklassen. Modellen en har landet på er å knytte tre av Forsvarets Bell-helikoptre tettere til Forsvarets spesialstyrker. Disse Bell-maskinene vil ha stående beredskap med utgangspunkt på Rygge, i likhet med Bell-helikoptrene Forsvaret i dag har stående på beredskap for Politiets beredskapstropp. Kostnadsrammen for en forlenging av flystripa på Rena er ikke kjent. Avstanden fra Rena leir til Gardermoen militære flystasjon er 130 km.

**272 Hærens krigsskole fra Linderud til Rena
 Åmot Arbeiderparti**

Forslag:

Man utvikler et sivilt/militært utdanningscenter i Hedmark. Dette skal være en sentral del av Høgskolen i Innlandet, i samarbeid med Østerdal Garnison og Forsvaret. Hærens krigsskole flyttes fra Linderud til Rena. Forsvarets sanitet flyttes fra Sessvollmoen til Elverum og det innledes et betydelig sivilt/militært samarbeid.

Begrunnelse:

I løpet av de siste 10 årene har Hærens tyngdepunkt blitt fordelt mellom Indre Troms og Østerdalen. Men det er fremdeles en del av Hærens aktivitet som ikke er samlet til disse stedene. Hærens krigsskole (KS), som ligger på Linderud er et eksempel på dette. Arbeiderpartiet mener at for å få mer rasjonell drift og tidsbruk, men også en større forankring ut i Hærens viktige avdelinger må man se på lokaliseringen av Hærens Krigsskole. Med trenings- og øvingsområdene i tilknytning til Rena leir, sammen med Høgskolen i Innlandet som nærmeste nabo ligger det godt til rette for å skape et stort og kompetanserikt sivil-militært utdanningscenter på Rena. Under følger henvisning til noe dokumentasjon som bygger opp under en flytting av KS til Rena. Tilsvarende samarbeid kan man få ved en flytting av Forsvarets sanitet til Elverum, hvor man kan innlede et viktig samarbeid på Terningen Arena for å sikre et helsefaglig miljø i nær tilknytning til Terningmoen og Høgskolen i Innlandets helseutdanninger på Elverum. Senterpartiet programfestet i 2005: "Å flytte Hærens krigsskole ut av Oslo for å få høgere offisersutdanning nærmere Hærens moderne treningscentre og operative avdelinger." Den første Soria-Moria erklæringen sier: "Lokalisering av statlige, regionale og kommunale arbeidsplasser bør brukes aktivt for å tilføre lokalsamfunn og regioner nye utviklingsressurser i form av arbeidsplasser, kompetanse og større fagmiljø. Lokalisering av ny statlig virksomhet skal skje utenfor Oslo, med mindre det foreligger særskilt begrunnelse. Ved valg av lokaliseringssted bør det tillegges vekt at den nye virksomheten skal bidra til å styrke allerede etablerte regionale nærings-, kompetanse- og forvaltningsmiljøer, eller bidra til å bygge opp nye." (§33) Soria-Moria 2 sier: "Vi vil videre vurdere ytterligere enheter og funksjoner som kan lokaliseres til operative enheter ute i landet for å få styrket kompetansemiljøene i Forsvaret ytterligere." Fylkesrådet i Hedmark (Ap, SV og SP) har i sin tiltredelseserklæring i 2007 vedtatt: "Å utvikle et sivilt/militært utdanningscenter i Hedmark. Dette skal være en sentral del av studiestedet Rena i det fremtidige Innlandsuniversitet i samarbeid med Østerdal Garnison." Hedmark Arbeiderparti har vedtatt i sitt fylkesvalgprogram 2011-2015: "Krigsskolen flyttes til Hedmark, og støtte opp om å utarbeide et sivilt - militært utdanningscenter i Østerdal Garnison"

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Stortinget har sluttet seg til at forsvarssektorens utdanningssystem skal reformeres. Arbeidsdeling og samarbeid med sivile utdanningsinstitusjoner og flytting/sammenslåing av forsvarsutdanningsinstitusjoner er sentrale elementer i denne reformen. Samtidig bør ulike enkeltforslag ikke behandles hver for seg, men vurderes i en større sammenheng. For eksempel bør hærens krigsskole på Linderud i Oslo vurderes i sammenheng med sjøkrigsskolen i Bergen og luftkrigsskolen i Trondheim.

277 For en sosisaldemokratisk utenrikspolitikk (forslaget er fra Internasjonalt utvalg i Hedmark AP) Åmot Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderparti fremmer en utenrikspolitikk som minsker forskjellene mellom rike og fattige med utgangspunkt i egne erfaringer/ den skandinaviske velferdsmodellen

Begrunnelse:

Forskjellen mellom rike og fattige øker i alle land. Dette fører til en radikalisering av politikken jfr. Storbritannia, USA, fremvekst av høyrepopulistiske partier i store deler av Europa og på lengre sikt en svekkelse av demokratiet og et større konfliktpotensial på verdensbasis. Sosialdemokratisk utenrikspolitikk betyr etter vår oppfatning: Utenrikspolitisk - Bekjempelse av skatteparadiser - Bekjempelse av korrupsjon - Etablering av gjeldssletting - En rettferdig finans- og skattepolitikk og samarbeid i regionene for en felles finans- og skattepolitikk (jfr. Apple/EU) - Demokratisering og økonomisk politikk går hånd i hånd - EØS midler går til bekjempelse av ungdomsarbeidsledigheten i EU - En rettferdig ressursforvaltning – dvs. ressursene er til nytte for innbyggere (jfr. Norge – Angola og fordeling/forvaltning av oljeinntektene) - Styrking av fagforeningene og promotering av trepartssamarbeid - Norske bedrifter etablert i andre land viser at en kan få det til (jfr. Telenor og Bangladesh) - En sosialdemokratisk kapitalisme som motvekt til nyliberalistiske løsninger som har overvekt i dag. Innenrikspolitikk – motivasjon: - En diskusjon og etablering av en integreringspolitikk etter best practice - Bekjempelse av radikalisering og rasisme - Allmenngjøring av tariffavtaler - En inntekt å kunne leve av - Rettferdige arbeidsbetingelser (jfr. 40 % av alle ansatte har ikke fast jobb på verdensbasis, mot midlertidig ansettelse over lengre tid) Dette er noen eksempler. Vi oppfordrer til en bred diskusjon i partiet om hvordan en rettferdig og sosialdemokratisk utenrikspolitikk kan formes og hvilke samarbeidspartnere en burde satse på i Norden, Europa (PES, land, regioner) og på verdensbasis.. En sosialdemokratisk utenrikspolitikk burde fremmes ved en hver anledning. Ingen er tjent med at forskjellene mellom rik og fattig øker i land, regioner og på verdensbasis øker. Det fremmer verken demokratisering eller fred!!!

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget støttes. Bekjemping av forskjeller må være en bærebjelke i sosialdemokratisk utenriks- og utviklingspolitikk.

**278 Nei til radikalisering (forslaget er fra Internasjonalt utvalg i Hedmark AP)
Åmot Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet setter radikaliseringen særlig mot høyre på dagsorden både nasjonalt og internasjonalt.

Begrunnelse:

Radikaliseringen foregår i mange land. Radikalisering er farlig for menneskeheten og påvirker demokratiet og for ytringsfriheten. Årsaker er mange: Diskriminering, følelsen av urettferdighet, trakassering, fattigdom, arbeidsledighet, og hatefulle ytringer på internett. Innvandring blir ofte brukt som argument for egen arbeidsledighet. Innbyggere som har vanskeligheter med å finne jobb griper opp argumentet og opplever urettferdig behandling. Noen av løsningene kan være: - Globalt samarbeid mot radikalisering. - Mer støtte til frivillige aktører som arbeider mot radikalisering. - Økt kunnskap: Flere konferanser mot ekstremisme i samarbeid med kvinnenettverket, innvandrersorganisasjoner og ungdomsorganisasjoner m.fl. - Styrke lovgivingen i forhold til diskriminering, trakassering og hatefulle

ytringer på internett.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Kampen mot utenforskap, radikalisering og voldelig ekstremisme er også effektiv sikkerhetspolitikk.

305 Krisen i Sør-Sudan AUF i Hordaland

Forslag:

AUF i Hordaland vil fortsette med å gi bistand til Sør-Sudan gjennom organisasjoner som hjelper sivilbefolkningen, og som ikke gir pengene direkte til staten; at Norge skal fortsette å være aktiv i fredsforhandlingene i Sør-Sudan og presse partene i konflikten til å lage en ny fredsavtale; at Norge skal gi regjeringen og opposisjonen negative sanksjoner om de ikke følger fredsavtalen; presse lederne av de væpnede gruppene til å sette fri barnesoldater.; at vi skal innføre et tilbud for barn som har vært soldater i krigen i Sør-Sudan. Der de kan bo trygt, gå på skole og få dekket deres humanitære behov; at Norge skal slutte å selge våpen til Sør-Sudan og konflikt områder i landene rundt Sør-Sudan; at vi skal fortsette å gi negative sanksjoner til Sør-Sudan når det blir grove brudd på menneskerettighetene.

Begrunnelse:

Sør-Sudan er en selvstendig stat og løsrev seg fra Sudan i 2011. Det ble avholdt et fredelig og demokratisk valg hvor 99% av den sudanske befolkningen stemte for at Sør-Sudan skulle anerkjennes som selvstendig stat. Folket i Sør-Sudan var lei av konstant undertrykkelse og ønsket utvikling, velstand og trygghet. I 2013 brøt det ut væpnede konflikter i hovedstaden Juba. Bakgrunnen for konflikten var at den valgte presidenten, Salva Kiir, beskyldte visepresidenten sin, Rieck Machar, for å ha forsøkt å ta makten i landet gjennom statskupp. Som et resultat av dette ble frigjøringsbevegelsen delt i to. Salva Kiir forble lederen for regjeringen og ble støttet av den ene delen av den tidligere frigjøringsbevegelsen. Den andre delen, motstanderne av regjeringen, ble ledet av den tidligere visepresidenten. Denne politiske konflikten utløste en borgerkrig i Sør-Sudan, mellom regjeringen og opposisjonen. Hele landet er nå blitt innlemmet i konflikten. Human Rights Watch hevder at de væpnede styrkene på begge sider av konflikten, både de som kjemper for og imot regjeringen, har utført grove overgrep på sivilbefolkningen. De væpnede styrkene har brent ned landsbyer og massakrert innbyggerne i flere landsbyer. Det er ikke en nyhet at den mest utsatte målgruppen i en slik konflikt er barn. Flere barn blir ufrivillig dratt inn i krigen som soldater, ellers velger flere unge å selv melde seg som soldat fordi dette er deres eneste mulighet til å forsørge seg selv. AUF i Hordaland kan ikke støtte hvordan væpnede styrker behandler barn og utnytter deres sårbare situasjon. Barna som deltar i krigføringen skulle heller sittet trygt på skolebenken. Det er da viktig at vi presser den sudanske, væpnede gruppen til å sette fri barnesoldater. I tillegg må vi ha et klart opplegg på hvordan vi kan forebygge at unge mot sin vilje blir dratt inn i krigen igjen. Disse barna trenger en skole de kan gå på, et trygt sted å bo og tilgang til rent vann og mat. Unge mennseker må få muligheten til å leve trygt, på et sted der det ikke er fare for at de blir kidnappet med et formål om å gjøre dem om til barnesoldater. Høsten 2015 inngikk lederne for begge styrkene, Salva Kiir og Riek Machar, enighet om å signere en fredsavtale. Avtalen gikk ut på å iverksette våpenhvile umiddelbart og

gjeninnsette Riek Machar som visepresident. I begynnelsen av 2016 ble det klart at fredsavtalen ble brutt. Kamphandlingene har minket betraktelig, men det utspiller seg fremdeles lokale konflikter og en fraværende statsmakt i Sør-Sudan. Over 2 millioner mennesker har mistet sine hjem. Sør-Sudan står ovenfor en humanitær krise og det er derfor viktig at resten av verdenssamfunnet støtter landet med bistand. Per i dag er 6,1 millioner mennesker som trenger humanitær hjelp innenfor landegrensene. Det er viktig at Sør-Sudan ikke drukner i nyhetsbilde for andre globale kriser. Derfor vil det være viktig at Norge fortsetter å gi bistand og presser på for å få gjort fredsforhandlinger i landet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget støttes. Situasjonen i verdens yngste nasjon er svært alvorlig. Norges spesielle historiske rolle i Sør-Sudan, inkludert vårt samarbeid med USA og Storbritannia i den såkalte troikaen, gir oss en plattform for å kunne påvirke den videre utviklingen i landet. Samtidig er det behov for fortsatt norsk bistand til sivilbefolkningen, også humanitær nødhjelp.

312 Forurensning av verdenshavene Fiskeri- og forskningsfaglig Partilag

Forslag:

“Norge skal ta initiativ til å stanse forurensingen av verdenshavene.”

Begrunnelse:

Forurensning og forsøpling er blitt et svært synlig problem på verdenshavene. Særlig gjelder dette plast hvor dette brytes ned til mikroplast som påvirker fisk og fugleliv og tas opp i næringskjeden. AP skal arbeide for å etablere et internasjonalt fond for resirkulering av plast med spesielt fokus på utviklingsland og stater med lite utviklet miljøvern, teknologi og gjenvinning. En hovedinnretning på tiltak kan være å gjøre plast innsamling i den tredje verden til næring for den fattige del av befolkningen Norge er havlandet som naturlig går foran med nødvendige initiativ for å ta vare på miljøet også i verdens hav. Norge har kapasitet, evne og økonomi for å ta et slikt initiativ og ta føringen på dette sammen med andre land.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ansees som ivaretatt i forslag til nytt partiprogram. Forslaget er i tråd med vedtatt politikk, gjennom

handlingsplan for naturmangfold og i stortingets vedtaket om å be om regjeringen utarbeidet en helhetlig avfallsmelding.

313 Bistand til U- land på fiskeriforvaltning Fiskeri- og forskningsfaglig Partilag

Forslag:

Norge har en fiskeriforvaltning i verdensklasse og bør bidra mer aktivt på dette området i sitt bistandsarbeid over for u-landene.

Begrunnelse:

Det er svært svake forvaltningsregimer i de fleste u-land. Norge har et meget velutviklet forvaltningssystem og erfaring med å bistå utviklingsland med forskning og forvaltning. Svært mange land har store mangler og trenger bistand på forvaltning. En sterkere innsats her vil kunne ha stor påvirkning på forvaltning av verdens fiske ressurser.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget støttes. Støtte til oppbyggingen av fiskeri- og havforvaltning i utviklingsland bør være en sentral del av Arbeiderpartiets havpolitikk. Norge bør konsentrere bistandsinnsatsen på felt hvor vi har særlige forutsetninger for å utgjøre en forskjell. Fiskeri og havbruk er åpenbare eksempler. Våre økosystembaserte og helhetlige forvaltningsplaner er verdensledende; det samme er norsk teknologi- og leverandørindustri. Ideen om et eget fisk for utvikling-program er ikke ny, men har ennå ikke blitt skikkelig satset på. Med de nødvendige menneskelige og økonomiske ressurser vil «Fisk for utvikling» kunne bli et nytt flaggskip i norsk utviklingspolitikk.

314 Sterkere operativ overvåking og tilstedeværelse på verdenshavene Fiskeri- og forskningsfaglig Partilag

Forslag:

Verdenshavene - " the worlds biggest Crime scene " - hevdes det fra enkelte miljøer og NGO er . Vi trenger et internasjonalt organ som er operativt og overvåker verdenshavene på en helt ny måte - rettet mot kriminalitet - som slaveri, tvangsarbeid, miljøforurensning, ressurskriminalitet, fiskerikriminalitet/ ulovlig og urapportert, uregistrert fiske, smugling, m.m.. Mange gode tiltak iverksettes internasjonalt på ulike områder for å skape en bedre tilstand, men en glemmer lett å etablere operative kapasiteter som kan overvåke, undersøke og rapportere til landene om uønsket aktivitet for å sikre at de implementerte tiltak faktisk virker! Norge har utviklet et sivilt overvåkningssystem via ressursene bevilget til Barents Watch som baserer seg på ulike tilgjengelige sensorer! Dette kan være et verktøy som kan benyttes mot

alle typer havaktiviteter og transport knyttet til ulike former for kriminalitet - innen fiskeri, miljø og forurensning, transport av ulovlige varer, ulovlig avvirket skog osv. Et sterkere internasjonal satsning på dette vil kunne gi ny kunnskap og evne til å avdekke for å rapportere til landene.

Begrunnelse:

De økonomiske soner kontrolleres til en viss grad av landene, men på ulike nivåer. I internasjonalt farvann er det lite eller ingen myndighets tilstedeværelse annet enn ved nasjoners maritime sjøstridskrefter. På ressurs og miljøsiden er det imidlertid ubetydelig tilstedeværelse av myndigheter. Det er svak samhandling mellom nasjoner og friferdsel og minst mulig regulering som er fellesnevneren.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Norge må være aktiv i IMO-samarbeidet for å bidra til sette havrett ,og overvåking og tilstedeværelse på verdenshavene, på dagsorden.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Bekjemping av kriminalitet på verdenshavene må inngå i Arbeiderpartiets havpolitikk.

386 Vanunu til Norge Ås Arbeiderparti

Forslag:

Ås arbeiderparti vil på det sterkeste oppfordre Arbeiderpartiet til å sørge for å innvilge den israelske atomvåpen varsleren Mordechai Vanunu, født 13.10.1954, asyl til Norge eller opphold på humanitært grunnlag. Denne høsten er det 30 år siden Vanunu ble bortført i Roma, dopet ned og fraktet til Israel 30.september 1986.. 262 norske jurister signerte i 2008 Juristoppøpet for å få Vanunu til Norge. Dette er den 3 punkts planen som der skisseres og som vi ber om støtte til1. Regjeringen instruerer UDI om i medhold av reglene om overføringsflyktninger å treffe vedtak om oppholds – og arbeidstillatelse etter en beskyttelsesvurdering på humanitært grunnlag med det formål å gi Vanunu asyl etter ankomst til Norge.2. UDI instrueres samtidig om å gi Vanunu utlendingspass, som gir ham mulighet til Norge uten israelsk pass.3. Myndighetene underretter deretter Israel om at Vanunu er innvilget oppholds – og arbeidstillatelse i Norge, sørger via mellommenn for at Vanunu får overrakt vedtaksdokumenter og utlendingspass og anmoder Israel om å la ham få reise til Norge. Dette er i tråd med tidligere politiske vedtak

Begrunnelse:

Vanunu ble i en hemmelig rettssak idømt 18 års fengsel for å ha varslet det internasjonale samfunn om forekomsten av Israels atomvåpen ved hans arbeidsplass Dimona, hvor våpnene ble produsert. Han tok bilder av anlegget som ble publisert i The Sunday Times 5.oktober 1986. Vanunu sonet hele dommen; i de første 11 1/2 årene i strengt isolat på en celle på 2 x 3 meter. Dette er å regne som psykisk tortur. Han ble utsatt for søvn-deprivasjon og mangel på sosial kontakt med medfanger, og vaktene var instruert i å kun besvare hans spørsmål med ja eller nei. Det som holdt ham oppe var vissheten om at han en dag, etter 18 år, ville bli en fri mann. Stor var jubelen da han ble løslatt fra Aschelon fengselet 21.april 2004. Men Vanunu ble ikke fri. Gjennom systematiske brudd på hans menneskerettigheter, så som bevegelsesfrihet, hans rett til å forlate Israel, hans tale – og ytringsfrihet og hans organisasjonsrett

m.m, er Vanunu fortsatt i det han kaller et utendørs fengsel. Han må melde ifra hvis han skal noen steder og få forhåndsgodkjent sin bopel. Han får ikke lov til å snakke med utlendinger – hvilket blir vanskelig å følge siden hans kone som han giftet seg med 19. mai 2015 er norsk. Han trakasseres ved gjentatte ganger å komme i fengsel, ofte i isolat, når han ufortrødent snakker med internasjonale medier og personer, til tross for den høye pris han betaler for dette. Gjentatte ganger har hans datamaskiner og telefoner blitt beslaglagt, og myndighetene har beslaglagt hans pass. Samlet sett utgjør dette et utholdelig kontrollregime for Vanunu og en dypt urettferdig og urovekkende tilleggs straff etter den lange fengselsstraffen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget avvises

Innstillingsbegrunnelse:

Selv om Mordechai Vanunu for lengst har sonet ferdig sin idømte fengselsstraff, er hans ytrings- og bevegelsesfrihet fortsatt ilagt begrensninger. Han er bl.a. pålagt forbud mot å forlate landet. Han utsettes dermed for noe som kan fortone seg som en tilleggsstraff. Det er det israelske rettsvesenet som har pålagt Vanunu forbudet mot å forlate landet. Også en beslutning om å heve den restriksjonen må tas av en israelsk domstol. Så lenge Vanunu er pålagt utreiseforbud er han i utgangspunktet forhindret fra å forlate Israel, uansett hvilke reisedokumenter han eventuelt måtte ha.

448 Følge opp NATOs mål, men styrke kanaler reduserer spenning Årvoll Arbeiderpartilag

Forslag:

• Norge må forplikte seg og følge opp forsvarsalliansen NATOs mål om at hvert land skal bruke minst 2 prosent av sitt brutto nasjonalprodukt til Forsvaret. • Man må beholde og styrke alle arenaer og kanaler som kan redusere spenning og fremme forutsigbarhet og transparens der det er naturlig, for eksempel Barentssamarbeidet.

Begrunnelse:

Russlands kraftige modernisering og opprustning av sin egen militærmakt, paret med nye internasjonale politiske ambisjoner og vilje til å bryte folkeretten, har økt den militære trusselen mot Europa. En politisk dialog med Russland er viktig. Sanksjoner og andre typer straffetiltak er også viktig. Å beholde alle arenaer og kanaler som kan redusere spenning og fremme forutsigbarhet og transparens der det er naturlig kan bli avgjørende. At forholdet er endret, gjør det enda viktigere med forbindelseslinjer som sikrer at situasjoner ikke eskalerer til farlige nivåer.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget. Viser til vedtak fra Landsmøtet 2015: "Arbeiderpartiet vil styrke innsatsen for å ivareta våre allianseforpliktelser etter Wales-toppmøtet. Et endret sikkerhetspolitisk bilde nødvendiggjør økt satsing på forsvar."

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget om å styrke arenaer som kan redusere spenning og fremme forutsigbarhet, for eksempel Barentssamarbeidet, støttes. Forsvarsbudsjettet for 2017 på 51 mrd. kroner tilsvarer 1,56 prosent av BNP (etter at Arbeiderpartiet i forhandlingene om langtidsplanen fikk gjennomslag for en styrking av 2017-budsjettet med 390 mill. kroner). 2 prosent av BNP i 2017 ville bety en økning på ca. 14,3 mrd. kroner. I tråd med den vedtatte langtidsplanen vil rammen for forsvarsbudsjettet øke med ca. 8 mrd. kroner fram mot 2020. Samtidig innebærer NATOs mål også en målsetning om at investeringer skal utgjøre minst 20 prosent av forsvarsutgiftene; dette målet vil Norge ventelig nå med god margin. I 2015 lå for øvrig Norges forsvarsbudsjett på en klar 2. plass (kun bak USA) blant alle NATO-landene målt etter utgifter per innbygger.

456 Kutt i subsidier til forbruk av fossilt brennstoff og en global prising av CO² Årvoll Arbeiderpartilag

Forslag:

Arbeiderpartiet vil jobbe internasjonalt for kutt i subsidier til forbruk av fossilt brennstoff og for en global prising av CO²

Begrunnelse:

For 2012 anslås det på verdensbasis brukt ca. 3400 milliarder kroner til å subsidiere konsum av fossilt brensel, etter definisjonen over (jfr. IEA World Energy Outlook). Det er en økning på over 30 % fra 2010, noe som i hovedsak skyldes høyere internasjonale energipriser og dermed relativt sett lavere regulerte priser i flere nasjonale markeder samt økt forbruk av fossilt brennstoff i regulerte markeder. De høyeste subsidiene til konsum av fossilt brensel finner en i petroleumseksporterende land der produktene ofte prises ut fra produksjons-kostnader og ikke verdensmarkedspriser.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Å kutte subsidier til fossile brenslere vil være det aller mest effektive klimatiltaket vi kan gjøre på verdensbasis. Global prising av CO² er også i tråd med Arbeiderpartiets klimapolitikk, men det er verdt å merke seg at det lite som tyder på at en global pris på karbon vil kunne oppnås på kort eller mellomlang sikt.

478 Bidra til stabile forhold, demokrati og menneskerettigheter **Årvoll Arbeiderpartilag**

Forslag:

• I større grad å vri norsk bistand mot sårbare stater • At bistand kanaliseres i større grad gjennom internasjonale og lokale hjelpeorganisasjoner som jobber tett med utsatte målgrupper • Skape rom og støtteordninger for mobilitet til demokratiaktivister på flukt fra forfølgelse • Å arbeide for en internasjonal handlingsplan mot menneskehandel

Begrunnelse:

Norges moralske arv etter Fridtjof Nansen danner en basis for tankegang nedfelt i internasjonalt forpliktende konvensjoner om flyktingrett, menneskerettigheter og internasjonal humanitær rett. Det humanitære imperativet omfatter ikke bare en moralsk plikt til å hjelpe ofrene når krisen er et faktum, men utgjør også grunnlaget for en bredere tilnærming som dekker forhindring og forebygging av kriser, konflikt og menneskerettighetsbrudd. For Norge er det også en hovedinteresse å bidra til stabile og forutsigbare forhold. Arbeiderpartiet mener demokratiet er den styreforment som ivaretar stabile og forutsigbare forhold best. Derfor mener vi at bistandsmidler i større grad bør rettes mot bistand til demokratisering og menneskerettigheter, og en økt andel av bistandsmidlene bør gå til organisasjoner og grupperinger som jobber for dette i regionale nøkkelområder som er under sterkt press fra ikke-demokratisk krefter, og der midlene har størst potensiale for å gjøre en forskjell.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteén for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

sentralstyret støtter intensjonen i forslaget

498 Erkjenn folkemordet på armenerne! **Oslo Arbeidersamfunn**

Forslag:

Norge erkjenner folkemordet på armenerne og vil arbeide aktivt for en slik internasjonal erkjennelse. I henhold til Helsingfors-komiteen vil dette også bidra til å bedre demokratiutviklingen i både Tyrkia og Armenia, der menneskerettigheter har en svært dårlig posisjon.

Begrunnelse:

Det armenske folkemordet er en betegnelse som brukes om den tvungne massedeportasjonen og massedrap på armenerne i Det osmanske riket under det ungtyrkiske styret 1915-1920, der et ukjent antall armenerne mistet livet. Over 20 land betegner hendelsen offisielt som folkemord. Folkemordbetegnelsen er imidlertid omstridt av både politiske og akademiske årsaker. Den armenske befolkningen i Det osmanske riket før massakrene anslås til mellom to og to og en halv millioner. Armenerne var sentrale i samfunnets politiske, kulturelle og økonomiske liv. Vurderingene av antallet drepte armenerne varierer hovedsakelig mellom en halv og en og en halv million mennesker. Disse mistet livet som følge av militært organiserte massakrer, deportasjoner, sult og etnisk vold mellom armenerne og andre grupper, ofte kurdiske landeveisrøvere. Situasjonen i området var på denne tiden kaotiske og voldelige, og en

sultkatastrofe rammet alle grupper. Massedrapene fant sted i overgangen fra Det Osmanske riket til det som i dag er Tyrkia, i perioden mellom 1915-1920. Startdatoen settes ofte til den 24. april 1915, da det osmanske lederskapet arresterte og deporterte rundt 250 fremstående armenske intellektuelle og ledere. Disse omkom i løpet av deportasjonen. Vernepliktige mannlige armenere ble deretter innrullert i arbeidskompanier hvor et stort antall døde på grunn av de brutale forholdene. Deretter ble det gitt ordre om å deportere kvinner, barn og eldre til øde områder i Mesopotamia og Syria. De enorme folkemengdene skulle transporteres til fots, og et betydelig antall døde på veien dit. Det er hevet over enhver tvil at flere hundre tusen armenere ble massakrert eller døde av sult, sykdom og utmattelse på marsjen. Etniske og religiøse minoriteter ble av ungtyrkernes lederskap i stigende grad ansett som trusler mot statens økonomi og sikkerhet, og mot nasjonens samhold. Denne utviklingen skjedde i en ytre situasjon der Det osmanske riket hadde tapt store territorier, enorme flyktingestrømmer av muslimer flommet inn i landet, og staten var truet av utslettelse eller oppsplitting i flere uavhengige nasjonalstater. En slik oppsplitting var støttet av vestlige stater. Den osmanske ledelsen følte derfor at staten var truet av ytre og indre fiender. De to partene diskuterte tidligere ikke med hverandre og baserte seg på ulike kilder. Dette har endret seg i de siste tiårene, og en mindre politisert historiediskusjon har etablert seg, selv om spørsmålet fremdeles er høyst politisert. Den tyrkiske historikeren Taner Akçam mener at det sentrale lederskapet blant ungtyrkerne, «Komiteen for enhet og fremskritt», både visste om og planla massedrapene på armenerne. Dette skjedde parallelt med at statsbyråkratiet søkte å gjennomføre en deportasjon og tvangsforflytning til Mesopotamia og Syria. Akçam mener altså at det ble ført en tospors politikk. Han mener å dokumentere dette med osmanske kilder, i boken *The Young Turks' crime against humanity: The Armenian genocide and ethnic cleansing in the Ottoman Empire*. Akçam mener ikke det var rasisme eller religiøs fanatisme som drev ledelsen til massedrap, men frykt for oppsplitting eller i verste fall okkupasjon av landet. De fryktet også at dette kunne innebære massakrer mot den muslimske befolkningen, slik det hadde skjedd i stor skala på Balkan og i Kaukasus-området. Tyrkia erkjenner ikke hendelsen som folkemord, og tyrkiske borgere som offentlig hevder det motsatte kan risikere å bli straffeforfulgt med hjemmel i artikkel 301 i tyrkisk lov. Da den tyrkiske forfatteren Orhan Pamuk i 2005 uttalte at én million armenere ble drept under det ottomanske styret, ble han likeledes stilt for retten, anklaget for å ha "fornærmet Tyrkia". Pamuk ble imidlertid løslatt etter internasjonalt press. Historikeren Taner Akçam ble i 2007 etterforsket for å ha overtrådt samme paragraf, men det ble ikke reist tiltale. Offisielt hevder Tyrkia at rundt 300 000 armenere mistet livet på grunn av sult, utmattelse, og kamp med tyrkiske og kurdiske grupper, og at minst like mange mistet livet på den andre siden. Norge og de fleste andre land bruker ikke offisielt betegnelsen folkemord om disse hendelsene. Landene som offisielt betegner hendelsen som folkemord er Argentina, Armenia, Belgia, Canada, Frankrike, Hellas, Kypros, Østerrike, Italia, Libanon, Litauen, Nederland, Polen, Russland, Slovakia, Sverige, Sveits, Uruguay, Vatikanet og Venezuela. Motsatt støtter Pakistan og Aserbajdsjan, som heller ikke erkjenner Armenia som en suveren stat, Tyrkias syn. I et vedtak på Mellomkirkelig råds møte 10.-11. september 2015 kan en bl.a. lese: «Norske myndigheters påstand om at de av formal-juridiske årsaker ikke kan bruke folkemord om noe som skjedde før 1948 (med unntak av holocaust), faller på sin egen urimelighet. Begrepet ble til for å beskrive nettopp den type grusomheter armenere, jøder, romfolk og andre ble utsatt for. Myndighetene hevder videre at det må overlates til historikerne å beskrive fortiden. Det har de gjort og konkludert med at folkemord er mest dekkende. Det synes som om økonomiske og politiske interesser får forrang fremfor moralsk mot. Norge forspiller nå en sjanse til å følge i Nansens forspor og hedre ofrene i Armenia ved å erkjenne hva de faktisk gjennomgikk for hundre år siden.» Mellomkirkelig råd konkluderte med å oppfordre norske myndigheter til å anerkjenne det som skjedde med armenerne, som et folkemord. Folkemordet på armenerne, Holocaust og folkemordet i Rwanda er ofte fremstilt som de tre arketypiske og uomtvistelige folkemordene i vår tid, men likevel vil ikke Norge formelt erkjent armenernes skjebne i den tiden som folkemord. Begrunnelsen er at hendelsen fant sted før FN-konvensjonen om folkemord ble vedtatt i 1948. Denne beslutningen har vært skarpt kritisert av folkerettsekspertene, blant andre mennekerettsjuristen Hanne Sophie Greve som tidligere var dommer i den europeiske menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg. Hun sier til VG at all dokumentasjon om massedrapene på armenerne viser at det møter kravene til å kalles «folkemord».

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

En forutsetning for å karakterisere en handling som folkemord har vært at straffbarhetsvilkårene i folkemordskonvensjonen og eventuelt statuttene for Den internasjonale straffedomstolen, er oppfylt. Det forutsetter blant annet at handlingen har til hensikt å ødelegge helt, eller delvis, en nasjonal, etnisk, rasemessig eller religiøs gruppe. En vurdering av dette må baseres på historiske kjensgjerninger.

504 Et internasjonalt forbud mot kjøp av sex AUF i Oslo

Forslag:

Forslag til vedtak: Arbeiderpartiet vil at Norge skal jobbe for et internasjonalt forbud mot kjøp av sex og være en aktiv pådriver for et internasjonalt forbud mot menneskehandel. ?

Begrunnelse:

Millioner av kvinner og barn er ofre for trafficking verden over. I Norge har vi hatt et forbud mot kjøp av sex siden 2009. Forbudet har ført til at prostitusjonsomfanget i Norge er redusert og etterspørselen er lavere. I andre land uten sexkjøpslov er etterspørselen og markedet langt mer omfattende. En uavhengig evaluering av sexkjøpsloven viser også at Norge uten sexkjøploven ville vært et mer attraktivt land for salg av seksuelle tjenester, sammenliknet med mange andre europeiske land. - Stadig flere land forbyr nå kjøp av sex, for å få bukt med utnyttelse av kvinner og barn. Mafiavirksomheten bak prostitusjonsmarkedet flytter sin virksomhet ut av land med forbud, til land det er lovlig å kjøpe sex. Dette taler for at Norge bør jobbe for et internasjonalt forbud mot kjøp av sex. Stadig flere land har nå innført eller vurderer å innføre et forbud mot kjøp av sex. Skal vi få slutt på trafficking av kvinner og sex-kjøp er det etterspørselen som politikken må fokusere på å begrense.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til vedtak fra årsmøtet i Oslo Ap 2016: "Oslo Arbeiderparti vil at Norge skal jobbe for et internasjonalt forbud mot kjøp av sex og være en aktiv pådriver for et internasjonalt forbud mot menneskehandel."

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget og deler forslagsstillers vurdering av behovet for tiltak mot sex-kjøp og trafficking. Sentralstyret viser også til forslag 964.

530 Styrke Hæren og Heimevernet Oppsal Arbeiderpartilag

Forslag:

Arbeiderpartiet går inn for å styrke Hæren og Heimevernet i planperioden 2017-2020. Innen 2022 bør 2% av brutto nasjonalprodukt brukes til Forsvaret. Begrunnelse

Begrunnelse:

Regjeringens Langtidsplan for Forsvaret betyr at nedbyggingen av Forsvarets bakkestyrker, Hæren og Heimevernet fortsetter. Forsvarets primære oppgave er hindre at den politiske og militære ledelsen i Russland i framtiden kan finne det formålstjenlig å bruke militær makt mot Norge for å oppnå politiske og militære fordeler. En forutsetning for at Forsvaret skal kunne oppfylle denne oppgaven, er at det det i tillegg til sjø- og luftstridsstyrker må være bakkestyrker som har en tilfredsstillende kapasitet og utrustning. Dersom det ikke satses på å styrke Hæren og Heimevernet, vil det ikke være mulig å ha det nødvendige militære nærvær i Troms og Finnmark. Regjeringen gikk på NATO-toppmøtet i 2014 inn for at 2 % av brutto nasjonalprodukt skulle brukes til Forsvaret innen 2024. Siden 2014 har den sikkerhetspolitiske situasjon i Europa blitt endret. Det betyr at vi ikke kan utsette gjenreisningen av Hæren og Heimevernet. Det krever en annen prioritering av fellesskapets ressurser. Vi bør raskere enn vi planla tidligere, nå NATOs mål om 2 % av brutto nasjonalprodukt. I stedet for å bruke store beløp til skattelettelser for rike og velstående mennesker, bør vi sørge for at Forsvaret får en mulighet til å ivareta sin primære oppgave, og hindre krig og angrep på Norge.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til landsmøtevedtak 2015 om styrking av hæren. Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget om å styrke hæren og heimevernet støttes. H-/Frp-regjeringen satte hæren og heimevernet på vent gjennom den såkalte landmaktutredningen. Det er derfor nå nødvendig å vie særlig oppmerksomhet til den videre utviklingen av hæren og heimevernet med mål om en moderne, slagkraftig og mobil landmakt. Forsvarsbudsjettet for 2017 på 51 mrd. kroner tilsvarer 1,56 prosent av BNP (etter at Arbeiderpartiet i forhandlingene om langtidsplanen fikk gjennomslag for en styrking av 2017-budsjettet med 390 mill. kroner). 2 prosent av BNP i 2017 ville bety en økning på ca. 14,3 mrd. kroner. I tråd med den vedtatte langtidsplanen vil rammen for forsvarsbudsjettet øke med ca. 8 mrd. kroner fram mot 2020. Samtidig innebærer NATOs mål også en målsetning om at investeringer skal utgjøre minst 20 prosent av forsvarsutgiftene; dette målet vil Norge ventelig nå med god margin. I 2015 lå for øvrig Norges forsvarsbudsjett på en klar 2. plass (kun bak USA) blant alle NATO-landene målt etter utgifter per innbygger.

541 Friggjør Vest-Sahara! Aust-Agder Arbeiderparti

Forslag:

Norge må engasjere seg sterkere for å få en politisk løsning på konflikten om Vest-Sahara som fortsatt er okkupert av Marokko. Det må jobbes for en politisk løsning på konflikten som bidrar til at saharawienes legitime rett til selvbestemmelse og organisasjonsfrihet sikres. Presset må økes for å få

slutt på alle former for overgrep i Vest-Sahara og for å sikre at menneskerettighetene respekteres.

Begrunnelse:

En varig og rettferdig løsning på konflikten i Vest-Sahara er sterkt på etterskudd. Vest-Sahara er fortsatt okkupert av Marokko. Det er avgjørende å få en politisk løsning på konflikten. Presset må økes for å få slutt på alle former for overgrep i Vest-Sahara og for å sikre at menneskerettighetene respekteres. Tiltak som bør iverksettes snarest:

- Norge må engasjere seg for at partene skal enes om en politisk løsning på konflikten som bidrar til at saharawienes legitime rett til selvbestemmelse og organisasjonsfrihet.
- Norge dobler den humanitære bistanden til den saharawiske befolkningen.
- Mandatet til MINURSO (The United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara) utvides til å inkludere overvåking av menneskerettighetssituasjonen i sitt område.
- Norsk næringslivs engasjement i Vest-Sahara frarådes og Norge må arbeide i internasjonale fora for at flere land gjør det samme.
- Kreve at partene øyeblikkelig løslater alle politiske fanger.
- Arbeiderpartiet må, i relevante fora som for eksempel Party of European Socialists, ta initiativ for å legge press særlig på Spania og Frankrike i spørsmålet om Vest Sahara.
- Norge skal anerkjenne et selvstyrt Vest-Sahara som uavhengig stat, etter etableringen av et folkerettslig grunnlag
- Norge må om nødvendig gå utenom FN-sporet for å finne en løsning

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Den marokkanske okkupasjonen er i strid med folkeretten. Norge må engasjere seg for at partene skal enes om en politisk løsning på konflikten som bidrar til saharawienes legitime rett til selvbestemmelse og organisasjonsfrihet. Arbeiderpartiet vil arbeide for at Norge, etter etableringen av et folkerettslig grunnlag, skal anerkjenne et selvstyrt Vest-Sahara som uavhengig stat. Sentralstyret anbefaler at forlagene 49, 541 og 904 samordnes.

**556 Klimaflyktninger trenger også internasjonal beskyttelse
Aust-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Norge må jobbe for at FN utarbeider en egen paragraf i flyktningkonvensjonen som også omhandler klimaflyktninger. Dette vil kunne medføre at Norge må være villig til å ta imot en større andel klimaflyktninger.

Begrunnelse:

I FNs Flyktningkonvensjonen fra 1951 defineres en flyktning som en person som har flyktet fra sitt hjemland og med rette frykter for forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller tilhørighet til en bestemt sosial gruppe. Mennesker som rømmer fra flom og orkaner faller dermed utenfor konvensjonens nedslagsfelt. En av utfordringene for mennesker som må flykte på grunn av klimaendringer er at de ikke har krav på internasjonal beskyttelse. Dette på tross av det siden 2008 har i snitt 26,4 millioner mennesker blitt fordrevet grunnet naturkatastrofer hvert år. Mange blir fordrevet internt i sitt hjemland uten at nasjonale myndigheter tar ansvar og mange får status som økonomiske migranter. Vi vet at mange av klimaendringene er menneskeskapt og at den vestlige verden må påta

seg mye av ansvaret for at mange områder på jorda ikke lenger vil være egnet å leve på.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes: I tråd med de tiltakende klimaendringene vil mennesker som blir tvunget til å forlate sine hjem pga. klimaendringer trenge sterkere internasjonalt vern og beskyttelse. Dette kan skje ved å utvide flyktningkonvensjonen og/eller endre øvrig internasjonalt regelverk. FNs flyktningkonvensjons definisjon av en flyktning: «en person som har flyktet fra sitt land og har en velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk overbevisning eller medlemskap i en bestemt sosial gruppe, og som ikke er i stand til, eller, på grunn av slik frykt, ikke villig til å påberope seg sitt lands beskyttelse».

561 Frihandelsavtale mellom EU og USA, TISA og TTIP Mandal Arbeiderparti

Forslag:

Ved enhver avtale, stor eller liten, må konsekvensene for klima / forurensing være med som et tungtveiende argument før en avtale støttes / godkjennes.

Begrunnelse:

Dersom disse avtalen blir vedtatt vil det kunne gi store selskaper betydelig kontroll over politikken innenfor arbeid, mat og miljø, og redusere folkevalgte organer sin makt og styringsmulighet. Dette virker skremmende nok, men i tillegg vil det ha innvirkning på KLIMA som vel må sees på som vår største globale utfordring. Dersom avtalene blir gjennomført og blir «vellykkede» er nok håpet at det kan gi økning i produksjon av utstyr og materiell i Europa som blir sendt til USA, og tilsvarende fra USA til Europa. Ved vanlig politisk talemåte vil det vel kalles mulighet for «økonomisk vekst», men hva innebærer dette? Jo, det vil nødvendigvis øke transporten over Atlanteren både på havet og i luften med tilsvarende økning i Co2 utslipp. Hvor kommer Parisavtalen inn, og hva med vår klodes temperatur og fremtid? Vi vet at utslipp av Co2 må reduseres betydelig, og transport er en veldig stor, kanskje den største «bidragsyter» når det gjelder utslipp av Co2.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslaget støttes ikke. Det henvises til forslag 446 fra Vest-Agder Arbeiderparti om samme tema som vi mener er mer dekkende.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Norge har gjennom EFTA vært en pådriver for å inkludere kapitler om hensynet til bærekraftig utvikling og arbeidstakerrettigheter i våre frihandelsavtaler slik at man i større grad kan bidra til bærekraftig vekst og frikoble klimaskadelige utslipp fra økonomisk vekst. Se for øvrig merknad fra fylkespartiet.

583 TISA (Trade in Service Agreement) /TTIP (transatlantic trade and investment partnership) -avtalene.

Vest-Agder Arbeiderparti

Forslag:

Det må være full åpenhet om de forslag Norge legger inn i forhandlingene om TISA, og det må gjennomføres en grundig vurdering av og en bred debatt om en ferdigforhandlet avtale, før det skal godkjennes i Stortinget. En eventuell TTIP tilknytting må ikke gå på bekostning av arbeidstakers rettigheter, miljøhensyn, forbrukerbeskyttelse og mulighet for å iverksette nødvendige klimatiltak. Eller som hindrer våre etterkommere muligheten til å utforme eget demokrati og velferd tilpasset våre behov.

Begrunnelse:

Norsk økonomi er sterkt avhengig av eksport. Mange næringer og bedrifter er avhengig av å selge sine produkter og tjenester til kunder i andre land. Som et lite land er det i vår interesse å sikre av handel mellom landene bygger på felles spilleregler gjennom WTO og frihandelsavtaler med andre land. Med et åpent samfunn i globaliseringens tid som ramme, må vi arbeide sammen med andre land for å styrke arbeidstakers rettigheter og bekjempe sosial dumping gjennom felles regelverk og standarder. Om lag 40 prosent av norsk eksport utenom olje og gass, er eksport av tjenester. Skipsfart, forsikring og Telecom er eksempler på slik tjenesteeksport. Mens det norske tjenestemarkedet er blant de mest åpne, møter norske bedrifter ulike former for hindringer i andre land. Dette er bakgrunnen for at den rød-grønne regjeringen besluttet å delta i TISA-forhandlingen, hvor 50 land forhandler om et felles regelverk for å handle med tjenester. Vest-Agder Arbeiderparti legger til grunn at en TISA-avtale ikke må svekke det politiske handlingsrommet, verken nasjonalt eller lokalt, knyttet til kontroll og styring med offentlige tjenester og velferdstilbud. Avtalen må ikke legge hindringer for å regulere forhold som forbrukerbeskyttelse, helse, sikkerhet, miljø og arbeidstakerrettigheter. Vest-Agder Arbeiderpartiet krever at markedene for sykehustjenester, offentlig utdanning og sosiale velferdstjenester ikke åpnes fra norsk side for utenlandske tilbydere under TISA. Det er en forutsetning at TISA ikke pålegger privatisering, deregulering eller konkurranseutsetting av noen offentlig tjeneste på nasjonalt eller lokalt nivå. Dette gjelder også muligheten for å ta tilbake offentlig eierskap og styring i sektorer og virksomheter som tidligere har vært privatisert. Disse forutsetningene ble lagt til grunn i det åpningstilbud den rød-grønne regjeringen utarbeidet, og vi krever at regjeringen ikke endrer dette. TTIP Forhandlingen mellom EU og USA om en omfattende handels og investeringsavtale (TTIP) vil påvirke norsk næringslivs konkurransesituasjon både på det europeiske og amerikanske markedet. Norge er ikke part i disse forhandlingene. Men når en slik avtale foreligger, må det foretas en grundig vurdering av hvordan den kan påvirke norsk næringslivs konkurransesituasjon og hvilke tiltak Norge kan gjøre for å sikre viktige norske eksportnæringer på disse markedene. Muligheten for en nasjonal landbruk og matproduksjon, en verdikjede på 140 milliarder, blir betydelig utfordret i en TTIP-avtale. De ulempene må tillegges betydelig vekt i vurderingene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

TISA-avtalens har stor betydning for norsk verdiskaping og sysselsetting. Som et lite land er det i vår interesse å sikre felles spilleregler og forutsigbarhet internasjonalt. Det internasjonale tjenestemarkedet er stort, og vi har offensive interesser knyttet til at norske tjenesteprodusenter får økt tilgang til det globale tjenestemarkedet. Samtidig er det en forutsetning for Arbeiderpartiet at en avtale ikke svekker det politiske handlingsrommet knyttet til kontroll og styring med offentlige tjenester og velferdstilbud. Avtalen må ikke legge hindringer for å regulere forhold som forbrukerbeskyttelse, helse, sikkerhet, miljø og arbeidstakerrettigheter. Sammen med fagbevegelsen må vi slå ring rundt etablerte arbeidstakerrettigheter og fullt ut benytte det handlingsrommet EØS-avtalen gir. Vi må ta endelig stilling til de handlingsalternativ Norge står overfor, når en TTIP-avtale eventuelt foreligger. Betingelsene for norsk eksportnæring vil være et viktig hensyn i Arbeiderpartiets vurdering av TTIP, men vi vil ikke støtte en handelsavtale som undergraver hardt tilkjempede rettigheter og standarder. Det er en forutsetning at TISA ikke pålegger privatisering, deregulering eller konkurranseutsetting av noen offentlig tjeneste på nasjonalt eller lokalt nivå. Dette gjelder også muligheten for – gjennom politiske vedtak – å gjeninnføre offentlig eierskap og styring i sektorer som tidligere har vært privatisert.

585 Forby atomvåpen Vest-Agder Arbeiderparti

Forslag:

Det bør innføres et internasjonalt forbud mot atomvåpen.

Begrunnelse:

Atomvåpen er det mest skadelige våpenet i hele verden. Konsekvensene ved en eksplosjon er totale ødeleggelse og sterke strålinger som påvirker generasjoner og naturområder fram i tid. Vi har også erfart enorme tap av menneskeliv. Med mengden atomvåpen vi har i dag, kan vi utslette jorda vår over hundre ganger. I en verden med krig, konflikter og uenigheter burde det ikke være lov å ha atomvåpen. Stormakter bruker også gjerne atomvåpen for å styrke egen posisjon og makt, som igjen skaper frykt. 2. november 2015 fremmet FN tre resolusjoner mot atomvåpen. Da avsto Norge fra å stemme over to av dem, og stemte mot den tredje. FN-resolusjonen Norge stemte mot, gikk ut på at alle stater har et etisk ansvar for å forby og avskaffe atomvåpen. Dette er for dårlig.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Det internasjonale arbeidet for atomnedrustning trenger nå ny kraft. Norge kan og bør spille en mer aktiv rolle. For å oppnå faktiske resultater i nedrustningsarbeidet er det samtidig også nødvendig å engasjere og få trukket med atomvåpenstatene i dette arbeidet.

**586 Økt bistand til entreprenører i utviklingsland
Vest-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

En økt andel av vårt bistandsbudsjett skal øremerkes til å støtte lokale entreprenører i utviklingsland.

Begrunnelse:

I mange land der arbeidsledigheten er høy, er de offentlige instansene ofte for dårlige til å tilrettelegge for vekst og stimulere til nye arbeidsplasser. Derfor er det viktig å støtte entreprenørene. De som starter opp nye firmaer, skaper også flere arbeidsplasser. Gründere som investerer i nye bedrifter skal støttes, slik at ideene deres kan utvikle samfunnet og forbedre befolkningens levestandard. I perioden 2007-2016 har Norge støttet SWEF-prosjektet. Prosjektet går ut på at innbyggere i Uganda (mesteparten kvinner) blir opplært i entreprenørskap, ledelse, sparing osv. Resultatet har vært en betydelig økning i antallet kvinnelige gründere. Gjennom økt kompetanse har de utviklet bedrifter, fått økte inntekter og bidratt til en positiv økonomisk utvikling i hjemlandet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret er enig i at det er viktig å støtte lokale entreprenører i utviklingsland men stiller seg tvilende til å øremerke midler på bistandsbudsjettet

**595 En offensiv handelspolitikk i Israel/Palestina-konflikten
Vest-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderparti mener det er umoralsk å kjøpe varer fra okkuperte landområder og vil: • Boikotte varer fra okkuperte palestinske landområder. • Legge til rette for at palestinske varer får tilgang på det internasjonale markedet. • Innføre EUs merkevareordning som gjør det mulig å skille mellom varer produsert i okkuperte områder og ikke-okkuperte områder. • Oppfordre norske private og offentlige firmaer og institusjoner til å ikke investere i israelske firmaer som opererer i de okkuperte områdene.

Begrunnelse:

I 1947 ble Palestina delt mellom Israel og Palestina etter en delingsplan utarbeidet av FN. Allikevel har man i tiden frem til i dag sett at Israel stadig har utvidet sitt territorium i strid med FNs resolusjoner, og dette på bekostning av den palestinske befolkningen. Utvidelsene har skjedd gjennom krigføring, og i den siste tiden hovedsakelig av israelsk bosetninger på palestinsk territorium. Den israelske bosetningspolitikken, som i realiteten er en okkupasjon av palestinernes landområde, fører til at palestinske landsbyer blir fortrent og at palestinsk jordbruk blir ødelagt. Israelske varer som blir produsert på okkupert område blir blant annet eksportert til Norge og solgt på det norske markedet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Se merknad til forslag 966

617 Finans som strategisk satsingsområde i utenrikspolitikken Internasjonalt Forum

Forslag:

Arbeiderpartiet vil definere finans som et strategisk område i utenrikspolitikken.

Begrunnelse:

Typiske trekk ved global politikk i vår tid er at den utfolder seg i saksspesifikke former. Ofte er det ikke totaliteten i en bilateral relasjon (for eksempel Norge-Russland) eller maktforholdet mellom stater som avgjør om en stat sikrer seg et fordelaktig utfall, men hvilke relevante ressurser for den spesifikke saken staten kan oppdrive. Nordområdesatsingen viste hvordan den norske regjeringen bestemte seg for et strategisk område og med relativt få økonomiske midler fikk betydelig oppmerksomhet internasjonalt og gjennomslag for norske interesser. Norsk utenrikspolitikk bør på samme måte søke å gjøre det samme innen finans. Norge er i ferd med å gå fra å være en «petrostat» til en «investorstat» takket være opprettelsen av Statens pensjonsfond utland, bedre kjent som «Oljefondet». Norge bør derfor definere finans som et strategisk område i utenrikspolitikken. Norsk utenrikspolitikk bør spisses samt øke kompetansen, økonomiske bidrag og engasjement innen finans. Det vil stadig bli viktigere å utrede hvilken utenrikspolitikk Norge bør føre for å ivareta interessen til Statens pensjonsfond utland. Det blir avgjørende å styrke kompetansen om finans i utenrikstjenesten og i departementene, samt sørge for en felles strategi for hvordan Statens pensjonsfond utland som en finansaktør skal forholde seg til utenrikspolitikken og visa versa. Statens pensjonsfond utland sitt omdømme, tilgang og internasjonale relasjoner må diskuteres i samarbeid med ulike interessenter.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Statens pensjonsfond er en finansiell investor med mål om å skaffe høyest mulig avkastning innenfor moderat risiko. Fondet bør ikke brukes til å drive utenrikspolitikk. Utenrikspolitikken bør heller ikke drives med hensyn til høyest mulig avkastning i fondet.

618 Internasjonal avtale mot hemmelighold, skatteunndragelse og ulovlig kapitalflyt
Internasjonalt Forum

Forslag:

Arbeiderpartiet vil at Norge skal ta rollen som en pådriver for reguleringer innen det økonomiske området: Sammen med andre stater vil vi starte jobben for en internasjonal avtale mot hemmelighold, skatteunndragelse og ulovlig kapitalflyt, og regulering på andre relevante områder.

Begrunnelse:

Skatteunndragelser, ulovlig kapitalflukt, hemmelighold og korrupsjon gjør at milliardinntekter som kunne blitt brukt til å finansiere næringsutvikling, skole, utdanning og velferd forsvinner ut av land og inn i skatteparadiser. Kriminelle bruker de såkalte skatteparadisene til å skjule kriminell aktivitet og hvitvaske store penger. For å stanse dette kreves større finansiell åpenhet både internasjonalt og i Norge. Norge har en troverdig og potensielt effektiv rolle å spille internasjonalt, og det kan bidra til tryggere eksterne rammer for vår egen vekst og velferd. Det er et fravær i utøvelsen av norsk utenrikspolitikk på substansielle initiativ knyttet til økonomiske reguleringer, handel, finans og anstendig arbeid. Norge bør være en pådriver for regulering innen det økonomiske området for. Blant annet ved å starte jobben med å etablere en internasjonal avtale mot hemmelighold, skatteunndragelse og ulovlig kapitalflyt. Ulikhet og kamp mot utnyttelse må etableres som kjernen av sosialdemokratisk utenrikspolitikk.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med gjeldende politikk

619 Global finansskatt som utløser finans til små og mellomstore selskaper
Internasjonalt Forum

Forslag:

Arbeiderpartiet vil jobbe for at det blir innført en global finansskatt som sørger for kreditt til små og mellomstore selskaper i alle land inkludert i OECD-området

Begrunnelse:

Norge bør også sammen med EU være en pådriver for en begrenset global finansskatt. Skatteinntektene fra denne finansskatten kan for eksempel kanaliseres inn i et eksisterende fond eller et nytt fond som går til kreditt for små og mellomstore selskaper basert i alle land fordelt etter en fordelingsnøkkel. I følge Verdensbanken er mangel på kreditt til små og mellomstore selskaper en av de aller største truslene mot å skape flere arbeidsplasser i Afrika. Men den samme utfordringen merkes i mange land i OECD-området som USA for eksempel. Frankrike har i dag finansskatt og det jobbes med å innføre den i 10 EU-land innen utgangen av 2016. Kan EU, så kan Norge innføre den og jobbe for at en liknende

finansskatt innføres globalt.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet er for en internasjonal form for skattlegging av finanstransaksjoner, forutsatt at alle eller tilstrekkelig mange land stiller seg bak en slik skattlegging

**620 Fagligpolitisk engasjement og trepartssamarbeid sentralt i utenrikspolitikken
Internasjonalt Forum**

Forslag:

Arbeiderpartiet mener at arbeidstakerrettigheter og trepartssamarbeid skal stå sentralt i norsk utenrikspolitikk. Norge bør gå foran internasjonalt og styrke dette arbeidet både i det multilaterale samarbeidet, men også på landnivå gjennom kompetanseoverføring og økonomisk støtte.

Begrunnelse:

Utgangspunktet for arbeiderbevegelsen er at alle har rett til en god og anstendig jobb og at det er bra for produktiviteten at folk har det bra på jobb. Det er ifølge ILO en positiv sammenheng mellom gode arbeidsvilkår og økonomisk vekst. Forbedringer i arbeidsstandarder kan også gi bedrifter tilgang til nye markeder og finansieringskilder. Dette henger blant annet sammen med at importører og konsumenter i mange land er blitt stadig mer opptatt av hvilke forhold som varer produseres under. Arbeidet med gode jobber, trepartssamarbeid, anstendig arbeid og arbeidstakerrettigheter må prioriteres mye sterkere i norsk utenrikspolitikk, og er et område hvor Norge har særlig fortrinn og kompetanse å bidra med.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter forslaget og vil særlig understreke betydningen av norsk engasjement for retten til anstendig arbeid og for å sikre tilslutning til ILOs kjernekonvensjoner.

621 Oljefondet skal investere i nye markeder og i infrastruktur Internasjonalt Forum

Forslag:

Arbeiderpartiet vil jobbe for at Statens pensjonsfond utland får mandat til å investere i unotert infrastruktur prosjekter og at Statens pensjonsfond utland i større grad skal investere i nye markeder i det globale sør og øst enn i dag.

Begrunnelse:

Med Statens pensjonsfond utland, bedre kjent som «Oljefondet» eier Norge i 2016 1,3 prosent av verdens børsnoterte selskaper, 2,4 prosent av alle europeiske selskaper, og i tillegg en betydelig mengde verdipapirer og bygningsmasse i totalt 75 land. I dag består Statens pensjonsfond utland sin portefølje av 60 prosent aksjer, 35 prosent i obligasjoner og fem prosent i eiendom. Det gir lav risiko, men også relativt lav avkastning. Norge kan velge å investere Statens pensjonsfond utland på en slik måte at det bidrar til norske og internasjonale interesser samtidig. Men dette forslaget argumenterer ikke for at Statens pensjonsfond utland skal brukes til bistand eller deles opp i flere underfond med nye ideelle mandat. Dagens mandat har som hovedmål at fondet skal spare for nordmenns fremtid. Det er fornuftig. Andre statlige investeringsfond har imidlertid andre type investeringer som: Investeringer i ikke-børsnotert infrastruktur, selskaper som ikke er børsnoterte, og investeringer i fornybar energi. Riktige investeringer kan bidra til høyere avkastning og forberede Statens pensjonsfond utland på en ny tid hvor den økonomiske veksten først og fremst skjer utenfor Europa og Nord-Amerika. I tillegg kan slike investeringer bidra til å øke antall jobber i land som trenger det sårt. I tillegg til finans er mangel på god infrastruktur og energi blant de viktigste hindringene for næringsutvikling og handel både regionalt og internasjonalt for Asia og Afrika. Ved å investere i infrastruktur vil Statens pensjonsfond utland kunne være med på å drive teknologiutviklingen fremover og prisene for fornybar energi. I tillegg vil også dette kunne være med på å skape arbeidsplasser i Nord-Amerika og Europa. Allerede i dag er det flere andre statlige fond som investerer i infrastruktur uten at dette sees på som hverken kontroversielt i hjemlandet eller unødvendig risiko av fondenes investorer.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Statens pensjonsfond er en finansiell investor med mål om å maksimere avkastningen innenfor en moderat risiko. Investeringsbeslutninger skal tas med et mål om avkastning, ikke om å drive frem utvikling.

622 Global maktomveltning Internasjonalt Forum

Forslag:

Arbeiderpartiet vil jobbe aktivt for reform og større representativitet i det internasjonale systemet – enten det er i Det internasjonale pengefondet, Verdensbanken, Verdens handelsorganisasjon eller FN, slik at disse bedre gjenspeiler den globale maktforskynningen mot sør og øst.

Begrunnelse:

De globale maktoverveltingene gir Norge nye muligheter og utfordringer. Dette gjelder også i det etablerte internasjonale systemet, som både må forsvares og forbedres i møtet med en verden i stadig endring. Det økonomiske og politiske tyngdepunktet i verden forflytter seg både sør og øst. De siste tiårene har hundrevis av millioner blitt løftet opp fra ekstrem fattigdom. Dette er åpenbart positivt, og noe Norge og Arbeiderpartiet lenge har hatt som en politisk målsetning i både utenriks- og utviklingspolitikken. At disse menneskene nå får en større stemme i det internasjonale systemet er berettiget og noe som er viktig for disse organisasjonenes fremtidige funksjon og legitimitet. Det er også derfor i samsvar med Norges utenrikspolitiske interesse og verdipolitikk. De globale maktoverveltingene er samtidig en toneangivende utfordring for Norge og norsk utenrikspolitikk. Demokrati og menneskerettigheter er under press, og Arbeiderpartiet må bidra med å forsvare og fremme disse universelle verdiene. Maktoverveltingene skaper også nye sikkerhetspolitiske utfordringer i verden. Arbeiderpartiet vil arbeide for at disse internasjonale utfordringene finner sin løsning innenfor det etablerte internasjonale systemet, forankret i FN-paktens prinsipper og folkeretten.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Når maktforholdene i verden endres og økonomiske tyngdepunkt forflyttes, må også det internasjonale systemet utvikle seg.

**625 Økt norsk innsats på Afrikas Horn og Sahel
Internasjonalt Forum****Forslag:**

Arbeiderpartiet vil bidra til en omfattende og langvarig europeisk innsats rettet mot de grunnleggende konfliktårsakene i landene på Afrikas Horn og gjennom Sahel.

Begrunnelse:

Et belte av land fra Jemen og Afrikas Horn og gjennom Sahel er preget av krig, fattigdom og klimaforverring. Den humanitære krisen i dette området er enorm. Klimaforandringene kan forventes å rive livsgrunnlaget vekk for stadig fler mennesker. Dette har utløst en flyktningstrøm mot Europa som kan komme til å fortsette i overskuelig fremtid dersom ikke situasjonen bedrer seg. Norge bør være en pådriver for en langvarig og omfattende europeisk innsats rettet mot de grunnleggende konfliktårsakene i området. Dette inkluderer en økning av europeiske diplomatiske og bistandsmessige ressurser inn i området. Norge må identifisere og styrke lokalt drevne prosesser i området, kunnskap- og nettverksbygning og fredsdiplomati basert på langsiktig og solid lokalkunnskap. Det bør legges særlig vekt på å inkludere kvinner i fredsarbeidet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Samtidig bør norsk bistand konsentrere seg om tematiske og geografiske områder der vi har særskilt kompetanse og erfaring.

627 Økonomiske virkemidler mot den israelske okkupasjon av Palestina Internasjonalt Forum

Forslag:

Arbeiderpartiet vil at norske myndigheter utarbeider en skriftlig anbefaling til næringslivet som fraråder økonomisk samkvem som støtter opp under folkeretts- og menneskerettighetsbrudd. I tillegg må Statens Pensjonsfond Utland trekkes ut av alle selskap som er med på å opprettholde okkupasjonen.

Begrunnelse:

Da Oslo-avtalene ble signert for mer enn 20 år siden var planen å bygge opp palestinske institusjoner som etter noen år skulle overta styringen av en palestinsk stat, når okkupantene trakk seg ut. Institusjonene har blitt bygd opp med intensjonal hjelp, mens Israel opprettholder okkupasjonen og blokkerer en palestinsk stat. I stedet har vekslende israelske regjeringer, i strid med folkeretten, økt tvangsflyttingen av palestinere, ødeleggelsen av palestinsk eiendom og bosettingen av egen befolkning på okkupert land. Slik overtar de, meter for meter, det som skulle blitt en framtidig palestinsk stat, samtidig som de hindrer økonomisk utvikling av det palestinske samfunnet. Derfor må norske offentlige aktører trekke seg ut av økonomisk og finansielt engasjement knyttet til brudd på folkeretten og menneskerettighetene. Statens Pensjonsfond Utland må trekkes ut av alle selskap som er med på å opprettholde okkupasjonen. Det må innføres importforbud på varer som er produsert ved å bryte folkeretten og menneskerettighetene. Israel må stilles ansvarlig og kompensere for norskfinansiert nødhjelpsutstyr som blir ødelagt eller konfiskert fra aktører som står bak ødeleggelsen. Det må arbeides internasjonalt for å innføre omforente restriksjoner i pakt med punktene over.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til internasjonal uttalelse fra årsmøtet i 2014: "Oslo Arbeiderparti mener vi må få retningslinjer for en merking av varer fra de ulovlige bosettingene. Norsk næringsliv må oppfordres til ikke å investere i områder med folkeretts- og menneskerettsbrudd på den okkuperte vestbredden." Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Se merknad til forslag 966

**661 Eksport av strategiske varer
AUF i Hedmark**

Forslag:

AP vil stramme inn regelverket for eksport av strategiske varer og kreve sluttbrukererklæring ved all eksport, også til NATO-land og nære allierte. Videre vil AP at A- og B-materiell sidestilles og stanse all eksport av strategiske varer til autoritære regimer, land hvor grunnleggende menneskerettigheter utfordres og land som har stor sannsynlighet for å havne i væpnet konflikt. Stortinget skal løpende orienteres om resultatet av lisensvurderinger.

Begrunnelse:

Norge er en stor eksportør av våpen og annet militært utstyr, blant annet til flere aktører som deltar i krigen i Jemen. Dette har en negativ innvirkning på norske utenrikspolitiske tiltak for å bidra til fred. Utenriksdepartementet har ansvaret for å kontrollere denne eksporten, og har et regelverk å følge når norske bedrifter søker om eksportlisens. Et av hensynene som skal vektlegges i tildelingen av eksportlisens er demokrati- og menneskerettighetssituasjonen i mottakerlandet. Likevel har Norge i en årrekke eksportert militærutstyr til autoritære regimer som undertrykker egen befolkning, og i 2015 gikk 4,6 % av eksporten til land karakterisert av Freedom House som "not free". Derfor må tolkningen av regelverket skjerpes slik at menneskerettighetssituasjonen i et land gir grunnlag for avslag på lisenssøknader. Arbeiderpartiet mener videre at lovverket må styrke Stortingets evne til å føre kontroll over eksportpraksisen. Dette kan gjøres ved å kreve sluttbrukererklæring, også fra NATO-land og nære allierte, samt kreve større åpenhet rundt begrunnelser for avslag og tildeling av lisenser.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I inneværende stortingsprogram går Arbeiderpartiet inn for at Norge opprettholder og videreutvikler et strengt regelverk for norsk våpeneksport; i programmet slutter vi oss også til målet om å innføre sluttbrukererklæring fra alle land, og arbeide for at dette blir norm i NATO. Ett eksempel på videreutvikling av det norske kontrollregimet er at de årlige stortingsmeldingene nå legges fram betraktelig nærmere perioden de omhandler. En løpende orientering til Stortinget om resultatet av lisensvurderinger vil imidlertid kunne ha uheldige konsekvenser for maktfordelingen storting/regjering.

**684 Eksport av strategiske varer
AUF i Østfold**

Forslag:

AP vil stramme inn regelverket for eksport av strategiske varer og kreve sluttbrukererklæring ved all eksport, også til NATO-land og nære allierte. Videre vil AP at A- og B-materiell sidestilles og stanse all eksport av strategiske varer til autoritære regimer, land hvor grunnleggende menneskerettigheter utfordres og land som har stor sannsynlighet for å havne i væpnet konflikt. Stortinget skal løpende

orienteres om resultatet av lisensvurderinger.

Begrunnelse:

Norge er en stor eksportør av våpen og annet militært utstyr, blant annet til flere aktører som deltar i krigen i Jemen. Dette har en negativ innvirkning på norske utenrikspolitiske tiltak for å bidra til fred. Utenriksdepartementet har ansvaret for å kontrollere denne eksporten, og har et regelverk å følge når norske bedrifter søker om eksportlisens. Et av hensynene som skal vektlegges i tildelingen av eksportlisens er demokrati- og menneskerettighetssituasjonen i mottakerlandet. Likevel har Norge i en årrekke eksportert militærutstyr til autoritære regimer som undertrykker egen befolkning, og i 2015 gikk 4,6 % av eksporten til land karakterisert av Freedom House som "not free". Derfor må tolkningen av regelverket skjerpes slik at menneskerettighetssituasjonen i et land gir grunnlag for avslag på lisenssøknader. Arbeiderpartiet mener videre at lovverket må styrke Stortingets evne til å føre kontroll over eksportpraksisen. Dette kan gjøres ved å kreve sluttbrukererklæring, også fra NATO-land og nære allierte, samt kreve større åpenhet rundt begrunnelser for avslag og tildeling av lisenser.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Norge har et veldig strengt eksportregime for våpen. Stortinget behandler en egen eksportmelding hvert år. Det bør jobbes videre for å få til enighet om en felles sluttbrukererklæring i Nato.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I inneværende stortingsprogram går Arbeiderpartiet inn for at Norge opprettholder og videreutvikler et strengt regelverk for norsk våpeneksport. I forslag til nytt partiprogrammet slutter vi oss også til målet om å innføre sluttbrukererklæring fra alle land, og arbeide for at dette blir norm i NATO. Ett eksempel på videreutvikling av det norske kontrollregimet er at de årlige stortingsmeldingene nå legges fram betraktelig nærmere perioden de omhandler. En løpende orientering til Stortinget om resultatet av lisensvurderinger vil imidlertid kunne ha uheldige konsekvenser for maktfordelingen storting/regjering.

**802 Brudd på menneskerettigheter i et NATO-land
Vestfold Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet tar avstand fra tyrkiske myndigheters angrep mot minoriteter i Tyrkia, og gjentatte brudd på menneskerettigheter i NATO-landet Tyrkia.

Begrunnelse:

I Tyrkia ser vi scener som minner om Syrias fem år gamle borgerkrig. Den tyrkiske regjeringen har erklært krig mot alle minoriteter, organisasjoner, redaksjoner osv som er kritiske til den sittende AKP-regjeringen. Nylig ble 11 parlamentsmedlemmer fra det pro-kurdiske partiet HDP fordi myndighetene mente det var riktig. Utviklingen i Tyrkia minner om et diktator med gjennomgående sensur i folks mening og liv. Dette må Norge som alliert ta sterkt avstand fra, og påvirke i de foraer som tillater det å ta opp den alvorlige utviklingen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap, og støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

sentralstyret støtter intensjonen i forslaget

**806 Finansiering av forsvarskorpene
 Vestfold Arbeiderparti****Forslag:**

Vestfold Arbeiderparti mener at forsvarskorpene i sin helhet finansieres over forsvarsbudsjettet.

Begrunnelse:

Vap mener at man må opprettholde Forsvarets korps på dagens nivå, og bygge ut korpene i tråd med tidligere anbefalinger i Stortingsmelding 33 (2008-2009)

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap, og støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Regjeringen hadde i forslaget til ny langtidsplan for forsvarssektoren 2017–20 foreslått å legge ned to av fem forsvarskorps. I Stortinget fikk Arbeiderpartiet gjennomslag for å beholde alle fem korpene – under forutsetning av Kulturdepartementet dekker 40 prosent av kostnadene for fire av korpene. De siste 25 årene har antallet ansatte i Forsvaret blitt betydelig redusert; forsvarskorpene har ikke vært gjennom en tilsvarende prosess. Statistikken viser i dag at forsvarskorpene har en overkapasitet sammenliknet med behovene til Forsvaret og det offisielle Norge. Samtidig spiller forsvarskorpene åpenbart en meget viktig rolle for det lokale kulturlivet mange steder i landet.

**831 Eksport av våpen og militært utstyr
 Finnmark Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet vil stramme inn regelverket for eksport av strategiske varer og krever sluttbrukererklæring ved all eksport, også til NATO-land og nære allierte. Videre vil AP at A- og B-materiell sidestilles og stanse all eksport av strategiske varer til autoritære regimer, land hvor grunnleggende menneskerettigheter utfordres og land som har stor sannsynlighet for å havne i væpnet konflikt.

Stortinget skal løpende orienteres om resultatet av lisensvurderinger.

Begrunnelse:

Norge er en stor eksportør av våpen og annet militært utstyr, blant annet til flere aktører som deltar i krigen i Jemen. Dette har en negativ innvirkning på norske utenrikspolitiske tiltak for å bidra til fred. Utenriksdepartementet har ansvaret for å kontrollere denne eksporten, og har et regelverk å følge når norske bedrifter søker om eksportlisens. Et av hensynene som skal vektlegges i tildelingen av eksportlisens er demokrati- og menneskerettighetssituasjonen i mottakerlandet. Likevel har Norge i en årrekke eksportert militærutstyr til autoritære regimer som undertrykker egen befolkning, og i 2015 gikk 4,6 % av eksporten til land karakterisert av Freedom House som "not free". Derfor må tolkningen av regelverket skjerpes slik at menneskerettighetssituasjonen i et land gir grunnlag for avslag på lisenssøknader. Arbeiderpartiet mener videre at lovverket må styrke Stortingets evne til å føre kontroll over eksportpraksisen. Dette kan gjøres ved å kreve sluttbrukererklæring, også fra NATO-land og nære allierte, samt kreve større åpenhet rundt begrunnelser for avslag og tildeling av lisenser.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I inneværende stortingsprogram går Arbeiderpartiet inn for at Norge opprettholder og videreutvikler et strengt regelverk for norsk våpeneksport; i programmet slutter vi oss også til målet om å innføre sluttbrukererklæring fra alle land, og arbeide for at dette blir norm i NATO. Ett eksempel på videreutvikling av det norske kontrollregimet er at de årlige stortingsmeldingene nå legges fram betraktelig nærmere perioden de omhandler. En løpende orientering til Stortinget om resultatet av lisensvurderinger vil imidlertid kunne ha uheldige konsekvenser for maktfordelingen storting/regjering.

847 Nordområdestrategien Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

- Universitetsmiljøene i nord får et spesielt ansvar for å utvikle strukturer og modeller som styrker opplæringen i grunnskolene og i videregående opplæring i nordområdene. Dette krever at universitetene også styrker sin tilstedeværelse utenfor hovedcampusene.
- Bedrifter i nord som har kunnskap, kompetanse og produkter tilpasset nærings- og industrisatsingen i nord, må sikres deltakelse i store nasjonal satsinger, slik som petroleumsvirksomhet i Barentshavet.
- Det etableres et eget nordområdedepartement. Nordområdesatsingen må forankres i relevante departementer for målrettet satsing.
- Bevare et sosialdemokratisk samarbeid i Nordområdene og styrke Barentssekretariatet.
- Rive grensegjerdet på Storskog grensestasjon
- Utvide grenseboerbeviset i Barentsregionen

Begrunnelse:

Utviklingen av nordområdene skjer i nord og av de som bor og arbeider i nord. Nordområdene styrkes gjennom befolkningens tilgang til kunnskap og kompetanse. Lange avstander og lavt befolkningsgrunnlag utfordrer muligheten til å etablere sterke fag- og kompetansemiljøer. Grunnskolen må styrkes - det samme må videregående opplæring for å sikre at kunnskapsgapet mellom befolkningen i nord og resten av landet ikke øker. Her må universitetsmiljøene i nord få et spesielt ansvar for å utvikle

strukturer og modeller som styrker nordområdene. Dette krever at universitetene også styrker sin tilstedeværelse utenfor hovedcampusene. Næringslivet i nord vil også i framtiden bygge på fiskeri og marine næringer, petroleum, bergverk og reiseliv. Disse sektorene krever kontinuerlig kunnskapsutvikling for å kunne vokse på en grønnere og mer bærekraftig måte. Industribedrifter i nord som har kunnskap, kompetanse og produkter tilpasset disse næringene, på en slik måte at det gis lokale og regionale ringvirkninger, må sikres deltakelse i store nasjonal satsinger, slik som petroleumsvirksomhet i Barentshavet. En sterk offentlig sektor som tilbyr gode tjenester til innbyggerne er fundamentet for samfunnet i nordområdene. Dette krever en overordnet samfunnsutviklingsstrategi. Dette løses gjennom etablering av et nordområdedepartement.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Kunnskap må fremdeles være navet i vår nordområdesatsing.

868 En aktiv utenrikspolitikk Buskerud Arbeiderparti

Forslag:

Norge må føre en aktiv utenrikspolitikk. Det er avgjørende at vi gjør en særlig innsats for å bedre den humanitære situasjonen i Midtøsten og på det afrikanske kontinentet. Norge må fortsatt bidra militært og politisk i kampen mot ISILs terrorvelde i Irak og Syria og den trusselen ISIL representerer i andre land, inklusive vårt eget. Vi må koordinere innsatsen med våre naboland i Norden og i Europa for øvrig og bidra til at innsatsen trappes kraftig opp, minst opp til det nivået FN ber om.

Begrunnelse:

Det er viktig at Norge tar avstand fra land som i dagens spente internasjonale situasjon, fører en uansvarlig nasjonalistisk politikk, stenger grenser og innfører en kamp hvor det er alle mot alle. Vi må ta et større initiativ overfor EU og våre naboland for å sikre at det felles grensesystemet opprettholdes. Men først og fremst må vi øke innsatsen i konfliktløsning og hjelpearbeid i de områdene som er rammet av krig og humanitære katastrofer. Det er også den beste måten å forebygge at enda flere risikerer livet ved å forsøke å ta seg over havet til Europa.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonene i forslaget støttes.

892 TTIP/TISA Hordaland Arbeiderparti

Forslag:

• arbeide for å sikre demokratisk behandling i WTO og åpenhet rundt forhandlingene • bruke EFTA-sekretariatet aktivt for påvirkning og åpenhet rundt TTIP og TISA • si nei til TTIP og TISA dersom forhandlingsresultatene ikke ivaretar nedfelte arbeidstakerrettigheter, miljøhensyn og forbrukerbeskyttelse • si nei til TTIP og TISA dersom avtalene reduserer det politiske handlingsrommet • si nei til TTIP og TISA dersom avtalene reduserer vår suverene stilling når det gjelder forvaltning av egne naturressurser

Begrunnelse:

EU og USA forhandler for tiden om Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP). Dette vil bli verdens største frihandels- og investeringsavtale. Norge er ikke med i TTIP-forhandlingene, men er en aktiv pådriver i prosessen. Norge deltar derimot i forhandlingene om Trade in Services Agreement (TISA), der 50 av verdens rikeste land fremforhandler en internasjonal frihandelsavtale for tjenesteyting. Felles for TTIP og TISA er at innholdet i forhandlingene i stor grad hemmeligholdes. Dette er et stort demokratisk problem, da deltakerne representerer velstående land og store internasjonale konserner med klare egeninteresser. Informasjon lekket fra forhandlingene tyder på at begge avtalene vil føre til økt og irreversibel privatisering av offentlige tjenester, i tillegg til svekkelse av arbeidstakerrettigheter og -vilkår, samt forbrukerrettigheter og miljø. Det er en trussel mot fagbevegelsen, miljøet og ikke minst fellesskapets velferdsrettigheter. TTIP-avtalen mellom USA og EU blir i liten grad fremforhandlet av folkevalgte, men derimot av internasjonale konserner. Avtalen legger opp til at multinasjonale selskaper kan saksøke stater som prøver å innføre lover og regelverk, som regulerer industri og kapital. Det aktuelle punktet i avtalen heter «investor/stat-tvisteløsningen», og gir store multinasjonale selskaper retten til å saksøke stater som innfører politikk og regelverk som «skader selskapets fremtidige profitt». En slik ordning vil kunne gå på bekostning av arbeidstakerrettigheter, miljøhensyn og forbrukerbeskyttelse. EU og USA har mer enn antydning at TTIP-avtalen skal omfatte markedsadgang for varer, tjenester og offentlige anskaffelser, og markedsadgang og beskyttelse for investeringer. Europakommisjonens egen rapport om avtalen konkluderte med at avtalen bare vil øke den årlige vekstraten i EU med 0,01 %. TISA-forhandlingene tar sikte på å presse frem handel med tjenester gjennom konkurranseutsetting og privatisering av offentlige tjenester. Det er en avtale som vil deregulere å liberalisere regelverk rundt konkurranseutsetting, privatisering og personvern. Gjennom World Trade Organization (WTO) er Norge allerede med i General Agreement on Trade in Services (GATS) – en eksisterende frihandelsavtale for tjenesteyting. Forskjellen er at TISA-avtalen vil åpne opp for en enda større privatisering av offentlige tjenester som attpåtil er irreversibel. Avtalen vil blant annet være til hinder dersom det offentlige skulle ønske å ta tilbake tjenester som allerede er privatisert. Hordaland Arbeiderparti krever mer åpenhet om forhandlingene. Det må stilles strengere krav til WTO om at alle medlemsland skal ha innsikt i forhandlingene. EFTA-sekretariatet må aktivt arbeide inn mot EU-kommisjonen og EU-parlamentet for å offentliggjøre TTIP-avtalen, og for mer åpenhet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

TISA-avtalens har stor betydning for norsk verdiskaping og sysselsetting. Som et lite land er det i vår interesse å sikre felles spilleregler og forutsigbarhet internasjonalt. Det internasjonale tjenestemarkedet er stort, og vi har offensive interesser knyttet til at norske tjenesteprodusenter får økt tilgang til det globale tjenestemarkedet. Samtidig er det en forutsetning for Arbeiderpartiet at en avtale ikke svekker det politiske handlingsrommet knyttet til kontroll og styring med offentlige tjenester og velferdstilbud. Avtalen må ikke legge hindringer for å regulere forhold som forbrukerbeskyttelse, helse, sikkerhet, miljø og arbeidstakerrettigheter. Sammen med fagbevegelsen må vi slå ring rundt etablerte arbeidstakerrettigheter og fullt ut benytte det handlingsrommet EØS-avtalen gir. Vi må ta endelig stilling til de handlingsalternativ Norge står overfor, når en TTIP-avtale eventuelt foreligger. Betingelsene for norsk eksportnæring vil være et viktig hensyn i Arbeiderpartiets vurdering av TTIP, men vi vil ikke støtte en handelsavtale som undergraver hardt tilkjempede rettigheter og standarder. Det er en forutsetning at TISA ikke pålegger privatisering, deregulering eller konkurranseutsetting av noen offentlig tjeneste på nasjonalt eller lokalt nivå. Dette gjelder også muligheten for – gjennom politiske vedtak – å gjeninnføre offentlig eierskap og styring i sektorer som tidligere har vært privatisert.

897 Okkupasjonen av Vest-Sahara må opphøre Hordaland Arbeiderparti

Forslag:

-At så lenge okkupasjonen av vest-Sahara blir opprettholdt må all leting etter olje langs kysten stoppes - Stoppe frakten av olje til de okkuperte områdene -Oppmuntre svenske og norske selskaper å ikke ta del i næringsvirksomhet knytt til dei okkuperte delene av ikke-sjølvsstyrte territoriet Vest-Sahara. -Gi signal til regjeringen i Spania om å iverksette tiltak slik at petroleumsprodukter raffinert i Spania ikke eksporterast til Vest-Sahara. -Gjennomføre tiltak som sikrer tilførsel av petroleum i okkuperte Vest-Sahara ikke bryter internasjonal humanitærretten og rettighetene til -At Norge skal avstå fra å investere i selskaper som bedrifter virksomhet i okkuperte områder. -Forby all import av fosfat/salg utvunnet på okkuperte områder -At Norge anerkjenner Vest-Sahara som selvstendig stat. -Legge et økt press på norske selskaper som driver virksomhet på okkupert jord -Dette er en okkupasjon som gjentatte ganger har blitt fordømt av FN og mange andre land -Gi FN mandat til å rapportere om menneskerettighetsbrudd som begås i Vest-Sahara

Begrunnelse:

Vest-Sahara blir regnet som den siste kolonien i Afrika. I mer enn 40 år har Marokko sin okkupasjon av Vest-Sahara pågått. Dette er en okkupasjon som gjentatte ganger har blitt fordømt av FN og mange andre land, deriblant Norge. Etter mange år med konflikt mellom marokkanske styrker og saharawiske motstandsbevegelsen Polisario, fikk man på plass en våpenhvileavtale i 1991. Planen var at det året etter, skulle holdes valg om Vest-Sahara sin selvstendighet. Dette valget har til dags dato enda ikke funnet sted. Det er nå på høy tid at Norge legger økt press på Marokko, slik at dette valget blir gjennomført. Hver dag blir det fraktet i snitt en halv million liter olje inn i det okkuperte territoriet. Involvert i denne transporten er deriblant de to fartøyene Wisby Cedar og Wisby Argan fra det svenske selskapet Wisby tankers. Begge fartøyene er registrert i Norge, og seiler derfor under norsk flagg. Wisby Tankers har drevet med denne handelen i et tiår, og olja bidrar til opprettholdelse av okkupasjonen. Uten oljen ville okkupasjonen ha vært nærmest umulig å opprettholde. En av de mest verdifulle naturressursene i Vest-Sahara er fosfatstein, som blir brukt i produksjon av gjødsel. Hele 75 prosent av verdens reserver av fosfatstein befinner seg i Vest-Sahara. Fosfatstein er en ikke-fornybar ressurs, som vil bli brukt opp en gang i fremtiden. Slik situasjonen er i dag er det kun Marokko som får nytte godt av denne ressursen, til tross for at den befinner seg innenfor Vest-Sahara sine grenser. Hordaland Arbeiderparti ser på dette som en klar utnyttelse av et annet lands ressurser, og et klart brudd på

folkeretten. Vi krever at denne utnyttelsen opphører, og at Norge stiller krav til norske bedrifter, samtidig som man legger press på andre land. Marokko har siden okkupasjonen startet tjent milliarder på å utnytte Vest-Saharas mange ressurser. Norge har gjennom Statens pensjonsfond utland, investert store summer i selskaper som gjennom sin virksomhet bidrar til å opprettholde denne okkupasjonen. Hordaland Arbeiderparti vil derfor at alle statlige investeringer i selskaper som importerer fosfat fra Vest-Sahara opphører.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Den marokkanske okkupasjonen er i strid med folkeretten. Norge må engasjere seg for at partene skal enes om en politisk løsning på konflikten som bidrar til saharawienes legitime rett til selvbestemmelse og organisasjonsfrihet. Arbeiderpartiet vil arbeide for at Norge, etter etableringen av et folkerettslig grunnlag, skal anerkjenne et selvstyrt Vest-Sahara som uavhengig stat. Sentralstyret anbefaler at forlagene 49, 541, 897 og 904 samordnes.

898 Krisen i Sør-Sudan Hordaland Arbeiderparti

Forslag:

-Fortsette med å gi bistand til Sør-Sudan gjennom organisasjoner som hjelper sivilbefolkningen, og som ikke gir pengene direkte til staten. -At Norge skal fortsette å være aktiv i fredsforhandlingene i Sør-Sudan og presse partene i konflikten til å lage en ny fredsavtale -Involvere FN i fredsarbeidet -At Norge skal gi regjeringen og opposisjonen negative sanksjoner om de ikke følger fredsavtalen. -Presse lederne av de væpnede gruppene til å sette fri barnesoldater. -At vi skal innføre et tilbud for barn som har vært soldater i krigen i Sør-Sudan. Der de kan bo trygt, gå på skole og få dekket deres humanitære behov. -At Norge skal slutte å selge våpen til Sør-Sudan og konflikt områder i landene rundt Sør-Sudan. -At vi skal fortsette å gi negative sanksjoner til Sør-Sudan når det blir grove brudd på menneskerettighetene.

Begrunnelse:

Sør-Sudan er en selvstendig stat, som løsrev seg fra Sudan i 2011. Det ble da avholdt et fredelig og demokratisk valg hvor 99% av den sudanske befolkningen stemte for at Sør-Sudan skulle anerkjennes som selvstendig stat. Folket i Sør-Sudan var lei av konstant undertrykkelse og ønsket utvikling, velstand og trygghet. I 2013 brøt det ut væpnede konflikter i hovedstaden Juba. Bakgrunnen for konflikten var at den valgte presidenten, Salva Kiir, beskyldte visepresidenten sin, Rieck Machar, for å ha forsøkt å ta makten i landet gjennom statskupp. Som et resultat av dette ble frigjøringsbevegelsen delt i to. Salva Kiir forble lederen for regjeringen og ble støttet av den ene delen av den tidligere frigjøringsbevegelsen. Den andre delen, motstanderne av regjeringen, ble ledet av den tidligere visepresidenten. Denne politiske konflikten utløste en borgerkrig i Sør-Sudan, mellom regjeringen og opposisjonen. Hele landet er nå blitt innlemmet i konflikten. Human Rights Watch hevder at de væpnede styrkene på begge sider av konflikten, både de som kjemper for og imot regjeringen, har utført grove overgrep på sivilbefolkningen. De væpnede styrkene har brent ned landsbyer og massakrert innbyggerne flere steder. Den mest utsatte gruppen i denne konflikten er barn. Flere barn blir ufrivillig dratt inn i krigen som soldater, mange unge velger også selv å melde seg som soldat fordi, da dette er deres eneste mulighet til å forsørge seg

selv. Hordaland Arbeiderparti kan ikke støtte hvordan væpnede styrker behandler barn og utnytter deres sårbare situasjon. Barna som deltar i krigføringen skulle heller sittet trygt på skolebenken. Det er da viktig at vi presser de væpnede gruppene i Sør-Sudan til å slutte med bruken av barnesoldater. Norge må i tillegg jobbe for utarbeidelse av en plan for hvordan verdenssamfunnet kan hindre at flere unge blir tvunget inn i denne krigen. Disse barna har etter barnekonvensjonen rett på en utdanning, et trygt sted å bo og tilgang til rent vann og mat. Disse rettighetene er ikke forenelig med livet som barnesoldat i en dødelig borgerkrig. Høsten 2015 inngikk lederne for begge styrkene, Salva Kiir og Riek Machar, enighet om å signere en fredsavtale. Avtalen gikk ut på å iverksette våpenhvile umiddelbart og gjeninnsette Riek Machar som visepresident. I begynnelsen av 2016 ble det klart at fredsavtalen ble brutt. Selv om krigen ikke har eskalert til samme nivå som før fredsavtalen, ser vi likevel til at mange menneskelig fortsatt går tapt, som følge av lokale konflikter og en fraværende statsmakt. Over 2 millioner mennesker har til nå mistet sine hjem. Sør-Sudan står ovenfor en stor humanitær krise og det er derfor viktig at resten av verdenssamfunnet gir humanitær bistand. Per i dag er 6,1 millioner mennesker som trenger humanitær hjelp innenfor landegrensene. Det er viktig at Norge fortsetter med å gi bistand, og at man setter katastrofen på dagsorden internasjonalt, slik at FN, sammen med de ulike gruppene i landet, kan arbeide for en varig løsning.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget støttes. Situasjonen i verdens yngste nasjon er svært alvorlig. Norges spesielle historiske rolle i Sør-Sudan, inkludert vårt samarbeid med USA og Storbritannia i den såkalte troikaen, gir oss en plattform for å kunne påvirke den videre utviklingen i landet. Samtidig er det behov for fortsatt norsk bistand til sivilbefolkningen, også humanitær nødhjelp.

904 Vest-Sahara må bli anerkjent som sjølvstendig stat Sogn og Fjordane Ap

Forslag:

AUF i Sogn og Fjordane krev at Vest-Sahara blir anerkjent som sjølvstendig stat. Vi krev og at Noreg forbyr norske bedrifter å gjere handel i området, samt handel med ressursar frå dei okkuperte områda.

Begrunnelse:

Største delen av landet Vest-Sahara har vært okkupert av Marokko sidan 1975. Sidan då har fleirtalet av befolkninga budd i flyktningleirar i Algerie. Dei som blei igjen i heimlandet utsettast for alvorlege overgrep frå marokkanske okkupasjonsmyndigheitar. I over 40 år har de venta på at deira rett til sjølvstende skal innfriast og vi meiner at Vest-Sahara skal ha rett til å være anerkjent som ein eigen stat. Alt begynte i 1975 då Spania erklerte Vest-Sahara som sjølvstendige. Noko som førte til at Marokko erobra landet. Etter 16 år med krig vedtok FN at det skulle haldast folkeavrøysting om Vest-Sahara skulle ha sjølvstende. Dette var i 1992, men Marokkanske myndigheiter fortsatte å hale ut prosessen om en folkeavrøysting, og dei har erklært at de ikkje vil godta noko anna resultat enn fortsatt marokkansk kontroll over området. Dette fører til at fleire tusen menneskjer lir av svolt, håpløyse og mangel på grunnleggjande menneskjerettar. Viss ingenting blir gjort, vil Marokko fortatt ha kontroll og styre landet i feil retning imot folket sin vilje. Rundt 165.000 Saharawiske flyktingar i Algerie er fullstendig avhengige

av humanitær hjelp. På mange områder er ikke hjelpen tilstrekkelig til å dekke grunnleggende behov, og om lag fire av ti barn under fem år er kronisk underernærte. Mangel på ressurser gjør flyktningene svært sårbare.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Den marokkanske okkupasjonen er i strid med folkeretten. Norge må engasjere seg for at partene skal enes om en politisk løsning på konflikten som bidrar til saharawienes legitime rett til selvbestemmelse og organisasjonsfrihet. Arbeiderpartiet vil arbeide for at Norge, etter etableringen av et folkerettslig grunnlag, skal anerkjenne et selvstyrt Vest-Sahara som uavhengig stat. Sentralstyret anbefaler at forlagene 49, 541 og 904 samordnes.

909 Sikre Sjøforsvarets rolle i Hordaland Hordaland Arbeiderparti

Forslag:

-Sjøkrigsskolen må bevares i Bergen og at Sjøforsvarets oppgaver og virke må reflekteres i utdanningsinnholdet -Ny langtidsplan for Forsvaret støtter opp om Forsvarssjefens fagmilitære råd som gjelder fasiliteter for taktisk ledelse lokalisert ved Haakonsværn Orlogsstasjon og andre viktige funksjoner

Begrunnelse:

Sjøforsvaret sikrer Norges sterke fortrinn innen sjøfart, fiskeri, havbruk, petroleumsvirksomhet, energi og kunnskap om havressurser. Å være i stand til å hevde suverenitet blir viktigere fremover. Haakonsværn Orlogsstasjon en av nord-europas største marinebaser og Bergen er Norges største forsvarskommune, både i antall ansatte (inkl. førstegangstjenestegjørende) og aktivitet. Inntil 3500 sivile og militære har sin arbeidsplass på basen, og dette er statlige arbeidsplasser som hele regionen nyter godt av. I Forsvarssjefens fagmilitære råd, legges det opp til at Sjøforsvaret øker sin utholdenhet og tilstedeværelse gjennom flere besetninger og økt aktivitetsnivå. Dette gjør det mulig å seile en større maritim styrke i nord. Det slås også fast at Sjøforsvaret konsentrerer sin baseaktivitet i Bergen og i Ramsund. Videre viser Forsvarssjefen til at det lokaliseres en samlet operativ og administrativ ledelse og understøttelse av hele Sjøforsvaret ved Haakonsværn Orlogsstasjon. Fasiliteter for taktisk ledelse av Marinen og Kystvakten etableres på basen, og kapasitet for å støtte embarkert taktisk ledelse i Marinen videreføres om bord på utpekte fartøyer. Det etableres samvirke med NH90-helikopter og Forsvarets spesialstyrker. For avdelingen sin del er det derfor avgjørende at en ny langtidsplan for forsvaret på dette området, støtter opp om Forsvarssjefens råd. Når det gjelder de forskjellige krigsskolene vil Forsvarssjefen iverksette en egen studie som skal tilrå hvordan en forenkling og samling av utdannings- virksomheten bør gjennomføres. En slik samling mener vi er svært uklokt. Sjøkrigsskolen er den største utdanningsinstitusjonen i Forsvaret. Sjøkrigsskolen er avgjørende for å utvikle fremtidens sjømilitære krigere som må beherske fag, profesjon og lederskap. For å gi optimal kompetanseutvikling er det tett kobling mellom teori og praksis, der kadettene får prøvd ut gruppeansvar, lederskap, bo tett på hverandre, være lenge borte og kjent med sjøelementene. Utviklingen går i retning av økt spesialisering, da blir det enda viktigere med et sterkt kompetansemiljø som Sjøkrigsskolen Arbeiderpartiet mener at den pedagogiske modellen til sjøkrigsskolen må videreutvikles. Det er en sterk

sammenheng mellom sjømannskap og lederskap. Det kan ikke erstattes med et tilleggskurs til kadetter med bachelor fra ordinært utdanningssystem. McKinsey-rapporten som beskriver effektivisering av forsvaret tar ikke hensyn til kvalitet i utdanning. Sjøkrigsskolen har også stor betydning for vår maritime klynge. Norge har utviklet seg fra nettoimportør av kompetanse til netto eksportør av maritim kompetanse. Den maritime klyngen må videreutvikles og styrkes for å skape nye arbeidsplasser. Det har alltid vært et tett samspill mellom marinen, forskning og utdanning på sjøkrigsskolen, handelsflåte og resten av de blå næringene. Sjøkrigsskolen må derfor bevares og utvikles som den selvstendige utdanningsinstitusjonen den er.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forsvarssektorens langtidsplan for 2017–20 ble vedtatt av Stortinget i november 2016. Regjeringen hadde i sitt forslag valgt å se bort fra forsvarssjefens råd om å flytte Kystvaktens hovedkvarter fra Sortland til Haakonsværn. Gjennom behandling av langtidsplanen sluttet Stortinget seg til at forsvarssektorens utdanningssystem skal reformeres. Arbeidsdeling og samarbeid med sivile utdanningsinstitusjoner og flytting/sammenslåing av forsvarssektorens ulike utdanningsinstitusjoner vil være sentrale elementer i denne reformen. Samtidig bør ulike enkeltforslag ikke behandles hver for seg, men vurderes i en større sammenheng. For eksempel bør den videre utviklingen av sjøkrigsskolen i Bergen ses i sammenheng med hærens krigsskole i Oslo og luftkrigsskolen i Trondheim.

921 Trygghet, samfunnssikkerhet og forsvar Tromsø Arbeiderparti

Forslag:

Norge trenger et balansert og nasjonalt forsvar for å ivareta det tidløse ansvaret for å beskytte innbyggerne, ivareta Norges sikkerhet, og for å forsvare landets territorium, verdier og interesser. Forsvaret skal utøve norsk myndighet og bidra til å forebygge og håndtere episoder og sikkerhetspolitiske kriser – og til å skape økt trygghet for befolkningen. Forsvaret må gjennom tilstedeværelse i nord, sammen med våre NATO-allierte, bidra til den krigsforebyggende tArbeiderpartiet er opptatt av at Forsvaret må ha en god balanse mellom økonomi, struktur og oppgaver, med tilstrekkelig bemanning og kampkraft. Arbeiderpartiet støtter derfor den langsiktige målsettingen om to prosent av BNP til forsvarsformål. Forsvaret må fortsatt bidra til flernasjonal krisehåndtering og arbeidet for internasjonal fred og sikkerhet, både i regi av NATO og FN. Men framfor alt må Forsvaret evne å løse de utfordringer Norge kan komme til å stå overfor nasjonalt og i nordområdene spesielt. Her må Forsvaret være til stede med relevante bidrag fra alle forsvarsgrener, herunder Kystvakten, som spiller en viktig rolle som statens myndighetshåndhever i våre havområder – og som trygghetsskaper på havet. Dertil må det sikres en fortsatt god maritim overvåkning for både militære og sivile formål. erskelen.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet er opptatt av at Heimevernet opprettholdes med en desentralisert og reelt landsdekkende struktur, inklusive en sjøkapasitet. HV videreutvikles som en viktig bidragsyter til sikkerhet og trygghet, og som en bærebjelke for et folkelig forankret forsvar. Arbeiderpartiet ønsker et forsvar basert på allmenn verneplikt, hvor et større antall unge kan få avtjene en førstegangstjeneste. Inntaket må

defineres både av samfunnets og Forsvarets behov. Norge utsettes daglig for trusler i det digitale rom. Det er en sikkerhetspolitisk utfordring når samfunnet blir stadig mer teknologiavhengig. Norge må styrke arbeidet med digital sikkerhet gjennom en bred samordning av innsatsen også på dette feltet, herunder Forsvarets digitale spisskompetanse. Forsvaret er samfunnets tyngste tryggingsaktør. Arbeiderpartiet legger vekt på at Forsvaret skal bidra til samfunnssikkerheten også gjennom sivil-militært samarbeid: til en forsterket totalberedskap. Arbeiderpartiet er opptatt av at utviklingen av Forsvaret – og andre bidragsytere til sikkerhet og beredskap – må ses i nær sammenheng, for å få størst mulig effekt av samfunnets samlede investeringer i sikkerhet og trygghet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Henviser til uttalelse vedrørende forsvar fra Troms Arbeiderparti sitt representantskapsmøte.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonene i forslaget støttes; dette er sentrale elementer i Arbeiderpartiets forsvarspolitikk.

924 Forsvar og trygghet Troms Arbeiderparti

Forslag:

Forliket om langtidsplan for Forsvaret 2017 – 2020 må følges opp gjennom årlige økonomiske rammer som muliggjør realisering av de planer som vedtas. Om nødvendig må rammene for langtidsplan utvides. Sikkerhetspolitiske forutsetninger endres raskere enn nasjonal forsvarsevne kan oppbygges. Arbeiderpartiet vil derfor arbeide målrettet for å realisere NATOs 2 % mål, og som en ressurssterk nasjon gå foran og ta ansvar for Norges bidrag til felles kollektiv sikkerhet. For å nyte godt av kollektiv sikkerhet – må vi yte til og i kollektivet. Kommende langtidsplaner for Forsvaret skal bygge på et tilfredsstillende terskelforsvar som skal virke krigsforebyggende og avskrekkende innenfor rammen av NATOs kollektive forsvar. Norge skal bidra til både de økonomiske og militære målsettingene i alliansen. Landmakten må bevares som kjernen i et balansert nasjonalt forsvar – i samsvar med NATO målsettinger for utvikling av medlemslandenes landstyrker. Brigadesystemet med moderne ildkraft, beskyttelse og mobilitet er kjernen i moderne landmakt i NATO, – og bør være det også for Norge. Fremtidig landmakt må utvikles for å møte både tradisjonelle og nye trusler. Herunder må Heimevernet utvikles til en fleksibel og gripbar ressurs som del av et samlet landmaktkonsept. Landmaktutredningen forventes å gi anbefalinger til hvordan dette kan gjøres. Landmakten må sikres nødvendige investeringer for å opprettholde kapasitet til moderne taktiske samvirkeoperasjoner – for å sikre landdimensjon av terskelforsvarets relevans og avskrekkende evne. Som en del av en moderne landmakt, må det i Hærens kjerneområde opprettholdes en dedikert og egnet helikopterstøtte av tilfredsstillende omfang. For å sikre en kosteffektiv og god drift av all helikoptervirksomhet i Forsvaret skal hovedbase helikopter vedtatt i 2012 videreføres på Bardufoss. Evne til trening, øving og mottak av allierte enheter er en forutsetning for å nå målsettingene i norsk sikkerhetspolitikk. Dette krever tilstrekkelig infrastruktur og tilstedeværelse av alle forsvarsgrener i Forsvarets primære innsatsområde. Vår evne til overvåking og kontroll i vårt eget luftrom er en forutsetning for god utnyttelse av investering i moderne kampfly og luft- og missilforsvarssystemer. Dette krever oppgradering av denne kapasiteten med basis i dagens etablerte strukturer for kontroll og varsling. Sjøforsvaret, inkl Sjøheimevernet, må opprettholde en tilstrekkelig kapasitet til å ivareta suverenitetshevdelse av våre verdifulle havområder. Herunder evne til

tilstedeværelse og sjønektelse med særlig prioritet til Nordområdene.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Landsmøtet i 2015 vedtok at «et endret sikkerhetspolitisk bilde nødvendiggjør økt satsing på forsvar». Stortinget behandlet høsten 2016 en ny langtidsplan for forsvarssektoren 2017–20. Planen innebærer en økning av forsvarsbudsjettet på ca. 8 milliarder kroner fram mot 2020. På Stortinget har Arbeiderpartiet vært opptatt av at regningen for å styrke forsvaret ikke skal skyves ut i tid. I forhandlingene om langtidsplanen fikk Arbeiderpartiet gjennomslag for en styrking av 2017-forsvarsbudsjettet med 390 mill. kroner.

**929 Eksport av strategiske varer
AUF i Troms**

Forslag:

AP vil stramme inn regelverket for eksport av strategiske varer og kreve sluttbrukererklæring ved all eksport, også til NATO-land og nære allierte. Videre vil AP at A- og B-materiell sidestilles og stanse all eksport av strategiske varer til autoritære regimer, land hvor grunnleggende menneskerettigheter utfordres og land som har stor sannsynlighet for å havne i væpnet konflikt. Stortinget skal løpende orienteres om resultatet av lisensvurderinger.

Begrunnelse:

Norge er en stor eksportør av våpen og annet militært utstyr, blant annet til flere aktører som deltar i krigen i Jemen. Dette har en negativ innvirkning på norske utenrikspolitiske tiltak for å bidra til fred. Utenriksdepartementet har ansvaret for å kontrollere denne eksporten, og har et regelverk å følge når norske bedrifter søker om eksportlisens. Et av hensynene som skal vektlegges i tildelingen av eksportlisens er demokrati- og menneskerettighetssituasjonen i mottakerlandet. Likevel har Norge i en årrekke eksportert militærutstyr til autoritære regimer som undertrykker egen befolkning, og i 2015 gikk 4,6 % av eksporten til land karakterisert av Freedom House som "not free". Derfor må tolkningen av regelverket skjerpes slik at menneskerettighetssituasjonen i et land gir grunnlag for avslag på lisenssøknader. Arbeiderpartiet mener videre at lovverket må styrke Stortingets evne til å føre kontroll over eksportpraksisen. Dette kan gjøres ved å kreve sluttbrukererklæring, også fra NATO-land og nære allierte, samt kreve større åpenhet rundt begrunnelser for avslag og tildeling av lisenser.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Saken vurderes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I inneværende stortingsprogram går Arbeiderpartiet inn for at Norge opprettholder og videreutvikler et strengt regelverk for norsk våpeneksport; i programmet slutter vi oss også til målet om å innføre sluttbrukererklæring fra alle land, og arbeide for at dette blir norm i NATO. Ett eksempel på videreutvikling av det norske kontrollregimet er at de årlige stortingsmeldingene nå legges fram betraktelig nærmere perioden de omhandler. En løpende orientering til Stortinget om resultatet av lisensvurderinger vil imidlertid kunne ha uheldige konsekvenser for maktfordelingen storting/regjering.

**954 Nei til nedprioritering av det norske forsvaret
Ørland Arbeiderparti****Forslag:**

Nei til nedprioritering av det norske forsvaret

Begrunnelse:

Vi befinner oss i en usikker utenrikspolitisk situasjon hvor Norge, som medlem av NATO, er avhengig av rask støtte fra forsvarsalliansen når /hvis en kritisk en kritisk situasjon skulle inntreffe. Uansett hvor rask støtten kommer, må vi som nasjon holde stand en viss tid. Derfor må vi ha et så moderne og effektivt forsvar som det er mulig å utvikle og drifte innenfor de rammer som landets økonomiske situasjon tillater. I tillegg kommer at arbeidsplasser tilknyttet forsvaret er helt nødvendige for arbeidslivet mange i mindre sentrale strøk av landet.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonene i forslaget støttes. Landsmøtet i 2015 vedtok at «et endret sikkerhetspolitisk bilde nødvendiggjør økt satsing på forsvar». Stortinget behandlet høsten 2016 en ny langtidsplan for forsvarssektoren 2017–20. Planen innebærer en økning av forsvarsbudsjettet på ca. 8 milliarder kroner fram mot 2020. På Stortinget har Arbeiderpartiet vært opptatt av at regningen for å styrke forsvaret ikke skal skyves ut i tid. I forhandlingene om langtidsplanen fikk Arbeiderpartiet gjennomslag for en styrking av 2017-forsvarsbudsjettet med 390 mill. kroner.

960 Trygge situasjonen til forsvarsansatte og andre berørt av etablering og utbygging av Ørland kampflybase
Ørland Arbeiderparti

Forslag:

Trygge situasjonen til forsvarsansatte og andre berørt av etablering og utbygging av Ørland kampflybase

Begrunnelse:

Etableringen av kampflybasen griper inn i mange forhold i en relativt liten kommune. På en eller annen måte blir de fleste av innbyggerne berørt av den nye situasjonen kommunen befinner seg i. Dette gjelder i sterkst grad ansatte i forsvaret og familier som må flytte på grunn av støy fra de nye kampflyene. Ørlands forsvarsansatte må sikres forutsigbarhet ved at det tydelig signaliseres at finansiering av drift og vedlikehold av F35-flyene ikke er usikre faktorer i framtidens forsvarsbudsjetter. Gode kommunikasjoner er viktig for ansatte på basen, næringslivet og den enkelte innbygger. Flyruta mellom Ørland og Oslo har i flere år vært delvis finansiert ved bevilgninger fra Ørland kommune. Flyruta må nå plasseres på det nasjonale flyrutenettet. Dessuten må det sikres tilstrekkelig fylkesvei-finansiering, blant annet gjennom «Orkdalspakken». Mange innbyggere på Ørland må flytte til ny bolig som «støyofre». Det må sikres rettferdige oppgjør for støyofre uten at hver enkelt familie, som blir berørt, må kjempe en individuell kamp for å få en erstatning det går an å leve med.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Både statlige myndigheter, fylkeskommunen og vertskommunen må stille opp for å sikre en vellykket oppbygging av den nye kampflybasen.

963 EKSPORT AV STRATEGISKE VARER
AUF i Sør-Trøndelag

Forslag:

AP vil stramme inn regelverket for eksport av strategiske varer og kreve sluttbrukererklæring ved all eksport, også til NATO-land og nære allierte. Videre vil AP at A- og B-materiell sidestilles og stanse all eksport av strategiske varer til autoritære regimer, land hvor grunnleggende menneskerettigheter utfordres og land som har stor sannsynlighet for å havne i væpnet konflikt. Stortinget skal løpende orienteres om resultatet av lisensvurderinger.

Begrunnelse:

Norge er en stor eksportør av våpen og annet militært utstyr, blant annet til flere aktører som deltar i krigen i Jemen. Dette har en negativ innvirkning på norske utenrikspolitiske tiltak for å bidra til fred. Utenriksdepartementet har ansvaret for å kontrollere denne eksporten, og har et regelverk å følge når norske bedrifter søker om eksportlisens. Et av hensynene som skal vektlegges i tildelingen av eksportlisens er demokrati- og menneskerettighetssituasjonen i mottakerlandet. Likevel har Norge i en årrekke eksportert militærutstyr til autoritære regimer som undertrykker egen befolkning, og i 2015 gikk 4,6 % av eksporten til land karakterisert av Freedom House som "not free". Derfor må tolkningen av

regelverket skjerpes slik at menneskerettighetssituasjonen i et land gir grunnlag for avslag på lisenssøknader. Arbeiderpartiet mener videre at lovverket må styrke Stortingets evne til å føre kontroll over eksportpraksisen. Dette kan gjøres ved å kreve sluttbrukererklæring, også fra NATO-land og nære allierte, samt kreve større åpenhet rundt begrunnelser for avslag og tildeling av lisenser.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør - Trøndelag Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I inneværende stortingsprogram går Arbeiderpartiet inn for at Norge opprettholder og videreutvikler et strengt regelverk for norsk våpeneksport; i programmet slutter vi oss også til målet om å innføre sluttbrukererklæring fra alle land, og arbeide for at dette blir norm i NATO. Ett eksempel på videreutvikling av det norske kontrollregimet er at de årlige stortingsmeldingene nå legges fram betraktelig nærmere perioden de omhandler. En løpende orientering til Stortinget om resultatet av lisensvurderinger vil imidlertid kunne ha uheldige konsekvenser for maktfordelingen storting/regjering.

964 VÅR TIDS SLAVERI AUF i Sør-Trøndelag

Forslag:

Ap vil at Norge skal jobbe for et internasjonalt forbud mot kjøp av sex. Ap vil ha et forbud mot at soldater skal kunne kjøpe sex, og at IOC skal jobbe systematisk mot prostitusjon som en del av idrettsarrangementer. I tillegg vil Ap styrke internasjonalt samarbeid for å avdekke kriminelle nettverk som utnytter kvinner og barn i en sårbar situasjon.

Begrunnelse:

Det er ytterst få som prostituerer seg frivillig. De fleste prostituerte tvinges til å drive med sex-salg gjennom menneskehandel om mafiavirksomhet. Andre selger sex på grunn av fattigdom, rusmisbruk eller lignende. I land med bordeller og lovlig sex-kjøp er prostitusjonsmarkedet svært stort. Vold mot prostituerte er utbredt, og å være prostituert er forbundet med stor fare. Stadig flere land forbyr nå kjøp av sex, for å få bukt med utnyttelse av kvinner og barn. Mafiavirksomheten bak prostitusjonsmarkedet flytter sin virksomhet ut av land med forbud, til land det er lovlig å kjøpe sex. Dette taler for at Norge bør jobber for et internasjonalt forbud mot kjøp av sex. Stadig flere land har nå innført eller vurderer å innføre et forbud mot kjøp av sex. Skal vi få slutt på trafficking av kvinner og sex-kjøp er det etterspørselen som politikken må fokusere på å begrense. Ap mener Norge skal jobbe aktivt for å få alle land til å vedta et forbud mot kjøp av sex i sine land, samt god oppfølging av ofre for trafficking. Kvinner som er og har vært prostituerte må få god medisinsk oppfølging, samt omskolering og karrieremuligheter.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør - Trøndelag Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget og deler forslagsstillers vurdering av behovet for tiltak mot sex-kjøp og trafficking. Sentralstyret viser også til forslag 504.

965 NORSK BASEPOLITIKK AUF i Sør-Trøndelag

Forslag:

- Norge skal opprettholde forbudet mot utenlandske militærbaser og stasjoner på norsk territorium - Prøveordningen på Værnes videreføres ikke - Lignende utstasjonering av andre lands militære styrker på norsk jord må kreve flertallsvedtak i Stortinget, med mindre det foreligger en akutt og umiddelbar trussel mot Norges suverenitet eller sikkerhet

Begrunnelse:

Videreføring av norsk basepolitikk Før Norge tilsluttet seg Atlanterhavspakten og NATO i 1949, erklærte Norges regjering at man ikke ville åpne for å permanent utstasjonering av utenlandsk militært personell i Norge. Baseerklæringen er en selvpålagt begrensning som hindrer Norge i å være base for andre lands militære styrker så lenge Norge ikke umiddelbart er truet av invasjon eller væpnet konflikt. Regjeringen har vedtatt en prøveordning med utstasjonering av 330 amerikanske marinesoldater på Værnes garnison i Nord-Trøndelag. Prøveordningen er i første omgang ment å skulle vare i ett år, og ifølge regjeringen skal utstasjoneringen være på roterende basis. Ap mener det er mulig å kombinere norsk basepolitikk med norsk NATO-medlemskap. Ap mener videre at regjeringens vedtak om utstasjonering av amerikanske soldater på Værnes er i strid med norsk basepolitikk. Den foreslåtte utstasjoneringens omfang på 330 amerikanske soldater er betydelig mindre enn de fleste øvelser på norsk jord som inkluderer utenlandske styrker, men det vil likevel ha en politisk betydning i form av at Norge nå krysser en grense som har ligget fast siden 1949. Norsk basepolitikk kan kombineres med midlertidig utstasjonering av andre lands militære styrker på norsk jord, enten i form av øvelser eller som følge av akutte endringer i trusselbildet. Det er imidlertid lite som tilsier at trusselbildet per i dag krever en permanent utenlandsk styrke på norsk jord. En så begrenset utstasjonering som den Stortinget har gått inn for vil ikke ha noen avgjørende militær betydning, men den vil lykkes i å øke konfliktnivået mellom Norge og Russland. Ap legger til grunn at vårt NATO-medlemskap videreføres. Det er imidlertid forskjell på deltakelse i NATO, og Norges suverene rett og myndighet til å videreføre basepolitikken vi har hatt siden 1949. Basepolitikken er en balansegang mellom Norges interesse av å fortsette som NATO-medlem samtidig som vi ikke ønsker en militarisering eller opprustning som er til skade for den sikkerhetspolitiske situasjonen i verden generelt og nordområdene spesielt.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør Trøndelag Arbeiderparti støtter ikke intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

NATO-medlemskapet har bidratt til å sikre Norges frihet og selvstendighet under skiftende internasjonale forhold siden vi var med på å stifte organisasjonen i 1949. Da vi gikk inn i NATO erklærte Gerhardsen-

regjeringen at det ikke vil bli åpnet baser for fremmede lands stridskrefter på norsk territorium så lenge Norge ikke er angrepet eller utsatt for trusler om angrep. Det må være opp til norske myndigheter, ikke andre land, å tolke og forvalte denne basepolitikken. Samtidig er økt trening og øving sammen med våre allierte på norsk jord og under norske forhold i Norges interesse. For øvrig er avstanden landeveien langs E6 fra Værnes til Storskog 1900 km.

966 PALESTINA AUF i Sør-Trøndelag

Forslag:

Arbeiderpartiet fordømmer staten Israels okkupasjon, undertrykking og brudd på folkerettsstridige prinsipper, og mener Norge skal vedta en handelsboikott av varer og tjenester produsert på okkupert område, inntil staten Israel innfrir vedtatte FN-resolusjoner.

Begrunnelse:

På tross av FN-resolusjoner og uttalelser fra den internasjonale domstolen i Haag, forverrer staten Israel stadig sin okkupasjonspolitikk. Ulovlige bosettinger utvides, byggingen av muren fortsetter, palestinerne utsettes for daglig trakassering og møter store hindringer i sine dagligliv. Dette er en politikk Arbeiderpartiet ikke kan støtte opp under. Ap ønsker derfor at Norge avstår fra innkjøp av varer og tjenester produsert på okkupert område. Arbeiderpartiet vil at Stortinget skal vedta en handelsboikott av varer og tjenester produsert på okkupert område, inntil staten Israel innfrir vedtatte FN-resolusjoner. Arbeiderpartiet oppfordrer også Norges innbyggere til å boikotte varer og tjenester produsert på okkuperte områder.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør - Trøndelag Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Israelske bosettinger på okkupert område er i strid med folkeretten. Denne holdningen er i tråd med norske regjerings holdning gjennom mange år - og har bred internasjonal støtte.

Vår politikk overfor Israel ligger fast.

Arbeiderpartiet mener at det bør ikke handles med varer og tjenester produsert på okkupert område.

Vi vil at norske myndigheter skal utarbeide en skriftlig anbefaling til norsk næringsliv som fraråder økonomisk samkvem som støtter opp om bosettingsvirksomheten, og andre folkeretts- og menneskerettighetsbrudd i de okkuperte palestinske områdene.

Vi vil at det skal arbeides videre internasjonalt for å innføre omforente restriksjoner på varer som er produsert på okkupert land.

05	Innkomne forslag - Sosiale saker.....	228
8	Sosial boligpolitikk.....	228
	<i>Tønsberg Arbeiderparti</i>	228
12	Trygghet for eldre.....	228
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	228
17	Et rent statlig NAV	229
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	229
26	Bedre vilkår for arbeidsledige	230
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	230
34	Redusere ulikhetene i samfunnet	230
	<i>Re Arbeiderparti</i>	230
45	Arbeiderpartiet ønsker Husbanken som aktiv tilrettelegger.....	231
	<i>Sandefjord Arbeiderparti</i>	231
59	GJENREISE EN EFFEKTIV OG SOLIDARISK BOLIGPOLITIKK	231
	<i>Horten Arbeiderparti</i>	231
73	Kampen mot økte forskjeller	232
	<i>Birkenes Arbeiderparti</i>	232
84	Taxfreesalg på innenlands flyplasser.....	233
	<i>Fjell Arbeiderparti</i>	233
85	Omlegging av ruspolitikken	234
	<i>Fjell Arbeiderparti</i>	234
87	Sikre pensjonisters kjøpkraft i fremtiden.....	234
	<i>Fjell Arbeiderparti</i>	234
90	Sosial boligpolitikk.....	235
	<i>Larvik Arbeiderparti</i>	235
91	Bostøtte.....	236
	<i>Larvik Arbeiderparti</i>	236
93	BPA.....	237
	<i>Larvik Arbeiderparti</i>	237
103	Bosted og personlig økonomi må ikke være avgjørende for om du kan ha dine nærmeste hos deg ved alvorlig sykdom	237
	<i>Vefsn Arbeiderparti</i>	237
110	Utrede Borgerlønn.....	238
	<i>Årstad Arbeidersamfunn</i>	238
129	lån	239
	<i>Bergenhus Arbeiderparti</i>	239
174	Bedre liv for MS-pasienter	239
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	239

183	Bedre fritid for fattige barn	240
	<i>Askøy Arbeiderparti</i>	240
191	Norske offentlige stønader fra NAV og pensjoner m.m. når mennesker flytter ut av Norge og bosetter seg i annet land	241
	<i>Krokstadelva Arbeiderlag</i>	241
253:	Arbeidsledighet – dagpenger – NAV.....	241
	<i>Stjørdal Arbeiderparti</i>	241
254	NAV, Dagpenger og Uføretrygd	242
	<i>Stjørdal Arbeiderparti</i>	242
255	Evaluerings av ytelses og oppfølgingsmetoder i NAV	244
	<i>Kristiansund Arbeiderparti</i>	244
319	Bostøtteordningen	244
	<i>Sunndal Arbeiderparti</i>	244
327	Boligspekulasjon.....	245
	<i>Sunndal Arbeiderparti</i>	245
354	Helhetlig tilbud med økt deltakelse fra frivillige lag og organisasjoner	245
	<i>Haugesund Arbeiderparti</i>	245
360	Forsvar og styrk bostøtte som Husbankens virkemiddel overfor vanskeligstilte på boligmarkedet!	246
	<i>Levanger Arbeiderparti</i>	246
416	Kommunal boligpolitikk må gjenreises	247
	<i>Asker Arbeiderparti</i>	247
432	Hjelp til funksjonshemmede.....	248
	<i>Bærum Arbeiderparti</i>	248
433	Aktiv boligpolitikk.....	248
	<i>Bærum Arbeiderparti</i>	248
470	En politikk for bedre balanse i boligmarkedet - bedre finansiering og andre tiltak for de som har vansker med å skaffe seg egen bolig	249
	<i>Vestre Arb.samf.(Majorstuen-Uranienborg)</i>	249
472	En politikk for bedre balanse i boligmarkedet - tiltak for økt boligbygging .	250
	<i>Vestre Arb.samf.(Majorstuen-Uranienborg)</i>	250
473	En politikk for bedre balanse i boligmarkedet - Offentlig eide selskaper for å tilby rimelige utleieboliger.	251
	<i>Vestre Arb.samf.(Majorstuen-Uranienborg)</i>	251
474	En politikk for bedre balanse i boligmarkedet - Endringer i skattesystemet som reduserer de spekulative investeringer.....	251
	<i>Vestre Arb.samf.(Majorstuen-Uranienborg)</i>	251
490	Universell aktivitetsplikt	252
	<i>Grønland/Tøyen/Gamlebyen AP-lag</i>	252
493	Vel utbygd omsorg med god kvalitet.....	253
	<i>Korsvoll Arbeiderpartilag</i>	253
563	Opptjening av feriepenger for hele sykemeldingsperioden	254
	<i>Mandal Arbeiderparti</i>	254

564	Gjeninnfør feriepenger på dagpenger	254
	<i>Mandal Arbeiderparti</i>	254
629	Pensjoner Levealdersjustering	255
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	255
630	uførepensjon og levealdersjustering.....	256
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	256
631	Tjenestepensjoner.....	256
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	256
638	Boligpolitikk.....	257
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	257
675	Ivaretagelse av barnevernansatte	257
	<i>Levanger Arbeiderparti</i>	257
676	Arbeiderpartiet vil gjøre det enklere for kommunene å ansette logoped... 258	258
	<i>Levanger Arbeiderparti</i>	258
681	Aktivitet og innhold i mottak	259
	<i>AUF i Hedmark</i>	259
687	Rusomsorg	260
	<i>AUF i Østfold</i>	260
690	Introduksjonsprogrammet.....	260
	<i>AUF i Østfold</i>	260
691	Aktivitet/innhold i mottak.....	261
	<i>AUF i Østfold</i>	261
692	Barn i mottak - rettigheter.....	262
	<i>AUF i Østfold</i>	262
709	Ha et sterkt fokus på seniorpolitikk.....	262
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	262
718	Underregulering av pensjonene.....	263
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	263
719	Økte overføringer til eldreomsorg.....	264
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	264
721	Mer forebyggende arbeid i eldreomsorgen.....	264
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	264
722	God pensjon til alle	265
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	265
736	Pensjonistenes kjøpekraft	265
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	265
740	Pensjonistenes kjøpekraft	266
	<i>Lisleby Arbeiderpartilag</i>	266
744	Rusforebyggende arbeid blant eldre	266
	<i>Borgen Arbeiderlag</i>	266
745	Merking av legemidler	267
	<i>Borgen Arbeiderlag</i>	267

747	Ettervern for rusavhengige.....	268
	<i>Borgen Arbeiderlag</i>	268
862	Eigarskap til bustad som sosialpolitisk løft.....	268
	<i>Sogn og Fjordane Ap</i>	268
872	Bolig til alle – et politisk ansvar	269
	<i>Buskerud Arbeiderparti</i>	269
923	TILSKUDD TIL RESSURSKREVENDE TJENESTER.....	270
	<i>Troms Arbeiderparti</i>	270
951	Ta tilbake rettmessige pensjoner.....	271
	<i>Trondheim Arbeiderparti</i>	271
956	Ungdommens kår må bedres	272
	<i>Ørland Arbeiderparti</i>	272
962	Pensjonistene må komme bedre ut!	272
	<i>Sør-Trøndelag Ap</i>	272
971	RUSOMSORG	273
	<i>AUF i Sør-Trøndelag</i>	273

05 Innkomne forslag - Sosiale saker

8 Sosial boligpolitikk Tønsberg Arbeiderparti

Forslag:

Flere virkemidler må tas i bruk for å gjenreise den sosiale boligpolitikken

Begrunnelse:

Med utgangspunkt i sterkt stigende boligpriser generelt og spesielt i bymessige deler av landet må ta tas et løft for å gjenreise sosial boligpolitikk. Spesielt er dette viktig for at unge uten nødvendig egen startkapital eller økonomisk hjelp fra foresatte skal kunne komme inn i boligmarkedet. Vi mener alle aktuelle virkemidler både fra statlig og kommunal side må tas opp til ny vurdering. Det må tas utgangspunkt i at de fleste ønsker selveierbolig, men på veien dit må også bygging av utleieboliger økes. Spesielt kommunene må oppfordres og oppmuntres via aktuelle statlige virkemidler til å ta et større direkte engasjement i boligpolitikken.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet mener det er en sentral politisk oppgave å legge til rette for at det bygges nok boliger. Her har både staten og kommunene et ansvar. Arbeiderpartiet har i inneværende stortingsperiode fremmet en rekke forslag som ville styrket den sosiale boligpolitikken. Blant at unge igjen må få muligheten til å få startlån, bygging av flere studentboliger, styrke utlånsrammene i Husbanken og bygge flere utleieboliger. Det må føres en langt mer aktiv boligpolitikk for å dempe prisveksten i boligmarkedet.

12 Trygghet for eldre Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

Vi må få større fleksibilitet i offentlige tjenester og styrke økonomiske og teknologiske virkemidler som kan bidra til at eldre, enten de bor i egen bolig, i omsorgsbolig eller på sykehjem, føler trygghet og kan ta del i samfunnet på lik linje med andre.

Begrunnelse:

Det er viktig at den enkelte pensjonist skal føle trygghet og verdighet i hverdagen. Alle eldre må få mulighet til å delta i samfunnet gjennom bedre tilrettelegging av økonomiske og teknologiske virkemidler og større fleksibilitet i offentlige tjenester, enten de bor hjemme, i omsorgsbolig eller på sykehjem. Dette omhandler blant annet utforming av bolig og tilrettelegging av tekniske hjelpemidler, rutiner for sykepleie og hjemmehjelp, tilgang til og tilrettelegging av transportmidler, kommunikasjonsteknologi osv.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonene i forslaget fra Lillehammer Arbeiderparti og anser det som ivaretatt i forslag til nytt partiprogram. I våre alternative budsjetter har vi lagt inn midler til en risikoavlastende tilskuddsordning for anskaffelse av velferdsteknologi i norske kommuner.

17 Et rent statlig NAV Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

NAV må tilhøre ett og samme forvaltningsnivå – det statlige. Økonomisk sosialhjelp bør følge likeverdige satser over hele landet, og derfor være en statlig ytelse.

Begrunnelse:

For å løse utfordringene i NAV er det nødvendig at etaten tilhører ett og samme forvaltningsnivå – det statlige. Utfordringene kan neppe løses så lenge etaten er delvis kommunal, delvis statlig. Økonomisk stønad (sosialhjelp) er en del av samfunnets sikkerhetsnett, og skal sikre at alle har nok midler til livsopphold. Hjelpen er ment å være midlertidig og skal bidra til å gjøre folk økonomisk selvhjulpne. Satsene varierer betydelig fra kommune til kommune, uten nødvendigvis å avspeile geografiske levekostnadsforskjeller. Ulikhetene i satser samsvarer ikke med overordnende mål om nasjonal rettferdighet og likeverdig behandling uavhengig av bosted. Økonomisk sosialhjelp bør følge likeverdige satser over hele landet. Sosialhjelp bør derfor være en statlig ytelse.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Økonomisk sosialhjelp bør fremdeles være et kommunalt ansvar, og sees i sammenheng med andre kommunale oppgaver, blant annet bolig, rehabilitering og forebygging. Det er dessuten store geografiske forskjeller i kostnadsnivået blant annet knyttet til bostgifter. Det er vanskelig å se for seg at statliggjøring vil gi større rettferdighet. Mer likeverdige satser kan – om ønskelig - oppnås uten at økonomisk sosialhjelp blir en statlig ordning.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med programkomiteens forslag når det gjelder styring og organisering av NAV. Ap mener at sosialhjelp skal være en kommunal ytelse, og foreslår ikke å endre på dette.

26 Bedre vilkår for arbeidsledige Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

Vilkårene for arbeidsledige må bedres ved å redusere karenstid, gjeninnføre ferietillegget og heve total ledighetstrygd.

Begrunnelse:

Arbeidsledige ønsker å komme tilbake i jobb. Muligheten for å øke kompetansen er et viktig ledd for å få til dette. Regjeringen har, med støtte fra Venstre og KrF, økt karenstiden om en selv sier opp jobben fra 8 til 12 uker, og fjernet ferietillegget i ledighetstrygda. Dette stiller de arbeidsløse i en vanskelig situasjon. Det er gal prioritering å gi de arbeidsledige dårligere vilkår, samtidig som de aller rikeste i samfunnet får skatteutt. Det bør også vurderes å heve maks stønad fra dagens 62 % av tidligere lønn opp til 67 %, som er et nivå vi ofte ellers bruker.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Karantenetiden har økt under dagens regjering for de som har sluttet i jobben av egen vilje eller takket nei til jobbtilbud. Denne var tidligere på åtte uker. Ferietillegget for arbeidsledige er fjernet mot Aps stemmer.

34 Redusere ulikhetene i samfunnet Re Arbeiderparti

Forslag:

Det haster med å iverksette skattetiltak som virker for å redusere kløften mellom rike og fattige i Norge, og sosiale tiltak som løfter den økende andelen fattige i Norge.

Begrunnelse:

Antall millionærer har vokst jevnt og trutt i Norge uavhengig av om høyre- eller venstresiden har regjert. Høyresidens naive tro på «det gode i mennesket» som vil bruke det som regjeringen gir dem i spart skatt til reinvestering i næringslivet og nye arbeidsplasser, har nok en større «dynamisk effekt» i økte sparekontoer i skatteparadiser.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonene i forslaget er i tråd med Arbeiderpartiets politikk på Stortinget i inneværende periode.

45 Arbeiderpartiet ønsker Husbanken som aktiv tilrettelegger Sandefjord Arbeiderparti

Forslag:

Alle har rett til et sted å bo. Staten må gjennom Husbanken legge til rette for økt og variert boligbygging, kommunene må pålegges å sikre tilgang på boligtomter. Husbanken må spille en mer aktiv rolle i boligfinansieringen, startlånsordningen må styrkes betraktelig og beløpsgrensene i BSU-ordningen heves. Det må bygges flere utleieboliger og boliger for ungdom med hjelp av offentlig støtte.

Begrunnelse:

Det er en bekymringsfull situasjon på boligmarkedet, spesielt for ungdom og ressursvake grupper. Det er viktig å sikre unge og ressursvake grupper lettere tilgang til boligmarkedet. Dagens finansieringsordninger er ikke i tråd med de faktiske kostnader i boligmarkedet. Kravet til egenandel er økt fra 10 % til 15 % og boligprisene har steget betraktelig de siste år.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet mener det er en sentral politisk oppgave å legge til rette for at det bygges nok boliger. Her har både staten og kommunene et ansvar. Arbeiderpartiet har i inneværende stortingsperiode fremmet en rekke forslag som ville styrket den sosiale boligpolitikken. Blant at unge igjen må få muligheten til å få startlån, bygging av flere studentboliger, styrke utlånsrammene i Husbanken og bygge flere utleieboliger. Det må føres en langt mer aktiv boligpolitikk for å dempe prisveksten i boligmarkedet.

59 GJENREISE EN EFFEKTIV OG SOLIDARISK BOLIGPOLITIKK Horten Arbeiderparti

Forslag:

• Vi vil innføre en tilskuddsordning som setter kommunene i stand til å inngå opsjonsordninger med lokale grunneiere • Vi vil innføre tilskudd og låneordninger som gjør det økonomisk mulig for

kommunene å gjennomføre regulering av større tomteareal i egen regi • Vi vil legge forholdene til rette for gunstige grunnkjøpslån til kommunene gjennom Kommunalbanken og Husbanken • Vi ønsker å gjennomføre forsøk med opprettelse av lokale/regionale frittstående boligbyggelag med non-profit målsetting

Begrunnelse:

Stadig flere holdes utenfor dagens boligmarked. Mange tvinges til lang pendling, noe som i er miljøskadelig og ressursløsende. Arbeiderpartiet må påta seg ansvaret for å legge til rette for at det bygges rimelige boliger til folk flest.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I partiprogrammet for inneværende stortingsperiode har vi at Arbeiderpartiet vil vurdere å innføre en statlig låneordning eller andre verktøy for å legge til rette for at kommunene kan foreta strategiske tomtekjøp. Husbankens lånerammer benyttes hovedsakelig til grunnlån og startlån. Ap vil øke Husbankens låneramme.

73 Kampen mot økte forskjeller Birkenes Arbeiderparti

Forslag:

Gjennom mange år klarte vi å bekjempe forskjellene i samfunnet vårt. Denne trenden har nå snudd. Vi svikter de uten for arbeidslivet, de med helseutfordringer og enslige forsørgere. Dette må vi føre en offensiv politikk på. Norge kan ikke fortsette politikken hvor "det tas fra de mange og gis til de få" - vi må "gi der det er effektivt for fellesskapets løsninger".

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonene i forslaget er i tråd med Arbeiderpartiets politikk på Stortinget i inneværende periode.

84 Taxfreesalg på innenlands flyplasser Fjell Arbeiderparti

Forslag:

Forslag: Fjell Arbeiderparti går inn for å legge ned Taxfreesalget på innenlands flyplasser

Begrunnelse:

Det er bare EØS landene i Europa som fremdeles har taxfreesalg. Det er mange grunner for å legge ned denne handelen. Inntektene i dag går til utenlandske eiere, samt til å opprettholde enkelte små flyplasser. Det er etter vår mening umoralsk å finansiere viktig infrastruktur i distriktene med inntekter fra alkoholsalg. Infrastrukturen skal finansieres av fellesskapet! Et annet aspekt ved taxfreesalget er at de som har de høyeste inntektene, er de som reiser mest. Er det rimelig at fellesskapet subsidierer alkoholbruket deres med billigere alkohol og tobakk? Inntektene av dette salget burde tilfalle Vinmonopolet. Da ville de komme fellesskapet til gode. Vi har ikke vurdert de helsemessige forholdene ved salg av alkohol.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Så lenge det er kvoter på import av Alkohol/tobakk er det rett å få det meste av dette salget på Norske flyplasser. Hordaland Arbeiderparti mener at dagens ordning ikke kan fortsette men at vinmonopolet overtar driften av taxfree-salget på alle norske flyplasser.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter ikke forslaget fra Fjell Arbeiderparti, men er enige med Hordaland Arbeiderpartiet i at Vinmonopolet bør overta driften av taxfree-salget. Taxfree-ordningen bidrar til økt tilgjengelighet og økt forbruk av alkohol og tobakk, og dermed til dårligere folkehelse og samfunnsøkonomiske kostnader. Sentralstyret mener at ordningen har fått et omfang som utfordrer norsk alkoholpolitikk. Sentralstyret mener at Vinmonopolet skal ta over driften når gjeldende avtale utløper. Videre mener Sentralstyret at taxfree-områdene på flyplassene må nedtones og nedskaleres slik at alkohol ikke er en påtrengende del av passasjerenes ferd gjennom flyplassen. I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2016, gikk Arbeiderpartiet inn for at det skal gjøres en «vurdering av alle konsekvenser av og nødvendige lovendringer for at Vinmonopolet skal overta taxfree-salget av alkohol ved norske flyplasser ved utløp av gjeldende anbudsperioder.» Sentralstyret mener videre at inntektene til flyplassene må videreføres, og viser til følgende tall som ble lagt frem for Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2017: «Avinor hadde 2,5 mrd. kroner i salgs- og leieinntekter fra taxfree-virksomheten i 2015. Dette tilsvarer mer enn en fjerdedel av Avinors samlede driftsinntekter fra lufthavnvirksomheten, og er om lag like mye som start- og passasjeravgiften til sammen.» «Inntektene fra taxfree-salget bidrar til å finansiere lufthavnene som går med bedriftsøkonomisk underskudd. I dag gjelder dette 39 av 46 lufthavner. Ordningen bidrar også til lavere lufthavnavgifter, som gir lavere priser på flybilletter. En avvikling av ordningen kan føre til en betydelig økning i lufthavnavgiftene og/eller et betydelig bortfall av flytilbudet. Særlig vil flyruter med lav lønnsomhet, og lokale og regionale lufthavner med store underskudd, være utsatt.»

85 Omlegging av ruspolitikken Fjell Arbeiderparti

Forslag:

Omlegging av ruspolitikken Fjell Arbeiderparti ønsker at Arbeidarpartiet skal føreslå ei vesentleg omlegging av ruspolitikken i Norge i løpet av neste stortingsperiode. Dette må omfatta både dei helse-, justis- og strafferettslege sidene av dagens politikk. Reforma må kvila på eit grunnprinsipp om at rusavhengige skal få tilbod om helsehjelp, ikkje bøter og straff. Likevel må ikkje noko form for narkotika legaliserast. Arbeidet med å stoppa tilførsel av ulovlege rusmidlar må bli mykje meir kraftfull. Utviklinga i retning av å tona ned kampen mot illegal innførsel og omsetning er ei fallitt-erklæring. Arbeidarpartiet vil mobilisera alle samfunnsinstitusjonar og organisasjonar, både private og offentlege, til eit kontinuerleg krafttak mot skruppellause narkotikabaronar som øydelegg individ, familiar og samfunn.

Begrunnelse:

Ligg innbakt i forslaget

Kommentar fra Fylkespartiet:

Fylkespartiet støttar intensjonen i forslaget med eit grunnprinsipp om at rusavhengige skal få tilbod om helsehjelp, ikkje bøter og straff.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støttar forslaget, og mener de første delene det er ivaretatt i programforslaget i linje 1414-1444. Arbeiderpartiet ønsker å bekjempe organisert kriminalitet. Samtidig som nærpolitireformen skal sørge for sterkere fagmiljøer, styrkes Tolldirektoratets kapasitet i disse dager vesentlig. Når vi eventuelt setter i gang en reform av norsk narkotikapolitikk, er det et selvstendig og viktig poeng å sørge for at vi ikke samtidig svekker samfunnets evne til å bekjempe innførsel, salg og tilvirking av narkotiske stoffer.

87 Sikre pensjonisters kjøpkraft i fremtiden Fjell Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet må forplikte seg til å gjøre endringer for at pensjonsoppgjøret sikrer kjøpekraften til pensjonister i fremtiden

Begrunnelse:

Pensjonsforliket i 2005 ble vedtatt med et meget bredt flertall i stortinget. Behovet for en endring i pensjonssystemet var åpenbart for de aller fleste. Pensjonene blir nå levealderjustert. Et annet moment i pensjonsendringene var at pensjonister får regulert sine pensjoner med - 0,75% i forhold til arbeidstakere. Dette var den gang forståelig ut fra utviklingen som hadde vært de seneste årene, og ut fra den utfordringen samfunnet stod ovenfor med tanke på pensjonsutbetalingene i årene som lå foran oss. I St.meld. nr. 5 (2006-2007) er det i pkt. 8.5 Virkninger av pensjonsreformen for den enkelte bl.a. skrevet: Utviklingen i pensjonisters kjøpekraft i framtiden I omtalen ovenfor er pensjonen målt i fast grunnbeløp. Dette må ses i sammenheng med at pensjonssystemet over tid er ment å sikre et rimelig kompensasjonsnivå ved overgang til pensjon som står i forhold til lønnsnivået i samfunnet. Ved realvekst i lønningene må også pensjonene øke for å holde kompensasjonsgraden ved overgang til pensjon

konstant. Dette sikres både i dagens system og i Regjeringens forslag til ny alderspensjon i folketrygden ved at opptjente pensjonsrettigheter lønnsreguleres. Med økonomisk vekst vil både yrkesaktive og pensjonister i framtiden få et høyere inntektsnivå enn dagens yrkesaktive og pensjonister. At pensjonene ikke reguleres i takt med lønnsnivået ellers i samfunnet bør aksepteres av pensjonistene. Når pensjonene nå, for andre år på rad reguleres slik at pensjonistenes kjøpekraft svekkes oppleves det at målsettingen som ble satt for fremtidig utvikling ikke følges opp av stortinget. Det var neppe politikernes intensjon at pensjonistene skulle tape kjøpekraft. Når pensjonsoppgjøret i tillegg har blitt et oppgjør som organisasjonene for pensjonistene opplever at de ikke blir tatt på alvor, utgjør dette et demokratisk problem. Arbeiderpartiet må forplikte seg til å gjøre endringer for at pensjonsoppgjøret igjen blir behandlet slik at landets mange hundretusen pensjonister opplever å bli tatt på alvor.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet vil at det samlede pensjonssystemet skal sikre gode pensjonsnivåer. For Arbeiderpartiet er det avgjørende at pensjonsmodellen er økonomisk bærekraftig for fremtiden, slik det framforhandlede og vedtatte pensjonsforliket i Stortinget gjør. Det er også viktig at pensjons- og trygdeoppgjøret skal til åpen politisk behandling i Stortinget, slik praksisen var før regjeringen endret dette opplegget. Et viktig grunnlag for at et bredt flertall inngikk i forliket var at reformen skulle bygge på et spleiselag der alle bidrar. Dette er et av fundamentene i reformen som bør være svært høy terskel mye til å rokke ved.

90 Sosial boligpolitikk Larvik Arbeiderparti

Forslag:

Husbankens startlån må kunne benyttes av unge i etableringsfasen, og bevilgningene til Husbanken til grunnlån og startlån må økes.

Begrunnelse:

Det er i dag vanskelig å komme inn på boligmarkedet for unge i etableringsfasen. Kommunene kan ikke tilby disse startlån, for det er i strid med Husbankens regelverk. På hjemmesida til Husbanken står det klart: Unge i etablerings-fasen • Er du ungdom og mangler egenkapital, er du ikke i målgruppen for startlån. • Det forutsettes at du utnytter dine muligheter for å spare opp nødvendig egenkapital og søker lån i vanlig bank. Mange unge har ei inntekt som ikke gir rom for sparing når husleie og livsopphold er dekket. De har i dag ingen mulighet til å komme seg inn i eiermarkedet. Det kan ikke bare være unge som kan få hjelp av sine foreldre som kan eie sin bolig. Grunnlån benyttes både til oppføring av nøkterne private boliger og til utleieboliger. Med økt ramme vil det kunne gis lån til flere boliger av denne typen, noe som igjen kan føre til lavere økning i boligprisene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har i inneværende stortingsperiode foreslått at Husbankens startlån skal kunne benyttes av unge i etableringsfasen. Dette fremmet vi senest i et representantforslag som ble behandlet i Stortinget høsten 2016. Forslaget fikk dessverre ikke flertall. Vi har i vårt alternative statsbudsjett for 2017 foreslått å styrke utlånsrammene i Husbanken med 7 mrd. kroner ut over regjeringens forslag.

91 Bostøtte Larvik Arbeiderparti

Forslag:

Reglene for bostøtte må endres, slik at Husbankens øvre grense for boutgifter samsvarer med hva leietakere må betale i husleie. Inntektsgrensene må heves slik at personer som er trygdet som unge uføre får bostøtte.

Begrunnelse:

Husbankens regelverk deler inn landet i fire grupper. I gruppe 1, Oslo, er øvre grense kr. 7.141, og i gruppe 4, der de fleste norske kommuner er, er øvre grense for boutgifter kr. 5.308 for en-persons husholdning. I praksis betyr det at de aller fleste har boutgifter som er høyere, til dels betydelig høyere, enn det Husbanken tar hensyn til når bostøtta beregnes. Etter uførepensjon fra folketrygden ble endret til uføretrygd fra 01.01.2015 og ble skattelagt på samme måte som lønnsinntekt, mistet unge uføre sin bostøtte. Denne må gjeninnføres.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2016 foreslo vi 200 mill. kr. mer til bostøtte enn regjeringens forslag. Dette ville gitt rom for en generell økning i boutgiftstaket, sørget for at flere uføre og eldre ville fått økt bostøtte og økt fribeløpet i takt med reguleringen av grunnbeløpet.

93 **BPA**
Larvik Arbeiderparti

Forslag:

Videreutvikle ordningen med BPA og sikre at ordningen fungerer etter intensjonene.

Begrunnelse:

BPA er innført, men fungerer i noen kommuner ikke slik intensjonen var. Usikkerhet om heldøgns pleie kontra bruk av BPA, antall timer og uenigheter mellom bruker og kommunen er noe av tilbakemeldingene. Ordningen bør derfor gjennomgås, bedres og tydeliggjøres.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonene med brukerstyrt personlig assistanse, men er kjent med at det er ulik praksis for hvordan dette fungerer i de ulike kommunene. Kommunene må settes i stand til å kunne gjennomføre BPA-ordningen etter intensjonene. Arbeiderpartiet har betydelige større overføringer til kommunene i sitt alternative budsjett sammenlignet med statsbudsjettet for 2017. Det kan være grunn til å se nærmere på om ordningen behøver en gjennomgang for å se om den kan bli mer forutsigbar.

103 **Bosted og personlig økonomi må ikke være avgjørende for om du kan ha dine nærmeste hos deg ved alvorlig sykdom**
Vefsn Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet må være pådriver for å få på plass en ordning som kan gjøre at alle får mulighet til å besøke sine pårørende når de er innlagt til behandling av alvorlig sykdom, uavhengig av bosted og personlig økonomi.

Begrunnelse:

I vårt langstrakte land er det stor forskjell på hvilken avstand befolkningen har til sykehus. Hvis behandling må skje ved sykehus langt fra hjemstedet, er det for mange lang reisevei og kostnadene ved å reise er store. Eksempelvis kan en reise fra Helgeland til Tromsø komme på over 10.000 kroner dersom en må reise på kort varsel. I tillegg til reiseutgifter kommer boutgifter. Reiser en som ledsager får en dekket en del av utgiftene, men reiseutgiftene dekkes ikke om helseinstitusjonen innkaller pårørende fordi pasientens helsetilstand er livstruende. Ved sykdom som gjør at du må behandles på et sykehus langt fra hjemstedet, kan det bli vanskelig for pårørende å besøke pasienten.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Intensjonen i forslaget støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Rettigheter er i dag stort sett knyttet til pasienten, ledsager under reisen og til pårørende til barn. I enkelte tilfeller kan oppholdsutgifter dekkes av institusjonen (sykehuset) hvis er medisinsk nødvendig at pårørende er til stede for at medisinsk behandling skal kunne gjennomføres. Reise til og fra sykehus slik som beskrevet i forslaget, dekkes ikke. Dette innebærer en ulikhet ettersom man bor nær det aktuelle sykehuset eller ikke. Sentralstyret mener at det kan være grunn til en nærmere utredning av behov og konsekvenser for en slik endring før man tar stilling til om forslaget bør anbefales.

110 Utrede Borgerlønn Årstad Arbeidersamfunn

Forslag:

Utrede Borgerlønn.

Begrunnelse:

Alle har rett til min kjøpekraft i et samfunn hvor alt er avhengig av en viss betalingsevne. Alle vil på en eller annen måte være avhengig av tilgang til kollektiv transport, mobil og internett infrastruktur, egenandeler for helsehjelp osv.. Kan erstatte og rasjonalisere eksisterende NAV ytelser som har komplisert saksbehandling. Overføre kjøpekraft i et fremtidig robotisert samfunn hvor man må regne med at noen ikke vil ha ordinært arbeid. Omfordeling nedover til utsatte grupper.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Passive ytelser er ikke veien å gå. Aktivitet til velferdsytelser er viktig og folk skal få tilbud om aktivitet til tilrettelegging av arbeidet.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeid skal ligge til grunn for ytelsene i samfunnet. Modernisering og automatisering vil endre arbeidslivet, men gjennom kompetanseheving og ny næringsutvikling vil AP legge til rette for at alle skal ha meningsfullt arbeid i fremtiden.

129 lån
Berghus Arbeiderparti

Forslag:

Forbud mot aggressive lån- og kredittreklamer. Daglig er vi offer for en stadig større markedsføring for lån og kreditter i ulike media og/eller i postkassen. Terskelen for å bli innvilget kreditt eller lån er svært lav og i mange tilfeller blir det ikke stilt krav til sikkerhet for lånet. Pengebeløpene blir bortimot kastet etter deg med en skyhøy rente som maskeres med lave månedsbeløp og med lovnad om raske penger. Spesielt unge mennesker kan få en svært vanskelig start på livet dersom de ender opp med betalingsproblemer. Dette er både umoralsk, uetisk og rammer sårbare grupper. Samtidig tjener lånehaiene seg rike på de samme gruppene. Tall fra Norges nest største inkassoselskap, Kredinor, viser at folk mellom 18-25 år har økt gjelden sin med nesten 70 prosent på ett år. Ganske skremmende tall. Arbeiderpartiet ønsker at det settes inn tiltak i form av lovreguleringer for å stanse flommen av kredittreklame: • Forbud mot at forbrukeren oppsøkes personlig uten at vedkomne selv har bedt om det. • Forbud mot å reklamere for hvor enkelt og raskt det er å få seg et lån. • Forbud mot lån- og kredittreklame på Facebook og andre sosiale medier for å beskytte unge forbrukere.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Det er behov for flere restriksjoner på reklame og innvilgelse av forbrukslån

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes

174 Bedre liv for MS-pasienter
Arbeiderpartiet i Bergen

Forslag:

Arbeiderpartiet mener at: • Helsevesenet bør vurdere å åpne opp for nye og mer helhetlige behandlingsmåter for MS-pasienter • Stamcelletransplantasjon mot alvorlig MS-sykdom må evalueres og eventuelt videreføres med økte midler

Begrunnelse:

MS er en kronisk betennelsessykdom i det sentrale nervesystemet som kan forårsake forskjellige grader av uførhet. MS gir stort helsetap og er derfor viktig å prioritere i arbeidet med å utvikle bedre behandling. Sykdommen rammer ofte unge og gir sterkt redusert livskvalitet. Det finnes nye medisinske metoder som for eksempel veneblokkering, som i dag utføres i andre land, men som ikke er godkjent i Norge. Stamcelletransplantasjon mot alvorlig MS-sykdom er et eksempel på en ny medisinsk metode som er kommet i gang i Norge. Denne metoden må evalueres og eventuelt videreføres.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret er enige i prinsippet om at stamcelletransplantasjon skal tilbys pasientgrupper som anses å ha nytte av denne behandlingen. Det pågår for tiden et forskningsprosjekt ved Haukeland universitetssykehus. Arbeiderpartiet har i sitt alternative budsjett foreslått å støtte programmet med 20 mill. kroner. Kunnskapssenteret for helsetjenesten har vurdert bruk av stamcelletransplantasjon ved MS, og det var ikke mulig å trekke konklusjoner basert på eksisterende forskning da mye av denne var av lav kvalitet. Sentralstyret mener derfor at man må avvente resultatene av den eksisterende studien før man konkluderer i denne saken.

183 Bedre fritid for fattige barn Askøy Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet mener at alle kommuner skal ha en oversikt over hvilke barn som er i risikozonen for fattigdom og følge opp med virkemidler som er viktigst å sette inn i den enkelte kommune. Arbeiderpartiet erkjenner at mange kommuner gjør for lite for at fattige barn og unge kan delta på viktige sosiale arenaer, som ferie og fritidsaktiviteter. Alle barn skal få mulighet til å delta jevnlig i en fritidsaktivitet, og det bør være aktivitetskort og utstyrsbibliotek i alle kommuner. Dette for å sikre at alle barn og unge kan delta i kultur- og idrettsopplevelser uavhengig av foreldrenes inntekt og sosiale situasjon.

Begrunnelse:

Kjernebetydningen av begrepet barnefattigdom er knyttet til det å vokse opp i en familie med lav inntekt, dårlig råd og der av følgende levekårsutfordringer. Riksrevisjonen definerer barnefattigdom som «et hushold som gjennom 3 år har hatt en gjennomsnittlig netto inntekt under 60 prosent av medianinntekt». Vi frykter at antall barn som lever i lavinntektsfamilier vil fortsette å øke. Det er behov for et bindeledd mellom frivillig innsats- for eksempel i idrettslagene- og arbeidet som gjøres i kommunene. I dag er det mange kommuner som ikke har full oversikt over tilbud og virkemidler, både i offentlig og frivillig regi, som skal forebygge og avhjelpe barnefattigdom. Vi må ha tiltak som er ubyråkratiske og fleksible, og det må bli lettere for kommunene å få nasjonale tilskuddsordninger.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget om bedre tilbud om fritidsaktiviteter for barn i lavinntektsfamilier er i tråd med Aps politikk i Stortinget inneværende periode.

**191 Norske offentlige stønader fra NAV og pensjoner m.m. når mennesker flytter ut av Norge og bosetter seg i annet land
Krokstadelva Arbeiderlag****Forslag:**

Norske offentlige stønader fra NAV og pensjoner m.m. er beregnet ut i fra norske levekostnader, og er basert på norske forhold. Når mennesker velger å flytte ut av Norge og bosette seg i et annet land, ofte i et lavkostland, innebærer dette at det ikke lenger er samsvar mellom utbetalingene fra Norge og levekostnadene i det aktuelle landet. Dette innebærer at Norge finansierer et luksusliv for disse menneskene, og som neppe var forutsetningen for disse ordningene da de ble vedtatt i Norge. Når vi vet at utbetalingene i fremtiden fra folketrygden og pensjonsordninger for de fleste blir vesentlige lavere enn i dag, er det også rimelig at alle utbetalingene til de som flytter til lavkostland nå blir nedjustert. Nedjusteringen må bli i en størrelsesorden som samsvarer med levekostnadene i vedkommende land. Hvilke offentlige stønader som kan tas med når mennesker flytter ut av Norge må også vurderes. Tiden er moden for en slik debatt nå, og Arbeiderpartiet må bidra til dette.

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:**

Buskerud Arbeiderparti ønsker å avvise dette forslaget.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

En forskjellsbehandling ut fra mottakerens oppholdssted kan gi urettferdige utslag og innebære at store ressurser bindes opp til kontrollvirksomhet og byråkrati. Ap er for øvrig tilhenger av sterk kontroll med ytelser som går til mottakere i utlandet, noe som allerede i dag krever store ressurser av velferdsetaten.

**253: Arbeidsledighet – dagpenger – NAV
Stjørdal Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet bør være det partiet som tar mest hensyn til våre arbeidsledige og gjør retningslinjer mer fleksible og bedre rettet inn mot den arbeidsledige gjennom bedre tiltak og bedre oppfølging fra NAV kontorene. Bør lette på muligheten til å ta utdanning selv om en går på dagpenger. Mange mangler bare noen få fag før de kan åpne nye muligheter for å søke jobber de nå ikke er kvalifiserte for. Dette hemmer da den arbeidslediges mulighet til å få en langsiktig og sikker jobb, mangler en litt utdanning er det

vanskeligere å få seg en jobb og han vil også være den første til å miste jobben om en har vært så heldig å ha fått en jobb, ved en eventuell nedskjæring. Bør se på dagpengebestemmelsene, der det kan være mulighet for å jobbe mer enn inntil 50% og fortsatt motta dagpenger. Nå i dag kvier arbeidsledige som mottar dagpenger å ta jobber der de muligens kommer i en jobb fra 50 til 75% stilling, pga. at de da mister alt av dagpenger. Om den arbeidsledige som mottar dagpenger kunne ha jobbet så mye han/hun kunne uten å miste alt av dagpenger, ville flere ha tatt så mye jobb de kunne fått, (f.eks. at en kan jobbe 85% og motta 15% med dagpenger). Ikke sikkert vi vil spare store midler i dagpenger, men flere vil jobbe mer og bidra på en positiv måte til samfunnet med verdiskapning, skatteinngang og en god sosialisering av hver enkelt. På dette viset vil en gjøre pasifiserte arbeidsledige mer offensive i sin jobbsøking og da vil også arbeidsledige ta jobber som de finner som er over 50% uten å tape penger. Mange arbeidsledige har ikke råd til å ta jobber, eller jobbe mer enn 49%, så lenge de ikke får over 90% eller 100% stillinger.

Begrunnelse:

En forandring her vil mest sannsynlig øke interessen til hver enkelt å få seg en ny jobb, når deres uferdige utdannelse eller faren for å miste den økonomiske tryggheten de har i dagpengene om de kommer over 50% stilling.

Kommentar fra Fylkespartiet:

ingen kommentar

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Dagpengeordningen er utformet med universelle regler for gi best mulig likebehandling og unngå utnyttelse av ordningen. Forslaget peker på viktige problemstillinger, men som bør vurderes opp mot andre hensyn. I programutkastet er det forslag om å i større grad bruke utdanning som virkemiddel i arbeidstiltak.

254 NAV, Dagpenger og Uføretrygd Stjørdal Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet må se på disse ordningene som gjelder utbetalinger fra NAV, da spesielt dagpenger og uføretrygd, der en blir avkortet om en får til å jobbe litt. Vi er alle enige om at det er flott at alle kan bruke sin arbeidsevne til en mest mulig grad og kunne jobbe så mye som mulig. «Arbeid for alle» er et flott slagord, men da bør det gjelde også for alle. De som er så uheldige å ikke ha en fast jobb å gå til, er arbeidsledige og vil arbeide så mye de får til eller er uføretrygdet og ønsker å bidra/arbeide så mye de greier. Disse gruppene blir motarbeidet av lovverket og retningslinjer for hvor mye de får arbeide, uten å miste sin inntekt. En arbeidsledig kan jobbe opptil 49,9% stilling uten å miste sine dagpenger. Mange arbeidsledige ønsker å jobbe, og får ofte tilbud om mindre stillinger i en periode, gjerne som tilkallingshjelp, vikarer osv. Da må de passe seg for å ikke jobbe mer enn 49,9% i en periode på en og en halv måned (tre meldeperioder), om de gjør det må de søke på nytt for å få igjen dagpengene. Ingen arbeidsledige har råd til å ta sjansen på å jobbe 55, 60, 65% stillinger eller noe høyere når de vet at de mister resten av inntekten (dagpengene) sin og vil tape på å jobbe. Derimot om de kunne ha jobbet 75 eller opp imot 85 – 90% stillinger og ennå mottatt dagpenger fra NAV for det resterende opp til en full stilling, ville flere ha jobbet mer og satset på å jobbe så mye som mulig. Gjerne også forlenget perioden med dagpenger ut over to år suksessivt med det du jobber, jobber du 65% så får du forlenget perioden

med 65% også i lengde med dagpengeutbetaling. Dette må da være en vinn-vinn situasjon for alle parter, både den arbeidsledige som får en sikkerhet på at hen ikke mister sin sikkerhet innen økonomien og Staten/NAV som får folk til å jobbe så mye som mulig og utnytte sin arbeidsevne så godt som mulig. Dette vil også hjelpe den arbeidsledige inn i en sikker jobb på sikt. Noe det samme gjelder uføretrygden, her er det sånn at jobber du og tjener over 0,4G eller for de med «Varig tilrettelagt arbeid» er grensen 1G, mister du uføretrygd, dette er ikke med på å bidra til økt arbeidslyst og utnyttelse av de med uføretrygd og som får til å jobbe lite og ingen ting i perioder, mens i andre kan de kanskje jobbe nesten full stilling. Hvis vi gir de uføre større handlingsrom selv til å bestemme sin hverdag og sin deltakelse i yrkeslivet, med å øke grensen for hvor mye de kan tjene fra 0,4G eller for de med «Varig tilrettelagt arbeid» som er 1G, til en høyere % sats av den uføretrygden de mottar, kanskje til at de mottar over det de mottar i uføretrygd som lønn. Dette vil føre til at flere av de uføre får utnyttet sin arbeidsevne på en bedre måte og da vil de ikke tape på å jobbe så mye de kan i de periodene de kan. Dette gjelder ofte de kronisk syke i vårt samfunn som har store perioder der de er i bedre fysisk og psykisk form enn i andre perioder, der de er i dårligere form. Ordningene er individuelle, men de uføretrygdene bør føle at de ikke straffes ved å jobbe så mye der greier og får til i sin hverdag, med å miste uføretrygden helt ved å tjene opptil en lav sats av sitt livsgrunnlag. Ved å jobbe får også arbeidsledige og uføre større utgifter med reise til jobb, økt matbudsjett og andre utgifter en ikke tenker på. Disse gruppene har så fått redusert sine inntekter nok fra før, slik at de må føle de har igjen nok til å fortsette i sin å jobbe uten frykt for å miste sitt livsgrunnlag som for tiden er dagpenger eller uføretrygden. Tror at dette på sikt vil være besparende for samfunnet og det vil i aller høyeste grad virke rettferdig for de som er så uheldige å ha blitt arbeidsledige eller uføre. ARBEID TIL ALLE og DET SKAL LØNNE SEG Å ARBEIDE

Begrunnelse:

Ved å forandre disse retningslinjer og lovverk vil flere arbeidsledige komme seg raskere ut i mindre og større stillinger igjen, kanskje noen har flere små stillinger en periode og totalt oppnår 65% stilling hos to - tre eller flere arbeidsgivere, dette vil bedre denne arbeidslediges sjanser til å få en fast og større stilling. Det vil også virke motiverende på den arbeidsledige og uføre som vil jobbe så mye de får til, uten at de må ta hensyn til et regelverk som sier at de mister sin sikkerhet i dagpengene eller uføretrygden, hvis de jobber over en lavt satt grense. Disse grensene tar motivasjonen fra de motiverte arbeidsledige og uføre vi har her i landet som fortsatt ønsker å bidra så mye de kan, og disse er det mange av.

Kommentar fra Fylkespartiet:

ingen kommentar

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Støtter intensjonen i forslaget. Det er den høye arbeidsledigheten som er problemet, ikke dagpengeordningen. I programutkastet er det forslag om å i større grad bruke utdanning som virkemiddel i arbeidstiltak. Arbeiderpartiet står på uførereformen, som sikrer uføre mulighet til å kombinere arbeid med trygd. En viktig del av omleggingen var at uføretrygden endres fra å være en pensjonsytelse til å bli (kompensasjon for tapt) lønnsinntekt, og skal derfor skattes som vanlig lønnsinntekt. Både uføreytelsen og skatten øker, slik at de fleste uføre får om lag uendret netto utbetaling. Målet er å sikre inntekten for de som ikke kan jobbe, samtidig som man sørger for en ordning som er fleksibel for de som kan jobbe litt, eller i perioder. Det er mange uføre som ønsker og har muligheter til å jobbe litt, men frem til uførereformen var det vanskelig på grunn av skatt og avkortingsregler. Med reformen blir det bedre muligheter for å kombinere trygd og jobb. Avkortingsreglene i uføretrygden er en grensestolpeproblematikk, altså et stridsspørsmål uansett hvor grensen for arbeidsinntekt settes.

**255 Evaluering av ytelser og oppfølgingsmetoder i NAV
Kristiansund Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil evaluere ytelser og oppfølgingsmetoder/ressurser knyttet til unge personer som henvender seg til NAV. Spesielt ytelsen Arbeidsavklaringspenger skal prioriteres i denne evalueringen.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet ser at flere de unge som mottar stønader som Arbeidsavklaringspenger ender opp som unge uføre. Årsakene til dette ønsker vi mer kunnskap om, og vil derfor evaluere ordningen. Denne evalueringen skal ta utgangspunkt i forskning på målgruppen og hva som fungerer for å sikre helsefremmende prosesser og overgang til arbeid. Hjelpeapparaters ressurser til å bistå målgruppen må også vurderes i dette arbeidet. Vi ønsker at de skal bli inkludert i arbeidslivet og klare seg selv som verdifulle borgere på sine premisser.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med programutkastet.

**319 Bostøtteordningen
Sunndal Arbeiderparti**

Forslag:

Sette ned innslagspunktet for bostøtte slik at flere får bostøtte (fattigdomsbekjempelse).

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2016 foreslo vi 200 mill. kr. mer til bostøtte enn regjeringens forslag. Dette ville gitt rom for en generell økning i bostøttestaket, sørget for at flere uføre og eldre ville fått økt bostøtte og økt fribeløpet i takt med reguleringen av grunnbeløpet.

**327 Boligspekulasjon
Sunddal Arbeiderparti****Forslag:**

Regulere boligmarkedet for å få ned boligprisene slik at spesielt unge kommer seg inn på boligmarkedet.

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:****Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet mener det er en sentral politisk oppgave å legge til rette for at det bygges nok boliger. Her har både staten og kommunene et ansvar. Arbeiderpartiet har i inneværende stortingsperiode fremmet en rekke forslag som ville styrket den sosiale boligpolitikken. Blant at unge igjen må få muligheten til å få startlån, bygging av flere studentboliger, styrke utlånsrammene i Husbanken, flere leie-til-eie-prosjekter og bygge flere utleieboliger. Det må føres en langt mer aktiv boligpolitikk for å dempe prisveksten i boligmarkedet.

**354 Helhetlig tilbud med økt deltakelse fra frivillige lag og organisasjoner
Haugesund Arbeiderparti****Forslag:**

Forslag: Haugesund Arbeider ønsker å legge til rette for å styrke de frivillige lag og organisasjoners mulighet for å bidra til et verdig, helhetlige tjenestetilbud til alle som lever med kroniske sykdommer og at samhandling med kommunale, offentlige helse- og omsorgstjenester styrkes.

Begrunnelse:

Sykdom og funksjonstap kan føre til sosial isolasjon, ensomhet og opplevelse av å ikke mestre sin livssituasjon. Det må legges bedre til rette for å kunne leve et aktivt og godt liv når et verdig og helhetlig helsetilbud skal sikres. Ressurser og mulighet for mestring må få økt fokus. Frivillige lag og organisasjoner består av ressurspersoner som har gode tilbud til ulike brukergrupper og innehar kompetanse som må nyttiggjøres bedre. Vi tror at kontakt med frivillige lag og organisasjoner er med på å fremme helse for den enkelte og har stor betydning for mennesker som føler seg alene med sin

sykdom.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Ivaretatt i aktuell politikk

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med Frivillighetsutvalgets forslag om at samarbeidsavtalen mellom regjeringen og de ideelle organisasjonene på helse- og velferdsområdet videreutvikles og styrkes, for å sikre gode og forutsigbare rammebetingelser.

360 Forsvar og styrk bostøtte som Husbankens virkemiddel overfor vanskeligstilte på boligmarkedet!

Levanger Arbeiderparti

Forslag:

Sikre mer treffsikker bostøtte i forhold til barnefamilier Hev boutgiftstaket i takt med reell prisutvikling

Begrunnelse:

Bostøtte er en behovsprøvd statlig støtteordning for de som har lav inntekt og høye boutgifter. Bostøtte er kanskje det viktigste og mest fleksible virkemiddelet til Husbanken når det gjelder å nå dem som er vanskeligstilt på boligmarkedet. Ordningen svekkes år for år fordi beregningsmodellen ikke utvikles i takt med prisutviklingen. Inntektsgrensen for bostøtte er under EU og OECD sin fattigdomsgrense for husstander med barn. Antall mottakere av bostøtte sank med 1.500 i juli sammenliknet med samme måned i 2015, viser statistikk fra Husbanken. Antall uføre som får bostøtte falt med nær 30 prosent. Flere har falt ut av bostøtteordningen som følge av nye beregningsmåter. Noe av dette kan forklares med uførereformen som trådte i kraft i 2015. I juli 2014 var det nær 106 400 husstander som mottok bostøtte. Av disse var det 77 700 husstander som mottok en eller annen trygdeytelse. I juli 2016 var det kun i underkant av 54 000 bostøttemottakere som var mottakere av trygdeytelser. Bostøtten ble kraftig styrket i 2009, mange som ikke hadde rett på bostøtte ble berettiget. Mange som tidligere hadde rett på bostøtte har nå falt ut. Forsvar og styrk bostøtte som Husbankens virkemiddel overfor vanskeligstilte på boligmarkedet! Sikre mer treffsikker bostøtte i forhold til barnefamilier Hev boutgiftstaket i takt med reell prisutvikling

Kommentar fra Fylkespartiet:

ingen kommentar

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2016 foreslo vi 200 mill. kr. mer til bostøtte enn regjeringens forslag. Dette ville gitt rom for en generell økning i boutgiftstaket, sørget for at flere uføre og

eldre ville fått økt bostøtte og økt fribeløpet i takt med reguleringen av grunnbeløpet.

**416 Kommunal boligpolitikk må gjenreises
 Asker Arbeiderparti**

Forslag:

Mangelen på en offensiv boligpolitikk har vært en viktig årsak til at boligprisene i de større byområdene har økt til et nivå som innebærer at mennesker med en vanlig inntekt har store problemer med å få etablert seg med en god bolig. Særlig gjelder det ungdom, innvandrere og sosialt svake grupper. Dette må endres. Det offentlige må ta styringen da markedet ikke har levert akseptable løsninger. Nøkkelen til en offensiv boligpolitikk med sosial profil ligger i å gjenreise en aktiv kommunal boligpolitikk i samspill med gode statlige finansieringsordninger gjennom i første rekke Husbanken. Det er svært gode erfaringer med bruk av kommunale tomteselskap som eier egnede tomtearealer og som byggemodner dem fram til og med godkjent reguleringsplan. Disse arealene legges ut til konkurranse mellom aktuelle utbyggere, med de nødvendige krav til standard og pris. Arbeidet med en offensiv boligpolitikk skal fange opp bredden av utfordringer på dette viktige området. I tillegg til å sikre nybygging av bolige på en sosial god måte, skal det også inngå utvikling av en tydelig politikk for kommunal utleie av boliger og ryddige rammer for det private utleiemarked og salg/kjøp av boliger. Byggingen av flere studentboliger er en viktig del av dette arbeidet da presset i boligmarkedet er særlig stort når det gjelder små leiligheter i byene med de større høyere utdanningsinstitusjonene.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet mener boligbygging er et politisk ansvar og at det må settes inn langt sterkere innsats for å dempe prisveksten i boligmarkedet gjennom å bygge flere boliger. I partiprogrammet for inneværende stortingsperiode har vi at Arbeiderpartiet vil vurdere å innføre en statlig låneordning eller andre verktøy for å legge til rette for at kommunene kan foreta strategiske tomtekjøp. Ap har i sitt alternative statsbudsjett for 2017 foreslått at det skal bygges 3000 nye studentboliger og styrke Husbankens utlånsramme med 7 mrd. kroner. I skatteforliket er verdifastsettelsen av sekundærbolig økt til 90 prosent. Stortinget behandlet høsten 2016 en rekke forslag fra Ap som ville styrket boligpolitikken.

**432 Hjelp til funksjonshemmede
 Bærum Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderparti fortsetter arbeidet for et bærekraftig og langsiktig tilbud for funksjonshemmede som skal sikre dem og deres pårørende verdige og selvbestemte liv, med høyest mulig egenmestring funksjonsnivå og selvhjulpenhet.

Begrunnelse:

Det er viktig at Arbeiderparti fortsette det viktige arbeidet mot usosiale kutt som rammer funksjonshemmede og deres familier. En slik politikk vil også være svært lønnsomt for samfunnet i et langsiktig perspektiv.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med Aps politikk på Stortinget i inneværende periode.

**433 Aktiv boligpolitikk
 Bærum Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderparti vil: • arbeide for en ny offensiv politikk for økt boligbygging, slik at alle har en mulighet til å komme inn på boligmarkedet. • at Husbanken styrkes og gjenreises som det sentrale gjennomføringsapparatet for sosial boligpolitikk. • ha en sterkere regulering av husleiemarkedet for å dempe prisene. • øke beskatningen av sekundærbolig etc. og vurdere gjeldsrentefradraget.

Begrunnelse:

Ubalansen i boligmarkedet med galopperende prisvekst i pressområdene er et samfunnsproblem som medfører stor og økt ulikhet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet mener det er en sentral politisk oppgave å legge til rette for at det bygges nok boliger. Her har både staten og kommunene et ansvar. Arbeiderpartiet har i inneværende stortingsperiode

fremmet en rekke forslag som ville styrket den sosiale boligpolitikken. Blant at unge igjen må få muligheten til å få startlån, bygging av flere studentboliger, styrke utlånsrammene i Husbanken og bygge flere utleieboliger. Det må føres en langt mer aktiv boligpolitikk for å dempe prisveksten i boligmarkedet. I skatteforliket er verdifastsettelsen av sekundærbolig økt til 90 prosent.

470 En politikk for bedre balanse i boligmarkedet - bedre finansiering og andre tiltak for de som har vansker med å skaffe seg egen bolig Vestre Arb.samf.(Majorstuen-Uranienborg)

Forslag:

Ved regulering av nye boligområder må det kunne settes krav om at et visst antall skal forbeholdes utleieboliger fra kommunale eller allmenntilgjengelige selskaper. Ikke minst kan dette være aktuelt når arealer som har vært brukt til offentlige formål (transport, helse eller annet) gjøres tilgjengelig for boligbygging.

Begrunnelse:

Den sterke økingen i boligprisene det siste året, over 10 prosent nasjonalt og over 20 prosent i Oslo, skaper mange problemer. Det har blitt stadig vanskeligere for folk med vanlig inntekt å skaffe seg egen bolig. De økende boligprisene er finansiert ved at husholdningenes gjeld har økt sterkt. Det vil være risiko for brå omslag i boligmarkedet dersom rentene stiger, f.eks. som følge av den internasjonale utvikling. En nedgang i boligprisene vil skape problemer både for de som har kjøpt boliger i senere år og for stabiliteten i banksystemet. Skattesystemet bidrar i dag til at det er mer lønnsomt å investere i bolig og annen eiendom enn i andre formål. En stor del av de boliger som kjøpes, er sekundærboliger som kjøpes for investeringsformål. De skal ofte utleies til andre eller selges med sikte på gevinst. Boligbyggingen har i flere år vært lavere enn det befolkningsveksten skulle tilsi. Selv om det er positive tegn til økt boligbygging, er det behov for økt boligbygging over flere år for å få balanse i markedet og mindre prisøkning. Husbankens lånerammer ble av rødgrønn regjering økt fra 13,5 mrd. kr i 2005 til 25 mrd. i 2013, men er redusert til 18 mrd. under de borgerlige. En politikk for bedre balanse i boligmarkedet må omfatte:

- Bedre finansiering og andre tiltak for de som har vansker med å skaffe seg egen bolig

Den borgerlige regjering har redusert antall startlån fra Husbankens fra om lag 12 000 i 2012 til under 6 000 i 2015. Startlånene formidles via kommunene, som vurderer behov og betjeningsevne. For å hjelpe unge mennesker inn i boligmarkedet, uten at de skal være avhengig av stor og dyr privat gjeld, må omfanget av startlån bringes opp på minst det samme nivå som i 2012. Det er samtidig riktig å videreføre stramme retningslinjer for omfanget av bankenes belåning, både for å begrense risikoen for den enkelte, for bankene og det samlede finansmarkedet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har i programmet for inneværende periode at vi vil fremme økt utbygging av ikke-kommersielle utleieboliger blant annet gjennom boligsamvirket, og utvikle modeller hvor ungdom gradvis kan kjøpe utleieboligen. Vi vil også at kommuner kan inngå i partnerskap med lokale boligbyggelag og andre seriøse aktører for å bidra til realisering av ikke-kommersielle utleieboliger.

472 En politikk for bedre balanse i boligmarkedet - tiltak for økt boligbygging Vestre Arb.samf.(Majorstuen-Uranienborg)

Forslag:

Kommunenes muligheter til å bidra avhenger av deres generelle økonomiske evne. Statlige reguleringer må underlette kommunenes planlegging og tilrettelegging og ikke stille unødig strenge krav til boligens utforming, teknisk og på annen måte. Både plan- og bygningsloven og tekniske forskriftskrav til nye bygg må forenkles. Det må utvikles digitale hjelpemidler som letter utforming og behandling av søknader om nye boligprosjekter. Husbankens rammer for boligformål må økes med minst 7.000 millioner kr, slik at de kommer opp på samme eller høyere nivå som under den rød-grønne regjeringen. Det må satses på bygging av minst 5.000 kommunale utleieboliger årlig og på bygging av minst 3000 studentboliger årlig, dvs. 800 flere enn nå.

Begrunnelse:

Den sterke økingen i boligprisene det siste året, over 10 prosent nasjonalt og over 20 prosent i Oslo, skaper mange problemer. Det har blitt stadig vanskeligere for folk med vanlig inntekt å skaffe seg egen bolig. De økende boligprisene er finansiert ved at husholdningenes gjeld har økt sterkt. Det vil være risiko for brå omslag i boligmarkedet dersom rentene stiger, f.eks. som følge av den internasjonale utvikling. En nedgang i boligprisene vil skape problemer både for de som har kjøpt boliger i senere år og for stabiliteten i banksystemet. Skattesystemet bidrar i dag til at det er mer lønnsomt å investere i bolig og annen eiendom enn i andre formål. En stor del av de boliger som kjøpes, er sekundærboliger som kjøpes for investeringsformål. De skal ofte utleies til andre eller selges med sikte på gevinst. Boligbyggingen har i flere år vært lavere enn det befolkningsveksten skulle tilsi. Selv om det er positive tegn til økt boligbygging, er det behov for økt boligbygging over flere år for å få balanse i markedet og mindre prisøkning. Husbankens lånerammer ble av rødgrønn regjering økt fra 13,5 mrd. kr i 2005 til 25 mrd. i 2013, men er redusert til 18 mrd. under de borgerlige. En politikk for bedre balanse i boligmarkedet må omfatte:

- Tiltak for økt boligbygging

TILTAK FOR ØKT BOLIGBYGGING Det er i første rekke et kommunalt ansvar å legge til rette arealer for ny og økt boligbygging. Men staten kan og bør ha en mer aktiv pådriverrolle enn i dag når det gjelder den samlede boligbygging. Det må legges opp til et aktivt samarbeide mellom stat, regioner og kommuner for å øke boligbyggingen, der staten aktivt må samarbeide med fagmiljøene for å utvikle gode og rimelige tekniske løsninger. Statens rolle som pådriver i boligbyggingen må også sees i sammenheng med utvikling av gode transportløsninger der staten bør ta en vesentlig del av samferdselsutgiftene når ny boligbygging planlegges sammen med nye og miljøvennlige transportløsninger. Det bør vær høy utnyttelse og mange boliger ved trafikale knutepunkter.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap har i sitt alternative statsbudsjett for 2017 foreslått at det skal bygges 3000 nye studentboliger og styrke Husbankens utlånsramme med 7 mrd. kroner. I skatteforliket er verdifastsettelsen av sekundærbolig økt til 90 prosent. Arbeiderpartiet mener boligbygging er et politisk ansvar og at det må settes inn langt sterkere innsats for å dempe prisveksten i boligmarkedet gjennom å bygge flere boliger. Stortinget behandlet høsten 2016 en rekke forslag fra Ap som ville styrket boligpolitikken.

473 En politikk for bedre balanse i boligmarkedet - Offentlig eide selskaper for å tilby rimelige utleieboliger.
Vestre Arb.samf.(Majorstuen-Uranienborg)

Forslag:

Stat og kommune bør være viktige bidragsytere for å få fart i boligbyggingen og samtidig sikre at boliger blir tilgjengelige som rimelige utleieboliger for folk som har vansker med å skaffe seg egen bolig. Ved å benytte rimelige tomter vil fordelene ved et slikt offentlig engasjement bli direkte overført til boligbrukerne og antall utleieboliger kan økes vesentlig. Bruken av tidligere offentlig eide arealer til boligbygging på Fornebu er et eksempel på hvordan slike løsninger kan utformes. Stat og kommune kan eventuelt velge å sette drift og forvaltning av slike utleieboliger til eksisterende boligbyggelag eller andre.

Begrunnelse:

Den sterke økingen i boligprisene det siste året, over 10 prosent nasjonalt og over 20 prosent i Oslo, skaper mange problemer. Det har blitt stadig vanskeligere for folk med vanlig inntekt å skaffe seg egen bolig. De økende boligprisene er finansiert ved at husholdningenes gjeld har økt sterkt. Det vil være risiko for brå omslag i boligmarkedet dersom rentene stiger, f.eks. som følge av den internasjonale utvikling. En nedgang i boligprisene vil skape problemer både for de som har kjøpt boliger i senere år og for stabiliteten i banksystemet. Skattesystemet bidrar i dag til at det er mer lønnsomt å investere i bolig og annen eiendom enn i andre formål. En stor del av de boliger som kjøpes, er sekundærboliger som kjøpes for investeringsformål. De skal ofte utleies til andre eller selges med sikte på gevinst. Boligbyggingen har i flere år vært lavere enn det befolkningsveksten skulle tilsi. Selv om det er positive tegn til økt boligbygging, er det behov for økt boligbygging over flere år for å få balanse i markedet og mindre prisøkning. Husbankens lånerammer ble av rødgrønn regjering økt fra 13,5 mrd. kr i 2005 til 25 mrd. i 2013, men er redusert til 18 mrd. under de borgerlige. En politikk for bedre balanse i boligmarkedet må omfatte: • Offentlig eide selskaper for å tilby rimelige utleieboliger

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har i programmet for innværende periode at vi vil fremme økt utbygging av ikke-kommersielle utleieboliger blant annet gjennom boligsamvirket, og utvikle modeller hvor ungdom gradvis kan kjøpe utleieboligen. Vi vil også at kommuner kan inngå i partnerskap med lokale boligbyggelag og andre seriøse aktører for å bidra til realisering av ikke-kommersielle utleieboliger.

474 En politikk for bedre balanse i boligmarkedet - Endringer i skattesystemet som reduserer de spekulative investeringer
Vestre Arb.samf.(Majorstuen-Uranienborg)

Forslag:

Eiendomsskatteloven bør gjennomgås slik at den i større grad kan spille en bevisst rolle som ledd i en

nasjonal boligpolitikk. Det bør bli en eksplisitt hjemmel til å ha et romslig bunnfradrag for primærboliger, og et vesentlig lavere eller intet bunnfradrag for sekundærboliger.

Begrunnelse:

Den sterke økingen i boligprisene det siste året, over 10 prosent nasjonalt og over 20 prosent i Oslo, skaper mange problemer. Det har blitt stadig vanskeligere for folk med vanlig inntekt å skaffe seg egen bolig. De økende boligprisene er finansiert ved at husholdningenes gjeld har økt sterkt. Det vil være risiko for brå omslag i boligmarkedet dersom rentene stiger, f.eks. som følge av den internasjonale utvikling. En nedgang i boligprisene vil skape problemer både for de som har kjøpt boliger i senere år og for stabiliteten i banksystemet. Skattesystemet bidrar i dag til at det er mer lønnsomt å investere i bolig og annen eiendom enn i andre formål. En stor del av de boliger som kjøpes, er sekundærboliger som kjøpes for investeringsformål. De skal ofte utleies til andre eller selges med sikte på gevinst. Boligbyggingen har i flere år vært lavere enn det befolkningsveksten skulle tilsi. Selv om det er positive tegn til økt boligbygging, er det behov for økt boligbygging over flere år for å få balanse i markedet og mindre prisøkning. Husbankens lånerammer ble av rødgrønn regjering økt fra 13,5 mrd. kr i 2005 til 25 mrd. i 2013, men er redusert til 18 mrd. under de borgerlige. En politikk for bedre balanse i boligmarkedet må omfatte:

- Endringer i skattesystemet som reduserer de spekulative investeringer

I Nasjonalbudsjettet for 2017 er det anslått at gunstige regler i inntekts- og formuesskatten svarer til en skatteutgift på 37 mrd. kroner i 2016. En stor del av de boliger som kjøpes, er sekundærboliger for investeringsformål og ikke som egen bolig. Skatteforliket om ytterligere reduksjon i verdien av rentefradraget ved at skatten på nettoinntekt går noe ned, må følges opp. For sekundærboliger bør formuesansettelsen være lik markedsverdien. Et stort flertall av norske kommuner, 365 av 428, hadde eiendomsskatt for 2016.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Anses ivaretatt av følgende forslag i programutkastet: "Øke verdifastsettelsen av sekundærbolig i formuesskatten, med tilhørende gjeld, til 90 prosent"

490 Universell aktivitetsplikt Grønland/Tøyen/Gamlebyen AP-lag

Forslag:

- Innføre universell aktivitetsplikt for alle som mottar dagpenger, arbeidsavklaringspenger og sosialhjelp - Aktiviteter skal være i regi av frivillig sektor - Aktivitetsplikten skal ikke være stigmatiserende, men forbygge dårlig helse og utenforskap - Aktivitetsplikten skal styrke mottagerens sosiale nettverk - Aktivitetsplikten skal bidra til språktrening for de som trenger det

Begrunnelse:

Fra nyttår innføres aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottagere under 30 år. Formålet er å styrke den enkeltes mulighet til å komme i arbeid og å bli selvforsørget. Aktivitetsplikten må ikke innrettes slik at den stigmatiserer eller skaper utenforskap. Aktivitetsplikten må tvert imot forebygge dårlig helse og utenforskap. Aktivitetsplikten bør utvides til personer over 30 år, og formålet bør primært bidra til trivsel,

selvtillit og skape gode nettverk. Aktivitetsplikten bør utløse egenaktivitet og være en mulighet for brukeren til å gi tilbake til samfunnet. Alle som mottar dagpenger, arbeidsavklaringspenger, og sosialhjelp bør pålegges aktivitetsplikt. Brukeren bør så langt det er mulig selv finne aktiviteter vedkommende kan delta på, og dette kan gjerne være i regi av frivillig sektor. Eksempel på aktiviteter kan være å delta på språkkafe for å lære norsk, trene et fotballag eller gå natteravn.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Arbeiderpartiets alternative budsjett øker kommunenes inntekter med 2 mrd. kroner samtidig som det finansierer langt flere statlige tiltaksplasser og det er avsatt midler til spesielle tiltak for unge. Dette gir kommuner en bedre mulighet for å ta i bruk ordningen med å stille krav om aktivitet, slik lovendringen i 2010 gir mulighet for. En slik innretting gir mulighet for å gi sosialhjelpsmottakere en aktivitetsrett.

493 Vel utbygd omsorg med god kvalitet Korsvoll Arbeiderpartilag

Forslag:

Arbeiderpartiet skal være et parti som fortsatt er basert på solidaritet med og ansvar for utsatte og svake grupper. Det innebærer å videreutvikle et velferds- og omsorgs- samfunn basert på: - definert kvalitet - brukermedvirkning - forutsigbarhet - individuelle hensyn - løpende oppfølging og evaluering

Omsorgstjenester for alle grupper, enten det er eldre, barn eller grupper med særskilte behov, må være prioriterte offentlige oppgaver. Arbeiderpartiet bør likevel ikke ha en absolutt holdning til enten privat eller offentlig eierskap . Det avgjørende for fremtiden er kvalitetssikringen av tjenestene - uavhengig om utførende instans er privat eller offentlig eller om tjenesten blir utført på institusjon eller hjemme hos brukeren. Brukerne skal være trygge på at administrasjon/ledelse/ansatte gjør sitt ytterste for å tilfredsstille deres behov, bl a ved at de har god kompetanse og får relevant veiledning om den enkeltes behov. Et tilbud i nærmiljøet eller nær pårørende vil ofte være det som oppleves som det mest ønskelige, og det er viktig at ventelistene for omsorgstilbud og -boliger reduseres. Ansatte skal ha gode, forutsigbare arbeidsforhold , og mulighet for kompetanseutvikling. Dette vil påvirke kvaliteten på tilbudet og skal være vesentlig for valg av tjeneste-leverandør. Kvalitetssikring, evaluering og oppfølging er et offentlig ansvar og en forutsetning for avtale mellom institusjon og stat eller kommune. Det er svært viktig er å ha et godt samarbeid og god dialog med brukerne og deres nærstående.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget.

**563 Opptjening av feriepenger for hele sykemeldingsperioden
Mandal Arbeiderparti****Forslag:**

Det innføres full opptjening av feriepenger for hele perioden en er sykemeldt.

Begrunnelse:

I dag sier bestemmelsen i trygdeloven følgende: § 8-33. Feriepenger Trygden yter feriepenger av sykepenger som trygden har utbetalt til en arbeidstaker etter § 8-17. Feriepenger ytes bare for de første 48 sykepengedagene i opptjeningsåret, se ferieloven § 10 nr. 4. Dette rammer de som blir langtidssykemeldt og som når de da blir friskmeldte og kan ta sin rettmessige feie ikke tar den da ikke r seg råd til å ta.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet er for å opprettholde en god sykkelønnsordning, slik som i dag. Det har i perioden ikke blitt lagt fram forslag om å øke sykkelønnsrettighetene.

**564 Gjeninnfør feriepenger på dagpenger
Mandal Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet vil gjeninnføre feriepenger for de som går på dagpenger.

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:**

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Arbeiderpartiet gikk imot forslaget om å fjerne retten til feriepenger for arbeidsledige.

**629 Pensjoner Levealdersjustering
Kjelsås Arbeiderpartilag****Forslag:**

Arbeiderpartiet skal arbeide for at effekten av levealdersjustering av alderspensjoner og tjenstepensjoner dempes

Begrunnelse:

Effekten av levealdersjustering av pensjonsordningene har fått en hardere effekt enn tiltenkt. Levealdersjustering er nå innført i både tjenstepensjoner og i folketrygden. Innsparingene gjennom levealdersjusteringer er effektivt, og det rammer målrettet de som er har lav inntekt og lav utdanning. Disse gruppene har lavere levealder enn gjennomsnittet, og ikke de samme mulighetene til å utsette pensjonerings- eller avgangsalder for å kompensere for levealderseffekten. Arbeidslivet er ikke slik innrettet at alle gis mulighet til å stå lenge i jobb. Noen rammes av omstillinger og nedskjæringer, mens andre ikke har helse til å fortsette lenger i arbeid. Det er urimelig å straffe disse pensjonistene med et livslang kutt i alderspensjonen. Spesielt kvinner rammes hardt av levealdersjusteringer, og forhøyning av minstepensjonen til 2G gjør at mange nå har så lav opptjening at de må skrinlegge en sårt trengt tidligpensjon.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet vil at det samlede pensjonssystemet skal sikre gode pensjonsnivåer. For Arbeiderpartiet er det avgjørende at pensjonsmodellen er økonomisk bærekraftig for fremtiden, slik det framforhandlede og vedtatte pensjonsforliket i Stortinget gjør. Det er også viktig at pensjons- og trygdeoppgjøret skal til åpen politisk behandling i Stortinget, slik praksisen var før regjeringen endret dette opplegget. Et viktig grunnlag for at et bredt flertall inngikk i forliket var at reformen skulle bygge på et spleiselag der alle bidrar. Dette er et av fundamentene i reformen som bør være svært høy terskel mye til å rukke ved.

**630 uførepensjon og levealdersjustering
Kjelsås Arbeiderpartilag**

Forslag:

Arbeiderpartiet skal arbeide for å fjerne levealdersjustering ved overgang fra uførepensjon til alderspensjon.

Begrunnelse:

Formålet med levealdersjusteringen i pensjonsordningene er å stimulere arbeidstakere til å stå lengre i arbeid. Er man uførepensjonert er man ikke arbeidstaker, kan ikke kompensere for økt levealder ved å stå lengre i arbeid. Levealdersjustering av uføre er sterkt urimelig og kan ikke aksepteres.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Det sees på dette i forbindelse med evalueringen av pensjonsreformen. Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet vil at det samlede pensjonssystemet skal sikre gode pensjonsnivåer. For Arbeiderpartiet er det avgjørende at pensjonsmodellen er økonomisk bærekraftig for fremtiden, slik det framforhandlede og vedtatte pensjonsforliket i Stortinget gjør. Det er også viktig at pensjons- og trygdeoppgjøret skal til åpen politisk behandling i Stortinget, slik praksisen var før regjeringen endret dette opplegget. Et viktig grunnlag for at et bredt flertall inngikk i forliket var at reformen skulle bygge på et spleiselag der alle bidrar. Dette er et av fundamentene i reformen som bør være svært høy terskel mye til å rokke ved.

**631 Tjenestepensjoner
Kjelsås Arbeiderpartilag**

Forslag:

Arbeiderpartiet skal arbeide for at lov som regulerer tjenestepensjoner gjør det mulig å etableres brede (med pensjonsfond som omfatter flere virksomheter i en bransje eller lignende) kollektive tjenestepensjonsordninger i privat sektor, med kjønnsnøytrale pensjonspremier og livsvarige ytelser.

Begrunnelse:

I dag er det ikke mulig for flere virksomheter innen for eksempel en bransje å etablere en felles tjenestepensjonsordning (brede kollektive ordninger). Det taper både arbeidsgiver og arbeidstaker på, mens finansnæringen trekker inn store fortjenester. Dagens tjenestepensjonslovgiving gjør at arbeidstakere taper ved jobbskifte, ved at man blir meldt ut av den gamle arbeidsgivers ordning og inn en ny ordning hvor man på ny må starte opptjening. Dette gir at man i løpet av et arbeidsliv kan sitte med en mengde pensjonsbevis/fripolis og en liten pensjon fra siste arbeidsgiver. Dagens ordning gjør at det utbetales mindre pensjon pr innbetalt krone.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet vil videreføre pensjonsreformen og utjevne forskjellene mellom de ulike løsningene for tjenestepensjon.

638 Boligpolitikk Kjelsås Arbeiderpartilag

Forslag:

Arbeiderpartiet skal utvikle en boligpolitikk som sikrer at ungdom og personer med lav inntekt får råd til å skaffe seg en bolig. Tiltak for sosial boligbygging må forankres i Husbanken og flere "fra leie til eie" prosjekter må iverksettes.

Begrunnelse:

Det er et nederlag at det ikke er mulig for personer med svak økonomi å skaffe seg egen bolig

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet mener det er en sentral politisk oppgave å legge til rette for at det bygges nok boliger. Her har både staten og kommunene et ansvar. Arbeiderpartiet har i innværende stortingsperiode fremmet en rekke forslag som ville styrket den sosiale boligpolitikken. Blant at unge igjen må få muligheten til å få startlån, bygging av flere studentboliger, styrke utlånsrammene i Husbanken, flere leie-til-eie-prosjekter og bygge flere utleieboliger. Det må føres en langt mer aktiv boligpolitikk for å dempe prisveksten i boligmarkedet.

675 Ivaretagelse av barnevernansatte Levanger Arbeiderparti

Forslag:

- Flere ansatte i barneverntjenesten og maks 15 saker per ansatt
- Fast veiledning med ekstern psykolog for å forebygge sekundær traumatisering, samt for å ivareta den ansatte godt nok i arbeidsforholdet
- Økning i lønn for å sikre barnet og familien gode nok barnevernansatte, og av begge kjønn, i møte med

barneverntjenesten

Begrunnelse:

De siste årene har bekymringsmeldinger til barneverntjenesten økt. For å få gjort en god nok jobb som kontaktperson (saksbehandler) skal ansatte ha maks 15 saker per kontaktperson. Vi vet at i noen barneverntjenester er tallet oppe i 30. Dette gjør arbeidsdagen svært krevende og den ansatte kjenner på at en ikke får gjort en god nok jobb. Dette fører til gjennomtrekk av ansatte, som igjen går utover barnet og deres familie. Dette da det er svært uheldig og skal ha flere kontaktpersoner og forholde seg til, og det blir ingen god oppfølging. Barnevernansatte kommer opp i flere situasjoner som er belastende: Vold og trusler, mangel på veiledning og ivaretagelse samt en følelse av utilstrekkelighet i forhold til arbeidsmengden. Det kan også forekomme sekundær traumatisering blant de ansatte. Dette da man omgås mennesker som har opplevd vonde traumer. Et annet viktig moment er lønn. På grunn av lav lønn mister barneverntjenesten flere ansatte med mye erfaring og kompetanse. Menn velger seg også vekk, eller de blir barnevernledere. Vi trenger et godt barnevern i Norge for å forebygge "Barndommen varer i generasjoner". Dette vil spare samfunnet for store utgifter på sikt.

Kommentar fra Fylkespartiet:

ingen kommentar

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget om flere ansatte er ivare tatt i Arbeiderpartiets alternative budsjetter. Forslaget om et tak på antall saker anbefales ikke, da hver sak er ulik og krever ulik oppfølging. Det er varslet en stortingsmelding om barnevernet inneværende sesjon, og det er naturlig å se på resten av forslaget i forbindelse med behandlingen av denne. Arbeiderpartiet har for øvrig tatt initiativ til tiltak mot vold og trusler på jobb i inneværende stortingsperiode.

**676 Arbeiderpartiet vil gjøre det enklere for kommunene å ansette logopeder
Levanger Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil endre finansieringen av logopedtjenesten. I dag blir tjenester utført av private logopeder finansiert gjennom Helfo, mens logopedtjenester utført av kommunalt ansatte logopeder er en kommunal utgiftspost. Arbeiderpartiet vil endre dette slik at kommunene får dekt utgiftene vedrørende logopedtjenester. I tillegg vil Arbeiderpartiet arbeide for å overføre ansvaret for språk- og kommunikasjonsvansker hos voksne til helsesektoren.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

ingen kommentar

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Støtte til logoped gis i dag med basis i ulikt lovverk; opplæringsloven, helse- og omsorgstjenesteloven, spesialisthelsetjenesteloven eller folketrygdloven § 5-10. Dersom språk- eller talevanskene skyldes behandling eller etterbehandling av sykdom, skade eller lyte kan man få stønad til undersøkelse og behandling hos logoped og audiopedagog fra Helfo. Mange voksne kommer i denne kategorien og vil således omfattes av dagens lovverk. Det er innført endringer fra 1. januar 2017 som innebærer at pasienten ikke lenger trenger å legge ved et avslag på tjenester fra kommunen for å kunne få forhåndsgodkjenning fra Helfo. Sentralstyret mener at den delen av logopedtjenesten som ligger i kommunene omfattes av kommunale overføringer på linje med andre kommunale tjenester.

681 Aktivitet og innhold i mottak AUF i Hedmark

Forslag:

- Arbeiderpartiet vil endre kravene for tilbudet i mottak til å inneholde norskopplæring, idrett, kultur og annen frivillighet, samt legge til rette for kostnadsfrie fritidsaktiviteter for alle barn i mottak. - Arbeiderpartiet vil styrke rammevilkårene for frivillige organisasjoner som driver aktiviteter i mottak. - Arbeiderpartiet vil utvikle en felles kvalitetsstandard for mottak som inneholder krav til utforming og tjenester samt bemanningsnorm.

Begrunnelse:

Det er et mål at ventetiden i mottak skal være kortest mulig. I dag tilbringer mange altfor lang tid i mottak, med minimalt av innhold og aktivitet. Vi mener det er nødvendig med en omlegging av mottakssystemet og UDIs innholdskrav i mottakene. Det bør være et uttalt mål at beboere aktiviseres og blir inkludert i sine lokalsamfunn. Alle gode krefter bør involveres i dette arbeidet, som for eksempel interesseorganisasjoner, frivillige og næringsliv. Mottakene og kommunene må strekke seg langt for å tilby gratis fritidstilbud til alle barn i mottak.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet mener det er viktig å sørge for at det er god kvalitet i alle asylmottak, uavhengig av eieform. Mottakenes plikt til å tilby meningsfull aktivitet til beboerne må etterleves. I alternativt budsjett for 2017 foreslo Arbeiderpartiet å styrke frivilligheten i mottak med 50 millioner kroner.

**687 Rusomsorg
AUF i Østfold**

Forslag:

Videreutvikle sprøyterom til brukersteder med helse- og sosialfaglig kompetanse, der rusmidlene også kan røykes, og at det bør opprettes slike brukersteder og/eller helse- og overdoseteam i kommuner med åpne russcener Etablere mottaks- og oppfølgingssentre (MO) i kommuner med åpne russcener, der langsiktig oppfølging og koordinering av behandling for den enkelte samles på ett sted

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet vil ha flere lavterskeltilbud som bidrar til at rusavhengige kommer i kontakt med hjelpeapparatet. Arbeiderpartiet ønsker blant annet at det opprettes brukersteder med helse- og sosialfaglig kompetanse i nærheten av åpne russcener. Det vil blant annet forebygge smitte som følge av deling av sprøyter, og risikoen for dødsfall er lavere fordi det er helsepersonell til stede. På disse brukerstedene må rusmidlene også kunne røykes, da for eksempel heroinavhengige oppmuntres til å røyke heroinen fremfor å injisere den, fordi risikoen for overdose er lavere. I tillegg er Arbeiderpartiet positive til helse- og overdoseteam, som driver holdningsskapende arbeid, informasjonsarbeid, sårbehandling og utlevering av rent utstyr til rusavhengige.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti støtter intensjonene i forslaget, men det bør også motiveres for behandling til rusfrihet. Det forutsettes at lokalene tilpasses slik at ikke andre blir utsatt for passiv røyking av rusmidler.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret viser til Opptappingsplanen for rusfeltet 2016-2020, der Stortinget vedtok å «Åpne mottakssentre i de største byene og sørge for økt utbygging av oppsøkende behandlingsmodeller etter modell av ACT-team, lavterskel institusjonsbehandling etter modell av LASSO» Tilbudene i MO-sentrene som finnes i dag varierer fra utdeling av brukerutstyr, lavterskel helsetiltak til behandlingsforberedende tiltak for unge. Sentralstyret viser videre til forslagene under «Rus» i forslaget til partiprogram og mener at dette forslaget er ivaretatt der.

**690 Introduksjonsprogrammet
AUF i Østfold**

Forslag:

At introduksjonsprogrammet skal tilpasses den enkelte og differensieres slik at de individuelle mulighetene, ferdighetene og eventuelle utfordringer best mulig kartlegges. Målet er at de skal lære seg norsk og komme seg ut i arbeid raskest mulig.

Begrunnelse:

Mennesker på flukt er en stor ressurs hvis vi klarer å legge til rette for at den enkelt, nærmiljøet og samfunnet kan nyte godt av disse. Mennesker kommer til Norge med forskjellige utgangspunkt og behov, derfor kan vi ta i bruk ulike virkemidler for å gjøre menneskene i stand til å bli mer selvstendige og bidra til fellesskapet. Hver enkelt flyktning er forskjellig, med ulike individuelle ferdigheter, kunnskap og evne til å tilegne seg språkkompetanse. For å legge til rette for en raskest og best mulig integrering er

det behov for å differensiere dagens introduksjonsprogram til å nettopp finne og løfte de ulike ferdighetene og kompetansen hver enkelt flyktning bærer på.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Introduksjonsprogrammet er et kommunalt tilbud og er en av de to ordningene i introduksjonsloven. Et vilkår for å ha rett til introduksjonsprogram, er at man har behov for grunnleggende kvalifisering. Kommunen vurderer om personen er i målgruppa for ordningen og fatter et vedtak om tildeling av program (eller avslag). Målet med introduksjonsprogrammet er nettopp å gi grunnleggende kvalifisering slik at den nyankomne innvandreren snarest mulig kan komme seg ut i arbeid. Opplegget kan tilpasses den enkelte og det finnes hjemler for dette innenfor dagens regelverk.

691 Aktivitet/innhold i mottak AUF i Østfold

Forslag:

Arbeiderpartiet vil endre kravene for tilbudet i mottak til å inneholde norskopplæring, idrett, kultur og annen frivillighet, samt legge til rette for kostnadsfrie fritidsaktiviteter for alle barn i mottak.

Arbeiderpartiet vil styrke rammevilkårene for frivillige organisasjoner som driver aktiviteter i mottak. -

Arbeiderpartiet vil utvikle en felles kvalitetsstandard for mottak som inneholder krav til utforming og tjenester samt bemanningsnorm.

Begrunnelse:

Det er et mål at ventetiden i mottak skal være kortest mulig. I dag tilbringer mange altfor lang tid i mottak, med minimalt av innhold og aktivitet. Vi mener det er nødvendig med en omlegging av mottakssystemet og UDIs innholdskrav i mottakene. Det bør være et uttalt mål at beboere aktiviseres og blir inkludert i sine lokalsamfunn. Alle gode krefter bør involveres i dette arbeidet, som for eksempel interesseorganisasjoner, frivillige og næringsliv. Mottakene og kommunene må strekke seg langt for å tilby gratis fritidstilbud til alle barn i mottak.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet mener det er viktig å sørge for at det er god kvalitet i alle asylmottak, uavhengig av eieform. Mottakenes plikt til å tilby meningsfull aktivitet til beboerne må etterleves. I alternativt budsjett

for 2017 foreslo Arbeiderpartiet å styrke frivilligheten i mottak med 50 millioner kroner.

**692 Barn i mottak - rettigheter
AUF i Østfold**

Forslag:

At alle barn i mottak skal ha rett på gratis barnehageplass

Begrunnelse:

Barn i mottak er særlig sårbare, og fortjener å ha like muligheter som barn som er bosatt i Norge. Alle barn bør få rett til barnehageplass ihht barnehageloven § 12 a. Barnehageplassene bør være gratis, og lovfestet uavhengig av foreldres status i søknadsprosessen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti støtter intensjonene i forslaget.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet ønsker at alle barn i asylmottak skal ha barnehageplass. I alternativt budsjett for 2017 gikk Arbeiderpartiet inn for å fase inn 3-åringer i første omgang. Målet er imidlertid at alle barn i mottak skal gå i barnehagen.

**709 Ha et sterkt fokus på seniorpolitikk
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet bør ha et sterkt fokus på seniorpolitikk.

Begrunnelse:

Det er en pedagogisk øvelse med å forklare logikken i at regjeringen har økt pensjonsalder i arbeidslivet, mens vi som arbeidstakere ser at mesteparten av arbeidsgivere faktisk ikke ønsker seniorarbeidere. Ref. NHO situasjonen hvor flere 60 åringer ble tilbudt sluttpakker, hvorpå man ansatte flere på 25 år. Det må finnes noen insitamenter for både arbeidstakere og bedrifter for å være i jobb lengre enn 62 år. Det bør mer enn tidligere rettes fokus på kompetansekartlegginger i bedrifter. Gjerne i samarbeid med voksenopplæringsinstitusjoner med spesielt fokus på bedriftens egne ønsker om kompetansepåfyll. De ansatte må tidlig få informasjon om hvordan bedriften ser for seg egen fremtid om 1 – 5 – 10 år. Da kan det gjøres tiltak slik at de ansatte har mulighet til å følge med i riktig retning. Her kan det være seniortiltak, slik at disse ikke faller utenom og ikke er noen attraktiv gruppe å ha i arbeid. Det å ha seniorarbeidstakere på en arbeidsplass kan skape den dynamikken som en bedrift trenger av stabilitet og realkompetanse.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti ser det som viktig at arbeidslivet har et sterkt fokus på seniorpolitikk.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Eldre arbeidstakere er en viktig ressurs, og det er et selvstendig mål at flere skal stå lenger i arbeid.

**718 Underregulering av pensjonene
Fredrikstad Arbeiderparti****Forslag:**

Underreguleringen av pensjonene med 0,75% ved de sentrale oppgjørene må fjernes.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet står overfor en stor utfordring de nærmeste årene. Eldrebefolkningen vil øke betydelig og dermed vil vi få store endringer i velgermassen. Hvis vi skal sikre oss stemmene til eldrebefolkningen må vi ha en politikk som de eldre føler vil tjene dem. Regelen sender ut et helt feil signal når den sier at pensjonistene skal ha en lavere inntektsutvikling enn resten av samfunnet. AP må klarere stå fram som de svakestes parti og heve minstepensjonene betydelig i 4-årsperioden. Før en slik generell heving skjer må de gruppene av minstepensjonister som ikke fikk økning av pensjonen få et tilsvarende løft slik at minstepensjonene blir harmonisert

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti støtter intensjonene i forslaget.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet vil at det samlede pensjonssystemet skal sikre gode pensjonsnivåer. For Arbeiderpartiet er det avgjørende at pensjonsmodellen er økonomisk bærekraftig for fremtiden, slik det framforhandlede og vedtatte pensjonsforliket i Stortinget gjør. Det er også viktig at pensjons- og trygdeoppgjøret skal til åpen politisk behandling i Stortinget, slik praksisen var før regjeringen endret dette opplegget. Et viktig grunnlag for at et bredt flertall inngikk i forliket var at reformen skulle bygge på et spleiselag der alle bidrar. Dette er et av fundamentene i reformen som bør være svært høy terskel mye til å rokke ved.

**719 Økte overføringer til eldreomsorg
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet forplikter seg til en økning av overføringene til eldreomsorg i takt med økningen av eldrepopulasjonen, og gjøre disse overføringene forutsigbare for kommunene. Overføringene gis slik at de ikke kommer på bekostning av de vanlige rammene kommunene får.

Begrunnelse:

For å oppnå en trygg og verdig eldreomsorg, må staten ta ansvar for utfordringene kommunene møter gjennom større overføringer

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti viser til tidligere merknad om behovet for en generell styrking av kommuneøkonomien.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret mener at en god og sterk kommuneøkonomi er en forutsetning for en god eldreomsorg. Hva som vil være et riktig nivå for overføringer til kommunene vil være avhengige av statens inntekter, og et forslag om å forplikte seg til forutsigbare overføringer til eldreomsorgen må evt utredes nærmere før det er forsvarlig å ta stilling til det.

**721 Mer forebyggende arbeid i eldreomsorgen
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet bør overføre midler til forebyggende arbeid i eldreomsorgen som skal styrke Friskliv og mestring og frivillige tiltak.

Begrunnelse:

Dette er avgjørende for å øke livskvalitet, samt fremtidens utfordringer

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti viser til tidligere merknad om behovet for en generell styrking av kommuneøkonomien.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget, og mener det er ivaretatt under delen om eldre i forslaget til

partiprogram.

**722 God pensjon til alle
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet ønsker å sikre alle en god pensjon. Ingen skal tape pensjon på privatisering eller outsourcing

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget møtes langt på vei i forslaget til nytt partiprogram.

**736 Pensjonistenes kjøpekraft
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Fredrikstad Arbeiderparti vil at Arbeiderpartiet straks igangsetter et arbeid som tar sikte på at pensjonistene følger den gjennomsnittlige lønnsutviklingen blant lønnsinntakere.

Begrunnelse:

De siste årene har pensjonistenes kjøpekraftsutvikling vært negativ grunnet moderate lønnsoppgjør. Underreguleringen av pensjoner tok ikke høyde for at lønnsoppgjørene kunne bli så moderate at pensjonistene fikk svekket sin kjøpekraft.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti støtter intensjonene i forslaget.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet vil at det samlede pensjonssystemet skal sikre gode pensjonsnivåer. For Arbeiderpartiet er det avgjørende at pensjonsmodellen er økonomisk bærekraftig for fremtiden, slik det framforhandlede og vedtatte pensjonsforliket i Stortinget gjør. Det er også viktig at pensjons- og trygdeoppgjøret skal til åpen politisk behandling i Stortinget, slik praksisen var før regjeringen endret dette opplegget. Et viktig grunnlag for at et bredt flertall inngikk i forliket var at reformen skulle bygge på et spleiselag der alle bidrar. Dette er et av fundamentene i reformen som bør være svært høy terskel mye til å rokke ved.

**740 Pensjonistenes kjøpekraft
 Lisleby Arbeiderpartilag****Forslag:**

Lisleby Arbeiderpartilag vil at Arbeiderpartiet straks igangsetter et arbeid som tar sikte på at pensjonistene følger den gjennomsnittlige lønnsutviklingen blant lønnsinntakere.

Begrunnelse:

De siste årene har pensjonistenes kjøpekraftsutvikling vært negativ grunnet moderate lønnsoppgjør. Underreguleringen av pensjoner tok ikke høyde for at lønnsoppgjørene kunne bli så moderate at pensjonistene fikk svekket sin kjøpekraft.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet vil at det samlede pensjonssystemet skal sikre gode pensjonsnivåer. For Arbeiderpartiet er det avgjørende at pensjonsmodellen er økonomisk bærekraftig for fremtiden, slik det framforhandlede og vedtatte pensjonsforliket i Stortinget gjør. Det er også viktig at pensjons- og trygdeoppgjøret skal til åpen politisk behandling i Stortinget, slik praksisen var før regjeringen endret dette opplegget. Et viktig grunnlag for at et bredt flertall inngikk i forliket var at reformen skulle bygge på et spleiselag der alle bidrar. Dette er et av fundamentene i reformen som bør være svært høy terskel mye til å rokke ved.

**744 Rusforebyggende arbeid blant eldre
 Borgen Arbeiderlag****Forslag:**

Det rusforebyggende arbeidet blant seniorer må styrkes. Det må settes fokus på problemene og holdningene til problematikken. Fastleger og fagfolk i kommunene og spesialisthelsetjenesten må ha et større fokus på Eldres forhold til alkohol kombinert med skadelig bruk av legemidler.

Begrunnelse:

Vi ser at langt flere eldre som er avhengige av legemidler også inntar alkohol samtidig. Problematisk alkoholbruk blant eldre omtales ofte som et skjult eller ikke-eksisterende problem. Mange eldre unngår å snakke om sitt alkoholproblem. Framtidens eldre har et annet levesett enn tidligere generasjoner, og det er grunn til å tro at antall risikokonsumenter vil øke blant den eldre befolkningen i framtida.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget, og viser til Arbeiderpartiets merknader i Opptrappingsplanen for Rusfeltet 2016-2020

**745 Merking av legemidler
Borgen Arbeiderlag****Forslag:**

Alle medisinglass og bokser/pakninger må merkes direkte på glasset om rett bruk av medikamentet. Skriften må være stor nok for at svaksynte brukere skal oppfatte det.

Begrunnelse:

Det er fort gjort å gjøre feil hvis ikke merkingen er god nok.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret er enige i prinsippet om at informasjon om korrekt bruk av medisiner skal være tilgjengelig for alle, også for blinde og svaksynte. Det vil måtte løses på ulike måter basert på hva slags pakninger medisinene kommer i (bokser, glass, medisinbrett eller endosepakninger) og hvilket behov pasienten har (blind, svaksynt eller andre funksjonshemninger).

**747 Ettervern for rusavhengige
 Borgen Arbeiderlag**

Forslag:

Ettervernet i de første årene etter en behandling for rusavhengighet må styrkes. Behandlingsstedene må ha et ettervern på selve behandlingen, mens kommunene bistår med bolig og andre støttetiltak.

Begrunnelse:

De to til tre første årene etter behandling er de mest sårbare for at en rusavhengig skal unngå et tilbakefall.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter forslaget, og mener det er ivare tatt under delen om rus i forslaget til partiprogram.

**862 Eigarskap til bustad som sosialpolitisk løft
 Sogn og Fjordane Ap**

Forslag:

Sogn og Fjordane Arbeidarparti meiner det må utformast ein ny og framtidretta bustadpolitikk. Virkemiddela må m.a. vera gode startlån og etableringstilskot frå Husbanken. Kommunane sine bidrag kan vera eigne byggjeprojekt, bustadprosjekt som «leige til eige», kartlegging av eige-potensialet samt rettleiing og bistand til dei som ønskjer å eige ein bustad

Begrunnelse:

I dag er mangelen på bustadar til ein «fornuftig pris» den faktoren som skapar størst sosial ulikskap og ramar særleg unge i etableringsfasen. Vi veit at det å bu trygt og eige sin eigen bustad gjev ei verdighet og ein respekt som vi alle treng for å leve. Både politikarar og media har sett søkelyset på at det er vanskeleg å komme inn på bustadmarknaden, særleg etter at kravet om eigenkapital vart innført hausten 2011. I den offentlige debatten har det vore fokusert på at unge vaksne med ein gjennomsnittlig økonomi har problem med å etablere seg på bustadmarknaden. Men kva med dei som har låge inntekter av ulike årsaker? Vil dei i det heile teke ha mogelegheit til å kjøpe eigen bustad i dagens marknad? Det er eit politisk mål i Norge at flest mulig skal ha mogelegheit til å eige sin eigen bustad, dette gjeld også husholdningar med låge inntekter. Ein framtidretta og sosial bustadpolitikk må verta ein viktig del av valprogrammet til Arbeidarpartiet for Stortingsperioden 2017-2021

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet mener det er en sentral politisk oppgave å legge til rette for at det bygges nok boliger. Her har både staten og kommunene et ansvar. Arbeiderpartiet har i inneværende stortingsperiode fremmet en rekke forslag som ville styrket den sosiale boligpolitikken. Blant at unge igjen må få muligheten til å få startlån, bygging av flere studentboliger, styrke utlånsrammene i Husbanken, flere leie-til-eie-prosjekter og bygge flere utleieboliger. Det må føres en langt mer aktiv boligpolitikk for å dempe prisveksten i boligmarkedet.

872 Bolig til alle – et politisk ansvar Buskerud Arbeiderparti

Forslag:

Bolig til alle, til en pris vanlige folk kan betale, må igjen bli et offentlig ansvar. Landsmøtet vil at forslagene fra boligutvalget, nedsatt av Arbeiderpartiets stortingsgruppe, vedtas som grunnstammen i en ny og offensiv boligpolitikk i valgprogrammet for 2017-2021.

Begrunnelse:

En god bolig til en overkommelig pris har alltid vært Arbeiderpartiets mål. Etter høyrekreftenes deregulering av boligmarkedet og redusering av Husbanken kun til en bank for vanskeligstilte, er det markedskreftene som har styrt boligforsyningen i Norge. Det kan ikke fortsette. Boligbehovet er anslått til ca. 40 000 nye boliger pr. år. Det bygges betydelig færre. Boligknapphet, lav rente, høye lønninger blant mange og god tilgang på kreditt har gitt stort prispress i boligmarkedet, særlig i pressområdene. Ungdom, studenter, småbarnsforeldre, flyktninger og andre med gjennomsnittlige eller lavere inntekter prises ut av et overopphetet boligmarked. Når det også mangler tilgang på rimelige og gode utleieboliger, får mange problemer. Vi må få tilbake en offensiv boligpolitikk for folk flest, der stat og kommune har et felles ansvar for å legge til rette for nok boliger av god kvalitet og til en pris folk kan betale. Staten må stille opp med tilgang på gode finansieringsordninger. Kommunene må utarbeide boligplaner og pålegges å tilrettelegge for boligbygging gjennom planlegging og en aktiv tomtepolitikk. Boligkooperasjonen må få en mer aktiv rolle. Det må legges til rette for flere utleieboliger, også i offentlig regi. Antall studentboliger må økes. Fraflyttingsområder har ofte det motsatte problemet med fallende priser. En offensiv boligpolitikk må også omfatte dette.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet mener det er en sentral politisk oppgave å legge til rette for at det bygges nok boliger. Her har både staten og kommunene et ansvar. Arbeiderpartiet har i inneværende stortingsperiode fremmet en rekke forslag som ville styrket den sosiale boligpolitikken. Blant at unge igjen må få muligheten til å få startlån, bygging av flere studentboliger, styrke utlånsrammene i Husbanken, flere leie-til-eie-prosjekter og bygge flere utleieboliger. Det må føres en langt mer aktiv boligpolitikk for å dempe prisveksten i boligmarkedet.

923 TILSKUDD TIL RESSURSKREVENDE TJENESTER Troms Arbeiderparti

Forslag:

Troms Arbeiderparti mener at: • Dagens innslagspunkt må reduseres betydelig • Alle utgifter, ikke bare lønnsutgifter, må danne grunnlag for statlig tilskudd • 67-årsgrensen må fjernes • Det bør innføres prøveordning med direkte statlig finansiering av ressurskrevende helse- og omsorgstjenester.

Begrunnelse:

Staten dekker i dag toppfinansiering av ressurskrevende helse- og omsorgstjenester. Dette kan dreie seg om brukere med psykisk utviklingshemming, fysiske funksjonshemminger, personer med psykiske lidelser eller personer med rusmiddelproblemer. Staten dekker 80 prosent av netto lønnsutgifter utover innslagspunktet som for 2016 er 1.081.000 (865.000 i 2010). Denne ordningen gjelder bare fram til og med det året brukeren fyller 67 år. Troms Arbeiderparti mener at det er flere svakheter med dagens ordning og er bekymret for en stadig økning i innslagspunktet. I tillegg er det en svakhet med ordningen at tilskuddet utlukkende gis til lønnsutgifter, og at ordningen opphører fra og med brukeren fyller 67 år. Troms Arbeiderparti ser også at dagens ordning rammer skjevt fra kommune til kommune da antall brukere av ressurskrevende tjenester varierer stort. Kommunene utfordres hele tiden på nye oppgaver innenfor helse, uten at den økonomiske utviklingen følger i samme hastighet og omfang. Mange oppgaver som tidligere lå under spesialhelsetjenesten, utføres nå av kommunesektoren. Det utfordrer kommunene på økonomi og kompetanse.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Som forslagsstillerne skriver, dekker staten i dag toppfinansiering av ressurskrevende helse- og omsorgstjenester. Staten dekker 80 prosent av netto lønnsutgifter ut over innslagspunktet. Innslagspunktet ble økt med 50.000 kroner ut over beregnet lønnsvekst for 2016. Ap støttet ikke dette, og bevilget 330 mill. kr. i vårt alternative statsbudsjett for 2017 for å reversere denne endringen. Når det gjelder forslagene som fremmes av Troms Arbeiderparti, er det ikke mulig å si noe om hva det vil innebære økonomisk. De statlige utgiftene til ordningen med ressurskrevende tjenester har økt fra 6,4 mrd. kroner i 2013 til anslagsvis 9,2 mrd. kroner i 2017. I 2013 var i underkant av 6700 ressurskrevende tjenestemottakere omfattet av ordningen. I 2016 var 7781 omfattet av ordningen.

951 **Ta tilbake rettmessige pensjoner** **Trondheim Arbeiderparti**

Forslag:

Trygdeoppgjørene må igjen behandles av Stortinget. Storting og regjering må fravike hovedregelen med 0,75% fratrukk ved å bruke unntaksbestemmelsen om særskilte hensyn, dersom trygdeoppgjør fører til en negativ utvikling som gjør at pensjonistene kommer dårligere ut enn gjennomsnitt av pris og lønn.

Begrunnelse:

I 2011 fattet Stortinget i forbindelse med Pensjonsreformen vedtak om at pensjonene ved de årlige trygdeoppgjørene skal fratrukk 0,75 pst. Dette har de siste årene med såkalt nulloppgjør ført til at pensjonsoppgjørene ikke engang kompenserer for dagens prisstigning. I tillegg har pensjonistene siden 2011 også fått økt trygdeavgiften fra 3 til 5,1 pst. Disse vedtakene har ført til en reallønnsnedgang for dagens pensjonister. Minstefradraget har også en lavere prosentvis øking for pensjonister enn for yrkesaktive. Dette har skapt og skaper sterke reaksjoner fra pensjonistenes side. Vi vil også peke på det meningsløse i at Stortinget ikke lenger får trygdeoppgjørene til behandling. Vi vil minne om at dagens og fremtidige pensjonister har betalt inn sin pensjon gjennom sitt yrkesaktive liv både til folketrygd og ulike andre pensjonsordninger. Dagens pensjonister betaler i likhet med de yrkesaktive skatt av sin pensjon. I likhet med de yrkesaktives inntekt brukes pensjonen til å opprettholde levekår og til forbruk på ulike områder. Slik bidrar pensjonistene i likhet med de yrkesaktive til vekst og trygging av arbeidsplasser. Det pekes også på det store frivillighetsarbeidet som utføres av pensjonister over hele landet. Derfor oppleves ikke minst underreguleringen på 0,75 pst. som dypt urettferdig. Vi i Arbeiderpartiet må være de første til å se nærmere på den urettferdighet som presset pensjon og levestandard for eldre innebærer. Å fortsette med underregulering på 0,75 prosent og et økende skattetrykk vil forverre nåværende og framtidige pensjonisters levekår. Det virker som rådende politikk for tida er et ensidig negativt fokus på pensjonister som et samfunnsøkonomisk problem – det kan umulig være Arbeiderpartiets holdning? Pensjonistforbundene må for øvrig gis forhandlingsrett til å forhandle om pensjonene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet vil at det samlede pensjonssystemet skal sikre gode pensjonsnivåer. For Arbeiderpartiet er det avgjørende at pensjonsmodellen er økonomisk bærekraftig for fremtiden, slik det framforhandlede og vedtatte pensjonsforliket i Stortinget gjør. Det er også viktig at pensjons- og trygdeoppgjøret skal til åpen politisk behandling i Stortinget, slik praksisen var før regjeringen endret dette opplegget. Et viktig grunnlag for at et bredt flertall inngikk i forliket var at reformen skulle bygge på et spleiselag der alle bidrar. Dette er et av fundamentene i reformen som bør være svært høy terskel mye til å rokke ved.

956 Ungdommens kår må bedres
Ørland Arbeiderparti

Forslag:

Ungdommens kår må bedres

Begrunnelse:

Staten har egeninteresse i at offentlige midler forvaltes effektivt, og bidrar til vekst i sysselsetting og verdiskaping. Når enkeltpersoner rammes av storsamfunnets valg blir det feil. Dette gjelder spesielt ungdom og grupper med stor sårbarhet. Det er viktig at ungdommen kan se optimistisk på årene som ligger foran den. Ung Data undersøkelsen av 2016 og statistikk for arbeidsledighet blant ungdom viser at dette er påtrengende oppgaver. Det må satses på forebygging fremfor brannslukking med hensyn til individuelle økonomiske og psykososiale problemer. Kommunenes økonomi og kompetanse må styrkes slik at problemene kan løses der de har oppstått eller avverges der de er i ferd med å oppstå

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør - Trøndelag Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes, og møtes langt på vei i forslaget til nytt partiprogram.

962 Pensjonistene må komme bedre ut!
Sør-Trøndelag Ap

Forslag:

Da man har en negativ utvikling som gjør at pensjonistene kommer dårligere ut økonomisk enn gjennomsnittlig pris- og lønnsvekst, mener Sør-Trøndelag Arbeiderparti at regjeringen må fravike hovedregelen med 0,75% fratrukk, ved å bruke unntaksbestemmelsen om særskilte hensyn. Dette vil være i tråd med Arbeiderpartiets standpunkt i Stortinget ved behandlingen av Revidert Nasjonalbudsjett.

Begrunnelse:

Anslag viser at alderspensjonistene i år vil få en reell nedgang i kjøpekraft på 0,55 prosent. Det betyr en reallønnsnedgang på rundt 1.500 kroner. De får altså mindre å leve for. Sør-Trøndelag Arbeiderparti minner om at dette ikke var hensikten da Stortinget vedtok Pensjonsreformen, og krever at regjeringen griper inn og stanser kuttene for pensjonistene. Da man behandlet Pensjonsreformen la Stortinget inn at alderspensjonen ikke skal øke fullt så mye som vanlige lønninger, ved at pensjonen skal løftes 0,75 prosentpoeng mindre enn den generelle lønnsøkningen i samfunnet. Over tid skulle dette gi en regulering som tilsvarer gjennomsnittet av lønns- og prisstigning, slik at pensjonen forble reelt like høy. Men virkeligheten har de to siste årene blitt en annen enn hva Stortinget forutså da regelen ble vedtatt. Lave lønnstillegg fratrukket 0,75 prosentpoeng betyr at pensjonistene blir sittende igjen med mindre enn prisstigningen. Dermed svekkes kjøpekraften. Det betyr altså et kutt for pensjonistene. Sør-Trøndelag Arbeiderparti krever at regjeringen endrer dette. Pensjonistene må slippe å oppleve slike lønnskutt, som aldri var hensikten til Stortinget da de vedtok Pensjonsreformen. Da man har en negativ utvikling som gjør at pensjonistene kommer dårligere ut økonomisk enn gjennomsnittlig pris- og lønnsvekst, mener Sør-Trøndelag Arbeiderparti at regjeringen må fravike hovedregelen med 0,75% fratrukk, ved å bruke

unntaksbestemmelsen om særskilte hensyn. Dette vil være i tråd med Arbeiderpartiets standpunkt i Stortinget ved behandlingen av Revidert Nasjonalbudsjett.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet vil at det samlede pensjonssystemet skal sikre gode pensjonsnivåer. For Arbeiderpartiet er det avgjørende at pensjonsmodellen er økonomisk bærekraftig for fremtiden, slik det framforhandlede og vedtatte pensjonsforliket i Stortinget gjør. Det er også viktig at pensjons- og trygdeoppgjøret skal til åpen politisk behandling i Stortinget, slik praksisen var før regjeringen endret dette opplegget. Et viktig grunnlag for at et bredt flertall inngikk i forliket var at reformen skulle bygge på et spleiselag der alle bidrar. Dette er et av fundamentene i reformen som bør være svært høy terskel mye til å rokke ved.

971 RUSOMSORG AUF i Sør-Trøndelag

Forslag:

Videreutvikle sprøyterom til brukersteder med helse- og sosialfaglig kompetanse, der rusmidlene også kan røykes, og at det bør opprettes slike brukersteder og/eller helse- og overdoseteam i kommuner med åpne russcener Etablere mottaks- og oppfølgingsentre (MO) i kommuner med åpne russcener, der langsiktig oppfølging og koordinering av behandling for den enkelte samles på ett sted

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet vil ha flere lavterskeltilbud som bidrar til at rusavhengige kommer i kontakt med hjelpeapparatet. Arbeiderpartiet ønsker blant annet at det opprettes brukersteder med helse- og sosialfaglig kompetanse i nærheten av åpne russcener. Det vil blant annet forebygge smitte som følge av deling av sprøyter, og risikoen for dødsfall er lavere fordi det er helsepersonell til stede. På disse brukerstedene må rusmidlene også kunne røykes, da for eksempel heroinavhengige oppmuntres til å røyke heroinen fremfor å injisere den, fordi risikoen for overdose er lavere. I tillegg er Arbeiderpartiet positive til helse- og overdoseteam, som driver holdningsskapende arbeid, informasjonsarbeid, sårbehandling og utlevering av rent utstyr til rusavhengige.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør - Trøndelag Arbeiderparti har ingen kommentar til forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret viser til Opptrappingsplanen for rusfeltet 2016-2020, der Stortinget vedtok å «Åpne

mottakssentre i de største byene og sørge for økt utbygging av oppsøkende behandlingsmodeller etter modell av ACT-team, lavterskel institusjonsbehandling etter modell av LASSO» Tilbudene i MO-sentrene som finnes i dag varierer fra utdeling av brukerutstyr, lavterskel helsetiltak til behandlingsforberedende tiltak for unge. Sentralstyret viser videre til forslagene under «Rus» i forslaget til partiprogram og mener at dette forslaget er ivaretatt der.

06	Innkomne forslag - Arbeid	280
20	Arbeidsmiljøloven – midlertidig ansettelse.....	280
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	280
21	Begrens bruk av bemanningsforetak!	280
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	280
22	Arbeidsmiljøloven – arbeidstid	281
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	281
23	Søndagen må forbli annerledesdagen.....	281
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	281
24	Varehandelen må omfattes av forbud mot nattarbeid.....	282
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	282
25	Bedriftsdemokrati.....	283
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	283
41	NOU for trepartssamarbeidet "et bedre arbeidsliv"	283
	<i>Sandefjord Arbeiderparti</i>	283
44	Arbeiderpartiet skal arbeide for at arbeidsmiljøloven gjøres gjeldende for oljearbeiderne på flerbruksfartøy på Norsk sokkel.	284
	<i>Sandefjord Arbeiderparti</i>	284
72	Et forutsigbart arbeidsliv for alle	284
	<i>Birkenes Arbeiderparti</i>	284
78	Lovfestet minste stillingsandel for offentlig ansatte.....	285
	<i>Lillesand Arbeiderparti</i>	285
79	Stopp lønnsgaloppen for lederstillinger i stat og statlig eide bedrifter.....	286
	<i>Lillesand Arbeiderparti</i>	286
86	Domstolsloven må endrast.....	287
	<i>Fjell Arbeiderparti</i>	287
92	Lærlingeplasser.....	287
	<i>Larvik Arbeiderparti</i>	287
105	"Ingen skal være arbeidsledig i Norge"	288
	<i>Vefsn Arbeiderparti</i>	288
139	Masse oppsigelser	288
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	288
175	Arbeidstidsutvalg	289
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	289
199	Arbeid til alle – industri, klima og miljø I.....	290
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	290
200	Arbeid til alle – industri, klima og miljø II.....	291
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	291
201	Permitteringer.....	292
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	292

224	Sosialdumping - solidaransvar	293
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	293
233	Faste ansettelser	294
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	294
237	Arbeidsplasser og miljø.....	295
	<i>Karmøy Arbeiderparti</i>	295
238	Arbeidsrettigheter – tiltak mot sosial dumping.	295
	<i>Karmøy Arbeiderparti</i>	295
239	Arbeidsbetingelser for sjøfolk.....	296
	<i>Midsund Arbeiderparti</i>	296
244	Tilbakestille endringer gjort i dagens arbeidsmiljølov.....	296
	<i>Gjerdrum Arbeiderparti</i>	296
259	Fellesforbundets "10 industribud".....	297
	<i>Kristiansund Arbeiderparti</i>	297
283	VTA-plasser	297
	<i>Våler Arbeiderparti</i>	297
291	Mer ressurser til NAV for avklaring av brukere mot arbeid	298
	<i>Nord-Fron Arbeiderparti</i>	298
294	NAV Ung.....	299
	<i>Jevnaker Arbeiderparti</i>	299
296	Vedtatte tariffavtaler og rettigheter skal gis forrang	299
	<i>Snertingdal Arbeiderlag</i>	299
329	Fast jobb	300
	<i>Sunnadal Arbeiderparti</i>	300
336	"Telemarksmodellen"	300
	<i>Nesodden Arbeiderparti</i>	300
337	Konkurranseutsetting	301
	<i>Nesodden Arbeiderparti</i>	301
357	Høg arbeidsledighet, særlig i Rogaland, krever ekstraordinære tiltak.....	302
	<i>Haugesund Arbeiderparti</i>	302
387	Et bedre arbeidsliv – styrke trepartssamarbeidet	302
	<i>Ski Arbeiderparti</i>	302
397	Likestilling.....	303
	<i>Ski Arbeiderparti</i>	303
398	Trakarssering i arbeidslivet.....	303
	<i>Ski Arbeiderparti</i>	303
409	Endre arbeidsmiljøloven - faste stillinger skal være hovedregelen.....	304
	<i>Frogn Arbeiderparti</i>	304
426	Bedre arbeidsliv	305
	<i>Ski Arbeiderparti</i>	305
434	Mer rettferdig pensjon.....	305
	<i>Bærum Arbeiderparti</i>	305

444	Reverser endringene i arbeidsmiljøloven	306
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	306
481	306
	<i>Fagforbundet Arbeiderpartilag</i>	306
483	307
	<i>Fagforbundet Arbeiderpartilag</i>	307
485	307
	<i>Fagforbundet Arbeiderpartilag</i>	307
487	308
	<i>Fagforbundet Arbeiderpartilag</i>	308
520	Arbeid	308
	<i>Hedmark Arbeiderparti</i>	308
521	Kamp mot sosial dumping.....	309
	<i>Hedmark Arbeiderparti</i>	309
539	Ja til tariffavtaler	310
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	310
548	Krisetiltak for industrien på Sør- og Vestlandet	310
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	310
573	Arbeid og integrerin	311
	<i>Årdal Arbeiderparti</i>	311
576	Utenforskapet må avvikles!	312
	<i>Nærøy Arbeiderparti</i>	312
600	Heltid skal være normen.....	312
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	312
641	Hele stillinger	313
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	313
642	Arbeidsmiljøloven	313
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	313
643	Etter- og videreutdanning	314
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	314
644	lælinger	315
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	315
651	Sykelønnsordningen	315
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	315
654	Fjerne adgang til faste ansettelser uten garantilønn.....	316
	<i>St. Hanshaugen Arbeiderparti</i>	316
694	Lov om offentlige anskaffelser.....	316
	<i>Søndre Skjeberg Arbeiderlag</i>	316
695	Lærlinger også i private barnehager	317
	<i>Søndre Skjeberg Arbeiderlag</i>	317
704	Midlertidighet i arbeidsforhold	318
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	318

705	Lovfestet rett til 100% stilling	318
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	318
707	Nei til karenstid på arbeidsledighetstrygd	319
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	319
708	Prioritering av HMS arbeid	320
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	320
711	Lærlingekrav i anbudsprosesser	320
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	320
734	Faste ansettelser	321
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	321
735	Nei til sosial dumping	321
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	321
766	Begrensning av bemanningsbransjens virksomhet	322
	<i>Østfold Arbeiderparti</i>	322
782	Arbeid til alle er Arbeiderpartiets viktigste sak!	322
	<i>Telemark Arbeiderparti</i>	322
783	AP i front for å bekjempe arbeidslivskriminalitet	323
	<i>Telemark Arbeiderparti</i>	323
795	Arbeiderpartiet skal bekjempe Arbeidslivskriminalitet	324
	<i>Vestfold Arbeiderparti</i>	324
796	Feriepenger under sykdom	325
	<i>Vestfold Arbeiderparti</i>	325
804	Styrke tiltak for de med nedsatt arbeidsevne	325
	<i>Vestfold Arbeiderparti</i>	325
805	Heltidskultur	326
	<i>Vestfold Arbeiderparti</i>	326
856	Mer rettferdig pensjon	327
	<i>Bærum Arbeiderparti</i>	327
877	Et seriøst arbeidsliv	327
	<i>Buskerud Arbeiderparti</i>	327
878	Ei offensiv pakke mot ledighet	328
	<i>Buskerud Arbeiderparti</i>	328
880	Industri	329
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	329
881	Dagpenger og permitteringer	330
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	330
882	Fast ansettelse	331
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	331
883	Sosial dumping – solidaransvar	332
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	332
941	Befeste og videreutvikle den norske modellen	333
	<i>Ranheim Arbeidersamfunn</i>	333

948	Et trygt og seriøst arbeidsliv	333
	<i>Trondheim Arbeiderparti</i>	333
949	Økende arbeidsledighet.....	334
	<i>Trondheim Arbeiderparti</i>	334
950	Trade in Services Agreement (TISA).....	335
	<i>Trondheim Arbeiderparti</i>	335
952	Bruke ressurser på å få alle unge ut i arbeid ved blant annet å skape flere lærlingeplasser	336
	<i>Ørland Arbeiderparti</i>	336
953	Nei privatisering av offentlige arbeidsplasser og konkurranseutsetting av støttefunksjoner til offentlige arbeidsplasser	336
	<i>Ørland Arbeiderparti</i>	336
957	Sosiale forskjeller må utjevnes	337
	<i>Ørland Arbeiderparti</i>	337
1001	Konkurransopolitikk.....	337
	<i>Fagbevegelsens Arbeiderpartilag</i>	337
1002	Livslang læring.....	338
	<i>Fagbevegelsens Arbeiderpartilag</i>	338
1003	Medbestemmelse og demokrati	339
	<i>Fagbevegelsens Arbeiderpartilag</i>	339
1004	Natt-, søn- og helgedagsarbeid.....	339
	<i>Fagbevegelsens Arbeiderpartilag</i>	339
1005	Annerledesdagen	340
	<i>Fagbevegelsens Arbeiderpartilag</i>	340
1006	Et trygt, organisert og seriøst arbeidsliv.....	341
	<i>Fagbevegelsens Arbeiderpartilag</i>	341
1007	Arbeid til alle.....	341
	<i>Fagbevegelsens Arbeiderpartilag</i>	341
1008	Faglige rettigheter	342
	<i>Fagbevegelsens Arbeiderpartilag</i>	342
1009	Kampen mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet	343
	<i>Fagbevegelsens Arbeiderpartilag</i>	343
1010	Trygghet for de som mister jobbene sine	344
	<i>Fagbevegelsens Arbeiderpartilag</i>	344
1011	Likestilling.....	344
	<i>Fagbevegelsens Arbeiderpartilag</i>	344
1012	LHBT – Lesbiske, homofile, bifile og transepersoner	345
	<i>Fagbevegelsens Arbeiderpartilag</i>	345
1013	Pensjon	346
	<i>Fagbevegelsens Arbeiderpartilag</i>	346

06 Innkomne forslag - Arbeid

20 **Arbeidsmiljøloven – midlertidig ansettelse** **Lillehammer Arbeiderparti**

Forslag:

Adgangen til å ansette midlertidig etter arbeidsmiljøloven må strammes inn. Endringer vedrørende midlertidig ansettelse innført fra 1.juli 2015 må reverseres. Fast ansettelse må være hovedregelen.

Begrunnelse:

Regjeringen, med støtte fra Venstre og KrF, endret Arbeidsmiljøloven slik at adgangen til å ansette midlertidig ble utvidet. Langt flere enn tidligere er nå midlertidig ansatt, noe som medfører store ulemper for arbeidstakerne. Påstanden om at dette bedrer folks inngang til arbeidslivet er skjønning. Realiteten er at midlertidige ansettelser øker, på bekostning av faste ansettelsesforhold. Dette er ikke en ønsket utvikling. Faste ansettelser må være hovedregelen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med Aps politikk om å reversere den generelle adgangen til midlertidige ansettelser.

21 **Begrens bruk av bemanningsforetak!** **Lillehammer Arbeiderparti**

Forslag:

Bruk av bemanningsforetak må begrenses. Hovedregelen må være at arbeidstakere skal være ansatte i det firmaet/virksomheten der de utfører arbeid.

Begrunnelse:

Etter at stortingsflertallet endret arbeidsmiljøloven og ga utvidet adgang til midlertidig ansettelse har det skjedd en negativ utvikling for landets arbeidstakere. Flere er i dag ansatt midlertidig og blir leid inn til virksomhetenes faste oppdrag/arbeid igjennom ulike bemanningsbyråer. Ofte og oftere er stillinger utlyst igjennom slike byråer, ikke som fast ansettelse i virksomheten de skal jobbe i. Arbeidstakerne får dermed en løsere og mer usikker tilknytning til virksomheten de faktisk jobber i. Ofte får de ikke lønn der de er ansatt når de ikke er utleid. Vi har også sett eksempler der virksomheter kvitter seg med alle faste ansatte og leier inn igjen de samme igjennom bemanningsbyråer. Dette er det nå anledning til etter endring av arbeidsmiljøloven. Loven må derfor reverseres slik at dette kan stanses.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med uttalt målsetting om å begrense den utstrakte bruken av innleid arbeidskraft, samt stramme inn på praksisen som har utviklet seg i noen bransjer med fast ansettelse uten lønn mellom oppdrag.

22 Arbeidsmiljøloven – arbeidstid Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

Arbeidsmiljøloven må endres slik at både adgangen til å arbeide overtid og gjennomsnittsberegning av arbeidstiden begrenses.

Begrunnelse:

Stortingets endring av arbeidsmiljøloven, som blant annet ga utvidet adgang til å pålegge overtid samt gjennomsnittsberegning av arbeidstiden, må reverseres. Denne endringen representerer ingen økt fleksibilitet i arbeidslivet, snarere tvert imot sett fra arbeidstakernes side. Arbeidsdagens lengde må begrenses ut fra et helse- og velferdsperspektiv. Mer pålagt overtid vil gi større press på arbeidstakerne og gjøre det vanskeligere for folk å planlegge hverdagen. Spesielt når det gjelder rammene for individuelle avtaler vil dette – i tillegg til utvidede rammer for gjennomsnittsberegning – legge et utilbørlig press på den enkelte arbeidstaker for lengre arbeidsdager.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap stemte i mot regjeringens forslag til svekkelse av AML. Vi vil gjennom samarbeid med partene i arbeidslivet fornye og forsterke arbeidsmiljøloven og sikre vernet av de ansatte i loven.

23 Søndagen må forbli annerledesdagen Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

Søndagen må fortsatt beholdes som annerledesdagen, og butikker holdes stengt.

Begrunnelse:

Dette handler om hvilket samfunn vi vil ha. Arbeiderpartiet må gå til valg på at vi ikke bare ønsker å ha bare hverdager, der de ansatte i varehandelen ofres i en ideologisk kamp mot reguleringer, uten omtanke for konsekvensene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Styret presiserer at dagens lovverk opprettholdes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap mener søndagen bør opprettholdes som en fridag.

24 Varehandelen må omfattes av forbud mot nattarbeid Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

Arbeidsmiljøloven må endres slik at varehandelen omfattes av forbudet mot nattarbeid.

Begrunnelse:

Da åpningstidsloven ble fjernet falt arbeidsmiljølovens vern mot nattarbeid for ansatte ved utsalgssteder i varehandelen bort. Ansatte i varehandelen (dagligvarer, fagvarer o.l.) har ikke vern mot å utføre arbeid ved åpne utsalgssteder i tidsrommet mandag kl. 00:00 til lørdag kl. 24:00. Søn-/helligdag fra kl. 00:00 til kl. 24:00, samt påske-, pinse- og julaften etter kl. 16, reguleres stadig etter helligdagsfredloven. Utsalgssteder skal da som hovedregel holde stengt (med flere unntak). Arbeid disse dagene krever imidlertid ikke avtale med tillitsvalgt slik det er på andre områder hvor det arbeides på søndager. Varehandel er en av de største næringene hva antall ansatte arbeidstakere angår. Varehandelsansatte må derfor omfattes av det samme regelverket for natt- og søndagsarbeid som de fleste andre arbeidstakere. Vi krever likhet for loven! Det finnes ingen saklig begrunnelse for at ansatte ved utsalgssteder ikke skal ha den samme lovmessige beskyttelse mot nattarbeid og søn- og helgedagsarbeid som det store flertall av norske arbeidstakere.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I partiprogrammet 2013-2017 omtales dette på side 15 på følgende måte: Ansatte som arbeider ved utsalgssteder, er i dag ikke omfattet av bestemmelsene om natt- og helgearbeid i arbeidsmiljøloven. De har dermed ikke samme lovvern som andre arbeidstakere og svekket innflytelse over egen arbeidstid.

**25 Bedriftsdemokrati
 Lillehammer Arbeiderparti**

Forslag:

Bedriftsdemokratiet og regelverket for helse, miljø og sikkerhet (HMS) må ivaretas og styrkes i franchisekjeder og på kjøpesentra.

Begrunnelse:

Vi opplever i stadig større grad at arbeidsmiljølovens intensjoner ikke fanges opp i ny og moderne organisering, f.eks i franchiser. Der forvitrer bedriftsdemokratiet og ansvaret for HMS. Det samme gjelder i stor grad på kjøpesentre, der det kan jobbe flere tusen ansatte, men uten sentral verneorganisering og representasjon i kjøpesenterets styre. På kjøpesentra er mange enkeltvirksomheter samlet under ett tak, og det er en utleier av lokaler. Det er senterledelsen som bestemmer åpningstider, ikke den enkelte butikk. Men da får ikke de ansatte i butikkene mulighet til å påvirke beslutninger om bl.a. endra åpningstider, noe som påvirker deres arbeidssituasjon.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Partiprogrammet 2013-2017 omtaler dette på følgende måte: Arbeiderpartiet vil jobbe for at det ikke skal være mulig å omgå regelverk som er viktige for å ivareta arbeidstakernes lønns- og arbeidsvilkår. Arbeiderpartiet vil derfor sikre at bedriftsdemokratiet ivaretas også i franchisekjeder.

**41 NOU for trepartssamarbeidet "et bedre arbeidsliv"
 Sandefjord Arbeiderparti**

Forslag:

Det skal nedsettes et utvalg som utarbeider en NOU (norsk offentlig utredning) som utreder trepartssamarbeidet, den norske modellen, og dermed også norsk konkurransekraft. I arbeidet med utredningen skal lokale og regionale modeller mot sosial dumping (Skiensmodellen etc.) utforskes og evalueres, med sikte på å finne relevante tiltak. NOU-en bør danne grunnlaget for reformen «Et bedre arbeidsliv».

Begrunnelse:

Arbeidsmiljøkriminalitet brer om seg og undergraver et seriøst arbeidsliv. Dette svekker den enkelte ansatte, men selvsagt også konkurransekraften til norsk arbeidsliv. Det gjøres mye godt lokalt og regionalt arbeid, det er et behov for å bygge videre på den kunnskapen og koordinere den til en nasjonal dugnad for et bedre arbeidsliv

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes

**44 Arbeiderpartiet skal arbeide for at arbeidsmiljøloven gjøres gjeldende for oljearbeiderne på flerbruksfartøy på Norsk sokkel.
Sandefjord Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet skal arbeide for at arbeidsmiljøloven gjøres gjeldende for oljearbeiderne på flerbruksfartøy på Norsk sokkel.

Begrunnelse:

<https://www.youtube.com/watch?v=D3JK8c8qC3A> Bruken av flerbruksfartøy på norsk sokkel er sterkt økende. Over halvparten av olje- og gassproduksjonen kommer i dag fra havbunnsinstallasjoner. Disse anleggene blir installert, inspisert og vedlikeholdt ved hjelp av flerbruksfartøy. Tusener av oljearbeidere jobber på flerbruksfartøy på norsk sokkel hvert år uten å være dekket av norsk lov. Vi kan ikke tillate en utvikling der de som jobber i den norske oljenæringen ikke er omfattet av norsk lov.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Støttes

**72 Et forutsigbart arbeidsliv for alle
Birkenes Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeidspartiet bør gå til valg for økt fokus på det effektive tre-partssamarbeidet, for gode arbeidsvilkår for arbeidstakere, like rettigheter - og fast arbeid for alle. Arbeidsmiljøloven må være moderne, men forutsigbar. Rettighetene må være effektive, men sikre nødvendige vern. Arbeidsledigheten må møtes,

og målet må være fast arbeid for alle.

Begrunnelse:

De siste årene er arbeidslivet utfordret på flere områder, blant annet med endring av arbeidsmiljølov, reduserte rettigheter og økt arbeidsledighet. I større og større grad har vi gått fra et forutsigbart arbeidsliv til et "hire, fire and reassign" arbeidsliv. Dette er verken anstendig eller forutsigbart for partene i arbeidslivet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen. Målet må være lønnet, fast heltidsarbeid for alle.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes

**78 Lovfestet minste stillingsandel for offentlig ansatte
Lillesand Arbeiderparti**

Forslag:

Det foreslås at det innføres lov om minste stillingsandel for offentlige ansatte på 75%. Dette innføres trinnvis. Etter 2020 skal ingen ansettes i mindre enn 50% , og i 2025 skal ingen ansettes i stillingsbrøk mindre enn 75% stilling i det offentlige .

Begrunnelse:

I mange kommuner i dag er det mange off.ansatte som har lave stillingsbrøker. Dette er mest fremtredende hos kvinner i omsorgssektoren. Det kan være stillinger ned til 15%. I flere kommuner er det forsøkt med prosjekter for å få flere fra deltid til heltid. Små stillingsbrøker har mange sider ved seg, bla: - Uforutsigbart økonomisk for den med lav stillingsbrøk - Uforutsigbart med hensyn til arbeidstid, da en ofte må ta "overtid" om en ønsker å tjene mer. - Får ikke overtidbetalt før en er over 100% - Kvinnediskriminerende (til sammenligning opereres det ikke med lavere stillingsbrøker i politiet enn 100% med mindre en ansatt søker seg ned etter eget ønske). I tillegg er det flere negative sider for arbeidsplassen: - Det er vanskelig å rekruttere ansatte - Det er mer personell og administrere - I omsorgsyrkene er det flere pleiepersonell en bruker må forholde seg til, som gir utfordringer i kvalitet og notoritet - Personer som har lav stillingsandel vil som oftest ikke få det "eierforholdet" til arbeidsplassen som en ansatt som er fast i full stilling. Med de negative sidene dette har så mener vi at det er samfunnsøkonomi å kreve at det offentlige blir pålagt ved lov en minimum stillingsbrøk ved ansettelse.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen om færre deltidsstillinger, men tror ikke slik lovfesting er veien å gå. Vi mener heltid skal være en rettighet. Faste ansettelser i hele stillinger må være hovedregel. Retten til utvidet arbeidstid for deltidsansatte må være reell. Det må imidlertid være mulig for personer som på grunn av helse eller andre utfordringer bare har mulighet for deltid

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Støtter intensjonen i forslaget og mener hovedregelen skal være faste, hele stillinger. Dette er et arbeid som myndighetene og partene i arbeidslivet i fellesskap må ta tak i.

**79 Stopp lønnsгалoppen for lederstillinger i stat og statlig eide bedrifter
Lillesand Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet har et særskilt ansvar for å skape politikk som gir mindre lønnsforskjeller. Store forskjeller i inntekt og formue mellom yrkesgrupper eller samfunnsgrupper gir grobunn for økte forskjeller i samfunnet. Dette gir igjen grunnlag for ulik tilgang til samfunnsdeltakelse. Lillesand Arbeiderparti mener Arbeiderpartiet må gå i front med å sette en stopper for lønnsгалoppen i lederstillinger i statlig sektor.

Begrunnelse:

Vi har mange eksempler på at spesialrådgivere i departementene, uten personalansvar, i tjener godt over millionen. Og ved regjeringsskiftet i 2013 kunne vi registrere at de fleste departementsråder tjente mer enn sin statsråd. Også i statlig eide bedrifter ser vi at lønnen overgår langt over ansvaret som følger med stillingen, og ikke står i stil med andre stillinger i med samme ansvar. Sist eksempel brukt av media er lønnsnivået i Nye Veier, en bedrift finansiert av statlige midler og bompenger, hvor 8 fagdirektører har høyere lønning enn statsråden de jobber for. Det er vanskelig i et samfunnsmessig perspektiv å forsvare statlige lederlønninger som ligger over statsministerens lønn. Derfor bør lønnspolitikken for disse stillingene endres, og takten på lønnstigningen reverseres. Vi trenger en endret politikk både for stillinger i stat og kommune, men også mulighet for å lage tak for lønninger innen statlige heleide bedrifter.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget om å begrense lederlønningene. Sammen med et godt sosialt sikkerhetsnett og samarbeid mellom partene i arbeidslivet er små forskjeller, også i lønn, en viktig for å den norske samfunnsmodellen. Derfor må arbeidet med å sikre moderasjon i lederlønningene i selskaper der staten er eier videreføres. Dette er et område der statens eier kan påvirke og der vi ønsker at staten skal påvirke. Vi vil ikke ha en lederlønnutvikling som bidrar til forskjellene på arbeidsplassen øker.

**86 Domstolsloven må endrast
Fjell Arbeiderparti**

Forslag:

Dagens Domstolslov er til hinder for at folk over 70 år kan oppnemnast som meddommarar i rettsvesenet. Dette står i motsetnad til fagkunnige meddommarar som kan veljast etter fylte 70 år.

Begrunnelse:

Politikarar oppmodar stadig folk til å stå lenger i arbeid, samstundes som dei må seia nei til at folk på 70 år kan veljast som meddommarar både i Forliksråd, Tingrett og Lagmannsrett. Det er inga aldersgrense for politikarar til å bli valt til heradsstyre, fylkesting eller Storting og Regjering. Rettsinstansane må gjenspegla det norske samfunnet, og gje plass både for yngre og seniorar. Aldersgrensa for meddommarar må derfor endrast.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Hordaland Arbeiderparti er opptatt av at rettsinstansane speglar samfunnet og meiner at både yngre og eldre må rekrutterast.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet vil oppfordre folk til å stå lenger i arbeid. Program 2013-2017 (side 51), Arbeiderpartiet vil: * Vurdere aldersgrenser i sammenheng med arbeidslivets utvikling og tilpasse disse til pensjonsreformsarbeidet. * Stimulere til at flere eldre står i arbeid også etter fylte 70 år. Dette er i så måte et godt forslag, men vi kjenner ikke per nå hvilke argumenter som ligger til grunn for aldersgrensen 21-70 år. Her kan det være det ligger noe man bør ta stilling til før man evt. går videre med saken.

**92 Lærlingeplasser
Larvik Arbeiderparti**

Forslag:

Lovfeste lærlingeplasser i kommunene og statlige bedrifter for å blant annet forebygge drop-out og unge uføre. Man bør også øke tilskuddsordninger for bedrifter som tar inn lærlinger.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er viktig å sikre lærlingeplasser for ungdom under yrkesutdanning. Ap øker med 125 mill. ifht det borgerlige budsjettforliket for 2017. Ap har flere ganger i inneværende periode foreslått å øke lærlingetilskuddet betydelig mer enn regjeringen. Lovfesting viste seg vanskelig å gjennomføre og ble skrinlagt av Kristin Halvorsen i forrige periode. Det eksisterer allerede regler for offentlige anskaffelser som stiller krav til at bedriftene har lærlinger som Ap støtter. Også offentlig eide bedrifter har et særlig ansvar for å stille lærlingeplasser til disposisjon. En innsats for flere lærlingeplasser er ikke betinget av flere lovfestede rettigheter.

**105 "Ingen skal være arbeidsledig i Norge"
Vefsn Arbeiderparti****Forslag:**

Opprette et tilbud gjennom NAV hvor folk som blir arbeidsledige tilbys å jobbe med forefallende arbeid innenfor samfunnet uten at det rammer annet næringsliv. Målsetningen skal uansett være å få dem tilbake i ordinært arbeid.

Begrunnelse:

Alle kan bli uten arbeid i en lengre eller kortere periode. Vi bør som land bygge opp et system som ivaretar disse personene og holder dem aktive også ved ledighet. Det vil være med å gi en mulighet for å ta del i samfunnet og utføre oppgaver det er behov for mens de jobber for å komme tilbake i sitt ordinære yrke.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Arbeiderpartiets politikk må handle om å raskt sette i verk tiltak for de som mister jobben. Ikke minst er det viktig å handle tidlig og ha kraftige tiltak for å hindre at ungdom blir gående ledig; flere lærlingeplasser, flere studieplasser, flere tiltaksplasser, bedre oppfølging av unge i NAV og mer fleksible dagpengeordninger og permitteringsregelverk.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap har gått inn for sterkere tiltak overfor de som blir arbeidsledige, blant annet flere tiltaksplasser og aktivitetsrett for sosialhjelpsmottakere. NAV skal støtte opp under den enkeltes ansvar for selv å være aktiv for å finne arbeid.

**139 Masse oppsigelser
Sandnes Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet synes det er for lett å si opp ansatte, det bør vurderes strengere regler for masseoppsigelser.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Vi har stor grad av beskyttelse i dag

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det norske arbeidslivet er avhengig av god omstillingsevne i arbeidslivet. For rigide regler vil kunne hindre omstilling og nyskaping. Samtidig skal samfunnet stille opp for den enkelte som mister jobben. Ap mener tiltakene mot økende ledighet og for de arbeidsledige burde vært mye sterkere.

175 Arbeidstidsutvalg Arbeiderpartiet i Bergen

Forslag:

Arbeiderpartiet krever at: • Partene i arbeidslivet må tas med i den videre behandling av rapporten • Tillitsvalgte og ansattes mulighet til å påvirke egen arbeidstid ikke svekkes

Begrunnelse:

Arbeidstidsutvalget leverte 6. januar 2016 innstillingen «NOU 2016:1 Arbeidsutvalget – Regulering av arbeidstid – vern og fleksibilitet». I innstillingen foreslår utvalget en rekke endringer som griper sterkt inn i arbeidsgivers og arbeidstakers rettigheter. Arbeiderpartiet i Bergen stiller seg derfor undrende til at partene i arbeidslivet ikke ble invitert inn i utvalget. Det er partene i arbeidslivet som vet hvor skoen trykker, og deltakelse fra disse kunne derfor bidratt til å styrke arbeidet i utvalget. Innstilling fra utvalget foreslår en rekke endringer innenfor blant annet: Gjennomsnittsberegning av alminnelig arbeidstid I dag må arbeidsgiver avtale bruk av gjennomsnittsberegning med tillitsvalgte eller arbeidstaker. Utvalget foreslår at arbeidsgiver kan bestemme mer selv, uten å måtte gjøre avtale med tillitsvalgte eller den ansatte. Arbeidsfri I dag skal arbeidstaker ha minst 11 timer sammenhengende arbeidsfri i løpet av 24 timer, men kan avtale med lokal tillitsvalgt (i virksomhet med tariffavtale) om unntak. Arbeidsfri kan likevel ikke være kortere enn 8 timer i løpet av 24 timer. Utvalget foreslår at arbeidsgiver kan bestemme den daglige arbeidsfrie perioden ned til 9 timer, uten å inngå avtale med tillitsvalgte eller arbeidstaker. Kvelds- og nattarbeid I dag er arbeid mellom kl. 21 og kl. 06 regnet som nattarbeid og er bare tillatt dersom arbeidets art gjør det nødvendig. Utvalget foreslår at det må gis anledning å arbeide mellom kl. 21 og kl. 23 uten at dette regnes som nattarbeid. Utvalget foreslår også endringer innenfor blant annet • Arbeidstakere i «delvis uavhengig stilling» • Petroleumssektoren • Utarbeidelse av turnus og skiftplaner Dersom regjeringen får flertall for disse endringene vil styrkeforholdet i arbeidslivet endres. Arbeidsgiver vil få økt styringsrett over arbeidstid, mens tillitsvalgte og ansattes muligheter til å påvirke sin egen arbeidstid svekkes.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet vil i samarbeid med partene i arbeidslivet utvikle arbeidstidsbestemmelser som er i takt med vår tid, og som ivaretar arbeidstakernes rett til å forhandle og ha medbestemmelse i spørsmål som direkte berører dem

199 Arbeid til alle – industri, klima og miljø I Arbeiderpartiet i Bergen

Forslag:

Arbeiderpartiet i Bergen vil: • Oppgradere Mongstadraffineriet for å ta imot og raffinere Johan Sverdrup-oljen • Gjennomføre nødvendig og forebyggende vedlikehold på offshoreinstallasjoner • At myndighetene bruker alle tilgjengelige virkemidler for å sikre at lønnsomme og tidskritiske modifikasjoner og utbygginger på sokkelen blir gjennomført for å øke feltenes levetid og utvinningsgrad, mens der er kapasitet i industrien • Gi norsk leverandørindustri muligheter til å produsere større deler av leveransene hjemme • Gi Oljedirektoratet kompetanse og ressurser til å se til at utbyggingsprosjekter på norsk sokkel er godt nok planlagt og har kontrakts strategier som sikrer gjennomføring på tid og kostnad for på den måten å hindre at asiatiske verft vinner med kunstig lave anbud som etterfølges av forsinkelser og kostnadsøkninger • At det iverksettes et arbeid for å få utført plugging av forlatte brønner på sokkelen og på den måten utnytte ledig kapasitet i næringen • Satse på offshorevindkraft og modernisere vannkraftanlegg • Alle fergestrekninger som går ut på anbud skal det være en forutsetning at det benyttes nullutslippsferger der det er mulig; ellers skal det være lavutslippsferger • Investerer i nye kystvaktfartøyer som bygges i Norge • At det igangsettes et program for fornying av nærskipfartsflåten som stimulerer til bygging av lavutslipp og utslippsfrie fartøy • Bidra til finansiering og tilrettelegging til utbygging av landstrøm både i havnene og på • skipene • Staten tar nødvendige grep for å energi effektivisere offentlige bygg • Tildele færre felter på norsk sokkel i konsesjonsrundene

Begrunnelse:

Vestlandet er hardt rammet av krisen i petroleumsnæringen hvor mange tusen arbeidsplasser er forsvunnet de siste to årene. Likevel kommer det jevnt og trutt nye overskrifter med oppsigelser og reduksjoner. Regjeringen sitter handlingslammet og ser på. Klimaproblemet er i dag, sammen med fattigdom, den største globale utfordringen vi står ovenfor. Arbeiderbevegelsen har alltid gått i front for fremtidens løsninger og tatt utfordringene i samfunnet på alvor. En vellykket klimapolitikk krever stor innsats nasjonalt og internasjonalt. Paris-avtalen om klimagassreduksjoner vil lede verden inn i en karbonnøytral fremtid hvor bruk av olje, gass og kull vil måtte reduseres kraftig. En omstilling av de globale energisystemene samtidig som energiforbruket øker som følge av befolkningsvekst og forbedring av levestandard i verden, vil ta tid. Norge må ta sin del av ansvaret. Industri Statoil har gjennomført drastiske kutt siste par årene, effektivisering av eget selskap og leverandørindustrien har det vært behov for, men ikke i den størrelsesorden det er gjennomført. Mye av kuttene er gjort for å kunne betale aksjeutbytte og dermed tilfredsstille børsene og børskursen. Norges befolkning er Statoils største eier med over 70 %, et eierskap som må brukes aktivt. Oljeselskapene må gjennomføre nødvendig vedlikehold og investeringer for å ivareta ressursene og verdiene. Norge har historisk hatt store inntekter fra olje- og gassproduksjon gjennom aktivt statlig eierskap. Oljeprisen er i dag den laveste på over ti år og nye investeringer på norsk sokkel bærer større risiko enn før. Denne risikoen må tas i betraktning når utbygging vurderes. Norsk oljeproduksjon må utfases gradvis og erstattes av mer klimavennlig industri. For at Norge skal holde seg til internasjonale klimaforpliktelser må færre felter tildeles gjennom konsesjonsrunder. Norsk industri er grunnlagt på høy kompetanse, som en blant annet

ser innen oljerelatert industri og verftsindustrien. Vi må bygge på denne kompetansen blant annet for å satse på offshore vindkraft og andre fornybare næringer. Norge har gode forutsetninger for produksjon av billig og fornybar energi. Dette kan forbedres gjennom økt satsing på modernisering av vannkraftanlegg, noe som vil kunne bidra positivt globalt sett. Staten må ta nødvendige grep for å fremskynde offentlige investeringer, og en bør ha fokus på investeringer som fører til energieffektivisering av offentlige bygg.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til forslag i frå Hordaland Arbeiderparti

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiets industriutvalg har lagt fram flere forslag som møter dette. En rekke av tiltakene er også omtalt i andre forslag og i utkast til nytt partiprogram.

200 Arbeid til alle – industri, klima og miljø II Arbeiderpartiet i Bergen

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: • Bidra i større grad til forskning og utvikling av andre energibærere, slik som for eksempel hydrogen • At en større del av Statens Pensjonsfond Utland (SPU) skal investeres i fornybar eller miljømessig bærekraftig virksomhet • Det må skapes bedre støtteordninger for produksjon av fornybar energi og utvikling av ny teknologi, mindre byråkrati i konsesjonssystemet og investeringsstøtte til klimateknologi • Prioritere havområdene rundt Lofoten, Vesterålen og Senja for fisk og fiske, og utelukke disse områdene for olje- og gassproduksjon • Skjerme Barentshavet for ytterlige utbygging • Iskanten bevares som i dag • Klima- og teknologifondet økes til 100 milliarder kroner slik at avkastningen sikrer finansiering av flere store industriprosjekter for utslippsreduksjon og energieffektivitet • Staten må bidra til forskning på lagring av CO₂ i olje- og gassindustrien • Det utarbeides en strategi for hvordan Norge kan bruke overskudd av fornybar energi til å etablere ny og fremtidsrettet industri • Det etableres et offentlig FoU-program for å bidra til teknologioverføring fra petroleumssektoren til andre næringer

Begrunnelse:

Klima og miljø Norge må gå i klimafronten, og kan ikke vente til markedet tar tak. Staten må investere i omlegging og nyskaping av den norske industrien til nye bærekraftige næringer som er mer energi effektiv og mer CO₂-effektiv. Arbeiderpartiet i Bergen mener at en viktig finansieringsmekanisme for å få til dette er et klima- og teknologifond. Norge bør bli et foregangsland på forskning og utvikling (FoU) av billig og bærekraftig energi for verdens befolkning gjennom teknologioverføring og investeringer. Dagens politikk på fornybar energi gir ut konsesjoner og støtte til mange bedrifter og industrier. Arbeiderpartiet i Bergen er opptatt av at Norges politikk på fornybar energi må bli mer målrettet. Skal vi få til en «ny petroleumsindustri» må vi satse helhetlig på næringer der Norge har forutsetninger for å bli et foregangsland, for eksempel offshore vindkraft. Den viktigste garantien for klima- og kunnskapsarbeidsplasser er at vi har solide og robuste industrier som også i fremtiden vil være attraktive og lønnsomme arbeidsplasser. Verdens matsikkerhet er også under press på grunn av klimaendringene. Norsk sjømat kan i fremtiden bli en enda viktigere del av verdens matvareforsyning dersom havområdene våre fortsatt forvaltes på en bærekraftig måte. En konsekvens av dette er at Lofoten, Vesterålen og Senja ikke åpnes for petroleumsvirksomhet. Det er allerede utbredt petroleumsaktivitet i Barentshavet – et svært viktig beiteområde for flere viktige fiskeressurser, deriblant

norsk arktisk torsk. Det skal ikke åpnes for ytterligere utbygning i Barentshavet. For å sikre fiskeriene i Barentshavet må det heller ikke tillates at det åpnes opp for petroleumsvirksomhet stadig lengre nord. Iskanten må ikke flyttes. Norge må også i fremtiden ha et bærekraftig næringsliv som skaper verdier og arbeidsplasser, og for å få dette til må vi allerede nå starte det grønne skiftet. Ny, klimavennlig teknologi må tas i bruk i norsk oljenæring. Det må forskes mer på måter for å effektivisere lagring av klimagassutslipp i saline formasjoner og uttømte olje- og gassreserver.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til forslag "klima og miljø" i frå Hordaland Arbeiderparti

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er bredt og tar opp en rekke elementer som er omtalt i merknader til andre innkomne forslag og i utkast til nytt partiprogram. Sentralstyret viser til omtalen av spørsmålet i utkastet til partiprogram, hvor flertallet i sentralstyret står bak en samlet løsning om Lofoten, Vesterålen og Senja.

201 Permitteringer Arbeiderpartiet i Bergen

Forslag:

Arbeiderpartiet vil:

- Ordningen tilpasses slik at den også treffer ulike rotasjonsordninger
- Det innføres bestemmelser om rullerende permitteringer uten at dette skal øke kostnadene
- Betalingsplikt for arbeidsgiver reduseres til 5 dager
- Åpne for muligheter til å ta kurs/etterutdanning når en er permittert/arbeidsledig uten å miste dagpengene
- Gjøre det mulig for arbeidstakere som tar utdanning ved siden av arbeid å fortsette utdanningen også under permittering/arbeidsledighet uten bortfall av dagpenger
- Legge til rette for at bedriftsintern opplæring kan kombineres med dagpenger under permittering
- Ferietillegget for permitterte/arbeidsledige må gjeninnføres

Begrunnelse:

2016 vil bli et tungt år for norske arbeidstakere. Arbeidsledigheten stiger til nivåer vi må tilbake til forrige borgerlige regjering for å se. Ytelser til arbeidsledige kuttes. De lovbestemte arbeidsvilkår svekkes, og erfaringen viser oss at økt ledighet gir et mer brutalt arbeidsliv. Nedturen i oljeindustrien rammer Vestlandet spesielt. I 2014 var hver femte arbeidsplass i Hordaland direkte eller indirekte oljerelatert, med leverandørindustrien som den sterkeste motoren. Når oljeselskapene trekker ned vedlikehold og investeringer merkes det godt i vårt fylke, ledigheten har økt med over 50 % siden oktober 2013. Virkningene av dette melder seg etter hvert også i andre bransjer og vi frykter en sterk økning i 2016. For at bedriftene skal stå rustet til fremtidige oppdrag, samt å kunne bidra til omstilling og det grønne skiftet, er det viktig at de gis mulighet til å beholde kompetansen. Den største ressursen i bedriftene er de ansatte og deres kompetanse, som det tar lang tid å erstatte når den først er borte. Det må føres en politikk som demper markedets nedbrytende kraft samtidig som vi legger grunnlaget for nye lønnsomme næringer. Fra 1.1.15 fjernet regjeringen ferietillegg for dagpengemottakere, både arbeidsledige og permitterte. Begrunnelsen fra H/Frp for å fjerne dette var at de fleste var kommet tilbake i jobb. Feriepenger er erstatning for lønn i det tidsrommet en har ferie. Arbeidsledige og permitterte, samt deres familie, har også behov for ferie. Dette må derfor reverseres.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Tilsvarende forslag i fra Hordaland Arbeiderparti

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Partene i arbeidslivet har presset regjeringen til å gjøre endringer i permitteringsreglene. Ap har foreslått ytterligere forbedringer, som stortingsflertallet har stemt imot.

**224 Sosialdumping - solidaransvar
Arbeiderpartiet i Bergen****Forslag:**

Arbeiderpartiet mener - at det må utarbeides en forskrift som gjør at også bestiller omfattes av solidaransvar.

Begrunnelse:

Solidaransvar er et godt virkemiddel i kampen for å sikre at utenlandske arbeidstakere får norske lønns- og arbeidsvilkår, og er regulert i allmenngjøringsloven. Normalt kontrakts regime, ved for eksempel et bygg, er at en bestiller (byggherre) sitter ut oppdraget til en hovedleverandør, som igjen bruker underleverandører på de ulike delene (fagene) av oppdraget. Hele leverandørkjeden til og med hovedleverandør er da omfattet av solidaransvar og manglende lønn kan rettes mot alle oppover i kjeden. Når solidaransvar ble innført ble det i Ot.prp.nr.88 (2008–2009) Om lov om endringer i allmenngjøringsloven m.m. (solidaransvar mv.) drøftet inngående om også bestiller skulle omfattes av solidaransvar. Konklusjonen var at en ikke så behovet for å innføre det, men at det kunne bli nødvendig i fremtiden at også bestiller ble omfattet av solidaransvar. Blant annet sier odelstingsproposisjonen følgende: Det kan også komme til å vise seg at solidaransvaret ikke treffer der det burde, eller at omgøelser blir et problem. Som en sikkerhetsventil foreslår departementet at det inntas en hjemmel i allmenngjøringsloven som åpner for at det ved forskrift skal kunne bestemmes at også bestiller skal være omfattet dersom særlige hensyn tilsier det. Dette ble regulert inn i allmenngjøringslovens § 13 med følgende tekst: Departementet kan også gi forskrift om at virksomhet som bestiller et produkt eller et resultat, skal omfattes av solidaransvaret dersom særlige hensyn tilsier det. I dag ser en at enkelte bestillere bruker et kontraktsregime hvor en sitter de ulike delene direkte ut til leverandørene. Dette i seg selv er positivt ved at de ulike leverandørene blir direkte knyttet mot bestiller og en unngår lange leverandør kjeder. De negative konsekvensene er at bestiller/byggherre unndrar seg solidaransvar for arbeidstakere ansatt hos leverandører i bedriftene som har kontrakt direkte kontrakt, og at de ikke vil være omfattet av solidaransvar i det hele tatt.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap har i sin handlingsplan mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet foreslått å utvide solidaransvaret til å omfatte offentlig byggherre.

**233 Faste ansettelser
Arbeiderpartiet i Bergen****Forslag:**

Arbeiderpartiet mener at en fast ansettelse i arbeidsmiljølovens forstand forutsetter en bestemt stillingsstørrelse og en tilsvarende forutsigbar lønn, noe som innebærer reelt stillingsvern med bl.a. lønn i oppsigelsestid uavhengig av om arbeidstaker får utføre arbeid i oppsigelsestiden.

Begrunnelse:

Hovedregelen i Norge er at man ansettes i fast stilling. Men dette utfordres stadig av kreative arbeidsgivere og høyresiden. Innen bemanningsbransjen er det vanlige i dag at arbeidstakerne ansattes som "fast ansatt uten garantilønn". Gjennom ansettelsesformen, "fast ansatt uten garantilønn" har arbeidsgiver ingen plikt til å tildele noe nytt oppdrag. For tida mellom oppdragene løper det verken lønns- eller arbeidsplikt. Avtalen innebærer ingen trygghet for arbeid og inntekt. Arbeidsmiljølovens regler om stillingsvern for fast ansatte gjelder i praksis ikke, med mindre en blir sagt opp mens en er under oppdrag. Det er sterkt bekymringsverdig når slik løs tilknytning begynner å spre seg til andre bransjer. Ansettelsesformen rammer den enkelte arbeidstaker, men den undergraver også det offentlige trygdesystemet ved at bemanningsforetakene på denne måten unndrar seg forpliktelser andre arbeidsgivere har ved bl.a. permitteringer og overlater regningen til det offentlige. Løse tilknytning mot arbeidsgiver hvor arbeidstaker stiller svakere grunnnet manglende vern, sammen med arbeidsgivers manglende vilje til å investere i kompetanse hos arbeidstaker, utfordrer den norske modellen og velferdssamfunnet. Arbeiderpartiet vil derfor tydeliggjøre definisjonen av en fast stilling. Denne skal fremstå tydelig i Arbeidsmiljøloven.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Vi ser med bekymring på en utvikling der stadig flere blir ansatt på såkalte nullprosentkontrakter. Dette innebærer ofte faste ansettelser, men uten lønn mellom oppdrag. I flere bransjer blir folk ikke lenger ansatt i bedriften, men i et bemanningsselskap som leier ut arbeidskraft. Utviklingen går mot at den enkelte arbeidstaker har en løsere tilknytning til arbeidslivet, noe som Ap er kritisk til.

**237 Arbeidsplasser og miljø
 Karmøy Arbeiderparti**

Forslag:

Forslag: Arbeiderpartiet skal satse på innovasjon, særlig med tanke på løsninger som har en positiv miljøgevinst. En slik satsing kan i tillegg til å bedre miljøet generere fremtidens arbeidsplasser.

Begrunnelse:

Bakgrunn: Mange sitter på gode ideer og forslag til nye løsninger, særlig rettet mot nye miljøløsninger. Disse ideene kan bli fremtidens teknologi og ha en positiv effekt på miljøet. I tillegg vil disse løsningene kunne skape flere og eventuelt nye arbeidsplasser som enda ikke er oppfunnet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap har i inneværende periode fremmet mange forslag for grønn vekst, slik at vi kan skape fremtidsrettede arbeidsplasser.

**238 Arbeidsrettigheter – tiltak mot sosial dumping.
 Karmøy Arbeiderparti**

Forslag:

Forslag: Staten skal basert på Telemarksmodell/Rogalandsmodell stille krav til både kontraktsledd, tariff og tiltak mot sosial dumping ved anbud stilt av staten.

Begrunnelse:

Bakgrunn: Ved anbud har det offentlige en stor makt til å skape et seriøst arbeidsliv.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Stortinget har behandlet lov om offentlige anskaffelser, hvor Ap har fremmet forslag som følger opp intensjonene i forslaget. Programutkastet møter også denne problemstillingen med en rekke tiltak.

**239 Arbeidsbetingelser for sjøfolk
Midsund Arbeiderparti**

Forslag:

Det Norske Arbeiderparti må aktivt arbeide for å få lovregulert at norsk lønn og norske arbeidsbetingelser skal gjelde for sjøfolk og fiskere som arbeider på skip i norske farvann eller går i faste ruter mellom norske havner. Midsund Arbeiderparti ber også om at det arbeides for at nettolønnsordningen for sjøfolk må gjelde alle så sant man bor og skatter til Norge.

Begrunnelse:

Som en kommune med et stort antall innbyggere som har sitt virke på havet, er vi sterkt bekymra når vi ser at mange av disse kan miste jobben og bli erstattet av billig utenlandsk arbeidskraft. Konsekvensene for det norske samfunn og også vår kommune kan bli store hvis så skjer, ved at arbeidsplasser og skatteinntekter forsvinner. Dette vil også ha stor påverknad for den maritime industrien langs hele kysten. Norske sjøfolk er navet i den norske maritime næringa som er landets største etter petroleumssektoren. Det må være selvsagt at norsk lønn og norske arbeidsbetingelser skal gjelde innenfor Norges grenser, enten det er på land eller sjø.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har tatt til orde for å: * utrede muligheten for å stille krav om norske lønns- og arbeidsvilkår i norske farvann og på norsk sokkel. * sørge for at arbeidsmiljøloven gjelder også for oljearbeidere som jobber på såkalte flerbruksfartøy, for å forhindre lovløse tilstander i Nordsjøen.

**244 Tilbakestille endringer gjort i dagens arbeidsmiljølov
Gjerdrum Arbeiderparti**

Forslag:

Følgende punkter som ble endret i arbeidsmiljøloven 1. juli 2015 ønsker vi vurdert realisert: • tilbakeføre lovverket mht midlertidige ansettelser • tilbakestille lovverket mht arbeidstidsbestemmelsene (gjennomsnittsberegning, overtid, arbeid på sønn- og helligdager) • kollektiv søksmålsrett Vi mener at flere av disse endringene har redusert de ansattes rettigheter. Her vil vi peke på sikkerhet for de ansatte og sikkerhet for den som skal ha utført en tjeneste. Gjerdrum Arbeiderparti vil anmode Arbeiderpartiet om å rette opp i de skjevhetene disse endringene har skapt.

Begrunnelse:

Dagens lovverk er ikke i tråd med Arbeiderpartiets politikk. Derfor bør det reverseres/forbedres.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap vil fornye og forsterke AML, herunder fjerne den generelle adgangen til midlertidige ansettelses.

259 Fellesforbundets "10 industribud" Kristiansund Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet støtter Fellesforbundets «10 industribud»

Begrunnelse:

Industrien skal ha gode og forutsigbare rammevilkår. Industrien skal være for alle, og utvikling av ny industri skal stå på skuldrene av den industrien vi allerede har. Vi skal utnytte våre naturressurser og vår fornybare energi industrielt. Industrien skal bygge på faste ansettelses og ansattes aktive medvirkning, og ansatte skal få nødvendig kompetansepåfyll. Ny teknologi utvikler industrien og gir rettferdig omstilling. Staten skal bidra til reelt samspill og partnerskap mellom forskning, utdanning og industri, og skal bruke eierskapet aktivt og målrettet. Vi mener at offentlig innkjøp bidrar til innovasjon, utvikling og et seriøst arbeidsliv

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiets aktive næringspolitikk er i tråd med Fellesforbundets 10 industribud.

283 VTA-plasser Våler Arbeiderparti

Forslag:

Videreføre og øke antall tilrettelagte arbeidsplasser.

Begrunnelse:

De tilrettelagte arbeidsplassene betyr utrolig mye for brukerne. Arbeidsoppgavene skal være tilpasset

den enkeltes evner, og skal bidra til å utvikle den enkeltes ressurser. En tilrettelagt arbeidsplass legger til rette for de som ikke så lett kommer seg ut i det ordinære arbeidsmarkedet. Vi vet at i dag er det ventelister på mange vekstbedrifter. Det kan ikke være sånn at en bruker bare blir plassert i en bolig uten å ha en meningsfylt hverdag på lik linje som andre i det ordinære arbeidsmarkedet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap gikk i alternativt stb2017 inn for 300 flere VTA-plasser enn regjeringen.

291 Mer ressurser til NAV for avklaring av brukere mot arbeid Nord-Fron Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet krever at midler til avklaring av brukere i NAV i større grad dreies over på de lokale NAV-kontorene, og ikke i så stor grad til å kjøpe disse tjenestene av eksterne tiltaksarrangører.

Begrunnelse:

De fleste tiltak for å avklare brukere i NAV mot arbeid og eventuelle varige folketrygdordninger utføres av eksterne tiltaksarrangører der tjenesten er kjøpt etter anbudsrunder og gjennomføres ut i fra kontrakt med leverandøren. Oppland Arbeiderparti mener at det er mer økonomisk, hensiktsmessig og effektivt å dreie en større del av disse ressurser tilbake i NAV-kontorene, slik at disse selv kan avklare brukerne. Faglig kompetanse og markeds kunnskap finnes allerede i det lokale NAV, man vil kunne redusere tidsbruk på søknadsprosesser og rapportering, og man vil dra nytte av at kontorene allerede kjenner brukerne. På denne måten sikrer man i større grad offentlig styring av tiltakene, og reduserer eventuell risiko for at marked og økonomi kan overstyre kvalitet i leveransen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap har stemt for at NAV selv skal kunne gjøre mer av oppfølgingen av sine brukere

**294 NAV Ung
Jevnaker Arbeiderparti**

Forslag:

Innføre et eget NAV Ung. Unge under 30 år, uavhengig av ytelse, skal følges opp av ungdomskonsulenter i NAV Ung. Boligveiledere som hjelper med boligsituasjonen, skal være en del av NAV Ung. Unge skal prioriteres til tiltaksplasser. NAV Ung skal kobles inn i saker gjennom barnevernet, psykiatrien og andre instanser der det er aktuelt. Videreføre NAV i skolen og ha gode koblinger mellom NAV i skolen og NAV Ung.

Begrunnelse:

Ungdom er en sårbar gruppe i arbeidslivet som kan ha vanskelig med å få innpass i et ellers trangt arbeidsmarked. Det er avgjørende at NAV kommer raskt på banen og ungdom som kommer inn i NAV-systemet skal ikke måtte vente. De skal møtes av egne ungdomskonsulenter med god tid og få klienter. Vi ønsker et eget NAV ung med kortere saksbehandlingstid og tett, ukentlig oppfølging. Det å få unge ut i jobb må være en prioritert oppgave ved alle NAV-kontor. Ungdom må også prioriteres til kurs og tiltaksplasser.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap har gjennom statsbudsjettet gått inn for NAV Ung, hvor unge brukere følges opp tettere, mer systematisk og mer individuelt.

**296 Vedtatte tariffavtaler og rettigheter skal gis forrang
Snertingdal Arbeiderlag**

Forslag:

Arbeiderparti stiller seg bak L-O.'s vedtak om at vedtatte tariffavtaler og rettigheter i arbeidslivet skal gjelde fullt ut – og gis forrang foran E.U.-regler.

Begrunnelse:

N.H.O. og verftsindustrien har påklaget dette til ESA (overvåkingsorgan for EØS-avtalen) til tross for at norsk tingrett, lagmannsrett og Høyesterett har kommet til at dette er klart innenfor avtaleverket i EØS. ESA utfordrer disse dommene, og krever svar fra Arbeids- og sosialdepartementet om de stiller seg bak dette. I prinsippet gjelder dette om norske lover og avtaleverk skal innordnes (underordnes) E.U.s lovverk – og dermed klart svekke norske arbeidstakeres innarbeidede avtaler og rettigheter.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Styret mener det er viktig at vedtatte tariffavtaler og rettigheter i arbeidslivet ikke undergraves av EU-regler.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

EØS-avtalen med EU er grunnleggende for norsk næringsliv og norske arbeidsplasser. Ap mener rettighetene til arbeidstakere i Norge kan sikres og forsterkes innen rammen av våre internasjonale avtaler. Samtidig er det viktig at Norge bidrar til å styrke rettighetene til arbeidstakere innen for EU.

**329 Fast jobb
 Sunddal Arbeiderparti****Forslag:**

Styrke ansettelsesvernet. Sikre arbeidslivets rettigheter. Redusere bruk av bemanningsbyrå og midlertidige ansettelser.

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:****Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap vil fornye og forsterke AML, herunder fjerne den generelle adgangen til midlertidige ansettelser.

**336 "Telemarksmodellen"
 Nesodden Arbeiderparti****Forslag:**

Telemark Fylke har vedtatt noe retningslinjer der Fylkeskommunen er byggherre i byggeprosjekter. Dette har gitt gode resultater og vi foreslår at disse blir allmenngjort.

Begrunnelse:

Vi lever i en tid med stort press på forholdene i arbeidslivet, kampen om arbeidsplassene og arbeidsoppdragene er hard og for arbeiderbevegelsen er kampen mot sosial dumping en viktig oppgave. Det syndes over alt, noe vi ikke kan akseptere, men vi kan sikre at offentlig sektor ikke deltar i jukset.

Telemarkmodellen er et godt hjelpemiddel.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap har i perioden foreslått og fått vedtatt bedre regler for offentlige anskaffelser, i tråd med intensjonene i Skiensmodellen.

**337 Konkurransetsetting
Nesodden Arbeiderparti**

Forslag:

Offentlig tjenesteproduksjon kan bli smartere gjennom samarbeid med de ansatte, men lønn og pensjon må ikke bli salderingsposten.

Begrunnelse:

Det er stadig press i samfunnet for å gjøre offentlige tjenester billigere gjennom privatisering, anbud og andre former for konkurranseutsetting. Dette fører som regel til at de ansattes arbeidsbetingelser blir dårligere ved at det er deres lønn, pensjon og arbeidsmiljø som konkurranseutsettes.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Støtter intensjonen i forslaget. Det er alt for ofte at de ansatte må betale prisen for høyresidens iver etter å privatisere eller konkurranseutsette. Det må uansett være et mål å utjevne forskjellene mellom pensjonsordningene i privat og offentlig sektor.

**357 Høg arbeidsledighet, særlig i Rogaland, krever ekstraordinære tiltak.
Haugesund Arbeiderparti**

Forslag:

Det må etableres ytterligere tiltak for ungdom

Begrunnelse:

Arbeidsledigheten i Haugesund er i januar 2016 6,3 %. Andel ledige unge i alderen 16-29 år er høyere. Det er viktig med tiltak som bidrar til at unge får innpass i arbeidslivet, evt. øker sin kompetanse/styrker sin kompetanse slik at innpass i arbeidslivet blir bedre og slik at deltakelsen i arbeidslivet varer over tid. Flere ungdom mangler grunnleggende ferdigheter og manglende kompetanse fra ungdomstrinnet. Dette er noe av årsaken til frafall i videregående opplæring. Det er viktig å ha fleksible løsninger, individuell løsning, gjerne i kombinasjon med praksis for å tette slike hull, slik at neste steg (videregående opplæring) kan planlegges. Haugesund arbeiderparti vil styrke tiltaksplasser tilrettelagt for ungdom.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap har foreslått tiltakspakker for å møte ungdomsledigheten, herunder en egen satsing på NAV Ung.

**387 Et bedre arbeidsliv – styrke trepartssamarbeidet
Ski Arbeiderparti**

Forslag:

Vi vil at Arbeiderparti skal - komme med lovendringer i Arbeidsmiljøloven som styrker det organiserte/kollektive arbeidslivet - styrke tiltakene mot sosial dumping - heve skattefradraget på fagforeningskontingenten - øke ressursene til Arbeidstilsynet, LDO, Datatilsynet og andre tilsynsmyndigheter - hvis partene i arbeidslivet ønsker Allmengjøring i en bransje gjøre den muligheten mindre rigid. - heve skattefradraget på fagforeningskontingenten

Begrunnelse:

Arbeidslivet er i store endringer. Et organisert arbeidsliv hvor arbeidstakere og arbeidsgivere er organiserte er en styrke for og en forutsetning for den norske modellen og effektiv måte og forebygge økt ulikhet på..

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget er i tråd med Aps prioriteringer i budsjettet og representantforslag fremmet på Stortinget.

**397 Likestilling
Ski Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet vil jobbe for et mindre kjønnsdelt arbeidsmarked.

Begrunnelse:

I mange yrker på høgre utdanningar ser me ein jamnare kjønnsfordeling, medan på yrkesfaga ser me at det framleis er veldig tradisjonelt. Arbeiderpartiet har jobba med dette gjennom likestillingsmeldinga i Stortinget der ein har foreslått ekstrapoeng til gutar og jenter som søker utradisjonelt. Arbeiderpartiet vil at kvar fylkeskommune skal ha ein tilsett med likestillingsansvar. Den personen skal jobba mot ungdomsskulane, med elevane som har valgt utradisjonelt og sørge for at likestilling er i fokus i den vidaregåande opplæringa. I tillegg samarbeida med rådgjevarar for å styrka likestillingsperspektivet

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Kampen mot et kjønnsdelt arbeidsliv har høy prioritet. Et likestilt samfunn er mer produktivt og gir bedre muligheter og større frihet til alle.

**398 Trakassering i arbeidslivet
Ski Arbeiderparti****Forslag:**

Trakassering i arbeidslivet, herunder seksuell trakassering må inn i alt HMS arbeid

Begrunnelse:

Det er mange som ikkje tør og sei ifra om trakassering og mange arbeidsplassar veit ikkje korleis det skal handterast. Tala på trakassering i arbeidslivet går dessverre oppover. Spesielt utsatt er minirotetar på arbeidsplassar. Trakassering kan vera seskuell trakassering, mobbing, utestenging frå miljøet mellom anna. Arbeiderpartiet meiner at arbeid mot trakassering må inn i alt HMS arbeid, og vera ein del av

arbeidsmiljølova.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap mener HMS-arbeidet må styrkes og utvides. Tiltak mot seksuell trakassering hører naturlig under dette.

409 Endre arbeidsmiljøloven - faste stillinger skal være hovedregelen Frogn Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil - fjerne den generelle adgangen til midlertidige ansettelser - endre arbeidsmiljøloven slik at fast tilsetting skal være hovedregelen.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet vil fornye og forsterke arbeidsmiljøloven og sikre at faste hele stillinger forblir hovedregelen i vårt arbeidsliv. Regjeringens begrunnelse for å endre arbeidsmiljøloven var å legge til rette for midlertidige ansettelser som ville gi flere en mulighet til å komme inn på arbeidsmarkedet. I ettertid har det vist seg at bruk av midlertidighet har eksplodert og arbeidsmarkedet ikke har gitt større muligheter for at flere har kommet inn i arbeidslivet. Hverken unge arbeidstakere eller funksjonshemmede ser det ikke som hensiktsmessig med flere midlertidige ansettelser, da ordningen med opp til seks måneders prøvetid allerede dekker behovet for at arbeidsgiver får prøvd ut arbeidstaker, før man skriver under kontakt for fast stilling. Unge arbeidstakere ønsker seg stabile, faste jobber som gir mulighet til trygg inntekt, pensjonssparing og mulighet til å etablere seg på arbeidsmarkedet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med Aps politikk om å reversere den generelle adgangen til midlertidige ansettelser. Ap vil forsterke og fornye arbeidsmiljøloven.

**426 Bedre arbeidsliv
 Ski Arbeiderparti**

Forslag:

Et bedre arbeidsliv – styrke trepartssamarbeidet

Begrunnelse:

Arbeidslivet er i store endringer. Et organisert arbeidsliv hvor arbeidstakere og arbeidsgivere er organiserte er en styrke for og en forutsetning for den norske modellen og effektiv måte og forebygge økt ulikhet på.. Vi vil at Arbeiderparti skal - komme med lovendringer i Arbeidsmiljøloven som styrker det organiserte/kollektive arbeidslivet - styrke tiltakene mot sosial dumping - heve skattefradraget på fagforeningskontingenten - øke ressursene til Arbeidstilsynet, LDO, Datatilsynet og andre tilsynsmyndigheter - hvis partene i arbeidslivet ønsker Allmengjøring i en bransje gjøre den muligheten mindre rigid. - heve skattefradraget på fagforeningskontingenten

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget er i tråd med Aps prioriteringer i budsjettet og representantforslag fremmet på Stortinget.

**434 Mer rettferdig pensjon
 Bærum Arbeiderparti**

Forslag:

NAVs regelverk gjennomgås på nytt slik at AFP-pensjonister og uføretrygdede får beholde mer av de inntektene de måtte ha utenom pensjon/trygd.

Begrunnelse:

AFP-pensjonister og uføretrygdede som har inntekter i tillegg til trygden får i dag beholde 34,77 % av disse inntektene mens tilsvarende 65,23 % av bruttoinntekten fra arbeid går til fradrag på pensjonen/uføretrygden. For mange og da særlig for dem med variable inntekter, oppleves det ikke som at det lønner seg å arbeide ved siden av pensjonen/uføretrygden. Den samme regelen gjelder også for folkevalgte som mottar pensjon eller uføretrygd i motsetning til yrkesaktive som får beholde hele møtegodtgjørelsen og i tillegg kan få dekket tapte arbeidsfortjeneste.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet støtter gode pensjonsordninger, og tar til orde for å utjamne forskjellene mellom privat og offentlig AFP. AFP er ikke myndighetsstyrt, men avtalefestet mellom partene. Eventuelle forslag til endringer må derfor utvikles i nært samarbeid med de ansattes organisasjoner og gjennom forhandlinger.

**444 Reverser endringene i arbeidsmiljøloven
Årvoll Arbeiderpartilag****Forslag:**

Reversere endringene som har blitt gjort i arbeidsmiljøloven av Høyre/FrP-regjeringen.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet savner mer oppmerksomhet rundt ufaglærte som har falt langt utenfor arbeidslivet og systemer for å fange dem opp igjen.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap vil forsterke og fornye arbeidsmiljøloven, herunder reversere muligheten til generell adgang til midlertidige ansettelser.

481**Fagforbundet Arbeiderpartilag****Forslag:**

Offentlige velferdstjenester skal drives i egenregi, konkurranseutsetting skal ikke brukes som virkemiddel for å få gode og kvalitative tjenester.

Begrunnelse:

Konkurranseutsetting er ikke en driftsmåte som bidrar til mer tjenester for pengene, innovasjon eller bedre kvalitet. Det øker det offentliges byråkrati og ansattes jobbtrygghet og pensjon/lønn.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Aps utgangspunkt er at det offentliges kjernevirksomhet skal finansieres og driftes av det offentlige, hvor ideelle organisasjoner kan være et supplement.

483

Fagforbundet Arbeiderpartilag**Forslag:**

Arbeidsmiljøloven forbedres og forsterkes.

Begrunnelse:

De borgeliges forverringer i AML har ført til et hardere arbeidsliv, og må snus. I tillegg kan det være andre områder som bør diskuteres mellom partene, slik at eventuelle nødvendige endringer blir gjort.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap vil forsterke og fornye arbeidsmiljøloven, herunder reversere muligheten til generell adgang til midlertidige ansettelser.

485

Fagforbundet Arbeiderpartilag**Forslag:**

Det vedtas en bemanningsnorm i offentlige tjenester

Begrunnelse:

Benammingsnorm i for eksempel barnehager, skole og eldreomsorg gjør at en i større grad kan være sikker på at det tilbys gode tjenester og ansatte kan få rom for å gjøre en god jobb.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap er opptatt av kvalitet og effektivitet i offentlig sektor. En god grunnbemanning er avgjørende for at offentlig sektor skal kunne levere gode tjenester. Bemanningen må være dimensjonert i forhold til de oppgavene som skal løses, noe som vil være forskjellig fra sektor til sektor.

487

Fagforbundet Arbeiderpartilag**Forslag:**

Styrke satsingen på yrkesfag og gode lærlingeplasser. Det offentlige må i større grad ta ansvar for å ta inn lærlinger på sine arbeidsplasser

Begrunnelse:

Kommunenorge har ikke bidratt i stor grad når det gjelder å ta imot lærlinger, der er de private arbeidsgiverne mye flinkere

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Dette er i tråd med Aps politikk og våre prioriteringer i det alternative statsbudsjettet, samt representantforslag.

520

**Arbeid
Hedmark Arbeiderparti****Forslag:**

Hedmark Arbeiderparti foreslår at det vurderes en endring i dagpengeordningen, der dersom en tar en midlertidig jobb i og dette innebærer lavere inntekt enn 100% dagpenger, beholder man mellomlegget, slik at det alltid vil lønne seg å jobbe.

Begrunnelse:

I dag vil det i noen tilfeller innebære et økonomisk tap å gå fra dagpenger til et midlertidig vikariat o.l. i lavere stillingsbrøk fordi det ikke lønner seg inntektsmessig å gå over i arbeid da man mister dagpengene. Det er viktig å alltid stimulere til arbeid, og trygdeordningene må være innrettet slik at ingen taper penger på å begynne å jobbe. Det må bli enklere å kombinere dagpenger med utdanning. Vilklårene må endres slik at opplæring tilpasset fullt arbeid bør kunne gi rett til dagpenger. Dette for å utvide muligheten for å fortsette utdanning påbegynt før ledighet/permittering starter, og for å styrke den enkeltes mulighet til kompetanseheving som vil gi styrkede jobbmuligheter for den enkelte.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Rettighetene ved arbeidsledighet er i utgangspunktet gode i Norge. Det største problemet er den voksende og vedvarende arbeidsledigheten. Ap mener vi må rette ressursene og kreftene først og fremst mot dette.

**521 Kamp mot sosial dumping
 Hedmark Arbeiderparti****Forslag:**

Hedmark Arbeiderparti foreslår disse kravene. Dette innebærer blant annet at arbeid som skal utføres skal utføres av ansatte hos hovedentreprenøren og underentreprenøren. Enkeltpersonforetak eller innleie krever spesiell tillatelse. Det skal kun være ett eller to ledd i entreprenørkjeden. Alle entreprenører og underentreprenører skal ha lærlinger. Norsk skal være hovedspråket, både skriftlig og muntlig.

Begrunnelse:

Som regel brukes begrepet sosial dumping om utenlandske arbeidstakere. Sosial dumping kan innebære lavere timelønn, fravær av trygdeordninger, mangel på overtidsbetaling eller dårlig sikkerhet på arbeidsplassen. Fylkeskommunen som offentlig innkjøper har stor kjøpekraft og -makt, og derfor kan gjøre noe for å motvirke og bekjempe sosial dumping.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget er i tråd med Ap politikk, og deler av forslaget er allerede fulgt opp gjennom

arbeidet med ny lov om offentlige anskaffelser.

**539 Ja til tariffavtaler
 Aust-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Det må være et minimumskrav at private bedrifter som utfører arbeid på vegne av det offentlige eller mottar offentlige tilskudd, har tariffavtale og ordnede lønns- og arbeidsvilkår, herunder en god pensjonsordning.

Begrunnelse:

En tariffavtale er en avtale som inngås mellom partene i arbeidslivet. Dette er en viktig pilar i den norske modellen og bidrar til et ryddig arbeidsliv. Imidlertid er det altfor mange virksomheter som står uten tariffavtale og det er mange grelle eksempler på dårlige lønns- og arbeidsvilkår som følge av dette. Alle bedrifter, private som offentlige, bør ha tariffavtale.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap støtter opp under det organiserte arbeidslivet, og mener alle fortjener ordnede lønns- og arbeidsvilkår. Myndighetenes bidrag til å øke organisasjonsgrad og tariffdekning må gjøres gjennom samarbeid med partene i arbeidslivet.

**548 Krisetiltak for industrien på Sør- og Vestlandet
 Aust-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Den krevende situasjonen på arbeidsmarkedet, særlig på Sør- og Vestlandet, krever målrettede tiltak. Permitteringsregelverket må praktiseres fleksibelt og dagpengeperioden under permittering må være minst 52 uker så lenge situasjonen krever det. Antall lønnsplikt dager reduseres. Det må iverksettes målrettede tiltak for at bedrifter i utsatte sektorer som leverandørindustri og maritim sektor beholder kompetansen i omstillingsperioder. Det må også opprettes flere lærlingeplasser, flere studieplasser og fagskoleplasser, flere tiltaksplasser, bedre oppfølging av unge i NAV og mer fleksible dagpengeordninger. Det må gis støtte til utvikling av ny teknologi som kan redusere lokal forurensing og norske klimagassutslipp, gi støtte til nye næringer med store muligheter, aktivt tilrettelegge for nye arbeidsplasser. Øke statlig støtte til grundere og forskere, slik at vi kan få bygget nye og bedre industrier som både er grønne og vil dekke vårt behov til å fylle de trengte arbeidsplassene.

Begrunnelse:

Den høye arbeidsledigheten og mangelen på ordreserver innenfor en god del bransjer, særlig på Sør- og Vestlandet, er alarmerende. H/FrP-Regjeringen synes imidlertid å være døve for både alarmklokkene og advarsler fra næringsliv og fagbevegelse. Statsministeren selv sier ledigheten ikke er så høy og tiltakspakkene regjeringen skryter av er avslørt av Stavanger Aftenblad til å være en gedigen bløff. Lite av disse er spesielt beregnet for Sør- og Vestlandet, som i beste fall vil nyte godt av en liten brøkdel. Det som nå de fleste anerkjenner som en udiskutabel krise, omtales fra regjeringshold som en omstilling vi må gjennom. Dette er en omstilling til ledighet, ikke til utvikling av arbeidsplassene. I tidligere kriser har Arbeiderpartiet sammen med fagbevegelsen gjennom mange tiår bidratt til omstilling innenfor en rekke bransjer, og har bidratt til et konkurransedyktig næringsliv. I tillegg har vi gjennom det faglig/politiske samarbeidet gjennomført en motkonjunkturpolitikk som har avdempet de verste konsekvenser av tidligere kriser. Dagens H/FrP-regjering har ingen målrettede tiltak og er totalt handlingslammet. De tar ikke problemene på alvor og tror blindt på at bare de gir nok skatteuttak til de rikeste, så vil markedet ordne opp og folk komme i jobb. Dagens arbeidsledighetssituasjon beviser at skatteuttakene absolutt ikke virker.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslagene er i tråd med Aps politikk, og er fulgt opp gjennom alternative statsbudsjetter, representantforslag og i kontakten med partene i arbeidslivet.

**573 Arbeid og integrerin
 Årdal Arbeiderparti****Forslag:**

Årdal Arbeidarparti meiner at arbeid til alle er det viktigaste for Arbeidarpartiet.

Begrunnelse:

Det å delta i arbeidslivet skaper identitet, verdi og sjølvforsørging for den einskilde og felle verdiskaping til det beste for samfunnet. Alle skal kunne delta i arbeidslivet. Frivillig arbeid må verdsettast meir. Årdal Arbeidarparti meiner regjering og arbeidsliv må ta meir samfunnsansvar, slik at alle kan delta i arbeid

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Arbeid til alle er en av våre hovedsaker foran valget 2017.

**576 Utenforskapet må avvikles!
Nærøy Arbeiderparti**

Forslag:

En storstilt samordning og koordinering mellom parter i arbeidslivet, utdanningssystem, og hjelpeapparatet, må igangsettes for å motvirke utenforskap til arbeidsliv og utdanningssystem.

Begrunnelse:

I mange år har vi opplevd et stort frafall i videregående opplæring. Andelen uføretrygdete er stabilt høy, minoritetsspråklige har for lav yrkesdeltakelse og resultater fra introduksjonsprogrammet er for lavt. Dagens arbeidsmarkedstiltak har lav resultatoppnåelse med tanke på overgang til arbeid og antall mennesker på disse tiltakene er svært høye. Det er samfunnsøkonomisk svært lite lønnsomt at våre innbyggere havner i et utenforskap til arbeid og utdanning. Det å jobbe for opprettholdelse av arbeidslinja, er det som skaper bærekraft og utvikling, både for enkeltmennesker og samfunnet. Vi må samarbeide i større grad med arbeidslivet og anerkjenne arbeidsplassen som opplæringsarena for å bygge formell kompetanse. Dette vil utfordre både systemer, organisering, lovverk, verktøy og etablerte rutiner og praksis. Hjelpeapparatet er til for våre innbyggere, og det er nå på tide at vi setter de i sentrum for sin egen utvikling.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes, og møtes i forslag til partiprogram om en bred kompetansereform i arbeidslivet.

**600 Heltid skal være normen
Vest-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil sammen med arbeidslivets parter arbeide for en heltidskultur i norsk arbeidsliv, og bekjempe ufrivillig deltid. Vi forventer at det i fylkeskommunen, kommunene og på stortinget kontinuerlig arbeides aktivt for å komme ut av denne negative spiralen. Heltidsstillinger må være normen.

Begrunnelse:

Det er et omfattende problem at i overkant av 40 % av kvinner i arbeidslivet jobber deltid. Heltidsansatte gir bedre kvalitet, kontinuitet og større faglig oppfølging av alle de som har behov for helsetjenester. Ufrivillig deltid er i realiteten arbeidsledighet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap støtter tiltak mot ufrivillig deltid, og mener hovedregelen skal være faste, hele stillinger. Dette er et arbeid som myndighetene og partene i arbeidslivet i fellesskap må ta tak i.

641 Hele stillinger Kjelsås Arbeiderpartilag

Forslag:

Arbeiderpartiet skal arbeide for at offentlig ansatte tilbys faste hele stillinger og deltidsstillinger kun nyttes når arbeidstakeren ber om deltid.

Begrunnelse:

Deltidsstillinger må begrenses for å sikre at alle som arbeider i offentlig sektor får forutsigbar og selvstendig lønn. Deltidsstillinger tilbys i all hovedsak i kvinnedominerte yrker, noe som undergraver arbeidet for likestilling mellom kjønn.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslaget er noe kategorisk utformet, men målet er faste hele stillinger. Antallet deltidsstillinger må begrenses. Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap støtter tiltak mot ufrivillig deltid, og mener hovedregelen skal være faste, hele stillinger. Dette er et arbeid som myndighetene og partene i arbeidslivet i fellesskap må ta tak i.

642 Arbeidsmiljøloven Kjelsås Arbeiderpartilag

Forslag:

Arbeiderpartiet skal bevare Arbeidsmiljøloven som en vernelov for arbeidsfolk. Endringene gjort av Høyre / Frp regjeringen skal reverseres og loven gjennomgås og forbedres.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap vil forsterke og fornye arbeidsmiljøloven, herunder reversere muligheten til generell adgang til midlertidige ansettelser.

**643 Etter- og videreutdanning
Kjelsås Arbeiderpartilag**

Forslag:

Arbeiderpartiet skal arbeide for at arbeidsledige får tilbud om å gjennomføre relevant etter og videreutdanning finansiert av NAVs støtteordninger.

Begrunnelse:

Samfunnsøkonomisk vil det lønne seg å finansiere etter- og videreutdanning for arbeidsledige gjennom NAVs støtteordninger, i stede for å straffe arbeidsledige som på eget initiativ tar utdanning. I dag kuttes det i dagpengene om man tar etter- eller videreutdanning når man er arbeidsledig.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap mener at oppfølgingen av arbeidsledige må bli bedre, og peker på at kompetansegivende tiltak bør rustes opp.

644 **lælinger**
Kjelsås Arbeiderpartilag

Forslag:

Det skal etableres tilstrekkelig med lærlingplasser i arbeidslivet

Begrunnelse:

Det må bli lønnsomt for virksomheter å ta inn lærlinger, det kan stimuleres ved økonomiske tilskudd til arbeidsgivere og at det er et krav om lærlinger ved offentlige anskaffelser/innkjøp

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap vil styrke yrkesfagopplæringen og lærlingeordningen, herunder øke antallet lærlingeplasser i privat- og offentlig sektor.

651 **Sykelønnsordningen**
Kjelsås Arbeiderpartilag

Forslag:

Arbeiderpartiet skal være garantist for dagens sykelønnsordning

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Et anstendig og trygt arbeidsliv er en forutsetning for en god utvikling av landet vårt. Sykelønnsordningen er en naturlig del av dette.

**654 Fjerne adgang til faste ansettelse uten garantilønn
St. Hanshaugen Arbeiderparti**

Forslag:

Fjerne adgangen til å ha faste ansettelse uten garantilønn.

Begrunnelse:

I Norge er vi vant med tanken om at faste ansettelse skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv, men i dag opplever vi et arbeidsmarked der selve tanken om hva en fast ansettelse innebærer blir utfordret. Ansettelsesformer av typen "fast ansett uten garantilønn" blir stadig mer vanlig. I stedet for at den ansatte har oppmøte og arbeidsplikt og arbeidsgiver har lønnsplikt, så er disse ansatte fullstendig avhengig av at sin egen arbeidsgiver finner arbeid til den ansatte. Det er ikke å forstå som annet enn det moderne løsarbeidersamfunn. Denne ansettelsesformen utfordrer også grunnleggende verdier i det norske arbeidsmarkedet. Ordningen svekker de ansattes medbestemmelse. I en tid der det ansatte vil trenge mer kompetanse, bidrar denne ordningen til mindre satsning på kompetansen til den ansatte fordi tilknytningen til arbeidsgiverne er løsere.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap vil forsterke og fornye arbeidsmiljøloven, herunder reversere muligheten til generell adgang til midlertidige ansettelse og gjennomgå regelverket for inn- og utleie av arbeidskraft.

**694 Lov om offentlige anskaffelser
Søndre Skjeberg Arbeiderlag**

Forslag:

Når AP tar over i 2017 må det foretas en kraftig revisjon av anskaffelsesregelverket. Den må styrkes vesentlig i forhold til krav om lærlinger og opplæringsbedrifter, ansettelsesforhold og fagkompetanse, og at det er seriøse bedrifter som tar sitt samfunnsansvar som vinner frem i kampen om anbudene.

Begrunnelse:

De blå blå hadde en gyllen mulighet til å gjøre «lov om offentlige anskaffelser» til et nyttig verktøy i kampen mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet under arbeidet med å tilpasse loven til de nye anskaffelsesdirektivene. Loven kunne også blitt et nyttig verktøy for å satse på lærlinger og kompetanseutvikling. Den den muligheten benyttet de seg ikke av. Det ble som vanlig mye prat, men lite innhold. Det offentlige står for rundt 40% av alle oppdrag i bygg og anleggssektoren og kan med det «styre» disse bransjene vekk fra den utvikling man ser i dag hvor sosial dumping og arbeidslivskriminalitet brer om seg, og midlertidige ansettelse snart er normalen. Bygg og anlegg er den tredje største næringen i landet og en viktig bransje å bevare inn i det grønne skiftet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes og Ap er for å stille tydelige krav . Da den nye loven om offentlige anskaffelser ble behandlet i Stortinget våren 2016, var det tverrpolitisk enighet om viktige prinsipper i den nye loven, som også Ap stilte seg bak. Bl. a ble kravet om bruk av lærlinger i offentlige anskaffelser tydeliggjort, selv om Stortinget ikke gikk så langt som Ap og fagbevegelsen ønsket. I tillegg kom det i loven krav om å ivareta hensyn til miljø, menneskerettigheter og innovasjon.

695 Lærlinger også i private barnehager Søndre Skjeberg Arbeiderlag

Forslag:

Arbeiderpartiet bør gå i spissen for at lovens krav om å være lærebedrift ved leveranser til det offentlige, også gjøres gjeldende for private barnehager.

Begrunnelse:

I dag er det alt for mange unge som ikke fullfører videregående opplæring. En medvirkende årsak til dette er at det ikke er læreplasser nok. Både det private næringsliv og det offentlige bør ta større ansvar for å bedre den situasjonen. Mye fokus har vært på at det offentlige (stat, fylker og kommuner) må bruke sin makt som storinnkjøpere av varer og tjenester, for å presse ulike leverandører til å bli lærebedrifter. Særlig har fokus vært på byggenæringen. Vi har sågar fått en lovendring som skal hjelpe til (lov om offentlige anskaffelser): "Statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter og offentligrettslige organer skal stille krav om at leverandører er tilknyttet en lærlingordning, og at en eller flere lærlinger deltar i arbeidet med gjennomføringen av kontrakten. Kravet gjelder i bransjer hvor departementet i forskrift har definert at det er særlig behov for læreplasser. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om krav om bruk av lærlinger, herunder at kravet bare skal gjelde for kontrakter over en bestemt verdi og varighet. I den enkelte anskaffelsen må kravet stå i forhold til kontraktens art og omfang.". Den samme tankegang burde gjelde private barnehager. I dag er det et stort antall unge som ikke får læreplass i barne- og ungdomsarbeiderfaget. De som får det, får i all hovedsak tilbud i kommunale barnehager. Det ser ikke ut til at den lovendringen som er vedtatt kan brukes overfor de private barnehagene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap vil styrke yrkesfagopplæringen og lærlingeordningen. Se flere forslag i programutkast (andre utkast), side 15. Se også forslag nr. 487, 644 og 694. Politisk og prinsipielt er det et godt forslag, som bør vurderes av red.kom. I prinsippet er det ikke forskjell på en del offentlige aktører som får plikt til å ta inn lærlinger, men det juridiske må sjekkes ut, og om det er hjemmel for å pålegge dette på private bhg.

**704 Midlertidighet i arbeidsforhold
Fredrikstad Arbeiderparti****Forslag:**

- Den generelle adgangen til midlertidige ansettelser må fjernes - Med unntak av erstatning for ansatte som er syke, eller har permisjon, begrenses tidsrommet for midlertidig ansettelse til ett år. - Bruk av bemanningsbyråer er ikke tillatt. Unntatt her er erstatning av ansatte som har permisjon eller er fraværende på grunn av sykdom. - Likebehandlingsprinsippet i AML §14-2a som sikrer den innleide lik lønn som de som er ansatt i virksomheten, må utvides til også gjelde for perioder uten arbeidsoppdrag. - At det i norsk territorium skal gjelde norske lønns- og arbeidsvilkår.

Begrunnelse:

Faste og hele stillinger skal være hovedregel i det norske arbeidslivet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti støtter intensjonene i forslaget.

Innstilling fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Sentralstyret:**

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap vil forsterke og fornye arbeidsmiljøloven, herunder reversere muligheten til generell adgang til midlertidige ansettelser, samt gjennomgå regelverket for inn- og utleie av arbeidskraft.

**705 Lovfestet rett til 100% stilling
Fredrikstad Arbeiderparti****Forslag:**

Lovfestet rett til 100% stilling, deltid etter ønske fra den ansatte selv.

Begrunnelse:

Det må bli en rett til å få en 100% stilling. Et fast arbeidsforhold er virkemiddelet som skal til for at arbeidstakere får et trygt og godt fundament i sin etablering. Ved nyetablering og som ansatt i midlertidig stilling, vil bankene helst ikke ha deg som kunde. Det kreves et fast arbeidsforhold med forutsigbarhet i lønnsinntekt. Som ung og uetablert, vil dette bety at selv om inntekten er stabil, ikke har mulighet til å etablere seg på boligmarkedet uten å ha en stor egenkapital, eller familie som kan stille opp som kausjonister. Midlertidige ansettelser vil skape en uro blant øvrige ansatte på bedriften, fordi selv om de

er en del av bedriftens HMS ansvar (ved innleie fra bemanningsforetak), så kan de ikke ta del i de utvalgene som bedriften har. Tilhørigheten til bedriften blir svekket og man skaper et A og B lag. Usikkerheten er stor og man er prisgitt bedriftens ønsker om videre arbeid. Retten til å tjene til livets opphold, og ta del i bedriftens pensjonssystem er av vesentlig betydning for den enkelte. Ved midlertidige kontrakter vil slike bindinger bli borte.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti støtter arbeidet for at heltid skal være en rett og deltid en mulighet.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap støtter tiltak mot ufrivillig deltid, og mener hovedregelen skal være faste, hele stillinger. Dette er et arbeid som myndighetene og partene i arbeidslivet i fellesskap må ta tak i.

707 Nei til karenstid på arbeidsledighetstrygd Fredrikstad Arbeiderparti

Forslag:

Karenstid bestemmelsen for arbeidsledighetstrygd må endres tilbake til 8 ukers regelen.

Begrunnelse:

Det er innført en karantenetid på å motta arbeidsledighetstrygd på 3 mnd. I spesielle tilfeller, ved flere arbeidsavbrudd innenfor en gitt periode, så er den øket til 6 mnd. Dette er å straffe de som har minst fra før. Med de fleksible arbeidstidsordningene som arbeidsgiver legger opp til i dag, vil svært mange kvinner rammes hardt dersom de blir arbeidsledige. Mange arbeider deltid, og flere har forsørgerbyrde. Innenfor servicesektoren som hotell/restaurant – omsorgsykker, varehandel for å nevne noen, er det i flertall deltidstillinger og mange lever fra lønn til lønn. Ved arbeidsledighet må man da leve uten inntekt i 3 mnd. før dagpengene kommer inn. Det er mange årsaker til at man er arbeidsledig

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap var imot å utvide karenstiden for dagpenger for arbeidsledige som slutter frivillig fra 8 til 12 uker fordi det for det første er usosialt, og dessuten reduserer fleksibiliteten i et arbeidsmarked preget av store omskiftninger.

**708 Prioritering av HMS arbeid
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Et godt og reelt HMS arbeid i bedriftene må prioriteres høyere, slik at sykefraværet kan reduseres.

Begrunnelse:

Styrke NAV ansattes kompetanse på å møte arbeidstakere i en sårbar situasjon, være seg sykdom, arbeidsledighet osv. Et godt samarbeid mellom arbeidsgiver, NAV, bedriftshelsetjeneste osv. vil gi den ansatte en forutsigbarhet i sin situasjon. Ved å bidra til og oppmuntre til en felles forståelse av hele mennesket, kan vi redusere sykefravær, og dermed få arbeidstaker raskere tilbake i jobb.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Helse, miljø og sikkerhet er en viktig prioritering i et anstendig og trygt arbeidsliv som har plass til alle.

**711 Lærlingekrav i anbudsprosesser
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet ønsker at inntak av lærlinger skal være et av kriteriene i anbudsprosesser i alle landets kommuner.

Begrunnelse:

Unge sosialdemokrater ønsker å sette krav til kommune, stat og andre offentlige aktører for å det skal bli mer avgjørende og nærmest et krav for bedrifter å ha lærlinger. Derfor skal det settes krav om at offentlige aktører kun skal kjøpe produkter og tjenester av bedrifter som har ansatt lærlinger. Forslaget skal gjelde bedrifter som praktisk kan ha lærlinger på bedriften.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Da den nye loven om offentlige anskaffelser ble behandlet i Stortinget våren 2016 ble blant annet kravet om bruk av lærlinger i offentlige anskaffelser tydeliggjort, selv om Stortinget ikke gikk så langt som Ap og fagbevegelsen ønsket.

**734 Faste ansettelser
Fredrikstad Arbeiderparti****Forslag:**

Faste ansettelser skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv.

Begrunnelse:

Alle bør ha mulighet til en trygg og god arbeidsplass.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap vil forsterke og fornye arbeidsmiljøloven, herunder reversere muligheten til generell adgang til midlertidige ansettelser.

**735 Nei til sosial dumping
Fredrikstad Arbeiderparti****Forslag:**

Styrket innsats mot sosial dumping.

Begrunnelse:

Fenomenet sosial dumping er økende i Norge.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap mener det er på høy tid å trappe opp innsatsen mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet.

**766 Begrensning av bemanningsbransjens virksomhet
Østfold Arbeiderparti****Forslag:**

Det må igjen bli forbudt å leie ut ordinærarbeidskraft. Bemanningsbransjen må igjen bli et vikarbyrå, som kan leie ut vikarer og ekstrahjelp ved sesongsvingninger av kort varighet. Ansettelsesforhold i vikarbyråene skal være slik vi kjenner det i Norge. Det vil si en fast definert arbeidstid, med lønn og arbeidsplikt i denne tiden. Ansettelsesforholdet skal være fast ansatt henhold til arbeidsmiljølovens bestemmelser. 0% kontrakter eller « Fast ansatt uten lønn mellom oppdrag» må bli ulovlig, er man fast ansatt, så har man definert en arbeidstid, og har betalt for denne mot arbeidsplikt.

Begrunnelse:

Det er ikke behov for et ledd til som kun selger arbeidskraft til ordinært bemanningsbehov. Vi ser at denne fleksibiliteten går på bekostning av arbeidstagerne og den norske samfunnsmodellen. Denne bransjen har innrettet seg på en måte som raserer den Norske modellen i forhold til arbeidslivet. Arbeidstagerne i denne bransjen blir rettsløse, selv om de organiserer seg. De som blir ansatt på såkalte 0% kontrakter, hvor det kun betales lønn for utført arbeid, og det ikke er noen definert arbeidstid, mister en rekke arbeidstakerrettigheter. Bransjen har innrettet seg på en måte som snylter på den norske arbeidslivsmodellen. Bemanningsbransjen må vel være den eneste bransjen hvor NAV aksepterer at den «fast ansatte» er «arbeidsledig» I alle fall så er det slik at de som er ansatt i bemanningsbyrå, tilkjennes dagpenger mellom oppdragene uten karenisdager. Vi har i den siste tiden også sett en rekke eksempler på at «ordinære» bedrifter oppretter «bemanningsselskap» til å forsyne bedriften men arbeidskraften. Bemanningsselskapene bidrar ikke i spleiselaget og sikkerhetsnettet i den norske modellen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslaget er vedtatt av Østfold Arbeiderpartis årsmøte.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Ap vil forsterke og fornye arbeidsmiljøloven, herunder reversere muligheten til generell adgang til midlertidige ansettelser, samt gjennomgå regelverket for inn- og utleie av arbeidskraft.

**782 Arbeid til alle er Arbeiderpartiets viktigste sak!
Telemark Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeidsledigheten er høyere enn på 20 år. 134000 personer er ledige pr utgangen av mars 2016, og

stadig flere mister arbeidet og nye bransjer blir rammet. Telemark Arbeiderparti krever at arbeidsledigheten møtes med en mye mer aktiv arbeids- og næringspolitikk, med følgende innhold: 1. Opprette en ordning med statsgaranti for låneforpliktelser til landbasert industri for å sikre investeringer. 2. Videreutvikle og forsterke ordningen med såkornfond og tidligfase-kapital. 3. Etablere gode ordninger der staten på kommersielle vilkår kan være en aktiv partner og/eller medeier i forbindelse med industrielle nyetableringer og videreutvikling av eksisterende industribedrifter. 4. Utvide Garantiinstituttet for eksportkreditts ordning med byggelånsgaranti for skip. 5. Fremskynde offentlige anskaffelser av ferger og skip og stille strenge miljø- og klimakrav til oppdragene. 6. Fremskynde overgangen til sirkulærøkonomi og styrke klimateknologifondet og miljøteknologiordningen for å legge til rette for utvikling og bruk av ny klimateknologi i industrien. 7. Satse mer på hydrogen som energibærer og påse at Norge kan ta en globalt ledende posisjon i utviklingen av hydrogenteknologi. 8. Starte realiseringen av minimum ett fullskala CCS (Carbon Capture and Storage / karbonfangst- og lagring) anlegg i Norge i løpet av 2020. 9. Bidra til at sysselsetting av lærlinger i offentlig sektor opprettholdes, og skjerpe kravene til at kun bedrifter med lærlinger vinner offentlige anbud. 10. Bevilge flere midler og bedre muligheter for bedriftsintern opplæring. Ordninger for å kombinere opplæring og arbeidsavklaringspenger må bli mer fleksible. 11. Sørge for en sterkere utvikling av jernbane. 12. Større utvikling av skogen og treforedling. 13. Utvikle havner for sjøveistrafikk. 14. Forenkle de ulike ordningene som er i Innovasjon Norge.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet mener en tiltakspakke mot arbeidsledighet er nødvendig. Regjeringens tiltakspakker har vært enten innholdsløse eller for svake.

783 AP i front for å bekjempe arbeidslivskriminalitet Telemark Arbeiderparti

Forslag:

Telemark fylkesting og Skien kommunes bystyre var tidlig ute med modige vedtak for å bekjempe sosial dumping og sikre seriøsitet ved offentlige anskaffelser. Mange av våre kommuner har fulgt opp med tilsvarende vedtak. Telemark Arbeiderparti vil bekjempe de negative utviklingstrekkene, og vil jobbe aktivt for det seriøse arbeidslivet gjennom at Telemarksmodellen mot sosial dumping innføres i alle kommuner og fylkeskommuner. Kampen mot arbeidslivskriminalitet, sosial dumping og løserer tilknytningsformer til arbeidslivet må fortsette og den må skjerpes. Kontrollatatenes ressurser og sanksjonsmuligheter, og samarbeidet på tvers av fagetater, må styrkes. Det gode arbeidslivet er under press. Både nasjonalt og internasjonalt ser vi en økende grad av individualisering og nedbygging av arbeidstakernes beskyttelse i regelverket. Sosial dumping, økt bruk av innleie- og bemanningsbyråer og uoversiktlige selskapsorganiseringer bidrar til en svekkelse av HMS-arbeidet, arbeidsplassdemokratiet og maktbalansen mellom arbeidsgiver og arbeidstaker.

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:****Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Ap mener det er på høy tid å trappe opp innsatsen mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet.

**795 Arbeiderpartiet skal bekjempe Arbeidslivskriminalitet.
Vestfold Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet skal bekjempe Arbeidslivskriminalitet. Det gjennomføres pilotprosjekter slik at man får testet ut modeller som for eksempel Vestfold- modellen før det innføres i hele landet.

Begrunnelse:

Vestfold har vært et av fylkene i landet med mest svart arbeid og tall tyder på at opptil 10 mrd kroner blir unndratt beskatning i fylket hvert år. I 2015 ble prosjektet «Akrim Vestfold» etablert. Deltakere i samarbeidet er Fylkesmannen, Fylkeskommunen, Skatt Sør, Arbeidstilsynet, Politiet, KS, Kommunene i Vestfold, LO og NHO. Fylkesmannen er koordinator i gruppen. Alle parter i prosjektet har med aktører som sitter på beslutningsmyndighet slik at det er kort vei fra et tips kommer inn til det skjer en handling i andre enden. Alle tipsere er anonyme og bare i 2016 er over 80 saker gått til videre behandling i de ulike etater og beslutningsmyndigheter. Det beste eksempelet var et tips på en bedrift hvor det kun gikk 45 minutter til skatt sør stod på døren og fulgte opp tipset. I tillegg til tipssamarbeidet har man startet en kampanje som heter Medbyggerne som er en holdningskampanje mot svart arbeid. Det er bransjelaugene som selv deler ut logoen til firmaer som er seriøse og det oppfordres til å publikum å bruke hvite tjenester. Det er nå blitt status for firmaene og kunne kjøre rundt med logoen. Dersom ingen kjøper svarte tjenester vil markedet bli borte for de useriøse. Det tredje er hvite bygg hvor man sjekker nye kommunale og fylkeskommunale bygg.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap, og støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Ap mener det er på høy tid å trappe opp innsatsen mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet.

**796 Feriepenger under sykdom
Vestfold Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil at det må utbetales feriepenger av hele sykkelønnsperioden, med lik proSENTSATS som for feriepenger opparbeidet i arbeid.

Begrunnelse:

I dag får man bare feriepenger for 48 dager om man blir langvarig sykemeldt og havner under NAV sine regler. Det er kun de som i sine arbeidsavtaler har full lønn under sykdom som får fullt ut feriepenger. Derfor bør denne retten lovfestes i ferieloven.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap, og støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet er for å opprettholde en god sykkelønnsordning, slik som i dag. Det har i perioden ikke blitt lagt fram forslag om å øke sykkelønnsrettighetene.

**804 Styrke tiltak for de med nedsatt arbeidsevne
Vestfold Arbeiderparti**

Forslag:

Styrke tilbud om formell fagopplæring til personer med behov for særlig tilrettelegging.

Begrunnelse:

Endringer i arbeidsmarkedspolitikken med konkurranseutsetting av arbeidsmarkedstiltak og omlegginger av skjermede tiltak for arbeid- og inkluderingsbedriftene rammer de med nedsatt arbeidsevne. De siste tiltak som benyttes som såkalte skjermede tiltak er kvalifiseringstiltak (KIA) og arbeidspraksis (APS). Disse er nå i ferd med å bli erstattet med et nytt tiltak, Arbeidsforberedende trening (AFT). Både finansiering og innretning på dette tiltaket er i utgangspunktet ikke egnet for å kunne dekke det omfattende opplæringsbehovet ovennevnte målgruppe har for å få seg formell utdanning og arbeid. En viktig målgruppe får dermed endrede forutsetninger for å kunne tilegne seg verdifull kompetanse og muligheten for arbeid i det ordinære arbeidslivet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap, og støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har vært motstander av kommersialisering av arbeidsmarkedstiltak, da vi frykter dette vil ramme de svakeste brukerne og generelt svekke atferingstilbudet. AFT-tiltaket har imidlertid blitt godt mottatt av de tradisjonelle atferingsbedriftene, og utviklingen av dette tiltaket er ikke en del av regjeringens kommersialiseringspolitikk.

805 Heltidskultur Vestfold Arbeiderparti

Forslag:

Utrede nasjonale krav til andelen heltidsansatte i arbeidslivet. Følges opp med statlig finansiering.

Begrunnelse:

I deler av arbeidslivet er andelen deltidsansatte svært høy. Et eksempel er innenfor pleie- og omsorgsykker i kommunesektoren. Det foreligger tung forskningsbasert dekning for en påstand om at dette er svært problematisk. For det første er det uheldig for brukerne av pleie og omsorgstjenester at det er et for stort antall mennesker som står for tjenestene. Det er direkte skadelig for tjenestenes kvalitet at tjenestene i så stor grad ytes av deltidsansatte. For det andre er det dyrt for samfunnet – og arbeidsgiverne – å administrere flere deltidsansatte fremfor færre heltidsansatte. Det har dessuten klare negative konsekvenser for eierskap til arbeidsplassene, kompetanseutvikling- og overføring mm. For det tredje har stor deltidsandel negative konsekvenser for rekruttering til yrkene – for lønns- og arbeidsvilkår generelt - og for den pensjonen som arbeidstakerne får ved enden av karrieren. Det er videre slik at det i stor grad er kvinner som representerer deltidsarbeidskraften, slik at kvinner systematisk kommer svakere ut enn menn i denne delen av arbeidsmarkedet. Partene i arbeidslivet har over tid arbeidet med problemstillingen uten å lykkes. Arbeiderpartiet vil utrede mulighetene for å innføre nasjonale krav i lovgivning som setter krav til heltidskultur; herunder klare krav til andel heltidsansatte i utvalgte deler av arbeidslivet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap, og støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap støtter tiltak mot ufrivillig deltid, og mener hovedregelen skal være faste, hele stillinger. Dette er et arbeid som myndighetene og partene i arbeidslivet i fellesskap må ta tak i.

**856 Mer rettferdig pensjon
Bærum Arbeiderparti**

Forslag:

NAV's regelverk gjennomgås på nytt slik at AFP-pensjonister får beholde mer av de inntektene de måtte ha utenom pensjon/trygd.

Begrunnelse:

AFP-pensjonister som har inntekter i tillegg til trygden får i dag beholde 34,77 % av disse inntektene mens tilsvarende 65,23 % av bruttoinntekten fra arbeid går til fradrag på pensjonen. For mange og da særlig for dem med variable inntekter, oppleves det ikke som at det lønner seg å arbeide ved siden av pensjonen. Den samme regelen gjelder også for folkevalgte som mottar pensjon i motsetning til yrkesaktive som får beholde hele møtegodtgjørelsen og i tillegg kan få dekket tapt arbeidsfortjeneste.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet støtter gode pensjonsordninger, og tar til orde for å utjamne forskjellene mellom privat og offentlig AFP. AFP er ikke myndighetsstyrt, men avtalefestet mellom partene. Eventuelle forslag til endringer må derfor utvikles i nært samarbeid med de ansattes organisasjoner og gjennom forhandlinger.

**877 Et seriøst arbeidsliv
Buskerud Arbeiderparti**

Forslag:

Buskerud Arbeiderparti mener: At det på offentlige anskaffelser må være krav til begrensninger på antall ledd i kontraktskjeden, kontrakter for alle ansatte, bruk av lærlinger og tilgang på fagkunnskap lik Skiensmodellen. At det i offentlige anskaffelser bruker seriøsitetsskrav som vedlegg til anbudskontrakter At man må styrke trepartssamarbeidet i alle kommuner

Begrunnelse:

Å sikre et seriøst og anstendig arbeidsliv er viktig for å sikre et trygt og godt arbeidsliv for alle. Den siste tiden har det blitt avdekket flere og alvorlige eksempler på sosial dumping og arbeidslivskriminalitet i det norske arbeidslivet. Slik vil vi ikke ha det. Det snakkes mye om seriøsiteten i Norsk arbeidsliv og næringsliv, likevel ser vi at det ikke gjøres nok for å motarbeide disse kreftene. 450 milliarder kroner pr år går gjennom det svarte markedet, en sum som gir en skattesvikt på ca 150 milliarder kroner, midler som skulle vært brukt til andre former enn å gå tilbake til den svarte økonomien. Den rødgrønne regjeringen satte i gang flere tiltak for å motarbeide svart økonomi og sosial dumping. Arbeiderpartiets stortingsgruppe har fortsatt å sette fokus på dette og fremmet flere gode forslag til tiltak som er viktig for et seriøst arbeidsliv. Offentlig sektor er en stor innkjøper av tjenester og varer og er en viktig aktør i å sikre et seriøst arbeidsliv. Buskerud Arbeiderparti mener at kommuner og fylkeskommune må ha dette på dagsorden i sine kommuner. Å ta forholdsregler for å hindre svart økonomi og arbeidslivskriminalitet er et samfunnsansvar som i særdeleshet ligger innkjøp i offentlig sektor. Å

tillate useriøse aktører og kriminalitet i slike kontrakter har store konsekvenser. Det undergraver rettferdig konkurranse, arbeidstakernes rettigheter og finansieringen av velferd. I flere kommuner er det allerede gjennomført tiltak for bedre kontroll som blant annet Skiensmodellen/ Telemarksmodellen. Buskerud Arbeiderparti mener alle kommuner og fylkeskommunen bør ha tilsvarende modeller for sine anskafelser. Samarbeidet med partene i arbeidslivet er også viktig for å bekjempe useriøse aktører i arbeidslivet. Disse er viktig for utføring og utarbeidelse av tiltak som kommuner trenger.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap vil forsterke og fornye arbeidsmiljøloven, herunder reversere muligheten til generell adgang til midlertidige ansettelser, og vil trappe opp innsatsen mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet og videreutvikle bransjeprogrammer i arbeidslivet.

878 Ei offensiv pakke mot ledighet Buskerud Arbeiderparti

Forslag:

Buskerud Arbeiderparti mener at:

- Ungdomsgarantien skal utvides til å gjelde alle opp til 35 år.
- Stortinget må øremerke penger i kommunal og statlig sektor til praksisplasser og tiltaksplasser som sikrer alle en reell mulighet til å komme inn i arbeidslivet.
- Øke antallet fagskoleplasser
- Justere dagpengereguleringen noe, slik at unge ledige kan ta videregående opplæring.
- Øke antallet studieplasser spesielt innenfor velferdsgag og realfag.
- Øke lærlingetilskuddet og antallet offentlige læreplasser
- Ansette egne ungdomskoordinatorer i nav, som har et ekstra ansvar for de under 35, og sikrer at de unge ledige får rask og god behandling. Som følge av fallet i oljeprisen har petroleumssektoren offshoreindustrien og tilhørende leverandørindustri idag store utfordringer.
- Det bør åpnes for at tilskudd til bedriftsintern opplæring kan gis til bedrifter som midlertidig er rammet av markedssvikt på grunn av konjunkturmessige forhold.
- Mulighet for bedriftsintern opplæring økes fra 13-26 uker.
- Sette igang et program for overføring av kunnskap fra offshoresektoren og leverandørindustrien til andre sektorer.
- Den norske ferjeflåten må sikres oppgradering mot mer miljøvennlig drift gjennom en søkbar offentlig tilskuddsordning
- Planlagte oppgraderingstiltak i petroleumssektoren bør iverksettes nå.
- Endre permitteringsreguleringen slik at det er mulig å permittere i opptil 52 uker og gjøre det mulig med rullerende permittering for å sikre at ingen havner helt utenfor

Begrunnelse:

Som følge av den blåblå regjeringas unnfallenhet i kampen mot arbeidsledigheten er det nå flere ledige enn det har vært på 10 år. Dette rammer i størst grad unge arbeidstakere. Sist inn, først ut. Buskerud Arbeiderparti er av den oppfatning at nå må verktøykassa brukes som til noe annet enn pynt på pauserommet i statsministerboligen. Nå må tiltak iverksettes og høyresidas dogmer mot en aktiv politikk parkeres. Regjeringas angrep på arbeidsmiljøloven med mer bruk av midlertidige stillinger sørger også for en mindre sikker hverdag. Dette til sammen sørger for en mindre trygg arbeidshverdag for alle i det norske arbeidslivet. Dagens krise på arbeidsmarkedet utfordrer i dag særlig to grupper: Ungdom, og ansatte i petroleumssektoren med tilhørende støttetjenester og leverandører. . At det er disse to gruppene som i størst grad rammes er særlig utfordrende, den ene gruppen sitter med ny kunnskap som

ikke får kommet inn i arbeidslivet, og den andre gruppen sitter på fantastisk kunnskap som det er viktig at ikke forsvinner. Om Norge skal fortsette å være et land som leder an i utviklingen av ny teknologi på feltet kan vi ikke la kompetansen forsvinne. I Spania og andre søreuropeiske land har vi over lengre tid sett høy ledighet blant unge arbeidstakere, dette har medført at det ikke lenger er uvanlig at unge mennesker 30+ forstøtt bor hjemme hos foreldrene sine. Og ikke får startet sine. Nå er ikke Norges ledighet blant unge like høy enda, men en situasjon der en hel generasjon ender opp uten mulighet til å ta ansvar for egne liv er ikke en situasjon vi ønsker her, men med den økende ledighet og regjeringens manglende tiltak, er det den fremtiden flere unge i Norge også vil få. Nav bør i større grad gi spesialisert oppfølging av denne gruppen, da de oftere trenger tettere og mer omfattende oppfølging. Det bør derfor ansettes egne ungdomskoordinatorer i nav som sikrer rask oppfølging og en raskere vei inn og ut av systemet. Det finnes idag en rekke uløste oppgaver i offentlig sektor og Buskerud AP mener at det her bør komme på plass tiltaksplasser i det offentlige regi som gir muligheter for å utvikle seg og tilegne seg arbeidserfaring for denne gruppen. Utdanning er for mange den største utfordringen, og en studie viser at 40% av unge ledige ikke har fullført videregående. Idag er det slik at man ikke får beholde dagpenger om man tar videregående opplæring, dette regelverket bør justeres for å sikre at ingen blir hengende etter. Samtidig bør øke lærlingetilskuddet for å sikre at dette ikke blir salderingspost for bedrifter i en stram tid, samt øke antallet lære plasser, studie plasser og fagskole plasser for å sikre at den kommende arbeidsstokken er bedre skolert etter at krisa er over og slik at vi på den måten kommer styrket ut av dagens situasjon. Det er viktig å beholde og videreforedle den kunnskapen mange av de ansatte som idag permitteres og avskjediges innehar. Alle som har jobbet i sektoren kan ikke forvente at at etterspørsel og ordrepågang tas opp igjen på samme nivå som tidligere. Det er derfor viktig med både oppdatering av kunnskap og rekallibrering. Staten har samtidig en mulighet som stor oppdragsgiver til å sørge for økt ordrepågang, og bør bruke denne muligheten til å iverksette viktige rehabiliterings og oppgraderingstiltak, både knyttet til verftsindustrien og annen offshore virksomhet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. En kraftfull tiltakspakke for å møte den økende og vedvarende arbeidsledigheten er nødvendig.

880 Industri **Hordaland Arbeiderparti**

Forslag:

-Oppgradere Mongstadraffineriet for å ta imot og raffinere Johan Sverdrup-oljen -Gjennomføre nødvendig og forebyggende vedlikehold på offshoreinstallasjoner -Gi norsk leverandørindustri muligheter til å produsere større deler av leveransene hjemme -Gi Oljedirektoratet kompetanse og ressurser til å se til at utbyggingsprosjekter på norsk sokkel er godt nok planlagt, og har kontrakts strategier som sikrer gjennomføring på tid og kostnad, for på den måten å hindre at asiatiske verft vinner med kunstig lave anbud som etterfølges av forsinkelser og kostnadsøkninger -At det iverksettes et arbeid for å få utført plugging av forlatte brønner på sokkelen for å utnytte ledig kapasitet i næringen - Kreve at regjeringen kommer med motkonjunkturtiltak som monner på Vestlandet, deriblant setter folk i

jobb for å utvikle ny klimateknologi.

Begrunnelse:

Statoil har gjennomført drastiske kutt de siste par årene, effektivisering av eget selskap og leverandørindustrien har det vært behov for, men ikke i den størrelsesorden det er gjennomført. Mye av kuttene er gjort for å kunne betale aksjeutbytte og dermed tilfredsstillende børsene og børskursen. Norges befolkning er Statoils største eier med over 70 %, et eierskap som må brukes aktivt. Oljeselskapene må gjennomføre nødvendig vedlikehold og investeringer for å ivareta ressursene og verdiene. Norge har historisk hatt store inntekter fra olje- og gassproduksjon gjennom aktivt statlig eierskap. Oljeprisen er i dag den laveste på over ti år og nye investeringer på norsk sokkel bærer større risiko enn før. Denne risikoen må tas i betraktning når utbygging vurderes. Den unike kompetansen som finnes i oljeindustrien må vi bygge videre på for å satse på offshore vindkraft og andre fornybare næringer. Norge har gode forutsetninger for produksjon av billig og fornybar energi. Dette kan forbedres gjennom økt satsing på modernisering av vannkraftanlegg, noe som vil kunne bidra positivt globalt sett. Staten må ta nødvendige grep for å fremskynde offentlige investeringer, og en bør ha fokus på investeringer som fører til energieffektivisering av offentlige bygg.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslagene om plugging av brønner og vedlikeholdsetterslep er i tråd med forslag fremmet i denne perioden. Det er også en egen vestlandspakke og fokus på klimateknologi. Styrket miljøteknologiordningen i Innovasjon Norge med 1 milliard over 4 år.

881 Dagpenger og permitteringer Hordaland Arbeiderparti

Forslag:

-At permitteringsperioden utvides fra 30 til 52 uker -Ordningen tilpasses slik at den også treffer ulike rotasjonsordninger -Det innføres bestemmelser om rullerende permitteringer uten at dette skal øke kostnadene -Betalingssplikt for arbeidsgiver reduseres til 5 dager -Åpne for muligheter til å ta kurs/etterutdanning når en er permittert/arbeidsledig uten å miste dagpengene -Gjøre det mulig for arbeidstakere som tar utdanning ved siden av arbeid å fortsette utdanningen også under permittering/arbeidsledighet uten bortfall av dagpenger -Legge til rette for at bedriftsintern opplæring kan kombineres med dagpenger under permittering -Ferietillegget for permitterte/arbeidsledige må gjeninnføres -Satsen for dagpenger bør økes fra 62 % til 70 %. -Tilrettelegging for delvis permittering gjennom å tillate permittering i 40 prosent med dagpenger, fra 50 prosent i dag.

Begrunnelse:

Fra 1.1.15 fjernet regjeringen ferietillegg for dagpengemottakere, både arbeidsledige og permitterte. Feriepenger er erstatning for lønn i det tidsrommet en har ferie. Arbeidsledige og permitterte, samt deres familie, har også behov for ferie. Dette må derfor reverseres. Da regjeringen fjernet ferietillegget i dagpengeordningen hevdet den at dette vil bidra til å motivere til arbeid. Reduksjon i ytelse motiverer ingen til arbeid, men noen vil bli tvunget til arbeid uten ferie. Alle mennesker har behov for ferie.

Dagpengereglene må gi rom for at ansatte som har blitt arbeidsledige og som har startet et utdanningsløp, og som dermed er i ordinær permisjon enkelte dager i uka/måneden, får rett til dagpenger tilsvarende stillingsprosenten. Det skal ikke være noe egenandel i form av ventedager ved permittering og arbeidsledighet. Personer som har krav på dagpenger skal få dette fra første dag. Dagpengene utgjør i dag, som hovedregel, omtrent 62 % av fjorårets lønnsinntekt. Denne satsen er for lav, og bør heves til 70 %.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap har i perioden fremmet forslag om å forbedre permitteringsordningen, noe regjeringen etter lang tid, og stort press fra partene i arbeidslivet, delvis har etterkommet. Ap stemte også imot å fjerne feriepengetillegget for arbeidsledige. Ap har tatt til orde for å i større grad bruke utdanning som virkemiddel når det gjelder unge arbeidsledige.

882 Fast ansettelse Hordaland Arbeiderparti

Forslag:

-At Stortinget avviser regjeringens forslag om midlertidige ansettelser -Definisjonen av en fast stilling må tydeliggjøres i Arbeidsmiljøloven.

Begrunnelse:

Hovedregelen i Norge er at man ansettes i fast stilling. Men dette utfordres stadig av kreative arbeidsgivere og høyresiden. Midlertidige ansettelser og lengre arbeidsdager undergraver arbeidstakerrettigheter og arbeidshelse. Å ignorere arbeidslivsforskning og arbeidstakerorganisasjonenes klare advarsler mot de negative følgene av midlertidige ansettelser og grenseløse arbeidsdager kan knapt kalles moderne, selv om regjeringen påstår det motsatte. Det er også vanlig i dag i bemanningsbransjen at arbeidstakerne ansattes som "fast ansatt uten garantilønn". Gjennom ansettelsesformen, "fast ansatt uten garantilønn" har arbeidsgiver ingen plikt til å tildele noe nytt oppdrag. For tida mellom oppdragene løper det verken lønns- eller arbeidsplikt. Avtalen innebærer ingen trygghet for arbeid og inntekt. Arbeidsmiljølovens regler om stillingsvern for fast ansatte gjelder i praksis ikke, med mindre en blir sagt opp mens en er under oppdrag. Det er sterkt bekymringsverdige når slik løs tilknytning begynner å spre seg til andre bransjer. Ansettelsesformen rammer den enkelte arbeidstaker, men den undergraver også det offentlige trykkesystemet ved at bemanningsforetakene på denne måten unndrar seg forpliktelser andre arbeidsgivere har ved bl.a. permitteringer og overlater regningen til det offentlige. Løse tilknytning mot arbeidsgiver hvor arbeidstaker stiller svakere grunnet manglende vern, sammen med arbeidsgivers manglende vilje til å investere i kompetanse hos arbeidstaker, utfordrer den norske modellen og velferdssamfunnet. Arbeiderpartiet vil derfor tydeliggjøre definisjonen av en fast stilling. Denne skal fremstå tydelig i Arbeidsmiljøloven. Arbeiderpartiet mener at en fast ansettelse i arbeidsmiljølovens forstand forutsetter en bestemt stillingsstørrelse og en tilsvarende forutsigbar lønn, noe som innebærer reelt stillingsvern med bl.a. lønn i oppsigelsestid uavhengig av om arbeidstaker får utføre arbeid i oppsigelsestiden.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med Aps politikk om å reversere den generelle adgangen til midlertidige ansettelser. Ap vil forsterke og fornye arbeidsmiljøloven, og vil definere "arbeidstaker" og "arbeidsgiver" i lovverket nærmere, slik at det blir vanskeligere å omgå arbeidsgiveransvaret eller frata ansatte rettigheter.

883 Sosial dumping – solidaransvar Hordaland Arbeiderparti

Forslag:

-Det må utarbeides en forskrift som gjør at også bestiller omfattes av solidaransvar.

Begrunnelse:

Solidaransvar er et godt virkemiddel i kampen for å sikre at utenlandske arbeidstakere får norske lønns- og arbeidsvilkår, og er regulert i allmenngjøringsloven. Normalt kontrakts regime, ved for eksempel et bygg, er at en bestiller (byggherre) sitter ut oppdraget til en hovedleverandør, som igjen bruker underleverandører på de ulike delene (fagene) av oppdraget. Hele leverandørkjeden til og med hovedleverandør er da omfattet av solidaransvar og manglende lønn kan rettes mot alle oppover i kjeden. I dag ser en imidlertid at enkelte bestillere bruker et kontraktsregime hvor en sitter de ulike delene direkte ut til leverandørene. Dette i seg selv er positivt ved at de ulike leverandørene blir direkte knyttet mot bestiller og en unngår lange leverandør kjeder. De negative konsekvensene er at bestiller/byggherre unndrar seg solidaransvar for arbeidstakere ansatt hos leverandører i bedriftene som har kontrakt direkte kontrakt, og at de ikke vil være omfattet av solidaransvar i det hele tatt.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap har i sin handlingsplan mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet foreslått å utvide solidaransvaret til å omfatte offentlig byggherre.

**941 Befeste og videreutvikle den norske modellen
Ranheim Arbeidersamfunn**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil bidra til å befeste og videreutvikle den norske modellen ved å fjerne ordninger som hindrer og undergraver dette. Herunder sette til siden forordninger knyttet til EØS-avtalen som bidrar til å undergrave den norske modellen. Herunder også, i viktige bransjer, etablere offentlig eide virksomheter der ledelsen i privat eide virksomheter motsetter seg utvikling av den norske modellen.

Begrunnelse:

Den norske modellen innen arbeidslivet er karakterisert ved faste ansettelser, trygghet, forutsigbarhet, følelse av mestring, innflytelse på egen arbeidssituasjon og høy organisasjonsgrad. Resultatene har vist seg i kontinuerlig forbedring og høy produktivitet. Arbeiderpartiet vil bidra til å befeste og videreutvikle den norske modellen ved å fjerne ordninger som hindrer og undergraver dette. Herunder sette til siden forordninger knyttet til EØS-avtalen som bidrar til å undergrave den norske modellen. Herunder også, i viktige bransjer, etablere offentlig eide virksomheter der ledelsen i privat eide virksomheter motsetter seg utvikling av den norske modellen

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør - Trøndelag Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget. Sør - Trøndelag Arbeiderparti mener at den norske modellen skal ligge fast og at grunnleggende arbeidstakerrettigheter skal gjelde.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

EØS-avtalen med EU er grunnleggende for norsk næringsliv og norske arbeidsplasser. Ap mener rettighetene til arbeidstakere i Norge kan sikres og forsterkes innen rammen av våre internasjonale avtaler. Samtidig er det viktig at Norge bidrar til å styrke rettighetene til arbeidstakere innenfor EU.

**948 Et trygt og seriøst arbeidsliv
Trondheim Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: - Ha samme regelverk for alle arbeidstakere som jobber i Norge - At når nye direktiver skal innføres er det viktig at ILO-konvensjoner, norske tariffavtaler og norsk arbeidslivslovgivning vektlegges. - Verne om de nasjonale tariffavtalene og gjøre det lettere å allmenngjøre tariffavtalene - Reversere svekkelsene av arbeidsmiljøloven. - Ansatte i bemanningsforetak må være fast ansatt med lønn i mellom oppdrag - Innleie av arbeidskraft må begrenses til maksimum 10% av arbeidsstyrken i bedriften - Ha mer språkopplæring i arbeidslivet. - Styrke samarbeidet med offentlige etater i kampen mot arbeidslivskriminalitet - Bruke offentlige anskaffelser for å fremme det seriøse arbeidslivet. - At arbeidstidens lengde og plassering må være et spørsmål som reguleres i lov og avtaler mellom partene, og ikke ensidig kunne pålegges av arbeidsgiver. - At begrensninger i ansatte deltakelse i frivillighet skal kun være tillatt der det er absolutt behov for ugildhet i stillingen. - At det skal opprettes flere senter mot arbeidslivskriminalitet. - Tilstrebe å bruke kjønnsnøytrale yrkestitler. - Sørge for at de tillitsvalgte medbestemmelse ikke svekkes. - At partene i arbeidslivet må tas med i behandlingen av forslaget fra Arbeidstidsutvalget. - Heve bunnbeløpet i reisefradraget for å gjøre det mer attraktivt å søke etter jobb. - Det må legges større vekt på den norske arbeidslivsmodellen ved videregående skoler og ved høyere

utdanningsinstitusjoner - Lovfestet rett til lærlingeplass må sikres. Det må derfor stilles krav om bruk av lærlinger ved alle større offentlige prosjekter

Begrunnelse:

Tryggheten i et sterkt fellesskap er kjernen i den norske samfunns- og arbeidslivsmodellen. Vi har et arbeidsliv preget av demokrati og medbestemmelse. Det den norske modellen er under press, og det er viktig at Arbeiderpartiet er en premissleverandør for et fortsatt seriøst arbeidsliv. Arbeid er det viktigste våpenet for et rettferdig samfunn. Det gir inntekt til den enkelte, skatteinntekt til velferd, og er nøkkelen til integrering. Faste ansettelses er grunnlaget i den norske arbeidsmodellen og vår velferd. Derfor er et trygt og seriøst arbeidsliv med faste ansettelses den viktigste saken for Arbeiderpartiet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes

**949 Økende arbeidsledighet
 Trondheim Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil arbeide for at all ungdom under 25 år skal ha rett til jobb, utdanning eller kompetansegivende opplæring innen en arbeidsledighetsperiode på 3 måneder. Vi vil arbeide for å trygge eksisterende arbeidsplasser gjennom en aktiv distriktspolitikk, og vi må motarbeide arbeidsledighet med en aktiv motkonjunkturpolitikk.

Begrunnelse:

Det kreves en aktiv nærings og sysselsettingspolitikk for å snu den økende arbeidsledigheten.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes

950 Trade in Services Agreement (TISA) Trondheim Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: - Norge i framtiden skal inngå handelsavtaler som er forhandlet fram gjennom en åpen og ryddig prosess, som er godt forankret demokratisk - Regjeringa skal legge til rette for en åpen offentlig debatt om alle handels- og tjenesteavtaler som får større konsekvenser for det norske samfunnet. - Arbeiderpartiet sier nei til økt privatisering, og ja til en vitalisering av tjenestetilbud i offentlig regi og er en tydelig forsvarer av den nordiske modellen.

Begrunnelse:

TISA er en foreslått flerstatlig avtale om handel med tjenester. TISA-forhandlingene har pågått siden våren 2013 og 51 stater deltar i forhandlingene, inkludert Norge. Landene som deltar står for om lag 70 prosent av all handel med tjenester i verden. Forhandlingene foregår utenfor WTO-systemet. Formålet med avtalen er å liberalisere tjenestehandelen. Avtalen skal blant annet fjerne handelshindringer som forskjellsbehandler utenlandske og lokale aktører. Ifølge Utenriksdepartementet vil avtalen gjøre det enklere for norske bedrifter å eksportere tjenester til andre land. Det er derimot knyttet stor bekymring til at offentlige tjenester ikke er godt nok skjermet, og at en TISA-avtale vil kunne åpne for mer konkurranseutsetting og privatisering. Arbeiderpartiet ser det som en forutsetning at en TISA-avtale ikke svekker det politiske handlingsrommet knyttet til kontroll og styring med offentlige tjenester og velferdstilbud. Avtalen må ikke legge hinder for å regulere forhold som forbrukerbeskyttelse, helse, sikkerhet, miljø og arbeidstakerrettigheter. En eventuell handelsavtale må verne distriktsnæringene, og ivareta vår retning i distriktpolitikken. Vi krever at markedene for sykehustjenester, offentlig utdanning og sosiale velferdstjenester ikke åpnes for utenlandske tilbydere under TISA. Det er en forutsetning at TISA ikke pålegger privatisering, deregulering eller konkurranseutsetting av noen offentlig tjenester på nasjonalt eller lokalt nivå. Dette gjelder også mulighetene for å gjennomføre offentlig eierskap og styring i sektorer som tidligere har vært privatisert. Arbeiderpartiet mener prosessen rundt TISA-forhandlingene har vært karakterisert av hemmelighet og liten vilje til åpenhet. En god offentlig debatt er en forutsetning for en ryddig demokratisk behandling av viktige internasjonale avtaler. Regjeringens forhandlingsstandpunkt må være offentlig slik at det kan være en debatt om regjeringens politikk og TISA-avtalen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

For Arbeiderpartiet er det forutsetning at en TISA-avtale ikke svekker det politiske handlingsrommet knyttet til kontroll og styring med offentlige tjenester og velferdstilbud. Avtalen må ikke legge hindringer for å regulere forhold som forbrukerbeskyttelse, helse, sikkerhet, miljø og arbeidstakerrettigheter.

952 Bruke ressurser på å få alle unge ut i arbeid ved blant annet å skape flere lærlingeplasser
Ørland Arbeiderparti

Forslag:

På denne bakgrunn trengs det flere lærlingeplasser og vernede arbeidsplasser. Derfor må det forhindres at sysselsatte i lavere lønnsklasser opplever høy skatt mens høyinntekts- grupper får et reelt skattekutt. Skattekutt for høyinntektsgrupper og grupper med store formuer må forhindres

Begrunnelse:

Altfor mange unge går rett fra skole til å motta ytelser fra NAV framfor å komme ut i arbeidslivet. Noen unge trenger vernede arbeidsplasser for å ha en jobb å gå til. På denne bakgrunn trengs det flere lærlingeplasser og vernede arbeidsplasser. Et viktig element her er også at yrkesfagene i stor grad har sakkett akterut med hensyn til lønnsnivå. Lønnsnivå har sammenheng med hvilken verdi som tillegges det enkelte yrke. Det er nettolønn som er det avgjørende for alle arbeidstakere. Derfor må det forhindres at sysselsatte i lavere lønnsklasser opplever høy skatt mens høyinntekts- grupper får et reelt skattekutt. Skattekutt for høyinntektsgrupper og grupper med store formuer må forhindres.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretatt i programforslaget og gjeldende politikk.

953 Nei privatisering av offentlige arbeidsplasser og konkurranseutsetting av støttefunksjoner til offentlige arbeidsplasser
Ørland Arbeiderparti

Forslag:

Nei privatisering av offentlige arbeidsplasser og konkurranseutsetting av støttefunksjoner til offentlige arbeidsplasser. AFP er en rettighet som ikke må raseres. Rett til AFP må sikres selv om virksomheten blir overdratt til annen eier.

Begrunnelse:

Konkurranseutsetting gjør arbeidstakerne til tapere ved at de får færre rettigheter og ansettes på kontrakter kanskje på ett års varighet. Eksempel her er renholdere i forsvaret. Privatisering hvor virksomheten kommer inn under ny eier, kan medføre til at rettigheter knyttet til tidligere eier endres eller i verste fall faller bort. AFP er en rettighet som ikke må raseres. Rett til AFP må sikres selv om virksomheten blir overdratt til annen eier

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør - Trøndelag Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet støtter gode pensjonsordninger, og tar til orde for å utjamne forskjellene mellom privat og offentlig AFP. AFP er ikke myndighetsstyrt, men avtalefestet mellom partene. Eventuelle forslag til endringer må derfor utvikles i nært samarbeid med de ansattes organisasjoner og gjennom forhandlinger.

957 Sosiale forskjeller må utjevnes Ørland Arbeiderparti

Forslag:

Sosiale forskjeller må utjevnes

Begrunnelse:

Det hersker liten tvil om flere grupper av arbeidstakere opplever en urettferdig fordeling av godene i form av lønn og andre goder knyttet til det enkelte arbeidsforhold. Et viktig virkemiddel her er en rettferdig skattepolitikk. Et annet element av stor betydning i denne sammenheng er at alle skal ha en jobb å leve av og leve med. Hvis store grupper arbeidsdyktige befinner seg utenfor arbeidslivet eller at arbeidstakere opplever at arbeidsplassen deres står i fare for å bli nedlagt, skaper dette sosiale forskjeller i seg selv.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonene i forslaget støttes.

1001 Konkurransopolitikk Fagbevegelsens Arbeiderpartilag

Forslag

Vi trenger en avgiftspolitik som likestiller utenlandske aktører med norske. Momsfritak på utenlandsk netthandel er eksempel på en politikk som setter norske arbeidsplasser i fare. Derfor er det viktig for oss at slike skjevheter rettes opp, slik vi gjorde det i vårt alternative statsbudsjett 2017.

Arbeiderpartiet vil:

- Gå inn for like konkurransevilkår for ikke å sette norske arbeidsplasser i fare

Begrunnelse

Kommentar fra fylkespartiet: Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Viser til alternativt budsjett for 2017 der Arbeiderpartiet foreslo å fjerne adgangen til avgiftsfri innførsel fra utenlandsk netthandel

1002 Livslang læring Fagbevegelsens Arbeiderpartilag

Forslag

Teknologiutviklingen, de store omstillingene og et stadig større krav til kunnskap, krever at de ansattes kompetanse heves gjennom etter- og videreutdanning. Kunnskap og erfaring de ansatte har tilegnet seg i jobben sin må kunne formaliseres. Vi må i samarbeid med partene se på ulike vekslingsmodeller mellom kjedelskolene og de offentlige lærestedene. Slik kan vi sammen bidra til livslang læring, oppdatert kunnskap og gjøre de ansatte bedre rustet for kravene som stilles i framtidens arbeidsliv.

Arbeiderpartiet vil:

- se på ulike vekslingsmodeller mellom kjedelskolene og de offentlige lærestedene i samarbeid med partene i arbeidslivet

Begrunnelse:

Kommentar fra fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen ansees som ivaretatt i programutkastets kapittel «Kompetansereform for arbeidslivet».

1003 Medbestemmelse og demokrati Fagbevegelsens Arbeiderpartilag

Forslag

Virksomhetene i varehandelen er organisert i ulike forretningsmodeller og driftsformer. Det er opptil eierne og arbeidsgiverne hvordan de velger å organisere virksomheten sin. Det er viktig at bedriftsdemokratiet og medbestemmelsesretten til de ansatte ivaretas uansett driftsform.

Kjøpesentreledelse, franchisegiver og kjedeledelse/konsernledelse utøver styringsrett uten å ha formelt arbeidsgiveransvar. Denne maktforskyvningen påvirker de ansattes arbeidsvilkår, uten at de selv sikres tilsvarende medvirkningsrettigheter.

Arbeiderpartiet vil:

- presisere og utvide arbeidsgiverbegrepet i arbeidsmiljøloven, slik at arbeidsgiveransvaret plasseres hos den/de som utøver styringsrett
- unngå at ulike driftsformer og ansettelsesformer utvanner skillet mellom arbeidsgiver- og arbeidstakerbegrepet på en slik måte at ansvar pulveriseres
- styrke tillitsvalgtes innflytelse over arbeidsmiljø og arbeidstid

Begrunnelse:

Kommentar fra fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med gjeldende politikk. Ansees som ivaretatt i utkastet til nytt partiprogram.

1004 Natt-, søn- og helgedagsarbeid Fagbevegelsens Arbeiderpartilag

Forslag

Arbeidstakere er gjennom arbeidsmiljøloven vernet mot natt-, søn- og helligdagsarbeid. Ansatte i varehandelen har ikke samme vernet. Arbeid ved utsalgssteder har vært unntatt arbeidsmiljølovens vern mot natt-, søn- og helgedagsarbeid. Det var åpningstidsloven som sikret de ansatte nødvendig vern fram til den ble opphevet i 2003.

Arbeiderpartiet vil:

- at ansatte ved utsalgssteder skal få det samme vernet i arbeidsmiljøloven som flertallet av norske arbeidstakere

Begrunnelse:

Kommentar fra fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med gjeldende politikk. I utkast til nytt partiprogram foreslås det å fremme en stortingsmelding om varehandelen.

**1005 Annerledesdagen
Fagbevegelsens Arbeiderpartilag**

Forslag

Søndagen har en viktig egenverdi. Vi vil beholde søndagen som en annerledes dag. En dag vi kan bruke til noe annet enn arbeid. En handlefridag der de aller fleste har fri. Dette er dagen for samvær med familie og venner, for kultur og idrett og for frivillighets - og dugnadsarbeid. Det skal den fortsatt være.

Arbeiderpartiet vil:

- at søndag skal bevares som en annerledes dag

Begrunnelse

Kommentar fra fylkespartiet:

Innstilling fra fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet.

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med gjeldende politikk.

**1006 Et trygt, organisert og seriøst arbeidsliv
Fagbevegelsens Arbeiderpartilag**

Forslag:

Høy sysselsetting, et organisert arbeidsliv og velferd til alle er de viktigste grunnpilarene i den norske modellen. Trepertssamarbeidet mellom arbeidstakere, arbeidsgivere og myndighetene har bidratt til bærekraftige løsninger i velferdspolitikken.

Vi skal ta på alvor utviklingen vi ser i arbeidslivet. Høy arbeidsledighet, redusert sysselsetting og økt andel midlertidig ansatte sammen med synkende organisasjonsgrad vil sette den norske modellen i fare.

Sterke fagforeninger og høy organisasjonsgrad er en forutsetning for å opprettholde den norske modellen. Sammen med høy sysselsetting og lav arbeidsledighet er dette selve bærebjelken. Skal vi fortsatt ha en bærekraftig utvikling må det gode trepartssamarbeidet styrkes.

Begrunnelse:

Kommentar fra fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra sentralstyret:

Forslaget er i tråd med gjeldende politikk og ansees ivaretatt i utkastet til nytt partiprogram.

**1007 Arbeid til alle
Fagbevegelsens Arbeiderpartilag**

Forslag

Vi skal vi alltid føre en politikk som stimulerer til at det skapes flere jobber både i offentlig og privat sektor. Vi skal sikre at omstillinger som følge av teknologiutviklingen og omlegging til det grønne skifte foregår i gode og trygge former.

Det skal vi gjøre blant annet gjennom å sikre bedre og mer forutsigbare rammevilkår for de som ønsker å starte opp ny virksomhet, for hele bransjer som sliter og for næringer som skal videreutvikles for å møte framtidige krav.

Arbeiderpartiet vil:

- bygge ut infrastruktur og kollektivtrafikk
- trappe opp boligbyggingen og pusse opp offentlige bygg
- sikre flere hender i helse, skole og omsorg
- sørge for flere i arbeid ved arbeidsmarkedstiltak, kompetanseheving og omskolering
- bidra til rammevilkår som tilrettelegger for videreutvikling og satsing på næringer

Begrunnelse:

Kommentar fra fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet.

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med gjeldende politikk og ansees ivaretatt i utkastet til nytt partiprogram.

**1008 Faglige rettigheter
 Fagbevegelsens Arbeiderpartilag****Forslag**

Det er viktig å gi arbeidstakerne trygghet for arbeid og trygghet i arbeid. Andelen midlertidige ansettelse øker og andelen faste går ned. Vi har fortsatt for høy andel deltidsansatte, både ufrivillig og såkalt frivillig deltid, noe som først og fremst rammer kvinner i lavlønnsyrker.

Arbeidsgivers styringsrett må balanseres mot de ansattes innflytelse over egne lønns- og arbeidsvilkår. De ansatte må få en hånd på rattet når arbeidstidsordninger skal diskuteres. Vi vil sørge for arbeidstider som ikke går på bekostning av arbeidstakernes helse og gir rom for et sosialt liv.

Derfor vil vi styrke arbeidstakernes faglige rettigheter, bidra til at flere organiserer seg ved blant annet å øke fagforeningsfradraget og sørge for en ny og styrket arbeidsmiljølov.

Arbeiderpartiet vil:

- styrke retten til faste hele stillinger
- reversere generell adgang til midlertidige ansettelse
- sørge for arbeidstider som gir rom for et sosialt liv ved siden av jobb
- sikre fagforeningene innstillingsrett på avvikende arbeidstidsordninger
- sørge for at søndag fortsatt skal være en annerledes dag
- sikre en bedre regulering av unntak fra arbeidstidsbestemmelsene
- sikre de ansattes medbestemmelsesrett gjennom deres tillitsvalgte
- plassere arbeidsgiveransvaret der beslutningene fattes
- tydeliggjøre arbeidsgiver-, arbeidstaker- og tillitsvalgtbegrepet i nye arbeidslivsformer

Kommentar fra fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med gjeldende politikk og ansees som ivaretatt i utkast til nytt partiprogram

1009 Kampen mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet Fagbevegelsens Arbeiderpartilag

Forslag

Et anstendig og organisert arbeidsliv trues alltid av useriøse aktører i næringslivet. Sosial dumping er blitt mer utbredt og flere arbeidstakere har løsere tilknytning til arbeidslivet nå enn før. Sosial dumping og/eller arbeidslivskriminalitet finner vi igjen i nesten alle bransjer. Konsekvensene av sosial dumping er at faglige rettigheter svekkes, fagene undergraves, lønns- og arbeidsvilkår svekkes og ulovlig innleie brer om seg.

Kommunene som de største innkjøperne av varer og tjenester må stille strengere krav til seriøsitet. Tilsyn og etater må tilføres mer ressurser og arbeidet må intensiveres særlig knyttet til grov sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Lovverket må dessuten styrkes og tilsynsmyndigheten settes i stand til å overvåke, kontrollere og initiere en god utvikling av det norske arbeidslivet.

Vi vil sørge for at alle skal ha trygghet i arbeid og vil i samarbeid med partene i arbeidslivet finne fram til tiltak som kan demme opp for sosial dumping og arbeidslivskriminalitet.

Arbeiderpartiet vil:

- gjeninnføre kollektiv søksmålsrett ved ulovlig innleie
- stille krav om minst 40 % faglærte, 50 % fast ansatte og at 10 % av utførte arbeidstimer utføres av lærlinger ved offentlige anskaffelser/innkjøp
- at hovedregelen ved offentlige anskaffelser/innkjøp skal være kun ett ledd underleverandør under hovedleverandør
- at lønns – og arbeidsvilkår som minimum skal følge allmenngjøringsforskrifter eller landsomfattende tariffavtaler i den aktuelle bransjen
- innføre nulltoleranse mot kontantoppgjør - lønn skal skje elektronisk til arbeidstakers bankkonto
- tilføre skatteetaten, arbeidstilsynet og økokrim flere økonomiske og menneskelige ressurser for å intensivere arbeidet mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet

Kommentar fra fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet.

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med gjeldende politikk og ansees ivaretatt i utkast til nytt partiprogram.

1010 Trygghet for de som mister jobbene sine Fagbevegelsens Arbeiderpartilag

Forslag:

Vi skal sørge for trygghet for arbeid, trygghet i arbeid men vi skal også sørge for trygghet for dem som mister jobben sin eller står utenfor arbeidslivet av ulike grunner. Det er viktig at vi har ordninger som sikrer at vi ikke taper viktige økonomiske rettigheter dersom vi av ulike grunner mister jobbene våre.

Dagpengeordningen, sluttvederlagsordningen og andre velferdsordninger skal sikre oss den dagen vi plutselig står uten arbeid. Dette sammen med andre tiltak kan lette overgangen til ny jobb, kompetanseheving eller til ulike former for arbeidstrening. Derfor er det viktig at vi slår ring om disse ordningene.

Arbeiderpartiet vil:

- redusere dagpengeordningens karantenetid fra 12 til 8 uker
- sikre dagpengemottakere rett til feriepenger
- at lønnsgarantifondet røker utbetalingene konkurs
- fjerne skatt på sluttvederlagsordningen

Kommentar fra fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet.

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med gjeldende politikk.

1011 Likestilling Fagbevegelsens Arbeiderpartilag

Forslag:

Norge og resten av Skandinavia regnes som pionerer i likestilling mellom kvinner og menn. Med 77 prosent kvinner i arbeid har vi en av verdens høyeste sysselsettingsandel av kvinner. Samtidig har vi det mest kjønnsdelte arbeidsmarkedet blant de industrialiserte landene i verden.

Kvinner tjener mindre enn menn og jobber mer deltid enn menn. Kvinner er overrepresentert på statistikken over deltidsansatte og underrepresentert på statistikken over lederstillinger. Dette får konsekvenser både i arbeidslivet, ved sykdom/permisjoner og for pensjonsopptjeningen. En forutsetning for likestilling er kvinners mulighet til å forsørge seg selv.

Vårt mål er et samfunn med like muligheter, for alle uavhengig av kjønn. Lik lønn for arbeid av lik verdi er et fundament for likestilling.

Arbeiderpartiet vil:

- arbeide for å styrke fortrinnsretten til utvidet stilling
- arbeide for flere kvinner inn i lederstillinger og styrer
- arbeide for en tredeling av foreldrepermisjonen, hvor 40 prosent er forbeholdt hver av foreldrene og 20 prosent fordeles etter foreldrenes ønsker
- arbeide for utvidet rett til fødsels- og foreldrepermisjon med full lønn og selvstendig opptjeningsrett til foreldrepenger
- fjerne kontantstøtten og samtidig sikre alle barn gratis barnehageplass og skolefritidsordning
- arbeide for at virksomhetenes aktivitets- og redegjøringsplikt etter likestillingsloven styrkes
- arbeide for å styrke Likestillings- og diskrimineringsombudet
- arbeide for økt sysselsetting blant kvinner i innvandrerbefolkningen
- arbeide for full feriepengeopptjening under sykdom og svangerskapspermisjon

Kommentar fra fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet.

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med gjeldende politikk. En rekke av punktene er ivaretatt i forslag til nytt partiprogram.

**1012 LHBT – Lesbiske, homofile, bifile og transepersoner
Fagbevegelsens Arbeiderpartilag**

Forslag:

De fleste LHBT-personer i Norge kan leve gode liv og være åpne uten å bli utsatt for intoleranse, trakassering og diskriminering. Et mindretall har det ikke slik og vi må bidra til å ivareta dem på en bedre måte.

Det finnes noe forskning på LHBT-personers trygghet for å være åpen på jobb, men den er dessverre lite oppdatert og treffer ikke alle deler av arbeidslivet. Vi ser derfor behovet for en større kartlegging av LHBT-personers situasjon i arbeidslivet, også i privat sektor.

Alle bør ha en trygghet for å være seg selv på jobb. Temaet må settes på arbeidslivets dagsorden, blant annet med holdningsskapende arbeid på arbeidsplassene. Sammen med tillitsvalgte og verneombud må vi alle bidra til å få på plass ordninger med diskrimineringsfrie soner.

Arbeiderpartiet vil:

- arbeide mot diskriminering, stigmatisering og intoleranse og hatvold
- arbeide for kunnskapsinnhenting og forsterket innsats for å bedre LHBT-personers situasjon i arbeidslivet
- arbeide for at homofile og heterofile likestilles knyttet til blodgivning

Kommentar fra fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet.

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med gjeldende politikk.

**1013 Pensjon
Fagbevegelsens Arbeiderpartilag****Forslag:**

Folketrygdens pensjonsytelser går ned og mange arbeidstakere i privat sektor, ligger på minimum innskuddspensjonsordning og har ofte kort opptjeningstid. I tillegg faller mange lavtlønte og deltidsarbeidende utenfor AFP-ordningen. Samlet sett gir dette dårlige pensjonsrettigheter og rammer særlig kvinner.

Vårt mål er at pensjonsordningene utformes slik at de ikke virker diskriminerende og at all lønn gir pensjonsopptjening. Det må være slik at folketrygden, avtalefestet pensjon (AFP) og tjenestepensjonsordningene sikrer det økonomiske grunnlaget for en trygg og god alderdom og at samlet pensjon minst utgjør 2/3 av tidligere lønn. For å nå dette målet er det behov for brede, kollektive pensjonssystemer med folketrygden i bunn.

Arbeiderpartiet vil:

- arbeide for at all lønn uansett stillingsprosent skal gi pensjonsopptjening
- arbeide for at ansatte som jobber mindre enn ett år får tjenestepensjon
- arbeide for at minstesatsene i lov om obligatorisk tjenestepensjon heves
- sammen med partene, sørge for fortsatt tredelt finansiering av AFP-ordningen
- sammen med partene, se på muligheten for å kombinere AFP med delvis uføretrygd

Kommentar fra fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet.

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet vil at det samlede pensjonssystemet skal sikre gode pensjonsnivåer. For Arbeiderpartiet er det avgjørende at pensjonsmodellen er økonomisk bærekraftig for fremtiden, slik det framforhandlede og vedtatte pensjonsforliket i Stortinget gjør.

Arbeiderpartiet støtter gode pensjonsordninger, og tar til orde for å utjamne forskjellene mellom privat og offentlig AFP. AFP er ikke myndighetsstyrt, men avtalefestet mellom partene. Eventuelle forslag til endringer må derfor utvikles i nært samarbeid med de ansattes organisasjoner og gjennom forhandlinger.

07	Innkomne forslag - Helse	353
2	Bofellesskap for eldre	353
	<i>Tønsberg Arbeiderparti</i>	353
15	Tannhelse	353
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	353
35	Behold ordningen med gratis fysikalsk terapi for kronisk syke.	354
	<i>Re Arbeiderparti</i>	354
37	God regional tannhelse eller uforutsigbar kommunal tannhelse?	355
	<i>Re Arbeiderparti</i>	355
48	AP skal sikre ytelser inntil endelig framtidig arbeidsevne er avklart	356
	<i>Sandefjord Arbeiderparti</i>	356
77	Utvid tilbudet om HSCT behandling av ms-syke!	356
	<i>Lillesand Arbeiderparti</i>	356
81	Øk kompetansen og styrk psykisk helsearbeid i kommunene	357
	<i>Lillesand Arbeiderparti</i>	357
82	Fjern egenandel for ungdom mellom 16-18 år ved legebesøk	358
	<i>Lillesand Arbeiderparti</i>	358
97	Privatisering av eldreomsorgen	358
	<i>AUF i Vestfold</i>	358
98	En utvidet førstehjelpskolering	359
	<i>AUF i Vestfold</i>	359
118	Satsing på ungdomshelse	360
	<i>Bodø Arbeiderparti</i>	360
123	Hjemmetjenesten må styrkes	361
	<i>Sortland Arbeiderparti</i>	361
179	Multiresistente bakterier	361
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	361
213	Seniorbolig	362
	<i>Stavanger Arbeiderparti</i>	362
220	Øke grunnbemanning - Sykefraværet innen helse- og omsorgssektoren	363
	<i>Stavanger Arbeiderparti</i>	363
223	Altruistisk surrogati	364
	<i>Stavanger Arbeiderparti</i>	364
225	Nasjonalt senter for sykehjemsmedisin	365
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	365
256	Fjern Helseforetakene	365
	<i>Kristiansund Arbeiderparti</i>	365
266	Varedeklarasjon av antibiotika	366
	<i>Os Arbeiderparti</i>	366

280	Alle skal være sikret en god tannhelse	367
	<i>Våler Arbeiderparti</i>	367
300	Gi lesbiske, homofile, bifile og transpersoner en verdig alderdom	368
	<i>Homonettverket</i>	368
315	369
	<i>Neset Arbeiderparti</i>	369
317	Finansiering av nye sjukehus	369
	<i>Sunndal Arbeiderparti</i>	369
318	Tannhelsebehandling.....	370
	<i>Sunndal Arbeiderparti</i>	370
331	Stamcellebehandling.....	371
	<i>Sunndal Arbeiderparti</i>	371
340	Funksjonshemmede barn i Norge.....	372
	<i>Nesodden Arbeiderparti</i>	372
345	Helse og omsorgstjeneste i stat og kommune	372
	<i>Stange Arbeiderparti</i>	372
377	Satsing på Lokalmedisinske sentra.....	373
	<i>Nord-Aurdal Arbeiderparti</i>	373
419	En god og trygg helse og omsorgstjeneste for alle	373
	<i>Asker Arbeiderparti</i>	373
421	HPV vaksine til gutter.....	374
	<i>Asker Arbeiderparti</i>	374
429	Likestilling for framtida.....	375
	<i>Bærum Arbeiderparti</i>	375
430	Stopp alkoholiberaliseringen	375
	<i>Bærum Arbeiderparti</i>	375
449	Det digitale helse- og omsorgsløftet.....	376
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	376
450	Nordisk innkjøpssamarbeid for dyre legemidler	377
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	377
451	Utbygging av Aker sykehus må igangsettes så raskt som mulig	377
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	377
452	Øremerke midler til forsøksbasert behandling av MS.....	378
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	378
461	Rusomsorg	379
	<i>AUF i Akershus</i>	379
491	Universelle helsetjenester i hele landet.....	379
	<i>Grønland/Tøyen/Gamlebyen AP-lag</i>	379
495	Gode omsorgstenester	381
	<i>Førde Arbeidarparti</i>	381
505	HPV-vaksine for gutter.....	381
	<i>AUF i Oslo</i>	381

506	Bemanningsnorm for skolehelsetjenesten	382
	<i>AUF i Oslo</i>	382
525	Ungdom og helse	383
	<i>Hedmark Arbeiderparti</i>	383
526	Tannhelsetjenesten må integreres totalt i helsetjenesten	383
	<i>Hedmark Arbeiderparti</i>	383
534	Nasjonal satsing på økt bruk av velferdsteknologi	385
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	385
537	Folkevalgt ledelse av sykehusene	385
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	385
542	Helsesøstre = Helsepersonell.....	386
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	386
543	Hold røyken unna barna	387
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	387
552	Vaksine mot hjernehinnebetennelse	388
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	388
560	Forbud mot privat utbytte på offentlige omsorgstjenester.....	388
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	388
575	Fastlege for alle!	389
	<i>Gaular Arbeidarparti</i>	389
589	Tannhelsetjeneste	390
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	390
591	Handlings- og beredskapsplan for barn og unge utsatt for seksuelle overgrep og vold.	391
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	391
608	Varmt måltid og vitaminer	391
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	391
609	Kunnskap om vold	392
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	392
610	Likemannstjenesten	393
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	393
652	Stamcellebehandling for MS-pasienter	393
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	393
655	Regjeringen svekker psykisk helsevern.....	394
	<i>St. Hanshaugen Arbeiderparti</i>	394
656	" SLIPP KLOVNENE INN PÅ SYKEHJEMMENE"	395
	<i>Bøler Arbeiderpartilag</i>	395
657	"Forutsigbar ramme til kommunale omsorgstjenester"	395
	<i>Bøler Arbeiderpartilag</i>	395
658	Psykisk helse – å bryte tabuer og sikre hjelp	396
	<i>Hamar Arbeiderparti</i>	396

668	Medisiner	397
	<i>AUF i Hedmark</i>	397
669	Rosaresepten	398
	<i>AUF i Hedmark</i>	398
679	Rusomsorg	398
	<i>AUF i Hedmark</i>	398
720	styrke Rus/psykiatri tilbudet	399
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	399
737	Tennene er en del av kroppen	400
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	400
741	Tennene er en del av kroppen	401
	<i>Lisleby Arbeiderpartilag</i>	401
742	Egenandelsmodell på tannhelse	401
	<i>Spydeberg Arbeiderparti</i>	401
749	Kunnskap om rus	402
	<i>Borgen Arbeiderlag</i>	402
763	Ressurskrevende tjenester i pleie og omsorg	403
	<i>Lierne Arbeiderparti</i>	403
768	Mammografi også som tilbud til kvinner over 70 år	404
	<i>Østfold Arbeiderparti</i>	404
772	Helsesøster i v.g.s over til fylkeskommunene	404
	<i>Østfold Arbeiderparti</i>	404
778	Eldre	405
	<i>Telemark Arbeiderparti</i>	405
780	Helse	405
	<i>Telemark Arbeiderparti</i>	405
792	Styrke utdanningstilbudet i klinisk rettsmedisin	407
	<i>Vestfold Arbeiderparti</i>	407
793	Sikre barn ved mistanke om akutte seksuelle overgrep	407
	<i>Vestfold Arbeiderparti</i>	407
827	Antibiotika resistens	408
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	408
833	Rusomsorg	409
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	409
863	Gratis prevensjon til kvinner i LAR og auka merksemd til born født med abstinens	410
	<i>Sogn og Fjordane Ap</i>	410
875	HPV-vaksine også til gutter	410
	<i>Buskerud Arbeiderparti</i>	410
887	Lokalsykehus	411
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	411

888	Multiresistente bakterier	412
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	<i>412</i>
891	Tannhelse	414
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	<i>414</i>
902	Rosa resept og kunnskap	415
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	<i>415</i>
920	Psykisk helse	415
	<i>Harstad Arbeiderparti</i>	<i>415</i>
936	Rusomsorg	416
	<i>AUF i Troms</i>	<i>416</i>
944	Stykkpris	417
	<i>Ranheim Arbeidersamfunn</i>	<i>417</i>

07 Innkomne forslag - Helse

2 Bofellesskap for eldre Tønsberg Arbeiderparti

Forslag:

Det innføres tilskudd til bygging av bofellesskap for eldre

Begrunnelse:

I dag er det tilskuddsordninger for bygging av sykehjems- og omsorgsboliger for personer som har behov for heldøgns helse- og omsorgstjenester. Samtidig øker bruken av hjemmehjelpstjenester da flere både kan og ønsker å bo hjemme. Mange eldre som har behov for hjemmehjelpstjenester ønsker imidlertid å bo i et fellesskap med eldre, hvor en har tilgang på ulike aktivitetstilbud og spisested. Bofellesskap er en boform som underbygger aktivitet, samvær og hygge, noe som er viktig for den enkelte. For kommunen er det en fordel at man kan tilby helsetjenester på samme sted. Mye tyder også på at bofellesskap utsetter behovet for mer kostnadskrevenne helsetjenester, og at det derfor i større grad bør inngå som et naturlig ledd i kommunens tjenester. Bofellesskap er en naturlig del av en kommunes helsetilbud og må kvalifisere til tilskudd på lik linje med sykehjems- og omsorgsboliger.

Kommentar fra Fylkespartiet:

VAP- støtter intensjonen i forslaget – som et ledd i utviklingen av offentlig tilbud.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ifølge Husbanken kan bofellesskap for eldre kvalifisere for investeringstilskudd i dagens tilskuddsordning. Beboere som får vedtak om medisinsk bistand fra kommunen, faller under definisjonen «heldøgns omsorg», også selv om de fremdeles bor i eget hjem eller bofellesskap og selv om de i praksis ikke har daglige besøk av hjemmesykepleien. Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget, men anser det som ivaretatt i dagens praksis. Forslaget fra Tønsberg Arbeiderparti bør tas med i arbeidet med en eventuell revidering av tilskuddsordningen.

15 Tannhelse Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

Vedtak fra flere landsmøter om at tannhelsetjenester må innordnes ordningene i NAV Trygd, med samme fritaks-, refusjons-, maksimalpris- og egenandelsordninger som øvrige helsetjenester, er partiets landsmøtevedtatte politikk og må forutsettes lagt til grunn av partiet i opposisjon, med sikte på målbevisst gjennomføring i regjeringsposisjon etter 2017.

Begrunnelse:

De høye tannlegetakstene rammer de med dårligst råd kraftigst, skaper et uønsket klasseskille og gir personer med lav inntekt stadig dårligere tannhelse. Å inkludere tannhelse fullt ut i folkehelsen og velferdsordningene er en hovedoppgave for vårt parti.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Styrets forutsetter en gradvis innfasing innenfor hva som er økonomisk mulig, der de som har størst behov prioriteres først. Styret viser til årsmøtevedtak 2016 der det blant annet heter: «Oppland Arbeiderparti mener at sosiale forskjeller må reduseres og det må opprettes et tak for hvor mye hver enkelt skal måtte betale for tannhelsetjenester. Vi må sikre at gode tannhelsetjenester kommer både sårbare grupper og folk flest til gode.»

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Tannhelse har vært et viktig tema for Arbeiderpartiets landsmøter i mange år. Det ble gjort mye for å bedre stønadsordninger innen tannhelse under Stoltenberg II- regjeringen. Den rødgrønne regjeringen hadde i sin politiske plattform Soria Moria II 2009-2013, følgende formulering om tannhelsefeltet: "Regjeringen vil sikre tilgjengeligheten til tannhelsetjenester og følge opp stortingsmeldingen om framtidens tannhelsetjenester, St. meld. nr. 35 (2006-2007). Vi har som mål at det offentlige gradvis skal ta et større ansvar på tannhelsefeltet, og utrede ulike modeller med sikte på at det etableres et tak på hvor mye den enkelte selv skal dekke av utgifter til nødvendig tannbehandling. Vi vil innføre gratis tannhelsekontroll for eldre over 75 år." Gratis tannhelsekontroll for eldre ble innført av oss, men fjernet av Høyre-Frp-regjeringen i Statsbudsjettet 2014. Utgiftene til tannbehandling har økt fra 647 mill kroner i 2005 til 2, 3 mrd kroner i 2015. Denne økningen skyldes hovedsakelig at flere grupper av tilstander kommer inn under stønadsordningene. I tillegg til ulike sykdommer i tenner og munnhule, omfatter også dagens regelverk at personer med sterkt nedsatt evne til egenomsorg eller varig nedsatt funksjonsevne vil få refundert utgifter til undersøkelse og behandling. Med disse endringene har man fått skjermet mange av pasientene med størst behov for tannhelsetjenester. Arbeiderpartiet har tidligere programfestet at man skal innføre et egenbetalingstak for nødvendig tannbehandling og 75 % dekning av overskytende utgifter. Det vil innebære en stor utgift dersom all tannbehandling skulle omfattes av en slik regel. I sitt svar på spørsmål til statsbudsjettet for 2017 (864 fra Finanskomiteen ved Aps fraksjon), har Helse- og omsorgsdepartementet gjort beregninger som viser at Arbeiderpartiets forslag vil medføre en ekstra kostnad på 7,5 mrd kroner dersom egenandelsgrensen settes til 2500 kroner. Det er grunn til å tro at dette vil bli høyere fordi erfaringer tilsier at man får økt forbruk av tjenester når utgiftene blir dekket. Sentralstyret viser til forslag til partiprogram hvor det foreslås å lage en opptrappingsplan for tannhelse. I tillegg foreslås å fortsette arbeidet med forebygging, skjermingsordninger for de mest utsatte gruppene samt refusjon over folketrygden til spesielle diagnoser.

35 Behold ordningen med gratis fysikalsk terapi for kronisk syke. Re Arbeiderparti

Forslag:

Alle pasienter og kronikere med diagnoser som krever fysikalsk behandling skal fortsatt få dette dekket.

Begrunnelse:

Behandling har vært gratis for kronikere og pasienter som har diagnosene reumatisme, fibromyalgi osv. Egenbetaling forverrer livssituasjonen til de som allerede har det svært vanskelig, og uten behandling får ikke pasientene et fullverdig liv. Sykehus og kommunale helsetjenester vil få disse pasientene til behandling oftere, og det vil på sikt vil belaste samfunnet ytterligere.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret bemerker at dagens regelverk medfører at utgifter til fysikalsk behandling dekkes for alle, bortsett fra en egenandel på kr. 1970 per år. Sentralstyret regner med at forslagstillerne henviser til den gruppen som også har fått fritak for disse egenandelene. Sentralstyret støtter at pasienter som har stort behov for fysikalsk behandling og dårlig råd, skal ha økonomiske sikringsordninger. Arbeiderpartiet stemte mot at ordningen med egenandelsfritak for enkelte diagnoser skulle fjernes. Begrunnelsen for dette var at mange med stort behov og dårlig råd, ville kunne få en betydelig ekstrakostnad tidlig på året. Arbeiderpartiet ønsket bedre skjermingsordninger for de svakeste gruppene. Regelverket som eksisterte frem til og med 2016 var ikke en god ordning og ble oppfattet som urettferdig av grupper som hadde stort behov for fysikalsk behandling, men som ikke hadde «den rette» diagnosen og dermed måtte betale egenandelene selv.. Sentralstyret mener derfor at man må jobbe videre mot gode og helhetlige skjermingsordninger gjennom en fullstendig gjennomgang av egenandelsordningene.

37 God regional tannhelse eller uforutsigbar kommunal tannhelse? Re Arbeiderparti

Forslag:

Tannhelsetjenesten må beholdes i fylkeskommunal eller regional regi. Det er på tide at tennene blir en del av kroppen.

Begrunnelse:

Regjeringen har denne høsten hatt en høring ute hvor det blir foreslått endring i Helse og omsorgstjenesteloven og Pasientrettighetsloven som en del av departementets oppfølging av forslaget i St.melding 26 (Primærhelsetjenestemeldingen og oppgavemeldingen), og forslag til lovendringer som må ses i sammenheng med kommunereformen. I kapittel 5 foreslås lovendringer som er nødvendig for å overføre ansvaret for tannhelsetjenesten til større kommuner. Dette er etter vårt skjønn å gå i motsatt retning enn hva som er Arbeiderpartiets holdning til en tannhelse for alle med god forutsigbar kvalitet, en tannhelse som tar det innover seg at også tennene er en del av kroppen. Flyttes denne tjenesten over til kommunene er det stor sannsynlighet at vi er lenger fra vår målsetning.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret viser til at denne saken ble behandlet i forbindelse med Melding til Stortinget nr. 14 (2014 -

2015) som omhandler Kommunereformen. Vi uttalte i innstillingen at tannhelse er en oppgave som løses godt av fylkeskommunene i dag og at det er ingen grunn til å bryte opp fungerende fagmiljø og føre dette over i ulike former for interkommunalt samarbeid. Sentralstyret er således enig i forslaget innhold.

48 AP skal sikre ytelser inntil endelig framtidig arbeidsevne er avklart Sandefjord Arbeiderparti

Forslag:

Mennesker som får diagnoser med lang behandlingstid, og som trenger mer enn ett år for å bli arbeidsføre igjen, skal sikres ytelser slik at overgangen fra sykepenger til arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd ikke medfører redusert levestandard. Dette bør gjelde inntil endelig framtidig arbeidsevne er avklart.

Begrunnelse:

§8-12 Folketrygdloven gir rett til sykepenger i maks 260 dager. Mennesker som rammes av alvorlige lidelser gjennomgår ofte en svært krevende og langvarig behandling. Mange er ikke friske nok til å begynne i fullt arbeid etter ett år. Det skal ikke være nødvendig for mennesker med alvorlige diagnoser å måtte bekymre seg for økonomien i tillegg til det å bli frisk.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Intensjonen støttes

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Et av målene med et inkluderende arbeidsliv er å sikre at personer som blir syke og ikke kan jobbe i en periode ikke mister sin tilknytning til arbeidslivet. De som er sykemeldt frem til retten på sykepenger opphører har krav på andre ytelser, som AAP eller uføretrygd. Formålet med etablering av AAP var å få til en mer effektiv ordning med flere insentiver for å komme raskere i arbeid. AAP har en maksimalramme på 4 år. Mye tyder på at bestemmelser om maksimal varighet har stor betydning for overgang til arbeid.

77 Utvid tilbudet om HSCT behandling av ms-syke! Lillesand Arbeiderparti

Forslag:

Det foreslås at Norge utvider tilbudet om HSCT behandling av ms-syke (multiple sklerose). Pr. i dag regnes stamcelletransplantasjon som den beste behandlingen for mange autoimmune sykdommer. Hvert år får ca 400 ms. Kun 16 ms-pasienter har fått stamcelletransplantasjon i Norge. Mange betaler selv ca. ½ mill. for behandling i utlandet og blir friske. Fra ufør til jobb.

Begrunnelse:

Stamcelletransplantasjon er den mest effektive behandlingen, den eneste behandlingen som stanser

ms-sykdommen, og som er rutinebehandling mot kreftsykdommer ved alle større norske sykehus. Behandlingsstudier med stamcelletransplantasjon viser at 2 år etter behandlingen har 80 % ikke tegn til sykdomsaktivitet, og at etter 4-5 år har 68 % fortsatt ikke tegn til sykdomsaktivitet. Ved sammenligning med de mest effektive bremsemedisinene, så viser behandlingsstudier at etter 2 års behandling så har kun 31-39 % ikke tegn til sykdomsaktivitet. Erfaringen fra Sverige og Chicago er at når det fortsatt ikke er tegn til sykdomsaktivitet 4 år etter stamcelletransplantasjonen, så er sannsynligvis effekten varig. F.eks. har Ida Berner, den første svenske ms-pasienten som ble stamcelletransplantert i 2004, fortsatt ikke tegn til sykdomsaktivitet. Når stamcelletransplantasjon er så mye bedre enn bremsemedisinene, er det uetisk og en skandale at nevrologene og helsemyndighetene fortsatt nekter ms-pasientene stamcelletransplantasjon. Vi ber politikerne om å se til Sverige som siden 2004 har stamcelletransplantert ms-pasienter med svært godt resultat ved flere sykehus. Sverige skal nå stamcelletransplantere 50 ms-pasienter årlig, og de behandlingsansvarlige nevrologene og hematologene mener tallet burde vært langt høyere. To år for en pasient med bremsemedisin tilsvarer kostnadene ved stamcelletransplantasjon.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret er enige i prinsippet om at stamcelletransplantasjon skal tilbys pasientgrupper som anses å ha nytte av denne behandlingen. Det pågår for tiden et forskningsprosjekt ved Haukeland universitetssykehus. Arbeiderpartiet har støttet dette prosjektet og har i sitt alternative budsjett foreslått å støtte programmet med 20 mill. kroner. Kunnskapscenteret for helsetjenesten har vurdert bruk av stamcelletransplantasjon ved MS, og det var ikke mulig å trekke konklusjoner basert på eksisterende forskning da mye av denne var av lav kvalitet. Sentralstyret mener derfor at man må avvvente resultatene av den eksisterende studien før man konkluderer i denne saken.

81 Øk kompetansen og styrk psykisk helsearbeid i kommunene Lillesand Arbeiderparti

Forslag:

Eldre er en like sammensatt gruppe mennesker, med ulike behov - som befolkningen forøvrig. Økt fokus på psykisk helse hos hjemmeboende og til institusjonsboere vil bidra til et bedre tjenestetilbud generelt. Eldre behandles oftest som "eldre" - uten en god kartlegging og utredning av deres individuelle behov. Eldre blir ofte diagnostisert og behandlet etter kjente kriterier. Eldreomsorg må også inneholde kvalifiserte behandlere og terapeuter som kan se de "skjulte" lidelsene. Arbeid for økt kompetanse og økt legetetthet knyttet til kommunens omsorgstjenester. Eldre er mer en demenslidelser og generelle slitasjelidelser. Dette er særlig viktig nå når vi alle er opptatt av innovative løsninger, flere skal bo hjemme lengre - mennesker og gode relasjoner, i tillegg til økt satsning på velferdsteknologi.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget og mener dette er ivaretatt i den foreslåtte teksten om eldre og om satsing på psykisk helse, særlig i punktene om å «bekjempe ensomhet og styrke det psykiske helsetilbudet for eldre».

**82 Fjern egenandel for ungdom mellom 16-18 år ved legebesøk
Lillesand Arbeiderparti****Forslag:**

Det foreslås å fjerne egenandel for ungdom mellom 16-18 år ved legebesøk.

Begrunnelse:

Idag må ungdom fra fylte 16 år betale egenandel ved legekonsultasjon. Ungdom på 16 har som regel ingen eller liten inntekt. De fleste bor hjemme og er skoleelever. Samtidig kan de ha helseutfordringer de ikke har lyst å dele med foreldrene. Krav til egenandel kan legge en ekstra hindring på veien til et legebesøk som allerede kan føles vanskelig. Barn og unges helse er spesielt viktig. Og det er spesielt viktig innen helsetjenester at disse tjenestene er tilgjengelig for alle, uavhengig av enkeltpersoners økonomi.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget og dette er allerede lagt inn i vårt forslag til partiprogram og alternativt budsjett for 2017.

**97 Privatisering av eldreomsorgen
AUF i Vestfold****Forslag:**

Vestfold Arbeiderparti vil at hovedregelen i eldreomsorgen skal være at det er offentlig drevet, eller

drevet av ideelle aktører, samt innføre forbud mot privat utbytte av tjenester innenfor eldreomsorgen.

Begrunnelse:

Eldreomsorgen skal være et offentlig ansvar, der hver krone brukes på å gi best mulig kvalitet for brukeren. Vi vil sikre alle eldre en trygg, opplevelsesrik og verdig alderdom, som har som mål å gi de eldre et best mulig liv og tilbud. Dette svekkes dersom eldreomsorgen skal drives av private selskaper med mål om profitt.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap. Støttes enstemmig.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret er enige i at hovedregelen i eldreomsorgen skal være at den er offentlig drevet, og at ideelle aktører også har en naturlig og viktig rolle innen eldreomsorgen. Sentralstyret mener dette er dekket inn under teksten på side 29, linje 1181-1189. Sentralstyret mener videre at private skal kunne brukes som et supplement til den offentlige eldreomsorgen når kommunene ønsker det, under forutsetning av at brukerne får de tjenestene til den kvaliteten de har krav på og at de ansatte sikres gode lønns- og pensjonsvilkår. Sentralstyret mener at dette bør være tilstrekkelig til å sikre en eldreomsorg som har som mål å bruke et best mulig liv og tilbud, og ønsker ikke å vedta et forbud mot utbytte.

**98 En utvidet førstehjelpskolering
AUF i Vestfold**

Forslag:

Vestfold Arbeiderparti vil utvide førstehjelpskoleringen i skolen, og sørge for at kunnskap om diabetes, epilepsi og hyperallergi blir en del av opplæringen.

Begrunnelse:

Førstehjelpskoleringen i dagens skole er svært viktig, men innehar store mangler. De gjennomgående alvorlige sykdomstilstandene, som diabetes, epilepsi og hyperallergi glemmes bort, og nevnes ikke ved noen form for førstehjelpskolering. Et anfall eller en føling kan få fatale konsekvenser om vi som medmennesker ikke vet hvordan vi skal håndtere det. Vår kunnskap er avgjørende for utfallet, og vi mener derfor at det bør settes inn krav om en slik opplæring, for å kunne bidra med solidaritet i praksis.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap. Støttet enstemmig

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget. Akuttutvalgets utredning «Først og fremst» NOU 2015: 17 påpeker også betydningen av førstehjelps kompetanse i den generelle befolkningen.

**118 Satsing på ungdomshelse
 Bodø Arbeiderparti****Forslag:**

Etablere nasjonalt senter kunnskapsformidling om ungdomshelse i Bodø basert på erfaringene fra Klara Klok i Nordland.

Begrunnelse:

Helseinformasjonstjenesten Klara Klok har ungdom og unge voksne i aldersgruppen 10 - 25 år som målgruppe. Hensikten med tjenesten er å gi god informasjon og veiledning om temaene kropp og helse, følelser, rus og seksualitet uavhengig av hvem du er og hvor du bor. Spørsmålsstilleren er anonym og får svar innen en uke. Spørsmål og svar legges ut under det enkelte tema på spørresiden, tilgjengelig både for den som stilte spørsmålet og andre som besøker nettstedet. Det er helt gratis å stille spørsmål til Klara Klok. Nettstedet er et supplement, ikke en erstatning, til eksisterende helsetilbud og kan ikke brukes for å stille diagnoser eller fastsette behandling. Et av målene med Klara Klok, er å vise vei til disse tjenestene.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det finnes i dag en rekke ulike digitale helse- og informasjonstjenester for ungdom. Under behandlingen av statsbudsjettet for 2017, støttet Arbeiderpartiet regjeringens forslag om å samordne relevante digitale helse- og informasjonstjenester for ungdom i «en felles, lavterskel e-arena, med en tydelig folkehelseprofil», men pekte på at det var uklokt å bygge ned kompetansen som i dag finnes hos Klara Klok. I en flertallsmerknad, ba vi regjeringen bygge videre på det fagmiljøet og de administrative ressursene Klara Klok har etablert i Nordland, og at man vurderer å legge driften av den fremtidige e-arenaen for unge til Bodø. Sentralstyret er positive til forslaget, men ønsker en nærmere utredning av behovet og potensielle gevinster av et eget nasjonalt senter for kunnskapsformidling om ungdomshelse. Sentralstyret ønsker ikke å gå inn for forslaget før en slik utredning kan svare på behovet for et eget senter, eller om det f.eks vil være tilstrekkelig å samordne dagens digitale helseinformasjonstjenester for unge.

**123 Hjemmetjenesten må styrkes
Sortland Arbeiderparti**

Forslag:

Hjemmetjenesten må styrkes både med ressurser og kompetanse. Organiseringen må legges om til arbeidslag, der brukerne får færre personer å forholde seg til.

Begrunnelse:

-Det er behov for ei styrking av hjemmetjenesten for å imøtekomme behovet fra en økende brukergruppe som skal bo lengre i sitt hjem. Vi vet at dette blir ei av de største utfordringene framover. -Det er behov for å organisere tjenesten på en bedre måte. Arbeidslag fører til at hver bruker får færre personale å forholde seg til. Det gir forutsigbarhet og trygghet. Dette er spesielt viktig for personer med demens. - Det kan være ei utfordring å få personer med demens til å ta imot tjenester, fordi de på grunn av sykdomsutviklingen ikke ser sine behov. Derfor er det også behov for kompetanse på dette området.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret er enige i at flere ressurser må tilføres hjemmetjenesten og at denne mange steder kan organiseres bedre. Sentralstyret støtter også behovet for en kompetanseøkning på demens, og mener at begge disse elementene er ivaretatt i programforslagets del om eldre. Sentralstyret mener imidlertid at kommunene skal ha stor frihet til å organisere hjemmetjenestene slik de mener det er best lokalt.

**179 Multiresistente bakterier
Arbeiderpartiet i Bergen**

Forslag:

Arbeiderpartiet mener: • At myndighetene bør styrke det internasjonale samarbeidet innen forskning på antibiotikaresistens og (multi-)resistente bakterier og oppfordre til økt forskning på • feltet gjennom økte forskningsmidler • At regjeringen følger opp handlingsplanen mot antibiotikaresistens, og sikrer en forutsigbarhet i midler til tiltak • At helsedirektoratet får øremerkede midler utover dagens overføringer til å utvikle kampanjer om riktig bruk av antibiotika rettet mot helsetjenesten og befolkningen • At nasjonale myndigheter må gi økonomiske insentiver for utvikling av nye typer antibiotika og sterkt oppfordre EU og andre land til å gjøre det samme • At nasjonale myndigheter skal sette temaet om økt moderasjon i bruken av antibiotika på agendaen i samtaler med EU og andre internasjonale fora • At regjeringen bør følge opp strategiplanen mot antibiotikaresistens nøye, herunder • særlig • At forbruket av antibiotika til matproduserende landdyr (husdyr) blir redusert med minst 10 % innen 2020 (sammenlignet med forbruket i 2013) • At forbruket av antibiotika til kjæledyr skal reduseres med minst 30 % (sammenlignet med 2013) innen 2020 • At narasin og andre koksidiostatika med antibakteriell virkning skal fases ut av kyllingproduksjonen innen 2020

Begrunnelse:

Folkehelsetilstanden anslår i en rapport fra 2009 at det forekommer 25.000 ekstra dødsfall i Europa på grunn av antibiotikaresistens. Ifølge The Review on Antibiotic Resistance (AMR) dør 50.000 mennesker

årlig i USA og Europa på grunn av resistente bakterier. På verdensbasis er tallet opp mot 700.000. Antibiotika spiller en nøkkelrolle i dagens pasientbehandling. For at antibiotika også i fremtiden skal være en effektiv behandling mot alvorlige infeksjonssykdommer, må antibiotikabruken være riktig og minst mulig. Fortsetter dagens utvikling med økende antibiotikaresistens, kan vi om kort tid komme i en situasjon der infeksjonsrisikoen ved å gjennomføre standardoperasjoner som keisersnitt, hofteoperasjoner og hjertekirurgi blir for stor. En slik utvikling vil uten tvil få store konsekvenser for nordmenns helse. Forbruket av antibiotika har vært økende i Norge fra 2005 til 2012 med en svak nedgang i 2013 og 2014. Økt antibiotikabruk øker forekomsten av antibiotikaresistens. Om lag 80 prosent av all forskrivning av antibiotika til human bruk skjer i allmennpraksis. Regjeringen la i juni 2015 frem Nasjonal strategi mot antibiotikaresistens (2015-2020) etter sterkt press fra opposisjonen. Den angir retning, konkrete mål og tiltaksområder for det samlede arbeidet mot antibiotikaresistens innenfor helsesektoren, husdyr og kjæledyr, fisk og klima og miljø frem mot 2020. Strategien setter blant annet mål om å redusere bruken av antibiotika i befolkningen med 30 prosent innen 2020 sammenlignet med 2012. Videre har regjeringen lagt frem en handlingsplan mot antibiotikaresistens i helsetjenesten, igjen etter press fra opposisjonen på Stortinget. I planen bes Helsedirektoratet utrede mulighet for kampanjer innenfor nåværende rammer. Handlingsplanen medfører kun 5 millioner og sier lite om tildelinger etter 2016. Regjeringen bidrar ikke til sikre rammer for dette viktige arbeidet, og det medfører usikkerhet rundt oppfølgingen av handlingsplanen og strategien. Et redusert totalforbruk av antibiotika i Norge er alene ikke tilstrekkelig for å hindre videre utbredelse av antibiotikaresistens. Økt satsning på forskning på resistente bakterier, utvikling av nye typer antibiotika, samt en styrking av det internasjonale samarbeidet på feltet er strengt nødvendig. Forbruket av antibiotika til norske husdyr er blant de aller laveste i Europa. I perioden 1995-2013 ble forbruket til landdyr redusert med 35 prosent. Hvis man bare ser på matproduserende dyr, var reduksjonen på 38 prosent. De viktigste årsakene til vårt lave antibiotikaforbruk er god dyrehelse, dyktige og ansvarlige bønder, veterinærer som praktiserer ansvarlig bruk av antibiotika og et godt samarbeid mellom næringen og myndighetene. For kjæledyr var det en økning i antibiotikabruken på 18 prosent i perioden 1995-2013. Importen og smuglingen av kjæledyr er stor, og utgjør allerede en risiko for både dyre- og folkehelsen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til tilsvarende forslag i frå Hordaland Arbeiderparti

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeidet mot antibiotikaresistens er et viktigste område innen Arbeiderpartiets helsepolitikk. Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget og at dette ses i sammenheng med andre tilsvarende forslag om antibiotikaresistens. Arbeiderpartiet har i sitt forslag til partiprogram at Norge skal ta et internasjonalt lederskap for etableringen av ordninger som øker forskning, utvikling, overvåking og innkjøp av antibiotika. Vi tar også til orde for å vurdere skjerpet kontroll av multiresistente bakterier hos personer som har blitt operert utenlands samt skoloring av helsepersonell i kommunikasjon rundt problemstillinger hvor pasienten ønsker en behandling som ikke er indisert.

**213 Seniorbolig
Stavanger Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil legge til rette for at det skal bygges flere «seniorboliger», bolig du kan like godt kan

danse i som ung som å leve trygt i som gammel.

Begrunnelse:

80% av bygningsmassen som dagens befolkning skal leve hele livet i er allerede bygget. Lite av denne massen er livsløpsstandard. Bruk av ulike stimuleringsordninger for å få flere til å bygge om/forberede seg til alderdommen i egen bolig må vurderes. «Boligsparing for eldre» (penger til utbedringer av dørstokker, ombygning av bad mm kan trekkes fra på skatten?), fritak for dokumentavgift ved flytting til godkjente seniorboliger, «Husbanken for eldre - mulighet til å leie – ikke eie seniorbolig med god tilgang til kollektiv og bydelssentre», – virkemidlene kan være mange og besparelsene i god eldreomsorg i neste omgang store. Det må gjøres «superattraktivt» å flytte/bo i en bolig tilpasset alderdommen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget. I våre alternative budsjetter har vi lagt inn midler til en risikoavlastende tilskuddsordninger for anskaffelse av velferdsteknologi i kommunene, et tiltak som vil gjøre at flere kan få til rettelagte boliger og kan bo hjemme lenger. Intensjonen anses som ivaretatt i forslag til nytt partiprogram.

220 Øke grunnbemanning - Sykefraværet innen helse- og omsorgssektoren Stavanger Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet ønsker å starte prosjekter i x antall kommuner der grunnbemanningen i minst 2 virksomheter i sykehjemsektoren i hver kommune økes over en periode på minimum 1 år. Målet er å finansiere dette over sykefraværsbudsjettet, men i en startfase skal det legges inn midler som tilføres som ekstramidler fra kommunen. Den enkelte virksomhet regner selv ut hvor mange årsverk man øker med etter hvor høyt sykefraværet er.

Begrunnelse:

Bakgrunn: Sykefraværet innen helse- og omsorgssektoren i kommunehelsetjenesten ligger i mange kommuner på et nivå som er høyere enn ønsket. En av årsakene henger sammen med bemanningssituasjonen i sykehjemmene og i de hjemmebaserte tjenestene. Arbeidsdagen er preget av tidsnød og et økende antall oppgaver, i tillegg til at pasientgruppene stadig er sykere og har mer komplekse sykdomsbilder. Beskrivelse: Vi vil derfor at man ser på muligheter for å bedre hverdagen for både pasienter og ansatte, og på sikt også å få et lavere sykefravær, ved å igangsette prosjekter der grunnbemanningen økes og der man har øremerket midler til å følge disse prosjektene i minst 2 år. Der dette allerede har vært prøvd ut har sykefraværet gått til dels kraftig ned og arbeidsmiljøet bedre (NSF, Fagforbundet). Konkretisering: Et slikt prosjekt krever at man går inn med øremerkede midler i en oppstartsperiode. Det vil også innebære at man gjennom konkrete regnestykker i den enkelte virksomhet ser på hvor mange flere årsverk sykepleiere eller helsefagarbeidere man kan ansette på det som ellers ville gått til innleie av vikarer ved sykdom. Løsningen er enkel; høyere grunnbemanning = lavere sykefravær. Lavere sykefravær = mer penger til å ansette flere fagutdannede i den enkelte virksomhet.

Flere fagutdannede = attraktiv arbeidsplass og lettere rekruttering.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet er opptatt av at nok og riktig bemanning er en vesentlig faktor i arbeidet med pasientsikkerhet og kvalitet i sykehjem. Samtidig viser erfaringer at ledelse, fagutvikling m.m. også er avgjørende faktorer. Sentralstyret mener at forslaget om å prosjektfinansiere x antall kommuner over sykefraværsmottaket, må utredes nærmere før det er forsvarlig å ta stilling til det.

223 Altruistisk surrogati Stavanger Arbeiderparti

Forslag:

Det åpnes for altruistisk surrogati for kvinner som av medisinske årsaker ikke selv kan få barn.

Begrunnelse:

Surrogati er i dag ikke tillatt i Norge, men har i flere tiår vært praktisert i utlandet og man kan anslå at det i dag finnes ca 1000 norske surrogatbarn som er født utenlands. Land som Danmark, Canada, Nederland og England tillater i dag ikke-kommersiell, altruistisk surrogati, og har regler for å hindre handelsaspekter og ivareta interessene til surrogatmor og barn. Tiden er overmoden for å tillate altruistisk surrogati også i Norge. Ved altruistisk surrogati mottar ikke surrogaten kompensasjon utover dekning av dokumenterbare utgifter ved svangerskap og fødsel. Det kan være kvinner som ønsker å hjelpe en nær slektning eller andre som er infertile, for eksempel en søster eller venninne.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Tar ikke stilling til forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret vil understreke at man ved surrogati ber om at en annen person enn den som skal ha barnet tar risikoen ved graviditeten, og det er en klar forskjell fra egg- eller sæddonasjon. Sentralstyret viser også til at dette kan føre til at noen opplever et sterkt press fra en som står dem nær til å bære frem noen andres barn. Sentralstyret støtter ikke forslaget.

**225 Nasjonalt senter for sykehjemsmedisin
Arbeiderpartiet i Bergen**

Forslag:

Arbeiderpartiet foreslår at - Senter for sykehjemsmedisin (SEFAS) ved UiB gis nasjonal status.

Begrunnelse:

Syke og gamle må sikres likeverdige medisinske tjenester og pleie enten de bor i institusjon, i omsorgsbolig eller hjemme. Med det økende antall eldre og kronisk syke, vil fremtidens helsepersonell trenge økt kunnskap om gamle og syke. Institutt for samfunnsmedisinske fag ved Universitetet i Bergen har et sterkt fagmiljø på alders- og sykehjemsmedisin og ønsker å etablere et nasjonalt senter for sykehjemsmedisin. Arbeiderpartiet i Bergen støtter forslaget om etablering av et slikt senter.

Begrunnelse: Sykehjemmene med sine ca 41.000 plasser er den klart største institusjonsformen i norsk helsevesen. Til sammenligning er det ca 14.000 sykehussenger. Helse- og omsorgskomiteen viser i sin innstilling 424 L – 2010-2011, til at "det eksisterer lite forskning i og på den kommunale helse- og omsorgstjenesten" og mener at forskning innen området er en "viktig forutsetning for å øke kvaliteten på tjenestene, samt for å gjøre feltet mer faglig attraktivt". Å drive klinisk forskning er av stor betydning i arbeidet med å forbedre helsetjenesten, som når det gjelder behandling, pasientsikkerhet og effektiv drift. Samhandlingsreformen forutsetter at den medisinske kompetansen knyttet til kommunenes ansvar for eldre blir styrket. De samfunnsmedisinske fagmiljøene ved universitetene vil ha en sentral rolle i dette arbeidet. Etablering av et nasjonalt senter for sykehjemsmedisin vil være et viktig tiltak for å møte de faglige utfordringene innenfor Samhandlingsreformen. Institutt for samfunnsmedisinske fag ved Universitetet i Bergen har en unik og tverrfaglig forskningskompetanse på sykehjemsmedisin. Fagmiljøene ved instituttet har bred undervisningskompetanse og gjør et viktig arbeid med forskningsbasert undervisning innen grunnutdanningen i medisin og flere helsefag. Det er riktig at denne kompetansen styrkes gjennom etableringen av et nasjonalt senter for sykehjemsmedisin.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret er enige i at forskningen på og kompetansen om eldremedisin bør styrkes og går inn for at forslaget utredes, særlig med tanke på kostnader og lokalisering for et evt slikt senter.

**256 Fjern Helseforetakene
Kristiansund Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil fjerne Helseforetaksmodellen, og erstatte den med et styringssystem som gir folkevalgte ansvar og kontroll med styring av spesialisthelsetjenesten

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet foreslår å endre styringssystem for spesialisthelsetjenesten. En økende frustrasjon i befolkningen merkes når viktige strukturelle endringer skal iverksettes, og de opplever at de ikke har reelle kanaler for påvirkningskraft på viktige offentlige tjenestetilbud som helsetjenester er. Dagens Helseforetaksmodell gir for liten politisk innflytelse og styring på et av de viktigste politikkområder i norsk forvaltning. Erfaringer etter 15 år med foretaksmodellen, der nye helsebegrep er blitt «produksjon», «levering», «lønnsomhet», «stykkprisfinansiering» og «internfakturering», og der pasienter er blitt «brukere» har fremmedgjort mennesket i helsetjenesten, der nærhet, ivaretagelse og omsorg er vesentlig. Hovedfokuset i helseforetaksstyrene er på økonomi og finans, og underprioriterer derfor viktigere verdier som kvalitet og pasientsikkerhet. Dette resulterer i ulike helsetilbud til befolkningen- og gir ikke likeverdige helsetjenester. Dagens politiske ansvar ligger på et overordnet nivå, der helsepolitiske mål og rammer fastsettes. Dette har redusert den demokratiske innflytelse. Vi skal ha et helsevesen der politikk og fag spiller på samme lag og der god pasientbehandling og likeverdige helsetjenester står i sentrum. Vi må få tilbake den folkevalgte kontrollen med velferdstjenestene våre

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret har registrert at det er mange som kritiserer organisering av dagens spesialisthelsetjeneste samt at det er for mye fokus på økonomisk drift heller enn pasientbehandling. Noe av kritikken berører selve styringsmodellen med helseforetak, annet har sin årsak i uenighet om hvordan tjenesten finansieres, mens mye av kritikken går på at tjenesten tilføres for lite penger. Kvinnsland-utvalget har nylig levert en rapport om organisering og styring av spesialisthelsetjenesten, NOU 2016:25, hvor de har vurdert ulike alternativer for organisering. Deres konklusjon er at man er fornøyd med deler av dagens organisering, blant annet inndeling i regioner. Kvinnsland-utvalget har gjort en grundig vurdering og et viktig punkt er at man har ikke funnet en alternativ organiseringsform som man med sikkerhet kan si at vi vil representere en vesentlig forbedring. Sentralstyret mener at man skal jobbe for forbedringer av dagens helseforetaksmodell, men vi kan ikke se at man i dag har et alternativ til dagens helseforetaksmodell som vil kunne forsvare de enorme kostnader som en fjerning av helseforetakene vil innebære.

**266 Varedeklarasjon av antibiotika
Os Arbeiderparti****Forslag:**

Antibiotikaresistens er en av de største truslene verden står overfor i dag. Antibiotika blir tilført menneskekroppen på flere måter, blant annet gjennom det vi spiser. . Arbeiderpartiet skal jobbe for å styrke arbeidet som sikrer trygge norske matvarer fri for antibiotika og skal jobbe for å gjøre forbrukerne kjent med bruken og risikoen av antibiotika i andre land som Norge importerer matvarer fra.

Begrunnelse:

For at forbrukeren skal kunne gjøre bevisste og kloke valg av matvarer, må han ha kunnskap om hva matvaren inneholder.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter prinsippene i forslaget. Kampen mot antibiotikaresistens er en viktig sak for arbeiderpartiet. Sentralstyret mener at dette temaet dekkes gjennom oppfølging av Nasjonal strategi mot antibiotikaresistens 2015-2020.

280 Alle skal være sikret en god tannhelse Våler Arbeiderparti

Forslag:

Tannhelse må inn i egenandelsordningen.

Begrunnelse:

Det er mange som utsetter tannlegebesøk fordi det er dyrt. Resultatet kan da være sviktende tannhelse som går ut over næringsopptak og helse generelt. SSB- rapporter viser en klar sammenheng mellom dårlig tannhelse og økonomi, og dette danner en sosial skjevhet i tannhelse og bruken av tannlegetjenester i den voksne befolkningen. Det er derfor viktig at tannhelse kommer inn under egenandelsordningen på lik linje som kroppen og helse ellers.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Tannhelse har vært et viktig tema for Arbeiderpartiets landsmøter i mange år. Det ble gjort mye for å bedre stønadsordninger innen tannhelse under Stoltenberg II- regjeringen. Den rødgrønne regjeringen hadde i sin politiske plattform Soria Moria II 2009-2013, følgende formulering om tannhelsefeltet: "Regjeringen vil sikre tilgjengeligheten til tannhelsetjenester og følge opp stortingsmeldingen om framtidens tannhelsetjenester, St. meld. nr. 35 (2006-2007). Vi har som mål at det offentlige gradvis skal ta et større ansvar på tannhelsefeltet, og utrede ulike modeller med sikte på at det etableres et tak på hvor mye den enkelte selv skal dekke av utgifter til nødvendig tannbehandling. Vi vil innføre gratis tannhelsekontroll for eldre over 75 år." Gratis tannhelsekontroll for eldre ble innført av oss, men fjernet av Høyre-Frp-regjeringen i Statsbudsjettet 2014. Utgiftene til tannbehandling har økt fra 647 mill kroner i 2005 til 2, 3 mrd kroner i 2015. Denne økningen skyldes hovedsakelig at flere grupper av tilstander kommer inn under stønadsordningene. I tillegg til ulike sykdommer i tenner og munnhule, omfatter også dagens regelverk at personer med sterkt nedsatt evne til egenomsorg eller varig nedsatt funksjonsevne vil få refundert utgifter til undersøkelse og behandling. Med disse endringene har man fått skjermet

mange av pasientene med størst behov for tannhelsetjenester. Arbeiderpartiet har tidligere programfestet at man skal innføre et egenbetalingstak for nødvendig tannbehandling og 75 % dekning av overskytende utgifter. Det vil innebære en stor utgift dersom all tannbehandling skulle omfattes av en slik regel. I sitt svar på spørsmål til statsbudsjettet for 2017 (864 fra Finanskomiteen ved Aps fraksjon), har Helse- og omsorgsdepartementet gjort beregninger som viser at Arbeiderpartiets forslag vil medføre en ekstra kostnad på 7,5 mrd kroner dersom egenandelsgrensen settes til 2500 kroner. Det er grunn til å tro at dette vil bli høyere fordi erfaringer tilsier at man får økt forbruk av tjenester når utgiftene blir dekket. Sentralstyret viser til forslag til partiprogram hvor det foreslås å lage en opptrappingsplan for tannhelse. I tillegg foreslås å fortsette arbeidet med forebygging, skjermingsordninger for de mest utsatte gruppene samt refusjon over folketrygden til spesielle diagnoser.

300 Gi lesbiske, homofile, bifile og transpersoner en verdig alderdom Homonettverket

Forslag:

- Det tas initiativ til mere forskning på eldre LHBT+ personer i Norge for å kartlegge hvilke særskilte utfordringer de opplever ved det å bli eldre og hvordan hjelpetilbudet kan tilpasses denne gruppen. - Det etableres en besøkstjeneste for eldre LHBT+ personer i Norge.

Begrunnelse:

For mange LHBT+ personer innebærer det å bli eldre mye usikkerhet og frykt. Dagens eldre med LHBT+ identitet opplevde å bli sykeliggjort og kriminalisert i mange år på grunn av sin legning, noe som kan føre til både skepsis og redsel i møte med helsevesenet. Det er et mål i Norge at vi skal ha et likeverdig tilbud av offentlige helse- og omsorgstjenester. Men likeverdige tjenester er ikke det samme som at alle skal ha like tjenester. Et tilbud som kun er tilrettelagt for en majoritet, står i fare for å indirekte diskriminere de som skiller seg fra flertallet. For å kunne møte disse utfordringene trenger vi kunnskap, en bevisstgjøring, og utvikling i tjenesteapparatet. Å være bevisst på de spesielle utfordringene og det omsorgsbehovet som eldre LHBT+ personer har, må være utgangspunktet når det skal utvikles gode tjenester rettet mot disse gruppene. Homonettverket mener at arbeidet med å utvikle gode tjenester som er tilrettelagt for å møte alle brukergrupper med ulike behov, er avhengig av at arbeidet forankres i tjenesteapparatet og inkluderes i kommunale handlings- og kompetanseplaner. Dette gjelder særskilt om man skal sikre et tjenesteapparat som omfavner alle. Homonettverket mener derfor at lesbiske, homofile, bifile og trans eldre må trekkes frem i offentlig planverk mht kompetansearbeid og tjenesteutvikling i helse- og omsorgstjenester. Det er utført lite forskning på eldre LHBT+ personer i Norge, og det er behov for satsing på dette området, ikke minst med tanke på utfordringene vi står ovenfor fremover når de første åpne LHBT+ personene og -aktivistene om få år vil ha behov for helse- og omsorgstjenester. Det er behov for at det etableres en besøkstjeneste for eldre LHBT`ere. Ressurspersoner i dette arbeidet kan være seniornettverket i FRI Oslo og Akershus.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteén for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret er enig i at det er behov for økt kunnskap om LHBT-personer innen helse- og omsorgstjenesten og ser at det kan være behov for egne tilbud til eldre LHBT+-personer. Sentralstyret vil

imidlertid peke på at behovet for å etablere en egen besøkstjeneste for LHBTere bør vurderes av den enkelte kommune og at man her bør inkludere frivillige ressurser.

315

Neset Arbeiderparti

Forslag:

For å skape likhet for alle pleietrengende, vil Arbeiderpartiet innføre nasjonale kriterier for inntak i sykehjem.

Begrunnelse:

Kvalitet og kapasitet for de svakeste eldre pleietrengende som av medisinske årsaker har behov for 24 timers pleie og omsorg, blir nå sterkt redusert i mange kommuner. Lovverket som beskriver denne gruppens rettigheter er uklart. Kommunen har lovfestet rett til å avgjøre hva som er ansvarlig pleie og omsorg, også etter at Stortingsprop. 99 L (2015/2016) er vedtatt av Stortinget. Den enkelte kommune er i lovverket pålagt å formulere egne kriterier, noe de fleste kommuner allerede har, men da ikke skriftlige kriterier som loven nå krever. Utformingen og praktiseringen av kommunenes kriterier vil derfor fortsette som dagens praksis er, dvs. vi vil fortsatt kunne oppleve i Norge, å ha like mange forskjellige kriterier for de som har den pleie og omsorgssituasjonen som er beskrevet ovenfor som vi har kommuner. Kriteriene kan derfor fortsatt ta hensyn til den enkelte kommunens økonomi og prioriteringer. Dette kan ikke aksepteres. Også sentrale politikere er enig i at «likhet for loven» skal være hovedregelen i Norge, da må også likheten være juridisk bindende for denne svake gruppens rettigheter. Nasjonale kriterier må kunne innføres innen utgangen av 2018.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret viser til Stortingets behandling av Endringer i pasient- og brukerrettighetsloven og helse- og omsorgstjenesteloven (rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester – kriterier og ventelister). Der sa Arbeiderpartiet nei til nasjonale kriterier for inntak, slik regjeringen foreslo, nettopp fordi høringsinstansene påpekte at det ikke ville føre til en reell styrking av eldres rettigheter. Derimot ønsker Arbeiderpartiet å etablere kvalitetskriterier for omsorg knyttet til en mer tydelig og målrettet finansiering.

317

Finansiering av nye sjukehus Sunddal Arbeiderparti

Forslag:

Vi må se på modellen for finansiering av nye sjukehus. Det kan ikke være slik at finansieringen skal tas

av sykehusets drift. Staten må inn med friske midler.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget inneholder to problemstillinger; modellen for finansiering av nye sykehusbygg samt samlet beløp som gis til spesialisthelsetjenesten. Når det gjelder første problemstilling vil dette bli vurdert i forbindelse med organisering av spesialisthelsetjenesten. Nåde det gjelder størrelsen på bevilgninger til spesialisthelsetjenesten viser Sentralstyret til at Arbeiderpartiet har foreslått 1,4 milliarder mer til sykehusene i sitt alternative statsbudsjett sammenlignet med det vedtatte budsjettet. Begge problemstillingene anses ivaretatt.

**318 Tannhelsebehandling
Sunddal Arbeiderparti**

Forslag:

Nødvendig tannhelsebehandling må finansieres av staten.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Tannhelse har vært et viktig tema for Arbeiderpartiets landsmøter i mange år. Det ble gjort mye for å bedre stønadsordninger innen tannhelse under Stoltenberg II- regjeringen. Den rødgrønne regjeringen hadde i sin politiske plattform Soria Moria II 2009-2013, følgende formulering om tannhelsefeltet: "Regjeringen vil sikre tilgjengeligheten til tannhelsetjenester og følge opp stortingsmeldingen om framtidens tannhelsetjenester, St. meld. nr. 35 (2006-2007). Vi har som mål at det offentlige gradvis skal ta et større ansvar på tannhelsefeltet, og utrede ulike modeller med sikte på at det etableres et tak på hvor mye den enkelte selv skal dekke av utgifter til nødvendig tannbehandling. Vi vil innføre gratis tannhelsekontroll for eldre over 75 år." Gratis tannhelsekontroll for eldre ble innført av oss, men fjernet

av Høyre-Frp-regjeringen i Statsbudsjettet 2014. Utgiftene til tannbehandling har økt fra 647 mill kroner i 2005 til 2,3 mrd kroner i 2015. Denne økningen skyldes hovedsakelig at flere grupper av tilstander kommer inn under stønadsordningene. I tillegg til ulike sykdommer i tenner og munnhule, omfatter også dagens regelverk at personer med sterkt nedsatt evne til egenomsorg eller varig nedsatt funksjonsevne vil få refundert utgifter til undersøkelse og behandling. Med disse endringene har man fått skjermet mange av pasientene med størst behov for tannhelsetjenester. Arbeiderpartiet har tidligere programfestet at man skal innføre et egenbetalingstak for nødvendig tannbehandling og 75 % dekning av overskytende utgifter. Det vil innebære en stor utgift dersom all tannbehandling skulle omfattes av en slik regel. I sitt svar på spørsmål til statsbudsjettet for 2017 (864 fra Finanskomiteen ved Aps fraksjon), har Helse- og omsorgsdepartementet gjort beregninger som viser at Arbeiderpartiets forslag vil medføre en ekstra kostnad på 7,5 mrd kroner dersom egenandelsgrensen settes til 2500 kroner. Det er grunn til å tro at dette vil bli høyere fordi erfaringer tilsier at man får økt forbruk av tjenester når utgiftene blir dekket. Sentralstyret viser til forslag til partiprogram hvor det foreslås å lage en opptrappingsplan for tannhelse. I tillegg foreslås å fortsette arbeidet med forebygging, skjermingsordninger for de mest utsatte gruppene samt refusjon over folketrygden til spesielle diagnoser.

331 Stamcellebehandling Sunnal Arbeiderparti

Forslag:

Utvikle og utvide en egen HSCT – behandling i Norge samt styrke et miljø for stamcelleforskning.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Ingen av forslagene til landsmøtet fra Sunndal Arbeiderparti har med begrunnelse. Flere av forslagene kan forstås i flere retninger. Styret velger å forstå at forslagsstiller ønsker en ny politikk til gunst for mindreårige asylsøkere enn det dagens regjering står for.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteén for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret er enige i prinsippet om at stamcelletransplantasjon skal tilbys pasientgrupper som anses å ha nytte av denne behandlingen. Det pågår for tiden et forskningsprosjekt ved Haukeland universitetssykehus og Arbeiderpartiet har støttet dette prosjektet og har i sitt alternative budsjett foreslått å støtte programmet med 20 mill. kroner. Kunnskapssenteret for helsetjenesten har vurdert bruk av stamcelletransplantasjon ved MS, og det var ikke mulig å trekke konklusjoner basert på eksisterende forskning da mye av denne var av lav kvalitet. Sentralstyret mener derfor at man må avvende resultatene av den eksisterende studien før man konkluderer i denne saken.

**340 Funksjonshemmede barn i Norge
 Nesodden Arbeiderparti**

Forslag:

BPA (personlig assistanse) bør være en NAV sak og ikke en sak som skyves over på kommunene som har begrensede og ulike muligheter til å stille opp. Dette må være en statlig oppgave, men at kommunene kan uttale seg i det enkelte tilfelle.

Begrunnelse:

Mange familier sliter med sterkt funksjonshemmede barn i Norge! Det er svært urimelig om ikke storsamfunnet stiller opp på en fullverdig måte. BPA er en forutsetning for at slike familier får et tilnærmet normalt liv.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonene med brukerstyrt personlig assistanse, men er kjent med at det er ulik praksis for hvordan dette fungerer i de ulike kommunene. Det kan derfor være grunn til å se nærmere på om ordningen behøver en gjennomgang for å se om den kan bli mer forutsigbar. Forslaget går ut på å overføre ansvaret til NAV og en slik omfattende omlegging vil kreve en utredning av hele ordningen og konsekvenser av en eventuell omlegging. Sentralstyret mener at en slik utredning er nødvendig før en omlegging skjer.

**345 Helse og omsorgstjeneste i stat og kommune
 Stange Arbeiderparti**

Forslag:

Vi står overfor en situasjon som kan få store konsekvenser dersom det ikke gis betydelige nye midler som dekker kostnaden. Den forrige ga materielle forbedringer. Denne gangen må de faglige ressursene styrkes mest.

Begrunnelse:

Folk flest, har registrert store endringer i spesialisthelsetjenesten de siste 15 årene. Især spesialisthelsetjenesten for psykiatri/rus har gjennomgått endringer, og etter hvert nedskjæringer med betydelige negative konsekvenser for enkelte grupper, og da de som trenger mest; de med psykose og rusproblemer. Ved hver nedskjæring forventes det fra spesialisthelsetjenesten at kommunene skal gjøre mer, men uten at dette verken er planlagt eller gitt noen ressurser. På kommunalt nivå startet overføringen av midler fra psykisk helse til andre formål straks "opptrappingsplanen for psykiske helse" var over, og midlene ble overført fra øremerkede til frie. Ikke minst måtte kommunene bruke en større andel til somatisk helse og omsorgstjeneste ved "samhandlingsreformen". Nå står vi overfor en ny "samhandlingsreform", for psykiatri, fra 2017.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Merknad: Arbeiderpartiet har i sitt alternative budsjett 1,5 milliarder kroner mer til spesialisthelsetjenesten og 3 milliarder mer i overføringer til kommunene. Sentralstyret mener derfor at dette forslaget er ivaretatt gjennom vår politikk.

377 Satsing på Lokalmedisinske sentra Nord-Aurdal Arbeiderparti

Forslag:

Følge opp satsingen på Lokalmedisinske sentra med økt satsing innen Divisjon Prehospitale tjenester i Sykehuset Innlandet med modell for akuttmedisiner i beredskapturnus på Valdres LMS.

Begrunnelse:

En videre utvikling av LMS er viktig for å nå målene i samhandlingsreformen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

I landsmøtesammenheng bør dette utformes som en mer generell videre satsing på lokalmedisinske sentra.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret er kjent med at det er foreslått et prosjekt for lokalmedisinsk senter i Valdres hvor det også er foreslått en anestesilege i vakt. Dette prosjektet er imidlertid et forsøksprosjekt som ennå ikke er igangsatt, og det er foreløpig for tidlig å konkludere med at en slik løsning er hensiktsmessig. Sentralstyret foreslår å avvente resultatene fra forsøksprosjektet og at man kan komme tilbake til saken når resultatene foreligger.

419 En god og trygg helse og omsorgstjeneste for alle Asker Arbeiderparti

Forslag:

Rekrutteringen av nok kompetente fagfolk til helse og omsorgstjeneste vil bli kritisk framover. Det er

viktig for å få til god rekruttering at det er tilgang til en velferdsteknologi som både letter deres arbeid og som gir brukerne mer mestring i hverdagen. Staten må samarbeide tett med kommunene for å få raskere framdrift i bruken av velferdsteknologi, både i utviklingen av teknisk utstyr og bygging av kompetanse i bruken hos alle berørte. Arbeiderpartiet vil sette i gang en større satsning på bruk av velferdsteknologi i samarbeid med kommunene, de faglige organisasjoner og brukerrepresentanter. Dette vil være en del av Arbeiderpartiets brede satsning på kompetansebygging i bruk av IKT i hele samfunnet.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget, og mener det er dekket under punktene om «Digitalisering i helsevesenet» og «eldre».

**421 HPV vaksine til gutter
Asker Arbeiderparti**

Forslag:

HPV vaksine for jenter er et viktig virkemiddel for å forebygge livmorhalskreft og andre krefttyper. Fra høsten 2016 får alle jenter først etter 1991 denne vaksine . Forskning viser at vaksineringsen også bør omfatte gutter da det begrenser andre krefttyper. Asker Ap foreslår at HPV vaksine tilbys til både gutter og jenter.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har tidligere gått inn for at HPV-vaksine skal gis til jenter. Etter hvert som det kom data på at slik vaksine også kunne være nyttig for gutter, gikk Arbeiderpartiet inn for at vi ville avvente medisinske vurderinger og anbefalinger. Det foreligger nå en anbefaling fra Folkehelseinstituttet om at

også gutter bør vaksineres. Sentralstyret anbefaler derfor man må ta sikte på at HPV-vaksine også skal gis til gutter. Innføring av dette må imidlertid vurderes i sammenheng med andre prioriterte oppgaver innen helse.

429 Likestilling for framtida Bærum Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet ønsker at HPV-vaksinen skal bli et tilbud til alle barn, uavhengig av kjønn. Arbeiderpartiet ønsker at de alderstrinn av guttene som ikke har fått tilbud om HPV-vaksine får det.

Begrunnelse:

Likestilling mellom kjønnene har vært en viktig kampsak for Arbeiderpartiet på mange arenaer opp gjennom årene. I noen tilfeller er det gutta som som henger bakpå i likestillingen, og dette er tilfellet i det norske barnevaksinasjonsprogrammet. Jenter har siden 2009 fått tilbud om HPV-vaksine i 12-årsalder for å forebygge livmorhalskreft. Nyere kunnskap viser imidlertid at HPV spiller en vesentlig rolle for utvikling av andre kreftformer, både hos kvinner og menn. Folkehelseinstituttet har anbefalt at gutter i 12-årsalder bør få tilbud om HPV-vaksine i det norske barnevaksinasjonsprogrammet på lik linje med jenter.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har tidligere gått inn for at HPV-vaksine skal gis til jenter. Etter hvert som det kom data på at slik vaksine også kunne være nyttig for gutter, gikk Arbeiderpartiet inn for at vi ville avvente medisinske vurderinger og anbefalinger. Det foreligger nå en anbefaling fra Folkehelseinstituttet om at også gutter bør vaksineres. Sentralstyret anbefaler derfor man må ta sikte på at HPV-vaksine også skal gis til gutter. Innføring av dette må imidlertid vurderes i sammenheng med andre prioriterte oppgaver innen helse.

430 Stopp alkoholliberaliseringen Bærum Arbeiderparti

Forslag:

Alkoholliberaliseringen må stoppes på et folkehelsepolitisk grunnlag. Folkehelsen må være overordnet næringspolitiske vinningsinteresser. Endringen i alkohollovgivningen etter 2013 må vurderes på nytt i et folkehelseperspektiv.

Begrunnelse:

Vår nåværende regjering og støttespillere har i regjeringserklæring sagt at alkoholpolitikken skal ligge

fast. Likevel har det under den samme regjeringen skjedd en rekke endringer i alkoholloven siden 2013. Disse endringene innebærer en liberalisering, som på sikt vil medføre en økning i alkoholkonsumet. Liv og helse står på spill, og samt andre viktige samfunnsmessige hensyn. Det anerkjente medisinske tidsskriftet The Lancet har publisert en oppsummering av forskningen på alkoholpolitiske virkemidler. Regulering av pris og tilgjengelighet er de viktigste alkoholpolitiske virkemidlene. Vi drikker relativt lite i Norge, sammenliknet med de fleste andre land i Europa. Likevel dør rundt 400 nordmenn dør årlig som en direkte følge av alkoholinntak. I tillegg kommer dødsfall i forbindelse med vold og ulykker, og ikke minst overdødelighet av annen sykdom. Mesteparten av alkoholens skadevirkninger ser man ikke blant storkonumentene, som utgjør en relativt liten del av befolkningen, men blant den langt større gruppen som har et såkalt moderat alkoholkonsum. Det er for lengst bevist at alkohol er medvirkende årsak til en rekke sykdommer, deriblant flere typer kreft. Minst 70.000 barn – altså sju prosent av alle norske barn – har minst én forelder som misbruker alkohol.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Alkoholpolitikken er viktig folkehelsearbeid. I denne stortingsperioden har Arbeiderpartiet stemt imot en rekke av de nevnte endringene. Sentralstyret støtter intensjonene i forslaget og viser til forslag til nytt partiprogram.

449 Det digitale helse- og omsorgsløftet. Årvoll Arbeiderpartilag

Forslag:

- Helsetjenestene er foreløpig ikke rigget for å håndtere den nye helseteknologien, og det er avgjørende at det tas grep nå. Derfor ønsker Arbeiderpartiet et stort løft for satsning på digitalisering av helse og omsorgssektoren i Norge. Målet må være å sikre at ressursene i Helse-Norge skal benyttes bedre, og sette pasientene i stand til å ta større reell styring i eget liv.

Begrunnelse:

Norge står overfor en grunnleggende endring i hvordan helsetjenester blir levert og organisert. Utviklingen av helseapper og utstyr til hjemmebruk går raskere og raskere, og drives fremover av alt fra teknologigiganten Apple til små oppstartsbedrifter. I tillegg vil forskning og utvikling muliggjøre helt nye og mer effektive tester og behandlingsmetoder. Vi står også overfor et banebrytende teknologiskift innen digitalisering. Denne muligheten skal vi gripe. Nye digitale tjenester bidrar til at innbyggere og pasienter kan ta aktive valg rundt egen helse og gis mulighet til å påvirke eget helsetilbud, samtidig som helsetjenestene kan bli mer effektive.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget, og mener det er dekket under punktene om «Digitalisering i helsevesenet» og «eldre».

**450 Nordisk innkjøpssamarbeid for dyre legemidler
Årvoll Arbeiderpartilag****Forslag:**

Arbeiderpartiet mener det må etableres et nordisk innkjøpssamarbeid for dyre legemidler.

Begrunnelse:

Nye, effektive og persontilpassede kreftlegemidler er et stort fremskritt for pasientene, men prisene på disse behandlingene er alt for høye i dag. For å få kontroll over prisene vi må samordne oss bedre med andre land

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret er enige i at dyre legemidler er et problem som også utfordrer prinsippet om lik behandling for alle, uavhengig av inntekt. Arbeiderpartiet vil jobbe med denne saken fremover og dette forslaget er en av mulighetene som vil bli vurdert. Sentralstyret mener at forslaget er ivaretatt i forslag til partiprogram.

**451 Utbygging av Aker sykehus må igangsettes så raskt som mulig
Årvoll Arbeiderpartilag****Forslag:**

En utbygging av Aker Sykehus må igangsettes så raskt som mulig, og senest innen 2019.

Begrunnelse:

Prinsippvedtaket i Helse Sør-Øst om å reetablere Aker som lokalsykehus for Groruddalen er svært positivt. Arbeiderpartiet mener at prosessen knyttet til Aker Sykehus ikke skal måtte konkurrere med det nye storsykehuset på Rikshospitalet, verken framdriftsmessig eller når det gjelder økonomiske prioriteringer. De somatiske funksjonene på Aker og Oslos storbylegevakten må også få en sterkere prioritet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Planene for nye bygg ved Oslo universitetssykehus inkluderer allerede en utbygging av Aker sykehus som et lokalsykehus i Oslo. Sentralstyret mener at det ikke er riktige at Arbeiderpartiet skal gå inn i prioritering av sykehusutbygginger innen de enkelte helseforetak hverken i Oslo eller ellers i landet.

452 Øremerke midler til forsøksbasert behandling av MS Årvoll Arbeiderpartilag

Forslag:

Arbeiderpartiet ønsker å sette av en betydelig pott for å øke innsatsen for behandlingsbaserte forskningsprosjekt som vil gi flere MS-syke i Norge stamcelletransplantasjon.

Begrunnelse:

Vi kan stå overfor et gjennombrudd i behandlingen av pasienter som er rammet av Multippel sklerose (MS) ved hjelp av stamcelletransplantasjon. Mange som går gjennom behandlingen opplever kanskje ikke flere betennelsesangrep i hjernen, og livet deres stabiliserer seg, som igjen gjør at de kan være i arbeid. Arbeiderpartiet ønsker at flere MS-pasienter får tilbud om den nye behandlingen i Norge.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret er enige i prinsippet om at stamcelletransplantasjon skal tilbys pasientgrupper som anses å ha nytte av denne behandlingen. Det pågår for tiden et forskningsprosjekt ved Haukeland universitetssykehus og Arbeiderpartiet har støttet dette prosjektet og har i sitt alternative budsjett foreslått å støtte programmet med 20 mill. kroner. Kunnskapssenteret for helsetjenesten har vurdert bruk av stamcelletransplantasjon ved MS, og det var ikke mulig å trekke konklusjoner basert på eksisterende forskning da mye av denne var av lav kvalitet. Sentralstyret mener derfor at man må avvvente resultatene av den eksisterende studien før man konkluderer i denne saken.

**461 Rusomsorg
 AUF i Akershus**

Forslag:

- Videreutvikle sprøyterom til brukersteder med helse- og sosialfaglig kompetanse, der rusmidlene også kan røykes, og at det bør opprettes slike brukersteder og/eller helse- og overdoseteam i kommuner med åpne russcener - Etablere mottaks- og oppfølgingssentre (MO) i kommuner med åpne russcener, der langsiktig oppfølging og koordinering av behandling for den enkelte samles på ett sted

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet vil ha flere lavterskeltilbud som bidrar til at rusavhengige kommer i kontakt med hjelpeapparatet. Arbeiderpartiet ønsker blant annet at det opprettes brukersteder med helse- og sosialfaglig kompetanse i nærheten av åpne russcener. Det vil blant annet forebygge smitte som følge av deling av sprøyter, og risikoen for dødsfall er lavere fordi det er helsepersonell til stede. På disse brukerstedene må rusmidlene også kunne røykes, da for eksempel heroinavhengige oppmuntres til å røyke heroinen fremfor å injisere den, fordi risikoen for overdose er lavere. I tillegg er Arbeiderpartiet positive til helse- og overdoseteam, som driver holdningsskapende arbeid, informasjonsarbeid, sårbehandling og utlevering av rent utstyr til rusavhengige.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret viser til Opptappingsplanen for rusfeltet 2016-2020, der Stortinget vedtok å «Åpne mottakssentre i de største byene og sørge for økt utbygging av oppsøkende behandlingsmodeller etter modell av ACT-team, lavterskel institusjonsbehandling etter modell av LASSO» Tilbudene i MO-sentrene som finnes i dag varierer fra utdeling av brukerutstyr, lavterskel helsetiltak til behandlingsforberedende tiltak for unge. Sentralstyret viser videre til forslaget til partiprogram og mener at dette forslaget er ivarettatt der.

**491 Universelle helsetjenester i hele landet
 Grønland/Tøyen/Gamlebyen AP-lag**

Forslag:

- Evaluere samhandlingsreformen og foretaksmodellen - Reversere egenandelene som er innført for kronikere - Sette i gang et arbeid med å gå gjennom alle pasientforløp for å sikre bedre behandling - Utvikle ejournal og gode IT-verktøy som sikrer åpenhet og god kommunikasjon - Etablere velferdsteknologifond og universelle løsninger som alle kommuner og bydeler kan ta i bruk - Sikre lik tilgang til behandling i hele landet - Bygge tillit til de ansatte i helsetjenestene. Sikre at de beste fagfolkene jobber i offentlige tilbud

Begrunnelse:

De fleste som bruker helsetilbudet i Norge er fornøye med den hjelpen de får. Organiseringen av helsetjenestene er likevel fragmentert og uoversiktlig. Samhandlingsreformen har ført til at tjenester har blitt overført fra spesialistnivået til helse- og omsorgstjenestene i kommunene og bydelene, og man

mangler tilstrekkelig kompetanse, ny organisering og tilstrekkelige ressurser. Noen kommuner og bydeler har gått i samarbeid med nærliggende kommuner for å løse de nye oppgavene i fellesskap. Noen lykkes, mens andre klarer ikke å levere gode tjenester. Dette gjelder på hele helsefeltet, innenfor psykisk helse, innen somatisk helse og innen andre helsefremmende tjenester. Arbeiderpartiet står for tryggheten og vissheten om at når man blir syk og pleietrengende, så får man nødvendig og riktig behandling. Mange sliter med flere helseplager samtidig. Noen overlever kreft, noen er kronikere, noen har funksjonsnedsettelse og noen har varige psykiske lidelser. Mange lever med flere lidelser samtidig. Å etablere eller komme tilbake til et funksjonsfriskt liv er viktige sosialdemokratiske verdier. Arbeiderpartiet vil legge kraft bak å gi hvert enkelt menneske muligheter til å leve gode liv på tross av helsemessige utfordringer. Pasientforløpene må beskrives bedre og helsetjenestene må jobbe bedre for å sikre pasientene best mulig behandling innenfor ressurseffektive rammer. Gjennom bedre ressursbruk kan flere få behandling. Brukerne av helsetjenestene er de som står nærmest de gode løsningene i samarbeid med fagpersonene. Det krever at kompetanse må styrkes i tjenestene som er nærmest brukerne. Brukerne kan gjennom brukerorganisasjonene gi verdifulle innspill til hvilke deler av behandlingen som ikke fungerer. Arbeiderpartiet vil sikre at alle pasienter og deres behandlere har best mulig informasjon om helsetilstanden. Dette må skje gjennom tilgjengelig dokumentasjon og videreutvikling av gode elektroniske hjelpemidler på tvers av helsetjenestene. Arbeiderpartiet vil styrke kommunene gjennom et velferdsteknologifond, hvor innovasjon og nyskaping kan tas i bruk. Dette vil avlaste helsetjenestene og gi pasientene mer mestring over egen hverdag, gi bedre og mer treffsikker medisinerbruk, unngå overbehandling og gi trygghet. Sykdom må ikke bli en fattigdomsfelle. Samfunnet og det norske velferdssamfunnet må være den viktigste garantisten for å få behandling som ikke koster. Økt bruk av egenandeler bidrar til mer fattigdom og mer uhelse. Kronikere og de med alvorlige lidelser må få en ekstra håndrekning gjennom å slippe egenandeler på f.eks. fysioterapi og andre rehabiliterende tjenester. Fragmenteringen av de norske helsetjenestene har ført til at bosted kan avgjøre om du får tilgang på behandling. Helseregionene har fått for mye makt og det fører til en avpolitisering av helseområdet. Sykehus og helsetjenester kan ikke organiseres som fabrikker, da vil spesialiseringen som trengs gå tapt. Det vil de mest alvorlig syke og kronikerne tape mest på. Arbeiderpartiet må gå i bresjen for å evaluere samhandlingsreformen og de helseeffektene den har hatt. Arbeiderpartiet må være på lag med pasientene og fagfolkene. Legestreiken høsten 2016 illustrerer hvordan Høyres bedriftsmodell kolliderer med god faglighet. Vi kan ikke ha en politikk i Norge hvor leger velger seg å jobbe andre steder enn i offentlige helsetjenester og at ansvar overføres fra Helsedepartementet og til Spekter. Det fører til en utarming av velferdsstaten og kan utløse en tillitskrise til helsetjenestene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Samhandlingsreformen er evaluert av Forskningsrådet og Riksrevisjonen. Det er også gjort ulike vurderinger av foretaksmodellen, senest av Kvinnslandutvalget som gjorde en grundig utredning av ulike modeller for organisering av spesialisthelsetjenesten. Sentralstyret mener at disse evalueringene gir et godt utgangspunkt for videre arbeid. Arbeiderpartiet stemte mot at ordningen med egenandelsfritak for enkelte diagnoser skulle fjernes med begrunnelse i at Arbeiderpartiet ønsket bedre skjermingsordninger for de svakeste gruppene. Regelverket som eksisterte frem til og med 2016 var ikke en god ordning og ble oppfattet som urettferdig av grupper som hadde stort behov for fysisk behandling. Sentralstyret mener derfor at man må jobbe videre mot gode og helhetlige skjermingsordninger gjennom en fullstendig gjennomgang av egenandelsordningene. Elektroniske systemer og beslutningsstøtte er viktige hjelpemiddel i dagens helsetjeneste. Velferdsteknologi er tatt i bruk mange steder og Arbeiderpartiet har i sitt alternative statsbudsjett foreslått en risikoavlastende tilskuddsordning for anskaffelse i norske kommuner. Sentralstyret anser også at forslagene er dekket gjennom vår politikk på disse områdene.

**495 Gode omsorgstenester
Førde Arbeidarparti**

Forslag:

Framlegg: Vi vil sikre framtidige gode kommunale omsorgstenester til alle menneske som ikkje sjølv maktar å ta i vare sine grunnleggjande behov. Staten må sikre kommunane tilstrekkeleg med økonomiske middel slik at dette vert ein realitet.

Begrunnelse:

Grunngjeving: Vi står føre store utfordringar i omsorgstenestene i åra framover. Folketalsutviklinga syner at vi får ei stor vekst i den eldre delen av befolkninga og at talet på menneske i arbeidsfør alder ikkje på langt nær har tilsvarende auke. I tillegg får vi fleire yngre med samansette problemstillingar som har behov for omsorgstenester. Dette tvingar oss til å satse sterkt på rekruttering av ulike grupper helsepersonell og til å sette i verk tiltak for å behalde helsepersonell. I tillegg må vi utvikle og ta i bruk veldferdsteknologiske løysingar, satse på tiltak som hindrar store omsorgsbehov som til dømes kvardagsrehabilitering og frisklivssatsing, samt legge til rette for at frivillig sektor får vere eit supplement til dei kommunale omsorgstenestene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget.

**505 HPV-vaksine for gutter
AUF i Oslo**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil at også gutter får tilbud om å ta HPV-vaksinen, med tilbakevirkende kraft.

Begrunnelse:

I Norge er livmorhalskreft en av de vanligste kreftformene for kvinner. HPV type 16 og 18 er årsak til minst 70% av alle tilfellene av livmorhalskreft. Det finnes tre ulike vaksiner mot HPV-infeksjon. Alle vaksinene beskytter mot HPV type 16 og 18. En av vaksinene beskytter også mot HPV type 6 og 11, som står for 90% av alle kondylomer. Det er denne som brukes i barnevaksinasjonsprogrammet i Norge. Vaksinen gis gjennom tre doser som settes i løpet av et år, og det koster totalt mellom 3500-4000 for disse tre dosene. Jenter på 7.trinn får tilbud om gratis HPV-vaksine gjennom vaksinasjonsprogrammet for barn. HPV-vaksinen i barnevaksinasjonsprogrammet forebygger ikke bare mot livmorhalskreft, men også flere andre HPV-assosierte krefttyper. Vaksinen har fram til nå kun blitt gitt til jenter på barnetrinnet

og født i 1997 eller etter. Nylig bestemte Regjeringen at også jenter født mellom 1991 og 1996 skal kunne få denne vaksinen gratis. Arbeiderpartiet mener dette er en klok beslutning, samtidig ønsker vi å utvide mottakerne av vaksinen ytterligere. Gutter er også bærere av HPV-viruset. Arbeiderpartiet mener derfor at det kan være hensiktsmessig at også gutter får tilbud om å ta vaksinen. Det finnes gode medisinske argumenter for å vaksinere mer enn én gruppe i samfunnet når vi vet at også andre grupper kan være smittebærere. Vi mener dessuten at guttene selv vil ha god beskyttelseeffekt av vaksinen da HPV-viruset kan føre til ulike kreftformer også hos menn.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til vedtak fra årsmøtet i Oslo Ap 2016: "Oslo Arbeiderparti vil at også gutter i aldersgruppa får tilbud om å ta HPV-vaksinen."

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har tidligere gått inn for at HPV-vaksine skal gis til jenter. Etter hvert som det kom data på at slik vaksine også kunne være nyttig for gutter, gikk Arbeiderpartiet inn for at vi ville avvente medisinske vurderinger og anbefalinger. Det foreligger nå en anbefaling fra Folkehelseinstituttet om at også gutter bør vaksineres. Sentralstyret anbefaler derfor man må ta sikte på at HPV-vaksine også skal gis til gutter. Innføring av dette må imidlertid vurderes i sammenheng med andre prioriterte oppgaver innen helse.

506 Bemanningsnorm for skolehelsetjenesten AUF i Oslo

Forslag:

Styrke skolehelsetjenesten i tråd med helsedirektoratets bemanningsnorm.

Begrunnelse:

Et godt helsetilbud til ungdom er viktig for å forebygge alvorlige psykiske lidelser, samt for å fange opp unge som sliter. Helsetilbudet må være lett tilgjengelig for unge, og også være oppsøkende. Skolehelsetjenesten er en avgjørende del av helsetilbudet til ungdom. Denne må styrkes økonomisk og med antall ansatte. Ingen skal måtte møte en lukket dør hos helsesøster. Derfor må staten følge opp helsedirektoratets bemanningsnorm for skolehelsetjenesten og midlene bør øremerkes kommunene. De samme anbefalingene har Barnevernet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret viser til at Arbeiderpartiet tidligere har sagt at vi vil vurdere en kvalitetsbasert minimumsnorm for helsestasjons- og skolehelsetjenesten, dersom øremerkingen av midler til helsestasjons- og skolehelsetjenesten ikke fører til økt bemanning og et bedre tilbud ved helsestasjoner og skolehelsetjenesten.

**525 Ungdom og helse
 Hedmark Arbeiderparti****Forslag:**

Hedmark Aps årskvinnekonferanse mener at vi må øke forebyggingen rundt ungdom og helse, styrke helsesøstertjenesten i skolen og få psykologer inn i skolehelsetjenesten.

Begrunnelse:

Vi er inne i en tid der press og psykiske plager tynger ungdommen. Det er viktig at vi handler forebyggende for å minske disse problemene, og at vi setter inn ressurser. "Generasjon prestasjon" er betegnelsen for det presset dagens ungdom har på sine skuldre. Det er et konstant press på ungdom både hjemme, på skolen, på jobb og i samfunnet generelt. Et press om å få de beste karakterene på skolen, samtidig som man skal ha en jobb, trene, ha de riktige klærne, ha den riktige kroppsfasongen, se ut på en sosial akseptert måte, og ikke minst skal man være sosial for ikke å være en skuffelse for folk rundt en. Det er ekstremt viktig at vi setter inn tiltak for å forebygge selvmord blant unge. Vi må sette inn tiltakene der ungdom er, nemlig på skolen. Å få psykologer inn i skolene er med på å gi ungdom som trenger det et ekstra tilbud.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget, og mener det er ivaretatt i forslag til nytt partiprogram.

**526 Tannhelsetjenesten må integreres totalt i helsetjenesten
 Hedmark Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet undersøker muligheten til å få tannhelsen integrert inn i den øvrige helsetjenesten i sin helhet, og at de helsemessige opplysninger innenfor tannhelse burde inngå i de forbedringer av koordinering av helseopplysninger som måtte finne sted.

Begrunnelse:

På grunn av viktigheten av å ikke overse symptomer som viser seg henholdsvis innenfor tannhelse eller den øvrige helsetjenesten, burde tannhelsen integreres i sin helhet i helsetjenesten. Det har fra faghold vært hevdet at enkelte bakterier som dannes i munnhulen i forbindelse med tann-/tannkjøtt sykdom kan

føre til sykdommer andre steder i kroppen. Dette er velkjent når det gjelder hjerte- og kar- sykdommer. I dag er det ikke gitt at de plager man har innenfor det ene feltet blir vurdert av fastlege i samarbeid med tannlege. Det burde det være. En del kroppslige symptomer blir også hevdet i utenlandske tidsskrifter kan ha sitt opphav i sykdommer i munnhulen/kjeve/tenner. Dette er gjerne symptomer som forveksles med nevrologiske lidelser og følgene kan bli alvorlige og føre til store lidelser om sammenhengen blir oversett på grunn av manglende koordinering. Den manglende kommunikasjonen som måtte finne sted mellom tannhelsepersonell og annet helsepersonell kan føre til at helsemessige plager og sykdom kan vare lengre og få mer fatale konsekvenser enn nødvendig. Eventuelt manglende automatikk i overføring av informasjon om allergier og medikamentbruk kan også medføre helsemessige problemer for pasienten. Ikke bare kan de individuelle belastningene og våre helsetjenester bli bedre og mer komplette, men også samfunnsøkonomisk burde dette være besparende med tanke på hva sykdom koster samfunnsmessig.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Tannhelse har vært et viktig tema for Arbeiderpartiets landsmøter i mange år. Det ble gjort mye for å bedre stønadsordninger innen tannhelse under Stoltenberg II- regjeringen. Den rødgrønne regjeringen hadde i sin politiske plattform Soria Moria II 2009-2013, følgende formulering om tannhelsefeltet: "Regjeringen vil sikre tilgjengeligheten til tannhelsetjenester og følge opp stortingsmeldingen om framtidens tannhelsetjenester, St. meld. nr. 35 (2006-2007). Vi har som mål at det offentlige gradvis skal ta et større ansvar på tannhelsefeltet, og utrede ulike modeller med sikte på at det etableres et tak på hvor mye den enkelte selv skal dekke av utgifter til nødvendig tannbehandling. Vi vil innføre gratis tannhelsekontroll for eldre over 75 år." Gratis tannhelsekontroll for eldre ble innført av oss, men fjernet av Høyre-Frp-regjeringen i Statsbudsjettet 2014. Utgiftene til tannbehandling har økt fra 647 mill kroner i 2005 til 2, 3 mrd kroner i 2015. Denne økningen skyldes hovedsakelig at flere grupper av tilstander kommer inn under stønadsordningene. I tillegg til ulike sykdommer i tenner og munnhule, omfatter også dagens regelverk at personer med sterkt nedsatt evne til egenomsorg eller varig nedsatt funksjonsevne vil få refundert utgifter til undersøkelse og behandling. Med disse endringene har man fått skjermet mange av pasientene med størst behov for tannhelsetjenester. Arbeiderpartiet har tidligere programfestet at man skal innføre et egenbetalingstak for nødvendig tannbehandling og 75 % dekning av overskytende utgifter. Det vil innebære en stor utgift dersom all tannbehandling skulle omfattes av en slik regel. I sitt svar på spørsmål til statsbudsjettet for 2017 (864 fra Finanskomiteen ved Aps fraksjon), har Helse- og omsorgsdepartementet gjort beregninger som viser at Arbeiderpartiets forslag vil medføre en ekstra kostnad på 7,5 mrd kroner dersom egenandelsgrensen settes til 2500 kroner. Det er grunn til å tro at dette vil bli høyere fordi erfaringer tilsier at man får økt forbruk av tjenester når utgiftene blir dekket. Sentralstyret viser til forslag til partiprogram hvor det foreslås å lage en opptrappingsplan for tannhelse. I tillegg foreslås å fortsette arbeidet med forebygging, skjermingsordninger for de mest utsatte gruppene samt refusjon over folketrygden til spesielle diagnoser.

**534 Nasjonal satsing på økt bruk av velferdsteknologi
Aust-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Satsingen på det nasjonale velferdsteknologiprogrammet må styrkes og det må bli mer planmessig utvikling og bruk av ny velferdsteknologi. De videre planene må sikre et likeverdig tilbud i hele landet og avklare personvern hensyn, økonomi, standardisering m.m.

Begrunnelse:

Alle skal kunne leve i trygghet og frihet i sitt eget hjem, også de som har behov for hjelp til å klare seg i hverdagen. Flere offentlige oppgaver vil i tiden framover løses annerledes og smartere enn før. Innovasjon i omsorgen og bruk av velferdsteknologi vil kunne bidra til at flere får hjelp, men også at hjelpen blir bedre. Ved riktig bruk kan dette gi mer nærhet mellom mennesker, mer trygghet i hverdagen og muligheter for et mer sosialt og aktivt liv. Da vil den enkelte også kunne bo hjemme lenger.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget, og mener det er ivarettatt i forslag til nytt partiprogram.

**537 Folkevalgt ledelse av sykehusene
Aust-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Vi trenger demokratisk styring av sykehusene. Dagens foretaksmodell må skrotes, Arbeiderpartiet må gå i spissen for å skape en endring. Arbeiderpartiet må utforme en alternativ modell som sikrer at alle norske sykehus igjen blir politisk ledet. Sykehusene er kjernen i spesialisttjenesten og er viktig del av den norske velferdsmodellen. Sykehusene må underlegges folkevalgt ledelse, på linje med andre velferdstjenester.

Begrunnelse:

I Listerregionen kjempes det for å beholde et minimum av sykehustjenester på Flekkefjord sykehus. I Østre Agder kjemper innbyggere, ansatte, tillitsvalgte, støttegrupper og folkevalgte for å hindre en ytterligere nedbygging av sykehuset i Arendal (SSA). Sykehuset ble bygget stein for stein da det var under folkevalgt ledelse fra 1976 til 2001. Ved århundreskiftet ble foretaksmodellen etablert og siden da har sykehuset i Arendal blitt tappet for ressurser. Sykehusledelsen har ingen plan for hva SSA skal utvikles til. Vi opplever stadige initiativ for å flytte tjenester bort fra SSA. I de siste årene har vi erfart at oppgaver fjernes, at seksjoner nedbemannes slik at det blir lite ressurser igjen, underbudsjettering og nå sies det at ledelsen ønsker å begrense sykehusets befolkningsgrunnlag. Tusenvis av medarbeidere demotiveres hver dag. Tjenester har blitt svekket. Ressurser går til spille. Sykehuset i Arendal er et stort akutt sykehus og er omtalt som det i den nye nasjonale helse- og sykehusplanen. SSA betjener mange innbyggere. Vi har mange velfungerende avdelinger og tjenester som er viktig å videreutvikle, for eksempel: Akuttmottaket er velorganisert, vi har en indremedisinsk avdeling med god kompetanse, den akuttgeriatriiske kompetansen er til stor hjelp for kommunene, PCI-senteret leverer gode tjenester til innbyggerne både i Agder og Telemark, barneavdelingen har høy kompetanse på barn med diabetes,

øyeavdelingen gir gode legetjenester til hele Agder. Hvordan ta vare på og videreutvikle alle de gode tjenestene? Stortinget må slå fast hva et stort akuttsykehus skal ha av oppgaver og kompetanse. Stortinget er nå det eneste folkevalgte organet som kan påvirke sykehuspolitikken i Norge. Ekstra problematisk blir det da at Stortinget har delegert det meste til helseforetakene. Folkevalgte i Aust-Agder fylkeskommune og kommunene har liten innflytelse på utviklingen. Sykehusstyret i SSHF består ikke av folkevalgte, det har begrenset innflytelse og svak legitimitet. Den reelle makten synes å ligge hos leger i Kristiansand. Disse ønsker seg mer ressurser og hovedstrategien for å skaffe seg ressurser er å svekke de to andre sykehusene i Agder. Dette er ingen holdbar situasjon.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret har registrert at det er mange som kritiserer organisering av dagens spesialisthelsetjeneste og at det er for mye fokus på økonomisk drift heller enn pasientbehandling. Kvinnsland-utvalget har nylig levert en rapport om organisering og styring av spesialisthelsetjenesten, NOU 2016:25, hvor de har vurdert ulike alternativer for organisering. Deres konklusjon er at man er fornøyd med deler av dagens organisering, blant annet inndeling i regioner. Kvinnsland-utvalget har gjort en grundig vurdering og et viktig punkt er at man har ikke funnet en alternativ organiseringsform som man med sikkerhet kan si at vi vil representere en vesentlig forbedring. Sentralstyret mener at man skal jobbe for forbedringer av dagens helseforetaksmodell, men kan ikke se at man i dag har et alternativ til dagens helseforetaksmodell som vil kunne forsvare de enorme kostnader, både økonomisk og personellmessig, som en omlegging vil innbefatte.

542 Helsesøstre = Helsepersonell Aust-Agder Arbeiderparti

Forslag:

Det må jobbes for å få mer kjønnsnøytrale betegnelser og økt kjønnsbalanse blant helsepersonell. Flere helseutdannende menn bør inn i skolen, og det bør i større grad sikres at rekrutteringen til helseyrkene er bedre fordelt mellom menn og kvinner.

Begrunnelse:

Hvorfor heter det helsesøstre? Vi mener det er feil å kategorisere arbeid på denne måten. Det er ikke riktig at kun kvinner kan arbeide som helsepersonell, eller vaskepersonell for den saks skyld. Den norske skolen har relativt jevn fordeling av jenter og gutter i de fleste klasser. Vi mener gutter har like stort behov for å snakke med helsepersonell som det jenter har. Og det er ikke alltid like lett for en gutt å snakke om sine gutteproblemer til en kvinne.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtte intensjonen i og bakgrunnen for forslaget, men viser til Stortingets behandling av Dokument 8:20 S (2015–2016) om nye kjønnsnøytrale titler til erstatning for helsesøster og jordmor. Arbeiderpartiet mente da, sammen med flertallet i Helse- og omsorgskomiteen at «kjønnsnøytrale yrkestitler kan være et positivt tiltak for å rekruttere medarbeidere av begge kjønn, men at eventuelle navneendringer på innarbeidede yrkestitler i helsevesenet bør komme etter initiativ fra relevante fagmiljø eller organisasjoner, og ikke fra Stortinget.» Under høringene i saken, ba Norsk Sykepleierforbund om å få fullføre et utredningsarbeid de har startet for å komme med forslag til mer kjønnsnøytrale yrkestitler.

543 Hold røyken unna barna Aust-Agder Arbeiderparti

Forslag:

Det innføres et forbud mot røyk i privatbiler med personer under 18 år tilstede. Brudd på dette straffes med bøter hvis det ikke etterfølges.

Begrunnelse:

I oktober 2015 tiltrådte det i England en lov som forbyr røyking i private biler med personer under 18 år tilstede. Ifølge Jane Ellison, helseminister i den britiske regjeringen, er det altfor mange barn som er redde for å ble foreldrene sine om å slutte og røyke, og som også syns det er flaut å spørre om de kan la være å røyke i bilen. Dette mener vi er trist og vi mener at barn ikke skal bli utsatt for svært helsefarlig røyk i bil. The British Lung Foundation har gjort en undersøkelse som viser at mer enn 80 prosent av passiv røyking inneholder kreftfremkallende giftstoffer. Disse giftstoffene blir enda mer konsentrerte i en bil. Lignende forbud er også tidligere blitt innført i Sør-Afrika, Wales og Bahrain. Også i deler av US, Canada, Australia og Frankrike er det forbudt å røyke i biler med barn tilstede.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret ser røyking som svært negativt for både den enkeltes helse og for folkehelsen, men er glade for at en stor innsats mot røyking de siste 30 årene har gitt resultater. Mens 25% av nordmenn røyket daglig i 2009, var det i 2015 bare 13% som røyket daglig. Det er store generasjonsforskjeller, og de yngste røyker minst. Blant norske 15-16-åringene er det 2% som røyker daglig, noe som er lavest i Europa. Ifølge SSB betyr dette at «vi kan vente mindre røykeandeler de kommende årene uten at røykeaktiviteten endres i de enkelte kohortene. Det er derfor grunn til å tro at det vil være færre personer som røyker blant dem som er født etter tusenårsskiftet, og at andelen som røyker, aldri vil overstige 10 prosent. Mye taler for at den kan bli enda mindre». Sentralstyret peker på at vi allerede har tatt i bruk sterke virkemidler i kampen mot tobakk og at dagens virkemidler ser ut til å ha god effekt. Sentralstyret

ser derfor ikke behov for å komme med ytterligere innstramminger nå.

552 Vaksine mot hjernehinnebetennelse Aust-Agder Arbeiderparti

Forslag:

Alle elever ved videregående skoler skal bli tilbudt gratis vaksine mot hjernehinnebetennelse. Vaksine mot hjernehinnebetennelse må også bli gratis for alle under 25 år

Begrunnelse:

Hjernehinnebetennelse er en alvorlig sykdom som har nesten 100% dødelighet dersom den ikke blir behandlet. Selv med behandling er det ca. 5-15% som dør av denne farlige sykdommen. Hjernehinnebetennelse smitter gjennom dråpesmitte. Ungdommer i aldersgruppen 15 til 25 år er spesielt utsatt for smitte. Dette er også en periode hvor de møtes i større grupper som russefeiringen, festivaler, konserter osv. Det fins effektiv vaksine mot sykdommen, men alt for få tar den. Ikke alle elever i videregående skole får tilbud om å ta vaksinen. Noen steder tilbys vaksinen gratis, men som oftest må det betales for den.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret mener at man skal følge faglige anbefalinger når det gjelder vaksiner. Folkehelseinstituttet anbefaler at all ungdom i alderen 16–19 år vurderer å vaksinere seg mot meningokokksykdom, spesielt i russetiden. Sentralstyret mener det ikke er tid for å innlemme vaksinasjon mot hjernehinnebetennelse i det normale vaksinasjonsprogrammet.

560 Forbud mot privat utbytte på offentlige omsorgstjenester Aust-Agder Arbeiderparti

Forslag:

Den kommunale omsorgen skal som hovedregel være offentlig drevet, eller drevet av ideelle aktører. Det innføres forbud på privat utbytte på tjenester innenfor kommunal omsorg

Begrunnelse:

For Arbeiderpartiet er det viktig å sikre god velferd til alle. Vi mener det er et grunnleggende prinsipp at offentlige ressurser skal komme befolkningen til gode. Vi mener derfor at velferdstjenester i hovedsak skal drives av det offentlige, med kvalitet som hovedmål, ikke profitt. Arbeiderpartiet mener alle skal ha rett til et trygt, opplevelsesrikt og verdig liv. Arbeiderpartiet mener at omsorgen skal være et offentlig ansvar, og slik være underlagt demokratisk kontroll. Arbeiderpartiet er positive til bruk av ideelle

organisasjoner som et supplement til det offentlige, men motstander av at omsorgen drives av private selskaper med mål om profitt.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret er enige i at hovedregelen i eldreomsorgen skal være at den er offentlig drevet, og at ideelle aktører også har en naturlig og viktig rolle innen eldreomsorgen. Sentralstyret mener dette er dekket inn under teksten på side 29, linje 1181-1189. Sentralstyret mener videre at private skal kunne brukes som et supplement til den offentlige eldreomsorgen når kommunene ønsker det, under forutsetning av at brukerne får de tjenestene til den kvaliteten de har krav på og at de ansatte sikres gode lønns- og pensjonsvilkår. Sentralstyret mener at dette bør være tilstrekkelig til å sikre en eldreomsorg som har som mål å brukerne et best mulig liv og tilbud, og ønsker ikke å vedta et forbud mot utbytte.

575 Fastlege for alle! Gaular Arbeidarparti

Forslag:

Fastlegeordninga vart innført i Noreg 1. juni 2001. Det er kommunane sitt ansvar å syte for naudsynt helsehjelp for innbyggjarane sine. Kommunane og legane inngjekk avtaler som sikra pasientane ein fast lege å vende seg til. For å kunne ha fastlege er det eit vilkår at ein er busett i riket. Innbyggjarane fikk høve til å velge seg sin lege ved innføring av ordninga. Legen har som hovedregel ikkje høve til å nekte nokon å stå på lista hans. Ein innbyggjar kan velje ny fastlege inntil 2 gonger pr. år. Ved sjukeheimar skal det også vere tilsynslegeordning. Det fungerer slik at ein lege med denne oppgåva (som kan vere ein viss prosentsats av ei stilling), kjem innom til sjukeheimen ein eller to gonger i veka. På grunn av økonomi og avtaleverk vert ikkje praksis slik ein kunne ønske ut frå den enkelte innbyggjar/ pasient sitt beste. Eldre menneske som er blitt så sjuke at dei er blitt pleietrengande og må på sjukeheim, har gjerne hatt ein fastlege i mange år, som kjenner dei og som pasienten har eit tillitsforhold til. Når dei kjem inn på sjukeheimen er det vanleg praksis, slik vi kjenner til, at tilsynslegen tek over legeansvaret. Tilsynslegen er gjerne ny for pasienten, og pasienten er ny for legen. Ein innbyggjar i denne situasjonen misser då den retten han / ho skulle ha som innbyggjar i kommunen, i den mest sårbare delen av livet nest etter fødsel. Slik skal det ikkje vere i eit moderne velferdsamfunn som vi ynskjer å ha i Noreg. Vi kan også minne om at på grunn av samhandlingsreforma er dei som vert lagt inn på pleieheim/ sjukeheim, i gjennomsnitt mykje sjukare enn gjennomsnittet var før reforma. Gaular Arbeidarparti vil oppmode landsstyret i det Norske Arbeidarparti til å ta opp denne saka i si fulle breidde; å kartlegge korleis desse ordningane fungerer i praksis og i samspel, og korleis vi kan sikre oss at eldre innbyggjarar ikkje blir diskriminerte, men får same rettar som andre innbyggjarar i landet vårt.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Vi er opptatt av at dei eldre skal ha gode og trygge legetenester, det er ikkje openbart at det er eigen

fasteleger som vil ivareta dette hensynet.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret er enige i prinsippet om at alle Norge skal ha rett på en fastlege. I dagens regelverk har alle denne retten og fastlegen beholdes i tiden man er innlagt på institusjon. I denne tiden man er innlagt, vil man måtte bruke lege på denne institusjonen. For personer som flytter permanent til sykehjem, vil dette derfor innebære et bytte av lege. Sentralstyret mener at problemet som beskrives i forslaget må løses lokalt.

589 Tannhelsetjeneste Vest-Agder Arbeiderparti

Forslag:

Førstelinje tannhelsetjeneste må gjøres lik førstelinje legetjenesten, og det opprettes fasttannleger på linje med fastlege.

Begrunnelse:

Det er ca. 10 år siden Landsmøtet i Ap vedtok at tennene skulle bli en del av kroppen også trygdemessig. Lite skjedde så lenge vi satt i posisjon. Det er imidlertid gjort et vedtak i Stortinget at den offentlige tannhelsetjenesten skal kunne bli en del av kommunal helsetjeneste og ikke lenger være en fylkeskommunal tjeneste. Dersom dette blir en del av kommunereformen er tiden inne for å gjøre førstelinje tannhelsetjeneste lik førstelinje legetjenesten. Vi får fasttannleger på linje med fastlege. Samtidig kan en innføre en egenandel på linje med egenandelen hos legene. Barn går gratis til lege og tannlege som i dag. NAV betaler for det, og for all tannlege- og legetjeneste slik det gjøres for legetjenesten i dag når kostnaden blir større enn det beløp som er den årlige egenandelen. Om tannlegen driver privat, er kommunalt ansatt eller leier en offentlig tannklinikk gjør ingen forskjell.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret viser til forslag til partiprogram hvor det foreslås å lage en opptrappingsplan for tannhelse. I tillegg foreslås å fortsette arbeidet med forebygging, skjermingsordninger for de mest utsatte gruppene samt refusjon over folketrygden til spesielle diagnoser. Sentralstyret mener at det ikke er tilrådelig at man reformerer hele tannhelsetjenesten slik dette forslaget innebærer, men heller bruker midlene på de foreslåtte tiltakene til partiprogrammet.

591 Handlings- og beredskapsplan for barn og unge utsatt for seksuelle overgrep og vold.
Vest-Agder Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: - At kommuner i fylke får egne handlings- og beredskapsplaner om seksuelle overgrep og vold, som evalueres regelmessig. - Etablere ressursgrupper som kan bistå når man opplever faresignaler for at et barn kan være utsatt for seksuelle overgrep og vold. - Sørge for at ansatte som har daglig kontakt med barn har nok kompetanse slik at man tidlig kan varsle om forhold som kan være i faresonen for å være utsatt for seksuelle overgrep og vold.

Begrunnelse:

Redd Barna hadde høsten 2015 en landsdekkende kampanje som satt fokus på barn og unge utsatt for seksuelle overgrep og vold, og med barn og unge som talerør selv. Over lang tid har vi jobbet oss gjennom tabuer på mange tema. Nå er tiden inne for å bygge ned enda et tabu; barn utsatt for seksuelle overgrep og vold. Det finnes flere organisasjoner som holder kompetansekurs og veiledning for voksne som jobber med barn, kommuner og andre som er i kontakt med barn og unge på jevnlig basis. Senter mot seksuelle overgrep (SMSO), Sex og Politikk i Danmark som har utviklet eget undervisningsmaterieell (uke 6) som brukes aktivt i skolen i Danmark og Redd Barna som aktivt har økt sin kompetanse på feltet og bidrar også gjerne for å øke kunnskapsnivået der det er behov. Trondheim kommune har allerede vedtatt sin handlings- og beredskapsplan, og nå skal kommunene i Vest-Agder gjøre det samme. Vest-Agder Arbeiderparti støtter initiativet fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om å få vurdert taushetspliktsbestemmelsene, slik at dette ikke hindrer avdekking og godt arbeid med disse problemstillingene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Grete Faremo kom med "Et liv uten vold Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2014–2017". I disse dager behandler Stortinget Prop. 12S (2016-2017) "Opptappingsplan mot vold og overgrep". Vi har samtidig et økt fokus på politirådene i utkastet til årets partiprogram. Forslagsstiller kommer med et godt forslag som kan sees i sammenheng med det videre arbeidet med Prop. 12S. Vi tror for øvrig det er klokt om et slikt tiltak operasjonaliseres i politirådene, slik at de riktige aktørene får eierskap til strategi og oppfølging.

608 Varmt måltid og vitaminer
Vest-Agder Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil at alle personer i bofellesskap og mennesker uten fast bopel skal ha tilbud om et varmt måltid om dagen, og at de får vitaminer og kosttilskudd daglig.

Begrunnelse:

Personer som sliter med helsemessige utfordringer, spesielt alvorlig rus eller psykiske helseproblemer kan ofte ha en dårlig ernæringsstilstand. Vi vet at ernæringsstatusen er viktig for folks helsetilstand. Det bør være en grunnleggende rett i vårt velferdssamfunn at alle skal ha tilgang til et varmt måltid om dagen og daglig dose av vitaminer.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Riktig ernæring er et viktig for alle og spesielt for en del utsatte grupper. Sentralstyret mener at intensjonen i forslaget er godt. Hvordan utsatt grupper skal sikres mulighet til god ernæring kan ha mange løsninger og det kan være vanskelig å rettighetsfeste dette på et slikt detaljeringsnivå som forslaget innebærer. Tiltak må også vurderes opp mot eksisterende tilbud. Sentralstyret anbefaler derfor at dette utredes videre.

**609 Kunnskap om vold
Vest-Agder Arbeiderparti****Forslag:**

Kunnskapen om vold i nære relasjoner bør styrkes, og tiltak for å styrke kunnskap må finansieres med øremerkede midler i en opptrappingsfase.

Begrunnelse:

Du ser det ikke før du tror det, er en setning som viser at det er en lang vei å gå før hjelpeapparatet er tilstrekkelig kompetent til å ivareta ofre på en god måte, og forebygge utvikling av vold. Mye har skjedd, og mye er gjort, men selv om det stadig kommer mer kunnskap om hvor store omkostninger dette har for de som utsettes for vold, barn, voksne og eldre, ser vi at kunnskapen hos personell som møter disse ofrene er for lav. Enten vi snakker om barnehager, helsetjeneste eller skoler. Kunnskap om taushetsplikt, opplysningsplikt, hva som forebygger, hvordan samtale med overgripere og ofre er fremdeles mangelvare. Mørketallene er store og mange opplever å ikke bli ivaretatt fremdeles.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Stortinget behandler våren 2017 Prop. 12S (2016-2017) "Opptrappingsplan mot vold og overgrep". Forslagsstiller kommer med et godt forslag som vi tar med i det videre arbeidet vårt med Prop. 12S på

Stortinget. Se også merknad til forslag 591 fra Vest-Agder Arbeiderparti.

**610 Likemannstjenesten
Vest-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Styrke Likemannstjenesten innen psykisk helse og rusomsorgen

Begrunnelse:

Rusmisbrukeres behov følger ikke kontortid, og et er et stort behov for likemenn (mentorer, tidligere rusmisbrukere). For mentorene er dette for mange den første jobben de har på vei tilbake til arbeidslivet. Det blir dermed en vinn-vinn-situasjon. Det er stor ubenyttet ressurs som kan benyttes på en god og systematisk måte.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget, og mener at dette kan være en viktig del av ettervernet.

**652 Stamcellebehandling for MS-pasienter
Kjelsås Arbeiderpartilag**

Forslag:

Arbeiderpartiet skal arbeide for at stamcellebehandling inngår som en del av den ordinære behandlingen av MS

Begrunnelse:

Per i dag har i overkant av 60 MS-pasienter reist til utlandet og selv betalt for stamcellebehandling. Kostnadene som pasientene selv må dekke er mellom en halv til en million kroner. Kun rundt ti personer er til nå behandlet med denne metoden i Norge. Det er urimelig at en pasientgruppe henvises til selv å betale anerkjent behandling for en sykdom hvor det per i dag ikke tilbys annen helbredende behandling for i Norge.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret er enige i prinsippet om at stamcelletransplantasjon skal tilbys pasientgrupper som anses å ha nytte av denne behandlingen. Det pågår for tiden et forskningsprosjekt ved Haukeland universitetssykehus og Arbeiderpartier har støttet dette prosjektet og har i sitt alternative budsjett foreslått å støtte programmet med 20 mill. kroner. Kunnskapssenteret for helsetjenesten har vurdert bruk av stamcelletransplantasjon ved MS, og det var ikke mulig å trekke konklusjoner basert på eksisterende forskning da mye av denne var av lav kvalitet. Sentralstyret mener derfor at man må avvente resultatene av den eksisterende studien før man konkluderer i denne saken.

655 Regjeringen svekker psykisk helsevern St. Hanshaugen Arbeiderparti

Forslag:

Sikre kompetanse om psykisk helse på legevakter. At ambulante team må være ambulante, og ikke en variant av vanlige poliklinikker. Ved vurdering i spesialisthelsetjenesten må alle sees av spesialist først. Spesialisthelsetjenesten må være klar over at når noen ikke er samtykkekompetent, skal nærmeste pårørende høres i deres sted. Etablere flere lavterskeltilbud for psykisk syke, som f.eks etter fontenehusenes modell. At det kommer på plass et godt tilbud for nærmeste pårørende av psykisk syke hvor de kan få hjelp og rådgivning.

Begrunnelse:

Regjeringen ønsker å endre loven om psykisk helsevern. Bent Høie har varslet at de ønsker mindre bruk av tvang i psykiatrien. I dag er det allerede et strengt regelverk. Arbeiderpartiet mener dette vil svekke helsevesenets mulighet til å behandle psykisk syke mennesker raskt og riktig. Det er mange muligheter for tvangsmidler som både er omdiskuterte, selv om de noen ganger er nødvendige. Det er viktig at ulike tvangsmidler i psykiatrien brukes med varsomhet og faglig ekspertise. Vi mener derimot at tvangsinnleggelse ikke bør bli strengere enn hva det allerede er. For å unngå å måtte gå til bruk av tvangsinnleggelse bør man lage bedre tilbud i kommuner og bydeler til de sykeste gjør det enklere å fange opp sykdom eller forverring, slik at man så tidlig som mulig kan gi en god behandling og i beste fall unngå tvangsinnleggelse.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret viser til behandlingen av Prop 147 L (2015-2016) Endringer i psykisk helsevernloven mv. (økt selvbestemmelse og rettssikkerhet), til delen om psykisk helse i det foreslåtte partiprogrammet og forslaget om å utarbeide en nasjonal pårørendestrategi.

**656 " SLIPP KLOVNENE INN PÅ SYKEHJEMMENE"
Bøler Arbeiderpartilag**

Forslag:

I samarbeid med private givere og stiftelser, bør staten arbeide for å etablere "Klokkeklovnene" og andre tilsvarende tjenester som en integrert del av våre fremtidige pleie – og omsorgstjenester.

Begrunnelse:

Om lag 77 000 er rammet av demens i Norge, hvor fleste av dem bor på et sykehjem. I en tid hvor det satses på hverdagsmestring, demenslag og styrking av hjemmetjenesten, må vi også huske på å gi gode tjenester overfor dem som bor på et sykehjem. I følge Nasjonalforeningen for folkehelsen vil antall folk med demens fordobles innen 2040. En forskningsrapport fra 2014 viser at eldre som bor på et sykehjem føler seg "fengslet" og har hjemlengsel. Hva slags tjenester som tilbys og hvordan disse blir organisert spiller en viktig rolle for å styrke deres livskvalitet. "Klokkeklovnene" er et privat frivillig initiativ bestående av 15 profesjonelle klovnere, inspirert av "Sykehusklovnene", som drar ut til ulike sykehjem og sprer glede og latter blant beboerne. Inspirasjonen er hentet fra Nederland. Deres hovedmål er å være tilstede "nå" med beboerne som ellers lever et isolert liv på grunn av demens. I tillegg holder de workshop med både ansatte og de pårørende, hvor de deler sin kunnskap om hvordan de kan oppnå en bedre kontakt med folk med demens. Med hensyn til at vi venter en mer aldrende befolkning i fremtiden, bør det arbeides for at flere slike frivillige initiativ blir inkludert i våre fremtidige pleie – og omsorgstjenester.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen bak forslaget, og mener det er ivarettatt i forslag til nytt partiprogram.

**657 "Forutsigbar ramme til kommunale omsorgstjenester"
Bøler Arbeiderpartilag**

Forslag:

Det bør arbeides for at en minimum prosentandel, eksempelvis 10 % av statsbudsjettet, skal gå til kommunale omsorgstjenester

Begrunnelse:

Vi venter en mer aldrende befolkning i den kommende tid, ettersom vi blir flere eldre og vi lever lenger. Dette krever store endringer i den fremtidige eldreomsorgen. Våre pleie – og omsorgstjenester må tilrettelegges for en aktiv alderdom. Allerede i dag ser vi et behov for en omstilling innenfor pleie – og omsorgstjenester, hvor de fleste ønsker å bo hjemme trygt og lengst mulig. Men dog, innhold og kvaliteten i tjenestene er avhengig av årlige bevilgninger. For at vi skal lykkes med en mer framtidsrettet eldreomsorg som ivaretar de fremtidige behovene på en best mulig måte, krever det forutsigbare rammer til norsk eldreomsorg gjennom statsbudsjettet. Arbeiderpartiet har opp gjennom årene løftet

fram norsk kultur gjennom Kulturløftet 1,2 og 3, og har oppfylt sitt løfte om at 1 % våre inntekter skal gå til kultur. Dette har vært nødvendig og riktig for å styrke vårt demokrati, fellesskap og utvikling. På lik linje bør det også arbeides for at en minimum prosentandel, eksempelvis 10 % av statsbudsjettet, skal gå til kommunale omsorgstjenester*. Dette vil gi kommunene en forutsigbar ramme å forholde seg til, og dernest få muligheten til å både utvikle og tilrettelegge sine tjenester med et lengre perspektiv. *De siste regnskapstallene som foreligger, viser at kommunenes brutto driftsutgifter til kommunale omsorgstjenester var på 101,8 mrd. kroner i 2015. På et statsbudsjettet på 1300 mrd. kroner, så blir andelen i underkant av 8 pst.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret mener at en god og sterk kommuneøkonomi er en forutsetning for en god eldreomsorg. Hva som vil være et riktig nivå for overføringer til kommunene vil være avhengige av statens inntekter, og et forslag om å forplikte seg til forutsigbare overføringer til eldreomsorgen må evt utredes nærmere før det er forsvarlig å ta stilling til det.

658 Psykisk helse – å bryte tabuer og sikre hjelp Hamar Arbeiderparti

Forslag:

Det neste store helseløftet i Norge bør handle om forebygging og tidlig innsats på psykisk helse. Norge bruker 26 700 kroner pr. innbygger til spesialisthelsetjenesten (139 milliarder i 2015), en økning på over 27 % fra 2010. Sykehusene står for over 60 prosent av kostnadene. Av disse midlene går 14 % til psykisk helsevern til voksne og 4 % til helsevern for barn og unge. 4 % til rusmiddeltiltak. Frivillige organisasjoner og private aktører utgjør en stor del av tilbudet i rusbehandlingen. I følge Folkehelse Instituttet koster psykiske lidelser mellom 60 og 70 milliarder kroner i året i Norge. De menneskelige kostnadene kan ikke måles i penger. Vi må styrke det psykiske helsetilbudet i kommunene, med særlig vekt på barn og unge.

Begrunnelse:

Psykiske lidelser – vår tids tabu: Psykiatriske pasienter kjemper ikke bare en daglig kamp mot sykdommen, de slåss også mot omfattende fordommer og stigmatisering. Dette kan hindre mennesker i å søke hjelp og stå i veien for en behandling. Undersøkelser viser at personer som har mottatt behandling opplever å bli nedlatende behandlet som følge av tidligere psykiatrisk krise og psykisk sykdom. «En gang psykisk syk, alltid psykisk syk». Man blir satt i bås både av helsepersonell, familie og venner. Det er lett å stigmatisere seg selv, selvtilliten blir svekket, mange opplever å bli ekskludert i sosiale sammenhenger. Alt dette kan også føre til at man kvier seg for å ta kontakt, og å ta i mot hjelp. Hva kan vi gjøre for å fjerne disse tabuer? Det må ansettes flere faste psykologer i kommunene. Det må satses på lavterskeltilbud, et godt eksempel er Stangehjelpa. Tverrfaglige tilbud, tettere samarbeid mellom skolen, BUP, barnevern, skolehelsetjenesten etc. Det må bli enklere å få hjelp, eks. henvisning til spesialist. Gi helsesøster henvisningsrett. Digital Helsesøster – eHelsesøster. Gratis fastlege til man fyller 18 år. Styrke studenthelsetjenesten. Hjelp nå! – Rask behandling. Forankring i skolen, «eget fag» på lik linje med fysisk trening så må man kunne snakke om psykiske utfordringer. Vi må heller ikke glemme de voksne i denne sammenhengen selv om fokuset her er barn og unge. Gradert sykemelding.

Større satsning på arbeid og aktivitet. Fjerne stigmatiseringen rundt psykiske problemer. Langtidsprogram for psykisk helse. Bør baseres på LEON – laveste effektive omsorgsnivå. Skreddersydd behandling for den enkelte, ikke basert på diagnose.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget og mener det er ivaretatt under delen om psykisk helse i forslaget til partiprogram.

668 Medisiner AUF i Hedmark

Forslag:

- Hver enkelt skal få de hjelpemidlene man har behov for. - Egenandelen halveres. - Det innføres en studentrabatt på livsviktige medisiner.

Begrunnelse:

I dag må mennesker med forskjellige lidelser, diagnoser og sykdommer betale 520 kr hver gang de skal ta ut medisiner på apoteket, helt til de har nådd egenandelsgrensen som er kr 2185,-. Av ulike årsaker er denne summen veldig høy for mange, for eksempel studenter. Studenter har ofte dårligere råd enn minstepensjonister. Det bør ikke være slik at livsviktige medisiner går på bekostning av studiekvaliteten, derfor mener AUF at det må innføres en studentrabatt på livsviktige medisiner. Hvis vi får halvert egenandelen fra 520 kr til 260 kr for hver gang man henter medisiner, så hadde det blitt enklere og bedre for de fleste med en kronisk sykdom. Når allmenntilstanden svært dårlig og man bor et stykke unna et apotek er det ikke like enkelt å ta seg dit for å hente medisiner. I slike tilfeller vil det være en stor nok utfordring å komme seg til legevakta. AUF vil derfor gjøre det enklere for de syke, å kjøpe medisinen sin på legevakta.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det har vært et langsiktig mål for Arbeiderpartiet at man skal ha lave egenandeler. Spørsmål om størrelsen på ulike former for egenandeler er også et prioriteringsspørsmål. Sentralstyret mener at man må jobbe videre mot gode og helhetlige skjermingsordninger og at det gjennomføres en fullstendig gjennomgang av hele egenandelsordningen.

**669 Rosaresepten
AUF i Hedmark**

Forslag:

Jenter mellom 16 og 25 år tilbys gratis prevensjonsmidler og en bedre seksualundervisning.

Begrunnelse:

I 2006 startet AUF i Hedmark arbeidet med å gi alle jenter mellom 16 og 25 år gratis prevensjonsmidler. Ordningen kalte vi for «Rosaresepten». Den utvidede ordningen vi foreslår, vil fungere på samme måte som i dag. Du får resept på det preventivet som passer best for deg, henter det hos apoteket, men forskjellen er at staten betaler regninga. Med prevensjonsmidler følger også bivirkninger, og ikke alle kan velge den billigste typen piller. Noen må velge andre prevensjonsmidler, og denne ordningen vil også dekke disse som trenger det. Med positive tilbakemeldinger ble det startet et prøveprosjekt i Hamar og Tromsø med gratis prevensjonsmidler for jenter mellom 20 og 24 år. I mars 2010 kom norsk forskningsinstitutt med rapporten etter prøveprosjektet, og antall aborter var halvert. Vi har et godt grunnlag med så gode resultater og dette har ført til et stort løft for det forebyggende helsearbeidet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret er enige i at det er viktig å unngå uønskede svangerskap og er kjent med at det har vært nedgang i abortraten i områder med gratis prevensjon opp til og med 24 år, men man kunne ikke si at denne nedgangen var begrunnet i gratis prevensjon. Det bør derfor gjøres forsøk hvor man får bedre svar på effekt av tiltaket. Sentralstyret viser til at det i forslag til program er foreslått at man skal utvide forsøksordningen med gratis prevensjon. Sentralstyret mener derfor at problemstillingen er ivaretatt.

**679 Rusomsorg
AUF i Hedmark**

Forslag:

- Videreutvikle sprøyterom til brukersteder med helse- og sosialfaglig kompetanse, der rusmidlene også kan røykes, og at det bør opprettes slike brukersteder og/eller helse- og overdoseteam i kommuner med åpne russcener - Etablere mottaks- og oppfølgingssentre (MO) i kommuner med åpne russcener, der langsiktig oppfølging og koordinering av behandling for den enkelte samles på ett sted

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet vil ha flere lavterskeltilbud som bidrar til at rusavhengige kommer i kontakt med hjelpeapparatet. Arbeiderpartiet ønsker blant annet at det opprettes brukersteder med helse- og

sosialfaglig kompetanse i nærheten av åpne russcener. Det vil blant annet forebygge smitte som følge av deling av sprøyter, og risikoen for dødsfall er lavere fordi det er helsepersonell til stede. På disse brukerstedene må rusmidlene også kunne røykes, da for eksempel heroinavhengige oppmuntres til å røyke heroinen fremfor å injisere den, fordi risikoen for overdose er lavere. I tillegg er Arbeiderpartiet positive til helse- og overdoseteam, som driver holdningsskapende arbeid, informasjonsarbeid, sårbehandling og utlevering av rent utstyr til rusavhengige.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret viser til Opptrappingsplanen for rusfeltet 2016-2020, der Stortinget vedtok å «Åpne mottakssentre i de største byene og sørge for økt utbygging av oppsøkende behandlingsmodeller etter modell av ACT-team, lavterskel institusjonsbehandling etter modell av LASSO» Tilbudene i MO-sentrene som finnes i dag varierer fra utdeling av brukerutstyr, lavterskel helsetiltak til behandlingsforberedende tiltak for unge. Sentralstyret viser videre til forslagene under «Rus» i forslaget til partiprogram og mener at dette forslaget er ivaretatt der.

720 styrke Rus/psykiatri tilbudet Fredrikstad Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet forplikter seg til å gjøre en dugnad for å styrke rus/psykiatri tilbudet i kommunene.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti mener at en styrking av rus/psykiatri tilbudet i kommunene er svært viktig og viser til merknaden om behovet for en generell styrking av kommuneøkonomien.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget.

**737 Tennene er en del av kroppen
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Fredrikstad Arbeiderparti ønsker at det jobbes videre med å sikre alle som trenger det god tannhelse.

Begrunnelse:

Tennene er en del av kroppen. Da tannhelsen ikke inngår i egenandelsordningen, fører dette til at folk med liten inntekt ikke har råd til å besøke tannlegen. Nedsatt tannhelse er sterkt medvirkende til å forringe livskvaliteten for dem det gjelder.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Tannhelse har vært et viktig tema for Arbeiderpartiets landsmøter i mange år. Det ble gjort mye for å bedre stønadsordninger innen tannhelse under Stoltenberg II- regjeringen. Den rødgrønne regjeringen hadde i sin politiske plattform Soria Moria II 2009-2013, følgende formulering om tannhelsefeltet: "Regjeringen vil sikre tilgjengeligheten til tannhelsetjenester og følge opp stortingsmeldingen om framtidens tannhelsetjenester, St. meld. nr. 35 (2006-2007). Vi har som mål at det offentlige gradvis skal ta et større ansvar på tannhelsefeltet, og utrede ulike modeller med sikte på at det etableres et tak på hvor mye den enkelte selv skal dekke av utgifter til nødvendig tannbehandling. Vi vil innføre gratis tannhelsekontroll for eldre over 75 år." Gratis tannhelsekontroll for eldre ble innført av oss, men fjernet av Høyre-Frp-regjeringen i Statsbudsjettet 2014. Utgiftene til tannbehandling har økt fra 647 mill kroner i 2005 til 2, 3 mrd kroner i 2015. Denne økningen skyldes hovedsakelig at flere grupper av tilstander kommer inn under stønadsordningene. I tillegg til ulike sykdommer i tenner og munnhule, omfatter også dagens regelverk at personer med sterkt nedsatt evne til egenomsorg eller varig nedsatt funksjonsevne vil få refundert utgifter til undersøkelse og behandling. Med disse endringene har man fått skjermet mange av pasientene med størst behov for tannhelsetjenester. Arbeiderpartiet har tidligere programfestet at man skal innføre et egenbetalingstak for nødvendig tannbehandling og 75 % dekning av overskytende utgifter. Det vil innebære en stor utgift dersom all tannbehandling skulle omfattes av en slik regel. I sitt svar på spørsmål til statsbudsjettet for 2017 (864 fra Finanskomiteen ved Aps fraksjon), har Helse- og omsorgsdepartementet gjort beregninger som viser at Arbeiderpartiets forslag vil medføre en ekstra kostnad på 7,5 mrd kroner dersom egenandelsgrensen settes til 2500 kroner. Det er grunn til å tro at dette vil bli høyere fordi erfaringer tilsier at man får økt forbruk av tjenester når utgiftene blir dekket. Sentralstyret viser til forslag til partiprogram hvor det foreslås å lage en opptrappingsplan for tannhelse. I tillegg foreslås å fortsette arbeidet med forebygging, skjermingsordninger for de mest utsatte gruppene samt refusjon over folketrygden til spesielle diagnoser.

**741 Tennene er en del av kroppen
Lisleby Arbeiderpartilag**

Forslag:

Lisleby Arbeiderpartilag vil at Arbeiderpartiet straks igangsetter et arbeid med å få tannhelsen inn i den offentlige egenandelsordningen slik at folk flest har råd til å oppsøke tannlegen.

Begrunnelse:

Da tannhelsen ikke inngår i egenandelsordningen, fører dette til at folk med liten inntekt ikke har råd til å besøke tannlegen. Nedsatt tannhelse er sterkt medvirkende til å forringe livskvaliteten for dem det gjelder.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Tannhelse har vært et viktig tema for Arbeiderpartiets landsmøter i mange år. Det ble gjort mye for å bedre stønadsordninger innen tannhelse under Stoltenberg II- regjeringen. Den rødgrønne regjeringen hadde i sin politiske plattform Soria Moria II 2009-2013, følgende formulering om tannhelsefeltet: "Regjeringen vil sikre tilgjengeligheten til tannhelsetjenester og følge opp stortingsmeldingen om framtidens tannhelsetjenester, St. meld. nr. 35 (2006-2007). Vi har som mål at det offentlige gradvis skal ta et større ansvar på tannhelsefeltet, og utrede ulike modeller med sikte på at det etableres et tak på hvor mye den enkelte selv skal dekke av utgifter til nødvendig tannbehandling. Vi vil innføre gratis tannhelsekontroll for eldre over 75 år." Gratis tannhelsekontroll for eldre ble innført av oss, men fjernet av Høyre-Frp-regjeringen i Statsbudsjettet 2014. Utgiftene til tannbehandling har økt fra 647 mill kroner i 2005 til 2, 3 mrd kroner i 2015. Denne økningen skyldes hovedsakelig at flere grupper av tilstander kommer inn under stønadsordningene. I tillegg til ulike sykdommer i tenner og munnhule, omfatter også dagens regelverk at personer med sterkt nedsatt evne til egenomsorg eller varig nedsatt funksjonsevne vil få refundert utgifter til undersøkelse og behandling. Med disse endringene har man fått skjermet mange av pasientene med størst behov for tannhelsetjenester. Arbeiderpartiet har tidligere programfestet at man skal innføre et egenbetalingstak for nødvendig tannbehandling og 75 % dekning av overskytende utgifter. Det vil innebære en stor utgift dersom all tannbehandling skulle omfattes av en slik regel. I sitt svar på spørsmål til statsbudsjettet for 2017 (864 fra Finanskomiteen ved Aps fraksjon), har Helse- og omsorgsdepartementet gjort beregninger som viser at Arbeiderpartiets forslag vil medføre en ekstra kostnad på 7,5 mrd kroner dersom egenandelsgrensen settes til 2500 kroner. Det er grunn til å tro at dette vil bli høyere fordi erfaringer tilsier at man får økt forbruk av tjenester når utgiftene blir dekket. Sentralstyret viser til forslag til partiprogram hvor det foreslås å lage en opptrappingsplan for tannhelse. I tillegg foreslås å fortsette arbeidet med forebygging, skjermingsordninger for de mest utsatte gruppene samt refusjon over folketrygden til spesielle diagnoser.

**742 Egenandelsmodell på tannhelse
Spydeberg Arbeiderparti**

Forslag:

Spydeberg Arbeiderparti er av den oppfatning at tannbehandling bør være en del av den øvrige

helsebehandling i Norge og at det derfor bør være et tak på prisen av slik behandling. Vi vil derfor at Arbeiderpartiet ser på muligheten av å innføre en egenandelsmodell på lik linje med øvrige egenandeler i helsesystemet

Begrunnelse:

Tannbehandling i Norge kan bli en kostbar affære. Prisen på tannbehandling kan også medføre at enkelte ikke har råd til å få utført nødvendig behandling noe som igjen kan medføre dårlig tannhelse.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti støtter intensjonene i forslaget.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Tannhelse har vært et viktig tema for Arbeiderpartiets landsmøter i mange år. Det ble gjort mye for å bedre stønadsordninger innen tannhelse under Stoltenberg II- regjeringen. Den rødgrønne regjeringen hadde i sin politiske plattform Soria Moria II 2009-2013, følgende formulering om tannhelsefeltet: "Regjeringen vil sikre tilgjengeligheten til tannhelsetjenester og følge opp stortingsmeldingen om framtidens tannhelsetjenester, St. meld. nr. 35 (2006-2007). Vi har som mål at det offentlige gradvis skal ta et større ansvar på tannhelsefeltet, og utrede ulike modeller med sikte på at det etableres et tak på hvor mye den enkelte selv skal dekke av utgifter til nødvendig tannbehandling. Vi vil innføre gratis tannhelsekontroll for eldre over 75 år." Gratis tannhelsekontroll for eldre ble innført av oss, men fjernet av Høyre-Frp-regjeringen i Statsbudsjettet 2014. Utgiftene til tannbehandling har økt fra 647 mill kroner i 2005 til 2, 3 mrd kroner i 2015. Denne økningen skyldes hovedsakelig at flere grupper av tilstander kommer inn under stønadsordningene. I tillegg til ulike sykdommer i tenner og munnhule, omfatter også dagens regelverk at personer med sterkt nedsatt evne til egenomsorg eller varig nedsatt funksjonsevne vil få refundert utgifter til undersøkelse og behandling. Med disse endringene har man fått skjermet mange av pasientene med størst behov for tannhelsetjenester. Arbeiderpartiet har tidligere programfestet at man skal innføre et egenbetalingstak for nødvendig tannbehandling og 75 % dekning av overskytende utgifter. Det vil innebære en stor utgift dersom all tannbehandling skulle omfattes av en slik regel. I sitt svar på spørsmål til statsbudsjettet for 2017 (864 fra Finanskomiteen ved Aps fraksjon), har Helse- og omsorgsdepartementet gjort beregninger som viser at Arbeiderpartiets forslag vil medføre en ekstra kostnad på 7,5 mrd kroner dersom egenandelsgrensen settes til 2500 kroner. Det er grunn til å tro at dette vil bli høyere fordi erfaringer tilsier at man får økt forbruk av tjenester når utgiftene blir dekket. Sentralstyret viser til forslag til partiprogram hvor det foreslås å lage en opptrappingsplan for tannhelse. I tillegg foreslås å fortsette arbeidet med forebygging, skjermingsordninger for de mest utsatte gruppene samt refusjon over folketrygden til spesielle diagnoser.

**749 Kunnskap om rus
Borgen Arbeiderlag**

Forslag:

Kunnskapen blant helsepersonell om farene ved samtidig bruk av legemidler og alkohol må økes betraktelig.

Begrunnelse:

Hendelser i samfunnet viser at dette er en nødvendig kunnskap som det dessverre er alt for lite av i

utdanningen av helsepersonell.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget.

**763 Ressurskrevende tjenester i pleie og omsorg.
Lierne Arbeiderparti**

Forslag:

Aldersgrensen for tilskudd til ressurskrevende brukere i pleie og omsorg økes til 70 år. Hevingen av aldersgrensen bør omfatte de som har vært i ordningen i flere år. Dette får å unngå at kommunene øker ressursbruken når brukeren nærmer seg 67 år.

Begrunnelse:

I 2004 ble det innført en ordning med at kommunene får statstilskudd når netto lønnsutgifter til en ressurskrevende bruker overstiger en vedtatt sats. Satsen var opprinnelig 85% av utgifter som overstiger innslagspunktet for hver bruker. I 2010 ble denne prosentatsen satt ned til 80%. Som følge av vedtaket i 2004, tar ikke staten ansvaret for ressurskrevende brukere over 67 år da tilskuddsordningen opphører året etter fylte 67. Dette får uheldige konsekvenser for kommuneøkonomien. Kommunene må ta hele den økonomiske belastningen for ressurs- krevende brukere etter dette. I dag ser vi at levealderen for denne gruppen også øker. Et eksempel fra Lierne kommune: Kommunen har i dag 5 ressurskrevende brukere hvor lønnsutgifter overstiger innslagspunktet. I 2017 vil statstilskudd bli ca. 4,4 mill. Kommunens egenandel for disse brukerne er på ca. 5,3 mill. I løpet av 2018 og 2019 vil to av brukerne passere 67 år. Statstilskuddet reduseres da med 1,4 mill. i 2018 og 0,9 mill. i 2019. En heving av aldersgrensen til 70 år vil, med tall fra 2015, føre til en økning i toppfinansieringen på 157 mill. (SØF-prosjekt nr. 1950). En gradvis reduksjon (67 – 70 år) viser en økning i toppfinansieringstilskuddet på 128 mill. Tall for 2020 er i samme størrelsesorden.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Se merknad til forslag 923.

768 Mammografi også som tilbud til kvinner over 70 år
Østfold Arbeiderparti

Forslag:

Siden mammografitilbudet i Norge opphører ved 69 år, foreslår vi at dette tilbudet videreføres også til kvinner over 70 år.

Begrunnelse:

I løpet av den senere tid, har det fremkommet at flere kvinner over 70+ har fått brystkreft. Flere studier viser imidlertid en betydelig nedgang i dødelighet for disse, dersom de er med i et mammografitilbud. På en stor internasjonal konferanse i Oslo i januar 2016, fremhevet paneldeltagerne at kvinner over 70 år også burde ha mulighet til å få et mammografitilbud.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslaget er vedtatt av Østfold Arbeiderpartis årsmøte.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret mener at screening av ulike grupper kun skal brukes etter nøye faglig vurderinger. Det er viktig å huske på at all screening også medfører at man sykelliggjør og behandler en del personer som ville trengt behandling. En slik overbehandling er en pris som må oppveies mot gevinstene av behandlingen. Når det gjelder mammografiscreening har det vært vanskelig å påvise sikker effekt, men man mener nå at det norske mammografiscreeningprogrammet gir en redusert dødelighet som følge av brystkreft. Tidligere har det vært vanskelig å vise at kvinner over 70 år vil ha nytte av screening, men WHO mener nå at det foreligger data som kan tyde på at også denne gruppen kan ha nytte av screening. Sentralstyret mener at utvidelse av screeningprogrammet må baseres på en faglig anbefaling og at saken må vurderes dersom det kommer en slik anbefaling fra de norske fagmiljøene.

772 Helsesøster i v.g.s over til fylkeskommunene
Østfold Arbeiderparti

Forslag:

Ansvar for helsesøstertjenesten i videregående skole flyttes fra vertskommunene og over til fylkeskommunene.

Begrunnelse:

Fylkeskommunen er skoleeier for de videregående skolene. Det vil derfor gjøre det enklere å samordne og dimensjonere helsetjenestetilbudet ved den enkelte skole dersom fylkeskommunen har ansvar for helsesøstertjenesten.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslaget er vedtatt av Østfold Arbeiderpartis årsmøte.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret vil peke på at fylkeskommunene ikke har helsetjenester i sin portefølje, og mener at helsesøstre kan bli et lite og løsrevet kollegium der. Mange steder er helsesøstre gode fellesressurser. De videregående skolene ligger også i en primærkommune og muligheten for gode løsninger er mange.

**778 Eldre
Telemark Arbeiderparti****Forslag:**

Den kulturelle spaserstokken gjeninnføres og styrkes. Det må satses på tilskuddsordninger for å kunne bygge opp og etablere ulike møteplasser for eldre - slik som eldresentre, aktivitetssentre, samt å utvide besøksordninger. Kommunene må i større grad gis muligheten til å kunne øke sin satsning på velferdsteknologi.

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:****Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget, og mener det er ivaretatt under delen om eldre i forslaget til partiprogram.

**780 Helse
Telemark Arbeiderparti****Forslag:**

Helse Sør-Øst er det største av de fire regionale helseforetakene. Helseregionen omfatter 77.000

ansatte, et samlet budsjett på 77 milliarder kroner og 2,9 millioner pasienter, fordelt på 11 helseforetak. Arbeiderpartiet mener det er en fordel for utviklingen av likeverdige helsetjenester og god styring av helseforetaket at de regionale helseforetakene har en mer helhetlig struktur, mer likeverdig omfang og geografi. Arbeiderpartiet vil etablere mer likeverdig balanse mellom de regionale helseforetakene og vil derfor starte en prosess med mål om å dele opp HelseSørØst. Kommunene overtar i større og større grad tidligere statlig ansvar innenfor helse, psykiatri og rehabilitering. Dette økte ansvaret må følges opp av at kommunene får muligheten til å øke kompetansen for egne ansatte. Dagens styringsmodell må evalueres og det må være et mål at organiseringen og styringen av helseforetakene bedre ivaretar behovet for regional forankring og folkevalgt kompetanse på alle nivå. Telemark Arbeiderparti mener derfor at foretaksmodellen må endres og det må iverksettes arbeid for å finne en styringsform som gir en bedre og mer oversiktlig styring av helsetjenestene. Tidligere vedtak i landsmøtet angående tannhelse må konkretiseres og gjøres gjeldende ved Stortingsvedtak.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget inneholder flere problemstillinger. Sentralstyret mener at man skal jobbe for forbedringer av dagens helseforetaksmodell, og er enige i at det er viktig med en sterk regional forankring. Arbeiderpartiet vil gjøre en helhetlig vurdering av organisering av spesialisthelsetjenesten og forslaget vil ivaretas i en slik prosess. Sentralstyret mener at man skal jobbe for forbedringer av dagens helseforetaksmodell, men kan ikke se at man i dag har et alternativ til dagens helseforetaksmodell som vil kunne forsvare de enorme kostnader, både økonomisk og personellmessig, som en omlegging vil innbefatte. Sentralstyret støtter også intensjonene i forslaget med å styrke kommunene og mener at dette er ivare tatt i Arbeiderpartiets alternative budsjett. Når det tannhelse, har dette vært et viktig tema for Arbeiderpartiets landsmøter i mange år. Det ble gjort mye for å bedre stønadsordninger innen tannhelse under Stoltenberg II- regjeringen. Den rødgrønne regjeringen hadde i sin politiske plattform Soria Moria II 2009-2013, følgende formulering om tannhelsefeltet: "Regjeringen vil sikre tilgjengeligheten til tannhelsetjenester og følge opp stortingsmeldingen om framtidens tannhelsetjenester, St. meld. nr. 35 (2006-2007). Vi har som mål at det offentlige gradvis skal ta et større ansvar på tannhelsefeltet, og utrede ulike modeller med sikte på at det etableres et tak på hvor mye den enkelte selv skal dekke av utgifter til nødvendig tannbehandling. Vi vil innføre gratis tannhelsekontroll for eldre over 75 år." Gratis tannhelsekontroll for eldre ble innført av oss, men fjernet av Høyre-Frp-regjeringen i Statsbudsjettet 2014. Utgiftene til tannbehandling har økt fra 647 mill kroner i 2005 til 2, 3 mrd kroner i 2015. Denne økningen skyldes hovedsakelig at flere grupper av tilstander kommer inn under stønadsordningene. I tillegg til ulike sykdommer i tenner og munnhule, omfatter også dagens regelverk at personer med sterkt nedsatt evne til egenomsorg eller varig nedsatt funksjonsevne vil få refundert utgifter til undersøkelse og behandling. Med disse endringene har man fått skjermet mange av pasientene med størst behov for tannhelsetjenester. Arbeiderpartiet har tidligere programfestet at man skal innføre et egenbetalingstak for nødvendig tannbehandling og 75 % dekning av overskytende utgifter. Det vil innebære en stor utgift dersom all tannbehandling skulle omfattes av en slik regel. I sitt svar på spørsmål til statsbudsjettet for 2017 (864 fra Finanskomiteen ved Aps fraksjon), har Helse- og omsorgsdepartementet gjort beregninger som viser at Arbeiderpartiets forslag vil medføre en ekstra kostnad på 7,5 mrd kroner dersom egenandelsgrensen settes til 2500 kroner. Det er grunn til å tro at dette vil bli høyere fordi erfaringer tilsier at man får økt forbruk av tjenester når utgiftene blir dekket. Sentralstyret viser til forslag til partiprogram hvor det foreslås å lage en opptrappingsplan for tannhelse. I

tillegg foreslås å fortsette arbeidet med forebygging, skjermingsordninger for de mest utsatte gruppene samt refusjon over folketrygden til spesielle diagnoser.

792 Styrke utdanningstilbudet i klinisk rettsmedisin Vestfold Arbeiderparti

Forslag:

Overgrepsmottak, legevakter og sykehusenes akuttmottak skal få økt kompetanse om vold og overgrep gjennom å styrke utdanningstilbudet i klinisk rettsmedisin for leger og sykepleiere.

Begrunnelse:

Evalueringen av overgrepsmottakene fra 2012 viste at det var stor variasjon i kompetansen på mottakene, også når det gjaldt rettsmedisin. Det er heller ingen myndighetsmessige krav om denne kompetansen, heller ikke på legevakter og akuttmottak, annet enn et kort og i denne sammenheng utilstrekkelig nettkurs som kreves for legevaktpersonell i den nye akutforskriften. Dette innebærer at kompetanse innenfor volds- og overgrepssaker er tilfeldig fordelt i den akutte delen av helsevesenet. Dette gir uheldige ulikheter i tjenestetilbudet rundt i landet. Man risikerer at volds- og overgrepssaker enten ikke fanges opp eller at den rettsmedisinske håndteringen av disse sakene blir mangelfull. En styrket videreutdanning innenfor klinisk rettsmedisin bør tilbys både leger og sykepleiere på en slik måte at vi sikrer økt kompetanse i hele landet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap, og støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget og mener at det er viktig at alle som skal foreta slike undersøkelser har den nødvendige kompetansen for dette. Den nye akutforskriften skal sikre at alle som jobber med disse problemstillingene har en basiskompetanse. Arbeidsgivere har ansvar for å sikre at personalet har rett kompetanse og sentralstyret mener at det er denne problemstillingen må være arbeidsgivers ansvar.

793 Sikre barn ved mistanke om akutte seksuelle overgrep Vestfold Arbeiderparti

Forslag:

Barn skal sikres et tilbud ved mistanke om akutte seksuelle overgrep som kvalitetsmessig tilsvarer det som tilbys voksne overgrepsofre.

Begrunnelse:

Begrunnelse: Kravet om sosialpediatrisk kompetanse ved alle barneavdelinger og utviklingen av Statens barnehus har gitt et kvalitetsløft i tilbudet til barn utsatt for vold og overgrep. Imidlertid har barn der det er

mistanke om akutte overgrep ikke fått sikret et døgnkontinuerlig tilbud tilsvarende det voksne har. Det helt sentrale i et slikt tilbud til barn er sikring av biologiske spor. Slike biologiske spor vil i barnesaker oftere enn i voksensaker være viktige bevis. Disse kan imidlertid forsvinne i løpet av et halvt til ett døgn etter et overgrep. Det bør derfor utvikles prosedyrer som gjør at slike spor kan sikres fra barn uten at man samtidig trenger å gjøre en fullstendig fysisk undersøkelse annet enn en enkel dokumentasjon av åpenbare ytre skader. Slike akutte sporsikringsprøver og enkle ytre undersøkelser bør kunne gjøres på alle barneavdelinger og ved behov også på legevakter. Fullstendige kroppsundersøkelser med vurderinger av forandringer og skader i kroppens hulrom bør fortsatt gjøres av sosialpediatere, fortrinnsvis i regi av barnehusene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap, og støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret viser til Stoltenberg2-regjeringens handlingsplan mot vold i nære relasjoner, som gjelder til 2017, var dette dekket under pkt 25, der det stod at spesialhelsetjenesten skal få ansvar for overgrepsmottakene og at også barn skal få et tilbud ved overgrepsmottakene. Dette har de ikke hatt frem til nå. Dagens regjering har ikke fått den nye ordningen helt på plass, men det er under arbeid.

827 Antibiotika resistens Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

Finnmark Arbeiderparti ønsker en større satsing i arbeidet mot antibiotika resistens.

Begrunnelse:

Antibiotika resistens er et voksende problem i verden. Det antas at dødsfall forårsaket av resistente mikrober vil overgå antall dødsfall ved kreft innen 2050. AUF mener at Norge må ta en større del av ansvaret i kampen mot resistente mikrober. Vi må ta et ansvar for å stoppe import av antibiotika produsert i fabrikker hvor det ikke foregår miljøvennlig antibiotika produksjon, prioritere norsk grunnforskning på resistens, styrke eksisterende kompetansetjenester, jobbe for begrenset og riktig bruk av antibiotika i Norge og arbeide for bedre og mer lokal overvåkning av resistente bakterier i norske helseinstitusjoner.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeidet mot antibiotikaresistens er et viktigste område innen Arbeiderpartiets helsepolitikk. Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget og at dette ses i sammenheng med andre tilsvarende forslag om antibiotikaresistens. Arbeiderpartiet har i sitt forslag til partiprogram at Norge skal ta et internasjonalt lederskap for etableringen av ordninger som øker forskning, utvikling, overvåking og innkjøp av antibiotika. Vi tar også til orde for å vurdere skjerpet kontroll av multiresistente bakterier hos personer som har blitt operert utenlands samt skoling av helsepersonell i kommunikasjon rundt problemstillinger hvor pasienten ønsker en behandling som ikke er indisert.

**833 Rusomsorg
Finnmark Arbeiderparti****Forslag:**

- Videreutvikle sprøyterom til brukersteder med helse- og sosialfaglig kompetanse, der rusmidlene også kan røykes, og at det bør opprettes slike brukersteder og/eller helse- og overdoseteam i kommuner med åpne rus-senter. - Etablere mottaks- og oppfølgingsentre (MO) i kommuner med åpne rus-senter, der langsiktig oppfølging og koordinering av behandling for den enkelte samles på ett sted.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet vil ha flere lavterskeltilbud som bidrar til at rusavhengige kommer i kontakt med hjelpeapparatet. Arbeiderpartiet ønsker blant annet at det opprettes brukersteder med helse- og sosialfaglig kompetanse i nærheten av åpne russcener. Det vil blant annet forebygge smitte som følge av deling av sprøyter, og risikoen for dødsfall er lavere fordi det er helsepersonell til stede. På disse brukerstedene må rusmidlene også kunne røykes, da for eksempel heroinavhengige oppmuntres til å røyke heroinen fremfor å injisere den, fordi risikoen for overdose er lavere. I tillegg er Arbeiderpartiet positive til helse- og overdoseteam, som driver holdningsskapende arbeid, informasjonsarbeid, sårbehandling og utlevering av rent utstyr til rusavhengige.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret viser til Opptappingsplanen for rusfeltet 2016-2020, der Stortinget vedtok å «Åpne mottakssentre i de største byene og sørge for økt utbygging av oppsøkende behandlingsmodeller etter modell av ACT-team, lavterskel institusjonsbehandling etter modell av LASSO» Tilbudene i MO-sentrene som finnes i dag varierer fra utdeling av brukerutstyr, lavterskel helsetiltak til behandlingsforberedende tiltak for unge. Sentralstyret viser videre til forslagene under «Rus» i forslaget til partiprogram og mener at dette forslaget er ivare tatt der.

863 Gratis prevensjon til kvinner i LAR og auka merksemd til born født med abstinens
Sogn og Fjordane Ap

Forslag:

Sogn og Fjordane Arbeidarparti meiner at kvinner i LAR må få tilbod om gratis prevensjon. Barn som er født med abstinens må få auka merksemd og vern.

Begrunnelse:

Legemiddelassistert behandling er eit av staten sine tiltak i behandling av opiatavhengige. For dei som ynskjer behandling, er LAR eit gratis behandlingstilbod. Kvart år vert det født 60 born av kvinner som nyttar legemiddelassistert behandling. Desse borna vert fødte med abstinensar og det finns inga forskning per i dag om korleis det går med borna.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget og viser til at det i Stortingets behandling av Opptappingsplanen for Rusfeltet 2016-2020 ble vedtatt at «Stortinget ber regjeringen innføre en enkel og ubyråkratisk ordning som kan gi kvinner i LAR gratis langtidsvirkende prevensjon ved oppstart i LAR», samt «Stortinget ber regjeringen vurdere å gi alle kvinner med alvorlig rusmiddelavhengighet tilbud om gratis langtidsvirkende prevensjon». Arbeiderpartiet gikk, sammen med Sp og KrF, også inn for en handlingsplan for å redusere antall barn som fødes med skader som følge av alle typer rusbruk under graviditeten, og for å gi disse barna bedre oppfølging. Sentralstyret mener dermed at forslaget fra Sogn og Fjordane er ivare tatt.

875 HPV-vaksine også til gutter
Buskerud Arbeiderparti

Forslag:

Buskerud Arbeiderparti vil innføre HPV-vaksine som en del av barnevaksinasjonsprogrammet også for gutter – på lik linje med jenter, som får den allerede idag.

Begrunnelse:

Humant papillomavirus (HPV) er en vesentlig årsak til alvorlige kreftformer hos både kvinner og menn. Jenter har siden 2009 fått tilbud om HPV-vaksine i 12-årsalder for å forebygge livmorhalskreft. Nyere kunnskap viser imidlertid at HPV spiller en vesentlig rolle for utvikling av andre kreftformer, både hos kvinner og men. Folkehelseinstituttet nedsatte i 2015 en arbeidsgruppe for å vurdere om HPV-vaksine til gutter skulle tilbys i program i Norge. Gruppen har nylig avgitt sin rapport som konkluderer med at vaksinen bør innføres også for barnevaksinasjonsprogrammet også for gutter. Folkehelseinstituttet har på denne bakgrunn oversendt en anbefaling til Helse- og omsorgsdepartementet om at gutter i 12-årsalder bør få tilbud om HPV-vaksine i det norske barnevaksinasjonsprogrammet, på lik linje med jenter. Buskerud Arbeiderparti mener at også gutter nå må få HPV-vaksinen. Kjønnsnøytral vaksinerings kan bidra til bedre infeksjonskontroll. Det er en

økende trend i antall krefttilfeller forårsaket av HPV hos menn. Dette tilsier at både gutter og jenter bør gis lik mulighet til individuell beskyttelse og at både gutter og jenter bør ha et likt ansvar i forhold til å beskytte andre. Vaksinasjon av gutter i tillegg til vaksinasjon av jenter vil være den mest effektive måten å forebygge HPV-infeksjon hos gutter. Vaksinasjon av gutter vil også gi beskyttelse til gruppen menn som har sex med menn.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteén for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har tidligere gått inn for at HPV-vaksine skal gis til jenter. Etter hvert som det kom data på at slik vaksine også kunne være nyttig for gutter, gikk Arbeiderpartiet inn for at vi ville avvente medisinske vurderinger og anbefalinger. Det foreligger nå en anbefaling fra Folkehelseinstituttet om at også gutter bør vaksineres. Sentralstyret anbefaler derfor man må ta sikte på at HPV-vaksine også skal gis til gutter. Innføring av dette må imidlertid vurderes i sammenheng med andre prioriterte oppgaver innen helse.

887 Lokalsykehus Hordaland Arbeiderparti

Forslag:

-Lokale sjukehus som i dag har akuttkirurgisk tilbud må fortsatt ha dette for å kunne tilby likeverdige helsetjenester for hele befolkningen. -Stord og Odda sjukehus skal fortsatt ha akuttkirurgisk tilbud. -De regionale helseforetakene må legge til rette for en funksjonsdeling mellom sykehusene i regionen, som ivaretar lokalsykehusenes muligheter til å levere akuttmedisinske tjenester i tråd med gjeldene kvalitetskrav. De regionale -helseforetakene må sikre rett og tilstrekkelig kompetanse i et kontinuerlig samarbeid mellom lokalsykehusene og regionssykehusene.

Begrunnelse:

Nedlegging av akuttkirurgi/stabiliserende kirurgi ved lokalsjukehus vil ramme befolkningen i Norge ulikt. Fagmiljøer ved de viktige lokalsjukehusene vil forvitne og forsvinne over tid. Fremtiden vil ligge i at flere sjukehus innen et geografisk område samarbeider tett og har en fornuftig funksjonsdeling basert på den kompetanse som fins på sjukehusene. Etterspørsel etter helsetjenester er økende og vi trenger å bygge videre på alle de gode fagmiljøene vi har i dag. Hordaland Arbeiderparti vil derfor gå inn for at lokalsjukehus blir opprettholdt med de funksjoner de har i dag og at samarbeidsmodellen utvikles for å opprettholde gode og likeverdige helsetilbud til befolkningen. Å styrke sykehusene i Odda og på Stord er en forutsetning for likeverdige helsetilbud til alle, og for å videreutvikle hele regionen. Forslaget i Nasjonal Sjukehusplan om å legge ned akuttkirurgi/stabiliserende kirurgi ved flere lokalsjukehus vil ramme fagmiljøene ved disse sjukehusene hardt. Fagmiljøene ved de mindre sjukehusene er sårbare. I de deler av landet der avstanden og transporttiden til nærmeste alternative sjukehus er for lang, vil dette ramme befolkningen urimelig. Dette vil føre til en enda større forskjellsbehandling i norsk helsevesen. I Hordaland er lokalsjukehusene Odda Sjukehus og Stord sjukehus i dag faglig veldrevne, solide sjukehus som driver med «grønne tall». Sjukehusene er faglig godt rigget for akuttberedskap/stabiliserende kirurgi og er strategisk godt plassert i forhold til tidsfaktoren. Sjukehusene har høg produksjon, og kirurgene opererer mer enn gjennomsnittet, god kvalitet og kompetanse til å håndtere akutte situasjoner. Ved

nedlegging av livreddende kirurgisk akuttberedskap ved disse lokalsjukehusene vil det indremedisinske miljøet bli svært smalt og gjøre det vanskelig å rekruttere gode fagfolk. Sjukehusene inngår i dag i et samarbeid innen foretaket, der de tar flere operasjoner for foretaket og andre sjukehus basert på den spesialkunnskapen som kirurgene innehar. Sjukehusene har døgnvakt for å ta vare på de pasientene som er operert. Akutte postoperative komplikasjoner som kan oppstå vil derigjennom være ivaretatt. Teamet kan da ta seg av andre akutte situasjoner som inntreffer i nærområdet på ubekvem tid. Sjukehusene har i dag kirurgisk kapasitet til å ta flere operasjoner og har bred indremedisinsk og kirurgisk kompetanse.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret er enige i at lokal beredskap er viktig og at de små sykehusene representerer en viktig del av den norske spesialisthelsetjenesten. Vi viser til Arbeiderpartiets forslag i innstilling til Nasjonal helse- og sykehusplan, Innst. 206 S (2015-2016). Sitat: «Stortinget ber regjeringen gjennom foretaksmøtet og/eller styringsdokumenter sørge for at de regionale helseforetakene utreder ulike modeller for kirurgisk akuttberedskap ved akuttsykehusene, herunder alternative vaktordninger, rotasjonsordninger og eventuelt med samarbeid mellom sykehus, der dette er mulig – med tanke på å ivareta akuttberedskapen ved det enkelte sykehus gjennom best mulig utnyttelse av de samlede kirurgiske ressurser.» Sentralstyret mener at saken er ivaretatt gjennom vårt forslag til partiprogram som sier at vi skal styrke lokalsykehusene og sikre kvaliteten ved de minste sykehusene gjennom god oppgave- og arbeidsdeling mellom sykehusene.

888 Multiresistente bakterier Hordaland Arbeiderparti

Forslag:

-At myndighetene bør styrke det internasjonale samarbeidet innen forskning på antibiotikaresistens og (multi-)resistente bakterier og oppfordre til økt forskning på feltet gjennom økte forskningsmidler -At regjeringen følger opp handlingsplanen mot antibiotikaresistens, og sikrer en forutsigbarhet i midler til tiltak -At helsedirektoratet får øremerkede midler utover dagens overføringer til å utvikle kampanjer om riktig bruk av antibiotika rettet mot helsetjenesten og befolkningen -At nasjonale myndigheter må gi økonomiske insentiver for utvikling av nye typer antibiotika og sterkt oppfordre EU og andre land til å gjøre det samme -At nasjonale myndigheter skal sette temaet om økt moderasjon i bruken av antibiotika på agendaen i samtaler med EU og andre internasjonale fora -At regjeringen bør følge opp strategiplanen mot antibiotikaresistens nøye, herunder særlig: -At forbruket av antibiotika til matproduserende landdyr (husdyr) blir redusert med minst 10 % innen 2020 (sammenlignet med forbruket i 2013) -At forbruket av antibiotika til kjæledyr skal reduseres med minst 30 % (sammenlignet med 2013) innen 2020 -At narasin og andre koksidiostatika med antibakteriell virkning skal fases ut av kyllingproduksjonen innen 2020

Begrunnelse:

Folkehelsetilstanden anslår i en rapport fra 2009 at det forekommer 25.000 ekstra dødsfall i Europa på grunn av antibiotikaresistens. Ifølge The Review on Antibiotic Resistance (AMR) dør 50.000 mennesker

årlig i USA og Europa på grunn av resistente bakterier. På verdensbasis er tallet opp mot 700.000. Hvis vi ikke klarer å bremse denne utviklingen anslås det at opp mot 10 millioner vil dø av MRSA hvert år fra 2050. Så mye som 20 % av den avanserte medisinske behandlingen vi tilbyr i dag, ikke vil være mulig å gjennomføre, dersom MRSA-problematikken ikke bremses. En undersøkelse initiert av WHO, nevner at ved siden av økende sosiale ulikheter i verden, vil problemet med multiresistente bakterier, være en av de to største årsakene til destabilisering i verden. Antibiotika spiller en nøkkelrolle i dagens pasientbehandling. For at antibiotika også i fremtiden skal være en effektiv behandling mot alvorlige infeksjonssykdommer, må antibiotikabruken være riktig og minst mulig. Fortsetter dagens utvikling med økende antibiotikaresistens, kan vi om kort tid komme i en situasjon der infeksjonsrisikoen ved å gjennomføre standardoperasjoner som keisersnitt, hoftoperasjoner og hjertekirurgi blir for stor. En slik utvikling vil uten tvil få store konsekvenser for nordmenns helse. Forbruket av antibiotika har vært økende i Norge fra 2005 til 2012 med en svak nedgang i 2013 og 2014. Økt antibiotikabruk øker forekomsten av antibiotikaresistens. Om lag 80 prosent av all forskrivning av antibiotika til humant bruk skjer i allmennpraksis. Regjeringen la i juni 2015 frem Nasjonal strategi mot antibiotikaresistens (2015-2020) etter sterkt press fra opposisjonen. Den angir retning, konkrete mål og tiltaksområder for det samlede arbeidet mot antibiotikaresistens innenfor helsesektoren, husdyr og kjæledyr, fisk og klima og miljø frem mot 2020. Strategien setter blant annet mål om å redusere bruken av antibiotika i befolkningen med 30 prosent innen 2020 sammenlignet med 2012. Videre har regjeringen lagt frem en handlingsplan mot antibiotikaresistens i helsetjenesten, igjen etter press fra opposisjonen på Stortinget. I planen bes Helsedirektoratet utrede mulighet for kampanjer - innenfor nåværende rammer. Handlingsplanen medfører kun 5 millioner og sier lite om tildelinger etter 2016. Regjeringen bidrar ikke til sikre rammer for dette viktige arbeidet, og det medfører usikkerhet rundt oppfølgingen av handlingsplanen og strategien. Et redusert totalforbruk av antibiotika i Norge er alene ikke tilstrekkelig for å hindre videre utbredelse av antibiotikaresistens. Økt satsning på forskning på resistente bakterier, utvikling av nye typer antibiotika, samt en styrking av det internasjonale samarbeidet på feltet er strengt nødvendig. Forbruket av antibiotika til norske husdyr er blant de aller laveste i Europa. I perioden 1995-2013 ble forbruket til landdyr redusert med 35 prosent. Hvis man bare ser på matproduserende dyr, var reduksjonen på 38 prosent. De viktigste årsakene til vårt lave antibiotikaforbruk er god dyrehelse, dyktige og ansvarlige bønder, veterinærer som praktiserer ansvarlig bruk av antibiotika og et godt samarbeid mellom næringen og myndighetene. For kjæledyr var det en økning i antibiotikabruken på 18 prosent i perioden 1995-2013. Importen og smuglingen av kjæledyr er stor, og utgjør allerede en risiko for både dyre- og folkehelsen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeidet mot antibiotikaresistens er et viktigste område innen Arbeiderpartiets helsepolitikk. Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget og at dette ses i sammenheng med andre tilsvarende forslag om antibiotikaresistens. Arbeiderpartiet har i sitt forslag til partiprogram at Norge skal ta et internasjonalt lederskap for etableringen av ordninger som øker forskning, utvikling, overvåking og innkjøp av antibiotika. Vi tar også til orde for å vurdere skjerpet kontroll av multiresistente bakterier hos personer som har blitt operert utenlands samt skolering av helsepersonell i kommunikasjon rundt problemstillinger hvor pasienten ønsker en behandling som ikke er indisert.

Forslag:

-Det bør utgriest ei ordning med 75% reduksjon i eigenbetaling som bør gjelde t.o.m. det året ein fyller 25.

Begrunnelse:

I dag er ikkje tannhelse ein del av det ordinære helsetilbodet. Dette medfører at mange ikkje har råd til å ta skikkelig vare på denne delen av helsa si. Det må arbeidast for at tannhelse blir ein del av folketrygda og ein del av det ordinære helsesystemet. Dette må innførast gradvis, og først i dei gruppene av befolkninga som treng det mest. Målet må vere at all naudsynt tannbehandling blir dekkta av fellesskapet med ei øvre grense for eigendel. Mange studentar og lærlingar, går ikkje regelmessig til tannlege eller tannpleiar i studie-, eller læretida på grunn av dårleg økonomi og høge prisar på tannhelsetilbod. Det er viktig med regelmessige besøk til tannlege, det handlar om å hindre at små problem får utvikle seg til større, dyrare problem. Alle har ansvar for eiga helse, det gjeld og tannhelse, men i studie- og læretida med dårleg økonomi vel mange å utsette slik undersøking av redsle for store utlegg. I dag er all tannbehandling for barn (0-18år) gratis (gjeld ikkje tannregulering). 19- og 20-åringar får 75% reduksjon i eigenbetalinga.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Tannhelse har vært et viktig tema for Arbeiderpartiets landsmøter i mange år. Det ble gjort mye for å bedre stønadsordninger innen tannhelse under Stoltenberg II- regjeringen. Den rødgrønne regjeringen hadde i sin politiske plattform Soria Moria II 2009-2013, følgende formulering om tannhelsefeltet: "Regjeringen vil sikre tilgjengeligheten til tannhelsetjenester og følge opp stortingsmeldingen om framtidens tannhelsetjenester, St. meld. nr. 35 (2006-2007). Vi har som mål at det offentlige gradvis skal ta et større ansvar på tannhelsefeltet, og utrede ulike modeller med sikte på at det etableres et tak på hvor mye den enkelte selv skal dekke av utgifter til nødvendig tannbehandling. Vi vil innføre gratis tannhelsekontroll for eldre over 75 år." Gratis tannhelsekontroll for eldre ble innført av oss, men fjernet av Høyre-Frp-regjeringen i Statsbudsjettet 2014. Utgiftene til tannbehandling har økt fra 647 mill kroner i 2005 til 2, 3 mrd kroner i 2015. Denne økningen skyldes hovedsakelig at flere grupper av tilstander kommer inn under stønadsordningene. I tillegg til ulike sykdommer i tenner og munnhule, omfatter også dagens regelverk at personer med sterkt nedsatt evne til egenomsorg eller varig nedsatt funksjonsevne vil få refundert utgifter til undersøkelse og behandling. Med disse endringene har man fått skjermet mange av pasientene med størst behov for tannhelsetjenester. Arbeiderpartiet har tidligere programfestet at man skal innføre et egenbetalingstak for nødvendig tannbehandling og 75 % dekning av overskytende utgifter. Det vil innebære en stor utgift dersom all tannbehandling skulle omfattes av en slik regel. I sitt svar på spørsmål til statsbudsjettet for 2017 (864 fra Finanskomiteen ved Aps fraksjon), har Helse- og omsorgsdepartementet gjort beregninger som viser at Arbeiderpartiets forslag vil medføre en ekstra kostnad på 7,5 mrd kroner dersom egenandelsgrensen settes til 2500 kroner. Det er grunn til å tro at dette vil bli høyere fordi erfaringer tilsier at man får økt forbruk av tjenester når utgiftene blir dekket. Sentralstyret viser til forslag til partiprogram hvor det foreslås å lage en opptrappingsplan for tannhelse. I tillegg foreslås å fortsette arbeidet med forebygging, skjermingsordninger for de mest utsatte gruppene samt refusjon over folketrygden til spesielle diagnoser.

**902 Rosa resept og kunnskap
Hordaland Arbeiderparti**

Forslag:

At man i tillegg til annen resept må kunne få tilgang til gratis og tilpasset rosa resept slik at unge kvinner unngår uønsket svangerskap.

Begrunnelse:

I dag bruker over halvparten av kvinner i aldersgruppen 15-25 år hormonell prevensjon. Majoriteten av prevensjonsmidlene er p-piller som staten kun dekker noen av utgiftene på. For mange blir prevensjonsmidler for dyrt. Rosa resept deles ut av helsesøstre til jenter mellom 16 og 25 år, og gir gratis prevensjon. Det ble satt i gang et prøveprosjekt med Rosa resept i Tromsø og Hamar, og begge steder så man en markant nedgang i antall aborter. Hordaland Arbeiderparti vil derfor innføre "Rosa resept". Dette vil sikre at færre blir uønsket gravid. I dag får man kunnskap innenfor problemer, infeksjoner og graviditet når det gjelder sex og samliv på ungdomsskolen. Dette er vel og bra når man kommer til seksuell helse, men det med å sjekke seg og hvor man kan få tak i legemidler og hva man skal gjøre i enkelte situasjoner er det lite om. Dette vil Hordaland Arbeiderparti gjøre noe med. I dag er seksualundervisningen på ungdomsskolen, i beste fall mangelfull. For at elevene skal kunne lære mer om sex og samliv er det viktig at man har et oppdatert og helhetlig pensum pensum, som dekker viktige tema som kjønn, bruk av prevensjonsmidler og andre relevante utfordringer for dagens ungdom. Ved å sette ned gruppe bestående av fagfolk som leger, helsesøstre. Kan man få økt kunnskap innenfor dette området. Det viktigste må være å gi en bedre undervisning og å skape tillit og trygghet, rundt et tema som i mange kretser er tabubelagt.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret er enige i at det er viktig å unngå uønskede svangerskap og er kjent med at det har vært nedgang i abortraten i områder med gratis prevensjon opp til og med 24 år, men man kunne ikke si at denne nedgangen var begrunnet i gratis prevensjon. Det bør derfor gjøres forsøk hvor man får bedre svar på effekt av tiltaket. Sentralstyret viser til at det i forslag til program er foreslått at man skal utvide forsøksordningen med gratis prevensjon. Sentralstyret mener derfor at problemstillingen er ivaretatt.

**920 Psykisk helse
Harstad Arbeiderparti**

Forslag:

- Familie og pårørende må trekkes inn som ressurs i tidlig fase.
- Styrke arbeidsgivers kompetanse i å ha psykisk syke som arbeidstakere, og bedre forståelsen blant kolleger. Arbeidsloser som kommer utenfra og bistår bedrifter.
- Styrke mulighetene til å etablere flere Fontenehus i Norge, og å sikre fortsatt god finansieringsmodell for Fontenehusmodellen (som dagens modell).
-

Lettere å få hjelp og ha en behandlingssgaranti ved psykisk sykdom. Behandlingstidsfrist. • Det forebyggende arbeidet må styrkes generelt.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonene i dette forslaget og mener de ivaretas i delen om psykisk helse i forslaget til partiprogram.

**936 Rusomsorg
AUF i Troms**

Forslag:

Videreutvikle sprøyterom til brukersteder med helse- og sosialfaglig kompetanse, der rusmidlene også kan røykes, og at det bør opprettes slike brukersteder og/eller helse- og overdoseteam i kommuner med åpne russcener Etablere mottaks- og oppfølgingsentre (MO) i kommuner med åpne russcener, der langsiktig oppfølging og koordinering av behandling for den enkelte samles på ett sted

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet vil ha flere lavterskeltilbud som bidrar til at rusavhengige kommer i kontakt med hjelpeapparatet. Arbeiderpartiet ønsker blant annet at det opprettes brukersteder med helse- og sosialfaglig kompetanse i nærheten av åpne russcener. Det vil blant annet forebygge smitte som følge av deling av sprøyter, og risikoen for dødsfall er lavere fordi det er helsepersonell til stede. På disse brukstedene må rusmidlene også kunne røykes, da for eksempel heroinavhengige oppmuntres til å røyke heroinen fremfor å injisere den, fordi risikoen for overdose er lavere. I tillegg er Arbeiderpartiet positive til helse- og overdoseteam, som driver holdningsskapende arbeid, informasjonsarbeid, sårbehandling og utlevering av rent utstyr til rusavhengige.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sendes inn for vurdering

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret viser til Opptrappingsplanen for rusfeltet 2016-2020, der Stortinget vedtok å «Åpne mottakssentre i de største byene og sørge for økt utbygging av oppsøkende behandlingsmodeller etter

modell av ACT-team, lavterskel institusjonsbehandling etter modell av LASSO» Tilbudene i MO-sentrene som finnes i dag varierer fra utdeling av brukerutstyr, lavterskel helsetiltak til behandlingsforberedende tiltak for unge. Sentralstyret viser videre til forslagene under «Rus» i forslaget til partiprogram og mener at dette forslaget er ivare tatt der.

944 Stykkpris Ranheim Arbeidersamfunn

Forslag:

Arbeiderpartiet vil starte overgangen til full rammefinansiering.

Begrunnelse:

For Arbeiderpartiet er det et mål å holde administrative rutiner på et lavest mulig men optimalt nivå. Det vil si at bl.a. arbeider med internfakturering skal unngås. De statlige sykehusene finansieres med 40 % rammefinansiering og 60% stykkprisfinansiering. Stykkprisfinansiering betyr at sykehusene får godtgjort for hver behandling av en pasient. Ordningen innebærer et stort apparat for å registrere behandlinger i rett type for så å rapportere til sykehuseieren, staten. Ordningen er etablert som et incitament til at leger og sykepleiere skal gjøre jobben sin. Det er basert på den forestilling at sykehuspersonalet ikke gjør sitt beste på jobben. Denne mistillitordningen undergraver dessuten fordelene med «den norske modellen.»

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør-Trøndelag Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget om at våre sykehus skal ha en fornuftig og god finansiering. Vi mener at dagens finansiering må gjennomgås før eventuelle store endringer foretas.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret er kjent med diskusjonene rundt finansieringssystemene for spesialisthelsetjenesten. I innstillingen til statsbudsjettet for 2017 foreslo Arbeiderpartiet en reduksjon av andelen innsatsstyrt finansiering fra 50-40%. Sentralstyret mener at det er grunn til å vurdere om dagens finansieringsordning bør revideres, men at dette krever en grundig gjennomgang før man konkluderer med om denne skal endres og evt. hvilken løsning som bør velges.

08	Innkomne forslag - Innvandring og inkludering.....	422
19	Et inkluderende samfunn..... <i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	422 422
52	Flyktninger gis mulighet til å bli boende i mottakskommunen etter vedtak . <i>Sandefjord Arbeiderparti</i>	422 422
65	Integreringspolitikk <i>Horten Arbeiderparti</i>	423 423
89	Enslige mindreårige asylsøkere..... <i>Larvik Arbeiderparti</i>	424 424
111	Vårt ansvar for barn på flukt! <i>Bodø Arbeiderparti</i>	424 424
114	Økt satsing på inkludering i idrettslag <i>Bodø Arbeiderparti</i>	425 425
127	LHBTI-personer må ha beskyttelse på asylmottak og i asylprosessen..... <i>Homonettverket</i>	426 426
202	Asyl- og flyktningpolitikk - et bedre rustet mottaksapparat <i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	426 426
203	Asyl- og flyktningpolitikk - Asylbarn <i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	427 427
204	Asyl- og flyktningpolitikk - enslige mindreårige asylsøkere <i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	428 428
205	Asyl- og flyktningpolitikk - introduksjonsprogram med vekt på språk- og arbeidspraksis <i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	429 429
206	Asyl- og flyktningpolitikk - midlertidig arbeidstillatelse <i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	430 430
207	Asyl- og flyktningpolitikk - internasjonalt perspektiv <i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	431 431
227	Et bedre vern for ofre av menneskehandel..... <i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	431 431
251	Voksenopplæringen blant flykninger og asylsøkere..... <i>Stjørdal Arbeiderparti</i>	432 432
258	FN Konvensjon om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne .. <i>Kristiansund Arbeiderparti</i>	433 433
269	Tilføyelse til Menneskerettighetsloven..... <i>Gjøvik Arbeiderparti</i>	434 434

279	Flere innvandrere i jobb (fra Internasjonalt utvalg i Hedmark AP).....	435
	<i>Åmot Arbeiderparti</i>	435
298	Stabilt nivå på antallet asylsøkere og flyktninger.....	436
	<i>Snertingdal Arbeiderlag</i>	436
321	Innvandringspolitikk	437
	<i>Sunndal Arbeiderparti</i>	437
322	Familiegjenforening	437
	<i>Sunndal Arbeiderparti</i>	437
353	Det må føres en mer human asyl- og flyktningpolitikk og hvor det er visshet om at folkerettslige prinsipper ivaretas og integrering vektlegges på en helt annen måte enn det den sittende regjering legger opp til.	438
	<i>Haugesund Arbeiderparti</i>	438
358	FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) innarbeides i Menneskerettighetsloven	439
	<i>Haugesund Arbeiderparti</i>	439
373	Integreringsarbeidet i Levanger	440
	<i>Levanger Arbeiderparti</i>	440
446	Norsk lovgivning og politikk må bli i samsvar med CRPD-konvensjonen. ...	440
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	440
463	Inkludering i skolen	441
	<i>AUF i Akershus</i>	441
465	Innføre tredje kjønn	442
	<i>AUF i Akershus</i>	442
484	442
	<i>Fagforbundet Arbeiderpartilag</i>	442
502	Enslig mindreårige asylsøkere inn i barnevernet	443
	<i>AUF i Oslo</i>	443
519	Flyktninger - det handler om mennesker.....	444
	<i>Hedmark Arbeiderparti</i>	444
529	Verdens beste integreringspolitikk, med tilknytning til arbeidslivet fra dag 1 og færre passiviserende stønader.	445
	<i>Vestre Aker Arbeiderpartilag</i>	445
535	Bosetting av flyktninger.....	446
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	446
544	Rett til barnehageplass for asylbarn.....	446
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	446
550	Unisextoalett.....	447
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	447
554	Human, rettferdig og konsekvent asylpolitikk	448
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	448
555	Trygghet og omsorg for enslige, mindreårige asylsøkere.....	449
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	449

577	Norge må inngå avtale om byrdefordeling av 20 000 flyktninger med EU	449
	<i>Nærøy Arbeiderparti</i>	<i>449</i>
587	Barns beste i en human, rettferdig og verdig asylpolitikk.....	450
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	<i>450</i>
592	Inkludering av mennesker på flukt.....	452
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	<i>452</i>
597	Det offentlige rom, med plass til alle	453
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	<i>453</i>
601	Mottaksstruktur for asylsøkere	454
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	<i>454</i>
611	Hjelpemidler.....	455
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	<i>455</i>
612	Likebehandling	455
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	<i>455</i>
639	Barns rettigheter	456
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	<i>456</i>
662	EMA i barnevernet.....	457
	<i>AUF i Hedmark</i>	<i>457</i>
680	Utbytte fra norske mottak.....	457
	<i>AUF i Hedmark</i>	<i>457</i>
686	EMA i barnevernet.....	458
	<i>AUF i Østfold</i>	<i>458</i>
689	Utbytte fra norske mottak.....	458
	<i>AUF i Østfold</i>	<i>458</i>
702	Styrking av integreringsmidler.....	459
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	<i>459</i>
751	460
	<i>Møre og Romsdal Ap</i>	<i>460</i>
752	461
	<i>Møre og Romsdal Ap</i>	<i>461</i>
753	462
	<i>Møre og Romsdal Ap</i>	<i>462</i>
754	462
	<i>Møre og Romsdal Ap</i>	<i>462</i>
755	463
	<i>Møre og Romsdal Ap</i>	<i>463</i>

756	464
	<i>Møre og Romsdal Ap</i>	464
757	465
	<i>Møre og Romsdal Ap</i>	465
758	466
	<i>Møre og Romsdal Ap</i>	466
771	Mer norskppplæring i asylmottak	466
	<i>Østfold Arbeiderparti</i>	466
834	Drift av norske asylmottak	467
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	467
835	Introduksjonsprogrammet	468
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	468
854	Asyl, og inkludering	469
	<i>AUF i Akershus</i>	469
867	Respekt og medmenneskelighet i flyktningepolitikken – nei til omfattende stønadskutt	470
	<i>Buskerud Arbeiderparti</i>	470
869	Økt beredskap i asyl- og flyktningepolitikken	471
	<i>Buskerud Arbeiderparti</i>	471
893	Internasjonalt	472
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	472
894	Integrering	473
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	473
895	Asylbarn	473
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	473
896	Mottak	475
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	475
927	Barn i mottak	475
	<i>AUF i Troms</i>	475
928	Innhold/aktivitet i mottak	476
	<i>AUF i Troms</i>	476
930	EMA i barnevernet	477
	<i>AUF i Troms</i>	477
931	Introduksjonsprogrammet	477
	<i>AUF i Troms</i>	477
933	Utbytte på mottak	478
	<i>AUF i Troms</i>	478
967	AKTIVITET OG INNHOLD I MOTTAK	479
	<i>AUF i Sør-Trøndelag</i>	479

08 Innkomne forslag - Innvandring og inkludering

19 Et inkluderende samfunn Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

Levekårene til mennesker med nedsatt funksjonsevne må ligge til grunn for alle de store debattene om velferdssamfunnets videre utvikling.

Begrunnelse:

En av Arbeiderpartiets bærebjelker er visjonen om at alle skal med. Det er både et viktig verdispørsmål, og samfunnsøkonomisk lønnsomt, at levekårene til mennesker med nedsatt funksjonsevne legges til grunn for de store samfunnsdebattene. Vi må løfte målsetningen om å skape et universelt utformet samfunn. Innen utdanningssektoren rapporteres det stadig om manglende tilrettelegging av undervisningssituasjonen, og at undervisningen i stadig større grad skjer utenfor det sosiale fellesskapet i klassen. Dette er ekskluderende og vil føre til segregering av samfunnet. Nærmere 80.000 mennesker med nedsatt funksjonsevne står ufrivillig utenfor arbeidslivet. For denne gruppen er arbeidsledigheten 40%. Mange av disse kommer heller aldri inn på det ordinære boligmarkedet fordi de mangler en fast inntekt. Disse menneskene er en ubenyttet ressurs for samfunnet. Det må gjøres et krafttak for å inkludere dem arbeidslivet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Universell utforming handler om solidaritet i praksis, frihet fra stengsler, barrierer, hindre og umyndiggjøring av enkeltmennesket. Vi ønsker et samfunn der alle skal med.

52 Flyktninger gis mulighet til å bli boende i mottakskommunen etter vedtak Sandefjord Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil arbeide for at flyktninger som plasseres i Norge gis anledning til å bli boende i mottakskommunen også etter vedtak om opphold.

Begrunnelse:

IMDi har i mange tilfeller valgt å sende flyktninger til andre kommuner enn den de selv ønsker å bo i. Dette på tross av det har gått lang tid og familien og spesielt barna har etablert seg i nærmiljøet. Dette er svært opprivende for familie og nærmiljø som har valgt å satse på våre nye landsmenn. De har vært gjennom en lang og fysisk/psykisk påkjenning gjennom det å flykte fra sin nærmeste familie og bosted. Arbeiderpartiet må derfor gå forran og sikre at disse så raskt som mulig kan bli integrert i lokalsamfunnet, og det oppnås ikke med dem politikk IMDI etterlever nå. .

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Dagens bosettingsordning muliggjør en viss grad av styrt bosetting. Dette er viktig for å unngå at nyankomne flyktninger samler seg bare i storbyene og hovedstaden. Samtidig er det viktig at man spiller på lag med kommunene og oppfordrer disse til å ta imot flyktninger og bosette dem.

65 Integreringspolitikk Horten Arbeiderparti

Forslag:

Forslag 1: Tidlig integrering Arbeidet med integrering bør begynne med en gang flyktninger eller asylsøkere kommer til landet. Det bør i større grad legges til rette for at de som kommer umiddelbart skal lære språket og delta på flest mulig normale arenaer i samfunnet. Intensivt språkopplæring og bedre muligheter til å ta del i arbeidslivet er viktig virkemidler. Forslag 2: Desentraliserte asylmottak De som bor på mottak bør bo i mest mulig normale boenheter i vanlige boområder. Fremtidige mottak skal være desentraliserte, der asylsøkerne bor i vanlige hus og leiligheter i forskjellige boområder i kommunene. Begrunnelse: Dette vil gjøre det lettere for asylsøkerne å ta del i det norske samfunnet. Forslag 3: Unngå unødige flyttinger Ingen bør ufrivillig flytte mer enn nødvendig mellom kommuner. Før overgangen bør sentrale myndigheter avklare om det er ledige plasser i den kommune de allerede bor. Etter innvilget opphold skal det undersøkes om vertskommunen for mottaket også har ledige plasser for bosetting.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er avgjørende for en god integrering at man lærer seg norsk og kommer seg i arbeid så raskt som mulig. Videre er det avgjørende at man blir i arbeidet. Behovet for mottaksplasser vil variere med antallet asylsøkere og det er tidvis behov for et høyt antall plasser for å ta unna for høye ankomster. Det er avgjørende å få til en god koordinering mellom IMDi og kommunene som har takket ja til å ta imot nyankomne flyktninger med oppholdstillatelse.

**89 Enslige mindreårige asylsøkere
Larvik Arbeiderparti**

Forslag:

Enslige mindreårige asylsøkere mellom 15-18 år må ivaretas bedre, og følges opp. Ansvarsoverføring til barnevern er en mulighet for å sikre at de får den oppfølgingen de skal ha.

Begrunnelse:

Enslige mindreårige asylsøkere mellom 15-18 år er i dag UDIs ansvar. Mange av disse trenger ekstra oppfølging og støtte, og vi har også sett at flere av disse blir borte fra mottak, og følges dårligere opp enn de under 15 år som er barnevernets ansvar. Barn under 18 år bør få et bedre tilbud, og mer tilsyn enn det er i dag.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet støtter dagens politikk som går ut på at enslige mindreårige asylsøkere under 15 år blir plassert på egne omsorgssentre som Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) har ansvaret for, mens enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år får tilbud om å bo i egne mottak eller avdelinger som er tilpasset behovene deres.

**111 Vårt ansvar for barn på flukt!
Bodø Arbeiderparti**

Forslag:

1. Øremerking av bistandsmidler til arbeid med skolegang og utdanning for barn på flukt. Dette for å sikre barna mulighet til arbeid og utdanning også i fremtiden. 2. Barn på flukt skal gis rett til barnehage og skolegang så raskt som mulig etter ankomst til Norge, ikke først etter tre måneder slik regelverket er i dag. 3. Barn på flukt som ankommer Norge skal få være som kommer i én og samme kommune fram til asylbehandlingen er ferdig. 4. Dersom barn innvilges asyl skal det etterstrebes at de får muligheten til å bosettes i den samme kommune eller region, som mottaket de først ankommer til ligger i. Dette vil gjøre integreringsprosessen enklere og bedre, og gi barna den tryggheten de trenger. 5. Barn på flukt som er utsatt for vold og overgrep, må gis hjelp gjennom norsk helsevesen, også under asylbehandling. 6. Det etableres pilotkommuneprosjekt, for å bygge opp sårt tiltrengt kompetanse på arbeidet med barn på flukt.

Begrunnelse:

Barn på flukt er en ekstra sårbar gruppe. De frarøves barndommen og mange opplever brutale overgrep. Mange barn flykter også med sine foreldre. Felles for barn på flukt er behovet for trygghet, omsorg og retten til å være barn.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet mener det er viktig å gi god omsorg og oppfølging til alle de barna som får opphold i Norge. Derfor mener Arbeiderpartiet at alle barn på asylmottak skal gå i barnehage. I alternativt budsjett for 2017 la Arbeiderpartiet inn penger for å fase inn 3-åringene i første omgang. I samme budsjett ble det også foreslått at kommunene skal få fullfinansiert barnevernstiltak til enslige mindreårige. Det er avgjørende for en god integrering at kommunenes settes i stand til å løse oppgavene de påtar seg. Dette inkluderer også god helsehjelp og et fullverdig utdanningstilbud der de bosettes.

114 Økt satsing på inkludering i idrettslag Bodø Arbeiderparti

Forslag:

Norges idrettsforbund har etablert en ordning for inkludering i idrettslag der idrettsklubber kan søke støtte til ulike tiltak for å inkludering. Hensikten er å forhindre at kostnader til deltakelse blir ekskluderende for enkelte grupper og etablere lavterskeltilbud for de som ellers ikke ville deltatt i idrett. Dette arbeidet bør styrkes og videreutvikles i form av økte bevilgninger fra spillemidler og å spre ordninger til flere kommuner.

Begrunnelse:

Idretten er en god arena for økt inkludering både av innvandrere og barn fra fattige familier.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Idretten er en av mange viktige arenaer for integrering. Det må satses på frivilligheten generelt og idretten spesielt og det er av stor betydning at idretten favner bredt og inkluderer alle som ønsker å være med.

127 **LHBTI-personer må ha beskyttelse på asylmottak og i asylprosessen** **Homonettverket**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: - Legge til rette for tilpassede mottaksplasser for LHBTI-asylsøkere som ønsker det, for eksempel i ved egne boenheter knyttet til eksisterende desentraliserte mottak i mellomstore og store byer. Personer som er identifisert som sårbare bør få prioritet til disse plassene. - Øke kompetansen hos saksbehandlere, politi, mottaksansatte og andre som jobber med asylsøkere når det gjelder seksuell orientering og kjønnsidentitet, med særlig fokus på LHBT i et flerkulturelt perspektiv.

Begrunnelse:

LHBTI-personer flykter av og til på grunn av forfølgelse på grunn av sin seksuelle identitet eller orientering, eller de må flykte av andre grunner. Uansett kan de være spesielt sårbare på asylmottak. Mange asylsøkere kommer fra land og kulturer der det er liten oppmerksomhet rundt LHBT-personer og deres rettigheter, men i stedet omfattende fordommer og negative holdninger. På asylmottak bor man tett, enslige må ofte dele rom, og det er felles bad og toalett. I en slik situasjon er det vanskelig å holde på hemmeligheter, og vanskelig å beskytte seg mot overgrep. LHBTI-personer er en minoritet som ofte i og nær mottak ikke finner likesinnede som de kan ha trygt og åpent sosialt samvær med. Det er først og fremst i de mellomstore og store byene det finnes miljøer som kan ta i mot disse. Arbeiderpartiet mener at alle som søker asyl har rett til en trygg og verdig hverdag mens de venter på svar på søknaden, og deretter mens de venter på bosetting, eller retur til hjemlandet om de ikke trenger beskyttelse. Derfor må det finnes et tilbud til LHBTI-personer som frykter eller opplever trusler, trakassering eller overgrep på ordinære asylmottak.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er viktig at alle som oppholder seg på asylmottak opplever å møtes med respekt og verdighet. Det skal til enhver tid legges til rette for at de som sitter på mottak får den hjelp og assistanse som de har krav på og at diskriminering unngås og tas tak i.

202 **Asyl- og flyktningpolitikk - et bedre rustet mottaksapparat** **Arbeiderpartiet i Bergen**

Forslag:

Derfor vil Arbeiderpartiet • At alle asylmottak skal ha verdige og akseptable boforhold med meningsfulle aktiviteter • Ruste opp eksisterende mottak driftet av det offentlige • Gi flere kommuner anledning til å drifte mottak gjennom økonomiske stønader og økt faglig kompetanse • At hovedregelen skal være at mottakene skal være drevet av offentlige eller ideelle aktører • Føre strengere kontroll med midler som tildeles mottak drevet av ikke-offentlige aktører • Stille strengere krav til kvaliteten på innholdet i driften i anbudsprosessen • At kommunen får tilbud om å opprette mottak selv, før UDI tar avgjørelsen om å opprette et privat mottak • Ha en lovendring som forbyr å ta ut utbytte for private eiere som drifter asylmottak • Opprette en nasjonal pott som kommunene som driver asylmottak kan søke støtte fra for tiltak som gir kvalitetsheving, som barnehage og ekstra norskundervisning på mottaket • Stille krav til

grunnbemanning ved mottakene • At staten i større grad instruerer kommunene i spørsmål om bosetting

Begrunnelse:

Mennesker på flukt 59,5 millioner mennesker er på flukt i verden i dag. Fra sine hjem, fra sine nabolag, fra livene de har skapt for seg og sine. Unge og gamle, kvinner og menn. Arbeiderpartiet skal være en pådriver for å finne løsninger på årsakene til at mennesker blir drevet på flukt, men vi skal og være partiet med de beste løsningene for å hjelpe de som allerede er blitt tvunget til å flykte. Et bedre rustet mottaksapparat Arbeiderpartiet vil føre en politikk som skaper forutsigbarhet for enkeltpersoner og familier i mottak. Det mottakssystemet mennesker som søker asyl i Norge møter, spiller en nøkkelrolle i integreringsarbeidet. De skal ha et verdig botilbud, bli aktivisert på mottakene, og deres rettsikkerhet skal ivaretas. Lykkes vi med dette er sjansene for å lykkes med det videre integreringsarbeidet større. Høsten 2015 så vi for alvor hvilke store mangler som fortsatt preger det norske mottakssystemet, særlig når det kommer til organiseringen av akutt innkvartering av asylsøkere. UDI er i dag avhengig av private aktører i driften av både akutte og permanente asylmottak. Dette fører til at store fellesskapsverdier tidvis havner over på private hender, og spesielt er vi sårbare for dette i akutte situasjoner. Arbeiderpartiet er ikke motstander av at andre enn offentlige aktører ønsker å bidra for å løse en akutt situasjon, men vi mener prinsipielt at drift av mottak er en offentlig oppgave som best løses av kommunene selv, med støtte fra ideelle organisasjoner. Prinsipielt mener vi at det alltid skal føres god kontroll med hvordan fellesskapets midler blir brukt i tråd med formålet, noe som er avgjørende for tilliten til velferdstjenestene. En viktig faktor for kvaliteten og sikkerheten på mottakene er bemanning. Vi ser at det ved enkelte mottak gjerne er frivillige som utfører oppgaver som naturlig hører hjemme hos en ansatt. Frivillige organisasjoner har gjerne et idealistisk engasjement og et ønske om å bedre situasjonen til beboere i asylmottak. Dette er positivt, men forvaltningen av et asylmottak kan ikke basere seg på dugnad. Eventuell innsats fra frivillige må derfor aldri fortrenge ansatt arbeidskraft, men komme i tillegg til de grunnleggende tjenestene ved et asylmottak. Flere kommuner opplevde i høst at de ikke ble konsultert på en god nok måte når det ble opprettet mottak i kommunen. For å sikre en mer forutsigbar mottaksstruktur for fremtiden er det nødvendig at staten tar et større ansvar for koordineringen av mottakene, i god og tett dialog med kommunene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til tilsvarende forslag i frå Hordaland Arbeiderparti

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Utgangspunktet er at det er ønskelig at asylmottak driftes av offentlige og ideelle aktører. Samtidig er det stadig et behov for private aktører. For sistnevnte kan det bli nødvendig å vurdere om det er riktig å legge inn klausuler om begrensninger eller forbud mot utbytte. Ethvert mottak, uavhengig av eierform, er imidlertid forpliktet til å gi beboerne meningsfylt aktivitet. Sammenlignet med Sverige og Danmark har man i Norge en "mellomløsning" mellom tvungen og styrt bosetting, og en helt fri bosetting. Dette gjør det mulig å bosette nyankomne flyktninger rundt omkring i landet, men i tråd med kommunenes ønsker.

203 Asyl- og flyktningpolitikk - Asylbarn Arbeiderpartiet i Bergen

Forslag:

Derfor vil Arbeiderpartiet: • Arbeide for å få ned saksbehandlingstiden på asylsøknader • At hensynet til barnets beste skal gå foran innvandringspolitiske hensyn i saker med lengeværende asylbarn • At Norge

signerer og ratifiserer FNs tredje tilleggsprotokoll til Barnekonvensjonen • Arbeide for et nasjonalt lovverk som muliggjør at alle asylbarn har lik rett til videregående opplæring uavhengig av hvilket fylke de er bosatt i

Begrunnelse:

Asylbarn Arbeiderpartiet i Bergen mener dagens asylpolitikk i for liten grad tar hensyn til asylsøkende barn og unge. Mange asylbarn er født i Norge eller har oppholdt seg i landet i en årrekke og fått en «særlig tilknytning til riket» ettersom saksbehandlingstiden for å få søknaden sin behandlet er lang og de i mellomtiden har fått venner og blitt en del av nærmiljøet gjennom barnehage, skole og fritidsaktiviteter. Likevel risikerer de å bli sendt ut av landet. Arbeiderpartiet i Bergen mener at hensynet til barnets beste må gå foran innvandringspolitiske hensyn i saker med lengeværende asylbarn, i tråd med utlendingsloven § 38 tredje ledd om at barnets beste skal «være et grunnleggende hensyn» i saker som gjelder barn. Hensynet til barnets beste er dessuten nedfelt i artikkel 3 i FNs barnekonvensjon, som Norge er bundet av. Arbeiderpartiet i Bergen vil også at Norge skal signere og ratifisere FNs tredje tilleggsprotokoll til Barnekonvensjonen for å sikre barns juridiske rettigheter og klagemulighet i asylsaker. Saksbehandlingstiden ved behandling av asylsøknader må kortes ned. Asylbarn har i dag rett og plikt til grunnskoleopplæring, men de har ikke samme rettighetene til videregående opplæring. Et vilkår for å få rett til videregående opplæring er at en har lovlig opphold i landet. Dersom en ennå ikke har fått oppholdstillatelse har en likevel bare rett til videregående opplæring dersom det er sannsynlig at en vil oppholde seg i landet i minst tre måneder. De som fyller 18 i løpet av et skoleår, har rett til å fullføre påbegynt skoleår. Pr. i dag er det opp til hver enkelt fylkeskommune hvorvidt de ønsker å tilby videregående opplæring utover disse bestemmelsene. Arbeiderpartiet i Bergen mener at alle asylbarn bør ha lik rett til videregående opplæring, uavhengig av hvilket fylke de er bosatt i. Det må komme på plass et nasjonalt lovverk som muliggjør dette.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til tilsvarende forslag i fra Hordaland Arbeiderparti

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

En forutsetning for god integrering er at man raskt lærer seg språket og kommer i arbeid. For å verne om asylinstituttet er det også viktig at de som ikke har behov for beskyttelse returneres raskest mulig. Derfor er også er også rask saksbehandlingstid for asylsøknader av stor betydning. Norge skal respektere Barnekonvensjonen og ivareta hensynet til barnets beste. Dette betyr imidlertid ikke at man må la barnets beste veie tyngre enn innvandringsregulerende hensyn. Noen ganger kan det være motsatt. Hvorvidt Norge bør tilslutte seg Barnekonvensjonens tredje tilleggsprotokoll vil Arbeiderpartiet ta stilling til under behandlingen av dette forslaget i stortinget.

204 Asyl- og flyktningpolitikk - enslige mindreårige asylsøkere Arbeiderpartiet i Bergen

Forslag:

Derfor vil Arbeiderpartiet at: • Enslige mindreårige må bosettes i egne avdelinger eller egne mottak i påvente av søknadsbehandling • Enslige mindreårige mellom 15 og 18 år må ivaretas av barnevernet • Enslige mindreårige må ha rett til helsehjelp utover akutt helsehjelp og deres psykiske • helsetilbud må bedres • Samarbeidet og rapporteringsplikten mellom politiet, barnevernet, UDI og mottakene må •

bedres • Staten må fullfinansiere utgiftene til barnevern for enslige, mindreårige asylsøkere

Begrunnelse:

Saksbehandlingen for enslige, mindreårige asylsøker (EMA) må prioriteres, slik at minst mulig av barndommen tilbringes på mottak. Samtidig må enslige mindreårige plasseres på egne asylmottak for barn under 18 år, alternativt i egne avdelinger på ordinære mottak. Siden 2013 har 781 barn forsvunnet fra norske mottak. 178 av disse er enslige mindreårige asylsøkere. Fra Kripos er det rapportert at de kjenner til kjente seksualforbrytere og mennesker tilknyttet menneskehandel som har oppholdt seg i nærheten av asylmottak. Arbeiderpartiet mener at samarbeidet mellom mottak, UDI, politiet og barnevernet må bli bedre for å sikre de enslige mindreåriges trygghet og sikkerhet. Arbeiderpartiet mener at barnevernet, gjennom barnevernlovens kapittel 5A, skal få direkte omsorgsansvar for alle enslige asylsøkende barn som kommer til Norge, også de mellom 15 og 18 år. Antallet enslige, mindreårige asylsøkere som kommer til Norge har økt kraftig. Imidlertid er det liten vilje hos kommunene til å bosette denne gruppen. En av grunnene er at staten bare finansierer 80 prosent av utgiftene til barnevernstiltak for EMA. Ettersom kommunene på forhånd ikke kan vite hvilke behov de enslige asylsøkende barna har, knytter det seg stor usikkerhet til finansieringen av bosettingen av denne gruppen. Asylbarn er en sårbar gruppe som det er viktig at vi ivaretar på en god måte. Derfor bør staten fullfinansiere utgiftene til enslige, mindreårige asylsøkere, slik at disse kan bosettes i kommunene raskere.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til tilsvarende forslag i fra Hordaland Arbeiderparti

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Etter dagens regelverk skal asylsøkere som er mellom 15 og 18 år bo i et asylmottak for enslige mindreårige asylsøkere. Dette er spesielle asylmottak for ungdom. Er du under 15 år, skal barnevernet sørge for at du blir tatt vare på. Når en enslig mindreårig forsvinner fra mottak, omsorgssenter eller barneverninstitusjon, er det grunn til å tro at den mindreårige kan bli utsatt for alvorlig omsorgssvikt. Det kan blant annet være bekymring for utnytting i menneskehandel. Deler av forslaget er dekket av den siste stortingsmeldingen om menneskehandel som særlig retter seg mot barn i denne situasjonen. Kommunene bør få kompensert sine ekstrakostnader knyttet til bosetting av flyktninger, herunder fullt refundert utgifter knyttet til barnevernstiltak for enslige mindreårige.

205 Asyl- og flyktningpolitikk - introduksjonsprogram med vekt på språk- og arbeidspraksis **Arbeiderpartiet i Bergen**

Forslag:

Derfor mener Arbeiderpartiet at: • Introduksjonsprogrammet må innrettes med særlig vekt på språkpraksis og arbeidspraksis fra et tidlig stadium

Begrunnelse:

Flyktninger som deltar i ordinært arbeid som tiltak i introduksjonsprogrammet har høyere sannsynlighet for å lykkes enn de som ikke har arbeid som en del av programmet. Dessuten er språklæring en avgjørende faktor. Arbeiderpartiet i Bergen mener derfor at introduksjonsprogrammet for den enkelte bør

innrettes med særlig vekt på både språkpraksis og arbeidspraksis fra et tidlig stadium. Dette forutsetter godt samarbeid mellom kommunen og lokalt næringsliv, mellom ulike kommunale etater, eventuelt også med frivillige organisasjoner. Det er viktig at innvandrere i språkpraksis ikke blir utnyttet på arbeidsplassen ved at en trekker ned den ordinære bemanningen samtidig som en tar inn språkpraksiskandidater.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er svært viktig å ha fokus på språk og arbeid fra tidlig tidspunkt i introduksjonsprogrammet. Dette er det lagt til rette for allerede i dag, men det vil alltid være lokale variasjoner når det gjelder i hvilken grad dette gjøres. Dette ble også problematisert og omtalt i integreringsmeldingen - Fra mottak til arbeidsliv - som ble behandlet i Stortinget våren 2016.

206 Asyl- og flyktningpolitikk - midlertidig arbeidstillatelse Arbeiderpartiet i Bergen

Forslag:

Derfor mener Arbeiderpartiet at: • Regjeringen må legge frem forslag til nye kriterier som gjør det enklere å få midlertidig arbeidstillatelse mens asylsøknaden er til behandling

Begrunnelse:

Det er et viktig prinsipp at asylsøkere som trolig vil få opphold, raskest mulig kommer i aktivitet. Lovverket åpner i dag for at asylsøkere som ennå ikke har fått svar på søknaden sin kan få midlertidig arbeidstillatelse dersom identiteten er avklart og en har gjennomført asylintervju. Arbeiderpartiet i Bergen støtter opp om Stortingets enstemmige vedtak av 13.10.2015: "Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av forslag til nye kriterier som gjør det enklere å få midlertidig arbeidstillatelse mens asylsøknaden er til behandling." Det bør vurderes hvorvidt en kan gi midlertidig arbeidstillatelse også før en har vært til asylintervju, ettersom ventetiden for å få asylintervju er lang.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget anses ivare tatt i og med behandlingen av integreringsmeldingen - Fra mottak til arbeidsliv - våren 2016. Her gikk man inn for å fjerne kravet om gjennomført asylintervju som vilkår for midlertidig arbeidstillatelse.

**207 Asyl- og flyktningpolitikk - internasjonalt perspektiv
Arbeiderpartiet i Bergen**

Forslag:

Arbeiderpartiet i Bergen mener: • At Norge må bidra til økt finansiering av hjelpetiltak i flyktingenes nærområder og spille en aktiv rolle i et felles europeisk eller internasjonalt system for slike hjelpetiltak

Begrunnelse:

FNs høykommissær for flyktninger har bedt om mer innsats i og rundt Syria. Millioner av flyktninger i nærområdene trenger hjelp til mat og drikke, husly, varme, strøm og skolegang. Norge arbeider sammen med andre giverland for å finansiere ytterligere hjelpetiltak. Dette arbeidet må sikres og utvikles videre.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Flyktingene har store behov for bistand, og det store antallet mennesker på flukt medfører betydelige utfordringer for nabolandenes evne til å fortsette å levere grunnleggende tjenester som utdanning og helse til egen befolkning. Det er derfor et stort behov for at verdenssamfunnet tar et større ansvar og gi mer støtte til Syria og nærområdene. Norge bør være et land som leder an i dette arbeidet.

**227 Et bedre vern for ofre av menneskehandel
Arbeiderpartiet i Bergen**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil at: - Dersom politiet/UDI anser at det er sannsynlighetsovervekt for at en person som anmelder forholdet er offer for menneskehandel skal dette være grunnlag for innvilgelse av asyl. Dette skal ikke bortfalle fordi politiet ser seg nødt til å henlegge på bevisets stilling eller at offeret av andre grunner ikke får vitnet i rettssak. - Det må gis mer ressurser til politiet som er øremerket etterforskning av menneskehandelsaker slik at politiet gis mulighet til å i større grad samarbeide med offentlige instanser, og å gjøre undersøkelser i opprinnelseslandet.

Begrunnelse:

Norge har i dag et system hvor ofre for menneskehandel som anmelder forholdet kan søke om en refleksjonsperiode for å komme til hektene etter å ha anmeldt forholdet, hvor de kan få tidsavgrenset oppholdstillatelse under politiets etterforskning, og hvor de kan få asyl i Norge dersom de kan dokumentere at det er farlig å reise tilbake eller de har vitnet i retten. Det er derimot dessverre slik at kun et fåtall får slikt permanent asyl. De fleste returneres til sine opprinnelsesland, hvor de potensielt vil

være i stor fare for represalier fra bakmenn, eller for igjen å bli offer for menneskehandel. Dette er særlig tilfelle siden mange av disse sakene fører til henleggelse, og at få bakmenn dermed blir dømt. I slike tilfeller vil ikke menneskehandelen være bevist, og offeret har dermed en svakere sak i forbindelse med asylsøknad. I Norge får man dermed beskyttelse i kraft av å være vitne, ikke i kraft av å være offer. En konsekvens er at mange ofre vegrer seg for å anmelde, siden sjansen for å få asyl fremstår som liten, og frykten for bakmennene blir dermed for stor. Norge bidrar dermed til å bygge opp under internasjonal menneskehandel, som i stor grad dreiser seg om at jenter og kvinner blir sendt fra fattige deler av verden for tvangsprostitusjon, heller enn å bidra til å komme denne typen grov kriminalitet til livs. I mange tilfeller vil denne typen politiarbeid være krevende økonomisk. Beviser, vitner og mistenkte vil ikke nødvendigvis være lokalisert i Norge. Det kreves dermed politisamarbeid på tvers av grenser, etterforskningsarbeid i utlandet og kontakt med offentlige instanser utenfor Norges grenser.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Personer som har en velbegrunnet frykt for forfølgelse på bestemte grunnlag, så vel som personer som er i reell fare for å utsettes for tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff ved tilbakevending til hjemlandet, får asyl i Norge. Å være utsatt for menneskehandel er ikke i seg selv et asylgrunnlag. Dersom den behandling som venter asylsøkeren i hjemlandet, som en del av menneskehandelen, utgjør forfølgelse på et av de bestemte grunnlagene, eller tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff, så skal søkeren anerkjennes som flyktning. Det er for øvrig avgjørende at politiet til enhver tid har tilstrekkelig med ressurser til å forebygge og etterforske menneskehandel. Forslaget tar også opp i seg elementer som er omtalt i stortingsmeldingen om menneskehandel fra desember 2016.

251 Voksenopplæringen blant flykninger og asylsøkere. Stjørdal Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet må se på dette tilbudet og utvide norskopplæringen for de som får bli i Norge. De som jobber i den Videregående skolen, ser mange eksempler på at det kommer elever fra Voksenopplæringen som kan svært lite norsk og faller gjennom når det gjelder utdanning. Noen greier seg, men vårt mål må være å få alle sammen ut i arbeidslivet med tiden. Da må vi utvide norskopplæringen for disse og la de ta en prøve før de kommer inn i den Videregående skolen. Det er ikke noe problem med de barna som har gått grunnskole her i landet, men de voksne som kommer. Arbeiderpartiet bør komme med endringer her som gir voksne flykninger bedre norskopplæring. Dette vil bedre deres sjanser for å integreres godt i det norske samfunnet. Midler må bevilges til bedre og lengre norskopplæring før våre nye landsmenn kan ta videre utdanning og få en jobb og bidra til vår velferdsstat. Denne norskopplæringen bør avsluttes med en prøve som kvalifiserer dem til videre skolegang i det norske skoleverket, individuell behandling og prøvetidspunkt. Med dette kan noen ta prøven raskere og komme seg videre, mens andre blir gående lengre i Voksenopplæringen, men vil ha et større utbytte av skolegangen den dagen de kommer ut i videregående skole og eventuelt jobb. Dette vil være en vinn - vinn situasjon for alle parter. Integreringen vil med at våre nye landsmenn kan språket

bedre også bli bedre i praksis.

Begrunnelse:

Med å legge om voksenopplæringen slik at våre nye landsmenn kan få en bedre og lengre opplæring som avsluttes med en prøve, før de kan gå videre ut i en jobb eller til videregående skole og høyere utdanning, vil dette være med å inkludere våre nye landsmenn på en bedre måte i skolen, arbeidslivet og på fritiden.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Ingen kommentar

Innstilling fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

På samme måte som grunnskolen, spiller også videregående opplæring en avgjørende viktig rolle for integreringen av ungdom og unge voksne som kommer til Norge. Forutsetningen er at alle elever møter opplæringstilbud de har forutsetninger for å mestre, med tilgang til god språkopplæring og oppfølging. En av utfordringene for fylkeskommunene i integreringsarbeidet er at de ikke har noen formell rolle utover det å være en opplæringstilbyder. Dermed mottar fylkeskommunene ingen informasjon om hvilke elever de skal forberede seg på å ta imot eller hvilken opplæring disse har fra før. Denne mangelen på informasjon kan i verste fall føre til at elever får et dårlig tilbud, men i tillegg hindrer det fylkeskommunene i å koordinere samarbeid om elever mellom kommuner, for eksempel med språkopplæring. Det bør derfor sikres at fylkene har nødvendig kapasitet og antall skoleplasser i videregående opplæring til å raskt kunne gi disse elevene et skoletilbud. Man bør også utvide retten til videregående skole for elever med behov for språkopplæring, fordi dagens rett blir for kort til å gi mange av disse elevene en realistisk mulighet til å gjennomføre.

**258 FN Konvensjon om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne
Kristiansund Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet krever at FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (Convention on the Rights of Persons with Disabilities -CRPD) innarbeides i Menneskerettighetsloven.

Begrunnelse:

Grunnlovens § 92 fastsetter en generell plikt for staten til å ivareta menneskerettighetene. Staten skal respektere og sikre menneskerettighetene slik disse er nedfelt i Grunnloven og i traktater som er bindende for Norge, slik som FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). I motsetning til de fleste andre menneskerettighetskonvensjonene Norge har sluttet seg til, er imidlertid ikke CRPD en del av menneskerettighetsloven. Både på politisk- og forvaltningsnivå, er det mangel kjennskap til og kunnskap om CRPD. Til og med i domstolsavgjørelser på feltet, er Norges forpliktelser i forhold til CRPD utelatt. Inkorporering av CRPD i menneskerettighetsloven vil ikke endre Norges forpliktelser, men vil synliggjøre dem både overfor politiske myndigheter, forvaltningen og domstolene. NOU 2016: 17 – På lik linje, fastslår at mennesker med utviklingshemning diskrimineres på de fleste livsområdene. Også Likestillings- og diskrimineringsombudets rapport til FNs komité for rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne - et supplement til Norges første periodiske rapport, oktober 2015, samt sivilsamfunnsrapporten, mars 2015, bekrefter og dokumenterer systematisk

diskriminering av funksjonshemmede på de fleste samfunnsområder

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Norge signerte FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) 30 mars 2007, med etterfølgende ratifikasjon 3. juni 2013. Konvensjonen er den eneste av de generelle sektoroverskridende menneskerettskonvensjonene utarbeidet av FN som per dags dato ikke er inkorporert i norsk rett. Begrunnelsen for dette var at det ved ratifikasjonen ble konstatert at norsk lov er i samsvar med og oppfyller konvensjonens krav. Spørsmålet om inkorporering er imidlertid til behandling og er utredet i NOU 2016:17 – «På lik linje» som ble avgitt til barne- og likestillingsdepartementet 3 oktober 2016. Regjeringens har enda ikke kommet til stortinget med sak i etterkant av utredningen.

269 Tilføyelse til Menneskerettighetsloven. Gjøvik Arbeiderparti

Forslag:

FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) innarbeides i Menneskerettighetsloven.

Begrunnelse:

Grunnlovens § 92 fastsetter en generell plikt for staten til å ivareta menneskerettighetene. Staten skal respektere og sikre menneskerettighetene slik disse er nedfelt i Grunnloven og i traktater som er bindende for Norge, slik som FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). I motsetning til de fleste andre menneskerettighetskonvensjonene Norge har sluttet seg til, er imidlertid ikke CRPD en del av menneskerettighetsloven. Både på politisk- og forvaltningsnivå, er det mangel kjennskap til og kunnskap om CRPD. Til og med i domstolsavgjørelser på feltet, er Norges forpliktelser i forhold til CRPD utelatt. Inkorporering av CRPD i menneskerettighetsloven vil ikke endre Norges forpliktelser, men vil synliggjøre dem både overfor politiske myndigheter, forvaltningen og domstolene. NOU 2016: 17 – På lik linje, fastslår at mennesker med utviklingshemning diskrimineres på de fleste livsområdene. Også Likestillings- og diskrimineringsombudets rapport til FNs komité for rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne - et supplement til Norges første periodiske rapport, oktober 2015, samt sivilsamfunnsrapporten, mars 2015, bekrefter og dokumenterer systematisk diskriminering av funksjonshemmede på de fleste samfunnsområder.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Styret mener at hvis konvensjonen innarbeides i menneskerettighetsloven, må dommere, advokater og jurister på feltet forholde seg til konvensjonen i større grad enn i dag. Styret viser også til vår støtte i forslag nr. 19 fra Lillehammer Arbeiderparti.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Norge signerte FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) 30 mars 2007, med etterfølgende ratifikasjon 3. juni 2013. Konvensjonen er den eneste av de generelle sektoroverskridende menneskerettskonvensjonene utarbeidet av FN som per dags dato ikke er inkorporert i norsk rett. Begrunnelsen for dette var at det ved ratifikasjonen ble konstatert at norsk lov er i samsvar med og oppfyller konvensjonens krav. Spørsmålet om inkorporering er imidlertid til behandling og er utredet i NOU 2016:17 – «På lik linje» som ble avgitt til barne- og likestillingsdepartementet 3 oktober 2016. Regjeringens har enda ikke kommet til stortinget med sak i etterkant av utredningen.

279 Flere innvandrere i jobb (fra Internasjonalt utvalg i Hedmark AP) Åmot Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet skal arbeide kontinuerlig og iherdig for at integreringsarbeid forankres forpliktende i offentlig sektor, næringslivet og i det norske arbeidslivet generelt.

Begrunnelse:

Det er godt kjent at språk og arbeid er de mest bærekraftige redskaper for integrering i samfunnet. Til tross for at mange studier, forskermiljøer, fakta og kunnskapsbaserte kilder viser til viktigheten av dette i integreringssammenheng, ser vi i dag i Norge allikevel, at flere høyt kvalifiserte folk med innvandrerbakgrunn ikke får innpass i arbeidslivet. Hansen kommer foran Ahmed. Dette triste og diskriminerende fenomen har blitt synligere i de siste 3 år, hvor arbeidsledigheten i Norge har steget dramatisk. Man kan godt forstå at språket er en avgjørende nøkkelfaktor i arbeidslivet men det som er mest forundrende er at dette fenomenet, er også meget utpreget blant andregenerasjons innvandrere med høy utdanning fra Norge/Norden. Når arbeidsgivere systematisk ikke ansetter mennesker med innvandrerbakgrunn, bidrar de aktivt til samfunnsekskludering, segregering og i verste fall til samfunnshat med radikalisering og ekstremisme som følge. Mangfoldet i samfunnet er positivt og berikende så lenge mangfoldet inkluderes i arbeidslivet. Arbeiderpartiet må i samarbeid med arbeidsgiverorganisasjoner og fagforeninger jobbe for at arbeidsgivere ta sin del av ansvaret i integreringsarbeidet. Dette arbeidet bør være forpliktende og nesten lovfestet, slik at flere nye nordmenn blir ansatt og er med på å bidra til felleskapet. Mangfoldet er og vill bli meget viktig for norsk arbeidsliv i forhold til globalisering og vil styrke internasjonal konkurranse i tiden framover. Den Blå blå regjeringen har bidratt til en stagnasjon i økonomien, skapt få nye arbeidsplasser og har proaktivt skapt splittelse i samfunnet ved å skille mellom norsk og ikke norsk. Med flest i arbeid er vi med på å skape et kulturelt mangfoldig og konkurransedyktig samfunn, der den sosioøkonomiske gevinsten er langt større enn hva diskriminering, følelsen av urettferdighet, trakassering, fattigdom, arbeidsledighet, og hatefulle ytringer tilfører til. Noen av løsningene kan være:

- Opprette en egen avdeling, med integreringskompetanse i NAV som sørger gjennom målrettede tiltak til å få flere med innvandrer bakgrunn ut i arbeidslivet.
- Styrke lovgivningen eller lovfeste en kvotekrav til arbeidsgiver for ansettelse av mennesker med innvandrer bakgrunn.
- Større samarbeid og forpliktende politikk med LO og andre arbeidsorganisasjoner for økt ansettelse av mennesker med innvandrerbakgrunn.
- Bruk av offentlige midler til incentiver som fremmer ansettelse av innvandrere i arbeidslivet.
- Økt kunnskap om den negative effekten når mangfoldet ikke inkluderes i arbeidslivet

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeid til alle er jobb nummer én. Arbeidslinja har vært en suksessformel som vi har nytt godt av gjennom mange år. Arbeiderpartiet mener at en styrking av arbeidslinja er svaret på dagens utfordringer. Utdanning og kompetanse til alle utgjør en viktig del av den norske modellen. Det bidrar til å sikre produktiviteten slik at virksomhetene kan bære bedre reallønninger enn i andre land, ikke minst for lavlønnsgruppene. Press på arbeidsmarkedet må ikke avbøtes med lettvinde grep som lavlønn og deregulering av norsk arbeidsliv. Arbeiderpartiet ønsker en sterkere satsing å satse på lønnstilskudd til bedrifter som ansetter personer som står langt unna arbeidslivet. Vi mener at økt bruk av tidsbegrenset lønnstilskudd vil være et aktivt virkemiddel for å bringe arbeidssøkere i tettere kontakt med det reelle arbeidslivet. Dette vil også kunne være et effektivt middel for å kombinere jobb med språkopplæring og annen kompetanseheving på arbeidsplassene. NAV og utdanningsmyndighetene må anvende regelverket fleksibelt for å få folk i aktivitet

298 Stabilt nivå på antallet asylsøkere og flyktninger. Snertingdal Arbeiderlag

Forslag:

I perioder med lave ankomster av asylsøkere økes antallet kvoteflyktninger.

Begrunnelse:

Ankomsten av asylsøkere til Norge varierer. I perioder med store ankomster opprettes det mange mottak, personale blir ansatt og skolert og kommuner legger til rette for økt bosetting og integrering. Når så antallet asylsøkere går ned for en periode, legges mottak ned og kommunene får beskjed om at det likevel ikke lenger er behov for å bosette det antallet de har forberedt seg på. Vi ser nå kommuner som har skaffet boliger og ansatt medarbeidere til integreringsarbeidet for å kunne svare positivt på anmodningen om bosetting for så å få beskjed om at det likevel ikke er bruk for plassene. Det er ikke slik at det er mangel på mennesker i nød, rundt i verden er millioner på flukt fra krig og forfølgelse. Norge bidrar rett nok med midler til arbeidet med disse flyktningene, men antallet vi tillater å komme til vårt land er pinlig lite. Hvis vi oppretter asylmottak ut fra en gjennomsnittsvurdering av hvor mange asylsøkere vi kan forvente, kan vi bruke eventuelle ledige plasser til å gi et ekstra tilbud til kvoteflyktninger. På den måten kan vi opprettholde og styrke fagkompetansen i mottakene, kommunene får mer forutsigbare rammer å forholde seg til og kvoteflyktningene som bosettes i kommunene har fått noe mer informasjon og opplæring før de plasseres ut.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Kvoteflyktninger er den sikreste og mest rettfærdige ordningen for å sikre mottak av mennesker som skal

ha varig beskyttelse. Den bidrar til å redusere antallet flyktninger som risikerer sine liv på ofte farlige ruter inn til Europa. Derfor er det et felles europeisk ansvar å ta i mot kvoteflyktninger. Antallet Norge kan ta i mot påvirkes av hvor mange asylsøkere som kommer til landet.

**321 Innvandringspolitikk
 Sunndal Arbeiderparti**

Forslag:

Bruk av midlertidig opphold til enslige mindreårige asylsøkere må begrenses.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Ingen av forslagene til landsmøtet fra Sunndal Arbeiderparti har med begrunnelse. Flere av forslagene kan forstås i flere retninger. Styret velger å forstå at forslagsstiller ønsker en ny politikk til gunst for mindreårige asylsøkere enn det dagens regjering står for.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet innførte midlertidige tillatelser for noen enslige mindreårige asylsøkere mellom 16-18 år under Stoltenberg II-regjeringen, men gikk imot å utvide denne ordningen til også å omfatte barn under 16 år under behandlingen av innstrammingsiltakene i stortinget våren 2016.

**322 Familiegjenforening
 Sunndal Arbeiderparti**

Forslag:

Regelverket for familiegjenforening må revideres.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Ingen av forslagene til landsmøtet fra Sunndal Arbeiderparti har med begrunnelse. Flere av forslagene kan forstås i flere retninger. Styret velger å forstå at forslagsstiller ønsker en ny politikk til gunst for mindreårige asylsøkere enn det dagens regjering står for.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er relativt bred enighet om dagens regelverk knyttet til familiegjenforening. Arbeiderpartiet har gått imot regjeringens forslag til omfattende innstramminger som vil vanskeliggjøre integreringen i Norge. Samtidig har Arbeiderpartiet ønsket at Norge skal nærme seg europeisk nivå og har derfor støttet at et underholdskrav bør slå inn også for flyktninger dersom det ikke søkes om familiegjenforening innen 3 måneder etter at referansepersonen har fått opphold.

353 Det må føres en mer human asyl- og flyktningpolitikk og hvor det er visshet om at folkerettslige prinsipper ivaretas og integrering vektlegges på en helt annen måte enn det den sittende regjering legger opp til.

Haugesund Arbeiderparti

Forslag:

Det må føres en mer human asyl- og flyktningpolitikk og hvor det er visshet om at folkerettslige prinsipper ivaretas og integrering vektlegges på en helt annen måte enn det den sittende regjering legger opp til.

Begrunnelse:

Vår uttalelse skrives når debatten rundt utsendingene av asylsøkere fra Finnmark er på sitt aller heteste. Det sies at asylforliket skal innebære en streng men rettferdig politikk. Streng, ja der er vi enige, men rettferdig? Nei, det stoler vi ikke på! Hadde det vært så vel, ville Haugesund Arbeiderparti heller ikke kommet med denne uttalelsen. Vi stoler ikke på innvandrings- og integreringsministerens forsikringer og vurderinger når det gjelder Russlands evne og vilje til å ivareta sikkerheten for de menneskene som kommer i retur og de rettigheter de har etter internasjonale konvensjoner. Integreringsperspektivet synes å være totalt borte i den politikk som føres av den sittende regjering. Dette forsterkes voldsomt av retorikken til den ministeren som har hovedansvaret for integrering, Sylvi Listhaug. Hennes uttalelser svekker tillitten til henne og dermed regjeringens evne til å gjennomføre den asylpolitikken som asylforliket legger opp til. De verste uttalelsene er at flyktningene bæres på gullstol, og at vi som taler flyktningenes sak omtales som godhetstyranner. Haugesund Arbeiderparti finner det vanskelig å forstå at Arbeiderpartiet skal være den fremste garantisten for asylforliket, når dette forliket undergraves av den ministeren som sitter med ansvaret for gjennomføringen. Slik vi har tradisjon for i Norge når det gjelder f.eks. forsvarspolitikken og utenrikspolitikken er det viktig og riktig med bredt forlik i asylpolitikken. Vi synes imidlertid at det er på tide at Arbeiderpartiet sier fra at nå er det nok. Den politikk som praktiseres er ikke slik vi så for oss i forliket. Venstre og KrF som er de fremste garantistene for at mindretallsregjeringen overlever har på en mye tydeligere måte enn Arbeiderpartiet markert avstand til asylpraksisen vi nå er vitne til. Dette paradokset må vi også ta inn over oss.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

For Arbeiderpartiet er en streng, rettferdig og human asyl- og innvandringspolitikk grunnleggende. Dette betyr at vi skal gi beskyttelse til de som trenger det og returnere så raskt som mulig de som ikke har behov for beskyttelse. Dette innebærer også at en holder kontroll med grensene og med asylankomstene til Norge. Norge skal til enhver tid overholde folkeretten og ivareta asylsøkeres rettssikkerhet. Dette er overordnede og viktige prinsipper. Arbeiderpartiet står for en god integreringspolitikk som legger til grunn at de som får opphold og skal bli, må komme i gang med livene sine og bli bidragsyttere i det norske samfunnet.

358 FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) innarbeides i Menneskerettighetsloven Haugesund Arbeiderparti

Forslag:

FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) innarbeides i Menneskerettighetsloven

Begrunnelse:

NOU 2016: 17 – På lik linje, fastslår at mennesker med utviklingshemning diskrimineres på de fleste livsområdene. Grunnlovens § 92 fastsetter en generell plikt for staten til å ivareta menneskerettighetene. Staten skal respektere og sikre menneskerettighetene slik disse er nedfelt i Grunnloven og i traktater som er bindende for Norge, slik som FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). I motsetning til de fleste andre menneskerettighetskonvensjonene Norge har sluttet seg til, er imidlertid ikke CRPD en del av menneskerettighetsloven. Både på politisk- og forvaltningsnivå, er det mangel på kjennskap til og kunnskap om CRPD. Til og med i domstolsavgjørelser på feltet, er Norges forpliktelser i forhold til CRPD utelatt. Inkorporering av CRPD i menneskerettighetsloven vil ikke endre Norges forpliktelser, men vil synliggjøre dem både overfor politiske myndigheter, forvaltningen og domstolene. Skal en vise solidaritet med dem som har størst behov for rettsikkerhet, så bør en ikke utelate dem fra lovverket som sikrer andre grupper deres menneskerettigheter.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Norge signerte FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) 30 mars 2007, med etterfølgende ratifikasjon 3. juni 2013. Konvensjonen er den eneste av de generelle sektoroverskridende menneskerettskonvensjonene utarbeidet av FN som per dags dato ikke er inkorporert i norsk rett. Begrunnelsen for dette var at det ved ratifikasjonen ble konstatert at norsk lov er i samsvar med og oppfyller konvensjonens krav. Spørsmålet om inkorporering er imidlertid til behandling og er utredet i NOU 2016:17 – «På lik linje» som ble avgitt til barne- og likestillingsdepartementet 3 oktober 2016. Regjeringens har enda ikke kommet til stortinget med sak i etterkant av utredningen.

**373 Intigreringsarbeidet i Levanger
Levanger Arbeiderparti**

Forslag:

Hva kan vi lære av integreringsarbeidet i Levanger kommune? Levanger kommune har gjennom mange år bygget opp en meget god kompetanse innenfor feltet integrering, og ønsker å dele våre erfaringer med flere. Integreringsarbeidet er en omfattende oppgave som går på tvers av kommunale enheter, noe som gir rådmannen mange utfordringer.

Begrunnelse:

Vår arbeidsmodell handler om at vi har en egen enhet, innvandrertjenesten, som er overordnet både flyktningetjenesten, asylmottaket og voksenopplæring/språkskole. Enhetslederen for innvandrertjenesten, som har ansvar for integreringstilskuddet, klarer i tett samarbeid med frivillige organisasjoner, næringsliv, politiet o.l., derfor å koordinere integreringsarbeidet på flere nivåer og på tvers av enhetene. Arbeidet er selfølgelig basert på klare samarbeidsplaner utarbeidet i nært samarbeid med rådmannen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

ingen kommentar

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Verdier som over generasjoner har formet det norske samfunnet, må ligge til grunn for integreringen: demokrati, rettsstat, menneske- rettigheter, likestilling og likeverd. De som kommer til Norge, representerer en ressurs hvis vi gir dem muligheten til å lykkes. Vi skal stille krav – og vi skal stille opp. Vi må sørge for at alle blir en del av den norske samfunnskontrakten: gjør din plikt og krev din rett.

**446 Norsk lovgivning og politikk må bli i samsvar med CRPD-konvensjonen.
Årvoll Arbeiderpartilag**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil følge opp anbefalingene i Likestillings- og diskrimineringsombudets rapport til FNs komité for rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Begrunnelse:

Personer med nedsatt funksjonsevne i Norge får ikke sine menneskerettigheter oppfylt. Det viser en rapport fra Likestillings- og diskrimineringsombudet (2015). Skal Norge leve opp til FN konvensjonen om retter til mennesker med nedsett funksjonsevne (CRPD), må politikk endres fra å se på feil ved folk, til feil med systemet. Arbeiderpartiet mener det at norsk lovgivning og politikk må bli i samsvar med CRPD-konvensjonen. Vi vil derfor følge opp anbefalingene i Likestillings- og diskrimineringsombudets rapport til

FNs komité for rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Norge signerte FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) 30 mars 2007, med etterfølgende ratifikasjon 3. juni 2013. Konvensjonen er den eneste av de generelle sektoroverskridende menneskerettskonvensjonene utarbeidet av FN som per dags dato ikke er inkorporert i norsk rett. Begrunnelsen for dette var at det ved ratifikasjonen ble konstatert at norsk lov er i samsvar med og oppfyller konvensjonens krav. Spørsmålet om inkorporering er imidlertid til behandling og er utredet i NOU 2016:17 – «På lik linje» som ble avgitt til barne- og likestillingsdepartementet 3 oktober 2016. Regjeringens har enda ikke kommet til stortinget med sak i etterkant av utredningen.

**463 Inkludering i skolen
AUF i Akershus**

Forslag:

- Tillate alle religiøse plagg i skolen - Arbeide mot et niqab-forbud

Begrunnelse:

I dag er det store diskusjoner om å innføre et nasjonalt forbud mot heldekkende plagg i skolen. Arbeiderpartiet mener dette er et tiltak som strider mot religionsfriheten, og som i verste fall kan føre til at noen elever ikke møter opp på skolen. Derfor ønsker Arbeiderpartiet å jobbe mot et slikt forbud. Et forbud mot niqab i skolen vil for det første virke svært ekskluderende overfor den minoriteten som bruker dette religiøse plagget, og kan også føre til at flere elever med niqab ikke lenger vil komme på skolen. I Frankrike, i 2012, ble det innført et forbud mot heldekkende plagg i offentligheten. Undersøkelser gjort av Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) om forbudet, konkluderte med at det ikke gikk i mot noen menneskerettigheter, men ble likevel sterkt frarådet og det ble også påpekt at det trolig ville bidra til mindre toleranse for dem som praktiserer Islam. Open Society Justice Initiative (OSJ), har gjort flere undersøkelser og intervjuet mange muslimske kvinner i Frankrike etter at forbudet ble innført. I undersøkelsene kom det frem at det var mange negative konsekvenser ved forbudet. Blant annet følte mange av kvinnene som ønsket å bære niqab seg ekskludert og isolert fra samfunnet, og dette resulterte ofte i at de holdt seg hjemme. Arbeiderpartiet ønsker ikke at noe lignende skal skje med elever som bruker niqab på skoler i Norge. Et slikt niqab-forbud vil dessuten være i strid med religionsfriheten vi har i landet vårt. Religionsfrihet er retten til å utøve den religionen man bekjenner seg til, og det handler om at man skal få praktisere den uten å være redd for å bli forfulgt eller straffet. Et niqab-forbud i skolen er derfor i strid med denne rettigheten.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det religiøse mangfoldet gjenspeiler seg i dag på en rekke ulike arenaer i det offentlige rom. Det skal være takhøyde og toleranse for at folk har ulik religiøs tilhørighet og ulik måte å leve med sin tro på. Arbeiderpartiet mener det bør utarbeides og eventuelt foreslås nasjonale regler som sikrer at elevers, studenters og læreres ansikter skal være fullt ut synlige i skolene og på universiteter og høyskoler. Arbeiderpartiet er imidlertid imot et nasjonalt forbud mot heldekkende ansiktsplagg, men for nasjonale regler som sier at i skoler og utdanning i Norge skal ansiktet være fullt synlig.

**465 Innføre tredje kjønn
AUF i Akershus****Forslag:**

- Innføre et tredje kjønnsalternativ, gjennom blant annet å ha mulighet til å sette X i pass og ID-dokumenter.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet mener det finnes et mangfold av kjønn. Reelt kjønns mangfold er et mangfold av ulike identiteter og uttrykk både innenfor de tradisjonelle kategoriene kvinne/mann, men også utover disse etablerte kategoriene. Derfor mener Arbeiderpartiet at alle former for kjønn er likeverdige og skal være likestilte, og vil innføre et tredje kjønnsalternativ. Dette har blitt gjort i blant annet Tyskland, Australia og New Zealand. På sikt ønsker Arbeiderpartiet å fjerne kjønnskategorien i pass, personnummer og andre steder kjønn normalt opplyses.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Vi har støttet igangsetting av et utredningsarbeid om innføring av en tredje kjønnskategori i forbindelse med representantforslag om LHBTI-handlingsplan (Dokument 8:118 S (2015-2016)).

484**Fagforbundet Arbeiderpartilag****Forslag:**

En mer human integrering og asylpolitikk, der vi hensyntar den enkeltes muligheter og behov. Styrke muligheten for integrering via arbeidslivet.

Begrunnelse:

En streng og human innvandringspolitikk må i større grad legge vekt på ordet human. Verdens befolkning er i flukt fra krig fattigdom og klima. Vi som bor i et land uten disse problemene må bidra med vårt for å hjelpe.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget. Viser til vedtak fra årsmøtet i Oslo Arbeiderparti 2016: "Mangfold vår styrke"

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

For Arbeiderpartiet er en streng, rettferdig og human asyl- og innvandringspolitikk grunnleggende. Dette betyr at vi skal gi beskyttelse til de som trenger det og returnere så raskt som mulig de som ikke har behov for beskyttelse. Dette innebærer også at en holder kontroll med grensene og med asylankomstene til Norge. Norge skal til enhver tid overholde folkeretten og ivareta asylsøkeres rettssikkerhet. Dette er overordnede og viktige prinsipper. Arbeiderpartiet står for en god integreringspolitikk som legger til grunn at de som får opphold og skal bli, må komme i gang med livene sine og bli bidragsyttere i det norske samfunnet.

**502 Enslig mindreårige asylsøkere inn i barnevernet
AUF i Oslo****Forslag:**

- At barnevernet, gjennom barnevernlovens kapittel 5A, skal få direkte omsorgsansvar for alle enslige asylsøkende barn som kommer til Norge, også de mellom 15 og 18 år

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet mener saksbehandlingen for enslige mindreårige asylsøkere må prioriteres, slik at minst mulig av barndommen tilbringes på mottak. God barnefaglig oppfølging er viktig på mottakene. Hver uke forsvinner det i gjennomsnitt ett barn fra norske asylmottak som ikke kommer til rette igjen. Dette er en uholdbar situasjon. Å gi barnevernet ansvar for alle enslige mindreårige asylsøkere er et tiltak mot forsvinninger. I tillegg må arbeidet for de barna som er forsvunnet intensiveres og forbedres.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til vedtaket "Mangfold - vår styrke" fra årsmøtet i Oslo Ap 2016, avsnittet "Enslige mindreårige asylsøkere". Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Enslige asylsøkere mellom 15 og 18 år skal bo i et asylmottak for enslige mindreårige asylsøkere. Dette er spesielle asylmottak for ungdom. Enslige mindreårige asylsøkere under 15 år er det barnevernet sitt

ansvar å sørge for at blir tatt vare på. Enslige asylsøkere under 18 år får alltid en advokat som skal følge den enslige mindreårige gjennom hele prosessen. Barnet får også en representant (verge) i foreldrenes sted.

519 Flyktninger - det handler om mennesker Hedmark Arbeiderparti

Forslag:

Hedmark Arbeiderparti foreslår at det legges til rette for regionale asylintervju som gjennomføres der flyktingene oppholder seg, språkopplæringen må starte allerede i mottak, kommunene må forplikte seg til å legge til rette for praksisplasser, det bør opprettes etablererfond med startkapital som gir muligheter til å starte egen virksomhet, det bør arbeides for at barnevernet skal ha ansvar for asylsøkere opp til 18 år. Kommunene må sikres tilstrekkelige økonomiske rammer til bosetting, skole, helse og fritid, lovgivningen, strategier og tiltak tilpasses i henhold til FNs anbefalinger i arbeidet mot rasisme og diskriminering.

Begrunnelse:

Hedmark Arbeiderparti etterlyser en aktiv og human integreringspolitikk. Barndommen kan ikke settes på vent på grunn av slett mottak, sen saksbehandling eller problematisk bosetting. Viktigheten av likestillingsarbeidet kjenner ingen nasjonale og kulturelle grenser også i arbeidet med integrering av flyktninger vil det være viktig å legge vekt på likestillingsarbeidet. Vi aksepterer ikke diskriminering, og arbeider for frihet og grunnleggende menneskerettigheter i alle kulturer.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Innstillingsbegrunnelse:

Tida i asylmottaket må derfor være en periode for aktivisering, ikke passivering. Arbeiderpartiet mener mottaksstrukturen bør vurderes. Nærhet til kommunene, mindre flytting og raskest mulig permanent bosetting bør tillegges stor vekt. Mottakenes plikt til å tilby meningsfull aktivitet til beboerne må etterleves. God integrering krever en sterk og forutsigbar kommuneøkonomi, og kommunene må kompenseres for sine ekstra kostnader. Dette innebærer blant annet at man løpende må vurdere å styrke integreringstilskuddet, vertskommunetillegget, stønaden til beboere i mottak og finansieringen av de kommunale barnevernstiltakene. Aller viktigst er det imidlertid å styrke de generelle rammene til kommunene.

529 Verdens beste integreringspolitikk, med tilknytning til arbeidslivet fra dag 1 og færre passiviserende stønader.
Vestre Aker Arbeiderpartilag

Forslag:

Deltakelse i introduksjonsprogrammet, kvalifiseringsprogrammet, jobbsjansen, og andre arbeidsretta kvalifiseringsprogrammer som kombinerer arbeidspraksis og norskopplæring samordnes og gjøres til en rettighet for innvandrerkvinner og menn og andre som trenger det for å komme i arbeid. Samtidig styrkes ordninger med lønnstilskudd til arbeidsgivere for ansettelse av arbeidstakere som står langt fra arbeidsmarkedet og mentortilskudd til arbeidsgivere som tar inn arbeidstakere som trenger mye opplæring og støtte. Det åpnes for en kombinert løsning der arbeidstaker for eksempel kan ta deltidsarbeid med lønnstilskudd 3 dager per uke og norskopplæring med kvalifiseringsstønad 2 dager. Alle skattbare inntekter fra ulike intro- og kvalifiseringsprogrammer gir rett til foreldrepenger på lik linje med arbeidsinntekt, sykepenger, og dagpenger. Tiltakspenger for deltakelse i arbeidsmarkedstiltak gjøres til skattepliktig inntekt på lik linje med jobbsjansen og andre kvalifiseringsprogrammer. Kvinner som ved barnefødsel ikke har rett til foreldrepenger på grunnlag av skattbar inntekt gis rett til et månedlig og skattbart minstebeløp tilsvarende folketrygdens grunnbeløp på 92.576. Dette minstebeløpet erstatter engangsstønaden på 46000.

Begrunnelse:

For å lykkes med integrering er høy yrkesdeltakelse, enhetsskole og gratis utdanning for alle, er en aktiv arbeidsmarkeds-, likestillings- og familiepolitikk avgjørende. Norge har derfor sammenlignet med de fleste andre land en god politikk for integrering. Det som trekker ned er høy arbeidsledighet og lav arbeidsdeltakelsen blant innvandrerkvinner med ikke vestlig bakgrunn. Det gjør også at barne- og familiefattigdommen fortsatt er relativt høy blant innvandrerfamilier. Selv om utviklingen blant etterkommerne går i riktig retning er det et stort behov for å styrke de ordningene i arbeidsmarkeds- og familiepolitikken som trekker mot utdanning, arbeid og likestilling. Et viktig argument for økt satsing på utdanning og arbeidsdeltakelse blant innvandrere er at barn som lever opp i familier med en mor og en far som deltar i utdanning og arbeidsliv med større sannsynlighet også selv vil ta utdanning og komme i arbeid. Samtidig må det også utredes hvorvidt ordninger som stammer fra den tiden familier baserte seg på en inntekt, og som gjør det mindre lønnsomt for kvinner å jobbe, bør reduseres eller fjernes helt. Det gjelder kontantstøtte, skatteklasse 2, overgangsstønad og bostøtte for arbeidsføre personer og familier.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

God integrering krever en sterk og forutsigbar kommuneøkonomi, og kommunene må kompenseres for sine ekstra kostnader. Dette innebærer blant annet at man løpende må vurdere å styrke integreringstilskuddet, vertskommunetillegget, stønaden til beboere i mottak og finansieringen av de kommunale barnevernstiltakene. Aller viktigst er det imidlertid å styrke de generelle rammene til kommunene. Arbeiderpartiet ønsker en økt satsing på lønnstilskudd for å få flere i aktivitet og mener initiativ som Jobbsjansen bør styrkes. Det er videre avgjørende at NAV bruker regelverket aktivt og gjør nytte av den fleksibiliteten som finnes for å få flere i arbeid. For øvrig så skal sosialstønad i størst mulig grad kombineres med krav om aktivitet og kontantstøtten avvikles og erstattes med en ventestønad for de som ikke får barnehageplass etter fødselspermisjonen.

**535 Bosetting av flyktninger
 Aust-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Det må innføres en bedre og mer forpliktende samarbeidsavtale mellom staten og kommunene om bosetting av flyktninger. Herunder forutsettes det at staten kompenserer fullt ut for alle utgiftene kommunene har med dette.

Begrunnelse:

Kommunene har en nøkkelrolle når det gjelder bosetting av flyktninger. For å stimulere til økt og raskere bosetting bør det innføres en bedre og mer forpliktende samarbeidsavtale mellom staten og kommunene. Dagens vertskommunetilskudd for asylmottak dekker ikke de faktiske utgiftene kommunene har, derfor må vertskommunetilskuddet økes og det må tildeles per mottak. Videre må det sikres en mer forutsigbar mottaksstruktur ved at staten tar et større ansvar for koordinering av mottakene i god og tett dialog med kommunene. En god integrering forutsetter en rask bosetting. Det skal bosettes nærmere 20.000 mennesker i norske kommuner inneværende år (2016). Det er dobbelt så mange som det som ble bosatt i fjor(2015). Det er derfor behov for en mer rettferdig ansvarsfordeling mellom kommunene, og regjeringen må fullfinansiere kommunens viktige oppgaver knyttet til vertskommunerollen, bosetting og integrering. Kommunenes positive vedtak om bosetting var klart knyttet opp mot en sterk forventning om at Regjeringen følger opp økonomisk overfor kommunene. Videre må kommunene gis anledning til å rekruttere og bosette flyktninger fra mottak i egen kommune. Dette vil gjøre integreringsarbeidet i kommunene lettere i tilfeller der familier allerede har et nettverk med barnehage, skole, venner og aktiviteter som knytter dem til kommunen. Frivillige lag og organisasjoner gjør en stor og viktig jobb opp mot kommuner og mottak. Det er viktig at vi tydelig anerkjenner og verdsetter dette frivillige arbeidet som nedlegges.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget ivaretas gjennom dagens ordning hvor det inngås avtale mellom kommunene og staten ved IMDi om antallet som skal bosettes i deres respektive kommuner. Det er avgjørende at kommunene får kompensert sine ekstrautgifter og settes i stand til å ta imot flyktninger uten at dette går på bekostning av deres generelle tjenestetilbud til befolkningen for øvrig.

**544 Rett til barnehageplass for asylbarn
 Aust-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Asylbarn i førskolealder må få rett på kommunal barnehageplass.

Begrunnelse:

Alle norske barn har rett på en barnehageplass. Vi vet fra forskning at spesielt barn av vanskeligstilte familier profiterer godt på en god barnehage som grunnlag for å få godt utbytte av skolen. Asylbarn stiller i stor grad svakere enn norske barn ved skolestart. For dem som får videre opphold i Norge kan det få konsekvenser for et videre læringsliv og arbeidsliv. I dag er det opp til hver enkelt kommune å tilby barnehageplass til asylbarn. Kommunen får et tilskudd opp mot 90% av det de får for barn som har rett på barnehageplass.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet mener at alle asylbarn skal få barnehageplass. I Arbeiderpartiets alternative budsjett for 2017 er det foreslått å fase inn 3-åringene i første omgang.

**550 Unisextoalett
Aust-Agder Arbeiderparti****Forslag:**

Det innføres krav om unisextoaletter i alle nye bygg av en viss størrelse, eller nybygg der mange kunder/ansatte ferdes daglig

Begrunnelse:

Vi blir i stor grad definert som enten mann eller kvinne når det gjelder kjønnskategoriene vi har i Norge. Men kjønnsidentitet er et mangfoldig og kompleks begrep som innebærer mer enn disse to definisjonene. Det er flere som har blitt definert som kvinne eller mann men som identifiserer seg som det motsatte kjønn. Samtidig har man også de som har en kjønnsidentitet som ikke faller inn under et av de to kjønnsidentitetene og de som opplever at ens kjønnsidentitet varier. Selv om de juridiske kjønnene fungerer fint for et stort flertall, så bør man være obs på at det i enkelte sammenhenger kan bidra til at flere mennesker føler diskriminering eller ubehag. Et eksempel på det er offentlige toaletter. Her må man gå inn på det toalettet som en har blitt definert inn i av det offentlige til tross for at det kan føles ubehagelig da det er i strid med ens kjønnsidentitet. Situasjoner kan oppstå der enkelte blir utsatt for trakassering eller mobbing. Et tiltak som kan bidra positivt her er unisextoaletter. I alle nye bygg i dag kreves det bygging av separate toaletter for kvinner og menn. Det kan bli svært kostbart dersom det i tillegg også skal være krav om unisex-toalett. Krav om unisex-toalett bør derfor gjelde nybygg av en viss størrelse, eller et nybygg der mange kunder/ansatte ferdes daglig.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret deler oppfatningen om at kjønnsidentitet er et mangfoldig og kompleks begrep, men er skeptiske til å innføre detaljerte krav om unisextoaletter slik det er bekreftet i forslaget.

**554 Human, rettferdig og konsekvent asylpolitikk
Aust-Agder Arbeiderparti****Forslag:**

Det er avgjørende å finne internasjonale løsninger for å skape fred og trygghet slik at folk ikke legger ut på flukt. Norge må derfor føre en aktiv utenrikspolitikk rettet mot våre naboland i Norden, Europa og i Midt Østen og styrke innsatsen i nærområdene. Norge har et ansvar for å ta imot mennesker som flykter fra krig og forfølgelse. Vi må ha en human, rettferdig, og konsekvent asylpolitikk. Vår politikk skal bygge på menneskerettighetene og flyktningkonvensjonen, derfor vil vi gå imot tiltak som svekker rettssikkerheten til flyktninger og asylsøkere. Mennesker som ikke har beskyttelsesbehov må raskt få en avklaring og returneres. En effektiv returpolitikk er viktig for å opprettholde legitimiteten til asylinstituttet.

Begrunnelse:

Vi lever i en tid med store folkevandringer som følge av konflikter, krig, fattigdom og klimaendringer. Den uholdbare situasjonen i Syria og i flyktningleirene er en av hovedårsaken til at så mange flykter til Europa. Det er avgjørende å finne internasjonale løsninger for å skape fred og trygghet slik at folk ikke legger ut på flukt.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslagene er ivarettatt i og med Arbeiderpartiets vedtatte politikk på området. Arbeiderpartiet står for en streng, rettferdig og human asyl- og flyktningepolitikk. Den baserer seg på at vi skal ta vår skjerv her hjemme, ved at de som har behov for beskyttelse får opphold, mens de som ikke har slikt behov returneres raskest mulig. Arbeiderpartiet ønsker derfor en sterk satsing på både frivillige returer og tvangsreturer. I tillegg ønsker Arbeiderpartiet å bidra i konfliktområder hvor flyktningene kommer fra og i disse landenes nærområder. Dette er programfestet i Arbeiderpartiets program for perioden 2013-2017 og i Arbeiderpartiets alternative budsjett for 2016.

**555 Trygghet og omsorg for enslige, mindreårige asylsøkere
Aust-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Enslige, mindreårige asylsøkere er i en særlig sårbar situasjon. Mange har en lang og farlig flukt bak seg og traumatiske minner fra hjemlandet. Disse barna trenger omsorg, trygghet, og tett oppfølging når de søker om beskyttelse i Norge. Hensynet til barns beste må gå foran innvandringsregulerende hensyn. Vi går imot utvidet bruk av midlertidig opphold, som vil svekke integreringen og barns behov for trygghet og forutsigbarhet. Barnevernet må ha ansvaret for alle mindreårige asylbarn som er alene i Norge.

Begrunnelse:

Midlertidig opphold til barn skaper utrygghet og har store konsekvenser for de det gjelder. Den uavklarte situasjonen skaper stress og bekymringer som går utover skolegang, helse og integrering. Språkopplæring må starte umiddelbart i mottakene. Den vil ramme barn under 16 år hardere fordi usikkerheten og årene på asylmottak vil bli lengre jo yngre barnet er. Det må være et mål at barnevernet har ansvaret for alle asylbarn som er alene i Norge. Det må innebære økte krav til bemanning og barnefaglig kompetanse i mottak for barn mellom 15 og 18 år. Samarbeidet mellom mottak, UDI, politi, og barnevern må bedres, for å håndtere det økende antall barn som forsvinner fra mottak. Frykten er at disse kan bli offer for kriminalitet, prostitusjon og menneskehandel. Kripos har nå rapportert om at de kjenner til kjente seksualforbrytere og mennesker tilknyttet menneskehandel som har oppholdt seg i nærheten av asylmottak. Det må derfor etableres et uavhengig tilsyn for mottak for asylbarn mellom 15 og 18 år.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Barn som kommer til landet alene er en sårbar gruppe som trenger særlig oppfølging. For Arbeiderpartiet er det viktig å sikre et forsvarlig opplegg for barn på flukt som kommer til Norge. Enslige asylsøkere mellom 15 og 18 år skal bo i et asylmottak for enslige mindreårige asylsøkere. Dette er spesielle asylmottak for ungdom. Enslige mindreårige asylsøkere under 15 år er det barnevernet sitt ansvar å sørge for at blir tatt vare på. Enslige asylsøkere under 18 år får alltid en advokat som skal følge den enslige mindreårige gjennom hele prosessen. Barnet får også en representant (verge) i foreldrenes sted. Arbeiderpartiet gikk under Stoltenberg II-regjeringen inn for midlertidige tillatelser til noen enslige mindreårige asylsøkere mellom 16-18 år som ikke har annet grunnlag for opphold enn at de mangler forsvarlig omsorg ved retur. Arbeiderpartiet har imidlertid allerede gått imot å utvide denne adgangen til enslige mindreårige asylsøkere under 16 år. For øvrig så omtales deler av dette forslaget i stortingsmeldingen om menneskehandel fra desember 2016.

**577 Norge må inngå avtale om byrdefordeling av 20 000 flyktninger med EU
Nærøy Arbeiderparti**

Forslag:

Med bakgrunn i den norske modellen med klar deling av oppgaver mellom stat og kommune, finansiering og virkemidler, har Norge ressurser, kapasitet og evne til å bosette minst 20 000 flyktninger

årlig.

Begrunnelse:

Med bakgrunn i asylankomster i 2015, viste Norske kommuner stor handlekraft. Kommunene viste ansvar og bygde opp kapasitet til å håndtere et vesentlig høyere bosettingsnivå enn det tidligere har vært. Kompetanse og ressurser ble rigget, boliger ble planlagt, og vi endte opp med et totalt bosettingsvedtak på i overkant av 16 500 personer. Kommunene har derfor kapasitet og mulighet til å bygge opp ressurser og nødvendig kompetanse til dette viktige arbeidet så fremt dagens modell for finansiering og samarbeid opprettholdes. Det er derfor på tide å si tydelig i fra at Norge kan bidra til byrdefordeling overfor Tyrkia, Hellas og Italia. Dette vil være et viktig og tydelig signal som motvekt til de høyre radikale kreftene som er i full oppblomstring i Sentral-Europa.

Kommentar fra Fylkespartiet:

ingen kommentar

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Norge har inngått avtale med Italia og Hellas om å hente ut 1500 asylsøkere over to år. Det er en del av EUs program for å avhjelpe situasjonen i de to landene. Dette er del av ordningen som går ut på at 160 000 asylsøkere skal relokaliseres fra Italia og Hellas for å avlaste disse landene som er mest utsatt. Dette arbeidet er kraftig forsinket. Det har derfor gode grunner for seg å avvente den videre utviklingen og få på plass det det allerede er enighet om før man går inn for å relokalisere enda flere asylsøkere til Norge.

587 Barns beste i en human, rettferdig og verdig asylpolitikk Vest-Agder Arbeiderparti

Forslag:

1. Enslige mindreårige asylsøkere skal, etter faglige vurderinger, få endelig vurdering på asylsøknaden. Det skal i minst mulig grad benyttes av midlertidig opphold. 2. Det skal være et bemanningskrav på mottak for enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år, hvor det barnefaglige kompetansefeltet i tillegg styrkes. 3. Den tverrkulturelle forståelsen må inn som en del av grunnutdanningen til alle som utdannes i førstelinjetjenesten for å bedre kunne kartlegge, følge opp og sette inn riktig tiltak for enslige mindreårige asylsøkere. 4. BUF-etat skal ha ansvaret og endelig beslutningsmyndighet i å plassere enslige mindreårige asylsøkere under 15 år i fosterhjem. Integreringstilskuddet skal følge barnet. 5. Artikkel 28 fra barnekonvensjonen skal styrkes, og enslige mindreårige asylsøkere utover grunnskolealder skal få muligheten for tilrettelagt utdanning mens søknaden behandles. 6. Det må bevilges penger til Fylkesmannen for å kunne gjennomføre nødvendig tilsyn ved omsorgssenter og mottak for enslige mindreårige asylsøkere. 7. Det må bevilges tilstrekkelig ressurser for å styrke saksbehandlingen og sørge for at søkere for en grundig men rask behandling av asylsøknader. 8. Si nei til forslag om utvidet bruk av midlertidige oppholdstillatelser til å gjenforene alle barn under 18 år. 9. Si nei til å fjerne hele tredje ledd i utlendingslovens bestemmelse om beskyttelse. 10. Regelverket må endres slik at det kan gis en rett til barnehageplass på samme måte som grunnskolebarn har rett til opplæring.

Begrunnelse:

Å innvilge midlertidighet for mindreårige asylsøkere er et direkte brudd på barnekonvensjonens artikkel 1, 2, 3, 20, 22, 28, 31 og 39. Ett av de fire hovedprinsippene ved barnekonvensjonen er at en hver sak hvor barn er inkludert skal hensynet til barnets beste legges til grunn. Ved å sette barn under midlertidig opphold vil muligheten til deltakelse i lokalsamfunnet og utdanning svekkes, og integreringen vil delvis stoppe opp. Artikkel 3 i barnekonvensjonen slår klart fast at bemanning i tilbud til barn skal særskilt vektlegges som viktig, i tillegg til de ansattes kvalifikasjoner. Fagforeningen NTL IMDi skriver følgende i sitt hørings svar til lovendringen: «At enslige mindreårige asylsøkere ikke skal få realitetsbehandlet sin asylsøknad mens de er barn, og at de heller kanskje ikke skal få ha en advokat med spesialkompetanse på asylfeltet, anser vi som uhørt. Den usikkerhet som disse barna opplever i sin asyltilværelsen vil departementet forsterke.» Arbeiderpartiet støtter uttalelsen og legger til grunn kjennskapet forskere, omsorgsarbeidere, helsearbeidere og barnevern har til enslige mindreårige asylsøkere. NTL IMDi stadfester at årsaken til flukt ikke vil endres ved innstramninger i Norge i sin uttalelse. Barna som flykter kommer fra krig og områder med nød. Dette er godt dokumentert, også fra norske myndigheter. Hvis vi legger til grunn ønsket om å styrke integreringen, må vi gi barn et avklart forhold til om de kan bli i Norge over tid. På denne måten kan de investere krefter og ressurser på å bli en fullverdig deltaker av vårt samfunn. Barns liv på asylinstitusjoner settes ofte på vent, noe flere faginstanser også sier. En hverdag uten mening påvirker barnets fysiske og psykiske helse - et klart brudd på barnekonvensjonens artikkel 39. I arbeidet ved å kartlegge enslige mindreårige asylbarn, legges det konkrete rammer fra FNs barnekomité om at kartleggingen skal gjennomføres i trygge omgivelser for å ivareta barnets beste. Da er det nødvendig med kompetente saksbehandlere, og bedre, barnevennlige tester. FNs barnekomité har påpekt en rekke svakheter ved den norske asylpolitikken. Et viktig punkt for å nettopp ivareta barnets beste er at de menneskene som arbeider med dem, innehar både barnefaglig kompetanse og tværkulturell forståelse. Sistnevnte er nødvendig for å møte nye mennesker fra ulike kulturer på en god måte. I dag er ikke dette en del av grunnutdanningen for ansatte i førstelinjetjenesten. Barnekonvensjonen sier at asylbarn er som andre barn, en forståelse også Arbeiderpartiet har. Barn er avhengig av ro, forutsigbarhet og trygge rammer for å bearbeide traumer og utvikle seg som mennesker. Hovedpoenget for å starte en god og tidlig integrering er å gi rom for at barnet skal komme seg videre etter opplevelser fra traumatiske situasjoner som flukt og menneskehandel. For fagfolk med riktig kompetanse handler det om å gi barn kontroll og oversikt i en kaotisk situasjon, samtidig som det rettes fokus på framtidsmuligheter. En hovedutfordring ved at enslige mindreårige asylsøkere er delt mellom Barne- ungdoms- og familieetaten (BUF-etaten) og Utlendingsdirektoratet (UDI) er at innslagspunktet for lovverket er ulikt. Denne problemstillingen sett i lys av kommunens suverenitet i asylspørsmålet svekker mulighet til å hjelpe den sårbare gruppen flyktninger. En kommune som reserverer seg fra å bosette flyktninger, reserverer seg også mot at fosterfamilier får muligheten til å bidra. Med andre ord blir nødvendige ressurser satt ut av funksjon, fordi kommunen som en del av et større system blokkerer. Dagens regelverket skaper dermed utfordringer for barnevernet, og er i forlengelsen av det på kant med artikkel 20 i barnekonvensjonen. For enslige mindreårige asylbarn under 15 år bør BUF-etat ha siste ordet i bostedskommune. Det er barnets beste som skal være avgjørende for vedtaket. For å samle kompetanse for enslige mindreårige vil Arbeiderpartiet på sikt gradvis overføre enslige mindreårige asylsøkere i alderen 15-18 år til BUF-etat. Ser man tilbake på historien har enslige mindreårige asylsøkere i Norge vært satt på sidelinjen i asyldebatten. Utlendingsdirektoratet har ved flere anledninger uttalt seg kritiske til det gjeldende regelverket for den sårbare gruppen, og det samme gjør nå FN. Og det er med disse betraktninger at Arbeiderpartiet nå tar grep i den største humanitære krisen etter 2. verdenskrig, hvor 60 millioner mennesker er på flukt — og noen av dem skal komme til Norge.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Barn som kommer til landet alene er en sårbar gruppe som trenger særlig oppfølging. For Arbeiderpartiet er det viktig å sikre et forsvarlig opplegg for barn på flukt som kommer til Norge. Enslige asylsøkere mellom 15 og 18 år skal bo i et asylmottak for enslige mindreårige asylsøkere. Dette er spesielle asylmottak for ungdom. Enslige mindreårige asylsøkere under 15 år er det barnevernet sitt ansvar å sørge for at blir tatt vare på. Enslige asylsøkere under 18 år får alltid en advokat som skal følge den enslige mindreårige gjennom hele prosessen. Barnet får også en representant (verge) i foreldrenes sted. Arbeiderpartiet gikk under Stoltenberg II-regjeringen inn for midlertidige tillatelser til noen enslige mindreårige asylsøkere mellom 16-18 år som ikke har annet grunnlag for opphold enn at de mangler forsvarlig omsorg ved retur. Arbeiderpartiet har imidlertid allerede gått imot å utvide denne adgangen til enslige mindreårige asylsøkere under 16 år. For øvrig så omtales deler av dette forslaget i stortingsmeldingen om menneskehandel fra desember 2016.

592 Inkludering av mennesker på flukt Vest-Agder Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil:

- Gi frivillige lag og foreninger økonomisk støtte til sitt integreringsarbeid
- søke et forpliktende samarbeid mellom kommune, NAV og næringsliv, LO og fagorganisasjoner for å skape arbeidsplasser for flyktninger.
- Nedsette et politisk utvalg med ansvar for integreringsarbeidet i kommunene.
- Bruke tidligere flyktningers kompetanse og ressurser i å utforme gode tiltak, som virker.
- Kreve at regjeringen følger opp Stortingets vedtak om full kompensasjon til kommunen i integreringsarbeidet.
- Reversere kuttene i dagpenger og til språkopplæring som denne regjeringen har vedtatt.
- Sikre at rettsikkerheten ved behandling av søknader og utvisning ivaretas i tråd med internasjonale konvensjoner og retningslinjer og at klageordninger opprettholdes.
- Arbeiderpartiet skal jobbe for en rask relokalisering i EU og ta sin andel av flyktingene så raskt som mulig.
- Ikke innføre visumplikt for asylsøkere.
- Arbeiderpartiet vil at familiegjenforeningsreglene ikke skal innskrenkes, og at dagens regler for botid, forsørgerkrav (beløp og tid) og enslige mindreårige opprettholdes.
- Raskt kartlegge og iverksette nødvendige tiltak for å redusere negative konsekvenser av traumer og overgrep.

Begrunnelse:

Vest-Agder Arbeiderparti er enig i forliket som seks partier på stortinget inngikk, og de midlertidige lovendringene stortinget vedtok i høst. Politiske ledere og folkevalgte har et særskilt ansvar for hvordan man omtaler mennesker i nød. Vi vil ta vårt ansvar, og størst ansvar har regjeringen. Det går et skarpt skille i integrerings og flyktningpolitikken. Arbeiderpartiet ser mulighetene og ressursene til de som kommer og bosetter seg. Derfor har vi en aktiv politikk for integrering. Vest-Agder Arbeiderparti vil berømme dugnaden som tusenvis av enkeltpersoner, familier og frivillige organisasjoner står for. Vi vil sammen med dem, og gjennom et bredt politisk samarbeid sentralt og lokalt, bidra til at et samlet Norge håndterer denne ekstraordinære situasjonen på en god måte. Vest-Agder Arbeiderparti vil styrke språkopplæringen, også i kombinasjon med arbeidspraksis og tiltak som gir utdanning og arbeid. Derfor er det helt avgjørende at kommunen har nok midler til å kunne igangsette gode tiltak innenfor disse feltene, og få flyktninger raskt over i et hverdagsliv, der den enkeltes ressurser brukes på jobb, venner og skole. God integrering skaper et godt samfunn og er ressurser i vårt felleskap. Vest-Agder Arbeiderparti vil opprette egne politiske utvalg i kommunene for å koordinere integreringsarbeidet. Tidligere flyktninger bør inviteres til å delta i slike utvalg, slik at man kan dra nytte av deres viktige erfaringer. Mennesker i frivillige organisasjoner formidler holdninger og verdier det norske samfunnet er bygget på og som det er viktig å hegne om. Vest-Agder Arbeiderparti vil inkludere de frivillige på en tydelig og forpliktende måte i tiden som kommer. Vi vil også inkludere mottaksdriverne med i dette arbeidet. Vi mener Fylkesmannen må bidra til helhet og samarbeid i hjelpetiltakene på Sørlandet og sikre at alle kommuner får tilstrekkelig kompetent hjelp når det er behov for det. Noen av menneskene på flukt har opplevde store traumer og overgrep. Det er viktig at det gjøres en traumevurdering raskt, slik

at ikke framtidig sykdom og arbeidsuførhet oppstår.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har krevd at kommunene skal kompenseres for sine ekstrautgifter knyttet til mottak og bosetting av flyktninger. Norge skal til enhver tid overholde folkeretten og ivareta asylsøkeres rettssikkerhet og i alternativt budsjett for 2017 gikk Arbeiderpartiet inn for å reversere kuttene i stønader til barnefamilier på mottak. Norge har avtalt å relokalisere 1500 asylsøkere fra Italia og Hellas i løpet av 2016 og 2017. Dette arbeidet er forsinket og det må forventes at regjeringen er en pådriver for å få denne relokaliseringen gjennomført. I forbindelse med behandlingen av innstrammingsforslagene våren 2016 gikk Arbeiderpartiet imot regjeringens forslag om karantenetid og generelt underholds krav for flyktninger, men for at et underholds krav slår inn dersom det ikke søkes om familiegjenforening innen 3 måneder etter at referansepersonen har fått opphold. I alternativt budsjett for 2017 la Arbeiderpartiet inn 15 millioner til forskning og datainnsamling om nyankomne flyktninger.

597 Det offentlige rom, med plass til alle Vest-Agder Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: • Øke helsepersonells kompetanse på utfordringer mennesker med ulik kjønnsidentitet opplever. • Styrke skolehelsetjenesten og satsing på ungdom og psykisk helse. • At kravet om universell utforming i offentlige rom, også må innebære at det finnes f.eks. toalettalternativer som oppleves som trygt også for dem som brytes med kjønnsnormen. • Anerkjennelse begrepet om det tredje kjønn. • Gjøre informasjon om kjønnsidentitet og LHBT lett tilgjengelig på offentlige kontorer som jobber med helsesrelaterte spørsmål.

Begrunnelse:

De to anerkjente juridiske kjønns kategorier i Norge er enten kvinne eller mann. Men kjønnsidentitet er et mangfoldig og komplekst begrep, som innebærer mer enn disse to definisjonene. Flere er født som kvinne eller som mann, men definerer seg som det motsatte kjønn. Likeledes er det også dem som har en kjønnsidentitet som hverken faller inn under kategorien kvinne eller mann, men som har en kjønnsidentitet som varierer. Den regionale LIM-planen (Likestilling, inkludering og mangfoldsplanen), vedtatt av Aust og Vest-Agder fylkesting beskriver dette på en forbilledlig måte. I 2013 innførte Norge en ny diskrimineringslov som blant annet forbyr diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. For å styrke lovens effekt, bør samfunnet legge til rette for universell utforming også for denne gruppen. Vi skal ha et mål om å skape et samfunn der alle åpent kan leve ut sin identitet, sin kjærlighet, seksualitet og sine kjønnsuttrykk basert på likeverd og samtykke, og uten fare for å bli diskriminert eller trakassert. I følge LLH (Landsforeningen for lesbiske, homofile, bifile og transepersoner) er det trolig transepersonene som har færrest formelle rettigheter på plass. Det gjelder muligheten for endring av juridisk kjønn, helsetilbud, og annet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslagene om LHBTI/ulik kjønnsidentitet er dekket av representantforslag om LHBTI-handlingsplan, som Arbeiderpartiet leverte våren 2016 (Dokument 8:118 S (2015-2016)), med unntak av forslaget om toalettalternativer. Forslaget om skolehelsetjenesten og psykisk helse er gjeldende politikk og tatt opp blant annet i representantforslag om satsing på psykisk helse i skolen sommeren 2015 (Dokument 8:134 S (2014-2015))

601 Mottaksstruktur for asylsøkere Vest-Agder Arbeiderparti

Forslag:

Mottakstrukturen for asylsøkere må gjennomgås. Spesielt bør disse forhold vurderes: • Samarbeid mellom statlige mottaksmyndigheter og kommunene. Kommunenes medbestemmelse og forutsigbarhet vil være viktige forhold å få vurdert. • Muligheter for å redusere antall flyttinger for asylsøkerne og få dem bosatt varig så fort som mulig. • Vurdere enklere og mindre byråkratiske måter å finansiere utgifter til og samordne velferdstjenester på, før opphold er innvilget, herunder se på Fylkesmannens rolle.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet mener mottaksstrukturen bør vurderes. Nærhet til kommunene, mindre flytting og raskest mulig permanent bosetting bør tillegges stor vekt. Behovet for beredskap og sikkerhet bør inngå i en slik vurdering. Det bør også gjennomføres en evaluering av kvaliteten i henholdsvis private, offentlige og ideelle mottak. Mottakenes plikt til å tilby meningsfull aktivitet til beboerne må etterleves.

**611 Hjelpemidler
 Vest-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Hjelpemidler for bevegelseshemmede må beholdes i hjelpemiddelsentralen og finansieres gjennom folketrygden.

Begrunnelse:

Det er på ny snakk om at hjelpemidlene skal overtas av kommunene. Dette har vært foreslått tidligere, i dag er det hjemlet i folketrygden, og behovene dekkes. Det fryktes et dårligere tilbud hvis kommunen overtar dette, da finansieringen vil bli satt opp mot andre behov kommunen har. Det oppleves stadig at tjenester tas bort, at det legges på egenandeler, og at småting en tidligere fikk nå må kjøpes selv. Det blir stadig innhogg i trygda, som for mange er lav. Dette skaper fortvilelse for mange med lav trygd, og det fører til at deltakelse i sosiale settinger må prioriteres bort

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Meld. St. 14 (2014-2015) Kommunereformen foreslår at hjelpemidler i dagliglivet kan flyttes ut av folketrygden og over til kommunene. Meldingen, som ble lagt fram i mars 2015, inneholder forslag om at hjelpemidler i dagliglivet (såkalte basishjelpemidler) kan overføres til større kommuner. Arbeiderpartiet går imot en overføring av ansvaret til kommunene da det kan innebære lokale forskjeller i lovanvendelsen og tildelingene. Anskaffelse på hjelpemiddelområdet er kompetansekrevende og Ap støtter FFO og NHF sitt syn om at tilbudet kan bli skadelidende og kompetansen svekkes dersom ansvaret desentraliseres. Vi vil derfor arbeide for at dette fortsatt skal ligge hos Nav hjelpemiddelsentral.

**612 Likebehandling
 Vest-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne må realiseres på alle områder raskt.

Begrunnelse:

Spesielt for barn og unge er utestengelse på grunn av manglende praktisk tilrettelegging vanskelig. Det være seg barn som ikke kommer inn i skoler, som ikke blir invitert på fellesturer fordi det er manglende tilrettelegging underveis eller ved reisemålet er noe ingen barn bør oppleve. Bevegelseshemmede elever må gis samme tilbud og behandles likeverdig med øvrige elever. Mange bevegelseshemmede opplever at skolen ikke behandler dem likeverdig ved at for eksempel bevegelseshemmede barn blir sendt i fysioterapi når andre har gym og at de får fri når resten av klassen reiser på leir.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Vi ønsker et samfunn der alle skal med.

639 Barns rettigheter Kjelsås Arbeiderpartilag

Forslag:

Arbeiderpartiet skal arbeide for at norsk lovgivning tydelig favoriserer barns rettigheter jfr Barnekonvensjonen, framfor innvandringspolitiske hensyn.

Begrunnelse:

Vi viser til Høyesteretts dom før jul 2012, som satte innvandringspolitiske hensyn først og nektet barn født og oppvokst i Norge opphold. Kjelsås Arbeiderpartilag mener dette er uverdigg at barns rettigheter settes til side

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til vedtak "Norge må si ja til klageordning for Barnekonvensjonen" fra årsmøtet i Oslo Ap 2014. Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet støttet i utgangspunktet dagens rettstilstand hva gjelder vurderingen av opphold på humanitært grunnlag i saker som gjelder barn. Den legger til grunn at hensynet til barnets beste skal være et "grunnleggende hensyn." Dette er imidlertid ikke til hinder for at innvandringsregulerende hensyn kan tillegges større vekt. Norsk rett forutsettes her å samsvare med Barnekonvensjonen. Ved vurderingen av asyl så støtter Arbeiderpartiets dagens rettstilstand som krever at det ved denne vurderingen skal tas hensyn til om søkeren er barn og på denne måten kunne legge til grunn en lavere terskel for at vedkommende skal anses å ha et beskyttelsesbehov. Dagens regler forutsettes å være i samsvar med Norges folkerettslige forpliktelser.

**662 EMA i barnevernet
 AUF i Hedmark**

Forslag:

At barnevernet, gjennom barnevernlovens kapittel 5A, skal få direkte omsorgsansvar for alle enslige asylsøkende barn som kommer til Norge, også de mellom 15 og 18 år

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet mener saksbehandlingen for enslige mindreårige asylsøkere må prioriteres, slik at minst mulig av barndommen tilbringes på mottak. God barnefaglig oppfølging er viktig på mottakene. Hver uke forsvinner det i gjennomsnitt ett barn fra norske asylmottak som ikke kommer til rette igjen. Dette er en uholdbar situasjon. Å gi barnevernet ansvar for alle enslige mindreårige asylsøkere er et tiltak mot forsvinninger. I tillegg må arbeidet for de barna som er forsvunnet intensiveres og forbedres.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Anslås å gi en nettoøkning i budsjettet om lag 1 934 mill. kroner.

**680 Utbytte fra norske mottak
 AUF i Hedmark**

Forslag:

At muligheten for å ta ut utbytte fra driften av asylmottak avvikles på lik linje som ved utbytte ved privatskoler (friskoleloven).

Begrunnelse:

Driften av asylmottak er for mange av de aller svakeste flyktningene en sentral del av hverdagen og tilværelsen i påvente av svar om asylstatus og bostedskommune. Mange av de private norske mottakene driftes på et minimumsnivå som en bevisst strategi for at private eiere skal kunne gå med overskudd og ta utbytte i millionklassen. Det er klart at Norge trenger en «buffer» med mottaksplasser når behovet viser seg, i forlengelse av det kommuner og underliggende statlige direktorat har til disposisjon. Likevel er det av betydning å fremheve at en avvikling av mulighet for utbytte vil kunne dekkes av frivillige organisasjoner som gjennomfører asyldriften på en mer fordelaktig måte, enn slik vi har sett få asylbaroner berike seg de siste årene, med skattebetalernes midler.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

UDI må ha tilstrekkelig med ressurser for å kunne ha en god dialog med vertskommunene når nye asylmottak skal etableres. Det må ses på kostnadsreduserende tiltak i driften av mottakene. De store asylankomstene krever flere ansatte, men der konkrete arbeidsoppgaver kan utføres av asylsøkerne selv, må det legges til rette for det. Asylmottak og nye brakkebyer bør drives i regi av det offentlige eller av ideelle aktører. Ved behov for å inngå avtaler med flere driftsoperatører utover dette vil Arbeiderpartiet vurdere om det er riktig å legge inn klausuler om begrensninger eller forbud mot utbytte.

**686 EMA i barnevernet
 AUF i Østfold****Forslag:**

At barnevernet, gjennom barnevernlovens kapittel 5A, skal få direkte omsorgsansvar for alle enslige asylsøkende barn som kommer til Norge, også de mellom 15 og 18 år

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet mener saksbehandlingen for enslige mindreårige asylsøkere må prioriteres, slik at minst mulig av barndommen tilbringes på mottak. God barnefaglig oppfølging er viktig på mottakene. Hver uke forsvinner det i gjennomsnitt ett barn fra norske asylmottak som ikke kommer til rette igjen. Dette er en uholdbar situasjon. Å gi barnevernet ansvar for alle enslige mindreårige asylsøkere er et tiltak mot forsvinninger. I tillegg må arbeidet for de barna som er forsvunnet intensiveres og forbedres.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti støtter intensjonene i forslaget og viser til forslag fra Østfold Arbeiderparti om barnevernet.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Anslås å gi en nettoøkning i budsjettet om lag 1 934 mill. kroner.

**689 Utbytte fra norske mottak
 AUF i Østfold****Forslag:**

At muligheten for å ta ut utbytte fra driften av asylmottak avvikles på lik linje som ved utbytte ved privatskoler (friskoleloven).

Begrunnelse:

Driften av asylmottak er for mange av de aller svakeste flyktningene en sentral del av hverdagen og tilværelsen i påvente av svar om asylstatus og bostedskommune. Mange av de private norske mottakene driftes på et minimumsnivå som en bevisst strategi for at private eiere skal kunne gå med overskudd og ta utbytte i millionklassen. Det er klart at Norge trenger en «buffer» med mottaksplasser når behovet viser seg, i forlengelse av det kommuner og underliggende statlige direktorat har til disposisjon. Likevel er det av betydning å fremheve at en avvikling av mulighet for utbytte vil kunne dekkes av frivillige organisasjoner som gjennomfører asyldriften på en mer fordelaktig måte, enn slik vi har sett få asylbaroner berike seg de siste årene, med skattebetalernes midler.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Det må være en klar målsetning at flere mottak drives enten av det offentlige eller av ideelle organisasjoner.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

UDI må ha tilstrekkelig med ressurser for å kunne ha en god dialog med vertskommunene når nye asylmottak skal etableres. Det må ses på kostnadsreducerende tiltak i driften av mottakene. De store asylankomstene krever flere ansatte, men der konkrete arbeidsoppgaver kan utføres av asylsøkerne selv, må det legges til rette for det. Asylmottak og nye brakkebyer bør drives i regi av det offentlige eller av ideelle aktører. Ved behov for å inngå avtaler med flere driftsoperatører utover dette vil Arbeiderpartiet vurdere om det er riktig å legge inn klausuler om begrensninger eller forbud mot utbytte.

**702 Styrking av integreringsmidler
Fredrikstad Arbeiderparti****Forslag:**

Integreringsmidler til barn og ungdomsorganisasjoner må styrkes.

Begrunnelse:

Sikre at barn og ungdom har mulighet til å delta i organisasjonslivet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti støtter intensjonene i forslaget.

Innstilling fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Sentralstyret:**

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Barne- og ungdomsorganisasjonene gir et meningsfullt tilbud til barn og unge og er samtidig de viktigste rekrutteringsarenaene for videre frivillig engasjement. Arbeiderpartiet mener at grunnstøtten til barne- og ungdomsorganisasjonene må økes for å stimulere til mer aktivitet i hele landet. Økt tilrettelegging og

styrket økonomi for særlig ungdomsorganisasjonene og frivilligsentralene vil kunne utløse mye frivillig engasjement i alle aldersgrupper. Den forskjellen frivillige utgjør i dagens flyktningsituasjon, er uvurderlig og må stimuleres.

751

Møre og Romsdal Ap

Forslag:

Alle innvandrergupper bør behandles likt mht. opplæring i norsk og samfunnsfag (norsk kultur og system). Det er behov for norskopplæring både på norsk og på lokal dialekt. Deler av introduksjonsprogrammet bør være en universell ordning for innvandrere. En form for organisert introduksjonsprogram for andre innvandrere enn flyktninger vil være et godt og viktig verktøy for å lette integreringen av disse gruppene, både arbeidstakere og deres familier. Rett til skolegang med samaldringer i videregående- og grunnskole.

Begrunnelse:

Innvandrere kommer til Norge av ulike grunner og på ulike vilkår. Noen kommer som flyktninger. Andre er arbeidsinnvandrere som kommer alene eller med familie. Noen er familiemedlemmer av norske statsborgere. Flyktninger som har fått oppholdstillatelse er innvandrere til Norge på lik linje med andre innvandrergupper. Flyktingene blir imidlertid tildelt en bosettingskommune, som får ulike tilskudd fra staten for å dekke kostnadene ved bosettingen og den innledende utdanningen av de bosatte. Andre innvandrere er i større grad overlatt til seg selv ved ankomsten til Norge. Tiltakene for å komme inn i samfunnet er da mer avhengig av arbeidsgiver. Bedrifter forsøker ofte å drive integreringstiltak for arbeidsinnvandrere i egen regi. Dette er krevende, og arbeidsinnvandrerne får ofte ikke det tilbudet de burde ha hatt. Arbeidsinnvandrere kan derfor bli isolerte til arbeidsplassen og arbeidsmiljøet.

Innvandrede ektefeller både til nordmenn og andre innvandrere kan også fort bli isolert, spesielt på grunn av språkproblemer. Selv om utgangspunktet er forskjellig, møter ulike innvandrere mange av de samme utfordringene i møte med det norske samfunnet. God integrering betyr at innvandrere kommer raskest mulig inn i det norske samfunnet slik at de kan skape seg et godt liv og bidra til fellesskapet. En universell ordning for opplæring i norsk og samfunnsfag vil bidra til dette. Det er i alles interesse at vi lykkes best mulig med integreringen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslagene ble behandlet i representantskapsmøte i Møre og Romsdal Arbeiderparti 19. november 2016.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Introduksjonsprogrammet er et kommunalt tilbud og er en av de to ordningene i introduksjonsloven. Et vilkår for å ha rett til introduksjonsprogram, er at man har behov for grunnleggende kvalifisering og at man er flyktning eller opphold på humanitært grunnlag, eventuelt har fått opphold fordi man er familiemedlem til den som har fått opphold fordi vedkommende er flyktning eller på grunn av sterke menneskelige hensyn. Kommunen vurderer om personen er i målgruppa for ordningen og fatter et vedtak om tildeling av program (eller avslag). Det kan alltid vurderes om flere bør omfattes av ordningen, men rasjonalet er at personer i disse gruppene typisk har et større behov for grunnleggende kvalifisering enn andre innvandrere. Å utvide ordningen ytterligere vil også ha et betydelig kostnadselement.

752

Møre og Romsdal Ap

Forslag:

Det må utarbeides gode og raske systemer for registrering, anerkjennelse og godkjenning av utenlandsk utdanning, arbeidserfaring og kompetanse. Godkjenningen må så langt som mulig likestille kvalifikasjoner uavhengig av opprinnelsesland, og sikre rask tilpasning til norske forhold uavhengig av språk og morsmål. Der det er behov for testing av kunnskap og kompetanse, eksempelvis av matematikkunnskaper, må denne testingen være språknøytral.

Begrunnelse:

Innvandrere kommer til Norge av ulike grunner og på ulike vilkår. Noen kommer som flyktninger. Andre er arbeidsinnvandrere som kommer alene eller med familie. Noen er familiemedlemmer av norske statsborgere. Flyktninger som har fått oppholdstillatelse er innvandrere til Norge på lik linje med andre innvandrergupper. Selv om utgangspunktet er forskjellig, møter ulike innvandrere mange av de samme utfordringene. Ett viktig hinder for å komme inn i det norske arbeidslivet er vansker med å få godkjent utenlandsk utdanning og kvalifikasjoner på grunn av særnorske utdanningskrav og/eller vurderingssystemer som betinger at de behersker norsk. Slik går norske virksomheter glipp av verdifull kvalifisert arbeidskraft og nyttig kompetanse. For å unngå dette, er det viktig med enkel og rask godkjenning av innvandreres utdanning og kvalifikasjoner, slik at de raskest mulig kan bidra med sin kompetanse i det norske arbeidslivet. Norsk kunnskaper og kunnskap om særegne norske forhold må kunne vurderes særskilt og ved behov. Vi må sikre landet hoder, hender og arbeidskraft for framtida. Dette er også gode integreringstiltak som bidrar til at innvandrere kommer raskest mulig inn i det norske samfunnet og finner seg til rette i det norske arbeidslivet, slik at de kan skape seg et godt liv og bidra til fellesskapet. Slik skapes også bedre forståelse mellom ulike kulturer. Det er i alles interesse at vi lykkes best mulig med integreringen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslagene ble behandlet i representantskapsmøte i Møre og Romsdal Arbeiderparti 19. november 2016.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget kan anses ivaretatt i og med dagens ordninger for godkjenning av utenlandsk utdanning gjennom blant annet NOKUT og NAV realkompetansevurdering. Det må imidlertid til enhver tid vurderes om disse ordningene skal styrkes og omstruktureres for å gjøre disse så gode og effektive som mulig. Kompetanse kartlegging og godkjenning er omtalt i integreringsmeldingen - Fra mottak til arbeidsliv - våren 2016 og AP foreslo å styrke både NOKUT og NAVs realkompetansevurdering i alternativt budsjett for 2017.

753

Møre og Romsdal Ap

Forslag:

Frivilligsentralene i kommunene må utvikles til gode arenaer for hverdagsintegrering av innvandrere gjennom aktivisering og nettverksbygging i frivillige lag og foreninger. Staten bør øremerke midler til integreringstiltak gjennom frivilligsentralene.

Begrunnelse:

Innvandrere kommer til Norge av ulike grunner og på ulike vilkår. Noen kommer som flyktninger. Andre er arbeidsinnvandrere som kommer alene eller med familie. Noen er familiemedlemmer av norske statsborgere. Flyktninger som har fått oppholdstillatelse er innvandrere til Norge på lik linje med andre innvandrergupper. Selv om utgangspunktet er forskjellig, møter ulike innvandrere mange av de samme utfordringene. Aktivisering og nettverk er avgjørende for hverdagsintegrasjonen av innvandrere, både for det sosiale livet og for å komme i betraktning på arbeidsmarkedet. Her er samarbeid med frivillige lag og organisasjoner viktig. De kommunale frivilligsentralene har en sentral rolle i å bistå og samordne det frivillige arbeidet i kommuner og lokalsamfunn. Det må derfor legges til rette for at frivilligsentralene kan utvikles som møteplasser hvor innvandrere og andre kan bygge sosial omgangskrets, bli kjent med hva som foregår i nærmiljøet, og skaffe seg nyttige og nødvendige nettverk. Dette er et godt integreringstiltak som vil bidra til at innvandrere kommer raskere inn i det norske samfunnet, slik at de kan skape seg et godt liv og bidra til fellesskapet. Det er i alles interesse at vi lykkes best mulig med integreringen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslagene ble behandlet i representantskapsmøte i Møre og Romsdal Arbeiderparti 19. november 2016.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget kan anses ivaretatt gjennom Arbeiderpartiets forslag i alternativt budsjett for 2017 hvor det foreslås å styrke tilskuddet til frivilligsentralene med 20 millioner kroner samt en styrking av frivilligheten i asylmottak med 50 millioner kroner. Det kan for øvrig diskuteres om noen av midlene til frivilligsentralene skal øremerkes integreringsarbeidet.

754

Møre og Romsdal Ap

Forslag:

Fullverdige utdanningsløp for flyktninger som gir fullverdige karakterer og vitnemål er viktig for at bosatte flyktninger skal lykkes og bli konkurransedyktige på arbeidsmarkedet. Likestilling av voksenrett og ungdomsrett ved opptak til videregående skole er et enkelt og svært målrettet integreringstiltak. Antall søkere med ungdomsrett og voksenrett må legges til grunn ved dimensjonering og finansiering av linjetilbudene ved de videregående skolene.

Begrunnelse:

Å lykkes med integreringen av flyktninger er viktig for Norge. Flyktingene må komme seg inn i samfunnet og arbeidslivet på best mulig vis. De må bli selvhjulpne slik at de kan bidra i og for

fellesskapet på lik linje med andre nordmenn. Flyktninger som har fått oppholdstillatelse blir tildelt en bosettingskommune, som får ulike tilskudd fra staten for å dekke kostnadene ved bosettingen og den innledende utdanningen de bosatte. Den grunnleggende kvalifiseringen starter som oftest med Introduksjonsprogrammet som forbereder til videre opplæring eller tilknytning til yrkeslivet. Den viktigste forberedelsen til videre utdanning er fullverdig grunnskoleutdanning, som gir grunnlag for ordinær videregående utdanning. Slik utdanning kan gis gjennom Introduksjonsprogrammet. Deretter er det viktig at grunnskoleutdannede innvandrere med både ungdomsrett (under 25 år) og voksenrett (over 25 år) har fulle rettigheter til opptak ved videregående skole, slik at tilbudene ved de videregående skolene dimensjoneres rett i forhold til utdannings- og kvalifiseringsbehovet for bosatte flyktninger. Kun med ordinær og fullgod utdanning vil flyktningene stå like sterkt i arbeidslivet som andre arbeidstakere. Samtidig sikres landet kvalifiserte hoder, dyktige hender og riktig arbeidskraft for framtida. Det er dette god integrering handler om. Uansett hvor mange flyktninger Norge tar imot, må vi lykkes med det.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslagene ble behandlet i representantskapsmøte i Møre og Romsdal Arbeiderparti 19. november 2016.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Utdanning og arbeid er nøkler for å sikre god integrering. I enkelte innvandrergupper er det en altfor høy andel som ikke er i jobb. Mange som kan og vil jobbe står utenfor arbeidslivet. Vi vil senke terskelen for å delta. Forslaget til partiprogram tar opp en rekke tiltak for å bidra til dette. Rett til utdanning er ett tiltak, men mange steder vil plasshensyn gjøre det vanskelig å likestille voksenrett og ungdomsrett.

755

Møre og Romsdal Ap

Forslag:

Rask opp- og nedbygging av asylmottakskapasiteten og i kommunenes bosettingskapasitet (jojokapasitet) gir dårlig integrering. Det bør satses på referansemottak med mer langsiktige kontrakter som kan ivareta kompetanse og veilede andre ved behov. Disse kan gjerne være kommunale, og gjerne i kommuner som også har kompetanse innen bosetting.

Begrunnelse:

Behovet for asylmottak og bosetting av flyktninger med innvilget opphold varierer nødvendigvis i takt med tilstrømmingen av asylsøkere til Norge. Samtidig tar det lang tid å bygge opp kompetanse innen flyktning- og integreringsarbeid i kommunene. Opplæringen og kvalifiseringen til å bo i Norge starter i asylmottakene, så god mottaksdrift er et viktig for dette. Drift av asylmottak lyses ut på anbud, og kontraktene er normalt på inntil seks år, med tre måneders oppsigelsestid. Mange kommuner har begrenset kompetanse om kommersielle anbudsrunder og drift på slike vilkår. Resultatet er at langt de fleste asylmottak er drevet av store private aktører, til tross for målsettingen om flere offentlige og ideelle drivere. Etablering av utvalgte referansemottak med mer langsiktige kontrakter som kan ivareta kompetanse og veilede andre aktører ved behov vil motvirke dette. Slik ivaretagelse av kompetansen også i perioder med lav asyltilstrømning vil dessuten sikre best mulig integrering av flyktningene som blir bosatt. Referansemottak kan derfor gjerne være kommunale, og gjerne i kommuner som også har kompetanse innen bosetting.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslagene ble behandlet i representantskapsmøte i Møre og Romsdal Arbeiderparti 19. november 2016.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er avgjørende å sikre rammer for mottak, saksbehandling, bosetting og integrering tilpasset det store antallet som kommer. Det er nødvendig å se på mulige forenklinger i registrering og mottak av flyktninger. UDI må ha tilstrekkelig med ressurser for å kunne ha en god dialog med vertskommunene når nye asylmottak skal etableres. Det må ses på kostnadsreduserende tiltak i driften av mottakene. De store asylankomstene krever flere ansatte, men der konkrete arbeidsoppgaver kan utføres av asylsøkerne selv, må det legges til rette for det. Asylmottak og nye brakkebyer bør drives i regi av det offentlige eller av ideelle aktører. Ved behov for å inngå avtaler med flere driftsoperatører utover dette vil Arbeiderpartiet vurdere om det er riktig å legge inn klausuler om begrensninger eller forbud mot utbytte. Det er viktig å sørge for at det er god kvalitet i alle asylmottak, uavhengig av eieform. Mottakenes plikt til å tilby meningsfull aktivitet til beboerne må etterleves.

756

Møre og Romsdal Ap**Forslag:**

Asylsøkere bør ikke få arbeidstillatelse – dette fører til sosial dumping og svart arbeid. Boplikt i bosettingskommunene for flyktninger er en dårlig idé. Innvandrere må få flytte dit de får jobb og skoleplass som andre nordmenn. Det må legges til rette for språk- og arbeidspraksis samt mentorskap i samarbeid med næringsliv, arbeidsgiverorganisasjoner og offentlige virksomheter for bosatte flyktninger. Dette vil lette inngangen til norsk arbeidsliv, og gjør det lettere å lykkes som arbeidstaker.

Begrunnelse:

Å lykkes med integreringen av flyktninger er viktig for Norge. Flyktingene må komme seg inn i samfunnet og arbeidslivet på best mulig vis. De må bli selvhjulpne slik at de kan bidra i og for fellesskapet på lik linje med andre nordmenn. Asylsøkere har ikke innvilget opphold i Norge. De bør derfor ikke gis arbeidstillatelse. Om de gis arbeidstillatelse, vil dette fort kunne føre til sosial dumping og utstrakt svart arbeid. Flyktninger som har fått oppholdstillatelse er imidlertid innvandrere til Norge på lik linje med andre innvandrergupper. De blir tildelt en bosettingskommune, som får ulike tilskudd fra staten for å dekke kostnadene ved bosettingen og den innledende utdanningen de bosatte. Likevel bør det ikke innføres en spesiell boplikt for denne innvandrergruppa. Som andre med lovlig opphold i Norge må de få flytte dit de får jobb og skoleplass. Alternativet er at mange vil ende opp som sosialklienter. Samtidig er det viktig at lokalsamfunnene legger til rette for best mulig inngang til arbeidslivet for bosatte og kvalifiserte flyktninger, både gjennom språkpraksis og arbeidspraksis. Dette løses best i godt samarbeid mellom det offentlige og lokalt næringsliv.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslagene ble behandlet i representantskapsmøte i Møre og Romsdal Arbeiderparti 19. november 2016.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet støtter dagens regelverk for midlertidige arbeidstillatelser for asylsøkere med de krav loven setter. Dette betyr at det skal være høy sannsynlighet for opphold og at kravet til identitet står fast. I forbindelse med behandlingen av integreringsforliket våren 2016 gikk AP inn for å fjerne kravet om gjennomført asylintervju.

757

Møre og Romsdal Ap

Forslag:

Stortinget har vedtatt at Norge skal ta imot 8000 kvoteflyktninger i løpet av perioden 2015 – 2017. Denne avtalen må respekteres og følges opp. Norges andel av kvoteflyktninger som følge av avtalen mellom EU og Tyrkia må komme i tillegg til dette. Det samme må kvoteflyktninger Norge tar imot som følge av saneringen av flyktingeleiren i Calais. Dette er internasjonal solidaritet i praksis. Det forebygger også press på Europas grenser og nye folkevandringer gjennom Europa.

Begrunnelse:

Ikke siden 2. verdenskrig har verden opplevd så store folkeforflytninger. Mange er på flukt fra krig og nød. Flyktingene samles i stor grad i flyktingeleirer i nærområdene til krigene, blant annet i Jordan, Libanon og Tyrkia. Dette skaper urimelig press på infrastruktur og andre forhold i disse landene. Forholdene i mange flyktingleirer er dessuten uholdbare. Mange flyktninger ønsker å komme seg videre til land hvor de kan bli del av et fungerende samfunn, og kan komme seg videre i livet. I 2015 la derfor mange ut på vandring gjennom Europa, og skapte en flyktingkrise. Dette resulterte i en avtale mellom EU og Tyrkia, som også omfatter Norge, hvor rike Europa betaler Tyrkia for å holde flyktingene ute av våre land. Et slikt usolidarisk system skaper frustrasjon og uro blant flyktingen, og vil før eller siden føre til nytt press på Europas grenser og folkevandringer som ikke lar seg kontrollere. Kontrollert mottak av kvoteflyktninger vil motvirke dette.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslagene ble behandlet i representantskapsmøte i Møre og Romsdal Arbeiderparti 19. november 2016.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er ivaretatt i og med vedtaket om dette i stortinget og regjeringen har opplyst om at den er i rute med å få gjennomført vedtaket. Hvor disse 8000 hentes fra er av underordnet betydning. Det avgjørende er at det er snakk om kvoteflyktninger fra Syria. For øvrig så kommer relokiseringsavtalen med EU i tillegg til dette og omfatter ikke kvoteflyktninger, men asylsøkere i Italia og Hellas.

758

Møre og Romsdal Ap

Forslag:

Saksbehandlingen i UDI må halveres snarest. Norge er et av de landene som tar i mot færrest flyktninger, og har lengst behandlingstid.

Begrunnelse:

En generell reduksjon av saksbehandlingstid må ikke få konsekvenser ved at andre enkeltgrupper får lengre saksbehandlingstid.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslagene ble behandlet i representantskapsmøte i Møre og Romsdal Arbeiderparti 19. november 2016.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er avgjørende å sikre rammer for mottak, saksbehandling, bosetting, integrering og yrkesdeltakelse tilpasset det store antallet som kommer. Det er nødvendig å se på mulige forenklinger i registrering og mottak av flyktninger, mulige tiltak for å få ned saksbehandlingstider og andre forbedringer som kan korte ned tiden fra ankomst til bosetting for dem som har krav på opphold, og rask og effektiv utsending av de som ikke har det.

771 Mer norskopplæring i asylmottak Østfold Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil arbeide for at de asylsøkere som i dag har krav på 250 timers norskundervisning skal ha muligheten til å fortsette språkopplæringen i tiden de bor i asylmottak frem til «Lov om introduksjonsordning» trer i kraft.

Begrunnelse:

Asylsøkere over 16 år i ordinære mottak har i dag krav på 250 timers norskopplæring. Unntaket er de som er omfattet av 48 timers-regelen, Dublinprosedyren, beboere i transittmottak og de med avslag. Barn i asylmottak har krav på skolegang. Vi vet at botiden i asylmottak for mange øker. Dette har bakgrunn i den tid det tar å få behandlet asylsøknaden og deretter ventetid på bosettingskommune. 250 timer norskopplæring er ikke mye. 5 timer om dagen tilsvarer dette 10 uker. En asylsøkerfamilie vil da raskt oppleve at det er stort gap mellom barna og forelderens språkferdigheter og erfaringer om norsk kultur. Når familien så får tilbud om bosettingskommune er avstanden mellom bar og foreldre være formidabel. Rollene vil i mange situasjoner byttes om fordi det er barna som må bistå foreldrene i å forstå, både rent språklig men også samfunnsmessig. Selv om vi stadig er mer bevisste behov for uavhengige tolker er det barna som bærer mye av ansvaret i hverdagen. Det er verken heldig for barn

eller foreldre. Vi har sett at gapet mellom barn og voksne kan føre til strengere krav til barna fordi der er en opplevelse og frykt for at barna skal glemme egen kulturbakgrunn. Vi har sett at barna har fått innsikt i saker som burde vært voksensak for far eller mor (eks. helsebeskrivelser/ NAVskriv osv). Det er heller ikke vanskelig å tenke seg vanskeligheten med å følge barna opp i forhold til skolen, eller ansvaret barna blir alene om å bære. Dersom voksne over 16 år har rett på norskopplæing i den botiden de har på asylmottaket, vil gapet kunne være mindre mellom foreldre og barn. Barn vil kunne forbli barn i større grad. Og foreldre vil være mindre avhengig av barna for å forstå samfunnet. Integreringsmulighetene vil også kunne være helt annerledes også for asylsøkere uten familie, som da vil kunne møte livet i en kommune med en økt språkforståelse. En annen positiv effekt med økt tilgang til norskundervisning i mottak er at det har positive helsegevinster. Det motarbeider depresjoner og passiviseringstilstanden som mennesker naturlig kommer i når hverdagen inneholder så nær som ingenting. Den økonomiske investeringen det er å legge i mer norskundervisning vil vi helhetlig kunne få igjen på andre områder i samfunnet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslaget er vedtatt av Østfold Arbeiderpartis årsmøte.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er ivaretatt i og med Arbeiderpartiets forslag i alternativt budsjett for 2016 og 2017 hvor denne satsingen ligger inne.

834 Drift av norske asylmottak Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

- Arbeiderpartiet mener at asylmottak i større grad skal driftes av det offentlige eller ideelle. - At muligheten for å ta ut utbytte fra driften av asylmottak begrenses. - Arbeiderpartiet vil endre kravene for tilbudet i mottak til å inneholde norskopplæring, idrett, kultur og annen frivillighet, samt legge til rette for kostnadsfrie fritidsaktiviteter for alle barn i mottak. - Arbeiderpartiet vil styrke rammevilkårene for frivillige organisasjoner som driver aktiviteter i mottak. - Arbeiderpartiet vil utvikle en felles kvalitetsstandard for mottak som inneholder krav til utforming og tjenester samt bemanningsnorm. - At alle barn i mottak skal ha rett på gratis barnehageplass

Begrunnelse:

Driften av asylmottak er for mange av de aller svakeste flyktingene en sentral del av hverdagen og tilværelsen i påvente av svar om asylstatus og bostedskommune. Mange av de private norske mottakene driftes på et minimumsnivå som en bevisst strategi for at private eiere skal kunne gå med overskudd og ta utbytte i millionklassen. Det er klart at Norge trenger en «buffer» med mottaksplasser når behovet viser seg, i forlengelse av det kommuner og underliggende statlige direktorat har til disposisjon. Likevel er det av betydning å fremheve at en avvikling av mulighet for utbytte vil kunne dekkes av frivillige organisasjoner som gjennomfører asyldriften på en mer fordelaktig måte, enn slik vi har sett få asylbaroner berike seg de siste årene, med skattebetalernes midler. Det er et mål at ventetiden i mottak skal være kortest mulig. I dag tilbringer mange altfor lang tid i mottak, med minimalt av innhold og aktivitet. Vi mener det er nødvendig med en omlegging av mottakssystemet og UDIs krav til innhold i mottakene. Det bør være et uttalt mål at beboere aktiviseres og blir inkludert i sine lokalsamfunn. Alle gode krefter bør involveres i dette arbeidet, som for eksempel

interesseorganisasjoner, frivillige og næringsliv. Mottakene og kommunene må strekke seg langt for å tilby gratis fritidstilbud til alle barn i mottak. Barn i mottak er særlig sårbare, og fortjener å ha like muligheter som barn som er bosatt i Norge. Alle barn bør få rett til barnehageplass iht barnehageloven § 12 a. Barnehageplassene bør være gratis, og lovfestet uavhengig av foreldres status i søknadsprosessen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det må ses på kostnadsreduserende tiltak i driften av mottakene. De store asylankomstene krever flere ansatte, men der konkrete arbeidsoppgaver kan utføres av asylsøkerne selv, må det legges til rette for det. Asylmottak og nye brakkebyer bør drives i regi av det offentlige eller av ideelle aktører. Ved behov for å inngå avtaler med flere driftsoperatører utover dette vil Arbeiderpartiet vurdere om det er riktig å legge inn klausuler om begrensninger eller forbud mot utbytte. Arbeiderpartiet ønsker at alle barn i asylmottak skal ha barnehageplass og foreslo i alternativt budsjett for 2017 å fase inn 3-åringene først. I forslag til alternativt budsjett ble det også foreslått å styrke frivilligheten på mottakene med 50 millioner kroner. Det er viktig å sørge for at det er god kvalitet i alle asylmottak, uavhengig av eieform. Mottakenes plikt til å tilby meningsfull aktivitet til beboerne finnes i dag og må etterleves.

835 Introduksjonsprogrammet Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

Introduksjonsprogrammet skal tilpasses den enkelte og differensieres slik at de individuelle mulighetene, ferdighetene og eventuelle utfordringer best mulig kartlegges. Målet er at de skal lære seg norsk og komme seg ut i arbeid raskest mulig.

Begrunnelse:

Mennesker på flukt er en stor ressurs hvis vi klarer å legge til rette for at den enkelt, nærmiljøet og samfunnet kan nyte godt av disse. Mennesker kommer til Norge med forskjellige utgangspunkt og behov, derfor kan vi ta i bruk ulike virkemidler for å gjøre menneskene i stand til å bli mer selvstendige og bidra til fellesskapet. Hver enkelt flyktning er forskjellig, med ulike individuelle ferdigheter, kunnskap og evne til å tilegne seg språkkompetanse. For å legge til rette for en raskest og best mulig integrering er det behov for å differensiere dagens introduksjonsprogram til å nettopp finne og løfte de ulike ferdighetene og kompetansen hver enkelt flyktning bærer på.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget anses ivaretatt i og med dagens introlov og introduksjonsprogrammet. Hoveddelen av programmet skal bestå av opplæring i norsk og samfunnskunnskap og tiltak som forbereder til videre opplæring eller tilknytning til yrkeslivet. Opplæring og tiltak skal beskrives i en individuell plan som er utarbeidet i fellesskap med og tilpasset den enkelte deltaker. Kommunene har i dag rom til å gjennomføre ulike forsøk og tilpasse opplegget.

854 Asyl, og inkludering AUF i Akershus

Forslag:

- Arbeiderpartiet vil endre kravene for tilbudet i mottak til å inneholde norskopplæring, idrett, kultur og annen frivillighet, samt legge til rette for kostnadsfrie fritidsaktiviteter for alle barn i mottak. - Arbeiderpartiet vil styrke rammevilkårene for frivillige organisasjoner som driver aktiviteter i mottak. - Arbeiderpartiet vil utvikle en felles kvalitetsstandard for mottak som inneholder krav til utforming og tjenester samt bemanningsnorm. - At alle barn i mottak skal ha rett på gratis barnehageplass - At barnevernet, gjennom barnevernlovens kapittel 5A, skal få direkte omsorgsansvar for alle enslige asylsøkende barn som kommer til Norge, også de mellom 15 og 18 år - At introduksjonsprogrammet skal tilpasses den enkelte og differensieres slik at de individuelle mulighetene, ferdighetene og eventuelle utfordringer best mulig kartlegges. Målet er at de skal lære seg norsk og komme seg ut i arbeid raskest mulig.

Begrunnelse:

Det er et mål at ventetiden i mottak skal være kortest mulig. I dag tilbringer mange altfor lang tid i mottak, med minimalt av innhold og aktivitet. Vi mener det er nødvendig med en omlegging av mottakssystemet og UDIs innholds krav i mottakene. Det bør være et uttalt mål at beboere aktiviseres og blir inkludert i sine lokalsamfunn. Alle gode krefter bør involveres i dette arbeidet, som for eksempel interesseorganisasjoner, frivillige og næringsliv. Mottakene og kommunene må strekke seg langt for å tilby gratis fritidstilbud til alle barn i mottak. Barn i mottak er særlig sårbare, og fortjener å ha like muligheter som barn som er bosatt i Norge. Alle barn bør få rett til barnehageplass ihht barnehageloven § 12 a. Barnehageplassene bør være gratis, og lovfestet uavhengig av foreldres status i søknadsprosessen. Arbeiderpartiet mener saksbehandlingen for enslige mindreårige asylsøkere må prioriteres, slik at minst mulig av barndommen tilbringes på mottak. God barnefaglig oppfølging er viktig på mottakene. Hver uke forsvinner det i gjennomsnitt ett barn fra norske asylmottak som ikke kommer til rette igjen. Dette er en uholdbar situasjon. Å gi barnevernet ansvar for alle enslige mindreårige asylsøkere er et tiltak mot forsvinninger. I tillegg må arbeidet for de barna som er forsvunnet intensiveres og forbedres. Mennesker på flukt er en stor ressurs hvis vi klarer å legge til rette for at den enkelt, nærmiljøet og samfunnet kan nyte godt av disse. Mennesker kommer til Norge med forskjellige utgangspunkt og behov, derfor kan vi ta i bruk ulike virkemidler for å gjøre menneskene i stand til å bli mer selvstendige og bidra til fellesskapet. Hver enkelt flyktning er forskjellig, med ulike individuelle ferdigheter, kunnskap og evne til å tilegne seg språkkompetanse. For å legge til rette for en raskest og best mulig integrering er det behov for å differensiere dagens introduksjonsprogram til å nettopp finne og løfte de ulike ferdighetene og kompetansen hver enkelt flyktning bærer på.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det må ses på kostnadsreduserende tiltak i driften av mottakene. De store asylankomstene krever flere ansatte, men der konkrete arbeidsoppgaver kan utføres av asylsøkerne selv, må det legges til rette for det. Asylmottak og nye brakkebyer bør drives i regi av det offentlige eller av ideelle aktører. Ved behov for å inngå avtaler med flere driftsoperatører utover dette vil Arbeiderpartiet vurdere om det er riktig å legge inn klausuler om begrensninger eller forbud mot utbytte. Arbeiderpartiet ønsker at alle barn i asylmottak skal ha barnehageplass og foreslo i alternativt budsjett for 2017 å fase inn 3-åringene først. I forslag til alternativt budsjett ble det også foreslått å styrke frivilligheten på mottakene med 50 millioner kroner. Det er viktig å sørge for at det er god kvalitet i alle asylmottak, uavhengig av eieform. Mottakenes plikt til å tilby meningsfull aktivitet til beboerne finnes i dag og må etterleves. Videre så foreslo AP i alternativt budsjett å reversere kuttet i norskopplæring på mottak. Introduksjonsloven ivaretar for øvrig muligheten til å tilpasse opplegget. Arbeiderpartiet står videre for at barnevernet skal ha ansvaret for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år, mens de mellom 15-18 skal være på mottak for EMA eller egen avdeling for disse på asylmottak.

867 Respekt og medmenneskelighet i flyktningepolitikken – nei til omfattende stønadskutt

Buskerud Arbeiderparti

Forslag:

Høsten 2015 mistet regjeringen kontroll over asyl- og flyktningepolitikken. Arbeiderpartiet tok sin del av ansvaret for et bredt forlik i Stortinget, uten å gi noen blankofullmakt. Arbeiderpartiet reserverte seg mot integreringshemmende tiltak som økt ventetid på permanent opphold og familiegjennforening og økt bruk av midlertidig opphold. Av samme grunn sier Arbeiderpartiet nei til omfattende kutt i stønadene til personer med lovlig opphold i Norge.

Begrunnelse:

Europeisk politikk står ved et veiskille. 60 millioner er på flukt fra krig og konflikt. Bare i Syria er om lag halvparten av befolkningen fordrevet fra sine hjem. Millioner står i fare for å sulte i hjel eller omkomme på en farefull ferd til tryggere havn. Norge må nå stå fast på sin humanistiske tradisjon. Arbeiderpartiet er del av en internasjonal bevegelse og har alltid satt internasjonal solidaritet høyt, i erkjennelsen av at vi er en del av det globale fellesskapet. Vi må i enda større grad hjelpe folk der de er, men retten til å søke asyl skal være reell. Alle mennesker som kommer til Norge, skal møtes med respekt og medmenneskelighet. Alle flyktninger skal få en verdig behandling. Regjeringen har allerede kuttet betydelig i supplerende stønad til dem som har aller minst. Nå forberedes nye kutt i alderspensjon og uførepensjon til flyktninger, kutt i arbeidsavklaringspenger, stønad til enslig mor eller far, stønad for å kompensere for utgifter til bedring av arbeidsevnen og funksjonsevnen i dagliglivet (hjelpemidler) og grunn- og hjelpestønad. Seinere skal det også vurderes kutt i etterlattepensjonen til flyktninger. Arbeiderpartiet mener at en slik politikk er både usosial, lite medmenneskelig og vitner om manglende respekt. Den vil føre til økt fattigdom. Vi får flere fattige barn. Kostnader veltes over på kommunene, og integreringen av personer med lovlig opphold vil hemmes.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget anses ivaretatt i og med at det ikke er foreslått noe kutt i stønader til flyktninger fra Arbeiderpartiets side.

869 Økt beredskap i asyl- og flyktningepolitikken Buskerud Arbeiderparti

Forslag:

Flyktningekrisa i 2015 viste at det er et stort behov for en omlegging av måten utlendingsmyndighetene organiserer mottak av flyktninger og asylsøkere på. Arbeiderpartiet vil derfor ta initiativ til å få utredet alternative løsninger, herunder en regionalisering av både mottak, saksbehandling og bosetting. I hver region må det legges konkrete beredskapsplaner for rask opp- og nedskalering av kapasiteten i tråd med svingninger i ankomstallene.

Begrunnelse:

I 2015 søkte 31 145 personer asyl i Norge. Situasjonen i Europa og i Norge var kaotisk og kritisk. UDI forberedte seg på 50-60 000 søkere i 2016. Første halvår kom det 1678. Prognosen for 2017 er høyst usikker og oppgis til et sted mellom 3000 og 12 000. Det er skapt mye unødig uro i kommuner som plutselig fikk etablert asylmottak, uten selv å ha vært en del av prosessen. Nå opplever kommuner som har gjort mye for å legge til rette, at mottakene plutselig nedlegges. Den raske nedgangen i antall asylsøkere fra 2015 til 2016 har ført til at det er brukt store millionbeløp til tomme plasser. Dette er penger man i stedet kunne brukt til raskere saksbehandling og bedre integrering, dersom man hadde et bedre system. Avtalen mellom EU og Tyrkia er skjør. Det kan fort bli behov for en ny, rask oppbygging. Derfor må den rolige perioden vi nå opplever, brukes til å øke beredskapen. En regionalisering av mottak, saksbehandling, bosetting og integrering kan ha mange fordeler og bør derfor utredes. Ved å slå sammen dagens to direktorater og etablere saksbehandling regionalt, får man økt fleksibilitet i bruken av personalet. Det etableres ett mottak i hver region, med en beredskapsplan for rask opp- og nedskalering. Transittmottakene kan dermed avvikles. Kommunene får et felles ansvar for bosetting av dem som hører til mottaket i sin region. Integreringen kan dermed starte allerede i mottak, bosettingen gå raskere og ytterligere bidra til behov for færre plasser i mottak. Det vil også gjøre det enklere å inngå avtaler med lokale frivillige organisasjoner. Asylsøkerne kan selv velge region, ut fra hvor det er ledig plass.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det må til enhver tid være god beredskap og kontroll på Norges grenser. Det er avgjørende å sikre rammer for mottak, saksbehandling, bosetting og integrering tilpasset det store antallet som kommer.

Det er nødvendig å se på mulige forenklinger i registrering og mottak av flyktninger, mulige tiltak for å få ned saksbehandlingstid og andre forbedringer som kan korte ned tiden fra ankomst til bosetting.

893 Internasjonalt Hordaland Arbeiderparti

Forslag:

• At Norge må bidra til økt finansiering av hjelpetiltak i flyktingenes nærrområder og spille en aktiv rolle i et felles europeisk eller internasjonalt system for slike hjelpetiltak • Erstatte Dublin-avtalen med en ny avtale som ivaretar dagens utfordringer • Mener at Norge må følge FNs høykommissær sine anbefalinger og dagens returavtaler må gjennomgås i lys av disse anbefalingene

Begrunnelse:

FNs høykommissær for flyktninger har bedt om mer innsats i og rundt Syria. Millioner av flyktninger i nærrområdene trenger hjelp til mat og drikke, husly, varme, strøm og skolegang. Norge arbeider sammen med andre giverland for å finansiere ytterligere hjelpetiltak. Dette arbeidet må sikres og utvikles videre. Dublinavtalen er en asylavtale mellom EU-landene, Island, Sveits, Liechtenstein og Norge. Hordaland Arbeiderparti er i utgangspunktet positive til intensjonen bak Dublinavtalen, og mener at den beste løsningen på de utfordringene på asyl- og flyktningstrømmen er godt samarbeid mellom europeiske stater. Dagens avtale er ikke i stand til å møte de utfordringene den humanitære krisen i Syria har skapt. Dublinavtalen sier at søknaden skal behandles av det første Dublin-landet asylsøkeren kommer til. Hvis asylsøkeren søker om beskyttelse i et annet Dublin-land, skal han eller hun sendes tilbake til det landet som allerede har behandlet søknaden. Menneskesmugling og dårlige vilkår på veien til Europa er et stort problem. Mangel på lovlige veier for flyktninger til Europa åpner for menneskesmugling, og gjør at mennesker som rømmer fra krig og elendighet må risikere livet sitt på vei til sikkerhet. Hordaland Arbeiderparti mener at dette ikke er akseptabelt.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Krig og konflikt, klimaendringer og mangel på framtidshåp i hjemlandet har ført til det største antall flyktninger verden har sett. Situasjonen stiller store krav til verdenssamfunnets evne til å skape fred og utjevne økonomiske forskjeller, og til å avhjelpe flyktingenes prekære situasjon. De fleste flyktninger må få hjelp i sine nærrområder. Det høye antallet flyktninger og asylsøkere stiller Europa og Norge på prøve. Norge har gode forutsetninger for å håndtere denne oppgaven, og skal ta sin del av ansvaret. Norge skal bidra aktivt til å finne internasjonale løsninger for å håndtere situasjonen på en forsvarlig måte. Norge skal gi beskyttelse til de som trenger det, og returnere så raskt som mulig de som ikke har behov for beskyttelse.

**894 Integrering
 Hordaland Arbeiderparti**

Forslag:

-At introduksjonsprogrammet må innrettes med særlig vekt på språkpraksis og arbeidspraksis fra et tidlig stadium -At Regjeringen må legge frem forslag til nye kriterier som gjør det enklere å få midlertidig arbeidstillatelse mens asylsøknaden er til behandling

Begrunnelse:

Flyktninger som deltar i ordinært arbeid som tiltak i introduksjonsprogrammet har høyere sannsynlighet for å lykkes enn de som ikke har arbeid som en del av programmet. Introduksjonsprogrammet for den enkelte bør innrettes med særlig vekt både på språkpraksis og arbeidspraksis fra et tidlig stadium. Dette forutsetter godt samarbeid mellom kommunen og lokalt næringsliv, kommunale etater, eventuelt også med frivillige organisasjoner. Det er viktig at innvandrere i språkpraksis ikke blir utnyttet på arbeidsplassen ved at en trekker ned den ordinære bemanningen samtidig som en tar inn språkpraksiskandidater. Det er et viktig prinsipp at asylsøkere som trolig vil få opphold, raskest mulig kommer i aktivitet. Lovverket åpner i dag for at asylsøkere som ennå ikke har fått svar på sin søknad kan få midlertidig arbeidstillatelse dersom identiteten er avklart og en har gjennomført asylintervju. Hordaland Arbeiderparti støtter opp om Stortingets enstemmige vedtak av 13.10.2015: "Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av forslag til nye kriterier som gjør det enklere å få midlertidig arbeidstillatelse mens asylsøknaden er til behandling." Det bør vurderes hvorvidt en kan gi midlertidig arbeidstillatelse også før en har vært til asylintervju, ettersom ventetiden for å få asylintervju er lang.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget anses ivaretatt i og med dagens introduksjonslov som legger til grunn og gjør det mulig å legge særlig vekt på både språk og arbeid fra et tidlig stadium. Forslag anses også ivaretatt i og med stortingets vedtak om å fjerne vilkåret om gjennomført asylintervju før midlertidig arbeidstillatelse kan gis til asylsøker med stor sannsynlighet for opphold. Kravet til identitet ligger imidlertid fast.

**895 Asylbarn
 Hordaland Arbeiderparti**

Forslag:

-Arbeide for å få ned saksbehandlingstiden på asylsøknader -At hensynet til barnets beste skal gå foran innvandringspolitiske hensyn i saker med lengeværende asylbarn -Arbeide for et nasjonalt lovverk som muliggjør at alle asylbarn har lik rett til videregående opplæring uavhengig av hvilket fylke de er bosatt i - At enslige mindreårige må bosettes i egne avdelinger eller egne mottak i påvente av søknadsbehandling -At enslige mindreårige mellom 15 og 18 år må ivaretas av barnevernet -At samarbeid og rapporteringsplikt mellom politi, barnevern, UDI og mottak må bedres -At enslige mindreårige må ha rett til helsehjelp utover akutt helsehjelp og deres psykiske helsetilbud må bedres -Staten må fullfinansiere utgiftene til kommunene for enslige mindreårige asylsøkere -At kommunene må være drivkraft i

kompetansebygging i asyl- og flyktningsarbeidet -At det foretas en tidlig kompetansekartlegging i mottakene for å kunne skreddersy tiltak

Begrunnelse:

Barns liv kan ikke settes på vent! Barn må ha trygghet for at de blir integrert i det norske samfunnet på en god måte. Dagens asylpolitikk tar i for liten grad hensyn til asylsøkende barn og unge. Mange asylbarn som er født i Norge eller har oppholdt seg i landet en årrekke har fått en tilknytning til kommunen de bor i gjennom barnehage, skole og fritidsaktiviteter. Likevel risikerer de å bli sendt ut av landet. Hensynet til barnets beste må gå foran innvandringspolitiske hensyn, slik det står skrevet i FNs barnekonvensjon. Asylbarn har i dag rett og plikt til grunnskoleopplæring, men de har ikke samme rettighetene til videregående opplæring. Et vilkår for å få rett til videregående opplæring er at en har lovlig opphold i landet. Dersom en ennå ikke har fått oppholdstillatelse har en likevel bare rett til videregående opplæring dersom det er sannsynlig at en vil oppholde seg i landet i minst tre måneder. De som fyller 18 i løpet av et skoleår, har rett til å fullføre påbegynt skoleår. I dag er det opp til hver enkelt fylkeskommune hvorvidt de ønsker å tilby videregående opplæring utover disse bestemmelsene. Hordaland Arbeiderparti mener at alle asylbarn bør ha en rett til videregående opplæring, uavhengig av hvilket fylke de er bosatt i. Det må komme på plass et nasjonalt lovverk som muliggjør dette. Saksbehandlingen for enslige mindreårige asylsøkere må prioriteres, slik at minst mulig av barndommen tilbringes på mottak. Samtidig må enslige mindreårige plasseres på egne asylmottak for barn under 18 år, alternativt i egne avdelinger på ordinære mottak. Samarbeidet mellom mottak, UDI, politi og barnevern må bli bedre for å sikre de enslige mindreåriges trygghet og sikkerhet. Barnevernet, gjennom barnevernslovens kapittel 5a, skal få direkte omsorgsansvar for alle enslige asylsøkende barn som kommer til Norge, også de mellom 15 og 18 år. Staten bør fullfinansiere utgiftene til enslige mindreårige asylsøkere, slik at disse bosettes i kommunene raskere. På grunn av den store tilstrømmingen av asylsøkere og flyktninger, er det et utvidet behov for å implementere kompetanse, både til de som skal arbeide på de etablerte mottakene og til fagpersoner innen de ordinære tjenestene i kommunene som skal følge opp. Det er viktig å prioritere kompetanseheving og faglig støtte der både tilsatte i mottakene og ansatte innen en rekke kommunale tjenester vil ha et umiddelbart behov for opplæring.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er avgjørende å sikre rammer for mottak, saksbehandling, bosetting og integrering tilpasset det store antallet som kommer. Det er nødvendig å se på mulige forenklinger i registrering og mottak av flyktninger, mulige tiltak for å få ned saksbehandlingstid og andre forbedringer som kan korte ned tiden fra ankomst til bosetting. I behandlingen av saker som angår barn er barns beste et grunnleggende hensyn. Dette er imidlertid ikke til hinder for at innvandringsregulerende hensyn kan tillegges større vekt. Enslige mindreårige mellom 15-18 bor i dag i egne mottak eller egne avdelinger på mottak. Barn under 15 år ivaretas av barnevernet. Arbeiderpartiet har i alternativt budsjett for 2017 foreslått å fullfinansiere barnevernstiltak for enslige mindreårige i kommunene.

Forslag:

-At alle asylmottak skal ha verdige og akseptable boforhold med meningsfulle aktiviteter -At hovedregelen skal være at mottakene skal være drevet av offentlige eller ideelle aktører og at det skal føres streng kontroll med midler som tildeles mottak av ikke-offentlige aktører -Stille strenge krav til kvalitet og drift av mottakene -At staten i samarbeid med kommunene tar større ansvar for koordineringen av mottakene

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet vil føre en politikk som skaper forutsigbarhet for enkeltpersoner og familier i mottak. Det mottakssystemet mennesker som søker asyl i Norge møter, spiller en nøkkelrolle i integreringsarbeidet. De skal ha et verdig botilbud, bli aktivisert på mottakene og deres rettsikkerhet skal ivaretas. Lykkes vi med dette er sjansene for å lykkes videre med integreringsarbeidet større. Bemanning er en viktig faktor for å sikre god sikkerhet og kvalitet på mottakene. Ved enkelte mottak er det gjerne frivillige som utfører oppgaver som naturlig hører hjemme hos en ansatt. Frivillige organisasjoner har gjerne et idealistisk engasjement og et ønske om å bedre situasjonen til beboere i asylmottak. Dette er positivt, men forvaltningen av et asylmottak kan ikke basere seg på dugnad. Innsats fra frivillige må aldri fortrenge ansatt arbeidskraft men komme i tillegg til de grunnleggende tjenestene ved et asylmottak. Flere kommune opplever at de ikke blir konsultert på en god måte når det blir opprettet mottak i kommunene. For å sikre en mer forutsigbar mottaksstruktur for fremtiden er det nødvendig at statens tar et større ansvar for koordineringen av mottakene, i god og tett dialog med kommunene. Arbeiderpartiet er ikke motstander av at andre offentlige aktører ønsker å bidra for å løse en akutt situasjon, men vi mener prinsipielt at drift av mottak er en offentlig oppgave som best løses av kommunene selv, med støtte fra ideelle organisasjoner. Prinsipielt mener vi at det alltid skal føres god kontroll med hvordan fellesskapets midler blir brukt i tråd med formålet, noe som er avgjørende for tilliten til velferdstjenestene.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

UDI må ha tilstrekkelig med ressurser for å kunne ha en god dialog med vertskommunene når nye asylmottak skal etableres. Det må ses på kostnadsreducerende tiltak i driften av mottakene. De store asylankomstene krever flere ansatte, men der konkrete arbeidsoppgaver kan utføres av asylsøkerne selv, må det legges til rette for det. Asylmottak og nye brakkebyer bør drives i regi av det offentlige eller av ideelle aktører. Ved behov for å inngå avtaler med flere driftsoperatører utover dette vil Arbeiderpartiet vurdere om det er riktig å legge inn klausuler om begrensninger eller forbud mot utbytte.

Forslag:

At alle barn i mottak skal ha rett på barnehageplass

Begrunnelse:

Barn i mottak er særlig sårbare, og fortjener å ha like muligheter som barn som er bosatt i Norge. Alle barn bør få rett til barnehageplass ihht barnehageloven § 12 a. Barnehageplassene bør være gratis, og lovfestet uavhengig av foreldres status i søknadsprosessen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Intensjonen støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet ønsker at alle barn i asylmottak skal ha barnehageplass. I alternativt budsjett for 2017 foreslo AP å fase inn slik barnehageplass for 3-åringene i første omgang.

**928 Innhold/aktivitet i mottak
AUF i Troms****Forslag:**

Arbeiderpartiet vil endre kravene for tilbudet i mottak til å inneholde norskopplæring, idrett, kultur og annen frivillighet, samt legge til rette for kostnadsfrie fritidsaktiviteter for alle barn i mottak.

Arbeiderpartiet vil styrke rammevilkårene for frivillige organisasjoner som driver aktiviteter i mottak. - Arbeiderpartiet vil utvikle en felles kvalitetsstandard for mottak som inneholder krav til utforming og tjenester samt bemanningsnorm.

Begrunnelse:

Det er et mål at ventetiden i mottak skal være kortest mulig. I dag tilbringer mange altfor lang tid i mottak, med minimalt av innhold og aktivitet. Vi mener det er nødvendig med en omlegging av mottakssystemet og UDIs innholdskrav i mottakene. Det bør være et uttalt mål at beboere aktiviseres og blir inkludert i sine lokalsamfunn. Alle gode krefter bør involveres i dette arbeidet, som for eksempel interesseorganisasjoner, frivillige og næringsliv. Mottakene og kommunene må strekke seg langt for å tilby gratis fritidstilbud til alle barn i mottak.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Intensjon støttes

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

UDI må ha tilstrekkelig med ressurser for å kunne ha en god dialog med vertskommunene når nye asylmottak skal etableres. Det må ses på kostnadsreducerende tiltak i driften av mottakene. De store asylankomstene krever flere ansatte, men der konkrete arbeidsoppgaver kan utføres av asylsøkerne selv, må det legges til rette for det. Asylmottak og nye brakkebyer bør drives i regi av det offentlige eller av ideelle aktører. Ved behov for å inngå avtaler med flere driftsoperatører utover dette vil

Arbeiderpartiet vurderer om det er riktig å legge inn klausuler om begrensninger eller forbud mot utbytte. Arbeiderpartiet mener det er viktig å sørge for at det er god kvalitet i alle asylmottak, uavhengig av eieform. Mottakenes plikt til å tilby meningsfull aktivitet til beboerne må etterleves. I alternativt budsjett for 2017 foreslo AP å styrke frivilligheten i mottak med 50 millioner kroner.

930 EMA i barnevernet AUF i Troms

Forslag:

At barnevernet, gjennom barnevernlovens kapittel 5A, skal få direkte omsorgsansvar for alle enslige asylsøkende barn som kommer til Norge, også de mellom 15 og 18 år

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet mener saksbehandlingen for enslige mindreårige asylsøkere må prioriteres, slik at minst mulig av barndommen tilbringes på mottak. God barnefaglig oppfølging er viktig på mottakene. Hver uke forsvinner det i gjennomsnitt ett barn fra norske asylmottak som ikke kommer til rette igjen. Dette er en uholdbar situasjon. Å gi barnevernet ansvar for alle enslige mindreårige asylsøkere er et tiltak mot forsvinninger. I tillegg må arbeidet for de barna som er forsvunnet intensiveres og forbedres.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Alderen er avgjørende for hvor man skal bo mens man venter på at søknaden blir behandlet. Enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år skal bo i et asylmottak for enslige mindreårige asylsøkere. Dette er spesielle asylmottak for ungdom. Er man under 15 år, er det barnevernet som har ansvaret.

931 Introduksjonsprogrammet AUF i Troms

Forslag:

At introduksjonsprogrammet skal tilpasses den enkelte og differensieres slik at de individuelle mulighetene, ferdighetene og eventuelle utfordringer best mulig kartlegges. Målet er at de skal lære seg norsk og komme seg ut i arbeid raskest mulig.

Begrunnelse:

Mennesker på flukt er en stor ressurs hvis vi klarer å legge til rette for at den enkelt, nærmiljøet og samfunnet kan nyte godt av disse. Mennesker kommer til Norge med forskjellige utgangspunkt og behov, derfor kan vi ta i bruk ulike virkemidler for å gjøre menneskene i stand til å bli mer selvstendige og bidra til fellesskapet. Hver enkelt flyktning er forskjellig, med ulike individuelle ferdigheter, kunnskap

og evne til å tilegne seg språkkompetanse. For å legge til rette for en raskest og best mulig integrering er det behov for å differensiere dagens introduksjonsprogram til å nettopp finne og løfte de ulike ferdighetene og kompetansen hver enkelt flyktning bærer på.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Intensjonen støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

For å gi alle elever et godt tilbud er det viktig at kommunene har rom for fleksibilitet. Det vil si både mulighet til å gi tilpassede velkomst- eller introduksjonstilbud så lenge man mener det er nødvendig, og mulighet til å vente med å «sende elever videre» i det vanlige skoleløpet til man vet de er klare for å mestre dette.

933 Utbytte på mottak AUF i Troms

Forslag:

At muligheten for å ta ut utbytte fra driften av asylmottak avvikles på lik linje som ved utbytte ved privatskoler (friskoleloven).

Begrunnelse:

Driften av asylmottak er for mange av de aller svakeste flyktningene en sentral del av hverdagen og tilværelsen i påvente av svar om asylstatus og bostedskommune. Mange av de private norske mottakene driftes på et minimumsnivå som en bevisst strategi for at private eiere skal kunne gå med overskudd og ta utbytte i millionklassen. Det er klart at Norge trenger en «buffer» med mottaksplasser når behovet viser seg, i forlengelse av det kommuner og underliggende statlige direktorat har til disposisjon. Likevel er det av betydning å fremheve at en avvikling av mulighet for utbytte vil kunne dekkes av frivillige organisasjoner som gjennomfører asyldriften på en mer fordelaktig måte, enn slik vi har sett få asylbaroner berike seg de siste årene, med skattebetalernes midler.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Intensjonen i forslaget støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

UDI må ha tilstrekkelig med ressurser for å kunne ha en god dialog med vertskommunene når nye asylmottak skal etableres. Det må ses på kostnadsreducerende tiltak i driften av mottakene. De store asylankomstene krever flere ansatte, men der konkrete arbeidsoppgaver kan utføres av asylsøkerne selv, må det legges til rette for det. Asylmottak og nye brakkebyer bør drives i regi av det offentlige eller av ideelle aktører. Ved behov for å inngå avtaler med flere driftsoperatører utover dette vil

Arbeiderpartiet vurderer om det er riktig å legge inn klausuler om begrensninger eller forbud mot utbytte.

967 AKTIVITET OG INNHOLD I MOTTAK AUF i Sør-Trøndelag

Forslag:

- Arbeiderpartiet vil endre kravene for tilbudet i mottak til å inneholde norskopplæring, idrett, kultur og annen frivillighet, samt legge til rette for kostnadsfrie fritidsaktiviteter for alle barn i mottak. - Arbeiderpartiet vil styrke rammevilkårene for frivillige organisasjoner som driver aktiviteter i mottak. - Arbeiderpartiet vil utvikle en felles kvalitetsstandard for mottak som inneholder krav til utforming og tjenester samt bemanningsnorm

Begrunnelse:

Det er et mål at ventetiden i mottak skal være kortest mulig. I dag tilbringer mange altfor lang tid i mottak, med minimalt av innhold og aktivitet. Vi mener det er nødvendig med en omlegging av mottakssystemet og UDIs innholdskrav i mottakene. Det bør være et uttalt mål at beboere aktiviseres og blir inkludert i sine lokalsamfunn. Alle gode krefter bør involveres i dette arbeidet, som for eksempel interesseorganisasjoner, frivillige og næringsliv. Mottakene og kommunene må strekke seg langt for å tilby gratis fritidstilbud til alle barn i mottak

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør - Trøndelag Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet mener det er viktig å sørge for at det er god kvalitet i alle asylmottak, uavhengig av eieform. Mottakenes plikt til å tilby meningsfull aktivitet til beboerne må etterleves. I alternativt budsjett for 2017 foreslo Arbeiderpartiet å styrke frivilligheten på mottak med 50 millioner kroner.

09	Innkomne forslag – Kriminalitet og justis.....	482
66	Kriminalomsorg..... <i>Horten Arbeiderparti</i>	482 482
67	Legalisering av narkotika <i>Horten Arbeiderparti</i>	482 482
126	Ta hatkriminalitet på alvor <i>Homonettverket</i>	483 483
189	Førers bruk av rusmidler, mobil, PC, nettbrett m.m. under aktiv kjøring..... <i>Krokstadelva Arbeiderlag</i>	484 484
193	Kompetanse mot seksuelle overgrep og incest <i>Rollag og Veggli Arbeiderparti</i>	484 484
230 <i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	486 486
231	Begrens bruk av unødvendig varetektsfengsel..... <i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	486 486
299	Aurora-prosjektet <i>AUF i Hordaland</i>	487 487
302	Tilbakeføring til samfunnet..... <i>AUF i Hordaland</i>	488 488
323	Soningstilbud for kvinner <i>Sunndal Arbeiderparti</i>	490 490
339	forvaltning av natur og rovdyra våre <i>Nesodden Arbeiderparti</i>	490 490
359	Kommunen som lokal beredskapsmyndighet med nye forutsetninger..... <i>Sel Arbeiderparti</i>	491 491
453	Styrke politiets helikopterkapasitet <i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	492 492
454	Utredning om beredskapssituasjonen ved overgang fra FM til DAB..... <i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	492 492
531	Forvaltningsrevisjon og kvalitetsanalyse av politiets rutiner og arbeidsmetoder..... <i>Oppsal Arbeiderpartilag</i>	493 493
540	Voldtekt er sex uten samtykke <i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	494 494
640	Vern av voldsutsatte <i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	495 495

794	Arbeid mot seksuelle overgrep	495
	<i>Vestfold Arbeiderparti</i>	<i>495</i>
842	Beredskap i Finnmark	496
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>496</i>
870	Vern av varslere må styrkes	497
	<i>Buskerud Arbeiderparti</i>	<i>497</i>
901	Nei til generell bevæpning av politiet	498
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	<i>498</i>
908	Unngå unødvendig varetektsfengsling	499
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	<i>499</i>
912	Styrking av rettigheter til ofre for menneskehandel innen prostitusjons- og sex-industrien	499
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	<i>499</i>
945	Midlertidig opphold for enslige mindreårige asylsøkere må avskaffes.....	500
	<i>Malvik Arbeiderparti</i>	<i>500</i>
955	Innføring av lovendring slik at man får kontroll på pengeinnsamlinger fra organisasjoner og private	501
	<i>Ørland Arbeiderparti</i>	<i>501</i>

09 Innkomne forslag – Kriminalitet og justis

66 Kriminalomsorg Horten Arbeiderparti

Forslag:

Soning for domfelte i Norge skal ha som sin fremste oppgave rehabilitering av enkeltindividet og med tilbakevending til samfunnet som sitt mål. Kriminalomsorgen og norske fengsler må sikres en høy faglig kvalitet og rammer som sikrer denne oppgaven og målet. Norske fengsler skal drives i og på norsk land. Kvinner skal sikres likeverdige rehabiliteringstilbud i norske fengsler og skal fortrinnsvis sone i egne institusjoner.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sakens innhold er dekket av stortingsmelding 37 "straff som virker". I tillegg har vi inne en programformulering om at innsatte skal sone på Norsk jord.

67 Legalisering av narkotika Horten Arbeiderparti

Forslag:

Narkotika skal ikke legaliseres i Norge. Behandling og rehabiliteringstilbud skal gis med pasientgaranti.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret forstår Horten Arbeiderpartiet slik at man ønsker at pasienter som får rusbehandling og

rehabilitering skal ha pasientrettigheter og rett til helsehjelp. Ifølge Helsedirektoratet har mennesker med rusproblemer rett til å bli henvist til spesialisthelsetjenesten for vurdering av om de har pasientrettigheter og rett til tverrfaglig spesialisert rusbehandling. De skal få tilbud om institusjonsbehandling dersom de har rett til det. Kommunen skal følge opp personer med rusproblemer under poliklinisk behandling og både før, under og etter behandling i institusjon, enten rusarbeidet er organisert i en egen enhet eller i NAV. Kommunen og spesialisthelsetjenesten skal i samarbeid legge til rette for at overgangen fra behandling til etablering i kommunen blir best mulig og at brukere får tilgang til de tjenestene han eller hun har behov for, for å kunne leve og bo selvstendig og til å ha en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre.» Sentralstyret mener dermed at forslaget er ivaretatt i dagens praksis, men ønsker også å understreke at overgangen fra behandling til rehabilitering og livet etter det ofte fungerer for dårlig. Derfor inneholder programmet følgende formulering som er ment å dekke dette: «Tilbudet til ruspasienter skal organiseres som helhetlig og godt koordinerte pasientforløp uten unødige forsinkelser. Behandlingsforløpet skal inkludere ettervern ved forpliktende oppfølgingsavtaler mellom helseforetakene og kommunene.»

126 Ta hatkriminalitet på alvor Homonetverket

Forslag:

Homonetverket vil at: - Politiet får nødvendige ressurser, systemer og instruksjoner for å øke sin kompetanse og iverksette nødvendige tiltak for å forebygge hatkriminalitet - Kunnskapen om hatkriminalitet blir bedre. Et tiltak er at registreringen av omfanget av hatkriminalitet blir mer nøyaktig enn i dag, ved at analyse og rapportering gjøres av en uavhengig instans (jf. ordningen i Sverige) - Kunnskapen om hatkriminalitet og marginaliserte grupper får større plass i pensum på Politihøgskolen og i kurs og videreutdanninger i politiet - Politidistriktene følger opp Politidirektoratets instruks om å gjennomføre kurs i regi av Rosa Kompetanse - Kjønnssidentitet og -kjønnsuttrykk omfattes av Straffelovens paragraf for hatkriminalitet - Grunn- og videregående skoler tar et tydelig ansvar for å forebygge hatkriminalitet og utvikle holdninger som motvirker hat - Tiltak som Rosa Kompetanse og Restart får bedre finansiering

Begrunnelse:

Hatkriminalitet skaper ofre på mange nivåer. I tillegg til å ramme de som direkte utsettes for vold eller trusler, skaper hatkriminalitet utrygghet for store grupper av befolkningen. I tillegg rammes demokratiske kjerneverdier som likeverd, trygghet, ytringsfrihet og retten til å være seg selv. Et samfunn som hviler på prinsippet om at alle mennesker er likeverdige må ta hatmotivert vold alvorlig. Homonetverket er glade for endringene i Straffeloven som gir skjerpet straff for hatkriminalitet. Imidlertid er det et problem at kjønnssidentitet og -uttrykk ikke er omfattet av paragrafen. Personer med kjønnsuttrykk og kjønnssidentitet som avviker fra "normalen" behøver etter vår mening spesielt vern.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Verdt å nevne er at det i dag er økende fokus på hatkrim i politiet. De har også egne statistikkoder for hatkrim. Når det er sagt, tar forslagsstiller opp flere relevante forslag og problemstillinger som er verdt å se nærmere på. Om saken skal taes opp på landsmøtet, anbefales det at man i forkant tilstrebe en

dialog med Politihøgskolen og HR-direktør i politidirektoratet slik at man treffer med sak og eventuelt vedtak.

**189 Førers bruk av rusmidler, mobil, PC, nettbrett m.m. under aktiv kjøring.
Krokstadelva Arbeiderlag**

Forslag:

Rusmidler, mobil, PC, nettbrett m.m. brukes stadig oftere av førere av motorkjøretøy under aktiv kjøring enn tidligere, og strengere straffebestemmelser må innføres. Bedre kontrollaktivitet må gjennomføres, slik at muligheten for å bli tatt for forseelser og lovbrudd øker vesentlig. Straffeutmåling må dreies i retning av strengere praksis ved prikkbelastning/inndragning av førerkort. Inndragning av førerkort må i større grad brukes som virkemiddel i disse sakene. Det holdningsskapende arbeid må også styrkes.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Prikkbelastning for håndholdt mobilbruk i bil er en god ide som kan forfølges. Utover det jobber norsk politi godt med trafikksikkerhet og utfører mange kontroller langs norske veier, noe som sannsynligvis er medvirkende årsak til at ulykkesstatistikken stadig går ned.

**193 Kompetanse mot seksuelle overgrep og incest
Rollag og Veggli Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: - Øke kompetansen hos barnehage- og skolepersonell både i form av evne til å oppdage og evne til å lære videre. o Opprette et eget fag på 10 sp. i høyere utdanning som handler om vold, seksuelle overgrep og incest som skal være en obligatorisk del av utdanningen til barnevernspedagoger, førskolelærere, grunnskole- og ungdomsskolelærere. o Gjennomføre kurs for dagens ansatte i barnehager og skoler - Øke barn og unges kunnskap og forståelse av seksuelle overgrep og incest. o Innføre læreplanmål med formål om økt kunnskap om egne rettigheter og hva som er greit og ikke greit, på alle trinn. - Øke det generelle kunnskapsnivået hos alle som arbeider med barn og unge i offentlige tjenester, som ungdomsklubber og andre offentlige kulturtilbud. - Tilby et nasjonalt kompetanseprogram som tilbys lag, foreninger og organisasjoner som retter seg mot barn og unge, for å styrke det frivillige arbeidet mot problematikken. - Kvalitetssikre reaksjonslinja fra bekymringsmelding til handling, der det fokuseres på færre og mer effektive ledd.

Begrunnelse:

Seksuelle overgrep mot barn og incest er et stort samfunnsproblem. Det rammer de aller mest sårbare menneskene i samfunnet vårt, våre barn. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) leverte i 2014 undersøkelsen "Vold og voldtekt i Norge. En nasjonal forekomststudie av vold i et livsløpsperspektiv" som viste at 21,2% av kvinnene og 7,8% av mennene har blitt utsatt for uønsket seksuell atferd før de fylte 18 år. Dette viser at problemet er omfattende og må tas svært alvorlig. NKVTS viser i rapporten "Takk for at du spør" at det har vært en forbedring fra 2007 i kunnskapsnivået hos de som utdanner seg innenfor yrker som er relatert til barn. Samtidig avdekker de at forespurte ikke føler seg godt nok forberedt til ta for seg temaet. Man ser at det er og har vært et ønske om å øke kompetansen om tematikken. Samtidig er det tydelig at det ikke gjøres nok for å oppnå ønsket effekt. Det er derfor på tide at det kommer klarere og tydeligere bestillinger gjennom konkrete tiltak. Økt kompetanse hos barnehage- og skolepersonell Det kommer tydelig fram i NKVTS sin rapport "Takk for at du spør" at dagens kunnskapsnivå er for dårlig. Det må være en prioritert oppgave å gjøre noe med dette. Det snakkes om å øke kompetanse, men man ser svært få effekter av dette arbeidet. I tråd med regjeringens tiltaksplan "En god barndom varer livet ut", tillegges helsesøstertjenesten og apparatet rundt læreren for stor del av ansvaret. Når lærere og barnehagepersonell ikke ansvarliggjøres og gis oppgaver knyttet til dette arbeidet, utnytter vi oss i for liten grad av det potensialet, som ligger der for å oppdage og avdekke seksuelle overgrep. Det utvikles nå nye rammeplaner i flere utdanninger som styrker kunnskap og ferdigheter til å håndtere seksuelle overgrep og incest, men det er fortsatt opp til hver enkelt utdanningsinstitusjon hvordan man håndterer dette. Dette er ikke konkret nok, og det gir rom til for store forskjeller mellom institusjonene. Det bør derfor innføres et eget obligatorisk fag på 10 studiepoeng for barnevernspedagoger, førskolelærere, grunnskole- og ungdomsskolelærere. Faget bør dreie seg om hvordan man skal oppdage, hva som skal gjøres ved oppdagelse eller mistanke og hvordan det skal undervises om vold, seksuelle overgrep og incest. Faget vil på den ene siden gi sårt etterlengtet kunnskap om vold, seksuelle overgrep og incest, på den andre siden vil det ansvarliggjøre disse yrkesgruppene i større grad. For å øke kunnskapsnivået for de som i dag arbeider i barnehagene og skolene må det gjennomføres kurs. Kurset skal ha som mål å bevisstgjøre og sette lærerne i stand til å avdekke problematiske tilfeller blant sine elever. Øke barn og unges kunnskap Kripos rapporterer at det var større pågang etter at de gjennomførte kampanjen "Ikke alle hemmeligheter skal holdes hemmelig" i tidsrommet 28. August til 11. September 2016. Dette viser at oppmerksomhet og bevisstgjøring rundt temaet har en positiv effekt. For at man tidligere skal kunne avdekke seksuelle overgrep mot barn er det ikke kun voksenpersonenes kunnskap som må økes. For mange barn er det vanskelig å vite hva som er normalt og unormalt, det er ikke nødvendigvis åpenbart at de forstår at den behandlingen de blir utsatt for er gal. Ved hjelp av undervisning om hva som er greit og ikke greit vil barn og unge settes i stand til selv å kunne forstå hva de er utsatt for. Det er ingen læreplanmål i dag som tar for seg seksuelle overgrep mot barn og incest. Dette gjør at det er opp til hver enkelt lærer hvorvidt dette blir et tema. Dette er ikke godt nok. Det bør settes ned et utvalg som skal utvikle læreplanmål for alle alderstrinn i norsk skole som omhandler seksuelle overgrep mot barn og incest. Disse bør ta for seg rettighetene man har og tydeliggjøre for elevene hva som er greit og ikke greit. Dette vil gi læreren et tydelig mandat om å gjennomføre undervisning som setter elevene i stand til å forstå problematikken. Frivillig arbeid mot seksuelle overgrep og incest I Norge har vi en svært stor frivillig sektor, som i denne sammenhengen kan være svært viktig. Mange av organisasjoner jobber tett på barn og driver mye av aktivitetstilbudet barn og unge bruker fritiden sin på. Å øke kompetansen blant ledere og voksenpersoner i disse organisasjonene vil kunne gi god effekt på arbeidet med seksuelle overgrep og incest. Man kan ikke forvente at dette er et arbeid lag, foreninger og organisasjoner gjør på egenhånd. Storsamfunnet må derfor stille opp med et nasjonalt kompetanseprogram som tilbys lag, foreninger og organisasjoner som retter seg mot barn og unge. Dette vil sette voksenpersonene i stand til å kunne være med å delta i en felles kamp mot seksuelle overgrep og incest. Kvalitetssikre reaksjonslinja Å sikre kompetanse er svært viktig, men det er også viktig at reaksjonslinja er god nok og til å stole på. Det er avgjørende at en bekymring blir tatt på alvor og blir videreformidlet til de rette instansene og at det i andre rekke blir gjort riktige grep knyttet til bekymringen. Reaksjonslinja i dag er tilstede og det er utarbeidet rutiner for hvordan dette skal gjøres, men det er situasjoner som kan tyde på at det ikke alltid er godt nok. Det er derfor viktig at det gjøres et arbeid med å kvalitetssikre veien fra bekymringsmelding til handling. SaLTo-prosjektet knyttet til rusmidler i Oslo er et godt eksempel på hvordan ulike krefter forenes. En lignende nasjonal modell, må på plass. Det må være et fokus på at det skal være færre og mer effektive ledd enn det er i dag. Alvorlighetsgraden knyttet til et slike problemer er stor, og det er derfor viktig at det aldri er

rom for at en bekymringsmelding ikke blir fulgt opp.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Buskerud Arbeiderpartis fylkespartistyre støtter intensjonen i forslaget.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Stortinget behandler våren 2017 Prop. 12S (2016-2017) "Opptappingsplan mot vold og overgrep". Forslagsstiller kommer med et godt forslag som vi tar med i det videre arbeidet vårt med Prop. 12S på Stortinget.

230

Arbeiderpartiet i Bergen

Forslag:

Vi ønsker - stopp av ukontrollert salg av fyrverkeri, og la dette være en offentlig oppgave.

Begrunnelse:

Haukeland universitetssykehus fører statistikk og advarer hvert år mot farene ved ukontrollert fyrverkeri. Likevel skades og blindes titalls personer hvert år og påføres ubotelige skader.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Hordaland Arbeiderparti mener det skal være strenge regler for salg og bruk av fyrverkeri men at et totalforbud ikke er veien å gå.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Salg av og bruk av fyrverkeri er strengt kontrollert i Norge (se lovdata: https://lovdata.no/artikkel/regler_for_salg_og_kjop_av_fyrverkeri/56).

231

**Begrens bruk av unødvendig varetektsfengsel
Arbeiderpartiet i Bergen**

Forslag:

Arbeiderpartiet ønsker: - En helhetlig gjennomgang av dagens praksis med sikte på å redusere

unødvendig bruk av varetektsfengsling.

Begrunnelse:

Den europeiske torturkomité og FNs menneskerettighetskomité har begge påpekt at den norske praksisen med utstrakt bruk av varetektsfengsling er i strid med internasjonal lov. 1. januar 2011 var 23 prosent av de som satt fengslet i varetekt. Kritikken mot Norge går på at det varetektsfengsles for mange, for hardt og for lenge. Norge varetektsfengsler barn ned til 15 år, og man hører til stadighet i nyhetene at folk blir frikjent etter å ha sittet år i varetekt, med påfølgende erstatningsansvar.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Gjennom høstens behandling av Prop. 105 L (2015–2016) Endringer i straffegjennomføringsloven mv. (omorganisering av kriminalomsorgen m.m.), en reform som vi stanset, tok vi til orde for en helhetlig evaluering av kriminalomsorgen. Dette opplever vi stor støtte for, både på Stortinget og ute i kriminalomsorgen. I en slik evaluering vil også varetektsfengsling bli gjenstand for grundige vurderinger.

**299 Aurora-prosjektet
AUF i Hordaland**

Forslag:

AUF i Hordaland mener derfor at Aurora-prosjektet skal videreføres; at Aurora-prosjektet skal bli nasjonalt, slik at alle kvinner i fengsler over hele Norge skal få muligheten til å være en del av prosjektet; at bemanningen på Aurora-prosjektet må økes.

Begrunnelse:

Aurora er et 3-årig prosjekt som drives av ALF AS i samarbeid med Bergen fengsel. ALF AS administrerer prosjektet, men der det i tillegg er etablert en ressursgruppe bestående av ansatte fra Bergen fengsel, ALF AS, Bergen kommune og Fylkesmannen. Aurora ble opprettet når de så et økende behov for ettervern for kvinner. Flere tiltak var prøvd å sette i gang i fengselet under soning, men disse var ikke gjennomførbare og hadde ikke effekten som en hadde ønsket. Derfor ble Aurora prosjektet grunnlagt, med målgruppen kvinner, tilhørende Bergen kommune og omegn, før, under og etter soning. Aurora er basert på en "tilbakeføringsgaranti", der prosjektet har som formål å få kvinnene på best mulig integrert i samfunnet igjen etter soning. Prosjektet skal fremme hjelpetiltak som gjør at de kommer inn i arbeidslivet igjen. Prosjektet er bygget på begrepet "straff som virker" fordi de har erfart at flere som har sonet kommer tilbake til fengsel igjen etter å ha begått samme lovbrudd som tidligere, eller bare ikke klart å komme tilbake til hverdagen igjen. Derfor skal Aurora være et tiltak som gjør at de klarer å ta til seg straffen de får og dermed ikke begår det samme lovbruddet flere ganger. Aurora prosjektet har som hensikt å ha en dialog med kvinner som har fått dom og derfra sette en plan for hvordan de kan bruke tiden i fengsel til å forberede seg til livet etter soningstiden. Prosjektet følger dem fra de har blitt dømt, når de soner og til og med når de kommer ut igjen. De har ulike opplegg og mål for hva hvert enkelt individ skal oppnå før soning, under soning og etter soning. Tiden før soning blir brukt til å forberede seg både mentalt og fysisk sånn at de skal håndtere soningstiden bedre underveis. Her blir det også kartlegging hvis de skulle ha behov for psykologisk hjelp. Under soningstiden jobber de med psykologisk

behandling (om det er behov), økonomisk rådgivning og ellers samtale grupper. Der kan de jobbe en til en, de kan være i grupper i ulike motivasjonsprogram eller være med på trening og/eller kulturtilbud. Etter soningen utføres det tett, individuell oppfølging og støtte til undervisning og videre økonomisk rådgivning. Aurora prosjektet samarbeider også med husbanken, der de kan få støtte til bolig når de kommer ut av fengselet. Aurora prosjektet er et gratis og frivillig tilbud for alle kvinner i Bergen sine fengsler og omegn. Tilbudet er svært etterspurt ettersom at dette er stor motivasjon til kvinnene som kan ha et ønske om å bekjempe egne rusproblemer, endre bosituasjon eller ta opp igjen utdanning. Dette er en del av satsingsområdene til prosjektet som kvinnen føler de trenger ekstra hjelp til og derfor tilbyr prosjektet denne hjelpen. Andre satsingsområder Aurora fokuserer på er at de ikke ønsker tilbakefall av dommen til kvinnene, en reduksjon av rusmisbruk og en arbeidstrening med formål at de kan få seg en jobb etter soningen. AUF mener at dette er et godt tilbud, der en hjelper kvinner i Bergen fengselet til å finne sine sterke ressurser hos hver av dem og hjelper dem til å skape et godt liv etter soningen. Mange mennesker klarer ikke å komme seg på beina igjen etter soning fordi det har vært for psykisk belastende, med et tiltak som Aurora prosjektet vil det hjelpe kvinner til å håndtere soningen på best mulig måte og få dem tilbake til et godt liv etter soningen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Aurora-prosjektet er en frivillig organisasjon som leverer gode resultater. Forslaget støttes. Før en evt. landsmøtebehandling anbefales en vurdering av hvilke økonomiske forpliktelser forslaget vil medføre.

302 Tilbakeføring til samfunnet AUF i Hordaland

Forslag:

AUF i Hordaland mener at bruken av konfliktråd, tidlig ute og "ungdomsstraff" for ungdom som begår straffbare handlinger må økes; at barn under 18 år ikke skal sone sammen med voksne; at alle tenåringer i norske fengsler skal ha en personlig oppfølgingsplan og at de tilbys et høyere aktivitetstilbud enn voksen innsatte; at førstegangsonere under 25 år, som dømmes til å sone under 30 mnd. i fengsel, som en hovedregel skal starte soningen sin på en åpen avdeling; øke andelen sysselsatte innsatte i norske fengsler til 90 % innen 2018; tilby innsatte flere AMO-kurs (arbeidsmarkedskurs) i fengsel; tettere samarbeid mellom NAV og fengslene for lettere å få innsatte ut i arbeid etter fullført soning.

Begrunnelse:

I Norge er fengselsstraff bygget på tre bærebjelker. For det første har straff en allmennpreventiv effekt. Altså at den skal forhindre at personer utfører handlinger samfunnet ser på om galt. For det andre handler det om gjennom å ta personen som har gjort en straffbar handling ut av samfunnet for en periode, både for å fortelle personen at handlingen personen har gjort ikke er riktig, og for å fortelle samfunnet at handlingen ikke er riktig. Den siste av de tre bærebjelkene handler om rehabilitering. Målet er at en person som sitter i fengsel skal få oppfølging inne i fengselet som gjør personen mer rustet til å møte samfunnet utenfor murene og for å forhindre at personen begår nye kriminelle handlinger. I Norge er det en tilbakefallsprosent blant straffedømte menn på 50 %, mens den blant kvinner er på 34 %. Statistikk fra SSB viser at desto tidligere du blir dømt for ditt første lovbrudd, jo høyere er

sannsynligheten for at du kommer tilbake i fengsel. Der det blant 50 åringene som blir dømt for første gang, er 20 % som kommer tilbake i fengsel, ser man at blant 40 åringene er 39 % som begår nye kriminelle handlinger. Høyest tilbakefall finner en blant barn under 18 år. For barn under 18 år som dømmes for første gang er det over 60% som etter endt soning begår nye kriminelle handlinger. En så høy tilbakefallsprosent viser at det ikke gjøres nok i løpet av soningen eller etter endt soning, for å unngå at unge havner tilbake i fengsel. Målet til AUF i Hordaland er en lavest mulig tilbakefallsprosent, spesielt blant unge. Barnekonvensjonen sier at barn ikke skal fengsles sammen med voksne. Likevel dømmes hvert år i snitt ti barn under 18 år til fengsel, og de fleste av disse ender opp med å sone blant voksne. Unge domfelte er i en spesielt sårbar situasjon og er mye mer påvirkelig enn voksne. Det er derfor viktig å skjerme de yngste domfelte mest mulig. For barn og unge skal fengsel være siste mulighet og bare brukes i ytterst få tilfeller. AUF i Hordaland vil derfor styrke og øke bruken av tiltak som tidlig ute, konfliktråd og ungdomsstraff for unge domfelte. Tidlig ute er et rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak for unge, som et alternativ til vanlig straffereaksjon. Hvor individuell tilpasset oppfølging skal hindre at det blir begått nye straffbare handlinger, og at man på sikt slutter helt med narkotika. Konfliktråd er et tiltak ofte rettet mot unge, hvor man prøver å finne andre løsninger enn domfellelse og fengselsstraff. Ofte går dette ut på samtaler og avtaler mellom den som har begått lovbruddet, og den eller de som er blitt krenket. Det siste og nyeste tiltaket rettet direkte mot kriminell ungdom er ungdomsstraff som ble introdusert i 2014. Ungdomsstraff er et tiltak rettet mot barn og unge i alderen 15 – 18 år som i stedet for fengsel skriver under på bindene avtaler, hvor de lover å ikke begå nye kriminelle handlinger, avstå fra alkohol og andre rusmidler og delta på skole eller arbeid. I de tilfellene hvor det likevel ikke er noe annet alternativ enn fengsel skal den unge domfeltes fysiske og psykiske velferd være i fokus. Det er da viktig at den domfelte i minst mulig grad isoleres og at personen den innsatte blir tilbyd et så høyt aktivitetsnivå som mulig. Det er også viktig med en systematisk oppfølging av unge innsatte. For at dette skal kunne gjøres på en best mulig måte bør alle tenåringer i norske fengsler ha en personlig oppfølgingsplan laget i samarbeid mellom den innsatte, fengselet og psykologtjenesten. Hvor det defineres mål for soningen, samt mål etter løslatelse. I dag starter store deler av alle innsatte sin soning på såkalt lokket soning. For unge førstegangsonere kan det være en brå og dramatisk overgang å gå fra det sivile liv til å sitte mye innelåst og den sosialiseringen du får er stort sett sammen med tunge kriminelle. For unge førstegangsonere kan det være lett å bli dratt inn i det kriminelle miljøet, noe som vil øke sannsynligheten for at de havner tilbake i fengsel etter endt soning. At førstegangsonere under 25 år som blir dømt til å sone under 2 år i fengsel som en hovedregel starter soningen sin på en åpen avdeling vil da være positivt. Det er ikke bare bra for den innsatte, men også for samfunnet. Det er for den enkelte innsatte lettere å fortsette skolegangen eller å komme raskere tilbake i jobb fra en åpen avdeling enn fra en lukket. At en ung førstegangsoner fullfører sin utdanning eller har så kort avbrekk fra jobb som mulig senker sannsynlighetene drastisk for at personen kommer tilbake i fengsel etter endt soning. Det er viktig at de innsatte tilbys en høyere grad av aktivisering. Gjennom å tilby flere skole eller arbeid innen for murene vil man styrke rehabiliteringen og på en bedre måte klargjøre innsatte for hverdagen utenfor murene. Dette skal gjøres gjennom å øke antall skoleplasser i fengslene og overføre flere av dagens vedlikeholdsoppgaver fra statsbygg til fengslene selv. I tillegg til å tilby flere AMO-kurs (arbeidsmarkeds kurs) til de innsatte. I sammenheng med dette skal innsattes kompetanse og evner kartlegges og rapporteres inn til NAV for at innsatte lettere skal kunne komme ut i jobb etter endt soning.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Vi mener tilbakeføring er avgjørende for tryggheten i samfunnet og godt samfunnsøkonomisk, men også viktig rent ideologisk. Dette er grundig gjort rede for i Stortingsmelding 37 "Straff som virker". I vårt alternative budsjett, legger vi opp til en styrking av konfliktrådene. Vi styrker også kompetansen om barn i våre domstoler. Når det gjelder kriminalomsorgen, har vi i innværende regjeringsperiode sett et bortfall

av fokus på innhold i soninga. Dette har skjedd mye på grunn av trange budsjettammer i fengslene, som i stor grad er en konsekvens av regjeringens omstridte ABE-reform. Denne såkalte reformen er reelt kutt i rammen som i all hovedsak slår ut på grunnbemanning. ABE-kuttet har vi reversert i våre alternative budsjetter. Arbeiderpartiet har også foreslått å bygge flere ungdomsfengsel. Videre har vi tatt til orde for en evaluering av kriminalomsorgen, med tanke på å styrke det som fungerer bra, og endre det som ikke er like bra.

323 Soningstilbud for kvinner Sunndal Arbeiderparti

Forslag:

Arbeide for et bedre innhold i soningen. Det er behov for flere soningsplasser tilpasset kvinner.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Ingen av forslagene til landsmøtet fra Sunndal Arbeiderparti har med begrunnelse. Flere av forslagene kan forstås i flere retninger. Styret velger å forstå at forslagsstiller ønsker en ny politikk til gunst for mindreårige asylsøkere enn det dagens regjering står for.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Vi mener innholdet i soninga er svært viktig. Dette er grundig gjort rede for i Stortingsmelding 37 "Straff som virker". I inneværende regjeringperiode har vi sett et bortfall av fokus på innhold i soninga. Dette har skjedd mye på grunn av trange budsjettammer i fengslene, som i stor grad er en konsekvens av regjeringens omstridte ABE-reform. Denne såkalte reformen er reelt kutt i rammen som i all hovedsak slår ut på grunnbemanning. ABE-kuttet har vi reversert i våre alternative budsjetter. Videre har vi tatt til orde for en evaluering av kriminalomsorgen, med tanke på å styrke det som fungerer bra, og endre det som ikke er like bra.

339 forvaltning av natur og rovdyra våre Nesodden Arbeiderparti

Forslag:

Vi foreslår at det utarbeides en ny norm for forvaltningen av vår natur og rovdyra våre. Den må være bærekraftig, langsiktig, bygge på kunnskap og være en forvaltning nasjonen kan være stolt av.

Begrunnelse:

WWF har gjennom rapporten ' Living Planet Report ' dokumentert at menneskelig adferd sammen med økonomiske interesser trur både dyra og naturen på jorden. Norge er dessverre ikke noe forbilde selv

om våre naturgitte forhold gir oss store muligheter. Forvaltningen av gammel skog og rovdyra våre er eksempler på dette.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet legger til grunn at rovvilt i Norge skal forvaltes i tråd med rovviltforlikene vedtatt i Stortinget, Naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen. Disse setter de overordnede rammebetingelsene for uttak av rovvilt og Stortinget har i rovviltforliket i 2011 og 2016 presisert at norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av disse bestemmelsene. Bernkonvensjonens er sentral hva gjelder adgang til uttak av rovvilt for å beskytte bestemte interesser. Uttak av viltlevende dyr og vilkårene for å tillate lisensfeling, er nedfelt i naturmangfoldloven og i forskrift om forvaltning av rovvilt, sammen med stortingets vedtak om rovvilt. Dette skal være førende for forvaltning av rovvilt i Norge.

359 Kommunen som lokal beredskapsmyndighet med nye forutsetninger. Sel Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil ta initiativ til en gjennomgang av kommunene sitt ansvar og oppgaver som lokal beredskapsmyndighet og deres rolle i samarbeidet med andre beredskapsaktører.

Begrunnelse:

Med flere store statlige og kommunale reformer vil forutsetningene for kommunene til å utøve lokal beredskapsmyndighet bli til dels betydelig forandret. Strukturendringer, endrede kapasiteter og ansvarsforhold både hos politiet, andre blålysetater og forsvaret vil føre til endringer i kommunenes rammebetingelser for beredskaps- og krisehåndtering. Det vil òg være aktuelt å se på konsekvensen av enkelt deler av samhandlingsreformen i denne sammenhengen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

På slutten av 2016 kom Meld. St. 10 (2016-2017) "Risiko i et trygt samfunn - Samfunnssikkerhet". Denne svært omfattende meldingen berører også de tema forslagsstiller her tar opp. Det legges opp til en tett og grundig oppfølging i vår justisfraksjon.

**453 Styrke politiets helikopterkapasitet
 Årvoll Arbeiderpartilag**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil styrke politiets helikopterkapasitet med nye helikoptre.

Begrunnelse:

Dagens politihelikopter har heller ikke kapasitet til å frakte for eksempel politiets beredskapstropp ut på skarpe oppdrag. Granskingsrapporten etter 22. juli-tragedien slo fast at det må etableres en robust helikoptertjeneste som sikrer transportkapasitet. Arbeiderpartiet vil styrke politiets helikopterkapasitet med nye helikoptre som er større og besitter bedre løftekapasitet enn dagens politihelikoptre. Dette vil sikre politiet ekstra transportkapasitet for en liten merkostnad i forhold til dagens helikoptre. Dette vil også gi synergier ved opprettelsen av nytt beredskapssenter og samlokalisering med de nasjonale bistandsressursene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet er enige i at politiets helikopterkapasitet skal styrkes. Regjeringen varslet under behandlingen av årets statsbudsjett at de vil søke å finansiere dette i RNB til våren, og at nødvendige avtaler skal kunne signeres til høsten 2017.

**454 Utredning om beredskapssituasjonen ved overgang fra FM til DAB
 Årvoll Arbeiderpartilag**

Forslag:

FM-nettet slukkes ikke før det er utført en utredning om beredskapssituasjonen ved overgang fra FM til DAB under kriser av nasjonal betydning.

Begrunnelse:

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap har ikke har utredet spørsmål knyttet til beredskapssituasjonen ved overgang fra FM til DAB. Arbeiderpartiet er bekymret for samfunnsberedskapen når FM-nettet slukkes, og mener at det må gjøres en utredning om beredskapssituasjonen ved overgang fra FM til DAB under kriser av nasjonal betydning. FM bør ikke slukkes før man har klarhet i dette.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

DSB overleverte 2.12.16 en rapport om de beredskapsmessige konsekvensene av overgang til DAB, til Justis- og beredskapsdepartementet. Rapporten konkluderer med at de beredskapsmessige konsekvensene av overgangen er «usikre, men mest sannsynlig små». Rapporten påpeker videre at den målte dekningsgraden for DAB er god og innenfor de krav stilt av Stortinget.

<https://www.dsb.no/rapporter-og-evalueringer/beredskapsmessig-vurdering-av-overgangen-til-dab/>

531 Forvaltningsrevisjon og kvalitetsanalyse av politiets rutiner og arbeidsmetoder Oppsal Arbeiderpartilag

Forslag:

Arbeiderpartiet vil gjennomføre forvaltningsrevisjon og kvalitetsanalyse av politiets rutiner og arbeidsmetoder

Begrunnelse:

Selv om politibudsjettet har økt sterkt de senere årene får knappe ressurser fortsatt skylden for mange av de problemer politiet sliter med. Skattemyndighetene lar være å anmelde saker om grovt skattesvik til politiet. Det er ikke verdt bryderiet da de fleste sakene blir henlagt. Hverdagskriminalitet har en sørgelig lav oppklaringsprosent, særlig i Oslo. I Oslo har spaning og etterforskning av narkotikasaker blitt trappet ned med det resultat at salg av narkotika foregår åpenlyst flere steder. Etterforskning av grov spebarnsvold kan ta opp til 2 år, med påfølgende strafferabatt for foreldrene. Politiet er en lukket etat med monopol på maktutøvelse. Etater som har en monopolstilling har ofte problemer med å kvitte seg med ineffektive og dårlige rutiner og arbeidsmetoder. Riksrevisjonen, har gjennomført vellykkede forvaltningsrevisjoner av offentlige etater. Kombinert med den type kvalitetsgodkjenning som for eksempel Veritas foretar av engelske sykehus, vil dette være effektive metoder og verktøy i en analyse og gjennomgang av rutiner og arbeidsmetoder i politiet. En Politireform er nå ferd med å gjennomføres. Det er i hovedsak en organisasjonsreform. Men det dessverre grunn til å tro at forventningene til denne reformen er overdrevne, i likhet med forventningen til NAV-reformen og andre store organisasjonsreformer innen offentlig sektor i Norge. Det har alltid vist seg at man har undervurdert behovet for utarbeiding av gode rutiner og arbeidsmetoder og god planlegging av hvordan disse skal innføres. Generelt har man undervurdert behovet for endringer i kulturen i store offentlige virksomheter når større organisasjonsendringer gjennomføres

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Politiet er i ferd med å gjennomgå en svært omfattende nærpelitireform. Sentralt i denne reformen er nettopp utvikling av ny arbeidsmetodikk og bedre rutiner, selv om struktur og organisering er det som tar

overskriftene. Vi mener det er klokt å avvente effekten av nærpolitireformen, før nye tiltak iverksettes. Både fordi det å revidere eller analysere noe som er i rask endring er særdeles krevende, men også fordi etaten allerede er under voldsomt press både menneskelig og ressursmessig som en følge av reformarbeidet.

540 Voldtekt er sex uten samtykke Aust-Agder Arbeiderparti

Forslag:

Voldtektbestemmelsen i straffeloven endres slik at voldtekt defineres som seksuell omgang uten oppriktig samtykke. Undervisning i grensesetting og voldtekt styrkes i grunn- og videregående skoler.

Begrunnelse:

Voldtekt er et samfunnsproblem som får store konsekvenser ikke bare for de utsatte, men også de pårørende. Hvert eneste år er det mellom 8.000 til 16.000 kvinner i Norge som blir utsatt for voldtekt eller forsøkt voldtatt. Internasjonal menneskerettslov om straffeansvar for voldtekt sier at for at seksuell kontakt skal være lovlig, må samtykke være gitt frivillig, som et resultat av personens frie vilje. I Norge er det juridisk sett bare voldtekt når det kan bevises bruk av vold eller truende adferd, eller når offeret er bevisstløs på grunn av søvn eller rus. Det holder ikke å bevise at offeret ikke samtykket til den seksuelle omgangen. I 2013 gjennomførte Amnesty International en kartlegging av holdninger til voldtekt i Norge, som viste at bare 44 prosent av de unge mellom 18 og 29 år har snakket om voldtekt på skolen. Bare 19 prosent av dem som hadde hatt slik undervisning mente at den var god. Dette viser at vi må styrke undervisningen om voldtekt og grensesetting. Vi må sette fokus på begrepet voldtekt og forklare at det ikke nødvendigvis trenger å være vold i bildet. Vi må også sette fokus på at det ikke bare er kvinner som opplever seksuelt misbruk og voldtekter. I følge undersøkelser i Norge så er en av ti menn blitt utsatt for en eller annen form for overgrep. Her er det nok også store mørketall.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Voldtekt defineres av straffelovens §291. Definisjonen trekker klare linjer i forhold til trusler, vold og bevisstløshet, og er i så måte ikke langt unna forslagsstillers formulering. Når det er sagt ser vi intensjonen bak en slik formulering. Vi er imidlertid usikre på rekkevidden av den foreslåtte formuleringen og mener det ble grundig vurdert under utarbeidelsen av straffeloven i 2005. Forslaget om at undervisning i grensesetting og voldtekt styrkes i grunn- og videregående skole støttes av justis. Det sorterer imidlertid under utdanning og en forespørsel er send fraksjonen.

**640 Vern av voldsutsatte
Kjelsås Arbeiderpartilag**

Forslag:

Ordningen med besøksforbud ved trussel om vold, må utredes og mer effektive vernetiltak må iverksettes. Det er ikke rimelig at den som er voldsutsatt får sitt liv begrenset/ødelagt, mens den som utøver/truer med vold går tilnærmet fritt rundt.

Begrunnelse:

Forsøk med fotlenke på voldsutøver kan iverksettes når man vurderer at det er fare for liv og helse

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Retten har siden 1.2.13 hatt anledning til å idømme såkalt "omvendt voldsalarm", som flytter noe av byrden fra den vold-/trusselutsatte over på den dømte. Hvorvidt dette virkemiddelet benyttes i tilstrekkelig grad vites imidlertid ikke.

**794 Arbeid mot seksuelle overgrep
Vestfold Arbeiderparti**

Forslag:

Politiet må øke kvaliteten og effektiviteten i etterforskningen av anmeldte seksuelle overgrep gjennom raskere håndtering av sakene og ved å sikre at nødvendige etterforskningsskritt utføres i samsvar med faglige anbefalinger.

Begrunnelse:

Politiet har i en egen evaluering av sitt arbeid med seksuelle overgrep fra 2015 konkludert med at i nærmere 40 % av de sakene som ble sett på, ble etterforskningen utført med lav eller meget lav effektivitet og kvalitet. Blant de sentrale manglene var at sakene ble liggende lenge i påvente av etterforskning, at man ikke gjorde nødvendige undersøkelser (blant annet var det ikke utført åstedsundersøkelse i 43 % av sakene der det hadde vært aktuelt), og det var for lav kvalitet på det skriftlige materialet. Noe av dette skyldes kapasitetsmangler, men noe skyldes også manglende faglig kompetanse og erfaring. I dette arbeidet vil SO-koordinatorene som finnes i hvert distrikt være viktige, helst sammen med spesialiserte påtalejurister, i å skape et faglig miljø som sikrer kvalitetsutvikling innenfor området.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap, og støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Politiet er i ferd med å gjennomgå en svært omfattende nærpolitireform. Sentralt i denne reformen er nettopp utvikling av ny arbeidsmetodikk og bedre rutiner, selv om struktur og organisering er det som tar overskriftene. Vi mener det er klokt å avvente effekten av nærpolitireformen, før nye tiltak iverksettes. Både fordi det å revidere eller analysere noe som er i rask endring er særdeles krevende, men også fordi etaten allerede er under voldsomt press både menneskelig og ressursmessig som en følge av reformarbeidet. Viser for øvrig til at det også pågår en særorganutredning som vil se på den delen av SO arbeidet som i dag utføres av KRIPOS.

842 Beredskap i Finnmark Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderparti krever: • at vi har en beredskap med nærhet og kompetanse der folk bor. Rekruttering til forsvaret og Heimevernets beredskapstropper er avgjørende for å sikre en nær og tilgjengelig beredskap der folk bor og næringslivet virker. Heimevernet må tilby utdanning og muligheten for å tjenestegjøre i Finnmark til ungdom som sokner til fylket vårt. • at det etableres et RITS-team med hovedbase der redningshelikopteret er stasjonert. Det er hensiktsmessig at RITS-teamene støttes av lokale brannvesen i hele ansvarsområdet til redningshelikopteret, også ved behov for ekstra personell ved en brann på land. RITS må i tillegg kunne bistå på tung bilredning, samt bistå Kystverket med kompetanse relatert til kjemikalieberedskap. • at nærpolitimodellen må bli noen annet enn retorikk, og må avstedkomme en styrking av politiet i Finnmark. På den måten sikrer vi befolkningen i Finnmark en større trygghet for at politiet kan utføre alt fra ordinære politioppgaver, ha god nok beredskap og være en god og ledende aktør innen søk- og redningsoppdrag. • at sivil og militær beredskap samordnes gjennom etableringen av et Ressurs- og Kompetansesenter for Sikkerhet og beredskap i Nordområdene.

Begrunnelse:

Nordområdene og Finnmark har de senere år utviklet seg til å bli et av de mest ettertraktede områdene når det kommer til utvinning og forvaltning av naturressursene som finnes i området. I dag foregår om lag 80 % av den maritime aktiviteten i nordområdene i norsk sektor. I tillegg gir lengre perioder med isfrie havområder nye muligheter for transportindustrien via sjøveien. Med dette kan det sies at Finnmark er i ferd med å bli et energipolitisk senter, og et globalt logistikk knutepunkt mellom Europa og Asia. Sikkerhet og beredskap er grunnleggende premisser for en videre utvikling av mulighetene i nordområdene. Derfor er Finnmark Arbeiderparti bekymret for den totale beredskapen i fylket sett i lys av den demografiske utviklingen. Befolkningen blir eldre, det blir færre barn og unge, og også færre i arbeidsfør alder. Dette gir konsekvenser for beredskapen på flere områder. Det er bred politisk enighet om at Norge i Nordområdene skal være verdensledende i planlegging, koordinering og gjennomføring av søk og – redningsoperasjoner til havs, da er det viktig at nasjonen Norge støtter opp om tiltak for å realisere denne ambisjonen. Oppfølging av Arktisk råd sin bindende avtale om søk og redning må derfor prioriteres. Nordområdene preges av lange avstander, tøffe værforhold og dårlig kommunikasjon, noe som gjør beredskapsarbeidet i området svært krevende. Tiden er den største fienden da evnen til å overleve en ulykke i kulde og mørke er begrenset. Ressursene er knappe, og samarbeid blant aktørene og mellom nasjonene i området er viktig for å kunne løse slike krevende oppdrag.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Her er flere for så vidt gode forslag. Imidlertid venter vi i disse dager på Landmaktsutredningen, stortingsbehandlingen av Meld.st.10 (2016-2017) "Risiko i et trygt samfunn" og er dessuten midt oppe i en omfattende politireform. På grunn av at det nå er flere store saker på gang som omhandler Norsk beredskapsevne, mener vi det er klokt å avvente behandlingen av disse før man forplikter seg til kostnadsdrivende enkeltforslag.

870 Vern av varslere må styrkes Buskerud Arbeiderparti

Forslag:

Buskerud Arbeiderparti vil:

- * At retten til både anonym, åpen eller fortrolig varsling slås tydelig fast i lovverket.
- * At varsleres vern mot gjengjeldelse styrkes, gjennom et tydelig forbud som det knyttes følbare sanksjoner til.
- * At virksomheter av en viss størrelse pålegges å innføre rutiner for håndtering av varsling. Rutinene bør også kunne tilpasses mindre virksomheter.
- * At lov og forskrift presiserer at det ikke er adgang til å reglements feste begrensninger i ytringsfriheten og retten til å varsle, verken i privat eller offentlig sektor.
- * At varslerrerettighetene skal omfatte alle arbeidstakere, både fast ansatte, midlertidig ansatte og innleide arbeidstakere. For innleide skal retten gjelde alle ledd i en kontraktkjede, uansett i hvilket ledd den innleide er formelt ansatt.
- * At trepartssamarbeidet med tanke på å øke organisasjonsgraden i norsk arbeidsliv styrkes.
- * At begrepene «forsvarlig varsling» og «kritikkverdige forhold» tydeliggjøres.
- * At kildevernet endres fra dagens rettighet til å bli en plikt, etter mønster fra Sverige.
- * Sørge for at Buskerud fylkeskommune utarbeider rutiner for varsling for fylkeskommunens ansatte, og at rutinene med jevne mellomrom gjennomgås med alle ledere, øvrige ansatte og tillitsvalgte.
- * Bidra til at våre kommunepartier gjør det samme i alle kommuner i Buskerud.
- At ansattes ytringsfrihet i privat og offentlig sektor også må omfatte ansattes rett til å delta i den allmenne samfunnsdebatten.

Begrunnelse:

Buskerud Arbeiderparti sla^or fast at varsling om kritikkverdige, utilbørlige eller ulovlige forhold på^o arbeidsplassen er en demokratisk rettighet, som også^o er ønskelig for samfunnet som helhet. Erfaringene viser at mange av dem som tar ansvar for å^o varsle om kritikkverdige forhold på^o egen arbeidsplass, møtes med fornektelse og ulike former for represalier, i stedet for å^o bli tatt på^o alvor. Det fører til at andre kvier seg for å^o varsle om tilsvarende forhold. Buskerud Arbeiderparti viser til at arbeidsmiljølovens vern av varslere av denne grunn ble styrket under den rød-grønne regjeringen. Det ble samtidig bestemt at reglene skulle vurderes på^o ny etter at de hadde virket en stund. Nyere forskning tyder på^o at lovendringene fra 2007, har gitt et bedre varslervern, men at ytterligere forbedringer likevel er på^okrevd. Det er mer risikofyllt å^o varsle om kritikkverdige forhold dersom sjefen er ansvarlig, dersom virksomheten ikke har varslingsrutiner og dersom det ikke er tillitsvalgte og verneombud på^o arbeidsplassen. Oppslag i media, også^o etter at nye regler er innført, tyder på^o at det å^o varsle om kritikkverdige, utilbørlige eller ulovlige forhold på^o arbeidsplassen i mange tilfeller setter varsleren i vanskelige situasjoner. Et aktuelt eksempel er utdelingen av Fritt Ords pris i 2015 til varslerne Robin Schaefer og Jan Erik Skog som varslet om henholdsvis alvorlige mangler i etterforskning av en drapssak og en sak om korrupsjon i offentlig sektor. Et annet forhold som etter Buskerud Arbeiderpartis mening gir grunn til alvorlig bekymring, er det vi ser av begrensninger i kommunalt ansattes ytringsfrihet, gjennom interne regler i den enkelte kommune. Buskerud Arbeiderparti krever at offentlige etater må^o gå^o foran og sikre at varslere blir behandlet ordentlig. Det må^o være en selvfølge at

de som er satt til å passe på fellesskapets verdier, følger lovverket, og at de som varsler, blir tatt vare på. Dette må gjelde både i kommunal og statlig sektor. Buskerud Arbeiderparti ser med bekymring på at arbeidslivskriminalitet og sosial dumping øker og brer seg til stadig flere sektorer, samtidig som den blå- blå regjeringen svekker trepartssamarbeidet og har åpnet for en generell adgang til midlertidige ansettelser. Dette svekker det norske velferdssamfunnet og den norske arbeidslivsmodellen og får negative konsekvenser for både samfunnet og rettighetene til den enkelte arbeidstaker. Økt organisasjonsgrad, både på arbeidsgiver- og arbeidstakersiden, vil styrke det seriøse arbeidslivet, og dermed også bedre forholdene for varslere. Varslervernet må være like sterkt for både fast ansatte, midlertidig ansatte og innleide arbeidstakere. Noen land har satt i gang forsøk med senter for varslere. Buskerud Arbeiderparti mener at Arbeidstilsynets kompetanse på varling må styrkes, slik at varslere som ikke har tillitsvalgte å hende seg til, eller som frykter at de ikke vil nå fram, kan få veiledning om rettigheter og framgangsmåte ved varsling. Buskerud Arbeiderparti viser til at mange varslere ofte er kilder når media avslører kritikkverdige forhold. Kildevernet må derfor styrkes.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteén for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Arbeiderpartiet har lagt fram representantforslag med skjerpelser i arbeidsmiljøloven (Dokument 8:30 S (2015–2016)), hvor bestemmelsen om varslere er en del av disse. Det gjelder å få på plass faste rutiner. Varslere må være sikret anonymitet og deres sikkerhet må ivaretas.

901 Nei til generell bevæpning av politiet Hordaland Arbeiderparti

Forslag:

-Norsk politi ikke skal ha generell bevæpning. -Norsk politi skal videreføre fremskutt lagring av våpen.

Begrunnelse:

Nei til generell bevæpning av politiet. Politiet bruker i dag fremskutt lagring av våpen i utrykningskjøretøy, som en effektiv måte å gi politiet tilgang til våpen i de situasjoner dette er tvingende nødvendig. Samtidig klarer man da å opprettholde et politi uten generell bevæpning, noe som har vært viktig for det norske folk lenge. Hordaland Arbeiderparti mener erfaring fra andre land og den siste tiden med generell bevæpning på grunn av terrortrussel, viser at lettere tilgang på våpen fører til mer usikkerhet enn sikkerhet for både den jevne nordmann og for politiet selv.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Vi har i dag en programformulering som sier nei til generell bevæpning av politiet. Nå er det imidlertid en NOU på gang som utreder bevæpningsspørsmålet. Utredningen har et godt, bredt og omfattende mandat. Vi mener det kan være klokt å ordlegge seg mer forsiktig i kommende partiprogram i påventet av den forskning, konklusjoner og anbefalinger NOUen trekker opp, slik at vi kan delta i den påfølgende stortingsdebatten med troverdighet.

**908 Unngå unødvendig varetektsfengsling
Hordaland Arbeiderparti****Forslag:**

-En helhetlig gjennomgang av dagens praksis med sikte på å unngå unødvendig bruk av varetektsfengsling.

Begrunnelse:

Den europeiske torturkomité og FNs menneskerettighetskomité har begge påpekt at den norske praksisen med utstrakt bruk av varetektsfengsling er i strid med internasjonal lov. 1. januar 2011 var 23 prosent av de som satt fengslet i varetekt. Kritikken mot Norge går på at det varetektsfengsles for mange, for hardt og for lenge. Norge varetektsfengsler barn ned til 15 år, og man hører til stadighet i nyhetene at folk blir frikjent etter å ha sittet år i varetekt, med påfølgende erstatningsansvar.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med Arbeiderpartiets politikk.

**912 Styrking av rettigheter til ofre for menneskehandel innen prostitusjons- og sex-industrien
Hordaland Arbeiderparti****Forslag:**

Styrking av rettigheter til ofre for menneskehandel innen prostitusjons- og sex-industrien

Begrunnelse:

I følge ILO finnes det rundt 21 millioner slaver i verden i dag, og menneskehandel utgjør den nest største illegale handelen. Mange av disse ender opp som sex-arbeidere. Disse ofrene er spesielt sårbare da det

er snakk om svært unge og fattige mennesker, inkludert barn. I tillegg er det ofte umulig for dem å bli reintegrerte i sine opprinnelige lokalsamfunn på grunn av sosial stigmatisering og fare for represalier fra bakmenn. Dermed blir resultatet ofte at de blir utsatt for re-trafficking, og aldri får sjansen til å komme seg ut av prostitusjon og sex-arbeid. Rettighetene til ofre for menneskehandel innen prostitusjon og andre seksuelle formål er altfor svake i Norge. Norske myndigheter svikter også når det gjelder forebygging og straffeforfølgning av bakmenn og forbrukere av dette slaveriet. Dette må endres. Arbeiderpartiet mener at norske myndigheter må styrke hjelpetilbudet til disse ofrene og tilbyr permanent oppholdstillatelse, uansett om de vitner mot bakmennene eller ikke. Menneskehandel i Norge skjer fordi det finnes etterspørsel. Derfor må vi som samfunn rydde opp i dette og beskytte ofrene. Dette kalles å ta ansvar.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

For å få asyl i Norge må søkeren ha velbegrunnet frykt for forfølgelse i hjemlandet på visse bestemte grunnlag som fremgår av flyktningkonvensjonen. Videre kan man få asyl dersom det ved retur er en reell fare for inhuman og nedverdiggende behandling eller tortur. At man har vært utsatt for menneskehandel er i seg selv ikke et grunnlag for beskyttelse i Norge. Dette kan imidlertid komme inn som en del av vurderingen av opphold på humanitært grunnlag. Videre er å påpeke at tidligere ofre for menneskehandel også kan ha behov for beskyttelse og derfor få beskyttelse på det grunnlag.

945 Midlertidig opphold for enslige mindreårige asylsøkere må avskaffes Malvik Arbeiderparti

Forslag:

Økt bruk av midlertidig opphold til enslige mindreårige er i strid med Stortingets ønsker og er svært skadelig for den som rammes og negativt for det norske samfunnet som helhet. Sør-Trøndelag AP mener at midlertidige oppholdstillatelser til enslige mindreårige asylsøkere må stoppes.

Begrunnelse:

Innstrammingsforslaget om økt bruk av midlertidig opphold til enslige mindreårige asylsøkere møtte sterk kritikk i høringsrunden før sommeren, og endte med at Stortingets flertall stemte nei til forslaget. Likevel ser vi i praksis en kraftig økning i bruk av midlertidige oppholdstillatelser, noe som strider med Stortingets ønsker. Det er flere ungdommer med midlertidig tillatelse som forsvinner enn som er registrert hjemreist. Vi risikerer med tiden å få en stor gruppe ungdommer i Norge uten legalisert status. Ungdom med midlertidig opphold har svekket psykisk helse på grunn av den usikre tilværelsen (Sønsterudbråten 2010:52). NTNU Samfunnsforskning (2015) dokumenterer også at ungdommer med midlertidig oppholdstillatelse er svært fortvilet og bekymringene går utover livsglede og motivasjon til å gå på skole og lære norsk, og mange har gitt opp sine drømmer for fremtiden. I følge statistisk sentralbyrå, klarer enslige mindreårige seg godt i Norge, om Norge lar dem. De kommer seg i arbeid eller utdanning. Under forutsigbare og trygge forhold blir de en ressurs for det norske samfunnet. Vi mener ikke at alle enslige mindreårige skal få oppholdstillatelse i Norge. De som kan få forsvarlig omsorg og trygghet i hjemlandet, bør gjenforenes med familien sin så raskt som mulig. Barn og unge som ikke kan gjenforenes med familien, må gis trygghet og en forutsigbar tilværelse i Norge. Sør-

Trøndelag AP er derfor klar på at midlertidige oppholdstillatelser ikke er løsningen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør - Trøndelag Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet gikk selv inn for at midlertidige tillatelser kan gis til enslige mindreårige asylsøkere mellom 16-18 år så lenge det eneste grunnlaget for opphold er at man mangler forsvarlig omsorg ved retur. Arbeiderpartiet har gått imot regjeringens forslag om å utvide denne ordningen til alle barn, også de under 16 år. Arbeiderpartiet ønsker å videreføre dagens regelverk.

955 Innføring av lovendring slik at man får kontroll på pengeinnsamlinger fra organisasjoner og private
Ørland Arbeiderparti

Forslag:

Innføring av lovendring slik at man får kontroll på pengeinnsamlinger fra organisasjoner og private

Begrunnelse:

Det finnes per i dag ingen lovbestemmelse som regulerer pengeinnsamlinger. Avdekking av «Visjon Norges» virksomhet høsten 2016 viser at det trengs kontroll av dette feltet. Slik det er i dag, kan hvem som helst samle inn penger til mer eller mindre «gode» formål og berike seg selv på bekostning av svake og sårbare grupper. En lovbestemmelse vil bidra til en bedring av forholdene på dette området.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør - Trøndelag Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Støttes.

10	Innkomne forslag - By og land	504
27	Kommunestruktur <i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	504 504
75	Sentralisering <i>Birkenes Arbeiderparti</i>	504 504
125	Utnytte tilgjengelige resurser i hele landet <i>Andøy Arbeiderparti</i>	505 505
167	Registrering <i>Sandnes Arbeiderparti</i>	506 506
173	Nedsett forvaltningskomite <i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	506 506
222	Kommunereform <i>Stavanger Arbeiderparti</i>	507 507
232	Flytte finanstilsynet til Bergen <i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	508 508
249	Storbypolitikk <i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	509 509
257	Regionreformen..... <i>Kristiansund Arbeiderparti</i>	510 510
261	Etablering av statlige arbeidsplasser i distriktsnorge <i>Kristiansund Arbeiderparti</i>	511 511
265	Nyetablering av statlig vitksomhet <i>Os Arbeiderparti</i>	511 511
281	Snu sentraliseringen..... <i>Våler Arbeiderparti</i>	512 512
304	Statlige arbeidsplasser i hele landet..... <i>Nord-Fron Arbeiderparti</i>	513 513
347	Økonomi..... <i>Stange Arbeiderparti</i>	514 514
355	Kommuneøkonomien må styrkes. Spesielt gjelder dette frie inntekter..... <i>Haugesund Arbeiderparti</i>	514 514
401	Valgloven <i>Ski Arbeiderparti</i>	515 515
438	Krav om reklamasjonsnemnd ved salg av nye boliger <i>Høyenhall/Manglerud Arbeiderpartilag</i>	516 516
464	Mer åpenhet og mer lokaldemokrati <i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	516 516
547	Reell frivillighet i kommunereformen <i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	517 517

581	Kva vil vi med distrikta?	518
	<i>Høyanger Arbeidarparti</i>	518
603	Regionreformen - likeverdige regioner	519
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	519
653	Nyetablering av statlig virksomhet	519
	<i>Os Arbeiderparti</i>	519
746	inntektssystemet	520
	<i>Borgen Arbeiderlag</i>	520
759	Regionale utviklingsmidlar	521
	<i>Sogn og Fjordane Ap</i>	521
761	Distriktspolitikk og sysselsetting	521
	<i>Lierne Arbeiderparti</i>	521
765	Kriterier for barnehagetilskudd	522
	<i>Østfold Arbeiderparti</i>	522
781	Distriktspolitikk	523
	<i>Telemark Arbeiderparti</i>	523
785	Regionsreform	523
	<i>Sogn og Fjordane Ap</i>	523
876	God kommuneøkonomi – nei til regjeringens foreslåtte inntektssystem for kommunene	524
	<i>Buskerud Arbeiderparti</i>	524
879	Det må etableres løsninger gjennom lovverket hvor kommuneøkonomien ikke belastes ved bygging av kirker	525
	<i>Buskerud Arbeiderparti</i>	525
884	Eit sterkt Vestland	526
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	526
889	Nytt inntektssystem for kommunane	527
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	527
917	By og land hand i hand	527
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	527
958	Det må tilrettelegges for trygge levekår for alle i framtidas samfunn	528
	<i>Ørland Arbeiderparti</i>	528
961	La oss sikre et representativt demokrati: Forslag om mindre endring i valgloven	529
	<i>Sør-Trøndelag Ap</i>	529

10 Innkomne forslag - By og land

27 **Kommunestruktur** **Lillehammer Arbeiderparti**

Forslag:

Det nedsettes en kommisjon for å utrede tilpasning av kommunestrukturen nasjonalt til forutsetninger i endring. Førrende for kommisjonens arbeid skal være å hindre regional ubalanse, tilstrebe likeverdige kommuner, legge til rette for interkommunalt samarbeid der dette ikke betyr et reelt demokratisk underskudd, og sikre like forutsetninger for folks tilgang til velferd, utdanning og infrastruktur.

Begrunnelse:

Den siste kommunestrukturprosessen («Sannerprosessen») har vært tilfeldig, og lite strukturert og prinsipiell. Effektivitet er framelsket på bekostning av demokrati, og mye av målet synes å være å gjøre kommunal tjenesteproduksjon så stor at den blir interessant for private produsenter og tilrettelagt for konkurranseutsetting og privatisering. Men en kommunestruktur som ikke tilpasses forutsetninger i endring, først og fremst på kommunikasjonsområdet, kan føre til økende regional ubalanse, være et avgjørende hinder mot likeverd for folk uavhengig av hvor de bor, og lede til folketallsnedgang og avfolking i distriktene. Kommunestrukturdebatten er lammet av retorikk og følelsetung symbolisme («frivillighet», «tvang») som umuliggjør fordomsfri debatt og vurdering såvel i kommunene som nasjonalt. Kommunestruktur er en del av den nasjonale styringsstrukturen. Norge er ingen føderasjon, men en enhetsstat. Nasjonale styringsstruktur er derfor Stortingets ansvarsområde. Lokalsamfunn og kommuner skal selvsagt høres, men et demokratisk valgt Storting kan ikke fraskrive seg ansvaret for den nasjonale styringsstrukturen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Styret viser til forslag nr. 173 fra Lillehammer Arbeiderparti og styrets kommentar. Styret i Oppland Arbeiderparti mener at dersom det skal nedsettes en kommisjon bør denne utrede både oppgaver og struktur.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiets utgangspunkt er at kommunesammenslåing skal baseres på frivillighet, fordi dette gir viktig lokal forankring. Da Stortinget behandlet kommunereformen støttet vi deler av innholdet og virkemidlene i reformen. Vi har støttet opp under at reformen må inneholde økonomiske gulrøtter for de som slår seg sammen. Kommuner som på et senere tidspunkt finner ut at de vil slå seg sammen, skal også få dette. Selv etter kommunereformen vil det komme sammenslåing av kommuner også i årene fremover. Men det er ikke nødvendig med nye og store runder på kommunesammenslåing som en kommisjon vil innebære.

75 **Sentralisering** **Birkenes Arbeiderparti**

Forslag:

Vi bør gå på valg hvor "gode forvaltningsløsninger" for bygd og by er sentralt i det moderne Norge.

Begrunnelse:

Norge har tre forvaltningsnivå, hvor alle inngår som blant annet tjenesteproduserende ledd til våre innbyggere. Innbyggere som bor over hele vårt langstrakte land, og som i sitt daglige har behov for nære tjenester. Den politikken som føres nå er en stor sentraliseringsbølge. En sentraliseringsbølge som vektlegger i større grad produktivitet fremfor nærhet som mål på hvordan man skaper effektive organisasjoner. En sentraliseringsbølge som i større grad fremmer styring fremfor kvalitet overfor våre innbyggere. En sentraliseringsbølge som fremmer by fremfor bygd. Denne sentraliseringsbølgen utfordrer styringsnivåene som partnere i tjenesteproduksjon, den utfordrer kommunen som bosettingssted og den utfordrer legitimiteten blant innbyggere og kvaliteten til våre brukere.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet står for en distrikts- og regionalpolitikk som bygger på vekst og lønnsomme arbeidsplasser i hele landet, likeverdige velferdstjenester over hele landet og godt samspill mellom byene og distriktene. Arbeiderpartiet foreslo en rekke nye oppgaver til regionalt folkevalgt nivå da regionreformen ble behandlet i Stortinget før sommeren 2016 slik at mer makt og myndighet utøves regionalt. Vi har gjennom hele inneværende stortingsperiode styrket kommuneøkonomien slik at velferden lokalt i hele landet kan bygges videre ut.

**125 Utnytte tilgjengelige resurser i hele landet
Andøy Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet vil vurdere andre deler av landet for lokalisering av statlige virksomheter. Der det kan være naturlig for å utvikle virksomhetene, vil Arbeiderpartiet dessuten se på muligheter for å samlokalisere statlige virksomheter utenfor hovedstadsregionen.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet ser med bekymring på de vekstutfordringer som hovedstadsregionen står overfor. Med det presset en i overskuelig framtid ser for hovedstadsregionen, må en i større grad enn før legge til rette for statlige arbeidsplasser i hele landet. Dette vil bidra til mindre press på hovedstadsregionen og til kompetansearbeidsplasser i andre regioner.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Tilgang på kompetansearbeidsplasser er avgjørende for å utvikle attraktive bomiljø. Distrikts- og regionalpolitikken må derfor i sterkere grad rettes inn mot etablering av kompetansearbeidsplasser i distriktene, både med grunnlag i kompetansebehov og utviklingsmuligheter i tradisjonelle næringer, i nye næringer og i velferdstjenestene. Lokalisering av nye statlige kompetansearbeidsplasser må bygge opp under livskraftige regioner. Ap har i inneværende stortingsperiode stemt for at regjeringen må fremme forslag til tiltak som sikrer at ny statlig virksomhet som hovedregel legges utenfor Oslo og bygger opp under livskraftige regioner. Vi har også sammen med SV og SP fremmet forslag om at regjeringen skulle legge fram en stortingsmelding for fordeling av nye statlige arbeidsplasser og virksomheter og styrking av statlige kompetansemiljøer i hele landet.

**167 Registrering
Sandnes Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet må registrere alle naturforekomster i Norge

Begrunnelse:

Da Norge er et land som er rikt på naturressurser så må det lages en kartlegging for bruk av våre felles resurser. Eks. vann som kan brukes som kraft, saltvann og ferks vann som kan brukes til produksjon av mat, torium som kan brukes til energi, edle metaller, luft som kan brukes til energi osv. osv. Et annet eks. er reiselivsnæringen og dennes mulighet da Norge har svært forskjellige turistmål fra sør til nord.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

forslaget er i tråd med st melding om handlingsplan for naturmangfold og oppfølging av denne

**173 Nedsett forvaltningskomite
Lillehammer Arbeiderparti****Forslag:**

Det må nedsettes en forvaltningskomite for og foretar en grundig gjennomgang av nåværende og framtidig ansvar, oppgaver og utfordringer for stat, fylkeskommunene og kommunene, og på det grunnlaget utarbeider konkrete forslag til partiets holdning og tiltak til hvordan Norge skal organiseres og forvaltes i framtida.

Begrunnelse:

Høyre/FrP regjeringen har iverksatt en kommunereform og en regionreform som ser svakt fundert og

uryddig gjennomført. I reformene har antall enheter vært viktigere enn innhold virker det som. Arbeiderpartiet må ha fokus på hvilket forvaltningsnivå som skal ha hvilke oppgaver ut fra hva som er hensiktsmessig for den enkelte oppgave. Skal en reform av inndeling være hensiktsmessig må det først på plass hvilke oppgaver det enkelte forvaltningsnivå skal ha. Samtidig bør det også vurderes om man skal fortsette med en tre-nivå modell som nå eller gå over til en to-nivå modell. En to-nivå modell kan være utløsende for å få større kommuner.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Styret viser til forslag nr. 27 fra Lillehammer Arbeiderparti om kommunestruktur og styrets kommentar. Styret i Oppland Arbeiderparti mener at dersom det skal nedsettes en kommisjon eller forvaltningskomite bør denne utrede både oppgaver og struktur. Styret i Oppland Arbeiderparti viser videre til at Sentralstyret har nedsatt en arbeidsgruppe som skal se på de ulike sidene ved regionreform som fikk følgende mandat: «Arbeidsgruppen skal se på ulike politiske sider av regionreformen og komme med forslag til hvordan Arbeiderpartiet bør stille seg til målsetning, oppgavedeling og struktur for en slik reform. Utvalgets arbeid er en del av arbeidet med partiprogram 2017-2021, og utvalget har utarbeidet en kortfattet rapport, og innstilt på en programtekst til sentralstyret. Programforslaget sendes på høring i februar 2017.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet foreslo en rekke nye oppgaver til regionalt folkevalgt nivå da regionreformen ble behandlet i Stortinget før sommeren 2016. Disse forslagene ble nedstemt av regjeringspartiene og KrF og Venstre. Det vises videre til Oppland Ap sin kommentar om det nedsatte utvalget om regionalt folkevalgt nivå der oppgavedeling og struktur er en sentral del av arbeidet.

222 Kommunereform Stavanger Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet mener det er stort behov for forandringer i kommunestrukturen. Endringer er nødvendig for å sikre like gode velferdstjenester for alle innbyggere, i funksjonelle og bærekraftige kommuner. Der samfunnsmessige hensyn tilsier sammenslåing av kommuner, må staten positivt stimulere til det. Endringer bør normalt bygge på lokale ønsker. Arbeiderpartiet mener at enkeltkommuner ikke må kunne stanse endringer som er nødvendige ut fra regional hensyn.

Begrunnelse:

Behov for en kommunereform er skrikende. Det mangler ikke på utredninger. Bl.a. har "Produktivitetskommisjonen" påvist store gevinster ved endret struktur. Lite eller intet ser ut til å bli gjort i inneværende valgperiode. Vi mener Arbeiderpartiet ikke kan ha lavere ambisjon på dette området - i neste periode - enn vi har i gjeldende program. Det vil framstå som uforståelig at de som er knyttet til arbeidslivet - utenom det offentlige - må finne seg i dramatiske endringer, mens vi med styringsansvar i det offentlige sitter stille i båten. Men hvilken moralsk rett kan vi fortsette å sende regningen til andre uten selv å gjøre det som er mulig for å utnytte ressursene på best mulige måte? Og enda viktigere – legge et godt grunnlag for videre utvikling i våre byer og lokalsamfunn.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er stort sett i tråd med formuleringene i inneværende periodes partiprogram. Arbeiderpartiets utgangspunkt er at kommunesammenslåing skal baseres på frivillighet, fordi dette gir viktig lokal forankring. Da Stortinget behandlet kommunereformen støttet vi deler av innholdet og virkemidlene i reformen. Vi har støttet opp under at reformen må inneholde økonomiske gulrøtter for de som slår seg sammen. Kommuner som på et senere tidspunkt finner ut at de vil slå seg sammen, skal også få dette. Selv etter kommunereformen vil det komme sammenslåing av kommuner også i årene fremover.

232 Flytte finanstillingsmyndigheten til Bergen Arbeiderpartiet i Bergen

Forslag:

Arbeiderpartiet mener at: - Finanstillingsmyndigheten bør flyttes til Bergen. - De ansatte må ivaretas på en god måte gjennom flytteprosessen.

Begrunnelse:

Det er nedgangstider i kystnæringene, og arbeidsledigheten på Vestlandet stiger. Samtidig utdanner Bergen flere økonomistudenter enn alle andre byer i Norge. Økonomisk rettede arbeidsplasser skaper kompetansemiljøer, og maktmiljøer. Arbeiderpartiet i Bergen mener det vil være riktig av Arbeiderpartiet å flytte finanstillingsmyndigheten fra Oslo til Bergen, og dermed bidra til å styrke det finansielle miljøet i Bergen og øke maktspredningen i landet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Tilgang på kompetansearbeidsplasser er avgjørende for å utvikle attraktive bomiljø. Distrikts- og regionalpolitikken må derfor i sterkere grad rettes inn mot etablering av kompetansearbeidsplasser i distriktene, både med grunnlag i kompetansebehov og utviklingsmuligheter i tradisjonelle næringer, i nye næringer og i velferdstjenestene. Lokalisering av nye statlige kompetansearbeidsplasser må bygge opp under livskraftige regioner. Ap har i inneværende stortingsperiode stemt for at regjeringen må fremme forslag til tiltak som sikrer at ny statlig virksomhet som hovedregel legges utenfor Oslo og bygger opp under livskraftige regioner. Vi har også sammen med SV og SP fremmet forslag om at regjeringen skulle legge fram en stortingsmelding for fordeling av nye statlige arbeidsplasser og virksomheter og styrking av statlige kompetansemiljøer i hele landet.

Forslag:

Arbeiderpartiet i Bergen vil:

- bygge ut skolehelsetjenesten og PP-tjenesten for å forebygge sosiale helseforskjeller, slik at alle barn og unge kan få oppfølging og veiledning.
- forlenge og forsterke områdesatsingene i byområder med levekårsutfordringer.
- utvide ordningen med gratis kjernetid i barnehagen for minoritetsspråklige barn til flere byområder og aldersgrupper.
- innføre gratis aktivitetsskole/SFO. På sikt må målet være en utvidet skoledag med mer tid til læring, leksehjelp og fysisk aktivitet.
- øke lærertettheten på barnetrinnet for å sikre tidlig innsats, særlig i områder med levekårsutfordringer.
- at kommunene gis ressurser til å ta et større ansvar for barnehageutbygging i pressområder, med mål om full bydelsvis barnehagedekning med plass til alle ettåringer.
- innføre en nasjonal norm for pedagogtetthet og bemanning i barnehagene og stille like krav til kvalitet og innhold i offentlige og private barnehager.
- gi asylsøkere rett til barnehageplass og videregående opplæring.
- gi kommuner og fylkeskommuner anledning til å godkjenne eller avslå søknader om opprettelse av private skoler og innføre tidsbegrensede konsesjoner for privatskoledrift.
- styrke tiltak mot ungdomsledighet og hindre frafall i videregående skole.
- videreutvikle statlige låneordninger for kommunenes kjøp av utleieboliger og areal til boligformål. Oppdatere Husbankens regler i tråd med et endret boligmarked og nye behov.
- øke den statlige bostøtten og sørge for at kommunene har ressurser til å bygge ut tilstrekkelig antall kommunale boliger og/eller bruke forkjøpsretten slik at 10 prosent av nye boliger benyttes til kommunale leiligheter.
- øke integreringstilskuddet for å ha ressurser til bedre norskopplæring og tiltak for deltakelse i arbeidslivet.
- opprette egne overdoseteam og brukerrum med helse- og sosialfaglig kompetanse. Heroinassistert behandling må tillates.
- øke antallet behandlings- og rehabiliteringsplasser for rusavhengige, og sørge for at alle rusavhengige får tilbud om bolig, arbeid og en meningsfull hverdag.
- øke kostnadsrammen og tilskuddsprosenten for bygging av studentboliger i pressområdene.
- at tiggung ikke skal forbys. Tiggere og andre fattige grupper må tilbys gode sanitærforhold.
- at fremtidige transportinvesteringer skal vektas kraftig til fordel for kollektivtransport. I en moderne by har fotgjengere, syklistar, bybanen og buss prioritet fremfor privatbilen. Gode bymiljøavtaler må prioriteres i NTP.
- at det skal etableres kollektivfelt på alle de store innfartsårene til storbyene og innfartsparkeringer ved kollektivknutepunkt.
- at utbygging av boliger og arbeidsplasser i storbyområdene skjer der det meste av persontransporten kan gjennomføres til fots, med sykkel og kollektivtrafikk. Utbygging av nye områder til boligformål, næringsvirksomhet, barnehager og skoler skal skjje der infrastruktur for kollektivtransport er på plass eller bygges ut parallelt.
- at staten må ta et særlig ansvar for utbygging og drift av bybaner og busslinjer med egne traseer. Staten må etter forhandlinger med kommunene påta seg opptil 70 prosent av investeringsutgiftene for disse prosjektene.
- at det kan innføres lavutslippssoner i storbyer der lokal forurensing overskrider grenseverdiene, både i form av dieselforbud og betalingsordning med oblat. Her kan det stilles krav til utslipp for å kunne kjøre inn i utsatte deler av byområdene.
- at avgifter i bomringene rundt storbyene gjøres tids- og utslippsbestemte. Utslippsbestemte bomringer innebærer at bomavgiftene for de minst forurensende bilene reduseres, mens de økes for de bilene som forurensar mest.
- at det etableres sammenhengende sykkelveinett i byområdene. Bymiljøordningene og belønningsordningen for sykkel må bidra til dette.
- endre reglene for rammeoverføring til vekstkommuner slik at tildeling av midlar står i forhold til faktisk innbyggervekst. Inntektssystemet må fange opp de spesielle utfordringene storbyområdene har, særlig i tilknytning til sosiale utgifter, rusomsorg, integrering og barnevern.

Begrunnelse:

Storbyene har unike muligheter og utfordringer. De norske storbyområdene er i rask utvikling og det er avgjørende at de lykkes som motorer for vekst og verdiskaping i sine regioner. Det krever raskere utbygging av infrastruktur og velferd enn i dag. En fjerdedel av Norges befolkning bruker offentlige tjenester i de fire største kommunene i landet. Hverdagen til svært mange mennesker er derfor avhengig av at bykommunene kan levere gode tjenester. Storbyene opplever de største utfordringene knyttet til

fattigdom, integrering og rusavhengighet. Byene må sikres ressurser til å sørge for rettferdige oppvekstvilkår og gode liv for alle innbyggere. Overføringene til storbykommuner må økes for å møte de sosiale utfordringer på en offensiv måte. Boligsituasjonen i storbyene er utfordrende for mange grupper og det er nødvendig med statlig innsats for å bedre denne. Fortetning i storbyområdene er viktig for å redusere klimagassutslipp i fremtiden. Størstedelen av storbyenes utslipp kommer fra transport og fremtidig befolkningsvekst må løses på en bærekraftig måte. Sterk offentlig satsing på utbygging av kollektivtransport og redusert privatbilisme er helt nødvendig for å nå Norges klimamål. Det er også viktig at staten gir kommunene de redskapene de trenger for å redusere lokal luftforurensing.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget omhandler en rekke områder som er viktige for utviklingen av storbyene. Det vises til at flere av forslagene er innarbeidet i dokumentet «Framtidas storbyer».

257 Regionreformen Kristiansund Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet støtter at større og mer robuste regioner skal erstatte dagens fylker

Begrunnelse:

Dette vil gi sterkere regional folkevalgt styring samtidig som at større regioner vil tiltrekke seg større kompetanse og kunnskap og vil kunne overta oppgaver som i dag er statlig styrt gjennom dagens system. Dette gjelder oppgaver og beslutninger som er gjenstand for politisk skjønn og ikke de som gjelder tilsyn. Følgende oppgaver som kan vurderes overført til de nye regionene: * Statens vegvesens fylkes og regionapparat *. Kulturråd og tildelinger på regionalt nivå *. Kjøp av regionale jernbanetjenester *. Deler av forskningsrådets oppgaver *. Oppgaver fra NVE på regionalt nivå *. De deler av BUF-etat som ikke kan legges til kommuner *. Miljø/klima *. Helseforetak *. Regional styring av politiet

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet foreslo en rekke nye oppgaver til regionalt folkevalgt nivå da regionreformen ble behandlet i Stortinget før sommeren 2016. Flere av disse oppgavene er i tråd med dette forslaget. Disse forslagene ble nedstemt av regjeringspartiene og KrF og Venstre. Det er nedsatt et utvalg om regionalt

folkevalgt nivå der oppgavedeling og struktur er en sentral del av arbeidet.

261 Etablering av statlige arbeidsplasser i distriktsnorge Kristiansund Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet skal være pådrivere for at fordeling av statlige arbeidsplasser skjer gjennom helhetlig regional politikk i fylkene, og at regioner som er underrepresentert får slike etableringer

Begrunnelse:

I retningslinjer for lokalisering av statlige arbeidsplasser er bl.a formålet at folk skal ha god tilgang til offentlige tjenester, samt at det skal bidra til statlige arbeidsplasser i hele landet. Det er bestemt at etablering av offentlige arbeidsplasser skal skje utenfor Oslo og andre storbyer som har hatt denne veksten frem til i dag. Arbeiderpartiet vil ta hele landet i bruk, og vil aktivt bruke slike distriktpolitiske virkemidler.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Tilgang på kompetansearbeidsplasser er avgjørende for å utvikle attraktive bomiljø. Distrikts- og regionalpolitikken må derfor i sterkere grad rettes inn mot etablering av kompetansearbeidsplasser i distriktene, både med grunnlag i kompetansebehov og utviklingsmuligheter i tradisjonelle næringer, i nye næringer og i velferdstjenestene. Lokalisering av nye statlige kompetansearbeidsplasser må bygge opp under livskraftige regioner. Ap har i inneværende stortingsperiode stemt for at regjeringen må fremme forslag til tiltak som sikrer at ny statlig virksomhet som hovedregel legges utenfor Oslo og bygger opp under livskraftige regioner. Vi har også sammen med SV og SP fremmet forslag om at regjeringen skulle legge fram en stortingsmelding for fordeling av nye statlige arbeidsplasser og virksomheter og styrking av statlige kompetansemiljøer i hele landet.

265 Nyetablering av statlig virksomhet Os Arbeiderparti

Forslag:

Statlige arbeidsplasser har en viktig betydning for sysselsetting og bosetting i distriktene. Mange med høyere utdanning må søke til hovedstadsområdet for å få relevant arbeid, selv om de kunne tenke seg å bo i distriktene. Arbeiderpartiet mener at nyetableringer av statlig virksomhet som hovedregel skal etableres utenfor hovedstadsområdet. Med dette oppnår vi større spredning i bosetting og mindre tilflyttingspress på hovedstaden.

Begrunnelse:

Statlig virksomhet gir synergier i lokalsamfunnet i form av næringsgrunnlag for andre virksomheter (skoler, barnehager, butikker, verksteder, frisører osv.), noe som er med på å forsterke effekten av å bruke etablering av statlig virksomhet som distriktpolitisk virkemiddel

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Tilgang på kompetansearbeidsplasser er avgjørende for å utvikle attraktive bomiljø. Distrikts- og regionalpolitikken må derfor i sterkere grad rettes inn mot etablering av kompetansearbeidsplasser i distriktene, både med grunnlag i kompetansebehov og utviklingsmuligheter i tradisjonelle næringer, i nye næringer og i velferdstjenestene. Lokalisering av nye statlige kompetansearbeidsplasser må bygge opp under livskraftige regioner. Ap har i inneværende stortingsperiode stemt for at regjeringen må fremme forslag til tiltak som sikrer at ny statlig virksomhet som hovedregel legges utenfor Oslo og bygger opp under livskraftige regioner. Vi har også sammen med SV og SP fremmet forslag om at regjeringen skulle legge fram en stortingsmelding for fordeling av nye statlige arbeidsplasser og virksomheter og styrking av statlige kompetansemiljøer i hele landet.

**281 Snu sentraliseringen
Våler Arbeiderparti****Forslag:**

Det må innføres tiltak som forbedrer vilkårene i distriktene.

Begrunnelse:

Våler arbeiderpartie ønsker å snu sentraliseringen som nå pågår. Det bør innføres tiltak som forbedrer vilkårene for kommunene i distriktene. Det må være tiltak som gjør at næringsliv og innbyggere ønsker etablere seg i distriktene. Et tiltak kan være å etablere statlige arbeidsplasser i distriktene.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Tilgang på kompetansearbeidsplasser er avgjørende for å utvikle attraktive bomiljø. Distrikts- og regionalpolitikken må derfor i sterkere grad rettes inn mot etablering av kompetansearbeidsplasser i distriktene, både med grunnlag i kompetansebehov og utviklingsmuligheter i tradisjonelle næringer, i nye næringer og i velferdstjenestene. Lokalisering av nye statlige kompetansearbeidsplasser må bygge opp

under livskraftige regioner. Ap har i inneværende stortingsperiode stemt for at regjeringen må fremme forslag til tiltak som sikrer at ny statlig virksomhet som hovedregel legges utenfor Oslo og bygger opp under livskraftige regioner. Vi har også sammen med SV og SP fremmet forslag om at regjeringen skulle legge fram en stortingsmelding for fordeling av nye statlige arbeidsplasser og virksomheter og styrking av statlige kompetansemiljøer i hele landet.

304 Statlige arbeidsplasser i hele landet Nord-Fron Arbeiderparti

Forslag:

Innen 2020 skal 5000 statlige arbeidsplasser flyttes ut av Oslo regionen. Alle nye statlige arbeidsplasser skal etableres utenfor Oslo.

Begrunnelse:

Dagens regjering fører en distriktsfiendtlig og sterkt sentraliserende politikk. Det er et stadig sterkere press på hovedstadsområdet både når det gjelder nyetableringer og økt bosetting. Arbeiderpartiet ønsker å bidra til at veksten i arbeidsplasser i større grad skjer rundt om i hele landet. Det er et mål at det skal bo folk i hele landet, da må det også bli flere arbeidsplasser over hele Norge. Ved å legge statlige arbeidsplasser ut av hovedstaden vil det bli flere kompetansearbeidsplasser ute i distrikta, noe som igjen vil føre til økt bosetting i hele landet. Ved å flytte arbeidsplasser på denne måten lettes presset på Oslo, samtidig som det blir mer vekst og utvikling andre steder i landet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Styret er sterkt opptatt av at flest mulig nye statlige arbeidsplasser må opprettes utenfor storbyene, men mener ambisjonsnivået i forslaget er vanskelig i forhold til hva som vil være gjennomførbart.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Tilgang på kompetansearbeidsplasser er avgjørende for å utvikle attraktive bomiljø. Distrikts- og regionalpolitikken må derfor i sterkere grad rettes inn mot etablering av kompetansearbeidsplasser i distriktene, både med grunnlag i kompetansebehov og utviklingsmuligheter i tradisjonelle næringer, i nye næringer og i velferdstjenestene. Lokalisering av nye statlige kompetansearbeidsplasser må bygge opp under livskraftige regioner. Ap har i inneværende stortingsperiode stemt for at regjeringen må fremme forslag til tiltak som sikrer at ny statlig virksomhet som hovedregel legges utenfor Oslo og bygger opp under livskraftige regioner. Vi har også sammen med SV og SP fremmet forslag om at regjeringen skulle legge fram en stortingsmelding for fordeling av nye statlige arbeidsplasser og virksomheter og styrking av statlige kompetansemiljøer i hele landet.

347 Økonomi
Stange Arbeiderparti

Forslag:

Styrk kommuneøkonomien

Begrunnelse:

Regjeringen fører en skatte- og fordelingspolitikk som svekker kommunens økonomi. Lovpålagte oppgaver blir stadig mer omfattende. Omsorgsoppgavene øker ved stadig flere eldre. Helsetjeneste overføres fra sykehus til kommune uten tilsvarende overføringer. Dette setter kommunen under press på inntektssiden, der det er lite å hente ut over økt inntektsskatt. Regjeringens politikk svekker kommunens økonomi. Skattelette kommer ikke de lavtlønte til gode. Retaksering har gitt mange kommuner en lovlig adgang til å ta inn betydelige beløp i eiendomsskatt ved å høyne fra 4,2 promille opp til 7 promille. Det er feil retning å gå til innbyggerne, kommunene skal ikke alene belaste sine innbyggere med stadig høyere avgifter for å kompensere for Regjeringens prioriteringer.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har gjennom hele inneværende stortingsperiode prioritert mer penger til kommunene enn regjeringen og stortingsflertallet. Sist i vårt alternative statsbudsjett for 2017 med 3 mrd. kroner samt egne satsinger på en rekke andre områder ut over dette. Dette ville satt kommunene i langt bedre stand til å styrke viktige velferdstjenester som kommunene har ansvaret for. Arbeiderpartiet vil i neste stortingsperiode fortsatt prioritere penger til utbygging av velferden lokalt.

355 Kommuneøkonomien må styrkes. Spesielt gjelder dette frie inntekter.
Haugesund Arbeiderparti

Forslag:

Kommuneøkonomien må styrkes. Spesielt gjelder dette frie inntekter.

Begrunnelse:

Kommuneøkonomien har lite handlingsrom. Dette gjelder kommune-Norge generelt, og Haugesund spesielt. Etter flere år med jubeløkonomi i Norge er Haugesund kommunes økonomi likevel på bunn. Vi befinner oss på ROBEK-listen, alle reserver er brukt opp, vi har et oppsamlet driftsunderskudd på over 160 mill.kr., kommunen er forgjeldet ti, og situasjonen forverres ytterligere med langsiktige og dyre leieavtaler med private aktører. Haugesund Høyre har sittet med makten i oppgangstidene for landet og mens Haugesund kommune er brakt i denne situasjonen. Når vi nå går inn i nedgangstider har vi ikke noe å tære på. Ut fra hva som skjedde når Erna Solberg var kommunalminister i Bondevik-regjeringen er det ingen grunn til å forvente forbedring av kommuneøkonomien fremover. Vi får imidlertid håpe at den sittende regjering ser alvoret i situasjonen ikke minst i lys av økende arbeidsledighet, og vil gå inn med økt støtte til kommunene. Hver enkelt kommune vet hvor skoen best trykker. I noen kommuner kan det være et skrikende behov for større lærertetthet, andre har behov for flere hender i omsorgssektoren, og mange kommuner har slitt med å få tak i kvalifiserte ingeniører. Arbeiderpartiet må jobbe for en

forbedring av kommuneøkonomien, og som gir større trygghet for de tjenester kommune-Norge skal ivareta overfor innbyggerne og gi rom for økt sysselsetting.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har gjennom hele inneværende stortingsperiode prioritert mer penger til kommunene enn regjeringen og stortingsflertallet. Sist i vårt alternative statsbudsjett for 2017 med 3 mrd. kroner samt egne satsinger på en rekke andre områder ut over dette. Dette ville satt kommunene i langt bedre stand til å styrke viktige velferdstjenester som kommunene har ansvaret for. Arbeiderpartiet vil i neste stortingsperiode fortsatt prioritere penger til utbygging av velferden lokalt.

401 Valgloven Ski Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil vurdere endringer i valgloven, slik at kandidatkåringene etter kommunevalgene får likere kjønnsrepresentasjon.

Begrunnelse:

Vi registrerer at velgernes bruk av kryss og slengere under lokalvalgene fortsatt har en stor påvirkning på kjønnsfordelingen av kommunestyregruppene rundt om i landet. For mange steder ser vi at kryss og slengere fører til en kjønnsmessig ubalanse i kommunestyrene. Vi mener at Valgloven kan være et viktig instrument for å sikre en riktigere kjønnsbalanse i lokalpolitikken, og mener Arbeiderpartiet i regjering bør ta initiativ til å utrede hvordan loven kan endres for å oppnå bedre balanse.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret viser til fylkespartiets innstilling, og er skeptisk til endringer av valgloven som forrykker balansen mellom velgernes og partienes innflytelse over hvilke kandidater som velges inn i kommunestyrene. Vi har tradisjoner i Norge for at velgerne har hatt innflytelse over personvalg ved kommunestyrevalg, og sentralstyret mener at denne tradisjonen bør fortsette. Det øker de politiske partiers eget ansvar for å sørge for god representasjon fra kjønn, geografi, alder og bakgrunn på sine valglistor, og minner om at i vårt partis vedtekter, er det strenge krav til kjønnsrepresentasjon på valglistor, både ved stortings-, fylkestings- og kommunestyrevalg.

**438 Krav om reklamasjonsnemnd ved salg av nye boliger
Høyenhall/Manglerud Arbeiderpartilag**

Forslag:

-Krav om reklamasjonsnemnd ved salg av nye boliger.

Begrunnelse:

I dag kan forbrukere fort måtte gå igjennom dyre rettslige tvister i etterkant av kjøp av ny bolig, fordi man blir nektet rettmessige krav om utbedringer av boligen. Men hvis utbygger/entreprenør er medlem av Boligtvistnemnda, kan denne nemnda behandle tvisten, og det til en pris av ca 1000,- kroner for forbruker. Tvister som behandles i nemnda er klager på kjøp av ny bolig, men nemnda behandler i dag kun tvistesaker der den profesjonelle part er medlem enten av Byggmesterforbundet, Entreprenørforeningen Bygg eller Boligprodusentenes Forening. Oslo Arbeiderparti mener derfor at alle utbyggere/entreprenører skal være tilsluttet en reklamasjonsnemnd i forbindelse med salg av nye boliger, for å sikre rimelig og profesjonell behandling av tvister, uavhengig av hvem forbruker kjøper boligen av. Dette kan gjøres ved at man utvider og styrker dagens boligtvistnemnd eller at det etableres en ny nemnd.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til vedtak 2.10 fra årsmøtet i Oslo Arbeiderparti, samme tittel

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Boligtvistnemnda er som forslagsstillerne skriver opprettet etter avtale mellom Boligprodusentenes Forening, Byggmesterforbundet og Entreprenørforeningen og Forbrukerrådet. Dette er da en bransjeordning. Anslag fra Boligprodusentenes Forening er at medlemmene i disse tre foreningene står for om lag 70 pst. av all nybygging i Norge. For at nemndas avgjørelser skal ha legitimitet, er det viktig at medlemmene i foreningene som deltar i nemda, følger og etterlever vedtakene nemda fatter. Saker som ikke omfattes av boligtvistnemnda kan bringes inn for forliksrådet eller rettsvesenet. Forbrukerrådet kan også megle i slike saker.

**464 Mer åpenhet og mer lokaldemokrati
Årvoll Arbeiderpartilag**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil at det opprettes et offentlig utvalg for å evaluere og foreslå endringer i kommunevalgordningen for storbykommuner, for å bedre den geografiske representasjonen i storbykommunestyret ved lokalvalg

Begrunnelse:

Da Oslo innførte parlamentarisk styresett i 1986, hadde byen omlag 450 000 innbyggere. I 2030

forventer Oslo kommune, i sitt høyeste estimat, en befolkning på 900 000 mennesker. Om bare 4-5 bystyrevalg inn i fremtiden vil altså Oslo ha like mange innbyggere som hele Norge hadde i 1814. I tillegg, vil Oslo kanskje også vokse geografisk. De andre store byene i Norge vokser også både i antall innbyggere og i geografisk størrelse. I tillegg vil kommunereformen føre til mye større storbykommuner. Det er en sterk tverrpolitisk sentraliseringseffekt som rammer den geografisk-politiske representasjonen i storbykommuner, både med hensyn til hvor de nominerte kandidatene kommer fra, men også for de som stemmes inn i kommunestyrene. Hvis Norges kommunestruktur blir likere den svenske, er det naturlig å skue til hvordan Sverige løser denne utfordringen. Sverige har i lang tid hatt en ordning der både kommuner og fylker kan deles inn i flere valgkretser ved kommune- og fylkestingsvalg, avhengig av størrelsen på kommunen. I den Svenske valgloven kapittel 4, § 11 til 15 åpnes det for at både kommuner og fylker kan deles inn i flere valgkretser ved kommune- og fylkestingsvalg, avhengig av befolkningsstørrelsen. Gøteborg har 4 valgkretser i sine byrådsvalg, mens Stockholm har 6. Arbeiderpartiet ønsker at det nedsettes et ekspertutvalg i forbindelse med kommunereformen, som kan evaluere lokaldemokratiet i storbykommunene spesielt. Ekspertutvalget bør utføre en grundig evaluering av hvordan dagens valgordning virker på geografisk representasjon i storbyene. Ekspertutvalget bør også se på ulike alternative valgmodeller som kan bedre den geografiske representasjonen, for så å legge frem en anbefalt forbedret valgordning som sikrer en mindre disproporsjonal geografisk representasjon i fremtidens storbykommunevalg.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til vedtak på årsmøtet i Oslo Arbeiderparti 2016: Oslo Arbeiderparti vil ta initiativ til å endre valgvalgloven slik at det igjen ikke er noen begrensning med hensyn til hvor mange kandidater et parti, eller en liste, kan forhåndskumulere. Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Se merkand til forslag 401

547 Reell frivillighet i kommunereformen Aust-Agder Arbeiderparti

Forslag:

Inntektssystemet for kommunene må ikke utformes på en slik måte at det i realiteten tvinger kommuner til å slå seg sammen.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet slo på sitt landsmøte i 2015 fast at frivillighet skal ligge til grunn for kommunereformen. Det nye inntektssystem for kommunene bidrar til at enkelte kommuner ender opp i en situasjon der økonomi tvinger de til å slå seg sammen. Aust-Agder Arbeiderparti kan ikke støtte et slikt inntektssystem. Vi vil imidlertid understreke at vi er åpne for at det i gjennomgangen av inntektssystemet kan gjøres andre typer justeringer, som for eksempel fjerning av utdanningskriteriet i tilskuddsgrunnlaget for barnehagene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det kommunale inntektssystemet har blitt endret flere ganger de siste årene under vekslende regjeringer. Det er vanlig at inntektssystemet oppdateres med jevne mellomrom. Det er derfor naturlig at en ny regjering gjennomfører en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet i neste periode, der alle ulike momenter inngår. Arbeiderpartiets utgangspunkt i en slik gjennomgang er rettferdig fordeling kommunene i mellom og et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne. Vi vil ikke bruke inntektssystemet for å tvinge fram kommunesammenslåinger.

581 Kva vil vi med distrikta? Høyanger Arbeidarparti

Forslag:

Sogn og Fjordane Arbeidarparti ber Landsmøtet om å vedta ein politikk som styrkar distrikta ved å etablere statlege arbeidsplassar og opprette økonomiske insitament for å gjere det enklare for bedrifter og andre å etablere seg og drive i distrikta. Vi ber også om at Landsmøtet vedtek ein reformpause, då fleire av desse har blitt sterkt sentraliserande.

Begrunnelse:

Sidan industrialiseringa på slutten av 1800-talet skaut fart, har det vore ein sentraliseringsprosess i Noreg. Inntil dei siste åra har vi alltid hatt ein politikk som har sett pris på livet i dei desentraliserte samfunna. Dette har endra seg kraftig i det siste. Vi har no så mange reformer på gang i dette landet at det er vanskeleg å halde kontrollen på alt som skjer, i tillegg ser vi at statlege selskap som Posten, NAV og skatteetaten sentraliserer i stor skala. Dette er ei direkte utarming av distrikta, for ikkje berre mistar ein nærleiken til dei statlege tenestene, men ein mistar også viktige kompetanse-arbeidsplassar som kunne trekt høgare utdanna til denne type jobbar. Akkurat det same vil skje med kommune- og regionsreforma der kompetansesarbeidsplassar vil forsvinne både frå rådhus og fylkeshus. Det er også eit paradoks at dei som bur ute i distrikta betalar inn akkurat det same til fellesskapet som alle andre, men får att mykje mindre i form av offentlege tenester. Kven skal drive den viktige verdiskapinga langs kysten og i innlandet når ingen kan bu der lenger? Noreg vil bli eit fattig samfunn om alle distrikta forsvinn både økonomisk, kulturelt, sosialt og politisk. Desse reformene er ikkje demokratireformer, men heller ei avdemokratisering av landet der avstanden mellom politikarar og folk vert endå større. Spørsmålet landsmøtet no må stille seg er om det skal bu folk i distrikta eller om ein ønskjer alle samla i byar. Dette er eit spørsmål som handlar meir om ideologi enn økonomi.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Tilgang på kompetansesarbeidsplasser er avgjørende for å utvikle attraktive bomiljø. Distrikts- og

regionalpolitikken må derfor i sterkere grad rettes inn mot etablering av kompetansearbeidsplasser i distriktene, både med grunnlag i kompetansebehov og utviklingsmuligheter i tradisjonelle næringer, i nye næringer og i velferdstjenestene. Lokalisering av nye statlige kompetansearbeidsplasser må bygge opp under livskraftige regioner. Ap har i inneværende stortingsperiode stemt for at regjeringen må fremme forslag til tiltak som sikrer at ny statlig virksomhet som hovedregel legges utenfor Oslo og bygger opp under livskraftige regioner. Vi har også sammen med SV og SP fremmet forslag om at regjeringen skulle legge fram en stortingsmelding for fordeling av nye statlige arbeidsplasser og virksomheter og styrking av statlige kompetansemiljøer i hele landet.

603 Regionreformen - likeverdige regioner Vest-Agder Arbeiderparti

Forslag:

Det er viktig at de nye regionene ikke avviker for mye i størrelse og at likeverdighet også i forhold til innbyggertall gjenspeiler den endelige regioninndelingen i Norge.

Begrunnelse:

Regionreformen skal vedtas av Stortinget våren 2017. Regjering og Storting har vedtatt at Norge skal ha ca 10 regioner. Hovedoppgaven er å være pådriver og legge til rette for regional utvikling, i tillegg til å ha ansvar for tjenesteproduksjon. Gjennomsnittsregionen i Norge vil med 10 regioner og 5,2 millioner innbyggere bli noe over 500 000 innbyggere. Skal regionene bli likeverdige i forhold til innflytelse overfor sentrale myndigheter, er det viktig at størrelsen ikke blir vesentlig forskjellig i de ulike deler av landet. Det er viktig at Stortinget tar ansvar for helheten nasjonalt.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er nedsatt et utvalg om regionalt folkevalgt nivå der oppgavedeling og struktur er en sentral del av arbeidet.

653 Nyetablering av statlig virksomhet Os Arbeiderparti

Forslag:

Statlige arbeidsplasser har en viktig betydning for sysselsetting og bosetting i distriktene. Mange med høyere utdanning må søke til hovedstadsområdet for å få relevant arbeid, selv om de kunne tenke seg å bo i distriktene. Arbeiderpartiet mener at nyetableringer av statlig virksomhet som hovedregel skal etableres utenfor hovedstadsområdet. Med dette oppnår vi større spredning i bosetting og mindre

tilflyttingspress på hovedstaden.

Begrunnelse:

Statlig virksomhet gir synergier i lokalsamfunnet i form av næringsgrunnlag for andre virksomheter (skoler, barnehager, butikker, verksteder, frisører osv.), noe som er med på å forsterke effekten av å bruke etablering av statlig virksomhet som distriktpolitisk virkemiddel.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Likelydende som forslag 265.

**746 inntektssystemet
 Borgen Arbeiderlag**

Forslag:

Inntektssystemet for kommunene må ta hensyn til utjevning av sosial ulikhet i helse. Vi ber om at det tas initiativ til en offentlig utredning som kan gi råd om hvordan inntektssystemet kan tilrettelegges for å være mer treffsikkert i å redusere sosiale ulikheter i helse.

Begrunnelse:

Dagens inntektssystem har store svakheter her.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det kommunale inntektssystemet har blitt endret flere ganger de siste årene under vekslende regjeringer. Det er vanlig at inntektssystemet oppdateres med jevne mellomrom. Det er derfor naturlig at en ny regjering gjennomfører en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet i neste periode, der alle ulike momenter inngår. Arbeiderpartiets utgangspunkt i en slik gjennomgang er rettfærdig fordeling kommunene i mellom og et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne.

**759 Regionale utviklingsmidlar
Sogn og Fjordane Ap**

Forslag:

Sogn og Fjordane Arbeidarparti krev at posten i statsbudsjettet til regionale utviklingsmidlar må aukast til minst same nivå som låg i framlegget til statsbudsjettet til den raudgrøne regjeringa hausten 2013.

Begrunnelse:

Regjeringa og fleirtalet i Stortinget har redusert den fylkeskommunale ramma for regionale utviklingsmidlar med fleire hundre millionar på nasjonalt nivå, utan at kompenserte alternativ er etablert. Av denne grunn har fylkestinget redusert løyvinga til Innovasjon Norge, reiseliv, kommunale næringsfond, omstillingsmidlar, tettstadutvikling, småkommuneprogrammet mm. Største reduksjonen kjem i dei minst folkerike fylka, slik at grisgrend område taper mest på omlegginga. Dette er svært uheldig for lokal nærings- og bygdeutvikling, bedriftsetablering samt vidareutvikling av næringslivet. Næringslivet sine organisasjonar er sterkt i mot denne reduksjonen i støtte til utvikling av bedriftene i fylket. Skal fylkeskommunen fungere som ein regional utviklingsaktør og vere ein god samarbeidspart med næringslivet og kommunane, må dei regionale utviklingsmidlane tilbake på minst same nivå som låg i framlegget til statsbudsjett frå den raudgrøne regjeringa hausten 2013.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har i sine alternative statsbudsjett i inneværende stortingsperiode foreslått mer til regionale utviklingsmidler til fylkeskommunene enn regjeringens forslag. I tillegg har vi styrket den generelle økonomien til fylkeskommunene gjennom våre alternative kommuneopplegg. Summen av dette, samt andre deler av vår distrikts- og regionalpolitikk, ville satt fylkene i langt bedre stand til å oppfylle sin rolle som regional utviklingsaktør og medspiller for å skape nye arbeidsplasser i hele landet.

**761 Distriktpolitikk og sysselsetting.
Lierne Arbeiderparti**

Forslag:

Distriktpolitikken må styrkes, og gjeldende virkemidler må evalueres for å sikre effekten. Det må innføres en mer fleksibel praktisering av plan- og bygningsloven med bedre muligheter for dispensasjoner i distriktskommuner enn i pressområder. Grunnrenten for naturressursene må fortsatt tilfalle kommunene, og rammene for regionale utviklingsmidler og bestillingstransporten må opprettholdes. Målrettede investeringsfond må vurderes.

Begrunnelse:

For å styrke sysselsettingen og verdiskapingen må hele Norge tas i bruk. Det vil kreve en differensiert praktisering av flere lover, forskrifter og avgifter. Sysselsettingen i Norge er svakere enn på mange år,

og det skapes for få nye arbeidsplasser i privat sektor. Samtidig reduserer regjeringen en rekke distriktpolitiske virkemidler. Det svekker mulighetene for å ta ut sysselsettingspotensialet i distriktene hvor ressursene finnes og hvor verdiskapingen skjer. Det gjelder innen skogbruk, landbruk, maritim og marin sektor (herunder oppdrett) og innen olje, gass og fornybar energi. Norge har ulike utfordringer i urbane og rurale strøk. Likevel er det slik at statens reguleringer gjennom lover og forskrifter og gjennom avgiftspolitikken forsøker å løse storbyenes utfordringer når det gjelder kommunikasjoner, miljø, bolig etc. I mange tilfelle slår dette svært negativt ut i distriktene hvor utfordringene er forskjellig/motsatt

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet står for en distrikts- og regionalpolitikk som bygger på vekst og lønnsomme arbeidsplasser i hele landet, likeverdige velferdstjenester over hele landet og godt samspill mellom byene og distriktene. Arbeiderpartiet har i sine alternative statsbudsjett i inneværende stortingsperiode foreslått mer til regionale utviklingsmidler til fylkeskommunene enn regjeringens forslag. Arbeiderpartiet har i regjering tidligere foreslått differensiert geografisk forvaltning av plan- og bygningsloven.

765 Kriterier for barnehagetilskudd Østfold Arbeiderparti

Forslag:

Utdanningsnivå fjernes som kriterium for tildeling av barnehagetilskudd.

Begrunnelse:

Østfold Arbeiderparti finner det høyst urimelig at innbyggernes utdanningsnivå er et av kriteriene for barnehagetilskudd til kommunene. Når innbyggerne i en kommune har lav utdanning, betyr dette ofte ekstra utfordringer for kommunen. Lav utdanning gjenspeiler også et lavt lønnsnivå. ØAP har ingen erfaringer som tilsier at behovet for barnehageplass er større for de innbyggere som har høy utdanning. Behovet for barnehageplass med et godt pedagogisk opplegg er svært viktig for foreldre med lav utdanning. Dette er barnehagepolitisk viktig for at alle barn skal få en god forberedelse til grunnskolen og rustes til å fullføre videregående utdanning.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslaget er vedtatt av Østfold Arbeiderpartis årsmøte.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det kommunale inntektssystemet har blitt endret flere ganger de siste årene under vekslende regjeringer. Det er vanlig at inntektssystemet oppdateres med jevne mellomrom. Det er derfor naturlig at en ny regjering gjennomfører en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet i neste periode, der alle ulike momenter inngår. Arbeiderpartiets utgangspunkt i en slik gjennomgang er rettferdig fordeling kommunene i mellom og et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne.

**781 Distriktpolitikk
 Telemark Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet vil føre en politikk som sikrer bosetting i hele landet og at mennesker skal kunne bosette seg der de ønsker og ser muligheten for å leve gode liv. For å lykkes med dette er det viktig å legge til rette for gode tjenester til befolkningen i alle deler av landet. For å styrke bosettingen i distriktene bør det vurderes om det kan settes inn særskilte tiltak i disse områdene. Et eksempel kan være særlige tilskudd til næringsetablering, infrastruktur og skattemessige fordeler. For å bedre mulighetene for etablering i distriktene, må Innovasjon Norge og såkornfondene tilføres mer penger. De regionale tilskuddsordningene må styrkes og utvikles. Pendlerne må gis bedre økonomiske vilkår gjennom å justere reisefradrag og bunnfradrag i selvangivelsen. Kommunene må i mindre grad detaljstyres gjennom øremerking og færre forskrifter som styrer i detalj hvordan kommunene skal arbeide.

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:****Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet står for en distrikts- og regionalpolitikk som bygger på vekst og lønnsomme arbeidsplasser i hele landet, likeverdige velferdstjenester over hele landet og godt samspill mellom byene og distriktene. For å bedre mulighetene for etablering i distriktene, må Innovasjon Norge og såkornfondene tilføres mer penger. De regionale tilskuddsordningene må styrkes og utvikles.

**785 Regionsreform
 Sogn og Fjordane Ap****Forslag:**

Samfersel: Ansvar for kollektivtransport skal framleis ligge på regionalt nivå utan overføring til større byar. Regional vegadministrasjon med ansvar for planlegging og drift av fylkesvegane, båt og ferjetenester. Utdanning: Ansvar for vidaregåande opplæring utan overføring til større byar eller

kommunar. Fagskulen skal vere eit regionalt ansvar. Styrking av samarbeid innan institusjonar for høgare utdanning samt styrking av desentralisert høgare utdanning. Næring: Innovasjon Norge skal ha regionalt medeigarskap med regionale styre og auka styring av verkemiddelapparatet. Styrke regionale forskingsfond og regionale utviklingsmidlar. Overføre oppgåver frå Fylkesmannen si landbruksavdeling til regionalt folkevald nivå. Klima/miljø: Overføre forvaltningsoppgåver som ligg hos Fylkesmannen si landbruksavdeling. Likeeins konsesjonsoppgåver og rettleiingsoppgåver frå NVE. IMDI: Flytte oppgåver frå IMDI til regionalt folkevald nivå for å betre integreringsarbeidet. Helse: Sikre at helseforetaka har styremedlemmer med politisk kompetanse og lokal forankring. Styrke og klargjere det regionale folkevalde nivået sitt ansvar innan folkehelse. Tannhelsetenesta skal framleis ligge til det regionale folkevalde nivået. Kultur: Styrke det regionale folkevalde nivået si avgjerdsmynde innan kultursektoren. Planmynde: Styrke det regionale folkevalde nivået som samfunnsutviklar og planmynde. Sikre auke heilskapstenking på tvers av forvaltningsnivå og etatar der det regionale folkevalde nivået kan ha ei overordna koordineringsrolle.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet vil støtte nye sterke folkevalde regionar, som kan ta regionalt leiarskap i samarbeid med kommunar, næringliv og statleg forvaltning. Dei nye regionane må få oppgåver som gjev reell makt til dette folkevalde nivået. Slik sikrar vi ei demokratireform som flyttar makt frå embestforvaltninga til folkevald styring. Sterkare regionar er istand til å overta og overta eit helskapleg regionalt ansvar innan samferdsle, utdanning, forskning og næringsutvikling, samt at dei må få ei sterkare samfunnsutviklarrolle der regionale planar skal styrkast som utviklingsverktøy.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet foreslo en rekke nye oppgaver til regionalt folkevalgt nivå da regionreformen ble behandlet i Stortinget før sommeren 2016. Flere av disse oppgavene er i tråd med dette forslaget. Disse forslagene ble nedstemt av regjeringspartiene og KrF og Venstre. Det er nedsatt et utvalg om regionalt folkevalgt nivå der oppgavedeling og struktur er en sentral del av arbeidet.

876 God kommuneøkonomi – nei til regjeringens foreslåtte inntektssystem for kommunene **Buskerud Arbeiderparti**

Forslag:

Buskerud Arbeiderparti mener: * Kommunestrukturendringer skal baseres på lokale initiativ og reell frivillighet. * Det kommunale inntektssystemet må ikke brukes for å tvinge kommuner til å slå seg sammen. * Det er nødvendig med et rettferdig inntektssystem kommunene imellom, som ikke tillater enda større forskjeller og mindre utjevning enn dagens system. * At kommuner og fylker gjennom en styrking av kommuneøkonomien settes i stand til å klare også framtidens oppgaver.

Begrunnelse:

God kommuneøkonomi – nei til regjeringens foreslåtte inntektssystem for kommunene Norge er et mangfoldig land med store og små kommuner, både i utstrekning og i innbyggertall. Buskerud

Arbeiderparti vil ta vare på dette mangfoldet. Kommunene er grunnmuren i det norske velferdssamfunnet. Kommunestrukturen må sikre funksjonelle, gode og likeverdige velferdstjenester for alle. Kommunene må sikres nødvendig handlekraft og utviklingsmuligheter. Buskerud Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiets landsmøte har slått fast at kommunesammenslåinger av kommuner skal baseres på frivillighet. Flere steder er man i gode prosesser knyttet til kommunestrukturen. Buskerud Arbeiderparti støtter dette, men forutsetter at kommunesammenslåing skal være reelt frivillig. Buskerud Arbeiderparti mener regjeringens forslag vil tvinge mange kommuner til å slå seg sammen, fordi de vil tape store inntekter ved å fortsette som egen kommune. Buskerud Arbeiderpartiet er i mot at regjeringen bruker inntektssystemet til å presse kommuner til å slå seg sammen mot sin vilje. Buskerud Arbeiderparti vil ha et inntektssystem som sikrer rettferdig fordeling og et likeverdig tjenestetilbud mellom kommunene. Hvis vi vil ha et likeverdig tjenestetilbud til alle innbyggere i alle typer kommuner, må vi ha et kommunalt inntektssystem som sikrer det. Regjeringens forslag gjør ikke det. Buskerud Arbeiderparti kan ikke støtte forslag som fører til mindre omfordeling av skatteinntekter kommunene i mellom, og dermed større forskjeller i tjenestetilbudet til innbyggerne.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ap er opptatt av reell frivillighet når det gjelder kommunesammenslåing. Derfor støttet vi ikke regjeringen forslag til endringer i det kommunale inntektssystemet som delte inn kommuner som frivillige og ufrivillige små. Det kommunale inntektssystemet har blitt endret flere ganger de siste årene under vekslende regjeringer. Det er vanlig at inntektssystemet oppdateres med jevne mellomrom. Det er derfor naturlig at en ny regjering gjennomfører en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet i neste periode, der alle ulike momenter inngår. Arbeiderpartiets utgangspunkt i en slik gjennomgang er rettferdig fordeling kommunene i mellom og et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne.

879 Det må etableres løsninger gjennom lovverket hvor kommuneøkonomien ikke belastes ved bygging av kirker Buskerud Arbeiderparti

Forslag:

Buskerud Arbeiderparti mener det ikke er et kommunalt ansvar å finansiere religiøse bygg. Derfor mener vi at Arbeiderpartiet bør jobbe for endringer i lovgivningen slik at det i slike tilfeller finansieres av den Den norske kirke /staten og ikke kommuneøkonomien belastes.

Begrunnelse:

Om en kirke i dag må gjenoppbygges etter f.eks. en brann er det slik i dagens lovverk at kommunen belastes økonomisk. Forsikringssummer strekker ikke til mot de krav som ligger til kirkebygg. Eksempelvis kan det vises til gjenreising av Hønefoss kirke hvor kommuneøkonomien belastes med 27.000.000 kroner i investeringer grunnet krav til kirkebygget.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er i dag et stort etterslep innen rehabilitering og vedlikehold av kirker og andre verneverdige, historiske bygg. Disse er av stor religiøs, kulturell og samfunnsmessig verdi, også for de som ikke er en del av et trossamfunn, og de er en del av vår felles kulturarv. Vi deler bekymringen, og ser behovet for en grundig diskusjon av både omfang og innretning av finansieringsordningene. Spørsmålet om kommunene ikke skal ha ansvaret for kirkebygg lenger kan også få konsekvenser for gravplassene, og bør drøftes i partiorganisasjonen. En mulig måte å gjøre det på er å legge en finansieringsplan for investeringer og vedlikeholdsoppdatering av kirkebygg i Norge. Det går også an at staten i særlige tilfeller, som det her blir vist til, tar en større del av ansvaret. Aps stortingsgruppe har også foreslått å styrke rentekompensasjonsordningen for kirkebygg med 0,5 millioner i våre alternative budsjetter.

884 Eit sterkt Vestland Hordaland Arbeiderparti

Forslag:

-Oppretthalda eit tredje folkevald nivå , der dagens fylke vert erstatta med sterke regionar

Begrunnelse:

Det mest dynamiske og omstillingsdyktige næringslivet i Norge, finn ein på Vestlandet. Tyngdepunktet i eksportindustrien, maritim sektor, petroleumsnæringa, prosessindustrien og sjømatproduksjonen som genererer det store handelsoverskotet Norge har; finn ein her. Hordaland Arbeiderparti ønskjer å løfte fram kva ein felles bu- og arbeidsregion vil gje oss av auka attraksjon, kompetanse, verdiskaping og nye moglegheiter. Vestlandsregionen har alt å vinna på å trekkja lasset saman. Felles mogelegheiter treng felles løysingar og mål. 1.april 2016 la Regjeringa fram stortingsmelding om oppgåvefordeling mellom dei ulike folkevalde nivåa. Regionane få ei sterk samfunns-og næringsutviklarrolle i tillegg til relevant tenesteproduksjon. Den samla oppgåveporteføljen til dei nye regionane, må vera meir omfattande enn det fylka har i dag. Fylkesutvalet i Hordaland gjorde 25. februar 2016 eit samrøystes vedtak om å setja ned eit forhandlingsutval, leia av fylkesordføraren. Utvalet har forhandla fram ein intensjonsavtale mellom Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane som skal handsamast i fylkestinga i desember 2016.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet mener det skal være tre folkevalgte nivå i Norge. Vi foreslo en rekke nye oppgaver til regionalt folkevalgt nivå da regionreformen ble behandlet i Stortinget før sommeren 2016. Det er nedsatt et utvalg om regionalt folkevalgt nivå der oppgavedeling og struktur er en sentral del av arbeidet.

**889 Nytt inntektssystem for kommunane
Hordaland Arbeiderparti****Forslag:**

-At Arbeiderpartiet arbeider for å sikre alle norske kommunar gode økonomiske kår slik at innbyggerane er sikra likeverdige tenester i heile landet.

Begrunnelse:

Kommunane er den viktigaste grunnsteinen i velferdsstaten. Gjennom inntektssystemet for kommunane sørger staten for å jamne ut store forskjellar i levkår og inntekter. Regjeringa har foreslått omfattande endringar i inntektssystemet. Regjeringa sitt forslag inneber at kommunane i fylka langs kysten samla sett kjem svært dårleg ut samanlikna med kommunar i det sentrale austlandsområdet, og av storbyane kjem Bergen desidert dårlegast ut. Hordaland Arbeiderparti ser at storbyane har store oppgåver som må løysast og har trong for større overføringar, men dette må skje gjennom ei brei auka satsing på kommunal sektor og ikkje gjennom ei ordning der ein tek frå distrikta og gir til kommunar i sentrale strok.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det kommunale inntektssystemet har blitt endret flere ganger de siste årene under vekslende regjeringer. Det er vanlig at inntektssystemet oppdateres med jevne mellomrom. Det er derfor naturlig at en ny regjering gjennomfører en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet i neste periode, der alle ulike momenter inngår. Arbeiderpartiets utgangspunkt i en slik gjennomgang er rettferdig fordeling kommunene i mellom og et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne.

**917 By og land hand i hand
Hordaland Arbeiderparti****Forslag:**

-Naturressursane og industrien gjev grunnlag for busetnad og anna næringsliv. Vi vil mellom anna satse på kraftindustrien og ny rein industri, ei berekraftig oppdrettsnæring, og reiselivet. Reiselivet og ein berekraftig oppdrettsnæring med mindre avtrykk i miljøet har begge stort potensial for vidare vekst og lokal verdiskaping, og må vere ei nasjonal satsing på våre naturgitte fortrinn, under forutsetning av at hensynet til natur og miljø blir lagt til grunn. -Regional næringsutvikling må styrkjast og det må satsast

meir på nyetableringar i distrikta og støtteordningar til gründerar. -Gode velferdstenester til alle innbyggjarar er viktig for attraktive bumiljø i distrikta. Arbeiderpartiet skal ha eit likeverdig tenestetilbod over heile landet og leggje til rette for bustadbygging. -Utdanningstilbodet er viktig for utviklinga av heile landet og eit desentralisert utdanningstilbod må spegla behovet til folk og verksemder. Høgare utdanning må byggast opp i område av landet der dei har særeigen kunnskap, og vi må leggje til rette for meir dynamiske og fleksible utdanningar med koplingar til næringsliv og lokalsamfunn. -Uavhengig av kor i landet ein bur skal ein kjenne seg trygg på å få helsehjelp når ein treng det. Lokalsjukehusa er ein viktig del av del av helsetilbodet og må oppretthaldast med dei funksjonane dei har i dag. Det er også viktig at samarbeidsmodellen vert utvikla for å oppretthalde gode og likeverdige helsetilbod til befolkninga. - Arbeiderparti er opptekne av at vi skal ha berekraftig landbruk og sjøbruksnæringar over heile landet med fokus på mattryggleik og auka verdiskaping. Vi må betre vilkåra for norske bønder for å auka matproduksjonen, sikre busetting og ta vare på norske mattradisjonar og utvikle reiselivsprodukta våre. -Ei jamn geografisk fordeling av offentlege arbeidsplassar bidreg til at fleire vel å busetje seg og bli buande i fleire delar av landet. -Gode kommunikasjonar er ein viktig nøkkelfaktor for å sikre busetnad og næringsutvikling. Det må difor satsast på vegutbygging, rassikring, miljøvenleg sjøtransport og breibandsutbygging. -Olje og gassutvinning på sokkelen skal gi arbeidsplasser og verdiskaping på land. Det må legges til rette for at teknologioverføring fra denne industrien styreker industriutviklingen over hele landet.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet skal vere det partiet som samlar heile landet og som fører ein politikk for vekst og busetting i alle deler av Norge . Skal vi lukkast med dette i framtida må vi leggje til rette for arbeidsplassar og velferdstenester i by og bygd. Naturressursane er ein viktig del av verdiskapinga og grunnlaget for at vi har busetting i heile Norge.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet står for en distrikts- og regionalpolitikk som bygger på vekst og lønnsomme arbeidsplasser i hele landet, likeverdige velferdstjenester over hele landet og godt samspill mellom byene og distriktene. Forslagene er i tråd med vår breie tilnærming i distrikts- og regionalpolitikken.

958 Det må tilrettelegges for trygge levekår for alle i framtidens samfunn Ørland Arbeiderparti

Forslag:

Det må tilrettelegges for trygge levekår for alle i framtidens samfunn

Begrunnelse:

Trygge levekår handler i stor grad om forutsigbarhet. Dette gjelder både arbeidstakere og næringsdrivende. Det er i den enkelte kommune at arbeidsplassene finnes og det er i det enkelte lokalsamfunn at menneskene lever sine liv. Et virkemiddel for å skape stabile arbeidsplasser i kommunene er gjeninnføring av kommunale næringsfond. God dialog mellom arbeidsgivere og arbeidstakere er av grunnleggende betydning for et godt arbeidsmiljø. Derfor bør det være et prinsipp at

alle arbeidstakere har både rett og plikt til fagforeningsmedlemskap. Det er grunn til å minne om at all innovasjon starter nedenfra, men er avhengig av arbeidsmiljøet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har gjennom hele inneværende stortingsperiode prioritert mer penger til kommunene enn regjeringen og stortingsflertallet. Sist i vårt alternative statsbudsjett for 2017 med 3 mrd. kroner samt egne satsinger på en rekke andre områder ut over dette. Dette ville satt kommunene i langt bedre stand til å styrke viktige velferdstjenester som kommunene har ansvaret for. Arbeiderpartiet vil i neste stortingsperiode fortsatt prioritere penger til utbygging av velferden lokalt. Arbeiderpartiet har i sine alternative statsbudsjett i inneværende stortingsperiode foreslått mer til regionale utviklingsmidler til fylkeskommunene enn regjeringens forslag.

961 La oss sikre et representativt demokrati: Forslag om mindre endring i valgloven

Sør-Trøndelag Ap

Forslag:

Vi mener derfor at: - Partiene skal kunne gi stemmetillegg til en større andel kandidater. - Avhengig av det antall kommunestyremedlemmer som skal velges, mener vi partiene skal kunne gi stemmetillegg til følgende antall kandidater: 11-23 medlemmer: inntil 6 (fra dagens 4) 25-53 medlemmer: inntil 10 (fra dagens 6) 55 medlemmer eller flere: inntil 20 (fra dagens 10)

Begrunnelse:

Kvinner er underrepresentert i mange kommunestyre. Dette gjelder også i Arbeiderpartiets kommunestyregrupper, til tross for at nominasjonslistene skal ha begge kjønn representert med 50 %. Årsaken til skjevfordelingen kommer av at menn får flere personstemmer (kumuleringer) enn kvinner. Forskning over flere tiår viser at bruk av kumuleringer i kommunevalg har en negativ effekt på representasjon av kvinner. Et svært lite mindretall av velgere benytter kumulering. Jobben med å sikre kjønnsbalanse ligger først og fremst hos de ulike partiene, men det er problematisk når systematiske velgertendenser fører til en skjevhet der kvinner ofte taper til fordel for menn. Bruk av kumuleringer representerer også en stor fordel for kandidater som blir offentlig kjent fra andre arenaer enn politikk, og kan således bidra til å oppmuntre til å bruke mindre tid på demokratisk politisk arbeid i partiene. Dagens valglov gir store begrensninger på hvor mange kandidater som kan gis stemmetillegg av partiene. Merk at disse begrensningene kun gjelder kommunevalg, og ikke fylkestingsvalg. Vi ønsker at kommunepartiene skal kunne sette flere av sine kandidater på "sikker plass", men vi ønsker fremdeles at velgerne skal ha mulighet til å påvirke valglistene. I tillegg vil vi advare på det sterkeste mot å gjeninnføre strykninger. Strykninger er en svært negativ form for listepåvirkning. Tidligere erfaringer medførte tilfeller av massestrykning av enkelte grupper, som for eksempel kvinner eller innvandrere, og bruk av strykning i regelrette mobbekampanjer i mindre kommuner. Rett til å stryke bør derfor ikke gjeninnføres. Vedlegg fra dagens lovverk: Valgloven § 6-2 (3): Ved kommunestyrevalg kan et visst antall av de øverste kandidatene på listeforslaget gis et stemmetillegg. Kandidatene får i så fall et tillegg i sitt personlige stemmetall som tilsvarer 25 prosent av det antall stemmesedler som kommer listen til del

ved valget. Avhengig av det antall kommunestyremedlemmer som skal velges, kan forslagstillerne gi stemmetillegg til følgende antall kandidater: 11-23 medlemmer: inntil 4 25-53 medlemmer: inntil 6 55 medlemmer eller flere: inntil 10 Disse kandidatnavnene skal stå først på listeforslaget og med uthevet skrift

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret viser til sin merknad til forslag 401 fra Ski Arbeiderparti

Innhold

11	Innkomne forslag - Ideologi.....	532
74	Nei til salg av Norge	532
	<i>Birkenes Arbeiderparti</i>	<i>532</i>
128	Arbeiderparti støtter ikke sammenslåingen av likestillings- og diskrimineringslovene	532
	<i>Homonettverket</i>	<i>532</i>
172	Menneskerettigheter	533
	<i>Sola Arbeiderparti</i>	<i>533</i>
374	Folkets eiendom ikke statseiendom	534
	<i>Levanger Arbeiderparti</i>	<i>534</i>
645	Offentlig sektor og privatisering	534
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	<i>534</i>
646	hjemfallsrett og statlig eierskap.....	535
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	<i>535</i>
647	Statlig eierskap.....	536
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	<i>536</i>
648	Internasjonale handelsavtaler	536
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	<i>536</i>
779	Velferdstjenester	537
	<i>Telemark Arbeiderparti</i>	<i>537</i>

11 Innkomne forslag - Ideologi

74 **Nei til salg av Norge** **Birkenes Arbeiderparti**

Forslag:

Vi bør gå på valg hvor "salg av Norge" ikke er aktuelt.

Begrunnelse:

Statlig eierskap er et sterkt virkemiddel for finansiering av felleskapets goder. Det er urovekkende at regjeringen gjennom de siste år fører en sterk offensiv politikk med nedsalg av statlige andeler. Blant annet av statskog.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget anses ivaretatt i utkastet til partiprogram.

128 **Arbeiderparti støtter ikke sammenslåingen av likestillings- og** **diskrimineringslovene** **Homonettverket**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: - Bevare likestillingsloven, med formålsparagraf, aktivitetsplikt og redegjøringsplikt - Bevare og utvikle aktivitetsplikten og redegjøringsplikten i antidiskrimineringslovgivningen - Inkludere familieliv og personlige forhold i likestillingslovens og antidiskrimineringslovgivningens virkeområde - Inkludere alle uforanderlige og vesentlige forhold ved et menneskes seksualitet i begrepet seksuell orientering.

Begrunnelse:

Homonettverket er bekymret for at stortinget vedtok å samle likestillingsloven og de tre diskrimineringslovene i en felles lov. Det fortsatte arbeidet for likestilling mellom kjønnene, og for å fremme kvinnens stilling i samfunnet har i dag lite til felles med arbeidet mot diskriminering av minoriteter, og det er forskjellige virkemidler som er nødvendige på de to områdene. Homonettverket mener derfor at likestillingsloven bør bestå, ved siden av en felles antidiskrimineringslov. Den nye loven har flere svakheter som vil svekke kampen mot diskriminering og for kjønnslikestilling på flere områder:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret deler intensjonen om å kjempe for LHBTI-rettigheter. Vi vil at ARP skal bevares og styrkes, men forbli i likestillingsloven, som vi altså ikke vil at skal inn i en felles antidiskrimineringslov. Likestillingsloven gjelder også familielivet og i personlige forhold, og slik vil vi beholde det.

172 Menneskerettigheter Sola Arbeiderparti

Forslag:

FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) innarbeides i Menneskerettighetsloven.

Begrunnelse:

NOU 2016: 17 – På lik linje, fastslår at mennesker med utviklingshemning diskrimineres på de fleste livsområdene. Grunnlovens § 92 fastsetter en generell plikt for staten til å ivareta menneskerettighetene. Staten skal respektere og sikre menneskerettighetene slik disse er nedfelt i Grunnloven og i traktater som er bindende for Norge, slik som FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). I motsetning til de fleste andre menneskerettighetskonvensjonene Norge har sluttet seg til, er imidlertid ikke CRPD en del av menneskerettighetsloven. Både på politisk- og forvaltningsnivå, er det mangel kjennskap til og kunnskap om CRPD. Til og med i domstolsavgjørelser på feltet, er Norges forpliktelser i forhold til CRPD utelatt. Inkorporering av CRPD i menneskerettighetsloven vil ikke endre Norges forpliktelser, men vil synliggjøre dem både overfor politiske myndigheter, forvaltningen og domstolene. Skal en vise solidaritet med dem som har størst behov for rettssikkerhet, så bør en ikke utelate dem fra lovverket som sikrer andre grupper deres menneskerettigheter.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Norge signerte FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) 30 mars 2007, med etterfølgende ratifikasjon 3. juni 2013. Konvensjonen er den eneste av de generelle sektoroverskridende menneskerettskonvensjonene utarbeidet av FN som per dags dato ikke er inkorporert i norsk rett. Begrunnelsen for dette var at det ved ratifikasjonen ble konstatert at norsk lov er i samsvar med og oppfyller konvensjonens krav. Spørsmålet om inkorporering er imidlertid til behandling og er utredet i NOU 2016:17 – «På lik linje» som ble avgitt til barne- og likestillingsdepartementet 3 oktober 2016. Regjeringen har enda ikke kommet til stortinget med en sak i etterkant av utredningen.

**374 Folkets eiendom ikke statseiendom
Levanger Arbeiderparti**

Forslag:

På grunn av utbredt privatisering av statseiendom av dagens regjering foreslår vi å opparbeide en lov som hindrer framtidig privatisering av statseiendom og at det skal kalles folkets eiendom. Det er jo flere former av statseiendommer når det gjelder styringsform av folkevalgt eller selvstendig selskap som eies av kommunen/fylkeskommunen/staten, derfor er det vanskelig å foreslå en bestemt lovtekst som dekker behovet her. Men gjennom flere lovendring som kan til sammen sikre at det siste ordet er befolkningens.

Begrunnelse:

En av de politiske hovedforskjellene mellom Arbeiderpartiet og Høyre er standpunkter knyttet til felles eide og styrte selskaper og naturressurser. Dette er noe som AP må markere på en så tydelig måte som mulig.

Kommentar fra Fylkespartiet:

ingen kommentar

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet vil arbeide for å sikre at viktige naturressurser som fisk, vannkraft, petroleumsressuser og skog også i fremtiden skal tilhøre folket i felleskap. Det er også Arbeiderpartiets politikk å sikre et sterkt statlig eierskap i framtida. Det anses imidlertid ikke å være i tråd med vår politikk å skulle etablere en lov som skal hindre enhver framtidig privatisering av statlig eiendom.

**645 Offentlig sektor og privatisering
Kjelsås Arbeiderpartilag**

Forslag:

Arbeiderpartiet skal arbeide for at det offentlige velferdstilbud til befolkningen eies, finansieres og utføres av det offentlige og offentlig ansatte. Dette sikrer transparente virksomheter gjennom Offentleglova. Offentlige etater og virksomheter skal ikke omgjøres til statlig eller kommunalt eide foretak eller AS'er, eller selges til private eiere eller inngå i offentlig privat samarbeid.

Begrunnelse:

Privatisering eller omgjøring av offentlig virksomheter til AS'er eller foretak, fratrer folk flest innsyn i ansattes arbeidsvilkår, hvordan skattepenger forvaltes og hvilke kvaliteter det er på tjenester. Det offentlige får mulighet til prioritering av ressurser og løpende tilpassinger når tjenester og eiendeler eies og drives i egen regi. Overføring av offentlige midler til kommersielle virksomheter er sløsing av offentlig midler. Offentlig privat samarbeid (OPS) er en ordning som er kostnadsdrivende og innbefatter inngåelse av langsiktige rigide kontrakter hvor det offentlige bindes uten reelle muligheter til reforhandling av kontraktene. Den private utleier vil komme i monopolsituasjon og motivasjonen er å få ut mest mulig penger fra det offentlige

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Støtter intensjonen i forslaget. Et sterkt offentlig velferdstilbud er en av bærebjelkene i den norske samfunnsmodellen og bidrar til å sikre et likeverdig tilbud til alle. På noen områder utgjør private aktører et supplement til det offentlige. Offentlig støtte til private velferdstilbydere skal gå til å tilby bedre tjenester for innbyggerne. Dersom private aktører som mottar offentlig støtte i tillegg tar ut stort utbytte til sine eiere kan det rokke ved befolkningens tillit til velferdstilbudet.

**646 hjemfallsrett og statlig eierskap
 Kjelsås Arbeiderpartilag****Forslag:**

Arbeiderpartiet skal sikre hjemfallsretten når kommersiell aktører gis anledning til å utnytte fornybare ressurser som vannkraft, fiskeressurser, reint vann og andre naturressurser. Det skal videre sikres at kommersielle aktører som gis konsesjon skal betale skatt til den norske stat for det reelle overskuddet virksomheten i Norge gir.

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:****Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen om å sikre offentlig eierskap i kraftsektoren, og at overskuddet skal komme fellesskapet til gode anses ivaretatt i forslaget til partiprogram.

**647 Statlig eierskap
Kjelsås Arbeiderpartilag**

Forslag:

For å sikre nasjonal strategi, sikkerhet og selvråderett skal Arbeiderpartiet arbeide for at staten forblir en stor og aktiv eier i selskaper som sikrer norsk kontroll over nasjonal infrastruktur, våpenproduksjon, naturressurser og andre strategisk viktige eiendommer og eierposter.

Begrunnelse:

Kjelsås Arbeiderpartilag er sterkt bekymret for utsalg av det "nasjonale arvesølv", som flytoget, Kongsberg Våpenfabrikk, NSB, Statskog, mineralrikdommer osv. Vi ønsker at slike strategisk viktige eiendommer og eierposter må kunne utvikles og eies av staten.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen om å sikre et sterkt offentlig eierskap anses ivaretatt i forslaget til partiprogram.

**648 Internasjonale handelsavtaler
Kjelsås Arbeiderpartilag**

Forslag:

Offentlige velferdstjenester må ikke bli en del av handelsavtaler Norge inngår. Norge må heller ikke inngå avtaler som kan hindre kommune, fylkeskommune eller stat å ta tilbake tjenester som i en periode er drevet av private aktører. For å sikre at man ikke inngår fremtidige forpliktelser som kan presse frem privatisering av offentlige virksomheter, må Norge bare inngå statiske avtaler der nye områder ikke kan bli inkludert uten eksplisitt godkjenning av alle avtalens land. I alle internasjonale avtaler skal ILOs konvensjoner sikres forrang framfor handelsavtale eller EU/EØS lovgivning.

Begrunnelse:

Det er et økt internasjonalt press for å bygge ned enkeltes staters offentlige tjenester for å overlate disse til private og/eller internasjonale selskaper. Vi viser til GATS avtalene og pågående forhandlinger som The Trade in Services Agreement (TISA) hvor 50 land, blant annet Norge, USA og EU-landene forhandler om å øke handel med tjenester.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Internasjonale handelsavtaler krever ratifisering av Stortinget, og Regjeringen skal jevnlig konsultere Stortinget, arbeidslivets parter og andre berørte organisasjoner under forhandlinger av slike avtaler. TISA-avtalens har stor betydning for norsk verdiskaping og sysselsetting. Som et lite land er det i vår interesse å sikre felles spilleregler og forutsigbarhet internasjonalt. Det internasjonale tjenestemarkedet er stort, og vi har offensive interesser knyttet til at norske tjenesteprodusenter får økt tilgang til det globale tjenestemarkedet. Samtidig er det en forutsetning for Arbeiderpartiet at en avtale ikke svekker det politiske handlingsrommet knyttet til kontroll og styring med offentlige tjenester og velferdstilbud. Avtalen må ikke legge hindringer for å regulere forhold som forbrukerbeskyttelse, helse, sikkerhet, miljø og arbeidstakerrettigheter. Sammen med fagbevegelsen må vi slå ring rundt etablerte arbeidstakerrettigheter og fullt ut benytte det handlingsrommet EØS-avtalen gir. Vi må ta endelig stilling til de handlingsalternativ Norge står overfor, når en TTIP-avtale eventuelt foreligger. Betingelsene for norsk eksportnæring vil være et viktig hensyn i Arbeiderpartiets vurdering av TTIP, men vi vil ikke støtte en handelsavtale som undergraver hardt tilkjempede rettigheter og standarder. Det er en forutsetning at TISA ikke pålegger privatisering, deregulering eller konkurranseutsetting av noen offentlig tjeneste på nasjonalt eller lokalt nivå. Dette gjelder også muligheten for – gjennom politiske vedtak – å gjeninnføre offentlig eierskap og styring i sektorer som tidligere har vært privatisert.

**779 Velferdstjenester
Telemark Arbeiderparti****Forslag:**

Velferdstjenester skal primært drives av det offentlige og det offentlige tjenestetilbudet bør dimensjoneres i tråd med dette. I de tilfellene hvor private aktører driver velferdsoppgaver som det offentlige primært skal gjøre og hvor tjenestene betales i sin helhet eller med en andel offentlige bidrag, bør det være begrenset adgang til å ta ut utbytte.

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:****Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Støtter intensjonen i forslaget. Et sterkt offentlig velferdstilbud er en av bærebjelkene i den norske samfunnsmodellen og bidrar til å sikre et likeverdig tilbud til alle. På noen områder utgjør private aktører et supplement til det offentlige. Offentlig støtte til private velferdstilbydere skal gå til å tilby bedre tjenester for innbyggerne. Dersom private aktører som mottar offentlig støtte i tillegg tar ut stort utbytte til sine eiere kan det rokke ved befolkningens tillit til velferdstilbudet.

12	Innkomne forslag - Skatt og avgift.....	542
11	Bruk av skatt for å sikre fellesskapets forpliktelser	542
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	<i>542</i>
39	Fortsatt betaling med kontanter.....	542
	<i>Re Arbeiderparti</i>	<i>542</i>
43	Redusert bunnfradrag på reisefradraget.....	543
	<i>Froland Arbeiderparti</i>	<i>543</i>
99	En nasjonal boligskatt	543
	<i>AUF i Vestfold</i>	<i>543</i>
117	Innføring av turistskatt for fellesgodefinansiering.....	544
	<i>Bodø Arbeiderparti</i>	<i>544</i>
136	Motkonjunkturpolitikk.....	545
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	<i>545</i>
138	Flysete avgiften	545
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	<i>545</i>
196	Skattefradrag/rentefradrag for lån kun for primærbolig.....	546
	<i>Ringerike Arbeiderparti</i>	<i>546</i>
197	Delingsøkonomi	547
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	<i>547</i>
209	En ny arveavgift.....	547
	<i>AUF i Buskerud</i>	<i>547</i>
216	Redusere økonomisk ulikhet.....	548
	<i>Stavanger Arbeiderparti</i>	<i>548</i>
217	Skattelegging av forbruk og miljøpåvirkning.....	549
	<i>Stavanger Arbeiderparti</i>	<i>549</i>
270	Drivstoff avgifter	549
	<i>Åmot Arbeiderparti</i>	<i>549</i>
282	Differensiert avgift på drivstoff	550
	<i>Våler Arbeiderparti</i>	<i>550</i>
286	Tittel: Bedring av pendlernes vilkår.....	550
	<i>Sør-Fron Arbeiderparti</i>	<i>550</i>
301	Styrket satsing på pendlere	551
	<i>Nord-Fron Arbeiderparti</i>	<i>551</i>
303	Differensiert drivstoffavgift	552
	<i>Nord-Fron Arbeiderparti</i>	<i>552</i>
316	552
	<i>Ulstein Arbeiderparti</i>	<i>552</i>
334	Kommuneøkonomien.....	553
	<i>Nesodden Arbeiderparti</i>	<i>553</i>

338	De rike blir stadig rikere!	554
	<i>Nesodden Arbeiderparti</i>	554
439	Innfør tinglysningsplikt	554
	<i>Høyenhall/Manglerud Arbeiderpartilag</i>	554
440	Styrke forbrukernes krav om informasjon ved boligkjøp.	555
	<i>Høyenhall/Manglerud Arbeiderpartilag</i>	555
441	Innføre strengere krav ved markedsføring av forbrukslån.	555
	<i>Høyenhall/Manglerud Arbeiderpartilag</i>	555
447	Vi vil rette opp i ulikhetskrisen	556
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	556
458	Skattenivået i Norge	556
	<i>AUF i Akershus</i>	556
482	557
	<i>Fagforbundet Arbeiderpartilag</i>	557
503	Skattenivået i Norge	558
	<i>AUF i Oslo</i>	558
507	Karbonavgift til fordeling	558
	<i>AUF i Oslo</i>	558
536	Regulering av delingsøkonomi	559
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	559
562	Nasjonal eiendomsskatt	560
	<i>Mandal Arbeiderparti</i>	560
565	Sluttvederlagsordningen	561
	<i>Mandal Arbeiderparti</i>	561
569	Bilavgiften	561
	<i>Mandal Arbeiderparti</i>	561
578	Ein differensiert drivstoffavgift	562
	<i>Førde Arbeidarparti</i>	562
579	Kapitaliseringsrente- Eigedomsskattegrunnlag for vasskraftverk	562
	<i>Høyanger Arbeidarparti</i>	562
634	Boligskatt	563
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	563
635	Dokumentavgift	564
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	564
636	Avgiftsfritak for elbiler	564
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	564
685	Skattenivået i Norge	565
	<i>AUF i Østfold</i>	565
770	Fjerning av moms på e-bøker	565
	<i>Østfold Arbeiderparti</i>	565
837	Skattenivået i Norge	566
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	566

840	Arbeiderpartiet vil reversere flyseteavgiften.....	567
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>567</i>
850	Kontroll av - og utstedelse av sakkekort til utenlandske arbeidstakere.....	568
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>568</i>
932	Skattenivået i Norge	568
	<i>AUF i Troms</i>	<i>568</i>
946	Påslag på arbeidsgiveravgiften til finansnæringen.....	569
	<i>Fra: Selbu Arbeiderparti</i>	<i>569</i>
947	Kapitaliseringsrente og Eiendomsskatt	570
	<i>Fra: Selbu Arbeiderparti</i>	<i>570</i>
974	ET SKATTESYSTEM FOR VANLIGE FOLK – IKKE SKATTEKUTT FOR DE RIKESTE.....	570
	<i>Fra: Sør-Trøndelag Ap</i>	<i>570</i>

12 Innkomne forslag - Skatt og avgift

11 **Bruk av skatt for å sikre fellesskapets forpliktelser** **Lillehammer Arbeiderparti**

Forslag:

Et velferdssamfunn finansiert av fellesskapet over skatteseddelen har vært et hovedgrunnlag for Arbeiderpartiets samfunnsbygging. Arbeiderpartiet må bruke skatt som verktøy for å hindre urettferdige forskjeller for et velfungerende arbeidsmarked og ellers i samfunnsutformingen.

Begrunnelse:

Helse, omsorg, barnehage, skole, bedre veier, jernbane, krever ytelser fra fellesskapet. Høyt forbruk kan skape press i økonomien og true konkurranseevnen. Men det er samlet forbruk, ikke bare offentlig forbruk som skaper presset og som må styres. Offentlig forbruk styres sosialt, mens privat forbruk preges av ulikhetene i samfunnet. Derfor må Arbeiderpartiet ikke vike tilbake for varsom justering av skattenivået. Dette er særlig viktig for å ruste landet til tiden etter oljealderen. En behøver ikke kutte i privat forbruk, bare dempe veksten gjennom sosialt innrettet heving av samlet skattenivå.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget ivaretas i programteksten

39 **Fortsatt betaling med kontanter** **Re Arbeiderparti**

Forslag:

Kontanter må fortsatt være tvunget betalingsmiddel i Norge. Vi må for enhver pris motsette oss det kontantfrie samfunn. Bankene må være forpliktet til å stille kontanter til rådighet.

Begrunnelse:

Vi mener dette er viktig både for å være tydelig på at eksisterende lovverk skal etterleves også på dette punktet, og at innbyggerne gis mulighet til å velge. Mens krefter i samfunnet arbeider for å fjerne kontanter med de sterkt negative ringvirkninger dette vil kunne få, mener vi tvert om at det er viktig å beholde kontanter også i fremtida. Det har vært en tendens til at enkelte krefter arbeider for å fjerne kontantene som betalingsmiddel ved å gjøre det vanskelig å få tak i dem, og også å sette dem inn i bank mv. Vi beklager dette, og vil at kontanter blir et like vel ansett betalingsmiddel i fremtiden, som en hvilken som helst annen betalingsform. Fjerning av kontanter vil også diskriminere de i samfunnet som ikke klarer å benytte seg av den nye teknologien.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslaget ble realitetsbehandlet på representantskapet. Forslaget ble ikke støttet mot 23 stemmer.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Problemstillingen er ikke relevant neste fireårsperiode

**43 Redusert bunnfradrag på reisefradraget
Froland Arbeiderparti****Forslag:**

Redusere bunnfradraget på reisefradraget i selvangivelsen til kr.10.000.-

Begrunnelse:

Bunnfradraget har økt sterkt de siste årene, og er i inneværende år kr. 22.000.-. Dvs. at man må ha over 31 km. reisevei til jobb for å få noe fradrag. Mange som bor i distriktene hvor der ikke finnes kollektivtilbud blir hardt rammet av dette. Vi ønsker lys i lampene også i distriktene!

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet foreslo i budsjettet for 2017 å redusere bunnfradraget til 2013-nivå. Støtter intensjonen, men lite hensiktsmessig å binde seg på skatte- og avgiftssatser i programprosessen.

**99 En nasjonal boligskatt
AUF i Vestfold****Forslag:**

Vestfold Arbeiderparti vil innføre en nasjonal boligskatt.

Begrunnelse:

For å oppnå mindre forskjeller og like muligheter for alle, er velferdsstaten svært viktig. Skatt er statens viktigste inntekt, og dermed den viktigste forutsetningen for velferdsstatens eksistens. At Norge har hatt et høyt skattenivå har vært med på å sikre velferd til alle. Vi må erkjenne at vi i fremtiden må øke det generelle skattenivået ytterligere for å opprettholde velferden også for kommende generasjoner. Norge har generelt et lavt nivå på boligbeskatning. Tall fra SSB viser at dersom vi hadde lagt oss på OECD-nivå ville skatteinntektene vært på om lag 37 milliarder kroner. Bolig er i dag et spesielt gunstig

investeringsobjekt.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap. Ved behandling ble forslaget ikke støttet mot 7 stemmer.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet er for en frivillig kommunal eiendomsskatt. Kommunene kjenner best sine behov og utfordringer og bør ha betydelig frihet i selv å legge opp utformingen av en eventuell eiendomsskatt (innenfor lovverket)

117 Innføring av turistskatt for fellesgodefinansiering Bodø Arbeiderparti

Forslag:

Reiseliv og opplevelsesnæringene består ofte av små bedrifter med stor internasjonal konkurranse. Næringen er i stor vekst spesielt i Nord-Norge og på Vestlandet. Våre viktigste internasjonale konkurrenter har systemer for fellesgoder og finansiering av destinasjonsutvikling. Dette er regionale system som bidra til å løse ulike utfordringer i hver enkelt region. Ulike statlige avgifter, eksempelvis turistskatt, kan danne grunnlaget for fellesgodefinansiering. Forvaltningen kan delegeres til fylkeskommuner eller regioner med særlig behov for destinasjonsutvikling. Et alternativ til turistskatt er målrettede utviklingsmidler inn mot kommuner og reiselivsnæringen som forvaltes av fylkeskommunene. Gjennom helhetlig planlegging for bærekraftig destinasjonsutvikling kan næringen, kommunene og fylkeskommunene bidra til bedre forvaltning av dette området.

Begrunnelse:

Reiselivsnæring og kommunene i områder med økende turisme trenger et system for fellesgodefinansiering for å kunne høyne kvaliteten på destinasjonene. Et fellesgode er at godet – eller fordelen av godet – ikke kan gjøres eksklusiv for en person/ kunde eller bedrift. Det kan være goder som er til nytte for de som besøker en destinasjon eller et reisemål. Dette kan være løyper, merkede stier, toalett, tilrettelagte uterom, tilrettelagte besøkspunkt som nasjonale turistveger, turistinformasjon mv. Mangelen på et helhetlig system for destinasjonsutvikling gjør at det brukes mye tid og ressurser på å finne fram til gode løsninger som ivaretar både besøkende og fastboende. Noen destinasjoner har gjennomført Innovasjon Norge sitt system for destinasjonsutvikling, men arbeidet stopper opp når prosjektperioden er over. Dette merkes best hos de destinasjonene med høye besøkstall og belastning på fellesgodene i forhold til antallet innbyggere. Lofoten er eksempel på en slik destinasjon. Stor slitasje på naturen, forsøpling og store besøkstall kombinert med mangelen på system og tilrettelegging for å ivareta besøkende og fastboende sine behov gjør at utviklingen ikke er bærekraftig. Kommunenes økonomi er ikke dimensjonert for å ivareta fellesgoder og bedriftene er for små til å bidra med tilstrekkelige finansiering. Utfordringen er å finne fram til gode løsninger som gjør at de besøkende som benytter seg av fellesgodene også bidrar i finansieringen av kostnadene ved bruken av dem.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Intensjonen i forslaget støttes

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes, men dette bør utredes og utformes i samråd med berørte parter

**136 Motkonjunkturpolitikk
Sandnes Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet må sikre fleksible løsninger i kriser som motkonjunkturpolitikk og f.eks pakkeløsninger for å få langtidsledige ut i arbeid.

Begrunnelse:

Det må klargjøres med økonomiske pakker som ligger klare hvis det igjen skulle oppstå medgang i arbeidsmarkede.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen ivaretas i programteksten

**138 Flysete avgiften
Sandnes Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet må vurdere reversering av flysete avgiften

Begrunnelse:

For at det skal være lik mulighet for hele befolkningen og forflytte seg. Det er eks. ikke jernbanelinjer i nord Norge.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har åpnet for å se på innretningen av flypassasjeravgiften, med hensyn på å sikre distriktsruter

**196 Skattefradrag/rentefradag for lån kun for primærbolig
Ringerike Arbeiderparti****Forslag:**

Skattefradrag/rentefradag for lån kun for primærbolig.

Begrunnelse:

For mange, særlig unge, blir det stadig en større og større kløft mellom foreldregenerasjonens muligheter og ens egne muligheter for å eie bolig, i stedet for å leie bolig. Dagens ordning for skattefradragssystemet er positiv og meget effektivt for å få folk inn på boligmarkedet. Det som oppleves som en utfordring per dags dato, er at flere snakker om skatt på bolig, en form for statlig eiendomsskatt. En mulighet for å forme en slik type skatt, er å regulere boliglån i et lån alene, for å sikre at skattefradraget du mottar som rentekompensasjon på lån kun skal gis for primærboligen. Ikke for bolig nummer to, ikke for bil, ikke for fritidsbolig. Dette er en bedre fordelingspolitikk, mindre gunstig å ta opp store boliglån eller å sylte ned penger i bolig. Dette vil kunne virke positivt på presset på boligmarkedet, fordi renta er lav, og fordelene med lån er i dag meget sterke.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Buskerud Arbeiderparti støtter ikke forslaget. Buskerud Arbeiderparti mener at intensjonen i forslaget, å hindre boligspekulasjon, ytterligere prispress og økt utestenging av unge fra boligmarkedet, er et støtteverdig formål. Men slik forslaget er utformet, får det altfor store konsekvenser for vanlige husholdninger, ved at både bil og fritidsbolig defineres som objekter som ikke lenger skal være omfattet av skattefradrag for gjeld. Buskerud Arbeiderparti mener at dagens utfordringer på boligmarkedet må løses ved at det bygges flere boliger med aktiv tilrettelegging fra kommunene Buskerud Arbeiderparti mener at intensjonen i forslaget, å hindre boligspekulasjon, ytterligere prispress og økt utestenging av unge fra boligmarkedet, er et støtteverdig formål. Men slik forslaget er utformet, får det altfor store konsekvenser for vanlige husholdninger, ved at både bil og fritidsbolig defineres som objekter som ikke lenger skal være omfattet av skattefradrag for gjeld. Buskerud Arbeiderparti mener at dagens utfordringer på boligmarkedet må løses ved at det bygges flere boliger med aktiv tilrettelegging fra kommunene og viser til sitt forslag nr, 651

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Støtter fylkespartiets kommentarer

197 **Delingsøkonomi** **Arbeiderpartiet i Bergen**

Forslag:

Arbeiderpartiet mener at:

- Det må sikres at delingsøkonomi bidrar til felleskapet på lik linje som tradisjonelle næringer
- Det må etableres et tilpasset rapporteringssystem av inntekter for private aktører
- Det må arbeides for at utenlandske delingsselskaper pålegges rapporteringsplikt for norske skatteyteres inntektsforhold

Begrunnelse:

I løpet av få år har delingsøkonomi blitt en verdensomspennende milliardindustri. Via digitale plattformer gis private personer anledning til å dele og leie ut underutnyttede ressurser. Forretningsmodellen generer store inntekter som tilfaller private aktører og delingsselskapene, men utfordrer vårt regelverk og skattesystem så vel som forbrukerrettigheter. Den teknologidrevne delingsøkonomien har utviklet seg så raskt at dagens regelverk ikke er tilpasset de nye forretningsmodellene. En viktig del av forretningsmodellene er at de private aktørene ikke er ansatt i delingsselskapene, men opererer som selvstendige kontraktører. Det betyr at i den grad de private aktørene opparbeider skattepliktig inntekt, vil de selv være ansvarlige for å oppgi inntekten til skattemyndighetene. For øyeblikket har imidlertid norske skattemyndigheter svært liten mulighet til å identifisere og kontrollere inntekter. Arbeiderpartiet må sikre at den nye virksomhetsorganiseringen bidrar til felleskapet på lik linje som tradisjonelle næringer. Det må sikres at det ikke innføres en ny arena for svart arbeid og at forbrukerrettighetene sikres. Videre må det sikres at tjenestene ikke bidrar til en negativ markedsutvikling hvor viktig infrastruktur svekkes og arbeidsvilkår forverres.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Avventer NOU om delingsøkonomien.

209 **En ny arveavgift** **AUF i Buskerud**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil at det innføres en ny arveavgift i Norge, og at det ses på hvilke modeller som best ivaretar prinsippet om progressiv og omfordelende beskatning

Begrunnelse:

I dag er det slik av 77 av Norges 100 rikeste har arvet formuen sin. AUF mener at dette er urettferdig og at det synliggjør behovet for en arveavgift. Den arveavgiften man hadde i Norge fram til 2013, traff ikke godt nok. Den var lett og omgå, og de tjente minst betalte mer, enn de som tjente aller mest. AUF er

tilhenger av at man skal skatte progressivt, det gjelder også skatt på arv. AUF mener at løsningen på disse utfordringene ikke er å fjerne hele avgiften, men å endre den slik at den blir mer rettferdig. Her finnes det mange ulike modeller og mekanismer som kan benyttes. En mulighet kan være å innføre et bunnfradrag, slik at de som arver lite ikke blir rammet. AUF tror det vil være viktig å foreta grundige utredninger av mulige modeller for arveavgiften.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arveavgiften traff i liten grad de rikeste og ga beskjedne inntekter til fellesskapet. Gjennom skjerpet formuesskatt sikrer vi at også landets rikeste betaler skatt og at formue ikke kan gå i arv uten på noe tidspunkt å komme til beskatning

216 Redusere økonomisk ulikhet Stavanger Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet bør snarest gjennomføre endringer i skattesystemet som sikrer at den økte økonomiske ulikheten i Norge reduseres.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes

**217 Skattelegging av forbruk og miljøpåvirkning
Stavanger Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet bør være en pådriver for dreining av skattepolitikken mot skattelegging av forbruk og miljøpåvirkning

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes

**270 Drivstoff avgifter
Åmot Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet ønsker ikke en økning av drivstoffavgiftene, det bør sees på en differensiering av drivstoffavgiftene som gjør at usentrale områder med spredt bosetting og lite kollektivtilbud får en lavere drivstoffavgift enn sentrale byområdet med velutbygd kollektivtilbud.

Begrunnelse:

Med bakgrunn i Nasjonal transport plan, så skal alle i Norge gis mulighet for transporttjenester. Dette er ikke tilfelle idag, med vår spredte bosetting er vi avhengig av privatbilen. Når den offentlig kommunikasjon svikter, må folk bruke bil til og fra jobb og til handelssentre for å gjøre innkjøp. Arbeiderpartiet har tidligere sagt at vi skal ivareta mangfoldet og ta hele landet i bruk. Derfor kan landsbygda ikke være delaktig i høyere drivstoffavgifter. Landsbygda i Norge er avhengig av bilen, der kollektivtilbudet ikke er tilfredsstillende utbygd. Det gjør ikke privatbilen til en luksus, men til en nødvendighet. Det oppleves derfor som svært urettferdig at drivstoffavgiftene økes for oss som er nødt til å benytte oss av bilen hver dag. Samtidig som vi ser at drivstoffet er billigere i de områdene som har størst klimautfordringer knyttet til privatbilen. En differensiering av avgiftene mellom by og land er nødvendig, samtidig som vi ikke lengre kan være med på en avgiftsøkning på drivstoff.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er ønskelig på sikt å få på plass et bedre system for bruksavgifter på bil gjennom veipricing. Differensiering av drivstoffavgifter for å få likere priser er krevende i praksis, da det er drivstoffselskapene som setter prisen på pumpa.

**282 Differensiert avgift på drivstoff
Våler Arbeiderparti****Forslag:**

Differensiere avgift på drivstoff i Norge.

Begrunnelse:

Våler arbeiderparti ønsker at det blir differensiert avgift på drivstoff i distriktet, da kollektivtilbudet ikke er dekkende. For at distriktene skal vær attraktive å etablere seg i kan ikke kostnaden ved bruk av kjøretøy være kvelende for dette. Vi ser at i store byer kan det være tiltak å bedre klimaet. I distriktene er det en nødvendighet å benytte kjøretøy, og klimaet blir meget begrenset påvirket.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er ønskelig på sikt å få på plass et bedre system for bruksavgifter på bil gjennom veipricing. Differensiering av drivstoffavgifter for å få likere priser er krevende i praksis, da det er drivstoffselskapene som setter prisen på pumpa.

**286 Tittel: Bedring av pendlernes vilkår
Sør-Fron Arbeiderparti****Forslag:**

Forslag: Arbeiderpartiet vil jobbe for å bedre pendlerens vilkår, både med hensyn til den enkelte pendler og som distrikt politisk virkemiddel. Det såkalte pendlerfradraget settes til 2013 nivå.

Begrunnelse:

Begrunnelse: I Norge er vi helt avhengig av mobil arbeidskraft, dette gjelder utbygging av større anlegg (vei, tunneler, kraftstasjoner, etc.) og ikke minst de som kommer fra distriktene og jobber i våre byer. I forslag til statsbudsjett, i f m det såkalte pendlerfradraget, vil egenandelen på transport til jobb øke og satsene minke. Når vi vet at utgiftene på kjøring bare øker er dette et dårlig signal å gi, blant annet når

nye E6 står ferdig vil det komme til å koste flere hundre kroner og kjøre den tur/retur Gudbrandsdalen – Oslo.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Regjeringen har gjort det dyrere å være pendler. Styret mener pendlernes vilkår må bli vesentlig bedre. Veldig mange er avhengig av å pendle for å ha arbeid. Styret har ikke tatt stilling til hvordan bedre fradragsregler eksakt bør uformes til pendlernes beste for framtida. Se også forslag nr 301 fra Nord-Fron Arbeiderparti.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med gjeldende politikk, intensjonen støttes

**301 Styrket satsing på pendlerne
Nord-Fron Arbeiderparti**

Forslag:

Pendlernes vilkår må bedres. Bunnfradraget senkes til 13.000 kroner, mens fradragsatsen pr kilometer økes til 1,6 kroner.

Begrunnelse:

Vi har stor tradisjon i Norge for å pendle til og fra arbeid. Det er et viktig mål for Arbeiderpartiet at det skal bo folk i hele landet. For å lykkes med det må det legges bedre til rette for mobil arbeidskraft. I de siste årene har det motsatte skjedd. I 2016 ble bunnbeløpet økt fra 16 000 kroner til 20 000 kroner. Over 120 000 pendlere mistet fradraget. Regjeringen har svekket pendlernes vilkår. Kutt i pendlerfradraget bidrar ikke til mobilitet i arbeidsmarkedet. Regjeringen har gjort det vanskeligere å bo i hele landet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Se støtten til forslag nr. 286 fra Sør-Fron Arbeiderparti.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen støttes

**303 Differensiert drivstoffavgift
 Nord-Fron Arbeiderparti**

Forslag:

Det bør innføres differensiert drivstoffavgift i Norge. I områder der bilen er eneste framkomstmiddel og liten mulighet for å kjøre kollektivt til og fra arbeid bør drivstoffavgifta fryses på 2016 nivå.

Begrunnelse:

Drivstovvagiften i Norge kommer til å gå opp. Det er også riktig politikk fordi det fremmer mer miljøvennlige biler og reisevaner blant folk flest. Men en slik heving av drivstoffavgifter vil slå urettferdig ut fordi det er ikke alle som har mulighet til å reise kollektivt. Derfor bør det legges til rette for en differensiert ordning der områder som rammes hardest får beholde dagens drivstoffavgift. Dette vil spesielt gjelde områder utenfor de store byene. Det må utredes hvordan en slik ordning kan fungere og for hvilke områder det er riktig å innlemme i ordninga. En differensiert drivstoffavgift vil være positiv for både næringsliv og for bosetting i distrikta.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Uavhengig av drivstoffdifferensiering, vil markedet/konkurransen bestemme utsalgsprisen. Skal en unngå det, må Staten bestemme utsalgsprisen, noe som neppe er aktuelt. En har derfor ingen garanti for at brukeren får gevinsten ved en differensiert drivstoffavgift. For å imøtekomme behovet, er det langt mer effektiv ressursbruk med for eks. økt pendlerfradrag, bompengerabatter og tilskudd til kollektivtiltak i distriktene. En evt. ny ordning med veipricing vil også kunne ivareta mye av intensjonen med forslaget.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er ønskelig på sikt å få på plass et bedre system for bruksavgifter på bil gjennom veipricing. Differensiering av drivstoffavgifter for å få likere priser er krevende i praksis, da det er drivstoffselskapene som setter prisen på pumpa.

316

Ulstein Arbeiderparti

Forslag:

Arbeidarpartiet tek initiativ til ein gjennomgang av regelverket for den kommunale eigedomsskatten med sikte på reglar som kan gi mellombels reduksjon eller fritak på sosialt grunnlag for menneske med låg betalingsevne i høve til taksten på eigedomen. Dette må vere reglar som er i pakt med den ålmenne rettskjensla og skape auka forståing for at kommunal eigedomsskatt som tek omsyn til betalingsevne, er eit rettferdig tiltak for både sosial utjamning og styrking av kommunale tenester.

Begrunnelse:

Eigedomsskatt er eit spørsmål som nærast årvisst vender attende i samband med budsjett-handsaminga i kommunane. Eigedomsskatten tek ikkje omsyn til inntekt og betalingsevne, men vert utlikna flatt etter takst på eigedomen. Kommunen kan velje kva objektkategori som skal skattleggjast eller haldast utanfor, men kan ikkje take sosiale omsyn anna enn ved eit botnfrådrag som er likt for alle. Mange med låg inntekt, trygd eller pensjon kan sitje på familieeigedomar med høg likningstakst. Somme kan også mellombels vere ute av arbeid eller ha andre problem som reduserer person- eller familieinntekta. Det er

ikkje rom i regelverket for å ta omsyn til eigaren si mellombelse eller meir varige betalingsevne. Dette er i mange tilfelle usosialt og ikkje i tråd med ein sosialdemokratisk ideologi om at skatt både skal bidrage til ein god økonomi for fellesskapet og samstundes skape sosial utjamning. Det strir i mot den ålmenne rettskjensla å tvinge menneske med låg betalingsevne til å avhende familieeigedomar med høg affeksjonsverdi for å redusere eigedomsskatten. Slik regelverket er i dag, kvir mange AP-folkevalde seg for å røyste for eigedomsskatt i kommunen, ein skatt som elles kunne vere eit nyttig og rettferdig verkty for å styrke dei kommunale tenestene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Kommune har stor frihet til selv å utforme eiendomsskatten innenfor dagens regelverk. Eventuelle endringer må veies opp mot faren for å gjøre regelverket komplisert og byråkratisk

334 Kommuneøkonomien Nesodden Arbeiderparti

Forslag:

Staten må kompensere kostnadene for kommunenes lovpålagte oppgaver fullt ut!

Begrunnelse:

Det blir stadig vanskeligere for kommunenorge å utføre sitt samfunnsoppdrag med stadig nye oppgaver pålagt av staten uten at kostnadene blir kompensert fullt ut. Denne måten å rasjonalisere kommunenene på går svært ofte utover de som trenger fellesskapets tjenester mest.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet vil styrke kommuneøkonomien og kommunenes frie inntekter.

**338 De rike blir stadig rikere!
Nesodden Arbeiderparti**

Forslag:

Skattesystemet må behandle all spekulasjon likt, herunder investeringer i boligmarkedet, det må videre sikre at de rikeste betaler mest og at det innføres en arveavgift som er så høy (kr 15 mill) at den ikke rammer vanlige folks arv.

Begrunnelse:

Forskjellene i Norge øker som i andre land og vi er i ferd med å utvikle en ny overklasse som får adgang til å bygge opp store formuer uten å bidra vesentlig til fellesskapet. Dette er en stor utfordring for et land som ønsker å opprettholde sin egalitet. Det er skattesystemet og ved arv samfunnet kan hindre en slik uønsket utvikling.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget ivaretas gjennom våre forslag til endringer i formuesskatten

**439 Innfør tinglysningsplikt
Høyehall/Manglerud Arbeiderpartilag**

Forslag:

At det innføres tinglysningsplikt ved kjøp av fast eiendom.

Begrunnelse:

Det bør innføres tinglysningsplikt ved kjøp av fast eiendom. For ordens skyld så faller ikke overdragelse av andels- og aksjeleiligheter(OBOS, Usbl etc.) under denne kategorien. Det er normalt, men ingen plikt å tinglyse eiendomsoverdragelse av fast eiendom. Og det er faktisk endel boligkjøpere som derfor ikke tinglyser eiendomsoverdragelsen. For eksempel de som kjøper boliger i meget høy prisklasse, kan fordi man ikke har behov for lån, heller tinglyse kjøpekontrakten og derfor slippe unna med å tinglyse selve ervervelsen/kjøpet. Hovedårsaken til at enkelte ikke tinglyser selve ervervelsen er at man da slipper unna med å betale dokumentavgift. Dokumentavgiften er 2,5% av avgiftsgrunnlaget(kjøpesummen). Hvis man kjøper en bolig i prisklasse 10 til 40 millioner kan man slippe unna med å betale store summer, hvis man ikke tinglyser. Dagens ordning medfører derfor altså ikke likhet etter loven, slik det bør være. En innføring av tinglysningsplikt vil for øvrig medføre en styrking av rettsvernet og gjøre det vanskeligere i fremtiden å skjule økonomiske verdier i fast eiendom.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Et viktig moment er at dette vil bidra til mer åpenhet rundt eiendomsoverdragelser

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Bør utredes

**440 Styrke forbrukernes krav om informasjon ved boligkjøp.
Høyehall/Manglerud Arbeiderpartilag****Forslag:**

•Styrke forbrukernes krav på informasjon ved boligkjøp, og sikre kjøper bedre mot feil og mangler ved boligen

Begrunnelse:

Det bør legges til rette at mest mulig informasjon fremkommer ved boligkjøp. Å kjøpe en bolig er faktisk den største materielle investering man gjør iløpet av livet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget. Viser til partiprogram 2013-2017. Vi mener det bør være med videre.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen støttes

**441 Innføre strengere krav ved markedsføring av forbrukslån.
Høyehall/Manglerud Arbeiderpartilag****Forslag:**

Det er viktig å beskytte forbruker og legge til rette for strengere krav til markedsføring av forbrukslån.

Begrunnelse:

Dette blir stadig mer viktigere. I dag etableres det også banker som forbrukslån som hovedfokus.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til partiprogrammet 2013-2017. Oslo Ap mener dette bør videreføres

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteén for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen støttes

447 Vi vil rette opp i ulikhetskrisen Årvoll Arbeiderpartilag

Forslag:

• Gradvis vri skattetrykket fra inntekt, mot kapital og arv • Gradvis å redusere rentefradraget for boliger utover primærbolig. • Å innføre et rentefradragstak for lån til ekstremt dyre boliger og fritidsboliger • At det samlede skattetrykket blir reversert tilbake til 2013 nivå.

Begrunnelse:

Den franske økonomen Thomas Piketty, som besøkte Oslo 12. desember, beskriver i sin bok «Kapitalen i det 21. århundre» en fundamental og dyptgående ulikhetskrise i vår tid hvor de rike blir stadig rikere mens de som har lite ikke løftes opp. Pikettys forskning støttes av en rapport fra OECD som viser at små økonomiske forskjeller gir høyere økonomisk vekst. Dette er i tråd med Arbeiderpartiets ideologi. Norge har i dag et samlet skattetrykk på om lag 42 prosent av BNP. Dette er lavere enn Danmark og Sverige, og noe høyere enn gjennomsnittet i OECD. Det er ingen grunn til å senke skattenivået i Norge med tanke på de mange viktige utfordringene vi står overfor, som en stadig eldre befolkning og behov for store omstillinger for å redusere klimautslippene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteén for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

458 Skattenivået i Norge AUF i Akershus

Forslag:

• Det generelle skattenivået må ligge på et nivå som sikrer en bærekraftig velferdsstat. • Formue og arv skal skattlegges for å sikre en rettferdig omfordeling. • Øke ligningsverdien på sekundærbolig til 100% og gradvis fjerne rentefradraget på sekundærbolig • Gradvis innføre en nasjonal boligskatt. • Øke

bunnfradraget på inntektsskatten til 2G, samt redusere satsene for de med de laveste inntektene. •
Handlingsregelen og økonomisk ansvarlighet må ligge til grunn for all oljepengebruk.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet ønsker et samfunn med små forskjeller og like muligheter for alle. Å redusere forskjellene mellom folk er helt avgjørende for den norske modellen. Gjennom et progressivt skattesystem, hvor de med de bredeste skuldrene tar de tyngste løftene, kan vi redusere forskjellene og bidra til økonomisk vekst. Den norske modellen bygger på tillit, samarbeid og fellesskap. For å sikre fortsatt oppslutning om fellesskapsløsninger i møte med økt konkurranse og private aktører er det helt avgjørende at det offentlige tjenestetilbudet møter folks behov. Den økonomiske utviklingen gjør at tiårene som kommer vil gi økt produktivitet og verdiskaping, som i neste omgang resulterer i økt kjøpekraft.

Perspektivmeldingen fra 2013 forteller at om ikke nødvendige grep foretas, vil velferdsstaten gå med 600 milliarder i underskudd innen 2060. Det generelle skattenivået må derfor ligge på et nivå som sikrer en bærekraftig velferdsstat, også for fremtiden. I dag eier de rikeste 10 % av Norges befolkning omkring halvparten av Norges samlede formue. Arv er en viktig kilde til ulikhet og forskjeller i Norge. 77 av landets 100 rikeste har arvet formuen sin og derfor er skatt på arv viktig for sosial utjevning og rettferdig fordeling.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

482

Fagforbundet Arbeiderpartilag

Forslag:

Skatt fordeles på en måte som gir en bedre og mer sosial utjevning mellom folk.

Begrunnelse:

Skattelette til de rikeste har ikke medført vekst i andre grupper.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Ivaretas i programteksten om skatt

503 Skattenivået i Norge AUF i Oslo

Forslag:

Det generelle skattenivået må ligge på et nivå som sikrer en bærekraftig velferdsstat. • Formue og arv skal skattlegges for å sikre en rettferdig omfordeling. • Øke ligningsverdien på sekundærbolig til 100% og gradvis fjerne rentefradraget på sekundærbolig • Gradvis innføre en nasjonal boligs katt. • Øke bunnfradraget på inntektsskatten til 2G, samt redusere satsene for de med de laveste inntektene. • Handlingsregelen og økonomisk ansvarlighet må ligge til grunn for all oljepengebruk.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet ønsker et samfunn med små forskjeller og like muligheter for alle. Å redusere forskjellene mellom folk er helt avgjørende for den norske modellen. Gjennom et progressivt skattesystem, hvor de med de bredeste skuldrene tar de tyngste løftene, kan vi redusere forskjellene og bidra til økonomisk vekst. Den norske modellen bygger på tillit, samarbeid og fellesskap. For å sikre fortsatt oppslutning om fellesskapsløsninger i møte med økt konkurranse og private aktører er det helt avgjørende at det offentlige tjenestetilbudet møter folks behov. Den økonomiske utviklingen gjør at tiårene som kommer vil gi økt produktivitet og verdiskaping, som i neste omgang resulterer i økt kjøpekraft. Perspektivmeldingen fra 2013 forteller at om ikke nødvendige grep foretas, vil velferdsstaten gå med 600 milliarder i underskudd innen 2060. Det generelle skattenivået må derfor ligge på et nivå som sikrer en bærekraftig velferdsstat, også for fremtiden. I dag eier de rikeste 10 % av Norges befolkning omkring halvparten av Norges samlede formue. Arv er en viktig kilde til ulikhet og forskjeller i Norge. 77 av landets 100 rikeste har arvet formuen sin og derfor er skatt på arv viktig for sosial utjevning og rettferdig fordeling.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

507 Karbonavgift til fordeling AUF i Oslo

Forslag:

Innføre karbonavgift og at inntektene fra avgiften skal brukes til støtteordninger for miljøvennlige produkter og en progressiv reduksjon av inntektsskatten

Begrunnelse:

For å skape flere bærekraftige arbeidsplasser for fremtiden, og videreutvikle norsk økonomi fra oljeavhengighet til et grønnere næringsliv, må vi bruke skattesystemet. Gjennom skatter og avgifter har vi mulighet til å føre investeringer og privat forbruk i en grønnere retning. Karbonavgiften innebærer at prisen på bensin, oljefyr og andre karbonintensive produkter stiger med en gitt sum i året, og vil gi et insentiv til at forbrukerne begynner å handle mer miljøvennlig. Avgiften vil føre til at miljøvennlige produkter som innebærer lavt karbonutslipp kan bli konkurransedyktige uten at de subsidieres, fordi andre produkter med høyere utslipp blir mindre lønnsomme. Karbonavgiften må imidlertid virke mer omfordelende, slik at alle i realiteten har mulighet til å bytte ut karbonintensive produkter. For å sikre dette skal en andel av karbonavgiften brukes til en progressiv reduksjon i inntektsskatten slik at den fattigste fjerdedelen av befolkningen ikke samlet opplever et økt skattetrykk.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Vi har allerede en karbonavgift i dag

**536 Reguleringsavdelingsøkonomi
Aust-Agder Arbeiderparti****Forslag:**

Utviklingen av "delingsøkonomien" på det norske arbeidsmarkedet vil kunne medføre en negativ utvikling for norske næringsdrivende og norske arbeidstakere. Denne utviklingen må derfor følges nøye og det må settes et regelverk som sikrer en trygghet for både næringsdrivende og arbeidstakere. Arbeiderpartiet må arbeide for at det kan bli innført reguleringer på dette området. I den forbindelse må Arbeiderpartiet søke samarbeid med partene i arbeidslivet, slik at det kan sikres en fortsatt sterk velferdsstat og et velregulert arbeidsliv.

Begrunnelse:

Samfunnene og verden rundt oss er i stadig endring, og teknologi og nye ideer gir oss stadig utfordringer. Utvikling er bra for både samfunn og arbeidsliv, men utviklingen må foregå i kontrollerte former slik at vi kan ivareta våre gode verdier og rettigheter. Globaliseringen av økonomien er en stor utfordring for vårt samfunn samtidig som det gir muligheter for Norge som samfunn. En av utfordringene fremover vil være delingsøkonomi, som er på full fart inn i Norge. Delingsøkonomi handler om privatpersoner som selger tjenester eller leier ut tjenester ved hjelp av nettsider, mobilapp etc. Det handler om konsumenter som deler med andre konsumenter. Det kan omfatte utleie av biler, transport, leie av hus/hytter, renholdstjenester, lokale småjobber, byggtekniske tjenester, entreprenørtjenester, utleie av utstyr osv. Dette gir både samfunn og arbeidsliv nye utfordringer. Delingsøkonomi har pågått i flere år, men da i mindre skala. LO med flere har ytret bekymring med denne utviklingen, og er spesielt bekymret for hva som vil skje med velferdssamfunnet og det organiserte arbeidsliv. Delingsøkonomi gir utfordringer i forhold til organisering av selskaper, selskapsstruktur, skattelegging, forbrukerrettigheter, arbeidsvilkår m.m. Det er stor fare for at flere faste ansettelsesforhold kan bli erstattet av «løsarbeidere» og frilansere uten sosiale ordninger med et sterkere inntog av delingsøkonomien. Delingsøkonomien mangler sosiale ordninger som arbeidsledighetstrygd, helseforsikringer, betalt ferie, fødselspermisjon m.m. Norske bedrifter kan gjennom formidlingsledd i delingsøkonomien, som eks.

Upwork, få tilgang til arbeidskraft i et globalt arbeidsmarked til lave timepriser. Konsekvensene av delingsøkonomien på det norske arbeidsmarkedet vil derfor kunne medføre en negativ utvikling for norske næringsdrivende og norske arbeidstakere. Denne utviklingen må derfor følges nøye og det må settes et regelverk som sikrer en trygghet for både næringsdrivende og arbeidstakere.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Avventer NOU om delingsøkonomi

562 Nasjonal eiendomsskatt Mandal Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet skal jobbe for å innføre en nasjonal eiendomsskatt. Denne skatten må se i sammenheng med det øvrige skatte og avgiftssystemet vi har.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Dette har vært tema i skatteforliket, og forslaget støttes derfor ikke.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet er for en frivillig kommunal eiendomsskatt. Kommunene kjenner best sine behov og utfordringer og bør ha betydelig frihet i selv å legge opp utformingen av en eventuell eiendomsskatt (innenfor lovverket)

**565 Sluttvederlagsordningen
Mandal Arbeiderparti**

Forslag:

Fjern skattlegging av sluttvederlagsordningen

Begrunnelse:

Regjeringen er ferd med å ødelegge sluttvederlagsordningen som ligger i mange overenskomster mellom partene i arbeidslivet. De forslår å skattlegge denne og i tillegg har de innført et regelverk som gjør at dersom du på utbetalingstidspunktet er for eksempel er gått over på arbeidsavklaringspenger blir dette motregnet, noe som betyr at hele ordningen er ødelagt, dette må AP programfeste at de vil rette opp.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med Aps alternative budsjett

**569 Bilavgiften
Mandal Arbeiderparti**

Forslag:

Det må innføres en ny skatte-/ avgiftsordning for næringer som bruker bil i arbeidet, eks håndverkere. Vi har mange små bedrifter/ enkeltmannsforetak der bilen gir inntektsgrunnlaget. De bør slippe bilavgiften og kunne trekke av kjøreutgiftene og andre utgifter til bilholdet fra inntekten.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Allerede fordeler i dagens regelverk

**578 Ein differensiert drivstoffavgift
Førde Arbeidarparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet ynskjer at vi skal differensiere drivstoffavgifta slik at den vert høgare i storbyar, enn i distrikta. Arbeiderpartiet ynskjer å auke drivstoffavgifta i dei områda der det kollektive transporttilbodet er godt utbetra. Midlane som vi får inn ved å auke drivstoffavgifta i dei områda der det kollektive transporttilbodet er godt tilrettelagt, skal brukast på å finansiere eit betre og billegare kollektivt tilbod i distrikta.

Begrunnelse:

For at vi skal få til ei grøn omstilling er det viktig at folk byrjar å la bilen stå, og heller tar bussen eller andre kollektive transportmiddel. For at vi skal få det til, så må det være billegare og betre å ta kollektiv transport enn å kjøre bil. Difor har vi for eksempel sett ei drivstoffavgift. Det er eit aktivt hjelpemiddel som kan slå positivt ut slik at det blir meir freistande å ta kollektiv transport og dermed spare miljøet for unødig forureining. Problemstillinga med ein slik drivstoffavgift er derimot at den er flat over heile landet, med unntak av nokre enkelt byar som til dømes Trondheim der bystyret har sett opp avgifta med ein krone. Den her flate drivstoffavgifta slår negativt ut på befolkninga i distrikt, der det tilnærma ikkje finst noko kollektivt tilbod som alternativ for å bruke bilen. Vi meiner at ei slik drivstoffavgift må differensierast utifrå kor godt det kollektive transporttilbodet er.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er ønskelig på sikt å få på plass et bedre system for bruksavgifter på bil gjennom veipricing. Differensiering av drivstoffavgifter for å få likere priser er krevende i praksis, da det er drivstoffselskapene som setter prisen på pumpa.

**579 Kapitaliseringsrente- Eigedomsskattegrunnlag for vasskraftverk
Høyanger Arbeidarparti**

Forslag:

KAPITALISERINGSRENTE- EIGEDOMSSKATTEGRUNNLAG FOR VASSKRAFTVERK Norske kraftkommunar tapar skatteinntekter for 380 millioner kroner i 2017 grunna låg kraftpris. Dette har redusert den tekniske verdien av vasskraftverka. Dette er dramatisk for mange kommunar. At dette vart gjort kjent for kommunane rett før dei skulle handsame sine årsbudsjett for 2017, var særst uheldig.

Begrunnelse:

Sogn og Fjordane Ap ber landsmøtet om å øva press på regjeringa for å få dei til å endre kapitaliseringsrenta som er ein av fleire faktorar når skatteetaten reknar ut verdien av kraftverka. Ved å

redusere kapitaliseringsrenta vil ein kunne hindre eit dramatisk og utilsikta skattebortfall for kommunane. Stortinget har i budsjettet for 2012 sett føre seg at kapitaliseringsrenta skal fastsettest i samband med dei årlege budsjettforhandlingane. Dette er ikkje blitt gjennomført. Ein reduksjon av dagens rente på 4,5 prosent til 3 prosent vil kunne redde kommunane sitt skattegrunnlag allereie frå neste år, men utan at det påverkar statsbudsjettet nemneverdig. Lågare kapitaliseringsrente gjer høgare verdivurdering og høgare eigedomsskatt. Skatteinntekter frå kraftverk har vore inntekter som kommunar har fått som kompensasjon for dei naturressursar dei har bidrege med til storsamfunnet. Kraftkommunane har den siste tida mista store inntekter. Viser og til uttale frå Landssammenslutninga av vasskraftkommuner (LVK) frå november 2016 som representerar synet til 173 kommunar i denne saka.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

En uttalelse bør ikke gå lenger enn Aps alternative budsjett på dette området

634 Boligskatt Kjelsås Arbeiderpartilag

Forslag:

Arbeiderpartiet skal arbeide for at sekundærboliger beskattes vesentlig høyere enn i dag.

Begrunnelse:

Plassering av penger i bolig gir i dag høyere avkastning enn bankinnskudd, aksjeinvesteringer eller andre investeringer. Mange med formue velger å kjøpe bolig nr to eller tre for å få en del av verdiøkningen i boligmarkedet. Dette driver boligprisene opp, og ungdom og svake grupper får ikke mulighet til å etablere seg.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Ap har foreslått høyere verdifastsettelse på sekundærbolig og næringseiendom enn aksjer og driftsmidler. Forslagets intensjon er ivaretatt

**635 Dokumentavgift
Kjelsås Arbeiderpartilag**

Forslag:

Arbeiderpartiet skal arbeide for at dokumentavgiften gis et bunnfradrag som skjermer kjøp i av bolig i de lavere prisklasser og at dokumentavgiften gjøres gjeldende ved salg av alle typer boliger

Begrunnelse:

Dokumentavgiftens innretning oppleves som urimelig, dette kan bidra til at ordningen oppleves mer rettferdig

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er bred enighet på stortinget om dagens innretning av dokumentavgiften. Sentralstyret vil også bemerke at det ikke er noen automatikk i at bortfall av dokumentavgiften medfører et tilsvarende fall i boligprisen og at erfaring fra tilsvarende avgiftsreduksjoner er at de ofte ikke kommer forbrukeren til gode.

**636 Avgiftsfritak for elbiler
Kjelsås Arbeiderpartilag**

Forslag:

Arbeiderpartiet skal arbeide for at det settes et tak for avgiftsfritak for elbiler.

Begrunnelse:

Det er urimelig at man bruker statlige midler til å subsidiere biler i luksusklassen for de som har god økonomi.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med verbalforslag fra Aps alternative budsjett. Intensjonen støttes

**685 Skattenivået i Norge
AUF i Østfold**

Forslag:

Det generelle skattenivået må ligge på et nivå som sikrer en bærekraftig velferdsstat. Formue og arv skal skattlegges for å sikre en rettferdig omfordeling. Øke ligningsverdien på sekundærbolig til 100% og gradvis fjerne rentefradraget på sekundærbolig Gradvis innføre en nasjonal boligskatt. Øke bunnfradraget på inntektsskatten til 2G, samt redusere satsene for de med de laveste inntektene. Handlingsregelen og økonomisk ansvarlighet må ligge til grunn for all oljepengebruk.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet ønsker et samfunn med små forskjeller og like muligheter for alle. Å redusere forskjellene mellom folk er helt avgjørende for den norske modellen. Gjennom et progressivt skattesystem, hvor de med de bredeste skuldrene tar de tyngste løftene, kan vi redusere forskjellene og bidra til økonomisk vekst. Den norske modellen bygger på tillit, samarbeid og fellesskap. For å sikre fortsatt oppslutning om fellesskapsløsninger i møte med økt konkurranse og private aktører er det helt avgjørende at det offentlige tjenestetilbudet møter folks behov. Den økonomiske utviklingen gjør at tiårene som kommer vil gi økt produktivitet og verdiskaping, som i neste omgang resulterer i økt kjøpekraft. Perspektivmeldingen fra 2013 forteller at om ikke nødvendige grep foretas, vil velferdsstaten gå med 600 milliarder i underskudd innen 2060. Det generelle skattenivået må derfor ligge på et nivå som sikrer en bærekraftig velferdsstat, også for fremtiden. I dag eier de rikeste 10 % av Norges befolkning omkring halvparten av Norges samlede formue. Arv er en viktig kilde til ulikhet og forskjeller i Norge. 77 av landets 100 rikeste har arvet formuen sin og derfor er skatt på arv viktig for sosial utjevning og rettferdig fordeling.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Det er viktig at Arbeiderpartiet har et skattesystem som er effektivt, fremmer verdiskaping, arbeidsdeltakelse og bidrar til fordeling.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

**770 Fjerning av moms på e-bøker
Østfold Arbeiderparti**

Forslag:

moms på e-bøker må fjernes for å likestilles avgiftsmessig med papirbøker.

Begrunnelse:

Papirbøker er fritatt for moms ved salg, mens elektroniske bøker blir belastet med full moms på for tiden 25 %. Dette er en "diskriminering" av e-bøker som ikke kan forsvares faglig eller logisk. Moms på norske e-bøker har ført til at norske forbrukere i større og større grad kjøper e-bøker i utlandet fordi norske e-bøker er for dyre, dette svekker salget av norske e-bøker og dermed også norsk språk. Ifølge Leserundersøkelsen 2014 kjøpte hele 10% av befolkningen en e-bok i 2013, men 73 prosent av disse valgte å kjøpe fremmedspråklige e-bøker. I Storbritannia stod e-bøker for 17 % av den totale omsetningen av bøker i 2014, enda høyere hvis vi ser på volum. I USA stod e-bøker for 28 % av den totale bokomsetningen i 2013. I Norge er markedsandelen til e-bøker på bare ca. en prosent! M.a.o ligger det norske e-bokmarkedet langt etter. E-bøker har en rekke fordeler i forhold til papirbøker; de opptar mindre plass, de er miljøvennlige fordi det ikke trengs papir for å trykke de, de er lette å distribuere og ta med seg og de kan på den måten føre til at folk leser mer. Hadde e-bøker vært likestilt med papirbøker hva gjelder moms så hadde også salget av e-bøker vært mye større i Norge. Det hadde vært en fordel for norsk språk og kultur.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslaget er vedtatt av Østfold Arbeiderpartis årsmøte.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget ovesendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med gjeldende politikk

**837 Skattenivået i Norge
Finnmark Arbeiderparti****Forslag:**

- Det generelle skattenivået må ligge på et nivå som sikrer en bærekraftig velferdsstat. • Formue og arv skal skattlegges for å sikre en rettferdig omfordeling. • Øke ligningsverdien på sekundærbolig til 100% og gradvis fjerne rentefradraget på sekundærbolig • Øke bunnfradraget på inntektsskatten til 2G, samt redusere satsene for de med de laveste inntektene. • Handlingsregelen og økonomisk ansvarlighet må ligge til grunn for all oljepengebruk.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet ønsker et samfunn med små forskjeller og like muligheter for alle. Å redusere forskjellene mellom folk er helt avgjørende for den norske modellen. Gjennom et progressivt skattesystem, hvor de med de bredeste skuldrene tar de tyngste løftene, kan vi redusere forskjellene og bidra til økonomisk vekst. Den norske modellen bygger på tillit, samarbeid og fellesskap. For å sikre fortsatt oppslutning om fellesskapsløsninger i møte med økt konkurranse og private aktører er det helt avgjørende at det offentlige tjenestetilbudet møter folks behov. Den økonomiske utviklingen gjør at tiårene som kommer vil gi økt produktivitet og verdiskaping, som i neste omgang resulterer i økt kjøpekraft. Perspektivmeldingen fra 2013 forteller at om ikke nødvendige grep foretas, vil velferdsstaten gå med 600 milliarder i underskudd innen 2060. Det generelle skattenivået må derfor ligge på et nivå som sikrer en bærekraftig velferdsstat, også for fremtiden. I dag eier de rikeste 10 % av Norges befolkning omkring halvparten av Norges samlede formue. Arv er en viktig kilde til ulikhet og forskjeller i Norge. 77 av landets 100 rikeste har arvet formuen sin og derfor er skatt på arv viktig for sosial utjevning og rettferdig fordeling.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

840 Arbeiderpartiet vil reversere flyseteavgiften Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil fjerne denne avgiften fordi den har en uklar klimaeffekt, samtidig som den vil ramme distriktene og Nord-Norge uforholdsmessig hardt. I distriktene er det å fylle opp et fly et bedre alternativ for miljøet. Arbeiderpartiet vil derfor reversere flyseteavgiften.

Begrunnelse:

Flyseteavgiften har rammet distriktene ekstra hardt, som fra før har høye priser på sine flyruter. Arbeiderpartiet mener dette har ført til økte kostnader og truer opprettholdelsen av flytilbudet for de minst lønnsomme flyrutene. Det er næringslivet og reisende i distrikts-Norge og Nord-Norge, som vil lide mest ved å bli påført høyere transportkostnader og redusert rutetilbud, som følge av denne avgiften. For mange finnes det ikke alternativ til fly. Det er usikkerhet rundt hvilken klimaeffekt flyseteavgift vil få, om den i det hele tatt gir noen. Etter vår mening må alle samfunnssektorer være med og ta klimaansvar, gjennom avgiftssystemet, ordninger som stimulerer til ny teknologi eller andre utslippsreduserende tiltak. Et godt flytilbud er svært viktig både for å kunne drive næring, ha et godt helsetilbud og ha kontakt med familie. Vi ser også at det er områdene med gode flytilbud som har vekst, mens det er nedgang i områdene som ikke har det. Arbeiderpartiet er ikke i tvil om at dyrere flyreiser vil gå ut over verdiskapningen og sysselsettingen i distriktene. Norge og distriktene er helt avhengig av kortbanenettet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har åpnet for å se på innretningen av flypassasjeravgiften, med hensyn på å sikre distriktsruter

**850 Kontroll av - og utstedelse av sakkekort til utenlandske arbeidstakere
Finnmark Arbeiderparti**

Forslag:

Kontroll av – og utstedelse av skattekort til utenlandske arbeidstakere legges til kommunene- og eller lensmannskontor.

Begrunnelse:

I Finnmark må innbyggere i 15 av 19 kommuner ta seg fri fra jobb og skole og reise lange distanser for å bestille skattekort. Arbeidet med utstedelse og kontroll av skattekort bør legges tilbake til kommunene – eventuelt Lensmannskontorene. Det er uheldig for arbeidstakerne og arbeidsgiverne at det må tas fri fra jobb uten lønn for å skaffe skattekort. Det går mange dagsverk bort til reise og det vil ikke på noen måte være samfunnsøkonomisk forsvarlig at denne ordningen opprettholdes

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Ap bør se på muligheter for forenkling av denne prosessen.

**932 Skattenivået i Norge
AUF i Troms**

Forslag:

Det generelle skattenivået må ligge på et nivå som sikrer en bærekraftig velferdsstat. Formue og arv skal skattlegges for å sikre en rettferdig omfordeling. Øke ligningsverdien på sekundærbolig til 100% og gradvis fjerne rentefradraget på sekundærbolig Gradvis innføre en nasjonal boligs katt. Øke bunnfradraget på inntektsskatten til 2G, samt redusere satsene for de med de laveste inntektene. Handlingsregelen og økonomisk ansvarlighet må ligge til grunn for all oljepengebruk.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet ønsker et samfunn med små forskjeller og like muligheter for alle. Å redusere forskjellene mellom folk er helt avgjørende for den norske modellen. Gjennom et progressivt skattesystem, hvor de med de bredeste skuldrene tar de tyngste løftene, kan vi redusere forskjellene og bidra til økonomisk vekst. Den norske modellen bygger på tillit, samarbeid og fellesskap. For å sikre fortsatt oppslutning om fellesskapsløsninger i møte med økt konkurranse og private aktører er det helt avgjørende at det offentlige tjenestetilbudet møter folks behov. Den økonomiske utviklingen gjør at tiårene som kommer vil gi økt produktivitet og verdiskaping, som i neste omgang resulterer i økt kjøpekraft. Perspektivmeldingen fra 2013 forteller at om ikke nødvendige grep foretas, vil velferdsstaten gå med 600 milliarder i underskudd innen 2060. Det generelle skattenivået må derfor ligge på et nivå som sikrer en bærekraftig velferdsstat, også for fremtiden. I dag eier de rikeste 10 % av Norges befolkning omkring halvparten av Norges samlede formue. Arv er en viktig kilde til ulikhet og forskjeller i Norge. 77 av

landets 100 rikeste har arvet formuen sin og derfor er skatt på arv viktig for sosial utjevning og rettferdig fordeling.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sendes til vurdering.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

946 Påslag på arbeidsgiveravgiften til finansnæringen

Fra: Selbu Arbeiderparti

Forslag:

Skal beskatningen av finansnæringen endres er helt klart en beskatning av resultat mye mer rettferdig, samt samfunnsnyttig, enn å straffe banker som fortsatt setter kunder og personlig finansrådgivning i høysetet

Begrunnelse:

Påslag på arbeidsgiveravgiften til finansnæringen er en skjevfordelt og konkurransevridende skatt, og en felles, økt beskatning av resultat er helt klart å foretrekke dersom skattetrykket mot finansnæringen skal økes. Årets forslag til statsbudsjett legger opp til en ny, bevisst sentraliseringslinje, og denne gangen er det blant annet de lokale sparebankene som rammes. Med fem prosent påslag på arbeidsgiveravgiften vil dette ramme bankene som fortsatt satser på forholdsvis mange ansatte, nærhet til kundene og personlig tilstedeværelse, nettopp de lokale sparebankene. Der de store forretningsbankene sentrerer sin virksomhet til de store sentrene går mange lokalbanker motsatt vei, med opprettelse av nye kontor ute i distriktene, og økningen i arbeidsgiveravgift ser vi på som et bevisst angrep på lokalbanker som fortsatt ønsker et desentralisert, tilstedeværende bankvesen. Skal beskatningen av finansnæringen endres er helt klart en beskatning av resultat mye mer rettferdig, samt samfunnsnyttig, enn å straffe banker som fortsatt setter kunder og personlig finansrådgivning i høysetet. Sparebankene har i årtier vært en drivkraft i mange lokalsamfunn, og med de nye tiltakene fra dagens regjering er det en overhengende fare for at denne drivkraften blir svekket og i verste fall forsvinner helt.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør - Trøndelag Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Arbeiderpartiet vil se på muligheter for å erstatte dagens finansskatt med en modell som ivaretar nøytralitetsegenskapene i momssystemet

947 Kapitaliseringsrente og Eiendomsskatt
Fra: Selbu Arbeiderparti

Forslag:

- Kapitaliseringsrenten bør ned fra dagens 4,5% til minimum 3 %, med virkning fra 1.1.2017, slik at en unngår det meget uheldige skattebortfallet for mange kommuner - Med de lave kraftprisene som har vært, bør makstaket for eiendomsskatt fjernes.

Begrunnelse:

Kapitaliseringsrenten har stått stille siden 2011, og det er helt naturlig, slik det også står i forskriften for renten, at denne justeres i takt med det totale rentenivået i landet. Grunnrenteskatten er som kjent statlig, og her er renten satt til 0,7 %, altså vesentlig lavere enn den renten som man benytter for å beregne eiendomsskattegrunnlaget. Siden grunnrenteskatt er en statlig skatt som kraftselskapene kan trekke fra i eiendomsskattegrunnlaget til kommunene, bør skjermingsrenten bør justeres noe opp. Det er kommunene som er vertskap for den verdiskapningen kraftselskapene står for, og da blir det helt feil at kompensasjonen til kommunene skal gå ned, mens de statlige inntektene økes, dette jfr. økt grunnrentesats.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør - Trøndelag Arbeiderparti viser til forslag nr. 974

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet ba i alternativt budsjett 2017 Finansdepartementet om å gjøre en vurdering av kalkulasjonsrenten som forutsatt i statsbudsjettet for 2013. Vi ba samtidig om at det vurderes å utvide antall år som danner grunnlag for beregning av vannkraftverkernes verdi for å redusere risikoen for store svingninger i eiendomsskattegrunnlaget.

974 ET SKATTESYSTEM FOR VANLIGE FOLK – IKKE SKATTEKUTT FOR DE RIKESTE

Fra: Sør-Trøndelag Ap

Forslag:

Sør-Trøndelag Arbeiderpartiet vil: Innføre to nye trinn i toppskatten som beskatter inntekt fra 2 til 5 millioner kroner med 65 %, og beskatter inntekt over 5 millioner med 75 % slik at høye lederlønninger blir mindre attraktive. Skjerpe formueskatten for å redusere de økonomiske ulikhetene. Innføre finansskatt på finansielle tjenester Gå igjennom lovverket og tette smutthull som brukes for å unndra skatt

Begrunnelse:

Valget mellom høyre- og venstresiden i norsk politikk dreier seg om hvorvidt vi skal ha en skattefinansiert velferdsstat for alle, eller en begrenset stat for de få. Det er viktig at skattesystemet

oppfattes som rettferdig og fornuftig, ved at de med sterkest rygg tar det tyngste lasset. Vår velferdsstat er avhengig av at alle bidrar, og gjennom skatter og avgifter sikrer staten inntekter til fellesskapet, samtidig som det sikrer rettferdig fordeling og sysselsetting. Alliansen for norsk privat eierskap har lagt fram et forslag på hvordan formueskatten på såkalt arbeidende kapital kan avvikles. Forslaget vil i praksis føre til at formueskatten blir avviklet til fordel for økt skatt på private boliger og hytter. Det vil gi de store eiere i norsk næringsliv og finanssektor skatteutt på bekostning av helt vanlige husholdninger. Arbeiderpartiet mener dette er uakseptabelt. Arbeiderpartiet er en sterk motstander av regjeringens kutt i formueskatten. Skatt på formue og rikdom må tas i bruk for å redusere de økende økonomiske ulikhetene. Vi registrerer at formueskatten kan være en utfordring for mange som starter mindre firma og skaper arbeidsplasser, men dette kan med fordel løses gjennom at innslagspunktet for formueskatten økes betraktelig. For mange av de med de aller høyeste formuene er formueskatten så å si den eneste skatten man betaler. Lederlønnene i Norge har de siste årene steget svært mye, og med bonusutbetalinger blir lønns skillet mellom ledelsen og arbeidstakerne større. Sør-Trøndelag Arbeiderparti mener det er viktig at toppledere viser anstendighet og moderasjon i egne lønninger fremover, og spesielt i offentlige og statseide bedrifter. Eierskapsmeldingen bør legge tydelige begrensninger på topplederlønninger i offentlige og statseide bedrifter for å dempe lønnsveksten.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i deler av forslaget støttes, men Ap står ved skatteforliket. Å innføre en marginalsattesats på opp til 75 pst. er uaktuelt

13	Innkomne forslag - Næring	576
28	Velferdsteknologi som vekstbransje	576
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	576
29	Et teknologioptimistisk parti	576
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	576
31	Stopp salget av Norge	577
	<i>Re Arbeiderparti</i>	577
56	Norge skal bli en 1er i å gjenbruke innsatsfaktorer	578
	<i>Sandefjord Arbeiderparti</i>	578
63	Matkjedemakt	578
	<i>Horten Arbeiderparti</i>	578
64	Mat og drikkevareindustrien og landbruket	579
	<i>Horten Arbeiderparti</i>	579
100	Norge skal være verdensledende innen digitalisering og tilhørende tillit	579
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	579
115	Økt satsing på høyteknologisk industri og digitalisering	580
	<i>Bodø Arbeiderparti</i>	580
120	Fiskeriforskning lokaliseres i nord	581
	<i>Sortland Arbeiderparti</i>	581
130	forslag til havbruk	582
	<i>Bergenhus Arbeiderparti</i>	582
135	Næring	583
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	583
140	Ny verdiskapning	583
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	583
168	Næring	584
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	584
212	Digitalisering og tilgang til prototyping	584
	<i>Stavanger Arbeiderparti</i>	584
221	Skogen til folket	585
	<i>Stor-Elvdal Arbeiderparti</i>	585
260	Utvikling av oppdrettsnæringen	586
	<i>Kristiansund Arbeiderparti</i>	586
324	Oppdrettsnæring	586
	<i>Sunddal Arbeiderparti</i>	586
335	Handelspolitikken	587
	<i>Nesodden Arbeiderparti</i>	587
348	Arealbank	587
	<i>Stor-Elvdal Arbeiderparti</i>	587

350	Grønt skifte - Bioøkonomi.	588
	<i>Stor-Elvdal Arbeiderparti</i>	588
375	Nasjonalt charterfond	589
	<i>Nord-Aurdal Arbeiderparti</i>	589
382	Merking av oppdrettslaks	589
	<i>Fiskeri- og forskningsfaglig Partilag</i>	589
383	Bruk av Triploid/steril oppdrettsfisk	590
	<i>Fiskeri- og forskningsfaglig Partilag</i>	590
407	Sikre matjorda	591
	<i>Frogn Arbeiderparti</i>	591
420	Ta i bruk digitaliseringens muligheter	591
	<i>Asker Arbeiderparti</i>	591
422	Havrommet - Norges fremtid	593
	<i>Asker Arbeiderparti</i>	593
431	Nyskaping i næringslivet	594
	<i>Bærum Arbeiderparti</i>	594
469	en helhetlig og ambisiøs havpolitikk	595
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	595
496	Tilrettelegge og gjere det lettare for unge grundarar.	595
	<i>Førde Arbeidarparti</i>	595
514	Sats bioøkonomisk	596
	<i>Hedmark Arbeiderparti</i>	596
523	Økt verdiskaping i innlandet	597
	<i>Hedmark Arbeiderparti</i>	597
524	Landbruk	598
	<i>Hedmark Arbeiderparti</i>	598
528	Landbruk i heile Sogn og Fjordane	598
	<i>Jølster Arbeidarparti</i>	598
568	Landbruk og distriktpolitikk	599
	<i>Mandal Arbeiderparti</i>	599
588	Bioøkonomi	599
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	599
590	Det grønne skiftet	600
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	600
593	Teknologibasert delingsøkonomi	601
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	601

598	Landbruket på Sør- og Vestlandet	602
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	<i>602</i>
604	Kompetanse i landbruket – behov og krav	602
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	<i>602</i>
605	Investeringer i landbruket.....	603
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	<i>603</i>
606	Skatt og avgift som politisk virkemidler.....	604
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	<i>604</i>
607	Regioner for melkekvoter	604
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	<i>604</i>
660	Norge skal bli verdens beste land å drive næringsvirksomhet.....	605
	<i>Hamar Arbeiderparti</i>	<i>605</i>
671	Landbruk.....	606
	<i>AUF i Hedmark</i>	<i>606</i>
678	Offentlig eiendom og tjenesteyting.....	607
	<i>Levanger Arbeiderparti</i>	<i>607</i>
683	En grønn og fremtidsrettet industri	607
	<i>AUF i Østfold</i>	<i>607</i>
728	Næringslivet må ha stabile rammebetingelser	608
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	<i>608</i>
730	Gründere i næringslivet.....	609
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	<i>609</i>
760	Behov for ny rovdyrpolitikk.....	609
	<i>Lierne Arbeiderparti</i>	<i>609</i>
762	Ny helhetlig havstrategi.....	610
	<i>Lierne Arbeiderparti</i>	<i>610</i>
776	Forby lysfiske i skjærgården.....	611
	<i>Bamble Arbeiderparti</i>	<i>611</i>
787	Effektiv styring av norsk landbruks produksjon og marked	611
	<i>Vestfold Arbeiderparti</i>	<i>611</i>
788	Et fremtidsretta landbruk krever moderne virkemidler	612
	<i>Vestfold Arbeiderparti</i>	<i>612</i>
789	Landbruk i Norge krever økonomiske virkemidler	612
	<i>Vestfold Arbeiderparti</i>	<i>612</i>
790	Lokalt eierskap til norsk landbruk	613
	<i>Vestfold Arbeiderparti</i>	<i>613</i>
791	Styrk importvernet for norsk landbruksproduksjon.....	614
	<i>Vestfold Arbeiderparti</i>	<i>614</i>

801	Økning av antall IT-studieplasser	614
	<i>Vestfold Arbeiderparti</i>	<i>614</i>
809	Bygg mer i tre	615
	<i>Rakkestad Arbeiderparti</i>	<i>615</i>
826	En miljøbevisst og fremtidsrettet fiskernæring	616
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>616</i>
841	Sterkere satsing på landbruket de kommende år	616
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>616</i>
846	Kartlegge mineralressurser i nord	617
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>617</i>
849	Innføre en kommunal arealavgift fra oppdrettsnæringen	618
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>618</i>
859	Statleg satsing på mineral	619
	<i>Sogn og Fjordane Ap</i>	<i>619</i>
871	Toppindustrisenter og virkemidler mot eksisterende industri.....	619
	<i>Buskerud Arbeiderparti</i>	<i>619</i>
913	Vekst i havbruk.....	620
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	<i>620</i>
918	Næring.....	621
	<i>Harstad Arbeiderparti</i>	<i>621</i>
925	Pliktkommisjon - et falsum?	622
	<i>Troms Arbeiderparti</i>	<i>622</i>
937	Forskning og utvikling av lakseoppdrett.....	623
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	<i>623</i>
938	Stopp salg av Staten Skoger sine eiendommer.....	623
	<i>Bjugn Arbeiderparti</i>	<i>623</i>
959	Gunstige betingelser for eksportretta sjømatindustri.....	624
	<i>Ørland Arbeiderparti</i>	<i>624</i>
1015	Forslag for å mykne opp genteknologiloven	624
	<i>Arbeiderpartiets studentlag i Oslo</i>	<i>624</i>

13 Innkomne forslag - Næring

28 Velferdsteknologi som vekstbransje Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

Norge må bli et foregangsland både i bruk, utvikling og eksport av velferdsteknologi. Dette vil vi sikre gjennom å stimulere kommunene til innovativ tjenesteproduksjon, og ta det statlige virkemiddelapparatet i bruk for å stimulere til utvikling.

Begrunnelse:

Norges befolkning blir stadig eldre. Det er et faktum at vi om få år vil ha flere mennesker med hjelpebehov i hverdagen, og færre mennesker i yrkesaktiv alder som kan utføre disse tjenestene. For å løse denne utfordringen vil vi blant annet være nødt til å utvikle teknologi som kan avhjelpe det manuelle hjelpebehovet. Dette er ikke unikt for Norge, men en global utviklingstrend. Norge har et godt grunnlag for å lede an i denne utviklingen. Vi har en høyt utdannet befolkning, god digital infrastruktur, høy andel av befolkningen med digital kompetanse og sunn statsøkonomi. En viktig del av det grønne skiftet og omstillingen fra en oljedrevet økonomi, bør derfor være en satsning på utvikling av ny velferdsteknologi. Vi må sette kommune økonomisk i stand til å ta ny teknologi i bruk for å skape et nasjonalt marked, og vi må stimulere til økt forskning og teknologisk utvikling for å skape de nye løsningene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Velferdsteknologi har vært et viktig satsingsområde for partiet i Stortinget. I de to siste alternative budsjetter har vi satt av flere hundre millioner for å støtte dette, bla som risikoavlastning for innovative anskaffelser i kommunene. Intensjonen i forslaget stemmer overens med vårt alternativt budsjett for 2017.

29 Et teknologioptimistisk parti Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

Det neste tiåret vil samfunnet gjennomgå en teknologisk utvikling vi aldri har sett maken til i verdenshistorien. Den digitale revolusjonen er fortsatt bare i startgropa. Arbeiderpartiet har alltid vært, og må også i fremtiden være et teknologioptimistisk parti. Sammen med fagbevegelsen må vi utvikle politikk for dette området som møter fremtidens muligheter og utfordringer.

Begrunnelse:

Det er vanskelig for ikke å si umulig å forestille hvordan samfunnet vil se ut om få år. Det vi vet sikkert er at det vil se veldig annerledes ut enn det det gjør nå. Eksempelvis vil vi i industrien kunne se en stor robotisering, og 3D-printing vil erstatte mye av den gamle produksjonen. Innen samferdsel og transport vil selvkjørende kjøretøy i økende grad kunne erstatte behovet for sjåførere og egne biler. Innen

energisektoren vil utviklingen av batteriteknologi gi helt nye løsninger, og biøkonomien vil være en viktig bærebjelke i næringslivet. I helsesektoren vil datamaskiner kunne stille bedre diagnoser enn leger. Varehandelen vil i stor grad kunne forgå ved selvbetjening. Et helt arbeidsliv vil erfare at gamle yrker forsvinner og nye kommer til i en mye større hastighet enn vi tidligere har opplevd. Arbeiderbevegelsen har historisk møt teknologiske nyvinninger med fremtidsoptimisme, og sett mulighetene det gir til å ta skape nye arbeidsplasser og bedre liv for alminnelige folk. Denne gangen vil endringen skje hurtigere enn tidligere, men Arbeiderpartiet skal også nå bruke de nye mulighetene til å skape et bedre samfunn med små forskjeller.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med gjeldende politikk, bla. fremmet i industriutvalget, representantforslag om et toppindustrisenter autonome kjøretøy og alternativt budsjett 2017.

31 Stopp salget av Norge Re Arbeiderparti

Forslag:

Norge må stanse salg av viktige naturressurser og viktige bedrifter til utenlandske eiere.

Begrunnelse:

Eiere hjemmehørende i land utenfor vårt eget føler ikke forpliktelse eller lojalitet overfor den norske befolkningen, men kun til sin egen maksimalt mulig oppnådde fortjeneste, penger som forsvinner ut av landet. Mange eksempler finnes på bedrifter som har blitt nedlagt i Norge fordi de ikke skaper en stor nok fortjeneste, tross løfter om å ikke nedlegge. Det er en sterk opinion for å beholde norsk selvråderett, likevel selges stadig biter av landet vårt med viktige naturressurser og store, viktige bedrifter til private og til utlendinger. I private bedrifters styrerom har offentligheten ikke innsyn eller påvirkningsmulighet, så slike salg svekker demokratiet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes, men det går noe lenger enn gjeldende politikk. Selv om vi også ønsker utenlandske investorer her i landet, er det uttalt politikk å sikre et sterkt statlig eierskap, og at vi ikke skal miste kontrollen over våre naturressurser og viktig infrastruktur. I eierskapsmeldingen Meld. St. 27

(2013-2014) slo vi fast at vi ønsker et statlig eierskap som opprettholdes om lag på dagens nivå. Vi foreslo videre å utrede et nytt statlig eierskapsinstrument for investering i modne bedrifter, ba regjeringen vurdere andre lands reguleringer og lovgivning for å sikre kontroll med eierskapet i selskaper av særlig betydning, og fremme sak om dette for Stortinget. Vi har gått i mot private utenlandskabler og vi slår ring deltakerloven for å unngå at utenlandske interesser kjøper opp fiskekvoter.

56 Norge skal bli en 1er i å gjenbruke innsatsfaktorer Sandefjord Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil støtte ulike løsninger som medfører at gjenbruk av ulike innsatsfaktorer gjør oss ledende i utvikling, og styrker vår industrielle konkurransekraft

Begrunnelse:

Som eksempel kan nevnes at ved å samle inn brukt aluminium og gjenvinne dette benyttes kun 13% innsats for å fremskaffe ny aluminium. Dette krever mindre energi, mindre ressurser og gir oss større konkurransekraft internasjonalt for våre bedrifter. Tilsvarende ser vi i andre deler av industrien.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget er i tråd med forslagene i industriutvalgets rapport, og i tråd med satsinger mot overgangen til sirkulær økonomi

63 Matkjedemakt Horten Arbeiderparti

Forslag:

- Innfør lov om god handelsskikk. - Opprett et tilsyn med sanksjonsmuligheter for dagligvaremarkedet med logistikk/distribusjon som en del av tilsynets mandat.

Begrunnelse:

Det norske dagligvaremarkedet kontrolleres av tre matvarekjeder som omsetter for 99% av de totale verdiene. Dagligvarekjedene kontrollerer i tillegg logistikk i store deler av verdikjeden, samt varesortimentet. Konsentrasjonen gir dagligvarekjedene full kontroll over utviklingen i bransjen og makten hemmer utviklingen i næringsmiddelindustrien og setter mange av arbeidsplassene på spill.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med vår landbrukspolitiske plattform. Ap har fremmet forslag om dette i Stortinget, men blitt nedstemt. Forlaget kan støttes.

64 Mat og drikkevareindustrien og landbruket Horten Arbeiderparti

Forslag:

- Viderefør en landbrukspolitikk som opprettholder dagens struktur og mål, og som gir mulighet for økt norsk matproduksjon. - Viderefør markedsreguleringen på landbruksråvarer og gjeninnfør markedsreguleringen på fjærfe. - Oppretthold et velfungerende tollvern som sikrer norsk matindustri og utnytt det mulighetsrom som ligger i WTO avtalen. - Sikre at RÅK ordningen til enhver tid gis finansiering for å dekke gapet mellom verdensmarkedets prisnivå og norsk prisnivå. - Øk fokus på yrkesfag og videreutvikling av utdanningsløpene for matindustrien.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med vedtatt politikk, og med Arbeiderpartiets posisjoner til landbruksmeldingen som nå er til behandling i Stortinget. Forslaget kan støttes

100 Norge skal være verdensledende innen digitalisering og tilhørende tillit Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

I Innlandet ligger Norges sterkeste miljø innenfor informasjons- og cybersikkerhet. Møysommelig og

målrettet bygget opp i et samarbeid mellom akademia, næringsliv og Forsvaret. Arbeiderpartiet vil gjennom å styrke dette miljøet legge til rette for at den digitale revolusjonen kan gjennomføres, i en visshet om at personvern og informasjonssikkerheten ivaretas.

Begrunnelse:

Digitalisering kan forklares som å ta i bruk datatekniske metoder og verktøy for å erstatte eller effektivisere manuelle eller fysiske oppgaver. Automatisering og digitalisering vil transformere en veldig stor del av privat og offentlig sektorer fremover. I Norge har innbyggerne, i meget stor grad, tatt i bruk digitale hjelpemidler. Utfordringen med dette ligger i sårbarheten knyttet til personvern og sikkerhet. I Gjøvik- Lillehammer aksene finnes et av Europas mest spennende fagmiljøer innen informasjons- og cybersikkerhet. Samarbeidspartnere i utviklingen av dette miljøet inkluderer Cyberforsvaret med Forsvarets Ingeniørhøgskole, Center for Cyber and Information Security(CCIS) , NTNUs Norwegian Information Security Laboratory(NISlab), Norsk senter for informasjonssikring(NorSIS) og 26 andre partnere. Kompetansemiljøet må styrkes slik at vi trygt kan digitalisere vårt samfunn ytterligere.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen støttes. Arbeiderpartiet har etterlyst en kompetansestrategi for IKT-sikkerhet, foreslått av Lysne utvalget, i behandlingen av Digital Agenda, samt styrket IKT forskning med 20 millioner i alternativt budsjett for 2017. Vi har ikke rettet ordninger spesifikt mot ett miljø.

115 Økt satsing på høyteknologisk industri og digitalisering Bodø Arbeiderparti

Forslag:

1. Satsingen må starte i skolen. Det er avgjørende at det sikres lik tilgang på digitale læremidler i skolen i hele landet. Samtidig må kunnskapen om hvordan digitale læremidler skal benyttes i skolen økes, lærerens bruk av læremidlet i undervisningen er viktigere enn læremidlet i seg selv. Mange kommuner har tatt i bruk digitale læremidler og et kunnskapsløft i skolen for bruk av digitale læremidler vil styrke bruken av digitale læremidler slik at det inngår i en pedagogisk helhet. 2. Økt digitalisering medfører større sårbarhet og frykt for sikkerhetsbrudd hemmer befolkningens bruk av digitalisering. Det er derfor behov for en digital sikkerhetspolitikk som skaper trygghet og dermed bidrar positivt til utstrakt digitalisering av tjenester og arbeidsmetoder. 3. Bedre finansieringsløsninger for ny industri er avgjørende for at flere eksisterende og fremtidige bedrifter kan utnytte potensialet som ligger i digitalisering. Ulike oppstartsfond må styrkes og legge til rette for statlig medfinansiering for nyopprettede selskaper som har potensiale for vekst, men som sliter med å skaffe tilstrekkelig kapital for å ta mulighetene som de har sett i en tidligfase. Opprettelsen og videreutvikling av ulike investeringsfond må skje med lokal tilhørighet til de ulike regionene.

Begrunnelse:

Den norske modellen har lagt et godt grunnlag for å utvikle nye måter å skape på for å kunne dele. Digitalisering av samfunn og næringsliv krever en offensiv satsing og utvikling av ulike strategier for å

kunne ta i bruk ny teknologi i arbeidsprosesser og utvikle nye og flere arbeidsplasser.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

1) Foreslått i Stortinget, i "Om en nasjonal startegi for digitalisering i skolen". 2) Etterlyst en kompetansestrategi for IKT-sikkerhet i Stortinget, ifbm "Digital Agenda". 3) Stoltenberg II-regjeringen la opp til 6 nye såkornfond i Meld. St. 22 (2011-2012) "Verktøy for vekst" i 2012, og fikk ordningen godkjent i ESA i 2013. De første fondene ble foreslått i statsbudsjettet for 2014. I tråd med stortingsmeldingen om Nordområdene Meld. St. 7 (2011-2012) "Nordområdene - Visjon og virkemidler" skulle ett av de seks etableres i Nord-Norge Det ble gjort i fjor, men det er ikke funnet nok private medinvestorer per dd. Vi har også foreslått et akselleratorprogram hvor staten matcher private investorer, innretningen vil være reional.

120 Fiskeriforskning lokaliseres i nord Sortland Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet skal sørge for at mer forskning og utvikling skjer der naturressursene er. Det må etableres forskning- og utviklingsenheter i Vesterålen i nær relasjon med allerede eksisterende bedrifter innen fiskeriene. Arbeiderpartiet skal sørge for at en større del av forsknings- og utviklings midler blir kanalisert til Vesterålen.

Begrunnelse:

Fiskerinæringen i nord har store fremtidige muligheter. Vesterålen er største fiskeriregion i Norge. Det er derfor naturlig at det utvikles nye fiskeriprodukter i Vesterålen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Intensjonen i forslaget støttes, Nordland Arbeiderparti ser behov for at et slikt initiativ sees i sammenheng med etablerte utdannings- og forskningsmiljø i fylket.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet vil føre en aktiv næringspolitikk som legger til rette for næringsutvikling og aktivitet langs kysten. Også forsknings- og utvikling må skje i kystsamfunnene, men de store og etablerte institusjoner innen hav- og fiskeriforskning er lokalisert i Bergen, Trondheim og Tromsø. Intensjonen om å støtte opp under forskning og utvikling i kystsamfunn støttes, men ikke forslag om å flytte institusjoner til Vesterålen

**130 forslag til havbruk
Bergenshus Arbeiderparti**

Forslag:

Havbruksforslag Havbruksnæringen er en viktig næring for Norge. Den sysselsetter rundt 4000 mennesker, og skaper arbeidsplasser i områder som eller sliter med fraflytting. Norsk oppdrettsfisk er blitt en Norsk merkevare, til tross for at det fremdeles er en relativt ung næring. En av faktorene som ga havbruksnæringen mulighet for sin enorme vekst var Norges stammer med atlantehavslaks. Disse stammene er sårbare og har mange faktorer som påvirker dens vilkår for overlevelse. I Arbeiderpartiets DittForslag-kampanje kom det inn flere forslag som omhandler havbruk og villfisk. Merking av oppdrettsfisk: Hele 65% av 125 undersøkte lakseelver i Norge var genetisk påvirket av oppdrettsgener. I hver fjerde av disse var den genetiske innblandingen så sterk at stammen ble sett på som svært dårlig. All laks som oppdrettes bør være triploid laks, da den ikke kan formere seg, hvis det forekommer rømming. Fettfinneklipping er en enkel måte å merke all oppdrettsfisk på, og er gjort i over 150 år innen forskning og kultivering. <http://lakseelver.no/news-2016/merking-av-oppdrettslaksen-kan-stoppe-den-genetiske-forurensningen> Lukkede anlegg Lukkede anlegg i sjø har mange positive effekter for både det lokale miljøet rundt anlegget, fiskevelferden, kvalitet på fisk og smitte fra anlegg til anlegg. Det er ikke nok at den fremtidige veksten i oppdrettsnæringen foregår i lukkede anlegg. Også mye av biomassen som står i fjordene våre i dag bør overføres til lukkede, tette anlegg. Tapsprosenten på oppdrettet fisk med dagens teknologi ligger på mellom 15 og 20 prosent fra yngel til slakt. I lukkede forsøksanlegg var denne tapsprosenten nede i 1 prosent. Man fikk ingen lus og dermed mindre stress for fisken ved avlusning. Grunnlovens §112 slår fast at «Enhver har rett til et miljø som sikrer helsen, og til en natur der produksjonsevne og mangfold bevares. Naturens ressurser skal disponeres ut fra en langsiktig og allsidig betraktning som ivaretar denne rett også for etterleken. Borgerne har rett til kunnskap om naturmiljøets tilstand og om virkningene av planlagte og iverksatte inngrep i naturen, slik at de kan ivareta den rett de har etter foregående ledd. Statens myndigheter skal iverksette tiltak som gjennomfører disse grunnsetninger.» En slik formulering i grunnloven forplikter, og den må få konsekvenser for forvaltningen av våre marine ressurser. I Norges forpliktelser innen EUs vanddirektiv har myndighetene tatt ut miljøutfordringene påført av oppdrettsnæringen. Dette bør Arbeiderpartiet innføre i målsetningene. At man ikke ansvarliggjør viktige næringer er dårlig politikk. <https://www.sabima.no/norges-laksejuks/> Havbruk og miljø skal gå hånd i hånd, og arbeiderpartiet bør her ha en tydelig politikk på dette. Arbeiderpartiet mener at: - All oppdrettsfisk, laks og ørret, må merkes. Enten ved fettfinneklipping eller annen teknologi som gjør det enkelt å luke ut rømt fisk fra vassdrag. - Innføre triploid fisk som standard i åpne oppdrettsanlegg, da de ikke kan forplante seg etter rømming. - Ikke bare fremtidig vekst innen havbruk bør foregå i lukkede anlegg, også eksisterende biomasse bør i stor grad overføres til lukkede anlegg i sjø. - FoU søknader bør få mye kortere behandlingstid. - Bevare de nasjonale laksefjordene. - Innfører påvirkningen fra oppdrettsnæringen i oppfølgingen av EUs vanddirektiv.

Begrunnelse:

Havbruksnæringen er en viktig næring for Norge. Men fotavtrykkene er for store. Disse tre forslagene er underlagt bred nøytral forskning, og vil alle bidra til at havbruksnæringen vil kunne ha et mindre avtrykk i miljøet

Kommentar fra Fylkespartiet:

Havbruksnæringa er viktig for matproduksjon og verdiskapinga i Norge. Hordaland Arbeiderparti er opptatt av at dei negative miljøkonsekvensane ved fiskeoppdrett skal reduserast, og har som målsetting at fiskeoppdrett skal gå føre seg på ein miljømessig berekraftige måte.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet vil videreutvikle norsk havbruksnæring, og sikre bærekraftig vekst. Vi har en teknologi-nøytral tilnærming til dette. Intensjonen i forslagene støttes, men de ulike forslagene må ev drøftes nærmere, og vurderes ut fra teknologiutvikling, hva som skjer innen FoU og av hensyn til bl a dyrevelferd.

**135 Næring
 Sandnes Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet må sikre prioritering av næringer som; reiseliv, havbruk, vindmøller på sjø.

Begrunnelse:

Viktige områder for næringsutvikling i fremtiden

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Arbeiderpartiet vil føre en aktiv næringspolitikk, og spesielt satse på næringer der vi har gode forutsetninger for å lykkes. Satsing på reiseliv, energi og hav er i tråd med dette. Vindmøller til havs er ikke å anse som en egen næring, men omfattes av energi og hav.

**140 Ny verdiskapning
 Sandnes Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet må stimulerer til ny verdiskapning innenfor nye næringer og lage støtteordninger for både nye og eksisterende bedrifter innen fornybare næringer.

Begrunnelse:

Arbeid fremtidsrettet for fornying

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er ivaretatt i den generelle næringspolitikken. Vi har blant annet styrket miljøteknologiordningen med 1 milliard over 4 år.

**168 Næring
Sandnes Arbeiderparti****Forslag:**

Satsing på Tog, pigback fungerer med godstransport

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:**

Forslaget er ikke forståelig uten nærmere forklaring

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget avvises

Innstillingsbegrunnelse:

Se kommentar fra fylkespartiet.

**212 Digitalisering og tilgang til prototyping
Stavanger Arbeiderparti****Forslag:**

Det må etableres steder der innbyggerne generelt kan få tilgang til prototyping. I miljøer knyttet til high tech forskning og utvikling må det sikres særlig gode offentlig tilgjengelige prototypingsmiljøer

Begrunnelse:

Folkebibliotekene og en allmenn utdanning er grunnsteiner i vårt kunnskapssamfunn. Nå skjer det imidlertid en digital revolusjon der Norge bør ta en ledende posisjon. Teoretisk kunnskap er ikke tilstrekkelig for å ta lead i den hurtige utviklingen som skjer. 3-D printere og andre verktøy har gjort det mulig å prøve, utvikle og visualisere på en helt annen måte enn før. Noen kjøper dette selv og sitter i hver sin garasje for å teste ut sine ideer, andre er heldige og kan kanskje få tilgang til enkeltbedrifters utstyr. Kunnskap, vilje og gode ideer bør imidlertid ikke være avhengig av tilfeldige låneordninger eller størrelsen på egen lommebok. Flere steder er det etablert samarbeid, som Creator Makerspace i

Stavanger der flere går sammen om å dele utstyr og kostnader. Dette har gitt fantastiske muligheter til en mindre kostnad. Men vi trenger at også skoleelever, studenter og dem som av en eller annen grunn ikke kan ta kostnaden med et abonnement kan få delta. Derfor vil vi at det i alle større byer, gjerne i tilknytning til bibliotekene også etableres muligheter for å få opplæring og tilgang til prototyping.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget oppfattes som todelt. Én for innbyggere og en annen for næringsliv. I Stortinget har vi støttet en ordning for næringslivet, "Norsk katapult".

221 Skogen til folket Stor-Elvdal Arbeiderparti

Forslag:

Redd Statskog.

Begrunnelse:

Norge er en begrenset ressurs. Fjell og skog er ikke bare økonomi, men også, jakt, fiske, bær, naturvern og friluftsliv. Norges befolkning må derfor eie deler av norsk skog og fjell gjennom Statskog. Statskog må få vilkår som gjør det mulig å kjøpe og drive skog og fjell til fordel for folket.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Arbeiderpartiet sier klart nei til privatisering av Statskog, og har også fremmet forslag i Stortinget om å at det pågående arronderingssalget må avsluttes.

**260 Utvikling av oppdrettsnæringen
Kristiansund Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil satse mer på forskning og utvikling på oppdrettsfisk, og legge til rette for at flere fiskearter som naturlig hører til vår fauna også kan drettes opp. Dette skal være system som ikke negativt påvirker vårt naturlige økosystem i innsjøer, fjorder og havområder.

Begrunnelse:

Oppdrett er en av Norges store vekstnæring, og som genererer store verdier og arbeidsplasser til det norske samfunn. Næringen har hatt store utfordringer med sykdommer som lakselus, og bekjempelse av dette. Det kreves derfor strenge myndighetskrav og regelverk for å trygge øvrig sjø – og havbruksnæring. Det må satses mer på oppdrettsanlegg som minimerer risikoen for uheldige miljøpåvirkning. Myndighetene må ha kontroll – og sanksjonssystemer som ivaretar hele sjøbruksnæringen og mangfoldet i sjø, fjord og hav.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet vil sikre en bærekraftig vekst innenfor havbruksnæringen. Forslaget er i tråd med vår politikk, og kan støttes

**324 Oppdrettsnæring
Sunddal Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeide for lukkede oppdrettsmerder.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Arbeiderpartiet vil ha en bærekraftig vekst i havbruksnæringen, og ser

det som viktig å støtte opp under utvikling av ny teknologi som kan bidra til dette.

**335 Handelspolitikken
 Nesodden Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet og Norge kan ikke være med på handelsavtaler som truer den nasjonale råderetten over nasjonal matproduksjon og skattefinansert velferdsproduksjon.

Begrunnelse:

Norsk handelspolitikk har i alle år vært regulert gjennom WTO inntil vi fikk en EØS løsning med tilgang til det indre marked i EU. I de senere år har multinasjonale selskaper presset på for å få tilgang til nasjonal tjenesteproduksjon og matproduksjon gjennom avtaler utenfor WTO. Det knytter seg store nasjonale utfordringer til denne utviklingen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Som et lite land og en åpen økonomi er vi avhengig av å handle med andre. Handelsavtaler er positiv for vår velferd og sikrer mange arbeidsplasser. Det er vedtatt politikk å stille forutsetninger før vi godtar nye handelsavtaler. Arbeiderpartiet vedtok politikk om TISA og TTIP på landsmøtet i 2015. Der heter det blant annet: "Arbeiderpartiet legger stor vekt på TISA-avtalens betydning for norsk verdiskaping og sysselsetting. Det internasjonale tjenestemarkedet er stort, og vi har offensive interesser knyttet til at norske tjenesteprodusenter får økt tilgang til det globale tjenestemarkedet. Samtidig ser Arbeiderpartiet det som en forutsetning at en TISA-avtale ikke svekker det politiske handlingsrommet knyttet til kontroll og styring med offentlige tjenester og velferdstilbud." Om TTIP: "Arbeiderpartiet vil således ta endelig stilling til de handlingsalternativ Norge står overfor, når en TTIP-avtale eventuelt foreligger. Betingelsene for norsk eksportnæring vil være et viktig hensyn i Arbeiderpartiets vurdering av TTIP. Samtidig vil ikke Arbeiderpartiet kunne støtte en handelsavtale som undergraver hardt tilkjempede rettigheter og standarder."

**348 Arealbank
 Stor-Elvdal Arbeiderparti**

Forslag:

Det er stort press på dyrket og dyrkbar jord i sentrale områder. Arbeiderpartiet vil opprette en arealbank hvor utbygger må betale for oppdyrking andre steder.

Begrunnelse:

Selv om vi forsøker å verne om matjorda vår, er det ikke til å unngå at noe jord blir bebygd. Ofte er det samferdselsutbygging som ikke lar seg løse uten at det legger beslag på dyrket mark. Uavhengig om det er privat eller offentlig utbygging, må de pålegges erstatning for nedbygging av matjorda. Det kan gjøres ved å betale oppdyrkingskostnader for tilsvarende produksjon (Ett dekar god matjord kan erstattes med flere dekar matjord av lavere produksjonsevne). Ved å la dette gå inn i en arealbank, vil en kunne betale for nydyrking i hele landet. Det vil være et bidrag til økt produksjon i distriktene, og gi grunnlag for at flere landbruk overlever høyere produksjonskrav.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Matjorda er en begrenset ressurs, og Arbeiderpartiet er tydelige på at det er et mål å sikre et sterkt jordvern. Stortingets ambisiøse jordvernstrategi som ble vedtatt høsten 2015 må følges opp. Det er spesielt et stort behov for å utvikle positive virkemidler for å verne matjorda, og i større grad legge til rette for at alternativ jord tas i bruk.

**350 Grønt skifte - Bioøkonomi.
Stor-Elvdal Arbeiderparti****Forslag:**

Mer midler til forskning.

Begrunnelse:

Grønt skifte vil kunne gi oss store nye muligheter. Vi er imidlertid avhengig av at myndighetene sørger for midler til forskning og innovasjon som kan få frem bærekraftige produkter som benytter skog som råstoff. Det må også holdes fokus på at skiftet ikke skaper nye, store miljøutfordringer. Utviklingen av nye produkter, og lønnsomhet ved å satse på disse, er avhengig at bionæringen får gunstige rammevilkår spesielt i oppstarten. Her kan man se for seg bruk av gunstige avskrivningsregler, lavere avgifter og lignende. Dette vil kunne gi et nødvendig hurtig grønt skifte. Da er det svært viktig med fokus på en bærekraftig utvikling.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Arbeiderpartiet vil satse på ny næringsutvikling innen bioøkonomien, og

satsingen på jord og skog er en viktig del av dette. I våre alternative budsjetter for 2016 og 2017 har vi lansert egne bioøkonomipakker med en rekke tiltak som skal bygge opp under dette.

**375 Nasjonalt charterfond
 Nord-Aurdal Arbeiderparti**

Forslag:

Opprette nasjonalt charterfond til privatdrevne flyplasser for å understøtte reiselivssatsingen i distriktene.

Begrunnelse:

Reiselivet er en av de viktigste næringene med stor vekst. Mulighetsstudien for Fagernes Lufthavn, Leirin viser et potensiale for 45 000 gjester. Dette forutsetter en satsing på helårs Charterflyplass. Dette krever en satsing på 5 år gjennom en modell som for eksempel Arena prosjekt. Dette innbefatter Charterfond og markeds-støtte for en forlenget mulighetsstudie for satsingen på Fagernes Lufthavn, Leirin. Subsidiert gjeninnføring av rute for å muliggjøre Chartersatsingen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Styret støtter intensjonen i forslaget, men er usikre på om et charterfond vil ha konkurransemessige sider som vil være EØS-rettslig greit.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

En charterflyplass vil kunne bruke eksisterende ordninger i virkemiddelapparatet, eksempelvis klyngeprogrammet (som vises til i begrunnelsen av forslaget), ulike ordninger i Innovasjon Norge og regionale midler. Det er også uklart hvorvidt et slikt forslag vil la seg løse innenfor EØS-avtalens statsstøtteregelverk.

**382 Merking av oppdrettslaks
 Fiskeri- og forskningsfaglig Partilag**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil arbeide for: - å innføre merking av oppdrettslaks.

Begrunnelse:

For mange rømninger fra oppdrettsnæringen blir ikke oppklart. Dette har konsekvenser for en hel næring. Men også for en rekke vassdrag. Genetikken i over 60% av norske vassdrag er påvirket av rømt oppdrettslaks. Å merke oppdrettslaks er den enkleste måten å spore den rømte fisken, og å luke ut rømt fisk fra vassdrag med vill laks. Fettfinneklipping og snutemerking har en prislapp på rundt 10 øre kiloet slaktevekt. En lav kostnad for en sikrere forvaltning i elvene og sporing av de som har hatt ulykker.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Hordaland Arbeiderparti er for merking av oppdrettslaks som også ivaretar fiskehelse og miljøhensyn.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet vil sikre bærekraft i havbruksnæringen, som er en forutsetning for videre vekst. Merking er et av tiltakene som må vurderes i denne sammenheng, men DNA-sporing kan også være aktuelt. Intensjonen i forslaget støttes, men ikke konkret påbud.

**383 Bruk av Triploid/steril oppdrettsfisk
Fiskeri- og forskningsfaglig Partilag****Forslag:**

Arbeiderpartiet vil arbeide for å: - pålegge oppdrettsnæringen å bruke triploid/steril oppdrettslaks.

Begrunnelse:

Ved å bruke triploid/steril oppdrettsfisk får man to store fordeler. Oppdretterne unngår kjønnsmodning av oppdrettslaksen, noe som gjør at de ikke får solgt den. Og man unngår at rømt fisk svømmer opp i laksevassdrag og gyter. Ved uttaksfiske etter rømminger ser man at triploid laks i veldig liten svømmer opp i elvene da den ikke blir kjønnsmoden, den lille andelen som likevel gjør det klarer ikke å formere seg. For å sikre de unike stedeagne stammene av vill laks er det viktig at man bruker steril laks i oppdrett. Disse kan ikke formere seg og trekker heller ikke til elvene da de ikke kommer i kjønnsmodning

Kommentar fra Fylkespartiet:

Hordaland Arbeiderparti ønsker videre forskning på bruk av triploid/steril oppdrettsfisk.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet vil legge til rette for bærekraftig vekst i oppdrettsnæringen. Utviklingen går i retning av anlegg til havs og på land, og det testes også ut ulike lukkede anlegg langs kysten. Det foregår også uttesting av bruk av triploid laks, og videre uttesting /forskning av dette kan være positivt. Et pålegg om bruk av bare triploid fisk anbefales imidlertid ikke.

**407 Sikre matjorda
Frogn Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: - Legge til rette for et bærekraftig landbruk ved å sikre et sterkt jordvern

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet vil ha et sterkt og bærekraftig landbruk over hele landet ved å øke verdiskapingen og matvareproduksjonen i landbruket. For å øke norsk matproduksjon er det viktig med et sterkt jordvern. Derfor må jordvernet tilleggs stor vekt i planprosesser slik at det kun i helt nødvendig viktige samfunnsmessige formål, tillates omdisponering av matjord. Vi skal videreutvikle dagens byer og tettsteder med høy arealutnyttelse, og hindre spredt utbygging og nedbygging av verdifulle landbruksarealer. Det må legges til rette for virkemidler som sikrer at kommunene planlegger med minst mulig omdisponering av god matjord og verdifulle naturområder. Odelsloven har bl.a. til formål å sikre at brukene holdes sammen, og ikke stykkets opp, for å sikre effektiv drift. Dette oppnås ved å la den av (livs)arvingene som har odelsrett få hele bruket utlagt til seg ved arvefallet. Dette formålet har veiet tyngre enn likedeling mellom arvingene. Arbeiderpartiet er enig i at dette prinsippet videreføres. Vi ser imidlertid et stadig større press for utbygging av dyrket av mark. Driver av brukene har i pressområder ofte betydelig større fortjeneste på å selge til utbygging enn til drift av eiendommen, og opptrer således også ofte som pådriver til bygging på matjord. Arbeiderparti mener slikt incentiv til salg bør reduseres og ber derfor om at det blir utredet ordninger hvor odelsretten bortfaller ved slikt salg uansett om tid det er gått siden bruket ble overtatt, slik at salgsinntektene må deles på alle som var arveberettiget på tidspunkt for arvefallet. Foruten å redusere incentivet til nedbygging av matjord vil dette i de tilfeller dette likevel skjer medføre en mer rettferdig fordeling av arv.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Matjorda er en begrenset ressurs, som må sikres for framtidens matproduksjon. Stortinget har vedtatt en ambisiøs jordvernstrategi som må følges opp for å bidra til dette.

**420 Ta i bruk digitaliseringens muligheter
Asker Arbeiderparti**

Forslag:

Norge har alle muligheter til å lykkes med å ta en ledende rolle innen det digitale takttskiftet. Norske forbrukere er ledende på å ta i bruk ny teknologi og vi har høy kompetanse, og sist men ikke minst, vi har et velorganisert samfunn med trepartssamarbeidet. Men verken skole, arbeidsliv, næringsliv/bedrifter utnytter alle de teknologimulighetene som ligger foran oss. Hva må gjøres for å lykkes med det å ta i bruk digitaliseringens muligheter? Bekjempe arbeidsledighet: Ledigheten i samfunnet er i ferd med å bite seg fast på et høyt nivå. Ledigheten for ingeniører ligger nå på et historisk høyt nivå. Arbeidsledige ingeniører med bakgrunn fra petroleum går lenger ledig enn andre ingeniører, og andre ledige generelt. Mest dramatisk er situasjonen i Rogaland. Norge har ikke råd til å

la ingeniører gå ledige. Det er mange uløste oppgaver i samfunnet, for eksempel innen vei, vann og avløp og vedlikehold. NAV må med sine tiltak må tilpasse seg en yrkesgruppe de ikke er vant med. Det betyr flere kortsiktige tiltak, og utdanningsinstitusjonene må kunne tilby ulike kurs med etter og videreutdanningstilbud, også i kombinasjon med dagpenger. Kompetanse er et sentralt stikkord her. Det bør bedre mulighet for kommuner til å motta støtte til å gi ledige en tiltaksplass for å gi de den kompetansen de har behov for slik at de kan være kvalifisert til en ordinær stilling i kommunene. Skole og kjønnsbalanse Mye av grunnlaget for at vi skal lykkes med å utnytte digitaliseringens muligheter, ligger i skolen. Det finnes i dag en rekke valgfag, som teknologi i praksis og teknologi og design, som gir verdifull kunnskap og som burde vært obligatoriske, for å sikre at alle elevene har et digitalt kunnskapsgrunnlag. Det er viktig å øke barn og unges interesse og motivasjon for realfag, samt ta i bruk ulike undervisningsformer. Rekrutteringen må styrkes og kjønnsbalansen i realfagene må bedres. Kun 30% av landets ingeniører er kvinner. Det betyr at Norge går glipp av ideer, kompetanse og ikke minst viktig arbeidskraft. Lærernes kompetanse må ikke glemmes og det må satses på bedre og mer varierte læringsressurser, og nødvendig kompetanseutvikling. Utvikling av ny teknologi Det finnes 9 regionale vitensentre i Norge, og de bidrar til å gjøre den teoretiske kunnskapen spennende for elevene. Vitensentrene utgjør et tilskudd til undervisningen, blant annet innen teknologi, som mange norske skoler mangler i dag. Det er derfor viktig å sikre at alle elever får tilgang til et vitensentertilbud og at deres finansiering styrkes, slik at deres potensiale blir tatt helt i bruk. Norge er god på utvikling av digitale pedagogiske verktøy. Det viser Kahoot, Kikora og Creaza, som er utviklet av norske gründere. Norge bør ha som ambisjon å bli best på utvikling av nettopp utdannelsesteknologi. Da må markedet, spesielt i form av skolene, gå over til mer bruk av utdanningsteknologi. I tillegg bør NDLA (Digitale læremidler for videregående opplæring) utvikles. Dette er en ordning som i dag drives av KS, og som tilbys alle kommuner uten konkurranse med andre aktører på markedet. Dette hemmer innovasjon og utvikling av ny teknologi i regi av andre aktører. Arbeiderpartiet mener også det må forskes mer på dette feltet, slik at effekt kan dokumenteres i større grad enn i dag, og at man får en kunnskapsbasert tilnærming til å ta i bruk ny teknologi. Næringsliv. Det digitale skiftet drives frem av teknologiske muligheter og konkurranse. Digitalisering gir grunnlag for innovasjon, effektivitetsforbedringer og nye muligheter, men også utfordringer. Norsk næringsliv har de forutsetninger som trengs for å skape arbeidsplasser innen digitalisering. Norske industribedrifter har automatisert og effektivisert i over hundre år, og gjør det fortsatt. Men noen av forutsetningene, som trepartssamarbeidet, må ikke tas for gitt og vernes om. Evnen til stadig forbedring utfordres av behovet for stadig raskere omstilling. Den norske modellen, med korte avstander mellom ansatte og ledelse, kombinert med høy kompetanse, gjør oss rustet til å forbedre produksjonsprosesser kontinuerlig. Tilgang på kompetanse, kompetanseplaner og etter- og videreutdanning er sentralt her. Investeringer i kompetanse blant medarbeiderne er en viktig fordel i den norske modellen. Samtidig varierer disse investeringene, nettopp fordi hyppige jobbskifter ikke innbyr til en pådriverrolle fra bedriftens side her. Selv om dette i stor grad har vært partene i arbeidslivets ansvar, er kompetanse for verdifullt til at myndighetene skal innta en passiv holdning til den varierende tilgangen på kompetanse på arbeidsplassen. Arbeidsgiverne bør realisere hovedavtalens bestemmelser om kompetanseplan og en mulig ny nasjonal kompetansereform bør vurdere en sterkere forpliktelse til at arbeidsgiverne faktisk bidrar til å legge til rette for kompetanseplaner. Det sies at gode tider ikke innbyr til tid til å tilegne seg kompetanse, mens dårlige tider innebærer manglende finansiering av slik etter- og videreutdanning. Utover kompetanse kan disse tiltakene fra sentrale myndigheter bidra til at industrien i større grad kan utnytte digitaliseringens muligheter: 1. Stimulere og bidra til og støtte tettere kontakt mellom industri og skole. 2. Støtte flere klynger og innovasjonssystemer, både små og store for å sikre muligheter for medvirkning i hele innovasjonsskjeden 3. Stimulere bedriftene til mer langsiktig satsing på kompetanseutvikling av sine ansatte. Regnskapsreglene bør endres slik at virksomheter kan føre kompetanse som en investering som kan avskrives over flere år (aktiveres). 4. Støtte sterkere regional forskningsaktivitet med prioritet til programmer som kobler det fremste av internasjonal forskning med virksomheters erfaringsbaserte kompetanse 5. Støtte sentre for deling av infrastruktur og kompetanse flere steder i landet, gjerne i sammenheng med regionale læringsfabrikker og i tråd med forslaget om Toppindustrisenter. 6. Innføre koding som obligatorisk i skolen 7. Det gjennomføres en faglig basert utredning for å se på hva som er kritisk. IKT infrastruktur både fysisk, kompetansemessig og om utdanningssystemet er rigget for å møte digitaliseringen. Hensikten er å få kartlagt sårbarhet og tiltak som sikrer at Norge har tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å øke verdiskapningen i en digital økonomi.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget inneholder mange konkrete tiltak, de fleste i tråd med gjeldene politikk. «1. Stimulere og bidra til og støtte tettere kontakt mellom industri og skole.» Dette er ønskelig. «2. Støtte flere klynger og innovasjonssystemer, både små og store for å sikre muligheter for medvirkning i hele innovasjonskjeden» I våre alternative budsjetter har vi prioritert å styrke klyngeprogrammet. «3. Stimulere bedriftene til mer langsiktig satsing på kompetanseutvikling av sine ansatte. Regnskapsreglene bør endres slik at virksomheter kan føre kompetanse som en investering som kan avskrives over flere år (aktiveres).» Vi har tatt til orde for en kompetansereform, men vi har ikke stemt for at dette skal gjøres gjennom avskrivningsreglene. «4. Støtte sterkere regional forskningsaktivitet med prioritet til programmer som kobler det fremste av internasjonal forskning med virksomheters erfaringsbaserte kompetanse» «5. Støtte sentre for deling av infrastruktur og kompetanse flere steder i landet, gjerne i sammenheng med regionale læringsfabrikker og i tråd med forslaget om Toppindustrisenter.» Vi har støttet både «Norsk katapult» og et Toppindustrisenter. «6. Innføre koding som obligatorisk i skolen» Koding som en del av opplæringen i grunnskolen er gjeldende politikk, men vi ønsker ikke å innføre det som eget obligatorisk fag. Vi har støttet dette i fornyelse av kunnskapsløftet. «7. Det gjennomføres en faglig basert utredning for å se på hva som er kritisk. IKT infrastruktur både fysisk, kompetansemessig og om utdanningssystemet er rigget for å møte digitaliseringen. Hensikten er å få kartlagt sårbarhet og tiltak som sikrer at Norge har tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å øke verdiskapningen i en digital økonomi.» Det er sektormyndighetenes ansvar å vurdere hva som er kritisk infrastruktur. Flere utredninger, som Lysne-utvalget og Traavik-utvalget, har vært inne på dette. Vi har etterlyst en nasjonal kompetansestrategi for IKT-sikkerhet i tråd med Lysne-utvalgets forslag, styrket antallet IKT studieplasser og avventer behandlingen av forslag til ny lov om forebyggende sikkerhet fra Traavik-utvalget.

422 Havrommet - Norges fremtid Asker Arbeiderparti

Forslag:

Alle store næringer i Norge har hatt tilknytning til havet. Norge er med sin kyst og havrom, sammen med både den maritime og marine aktivitet en stormakt. For å sikre en god utnyttelse av de naturgitte ressursene vi sitter på må det legges til grunn et forvaltningsregime som stimulerer til aktivitet og teknologiutvikling. 1. Det etableres et regime for teknologiutvikling innenfor dagens konsesjonssystem etter modell av det som ble gjort for olje og gass sektoren 2. Ansvaret for forvaltning og lovgivning gjennomgås for å avklare hvilke myndigheter og med hvilket mandat man på en best mulig måte kan sikre en helhetlig utvikling og forvaltning av havrommet 3. Det etableres testområde for utprøving av teknologiske løsninger til havs både for energi, oppdrett, mineraler og øvrige marine ressurser

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:****Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

1. Det antas at det henvises til bla. krav om norske leverandører. Det oppfattes som uklart om "konsesjonssystem" referer til havbruk eller også andre ressurser. Nasjonalitetskrav er med all sannsynlighet ikke forenelig med EØS-avtalen. 2. Intensjonen er støttet i taler holdt av Jonas Gahr Støre. 3. Gjeldende politikk er noe mer spredt enn forslaget: Vi har fremmet forslag om autonome kjøretøy (herunder skip) og uttalt oss positivt om Trondheimsfjorden som testområde for dette. Vi har videre fremmet flere forslag knyttet til test- og demonstrasjon av ulike havteknologier, blant annet vindmøller til havs.

**431 Nyskaping i næringslivet
Bærum Arbeiderparti****Forslag:**

Det etableres et statlig fond som kan medvirke med kapital til nyskaping der hvor kapitalbehovet er stort og hvor privat kapital ikke er tilgjengelig i en tidligfase.

Begrunnelse:

Norge trenger en moderne industripolitikk. Arbeiderpartiet vil bygge videre på de fortrinnene Norge har med rike naturressurser, høy kompetanse i arbeidsstyrken, teknologiske løsninger, innovative bedrifter og den norske modellens verdifulle samarbeid mellom staten og partene i arbeidslivet. Det er nødvendig med politiske rammebetingelser som bygger opp under industrien behov. Rammebetingelsene må være forutsigbare, konkurransedyktige, målrettede og er langsiktige. Staten må være en aktiv medspiller gjennom et målrettet virkemiddelapparat og et strategisk eierskap. Settett at virkemidler må fornyes. En statlig garantiordning for større lønnsomme investeringer i industrien og et toppindustrisenter som skal koble sammen kompetanse og ny teknologi på tvers av bedrifter og bransjer er viktige elementer. Det er også behov for flere virkemidler.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen støttes, og de overordnede målsettingene er i tråd med industriutvalgets rapport. Men

innretningen ift å opprette et fond er ikke i tråd med gjeldende politikk. Arbeiderpartiet har i alternative budsjetter foreslått et regionalt akseleratorprogram hvor staten matcher private investeringer i tidlig-fase fremfor et fond. I venture-fasen har vi Investinor som er et fond. Vi har også foreslått utredning av et garantiordning for investeringer i fastlandsindustrien.

469 en helhetlig og ambisiøs havpolitikk **Årvoll Arbeiderpartilag**

Forslag:

Arbeiderpartiet mener det bør utvikles en helhetlig og ambisiøs havpolitikk.

Begrunnelse:

Havet har preget Norges historie, kultur og økonomi gjennom århundrer. Ja, faktisk helt tilbake til den første bosettingen har nordmenn drevet med bruk av havet og sjøen. Fiske i ulike former, fangst av sel, hval og sjøfugl. I tillegg kommer all havaktiviteten på land: barking, tjærebrenning, båt- og fartøybygging. Den lange linjen i fortellingen om Norge, er fortellingen om samspillet mellom folkene og havet. Mange nordmenn som jobber i havbasert næringsliv, spesielt i olje- og gassnæringen, har den senere tiden møtt en hverdag med økende usikkerhet og økt arbeidsledighet. Det kan være lett å tenke at vi har nådd toppen og at fremtiden peker nedover. Jeg mener perspektivet er annerledes; jeg tror vi står på terskelen til havets nye æra. Teknologiske fremskritt, klimaendringer og et stadig bedre kunnskapsgrunnlag åpner opp for nye muligheter og utfordringer. Fiskere som forvalter fiskebestanden i et evighetsperspektiv, oppdrettsanlegg langt til havs, produksjon av tang og tare, uttak av mineraler, vindmølleparker til havs, nye høyspesialiserte fartøy og utforskning av organismer på de store dyp. Perspektivet er større enn noen gang. Norsk havbasert næringsliv ligger i verdenstoppen på innovasjon og forskning. Det marine næringslivet er blant Norges mest komplette næringer, sammen med maritim- og offshorevirksomheten. Dette gir oss et grunnleggende fortrinn for å utvikle en bærekraftig blå økonomi for fremtiden.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med gjeldende politikk. Arbeiderpartiet vil utarbeide en helhetlig havstrategi, i tråd med premissene i forslaget. Intensjonen i forslaget bør derfor støttes.

496 Tilrettelegge og gjøre det lettere for unge grundarar. **Førde Arbeidarparti**

Forslag:

Framlegg: Vi vil gjøre det lettere for unge grundarar å starte opp, få hjelp, og gjennomføre ein bedriftside. Ved å tilsette ein grunderkonsulent i alle fylker som er tilgjengeleg til å hjelpe med registrering, meirverdiregistrering, økonomi og andre spørsmål innan bedriftarbeid. I tillegg vil vi gjøre kurs og

informasjon endå meir tilgjengeleg for unge og skape ein møteplass for gründerar.

Begrunnelse:

Grunngjeving: Bedrifter har aldri vært viktigare enn det blir no i framtida. Vi treng nye idear og folk som tør å satse. Spesielt dei unge som sit inne med den neste store bedriftsideen. For i realiteten er ikkje det alle som likar å drive med idrett eller drive med musikk. Det er mange forskjellige unge personar som likar andre ting og har kanskje ein visjon om å skape noko nytt. Det er unge som vil prøve ut sin ide, men veit ikkje heilt korleis ein skal få det til. Det er personer som blir forvirra av den uendelege informasjonen på nettet og veit ikkje kven ein skal snakke med. Mange grundarar kjem seg ganske kjapt over 50.000 i inntekter og sit med eit spørsmålstegn om kva ein skal gjere. Korleis registrerar ein seg som momspliktig og korleis rapporterar ein inn moms? kva er det moms på? Det er mange spørsmål og vanskelig å finne ut alt. Dette er fordi det er eit hav av informasjon på nettet, på til dømes altinn.no. Det er vanskeleg å finne ut kven ein kan få hjelp av, og når ein får hjelp er det ikkje godt nok. Systemet er for dårlig og vi må gjere det lettare. Informasjonen må være enkel og konkret. Det må vere nokon i fylka som kan hjelpe på telefon, men og nokon ein kan gå til for å diskutere problem tilknytta registrering og andre spørsmål.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sogn og Fjordane Arbeidarparti støttar intensjonen, men meiner ein kan vidareutvikle og samordne dagens ordningar for å ivareta dette forslaget.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen støttes. Etatene med rapporteringsplikt må tilrettelegge god nok informasjon, i tillegg eksisterer det ulike ordningar som Innovasjon Norges Grundertelefon.

514 Sats bioøkonomisk Hedmark Arbeiderparti

Forslag:

Nedsalget av Statskogs eiendommer stanses, og forslagene om delprivatisering og oppsplitting av foretaket skrinlegges

Begrunnelse:

Hedmark Arbeiderparti mener bioøkonomien vil gi grunnlag både for styrking av eksisterende industri og etablering av ny industri. Arbeiderpartiets industristrategi skal ha som mål å utnytte de muligheter som ligger i skog- og treindustrien, næringsmiddelindustrien og annen biobasert industri. En nasjonal satsing på bioøkonomi må sørge for at vi kan videreutvikle eksisterende kompetansemiljøer og utvikle nye klynger av bedrifter og forskningsmiljøer innenfor utnyttelse av bioressursene. Det må satses betydelig på videreføring av tømmer. Dette er en av bærebjelkene i Innlandsstrategien. Skogen spiller en viktig rolle i bioøkonomien, og Statskog skal være en motor i det videre arbeidet. For at Statskog skal være i stand til å ta denne rollen, må Statskog fortsatt være en stor eier og forvalter av fellesskapets ressurser.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med vår politikk. Arbeiderpartiet vil satse på verdikjedene i bioøkonomien, for å sikre verdiskaping og nye arbeidsplasser. Dette er et ledd i vår aktive næringspolitikk. Vi sier også et klart nei til privatisering av Statskog, og har i Stortinget fremmet forslag om å stanse arronderingssalget.

523 Økt verdiskaping i innlandet Hedmark Arbeiderparti

Forslag:

Hedmark Arbeiderparti foreslår å gjenreise en industripolitikk som setter oss i stand til å ta i bruk råvarene våre som kommer fra jord og skog på nye og miljøvennlige områder, at staten stimulerer til den kommende nasjonale biostrategien med både kompetanse satsing og penger som gir risikoavlastning, utvikle skattesystemet slik at man får en rettferdig fordelings byrde mellom bedrifter, at Staten må bidra til å løse vår regions kapitalutfordring gjennom etablering av et investeringsfond eller et investeringsselskap for å styrke regionens tilgang til risikokapital, at det utarbeides en konkret tiltaks-/handlingsplan med utgangspunkt i Innlandsutvalgets anbefalinger, at statlige virkemidler settes inn direkte mot utvalgte næringer i vår region og ikke er nærings og geografi- nøytralt innrettet som i dag, at Fylkeskommunen fortsatt må ha en sterk rolle i den regionale utviklingen og at de regionale virkemidlene må forsterkes.

Begrunnelse:

Innlandet har spesielt gode muligheter for å ta nasjonale og internasjonale posisjoner innenfor det grønne skiftet. En næringspolitikk for Innlandet må ta utgangspunkt i Innlandets særskilte forutsetninger og utfordringer. Olje- og gassvirksomheten i Norge har vært motoren i norsk økonomi, og har gjort Norge til et av verdens mest velstående land. Innlandets egne naturressurser, slik som skog og matproduksjon, er nå viktige næringer og har stort potensiale inn i det grønne skiftet, men da trenger vi politisk vilje og handlekraft.»

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen støttes. Satsing på bioøkonomi er i tråd med våre alternative budsjetter for 2016 og 2017, både i form av forskningsmidler og risikoavlastning gjennom eksempelvis miljøteknologiordningen. Det er uklart hva forslagsstiller viser til når det gjelder skattesystemet. Arbeiderpartiet har ikke foreslått egne geografisk avgrensede investeringsselskaper. Å prioritere visse næringer er en del av vår aktive næringspolitikk. Det samme er prioritering av de regionale midlene.

**524 Landbruk
Hedmark Arbeiderparti**

Forslag:

Ta all jord i bruk: små og mellomstore produsenter må få økt støtte; ikke bare de store. Konesesjonslov og priskontroll må brukes som aktive virkemidler for å sikre produksjon og bosetting, utnytte skogen bedre; foredlingen må skje i Norge: regjeringen må stimulere skogbransjen til foredlingssatsing i Norge. Stans salget av Statskog, ha bedre vilkår for korn og grovfor, følge opp Innlandsutvalgets anbefalinger på bioøkonomisektoren, sikre boplikten, styrke dyrevelferden, støtte opp om kortreist mat, ha konkrete tiltak for å motvirke matsvinn.

Begrunnelse:

Hedmark er et av landets aller viktigste jord – og skogbruksfylker. Vi produserer maten til folk, og har en sterk del av næringsmiddelindustrien. Mer av utmarksressursene må tas i bruk. Det er nødvendig for å sørge for nasjonal sikkerhet, trygg matproduksjon og for å opprettholde biologisk mangfold. Beitebruk må bli mer lønnsomt, og virkemidler som sørger for dette må innføres. Pleie av kulturlandskapet er også viktig for reiselivet. Jord – og skogbruket er en sentral del av den framvoksende bioøkonomien. Hedmarks store skogressurser er en gullgruve. Vi må ta i bruk bioenergiens fordeler, som drivstoff og ta i bruk bedrifters muligheter til å starte bionæring. Vi må også se på søppel og matrester sammen med rester fra jordbruk og bedre utnytte disse biologiske ressursene. Det er miljøet som må ha siste ord for fremtidens økonomi og levestandard.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med Arbeiderpartiets landbrukspolitiske plattform, Grønn Vekst, og bør støttes.

**528 Landbruk i heile Sogn og Fjordane
Jølster Arbeidarparti**

Forslag:

Vi må ha ein landbrukspolitikk som gjer at vi kan ha landbruk i heile fylket. Dei viktige grepa er å oppretthalde mjølkeproduksjonen, auke produksjonen av sau og legge til rette for auka satsing innan frukt og bær.

Begrunnelse:

Landbruket er viktig for å ha god matvaresikkerheit, verdiskaping og forvaltning av kulturlandskapet. Løysinga på dette er å tilpasse jordbrukspolitikken til dei naturgjevne ressursane som er i fylket. Det betyr at gras- og beiteresursane må løftast og likeeins at ein satsar på hagebruksproduksjonane i

fjordlandskapa våre.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sogn og Fjordane Arbeidarparti støttar saka, men er opptatt av at utfordringane gjeld heile landet.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget er i tråd med Arbeiderpartiets landbrukspolitiske plattform, og bør støttes

**568 Landbruk og distriktpolitikk
Mandal Arbeiderparti**

Forslag:

Det må være en streng bo- og driveplikt og et styrket jordvern i hele landet. I tillegg må kommunene sørge for at infrastrukturen ivaretas i utkantene.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

intensjonen i forslaget støttes. Bo- og driveplikten i landbruket skal opprettholdes. Det er også i tråd med Aps politikk å sikre infrastruktur i distriktene

**588 Bioøkonomi
Vest-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

For å kunne utvikle den verdiskapinga som det grønne skiftet legger grunnlaget for, må det politisk vilje til. Det trengs grep for å sikre at det blir lokale arbeidsplasser og verdiskaping, det må sikres utdanning og forskning, og det må legges til rette for at eksisterende bedrifter, knoppskyting eller grundere får

tilgang til kapital og et marked. Slik kan vi sikre velferden i framtiden og bidra for å nå klimamålene.

Begrunnelse:

Klimaendringene er vårt tids største miljøproblem og kanskje den aller viktigste saken vår generasjon må finne løsninger på. Klimaendringene fører samfunnet over på det grønne skiftet – fra fossil økonomi til grønn økonomi eller bioøkonomi. Bioøkonomi dreier seg om å videreforedle våre ressurser, og handler om produksjon av biomasse og omdannelse til mat, fôr, energi, materialer, kjemikalier, fiber og andre produkter. Begrepet omfatter jordbruk, skogbruk, fiskeri og havbruk, samt næringsvirksomhet knyttet til bærekraftig høsting og videreforedling av biomasse fra disse næringene. Oljen har gjort mye bra for Norge. Nå er det på tide at andre næringer får samme gode rammevilkår for å kunne utvikle seg.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Arbeiderpartiet har styrket miljøteknologiordningen i Innovasjon Norge med 1 milliard over 4 år i inneværende Stortingsperiode, samt satsset på bioøkonomien i våre alternative budsjetter for 2016 og 2017.

590 Det grønne skiftet Vest-Agder Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil - at Norge bruker mer av kraftoverskuddet sitt selv - at det grønne skiftet må brukes aktivt til å re-industrialisere Norge - at staten bør opprette statlig selskap som investerer i infrastruktur (fiber og nettanlegg) og tomteområder (alt reguleringsarbeid og graving) for datasentre. - legge til rette for fiberkabel til Tyskland og etablering og utvikling av grønne datasentre.

Begrunnelse:

IT står i dag for like store klimautslipp som flytrafikken. Datamengdene i verden vokser og omfanget av datamengder vil fortsette å dobles hvert annet år frem mot 2020. Med dette vokser behovet for å lagre data på en trygg, kostnadseffektiv og miljøvennlig måte. Datasentrene trenger store energimengder, spesielt til kjøling. Agder er derfor i en unik posisjon for å etablere en betydelig næring innen drift av grønne datasentre. Vi har et kjølige klima, overskudd på ren og billig fornybar energi, høy kompetanse og Norge har stabile politiske forhold. Hvis datasentrene plasseres ute i distriktene vil det i tillegg også ha betydning for bosetningsmønsteret i Norge og kan føre til andre nye næringer og arbeidsplasser. Vest-Agder Arbeiderpartiet mener at Norge bør forbedre sine muligheter for å tiltrekke seg slike investeringer i framtiden. Skal Norge lykkes i konkurransen om grønne datasentre, må vi ha like attraktive konkurransevilkår som våre nordiske naboland. Stortinget har allerede vedtatt en lav sats på elavgift også for datasentre. I tillegg mener vi det må utarbeides en mer enhetlig tariffmodell for transport av strøm for store forbrukere. Bygging av ny infrastruktur for dataoverføring/fiber må være en offentlig oppgave. Samlet vil dette gi økt forutsigbarhet for alle store brukere av elektrisk kraft og datakraft.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med forslag og merknader fremmet i Stortinget om å ta krafta i bruk (Energimeldingen) og i forbindelse med et representantforslag om grønne datasentre. Intensjonene støttes.

593 Teknologibasert delingsøkonomi Vest-Agder Arbeiderparti

Forslag:

Det må gjennomføres en grundig utredning rundt delingsøkonomi. Teknologisk delingsøkonomi må reguleres på samme måte som andre tilsvarende næringer.

Begrunnelse:

Samtidig som vi skal være fremtidsrettet, skal vi også kjenne vår historie, og sørge for at det ikke skapes grobunn for svart arbeid, sosial dumping og profittering på bekostning av allerede eksisterende næringer. Vest-Agder Arbeiderparti ser behovet for regulerte tjenester, og oppfordrer LO og NHO til å gå i dialog og sammen se på reguleringer, lovverk og avtaleverk, for i fremtiden å kunne tilby trygge og gode tjenester som ivaretar både tilbyder og forbruker.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen støttes og i tråd med dokument 8:120 S (2015–2016) om regulering av delingsøkonomien hvor vi ber regjeringen: "ta initiativ til reformer som legger til rette for delingsøkonomien vurdere om dagens regelverk er anvendbart for virksomheter som er en del av delingsøkonomien. Regjeringen bes i den forbindelse identifisere og lukke eventuelle regulatoriske hull ved å foreslå eventuell ytterligere regulering for delingsøkonomien, særlig innen forbrukerbeskyttelse, skatt og arbeidsmarked, og spesielt når det gjelder å definere sysselsetting og hva slags type virksomhet dette er, og avklare ansvaret for forsikring for både forbruker og tjenesteleverandør og for helse, miljø og sikkerhet (HMS) på arbeidsplassen."

**598 Landbruket på Sør- og Vestlandet
Vest-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

det må legges til rette for at også landbruket på Sør- og Vestlandet kan ha en inntektsutvikling som gjør at bonden kan ha muligheter for familieliv og fritid som sammenlignbare grupper, at det opprettholdes sikkerhetsnett ved sykdom, svangerskap og fødsel og at det er muligheter for å investere slik at sikres solid matproduksjon på Sør- Vestlandet også i framtiden.

Begrunnelse:

Landbrukets tilstedeværelse er svært viktig i mange av våre kommuner, og genererer mange arbeidsplasser, omdømme og trivsel. Landbruket i Vest-Agder er preget av mange små og mellomstore bruk, men produserer svært effektivt og av høy kvalitet pga lang vekstsesong, god jord og dyktige utøvere. Landbruket i Vest-Agder produserer i verdensklasse med lite antibiotika, lite sprøytemidler og høy dyrevelferd. Dagens landbrukspolitikk prioriterer ikke denne type matproduksjon. Gårdene er ofte ikke store nok, og vi ser mange negative utviklingstrekk for tiden. "Grønn skattekommisjon har flere forslag som vil gjøre norsk matproduksjon dyrere. Vest-Agder Arbeiderparti mener forslagene i praksis redusere norsk matproduksjon, og vil heller jobbe for en økt lokal framtidretta matproduksjon ved å gjøre norsk matproduksjon mer klimasmart. Det betyr fortsatt fokus på økt bruk av lokale ressurser framfor import og at Gårdens størrelse må være tilpasset ressursgrunnlaget den enkelte disponerer. I møte med klimaendringene trengs et grønt skifte. Matproduksjon over hele landet vil være en viktig forutsetning for utvikling av en solid bioøkonomi. Til det trengs investeringsmidler, lokalt eierskapet og juridiske rammebetingelser.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget bør støttes. Forslagene er i tråd med Arbeiderpartiets landbrukspolitiiske plattform, og den politikk fraksjonen tar til orde for ifm behandlingen av landbruksmeldingen

**604 Kompetanse i landbruket – behov og krav
Vest-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Det må utredes og utvikles en modell for kompetansekrav i landbruket i nært samarbeid med landbrukets organisasjoner.

Begrunnelse:

Bonden trenger bred kompetanse og tilegner seg ny kunnskap gjennom hele yrkeslivet for å tilpasse seg endrede naturgitte, samfunnsmessige og politiske rammer. For å nå sentrale mål i landbrukspolitikken, kreves høy kompetanse i næringa, og bøndenes egne organisasjoner etterspør selv at det utvikles en modell for kompetansekrav. Dette medfører også behov for høy faglig kompetanse hos utdanningsinstitusjoner, forskning, rådgivning, administrasjon og forvaltning.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er et mål å sikre kompetanse i landbruket, god agronomi og kunnskapsbasert landbruk. Intensjonen i forslaget støttes.

605 Investeringer i landbruket Vest-Agder Arbeiderparti

Forslag:

Gå inn for en flerårig tiltakspakke for investeringer, med formål å gjennomføre en påkrevet omlegging fra båsfjøs til løsdrift i melk- og storfeproduksjonen. I samråd med landbrukets organisasjoner finne investeringsmodeller som viderefører en variert struktur i melke- og storfeproduksjonen i hele landet, tilpasset ressursgrunnet for det enkelte bruk.

Begrunnelse:

Investeringer i framtidsrettet produksjonskapasitet og miljø- og klimarettede tilpasninger er nødvendig. Det er store investeringsbehov i bygninger, jord, lager og tørkekapasitet. For lav inntjening gjør det nødvendig med særskilte investeringstiltak. Tiltakene må utformes med hensyn på naturgitte forhold og muligheter i markedet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er viktig å stimulere til investeringer i nye og klimasmarte driftsformer i landbruket. I vårt alternative budsjett har vi foreslått å utrede fondsordning som kan bidra til dette. Intensjonen i forslaget støttes.

**606 Skatt og avgift som politisk virkemidler
Vest-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Det etableres en fondsordning for jordbruket, etter modell av skogfondsordningen, med hovedformål å stimulere til investeringer med positiv klima- og miljøeffekt

Begrunnelse:

Målrrettede reduksjoner av næringas skatte- og avgiftsbelastning vil styrke bondens økonomiske stilling, og er effektive virkemidler for både nærings-, distrikts- og fordelingspolitikk. Dagens regjering har følgende formulering i sin regjeringserklæring: «Åpne for en fondsordning i jordbruket etter modell av skogbruket. Foreløpig har det ikke kommet konkret forslag fra regjeringen, men det kan ikke utelukkes at et slikt forslag kommer i den varslede stortingsmelding om jordbruket. Arbeiderpartiet bør støtte et slikt forslag, eller fremme det om det ikke ligger i meldingen. Det kan selvsagt tenkes andre modeller, men det må være et vilkår at en finner enkle ubyråkratiske måter å gjennomføre dette på.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. I alt. budsjett har Ap tatt til orde for å utrede fondsordning som kan stimulere til klimasmarte investeringer. Dette blir også et tema i landbruksmeldingen som er til behandling i Stortinget våren 2017.

**607 Regioner for melkekvoter
Vest-Agder Arbeiderparti**

Forslag:

Opprettholde dagens regioner for omsetning av melkekvoter og bidra til et økonomisk bærekraftig kvotemarked i dialog med landbruksorganisasjonene.

Begrunnelse:

Priser på kvotekjøp- og kvoteleie varierer i dag mye - geografisk, og det finnes ingen gode modeller som kan redusere at mye penger går fra «aktive» foretak med produksjon til «passive» foretak uten produksjon. I dag selges kvoter med 20% andel statlig med regulert pris og 80% andel privat med fri prissetting. En økt andel statlig regulert pris kan være en vei å gå. Å innføre en tidsavgrensing for hvor lenge en kvote kan leies ut er en annen. Norges Bondelag er tydelige på at dagens regioner for omsetning av kvoter for kumelk (18 regioner) og geitemelk (2 regioner) må videreføres. De sikrer et solid husdyrmiljø også i distriktene – nær våre naturgitte arealressurser for grovfôr. En regionreform må ikke endre dette.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I landbruksmeldingen har regjeringen foreslått å redusere antall melkekvoteregioner fra 18 til 10, og dette har Ap signalisert at vi er mot. Dette blir et tema under behandlingen av meldingen i Stortinget våren 2017. Intensjonen i forslaget støttes.

660 Norge skal bli verdens beste land å drive næringsvirksomhet Hamar Arbeiderparti

Forslag:

Dersom dette er målet for Arbeiderpartiet i neste stortingsperiode, må hele landet tas i bruk. Det må pekes ut strategisk viktige næringer med eksportpotensiale der Norge har naturgitte fortrinn og gode miljøer. Statlige virkemidler må tas i bruk i langt større omfang, gjennom tilskudd og lånegarantier så langt lovverket tillater.

Begrunnelse:

Det grønne gullet: Hedmark har 17% av landets produktive skogareal, 18 % av landets tilvekst og 30 % av landets avvirkning av trær for salg. Innlandet har en ledende tre-mekanisk industri som viderefører mesteparten av sagtømmeret i regionen. Med økende bevissthet om byggematerialenes betydning for karbonfotavtrykket for bygg og den unike kompetansen regionen besitter, ligger det godt til rette for videre utvikling og vekst innen denne verdikjeden. Bioøkonomi : Jord- og skogbruksnæringa er viktig som basis for den bioøkonomi satsingen som Hedmark utarbeider sammen med Oppland. Utfordringen til kommunene er å dyrke fram disse bedriftene. For å stimulere til økt vekst må fylkeskommunen å kanalisere deler av midlene de disponerer til større satsinger/vekstprogram. Satsing på landbruk og landbruksbaserte næringer: Lokalmat og -drikke, landbruksbasert reiseliv, Inn på tunet, bioenergi og juletreproduksjon løftes spesielt fram som viktige områder for vekst og utvikling, og Hedmark har særlige muligheter for posisjonering innenfor bioenergi. Landbruket og landbruksbasert industri i Hedmark, både jord og skog, gir grunnlag for 14.000 arbeidsplasser og en årlig verdiskaping på 5 milliarder kroner. BIOINN: er den største nyvinningen på næringssiden i Hedmark. Denne næringen har som mål å løfte Innlandet fra ressurs- til kunnskapsbasert bioteknologiproduksjon. Her vektlegges økt kompetansenivå og styrket produktutvikling, kommersialisering og internasjonalisering i verdikjeder knyttet til næringsmidler, husdyr, fisk, planter og bioteknologi. Man ønsker å oppnå en global posisjon innenfor næringsrettet bioteknologi i genetikkdelen av blågrønn sektor og tiltrekke seg verdifulle samarbeidspartnere og kapital. Dette gjelder en geografisk konsentrasjon av spesialiserte bedrifter, kunnskapsaktører og offentlige aktører - med samspill og samarbeid. BIOINN bør derfor være en av de strategisk viktige næringer med eksportpotensiale som det blir satset på nasjonalt. Spillindustrien og Norsk Tipping: Norsk Tipping har solid forankring i det norske samfunnet og har evnet å konkurrere og utvikle seg i et marked av hemningsløse internasjonale spill-aktører. I nasjonal sammenheng er det viktig å hegne om Norsk Tipping på Hamar og de verdier selskapet representerer. I kjølvannet av Norsk Tipping har det vokst fram mange lokale bedrifter som lager og utvikler spill. Dette skapte grunnlaget for Hamar Game Collective (HGC) som i løpet av 3 år har vokst fra 3 til 8 selskaper, de har vunnet en rekke priser både nasjonalt og internasjonalt – blant annet den prestisjetunge "British and American Film and Television Award" (BAFTA). Spillutviklere fra hele verden kommer nå til Hamar for å ta del i det unike fellesskapet. Nå vil de bli Europas beste sted å lage spill. Høgskolen i Hedmark har utdanninger som matcher disse miljøene og mange får et forhold til Hamar Game Collective i løpet av studietiden. I gjennomsnitt kommer det hvert år én ny bedrift til kollektivet som består av nyutdannede, med bachelor i spillteknologi og simulering. Slik har Høgskolen i Hedmark, Norsk Tipping og Hedmark Kunnskapspark

bidratt til å gjøre Hamar til et nasjonalt senter. Målet er i løpet av 4 år å etablere Hamar som Europas fremste miljø innen spill- og spillutvikling. Spill-miljøet på Hamar bør bli en nærings-satsing av nasjonal interesse for Norge. Økonomiske virkemidler: I Hedmark fylke og innlandet for øvrig finnes det lite risikovillig kapital og enda færre rike onkler. Fylkeskommunen er avhengig av overføringer fra staten. For å komme videre med fastlandsindustrien trengs tilgang på kapital, investeringsfond og utviklingsmidler. Det er viktig med tilskudd til nyetablering. For innlandet og Hamar-regionen vil størrelsen på statlige midler avgjøre om nye næringer kan få den vekstkraft som er nødvendig for at nye, trygge arbeidsplasser kan skapes.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Hovedforslaget er i tråd med Arbeiderpartiets aktive næringspolitikk. I begrunnelsen pekes det på en rekke virkemidler og næringer, noe er i tråd med forslag fremmet i denne perioden, herunder større bevilgninger til regionale utviklingsmidler og en satsing på bioøkonomien, mens annet som en satsing på spillindustrien har vi ikke fremmet.

671 Landbruk AUF i Hedmark

Forslag:

• Selvforsyningsgraden i Norge må øke, og at importen av kraftfôr og mat reduseres. • Fortsette å sikre bo- og driveplikten. • Gjøre det enklere for unge å etablerer seg i næringen. • Bøndernes tilskudd må økes. • Dyrka mark skal ikke bygges ned til fordel for annen næringsvirksomhet.

Begrunnelse:

Norge importerer i dag mye mat og kraftfôr. Arbeiderpartiet mener at dette må endres, slik at vi er selvforsynt i en langt større grad enn det vi er i dag. Lokal matproduksjon er viktig for å sikre at Norge kan være mer selvforsynt. Det bidrar også til levende bygdesamfunn, og opprettholder kulturlandskapet i Norge. Vi vil også kunne få redusert transportavhengigheten i matproduksjonen, som vil være positivt for miljøet. Gjennom boplikt opprettholder man distriktsbosetning, i stedet for at gårdsbruk skal benyttes som feriehus. Sammen med driveplikt vil dette også føre til at matproduksjonen opprettholdes – og helst økes – over hele landet, og man gjør det også enklere for unge potensielle bønder på utkikk etter et gårdsbruk.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med Aps landbrukspolitisk plattform, og Aps linje i behandlingen av landbruksmeldingen i Stortinget våren 2017. Bør støttes.

678 Offentlig eiendom og tjenesteyting Levanger Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet må programfeste at det offentlige fortsatt skal være en sterk eier og tjenesteyter i Norge.

Begrunnelse:

Den nåværende regjeringens arbeid med privatisering av offentlig eiendom fører til at vi alle mister fellesgoder og fordeler som et driftig offentlig eierskap sikrer hele befolkningen. Verdier som er skaffet av fellesskapet overføres til et fåtall, rike eiere. Konkurransetsetting av offentlige tjenester gir ikke bedre og billigere tjenester til fellesskapet. Vi ser stadig at private tjenester blir både dyrere og dårligere. Samtidig ser vi at arbeidsforholdene og faglige rettigheter for ansatte blir svekket.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Selv om vi også ønsker utenlandske investorer her i landet, er det uttalt politikk å sikre et sterkt statlig eierskap, og at vi ikke skal miste kontrollen over våre naturressurser og viktig infrastruktur. I eierskapsmeldingen Meld. St. 27 (2013-2014) slo vi fast at vi ønsker et statlig eierskap som opprettholdes om lag på dagens nivå. Vi foreslo videre å utrede et nytt statlig eierskapsinstrument for investering i modne bedrifter, ba regjeringen vurdere andre lands reguleringer og lovgivning for å sikre kontroll med eierskapet i selskaper av særlig betydning, og fremme sak om dette for Stortinget. Vi har gått i mot private utenlandskabler og vi slår ring deltakerloven for å unngå at utenlandske interesser kjøper opp fiskekvoter. Vi vil også sikre et sterkt offentlig tjenestetilbud. Intensjonen i forslaget støttes.

683 En grønn og fremtidsrettet industri AUF i Østfold

Forslag:

For å få til nyskaping og omstilling som vil ta norsk industri inn i fornybarsamfunnet vil Arbeiderpartiet styrke klimateknologifondet, gi omstillingsmidler til bedrifter tilknyttet olje og gass, opprette fagskoleplasser innenfor nye grønne arbeidsplasser og sørge for at de sårbare områdene i Lofoten,

Vesterålen og Senja ikke konsekvensutredes eller åpnes for petroleumsvirksomhet.

Begrunnelse:

Arbeiderbevegelsen har alltid gått i front for fremtidens løsninger og tatt utfordringene i samfunnet på alvor. Klimaproblemet er i dag, sammen med fattigdom, den største globale utfordringen vi står ovenfor. En vellykket klimapolitikk krever stor innsats nasjonalt og internasjonalt, og på tvers av politikkområder. Skal vi lykkes med å redusere utslippene av klimagasser slik at vi unngår de mest skadelige og uoversiktlige konsekvensene av klimaendringer må vi øke både den nasjonale og internasjonale innsatsen. Norge har økonomien, kompetansen og et organisert arbeidsliv som gir store muligheter for omstilling. Vi har muligheten til å skape arbeidsplasser for fremtiden, satse på nye næringer og bidra med forskning og teknologi som kan redusere utslipp. Å bekjempe klimaendringene krever også at spesielt sårbare områder ikke må åpnes for oljevirksomhet. En konsekvens av dette er at Lofoten, Vesterålen og Senja ikke konsekvensutredes eller åpnes for petroleumsvirksomhet. I stedet må vi fortsette med næringer Norge er gode på som fisk, turisme og prosessindustri. Slik sørger vi for et allsidig og trygt arbeidsliv som vi kan ta med oss langt inn i framtida

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslaget om oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja ble vedtatt av Østfold Arbeiderpartis årsmøte med 60 mot 57 stemmer.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Se merknad til forslag 501.

**728 Næringslivet må ha stabile rammebetingelser
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Næringslivet må ha stabile rammebetingelser.

Begrunnelse:

Stabile rammebetingelser er en forutsetning for en god næringsutvikling.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med gjeldende politikk.

**730 Gründere i næringslivet
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Bidra til å legge bedre til rette for gründere i næringslivet.

Begrunnelse:

Vi ønsker å legge til rette for nyskaping.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med gjeldende politikk.

**760 Behov for ny rovdyrpolitikk
Lierne Arbeiderparti**

Forslag:

Rovdyrforliket av 2011 må revideres, soneinndelingen må oppheves og bestandsmålene må reduseres. Det må etableres en felles svensk-norsk rovdyrforvaltning med felles bestandsmål. Uttak av skadedyr må effektiviseres. Erstatningsordningene må forenkles og erstatningene må reflektere virkelige tap. Rovdyrtrykket fra bjørn, ulv, gaupe, jerv og ørn må ses i sammenheng. Kvaliteten på bestandsregistreringene må bedres.

Begrunnelse:

Rovdyrforliket fra 2011 er basert på soneinndeling og geografisk differensiert forvaltning. Det betyr at i noen områder skal beitedyrene ha fortrinn, mens i andre områder skal rovdirene ha rett foran beitedyrene. Intensjonene i rovviltforliket er kun ivaretatt i områder hvor rovviltet har fortrinnsrett, mens det ikke er ivaretatt i de områdene som er prioritert til beite. Beitenæringene (sau og rein) må vike for rovdirene i stadig større områder. Det svekker mulighetene for å oppfylle Stortingets mål om økt norsk matproduksjon på norske ressurser. Terskelen for å ta ut skadedyr er høy, og jaktmetodene er lite effektive. Av hensyn til norsk matproduksjon og dyrevelferd er det nødvendig med en effektivisering av uttak av skadedyr. Norge og Sverige har de samme rovdyrstammene, men forvaltningsregimene er forskjellig. Norge er ikke underlagt EU's habitatsregulativ slik Sverige er. Vi står derfor fritt til å redusere våre bestandsmål. Forslaget vil bidra til økt norsk matproduksjon på norske ressurser gjennom bedre utnyttelse av utmarksbeitene. Det vil sikre en akseptabel bestand av rovvilt, og det vil bedre lokalbefolkningens livskvalitet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Rovdyr i Norge er en del av vår fauna som vi er forpliktet til å forvalte bærekraftig. Det er avgjørende at vi klarer å ha en bærekraftige rovdyrstammer samtidig som vi utnytter og legger til rette for bruk av utmarksbeite for husdyrhold gjennom den todelte målsettingen. Arbeiderpartiet legger til grunn rovviltforliket fra 2011 og 2016 til grunn for forvaltning av de store rovdyrene i Norge.

762 Ny helhetlig havstrategi. Lierne Arbeiderparti

Forslag:

Forvaltningen av havrommet må baseres på FN's havrettskonvensjon. Bærekraft som prinsipp må være grunnlaget for all menneskelig virksomhet på og i havet. En helhetlig havstrategi må ha en bærekraftig tilnærming politisk, økonomisk, biologisk, teknologisk og klimamessig.

Begrunnelse:

Havmiljøet har avgjørende betydning for alt liv på jorda og har stor betydning både for klima, matproduksjon og annen økonomisk virksomhet. Klimaendringene påvirker havmiljøet. Det samme gjør menneskelig aktivitet i form av skipsfart, olje- og gassvirksomhet, fiskeri- og havbruksnæringene og annen virksomhet på/i havet og på/under havbunnen. Havmiljøet er også viktig for utvikling, bosetting og sysselsetting regionalt, nasjonalt og globalt. Fremtiden vil kreve klarere internasjonale avtaler og reguleringer om vilkårene for livet i havet, for olje- og gassvirksomheten, for havbruksnæringen, for klima/havmiljø/forurensing og for høsting av nye ressurser som tare, krill med flere. Oppvekst- og levekår for alle marine arter må sikres. Forskningen må intensiveres for å utvikle alternative energikilder for skip. Norge er verdensledende på offshore olje- og gassteknologi, og teknologien kan brukes på store havdyp hvor aktiviteten ikke kommer i direkte konflikt med fiskeriene. Forskningen bør intensiveres med sikte på å utnytte denne teknologien til kartlegging og bærekraftig utvinning av mineralforekomster og andre ressurser på/under havbunnen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med gjeldende politikk, intensjonen støttes.

**776 Forby lysfiske i skjærgården
Bamble Arbeiderparti**

Forslag:

Forby lysfiske i skjærgården.

Begrunnelse:

Lysfiskerne fisker opp brisling og sild som er maten til all annen type fisk. Lysfisket er årsaken til at det nesten ikke er fisk igjen i skjærgården. For å sikre et bærekraftig fiske i skjærgården, bør lysfiske forbys.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Lystfiske er i dag forbudt i nord, men ikke i sør. Sentralstyret mener konsekvensene av lysfiske og et ev forbud bør utredes nærmere. Det bør være et mål om å ha samme regelverk i hele landet.

**787 Effektiv styring av norsk landbruks produksjon og marked
Vestfold Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: - at priser i jordbruksavtalen, tiltak for markedsbalansering, mottaksplikten og Omsetningsrådet videreføres. - at landbrukssamvirket skal ha rollen som markedsregulator og dermed ansvaret for prisuttak i henhold til jordbruksavtalen.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet mener at god og effektiv styring av produksjon og marked er viktig for å gi bonden forutsigbarhet, samtidig som forbrukeren sikres vareutvalg og stabile priser. Matproduksjon er biologi med langsiktig produksjonen og kan ikke skrus av/på.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap, og støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med Aps landbrukspolitisk plattform, og støttes. Målpriser blir et tema under behandlingen av landbruksmeldingen våren 2017, det samme gjelder markedsreguleringene.

**788 Et fremtidsretta landbruk krever moderne virkemidler
Vestfold Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet vil: - fondsordninger for klima og miljø for jordbruket etter modell av skogfondsordningen - at restråstoffer fra matproduksjonen skal gå gjennom bioteknologiske prosesser for å øke verdiskapingen for hele verdikjeden - øke norsk kornproduksjon og bedre kornøkonomien - øke produksjonen av formidler som grunnlag for husdyrproduksjonen med mål om å redusere forimporten. Norskandelen i kraftfôret må økes. - ha et strengt jordvern for å sikre framtidige generasjoner matvaresikkerhet og muligheten for nasjonal matforsyning - gå inn for en samlet nasjonal plan for vern av matjord - at måltallet for omdisponering av jord senkes ytterligere - at matens opprinnelse synliggjøres tydeligere gjennom bedre merkeordninger

Begrunnelse:

Fremtidens landbruk krever vern og ordninger som setter bonden i stand til å holde jord i hevd og sikre våre etterkommere matjord og matforsyning ved lokale/regionale verneplaner for dyrket mark. Bonden må få virkemidler til å stoppe gjengroingen av Norge og bidra med restråstoffer til regionale og lokale bioteknologiske prosesser.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap, og støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslagene ivaretar hensyn som er i tråd med vår politikk, og vil bidra til å videreutvikle politikken vår på en måte som er i tråd med de signaler som er gitt i landbruksplattformen. Forslagene bør støttes.

**789 Landbruk i Norge krever økonomiske virkemidler
Vestfold Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet vil: - opprettholder årlige jordbruksforhandlinger - sikre bønder, som selvstendig næringsdrivende, muligheter til å utjevne inntektsforskjellene til andre yrkesgrupper - at prisen på mat skal følge pris- og kostnadsutvikling ellers i samfunnet - forsterke differensiering av tilskuddene etter distrikt og driftsulempet og prioritere tilskudd til små og mellomstore bruk - øke norsk kornproduksjon og bedre kornøkonomien

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet mener at det er viktig med ulike tilskudd for å utjevne forskjeller mellom størrelser og landsdeler. Målretta bruk av tilskudd gir også mulighet til å stille krav til produksjonen. Arbeiderpartiet ønsker nye tilskuddssystemer for å sikre at all jord blir brukt og strengere krav til produksjon på arealene. Eksempel på nye tilskuddssystemer er tilskudd gradert etter skiftestørrelse.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap, og støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Jordbruksforhandlingene, muligheten for å utjevne inntektsforskjeller, differensierte virkemidler for å utjevne forskjeller og ulemper mellom små og store bruk, og tiltak for å styrke kornøkonomien er i tråd med vår landbrukspolitiske plattform og den politikken Ap tar til orde for i landbruksmeldingen.

**790 Lokalt eierskap til norsk landbruk
Vestfold Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet vil: - videreføre odelslov og odelslovens grunnlovsværn, opprettholde konsesjonsloven med boplikt og videreføre priskontroll av eiendommer, samt sikre driveplikt for all matjord

Begrunnelse:

I Norge blir det mer og mer press på arealer til utbygging, bolig- og fritidsformål. Hvem som skal eie jorda i framtida og hva den skal brukes til er derfor avgjørende for norsk landbruk. Arbeiderpartiet ønsker ikke at landbrukseiendommer skal kunne kjøpes opp av AS eller fond og benyttes til ren pengeplassering.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap, og støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes, og er i tråd med den jordvernstrategien som er vedtatt i Stortinget, og som Ap har stilt seg bak. Forslaget er også i tråd med Aps landbrukspolitiske plattform. Vi sier nei til å fjerne/uthule konsesjonsloven i landbruket

**791 Styrk importvernet for norsk landbruksproduksjon
Vestfold Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil styrke importvernet for norsk landbruk ved å: - arbeide for et levende landbruk i hele landet, og en livskraftig næringsmiddelindustri med basis i norsk jordbruksproduksjon - ha et importvern som gjør det mulig minst å ta ut kostnadsvekst i markedet - at framtidige WTO-avtaler må ivareta retten til egen matproduksjon - utnytte handlingsrommet i tollvernet for å sikre volum, volumvekst og prisuttak i norsk jordbruksproduksjon

Begrunnelse:

Effektive råvareproduksjon og næringsmiddelindustri er avhengig av et fungerende importvern. I grønnsakssektoren, og i andre produksjoner som henter mesteparten av inntektene i markedet, betyr prisen bonden kan få for produktet alt. Uten et fungerende importvern, må bonden redusere prisen og dermed få lavere inntekt, eller kutte ut produksjonen. Tollvernet er nødvendig for å få råvarer til norsk matindustri. Foredling i Norge på utenlandske råvarer vil ikke være lønnsomt. Da vil arbeidsplasser falle bort.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap, og støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Et sterkt importvern er viktig for å sikre landbruk i hele landet, og Ap vil arbeide med å sikre dette også for framtida. Intensjonen i forslaget støttes.

**801 Økning av antall IT-studieplasser
Vestfold Arbeiderparti**

Forslag:

Økning av antall studieplasser og styrke kompetansen innen IT-Utvikling. Det må gis stimuli til næringslivet og innføre strengere regelverk for å redusere utflagging av IT-tjenester

Begrunnelse:

For å sikre fremtidens velferd må norske innbyggere, næringslivet og offentlig sektor være ledende i utvikling og bruk av IKT. IKT er idag Norges tredje største næring, og er en viktig kilde til vekst, innovasjon og økt produktivitet i hele samfunnet. Vi må unngå utflagging av arbeidsplasser innen denne sektoren til land som India, eller Polen sikrer vi arbeidsplasser og innovasjon her hjemme. Samtidig er det viktig å fokusere på sikkerheten når selskaper outsourcer hele eller deler av overvåkning og drift av selskapets IT-infrastruktur. I følge IKT-Norges kompetanseundersøkelse 2015, mangler IKT-næringen 6300 arbeidsplasser. 57% av bedriftene svarte at mangel på kompetanse er største hindring for fremtidig vekst. På OECD's statistikk over antall personer med høyere utdanning innen IKT kommer Norge nesten dårligst ut av samtlige nasjoner

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap, og støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget. Arbeiderpartiet vil sørge for at det er enkelt for bedrifter å bli i Norge. Nøkkelen til det er tilgjengelig kompetanse. Vurderinger av kritisk IKT-infrastruktur som må holdes under nasjonal kontroll gjøres i sikkerhetsloven og utfra sikkerhetshensyn og fra sektorvise risikovurderinger. Traavik-utvalget har foreslått en ny lov om forebyggende sikkerhet som vi vil ta stilling til i løpet av våren.

**809 Bygg mer i tre
Rakkestad Arbeiderparti****Forslag:**

Treprogrammet til Innovasjon Norge må videreføres i minst 4 år og budsjettet bør dobles ut fra dagens nivå. Midlene skal brukes til markedsføring, kompetanseheving og byggherrenes initiering av byggeprosjekter.

Begrunnelse:

Om det offentlige går foran og bygger mer med tre, vil det være et stort potensiale for innovasjon, næringsutvikling og klima effekt. For å nå dette målet må offentlig sektor etterspørre tre i bygg og det offentlige må bli bedre bestillere med kunnskap og kompetanse. For at skogbaserte løsninger skal kunne bygge seg opp og erstatte fossilbaserte produkter, så trengs det særskilte tilrettelegging og økonomisk særbehandling i en overgangsfase. Flere tiltak som er foreslått i Skog 22 er ikke fulgt opp av den blå blå regjeringen.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Regjeringen foreslo i sitt budsjett for 2017 å avvikle det Trebaserte innovasjonsprogrammet i Innovasjon Norge, men i Stortinget ble det ikke støtte for dette, og programmet videreføres. Ap la inn penger til dette i sitt alternative budsjett. Under behandlingen av skogmeldingen i Stortinget våren 2017 vektlegges også at det må stimuleres til å bygge mer i tre, noe som er viktig både av hensyn til klima, og for å kunne stimulere til norske arbeidsplasser og verdiskaping basert på skogen som ressurs.

**826 En miljøbevisst og fremtidsrettet fiskernæring
Finnmark Arbeiderparti**

Forslag:

Finnmark Arbeiderparti krever en miljøbevisst og fremtidsrettet fiskerinæring, der det bevilges midler til utbygging av miljøstasjoner på fiskerihavner med heltidsfiskere. Tiltakene mot lakselus og rømming fra oppdrettsanlegg må intensiveres, og det offentlige må bidra med sine virkemidler for at teknologien med lukkede anlegg utvikles raskere.

Begrunnelse:

Fisk er den flotteste evigvarende ressursen Norge har. Vi trenger en bærekraftig satsning på fiskerinæringa slik at vi får best mulig utbytte av den gode fisken vår. For at fiskeri- og havbruksnæringen skal kunne ta mer miljøvennlige valg innen transport og selve utøvelsen av fiskeriet, må staten i større grad legge til rette for at dette skal kunne gjennomføres gjennom en satsning på miljøstasjoner, returpunkt for gjenvinning av fiskeutstyr, på fiskerihavner med heltidsfiskere langs Norskekysten. Vi eksporterer i dag mer sjømat enn noen sinne før, og vi har derfor et ekstra ansvar for å sørge for at den norske fisken både i dag og i fremtida er den beste fisken i verden. Lukkede oppdrettsanlegg har gjentatte ganger vist seg å ha en effekt i kampen mot lakselusa. Vekst i oppdrettsnæringa krever at man finner løsninger på utfordringene med rømming og lus. Det offentlige må bruke sine virkemidler til å videreutvikle ny teknologi for lukkede anlegg, slik at næringen utvikles på en bærekraftig måte. Næringen må pålegges større overvåking.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget støttes, dette er i tråd med Arbeiderpartiets fiskeripolitisk plattform

**841 Sterkere satsing på landbruket de kommende år
Finnmark Arbeiderparti**

Forslag:

Følgende tiltak og virkemidler må settes inn: 1. Rekrutteringstiltak med vekt på fagutdanning, praksis ute på gårdene og opplæring i bruk av datateknologi. 2. Bedre investeringsordninger for bønder under 35 år. Satsen for tilskudd til utbygging må heves til 50 % av kostnadsoverslag. 3. En bedre, mer effektiv og miljøvennlig arealbruk. Husdyrbruk bør sikres arealer nær driftsbygningene. Dette av hensyn til innmarksbeite, spredning av husdyrgjødsel og transport av gressavling.

Begrunnelse:

Landbruket har stor betydning for bosetting, arbeidsplasser og den samlede verdiskaping i Finnmark. Landbruket sørger for god matvareberedskap og andre samfunnsverdier som åpent kulturlandskap og tradisjoner innen laksefiske, jakt og fangst. Meieriene i Finnmark lager produkter som selges over hele

landet til dagligvarekjeder og industri basert på kvalitetsmelk fra Finnmark. Produksjonen av sauekjøtt og storfekjøtt er i god utvikling. Kunnskaper om jordbruksdrift er en viktig forutsetning for å kunne lykkes som bonde. Men også tidsriktige og gode fjøsbygninger og tilstrekkelig med jordbruksarealer i drift er helt nødvendig. Som et eksempel kan man peke på Tana, som har mange unge bønder, men fortsatt er gjennomsnittsalderen noe over 50 år. Vi må få flere ungdommer til å satse på jordbruk. Mange driftsbygninger oppfyller ikke fremtidens krav. Fornyelse er nødvendig for disse eller det må bygges nytt.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Det er i tråd med Aps landbrukspolitiske plattform å legge til rette for teknologiutvikling, kompetanse og kunnskap i landbruket. Det er også bred enighet om å iverksette til tak for å redusere klimautslippene i landbruket, bl a må det utredes investeringsordninger som kan stimulere til dette. Ap har fremmet forslag om dette ifm alt. budsjett og det vil også være et tema når landbruksmeldingen kommer til behandling i Stortinget våren 2017.

846 Kartlegge mineralressurser i nord Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

Staten må avsette ressurser til å intensivere kartlegging av Norges mineralressursene i nord. Det etableres et offentlig eid mineralselskap etter statoilmodellen for å sikre nasjonal kontroll med utviklingen innen mineral industri.

Begrunnelse:

Satsingen på mineral/malm industrien er gått tilbake siden regjeringsskiftet i 2013. Kartlegging av Norges mineral/malm forekomster var fra 2011 til 2015 avsett med 100 millioner. Det er pr i dag ikke videreført midler for denne aktiviteten, og det er enda store arealer av Norges land der verdien iberget ikke er kartlagt. Vi som land forbruker store deler av verdens mineralressurser, men produserer bare en brøkdel selv. Ressursene ligger flere plasser i det vidstrakte Norge og ved leting og utnyttelse av forekomster vil dette medføre mange arbeidsplasser, spesielt i lokalsamfunnene. Den politiske jobben for bergindustrien er viktig. Det er viktig å få lokalpolitisk interesse for næringen, og synliggjøre at bergverk er en bransje som har høyt fokus på miljø og interessenter. I Nord-Norge har vi også en utfordring med å skape en god og rett dialog med urbefolkningen og reindriftsnæring. Vi må skape en felles forståelse av nødvendigheten av arealbruk for begge næringene. Det er vår tro at dersom en konsekvensutredning forteller om store miljøskader, små ringvirkninger eller annet som viser at regnestykket som sådan blir negativt, vil de fleste forstå at en kommune sier nei.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet ønsker å satse på mineralnæringen i Norge, særlig gjennom tiltakene fra mineralstrategien, herunder særlig økt kartlegging. Vi har fulgt opp dette i alternative budsjetter gjennom å øke bevilgninger til NGU. Vi vil våren 2017 fremme et forslag om et nytt løft for mineralnæringen til Stortinget. Det offentlige ved NGU, Direktorat og eksempelvis fylkesgeologer har en avgjørende rolle i kartlegging og forvaltning, mens vi derimot ser det som private selskapers rolle å drive aktiviteter som utvinning, markedsføring, transport og foredling. Vi vil sikre at både fellesskapet og næringens interesser er best mulig ivarett.

849 Innføre en kommunal arealavgift fra oppdrettsnæringen Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

Det innføres en arealavgift knyttet til oppdrettsnæringen snarest. Inntektene fra arealavgiften må gå direkte til vertskommunene for oppdrettsanlegg for å sikre lokal samfunnsutvikling.

Begrunnelse:

En rekke kommuner langs norskekysten stiller arealer til disposisjon for oppdrettsnæringen og bidrar derfor til økt verdiskapning i laksenæringen. Det er den enkelte kommune som tar risikoen i forbindelse med den økte forurensningen, sykdomstrusselen og rømningsfaren knyttet til oppdrettsanleggene. Alle disse faktorene kan ødelegge og forstyrre den biologiske balansen i fjordene og også være en trussel mot villaksstammen. I perioden 2006 – 2010 viser tall fra Kontali Analyse AS at næringen hadde ett samlet resultat på hele 23,7 milliarder. Dette tilsvarer ett samlet gjennomsnittlig resultat før skatt på 20%. I samme periode ble det utbetalt utbytte til eierne på nær 6,3 milliarder. Dette viser at næringen kunne tålt en arealavgift minst på skotsk nivå – som utgjør 17 øre/kg. I samme periode ville en slik avgift utgjort ca. 640 millioner, tilsvarende 2,7% av det samlede overskuddet. På bakgrunn av dette innser flere, både blant politikere og aktører innenfor næringen at vertskommunene må få en rimelig andel av verdiskapningen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Da havbruksmeldingen ble behandlet i Stortinget våren 2015, foreslo Ap at det skulle innføres en arealavgift for oppdrettsnæringen. Under behandlingen ble det imt inngått et kompromiss om å opprette et havbruksfond, der 80 % av inntektene fra årlig vekst og nye konsesjoner skal inngå i dette fondet. De resterende 20 % tilfaller staten. Av pengene som inngår i havbruksfondet, skal 70 % til kommunene, resten til fylkene. Siden det har vært liten vekst i næringen etter at fondet ble opprettet, er det foreløpig kommet lite penger til kommunene. Det er fortsatt et sterkt ønske fra kommunene om å se på en annen

modell, som kan gi mer stabile og forutsigbare inntekter til kommunene.

859 Statleg satsing på mineral Sogn og Fjordane Ap

Forslag:

Sogn og Fjordane Arbeidarparti ønskjer at vi får etablert ei statleg satsing på mineral slik at fellesskapet får større del i dei store mineralressursane vi har i berggrunnen vår

Begrunnelse:

Nasjonen har fått større del i avkastninga frå petroleumsressursane våre gjennom etableringa av Statoil. Sogn og Fjordane Arbeidarparti ønskjer at nasjonen no får større del i avkastninga frå mineralressursane. Ved å etablere eit «Statmin(eral)» og ved å gjennomføre mineralstrategien vedteken av Stoltenberg-regjeringa, vil vi få norsk deltaking i mineralutvinninga. Vi vil då og få eit selskap som både driv undersøking etter og utvinning av mineral, transport, foredling og marknadsføring av minerala. Gjennom etablering av eit slikt selskap vil fellesskapet få tilført store verdiar som kjem alle til gode.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet ønsker å satse på mineralnæringen i Norge, særlig gjennom tiltakene fra mineralstrategien, herunder særlig økt kartlegging. Vi har fulgt opp dette i alternative budsjetter gjennom å øke bevilgninger til NGU. Vi vil våren 2017 fremme et forslag om et nytt løft for mineralnæringen til Stortinget. Det offentlige ved NGU, Direktorat og eksempelvis fylkesgeologer har en avgjørende rolle i kartlegging og forvaltning, mens vi derimot ser det som private selskapers rolle å drive utvinning, markedsføring, transport og foredling. Eksempelvis har prisen på kobber vært redusert med nær 40% siden pristoppen i 2011. Denne type risiko overlates til private selskaper. Vi vurderer å foreslå en evaluering av mineralloven for å sikre at både fellesskapet og næringens interesser er best mulig ivarettatt.

871 Toppindusrisenter og virkemidler mot eksisterende industri. Buskerud Arbeiderparti

Forslag:

I Norge har vi en næringsstruktur med flest små og mellomstore bedrifter. Det foregår en sterk og rask utvikling i verden der en av de sterkeste driverne er IT og ny teknologi. Dette gir store muligheter for Norge. Vi kan ta nye ledende posisjoner dersom myndigheter og næringslivet spiller på lag. Både 3D printing, big data, tingenes internett, robotteknologi og automatisering er viktige stikkord for hva som skjer av teknologiutvikling i verden, som påvirker oss hver dag. I dag har vi sterke men små miljøer, som

også er spredd over store deler av landet. Derfor støtter Buskerud Arbeiderparti ideen fra Kongsberg Gruppen, om at det må etableres et nasjonalt toppindusrienter som kan styrke og binde kompetansen sammen. Toppindusrienteret må utvikles i samarbeid mellom industrien og staten, der staten må bidra med penger til infrastruktur til testfasiliteter. Dette vil ikke bare komme toppen til gode, men også floraen av små og mellomstore bedrifter. Arbeiderpartiet vil ha flere virkemidler ovenfor de etablerte industrilokemotivene. Tilgjengelig risikokapital for langsiktige industriprogrammer et viktig virkemiddel som må på plass. Det er et paradoks at mens vi bruker store ressurser på gründervirksomheter og etablering av nye bedrifter, er det for få virkemidler inn mot omstilling og utvikling av de eksisterende industribedriftene. All erfaring fra etablering av nye bedrifter er at gründere lykkes best der knoppskytingen skjer rundt store miljøer der industri, forskning og akademia samarbeider. All erfaring viser også at nye arbeidsplasser og produkter oftest skapes i de eksisterende industribedriftene. Derfor må vi få til næringspolitiske virkemidler som ivaretar begge deler.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har fremmet forslag om et toppindusrienter i Stortinget og bevilget penger på alternativt budsjett. Vi har også støttet forslaget om industrinære testsentre, "Norsk katapult". Vi har også styrket midlene til klyngeprogrammet, som gir støtte til bedrifter som ønsker å samarbeide om kunnskaps- og innovasjonsprosjekter. Risikokapital: Arbeiderpartiet har foreslått utredning av en garantiordning for investeringer i fastlandsindustrien og et nytt eierskapsinstrument hvor staten kan investere sammen med private i etablerte bedrifter. Det stemmer ikke slik det står i forslaget at det er få virkemidler for utvikling av etablerte bedrifter sammenlignet med grunderbedrifter. Eksisterende bedrifter kan utnytte en rekke ulike ordninger i Forskningsrådet og Innovasjon Norge. Det er meget få ordninger som er forbeholdt grunderbedrifter. Dette gjelder "etablerertilskudd" i Innovasjon Norge, pre-såknordningen og delvis Investinor. Investinor har også mandat til å investere både i etablerte virksomheter innenfor marin og skogsektorene.

913 Vekst i havbruk Hordaland Arbeiderparti

Forslag:

Det må sikres arealtilgang for vekst innan havbruk. Hordaland skal legge til rette for samordning av planarbeid mellom kommunar, interkommunale kystsoneplanar, og samstundes samordning av dei ulike fylkesvise forvaltningsnivå (Mattilsyn/ Fiskeridir/Fylkesmann/ Fylkeskommune/ Kystverket). Inntekter frå auka vekst i havbruk, må tilfalle kommunane der veksten kjem gjennom det nyetablerte Havbruksfondet.

Begrunnelse:

Naturressursene er grunnlag for en stor del av vår felles verdiskaping, og vil være svært viktige for nasjonen også i framtida. Dei store naturressursene tilhører fellesskapet. Utnyttelse av fellesskapets ressurser skal gi lokale ringvirkninger, og bidra til å utvikle bærekraftige lokalsamfunn. Det er avgjørende

at vi bygger solide nasjonale fagmiljøer og god infrastruktur over hele landet, samstundes som vi og må ha ein effektiv saksbehandling knytta til kystsonoplanarbeid i fylker og kommuner. Kunnskapsbasert forvaltningsvedtak og meir forskningsarbeid på kysten og i fjordane er viktige tiltak for å få auka vekst innan havbruk i Sogn og Fjordane.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Samordning mellom forvaltningsnivåer og tilsyn er noe som vil være positivt, men kan ikke peke på et fylke slik forslaget gjør. Forslag om havbruksfond er i tråd med etablert politikk, vedtatt i Stortinget. Intensjonen i forslaget støttes.

918 Næring Harstad Arbeiderparti

Forslag:

Dette er høringsnotater i forbindelse med programarbeidet i Arbeiderpartiet. Noen momenter som fremkom i forbindelse med de enkelte notater: • Styrke det regionale virkemiddelapparatet mot gründere, • Stille til disposisjon en større andel statlig risikokapital • Tilrettelegge for gode miljøer der gründere kan møte og lære av hverandre • Øke rammene for kommunale næringsfond

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har foreslått et regionalt akseleratorprogram hvor det offentlige matcher investeringer i tidlig fase. I denne perioden har vi også styrket bevilgningene til de regionale utviklingsmidlene med over 1 milliard sammenlignet med regjeringens forslag. Disse midlene disponeres av fylkeskommunen og brukes bla til å støtte nettverksaktivitet. Vi har ikke eksplisitt øremerket midler til kommunale næringsfond. Industriutvalget har tatt til orde for en statlig lånegarantiordning og en videreutvikling av såkornfondene.

**925 Pliktkommisjon - et falsum?
Troms Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet i Nord Norge er bekymret for at pliktkommisjonen på sitt høringsmøte i Hammerfest 5.september ikke ba om innspill på alle plikter kommisjonen skal behandle. Betyr dette at kommisjonen ikke følger bestillingen fra Stortinget? Alle pliktene handler samlet sett om å skape samfunnsmessig lønnsomhet og verdiskapning langs kysten, ikke bare lønnsomhet for et enkelt selskap. Denne forståelsen ligger også til grunn for at Stortinget valgte å sette ned kommisjonen. Vi krever at fiskeriminister Per Sandberg offentlig avklarer om pliktkommisjon følger mandatet fra Stortinget. Bakgrunn Leveringsplikten, aktivitetsplikten og bearbeidingsplikten er en pakke av tiltak for at trålere med leveringsplikt skulle sikre anlegg som bearbeider fisk, stabil råstofftilførsel. Dette handler om rederienes samfunnskontrakt. Begrunnelsen for at disse selskapene har fått dispensasjon fra Deltakerloven er at de skal skape ringvirkninger, aktivitet og lønnsomme arbeidsplasser til de tilgodesette industribedriftene. Stortinget ba i forbindelse med behandlingen av sjømatindustrimeldinga i juni 2016 om at det ble nedsatt en kommisjon og bad denne "om å se på hvordan intensjonen ved pliktene kan oppfylles". Videre sa Stortinget blant annet følgende: Komiteen viser til at det overordnede målet for pliktsystemet har vært å bidra til en lønnsom sjømatindustri som sikrer bosetting og sysselsetting i kystdistriktene. Komiteen mener bindingene mellom de ulike pliktene er så sterke at disse bør ses under ett, og at sjømatnæringen er så viktig for Norge at det krever varsomhet og solid faglig grunnlag for endringer. Komiteen mener derfor at både de økonomiske, samfunnsmessige og juridiske sidene bør vurderes nøye, samt hvordan endringer på en av pliktene vil påvirke resten av pliktsystemet. Komiteen støtter at det nedsettes en kommisjon, men mener mandatet til kommisjonen må være å se på pliktsystemet som helhet. Uttalelse: Nei til dobling av turistfiskekvoten Fiskeriminister Per Sandberg foreslår å øke mengden fisk turister får ta med seg ut av landet. I dag får turister maksimalt ta med seg 15 kilo fisk over grensen, men ifølge media foreslår fiskeriministeren å øke mengden til 30 kilo. I realiteten snakker vi om fiskefilet. Turistfiske er viktig for reiselivsnæringen i landsdelen, og skal være en sentral del av den nasjonale reiselivsstrategien. Det er likevel viktig å sikre at dette skjer innenfor bærekraftige rammer.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret viser til at pliktkommisjonen nå er ferdig med sitt arbeid. Fiskeriministeren har varslet at han 11. januar/februar kommer med sak til Stortinget om leveringspliktene, og Arbeiderpartiet vil da fremme forslag om at leveringspliktene og kystsamfunnene skal ivaretas, i tråd med den fiskeripolitiske plattformen. Når det gjelder saken om turistfiske, er også den ferdigbehandlet, og Stortinget støttet ikke forslaget om å øke kvoten til 30 kilo, så saken er ivaretatt.

**937 Forskning og utvikling av lakseoppdrett
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Det stimuleres til å iverksette forskning på og utvikling av landbaserte oppdrettsanlegg for laks.

Begrunnelse:

Etterspørselen etter Norsk laks er økende, mens tilbudet står på stedet hvil. Landbaserte oppdrettsanlegg vil gi mindre direkte belastning på miljøet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti støtter intensjonene i forslaget.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet støtter systemet med utviklingskonsesjoner i havbruksnæringen, hvor næringen får gratiskonsesjoner, mot at løsningen representerer en betydelig innovasjon og at resultatene deles med hele næringen. De første tillatelsene er gitt og flere prosjekter under utvikling. Det eksisterer mange løsninger for å øke bærekraftig produksjon i havbruket, landbaserte anlegg er kun én av mange mulige løsninger. Derfor ønsker vi ikke å begrense ordninger til å kun gjelde én teknologi. Intensjonen i forslaget støttes.

**938 Stopp salg av Staten Skoger sine eiendommer
Bjugn Arbeiderparti**

Forslag:

Stopp salg av statens skoger sine eiendommer. Konsesjonsloven må beholdes som den er i dag.

Begrunnelse:

Vi ser nå at Staten selger mer og mer av sine eiendommer til private «investorer». Dette gjelder f.o.f. eiendommer som i dag eies av Statens Skoger og dermed er det allmenheten som kan «bruke» disse til bl.a. rekreasjon. Innbyggerne i lokalsamfunnet kan i dag leie disse områdene til f.eks. jakt og fiske for en «billig» penge. Nå har vi eksempler på at private kjøper opp disse eiendommene til «privat leikeplass». Og vil gjøre profitt ved en eventuell utleie av jakt og fiske. Prisene vil sannsynligvis ligge på et nivå som den alminnelige innbygger ikke har seg råd til. I kjølvannet av dette er det nå også forsalg fra regjeringen på at en skal fjerne konsesjonsplikten. Dette for at private lettere skal kunne erverve seg eiendommer som i dag eies av Staten. Private kjøpere som i dag har kjøpt eiendommer av Staten og ikke fått konsesjon i den kommunen eiendommen ligger kan nå anke saken. Derved trenere den inntil en eventuell lovendring. Konesesjonsloven må beholdes som den er i dag.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør - Trøndelag Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslagene støttes. Arbeiderpartiet ønsker ikke å avvikle konsesjonsloven, og stemmer også mot privatisering av Statskog. Ifm behandlingen av Stortingsmeldingen om skog- og tremeldingen i januar 2017 fremmer Ap forslag om å stanse det pågående arronderingssalget i Statskog.

959 Gunstige betingelser for eksportretta sjømatindustri Ørland Arbeiderparti

Forslag:

Gunstige betingelser for eksportretta sjømatindustri

Begrunnelse:

I mange tiår har oljeindustrien betydd uhyre mye for norsk økonomi. I de kommende år vil andre næringer få større betydning enn de har hatt til nå. Sjømatindustrien vil i de kommende år utgjøre en langt mer betydningsfull del av de norske eksportnæringene. For at denne næringen skal vokse og utvikles videre er der nødvendig at den sikres gunstige betingelser for eksport

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør - Trøndelag Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Markedsadgang er viktig for fiskeeksporten og bedre betingelser vil være en sentral målsetning i handelspolitikken. Intensjonen i forslaget støttes.

1015 Forslag for å mykne opp genteknologiloven Arbeiderpartiets studentlag i Oslo

Forslag:

Genteknologiloven legger et unødvendig lokk over salg og distribusjon av genmodifiserte organismer (GMO) i Norge. Først er det viktig å påpeke at det er vitenskapelig konsensus om at GMO ikke er utrygt å spise i kraft av å være GMO. Dette innebærer at det ikke er nødvendig å regulere og ha en så streng godkjenningssordning på GMOer som man har i dag. Dette er blant annet fordi genmodifisering er et

verktøy, og dermed ikke noe som i seg selv innebærer fare, men heller noe som burde oppfordre til et mer individualisert syn på GMO, fremfor å se alle under ett. Videre så er det lite hensiktsmessig at Stortinget skal vurdere GMOer, ettersom de har lite kompetanse på feltet. I samme henseende er det også dermed hensiktsmessig å styrke Vitenskapskomiteen for Mattrygghet(VKM) og gi dem økt innflytelse på godkjenningsprosessen.

En så streng regulering av GMOer som vi har i dag har også flere uheldige konsekvenser. En av disse er at svært få internasjonale selskaper har kontorer i Norge, fordi markedet er så lite. En mindre streng regulering av GMOer vil mest sannsynlig føre til at flere internasjonale bioteknologifirmaer ønsker å opprette kontorer og laboratorier i Norge. Dette skaper arbeidsplasser, og åpner opp et felt som har et massivt potensiale.

Et annet aspekt av den strenge reguleringen av GMOer er at det koster veldig mye å utvikle en GMO (estimert til over en milliard kroner). Dette innebærer at det bare er de aller største firmaene som har råd til å gjøre dette, og dermed stenger man ute små firmaer. Hvis man går inn for en mindre streng regulering vil man dermed kunne få et oppsving i antall mindre firmaer. Dette skaper ytterligere flere arbeidsplasser, men legger også opp til mer innovasjon og flere gründere.

Man finner stadig nye genredigeringsverktøy. Sist ut er CRISPR, som ble oppdaget i 2013. Dette er et verktøy som innebærer at man nå kan redigere DNA med meget høy presisjon. Genmodifisering er dessuten et verktøy som erstatter de mer tradisjonelle avlsmetodene, som blant annet innebar å bruke strålekanon eller radioaktive stoffer for å fremme mutasjoner i målorganismen. Dette er metoder som er godkjent i dag, men som utgjør en større risiko enn GMO med tanke på bieffekter.

GMO har potensialet til å utgjøre et gode for samfunnet, spesielt hvis man slipper til mindre aktører på markedet. GMO kan gi oss mer næringsrik mat som holder lenger (gir dermed mindre svinn og søppel), og som gir bønder større avlinger og mindre jobb. Havforskningsinstituttet har nå greid å genmodifisere laks slik at de blir sterile. Dette kan sette en stopper for at oppdrettslaks som rømmer kan påvirke miljøet. Oppdrettslaksen vil dermed ikke kunne formere seg med villaks og kan dermed ikke påvirke bestanden av villaks. Et annet eksempel er poteter som er resistente mot tørråte. Tørråte er en plantesykdom som ødelegger mange poteter, og er den plantesykdommen det blir sprøytet mest mot i Norge med kjemiske soppmidler. Her ser man at genmodifiserte poteter blir langt mer motstandsdyktige enn poteter man har prøvd å avle frem til å være resistente mot viruset.

Mange GMO'er gir også større avlinger og kan ha lettere for å gro i områder som kan være vanskelig å dyrke andre arter på eller trenger mindre vann. Dette igjen betyr at mange U-land kan ha stor nytte av GMO'er, hvorav noen av disse allerede er på markedet. Disse blir allikevel ikke kjøpt av fattige bønder, fordi de vet at de da ikke får solgt avlingene sine til blant annet Europa. Dette holder dermed igjen utviklingen i U-land. En oppmykning av genteknologiloven vil ikke løse dette problemet, men det vil være et steg på veien.

Derfor håper vi at dere vil stemme for å mykne opp genteknologiloven.

Kommentar fra fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har hatt en restriktiv posisjon i GMO-spørsmål, hvilket også er i tråd med den norske befolkningens holdning til GMO. I henhold til genteknologiloven skal en rekke faktorer vurderes i GMO-spørsmål, inkludert etikk, samfunnsnytte og bærekraftig utvikling, i tillegg til helse- og miljørisiko. GMO er – på linje med en rekke andre miljøspørsmål – et teknisk og detaljert spørsmål. Det innebærer imidlertid ikke at det bør unndras folkevalgtes kontroll.

14	Innkomne forslag - Samferdsel	631
14	Vegstandard..... <i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	631 631
16	Dobbeltspor til Lillehammer, sammenkobling Gjøvikbanen- Dovrebanen.... <i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	631 631
30	Firefelts E6 til Lillehammer <i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	632 632
50	AP skal sikre dobbeltspor gjennom Vestfold..... <i>Sandefjord Arbeiderparti</i>	633 633
53	Klimavennlig transportsektor <i>Sandefjord Arbeiderparti</i>	633 633
54	Sørlandsbanen og Vestfoldbanen knyttes sammen..... <i>Sandefjord Arbeiderparti</i>	634 634
88	Jernbaneutbygging <i>Larvik Arbeiderparti</i>	634 634
101	Finansiering av samferdselsprosjektet <i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	635 635
102	Strategi for jernbane <i>Vefsn Arbeiderparti</i>	636 636
119	Bærekraftig finansieringsmodell for flytting av flystripen i Bodø..... <i>Bodø Arbeiderparti</i>	636 636
248	Samferdsel på Vestlandet..... <i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	637 637
268	Jernbaneutbygging og citylink-strekningene <i>Gjøvik Arbeiderparti</i>	638 638
274	Sats på bredbånd <i>Åmot Arbeiderparti</i>	639 639
284	Elektrifisering av Solør- og Rørosbanen <i>Våler Arbeiderparti</i>	640 640
285	Mer rettferdig bompengefinansiering <i>Sør-Fron Arbeiderparti</i>	640 640
290	Gjernbane Rovaniemi-Kirkenes <i>Sør-Varanger Arbeiderparti</i>	641 641
293	Bredbånd til alle <i>Jevnaker Arbeiderparti</i>	642 642
297	Bredbånd til alle – et statlig ansvar. <i>Snertingdal Arbeiderlag</i>	642 642
307	Bredbånd til hele folket..... <i>Nord-Fron Arbeiderparti</i>	643 643

308	Gjøvikbanen	644
	<i>Gran Arbeiderparti</i>	<i>644</i>
309	Helhet i utbygging av Riksveg 4	644
	<i>Gran Arbeiderparti</i>	<i>644</i>
325	Posten	645
	<i>Sunn dal Arbeiderparti</i>	<i>645</i>
333	Romeriksbanen	646
	<i>Skedsmo Arbeiderparti</i>	<i>646</i>
346	Trafikksikkerhetsarbeid	646
	<i>Stange Arbeiderparti</i>	<i>646</i>
349	Bredbånd	647
	<i>Stor-Elvdal Arbeiderparti</i>	<i>647</i>
372	Jernbane NORD	647
	<i>Levanger Arbeiderparti</i>	<i>647</i>
376	Sammenhengende utbygging av E 16	648
	<i>Nord-Aurdal Arbeiderparti</i>	<i>648</i>
393	Finansiering av fremtidige dobbeltspor	649
	<i>Ski Arbeiderparti</i>	<i>649</i>
394	Høyhastighetsbaner	649
	<i>Ski Arbeiderparti</i>	<i>649</i>
417	En god samferdselspolitikk er en forutsetning for et velfungerende samfunn	650
	<i>Asker Arbeiderparti</i>	<i>650</i>
436	Fortgang i Glommakryssing	651
	<i>Fet Arbeiderparti</i>	<i>651</i>
437	Bedre togtilbud på Kongsvingerbanen	651
	<i>Fet Arbeiderparti</i>	<i>651</i>
471	Byggingen av Romeriksbanen må fremskyndes	652
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	<i>652</i>
475	Nedgradering av Trondheimsveien til lokalvei	653
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	<i>653</i>
476	Tverrgående t-baneforbindelse i Groruddalen	653
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	<i>653</i>
477	Diagonal mellom Trondheimsveien og Østre Aker vei	654
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	<i>654</i>
486	654
	<i>Fagforbundet Arbeiderpartilag</i>	<i>654</i>

494	Meir satsing på breiband i distrikta	655
	<i>Førde Arbeiderparti</i>	655
508	Kommersialisering Flora Lufthavn	656
	<i>Florø Arbeiderlag</i>	656
509	Kystveg	657
	<i>Florø Arbeiderlag</i>	657
517	Samferdsel	657
	<i>Hedmark Arbeiderparti</i>	657
566	Ta tilbake jernbanen.....	658
	<i>Mandal Arbeiderparti</i>	658
567	Tilgodese de som er avhengig av bil.....	659
	<i>Mandal Arbeiderparti</i>	659
580	Rassikring	659
	<i>Sogn og Fjordane Ap</i>	659
616	Fleksibel veibruksavgift.....	660
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	660
649	Jernbane	660
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	660
650	Gods til bane og sjø	661
	<i>Kjelsås Arbeiderpartilag</i>	661
667	Elektrifisering av jernbanen	662
	<i>AUF i Hedmark</i>	662
673	Kollektivt skal lønne seg.....	662
	<i>AUF i Hedmark</i>	662
732	Utbedring av farled.....	663
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	663
733	person og godstransport på båt og jernbane	663
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	663
738	Fjerning av flyseteavgiften	664
	<i>Fra: Fredrikstad Arbeiderparti</i>	664
739	Avinor overtar Rygge.....	664
	<i>Fra: Fredrikstad Arbeiderparti</i>	664
774	Fond til vedlikehold av fylkesvegnettet	665
	<i>Fra: Sogn og Fjordane Ap</i>	665
784	Dobbeltspor gjennom Vestfold	666
	<i>Fra: Vestfold Arbeiderparti</i>	666
786	Sandefjord lufthavn.....	666
	<i>Fra: Vestfold Arbeiderparti</i>	666

828	Digital motorvei til hele landet	667
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>667</i>
844	Kystruta (Hurtigruta)	668
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>668</i>
851	Fornyning av førerkort	668
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>668</i>
852	Jernbane til Finnmark	669
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>669</i>
861	Utbygging breiband.....	670
	<i>Sogn og Fjordane Ap</i>	<i>670</i>
890	Samferdsel på Vestlandet.....	670
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	<i>670</i>
942	Jernbane	672
	<i>Ranheim Arbeidersamfunn</i>	<i>672</i>
943	Vegvesen.....	673
	<i>Ranheim Arbeidersamfunn</i>	<i>673</i>

14 Innkomne forslag - Samferdsel

14 Vegstandard Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

I alle vegprosjekter hvor årsdøgntrafikken tilsier at det skal bygges firefelts veg, skal dette gjennomføres uten kostnadskrevende mellomløsninger.

Begrunnelse:

Det er samfunnsøkonomisk krevende å bygge ut veger i flere etapper. Større og raskere utbygging vil føre til at flere vegprosjekter kan realiseres. Samtidig vil det gi økt trafikksikkerhet, da flere vegnett raskere får en vegstandard som står i forhold til den trafikkbelastningen den enkelte veg har.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Styret viser til at forslag 101 støttes, og mener at dette forslaget bedre fanger opp prinsippet om fullfinansiering og sammenhengende utbygging.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret deler intensjonen om at norske veier må planlegges på en måte som gjør kostnadseffektiv utbygging mulig. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

16 Dobbeltspor til Lillehammer, sammenkobling Gjøvikbanen- Dovrebanen Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

Ny Nasjonal Transportplan må inneholde fullføring av dobbeltsporet jernbane til Lillehammer innen 2025 og at en sammenkobling av Gjøvikbanen og Dovrebanen utredes med sikte på sammenkobling innen 2030.

Begrunnelse:

Utvikling av Hadelands- og Gjøvikregionene innen konseptet «Stor-Oslo Nord», det avanserte industrimiljøet på Raufoss, cybersikkerhetsmiljøet langs aksene Gjøvik-Jørstad-moen, en framtidrettet reiselivsutvikling i Lillehammer- og Gudbrandsdalsregionen og godstransport mellom sør-, øst-, nordvest-, midt- og Nord-Norge er avhengig av vesentlig oppgradering av jernbanen. Dobbeltsporet jernbane til Lillehammer må ferdigstilles innen 2025. Gjøvikbanen må rustes opp og koples sammen med Dovrebanen, både for å sikre Gjøvikbanens framtid og for å lette godstransport, der kapasiteten ligger langt under etterspørselen. Sammenkobling gir avgjørende føringer for Dovrebanestrekningen Moelv-Lillehammer. Derfor må utredning starte snarest. Stortinget vedtok i 2013 å utrede sammenkobling av Vestfoldbanen og Sørlandsbanen. Jernbaneverket følger opp vedtaket i prosjektet «Grenlandsbanen». Et tilsvarende klarsignal må gis for Gjøvik- og Dovrebanen ved neste NTP-revisjon.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslaget er urealistisk mht økonomi eller gjennomføring innenfor de foreslåtte tidsperspektiv. Styret viser til vedtak fra årsmøtet 2016 der vi går inn for utbygging av Intercity-triangelet til Lillehammer, Halden og Skien innen 2030. Videre heter det i vedtaket at det i forbindelse med byggingen av dobbeltspor til Lillehammer må planlegges for sammenkobling, og at utbyggingen av sammenknytningen av Gjøvikbanen og Dovrebanen bør skje når dobbeltsporet til Lillehammer er ferdig.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

**30 Firefelts E6 til Lillehammer
Lillehammer Arbeiderparti****Forslag:**

Riksveier må bygges ut sammenhengende slik at det ikke blir stående igjen flaskehals og at man får en kostnadseffektiv utbygging. Derfor må utbygging av firefelts E6 skje sammenhengende helt til Ensby (Øyer).

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet må bidra til at gode kommunikasjoner over hele landet som sikrer bosetting, vekst og utvikling. Samferdselsutbygging må effektiviseres. En sammenhengende utbygging vil bidra til en kostnadseffektiv utbygging, bidrar til bedre trafiksikkerhet og knytte landsdeler sammen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Styret støtter prinsippet om sammenhengende utbygging og viser for øvrig til forslag nr. 101 fra Lillehammer Arbeiderparti om prosjektfinansiering som også tar opp behovet for sammenhengende utbygging samt fullfinansiering av samferdselsprosjekter.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Vår regjering innførte i NTP for 2014-2023 ordningen med "særskilt prioriterte prosjekter" for å unngå flaskehals og sikre en sammenhengende standard. Den sittende regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

**50 AP skal sikre dobbelspor gjennom Vestfold
Sandefjord Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet forsøker å ri to hester i klimapolitikken. Både å fremme et grønt skifte, men også å sikre arbeidsplasser og utvikling i oljenæringen. Dette er kompliserte budskap å selge i en mediesituasjon som blir mer og mer basert på slogans, og mindre på utdyping. Skal man ha en motvekt til videre utvinning av olje så må vi ha en betydelig satsning på utbygging av kollektivtrafikken. I dag er det rimeligere å ta buss fra vestfoldbyene til Oslo, enn det er å ta tog. Og nåværende regjerings politikk skyver utbygging av dobbeltspor etter Tønsberg ut i det udefinerte tidsperspektivet. Det er uklokt.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet bør gå inn for å opprettholde tidligere fremdriftsplan for dobbeltspor gjennom Vestfold!

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Framdriftsplan for Inter City utbyggingen vil være et sentralt punkt i behandlingen av NTP 2018-2029. Høyre/FrP regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

**53 Klimavennlig transportsektor
Sandefjord Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet skal prioritere bruk av klimanøytral energi gjennom å stimulere å flytte gods over til skinner, mer transport sjøvegen, elektrifisering av skipstrafikken innenriks, utbygging av hydrogenstasjoner, flere offentlige ladeplasser, flytte kostnaden over fra kjøp til bruk av personbiler.

Begrunnelse:

For å kunne nå klimamålene må vi iverksette gjennomgripende tiltak. Det nytter ikke med noen få, men vi må ta et kritisk blikk på samfunnet vi lever i og gjøre tunge grep for å gjøre all bilkjøring klimanøytral. Det samme gjelder for innenriks skipstrafikk.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget er ivaretatt i forslag til partiprogram.

**54 Sørlandsbanen og Vestfoldbanen knyttes sammen
Sandefjord Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet vil ved revisjon av NTP prioritere utbygging av Vestfoldbanen slik at det mot slutten av langtidsperioden er planlagt sammenkopling av de to banene. Som ledd i dette arbeide vil det vurderes etablering av lokaltog i Vestfold

Begrunnelse:

Situasjonen nå er at det er tilnærmet full stop i planlegging og videre planlegging med å realisere dobbelspor gjennom Vestfold. Dette hindrer kommunen og tilrettelegge arealer som nå er båndlagt til mulige traseer gjennom fylket. Dette hindrer byutvikling i Vestfold som del av næringslivet og næringsutvikling i Oslofjord-regionen. Det er antydnet store samfunnsmessige positive konsekvenser ved at når dobbelspor er realisert knyttes de to banene sammen. Det vil gi kortere reisetid, mindre CO2 utslipp og god næringsutvikling.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

En slik sammenkobling som beskrives er ikke prioritert i gjeldende NTP. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

**88 Jernbaneutbygging
Larvik Arbeiderparti****Forslag:**

Inter City triangel fra Lillehammer til Skien utbygges. Utbyggingen bør skje så raskt som mulig og senest innen 2030.

Begrunnelse:

Det er ikke bare bybaner rundt storbyene som må/skal prioriteres. Det er viktig å forsere utbyggingen av

strekningen, særlig sett i et miljøperspektiv.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Framdriftsplan for Inter City utbyggingen vil være et sentralt punkt i behandlingen av NTP 2018-2029. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

101 Finansiering av samferdselsprosjektet Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

For å sikre rask, effektiv og sammenhengende utbygging av samferdselsprosjekter, må disse sikres fullfinansiering fra starten. Statens andel må bevilges i Statsbudsjettet på egen post som følges opp årlig, til prosjektet er gjennomført. Eksempel er jernbaneutbyggingen Oslo-Ski og vegutbygginger på E6 i Finnmark og E16 over Filefjell. Alternativt må nødvendig beløp bevilges til et fond som finansierer statens andel.

Begrunnelse:

Vi ser stadig at vedtatte utbygginger deles opp, utbyggingsorganisasjoner rigges ned og utbyggingstiden dras ut. Dette gjør prosjektene dyrere, utsetter nytteeffekten av investeringene og skaper unødvendig usikkerhet om fullføring av prosjektene. Eksempel vi ser i Oppland er E6 utbyggingen Ringeby-Otta. Det er ikke noe å vinne med å la private forskuttere finansieringen gjennom OPS. (Offentlig privat samarbeid). Evaluering av disse prosjektene viser at dette blir dyrere for Staten. Erfaringen fra OPS er likevel at det kan ligge en gevinst i at entreprenørene også pålegges vedlikehold av den utbygde strekningen, i en periode. Derfor bør dette også være et tiltak som benyttes i andre prosjekter. Utbyggingsorganisasjonene i Jernbaneverket og Statens vegvesen må gjøres svært byråkratiske og effektive. Statlig reguleringsplan må benyttes i langt større grad enn nå, der det drar ut med planavklaringer.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Generelt sett er det i dag få eksempler på at igangsatte prosjekter ikke får de midler de trenger for rasjonell anleggsgjennomføring. Men det kan være problemer knyttet til overgangen fra den ene

parsellen til den andre, hvor det ideelle er at mest sammenhengende utbygging av hele strekninger. Lang planleggingstid er en utfordring i sektoren, men det løses neppe med vesentlig økt bruk av statlig plan.

102 Strategi for jernbane Vefsn Arbeiderparti

Forslag:

Det må lages en offensiv og framtidsrettet strategi for jernbaneutbygging i hele Norge. Et overordnet mål må være å flytte gods fra vei og over til bane og sjø. Da må jernbanen bygges ut med flere krysninger og forlenges nordover i landet. Jernbanen må også gjøres mer miljøvennlig og dagens diesellokomotiv må erstattes. Den eksisterende jernbanen, spesielt i Nordland, må også sikres bedre mot dyretragedier.

Begrunnelse:

For at man skal flytte gods fra veiene må jernbanenettet bygges ut i større grad. Jernbane i den nordligste delen av landet vårt har vært et tema i mange tiår, nå er tiden inne for å lage strategien som bygger ut jernbanen også i nord.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslaget støttes med unntak av forlengelse av jernbanen nordover. Nordland Arbeiderparti har i sitt program innenfor nasjonale satsinger prioritert Ofotbanen. Nordlandsbanen/Dunderlandsbanen, E6/E10, nærskipfart, havner, farleder, samt øst-vestgående transportleder.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret deler intensjonen om en helhetlig plan for jernbaneutbygging. Ambisjonen om å gjennomføre godstransporten på en så klimanøytral, sikker og kostnadseffektiv måte som mulig anses ivaretatt i utkastet til partiprogram.

119 Bærekraftig finansieringsmodell for flytting av flystripen i Bodø Bodø Arbeiderparti

Forslag:

1. Det må utvikles en finansieringsmodell for flytting av flystripen i Bodø som inneholder fremtidig inntekspotensiale for salgbare arealer. Avinor får totalansvar for gjennomføring av arbeidet. 2. Kostnader til flyttingen forskutteres gjennom bevilgninger over statsbudsjettet i perioden 2017-2021 slik at planlegging av arbeidet kan starte i perioden.

Begrunnelse:

Det er nødvendig å få på plass nødvendig og reell finansiering av flyttingen av flystripen så snart det lar seg gjøre, samt etablere en finansieringsmodell som er bærekraftig over tid.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret deler intensjonen om at det bør vurderes bærekraftige finansieringsmodeller i tilfeller hvor eksisterende flyplasser planlegges og flyttes.

248 Samferdsel på Vestlandet Arbeiderpartiet i Bergen

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: • Få på plass en bymiljøavtale for Bergen med 70 % statlig andel • Prioritere utbygging og drift av kollektive trafikkmidler, gang- og sykkelveier • Legge til rette for flere innfartsparkeringsplasser ved hovedinnfartsårene. • Arbeide for rimeligere billettpriser til kollektivtransporten • Innføre miljødifferensierte bompenger og lav- og nullutslippsoner, samt øke bomtakstene på dager med høy luftforurensing • Legge til rette for elektrifisering av havner • Styrke satsingen på person og godstransport gjennom prioritering av intercityløsning til Voss og Ringeriksbanen • At kommunene regulerer mest mulig sammenhengende kollektivfelt på innfartsårene til byene for en mer kompakt byutvikling, i form av bybane, tog eller prioriterte busskorridorer. • At det satses på en miljø og klimavennlig bybane til sjøs mellom byene og omegnskommunene/sentra. • Arbeide for at E134 Haukelifjell blir en av de fremtidige hovedforbindelsene mellom øst og vest • At staten utvikler sine virkemidler slik at det kan brukes for å fremme utbygging av felles infrastruktur i fortettningsområder i byene • Kollektivsatsing og boligforsyning må sees i sammenheng, det er viktig at det legges til rette for tilgang på boliger med variert størrelse og kostnad.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet ønsker et trygt, effektivt og miljø- og klimavennlig transportsystem for regionen som helhet, med gode kommunikasjonslinjer til regionsentre på Vestlandet og til andre landsdeler. En bærekraftig utvikling i byene er en forutsetning for å nå Norges klimamål. En målsetning for bl.a. Bergen er å redusere klimagassutslippene med 50 % i perioden 1991-2030. Dette betyr at fotgjengere, syklist, buss og bane skal ha prioritet fremfor privatbilen. Veksten i transportbehovet i byene må løses ved kollektivtransport, sykling eller gange. I tilknytning til sentrale bybanestopp og bussterminaler vil Arbeiderpartiet bygge rikelig med innfartsparkeringer både for bil og sykkel. Motorisert transport skal i størst mulig grad utføres av nullutslippskjøretøyer, mens fossilbiler og tunge kjøretøyer på diesel fases ut. Kollektivtilbudet i Bergen må bygges ut og takstene holdes lave. Arbeiderpartiet vil arbeide for økt statlig finansiering til utbygging og drift av kollektive transportmidler. Statens andel, som i perioden fra 2002-2015 har vært på 15 %, bør økes til 70 % for å gi rask utbygging av bybane, sykkel- og gangveier. Arbeidet med en bymiljøavtale for Bergen må forseres. Det er behov for store investeringer i årene som kommer med bybanen til Fyllingsdalen og Åsane, videreutvikling av gå- og sykkelbyen, Nyborgtunnelen og Ringvei øst. Vi må arbeide for gjennomføring av tiltakene i neste rullering av NTP. Bergen trenger fleksible permanente virkemidler og strakstiltak for å bedre luftkvaliteten, særlig i kalde og tørre perioder. Ved siden av tidsdifferensierte bompengesatser og flerdobling av taksten på dager med høy luftforurensing, vil Bergen også innføre miljødifferensierte bompenger og etablere lav- og nullutslippsoner. Arbeidet med å elektrifisere havnen må prioriteres og skip må vises bort fra havnen ved høy forurensing. Arbeiderpartiet vil styrke togets konkurransekraft både på person- og godstransport,

med en raskere togforbindelse vest-øst. Med intercityløsning til Voss og Ringeriksbane vil Bergensbanen med en reisetid ned mot 4 timer bli konkurransedyktig med fly på strekningen Bergen-Oslo. Moderniseringen av Bergensbanen vil også styrke jernbanens konkurransekraft i godsmarkedet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret deler intensjonen i forslaget. Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

268 Jernbaneutbygging og citylink-strekningene Gjøvik Arbeiderparti

Forslag:

Når det gjelder videre jernbaneutbygging i Norge, tar Arbeiderpartiet initiativ til utredning og utbygging av citylink-banene parallelt med utvikling av ytre Intercity-strekningene.

Begrunnelse:

Intercitytenkningen har stor oppslutning samferdselspolitisk og derfor en sterk stilling i Nasjonal Transportplan hva angår målsettinger og satsing. Fullføring av dette jernbanekonseptet er imidlertid svært kostnadskrevende, og realiseringen må skje over mange år. Spesielt vil det ta lang tid å få realisert alle ytre IC-strekningene. I denne lange realiseringsperioden fortsetter samfunnet sin utvikling med befolknings- og næringsvekst i regionene nærmest Oslo hvor det også er andre kritiske jernbanestrekninger som trenger et løft for å betjene samfunnet på en effektiv og tidsriktig måte. Ikke minst taler klimapolitiske hensyn for at veksten i bilismen bør reduseres til fordel for persontogtrafikk, aller helst også fulgt av tilsvarende overgang når det gjelder godstransport. En fellesbetegnelse på jernbanestrekningene nærmest Oslo utenom IC-strekningene er "grenbanene" eller med den lanserte betegnelsen "citylink" (Kongsvingerbanen, Spikkestadbanen, Hovedbanen til Eidsvold, Gjøvikbanen og Kongsbergbanen). Disse sistnevnte strekningene frakter svært et stort antall mennesker hver dag i arbeidspendling og og annen trafikk. Disse strekningene trenger å få sin opprustning parallelt med satsingen på ytre-IC. De faglige, samfunnsøkonomiske og klimamessige begrunnelsene for dette er svært sterke og er vel dokumenterte i ulike utredningsarbeider. I kortform er essensen at såvel total samfunnsøkonomisk nettonytte som reduksjon i CO2-utslipp er klart større per krone investert enn tilsvarende for ytre IC. Dette tilsier at den nasjonale jernbanestrategien må baseres på prinsippet om "ha to tanker i hodet samtidig" med parallellarbeid på de to jernbanekonseptene/-nettverkene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Stortinget har ved behandling av Nasjonal Transportplan, slått fast at InterCity fra Oslo til Halden, Skien og Lillehammer skal bygges ut med dobbeltspor innen 2030. Dette må følges opp med nødvendige bevilgninger i årene framover. Under disse forutsetningene, støtter styret at det samtidig må gjøres investeringer og tiltak som gir store samferdselsgevinster på «grenbanene».

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret deler intensjonen i forslaget. Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

**274 Sats på bredbånd
Åmot Arbeiderparti****Forslag:**

Det gjennomføres en bredbåndsreform i Norge for å sikre fiberbredbånd til alle hustander i landet.

Begrunnelse:

Det er et stadig økende behov for høyhastighetsbredbånd i hele landet. Den teknologiske utviklingen er formidabel og bruken av skytjenester og streamingtjenester øker stadig. I mange deler av landet i dag er det ikke mulig å få tilfredsstillende bredbåndskapasitet for å sikre en moderne infrastruktur som kan overta for den etterhvert ikke tilfredsstillende ADSL-standard mange har i dag. Behovet for en betydelig kapasitetsøkning i hjem er viktig, i en tid hvor vi ser at bredbåndstjenester utvikler seg og vi ser at smarte hjem og velferdsteknologi blir en stadig større del av vårt liv. I tillegg ser vi at moderne næringer i stadig større grad har behov for høykapasitetsbredbånd, noe som i dag ekskluderer deler av landet som etableringssteder for lokale gründere og bedrifter. Det er behov for en nasjonal bredbåndsreform, som et stort infrastrukturprosjekt hvor man avsetter midler og samarbeider på tvers av tilbydere, staten og kraftselskapene om å tilgjengeliggjøre fiberbredbånd i alle deler av landet, som kan overta for dagens kobbernett.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget anes som ivaretatt i forslag til nytt partiprogram.

**284 Elektrifisering av Solør- og Rørosbanen
Våler Arbeiderparti**

Forslag:

Vi må ha full fokus på å elektrifisere hele Solør- og Rørosbanen snarest mulig.

Begrunnelse:

Dagens regjering foreslår en del-elektrifisering av Røros- og Solørbanen, og denne løsningen mener vi er uaktuelt. Vi må derimot tenke helhetlig for å løse utfordringer som trafiksikkerhet, få til en skikkelig beredskap og gi større muligheter for næringslivet. En elektrifisering vil kunne føre mer gods over på bane. Ved en eventuell bygging av en større godsterminal i sørfylket i Hedmark, vil dette være et løft for både miljø og trafiksikkerhet. Solørbanen fyller også en rolle som forbindelsesbanen for øvrig godstrafikk mellom Østlandet og Trøndelag over Rørosbanen. Ved driftsavbrudd på Dovrebanen er Solørbanen en viktig rute for å lede om trafikken.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

**285 Mer rettferdig bompengefinansiering
Sør-Fron Arbeiderparti**

Forslag:

Bomsatsene må fastsettes på et nivå slik at det ikke koster mere pr. km på strekninger i distriktene enn på sammenlignbare strekninger i bynære strøk.

Begrunnelse:

Begrunnelse: På landsbygda er det ikke alternativ til bruk av egen bil. Kollektivtransport er sjelden et realistisk alternativ. Det er større avstander og den enkelte må kjøre lenger for dekke daglige behov. Stamvegnettet brukes av alle, men det er lokalbefolkninga som er tvunget til å bruke vegene daglig. Høye bomsatser for lastebiler virker negativt for bedrifter på bygdene i forhold til bedrifter i bynære strøk.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Store deler av staten og fylkenes bompengainntekter kommer fra bomringer rundt de store byene. Det er et viktig poeng at det i distriktene ofte ikke er noe alternativ til bilen. I utkastet til partiprogram foreslås det å utrede fleksibel veibruksavgift som kan bidra til mer reell differensier i kostnader.

290 Gjernbane Rovaniemi-Kirkenes Sør-Varanger Arbeiderparti

Forslag:

Jernbane Rovaniemi- Kirkenes Arbeiderpartiet ser en etablering av en jernbane mellom Rovaniemi- Kirkenes som et viktig Nor Norge og Barents prosjekt. Etablering av en slik jernbaneforbindelse mellom Rovaniemi og Kirkenes med påfølgende seilingsrute gjennom nordøstpassasjen, vil kunne revolusjonere godstransporten mellom Europa, Nordvest Russland og Asia. Banen vil også kunne bety vekst i turistnæringen i Nord Norge. Med denne jernbanen vil Barentsregionen bindes sammen på en effektiv, miljøvennlig og hensiktsmessig måte. Norge må søke samarbeid med de involverte lands myndigheter for å løfte dette prosjektet videre.

Begrunnelse:

Dette er et viktig internasjonalt prosjekt som Arbeiderpartiet må jobbe aktivt med. En slik jernbane vil ha stor betydning i Nord-Norgessammenheng og for Øst-Finnmark spesielt. Den tidligere finske statsministeren Paavo Lipponen mener dette er en "missing link" i EU-nettverket og at EU bør sikre tilgang til havet i Arktis ved å bygge jernbane mellom Finland og Kirkenes. Lipponen mener at EU må anerkjenne den økende betydningen av Arktis og ta en rolle som en stormakt i regionen. Han kaller Kirkenes "Det nordlige Rotterdam" og at havnen i Kirkenes er sentral både for fremtidig gasseskport fra Yamal, eksport av fisk til Asia, mineraler og oljeomlastning. Finnene savner et norsk trykk på jernbane Rovaniemi-Kirkenes. Og EU er en potensiell aktør finansielt dersom man får en bilateral forankring. Finland og EU utreder nå i tillegg en undersjøisk tunnel for tog fra Helsinki og til Tallinn som vil gi en utvidelse av mulighetene. For en slik fremtidssatsning som denne jernbanen vil være, er det ikke grunn til å avskrive den pga. at gruveindustrien har utfordringer i dag. Vi mener i tillegg til de nevnte områdene at en slik jernbane kan ha enorm betydning for reiselivet. Visit Arctic Europe er et interregprosjekt til 55 mill kroner hvor kommunikasjon er topp prioritert. I Finsk Lapland er det 400.000 besøkende turister per år, mens det i Øst-Finnmark er rundt 150.000. Disse besøkene er helt adskilte i dag, og her det et stort potensiale å utnytte. En slik arktisk jernbane kan i tillegg være en attraksjon i seg selv.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

**293 Bredbånd til alle
 Jevnaker Arbeiderparti**

Forslag:

Legge til rette for utbygging av bredbånd i hele landet med god kvalitet. Alle skal ha tilgang til bredbånd med god kvalitet innen år 2020. For å oppfylle en så ambisiøs fremdriftsplan så må bevilgningene over statsbudsjettet, til utbygging i de områdene som de kommersielle aktørene ikke finner det lønnsomt å bygge ut i, økes kraftig.

Begrunnelse:

Oppland er dårligst i landet med en medianhastighet på 15,4 mbit/s. Dette svekker fylkets konkurransevne og fremtvinger pendling og fraflytting fra fylket. Vi mener at en slik skjevhet vil være konkurransevridende, være distriktsfiendtlig, innebære dårlig miljøpolitikk, og være i strid med ønsket om et levende lokalmiljø som har ambisjoner om vekst og utvikling. Utbyggingen av bredbånd vil være helt avgjørende for at vi skal kunne ta del i den teknologiske utviklingen i tida fremover, en utvikling som går stadig raskere. Dette igjen er helt avgjørende for å bevare vår konkurransekraft og for å bevare bosettingen i hele landet. Det at vi kan jobbe fra nær sagt hvor som helst i landet vil også gi svært positive sosiale effekter og ikke minst også store klimagevinster. Vi mener at samferdsel og kommunikasjon er offentlige oppgaver og at det derfor tilligger staten å sørge for like konkurransevilkår. Det må jobbes for at alle i Norge skal få tilgang til et godt bredbånd, enten fast eller mobilt. Det må bevilges støtte til og bygges ut bredbånd i distriktene slik at det oppnås en medianhastighet på minst 100 mbit/s.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Styret er meget sterkt opptatt av at den nasjonale tilskuddsordningen til bredbåndsutbygging styrkes betydelig, slik at utbyggingen kan skje i et langt høyere tempo enn i dag. Styret mener likevel at det for krevende å kunne fullføre denne målsettingen innen 2020. Styret viser til støtten til forslag nr. 307 fra Nord-Fron Arbeiderparti og nr. 297 fra Snertingdal arbeiderlag.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget er i tråd med gjeldende politikk, eksempelvis bredbåndsutbyggingen i Arbeiderpartiets alternative budsjett i inneværende stortingssesjon samt utkast til partiprogram.

**297 Bredbånd til alle – et statlig ansvar.
 Snertingdal Arbeiderlag**

Forslag:

Staten bidrar til at innbyggere i hele landet får tilbud om moderne bredbåndløsninger.

Begrunnelse:

I dagens samfunn er alle like avhengige av å ha rask og sikker tilgang på nett. Det er like viktig som strømtilførsel og veier. Markedet fungerer i tettbygde strøk, der står selskapene i kø med tilbud. Det gjør det ikke utenfor sentra, i store deler av landet vårt er mulighetene for nett-tilgang dårlige eller helt fraværende. Myndighetene har selv en forventning om at flere og flere tjenester skal utføres digitalt, da må det være en selvfølge at staten tar ansvar for at innbyggere i hele landet skal ha akseptable løsninger.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Se også støtten til forslag nr. 307 fra Nord-Fron Arbeiderparti.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget er i tråd med gjeldende politikk, eksempelvis bredbåndsutbyggingen i Arbeiderpartiets alternative budsjett i innværende stortings sesjon samt utkast til partiprogram.

**307 Bredbånd til hele folket
 Nord-Fron Arbeiderparti****Forslag:**

Det bør settes av 1 milliard kroner til å bygge ut bredbånd i hele Norge. Investeringa skal gjennomføres innen 2020.

Begrunnelse:

For både bosetting, næringsliv og tilrettelegging for fritidsboliger må det til en mye sterkere satsing på bredbånd, spesielt i områder der ikke kommersielle aktører bygger ut. Skal vi lykkes med at flere skal bo og arbeide i hele landet er bredbåndsutbygging et av de aller viktigste virkemidlene. Behovet og forventningene til god dekning, rask opp- og nedlastning er stadig økende, og bredbånd er en viktig del av denne infrastrukturen. Befolkningens bruk av elektronisk kommunikasjon har de senere årene økt drastisk. Derfor er også forventningene til hvor, når og til hvilken hastighet det er mulig å benytte elektronisk kommunikasjon, fortsatt er stigende. Med regjeringens beskjedne satsing på utbygging av bredbånd vil det åpne for et digitalt classeskille mellom de deler av landet som ikke har tilgang til elektronisk kommunikasjon overalt og alltid, og de som har det. God bredbåndsutbygging er også helt nødvendig for å møte de kommunikasjonsutfordringene som har oppstått ved store ulykker og naturkatastrofer.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Se styrets kommentar til forslag nr. 293 fra Jevnaker Arbeiderparti.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget er i tråd med gjeldende politikk, eksempelvis bredbåndsutbyggingen i Arbeiderpartiets alternative budsjett i inneværende stortingssesjon samt utkast til partiprogram.

**308 Gjøvikbanen
Gran Arbeiderparti****Forslag:**

Gjøvik-banen må snarest mulig få timesavganger fra/til Gjøvik. Dette krever nytt banelegeme, oppgraderte stasjoner, sikker strømforsyning, krysningsspor og nytt vognmateriell. Investeringsmidlene må økes inneværende programperiode og prioriteres i neste NTP. Det må gjennomføres et planarbeid for å avklare hvordan Gjøvikbanen skal føres ut av Oslo. Overordnede planavklaringer må foreligge som grunnlag for NTP 2018-2027.

Begrunnelse:

Begrunnelse: Banelegemet til Gjøvikbanen er fra 1900 og de påfølgende årene og må nesten betraktes som en museumsbane. Persontrafikken fra Gjøvik/Hadeland og inn til Oslo er større enn tilsvarende på østsida av Mjøsa. Dessverre har kjøretida økt siden 1980-tallet, og ført til økt biltrafikk på R4. Dette skyldes svingete og slitt banelegeme, utdatert vognmateriell og manglende krysningsspor/godstrafikk på Bergensbanen. I tillegg er strømforsyninga nord for Jaren stasjon utilstrekkelig til kjøring av flere vognsett samtidig. Gran Arbeiderparti ber Arbeiderpartiet ta Gjøvikbanen fram fra «glemselen» og prioritere å gi Stor-Oslo Nord en jernbanestruktur som både avhjelper bosetningspresset på Oslo og gir positive impulser til økt bosetning/ etablering av arbeidsplasser langs Gjøvikbanen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Styret understreker behovet for en styrking av jernbanetilbudet fra Oslo og ut i regionene. Når det gjelder enkeltstrekninger som Gjøvikbanen og Intercity, så vises det til styrets kommentar til forslag nr. 268 fra Gjøvik AP.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

**309 Helhet i utbygging av Riksveg 4
Gran Arbeiderparti****Forslag:**

Riksveg 4 fra Lunner grense til Jaren nærmer seg slutføring. Lunner grense til Roa står foreløpig på vent. Statens vegvesen foreslår oppgradering fra Sandvoll til ny trasé forbi Amundrud. Gran Arbeiderparti ber om at Statens vegvesen framskynder utbygging av R4 forbi Lygna til trefelts veg i nord

slik at bominnkrevning legges nord for skisenteret.

Begrunnelse:

Begrunnelse: Statens vegvesens begrunnelse for oppgradering nord for Sandvoll, er fordeling av bominnkrevningen fordeles til to snitt; ett på grensa mellom Lunner/Gran og ett sør for Lygna. Gran Arbeiderparti krever at en bom nord for Jaren sees i sammenheng med utbedring av R4 forbi Lygna. Denne strekningen har dårlig standard og er ulykkesbelastet. Lygnaområdet med skisenteret er et meget brukt utfartssted for befolkningen på Hadeland, og en bomplassering sør for Lygna sees som urettferdig og vil være en unødig hindring i et folkehelseperspektiv. R4 må også bygges ut i Akershus og Oslo og er i dag en irriterende trafikkpropp og ulykkesbelastet

Kommentar fra Fylkespartiet:

Styret viser til forslag nr. 101 fra Lillehammer Arbeiderparti. Styret understreker behovet for trygge veger med stor nok kapasitet for å ta unna for økende trafikkmengder. For å få rask effekt av investeringer, må utbyggingsprosjektene bygges sammenhengende og sikres fullfinansiering. Bomplasseringer må ivareta lokale hensyn for å unngå at noen får en urimelig belastning.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

**325 Posten
 Sunndal Arbeiderparti**

Forslag:

Reversere privatiseringen av posttjenestene våre.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Ingen av forslagene til landsmøtet fra Sunndal Arbeiderparti har med begrunnelse. Flere av forslagene kan forstås i flere retninger. Styret velger å forstå at forslagsstiller ønsker en ny politikk til gunst for mindreårige asylsøkere enn det dagens regjering står for.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet var imot innføringen av EUs tredje postdirektiv. Etter valget i 2013 besluttet H/ Frp

regjeringen at direktivet skulle innføres, noe det ble flertall for i stortinget i 2015. Da postloven kom, var svært opptatt av at det fortsatt må finnes gode løsninger for avisombæring og medisiner. Posten skal være et fellesskapsansvar og være i stand til å sikre gode posttjenester for hele landet, og til å ta i bruk og utvikle ny teknologi

**333 Romeriksbanen
Skedsmo Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil etablere Romeriksbanen som en kapasitetssterk baneløsning via Ahus til Lillestrøm og Kjeller. Konseptvalgutredningen må favne bredt og søke løsninger som kombinerer dekning av både Oslorettet og lokalt transportbehov.

Begrunnelse:

Vedtatt langtidsplan for Forsvaret viser at militær aktivitet på Kjeller vil opphøre. Utvikling av flyplassområdet vil derfor bli en stor oppgave for Skedsmo kommunen. Bygging av Romeriksbanen er et nødvendig infrastrukturtiltak for å løse framtidig transportbehov. Skedsmo Arbeiderparti vil derfor på nytt fremme forslaget for å holde trykket oppe på saken.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

**346 Trafikksikkerhetsarbeid
Stange Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil arbeide for at trafikksikkerhetsarbeid blir en del av valgfagtilbudet som gis i ungdomsskolen.

Begrunnelse:

Trafikkopplæring bør foregå allerede fra 8.klasse på ungdomsskolen og være en naturlig del av pensum i hele skolegangen. Dette er en viktig faktor i holdningsskapende arbeid blant unge. Føreropplæring bør integreres som en naturlig del av trafikkopplæringen, fortrinnsvis i samarbeid med etablerte kjøreskoler.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Anses ivaretatt av programutkastet: "Øke antallet trafikksikkerhetstiltak som kan trygge trafikantene, bl.a. bedre trafikkopplæring i barnehage og skole, økt trafikantinformasjon, forebyggende og holdningsskapende arbeid."

349 Bredbånd. Stor-Elvdal Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet må gi bredbånd til hele folket.

Begrunnelse:

Da vi fikk Internett, trodde vi dette skulle gi distriktene store muligheter. I dag ser vi at store deler av Norge sliter på grunn av manglende bredbånd. Nå er det blitt nødvendig å ha god nettkapasitet for å drive næring, være student eller ta imot turister m.m. Vi ser at det kommersielle markedet ikke vil bygge ut i store deler av distrikts-Norge. Hvis vi skal opprettholde bosetting, og være en attraktiv turistnasjon, må det til offentlige planer og økonomiske midler. Bredbånd er like viktig som veg og bane.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget er i tråd med gjeldende politikk, eksempelvis bredbåndsutbyggingen i Arbeiderpartiets alternative budsjett i inneværende stortingssesjon samt utkast til partiprogram.

372 Jernbane NORD Levanger Arbeiderparti

Forslag:

Vi i Levanger Arbeiderparti vil at Arbeiderpartiet skal videreføre bygging av jernbanen nord for Bodø og

opp til Tromsø.

Begrunnelse:

Et slikt markeds- og sysselsettingstiltak vil, slik vi ser det, - styrke vår distriktspolitikk som er basert på å legge til rette for at folk skal bo over hele landet og ikke bli nødt til å flytte til de store byene, dvs. motvirke sentraliseringen - være et nyttig arbeidsmarkedstiltak for de mange som er blitt arbeidsledige i f.eks. oljebransjen - bidra til økt trafikksikkerhet siden jernbane er et mye tryggere transportmiddel enn bil - bidra til økt turisme i Nordland og Troms - betyr mer miljøvennlig transport av mennesker og varer.

Kommentar fra Fylkespartiet:

ingen kommentar

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

**376 Sammenhengende utbygging av E 16
Nord-Aurdal Arbeiderparti**

Forslag:

Sammenhengende utbygging av E 16 gjennom Valdres. .

Begrunnelse:

Størst samfunnsnytte med sammenhengende utbygging av E-16. Videreføring av Fagernes -Hande inn i ny NTP 2018-2029

Kommentar fra Fylkespartiet:

Styret viser til forslag nr. 101 fra Lillehammer Arbeiderparti.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

**393 Finansiering av fremtidige dobbeltspor
Ski Arbeiderparti**

Forslag:

Det foreslås nytenkning når det gjelder finansiering av fremtidige dobbeltsporstrekkninger i Norge.

Begrunnelse:

Vi må innse at mulighetene for å nå klimamålene på transportsektoren er forsvinnende små pga den langsomme utbyggingstakten på norske jernbaner. Disse fastsatte klimamålene er det viktig for Norge å oppnå. Høyhastighetsbaner snakkes det ikke om i hele tatt. Årsaken er at det ikke lar seg gjøre å finansiere så store kostnader over statsbudsjettene fra år til år. Løsningen kan da være å "bompengefinansiere" dette med en avgift på hver solgte billett. Dette er en enkel sak når det gjelder motorveier og burde være like enkelt når det gjelder trafikk på skinner. Absolutt ikke noe nytt i Norge. Ble gjennomført på forkortelsen av Bergensbanen for 60 år siden. Rieberplanen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen om økt jernbaneutbygging. Forslaget om et påslag på billettprisen vil bare føre til at det offentlige kjøpsbehov reduseres noe, en slik ordning kan også potensielt føre til at færre tar toget.

**394 Høyhastighetsbaner
Ski Arbeiderparti**

Forslag:

Det foreslås at høyhastighetsbaner skal være ryggraden i fremtidens transportsystem i Norge og Norden

Begrunnelse:

Vi trenger høyhastighetstog med hastigheter opp mot 300 km/t. Vi trenger et velfungerende og robust jernbanenett basert på forurensningsfri og fornybar energi. Nybygging av baner skal i utføres med nye byggemetoder. Togfremføring skal i vesentlig grad gå på viadukter, 6-10m over bakkeplan. Begrunnelse: Tiden med prat og urealistiske håp om forbedring av rammevilkårene for togtrafikk bør for lengst være over. For virkelig å kjøre opp tempoet på alle plan, så kan det bygges på viadukter. Arbeidet tar bare 1/4. Av normal byggetid og til ca 75-90 % av normale kostnader.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Det ble før gjeldende NTP gjennomført en svært omfattende utredning av spørsmålet om høyhastighetsbaner i Norge. Man valgte da, ut fra samlede kostnader på over 1 000 mrd kr ikke å forfølge det videre.

**417 En god samferdselspolitikk er en forutsetning for et velfungerende samfunn
Asker Arbeiderparti****Forslag:**

Det er av grunnleggende viktig med vår geografi å få til en infrastruktur som fungerer godt i alle deler av landet, som binder landet sammen og som gir gode forbindelser til utlandet. Ut fra miljøhensyn er det vedtatt at persontransporten i størst mulig grad skal skje ved bruk av kollektiv transportmidler. I de større byområdene skal all vekst i person-transporten skje med kollektivtransport, sykkel og gange. Vedlikeholdet av infrastrukturen har vært forsømt. Det er derfor mye etterslep på veiene som må tas igjen. Også når det gjelder jernbanen er det et stort etterslep i vedlikehold og fornyelse av teknisk utstyr, noe som skaper store problemer i trafikkavviklingen, og gjør jernbanen mindre attraktiv for brukerne. Arbeiderpartiet vil derfor ha sterk innsats på både veivedlikehold og forbedring av jernbanen som kompletterende deler av en velfungerende infrastruktur. Det må også satses på å få til en rask teknologisk utvikling av nye effektive og miljøvennlige transportmidler på sjø. De nye bymiljøavtalene er svært viktig for at de høye målsettingene om kollektivtransporten skal kunne nås. Arbeiderpartiet har gått foran med løfter om rause tilskudd, noe som er avgjørende for å få til rask nok framdrift for de store investeringene i kollektivtrafikken. Dette skal følges videre opp gjennom utvikling av nye forpliktende avtaler mellom staten og fylkeskommunene når det gjelder drift. Her skal inngå en egen politikk for å fremme fremkommeligheten for busser i byområdene, for å sikre at alle deler av byområdene har et godt kollektivtilbud, og ikke bare de delene som ligger nærmest de skinnegående transportmidlene.

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:****Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget er i tråd med forslag til nytt partiprogram.

**436 Fortgang i Glommakryssing
Fet Arbeiderparti**

Forslag:

Fet Arbeiderparti ber landsmøtet sikre at Glommakryssing realiseres så raskt som mulig med en Løsning som hensyntar innbyggerne, Det vernede lenseområdet, sentrumsområdet og ikke minst de som ferdes i trafikken.

Begrunnelse:

Dagens trafikk langs RV 22 står i dag i kilometerlange køer på østsiden av Glomma. Vi har et passeringsantall som langt overstiger E6 ved Minnesund. At folk bruker 1 - 1 1/2 time på en strekning man ellers tar på 5-6 minutter utenfor rush kan ikke vi i Arbeiderpartiet være bekjent av. Folk rekker ikke togene sine og kommer for sent på jobb. Dette koster samfunnet store summer og sårt tiltrengt familietid blir avkortet. Den nye fire felt veien frem til Hovin på vestsiden av Glomma har ikke løst kø-problemene på Østsiden, men skapt nye køer på vestsiden i ettermiddagsrush. Derfor er en ny Glommakryssing av største viktighet for utvikling av hele østregionen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

**437 Bedre togtilbud på Kongsvingerbanen
Fet Arbeiderparti**

Forslag:

Fet Arbeiderparti ber landsmøtet om å bidra til fortgang i arbeidet med å bedre togtilbudet på Kongsvingerbanen, og få flere av innbyggerne i Østregionen over på tog.

Begrunnelse:

Østregionen på Romerike er et av landets største vekstområder. Stor tilflytting, nye arbeidsplasser og utvidelse av tettsteder er realiteter i alle kommuner langs kongsvingerbanen. Den beste og mest miljøvennlige måten å få folk til og fra jobb på er å reise kollektivt. Med dagens ene spor og tidvise kryssningsspor er kapasiteten i dag allerede på kanten. Kongsvingerbanen i morgenrush og ettermiddagsrushet er med god grunn kjent som «sild i tønne» toget.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

471 Byggingen av Romeriksbanen må fremskyndes Årvoll Arbeiderpartilag

Forslag:

Behovet for Romriksbanen er til stede nå, derfor ønsker Arbeiderpartiet at byggingen av Romeriksbanen fremskyndes

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet ønsker at byggingen av Romeriksbanen fremskyndes. Vi mener det er uheldig at oppstart av denne baneløsningen er forskjøvet til 2023-2027. Behovet for banen er til stede nå, og både befolkning og trafikkmengde er forventet å øke sterkt i de nærmeste årene. Det er denne baneløsningen som kan bidra til å redusere veksten i biltrafikken gjennom Groruddalen og bidra til bedre luftkvalitet og mindre støy. Befolkningsøkningen både i Groruddalen, Lørenskog, Strømmen, Lillestrøm og Kjeller er sterk og fører til flere reisende. I disse områdene skal det bygges ut kraftig i årene som kommer.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

**475 Nedgradering av Trondheimsveien til lokalvei
 Årvoll Arbeiderpartilag**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil at Trondheimsveien skal nedgraderes til lokalvei.

Begrunnelse:

Dette er et avgjørende tiltak for å bedre livsmiljøet for tusenvis av mennesker i bydelen som lever i bomiljøer preget av store trafikkbelastninger.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret har sympati for begrunnelsen som fremheves, men anser forslaget som å være på et detaljnivå som det blir vanskelig for Arbeiderpartiets Landsmøte å behandle.

**476 Tverrgående t-baneforbindelse i Groruddalen
 Årvoll Arbeiderpartilag**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil jobbe for statlige bidrag for å etablere en tverrgående t-baneforbindelse i Groruddalen.

Begrunnelse:

Byrådet i Oslo har understreket i sin høringsuttalelse til Nasjonal Transportplan (NTP) at en tverrforbindelse i Groruddalen er et viktig prosjekt som staten må være med på å finansiere.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

**477 Diagonal mellom Trondheimsveien og Østre Aker vei
 Årvoll Arbeiderpartilag**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil sikre en diagonal mellom Trondheimsveien og Østre Aker vei så raskt som mulig

Begrunnelse:

Statens vegvesen har igangsatt arbeid med en systemanalyse for riksvei 4 Trondheimsveien med ny riksvegdiagonal, riksvei 163 Østre Aker vei og riksvei 191 Nedre Kalbakkvei. Både Bredtvet- og Fossumdiagonal inngår i denne analysen. Systemanalysen vil foreligge våren 2017, og skal legges til grunn for et planprogram med konsekvensutredning for anbefalt diagonal.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

486

Fagforbundet Arbeiderpartilag

Forslag:

Satse på å bygge ut raske tog i stedet for en økt kapasitet på Gardermoen

Begrunnelse:

Innlandstrafikken kan i større grad gå over på tog, som er mer miljø- og distriktsvennlig.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til

2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

494 Meir satsing på breiband i distrikta. Førde Arbeidarparti

Forslag:

Forslag: Arbeidarpartiet går inn for å legge til rette meir bevilgningar til utbygging av breiband i distrikta. Grunngeving: For at samfunnet skal fungere på best mogeleg måte er det essensielt at alle har tilgang til skule, helsetenester, arbeid og ikkje minst godt breiband – uavhengig av om du bur i by eller distrikt. Dette bygger på rettferdprinsippet. Kor du bur i landet skal ikkje avgjere kor godt tilbod ein får, og kor godt ein skal leve. I Sogn og Fjordane har kun 30 % av befolkninga fullgodt breiband, noko som gjer oss til eit av fylka med dårlegast tilgang til internett i landet. Folk i distrikta har for dårleg tilbod og slit dagleg med tilgang til nett. Dette er problematisk på fleire måtar; mykje av den offentlege kommunikasjonen skjer på nett, innanfor til dømes skatt, helse og skule, og no er også posten begynt å bli digitalisert. Anna viktig informasjon blir og i større grad lagt ut på nettet, som til dømes ruteinformasjon, kino, arrangement, m.m. Det er også eit problem at elevar i skulen med ingen eller dårleg breibandtilgang, ikkje får gjort skulearbeidet skikkeleg. Vi lever i eit land som stadig er i omstilling, teknologien blir betre og betre, og eit av områda som blir viktig framover, er bruken av velferdsteknologi i heimen. Dette vil og auke behovet for eit godt utbygt datanett i framtida. Ved hjelp av velferdsteknologi kan fleire eldre få tilbod om å bu lengst mogeleg heime, og dermed ikkje trenge institusjonsplassar. Næringslivet i distrikta har etterspurt utbygging av breiband lenge, og viss ikkje meir blir gjort, vil konsekvensane bli at bedriftene ikkje klarar å yte best mogeleg, og heller ikkje jobbe så effektivt som ein kunne gjort viss ein hadde god nok tilgang på nett/breiband. Bedrifter i heile landet må få konkurrere på like vilkår. Det er mange kreative og flinke folk i utkant-Noreg og dei må få like moglegheiter til å utvikle seg, og å skape arbeidsplassar. Vi må ta heile landet i bruk! Dårleg breiband gjer fylket mindre attraktivt, og kan føre til at bedrifter og privatpersonar flyttar ut av fylket. Arbeidarpartiet meiner at alle skal ha eit godt breiband uavhengig av kvar ein bur. Dette er ikkje noko som skjer over natta, men meir og betre satsing vil gjere at vi raskare når målet med gode breibandstilbod både i distrikt og by. Dette gjer distrikta meir attraktive, der fleire vil bu. Slik tek vi heile Noreg i bruk.

Begrunnelse:

Grunngeving: For at samfunnet skal fungere på best mogeleg måte er det essensielt at alle har tilgang til skule, helsetenester, arbeid og ikkje minst godt breiband – uavhengig av om du bur i by eller distrikt. Dette bygger på rettferdprinsippet. Kor du bur i landet skal ikkje avgjere kor godt tilbod ein får, og kor godt ein skal leve. I Sogn og Fjordane har kun 30 % av befolkninga fullgodt breiband, noko som gjer oss til eit av fylka med dårlegast tilgang til internett i landet. Folk i distrikta har for dårleg tilbod og slit dagleg med tilgang til nett. Dette er problematisk på fleire måtar; mykje av den offentlege kommunikasjonen skjer på nett, innanfor til dømes skatt, helse og skule, og no er også posten begynt å bli digitalisert. Anna viktig informasjon blir og i større grad lagt ut på nettet, som til dømes ruteinformasjon, kino, arrangement, m.m. Det er også eit problem at elevar i skulen med ingen eller dårleg breibandtilgang, ikkje får gjort skulearbeidet skikkeleg. Vi lever i eit land som stadig er i omstilling, teknologien blir betre og betre, og eit av områda som blir viktig framover, er bruken av velferdsteknologi i heimen. Dette vil og auke behovet for eit godt utbygt datanett i framtida. Ved hjelp av velferdsteknologi kan fleire eldre få tilbod om å bu lengst mogeleg heime, og dermed ikkje trenge institusjonsplassar. Næringslivet i distrikta har etterspurt utbygging av breiband lenge, og viss ikkje meir blir gjort, vil konsekvensane bli at bedriftene ikkje klarar å yte best mogeleg, og heller ikkje jobbe så effektivt som ein kunne gjort viss ein hadde god nok tilgang på nett/breiband. Bedrifter i heile landet må få konkurrere på like vilkår. Det er mange kreative og flinke folk i utkant-Noreg og dei må få like moglegheiter til å utvikle seg, og å skape arbeidsplassar. Vi må ta heile landet i bruk! Dårleg breiband gjer fylket mindre attraktivt, og kan føre til at bedrifter og privatpersonar flyttar ut av fylket. Arbeidarpartiet meiner at alle skal ha eit godt breiband uavhengig av kvar ein bur. Dette er ikkje noko

som skjer over natta, men meir og betre satsing vil gjere at vi raskare når målet med gode breibandstilbod både i distrikt og by. Dette gjer distrikta meir attraktive, der fleire vil bu. Slik tek vi heile Noreg i bruk.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget anses som ivaretatt i forslag til nytt partiprogram.

508 Kommersialisering Flora Lufthamn Florø Arbeiderlag

Forslag:

Flora Lufthamn vert igjen lagt inn att som FOT-lufthamn. Som avbøtande tiltak må det snarast vurderast om det kan kjøpast einskildrutar, t. dømes om morgon og kveld samt i helgane.

Begrunnelse:

Flora Lufthamn vart kommersialisert frå 1. april 2016. Det var frå mange forventa at det ville verte konkurranse frå fleire flyselskap om passasjerane. Trass i tung marknadsføring frå kommunen sin side, så er det i dag berre Widerøe som har kommersielle ruter på flyplassen. Og då har frekvensen gått ned, og prisane gått opp. Til dømes er flygingar frå Florø til Oslo om lag 1000 kroner dyrare enn frå flyplassen i Førde. Dette visar også igjen i trafikkta, med ein dramatisk reduksjon. Flyplassen i Florø har fått et sterkt svekt tilbod. Det har gått ut over næringslivet i distriktet. Når vi veit at den oljerelaterte industrien slit, statlege arbeidsplassar flyttast frå kommunen og verftsneringa permitterer, så vert Flora kommune ekstra hardt råka av at også den viktige infrastrukturen som Flora Lufthamn er, også vert redusert. Næringslivet i Sunnfjord har signalisert at tilbodet ikkje lenger stetter godt nok deira behov. Redusert rutetilbod har auka behovet for overnatting, noko som og svekker konkurranseevna til lokalt næringsliv, og som og svekker Florø som einaste base for nordsjøflyvningar i Sogn og Fjordane.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Problemstillingen er absolutt relevant for å gi et godt og ikke for kostbart flytilbud i distriktene. Dette handler om hvilke flyplasser staten kjøper flytjenester fra. Tematikken gjelder imidlertid flere enn Florø Lufthavn.

**509 Kystveg
Florø Arbeiderlag**

Forslag:

Kystvegen Bergen – Ålesund vert støtta som framtidig veg.

Begrunnelse:

Utviklinga langs kysten frå Bergen til Ålesund vert hemma av dårleg kommunikasjon. E39 er lagt inn i landet, og kan ikkje nyttast som transportveg langs kysten, utan at det vert lange omvegar. For å skape vekst langs kysten, må det etablerast større bu- og arbeidsområdar. Spesielt langs kysten av Sogn og Fjordane er det nesten umogeleg med dagens struktur å få i stand slike områder. Til dømes tar det 2,5 timar å køyre frå Florø til Måløy. Det inkluderer også ein ferjestrekning. I luftline er avstanden berre 37 km.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sogn og Fjordane Arbeidarparti støttar forslaget og vidareutvikling av kystvegen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

**517 Samferdsel
Hedmark Arbeiderparti**

Forslag:

De store, nasjonale transportkorridorene nord-sør og øst-vest gjennom Hedmark bygges ferdig og utbedres. Hele Røros- og Solørbanen elektrifiseres.

Begrunnelse:

Innlandets baner må styrkes for å balansere veksten på Østlandet og bidra til robust banenett i hele Sør-Norge. En elektrifisering av Røros- og Solørbanen gir nye muligheter for hele nasjonen når det gjelder gods og transport. En helhetlig transportkorridor øst for Oslo vil bidra til å demme opp for ytterligere kaos, kork og kø i et trafikkbelastet hovedstadsområde. I tillegg til å utgjøre et enormt løft for godstransport, vil elektrifisering av banene frigi kapasitet for økt persontransport på Dovrebanen og Kongsvingerbanen. Nye flere og lengre kryssingsspor vil bidra til redusert reisetid og muligheter for økt frekvens i persontrafikken. Transport er grensekryssende og det er viktig å ivareta transportkorridorene over til vår viktigste handelspartner Sverige og videre ut i verden. Transport må sees i sammenheng. Trafikkflyt må optimaliseres med tanke på framkommelighet, trafiksikkerhet, klima og miljø, uavhengig av transportmiddel. Norge er i omstilling. For å bedre nasjonens vekst og bæreevne, må vi satse på bioøkonomi. Nøkkelen til Norges framtid ligger i Innlandets ressurser, i hjertet av den skandinaviske

halvøya. Infrastrukturen må løftes med tanke på den vesentlige rollen Innlandets ressurser vil ha for framtida. Bærekraftige produkter fra Innlandet må ha gode transportmuligheter ut i verden. I likhet med resten av verden, går Norge inn i ei ny og grønnere tid. Innlandets ressurser vil være sentrale.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

566 Ta tilbake jernbanen Mandal Arbeiderparti

Forslag:

Vi skal ha offentlig jernbane for å sikre tilbudet samtidig skal det satses mer på jernbane for å styrke miljøpolitikken.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Regjeringens reform av organiseringen av jernbanen har åpnet for privatisering og store strukturell endringer. Arbeiderpartiet har vært kritiske til delere av den nye organiseringen og ønsker ikke privatisering av jernbanen. Jernbane og kollektivtransport er viktig for å nå våre klima og miljømål. Omorganisering og etablering av nye strukturer må være kunnskapsbasert og sikre økt kvalitet i samferdselstilbudet.

**567 Tilgodese de som er avhengig av bil
Mandal Arbeiderparti**

Forslag:

Sørge for at de som bor i distriktene og er avhengig av bil må tilgodeses på en eller annen måte når det gjelder bilbruk.

Begrunnelse:

Det går ikke buss/ tog alle steder, så det er ikke et alternativ. En måte er å differensiere veiavgiften også etter bosted.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

For mange er bilen det eneste reelle transportalternativet i hverdagen. Arbeiderpartiet har i Stortinget foreslått å utrede en fleksibel veibruksavgift som i større grad enn i dag kan differensiere avgiften på bilbruk mellom områder med god kollektivtilgang og områder som ikke har alternativ.

**580 Rassikring
Sogn og Fjordane Ap**

Forslag:

Det må i Nasjonal Transportplan 2018-2029 utarbeidast ein nasjonal plan for skredsikring slik at det offentlege vegnettet vert sikra mot skred innan 2030.

Begrunnelse:

Behovet for skredsikring er kartlagt og dokumentert i Statens Vegvesen sine skredsikringsoversikter for dei fem vegregionane. Desse har felles kriterier for heile landet og er delt inn i høg, middels og låg faregrad. Kun gruppene med høg og middels faregrad er kostnadsrekna, og dei nyaste tala syner eit samla behov på om lag 47 mrd. Den Nasjonale rassikringsgruppa, som er samansett av dei 9 mest rasutsette fylka i landet, har som målsetting at det offentlege vegnettet skal vere sikra mot skred innan 2030. Med å sikre prosjekta innan høg og middels faregrad vil dette målet langt på veg vere nådd. I dag finns ingen samla plan for å sikre vegnettet mot skred, og med dagens løyvingstakt vil ein ikkje ha eit rassikkert vegnett før etter 2056. Det er ikkje akseptablet at ein stor del av Norges befolkning skal måtte leve og bu med rasfare i ein slik tidshorisont. Med felles kriterier er faregrad ved alle rasutsette strekingar samanliknbare. Derfor vil det vere hensiktsmessig å utarbeide ein nasjonal plan for skredsikring i kommande Nasjonal Transportplan, slik at ein systematisk kan sikre det offentlege vegnettet innan 2030. Trafikantane må kunne ha tillit til at det offentlege vegnettet er trygt å ferdast på, særleg sidan ein som trafikant ikkje kan gjere noko for å sikre seg mot denne faren med si eiga trafikantåtferd. Dersom ein ikkje satsar på skredsikring no, vil gapet mellom behov og løyving auke dramatisk med eit klima i endring.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Rassikring er et område Arbeiderpartiet har foreslått høyere bevilgninger til enn regjeringen i stortingsperioden. Sikre veier er svært viktig og derfor er det viktig at dette arbeidet videreføres. I opposisjon vil det være vanskelig å lage en nasjonal rassikringsplan i NTPen som skal behandles våren 2017, men det vil være naturlig å se på en helhetlig plan for rassikring i arbeidet med neste NTP (2021-2031).

616 **Fleksibel veibruksavgift **Vest-Agder Arbeiderparti****

Forslag:

Utrede og innføre bruk av fleksibel veibruksavgift som varierer med geografisk plassering og utslippsintensitet i drivstoffet.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

For mange er bilen det eneste reelle transportalternativet i hverdagen. Arbeiderpartiet har i Stortinget foreslått å utrede en fleksibel veibruksavgift som i større grad enn i dag kan differensiere avgiften på bilbruk mellom områder med god kollektivtilgang og områder som ikke har alternativ.

649 **Jernbane **Kjelsås Arbeiderpartilag****

Forslag:

Arbeiderpartiet skal satse på å oppgradere jernbaneskinnegangen slik at togene kan kjøre med høyere

hastighet.

Begrunnelse:

Satsing på lyntog mellom de store byene vil kreve store investeringer og vil ta mange år å realisere. Kjelsås Arbeiderpartilag mener at en oppgradering av skinnegangen kan gjøres nå. Dette vil øke hastighet og stabilitet for jernbanen og gjøre den attraktiv for nye grupper reisende.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Utfordringen med dagens jernbanenett og muligheten for høyere hastigheter og redusert reisetid er at svingradiusen/kurvaturen er for krapp. Høyere hastigheter krever derfor nye banestrekninger. Det er dessverre ingen enkle løsninger ved oppgradering av dagens skinnegang som vil kunne gi vesentlige kjøretidsreduksjoner.

**650 Gods til bane og sjø
 Kjelsås Arbeiderpartilag**

Forslag:

Arbeiderpartiet skal arbeide for å overføre størstedelen av godstransporten fra vei til jernbane og sjø.

Begrunnelse:

Godstrafikken som i dag i all hovedsak føres langs Norges veier har mange skremmende utilsiktede effekter. Godstransport domineres av internasjonale transportselskap som ikke viser nødvendig respekt for norsk føreforhold og trafikksikkerhet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen om en mer effektiv, sikker og klimanøytral godstransport, blant annet gjennom utvikling og forbedring av godsterminalene.

**667 Elektrifisering av jernbanen
AUF i Hedmark**

Forslag:

Arbeiderpartiet ønsker å elektrifisere hele det norske jernbanenettet

Begrunnelse:

For å sikre et godt og forutsigbart transportsystem for framtida, er det viktig å sørge for at hele det norske jernbanenettet blir mest mulig moderne, effektivt, og at det blir mulig å benytte seg av de samme togsettene på absolutt alle jernbanestrekninger. For å få til det, må de gjenværende diesel-jernbanestrekningene snarest bli elektrifisert. Et eksempel på viktigheten av dette, er Røros- og Solørbanen. At denne strekningen fortsatt driftes med diesellokomotiver skaper hindringer for videreutviklingen av skogbasert industri, og også annen næring, i Hedmark. Sammen med Dovrebanen, vil dette vil i tillegg i praksis skape et dobbeltspor mellom Østlandet og Trøndelag.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

**673 Kollektivt skal lønne seg
AUF i Hedmark**

Forslag:

• At staten garanterer et kollektivtilbud for alle. • At prisene på kollektivtilbud subsidieres, slik at det er billigere å kjøre buss enn bil. • Ungdom skal i likhet med barn og honnørreisende betale 50 % på buss.

Begrunnelse:

Norge er et langstrakt land, med store distanser mellom små steder. Dette fører mange steder til at det lønner seg for unge å benytte seg av bilen fremfor bussen. AUF mener det er viktig at vi får til et krafttak for kollektivtrafikken, for å sikre at flere ungdommer kan benytte seg av et kollektivtilbud. Det blir stadig mer populært med bestillingsruter i distrikts Norge, som gjør at bussen ikke går unødvendig og blir en miljøversting fremfor det miljøvennlige tiltaket det skal være. Det er viktig for å sikre at flere vil benytte seg av bussen at prisene gjøres lavere, slik at bussen er billigere enn bilen. Det skal lønne seg å kjøre kollektivt. Ungdom er en gruppe som kommer urettferdig ut av rabattordningene på bussen. Derfor mener AUF at alle ungdommer opp til 25 år skal ha samme rabatt på buss som barn.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget. Skal vi nå våre klimamål og klare å utvikle miljøvennlige og bærekraftige byområder må det lønne seg å reise kollektivt, særlig i de største byene.

732 Utbedring av farled Fredrikstad Arbeiderparti

Forslag:

Igangsette utbedring av farleden til Borg havn.

Begrunnelse:

Farleden må utbedres av sikkerhets- og miljøhensyn.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti forutsetter at dette blir et prioritert område i Nasjonal Transportplan

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

733 person og godstransport på båt og jernbane Fredrikstad Arbeiderparti

Forslag:

Legge til rette for mer person- og godstransport på båt og jernbane.

Begrunnelse:

Transport på båt og jernbane vil gi en miljøgevinst.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Utbygging av Intercity gjennom Østfold er et viktig og helt nødvendig tiltak i denne sammenheng.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen om å bedre kapasiteten i kollektivtransporten, inkludert båt og jernbane, for å øke person- og godstransporten. Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

738 Fjerning av flyseteavgiften

Fra: Fredrikstad Arbeiderparti

Forslag:

Fjerne den særnorske flyseteavgiften.

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:**

Avgiften bør erstattes med tiltak som har en klimaeffekt.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet gikk i mot flyseteavgiften da denne ble innført av regjeringen. Den var dårlig utredet med tanke på hvilke konsekvenser den ville få. I forslag til nytt partiprogram foreslås det at innretning endres slik at den har reell klimaeffekt og ikke urimelig rammer distriktsarbeidsplasser slik dagens avgift gjør.

739 Avinor overtar Rygge

Fra: Fredrikstad Arbeiderparti

Forslag:

Avinor overtar driften ved Moss lufthavn Rygge.

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:**

Moss Lufthavn Rygge står i dag som et monument på regjeringens feilslåtte avgiftspolitik. Målet er at flyplassen gjenåpnes. En videre drift gjennom Avinor vil være positivt for det sentrale Østlandet.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret deler fylkespartiets bilde skildring av regjeringens avgiftspolitik. Avinor ser selv ikke på Rygge som en flyplass som i særlig grad vil kunne avlaste Gardermoen. Store deler av trafikken fra Rygge har vært Chartertrafikk.

774 Fond til vedlikehold av fylkesvegnettet

Fra: Sogn og Fjordane Ap

Forslag:

For å ta igjen vedlikeholdsetterslepet på fylkesvegar, vil arbeidarpartiet opprette eit fond til vedlikehold av fylkesvegnettet. Det er eit stort vedlikeholdsetterslep på fylkesvegane våre, og difor må ei finansieringsordning på plass. Ved å setje av midlar i inntektssystemet før fordeling på same måten som ein gjer med midlar til rassikring, er mogleg å finansiere etterslepet på fylkesvegnettet.

Begrunnelse:

I dag er det lite vedlikeholdsetterslep på riks- og europavegane våre, medan på fylkesvegnettet er det eit stort vedlikeholdsetterslep. Infrastruktur er viktig for både innbyggjarar og næringsliv, og ein god infrastruktur er avgjerande for å skape vekst og utvikling i arbeids- og næringsliv. Der er gode kartleggingar som dokumenterer det store vedlikeholdsetterslepet (sist Opplysningsrådet for veitrafikken – Kvaliteten på det norske veinettet – November 2016). Det er difor viktig å få på plass ein finansieringsordning for å få tatt igjen etterslepet. Det ville være urimeleg at dette i sin heilheit skulle tas av rammetilskotet til fylkeskommunane, og difor må det på plass ein finansiering som tar høgde for behovet ,det faktiske etterslepet. Innbyggjarane i fylke med stort areal og variert geografi (fjord og fjell, tunnellar og ras) har like stor rett til gode fylkesvegar som folk som bor i fylke med færre slike utfordringar, ordninga må difor tilpassast behovet/etterslepet i det einskilde fylke.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Fylkesveiene er viktig for næringslivet i distriktene. Standarden på fylkesveinettet trekkes frem som en

av de aller største hovedutfordringene i grunnlagsmaterialet for NTP 2018-2029. Fylkeskommunene må settes i stand til å ruste opp fylkesvegnettet. Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

784 Dobbeltspor gjennom Vestfold
Fra: Vestfold Arbeiderparti

Forslag:

Planlegging og utbygging av dobbeltspor gjennom Vestfold skal gjennomføres innen 2030 og i det videre sikre sammenkobling av vestfoldsbanen og sørlandsbanen

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap, og støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

786 Sandefjord lufthavn
Fra: Vestfold Arbeiderparti

Forslag:

Sandefjord lufthavn skal sikres regionalt offentlig eierskap og rammevilkår for fortsatt drift.

Begrunnelse:

Regionalt offentlig eierskap sikrer en langsiktig strategi for utvikling av Torp som en funksjonell regional lufthavn for befolkning og næringsliv. Uavhengig av eierstruktur skal organiseringen av flysikringstjenester være likeverdige for lufthavner i Norge.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap, og støttes.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sandefjord lufthavn Torp er eid av Sandefjord kommune og Vestfold fylkeskommune eier nesten 90 pst av aksjene. Nøkkelen til regionalt offentlig eierskap er det bare de selv som kan påvirke. Torp er en av en håndfull flyplasser som ikke er eid av det statlige Avinor AS, og er slik sett ikke inn under Avinormodellen. Men Torp er i liten grad i konflikt med Gardermoen, og utgjør slik sett et supplement som ikke underminerer helhetsmodellen som Avinor er avhengig av. Torp gjør en god jobb med å betjene flymarkedet i denne delen av landet, slik at det ikke er noe i veien for å slutte seg til forslaget om at det er viktig at flyplassen har rammevilkår som gjør at driften kan fortsette. Torp får i dag ikke såkalt «tilskudd til ikke-statlige flyplasser» Det er det bare Stord, Notodden og Ørlandet som får. Det beste er om Torp kan klare seg uten offentlig støtte, men det kan naturligvis vurderes om denne flyplassen kan være kandidat for å søke slik støtte i framtiden dersom det skulle bli et spørsmål om å opprettholde driften ved flyplassen.

828 Digital motorvei til hele landet Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet må sikre at vi får et nødvendig løft for utbygging av bredbånd og mobilnett – den digitale motorveien - også der befolkningstettheten ikke gir økonomisk avkastning. En forsvarlig infrastruktur som legger til rette for utnyttelse av teknologi vil bidra til folk kan bo og drive næring i hele landet, der verdiene skapes. En forsvarlig beredskap ved kriser må også sikres.

Begrunnelse:

En omfattende moderniseringspolitikk ligger til grunn for dagens samfunnsutvikling. Digitale løsninger erstatter bankfilialer, skattekontor, NAV og andre viktige funksjoner til fordel for nærhet til brukerne. Ifølge bankene er landet vårt kontantløst om kort tid. Om få år er lufthavnene våre fjernstyrte og førerløse biler dominerer bildet, dersom teknologien skal styre utviklingen alene. Hva skjer om nettet svikter i et kontantløst samfunn eller i et samfunn der lufthavna er fjernstyrt? Hvilken beredskap har samfunnet lagt opp til? Statens skal sikre alle tilgang til likeverdige tjenester. Når Norge som nasjon har valgt å ta ut ressursene våre i dette langstrakte landet, må vi også prioritere. Store deler av landet vårt har et befolkningsgrunnlag som gjør at det ikke er økonomisk lønnsomt å bygge ut tilstrekkelig infrastruktur. Da strøm og telefon ble allemannseie, var det ikke et tema om noen skulle stå utenfor. Det var i tillegg i en tid der Norge hadde helt andre økonomiske rammer enn i dag. Samfunnet må sikre alle fysisk tilgjengelighet og service slik at sluttregningen for et besøk i bank eller hos skattemyndighetene ikke belastes brukernes feriedager eller arbeidsgivers verdifulle produksjonstid. Nærhet til brukerne må være et prinsipp som legges til grunn i vårt samfunnsøkonomisk regnskap. Når store, robuste fagmiljøer sentraliseres, tappes lokalsamfunn i hele landet for nødvendige kompetansearbeidsplasser og mennesker som bidrar til utvikling av gode lokalsamfunn. Den teknologiske utviklingen gjør at flere arbeidsplasser kan desentraliseres. Dette vil Arbeiderparti ha med i sine vurderinger når det skal tilrettelegges for arbeidsplasser og næringer i småsamfunn. Derfor må vi raskest mulig ha på plass et løft for utbygging av bredbånd og mobilnett – den digitale motorveien - også der befolkningstettheten ikke gir økonomisk avkastning. Vi må sikre digitale systemer og slik sørge for at folk kan bo og drive næring i Den teknologiske utviklingen gjør at flere arbeidsplasser kan desentraliseres. Dette vil Arbeiderpartiet ha med i sine vurderinger når det skal tilrettelegges for arbeidsplasser og næringer i småsamfunn. hele landet, der verdiene skapes. Vi må også sikre at vi har en beredskap dersom de

digitale løsningene skulle svikte.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

**844 Kystruta (Hurtigruta)
Finnmark Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet mener at staten, også etter 2019, skal kjøpe sjøtransporttjenester på kystrutas anløpssteder mellom Bergen og Kirkenes slik at krav til kapasiteter for passasjerer og gods, blir minst som i dagens avtale.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret er en viktig rolle langs kysten, blant annet når det gjelder transport av passasjerer og gods. Det er viktig at betydningen av dette tilbudet vektlegges også i fremtidige anbud.

**851 Fornyning av førerkort
Finnmark Arbeiderparti**

Forslag:

Fornyning av førerkort må blir en tjeneste på lensmannskontorene i de kommunene det ikke er

veitrafikkstasjon.

Begrunnelse:

I dag er det 5 trafikkstasjoner i Finnmark Fylke. For å fornye førerkortet eller ta teoriprøve til førerkort må befolkningen møte på disse 5 kontorene. Det vil si at befolkningen i 14 kommuner i fylket må ta seg fri på jobb og skole for å få utført en slik enkel oppgave. I dag tar Lensmannskontorene seg av bestilling av pass og har passautomat som er tilpasset digitale løsninger. Det er formålstjenlig og god samfunnsøkonomi at fornying av førerkort/teoriprøven også kan utføres av Lensmannskontor.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Stortinget har nylig vedtatt en reform av strukturen i politiet som har som et av hovedformålene å sørge for at politiet har mer tid til å være ute i lokalsamfunnene. Sentralstyret er skeptiske til å legge flere slike administrative oppgaver til lensmannskontorene så kort tid etter reformen.

**852 Jernbane til Finnmark
Finnmark Arbeiderparti**

Forslag:

Finnmark Arbeiderparti forslår en studie for å få jernbane til Finnmark.

Begrunnelse:

Transportkorridorene inn til Finnmark må bedres for å sikre kapasitet og bedre fortrinn for industrisatsing i fylket. Jernbane er en framtidig løsning og det må vurderes i fremtidige nasjonale transportplaner. Olje/gass, hvitfisk, oppdrettslaks og mineraler vil kunne fraktes ut av fylket på skinner i stedet for på kjøll eller hjul. Nord-Norgebanen betydelig tilslutning både i den nordlige landsdelen og i noen kretser i resten av landet. Man peker gjerne på miljøgevinsten ved å få trafikk over på bane og mulighetene for eksport mot Russland og Asia. Alternative løsninger kan være fra Kolari til Alta eller Rovaniemi til Kirkenes.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til

2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

861 Utbygging breiband Sogn og Fjordane Ap

Forslag:

For å betre situasjonen i kommunane, særleg for utkantbygdene og stader med positiv folketallsutvikling, må ein halde trykket oppe for å skaffe finansiering til å bygge ut høghastigheits breiband med stor nok kapasitet.

Begrunnelse:

Innbyggjarar, næringsliv og offentlige institusjonar i område som i dag manglar eit tilfredstillande tilbod, må prioriterast. Den nye teknologien opnar for nye busettingsmønster og arbeidssituasjonar, som vil gjere eit fylke som for eksempel Sogn og Fjordane meir tilgjengeleg for fleire menneske. Sogn og Fjordane Arbeidarparti vil at vi skal vere eit visjonært fylke, som utnyttar mulegheitene teknologien gir oss til å skape vekst.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Anses som ivaretatt i forslag til nytt partiprogram.

890 Samferdsel på Vestlandet Hordaland Arbeiderparti

Forslag:

-Arbeide for økt statlig andel og raskest mulig realisering av Sotrasambandet -Prioritere kollektivtrafikken på det nye Sotrasambandet -Regulere mest mulig sammenhengende kollektivfelt på innfartsårene til Bergen -Arbeide for at E16 og E39 blir ferdig utbygd -Arbeide for at E134 Haukelifjell blir en av de fremtidige hovedforbindelsene mellom øst og vest og få på plass en KVVU for strekningen Jøsandal i Odda kommune til Bergen som også inkluderer Sunnhordlandsdiagonalen og Hordalandsdiagonalen. - Ta stilling til den andre hovedtraseen øst-vest etter at utredning med sammenligning av alternativene Rv7 Hardangervidda og Rv52 Hemsedalsfjellet foreligger til høsten -Få på plass en bymiljøavtale for Bergen med 70 % statlig andel -Prioritere utbygging og drift av kollektive trafikkmidler, gang- og sykkelveier -Legge til rette for flere innfartsparkeringsplasser ved hovedinnfartsårene, både i Bergen og omegnskommunene -Arbeide for rimeligere billettpriser til kollektivtransporten -Innføre miljødifferensierte bompenger og lav- og nullutslippsoner, samt øke bomtakstene på dager med høy luftforurensing - Elektrifisere havnen i Bergen -Planlegge og bygge ut bybane til Fyllingsdalen og Åsane mest mulig parallelt -Regulere Nyborgtunnelen så raskt som mulig -Utrede og regulere Ringvei øst så raskt som

mulig -Arbeide for at fremtidig løsning for Ringvei øst ikke medfører at man flytter problemet med inversjon og dårlig luftkvalitet fra Bergensdalen til Arnadalen -Legge til grunn lav- og nullutslipps teknologi på nye fergekontrakter -Satse på videre utbygging av fiskerihavner, som ferdiggjøring av fiskerihavnen i Austevoll med vegtilføring og ny fiskerihavn i Bømlo. -Kreve at regjeringen legger frem et eget program for fornyelse av fylkesveiene

Begrunnelse:

Hordaland Arbeiderparti ønsker et trygt, effektivt og miljø- og klimavennlig transportsystem for fylket som helhet, med gode kommunikasjonslinjer til regionsentre på Vestlandet og til andre landsdeler. Regionen og et større Vestland er avhengig av at Bergen og Bergensområdet fungerer som vekstmotor. Hordaland Arbeiderparti støtter konklusjonen i øst/vest-utredningen om å satse på to hovedtraseer mellom Øst- og Vestlandet. Et viktig mål for øst-vestforbindelser er tryggere og mer pålitelig veitransport vinterstid. E134 Haukelifjell må være en av hovedtraseene. Hordaland Arbeiderparti beklager at regjeringen har valgt ikke å gjennomføre KVVU for strekningen fra Jøsandal i Odda kommune og til Bergen. En slik KVVU som også vurderer Hordalandsdiagonalen og Sunnhordalandsdiagonalen må igangsettes snarest. Før Hordaland Arbeiderparti velger annen hovedtrase vest-øst, vil partiet avvente KVVU om strekningen Voss-Gol som er forventet å foreligge utpå høsten, som skal se Rv52 Hemsedalsfjellet opp mot Rv7 Hardangervidda. Avstander, trygghet, reisetid, betjening av folkerike regioner, bærekraft og nyttetransport blir viktige kriterier. E16 på strekninga Arna til Voss, parallelt med ny jernbanetrasé, må bygges ut som omtalt K5-alternativet. Nytt Sotrasamband med gode kollektivløsninger må realiseres så raskt som mulig, og regjeringens beslutning om at dette skal utføres som et OPS-prosjekt, må ikke innebære forsinkelser og kostnadsøkning for trafikkantene. E39 «Kyststamvegen» er en viktig livsnerve for både nærings- og persontransport langs hele kysten, og ikke minst for Hordaland. Den vedtatte ambisjonen om ferdig opprustet og fergefri E39 i løpet av 20 år, må følges. Når nå strekningen Svevatjørn- Rådal er godt i gang, må Nyborgtunnelen, Ringveg Øst og strekningene fra Sveio til Os ha stort fokus både av trafikksikkerhetshensyn og for fremkommelighet. Hordfast er viktig for å styrke Vestlandsregionen og binde sammen Bergen-Stavanger til en tilnærmet felles bo- og arbeidsregion med 1 million mennesker. Med de siste kostnadsoverslagene som har kommet fram i transportetatene sitt grunnlagsdokument for kommende NTP-rullering, må det gjøres nye vurderinger av standardkrav når det gjelder veibredde, kryssløsninger og fartsdimensjonering for E39 gjennom fylket vårt, inkludert Hordfast. For at E39 skal få de ønskede regionale effekter for hele fylket, er det også viktig med gode tverrforbindelser som knytter indre- og ytre deler av fylket bedre sammen. Arbeiderpartiet vil styrke togets konkurransekraft både på person- og godstransport, med en raskere togforbindelse vest-øst. Med intercityløsning til Voss og Ringeriksbanen vil Bergensbanen med en reisetid ned mot 4 timer vil tog bli konkurransedyktig med fly på strekningen Bergen-Oslo. Moderniseringen av Bergensbanen vil også styrke jernbanens konkurransekraft i godsmarkedet. Hordaland er et av de fylkene som har størst behov for en opprustning av fylkesveiene. Som bilist, busspassasjer eller yrkestransportsjåfør er vi avhengig av at veiene våre holder god standard. Nylig la transportetatene fram sine vurderinger, og der slås det fast det mange erfarer hver eneste dag: det er et betydelig forfall på fylkesveinettet. Det såkalte etterslepet er beregnet til i størrelsesorden 50 – 85 milliarder kr på landsplan. Kostnaden er omtrent det dobbelte av etterslepet på riksvegene, og Hordaland Arbeiderparti krever at regjeringen legger frem et eget program for fornyelse av fylkesveiene slik transportetatene anbefaler. For et fylke som Hordaland må også rassikring ha høy prioritert i satsingen på opprustning av fylkesveinettet. Arbeiderpartiet utfordrer derfor regjeringen til å finne løsninger for å ruste opp fylkesveiene i den kommende transportplanen. Regjeringen må legge til side de administrative skylappene, og sammen med fylkene finne gode løsninger til det beste for innbyggere og næringsliv i hele landet. En bærekraftig utvikling i byene er en forutsetning for å nå Norges klimamål. En målsetning for Bergen må være å redusere klimagassutslippene med 50 % i perioden 1991-2030. Dette betyr at fotgjengere, syklist, buss og bane skal ha prioritet fremfor privatbil. Veksten i transportbehovet i Bergen må løses ved kollektivtransport, sykling eller gange. I tilknytning til sentrale bybanestopp og bussterminaler vil Hordaland Arbeiderparti bygge rikelig med innfartsparkeringer både for bil og sykkel. Motorisert transport skal i størst mulig grad utføres av nullutslippskjøretøyer, mens fossilbiler og tunge kjøretøyer på diesel fases ut. Kollektivtilbudet i Bergen må bygges ut og takstene holdes lave. Hordaland Arbeiderparti vil arbeide for økt statlig finansiering til utbygging og drift av kollektive transportmidler. Statens andel, som i perioden fra 2002-2015 har vært på 15 %, bør økes til 70 % for å gi rask utbygging av bybane, sykkel- og gangveier. Arbeidet med en bymiljøavtale for Bergen må forseres. Det er behov for store investeringer i årene som kommer med bybanen til Fyllingsdalen og Åsane, og videreutvikling av gå- og

sykkelbyen. For at hele Vestlandsregionen skal lykkes er vi avhengig av en bærekraftig utvikling av Bergen, det er derfor viktig at mest mulig sammenhengende kollektivtraseer må reguleres på nye og etablerte veisystemer inn mot Bergen. Dimensjoneringen av nye veisamband må være tilpasset en utvikling som reduserer personbiltransporten og gir kollektivtrafikken prioritet. Kollektivtransport skal bygges ut i hele fylket slik at det blir mulig for flere reisende enn i dag og velge buss eller båt på reiser i egen kommune og mellom nabokommuner. Regionale veisamband må være del av et helhetlig hovedveisystem som føres utenom bysentrum gjennom et funksjonelt ringveisystem, der ny Ringvei øst blir sentral for å lede trafikken utenom Bergen sentrum. Svært mange av landets 440 ferjesamband har et utslitt fergemateriell, og en stor andel av fergene er over 30 år. Norsk maritim sektor er verdensledende på utvikling og levering av lav-nullutslippsferger. Den lange levetiden for slike investeringer synliggjør behovet for å innføre krav til lav- og nullutslippsfartøy nå. For alle kontrakter som skal inngås framover innen fergeflåten, både statlige og fylkeskommunale, er det viktig å legge klare føringer, som Hordaland fylkeskommune nå har gjort. Staten må her bidra med midler for å dekke de økte investeringskostnadene ved utskifting/fornyning av fergeflåten. Det må utarbeides standardkontrakter for fylka sine kjøp av fergetenester. Lavutslippsfergene er dyrere i innkjøp, men har lavere driftsutgifter. En standardkontrakt må derfor omfatte lengre løpetid (minimum 10 år), slik at både verdien av fartøyet og lavere driftsutgifter kan veksles inn i avtalen. Det må og legges opp til en lengre periode fra invitasjon til anbud og oppstart av fergerutene, slik at det er nok tid til at fergene kan bygges. For å få kontrakt på fergestrekninger må det stilles klare krav til lav- og nullutslippsteknologi. Fergene må også ha nok motorkraft til å kunne gå trygt på værutsatte og vindfulle strekninger. Hordaland Arbeiderparti mener at disse kriteriene må legges til grunn når nye kontrakter for fergedrift skal inngås.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er svært omfattende. En rekke punkter, som for eksempel å prioritere kollektiv, gang og sykkel i de store byene og utskifting av fergeflåten er i tråd må gjeldende politikk. Det må gjennomføres en helhetlig vurdering og prioritering av samferdselsprosjekter i forbindelse med ny NTB. Regjeringen legger i løpet av våren fram forslag til Nasjonal Transportplan for perioden 2018 til 2029. Fylkespartiene vil bli involvert i stortingsgruppens arbeid med planen.

942 Jernbane Ranheim Arbeidersamfunn

Forslag:

Arbeiderpartiet vil arbeide for å samle all virksomhet knyttet til drift av jernbane i Norge under ett statlig selskap under navnet Norges statsbaner, forkortet NSB. Det vurderes også om NSB skal konverteres til en statlig forvaltningsbedrift

Begrunnelse:

For Arbeiderpartiet er det et mål å holde administrative rutiner på et lavest mulig men optimalt nivå. Det vil si at arbeider med internfakturering, anbudsarbeider og ekstern kontrollvirksomhet skal unngås. Jernbanen som driftsorganisasjon er særlig egnet til å utnytte fordelene i «den norske modellen».

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør - Trøndelag Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Regjeringens reform av organiseringen av jernbanen har åpnet for privatisering og store strukturell endringer. Arbeiderpartiet har vært kritiske til delere av den nye organiseringen og ønsker ikke privatisering av jernbanen. Jernbane og kollektivtransport er viktig for å nå våre klima og miljømål. Omorganisering og etablering av nye strukturer må være kunnskapsbasert og sikre økt kvalitet i samferdselstilbudet.

**943 Vegvesen
Ranheim Arbeidersamfunn****Forslag:**

Arbeiderpartiet vil at all planlegging, drift, vedlikehold og utbygging av hovedveger i hovedsak skal utføres av Statens vegvesen. Kun ved ekstraordinære behov (eks. store vegarbeider, sesongbetont behov, akutte skader etc.) leies inn eksterne firma

Begrunnelse:

For Arbeiderpartiet er det et mål å holde administrative rutiner på et lavest mulig men optimalt nivå. Det vil si at arbeider med internfakturering, anbudsarbeider og ekstern kontrollvirksomhet skal unngås. Det er videre et ønske med faste ansettelser også i denne bransjen slik at fordelene i «den norske modellen» kan utnyttes.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør - Trøndelag Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har vært skeptiske til flere av omorganiseringene som nylig er gjennomført i samferdselssektoren. Blant annet var vi imot opprettelsen av selskapet «Nye veier». Det er naturlig å kritisk gjennomgå den nye strukturen med mål om å unngå unødvendig byråkratisering og sikre politiske styring med beslutninger og prioriteringer av veiprosjekter. Denne intensjonen er ivaretatt i forslag til nytt partiprogram.

15	Innkomne forslag - Energi og miljø	678
32	Vern Lofoten, Vesterålen og Senja	678
	<i>Re Arbeiderparti</i>	678
51	Arbeiderpartiet satser på fremtidsrettet kompetanse	678
	<i>Sandefjord Arbeiderparti</i>	678
55	Arbeiderpartiet satser på bedre energiutnyttelse	679
	<i>Sandefjord Arbeiderparti</i>	679
94	Oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja	680
	<i>AUF i Vestfold</i>	680
95	Skogen som ressurs	680
	<i>AUF i Vestfold</i>	680
104	Industriutvalget	681
	<i>Vefsn Arbeiderparti</i>	681
106	Konsekvensutredning av Nordland VI, VII og Troms II	681
	<i>Vefsn Arbeiderparti</i>	681
107	Vern Barentshavet og Iskanten mot oljeutvinning	682
	<i>Årstad Arbeidersamfunn</i>	682
108	Salg av nye fossil biler fases ut	683
	<i>Årstad Arbeidersamfunn</i>	683
113	Produksjon og anvendelse av Hydrogen som grønn energi	683
	<i>Bodø Arbeiderparti</i>	683
131	kraftregulering	684
	<i>Bergenhus Arbeiderparti</i>	684
132	rovdysrforvaltning	685
	<i>Bergenhus Arbeiderparti</i>	685
133	fjorddeponier	686
	<i>Bergenhus Arbeiderparti</i>	686
142	Satsing på. Fornybar teknologi	686
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	686
143	Nye standarder	687
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	687
144	Energisatsning	687
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	687
145	Mer gods over på sjøfart	688
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	688
146	Stimuleresngstilltak	689
	<i>Sandnes Arbeiderparti</i>	689
177	Totalfredning av sjørøretfiske i sjø hele året i Hordaland	689
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	689

214	Universell merkeordning for forbruksvarer	690
	<i>Stavanger Arbeiderparti</i>	690
215	Sikre arealer for norske rovdyr	690
	<i>Stavanger Arbeiderparti</i>	690
236	Miljø - Etablering av nasjonalt offshore energisenter.	691
	<i>Karmøy Arbeiderparti</i>	691
245	Fremtidens arbeidsplasser	692
	<i>Gjerdrum Arbeiderparti</i>	692
263	Grønt skifte (og byutvikling).....	692
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	692
273	Nasjonalt lovverk for vindkraftkommuner.....	693
	<i>Åmot Arbeiderparti</i>	693
275	Opphev ulvesona.....	694
	<i>Åmot Arbeiderparti</i>	694
311	Energieffektive offentlige bygg	695
	<i>Gran Arbeiderparti</i>	695
326	Kraftproduksjon.....	696
	<i>Sunndal Arbeiderparti</i>	696
332	697
	<i>AUF i Møre og Romsdal</i>	697
341	Trygg håndtering av radioaktivt avfall.....	697
	<i>Rælingen Arbeiderparti</i>	697
380	Bærekraftig forvaltning av hav rommet.....	698
	<i>Fiskeri- og forskningsfaglig Partilag</i>	698
381	Gruvedrift må underlegges strengere miljøkrav.....	698
	<i>Fiskeri- og forskningsfaglig Partilag</i>	698
384	Kraftregulering	699
	<i>Fiskeri- og forskningsfaglig Partilag</i>	699
388	Ikke oljeutvinning i Lofoten, Vestrålen og Senja	700
	<i>Ski Arbeiderparti</i>	700
396	Nei til konsekvensutrening.....	701
	<i>Ski Arbeiderparti</i>	701
423	Petroleumindustien	701
	<i>Ski Arbeiderparti</i>	701
427	Redusere CO2 utslipp.....	702
	<i>Ski Arbeiderparti</i>	702

428	Konsekvensutredning for Lofoten, Vesterålen og Senja.....	703
	<i>Bærum Arbeiderparti</i>	703
442	Nei til konsekvensutredning av Lofoten, Vesterålen, og Senja. -Vi trenger mer kunnskap og teknologi.....	703
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	703
443	704
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	704
455	Helhetlig politikk for å redusere klimagassutslippene fra transportsektoren.....	705
	<i>Årvoll Arbeiderpartilag</i>	705
457	En grønn og fremtidsrettet industri	706
	<i>AUF i Akershus</i>	706
488	706
	<i>Fagforbundet Arbeiderpartilag</i>	706
501	En grønn og fremtidsrettet industri	707
	<i>AUF i Oslo</i>	707
512	Fortsatt olje- og gassutvikling i Norge	708
	<i>Hedmark Arbeiderparti</i>	708
516	Vi må ta ansvar for kloden vår	709
	<i>Hedmark Arbeiderparti</i>	709
527	Økt kompetanse på klima- og energiområdet.....	709
	<i>Hedmark Arbeiderparti</i>	709
533	Nei til sløsing med mat	710
	<i>Aust-Agder Arbeiderparti</i>	710
572	Nei til oljeboring i LOVESE.....	710
	<i>AUF i Vest-Agder</i>	710
599	Vannkraftressursene.....	711
	<i>Vest-Agder Arbeiderparti</i>	711
626	Finansieringsordning til internasjonale klimaprosjekter	712
	<i>Internasjonalt Forum</i>	712
628	Ekstrabelastninga på nettleiga i distrikta.....	713
	<i>Førde Arbeidarparti</i>	713
672	Rovdyrpolitikk	713
	<i>AUF i Hedmark</i>	713
714	Styrket vern av kulturlandskap	714
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	714
716	Høner og ender i private hager	714
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	714
717	Økte insentiver til miljøvennlige løsninger	715
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	715
731	Elektrifisering av norske havner	715
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	715

764	Miljø	716
	<i>Lierne Arbeiderparti</i>	716
808	Olje og gassindustrien er Norges viktigste næring - Ja til kunnskap	717
	<i>Stavanger Arbeiderparti</i>	717
823	Høstingsbasert friluftsliv	718
	<i>Frogn Arbeiderparti</i>	718
824	Johan Castberg	718
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	718
825	Oljeboring i Lofoten, Vesterålen og Senja	719
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	719
829	Ny rovdyrpolitikk	720
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	720
845	420 kV kraftlinje i Finnmark	721
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	721
857	Dumping av gruveavfall	722
	<i>Ski Arbeiderparti</i>	722
864	Grøn maritim teknologi	722
	<i>Sogn og Fjordane Ap</i>	722
865	Det må sikrast ei nasjonal utjamning av nettinvesteringar som følge av auka satsing på fornybar energi	723
	<i>Sogn og Fjordane Ap</i>	723
873	Tilrettelegging for grønn industri	724
	<i>Buskerud Arbeiderparti</i>	724
885	Klima og miljø	725
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	725
916	Møt fosforkrisen tidlig!	726
	<i>Hordaland Arbeiderparti</i>	726
926	LoVeSe	727
	<i>Troms Arbeiderparti</i>	727
934	En grønn og fremtidsrettet industri	728
	<i>AUF i Troms</i>	728
972	GRØNNE SERTIFIKATER	728
	<i>AUF i Sør-Trøndelag</i>	728

15 Innkomne forslag - Energi og miljø

32 Vern Lofoten, Vesterålen og Senja Re Arbeiderparti

Forslag:

De særs viktige fiskeriområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja må vernes mot oljeleting og utvinning. Vi må satse mye sterkere på grønn teknologi og ta mye større steg mot lavutslippssamfunnet enn vi gjør nå, og slutte å kjøpe oss god samvittighet med kvoter fra andre land.

Begrunnelse:

Det er flere viktige, nasjonale hensyn og prioriteringer å ta enn kun vekst i næringslivet, særlig når denne veksten ødelegger verdifull kulturarv og river grunnlaget vekk fra tradisjonsrike og identitetsskapende yrker og virksomheter. I en landsdel der man har vært vant til små forhold og til å overleve med enkle midler, virker oljeindustri forlokkende for noen, men samtidig så voldsomt og dominerende at det nesten kan betegnes som overgrep. Fossile energiresurser forsvinner ikke, selv om de ikke utvinnes nå. Men klimaet skades av Norges sterke satsing på fossilt brensel.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Dissens AUF med 2 stemmer ved behandling i fylkestyret.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget består av to deler. Vern av LoVeSe og stopp i kjøp av internasjonale klimakvoter. Sentralstyret viser til omtalen av spørsmålet i utkastet til partiprogram, hvor flertallet i sentralstyret står bak en samlet løsning. Int.nasj. klimakvoter vil ikke kunne brukes til å oppfylle målet om 40% utslippskutt innen 2030 hvis dette skal gjøres sammen med EU. Slike kvoter kan evt brukes til å oppfylle målet om karbonnøytralitet.

51 Arbeiderpartiet satser på fremtidsrettet kompetanse Sandefjord Arbeiderparti

Forslag:

Norges økonomi er fossilavhengig. Å dreie økonomien til å være bærekraftig uten oljeutvinning krever målrettet satsning på kompetanse innenfor fremtidens energibærere, grønn teknologi for transport og kraftproduksjon. Særlig områdene som har vært, eller kan bli avhengige av oljeutvinning. Vestlandet og Nordland, Troms og Finnmark bør være satsningsområder for fremtidsrettet kompetanse. Vi ser spennende utvikling av motorteknologi i transportsektoren. Vi burde gjennom våre teknologiske miljøer i f eks NTNU kunne lage en storsatsning på forskning og utvikling av motorteknologi som gir minimalt/null utslipp både til persontransport og tungtransport og luftfart. Vi har store bilprodusenter i våre naboland, både i Tyskland og Sverige. Vi har betydelig kapital, og burde investere i samarbeid med disse i forskning og utvikling i den hensikt å etablere produksjonsanlegg i regioner i Nord-Norge, Troms og Finnmark.

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:****Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet har ikke tidligere hatt politikk på utvikling og produksjon av motorteknologi i Norge, og bilproduksjon har til nå ikke vært av områdene Norge har hatt kunnskapsmiljøer og konkurransefortrinn.

**55 Arbeiderpartiet satser på bedre energiutnyttelse
Sandefjord Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet vil prioritere initiativer knyttet til utvikling og bruk av fornybare energikilder i sitt internasjonale klima- og utviklingsarbeidet.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet deltar i et stort internasjonalt nettverk hvor også mange bedrifter inngår. I dette nettverket vil Arbeiderpartiet prioritere initiativer knyttet til utvikling og bruk av fornybare energikilder. Dette kan gjøres gjennom statlige støtteordninger som allerede finnes. Arbeidet vil kunne være en sterk pådriver til å raskere kunne redusere klimagasser i atmosfæren og gi bedre livsgrunnlag for de fleste.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Et forslag som er i tråd med Arbeiderpartiets klimaforslag om fornybarsatsing også internasjonalt.

94 Oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja AUF i Vestfold

Forslag:

Vestfold Arbeiderparti sier nei til oljeboring i Lofoten, Vesterålen og Senja.

Begrunnelse:

Det er på tide å ta en endelig avgjørelse som sikrer forutsigbarhet i nord og fremtiden for fiskeri og turistnæringen. Å åpne for oljeboring i Lofoten, Vesterålen og Senja betyr å binde opp ressurser i en industri med svært usikre framtidsutsikter, og stor risiko. En oljeboring i disse områdene vil også føre til et naturinngrep i et av verdens mest sårbare havområder. Det vil true naturmangfoldet og fiskeriindustrien i området, og sette på spill sårbare natur, og gyteområder for fisk. I tillegg står oljeboring i Lofoten, Vesterålen og Senja i konflikt med Norges internasjonale klimaforpliktelser.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap der forslaget ble støttet med 41 mot 20 stemmer.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Åpning av nye områder for petroleumsvirksomhet skal foregå skrittvis og kunnskapsbasert. Arbeiderpartiet vil legge stor vekt på de helhetlige forvaltningsplanene som balanserer oljenæringens interesser mot andre hensyn. Sentralstyret viser til omtalen av petroleum i Nordland VI, VII og Troms II i utkastet til partiprogram, hvor flertallet i sentralstyret foreslår en samlet løsning i saken, som innebærer at det åpnes for petroleumsfrie soner som ivaretar særskilt viktige områder av Lofoten, Vesterålen og Senja. Videre foreslås det Arbeiderpartiet avventer spørsmålet om en eventuell konsekvensutredning av Nordland VII og Troms II til revideringen av forvaltningsplanen for området. Det foreslås å gjennomføre en konsekvensutredning av Nordland VI. Spørsmålet om eventuell åpning i Nordland 6 skal behandles på et nytt landsmøte i Arbeiderpartiet. Ett sentralstyremedlem har tatt disens til disse forslagene.

95 Skogen som ressurs AUF i Vestfold

Forslag:

Vestfold Arbeiderparti mener at Norge må satse større på et aktivt skogbruk der målet er å øke produksjon, uttak og bruk av fornybart trevirke.

Begrunnelse:

I dag utgjør fossile energikilder 90 % av verdens energiforbruk, noe som fører til enorme mengder forurensning i form av CO₂. Gjennom fotosyntesen fanger skogen opp enorme mengder av CO₂, noe som lagres i trærne til de råtner eller forbrennes. Skogene i Norge binder ca. 25-30 millioner tonn CO₂. Det tilsvarer 60 % av de menneskeskapte klimagassene i landet. Ved å bruke trevirke i produkter med lang levetid, som i bygg og varmeproduksjon, vil det gi positivt utfall for klimaet. Trevirke kan i tillegg være positivt ved bruk av råstoff for biodrivstoff og andre kjemiske produkter. Etter en har hugget trærne, plantet ny skog og videre sørger for at trærne får gode vekstforhold, vil dette gi økt klimagevinst. Dette vil samtidig skape flere viktige arbeidsplasser og i tillegg styrke familiebruket.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Behandlet på representantskap.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget støttes og er i tråd med både Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett om satsing på bærekraftig biodrivstoff og bioenergi og vår skogpolitikk.

**104 Industriutvalget
Vefsn Arbeiderparti****Forslag:**

Som en tilføyelse under utvalgets innstilling pkt 4.1.2 mener vi at det bør tas inn et punkt om at det skal gjennomføres en livssyklusanalyse (LCA) på investeringer i nett og utenlandskabler.

Begrunnelse:

Vefsn Ap støtter den framlagte innstillingen fra Industriutvalget. Det gir et bilde av en framtidrettet og offensiv satsing på at industri også i fremtiden skal skape arbeidsplasser og velferd i Norge. Regjeringens Ekspertutvalg for grønn konkurransekraft har allerede anbefalt at LCA skal brukes ved klimatiltak.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Livssyklusanalyser (LCA) benyttes for å vurdere effekten over hele livsløpet til et prosjekt, ofte i klimaperspektiv. Livssyklusanalyse med tanke på klima, vil når det gjelder utenlandskabler være komplisert, fordi det må bygge på ulike scenarier for kraftmiksen i de andre europeiske landene i (ti)årene fremover.

**106 Konsekvensutredning av Nordland VI, VII og Troms II
Vefsn Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiets landsmøte i 2017 må gjenta kravet fra tidligere landsmøte om at Nordland VI, VII og

Troms II skal konsekvensutredes.

Begrunnelse:

En konsekvensutredning vil gi oss svar på om det er forsvarlig å åpne havområdene i Nordland VI, VII og Troms II for olje og gassvirksomhet, med de muligheter for nye arbeidsplasser og verdiskaping, en slik aktivitet vil føre med seg. Norge har så langt brukt mer enn en milliard skatte kroner på kunnskapsinnhenting knyttet til Nordland VI, VII og Troms II. En slik formidabel pengebruk vil etter vår mening fremstå som uforsvarlig dersom Stortinget unnlater å gjennomføre en konsekvensutredning. Vi som bor i nord har krav på å få vite hvilke petroleumsressurser som finnes, og hvilken sysselsettingseffekt ressursene kan gi. Vi har krav på å få vite hvilke begrensninger og krav som må settes til en mulig utvinning. Hvis ikke sameksistens med fiskerinæringen er mulig, skal selvfølgelig fisken gå foran.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Åpning av nye områder for petroleumsvirksomhet skal foregå skrittvis og kunnskapsbasert. Arbeiderpartiet vil legge stor vekt på de helhetlige forvaltningsplanene som balanserer oljenæringens interesser mot andre hensyn. Sentralstyret viser til omtalen av petroleum i Nordland VI, VII og Troms II i utkastet til partiprogram, hvor flertallet i sentralstyret foreslår en samlet løsning i saken, som innebærer at det åpnes for petroleumsfrie soner som ivaretar særskilt viktige områder av Lofoten, Vesterålen og Senja. Videre foreslås det Arbeiderpartiet avventer spørsmålet om en eventuell konsekvensutredning av Nordland VII og Troms II til revideringen av forvaltningsplanen for området. Det foreslås å gjennomføre en konsekvensutredning av Nordland VI. Spørsmålet om eventuell åpning i Nordland 6 skal behandles på et nytt landsmøte i Arbeiderpartiet. Ett sentralstyremedlem har tatt disens til disse forslagene.

**107 Vern Barentshavet og Iskanten mot oljeutvinning
Årstad Arbeidersamfunn**

Forslag:

Vern Barentshavet og Iskanten mot oljeutvinning.

Begrunnelse:

Norge må møte sine klimaforpliktelser, noe av oljen må ligge igjen. Sårbar natur og ressursområder, vårt fremtidige matfat.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Norge må bygge sin klima- og miljøpolitikk på føre-var prinsippet om bærekraftig utvikling og en forsvarlig forvaltning av naturressursene. Norges fiskeressurser er unike men sårbare. Hensynet til fiskeriinteressene skal tillegges stor vekt når det skal vurderes å åpne områder for ny olje- og gassutvinning. Hordaland Arbeiderparti er opptatt av mener at det ikke er tid for en ny definisjon av iskanten nå.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Åpning av nye områder for petroleumsvirksomhet skal foregå skrittvis og kunnskapsbasert. Arbeiderpartiet vil legge stor vekt på de helhetlige forvaltningsplanene som balanserer oljenæringens interesser mot andre hensyn. I tråd med gjeldende vedtak om åpningen av Barentshavet sørøst mener Arbeiderpartiet at petroleumsvirksomhet i og ved iskanten ikke er forenelig med en forsvarlig forvaltning av havområdene våre

108 Salg av nye fossil biler fases ut Årstad Arbeidersamfunn

Forslag:

Salg av nye fossil biler fases ut innen 2025, og erstattes av nullutslipps biler, alternativt hybrid.

Begrunnelse:

Norge må møte sine klimaforpliktelser og vi har tilgjengelig fornybar energi i form av vannkraft. Norge må være et laboratorium for utvikling av nullutslipps samfunnet. Å skape et marked for el biler gir utvikling og lavere priser som vil gjøre det mer attraktivt for andre land også.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med stortingsgruppas politikk og alternativt budsjett for 2017.

113 Produksjon og anvendelse av Hydrogen som grønn energi. Bodø Arbeiderparti

Forslag:

Med dagens teknologi, tilgangen på overskudd av fornybar kraft og den kompetansen som finnes ligger det til rette for en større satsing på hydrogen som energibærer. Norge trenger mer kunnskap og forskning på hvordan Hydrogen kan tas i bruk som en klimavennlig energikilde. Dette må sees i sammenheng med å få mer gods over på kjøll og jernbane. Mulighetene til bruke hydrogen i industriproduksjon må forsterkes og fremtidens samferdselsanbud kan legge premissene for å fremme energikilder som hydrogen for å komme inn i det grønne skiftet. For å sikre en klimavennlig

energiforsyning må staten bidra til utvikling og forskning, gi økonomiske incentiver og vurdere å utøve et aktivt eierskap innen viktige strategiske områder, som eksempelvis hydrogenproduksjon. Statkraft er en viktig aktør for å sikre industriens behov for stabil og klimavennlig kraft fra fornybare energikilder og legge grunnlag for økt konkurransefortrinn og vekst innen norsk industri.

Begrunnelse:

Ambisiøse klimamålsettinger stiller krav til framtidens industri, og krever økt satsing på fornybare energiresurser. Samtidig går vi mot et samfunn som blir mer og mer energikrevende. I et slikt energisystem vil hydrogen kunne spille en viktig rolle for å sikre energiforsyning til transportsektoren og til industriproduksjon, uten utslipp av klimagasser. Norge har lange tradisjoner for hydrogenproduksjon, og verdens største hydrogenfabrikk var i drift fra 1949 til 1993 i Glomfjord, hvor det ble framstilt store mengder hydrogen for å lage ammoniakk til kunstgjødselproduksjon.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

forslaget er i tråd med arbeiderpartiets politikk og innstillingen til energimeldingen som ble behandlet i stortinget våren 2016

131 kraftregulering Bergenhus Arbeiderparti

Forslag:

Kraft Vannkraft er en stor og viktig næring, og den er i stor grad eid av staten eller kommunen. Kraftregulerte vassdrag er vanlig i Norge, og man har i mange tilfeller av nye konsesjoner til regulant gitt miljøkrav. Flere av disse kravene er utdaterte. Bla kravet om at man skal ha potensiell god tilstand i vassdraget som reguleres. Etter vassforskriften kreves det at man skal ha god økologisk tilstand i vassdragene våre. Dette er fullt gjennomførbart i de regulerte vassdragene også. Gjennom CEDREN prosjektet er det vist at man kan ha god tilstand og samtidig få ut kraft. Det ble i CEDREN utviklet teknologi og metoder som fikk ut kraft, men som samtidig tar hensyn til livet i vassdraget. I henhold til EUs vanndirektiv er vi i tillegg pliktig til å ha god miljøtilstand i vassdragene våre, både de regulerte og de vernede. Arbeiderpartiet bør ha som krav til alle som driver som regulanter av vassdrag, opprettholder god miljøtilstand i de respektive vassdragene de regulerer.. I Bergen bystyre ble det i møtet 15 juni gitt følgende vedtak:

http://www3.bergen.kommune.no/BKSAK_filer/bksak/0/VEDLEGG/2016412725-6158648.pdf -

Arbeiderpartiet vil kreve at kraftregulanter oppnår god miljøtilstand i tilhørende regulerte vassdrag.

Begrunnelse:

enkelte av miljøkravene til kraftnæringen er utdatert

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslaget er i tråd med gjeldende politikk. Arbeiderpartiet vil arbeide for at vi har god miljøtilstand i regulerte vassdrag gjennom konsesjonskrav og revisjon av gitte vannkraftkonsesjoner.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

God miljøstand i regulerte vassdrag er i tråd med Aps politikk og gjeldende EU-direktiver.

132 rovdyrforvaltning Bergenhus Arbeiderparti

Forslag:

Ulv i Norge Arbeiderpartiet gikk inn i et stortingsforlik med tanke på forvaltning av ulv. I dette forliket inngår det hvor ulven kan oppholde seg og hvor mange ulv vi ønsker i landet vårt. Fra nå og ut på vinteren foregår en stor nedslaktning av 1/3 av ulvene som oppholder seg i Norge. Alle disse ulvene tilhører en skandinavisk stamme. Det har vekket debatter både innad i Norge, men også langt utover våre landegrenser. Et av argumentene som blir brukt er at den er en trussel mot sauene. Men dette stemmer ikke. Ulven tar ca. 2000 av 120.000 sau som går tapt hvert år i sauene. Arbeiderpartiet bør kunne ha en bedre rovdyrforvaltning enn dagens. Norge er forpliktet av en europeisk avtale, Bernkonvensjonen, som sier at alle land har et selvstendig ansvar for å bevare ulven og andre ville dyr. <https://www.nrk.no/natur/xl/2016-blir-et-skjebnear-for-den-norske-ulvestammen-1.12783869> - Arbeiderpartiet går imot dagens rovdyrforvaltning, og vil se på andre løsninger enn nedslaktning av en rødlistet ulvestamme.

Begrunnelse:

Ulvedebatten har stilt viktige spørsmål til hvordan rovdirene forvaltes i Norge. både nasjonalt og internasjonalt

Kommentar fra Fylkespartiet:

Det er viktig med levedyktige rovdyrstammer i Norge samtidig som vi må bidra til å redusere konfliktnivået mellom rovdyr og dyrehold.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet legger til grunn at rovvilt i Norge skal forvaltes i tråd med rovviltforlikene vedtatt i Stortinget, Naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen. Disse setter de overordnede rammebetingelsene for uttak av rovvilt og Stortinget har i rovviltforliket i 2011 og 2016 presisert at norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av disse bestemmelsene. Bernkonvensjonens er sentral hva gjelder adgang til uttak av rovvilt for å beskytte bestemte interesser. Uttak av villevende dyr og vilkårene for å tillate lisensfeling, er nedfelt i naturmangfoldloven og i forskrift om forvaltning av rovvilt, sammen med stortingets vedtak om rovvilt. Dette skal være førende for forvaltning av rovvilt i Norge.

**133 fjorddeponier
Bergenhus Arbeiderparti**

Forslag:

Førdefjorden og fjorddeponier Norge har som et av veldig få land fremdeles fjorddeponier som en legitim måte og kvitte seg med gruveavfall. Under vedtakene som ble gjort i førdefjordsaken ble det vekket stor debatt og motstand. Det største tilfellet av sivil ulydighet siden Alta-aksjonen ble virkelighet. Flere tunge instanser som har med havet å gjøre (Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet) gikk imot løyve til deponi, men man valgte å gå imot disse og gi dem utsleppsløyve. Kystindustrier som havbruk og fiskeri er sterkt kritisk til at man skal bruke vår felles allmenning til å dumpe gruveavfall, da dette kan ha uante konsekvenser for økosystemet i deponiområder. Arbeiderpartiet bør være et fyrttårn når det gjelder industri og miljø hånd i hånd. Ikke minst når man alltid skal ha grunnlovens paragraf 112 i bakhodet når man fatter vedtak. - Arbeiderpartiet reverserer utsleppsløyver gitt i Førdefjorden - Arbeiderpartiet går imot fremtidige forslag om deponier av gruveavfall i sjø.

Begrunnelse:

Norge kan ikke tillate som en av få nasjoner i verden å gamble med en evigvarende ressurs, havet, for å dumpe gruveavfall

Kommentar fra Fylkespartiet:

Hordaland Arbeiderparti er i mot deponering av gruveavfall i norske fjordar.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Norge har en variert geologi med stort potensial for mineralproduksjon. Mineraler inngår i nesten all vareproduksjon. Befolkningsvekst, teknologisk utvikling og økonomisk vekst, har ført til økt etterspørsel og høyere priser på mineraler og metaller. Norsk mineralnæring skal være blant verdens mest miljøvennlige og aktivt søke fremtidsrettede løsninger. Både deponi på land og sjødeponier kan ha miljøkonsekvenser. Det er ikke mulig å angi på generelt grunnlag hvilken type deponering som er miljømessig mest forsvarlig. Valg av deponiløsning må avgjøres på bakgrunn av en grundig og faktabasert vurdering av påvirkning på naturmiljøet, kostnader og mulige konsekvenser for annen næringsvirksomhet og andre interesser.

**142 Satsing på. Fornybar teknologi
Sandnes Arbeiderparti**

Forslag:

Fornybar velferdsteknologi	Internasjonale avtaler/forpliktelser	Vind/sol/bølge
Krav til private kontra offentlig effektiviseres	Bedre rammevilkår	Kollektivtransport må
hvor teknologi løser fremtidig utfordringer		

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:**

Ivaretatt i aktuell politikk

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Satsing på fornybar energi nasjonalt og ikke minst internasjonalt er viktig for Arbeiderpartiet. Norge har en gunstig posisjon ettersom vi har neste 100% fornybar kraft. Det gir oss muligheten til blant annet elektrifisering av transportsektoren. I Arbeiderpartiets alternative budsjett for 2017, skisserer vi hvordan vi ønsker å gjennomføre en radikal omlegging av transportsektoren.

**143 Nye standarder
Sandnes Arbeiderparti****Forslag:**

Byer må bygges etter nye standarder der enheter er tilknyttet i nettverk som gir miljøgevinst, tjenester i fortetningsaksen.

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:**

Uklar framstilling. Kan derfor ikke støttes

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:**144 Energisatsning
Sandnes Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet må:-Priser flyavganger flyteknologi vs hybrid elektrisk løsninger. -satsing på skinner

isteden for fly, -havtransport vs veg. -20%20%20% deling -energisparing med ny -Pris avgifter -Tid vs kostnad under transport -upopulære valg hvordan kan miljøvalg gi gevinst -holdningsskapen. Arbeid - gevinst til aktører som er gode med miljøretta tiltak. -Nye krav til miljøfyrtårn

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Uklart forslag og støttes derfor ikke.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Her er det, som fylkespartiet selv bemerker, uklart hva forslagsstiller ønsker å foreslå.

**145 Mer gods over på sjøfart
Sandnes Arbeiderparti**

Forslag:

Sjøfartsnasjonen er lite brukt Hvor er investeringen til sjø dette må subsidiere mer slik at gods blir send med båt langs kysten.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er bred politisk enighet om å legge til rette for godsoverføring fra vei til sjø og bane. Sjøtransporten er den mest energieffektive og dermed også den mest klimavennlige transportmetoden basert på transportarbeid. Godsoverføring fra veitransport til sjøtransport vil dermed alene redusere klimaavtrykket fra transportsektoren betydelig.

**146 Stimuleresngstiltak
 Sandnes Arbeiderparti**

Forslag:

Stimuleringsstiltak aktive som fungerer til dagligdags -fortetning strategi

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Uklar formulering støttes ikke

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

**177 Totalfredning av sjørretfiske i sjø hele året i Hordaland
 Arbeiderpartiet i Bergen**

Forslag:

Arbeiderpartiet mener: • At det må innføres et prøveprosjekt over en fireårsperiode hvor sjørreten totalfredes for fiske med både garn, stang og andre redskaper hele året i sjø

Begrunnelse:

Totalfredning av sjørret For en rekke fritids- og sportsfiskere er sjørret den mest populære fisken å fiske etter i sjøen. Men sjørreten har det stadig blitt mindre av, noe som mange ytre påvirkninger kan ha skyld i. Kraftregulering av vassdrag, høyt press av lakselus, byutvikling med kanalisering og stenging av vassdrag er faktorer som beviselig tærer på sjørretstammer. I tillegg er det alt for liten kunnskap rundt minstemål og reguleringer på sjørretfisket. De siste årene har man forsøkt tidsbestemte fredningssoner for sjørreten i Hordaland, men dette har ikke gitt en tydelig oppsving i en ekstrem sårbar fiskebestand. Arbeiderpartiet ønsker at Hordaland i fremtiden skal ha en bestand av sjørret det går an å beskatte. Det er ikke mulig i dag.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet legger til grunn at forvaltning av anadrom laksefisk skal forvaltes bærekraftig. Dette må

gjøres gjennom kunnskap om bestandstilstanden, som er avgjørende for bærekraftig forvaltningen av laks, sjøørret og sjørøye.

214 Universell merkeordning for forbruksvarer Stavanger Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil starte et pilotprosjekt for å etablere en universell merkeordning for forbruksvarer slik at forbrukerne gis makt til å ta de gode miljøvalgene.

Begrunnelse:

Vi vet at markedsmakten er sterk og virksomheter vil tilpasse seg de valg som forbrukerne tar. Kalorier, ingredienser og tilsatte kunstige smaker – alt dette kan forbrukerne i dag lese på varedeklarasjoner og valgene styres deretter. Arbeiderpartiet ønsker å få til det samme for utslipp og energinivå i produksjon. Eksempelvis – skal du ha corn flakes og har valget mellom to produkter med vesens forskjell i utslipp og energibruk så vi det gjerne være slik at du velger den som er best for klimaet, og dermed deg i det lange løp. Med et USA som vi har grunn til å tro vil slakke ned på klimakravene med ny president vil vi ta initiativ til at forbrukerne kan utgjøre en motvekt.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

intensjonen i forslaget støttes

215 Sikre arealer for norske rovdyr Stavanger Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet bør arbeide for å etablere store og sikre arealer for norske rovdyr.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Rovviltpolitikken til arbeiderpartiet legger til grunn at vi skal ha bærekraftige rovviltstammer i Norge basert på våre internasjonale forpliktelser og naturmangfoldloven. Vi mener det er viktig å videreføre den todelte politisk målsettingen, hvor vi legger til rette for en aktiv og allsidig bruk av utmarksressursene, samtidig som vi skal ha en bærekraftig forvaltning av rovviltbestandene. Forvaltningen av de rovvilt i Norge er geografisk differensiert. Dvs at i enkelte områder er det beitenæringen som skal ha forrang og andre områder er det rovviltet. Bortsett fra for ulven, som det er vedtatt en egen sone for hvor ulven kan etablere seg.

236 Miljø - Etablering av nasjonalt offshore energisenter. Karmøy Arbeiderparti

Forslag:

Forslag: Arbeiderpartiet vil etablere både et nasjonalt offshore energitestsenter samt fullskala offshore energiparker. Dette for å bygge kompetansearbeidsplasser innen området på hjemmemarkedet for å gi mulighet for eksport til utlandet.

Begrunnelse:

Bakgrunn: Offshore energiteknologi er fremtiden på mange energimarkeder. Norge har en sjelden mulighet til å posisjonere seg med å etablere kompetansesentre gjennom et hjemmemarked

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er i tråd med flere forslag fremmet i løpet av 2016 i Stortinget om satsing på havbasert fornybar energi, med vekt på å bygge videre på den erfaring og kompetanse som finnes i petroleumsnæringen. Opprettelsen av et testsenter for havbasert fornybar energi kan vurderes å legges inn i Olje- og energidepartementets tildelingsbrev til Norges Forskningsråd, men bør i tilfelle bygge på initiativ fra forskningsmiljøene og næringene selv.

245 Fremtidens arbeidsplasser Gjerdrum Arbeiderparti

Forslag:

Vi som bor i Norge har i mange tiår nytt godt av inntektene fra olje- og gassindustrien. Vi har blitt rike både på penger og kunnskap. Nå går vi inn i en tid der olje ikke lenger vil spille en like stor rolle som inntektskilde for oss. Vi som bor her må være villige til å omstille oss. Omstilling er vanskelig. Spesielt hvis omstilling betyr lavere levestandard. Ved å begynne snuoperasjonen nå, vil ikke omstillingen nødvendigvis bli så dramatisk. Fortsatt oljeboring i Lofoten og Vesterålen er å gå baklengs inn i fremtiden. Vi bør heller bruke muligheten til å anvende kunnskapen vi har fått gjennom olje- og gassindustrien til å bygge opp ny virksomhet som gir arbeidsplasser som kan vare lenger enn oljen, og som ikke er ødeleggende for naturen på samme måte som olje- og gassutvinning kan være. Gjerdrum arbeiderparti mener det er viktig å skape arbeidsplasser uten at det går på bekostning av miljøet. Det er nå vi kan starte utviklingen av fremtidens arbeidsplasser. Arbeidsplasser som ikke er skadelig for miljøet, og som vil ta Norge videre som en foregangsnaasjon innen nye inntektsområder.

Begrunnelse:

Vi mener tiden er inne for å handle. Vi kan ikke lenger se på at jordkloden forfaller. Ett viktig virkemiddel er å gå mer aktivt inn i en omlegging av arbeidslivet, for å støtte opp under klima- og miljømålene. Fortsatt oljeutvinning er en sovepute.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Petroleumsvirksomheten gir muligheter for sysselsetting og verdiskapning, også lokalt. Det er viktig å balansere hensynet til dette opp mot hensynet fiskerinæringen og til miljø og bærekraftig fiskebestand.

263 Grønt skifte (og byutvikling) Arbeiderpartiet i Bergen

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: - prioritere midler til kollektiv, gange og sykkel. - at staten finansiere 70% av infrastruktur til kollektive trafikkløsninger i de store byene, og statlige midler til drift skal økes betraktelig. - at byene skal ha en stram arealforvaltning med fortetting rundt kollektivtraseer og sentra. - personbiltrafikken må reduseres sterkt og gods må over fra vei til bane og sjø. - vil gjenreise den statlige arkitekturpolitikken og koble miljø og kulturpolitiske perspektiv i utviklingen av våre steder og byer.

Begrunnelse:

Parisavtalen forplikter. Klimautfordringene er vår generasjons største politiske utfordring. Arbeiderpartiet må eie det grønne skiftet. Dette gjelder innen for arealpolitikken, by- og tettstedsutvikling, distriktspolitikken, samferdsel, næring og økonomi. Forpliktelsen på et grønt skifte synliggjør målkonflikter og valg. Et grønt skifte krever at målet om klima- og miljøhensyn overordnes de andre målene. Nullvekstmålet er for deffensivt, utslippene må ned slik at vi får fossilfrie samfunn. Byene står

for de største klimautslippene, over 50% av utslippene kommer fra transport. Den bilbaserte byene har skapt utflytende, arealkrevende byer. Byene skal ha en stram arealforvaltning med fortetting rundt kollektivtraseer og sentra. Personbiltrafikken må reduseres sterkt og gods må over fra vei til bane og sjø. De store veianleggenes tid bør være over. Dimensjoner for trygge og effektive veier basert på nedgang i trafikkprognoser må utredes. Arbeiderpartiet vil prioritere midler til kollektiv, gange og sykkel. I de store byene skal staten finansiere 70% av infrastruktur til kollektive trafikk-løsninger, og statlige midler til drift skal økes betraktelig. Det er dyrt å bygge tett, og byutvikling med fortetting krever offentlige virkemidler. Arbeiderpartiet vil identifisere hvilke virkemidler vi mangler og hvilke nye virkemidler som må etableres for å gi byene muskler til å lykkes med det grønne skiftet. Virkemidlene er økonomiske, juridiske og organisatoriske, eksempelvis bør Husbankens rolle som statlig virkemiddel for allmenn boligbygging og stedsutvikling reetableres. Det settes ned et utvalg for å arbeide med klimavennlig byutvikling og virkemidler som bør være til stede. Et grønt skifte krever kvalitet og omtanke i utviklingen av våre fysiske omgivelser. Når folk skal bo tett, kreves god tilgang til friarealer og blågrønne lunger. Det er viktig å etablere sammenhengende blågrønne strukturer i fortetningsområdene. Material- og energibruk må være klimanøytral, likeledes må det legges vekt på CO2fangst i avfallshåndtering. Avfall må i størst mulig grad minimeres og behandles som en ressurs i et kretsløp med ny bruk. Klimatilpasning i forhold til overvannhåndtering og ras er et område som må ha stort fokus. Byutvikling i Norge må inn på et nytt spor som kombinerer folkehelse, lokalt miljø, rettfærdige levekår og innsats mot farlige, globale klimaendringer. Folk må i større grad kunne gå, sykle og ta kollektivtrafikk til sine daglige gjøremål. Mer bevegelse i hverdagen gir bedre folkehelse og lavere utslipp, mens bilkø fører til livsstilssykdommer og forurensning. Vi trenger nasjonale virkemidler som gjør det mulig for byene å investere i sunne områder som er tilgjengelige for alle. De fysiske omgivelsene skaper rammene for menneskenes sosiale liv, helse og trivsel. Bærekraftige løsninger krever kvalitet når det gjelder offentlige planer, arkitektur og klimariktige material- og energiløsninger. Arbeiderpartiet vil gjenreise den statlige arkitekturpolitikken og koble miljø og kulturpolitiske perspektiv i utviklingen av våre steder og byer.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

forslaget er i tråd med våre klimaforslag og oppfølging av disse

273 Nasjonalt lovverk for vindkraftkommuner Åmot Arbeiderparti

Forslag:

Det bør arbeides for et nasjonalt lovverk som sikrer kommunene en større andel av verdiskapningen knyttet til vindkraftproduksjonen, slik at dette bevares lokalt i kommunene. Det bør arbeides for at Stortinget nedsetter et utvalg som skal utrede hvordan de skatte- og konsesjonsmessige rammebetingelser for vindkraftproduksjon kan utformes slik at berørte lokalsamfunn sikres en andel av vindkraftproduksjonen og kompensasjon for lokale miljøulemper.

Begrunnelse:

Mange kommuner i Norge i dag sitter med omfattende vindkraftutbygginger, pr i dag er eiendomsskatten eneste formen for kompensasjon de norske vindkraftkommunene får for en utbygging. Utbyggerne

presenterer dette som en gave til lokalsamfunnene, mens dette egentlig er en kommunal rett å kunne skrive ut eiendomsskatt på verker og bruk. Etablering av vindkraftverk innebærer at areal og naturressurser i kommunene som berøres benyttes for vindkraftproduksjon. De lokale naturressurser som tas i bruk, bidrar til den verdiskaping vindkraftverket vil gi opphav til. Samtidig er vindkraftverket et inngrep med konsekvenser for natur og berørte lokalsamfunn. Med den bakgrunn er det hensiktsmessig å formalisere rammene ved et nasjonalt regelverk knyttet til vindkraft. Lovverket må sikre et godt samarbeid og forutsigbarhet for både kostnader og ytelser for utbygger og vertskommunene. Lovverket skal bidra til å redusere og kompensere for de negative konsekvenser som berører lokalsamfunnene ved etablering og drift av vindkraft. Dette er et system som skal sikre de berørte lokalsamfunnene en kompensasjon for at de stiller sine naturressurser til disposisjon for storsamfunnet, gjennom de omfattende kraftutbyggingene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er viktig at lokalsamfunn får ta del i verdiskapingen som skjer ved etableringen av vindkraft og det vil være hensiktsmessig å vurdere rammebetingelsene for vindkraftproduksjon og hvordan disse kan utformes, slik at berørte lokalsamfunn sikres en andel av verdiskapingen.

275 Opphev ulvesona Åmot Arbeiderparti

Forslag:

Man må vurdert Bernkonvensjonen og premissene som ligger i den. Statens Naturoppsyn (SNO) må forvalte all bestandsregistrering i Norge. Vår tillit ligger hos SNO og de bør ha ansvaret i hele landet. Vi ønsker ikke en økning i antallet ynglinger. Vi er imot at bestandsmålet skal økes, samtidig som det er viktig at grenseulven telles med. Vi er for en kompensasjonsordning for rovviltskader, men vi må ha en forvaltning som gjør at vi kan gjøre jobben vår og drive utmarka på en slik måte at den ikke er en ødemark. Ulvesona oppheves.

Begrunnelse:

Norge har hatt som mål i all tid at vi skal tilrettelegge for spredt bosetting. Gjennom velferdsstaten har vi klart det, frem til i dag. Spredt bosetting krever at vi bruker naturressursene som finnes i de områdene folk ønsker å bo. Vi bor i en region der landbruket ikke kan konkurrere med kornproduksjonen i andre deler av landet. Derfor må vi bidra med det som er vår styrke, nemlig husdyrproduksjon. Altså er vår region helt avhengig av å ha områder hvor det er mulig med beite. Rovdyr er ikke forenlig med utmarksbeite, med de store skadene vi ser rovdirene påfører husdyrene. Vi blir i stedet ødemark på grunn av dagens rovdyrforvaltning med ulvesone. Når vi i dag ser at rovdyrskadene blir stadig færre, er ikke det fordi rovdyr er et mindre problem. Men fordi rovdyrproblematikken er så stor at bøndene i stedet slutter og legger ned gårdsdrifta. For å bevare og øke bosettingen innenfor ulvesona er vi nødt til å opprettholde arbeidsplasser og sysselsetting som landbruket utgjør. Utmarksturisme er en viktig mulighet. Men vi ser at elgstammen blir mindre og at det blir vanskeligere å gjennomføre den tradisjonsrike elgjakta. Men ikke minst fordi jakta også kan sette hunden vår i fare for rovdyrangrep. Hva taper vi nå på at ulven tar elg og setter jakta i fare? Det handler om kommunens, befolkningens

eksistensgrunnlag og livskvalitet. Når vi ikke kan bruke utmarka vår til utmarksturisme, slik som jakt representerer og vi heller ikke kan bruke den til utmarksbeite og husdyrproduksjon, hva skal vi da bruke naturen til som gir oss sårt tiltrengte arbeidsplasser i vår region? Og hvordan skal vi erstatte sysselsettingstapet og hvordan skal vi opprettholde spredt bosetting da? Hele nasjonen trenger å ta en større del i forvaltningen, ikke bare et lite område på indre østland. Arealene innenfor ulvesona kan ikke ta det nasjonale ansvaret for å holde europeiske mål om å ivareta en levedyktig rovdyrstamme. Norge må opprettholde og ivareta landbruksnæringa vår. Da kan det ikke være arealene innenfor ulvesona som også skal opprettholde ulvestammen alene. Det er en usolidarisk politikk, med store konsekvenser for de som bor og forsøker å arbeide her. En lavere konsentrasjon av rovdyr i et lite område vil gi de som bor innenfor ulvesona muligheten til å ta levebrødet tilbake og bli tatt på alvor i at denne utfordringen kan ikke et lite område på indre østland stå ovenfor alene. Arealene som i dag utgjør må igjen kunne drive med utmarksbeite og lage oss viktige arbeidsplasser innenfor landbruket. Områdene må brukes til næringsutvikling. Dette er arbeidsplasser det har blitt stadig færre av. Det er store ambisjoner om å øke matproduksjonen og selvforsyningsgraden. Da er det ikke riktig at vi skal bruke noen av de områdene som er best egnet til utmarksbeite til å være ødemark til glede for ulven og til fortvilelse for de som mister sitt næringsgrunnlag som en følge av at ulven eier beitemarka. Vi må gjerne ha en begrenset ulvebestand i Norge. Men da får vi ha den i Norge, ikke bare på indre østland. Ulvesona må oppheves.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet legger til grunn at rovvilt i Norge skal forvaltes i tråd med rovviltforlikene vedtatt i Stortinget, om en todelt målsetting om at vi skal både ha en beitenæring og en bærekraftig ulvestamme i som skal forvaltes i tråd med naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen. Disse setter de overordnede rammebetingelsene for forvaltning av rovvilt i Norge. Stortinget har i rovviltforliket fra i 2004 vedtatt en ulvesone hvor ulven skal få etablere seg i familieggrupper. Dette ble presisert i forliket i 2016, men stortingetets flertall justerte ulvesonen noe, for å sikre reindriftsnæringen.

311 Energieffektive offentlige bygg Gran Arbeiderparti

Forslag:

Alle nybygg skal planlegges og bygges med moderne teknologi, og være mest mulig energieffektive. Nye offentlige bygg skal vurderes bygd som plusshus, passivhus eller lignende.

Begrunnelse:

Begrunnelse: Klimaendringene er en av vår tids største globale utfordringer. Da må vi også handle lokalt. Valget står ikke mellom miljø og arbeid – man må kombinere næringsutvikling og økonomisk framgang med reduserte utslipp av klimagasser. Arbeiderpartiet skal ta ansvar gjennom mest mulig miljøvennlig avfallshåndtering, energibruk og arealplanlegging. Et godt lokalt tiltak er ved å redusere energibruken i kommunale bygg. Arbeiderpartiet vil stimulere innbyggere og næringsdrivende til energiøkonomisering. Gode miljø-, energi- og klimatiltak er investering for fremtiden, og Arbeiderpartiet vil derfor utrede om alle nye offentlige bygg skal være plusshus eller lignende energieffektive hus.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Energieffektivisering i bygg, og offentlige bygg spesielt, kan bidra til redusert behov for energi, og dermed lavere belastning i nettet. I deler av landet og/eller perioder med kraftmangel, kan lavere energiforbruk i bygg bidra til å løse kraftmangelen. Det er imidlertid verdt å merke seg at klimaeffekten vil avhenge av hvorvidt energisparing kan bidra til utfasing av fossil energi.

326 Kraftproduksjon. Sunddal Arbeiderparti

Forslag:

Sikre kraft til industri i distrikta. Nei til kabling til utlandet. Nei til privatisering av Statkraft. Produksjon av rein vannkraft. Økt bruk til industrikraft. Økt produksjon i eksisterende kraftverk. Flomsikre Gudbrandsdalen ved overføring av vatn til Aura kraftverka.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes.. Arbeiderpartiet er for samfunnsøkonomisk lønnsomme overføringslinjer mellom Norge og utlandet. Mellomlandsforbindelsene bidrar til verdiskapning i det norske kraftsystemet samtidig som det gir forsyningssikkerhet i tørrår.

AUF i Møre og Romsdal**Forslag:**

Nei til konsekvensutredning og oljeboring i Lofoten, Vesterålen og Senja.

Begrunnelse:

Det er på tide å ta en endelig avgjørelse som sikrer forutsigbarhet i nord og fremtiden for fiskeri og turistnæringen. Å åpne for konsekvensutredning og oljeboring i Lofoten, Vesterålen og Senja betyr å binde opp ressurser i en industri med svært usikre framtidsutsikter, og stor risiko. En oljeboring i disse områdene vil også føre til et naturinngrep i et av verdens mest sårbare havområder. Det vil true naturmangfoldet og fiskeriindustrien i området, og sette på spill sårbare natur, og gyteområder for fisk. I tillegg står oljeboring i Lofoten, Vesterålen og Senja i konflikt med Norges internasjonale klimaforpliktelser.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Petroleumsvirksomheten gir muligheter for sysselsetting og verdiskapning, også lokalt. Det er viktig å balansere hensynet til dette opp mot hensynet fiskerinæringen og til miljø og bærekraft.

341 Trygg håndtering av radioaktivt avfall Rælingen Arbeiderparti

Forslag:

Den utredes en tydelig og konkret tids- og finansieringsplan for trygg håndtering av atomavfallet fra Institutt for energiteknikk (IFE) på Kjeller og Halden. Det fremlegges en løsning der staten tar ansvar for å håndtere den akutte situasjonen for lagrene.

Begrunnelse:

IFE er en viktig forsknings- og samfunnsaktør som leverer forskning og utvikling for en rekke viktige sektorer. Men det er påvist utfordringer med håndteringen av radioaktivt brensel fra IFE. Disse utfordringene må løses snarest mulig for å unngå en enda mer alvorlig situasjon regional og nasjonalt. De største problemene gjelder det historiske brenselet som stammer fra flere tiår tilbake. Den mest akutte situasjonen er på Kjeller, men det må lages en plan, med en tydelig og avklart finansiering, som sikrer forsvarlig og rask behandling av alt atomavfallet.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

forslaget støttes

**380 Bærekraftig forvaltning av hav rommet
Fiskeri- og forskningsfaglig Partilag****Forslag:**

Arbeiderpartiet vil: - at bærekraftig forvaltning må basere seg på grunnlovens § 112. Arbeiderpartiet må sikre at regjeringen leverer en årlig melding om status for biologisk og miljømessig tilstand som en naturindeks i riket, slik det ble institusjonalisert av Stoltenberg II regjeringen og la det være overordnet økonomiske preferanser. Det internasjonale forskningsråd ICES kan gis en rolle i å evaluering av tilstanden. Begrepet bærekraft bør gis en ensartet definisjon.

Begrunnelse:

Ressurssituasjonen for de store viktige villfisk bestander er bedre enn noen gang. Det kan allikevel ikke forventes å øke ressursuttaket betydelig fra dagens nivåer. Derfor er det særlig viktig at utviklingen innen høsting av marin fisk i sjømatnæringen må ha større fokus på kvalitet og mindre på volum. Plankton i havet er begrensende faktor for den grønne åker. Balansert høsting basert på faktisk kunnskap om sammenhenger i næringskjeden er derfor avgjørende. Dagens forskning og forvaltning blir for fragmentert og preget av for mye bit for bit forskning og forvaltning. Det må satses betydelig mer på forskning for å skape et mer helhetlig beslutningsgrunnlag.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

forslaget støttes

**381 Gruvedrift må underlegges strengere miljøkrav
Fiskeri- og forskningsfaglig Partilag****Forslag:**

Arbeiderpartiet vil: - at gruvedrift må underlegges miljøkrav på linje med offshore- og akvakulturnæringene. Undersjøiske deponier for avfall bør begrenses kraftig.

Begrunnelse:

Det er et sterkt press for å utvikle norsk gruveindustri. Det er i utgangspunktet positivt, men medfører

betydelige miljøutfordringer. Dette er særlig knyttet til undersjøiske deponier. Det dreier seg om svært store mengder med masse, og også om bruk av kjemikalier med alvorlige miljøvirkninger. Det er uakseptabelt at gruveindustrien ikke er underlagt tilsvarende miljøkrav som offshore- og akvakulturnæringene. Offshorenæringen er underlagt strenge miljø- og dokumentasjonskrav for alle kjemikalier som benyttes. Tilsvarende krav gjelder ikke for gruvenæringen,. Det er meningsløst at kjemikalier som er forbudt offshore kan deponeres undersjøisk langs kysten. Akvakulturnæringen er underlagt strenge krav med hensyn til påvirkning på bunnfauna. Selv om det er lokale miljøvirkninger av oppdrettsanlegg dreier det seg ikke om utslettelse av liv. Nettoeffekten på bunnfaunaen er økt biodiversitet og økt biomasse. Undersjøiske deponier fra gruvedrift ødelegger bunnfauna i store områder. Dette er ødeleggende for muligheter for andre næringer, som fiskeri- og akvakultur. Det blir meningsløst å verne fjorder og vassdrag mot lakseoppdrett når de samme fjordene til dels tas i bruk som avfallsplasser for gruveindustrien.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Hordaland Arbeiderparti er i mot deponering av gruveavfall i norske fjordar.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Norsk mineralnæring skal være blant verdens mest miljøvennlige og aktivt søke fremtidsrettede løsninger. Både deponi på land og sjødeponier kan ha miljøkonsekvenser. Hvilken deponeringsløsning man bør velge må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle. Dette vil avhenge av bergart, driftsform, fysiske og kjemiske egenskaper ved avgangs- og deponimassene, egenskaper ved aktuelle deponiarealer, arealbeslag, miljøkonsekvenser og hvilke avbøtende tiltak som kan gjennomføres. Valg av deponiløsning må avgjøres på bakgrunn av en grundig og faktabasert vurdering av påvirkning på naturmiljøet, kostnader og mulige konsekvenser for annen næringsvirksomhet og andre interesser.

384 Kraftregulering Fiskeri- og forskningsfaglig Partilag

Forslag:

Arbeiderpartiet vil arbeide for: - endre miljøkrav til kraftregulanter.

Begrunnelse:

Alle vassdrag som skal reguleres for uttak av kraft må ha en bærekraftig forankring. Man vet at heftig effektkjøring og mangel på minstevannføring har stor negativ effekt på det biologiske livet i vassdraget. For å bevare de stedegne økosystemene og sørge for fri vandring av anadrom og stedegen fisk, må man ha tydelige og riktige nivåer av minstevannføring. Det må heller ikke effektkjøres, men ha en mer stabil form for uttak av vannet slik at livet i elven bevares. Stor effektkjøring og mangel på minstevannføring i regulerte vassdrag har negativ effekt på biologisk mangfold.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Denne problemstillingen vil bli viktigere ettersom Norge og andre nordiske og europeiske land skal omstilles til et fornybart energisystem. Det er forsket mye på miljøeffekten av effektkjøring de siste årene, og det kan være god grunn til å se nærmere på dette lovverket.

388 Ikke oljeutvinning i Lofoten, Vestrålen og Senja Ski Arbeiderparti

Forslag:

Frede Lofoten, Vesterålen og Senja for olje og gassutvinning. av Lofoten

Begrunnelse:

Akershus Arbeiderparti forstår og verdsetter at petroleumsindustrien er en viktig industriklynge for Norge, og ønsker at den skal bestå som en sterk bidragsyter til arbeidsplasser og skatteinntekter. I de siste 10 til 12 årene er Norges oljeutvinning halvert, og veksten i gassutvinning har stagnert. Likevel har veksten i arbeidsplasser opp til 2014 vært formidabel. Vi ønsker derfor at næringen skal satse på utviklingen av teknologi framfor å åpne jomfruelige regioner. Teknologien bør derfor konsentrere seg om å redusere utbyggingskostnader i eksisterende felt og å øke utvinningsgraden i åpnede reservoarer. På denne måten ønsker vi å redusere miljø- og klimabelastningen fra industrien, samtidig som vi skjermer og videreutvikler en stor og viktig næring. Akershus Arbeiderparti ønsker å frede disse områdene for olje- og gassutvinning. Oljeutvinning kan true viktige gyteområder for fisk og maritimt liv generelt. Selv prøveboring kan medføre store miljø- og faunabelastninger i et sårbart havklima

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Åpning av nye områder for petroleumsvirksomhet skal foregå skrittvis og kunnskapsbasert. Arbeiderpartiet vil legge stor vekt på de helhetlige forvaltningsplanene som balanserer oljenæringens interesser mot andre hensyn. Sentralstyret viser til omtalen av petroleum i Nordland VI, VII og Troms II i utkastet til partiprogram, hvor flertallet i sentralstyret foreslår en samlet løsning i saken, som innebærer at det åpnes for petroleumsfrie soner som ivaretar særskilt viktige områder av Lofoten, Vesterålen og Senja. Videre foreslås det Arbeiderpartiet avventer spørsmålet om en eventuell konsekvensutredning av Nordland VII og Troms II til revideringen av forvaltningsplanen for området. Det foreslås å gjennomføre en konsekvensutredning av Nordland VI. Spørsmålet om eventuell åpning i Nordland 6 skal behandles på et nytt landsmøte i Arbeiderpartiet. Ett sentralstyremedlem har tatt disens til disse forslagene.

**396 Nei til konsekvensutredning
Ski Arbeiderparti**

Forslag:

Ski Ap sier nei til konsekvensutredning av Lofoten, Vesterålen og Senja.

Begrunnelse:

Lofoten, Vesterålen og Senja er sårbare områder med rike, fornybare naturressurser. Disse områdene må ikke åpnes for konsekvensutredning av olje- og gassutvinning. Oljeaktiviteten i LoVeSe vil gå utover naturen og livsgrunnlaget i området. De største næringene er i dag fiskeri og reiseliv. Dette er næringer også for framtida. Norge må gjøre sitt bidrag for å redusere de globale CO2-utslippene. Omstilling til en oljefri framtid må starte nå. Det vil verken være økonomisk eller miljømessig forsvarlig å investere ressurser i ytterligere oljeutvinning.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Åpning av nye områder for petroleumsvirksomhet skal foregå skrittvis og kunnskapsbasert. Arbeiderpartiet vil legge stor vekt på de helhetlige forvaltningsplanene som balanserer oljenæringens interesser mot andre hensyn. Sentralstyret viser til omtalen av petroleum i Nordland VI, VII og Troms II i utkastet til partiprogram, hvor flertallet i sentralstyret foreslår en samlet løsning i saken, som innebærer at det åpnes for petroleumsfrie soner som ivaretar særskilt viktige områder av Lofoten, Vesterålen og Senja. Videre foreslås det Arbeiderpartiet avventer spørsmålet om en eventuell konsekvensutredning av Nordland VII og Troms II til revideringen av forvaltningsplanen for området. Det foreslås å gjennomføre en konsekvensutredning av Nordland VI. Spørsmålet om eventuell åpning i Nordland 6 skal behandles på et nytt landsmøte i Arbeiderpartiet. Ett sentralstyremedlem har tatt disens til disse forslagene.

**423 Petroleumindustrien
Ski Arbeiderparti**

Forslag:

Petroleumsindustrien er fortsatt en viktig næring for norsk velstand. Selv uten oljeutvinning i Lofoten, Vesterålen og Senja.

Begrunnelse:

Akershus Arbeiderparti forstår og verdsetter at petroleumsindustrien er en viktig industriklynge for Norge, og ønsker at den skal bestå som en sterk bidragsyter til arbeidsplasser og skatteinntekter. I de siste 10 til 12 årene er Norges oljeutvinning halvert, og veksten i gassutvinning har stagnert. Likevel har veksten i arbeidsplasser opp til 2014 vært formidabel. Vi ønsker derfor at næringen skal satse på utviklingen av teknologi framfor å åpne jomfruelige regioner. Teknologien bør derfor konsentrere seg om å redusere utbyggingskostnader i eksisterende felt og å øke utvinningsgraden i åpnede reservoarer. På denne måten ønsker vi å redusere miljø- og klimabelastningen fra industrien, samtidig som vi skjærmer og videreutvikler en stor og viktig næring. Akershus Arbeiderparti ønsker å frede disse områdene for olje- og gassutvinning. Oljeutvinning kan true viktige gyteområder for fisk og maritimt liv generelt. Selv

prøveboring kan medføre store miljø- og faunabelastninger i et sårbart havklima

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Åpning av nye områder for petroleumsvirksomhet skal foregå skrittvis og kunnskapsbasert. Arbeiderpartiet vil legge stor vekt på de helhetlige forvaltningsplanene som balanserer oljenæringens interesser mot andre hensyn. Sentralstyret viser til omtalen av petroleum i Nordland VI, VII og Troms II i utkastet til partiprogram, hvor flertallet i sentralstyret foreslår en samlet løsning i saken, som innebærer at det åpnes for petroleumsfrie soner som ivaretar særskilt viktige områder av Lofoten, Vesterålen og Senja. Videre foreslås det Arbeiderpartiet avventer spørsmålet om en eventuell konsekvensutredning av Nordland VII og Troms II til revideringen av forvaltningsplanen for området. Det foreslås å gjennomføre en konsekvensutredning av Nordland VI. Spørsmålet om eventuell åpning i Nordland 6 skal behandles på et nytt landsmøte i Arbeiderpartiet. Ett sentralstyremedlem har tatt disens til disse forslagene.

427 Redusere CO2 utslipp Ski Arbeiderparti

Forslag:

Økt satsing på hydrogen

Begrunnelse:

Den globale oppvarmingen øker. Det haster med å komme over i nullutslippssamfunnet. Elektrifisering av kjøretøyparken er måten å få til dette på. Brenselcellekjøretøyer er elektriske kjøretøyer som lagre energi som hydrogen istedenfor i et batteri. Disse har lengre rekkevidde enn rene batterikjøretøyer. Neste generasjons kjøretøyer kombinerer både pugg-inn batterier med hydrogen i tillegg for å øke rekkevidden.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet foreslo i alternativt budsjett en radikal omlegging av transportsektoren. Elektrifisering av bilparken - gjennom batteri og hydrogen - står helt sentralt. I 2025 skal alt nybilsalg være basert på nullutslippsteknologi.

**428 Konsekvensutredning for Lofoten, Vesterålen og Senja.
Bærum Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet går imot konsekvensutredning for Lofoten, Vesterålen og Senja.

Begrunnelse:

Nordområdene er viktige biologiske områder og forvaltningen av områdene må være i tråd med naturens bære-evne. Områdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja er gyteområder for arktisk torsk og et av verdens viktigste og rikeste fiskeområder. Det er også viktig hekkeplass for mange arktiske fugler. Dette værharde området er særdeles sårbart for utslipp fra petroleumssektoren. Lofoten og Vesterålen er også spektakulære naturområder som har stor opplevelsesverdi for turister. Turisme gir mange arbeidsplasser i distriktene. På grunn av områdets store fiskeri-, fugle- og naturverdier bør det ikke åpnes for oljevirkosomhet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Åpning av nye områder for petroleumsvirksomhet skal foregå skrittvis og kunnskapsbasert. Arbeiderpartiet vil legge stor vekt på de helhetlige forvaltningsplanene som balanserer oljenæringens interesser mot andre hensyn. Sentralstyret viser til omtalen av petroleum i Nordland VI, VII og Troms II i utkastet til partiprogram, hvor flertallet i sentralstyret foreslår en samlet løsning i saken, som innebærer at det åpnes for petroleumsfrie soner som ivaretar særskilt viktige områder av Lofoten, Vesterålen og Senja. Videre foreslås det Arbeiderpartiet avventer spørsmålet om en eventuell konsekvensutredning av Nordland VII og Troms II til revideringen av forvaltningsplanen for området. Det foreslås å gjennomføre en konsekvensutredning av Nordland VI. Spørsmålet om eventuell åpning i Nordland 6 skal behandles på et nytt landsmøte i Arbeiderpartiet. Ett sentralstyremedlem har tatt disens til disse forslagene.

442 Nei til konsekvensutredning av Lofoten, Vesterålen, og Senja. -Vi trenger mer kunnskap og teknologi.

Årvoll Arbeiderpartilag

Forslag:

• Arbeiderpartiet mener man ikke må åpne for oljevirkosomhet i Lofoten, Vesterålen, utenfor Senja (Nordland 6, Nordland 7 og Troms 2) før man har mer kunnskap og ny teknologi som kan garantere for sikkerheten for naturen og det sårbare miljøet og fiskebestanden i disse områdene.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiets petroleumpolitikk ligger fast. Petroleumsnæringen er en av Norges viktigste næringer, og det er grunnleggende at en har en politisk klar kurs og lange linjer for denne næringen. Bærebjelken

for all aktivitet på norsk sokkel må være en optimal og forsvarlig ressursutnyttelse, der sikkerheten til mannskap, utstyr og miljø er i høysetet. Oljedirektoratet og Petroleumstilsynet er fundamentale aktører for å ivareta dette. Arbeiderpartiet ønsker at Oljedirektoratet og Petroleumstilsynet får tilstrekkelige ressurser for å kunne ivareta sine oppgaver. Vi forventer at endringer i aktørbildet og aktivitetsnivået også medfører styrking av Oljedirektoratet og Petroleumstilsynet. Arbeiderpartiet ønsker at man igangsetter arbeidet med en ny oljemelding. En ny melding må ha fokus på EOR for å sikre tidskritiske investeringer på eksisterende felt og adressere pugging av brønner. Aktiv leting er en forutsetning for å få fram nye utbyggingsprosjekter på sokkelen. Den nye oljemeldingen må også fokusere på omdømmet og rekruttering til næringen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til vedtak om varig vern fra årsmøtet i Oslo Ap 2010: "Oslo Arbeiderparti krever varige petroleumsfrie områder utenfor Lofoten og Vesterålen".

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Åpning av nye områder for petroleumsvirksomhet skal foregå skrittvis og kunnskapsbasert. Arbeiderpartiet vil legge stor vekt på de helhetlige forvaltningsplanene som balanserer oljenæringens interesser mot andre hensyn. Sentralstyret viser til omtalen av petroleum i Nordland VI, VII og Troms II i utkastet til partiprogram, hvor flertallet i sentralstyret foreslår en samlet løsning i saken, som innebærer at det åpnes for petroleumsfrie soner som ivaretar særskilt viktige områder av Lofoten, Vesterålen og Senja. Videre foreslås det Arbeiderpartiet avventer spørsmålet om en eventuell konsekvensutredning av Nordland VII og Troms II til revideringen av forvaltningsplanen for området. Det foreslås å gjennomføre en konsekvensutredning av Nordland VI. Spørsmålet om eventuell åpning i Nordland 6 skal behandles på et nytt landsmøte i Arbeiderpartiet. Ett sentralstyremedlem har tatt disens til disse forslagene.

443

Årvoll Arbeiderpartilag

Forslag:

- Arbeiderpartiet vil videreføre 40 års politikk ved å legge til rette for et bærekraftig aktivitetsnivå på sokkelen og at man igangsetter arbeidet med en ny oljemelding.

Begrunnelse:

Hovedlinjene i Arbeiderpartiets petroleumspolitik ligger fast. Petroleumsnæringen er en av Norges viktigste næringer, og det er grunnleggende at en har en politisk klar kurs og lange linjer for denne næringen. Bærebjelken for all aktivitet på norsk sokkel må være en optimal og forsvarlig ressursutnyttelse, der sikkerheten til mannskap, utstyr og miljø er i høysetet. Oljedirektoratet og Petroleumstilsynet er fundamentale aktører for å ivareta dette. Arbeiderpartiet ønsker at Oljedirektoratet og Petroleumstilsynet får tilstrekkelige ressurser for å kunne ivareta sine oppgaver. Vi forventer at endringer i aktørbildet og aktivitetsnivået også medfører styrking av Oljedirektoratet og Petroleumstilsynet. Arbeiderpartiet ønsker at man igangsetter arbeidet med en ny oljemelding. En ny melding må ha fokus på EOR for å sikre tidskritiske investeringer på eksisterende felt og adressere pugging av brønner.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Oversendes redaksjonskomiteen. Viser til uttalelsen fremtidens grønne industri fra årsmøtet 2016.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er todelt: 1) Tilstrekkelige ressurser til Oljedirektoratet og Petroleurstilsynet, for å ivareta helse, miljø og sikkerhet (HMS). 2) En ny petroleumsmelding, hvor EOR (enhanced oil recovery) og plugging av brønner inngår. Stoltenberg II-regjeringen la frem en petroleumsmelding i juni 2011, og det kan være på tide med en ny petroleumsmelding i neste periode.

**455 Helhetlig politikk for å redusere klimagassutslippene fra transportsektoren
Årvoll Arbeiderpartilag****Forslag:**

- Å garantere avgiftsfordelene for rene nullutslippsbiler til 2020, og fortsette vridningen av avgiftssystemet for bil i klimavennlig retning.
- Skape incentiver for videre utvikling av lav- og nullutslippsteknologi i maritim sektor.
- At kollektivtrafikken i 2025 som hovedregel benytter null- eller lavutslippsteknologi eller klimanøytralt drivstoff.
- At mer av den regionale og lokale transporten av gods og personer skal gå på skinner.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet er tydelige i sin klimapolitikk. Vi er opptatt av bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold. Arbeiderpartiet vil føre en politikk som reduserer risiko for negative virkninger på miljø og klima. Transport er den største kilden til klimagassutslipp i Norge. Fra 1990-2014 har utslippene økt med 24 prosent. Veitrafikk står for over halvparten av utslippene, og det viktig at vi innretter innsatsen mot de største utslippskildene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslagene er i stor grad i tråd med gjeldende politikk, både klimaforslagene Arbeiderpartiet fremmet i februar 2016 i Stortinget og alternativt budsjett for 2017 fokuserer på en radikal omlegging av transportsektoren, både på veitransport, klimavennlig skipsfart og godstransport fra vei til bane/sjø. Utslippene fra transportsektoren har økt, og står for en stor del av utslippene i såkalt "ikke-kvotepliktig sektor" - altså den delen av norske utslipp som ikke er dekket av EUs kvotehandelssystem.

**457 En grønn og fremtidsrettet industri
AUF i Akershus**

Forslag:

For å få til nyskaping og omstilling som vil ta norsk industri inn i fornybarsamfunnet vil Arbeiderpartiet styrke klimateknologifondet, gi omstillingsmidler til bedrifter tilknyttet olje og gass, opprette fagskoleplasser innenfor nye grønne arbeidsplasser og sørge for at de sårbare områdene i Lofoten, Vesterålen og Senja ikke konsekvensutredes eller åpnes for petroleumsvirksomhet.

Begrunnelse:

Arbeiderbevegelsen har alltid gått i front for fremtidens løsninger og tatt utfordringene i samfunnet på alvor. Klimaproblemet er i dag, sammen med fattigdom, den største globale utfordringen vi står ovenfor. En vellykket klimapolitikk krever stor innsats nasjonalt og internasjonalt, og på tvers av politikkområder. Skal vi lykkes med å redusere utslippene av klimagasser slik at vi unngår de mest skadelige og uoversiktlige konsekvensene av klimaendringer må vi øke både den nasjonale og internasjonale innsatsen. Norge har økonomien, kompetansen og et organisert arbeidsliv som gir store muligheter for omstilling. Vi har muligheten til å skape arbeidsplasser for fremtiden, satse på nye næringer og bidra med forskning og teknologi som kan redusere utslipp. Å bekjempe klimaendringene krever også at spesielt sårbare områder ikke må åpnes for oljevirkosomhet. En konsekvens av dette er at Lofoten, Vesterålen og Senja ikke konsekvensutredes eller åpnes for petroleumsvirksomhet. I stedet må vi fortsette med næringer Norge er gode på som fisk, turisme og prosessindustri. Slik sørger vi for et allsidig og trygt arbeidsliv som vi kan ta med oss langt inn i framtida.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiets alternative budsjett foreslo å øke klimateknologifondet (Enova-fondet) til 100mrd. Her ble det også foreslått en stor pakke for omstilling spesielt i vestlandsfylkenes som har vært hardest rammet av nedgangen i petroleumsnæringen, samt tiltak for klimavennlig omstilling av industrien. Sentralstyret viser til omtalen av spørsmålet i utkastet til partiprogram, hvor flertallet i sentralstyret står bak en samlet løsning.

488

Fagforbundet Arbeiderpartilag

Forslag:

Ingen konsekvensutredning på nye oljefelt. Det satses på andre energikilder enn olje og gass.

Begrunnelse:

Norge må la resterende olje bli liggende, og helle satse på å utvikle arbeidsplasser som utvikler

grønnere energi.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til vedtaket "En Grønn og fremtidsrettet industri" fra årsmøtet i Oslo Ap 2016: Oslo Arbeiderparti vil støtte opp under klimaforliket, og føre en politikk som ikke bryter med klimaforlikets målsetninger. Samtidig er det viktig å fortsette å videreutvikle klimapolitikken, og sette seg nye mål. Herunder vil Oslo Arbeiderparti ta til ordet for ett nytt klimaforlik for 2030 som kan underbygge de allerede vedtatte klimamålene for samme periode, ta ? av utslippskutt i Norge, og bremse utvinningstempoet i norsk petroleumsindustri" Oversendes redaksjonskomiteen

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderparti vil støtte opp under klimaforliket, samtidig er det viktig å fortsette å videreutvikle klimapolitikken, og sette seg nye mål. I Arbeiderpartiets alternative budsjett legges det frem en plan for utslippskutt i såkalt "ikke-kvotepiktig sektor" (norske utslipp som ikke er dekket av EUs kvotesystem) frem mot 2030. Sentralstyret viser til omtalen av spørsmålet i utkastet til partiprogram, hvor flertallet i sentralstyret står bak en samlet løsning.

501 En grønn og fremtidsrettet industri AUF i Oslo

Forslag:

For å få til nyskaping og omstilling som vil ta norsk industri inn i fornybarsamfunnet vil Arbeiderpartiet styrke klimateknologifondet, gi omstillingsmidler til bedrifter tilknyttet olje og gass, opprette fagskoleplasser innenfor nye grønne arbeidsplasser og sørge for at de sårbare områdene i Lofoten, Vesterålen og Senja ikke konsekvensutredes eller åpnes for petroleumsvirksomhet.

Begrunnelse:

Arbeiderbevegelsen har alltid gått i front for fremtidens løsninger og tatt utfordringene i samfunnet på alvor. Klimaproblemet er i dag, sammen med fattigdom, den største globale utfordringen vi står ovenfor. En vellykket klimapolitikk krever stor innsats nasjonalt og internasjonalt, og på tvers av politikkområder. Skal vi lykkes med å redusere utslippene av klimagasser slik at vi unngår de mest skadelige og uoversiktlige konsekvensene av klimaendringer må vi øke både den nasjonale og internasjonale innsatsen. Norge har økonomien, kompetansen og et organisert arbeidsliv som gir store muligheter for omstilling. Vi har muligheten til å skape arbeidsplasser for fremtiden, satse på nye næringer og bidra med forskning og teknologi som kan redusere utslipp. Å bekjempe klimaendringene krever også at spesielt sårbare områder ikke må åpnes for oljevirksomhet. En konsekvens av dette er at Lofoten, Vesterålen og Senja ikke konsekvensutredes eller åpnes for petroleumsvirksomhet. I stedet må vi fortsette med næringer Norge er gode på som fisk, turisme og prosessindustri. Slik sørger vi for et allsidig og trygt arbeidsliv som vi kan ta med oss langt inn i framtida

Kommentar fra Fylkespartiet:

Viser til vedtak om varig vern av Lofoten og Vesterålen på årsmøtet i Oslo Ap 2010 og vedtak til støtte for klimaforliket på årsmøtet i Oslo Ap 2016 "Fremtidens grønne industri". Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiets alternative budsjett foreslo å øke klimateknologifondet (Enova-fondet) til 100mrd. Her ble det også foreslått en stor pakke for omstilling spesielt i vestlandsfylkenes som har vært hardest rammet av nedgangen i petroleumsnæringen, samt tiltak for klimavennlig omstilling av industrien. Sentralstyret viser til omtalen av spørsmålet i utkastet til partiprogram, hvor flertallet i sentralstyret står bak en samlet løsning.

512 Fortsatt olje- og gassutvikling i Norge Hedmark Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet må støtte politikk som sikrer fortsatt olje- og gassutvikling i Norge.

Begrunnelse:

Befolkningsveksten og det at store deler av jordas befolkning lever under stor fattigdom og mangel på energi, krever økt forsyning av energi i tida framover. Viktig også at energiproduksjonen tar hensyn til: miljøfaktoren, sosialfaktoren og økonomifaktoren. Miljøfaktoren – for å møte klimamålene og minske forurensning Sosialfaktoren – for å sikre rimelig energi for alle Økonomifaktoren – sikre vekst og velferd og arbeidsplasser Fossil energi vil i lang tid framover fremdeles være bærebjelken for verdens energisystemer. Norge har olje- og gassproduksjon som tar hensyn til de tre faktorene – og er den absolutt reneste produsent i verden. Foreløpig er det ingen ny næring som kan overta og opprettholde samme BNP og velferdsordninger i Norge. Det er imidlertid viktig at norsk økonomi utvikler flere bein å stå på – ved siden av og sammen med olje og gass. Hvis vi nå ser på utviklingen her i Hedmark og Innlandet, jobber vi intenst med nytenkning og videreutvikling knyttet til våre naturressurser, slik som landbruk og skogbruk. Dette er positivt og nødvendig. Men det er langt fram og det vil være nødvendig med omfattende forskning, utvikling, demonstrasjon og storskalapiloter, skal det bli en bærekraftig næring. Denne utviklingen vil kreve store midler men det kan neppe gjennomføres hvis inntektene fra olje- og gassnæringen bortfaller.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Petroleumsvirksomheten gir muligheter for sysselsetting og verdiskapning, også lokalt. Det er viktig å balansere hensynet til dette opp mot hensynet fiskerinæringen og andre næringer, til miljø, klima og til en bærekraftig fiskebestand.

**516 Vi må ta ansvar for kloden vår
Hedmark Arbeiderparti**

Forslag:

Hedmark Arbeiderparti mener at nivået på bistand må opprettholdes på minst 1 % av BNI. Vi må styrke FNs matvareprogram som hindrer underernæring hos barn og gravide i utviklingsland.

Begrunnelse:

Norge er et annerledesland hvor få trenger å bekymre seg for sult, grov underbetaling og menneskerettighetsbrudd. Norge må ta et større globalt ansvar. Det må sørges for at Statens pensjonsfond utland, vår felles store sparekasse, har så etisk gode regler som mulig. Investering i bedrifter som driver med barnarbeid eller som krenker menneskerettigheter må unngås. Offentlig og private innkjøpere må sette krav i sine anskaffelser slik at menneskerettigheter og arbeidsrettigheter blir ivaretatt i leverandørkjedene. De store klimautfordringene med ekstremvær og luftforurensning angår oss alle. Vi kan ikke sitte på gjerdet i klimadebatten. Vi må satse mer fornybart til erstatning for olje og andre fossile brensler. Nedhogging av regnskog må stoppes, og bruk av palmeolje må fases ut. Norge må gå foran og sørge for en forpliktende global klimaavtale.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

**527 Økt kompetanse på klima- og energiområdet
Hedmark Arbeiderparti**

Forslag:

Utdanningstilbudet og økt kompetanse på klima - og energiområdet må styrkes og videreutvikles.

Begrunnelse:

Barn og unge er framtida og vi anser det som viktig at de gjennom sin utdanning både mottar kunnskap og blir motivert til å utdanne seg innen fagområdet klima og energi. For å nå målsettinger i klima og energiarbeidet mener vi det er viktig å styrke klima og energi /fagfeltet i grunnskolen. Vi er også av den oppfatning at det fremtidige arbeidet med skole og tilbudsstruktur må ta opp i seg et styrket tilbud på dette fagområde for å gi mulighet for økt kunnskap på dette fagfeltet. På den måten kan vi best mulig utnytte og videreutvikle Innlandets naturgitte ressurser for vekst i næring og etablering av nye arbeidsplasser.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

forslaget støttes

533 Nei til sløsing med mat Aust-Agder Arbeiderparti

Forslag:

Det innføres et nasjonalt forbud mot at matvarebutikker kaster spiselig mat

Begrunnelse:

Kasting av fullt spiselig mat er en enorm sløsing med ressursene og det må innføres kraftfulle tiltak for at det kastes mindre mat i Norge

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet mener det er behov for tiltak for å redusere matsvinnet i Norge. Både matvarebransjen og forbrukerne har et betydelig ansvar for å redusere matkastingen. Arbeiderpartiet mener det er behov økt kunnskap og informasjon. I tillegg bør det utredes en matkastelov som omfatter både næringsmiddelindustrien og dagligvarebransjen.

572 Nei til oljeboring i LOVESE AUF i Vest-Agder

Forslag:

Arbeiderpartiet bør ikke gå inn for oljeboring i feltene Nordland 6, Nordland 7 og Troms 2. Arbeiderpartiet bør også si nei til konsekvensutredning av disse områdene, da en konsekvensutredning svært ofte innebærer åpning.

Begrunnelse:

Oljeboring i Lofoten, Vesterålen og Senja har vært et stridstema i det politiske Norge i flere tiår. Vest-Agder Arbeiderparti mener det er på tide at Arbeiderpartiet tar en endelig avgjørelse som sikrer forutsigbarhet i nord og fremtiden for fiskeri- og turistnæringa. Et startskudd for oljeboring i Lofoten Vesterålen og Senja betyr å binde opp ressurser i en industri med svært usikre fremtidsutsikter, og stor risiko. Hvorvidt oljeboring vil føre til arbeidsplasser og økonomiske ringvirkninger i lokalområdene er svært usikkert, og vil innebære ilandføring. Eksempelet fra Johan Casteberg-feltet i Finnmark viser at lokalsamfunnet i stor grad blir utsatt for all risiko, uten å føre til verdiskaping for dem som bor der. I tillegg står en tung utbygging av petroleumssektoren i direkte konflikt med satsing på eksisterende næringer og fornybar energi. Oljeboring i Lofoten, Vesterålen og Senja vil også føre til naturinngrep i et av verdens mest sårbare havområder. Å sette i gang oljeboring vil true naturmangfoldet og fiskeriindustrien i området, og sette på spill sårbar natur, og gyteområder for fisk. Ut i fra både et miljø-, bærekraft-, og næringsperspektiv bør vern av de langsiktige fiskeriressursene veie tyngre enn kortsiktige gevinster fra oljeindustrien. Oljeboring i Lofoten, Vesterålen og Senja står også i konflikt med Norges internasjonale klimaforpliktelser. Vest-Agder Arbeiderparti vil at Norge ikke skal drive en politikk som bryter med klimaforliket og enigheten i klimatoppmøtet i Paris. Petroleumssektoren er den største utslippsektoren i Norge, og bidrar årlig med over 31% av norsk CO₂-utslipp. I møte både med de internasjonale klimamålsetningene, og usikkerheten i markedet, må Norge øke takten i omstillingen til det grønne skiftet. Vest-Agder Arbeiderparti mener Arbeiderpartiet ikke kan være partiet som går i bresjen for å åpne for store naturinngrep i sårbare områder, samt forplikte seg til store utslipp fra nye petroleumsfelter i mange tiår fremover.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Åpning av nye områder for petroleumsvirksomhet skal foregå skrittvis og kunnskapsbasert. Arbeiderpartiet vil legge stor vekt på de helhetlige forvaltningsplanene som balanserer oljenæringens interesser mot andre hensyn. Sentralstyret viser til omtalen av petroleum i Nordland VI, VII og Troms II i utkastet til partiprogram, hvor flertallet i sentralstyret foreslår en samlet løsning i saken, som innebærer at det åpnes for petroleumsfrie soner som ivaretar særskilt viktige områder av Lofoten, Vesterålen og Senja. Videre foreslås det Arbeiderpartiet avventer spørsmålet om en eventuell konsekvensutredning av Nordland VII og Troms II til revideringen av forvaltningsplanen for området. Det foreslås å gjennomføre en konsekvensutredning av Nordland VI. Spørsmålet om eventuell åpning i Nordland 6 skal behandles på et nytt landsmøte i Arbeiderpartiet. Ett sentralstyremedlem har tatt disens til disse forslagene.

**599 Vannkraftressursene
 Vest-Agder Arbeiderparti****Forslag:**

Nasjonalt eierskap til vannkraftsenterne må bevares.

Begrunnelse:

Vannkraftressursene er grunnlaget for stor verdiskaping og sysselsetting nasjonalt, regionalt og lokalt,

og det må derfor sikres nasjonalt eierskap til disse.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

forslaget er i tråd med vedtatt politikk

**626 Finansieringsordning til internasjonale klimaprosjekter
Internasjonalt Forum**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil at Norads næringslivsordning utvides til å også omfatte prosjekter i internasjonale klimamarkeder/sektorer.

Begrunnelse:

Samlet internasjonal innsats i de årlige klimaforhandlingene, finansiering for utvikling av programmer og rammeverk for fornybar energi og klimatilpasning, har resultert i en fremvekst av gode potensielle prosjekter og programmer som trenger finansiering. Norge kan bidra strategisk både for å realisere gode klimaforebyggende og klima tilpasningsprosjekter som støtter opp under utviklingslandenes Intended Nationally Determined Contributions til UN FCCC, ved å etablere finansieringsordninger for prosjekter i klimamarkeder. Det foreslås at Norads næringslivsordning utvides til å også omfatte denne type prosjekter.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i tråd med eksisterende politikk. Må sees i sammenheng med støtte gjennom andre fondsordninger som det grønne klimafondet som ble opprettet etter klimamøtet i København i 2009. Norge bidrar med 1,6 mrd i perioden 2015-2018.

**628 Ekstrabelastninga på nettleiga i distrikta
Førde Arbeidarparti**

Forslag:

Arbeidarpartiet vil fjerne ekstrabelastninga på nettleiga i distrikta som følgje av tilknytning av fornybar kraftproduksjon gjennom ei nasjonal utjamningsordning.

Begrunnelse:

Fornybarsatsinga er ein nasjonal strategi stimulert med felles norsk-svensk støtteordning for å realisere 28,4 TWh. Konsekvensen av dette er at nettleiga stig i distrikta, fordi det har blitt bygd og det må byggjast mykje nett som etter dagens regelverk må finansierast av nettselskapet og fordelast ut på kundane. Dette er ei usolidarisk ordning med distriktfiendtlige effektar som rammur næringslivet og private i distrikta.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

forslaget er i tråd med vedtatt politikk og støttes

**672 Rovdyrpolitikk
AUF i Hedmark**

Forslag:

• Ulvesonen oppheves. • Streifdyr (grenseulv) skal telles med i den norske bestanden. • Det må åpnes for å anvende nødverge-paragrafen i større grad i tilfeller der rovdyr opptre truende overfor mennesker og dyr. • Raskere saksbehandling i tilfeller der rovdyr kommer i konflikt med beitedyrnæringa.

Begrunnelse:

Rovdyr er en del av den norske faunaen. I Norge er det ca. 335 rovdyrfamilier, hvor man regner med at 18 familier oppholder seg i Hedmark. Dette gjelder jerv, gaupe, brunbjørn og ulv. Et av problemene med dagens telling av rovdyr, er at streifdyr (grensedyr) ikke regnes med i denne tellinga. Dette gjør at vi ikke har et reelt tall på antall rovdyr som befinner seg i Norge, derfor skal streifdyr telles med som rovdyr i den norske bestanden. Det er et viktig prinsipp for oss at rovdyr fortsatt skal få være en del av den norske faunaen, men samtidig skal ikke rovdyrene være destruktive for landbruket. Derfor er det viktig med en rovdyrpolitikk som fungerer i praksis. Det gjør dessverre ikke dagens ulvesone. Tendensen de senere årene er at rovdyr har blitt mer nærgående ovenfor mennesker og husdyr. Statistikken forteller at det registrert flere tilfeller av angrep mot husdyr den siste tiden. Det bør derfor åpnes for en lavere terskel for å anvende nødverge-paragrafen i selvforsvar der rovdyr opptre truende mot mennesker og husdyr. I denne sammenheng bør det åpnes for en raskere prosess slik at lisensjakt av godkjente jegere i regi av fylkesmannen kan utføres snarest for å minimalisere skaden.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet legger til grunn at rovvilt i Norge skal forvaltes i tråd med rovviltforlikene vedtatt i Stortinget, om en todelt målsetting om at vi skal både ha en beitenæring og en bærekraftig ulvestamme i som skal forvaltes i tråd med naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen. Disse setter de overordnede rammebetingelsene for forvaltning av rovvilt i Norge. Stortinget har i rovviltforliket fra i 2004 vedtatt en ulvesone hvor ulven skal få etablere seg i familiegrupper. Dette ble presisert i forliket i 2016, men stortingets flertall justerte ulvesonen noe, for å sikre reindriftsnæringen.

714 Styrket vern av kulturlandskap Fredrikstad Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet styrker vernet av kulturlandskap, innsatsen for mer grønt i det offentlige rom, matjord, vår egen urskog og styrke det biologiske mangfold

Begrunnelse:

Det er viktig at vi som verdens rikeste land tar større ansvar for miljøverntiltakene i eget land.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti støtter intensjonene i forslaget.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

forslaget støttes

716 Høner og ender i private hager Fredrikstad Arbeiderparti

Forslag:

Forenkle regelverk for høner og ender i private hager.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti er opptatt av at dyrevelferden ivaretas.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Dagens dyrevelferdsloven og regelverket for dyrehold må legges til grunn for at dyrehold i private hager tillates.

**717 Økte insentiver til miljøvennlige løsninger
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil øke insentiver til miljøvennlige løsninger.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti er enig i at forurensere skal betale.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

**731 Elektrifisering av norske havner
Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Norske havner bør elektrifiseres.

Begrunnelse:

Miljøgevinsten ved å elektrifisere havnene er betydelig.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Forslaget støttes, men dette må tilrettelegges av den enkelte havneier.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med klimaforslagene Arbeiderpartiet fremmet i Stortinget i februar 2016. For å nå målene om elektrifisering av fergestrekninger og landstrøm, må støtte fra Enova, NOx-fondet og det nyopprettede CO2-fondet kombineres med høye miljøkrav i offentlige anbud både på statlig og fylkesnivå.

**764 Miljø.
Lierne Arbeiderparti**

Forslag:

Avgiftene på bensin og diesel må økes signifikant av hensyn til miljøet. For å unngå at dette slår negativt ut for distrikter med store avstander og uten tilgjengelig kollektivtilbud, må avgiftene differensieres geografisk. Dette er tidligere gjort i Tromsø der bompenger er krevd inn via drivstoffavgiftene.

Begrunnelse:

Biltrafikken er en stor forurensningskilde, og forskning viser at det er nødvendig med en betydelig økning av drivstoffavgiftene for at det skal ha effekt på biltrafikken. Norge har ulike utfordringer i urbane og rurale strøk, men statens reguleringer gjennom lover og forskrifter og gjennom avgiftspolitikken gjelder for hele landet. Hensynet til storbyenes utfordringer når det gjelder kommunikasjoner, miljø, bolig etc. er ofte førende. I mange tilfelle slår dette svært negativt ut i distriktene hvor utfordringene er forskjellig, ofte motsatt. I byer og sentrale strøk er det gode og varierte kollektivtilbud. I distriktene finnes ikke slike tilbud, og bilen er eneste transportalternativ. Her er avstandene også store. En signifikant økning av drivstoffavgiftene uten en geografisk differensiering vil derfor ha en negativ distriktspolitisk effekt.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med Arbeiderpartiets klimaforslag fra februar 2016 der det ble foreslått å utrede en fleksibel veibruksavgift. En slik avgift kan differensiere etter geografi, kjøretøysteknologi, drivstoff, samt tidspunkt på døgnet.

808 Olje og gassindustrien er Norges viktigste næring - Ja til kunnskap Stavanger Arbeiderparti

Forslag:

For å sikre oppdatert kunnskap og et trygt beslutningsgrunnlag, ønsker Arbeiderpartiet en konsekvensutredning av de uåpnede delene av Nordland VI og VII, samt Troms II.

Begrunnelse:

Olje og gassindustrien er Norges viktigste næring og sysselsetter direkte og indirekte om lag 250 000 mennesker. Inntektene fra olje og gass står for om lag 30 prosent av statens inntekter. Leverandørindustrien til olje og gass er i seg selv Norges nest største eksportindustri, etter det direkte salget av olje og gass. Industrien har utviklet verdensledende kompetanse i produksjon av utstyr og tjenester for offshoreutvinning av olje og gass. Dersom denne industrien skal utvikles videre må det realiseres nye prosjekter. Da trengs det nytt areal. Kunnskap er en forutsetning for all verdiskaping. Utviklingen av norsk olje- og gassaktivitet er gjort skrittvis basert på kunnskap om hvordan petroleumsaktivitet kan virke inn på områder som eventuelt skal åpnes. Vi har 50 års erfaring med petroleumsvirksomhet på norsk sokkel som vi nå kan bygge videre på. Den erfaringen gir oss en unik sikkerhet for at helse og miljø ivaretas. All olje- og gass aktivitet skal skje på en forsvarlig måte for miljøet, og i sameksistens med andre næringer. Utvinningen av olje og gass må være forenelig med fiskeri og havbruk, dersom dette ikke kan skje skal fiskeri og havbruk prioriteres. Hvis enkelte områder er så utsatte at en eventuell oljeutvinning med dagens teknologi og utstyr ikke lar seg forene med andre næringer eller av hensyn til miljøet, skal de ikke åpnes for petroleumsvirksomhet nå. For å sikre oppdatert kunnskap og et trygt beslutningsgrunnlag, ønsker Arbeiderpartiet en konsekvensutredning av de uåpnede delene av Nordland VI og VII, samt Troms II. Arbeiderpartiet ønsker å gjennomføre en konsekvensutredning slik at de områdene som bør skjermes for petroleumsvirksomhet kan pekes ut. Det er særlig viktig med kunnskap om virkningen av olje- og gassaktivitet på fiskeri, havbruk og reiseliv. I tillegg er det nødvendig å vite hvilke konsekvenser virksomheten har for befolkning, infrastruktur, arbeidsplasser, helse, naturmangfold og klima, både lokalt og nasjonalt. Utvinning av olje og gass langs kysten av Norge skal gi grunnlag for økt lokal verdiskaping, slik den har gjort lenger sør. Eksisterende næringsmiljø i Nord-Norge må også gis muligheten til å kunne utvikle seg til å bli petroleumsrettet. Det er en forutsetning at den aller fremste teknologien benyttes ved en eventuell åpning for å minimere risikoen for uønskede hendelser.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støttes 5 mot 3

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Åpning av nye områder for petroleumsvirksomhet skal foregå skrittvis og kunnskapsbasert. Arbeiderpartiet vil legge stor vekt på de helhetlige forvaltningsplanene som balanserer oljenæringens interesser mot andre hensyn. Sentralstyret viser til omtalen av petroleum i Nordland VI, VII og Troms II i utkastet til partiprogram, hvor flertallet i sentralstyret foreslår en samlet løsning i saken, som innebærer at det åpnes for petroleumsfrie soner som ivaretar særskilt viktige områder av Lofoten, Vesterålen og Senja. Videre foreslås det Arbeiderpartiet avventer spørsmålet om en eventuell konsekvensutredning av Nordland VII og Troms II til revideringen av forvaltningsplanen for området. Det foreslås å gjennomføre en konsekvensutredning av Nordland VI. Spørsmålet om eventuell åpning i Nordland 6 skal behandles på et nytt landsmøte i Arbeiderpartiet.

**823 Høstingsbasert friluftsliv
Frogn Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: - Sikre allmenheten tilgang på jakt og fiske områder - Sikre offentlig eierskap til Statskog - Sikre den atlantiske villaksen og de andre ville laksefiskene gjennom en bærekraftig forvaltning - Sikre de nasjonale laksevassdragene og elvene ved å ikke tillate nye tiltak og aktiviteter som kan skade villaksen.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet mener det er viktig å videreføre og legge til rette for en bærekraftig bruk av naturen gjennom et høstingsbasert friluftsliv. Dette er viktig både i et folkehelseperspektiv og for å ta vare på naturen. Arbeiderpartiet vil legge til rette for jakt og fiske ved å sikre tilgjengelighet for allmenheten, gjennom bærekraftige forvaltning av både vilt- og fiskebestandene og sikre verdifulle naturområder. Norge har et særlig ansvar for å sikre de nordatlantiske laksefiskene og Arbeiderpartiet vil styrke arbeidet med å sikre en bærekraftig forvaltning av de ville laksefiskene, som har stor betydning for både jakt- og fiskeinteressene og for turisme og næringsvirksomhet. Det er en stor utfordring for å sikre villaksen mot de utfordringene som oppdrettsnæringen har påført villaksstammen. Derfor haster det med tiltak fra oppdrettsnæringen, som kan redusere spredning av lakselus og rømming.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

forslaget støttes

**824 Johan Castberg
Finnmark Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderparti krever at ilandføring av Johan Castberg skal være en del av KU programmet. Plan for utbygging og drift (PUD) som skal jobbes fram må ha en helhetlig løsning som sikrer terminal på Veidnes i Nordkapp kommune og slik gir Regjering og Storting en helhetlig løsning å ta stilling til. Dette krever samtidighet i beslutning om utbyggingsløsning som også omfatter terminal på Veidnes. Dette kravet er ufravikelig og vil ligge til grunn for Arbeiderpartis syn og behandling av en eventuell KU for Lofoten og Vesterålen. Det er vår klare holdning at ringvirkninger skal være høyere enn risiko. Blir ilandføring i Finnmark på nytt utelukket vil dette danne presedens for annen utvinning av olje- og gass i Nord-Norge.

Begrunnelse:

Finnmark Arbeiderparti tidligere krav om ilandføring av Johan Castberg til Veidnes opprettholdes. Arbeiderpartiet har i vedtak 2014 og 2015 gjort det helt klart at ringvirkninger i form av ilandføring skal ligge til grunn for olje- og gassutvinning på Finnmarkskysten. Olje- og gassutvinning i Barentshavet innebærer risiko for vår aller viktigste næring; fiskeri. Denne risikoen skal ikke tas uten at det kompenseres i form av flest mulig ringvirkninger. Etter Finnmark Arbeiderpartis mening vil et konseptvalg stykkevis og delt, som Statoil nå legger opp til, ikke gi en tilstrekkelig sikkerhet for terminalløsningen. Det er stor politisk enighet i Finnmark og landsdelen for øvrig om en terminallagring av oljen. Noe annet vil skape så stor usikkerhet, at det vil bli umulig å få politikerne i fylket med på en utbyggingsbeslutning. Derfor må dette sikres før utbyggingen av Johan Castberg settes i gang og før ytterligere utvinningstillatelser i området gis. For Finnmark Arbeiderparti er det et ufravikelig krav at ressursene som hentes opp av Barentshavet utenfor Finnmark skal gi størst mulig ringvirkninger i Finnmark og i landsdelen. Erfaring viser at offshore utbygging av olje- og gassfelt gir begrensede lokale og regionale ringvirkninger. I et fylke som Finnmark må utvinning av petroleumsressurser i Barentshavet skape landbaserte arbeidsplasser og næringsutvikling. Uten slik økt aktivitet på land vil den positive holdningen til petroleumsutvikling utenfor Finnmarkskysten, svekkes betydelig. Finnmark Arbeiderparti er klar på at et konsept med omlastingsterminal på Veidnes vil gi større synlige ringvirkninger i Finnmark og helt i tråd med Statoils egen beslutning annonsert i Nordkapp 12. februar 2013, skape et bedre grunnlag for en mer fleksibel utvikling i Barentshavet. Finnmark Arbeiderparti vil peke på at det er funnet olje på ulike felt som skal i produksjon og det rasjonelle må være at oljen fra Johan Castberg må sees i sammenheng med andre funn i området. Dette vil gi en økonomisk robusthet som er rasjonell i en tid der kostnadene er høye og oljeprisen lav. Statoil kunngjorde på Sandefjordskonferansen et konsept for utbygging av Johan Castberg med en offshore utbyggingsløsning i form av et produksjonsskip/flyter. Finnmark Arbeiderparti mener forutsetningene som ble lagt til grunn i 2013 for vårt enstemmige ja til utvinning av olje og gass i Barentshavet er borte. Finnmark Ap krever derfor at Statoil, Lundin, ENI og OMV sammen med lokalt og regionalt næringsliv og det politiske miljøet i Finnmark må intensivere arbeidet med å jobbe fram en løsning som sikrer at det blir bygget ut en oljeterminal på Veidneset i Nordkapp.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Det er ønske om å legge til rette for at petroleum fra Johan Castbergfeltet skal ilandføres. Stoltenberg II-regjeringen tok i 2013 initiativ til å starte et arbeid med å notifisere en egen skatteordning for ilandføring av olje og gass i tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark. Dette spørsmålet må videre avklares med ESA mht til statsstøtteregelverket.

**825 Oljeboring i Lofoten, Vesterålen og Senja
Finnmark Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderparti går imot konsekvensutredning og åpning av Lofoten, Vesterålen og Senja.

Begrunnelse:

Det er på tide å ta en endelig avgjørelse som sikrer forutsigbarhet i nord og fremtiden for fiskeri og turistnæringen. Å åpne for oljeboring i Lofoten, Vesterålen og Senja betyr å binde opp ressurser i en industri med svært usikre framtidsutsikter, og stor risiko. En oljeboring i disse områdene vil også føre til et naturinngrep i et av verdens mest sårbare havområder. Det vil true naturmangfoldet og fiskeindustrien i området, og sette på spill sårbare natur, og gyteområder for fisk. I tillegg står oljeboring i Lofoten, Vesterålen og Senja i konflikt med Norges internasjonale klimaforpliktelser.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Åpning av nye områder for petroleumsvirksomhet skal foregå skrittvis og kunnskapsbasert. Arbeiderpartiet vil legge stor vekt på de helhetlige forvaltningsplanene som balanserer oljenæringens interesser mot andre hensyn. Sentralstyret viser til omtalen av petroleum i Nordland VI, VII og Troms II i utkastet til partiprogram, hvor flertallet i sentralstyret foreslår en samlet løsning i saken, som innebærer at det åpnes for petroleumsfrie soner som ivaretar særskilt viktige områder av Lofoten, Vesterålen og Senja. Videre foreslås det Arbeiderpartiet avventer spørsmålet om en eventuell konsekvensutredning av Nordland VII og Troms II til revideringen av forvaltningsplanen for området. Det foreslås å gjennomføre en konsekvensutredning av Nordland VI. Spørsmålet om eventuell åpning i Nordland 6 skal behandles på et nytt landsmøte i Arbeiderpartiet. Ett sentralstyremedlem har tatt disens til disse forslagene.

**829 Ny rovdyrpolitikk
Finnmark Arbeiderparti****Forslag:**

Arbeiderpartiet vil: - At rovdyrforliket av 2011 skal revideres ved at bestandsmålene reduseres og etterleves. Rovdyrpolitikken må ses i sammenheng med målene for norsk matproduksjon, herunder utnyttelsen av utmarka som grunnlag for matproduksjon på norske ressurser. - At uttak av dyr som overstiger bestandsmålene eller dyr i områder som ikke skal ha rovdyr, må effektiviseres. Uttak skal baseres på tapsakseptans. Det betyr at dersom det er konstatert tap over et visst nivå i et definert område, skal det gis fellingstillatelse. - At erstatningsordningene forenkles og reflekterer virkelig tap. - At det samlede rovdyrtrykket fra bjørn, jerv, gaupe, ulv og ørn ses i sammenheng. - At forskning på rovdyras betydning for norsk matproduksjon, samenes utøvelse av reindrift og kultur samt lokalbefolkningens livskvalitet må forsterkes. - Arbeide for å dempe konfliktnivået mellom forvaltninga og beitenæringene. Det at matproduksjon og livskvalitet må vektlegges sterkere. - At bestandsregistrering av rovdyr må skje i ei tid på året det er mulig å spore rovdyra. - Samarbeid med Finland om forvaltning, viltregistrering og forskning intensiveres.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet ønsker å bevare rovdyra i norsk natur og i Skandinavia forøvrig. Norge og Sverige har de samme rovdyrstammene, men forvaltningsregimene er svært forskjellige. Rovdyrforliket fra 2011 skulle legge til rette for en balanse mellom rovilt og beitenæringene. Intensjonene i roviltforliket ikke er realisert, og beitenæringene (sau og rein) må vike for rovdyra i stadig større områder. Det svekker

mulighetene for å oppfylle Stortingets mål om økt norsk matproduksjon.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet legger til grunn forliket fra 2011 og 2016 om den todelte målsettingen om at vi skal sikre bærekraftige rovviltbestander og at vi skal ha en aktiv og allsidig bruk av utmarksressursene og levende lokalsamfunn. Samtidig skal Norge gjennom internasjonale avtaler og naturmangfoldloven forpliktet til å forvalte rovviltstammene bærekraftig.

845 420 kV kraftlinje i Finnmark Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

Behov for ny 420kV kraftledning frem til Skaidi er allerede tilstede, med ny industri som Goliat på drift, og Statnett bør snarlig videreføre byggingen frem til Skaidi for å sikre forsyningssikkerhet for eksisterende industri i regionen. Statnett bør gjennomføre tiltak som reduserer tiden man bruker på en konesjonssøknad/-prosess fra Skaidi og østover, slik at letetiden(fra vurdering til bygget linje) reduseres mest mulig. Statnett på slutføre og levere en KVU til OED. For å utløse konsesjonsgitt vindkraft i Øst-Finnmark, og for å tilrettelegge for en bedre kapasitetsfordeling mellom øst og vest i fylket, bør 420 kV ledningen videreføres fra Skaidi til Varangerbotn. Med økt leteaktivitet i Barentshavet Sør-Øst er sannsynligheten for funn økt, og nasjonale verdier der må utløses. Av den grunn bør nytt sentralnettutbygging til østfylket bygges for 420kV nå, og heller driftes på 132 kV inntil behovet for 420 kV er endelig avklart.

Begrunnelse:

I dag har vi kun 132 kV kraftledninger inn til, og i, Finnmark. Første 420 kV kraftledning inn til Finnmark er under oppstart, fra Balsfjord til Skaidi. Her har Statnett foreløpig kun fattet oppstart av bygging fram til Skillemoen i Alta. Bakgrunnen for det er at noe av industrielle behov er skjøvet ut i tid (Nussir, økt trykkstøtte på Melkøya og gassrørledning fra Gassco). Det betyr at Statnett har noe bedre tid på å bygge frem til Skaidi. Statnett vil fremme oppstart på Skillemoen til Skaidi på nytt så snart endringer foreligger og senest innen 1-2 år. I Finnmark er det petroleumsnæringen som er den store driveren for nytt kraftnett på 420 kV spenningsnivå. Her er behovene ikke-definerte, og ligger også lengre fram i tid. For å sikre at Statnett kan være på plass med tilstrekkelig kapasitet for de behov som kan komme, har Statnett analysert alle behov og sett på hva de ulike behov vil kreve at tiltak – enten behovet kommer i øst- eller vest-Finnmark. Ved store behov, f.eks ved storstilt elektrifisering av sokkelen, vil det kreve økt kapasitet inn til Finnmark, enten 420 kV ledning nr 2 fra Balsfjord til Skaidi eller 420 kV inn fra Finland til Varangerbotn. I begge disse scenarier vil en 420 kV mellom øst og vest, fra Skaidi til Varangerbotn, kunne være aktuell – om vi får industriell vekst både i øst og i vest. En kraftledning mellom øst og vest internt i Finnmark gir ingen økt kapasitet inn til Finnmark, men fordeler tilgjengelig kapasitet i fylket. Kapasiteten vil også kunne utløse fornybar kraft (vindkraft) som i dag ikke kan utløses i øst. Når det gjelder kraftledning fra Skaidi til Hammerfest, så er dette regionalnett eid og driftet av Hammerfest Energi. Sentralnettet som Statnett drifter, vender østover etter Skaidi – til Lakselv, Adamselv og deretter

Varangerbotn.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Behovet for nye kraftlinjer må avgjøres av Statnett.

**857 Dumping av gruveavfall
Ski Arbeiderparti**

Forslag:

Arbeiderpartiet ønsker et strengere regelverk for dumping av gruveavfall i norske fjorder.

Begrunnelse:

Gruveavfall utgjør ekstremt store masser som endrer topografien og de maritime livsvilkårene der dumpingen skjer. Massen inneholder også potensielt giftig avfall fra gruveindustrien. Akershus Arbeiderparti mener de miljømessige utfordringene er uforsvarlige store sett i forhold til gevinster i form av arbeidsplasser og økonomiske ringvirkninger tilbake til samfunnet.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes.

**864 Grøn maritim teknologi
Sogn og Fjordane Ap**

Forslag:

I tråd med nasjonale og globale satsingar bør Arbeidarpartiet og fylka bidra med tiltak som legg til rette for ein grønarare skipsfart i framtida.

Begrunnelse:

Mange fylker har fleire ferjestrekningar, regionale og lokale skyssbåtruter og ulike reiarlag som til saman rår over ein stor flåte. Med tilgjengelig teknologi er det mulig å implementere batteri- og hybriddrift på delar av flåten for å redusere utslipp av til dømes CO₂. På sikt kan verksemder bidra med produksjon av hydrogen og bruk av brenselcelleteknologi til utslippsfri framdrift av alle tyde fartøy, inkludert fartøy som trafikkerer kystleia eller går i interkontinental fart. Det maritime næringslivet i blant anna Sogn og Fjordane er innovativt og til del verdsleiande og vil kunne ta del i ei omfattande teknologiutvikling som følgje av større satsing på grønare skipsfart. Nasjonale føringar og tilskotsordningar vil etter Sogn og Fjordane AP si meining vere avgjerande for å auke bruken av fossilt brensel i både kystnær og internasjonal skipsfart.

Kommentar fra Fylkespartiet:**Innstilling fra Fylkespartiet:**

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

I tråd med Arbeiderpartiets klimaforslag fra februar 2016 og alternativt budsjett for 2017. Skipsfart står for nærme en femtedel av utslippene i transportsektoren. Mange ferger eid av fylkeskommunene er modne for utskifting. Valg av teknologi i de nye fergene vil låse utslippsnivået fra denne trafikken i lang tid fremover. Vi vil derfor at staten i en periode skal bidra med midler til et program for å elektrifisere fergestrekningene. Arbeiderpartiet foreslo derfor å etablere en tidsavgrenset ordning for fylkeskommuner som bytter til el-ferger. En slik forsering av utskifting av ferger vil også føre til økt aktivitet ved verftene langs vestlandskysten som er verdensledende på klimavennlig teknologi. For å nå målene om elektrifisering av fergestrekninger og landstrøm, må støtte fra Enova, NOx-fondet og det nyopprettede CO₂-fondet kombineres med høye miljøkrav i offentlige anbud både på statlig og fylkesnivå.

**865 Det må sikrast ei nasjonal utjamning av nettinvesteringar som følge av auka satsing på fornybar energi
Sogn og Fjordane Ap****Forslag:**

Sogn og Fjordane Arbeidarparti krev at regjeringa, i oppfølginga av Reitenutvalet sitt arbeid, sikrar ein modell for utjamning av nettkostander som gjev ei rettvis fordeling av kostnadane for straumnett. Målet om å få realisert meir av dei fornybare ressursane til beste for miljø/klima og verdiskaping er nasjonal og då er det også rimeleg med ei nasjonal fordeling av transportkostnadane i nettet for å nå målet. Vasskrafta må i størst mulig grad nyttast i fylket til å skape arbeidsplassar lokalt.

Begrunnelse:

Behovet for nettinvesteringar er størst i område med størst potensial for utbygging av fornybar energi. Desse områda har som oftast overskot og eksporterer all ny produksjon. Dette fører til at områder som Sogn og Fjordane, med stort potensial for vasskraft og vindkraft, vil få urimeleg auke i nettleiga for å kunne dekke behovet for energi i andre regionar. Ei utjammingsordning mellom ulike landsdelar vil minke denne skilnaden. Kostnadane i regionalt nett vil auke med 20-25% fram mot 2020. Fordelinga av denne kostnadsauken er svært ulik for ulike delar av landet. Områder med mykje fornybarressursar, men få å dele rekninga på vil kome dårleg ut. I slike områder kan kostnadsauka vere på mellom 50 og 100%. Dette vil få store fylgjer for innbyggjarar og næringsliv i område med stort potensial for utbygging av

fornybar energi. Arbeiderpartiet i Sogn og Fjordane finn det uakseptabelt at innbyggjarar og næringsliv i vårt fylket åleine skal bære ein så stor del av kostnaden for det som er eit arbeid for å nå nasjonale målsetnader. Mange hevdar at strukturendring av nettselskap vil løyse tariffskilnadane. Dette er direkte feil, då ein ikkje oppnår effektar ved å slå saman selskap, der alle ligg i same "fornybarområde". Tvert imot kan det verke imot si hensikt, då for store tariffskilnader kan vere ei sperre for elles fornuftig strukturendringar. Mest effektiv bruk av fornybar energi vil vere å nytte energien lokalt til mellom anna produksjon av hydrogen, som vil kome til å erstatte fossil energi i transportsektoren.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

forslaget er i tråd med vedtatt politikk og støttes

873 Tilrettelegging for grønn industri Buskerud Arbeiderparti

Forslag:

Buskerud Arbeiderparti vil forsterke satsingen på grønn omstilling og nye arbeidsplasser i alle deler av næringslivet gjennom: ? tilrettelegging og støtte til utvikling av ny teknologi som kan redusere lokal forurensing og norske klimagassutslipp ? øke fondet for klimateknologi, fornybar energi og energiomlegging til 500 milliarder kroner i 2020. ? Etablere sterkere ordninger for pilotering/uttesting av ny teknologi, herunder demonstrasjonsanlegg, hvor også driftsdeltakelse inkluderes. ? Åpne for at Enova kan støtte næringsaktører som vil produsere strøm fra fornybar energi til eget forbruk og som ikke nødvendigvis er koblet til nettet. ? Utfordre handlingsrommet i EØS avtalen for å sikre konkurransedyktige rammebetingelser for nye store investeringer i klimavennlig industri i Norge, herunder garantiordninger som ligger innenfor regelverket om statsstøtte i EØS avtalen. ? Etablere et program for lavutslippsteknologi for olje og gasssektoren og slik bidra til lavutslippsløsninger i olje- og gassnæringen. Likevel er det viktig at man starter arbeidet for fullstendig utfasing av oljenæringen gjennom omstilling. Dette i tråd med at Norge skal bli et nullslippsland, senest i 2050. ? Gjennom Enova legge til rette for overføring av teknologi for lave utslipp fra oljeindustrien til andre næringer og til sluttbrukere av olje og gass. ? Økte klimaforskningen i Norge betydelig, blant annet ved å la en større andel inngå i den næringsrelaterte forskningen hvor formålet er lav og nullutslippsteknologier. I dag summeres forskningsinnsatsen rettet mot lavutslippsutvikling til 1,2 milliarder. Beløpet bør minst tidobles. ? Bidra globalt til et løft for klimaforskningen.

Begrunnelse:

Framtidas arbeidsplasser må skapes. Skal vi klare dette innenfor forsvarlige miljømessige rammer er det behov for mye nytenking. Buskerud Arbeiderparti ønsker å opprettholde et samfunn med høy sysselsetting og betydelige velferdsgoder basert på fellesløsninger. Et åpenbart satsingsområde må være tilrettelegging for innovasjon og gründervirksomhet. Det offentlige må i enda sterkere grad legge til rette for at grundere og næringsaktører som har gode ideer til nye bedrifter og konsepter, skal få gjort ideene sine til virkelighet. Et annet viktig satsingsområde er arbeidslivspolitikken. Trygge mennesker skaper mer. Trygge mennesker våger mer. Derfor er det avgjørende at vi sørger for en god

arbeidslivspolitik for å kunne lykkes i næringspolitikken som skaper arbeidsplassene.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

intensjonen i forslaget støttes

885 Klima og miljø Hordaland Arbeiderparti

Forslag:

-Styrke forskning og utvikling av andre energibærere, slik som for eksempel hydrogen -At en større del av Statens Pensjonsfond Utland (SPU) skal investeres i fornybar eller miljømessig bærekraftig virksomhet -Det må skapes bedre støtteordninger for produksjon av fornybar energi og utvikling av ny teknologi, mindre byråkrati i konsesjonssystemet og investeringsstøtte til klimateknologi -Ikke gå inn for en ny definisjon av iskannten nå -Klima- og teknologifondet økes til 100 milliarder kroner slik at avkastningen sikrer finansiering av flere store industriprosjekter for utslippsreduksjon og energieffektivitet -Staten må bidra til forskning på lagring av CO₂ i olje- og gassindustrien -Det utarbeides en strategi for hvordan Norge kan bruke overskudd av fornybar energi til å etablere ny og fremtidsrettet industri. -Det vert etablert et offentlig FoU-program for å bidra til teknologioverføring fra petroleumssektoren til andre næringer -Jobbe for at kollektivtransportsektoren skal bli utslippsfri, og legge til rette for denne utviklingen. -Legge det nye statlige investeringsfondet for grønn teknologi (Fornybar AS) til Bergen.

Begrunnelse:

Klimautfordringen er sammen med fattigdom vår tids største utfordring. Avtalen som ble vedtatt i Paris var et vendepunkt i internasjonal klimapolitikk, og Norge må ta sin del av ansvaret. Som en del av en global og ambisiøs klimaavtale der også andre industriland tar på seg store forpliktelser, har Norge et forpliktende mål om karbonnøytralitet senest i 2030. Målet om å redusere utslipp og målet om å skape ny klimavennlig industri og arbeidsplasser, må være førende for hvordan klimapolitikken utformes. Norge må også i framtiden ha et næringsliv som skaper verdier og arbeidsplasser. For å få dette til må vi være et foregangsland på forskning og utvikling av bærekraftig energi. Da må vi øke klima- og teknologifondet og satse mer på klimaforskning. Norge og Vestlandet har gode forutsetninger for å kunne være et lokomotiv for det grønne skiftet i Norge. Det er den viktigste garantien for at Norge i framtiden har industri med attraktive og lønnsomme arbeidsplasser. Ny, klimavennlig teknologi må tas i bruk i norsk oljenæring. Norge er verdensledende på karbonlagring og teknologiseret på Mongstad er verdens største testsenter for karbonfangst og lagring. Vi har unike muligheter i overgangsfasen til å forsyne verden med olje og gass på en skånsom måte. Verdens mattrygghet er under press på grunn av klimaendringene. Norsk sjømat kan i framtiden bli en enda viktigere del av verdens matvareforsyning dersom vi lykkes med en bærekraftig forvaltning. Norge må bygge sin klima- og miljøpolitikk på føre-var prinsippet om bærekraftig utvikling og en forsvarlig forvaltning av naturressursene. Norges fiskeressurser er unike men sårbare. Hensynet til fiskeriinteressene skal tillegges stor vekt når det skal vurderes å åpne områder for ny olje- og gassutvinning. Transportsektoren står for ca. en tredjedel av klimagassutslippene i Norge, og etter Paris-avtalen hviler det et stort ansvar på denne sektoren for å redusere utslippene. Flere kollektivreisende skal få et bedre tilbud og vi skal fase ut fossil energibruk i

transportsektoren for å innfri våre klimaforpliktelser. Stadig flere leverandører er klare til å levere utslippsfrie buss- og båtløsninger med både helelektrisk drift og ladbare hybrider. I fremtiden vil også hydrogen og biogass bli en del av løsningen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Forslaget er bredt og tar opp en rekke elementer som er omtalt i merknader til andre innkomne forslag og i utkast til nytt partiprogram. Sentralstyret viser til omtalen av spørsmålet i utkastet til partiprogram, hvor flertallet i sentralstyret står bak en samlet løsning om Lofoten, Vesterålen og Senja. Se også forslag 200 fra Arbeiderpartiet i Bergen.

916 Møt fosforkrisen tidlig! Hordaland Arbeiderparti

Forslag:

-At norske myndighetene tar initiativ til en nasjonal fosforplattform som forener offentlige etater, privat næringsliv og forskningsmiljøer, med hensikt å samkjøre forskningen og tiltakene knyttet til forvaltningen av fosforressursene i Norge. -ha en økning i støtte til forskningsmiljøene i Norge som forsker på resirkulering av fosfor. -At norske myndigheter setter et mål for hvor mye av fosforet i organisk avfall som skal føres tilbake til landbruket, slik man har gjort i Sverige. -At Utenriksdepartementet tar initiativ til internasjonal kartlegging og overvåkning av gjenværende reserver av fosfatstein.

Begrunnelse:

Store deler av den industrielle matproduksjonen internasjonalt er i dag basert på bruk av mineralgjødning. Denne gjødselen er laget fra fosforholdig fosfatstein. Sakte, men sikkert, går verdens tilgjengelige reserver av fosfatstein tomme. Konsekvensene er at de globale prisene på mineralgjødning vil skyte i været, fulgt av en sannsynlig vekst i matvareprisene. Noen forskere anslår at etterspørselen av fosfor vil overgå produksjonen allerede innen utgangen av dette århundret, kanskje så tidlig som rundt 2070. De første som vil merke dette er verdens fattigste: Småbønder i utviklingsland som i dag er avhengig av å gjødsle åkrene med mineralgjødning vil ikke få råd til gjødselen om den er mange ganger dyrere enn i dag. 75 prosent av reservene av fosfatstein befinner seg i Marokko og i territoriet Vest-Sahara, som Marokko ulovlig okkuperer. Det er dermed ytterligere etiske og folkerettslige problemstillinger knyttet til det internasjonale samfunnets bruk av ressursen. Verdens matproduksjon slik den fungerer i dag lever derfor på lånt tid. Det er ikke et alternativ i fremtiden å være avhengig av mineralgjødning. Derimot må fosforet som allerede er i omløp forvaltes bedre. Men det er svært begrenset hva som gjøres i Norge og internasjonalt. Det er store tap av fosfor i dag – et tap som internasjonale og norske myndigheter ikke gjør nok for å stoppe. En fersk rapport utgitt av Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Støttekomiteen for Vest-Sahara trekker fram forskningen som fastslår at 80 % av alt fosforet som tas ut av fosfatsteinreservene forsvinner på veien mellom gruva og gaffelen. Det meste renner ut i elver og hav fra åkrene. Rapporten fastslår også at det ikke finnes en helhetlig strategi på fosforspørsmålet i Norge, og at flere sentrale etater ikke ser ut til å gjøre særlig mye på temaet. Å resirkulere fosforet som allerede er i omløp er den beste strategien for at reservene som allerede finnes skal vare lengst mulig. Forskning viser at det også vil være den beste støtten til verdens fattige bønder. Det er tvingende nødvendig at en satsning på resirkulering av denne livsviktige naturressursen må finne sted – før eller senere. Å være

tidlig ute i forskningen på temaet vil kunne åpne betydelige muligheter for norsk næringsliv.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Intensjonen i forslaget støttes. Det bør igangsettes en utredning for å arbeide mot en nasjonal målsetting for bedre ressursutnyttelse av fosfor i Norge. For å sikre et godt grunnlag for et slikt mål bør det gjennomføres en tverrsektoriell utredning.

926 LoVeSe Troms Arbeiderparti

Forslag:

Troms Arbeiderparti ønsker ikke konsekvensutredning og åpning av områdene Nordland 6, Nordland 7 og Troms 2.

Begrunnelse:

Områdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, som omfatter konsesjonsområdene Nordland 6, Nordland 7 og Troms 2 unike og sårbare områder, og karakteriseres som verdens matfat. Her finner vi den siste robuste torskebestanden i verden, som vi har et internasjonalt ansvar for å forvalte bærekraftig. Det er et unikt reiselivsområde, som skjuler store muligheter for mer vekst. Nord-Norge går godt og arbeidsledigheten er lav.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Åpning av nye områder for petroleumsvirksomhet skal foregå skrittvis og kunnskapsbasert. Arbeiderpartiet vil legge stor vekt på de helhetlige forvaltningsplanene som balanserer oljenæringens interesser mot andre hensyn. Sentralstyret viser til omtalen av petroleum i Nordland VI, VII og Troms II i utkastet til partiprogram, hvor flertallet i sentralstyret foreslår en samlet løsning i saken, som innebærer at det åpnes for petroleumsfrie soner som ivaretar særskilt viktige områder av Lofoten, Vesterålen og Senja. Videre foreslås det Arbeiderpartiet avventer spørsmålet om en eventuell konsekvensutredning av Nordland VII og Troms II til revideringen av forvaltningsplanen for området. Det foreslås å gjennomføre en konsekvensutredning av Nordland VI. Spørsmålet om eventuell åpning i Nordland 6 skal behandles på et nytt landsmøte i Arbeiderpartiet. Ett sentralstyremedlem har tatt disens til disse forslagene.

**934 En grønn og fremtidsrettet industri
AUF i Troms**

Forslag:

For å få til nyskaping og omstilling som vil ta norsk industri inn i fornybarsamfunnet vil Arbeiderpartiet styrke klimateknologifondet, gi omstillingsmidler til bedrifter tilknyttet olje og gass, opprette fagskoleplasser innenfor nye grønne arbeidsplasser og sørge for at de sårbare områdene i Lofoten, Vesterålen og Senja ikke konsekvensutredes eller åpnes for petroleumsvirksomhet.

Begrunnelse:

Arbeiderbevegelsen har alltid gått i front for fremtidens løsninger og tatt utfordringene i samfunnet på alvor. Klimaproblemet er i dag, sammen med fattigdom, den største globale utfordringen vi står ovenfor. En vellykket klimapolitikk krever stor innsats nasjonalt og internasjonalt, og på tvers av politikkområder. Skal vi lykkes med å redusere utslippene av klimagasser slik at vi unngår de mest skadelige og uoversiktlige konsekvensene av klimaendringer må vi øke både den nasjonale og internasjonale innsatsen. Norge har økonomien, kompetansen og et organisert arbeidsliv som gir store muligheter for omstilling. Vi har muligheten til å skape arbeidsplasser for fremtiden, satse på nye næringer og bidra med forskning og teknologi som kan redusere utslipp. Å bekjempe klimaendringene krever også at spesielt sårbare områder ikke må åpnes for oljevirkosomhet. En konsekvens av dette er at Lofoten, Vesterålen og Senja ikke konsekvensutredes eller åpnes for petroleumsvirksomhet. I stedet må vi fortsette med næringer Norge er gode på som fisk, turisme og prosessindustri. Slik sørger vi for et allsidig og trygt arbeidsliv som vi kan ta med oss langt inn i framtida.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Her henviser vi til innsendt vedtak fra rep. skapet i Troms Arbeiderparti vedrørende LoVeSe.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiets alternative budsjett foreslo å øke klimateknologifondet (Enova-fondet) til 100mrd. Her ble det også foreslått en stor pakke for omstilling spesielt i vestlandsfylkenes som har vært hardest rammet av nedgangen i petroleumsnæringen, samt tiltak for klimavennlig omstilling av industrien. Sentralstyret viser til omtalen av spørsmålet i utkastet til partiprogram, hvor flertallet i sentralstyret står bak en samlet løsning.

**972 GRØNNE SERTIFIKATER
AUF i Sør-Trøndelag**

Forslag:

Arbeiderpartiet er positive til ordningen med grønne sertifikater for utbygging av fornybar energi, og vil videreutvikle ordningen etter at første runde ferdigstilles i 2021. Vi ønsker også å regulere markedet ytterligere med mål om å få gjennomført flere prosjekter i Norge, blant annet ved å revurdere prinsippet

om teknologinøytralitet.

Begrunnelse:

Grønne sertifikater er en støtteordning med mål om å bygge ut mer fornybar energi i et felles marked bestående av Norge og Sverige. Ordningen trådte i kraft samtidig med EI-sertifikatloven i 2012 og skal virke til og med 2021. I avtalen Norge har med Sverige er målet at det skal bygges ut til sammen 28,4 TWh innen 2020. Per april 2016 var 13,1 TWh utbygd i Sverige, mens Norge bare har bygget ut 2,4 TWh, og det til tross for at Norge bidrar med nesten halvparten av midlene. Det er viktig at Arbeiderpartiet legger gode planer for å skape flere klimaarbeidsplasser. Ved å se på kriteriene i ordningen med grønne sertifikater vil det være mulig å gjøre slik at mer av utviklingen knyttet til fornybar energi kan skje i Norge. Så langt har Sverige dratt nytte av et lavere kostnadsnivå for utbygging, noe som har gått på bekostning av for eksempel norsk vind- og bølgekraft. En gjennomgang av hvorvidt teknologinøytraliteten bør tolkes like bokstavelig som i dag er nødvendig for å dreie mer midler over mot prosjekter som er verdiskapende for Norge.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Sør - Trøndelag Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for partiprogrammet

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet foreslo i forbindelse med behandlingen av energimeldingen våren 2016 i Stortinget å utrede en ny støtteordning for ny fornybar energi når de grønne sertifikatene fases ut. Ordningen ble foreslått å fokusere på teknologiutvikling, fordi det er et stort kraftoverskudd i det skandinaviske kraftmarkedet.

16	Innkomne forslag - Organisasjon.....	731
71	Fastsette andel av kontingenten.....	731
	<i>Birkenes Arbeiderparti</i>	<i>731</i>
180	Fri rett til å være folkevalgt!	731
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	<i>731</i>
240	Representanter	732
	<i>Midsund Arbeiderparti</i>	<i>732</i>
246	Arbeiderpartiet trenger et studentnettverk	733
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	<i>733</i>
364	Klart språk!	734
	<i>Levanger Arbeiderparti</i>	<i>734</i>
435	Kontakt med Grasrota.....	734
	<i>Fet Arbeiderparti</i>	<i>734</i>
497	Medlemskontingent.....	735
	<i>Oslo Arbeidersamfunn</i>	<i>735</i>
712	Dialoggrupper i kommunepartiene	736
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	<i>736</i>
713	Debattforum	736
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	<i>736</i>
922	Uttalelse om lokallagsøkonomi.....	737
	<i>Lavangen Arbeiderparti</i>	<i>737</i>

16 Innkomne forslag - Organisasjon

71 Fastsette andel av kontingenten Birkenes Arbeiderparti

Forslag:

Andelen av kontingenten som går til kommuneparti/partilag økes.

Begrunnelse:

En sentral del av organisasjonen er det lokalpolitiske arbeidet. Det er her politikk realiseres i praksis, hvor samhandling med velger og innbyggere skjer, og hvor valgkamper kan avgjøres. For å realisere dette er det viktig at kommunepartiene har litt økonomisk handlingsrom, og disse vilkårene oppleves i dag som svært vanskelige. Det aller meste skjer på frivillig basis, på lokale penger skaffet fra andre inntektskilder eller i verste fall; uten nødvendige ressurser til å realisere ønskede tiltak.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Støtter intensjonen, men vil foreslå at kontingenten økes med 50-100 kroner og at hele økningen øremerkes kommunepartier/lokallag

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Innstillingsbegrunnelse:

Kontingenten har stått uendret over mange år. Dagens kontingent fordeles etter en prosentvis fordelingsnøkkel. Intensjonen om at økonomien hovedsakelig bør tilfalle kommuneparti/partilag støttes. Saken oversendes redaksjonskomiteen for organisatoriske saker.

180 Fri rett til å være folkevalgt! Arbeiderpartiet i Bergen

Forslag:

Arbeiderpartiet krever: • At studenter må få lovfestet rett til å kunne skjytte sine plikter som folkevalgt på lik linje som vanlige arbeidstakere.

Begrunnelse:

I dagens samfunn har man som borger plikt til å akseptere verv man har fått gjennom kommune-, fylkes- eller stortingsvalg. Dette er en samfunnsplikt som følger med privilegiet å bli folkevalgt. For å gjøre denne byrden mindre har arbeidstakere i dag rett til fri fra arbeid for å ta del i dette arbeidet. Dette følger av arbeidsmiljøloven §12-13. Formålet med bestemmelsen er at arbeidstakere skal gis mulighet til å skjytte utføringen av offentlige verv også når vervet medfører fravær fra arbeidet. Samtidig så ser man etter kommune- og fylkestingsvalget at det er mange studenter som er blitt folkevalgte. Disse har ikke like rettigheter til fri fra studiene for å skjytte sine plikter som folkevalgt. Studentene er da prisgitt at studiestedet er forståelsesfull nok for deres situasjon og hjelper dem med å legge opp studieløpet slik at de greier å gjennomføre begge. I dag fullfører bare 40% av studenter på bachelor innenfor normert tid. Det er et viktig prinsipp i et moderne demokrati at alle grupper er representert. Studenter må dermed på lik linje som vanlige arbeidstakere har mulighet til å delta og ikke bli motarbeidet i deres forsøk for å gjennomføre privilegiet det er å være folkevalgt.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomitéen for andre politiske saker

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget. Likevel er det ikke Kunnskapsdepartementet som setter grenser for hva som regnes som gyldig fravær i de enkelte studier i høyere utdanning, men institusjonene kan selv velge å ha slike grenser. Der det er aktuelt, er det i mange tilfeller også tatt høyde for "politisk fravær". Det gjør det vanskelig å skulle bestemme dette på nasjonalt nivå.

240 Representanter Midsund Arbeiderparti

Forslag:

Midsund Arbeiderparti ber om at regelen om absolutt likt antall representanter fra hvert kjønn for å delta på møter i Arbeiderpartiet blir oppmjuka slik at dispensasjon kan bli gitt når kommunepartiet legger fram en godt begrunna årsak.

Begrunnelse:

I enkelte tilfeller kan det være vanskelig å kunne møte med det antall representanter som en har krav på fra små kommuneparti når kravet er absolutt for likt antall representanter fra hvert kjønn. Resultat av regelen er demotivasjon av medlemmer som prøver å bygge partiet. Hovedregelen må selvsagt stå fast.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget avvises

Innstillingsbegrunnelse:

Arbeiderpartiet skal være Norges mest likestilte parti. Dette skal også vise seg ved representasjon. Forslaget bør derfor avvises.

Forslag:

Arbeiderpartiet i Bergen mener at:

- Studenter lokalt bør være organisert som lokallag under Arbeiderpartiet i kommunen der studiestedet ligger.
- Studentlagene bør hete "Arbeiderpartiets studentlag i (studiested)".
- Det bør opprettes et nasjonalt nettverk for studenter, med et arbeidsutvalg bestående av en valgt representant fra hver region (Nord, Midt-Norge, Sør, Øst og Vest).
- Nettverkets navn bør være Arbeiderpartiets Studenter, ettersom dette både er egnet som navn på et nettverk, og som en enhet utad.
- Arbeidsutvalget for nettverket bør ha økonomisk og administrativt ansvar for det nasjonale studentnettverket.
- Nettverket skal arrangere en nasjonal studentkonferanse hvert år.
- Studentnettverket nasjonalt vil trenge økonomisk støtte, og midler til studentnettverket og studentaktivitet bør være en nasjonal budsjett sak, og dermed ikke påvirke lokale fordelinger av midler.

Begrunnelse:

Studentene utgjør en viktig velgergruppe og ressurs for arbeiderbevegelsen, og det er viktig at studentene er en samlet og sterk gruppe innad i partiorganisasjonen, men også attraktiv for studenter utad. Arbeiderpartiet og AUF bør til enhver tid organisere seg på en måte som i størst mulig grad bidrar til at vi oppnår de overordnede målene gjennomslag og politikkutvikling. Ut fra dagens situasjon ser vi derfor behov for å endre måten studentaktiviteten organiseres på i bevegelsen lokalt og nasjonalt. Som gruppe har studenter videre en del fellestrekk som skiller dem fra andre: De har ofte liten lokal tilhørighet, de har spesielle interessefelt og svært høy kapasitet til å drive politisk arbeid. Alle disse momentene gjør at studenter må sees som en spesiell gruppe for Arbeiderpartiet. Liten lokal tilhørighet gjør at den ordinære geografiske lagsstrukturen oppleves konstruert, spesielle interessefelt passer ikke nødvendigvis godt overens med partiets hovedprofil og høy kapasitet krever ressurser som den normale partistrukturen ikke tar høyde for. Alt dette får tydeligst utslag i de store byene, hvor studentmiljøene ofte er betydelige. For å løse alle de overnevnte problemstillingene og dermed utløse det fulle potensialet studenter kan ha for Arbeiderpartiet bør studenter organiseres i Studentlag under Arbeiderpartiet, med en nasjonal overbygging i form av et nettverk. Studentlag vil for alle formål fungere som forumlag under gjeldende bestemmelse i vedtektene. Slike studentlag vil da oppstå der det er ønske om det fra studentmassen. De steder hvor det ikke er mange nok, eller de organiserer seg på annet vis er det også helt greit. Erfaringsmessig er det liten tvil om at studentlag har et aktivitetsnivå som er til stor gunst for partiet, og studenter får til mye med lite midler. Likevel er ikke lokallagenes tilskuddsordninger innrettet for å ta høyde for hyppig foredrags- og debattvirksomhet, som er med på å utvikle politikk i partiet. For å løse dette mener Arbeiderpartiet i Bergen at det bør etableres et formelt nasjonalt studentnettverk i Arbeiderpartiet, hvor studentlag automatisk er deltakere. Målet med et nasjonalt nettverk er at man da kan gi særlige bevilgninger til nettverket, og ikke rokke ved den ellers normale finansieringen av lokallag. Vi mener ikke det er hensiktsmessig at nettverket skal ha representasjonsrett i kraft av å være ett nettverk, men at det først og fremst skal være en organisatorisk formalisering av studentaktiviteten i Arbeiderpartiet. Nettverkets arbeidsutvalg bør bestå av én representant fra hver landsdel som har studentlag. For politisk aktive studenter er også geografi utfordrende når man sitter som folkevalgt i en kommune, men studerer midlertidig i en annen. Arbeiderpartiet i Bergen mener derfor at det bør være mulig å ha dobbelt medlemskap i et geografisk lag, og i et studentlag. I disse tilfellene bør studentlagsmedlemsskapet ikke utløse stemmerett i overordnede organer, eller telle ved beregning av lagenes/organisasjonenes representasjon i representantskap og lignende.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Hordaland Arbeiderparti støtter forslaget om å opprette et nasjonalt studentnettverk

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Innstillingsbegrunnelse:

Studenter er en viktig målgruppe for Arbeiderpartiet. Det er i dag opprettet partiavdelinger på en rekke studiesteder, knyttet til det respektive kommuneparti. Sentralstyret er positive til å legge til rette for kontakt mellom disse studentlagene. Hvorvidt det bør opprettes en nasjonal studentorganisasjon/nettverk er en større diskusjon som også har en kostnadsside. Dette bør derfor utredes nærmere og vurderes i en større sammenheng.

**364 Klart språk!
Levanger Arbeiderparti****Forslag:**

Forslag fra Levanger Arbeiderparti Det er viktig i valgkampen foran det kommende stortingsvalget at vi alle kommuniserer vårt politiske budskap så klart og tydelig som mulig. Det gjelder alle oss som jobber på grunnplanet, men ikke minst også våre fremste politikere som hyppig er framme i ulike media. Vi registrerer at den politiske språkbruken ofte bærer preg av for mye tåkeprat, eller det mange velgere kaller politikerprat. Det må vi unngå. Det bør heller ikke være vanskelig foran dette valget å klart kommunisere hvilken politikk arbeiderpartiet står for med tanke på de som er våre politiske motstandere og nå sitter i en regjering som styrer landet i feil retning!

Begrunnelse:**Kommentar fra Fylkespartiet:**

ingen kommentar

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret er enig med forslagsstiller i at det er viktig å føre en tydelig valgkamp som synliggjør at regjeringen fører en politikk som tar landet i feil retning og at vi trenger en ny regjering.

**435 Kontakt med Grasrota
Fet Arbeiderparti****Forslag:**

Fet Arbeiderparti mener flere kandidater fra arbeidslivet må inn i ledende posisjoner sentralt.

Begrunnelse:

Fet Arbeiderparti ser med bekymring på utviklingen av større ulikhet i samfunnet vårt. For å motvirke en slik utvikling er det viktig at innbyggernes totale kompetanse blir verdsatt. I en lengre periode har vi sett at høgskole-/universitetsutdanningsbakgrunn har blitt ansett som viktigere enn håndverkskompetanse. Dette avspeiles dessverre også i vårt parti. Ved nominasjon til Storting og ledende posisjoner er det

langt mellom kandidater med arbeidslivserfaring fra «gølv». Fet Arbeiderparti ønsker en balansert representasjon av tillitsvalgte med arbeidslivserfaring som speiler de faktiske forholdene i samfunnet. Vi ber derfor om at denne problemstillingen blir tatt opp som sak på Landsmøtet. Avstanden fra medlemmene til ledelsen kan føles for stor. Dette fører til manglende forståelse hos «grasrota» for avgjørelser som tas av ledelsen i partiet. Dette er uheldig.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Innstillingsbegrunnelse:

For Arbeiderpartiet er det viktig å ha lister til valg og tillitsvalgte som speiler bredden i vår medlemsmasse. Arbeiderpartiets tillitsvalgte velges på nominasjonsmøte i fylkene etter en grundig nominasjonsprosess. Sentralstyret mener at gode og brede nominasjonsprosesser er den beste måten å ivareta bredden på.

497 Medlemskontingent Oslo Arbeidersamfunn

Forslag:

Medlemskontingenten økes fra 250,- (125,-) til 290,- (145,-) Økningen tilfaller i sin helhet lokallagene. Dette for å nå Arbeiderpartiets mål om en levende organisasjon i vekst og utvikling.

Begrunnelse:

Medlemskontingenten i Arbeiderpartiet har ikke vært justert på mange år. Samtidig sliter mange av lokallagene med svært dårlig økonomi. Denne situasjonen står i veien for aktivitet, utvikling og vekst i organisasjonen. Det er derfor påkrevet å foreta seg noe mht lokallagenes økonomi.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Innstillingsbegrunnelse:

Se merknad til forslag 71

712 **Dialoggrupper i kommunepartiene** **Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Kommunepartiene nedsetter dialog-grupper for å styrke dialogene med brede samfunnsgrupper, inkludert brukere av kommunale tjenester. Gruppene skal bidra til at partiet har førstehånds kjennskap til hva som rører seg blant folk – eksempelvis ungdom, næringsliv, kultur, eldre, funksjonshemmede med mer. Gruppene skal inneholde personer fra de aktuelle sektorer samt fra partiet – nettopp for å sikre dialogen. Forventingene til gruppene må være avklart: Dialog og ikke beslutning. Partiet bør også stimulere til at lokallagene definerer en egen kommunikasjons-strategi og legger vekt på en effektiv kommunikasjon.

Begrunnelse:

I dag mener mange medlemmer at vi i partiet har for mye fokus på «vann-og-kloakk-politikk» og for lite fokus på vår egen historie, bevegelsens kultur og ikke minst ideologiske spørsmål. Samtidig ser vi tendenser til at den gode, gamle organisasjonsbygging har mindre prioritet. De mindre partilagene har problemer med å finne sin rolle.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti ser på dette som en god arbeidsform der hvor det er hensiktsmessig ut fra kommunepartiens størrelse.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen om å åpne opp partiarbeidet og legge til rette for dialog med velgere og alliansepartnere i lokalsamfunnet. Sentralstyret mener imidlertid at det bør være opp til det enkelte kommuneparti hvordan man best legger til rette for partiarbeidet.

713 **Debattforum** **Fredrikstad Arbeiderparti**

Forslag:

Det stimuleres til opprettelse av et eget Debattforum som møtes tre-fire ganger i året. Hensikten er: Ha et sted for de mer verdimessige og ideologiske debattene. Dyrke arbeiderkulturen. Virke som skoloring både innen å tale og skrive. Ta vare på vår egen historie.

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Østfold Arbeiderparti ser på dette som en god arbeidsmetode for å øke interessen for politisk arbeid.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Innstillingsbegrunnelse:

Se merknad til forslag 712

**922 Uttalelse om lokallagsøkonomi
Lavangen Arbeiderparti****Forslag:**

Lavangen Ap vil på det sterkeste oppfordre landsmøtet til å doble andelen av medlemskontigenten som går til lokallagene. Den økonomiske situasjonen er slik i små åartilag at man ikke har råd til å delta i de aktiviteter og møter som fylkespartiet legger opp til.

Begrunnelse:

Det er et faktum at rammen for drift av lokallag blir trangere og trangere. Det er derfor viktig å få sendt et signal til moderpartiet om hvordan situasjonen ser ut på lokallagsnivå.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Intensjonen støttes. Det er viktig at kommunepartiene har en økonomi som kan sikre aktivitet i alle lokallag.

Innstilling fra Fylkespartiet:

Se kommentar

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Innstillingsbegrunnelse:

Se merknad til forslag 71

Innhold

Vedtekter	740
Vedtekter for Arbeiderpartiet - §5 Kommunepartiene	740
351	740
<i>Suldal Arbeiderparti</i>	740
352	740
<i>Sokndal Arbeiderparti</i>	740
Vedtekter for Arbeiderpartiet - §7 punkt 3	741
977	741
<i>Sentralstyret</i>	741
Vedtekter for Arbeiderpartiet - §8 punkt 2	741
978	741
<i>Sentralstyret</i>	741
Vedtekter for Arbeiderpartiet - §13 punkt 11: Habilitetsspørsmål	742
979	742
<i>Sentralstyret</i>	742
980	742
<i>Sentralstyret</i>	742
Vedtekter for Arbeiderpartiet - §14 Kontigenten	743
182	743
<i>Hjelmeland Arbeiderparti</i>	743
Vedtekter for Arbeiderpartiet - §17 Vedtekter og retningslinjer	743
242 Eldres representasjon i kommunepartiets styre og opprettelse av eldreutvalg i fylkespartiet.	743
<i>Time Arbeiderparti</i>	743

Retningslinjer for Arbeiderpartiets fylkespartier - §5 punkt 4	744
981	744
<i>Sentralstyret</i>	744
Retningslinjer for Arbeiderpartiets fylkespartier §6 punkt 4	744
982	744
<i>Sentralstyret</i>	744
Retningslinjer for Arbeiderpartiets kvinnenettverk - § 2 Kvinnekontakt i kommunepartiet.....	745
522 Forslag til vedtektsendring.....	745
<i>Hedmark Arbeiderparti</i>	745
Retningslinjer for det samepolitiske arbeidet i Arbeiderpartiet	745
983	745
<i>Sentralstyret</i>	745

Vedtekter

Vedtekter for Arbeiderpartiet - §5 Kommunepartiene 351

Suldal Arbeiderparti

Forslag:

Styret i Suldal Arbeiderparti vedtok på styremøte den 17. nov 2016 å fremme fylgjande forslag til Landsmøtet 2017. Forslag: Suldal Arbeiderparti foreslår følgende til Arbeiderpartiets vedtekter: Kommunepartiets årsmøte velger en representant til styret som skal ha ansvar for å følge opp kommunale eldrepolitiske saker. Fylkespartiet velger et eldreutvalg bestående av 7. Valget gjøres for årsmøteperioden.

Begrunnelse:

Begrunnelse: Suldal Arbeiderparti har drøftet utviklingen av eldres representasjon i det offentlige rom og i Arbeiderpartiets politiske organer. I en tid hvor eldre er en voksende gruppe vil det bli behov for flere aktive representanter for eldre i styrende organer.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Innstillingsbegrunnelse:

Se merknad til forslag 242

Vedtekter for Arbeiderpartiet - §5 Kommunepartiene 352

Sokndal Arbeiderparti

Forslag:

Sokndal Arbeiderparti foreslår følgende til Arbeiderpartiets vedtekter. Kommunepartiets årsmøte velger en representant til styret som skal ha ansvar for å følge opp kommunale eldrepolitiske saker. Fylkespartiet velger et eldreutvalg bestående av 7 personer. Valget gjøres for årsmøteperioden.

Begrunnelse:

I en tid der eldre er en voksende gruppe vil det bli behov for flere aktive representanter for eldre i styrende organer.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Innstillingsbegrunnelse:

Se merknad til forslag 242

Vedtekter for Arbeiderpartiet - §7 punkt 3

977

Sentralstyret

Forslag:

Spesifisere at Sentralstyret i likhet med Landsstyret har forslagsrett til Landsmøtet.

Ny tekst: Ordinært landsmøte skal kunngjøres senest sju måneder før det trer sammen. Forslag som en vil ha behandlet på landsmøtet, må være vedtatt innsendt av en partiavdeling, et kommuneparti, årsmøte eller representantskap i AUFs fylkeslag, et fylkespartis årsmøte eller representantskapsmøte. De skal sendes inn til sentralstyret senest fire måneder før møtet.

Slike forslag fra en partiavdeling, et kommuneparti eller årsmøte i AUFs fylkeslag skal sendes inn til sentralstyret gjennom fylkespartienes styrer. Fylkespartiets styre skal innstille på forslagene som blir oversendt sentralstyret på bakgrunn av forslaget og dets begrunnelse. Landsstyret **og Sentralstyret** har forslagsrett. Alle forslag, uansett forslagstiller, som medfører endring i partiets vedtekter må være innsendt til sentralstyret senest fire måneder før landsmøtet. Saksdokumentene til landsmøtet skal sendes organisasjonen senest fire uker før møtet finner sted.

Begrunnelse:

I praksis fremmer sentralstyret en rekke forslag til landsmøtet og vedtektene bør samsvare med gjeldende praksis.

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Vedtekter for Arbeiderpartiet - §8 punkt 2

978

Sentralstyret

Forslag:

Spesifisere at fylkespartiet skal velge to personlige varamedlemmer til Landsstyret.

Ny tekst: «Landsstyret består av partiets sentralstyre, to representanter fra AUF som velges av AUF selv, samt to representanter fra hvert av fylkespartiene. Fylkespartienes representanter skal være den til enhver tid sittende leder og en av nestlederne/styremedlemmene, slik at begge kjønn blir representert. Fylkespartiene velger også **to personlige** varamedlemmer til landsstyret.

I tillegg deltar en representant fra partiets sametingsgruppe med tale- og forslagsrett, men uten stemmerett.

Begrunnelse:

Dette er gjeldende praksis og vedtektene bør samsvare med gjeldende praksis.

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Vedtekter for Arbeiderpartiet - §13 punkt 11: Habilitetsspørsmål

979

Sentralstyret

Forslag:

Et medlem av en valgkomité er å anse som inhabil når han/hun er foreslått valgt og ikke selv har erklært seg uaktuell som kandidat. Et medlem av en nominasjonskomité ved **storting, sameting og fylkestingsvalg** er å anse som inhabil når han/hun er foreslått nominert og ikke selv har erklært seg uaktuell som kandidat. Et medlem av en nominasjonskomité ved kommunestyrevalg er å anse som inhabil når han/hun er foreslått nominert på uthevet («forhåndskumulert») plass og ikke selv har erklært seg uaktuell som kandidat. Nominasjons- og valgkomiteer skal vurdere et komitemedlems habilitet når han/hun er eller har vært gift eller samboer med, eller har et nært slektskap med foreslått person. I tilfeller hvor et medlem av en nominasjons- eller valgkomité blir vurdert som inhabil skal vedkommende tre ut av komiteen og varamedlem skal tre inn som nytt fast medlem i komiteen.

Begrunnelse:

Dette er gjeldende praksis, men det bør presiseres i vedtektene at dette gjelder ved alle nominasjoner.

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Vedtekter for Arbeiderpartiet - §13 punkt 11: Habilitetsspørsmål

980

Sentralstyret

Forslag:

Et medlem av en valgkomité er å anse som inhabil når han/hun er foreslått valgt og ikke selv har erklært seg uaktuell som kandidat. Et medlem av en nominasjonskomité ved **storting, sameting og fylkestingsvalg** er å anse som inhabil når han/hun er foreslått nominert og ikke selv har erklært seg uaktuell som kandidat. Et medlem av en nominasjonskomité ved kommunestyrevalg er å anse som inhabil når han/hun er foreslått nominert på uthevet («forhåndskumulert») plass og ikke selv har erklært seg uaktuell som kandidat. Nominasjons- og valgkomiteer skal vurdere et komitemedlems habilitet når han/hun er eller har vært gift eller samboer med, eller har et nært slektskap med foreslått person. I tilfeller hvor et medlem av en nominasjons- eller valgkomité blir vurdert som inhabil skal vedkommende tre ut av komiteen og varamedlem skal tre inn som nytt fast medlem i komiteen.

Begrunnelse:

Dette er gjeldende praksis, men det bør presiseres i vedtektene at dette gjelder ved alle nominasjoner.

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Vedtekter for Arbeiderpartiet - §14 Kontigenten

182

Hjelmeland Arbeiderparti

Forslag:

Medlemskontingenten økes til 350,- per år, for yrkesaktive medlemmer. Ikke yrkesaktive medlemmer betaler halv pris av 350,- Arbeiderpartiet avvikler ordningen hvor medlemmer blir oppringt og bedt om pengebidrag utover kontigenten. I valgår oppretter Arbeiderpartiet et kontonummer (merkes: "valgkampbidrag") som legges tilgjengelig på Arbeiderpartiets hjemmeside og i øvrige sosiale medier for at medlemmer frivillig kan bidra utover medlemskontigent.

Begrunnelse:

Flere lokallag i Rogaland opplever at nye medlemmer i Arbeiderpartiet kun betaler kontigenten for det året de melder seg inn. Når lokallaget eller andre i styret tar kontakt med disse medlemmene for å høre om de fortsatt ønsker medlemskap, så er tilbakemeldingene ofte at de synes det er problematisk å bli oppringt fra Arbeiderpartiet sentralt med spørsmål om å bidra utover kontigenten. Det kommer frem at de synes det er ubehagelig og veldig vanskelig å si nei. Med dette forslaget blir inntektene til partiet og bidraget fra hvert medlem mer forutsigbart.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes ikke

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Innstillingsbegrunnelse:

Kontingenten har stått uendret over mange år. Dagens kontingent fordeles etter en prosentvis fordelingsnøkkel. Den ringebaserte innsamlingsvirksomheten til partiet ble avviklet i 2016. Pengebidrag fra medlemmer som ønsker å bidra til partiets aktivitet er en viktig inntektskilde for partiet, og det må legges til rette for at det er enkelt å gi bidrag til partiet dersom man ønsker det. Sentralstyret støtter intensjonen om forutsigbare inntekter for partiavdelingene

Vedtekter for Arbeiderpartiet - § 17 Vedtekter og retningslinjer

242 **Eldres representasjon i kommunepartiets styre og opprettelse av eldreutvalg i fylkespartiet.**

Time Arbeiderparti

Forslag:

Kommunepartiets årsmøte velger en representant til styret som skal ha ansvar for å følge opp kommunale eldrepolitiske saker. Fylkespartiet årsmøte velger et eldreutvalg bestående av 7 representanter. Valget følger årsmøteperioden.

Begrunnelse:

I en tid der vi ser at andelen eldre i befolkningen er sterkt økende, er det naturlig at eldres representasjon i politisk styrte organer i partiet gjenspeiler denne utviklingen.

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Innstillingsbegrunnelse:

Sentralstyret støtter intensjonen om at styrene i kommunepartiene bør ha en bred sammensetning både når det gjelder alder og andre forhold. Hvordan dette ivaretas bør imidlertid være opp til det enkelte kommuneparti og ikke et tema i partiets vedtekter.

Retningslinjer for Arbeiderpartiets fylkespartier - §5 punkt 4 981

Sentralstyret

Forslag:

Spesifisere at AUFs fylkeslag også skal ha listeforslag fra nominasjonskomiteen.

Ny tekst: Nominasjonskomiteens forslag til liste sendes kommunepartiene **og AUFs fylkeslag**

Begrunnelse:

Dette er gjeldende praksis, men det bør presiseres i vedtektene at det er dette som gjelder.

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Retningslinjer for Arbeiderpartiets fylkespartier §6 punkt 4 982

Sentralstyret

Forslag:

Spesifisere at AUFs fylkeslag også skal ha listeforslag fra nominasjonskomiteen.

Ny tekst: Nominasjonskomiteens forslag til liste sendes kommunepartiene **og AUFs fylkeslag**. Listeforslaget skal også omfatte forslag på fylkesordfører, fylkesvaraordfører og fylkesrådsleder kandidat (i de tilfeller hvor det er parlamentarisk styre i fylkeskommunen).

Begrunnelse:

Dette er gjeldende praksis, men det bør presiseres i vedtektene at det er dette som gjelder.

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Retningslinjer for Arbeiderpartiets kvinnenettverk - § 2 Kvinnekontakt i kommunepartiet
522 Forslag til vedtektsendring
Hedmark Arbeiderparti

Forslag:

"Leder av det lokale kvinnenettverket, som har fått plass i styret i kommunepartiet og som ikke kan møte til styremøter, kan erstattes av nestlederen i kvinnenettverket."

Begrunnelse:

Kommentar fra Fylkespartiet:

Innstilling fra Fylkespartiet:

Støttes

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Innstillingsbegrunnelse:

I kommunepartier velges kvinnekontakt særskilt på årsmøtet. Vedkommende er valgt av årsmøtet til å ha ansvaret for kvinnenettverket i kommunepartiet. Kommunepartiet velger ikke styringsgruppe slik det gjøres sentralt og på fylkesledd.

Retningslinjer for det samepolitiske arbeidet i Arbeiderpartiet

983

Sentralstyret

Forslag:

Arbeiderpartiets samepolitiske konferanse vedtok flere endringer i retningslinjene for det samepolitiske arbeidet. Det foreslås at landsmøtet vedtar disse endringene:

§3 På valgkrets nivå (5. ledd)

Gammel tekst: Forumets leder eller nestleder skal delta i fylkespartiets styre med fulle rettigheter og i årsmøtet med de samme rettighetene som øvrige styremedlemmer. Er det flere valgkretser i et fylke, velger forumenesstyrene i fellesskap den som skal representere forumene i fylkespartiets styre og årsmøte.

Ny tekst: Ett medlem av Forumstyret skal møte i fylkespartiets styre med fulle rettigheter og i årsmøtet med de samme rettighetene som øvrige styremedlemmer. Medlemmet som møter bør være bosatt i det samme fylke som fylkesstyret tilhører. Er det flere valgkretser i et fylke, velger forumstyrene i fellesskap den som skal representere forumene i fylkespartiets styre og årsmøte.

Forslag 7: Retningslinjer for det samepolitiske arbeidet i Arbeiderpartiet

§5 På sentralt nivå

Gammel tekst: Formelt navn: Arbeiderpartiets samepolitiske råd

Sentralstyret nedsetter et samepolitisk råd etter innstilling fra den samepolitiske konferansen. Det velges et antall vararepresentanter. Samepolitisk råd består av 8 medlemmer med fulle rettigheter. I tillegg møter ett medlem fra AUF med fulle rettigheter, etter innstilling fra AUF. I tillegg tiltrer statssekretær med ansvar for samepolitiske spørsmål (når partiet innehar denne posisjonen), samepolitisk talsperson i Arbeiderpartiets stortingsgruppe, samepolitisk representant i arbeiderpartiets kvinnenettverk og parlamentarisk leder i Arbeiderpartiets sametingsgruppe rådet med tale- og forslagsrett. Når Arbeiderpartiet har sametingspresidenten, møter vedkommende med tale- og forslagsrett i samepolitisk råd.

I Arbeiderpartiet sentralt er det en politisk rådgiver som har oppfølging av det samepolitiske som arbeidsfelt. Vedkommende er sekretær for samepolitisk råd.

Ved behandling av saker som berører samiske eller urfolks politiske spørsmål skal sentralstyret og stortingsgruppa innhente uttalelser fra samepolitisk råd.

Ny tekst: Formelt navn: Arbeiderpartiets samepolitiske råd

Sentralstyret nedsetter et samepolitisk råd etter innstilling fra den samepolitiske konferansen. Samepolitisk råd består av 8 medlemmer med fulle rettigheter med personlig vara I tillegg møter ett medlem fra AUF med fulle rettigheter og det velges en vara fra AUF, etter innstilling fra AUF. I tillegg tiltrer statssekretær med ansvar for samepolitiske spørsmål (når partiet innehar denne posisjonen), samepolitisk talsperson i Arbeiderpartiets stortingsgruppe, samepolitisk representant i arbeiderpartiets kvinnenettverk og parlamentarisk leder i Arbeiderpartiets sametingsgruppe rådet med tale- og forslagsrett. Når Arbeiderpartiet har sametingspresidenten, møter vedkommende med tale- og forslagsrett i samepolitisk råd.

I Arbeiderpartiet sentralt er det en politisk rådgiver som har oppfølging av det samepolitiske som arbeidsfelt. Vedkommende er sekretær for samepolitisk råd.

Ved behandling av saker som berører samiske eller urfolks politiske spørsmål skal sentralstyret og stortingsgruppa innhente uttalelser fra samepolitisk råd.

Forslag 8: Retningslinjer for det samepolitiske arbeidet i Arbeiderpartiet

§7 Arbeiderpartiets samepolitiske konferanse

Gammel tekst: Samepolitisk råd innkaller til samepolitisk konferanse hvert annet år innen utgangen av november. Til konferansen innkalles representanter fra forumene Sametingsgruppa og Arbeiderpartiets samepolitiske råd, samt partiledelsen.

Den samepolitiske konferansen består av 40 representanter fra forumene. Disse fordeles basert på antallet manntallsførte partimedlemmer i forumet per 1. juni i året før valgåret.

Utgiftene for Sametingsgruppa dekkes av gruppa selv.

Konferansen skal i året før valgår vedta samepolitisk valgprogram samt gi bidrag til partiets øvrige programmer. Konferansen skal diskutere og vedta opplegg for valgkampen. Konferansen skal ta opp til debatt andre aktuelle samepolitiske saker. Dersom Arbeiderpartiets samepolitiske råd finner det nødvendig og med Sentralstyrets godkjenning, kan det innkalles til ekstraordinær konferanse.

6-8 uker før den samepolitiske konferansen nedsetter Samepolitisk råd en valgkomité som skal jobbe frem forslag til nytt Samepolitisk råd og forslag til president- og visepresidentkandidat til Sametinget.

Ny tekst: Samepolitisk råd innkaller til samepolitisk konferanse hvert annet år innen utgangen av november. Til konferansen innkalles representanter fra forumene Sametingsgruppa og Arbeiderpartiets samepolitiske råd, samt partiledelsen.

På samepolitisk konferanse har forumenes valgte representanter fulle rettigheter. Sametingsgruppen, SPR og partiledelsen har tale og forslagsrett.

Den samepolitiske konferansen består av 40 representanter fra forumene. Disse fordeles proporsjonalt ut fra forumenes størrelse basert på antallet manntallsførte partimedlemmer i forumet per 1. juni i året før valgåret. Alle forumene skal kunne møte med minst 2 personer.

Representantene velges på forumets årsmøte eller et medlemsmøte. Utgiftene for Sametingsgruppa dekkes av gruppa selv.

Konferansen skal i året før valgår vedta samepolitisk valgprogram samt gi bidrag til partiets øvrige programmer. Konferansen skal diskutere og vedta opplegg for valgkampen. Konferansen skal ta opp til debatt andre aktuelle samepolitiske saker.

Dersom Arbeiderpartiets samepolitiske råd finner det nødvendig og med Sentralstyrets godkjenning, kan det innkalles til ekstraordinær konferanse.

Senest 6-8 uker før den samepolitiske konferansen nedsetter Samepolitisk råd en valgkomité som skal jobbe frem forslag til nytt Samepolitisk råd og forslag til president- og visepresidentkandidat til Sametinget.

Innstilling fra Sentralstyret:

Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter